Marius Oprea

Banalitatea răului

O istorie a Securității în documente 1949-1989

Studiu introductiv de Dennis Deletant

POLIROM
2002

Marius Oprea

Banalitatea răului

O istorie a Securităţii în documente 1949-1989

Dedicaţie

„Brigadierul l-a bătut pînă la exterminare pe deţinut. După ce l-a bătut, a fost pus pe o targă, în care bătuse piroane de fier. Cînd l-a adus la infirmerie, mort, corpul lui era în întregime perforat."

(Raport medical, 1953)

Acestui Iisus din lagăr îi este închinat volumul de faţă.

Autorul

Argument

În primele luni ale anului 1990, pe un peron al Gării de Nord s-au întîlnit două vechi cunoştinţe: un fost ofiţer de Securitate, cîndva la comanda unei Direcţii Regionale din Moldova şi un magistrat militar care se apropia de pensie.

„Ştii – povestea bătrînul securist – *ce simt eu acum, în timpurile astea, cînd toţi ţipă că ne vor pielea ? Nu-mi e frică nici de puşcărie şi nici de moarte. Am văzut destule din amîndouă. Mă macină însă o amintire. E o poveste veche. Tocmai fusesem încadrat la Securitate, în vara lui '49, la Buzău şi şeful mi-a dat ordin să mă duc să aduc pentru cercetări, adică să arestez un preot din comuna P... Am plecat cu trenul (maşinile erau ocupate cu misiuni mai importante), însoţit de un soldat. Într-un buzunar al hainei aveam pistolul, iar în celălalt o fascicolă din* Tînăra Gardă *a lui Fadeev. M-am pus pe citit pînă la destinaţie. Cînd am ajuns, n-am reuşit să dau de popă. Presimţise, ori cineva i-a dat de veste şi s-a ascuns. Aşa că, înciudat, am aşteptat un tren de întoarcere. În tren, m-am pus din nou pe citit, dar nu mă simţeam la largul meu şi nu mă puteam concentra asupra cărţii – prima mea misiune eşuase. Deodată, în compartimentul în care eram a intrat un preot. L-am urmărit într-o doară cu privirea şi mi-a încolţit o idee. Cînd s-a apropiat gara, am ieşit pe culoar, îndreptîndu-ne spre uşă, l-am prins pe la spate de mînă, i-am pus pe ascuns ţeava pistolului în coaste şi i-am spus să nu facă zgomot, să meargă unde-i spun. Aşa că l-am arestat pe preotul ăla ; era mic de stat, la vreo 50 de ani şi uscăţiv. L-am dus la sediu, pe atunci plasat într-o veche casă boierească din centrul oraşului şi l-am închis în pivniţa care îndeplinea provizoriu rolul de arest. Erau mai mulţi deţinuţi acolo, printre resturi de lemne şi bucăţi de cărbune. Am urcat la birouri, unde am raportat îndeplinirea misiunii, după care zilele au trecut – iar în vîltoarea aia am uitat cu totul de preot – cînd, după două săptămîni, într-o seară, soldatul cu care fusesem în misiune şi era de serviciu la paza arestului, s-a apropiat de mine şi m-a întrebat cu o voce scăzută :* Tovarăşe locotenent, permiteţi să raportez, ce facem cu popa? Vrea să vă vorbească. *Mi-am adus atunci aminte de preot şi am cerut să-l scoată. Era plin de praf de cărbune, cu sutana ruptă şi mînjită de rahat, iar ochii îi jucau în cap de spaimă. N-a reuşit să îngaime nici un cuvînt ; scotea doar un fel de scîncet înfundat, ca atunci cînd ţipi în vis. M-a cuprins un soi de milă ; i-am dat un şut în cur şi l-am împins afară pe poarta sediului, în stradă. A dispărut imediat în întuneric...*

Şi ştii ce mă macină acum, de nu mai am somn ? Cum l-o fi chemat pe omul ăla ?".

(relatare a magistratului militar în rezervă S.)

Cuvînt înainte

Deşi pînă astăzi s-au scris numeroase pagini referitoare la regimul comunist din România, (de memorialistică, istorie sau culegeri de documente, precum cea de faţă), a lipsit o abordare din perspectiva definirii sale. Considerăm de aceea util să o facem în acest „Cuvînt înainte", care deschide, alături de studiul introductiv semnat de Dennis Deletant, prezenta antologie de documente privind istoria Securităţii. Propunem, fără pretenţia epuizării unui subiect atît de vast, analiza de mai jos asupra caracterului regimului instalat în România după 6 martie 1945 şi a rolului jucat de Securitate, ca instituţie represivă cu un rol esenţial în instaurarea, consolidarea şi conservarea acestui regim.

Comunismul românesc ca regim de ocupaţie

Brutalităţile Securităţii şi tot arsenalul de încălcări ale drepturilor omului de care ea s-a folosit ca „tăiş al sabiei" în lupta dusă de aparatul partidului comunist pentru impunerea marxism-leninismului, fie el de nuanţă stalinistă, apoi „dejistă" şi la final „ceauşistă" nu au fost întîmplătoare. Baza ideologică a acţiunilor violente îndreptate împotriva inamicilor regimului comunist fusese fundamentată în mai multe scrieri de către V.I. Lenin, ideolog care nu a fost amendat vreodată de un activist de partid sau securist din România: „Caracteristica necesară, condiţia *sine qua non* a dictaturii proletariatului o constituie reprimarea prin violenţă a exploatatorilor ca clasă şi, în consecinţă, violarea democraţiei pure, adică a egalităţii şi a libertăţii faţă de această clasă". În esenţa ei, dictatura proletariatului presupunea „o luptă crîncenă, sîngeroasă şi nesîngeroasă, violentă şi paşnică, militară şi economică, pedagogică şi administrativă, împotriva forţelor şi tradiţiilor vechii societăţi"[1].

Alternanţa între brutalitate şi mijloacele mai paşnice a fost aplicată şi în România, pe parcursul întregului regim comunist. Relevantă în sensul utilizării brutalităţii pentru impunerea ocupaţiei politico-militare sub acoperămîntul propagandistic larg al marxismului ni se pare o definiţie a lui A.I. Vîşinski, tocmai partizanul impunerii guvernului Groza la 6 martie 1945. Acesta afirmase, de asemenea într-un text public dezvoltînd tezele leniniste, că „dictatura proletariatului exceptează inevitabil pe exploatatori de la beneficiul libertăţii" şi, ca urmare, orice mijloace de eliminare a acestora sînt permise şi organizate chiar de către stat: „statul înseamnă oameni înarmaţi şi apendice materiale, adică instituţii, organisme, organe, mecanism care acţionează după toate regulile tacticii şi strategiei de stat". Chiar dacă uneori, în anumite perioade istorice, datorită împrejurărilor interne şi externe, represiunea cunoaşte o oarecare diminuare, spune Vîşinski, „latura de constrîngere a dictaturii proletariatului nu poate fi pusă la o parte nici în perioada relativ paşnică de construcţie socialistă. Organele de constrîngere, armata şi celelalte instituţii sînt tot atît de necesare acum, în momentul construcţiei, ca şi în epoca războiului civil. Fără aceste organe nu se poate asigura activitatea constructivă a dictaturii"[2]. Acelaşi regim politico-militar, aceeaşi construcţie instituţională fuseseră hărăzite şi României, ca ţară ocupată de Armata Roşie eliberatoare.

Imediat după război, România se afla într-un stadiu de dezvoltare economică mult superior celui din URSS, iar prelevările unei părți substanțiale a producției industriale și agricole la prețurile dictate de Moscova, alături de întregul sistem de plată a despăgubirilor de război, au contribuit la distrugerea stabilității economice. Pauperizarea populației, aflată sub ocupația Armatei Roșii, nu a fost doar un rezultat al ocupației sau al greșelilor guvernului comunist în gestionarea economiei, ci și un proces căruia i se pot atribui, în opinia noastră, chiar rațiuni politice. Pe un fond de criză social-economică acută, provocată și întreținută de decizii de guvernare și administrație care puneau interesul ocupantului sovietic mai presus de interesul național, confruntarea politică se polarizase puternic. Totuși, dificultatea dobîndirii mijloacelor de subzistență pentru majoritatea populației a fost de natură să reducă șansele coalizării unei structuri de rezistență eficiente la nivel național față de ascensiunea la putere a comuniștilor, susținuți direct de către sovietici. Singura formă de manifestare a acestei opoziții a rămas să funcționeze, din păcate fără eficiență, în plan politic. Și aici, transformările care au intervenit brutal în viața românilor o dată cu instalarea guvernului Groza au pregătit terenul pentru cîștigarea puterii, prin falsificarea alegerilor parlamentare; acțiune care nu a putut fi sancționată de instituțiile abilitate ale statului (armată, poliție, justiție), deja controlate și epurate de comuniști.

În România, sovietizarea s-a produs prin teroare și presiuni și a fost cauționată în noiembrie 1946 de o fraudă electorală, pentru a masca sub aparența legitimității un regim care are toate atribuțiile unei ocupații străine: prezența trupelor Armatei Roșii pe teritoriul țării, un guvern-marionetă care răspundea oricărei solicitări a Moscovei, chiar în dauna interesului național, restrîngerea drepturilor și a libertăților cetățenești, pînă la sancționarea afirmării identității naționale și arestarea opozanților politici. Astfel, s-a realizat „impunerea sistemului social" al URSS, pe care Stalin îl definea în aprilie 1945 ca un regim politic dictat de realitatea militară a ocupației. Esența doctrinei staliniste a sovietizării a fost enunțată de liderul de la Kremlin la întîlnirea sa cu Tito din aprilie 1945: „În războiul acesta nu este la fel ca în cel trecut, ci acela care ocupă un teritoriu își impune și sistemul său social. Fiecare își impune sistemul său acolo unde ajunge armata sa. Altfel nici nu poate fi!"[3].

În toate țările din estul și centrul Europei intrate pe orbita Moscovei, partidele comuniste au acționat în preluarea puterii ca adevărate „brigăzi de șoc" ale „mișcării revoluționare", după expresia lui Stalin, care au luat „măsuri reale pentru lichidarea asupririi capitaliste și moșierești", pentru a ușura „situația popoarelor care lîncezesc sub jugul capitalismului". În perspectiva impunerii mondiale a comunismului, noile regimuri impuse în țările ocupate la finele războiului de armata sovietică joacă un rol extrem de important, socotea Stalin: „a fost greu atîta timp cît *brigada de șoc* a fost una singură. Dar asta a fost odată. Acum lucrurile stau altfel. Acum au apărut noi *brigăzi de șoc* – țările de democrație populară"[4].

Comuniștii din România au aplicat întocmai dogma leninistă și interpretările ei ulterioare din anii stalinismului, hrușciovismului sau brejnevismului. Au existat, e drept, divergențe – și nu întodeauna neglijabile – dar care nu au pus niciodată la îndoială situația României ca țară parte a blocului politico-militar bazat pe doctrina marxist-leninistă. Fie el cu afinități staliniste sau maoiste (în ultimii ani ai lui Dej), fie de inspirație hrușciovistă (în primii ani ai lui Ceaușescu), castristă, nord-coreeană, îndreptat spre colaborarea cu socialismul arab sau spre cea cu regimurile de sorginte care au luat forma celor mai crude dictaturi (regimul lui Pol Pot sau cele din țările africane, cu care Ceaușescu menținea strînse relații), comunismul românesc s-a revendicat, indiferent de perioadă, din același substrat ideologic, comun tuturor acestor regimuri și totodată străin propriilor popoare.

Comunismul românesc a promvat același tip de construcție instituțională, bazat pe represiune și recunoscînd primatul ideologiei asupra binelui propriului popor. Fie că aparatul a avut ochii îndreptați spre Moscova, fie că a preamărit rolul lui Ceaușescu, pentru a-l impune drept cult unui întreg popor, prea puțin din ceea ce a aparținut și a caracterizat regimul politic comunist

în România poate fi socotit ca a fi avut un conţinut menit binelui naţional. Gestul lui Ceauşescu de a nu permite armatei sovietice să tranziteze România în zilele fierbinţi ale „primăverii de la Praga" nu poate fi pus pe picior de egalitate cu cel al liderilor comunişti din Cehoslovacia, care *au generat* această criză identitar-naţională a comunismului. Acest mic semn de autonomie faţă de Moscova a avut un atît de larg ecou popular în România, încît chiar amploarea lui arată gradul mare de subordonare a ţării unui sistem ideologic, politic, militar şi economic perceput chiar şi în atmosfera ceva mai liberală a anului 1968 ca fiind unul de ocupaţie, de care românii sperau să scape. Gestul dătător de speranţe al lui Ceauşescu a rămas un simplu gest. În locul aşteptatei liberalizări, a dus la reştirbirea atributelor României ca stat suveran. Ţara a ajuns curînd dominată la modul absolut de un dictator care şi-a impus cultul personalităţii, în numele unei ideologii de sorginte străină, exercitîndu-şi puterea prin intermediul aparatului de partid şi al Securităţii şi conferindu-i, tocmai pentru a-i masca natura antinaţională, trăsăturile unui naţionalism de operetă. În fond, România anilor '80 nu era esenţial diferită de România anilor '50, cînd consilierii sovietici comandau peste tot şi ţara era plină de *Sovrom*-uri. Avuţia naţională a României se risipea în aceeaşi mare măsură, dar de astă dată nu în folosul Moscovei, ci al proiectelor megalomanice ale dictatorului şi al celor care i le susţineau, pe baze ideologice nediferenţiate fundamental de cele anterioare. Politica internă a regimului comunist de pe parcursul ultimelor sale două decade a prejudiciat grav şi cu consecinţe istorice persistente interesul general al ţării, în numele unei utopii devenite deja de familie, care anula, în fondul şi forma ei, specificitatea naţională.

Faptul că regimul comunist era unul de ocupaţie a fost exprimat cu sinceritate chiar de unii lideri ai partidului, la începuturile instaurării sale. Într-o lecţie ţinută în ziua de 17 octombrie 1949 la Universitatea Serală de Marxism-Leninism, Teohari Georgescu afirma: „specificul condiţiunilor în care s-au născut ţările de democraţie populară constă în aceea că armata puternicului stat sovietic a zdrobit principala forţă de şoc a imperialismului mondial, a împiedicat burghezia din aceste ţări să dezlănţuie un război civil şi a dat în felul acesta proletariatului, în frunte cu partidele comuniste, posibilitatea să smulgă din mîinile burgheziei puterea politică, s-o lipsească de principala ei forţă economică şi să treacă la construirea socialismului". Prezenţa trupelor sovietice pe teritoriul ţărilor din estul şi centrul Europei a facilitat „clasei muncitoare" din aceste ţări, condusă de partidele comuniste, „să folosească dezorientarea şi demoralizarea moşierimii şi a burgheziei, să folosească dezorganizarea aparatului de stat fascist şi, ridicînd masele poporului muncitor la luptă, să smulgă din mîinile claselor exploatatoare poziţii hotărîtoare în stat. Aşa s-au petrecut lucrurile şi în ţara noastră, în urma eliberării ei de către Armata Sovietică la 23 august 1944. Verigi importante ale aparatului de stat central şi mai cu seamă ale celui local au fost rînd pe rînd smulse claselor exploatatoare în lupta aprigă de clasă. Deţinînd poziţii destul de importante în aparatul de stat după 23 august, burghezia şi moşierimea din ţara noastră erau paralizate totuşi în acţiunea lor, înainte de toate, prin prezenţa în ţara noastră a armatelor socialiste ale Uniunii Sovietice"[5]. La rîndul său, Gheorghiu-Dej a apreciat în dese rînduri rolul esenţial jucat de armata sovietică de ocupaţie în impunerea regimului comunist din România: în condiţiile în care aceasta „stătea de strajă împotriva intervenţioniştilor americano-englezi, proletariatul din ţările eliberate a smuls puterea din mîinile capitaliştilor şi moşierilor. Fără ajutorul URSS, fără experienţa ei ar fi fost imposibilă construirea socialismului în ţările de democraţie populară"[6]. Aşa au şi stat lucrurile, cu toate că, ulterior, aceste pasaje au fost scoase din cărţile şi manualele de istorie în anii naţional-comunismului, tocmai pentru a masca natura regimului politic din România: aceea de *ocupaţie sovieto-comunistă*.

Pe de altă parte, pe lîngă elementul ideologic comun şi toate diferenţele specifice ale evoluţiei istorice, ceea ce face ca regimurile politice din statele fostului bloc comunist să poată fi considerate drept unele de ocupaţie este larga expertiză străină de care s-au bucurat

întodeauna în instalarea şi consolidarea lor. Securitatea, principalul instrument represiv al acestui regim de ocupaţie, nu a făcut excepţie de la această regulă (cum arată Dennis Deletant în studiul său introductiv şi cum relevă documentele şi notele din conţinutul volumului de faţă). Fără să mai insistăm, vom spune doar că acest fapt a fost recunoscut oficial, dar nu a fost făcut public. Într-o Notă de la Comitetul Central, nedatată, redactată probabil cu prilejul anchetelor care s-au făcut în 1967-1968 la Securitate se arăta: „după venirea consilierilor sovietici, la propunerea acestora au fost introduse unele măsuri organizatorice, metode de muncă, denumiri de funcţii şi termeni de specialitate după modelul organelor de Securitate sovietice"[7]. Este un element care demonstrează faptul că, în fond, Securitatea a acţionat ca un instrument al ştirbirii suveranităţii naţionale a României, prin supunerea sa unei comande străine, chiar dacă aceasta, ulterior anului 1958, a luat forma unei „colaborări frăţeşti" cu serviciile de informaţii sovietice.

Despre Securitate ca instrument al terorismului de stat

Securitatea a fost parte a unui sistem politic a cărui regulă de recunoaştere „permite şi/sau impune o aplicare nelegitimă, imprevizibilă şi difuză, chiar şi în ceea ce priveşte oameni evident nevinovaţi, a unor mijloace coercitive interzise de ordinea legală proclamată". O instituţie caracteristică unui sistem care „obstrucţionează sau anulează activitatea juridică şi transformă guvernul într-un agent activ în lupta pentru putere". Aceasta este definiţia terorismului de stat, dată de politologul argentinian Ernesto Garzon Valdes, în urma analizării practicilor totalitare sud-americane. Pînă acum, similitudinile între comunismul românesc şi dictaturile militare sud-americane au fost sesizate mai degrabă difuz, mai ales în cercurile de discuţii ale intelectualilor români la finele anilor '80, fără să facă însă obiectul unei analize istorice sau politologice. Fără a intra într-o analiză de detaliu, prezentăm cîteva dintre elementele sesizate de Garzon în funcţionarea modelului sud-american al terorismului de stat, perfect aplicabile în spaţiul politic al comunismului românesc. Prima caracteristică a elementelor sale funcţionale presupune „o anumită organizare ideologică, bazată pe o dogmă, o idee proclamată ca absolută, neîndoielnică şi care serveşte pentru a scuza sau a justifica distrugerea oponenţilor ei". În cazul românesc, „dictatura proletariatului" şi mai apoi „făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate" au fost mobilul ideologic care a secretat o adevărată „doctrină de securitate" a regimului faţă de duşmanii săi interni sau externi. Partidul a proclamat, prin liderii săi, „linia", iar Securitatea, ca instrument represiv, a impus-o şi a apărat-o, prin chiar încălcarea drepturilor şi libertăţilor înscrise în Constituţiile comuniste, care încetau să funcţioneze atunci cînd o acţiune sau atitudine era considerată drept potrivnică ordinii de stat. Al doilea element caracteristic terorismului de stat, în viziunea lui Garzon, îl constituie „un organism coerent de propagandă care justifică sau argumentează în favoarea mijloacelor aplicate şi contraatacă şi stigmatizează poziţiile contrare", iar cel de-al treilea presupune o riguroasă „disciplină internă" a membrilor organismului instituţional a cărui funcţie este aplicarea mijloacelor coercitive[8].

Aceste laturi se regăsesc şi în cazul comunismului românesc, care a dezvoltat un amplu aparat de propagandă cu scopul de a justifica orice abuz împotriva libertăţii, ca fiind săvîrşit în numele binelui comun cu care se identifica regimul, autoproclamat apărător al intereselor „oamenilor muncii", opus „exploatatorilor". Riguroasa disciplină internă din aparatul militarizat al poliţiei politice comuniste oferă şi ea o similitudine tulburătoare cu modelul terorismului de stat de tip sud-american. Există şi alte trăsături comune. Astfel, afirmarea existenţei unui „război vertical" cu un inamic care s-a infiltrat la fiecare nivel al societăţii, acţionînd ca agent al unei „conspiraţii internaţionale" a cărei ţintă este anularea valorilor proclamate drept

absolute de către cei care deţin puterea, delimitarea imprecisă a acţiunilor pedepsite şi eliminarea procedurilor juridice pentru determinarea a ceea ce constituie un act criminal, impunerea nelegitimă a mijloacelor coercitive sancţionate chiar de ordinea legală proclamată (torturi, crime etc.), ca şi larga utilizare a mijloacelor violente pentru privarea cetăţenilor de libertate şi proprietate", a represiunii ca politică de stat, de multe ori aplicată aleatoriu – sînt tot atîtea moduri de exercitare a puterii în regimul comunist care îl apropie pînă la confundare de trăsăturile terorismului de stat sud-american descrise de Garzon.

Spre deosebire de modelul sud-american analizat, o caracteristică specifică pe parcursul întregului regim comunist din România a fost promovarea unui tip special de violenţă de stat, mai apropiată de cea aplicată de regimurile de ocupaţie. Violenţa este caracterizată public drept a fi întodeauna „fără cruţare" împotriva celor mai diverse categorii de oponenţi ai regimului, întodeauna în numele binelui comun – numit fie dictatură a proletariatului, fie făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Teohari Georgescu, fostul ministru de Interne din anii 1948-1952 afirma în discursul citat mai sus, parafrazîndu-l pe Stalin, că „dictatura proletariatului trebuie să exercite violenţa nelimitată împotriva burgheziei, pentru a zdrobi împotrivirea ei", prin „folosirea puterii de stat a proletariatului pentru organizarea socialismului, pentru desfiinţarea claselor. În ţara noastră şi în celelalte ţări de democraţie populară care îndeplinesc funcţiile dictaturii proletariatului, zdrobirea împotrivirii exploatatorilor şi izolarea lor de masele largi constituie conţinutul principal al luptei de clasă. Urmînd exemplul dictaturii proletariatului de tip superior din Uniunea Sovietică, statele de democraţie populară au purces la reprimarea prin violenţă a moşierimii şi burgheziei, desfiinţînd partidele reacţionare, îndreptînd întregul ascuţiş al justiţiei populare împotriva uneltirilor contrarevoluţionare ale claselor exploatatoare şi ale oficinelor imperialiste de spionaj şi diversiune".

Organizarea primelor mari procese-spectacol staliniste, care îşi găsesc ulterior un corespondent în prigoana publică îndreptată împotriva intelectualilor în anii '80 sub pretextul participării la activitatea unei inventate secte a „Mişcării transcendentale", nu a avut numai menirea să pedepsească, ci şi să intimideze. Aceste măsuri fac parte din acelaşi scenariu, ce poate fi găsit sub aspecte diferite în toate statele din estul şi centrul Europei, ca şi în modelul terorismului de stat aplicat în societate „pe verticală", pentru anihilarea inamicilor şi controlarea totală a societăţii. Şi în România, în momentul în care opoziţia anticomunistă internă fusese decimată în urma acţiunilor brutale ale Securităţii, acţiunile represive au vizat practic, prin măsuri de control, fiecare cetăţean. Fără ca acestea să-şi piardă fondul, şi-au schimbat doar forma.

Asemănările cu modelul analizat de Garzon se opresc însă aici. Spre deosebire de crimele comise de regimurile militare sud-americane, care sînt investigate fără ca autorii lor să poată beneficia de imunitatea prescrierii faptelor, în România iniţiativa oficială a instrumentării unui aşa-zis „proces al comunismului" a eşuat în derizoriu, majoritatea anchetelor demarate la finele anului 1991 cu privire la crimele fostei Securităţi au fost stopate, cu rare excepţii, înainte de a se finaliza prin trimiterea în judecată a făptuitorilor, iar procurorii care s-au ocupat de asemenea cazuri au fost îndepărtaţi din sistem sau marginalizaţi. Petiţionarilor care au reclamat dispariţia unor apropiaţi în universul concentraţionar din România comunistă li s-a răspuns, în genere, că „nu există date" în legătură cu respectivele persoane dispărute, fără ca organele statului să treacă la anchetarea serioasă a împrejurărilor acestor dispariţii. Majoritatea dispariţiilor, aşa cum relevă documente publicate în volumul de faţă, au în spate executarea sumară a celor dispăruţi, deşi împotriva lor justiţia nu se pronunţase prin condamnări la moarte. Execuţiile au fost premeditate, săvîrşite cu sînge rece şi în cunoştinţa încălcării normelor legale.

Despre banalizarea răului

Impus prin mijloace brutale specifice unui regim de ocupaţie, comunismul românesc s-a consolidat şi s-a perpetuat pe o bază represivă. Analiza mecanismelor de administrare a actului de poliţie politică în regimul totalitar comunist din România arată că brutalitatea a fost ridicată la rang de politică de stat, în numele „luptei de clasă" şi a provocat un reflex de lungă durată, o „banalizare" a răului, întreţinută cu ajutorul aparatului poliţiei politice. Majoritatea populaţiei, terorizată de omniprezenţa şi violenţele acestui aparat, a redeprins modul de viaţă sub un regim de ocupaţie, din nefericire îndelung exersat istoric de români. Spre deosebire însă de trecut, rigorile impuse de ocupaţia sovieto-comunistă în România, ca şi şi în celelalte state intrate sub „Cortina de Fier" au fost mult mai mari, iar teroarea mult mai „eficient" administrată. Rolul impunerii acestor rigori a fost preluat, în cazul specific al comunismului românesc, de către Securitate, ca principal instrument al terorismului de stat. În mod paradoxal – şi nu întîmplător – un termen care defineşte de regulă starea de confort şi de absenţă a tulburărilor provocate de imixtiuni în viaţa privată a cetăţeanului, *securitatea*, a fost ales să numească o instituţie care a practicat tocmai restrîngerea pînă la anulare a drepturilor omului, pentru a impune rigorile partidului-stat, în numele dictaturii proletariatului şi al făuririi socialismului.

„Libertatea este sclavia, războiul este pacea, ignoranţa este forţa", enumera Orwell cele trei principii după care se conducea lumea zugrăvită în romanul *1984*, o lume izbitor de asemănătoare cu cea în care (şi) românii trăiau în anul purtat ca titlu de cartea scriitorului britanic. Mai multe elemente fac ca această asemănare a comunismului românesc cu ficţiunea orwelliană, ca şi cu modelul terorismului de stat descris de Garzon să fie de-a dreptul tulburătoare: războiul necruţător dezlănţuit de autorităţi împotriva propriului popor, cu sprijinul material şi logistic al sovieticilor, rolul esenţial jucat în această permanentă „luptă de clasă" de către Securitate, ca instrument principal al reprimării oricărei împotriviri, dau substanţă acestei asemănări. Li se adaugă ignoranţa, servilismul şi lipsa de scrupule utilizate drept criterii pentru selectarea şi recrutarea celor care au administrat actul de poliţie politică. Şi, nu în ultimă instanţă, scopul final urmărit – transformarea României într-o ţară supusă intereselor Moscovei şi a românilor într-o naţiune pusă la cheremul Conducătorului Suprem şi a unei subţiri pături de activişti de partid.

Cum a fost posibil ? e o întrebare retorică, foarte des formulată în momentele de şoc de după răsturnarea regimului comunist. Un răspuns asupra mecanismelor pe care le-am numi de *banalizare a răului* l-a dat încă din 1985 într-un eseu disidentul est-german Jens Reich, reputat profesor de bio-matematică, în care autorul vorbea de o „pierdere a conştienţei în umbra STASI", poliţia politică din Republica Democrată Germană. Textul, intitulat *Siguranţă şi laşitate : gîndacul în sticla de lampă*, pune puterea regimului în seama controlului exercitat de Securitate asupra mecanismelor fricii, pentru că „alături de frică se strecoară şi laşitatea în faţa autorităţii, constrîngerea de a te purta bine, a fi pe linie şi totodată acea abilă retragere în cochilie a melcului: un amestec între supunere şi reflexul de a te preface mort".

Reich observa, pe bună dreptate, că această tendinţă de a fi pe placul celor ce poruncesc „este moştenirea mea exersată în copilărie", transformată însă de rigorile statului totalitar în comportament social. Ca urmare, reflexul general uman, „cuplat cu frica mea de Securitate mă face sclav, face din mine un cetăţean model al RDG, mort de frică în gaura lui de şoarece. Ceea ce descriu nu este doar nevroza mea privată. Iluziile şi reprezentările despre frică, în toate gradele de intensitate, aparţin tuturor şi impregnează manifestarea noastră socială. Fiecare se programează în aşa fel, încît să alunece cît mai lin din viaţa socială în cochilia vieţii private. Pentru asta, cele mai eficiente servicii le face Securitatea, prin simpla ei existenţă, nu

prin acţiuni. Ea declanşează un mecanism fin de autocenzură, subordonat conştientului, care acţionează ca un sistem de reflexe şi anihilează din faşă toate ieşirile, împiedicînd apariţia unor conflicte cu sistemul. Observăm aceste mişcări de evitare în special la ceilalţi, însă foarte rar la noi înşine"[9]. Reich descrie sincer dilemele morale ale individului în relaţia cu sistemul comunist în perioada anilor '80, cînd regimul era deja tacit acceptat de majoritatea populaţiei, raportul cu instituţiile statului nu mai era unul antagonic, iar împotrivirea faţă de dictatură devenise mai degrabă accidentală. Răul impregnase universul cotidian, se banalizase. Rarele acte de disidenţă erau departe de a pune la îndoială legitimitatea regimului; ele urmăreau îndeobşte o utopică reformare „din interior" a acestuia.

Pînă a se ajunge aici, primele două decenii următoare momentului instaurării în forţă a comunismului au fost marcate, în scopul consolidării sale, de reprimări brutale ale oricărei împotriviri, care au avut un dublu scop: pe de o parte, să anihileze orice încercare de a contesta regimul nu doar în substanţa legitimităţii sale, ci fie şi prin refuzul acceptării normelor pe care le impunea existenţei cotidiene şi, pe de altă parte, să obţină, prin mijloace represive sau propagandistice, administrate după caz, adeziunea formală a majorităţii populaţiei faţă de autorităţile comuniste şi politica partidului-stat.

Aparatul poliţiei politice a avut, tocmai de aceea, un rol esenţial în acţiunea de consolidare a comunismului, prin mijloace ale terorismului de stat. Principala sa atribuţie a constat în inocularea şi administrarea sentimentului de frică, o componentă fundamentală în administrarea actului de poliţie politică. Practic, acesta a fost rolul Securităţii în regimul comunist din România, iar evoluţia aparatului său a fost circumscrisă acestui scop, în funcţie de specificitatea contextului intern şi internaţional în care acţiona.

Frica este un sentiment „înţepenit" în subconştient. Ceea ce defineşte activitatea aparatului represiv comunist cu precădere şi acuitate în anii stalinismului, dar şi în deceniile următoare este rigoarea aproape ştiinţifică cu care a acţionat asupra mecanismelor sale de declanşare, pentru a o folosi în scopul propus (apărarea regimului în faţa oricărei forme de disidenţă). În fond, Securitatea, ca şi CEKA, modelul său originar, sau formele de organizare ale poliţiei politice care i-au succedat primului serviciu secret sovietic în sistemul totalitar comunist, au pus în practică doctrina leninistă, în accepţia căreia dictatura proletariatului însemna „puterea neîngrădită de nici un fel de lege sau regulamente şi bazată direct pe folosirea forţei", în care poporul revoluţionar „îşi creează propriul tribunal şi instituie forţa, creează o nouă lege revoluţionară", care trebuie să legalizeze teroarea „în termeni clari, fără echivoc", după cum nota Lenin într-o aserţiune despre funcţiile şi caracteristicile terorismului de stat[10].

Mijloacele de teroare utilizate de stat au urmărit menţinerea fricii în stare difuză. Manipularea ei în această stare, posibilă ca o consecinţă a mijloacelor brutale cu care regimul comunist din România şi-a tratat adversarii, s-a dovedit atît de eficientă, încît a creat percepţia unei puteri malefice de-a dreptul supranaturale a Securităţii. Frica, mai întîi cultivată şi apoi întreţinută de poliţia politică în beneficiul puterii comuniste, a avut aceleaşi rezultate obţinute cu două secole înainte de absolutismul monarhic şi la mijlocul secolului XX de către nazism. De pildă, Franţa „Regelui Soare" instituţionalizase în paralel cu teroarea făţişă inspirată de prezenţa Bastiliei o supraveghere permanentă, exhaustivă şi omniprezentă, capabilă de a face vizibil totul, cu condiţia ca ea însăşi să rămînă invizibilă[11], definiţie cu totul valabilă şi pentru sistemul de lucru al Gestapo-ului în anii '40 şi al poliţiilor politice din statele comuniste de mai tîrziu.

După acest principiu, deşi raportată la numărul populaţiei, suma celor care în anii regimului comunist din România au cunoscut în mod direct Securitatea este departe de a reprezenta o majoritate, totuşi cea mai mare parte a populaţiei a manifestat o adîncă teamă faţă de această instituţie. Reflexul a fost îndelung exersat pe parcursul primelor două decenii ale regimului comunist, interval în care brutalităţile aparatului de Securitate au dus la prelungirea exigenţelor regimului concentraţionar dincolo de zidurile închisorilor şi ale birourilor de

anchetă. Din cauza acestor brutalităţi, frica a ieşit din sediul Securităţii, din puşcării şi lagăre de muncă, a ajuns în stradă şi a intrat în casele oamenilor pentru ca, la finele celor două decenii de consolidare a regimului, să reuşească performanţa unei manipulări care să nu mai reclame represiunea în forme dure. La mijlocul anilor '60, rezistenţa anticomunistă din România era practic anihilată, iar exigenţele regimului erau nu numai acceptate cu resemnare şi însuşite ca o parte a universului cotidian de larga majoritate a populaţiei, ci proclamate şi chiar asumate drept legitime şi superioare democraţiei de mult mai numeroşi cetăţeni, în comparaţie cu momentul instaurării comunismului. Represiunea impregnase cotidianul şi nu mai ieşea în evidenţă; răul se banalizase, la capătul a două decenii de administrare a fricii cu o rigoare ştiinţifică.

Acţiunea poliţiei politice de gestionare a temerilor, pentru a constrînge mai întîi şi în cele din urmă pentru a sădi convingeri, a stat la originea acestor transformări. Metoda fusese exersată deja cu succes de către CEKA şi succesorii săi instituţionali, încheind cu KGB-ul. Ea a fost copiată în amănunt de Securitate şi, ca în Rusia Sovietelor, a fost folosită nu doar ca să anihileze împotrivirea faţă de regim (în Rusia, realizată deja pe parcursul războiului civil, iar în România în anii instaurării ocupaţiei sovieto-comuniste), ci şi să asigure fidelizarea împinsă pînă la fanatism a slujitorilor sistemului, nu o dată sacrificaţi pentru a păstra integritatea „liniei" impusă de partidul-stat şi de voinţa Conducătorului. „Astăzi, omul nu mai vorbeşte liber cu cineva decît noaptea, cu capul sub pătură", nota Isaac Babel în timpul terorii staliniste din anii '30, iar Ilia Ehrenburg evalua astfel consecinţele acţiunilor poliţiei politice: „nimeni nu mai îndrăznea să-şi împărtăşească scepticismul în legătură cu adevărul oficial. Cetăţeanul de rînd nu mai avea putinţa să descopere în ce măsură minciunile erau acceptate. Fiecare devenise o insuliţă izolată"[12].

În URSS, ca şi în celelalte state ale blocului sovietic aplicarea măsurilor represive a dus la „închiderea muncitorului în uzină, a ţăranului pe ogorul său, a deţinutului într-un lagăr de exterminare"[13], într-un sistem riguros organizat, controlat şi dominat prin frică. Aparatul poliţienesc a generat această frică mai întîi prin acţiunile sale şi apoi doar prin simpla existenţă sau doar prin invocarea sa. După acest model, Securitatea s-a transformat treptat într-un soi de demon fără chip, slujitor fidel, ferm şi la nevoie crud al regimului. Terorismul de stat intra astfel în deplinătatea funcţiilor sale. „Neputinţa în faţa răului înarmat este poate cea mai teribilă dintre umilinţele la care este supus omul", nota Adam Michnik[14]. „Braţ înarmat" al partidului comunist, „tăiş al sabiei" în lupta de clasă, cum se autodefinea prin vocea ofiţerilor ei, Securitatea a folosit mijoace brutale în primele două decenii ale regimului pentru a provoca frica, iar în anii '70 şi '80 a cultivat-o pentru a-i controla şi umili pe cei ce continuau să se îndoiască în tăcere de adevărurile proclamate de regim. Scopul ei a fost stabilit chiar prin legea prin care a luat fiinţă, fiind acela de poliţie politică a regimului, iar unităţile ei au lucrat, aşa cum o dovedesc şi documentele din prezentul volum, cu mijloacele specifice unui serviciu de informaţii, în realizarea acestui scop.

Pe parcursul primelor două decade ale funcţionării, brutalităţile aparatului de Securitate prelungiseră efectele torturilor aplicate celor reţinuţi dincolo de închisori şi birouri de anchetă. Frica, în mod voit cultivată prin semnele percepute de către cei rămaşi acasă ale terorii dezlănţuite între zidurile de temniţă s-a impregnat în lumea celor liberi. Arestările la ore tîrzii din noapte, uneori fără un motiv plauzibil chiar în ordinea vremii, aveau un efect devastator nu numai asupra victimelor şi a familiilor celor ce luau calea închisorii, ci şi asupra vecinilor şi a cunoscuţilor. După eliberarea foştilor deţinuţi politici, brutalităţile din anii instalării şi consolidării regimului comunist au fost conştientizate cu o şi mai mare pregnanţă, iar teama faţă de poliţia politică a ajuns să se transforme în reflex. Modul absolut prin care Securitatea domina în ultimele două decenii ale comunismului prin simpla ei prezenţă este rezultatul acţiunii ei brutale pe parcursul impunerii şi consolidării regimului comunist. Instituţia nu îşi modificase caracterul de poliţie politică, ci doar mijloacele utilizate.

Investigarea modului de funcţionare a Securităţii şi de aplicare de către aceasta a măsurilor de poliţie politică apropie pînă la confundare regimul comunist din România cu modelul dictaturilor sud-americane. Brutalitatea a fost utilizată pînă la banalizare, luînd forma unui regim care dispunea cine cumpără televizoare sau cerea înregistrarea maşinilor de scris la Miliţie. Practicarea îndelungă a unui terorism de stat îndreptat împotriva semenilor în scopul perpetuării puterii corpului politico-militar comunist a împins în cele din urmă arbitrarul în cotidian. Prin '89, Securitatea era de mai multă vreme un rău banal.

La fel a rămas pînă astăzi, cînd structurile ei continuă să impregneze societatea. Moştenitorii ei sînt clasa politică a foştilor activişti, securişti şi informatori, care au tot interesul să păstreze în continuare, sub acoperirea unui discurs de subestimare a răului, cît mai puţin ştirbite structurile şi puterea ei. Voinţa politică a fostei Securităţi şi a fostului activ al partidului comunist, dominantă în România ultimilor 12 ani şi tradusă în decizii parlamentare sau administrative, face ca moştenirea trecutului comunist (între care arhivele sînt doar o mică parte, în comparaţie cu puterea economică şi cea politică), să fie administrată tot de aceia care au susţinut vechiul regim. Cartea de faţă a fost concepută ca o primă breşă în această blocadă a tăcerii.

Marius Oprea

Note

1. V.I. Lenin, *Stîngismul, boala copilăriei comunismului*, ediţia a II-a, Ed. PCR, 1948, p. 31.
2. A.I. Vîşinski, *Lenin, marele organizator al statului sovietic*, Ed. PCR, 1945, p. 24.
3. Milovan Djilas, *Întîlniri cu Stalin*, Ed. Europa, Craiova, f.a., pp. 74-75.
4. I.V. Stalin, *Cuvîntare rostită la Congresul al XIX-lea al PCUS*, Ed. pentru Literatură Politică, Bucureşti, 1952, pp. 4-5.
5. Teohari Georgescu, *Democraţia populară - formă a dictaturii proletariatului. Sfaturile populare, baza politică a regimului de democraţie populară*, lecţie ţinută în ziua de 17 octombrie 1949 la Universitatea Serală de Marxism-Leninism, broşură de uz intern, 24 p., f. ed., Bucureşti, 1949, pp. 7, 9.
6. Gh. Gheorghiu-Dej, „Alianţa frăţească cu URSS - chezăşia dezvoltării spre socialism a ţărilor de democraţie populară", în *Pentru pace trainică şi democraţie populară*, nr. 44 (156), 2 noiembrie 1951.
7. Arhiva Serviciului Român de Informaţii, Fond documentar, dosar 9895, fila 6.
8. Ernesto Garzon Valdes, „El terrorismo de estado", în *Revista de estudio politicos*, nr. 65, Madrid, 1989.
9. Jens Reich, „Sicherheit und Feigheit - der Käfer im Brennglas", în vol. *Staatspartei und Staatssicherheit*, sub coordonarea lui Siegfried Suckut şi Walter Süss, Ch. Links Verlag, Berlin, 1997, pp. 25-38.
10. Dmitri Volkogonov, *Lenin. O nouă biografie*, Ed. Orizonturi, Bucureşti, 1994, pp. 269-270.
11. Michel Foucault, *A supraveghea şi a pedepsi. Naşterea închisorii*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1997, pp. 300-301.
12. *Apud* André Glucksmann, *Bucătăreasa şi Mîncătorul de oameni. Eseu despre raporturile dintre stat, marxism şi lagărele de concentrare*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1991, p. 137.
13. Glucksmann, *op.cit.*
14. Adam Michnick, *Scrisori din închisoare şi alte eseuri*, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, p. 13.

Cîteva precizări despre această ediţie şi mulţumiri

Sistemul de administrare a actului de poliţie politică, ca o caracteristică a terorismului de stat aplicat de regimul comunist din România, formează subiectul prezentei culegeri de documente. Selecţia a urmărit să ilustreze modul de programare şi aplicare a măsurilor represive, evoluţia aparatului de Securitate şi, nu în ultimă instanţă, să scoată din anonimat pe unii dintre cei care l-au coordonat. Ea nu aparţine doar autorului, ci şi autorităţilor, care nu permit încă deconspirarea Securităţii, ca să nu mai vorbim de cea a activităţii fostelor cadre de conducere din Partidul Comunist Român. Din ce motive, arată în fond lectura acestei cărţi.

Am urmărit selectarea unor documente de arhivă inedite, provenite în cea mai mare parte din arhiva Serviciului Român de Informaţii, care a gestionat, potrivit legilor în vigoare în intervalul documentării (1994 - 2000), arhiva fostului Departament al Securităţii Statului. Totodată, au fost utilizate documente din arhivele fostului partid comunist, cu precădere din arhiva Biroului Executiv al CC al PCR. Prima categorie de documente are menţionată sursa (Arhiva Serviciului Român de Informaţii, prescurtat ASRI), ca şi cea de-a doua, la sfîrşitul fiecărui document publicat. Am inclus în culegerea de faţă şi documente ale fostei Securităţi care nu au fost găsite cu prilejul consultării arhivelor, ci provin din alte surse. Unele dintre acestea mi-au fost puse la dispoziţie de către domnul Petre Mihai Băcanu, cunoscut ziarist care a investigat trecutul fostei Securităţi, el însuşi fost deţinut politic; îi mulţumim pentru ajutorul generos pe care ni l-a oferit în documentarea volumului de faţă.

Gîndurile mele de recunoştinţă se îndreaptă asupra mentorilor mei: Constantin Ticu Dumitrescu şi regretatul Alexandru Salcă, oameni care au pătimit îndelung în fostele temniţe comuniste, care mi-au fost aproape şi pe care îi consider părinţii mei spirituali şi ai acestei cărţi. Ei au inspirat şi au încurajat acţiunile mele de cercetare a istoriei fostei poliţii politice comuniste. Această carte le este închinată, ca de altfel tuturor celor ce au pătimit de pe urma Securităţii. Îi datorez recunoştinţă şi fiului domnului Salcă, Horia, care mi-a fost alături ca prieten şi sfătuitor. Tot aici mă simt onorat să îi menţionez pe vechii mei prieteni Alexandru Muşina, Alexandru Diaconescu, Caius Dobrescu şi Armand Goşu. De la primii doi am învăţat încă din adolescenţă regula refuzului oricărui compromis, iar ultimii doi, prin încurajările şi exemplul lor, mi-au demonstrat cît de important este să respecţi această regulă.

Un alt rînd de mulţumiri se cuvine adresat acelor reprezentanţi ai autorităţilor care au înţeles corect sensurile demersului pe care l-am întreprins şi m-au sprijinit în documentarea în arhive. Trebuie să mulţumesc aici fostei conduceri a Serviciului Român de Informaţii de pînă în 1997, purtătorului de cuvînt de atunci al instituţiei, Nicolae Ulieru, ca şi fostului şef al arhivei SRI, colonelul Constantin Aioanei. Datorită lor şi cu sprijinul lucrătorilor de la Arhivele SRI (o menţiune specială pentru Frusinica Moraru şi Ştefan Mariţiu) am putut consulta o mare parte a documentelor de arhivă ce fac subiectul volumului de faţă. Deschiderea

manifestată de conducerea SRI faţă de iniţiativa mea privind cercetarea trecutului Securităţii s-a concretizat prin eliberarea unei aprobări în acest sens, în 17 decembrie 1993. Ulterior, am împărtăşit şi altor istorici modalitatea în care, în baza Legii de organizare şi funcţionare a SRI, am obţinut aprobările necesare; ei au urmat aceleaşi demersuri şi au obţinut aprobări pentru cercetarea acestei preţioase arhive (e drept, ca şi în cazul meu, o cercetare parţială şi selectivă, din cauza absurdităţii sistemului legislativ care ocroteşte istoria comunismului românesc). Din 1998, accesul istoricilor în arhiva SRI a fost însă sistat. În prezent, demersurile de redeschidere a ei prin intermediul Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor fostei Securităţi sînt puse în dificultate de refuzul noii conduceri a SRI de a preda arhiva noului său gestionar de drept. Această atitudine de blocare a accesului la trecutul fostei poliţii politice am pus-o şi o pun pe seama voinţei de a proteja trecutul unora dintre ofiţerii Securităţii, care în prezent joacă un rol important în scena politică sau în administraţia de stat din România.

Gratitudinea mea se îndreaptă şi asupra vechii conduceri a Procuraturii Generale. Aici, începînd cu toamna anului 1991, am fost cooptat de către fostul şef al Direcţiei I de Cercetări penale, Eugen Vasiliu, în echipa care s-a străduit să instrumenteze aşa-zisul "proces al comunismului". Din nou, climatul politic ostil a dus la sistarea acestor acţiuni, dar pe parcurs am avut prilejul să consult numeroase documente, care au fost transmise Procuraturii de către arhivele SRI şi cele militare (de unde provin documentele de la Comitetul Central al PCR, publicate în prezentul volum). Întreaga mea recunoştinţă domnului Vasiliu, ca şi magistratului militar general Dan Voinea, autorul unor rechizitorii prin care încearcă şi astăzi cu o rară dăruire să deconspire activitatea criminală a structurilor fostei Securităţi.

Şirul celor care m-au încurajat în acţiunile de investigare a trecutului poliţiei politice comuniste este foarte lung. Se cuvine să-l încep cu Radu G. Ţeposu, dascălul meu în jurnalism care mi-a cultivat vocaţia cercetării fostei Securităţi şi a cărui dispariţie în condiţii tragice am resimţit-o cu putere. Apoi, discuţiile îndelungi cu vechiul meu prieten Claudiu Secaşiu şi sfaturile sale întodeauna pertinente mi-au fost de un real folos. La fel de mult m-au bucurat încurajările doamnei Zoe Petre şi ale lui Dennis Deletant sau Robert Levy, de a căror prietenie preţioasă mă simt onorat, ca şi sfaturile profesorului Andrei Pippidi, directorul Institutului Român de Istorie Recentă. Sub îndrumarea sa, această lucrare a ajuns la forma ei finală, cu ajutorul colegilor mei de la Institut, Stejărel Olaru şi Nicolae Videnie (o menţiune specială pentru ajutorul pe care mi l-a dat cel din urmă în selectarea şi culegerea unor documente).

I-am simţit întodeauna aproape pe prietenii mei mai vechi sau mai noi: Paul Becheanu, Mihai Bodiu, Anghel Ciobanu, Stoica Enache, Simion Gabriel, Frans van Helsdingen, Bogdan Marinescu, Luchian Moroşanu, Valer Secelean, Mircea Şarlea, Dorin Tîrcolea, Vlad Ţepeş, Dan Ulariu, Horaţiu Vulcu. Ca şi Fundaţia pentru Progres, faţă de care îmi manifest gratitudinea, unii au susţinut chiar şi financiar o parte din costurile culegerii sau al copierii documentelor de arhivă, pe lungul parcurs al adunării materialelor publicate aici.

Îi mulţumesc acum soţiei mele Ioana. Fără înţelegerea şi bunătatea ei, n-aş fi avut putere pentru această carte.

Autorul

Studiu introductiv

Securitatea şi statul poliţienesc în România (1948-1989)

Pare ciudat să te gîndeşti că, în urmă cu ceva mai mult de un deceniu, România era paralizată de cea mai perversă dictatură de pe continentul european. Dictatura lui Nicolae Ceauşescu adusese poporul român la ceea ce poeta Ana Blandiana numea „o stare vegetală". Adesea, oamenii comunicau aruncîndu-şi şoapte pe fugă, de teama urechilor atotprezenţilor informatori, mereu gata să-i toarne la stăpînii lor securişti. Pentru cititorii mai vîrstnici care au trăit această perioadă nefastă şi pentru cei mai tineri care au avut prea puţin sau chiar deloc prilejul să o cunoască, culegerea bogată şi inedită de documente adunate de Marius Oprea cu o deosebită perseverenţă şi discernamînt din arhiva fostei Securităţi descrie mecanismele terorii, ale regimului care l-a făcut pe Ceauşescu posibil şi care i-au consolidat puterea. Totodată, aceste documente prezintă o Securitate atît de bine organizată, încît ne vine greu să credem în afirmaţiile făcute astăzi în mai multe împrejurări, afirmaţii conform cărora anumite documente „nu se mai găsesc". Dacă această performanţă a reuşit-o un tînăr istoric, cu atît mai mult ar putea-o face instituţiile statului care au moştenit arhivele fostei poliţii politice din România comunistă.

Dintre toate poliţiile politice ale sateliţilor comunişti din Europa de Est, Securitatea românească a devenit cea mai cunoscută; într-atît a făcut ea obiectul obsesiei mass-media în Occident în timpul revoluţiei din 1989, încît însuşi cuvîntul *Securitate* a ajuns fără probleme în *Oxford English Dictionary*. Această obsesie nu a mărturisit decît în parte eficienţa cu care Securitatea s-a infiltrat în minţile românilor, în chip de nemilos instrument al unui regim care, în peisajul represiunii postbelice, nu a fost depăşit probabil în statele est-europene decît de acela al lui Enver Hoxha din Albania. Ca şi în cazul altor aparate de teroare politică, cea mai puternică armă a Securităţii a fost frica, iar amploarea propagării acesteia în rîndul populaţiei româneşti ne oferă principala raţiune a succesului ei. Mai mult, moştenirea acestei frici va influenţa timp de ani de-acum înainte tiparele comportamentale ale multor români, mai ales dacă ei nu vor fi convinşi că practicile coercitive din trecut au fost abandonate.

Frica induce obedienţă şi, prin urmare, reprezintă un extraordinar mecanism de economisire a mîinii de lucru. Dovezile oferite de această colecţie, referitoare la angajaţii Securităţii, ne arată că numărul lor a fost mult mai redus decît ne-ar fi făcut să credem convingerile populare. Dosarele marchează că în 1950, deci la doi ani de la crearea Direcţiei Generale a Securităţii Poporului, Securitate pe scurt, numărul ofiţerilor de toate gradele din această Direcţie se ridica la aproape 5.000 de persoane. În 1989, acest număr ajunsese la 14.259, după afirmaţiile lui Virgil Măgureanu, directorul SRI (noul serviciu de informaţii constituit în 26 martie 1990, unul dintre succesorii Securităţii)[1]. Firește, cifrele de mai sus nu includ zecile de mii de informatori pe care, prin exploatarea fricii, Securitatea a reuşit să-i recruteze, sporindu-şi

astfel productivitatea prin prelungirea „antenelor" ei pînă în cele mai intime unghere ale societăţii româneşti ; nu includ, la nivelul datelor din 1948, nici cohorta de consilieri sovietici, care au lucrat alături de ucenicii lor români în cadrul Direcţiilor Securităţii, cum nu iau în calcul nici Comandamentul Trupelor de Securitate, organizat în 7 februarie 1949 şi plasat în subordinea Ministerului de Interne. În momentul revoluţiei din 1989, aceste Trupe de Securitate numărau 23.370 de ofiţeri şi militari în termen şi se aflau sub autoritatea Departamentului Securităţii Statului.

Mare parte din ceea ce s-a scris despre Securitate imediat după revoluţie, deopotrivă în mass-media din Occident şi din România, a avut un caracter de senzaţie, dar i-a lipsit substanţa. Un astfel de exemplu este felul în care numeroşi români foloseau cuvîntul *Securitate* şi derivatul său *securist* („membru al poliţiei secrete"), drept termen definitoriu pentru orice persoană angajată în Ministerul de Interne. A fost aplicat apoi cadrelor de poliţie (Miliţia), inclusiv ofiţerilor criminalişti şi de circulaţie, ai Serviciului de Paşapoarte şi ai Direcţiei Penitenciarelor. Unii români au ajuns chiar să folosească termenul de *securist* pînă la a-i desemna astfel pe toţi cei care ocupau o funcţie administrativă, fie într-un minister, spital, bancă, în CAP sau CFR, într-atît de puternică era credinţa în presupusa ubicuitate a poliţiei politice. Un alt exemplu de paranoia în ceea ce priveşte Securitatea era atribuirea uzuală a gradului de „colonel" oricărui ofiţer de Securitate ; grade mai mici nu se aflau. Folosit în mod corect, Securitate este termenul prescurtat pentru instituţia care a supravegheat viaţa românească de-a lungul perioadei comuniste şi care, pentru o perioadă mai lungă, a fost cunoscută sub numele de Departamentul Securităţii Statului din cadrul Ministerului de Interne.

O privire dincolo de vălul misterului ce învăluia activităţile Securităţii a fost posibilă datorită cutezătoarelor revelaţii ale generalului-locotenent Ion Mihai Pacepa, în cartea sa *Orizonturi Roşii*[2]. Pacepa a fost unul dintre cei mai importanţi ofiţeri superiori dintr-un serviciu secret comunist care a dezertat în Vest (fiind unul dintre şefii Direcţiei de Informaţii Externe – DIE – componentă a DSS). Pacepa intrase la începutul anilor '50 în secţia de contrasabotaj a organismului premergător DSS, anume Direcţia Generală a Securităţii Poporului, şi mai tîrziu a fost trimis în Germania de Vest. Faptul că publicul occidental a devenit interesat de excesele clanului ceauşist şi de sprijinul acordat unor grupări teroriste arabe de către serviciile secrete române s-a datorat în mare măsură şi impactului pe care l-au avut revelaţiile lui Pacepa din *best-seller*-ul său, publicat, trebuie subliniat, la 10 ani după defecţiunea sa în Statele Unite, în iulie 1978. În ceea ce autorul a numit un jurnal, de fapt o suită de amintiri ce acoperă ultimele şase luni pe care le-a petrecut în România, el a exhibat în faţa cititorului un catalog de crime, precum asasinatul, şantajul, traficul de droguri şi răpirea, descriind implicarea directă a lui Ceauşescu în toate acestea.

Cariera lui Pacepa s-a dezvoltat într-o foarte bună măsură în cadrul DIE, direcţie al cărei comandant adjunct – după propriile-i afirmaţii – devenise în 1972[3]. În cartea sa, el pune la dispoziţie informaţii despre structura DIE, dar spune prea puţin despre evoluţia ei, în timp ce Direcţia Securităţii Statului nu este menţionată decît în fugă, într-o singură frază[4]. Cu toate acestea, activităţile DIE s-au suprapus adesea peste acelea ale DSS şi, descriind DIE, Pacepa oferă de fapt o privire din interior asupra dimensiunii ingerinţei DSS în viaţa cotidiană românească.

Iniţial, la fel ca toate regimurile comuniste din Europa de Est, cel din România s-a bazat totalmente pe teroare, ca funcţie a puterii politice. Teroarea a fost instrumentată în două etape, la început pentru a elimina oponenţii din calea consolidării puterii comuniste, şi mai apoi pentru a obţine obedienţa, o dată săvîrşită transformarea „revoluţionară" a societăţii. În cazul românesc, prima etapă, pe larg vorbind, s-a desfăşurat între anii 1945 şi 1964 – an în care s-a pus în aplicare o amnistie a deţinuţilor politici, iar a doua etapă a mers din 1964 pînă în 1989. În 1964 s-a produs o schimbare vizibilă în intensitatea represiunii exercitate de regim. Pînă în

acest din urmă an al domniei lui Gheorghiu-Dej ca secretar general (şi prim-secretar) al Partidului Muncitoresc Român (1948-1964), teroarea a cuprins întreaga societate românească, în căutare de oponenţi reali sau potenţiali ai canonului totalitar, inculcînd astfel multor indivizi sentimentul că sînt vînaţi. După 1964, românii au fost marcaţi mai degrabă de frică decît de teroare, deoarece regimul lui Ceauşescu, cu toate teribilele sale abuzuri împotriva demnităţii umane şi nesocotirea drepturilor omului, nu a recurs la tactici de arestare în masă şi nici la internările fără discriminare în lagăre, care au rămas o trăsătură a epocii Dej.

Lovitura de stat de la 23 august 1944, iniţiată de tînărul rege Mihai împotriva dictatorului Ion Antonescu, a însemnat o cumpănă în istoria românească. Efectul militar a fost executarea unei întoarceri de 180 de grade, pentru a scoate România din tabăra Axei şi a o alătura celei Aliate. Intenţia politică a stat în revenirea la democraţie. Însă lovitura de stat, departe de a reinstaura guvernarea democratică din perioada interbelică, cu toate imperfecţiunile ei, a fost manipulată de Stalin pentru a impune poporului român un regim comunist. În mod ironic, principalii arhitecţi ai loviturii de stat, regele Mihai şi liderii principalelor partide democratice, au răsturnat dictatura militară a mareşalului Antonescu doar pentru a fi ei înşişi răsturnaţi după şase luni de către o nouă ordine totalitară.

Menţinerea în România a stăpînirii comuniste impuse de sovietici depindea de prezenţa Armatei Roşii şi de acapararea forţelor de ordine şi justiţie (armată, poliţie şi sistemul judiciar). Controlul asupra Ministerului de Interne, al Apărării şi al Justiţiei a devenit în consecinţă un obiectiv principal al partidului comunist. În noul guvern provizoriu condus de generalul Constantin Sănătescu, dintre 23 august şi 2 noiembrie 1944, instalat pentru a redirecţiona România în război, cele mai multe posturi ministeriale au fost acordate unor ofiţeri; doar Ministerul de Interne a fost atribuit comuniştilor, reprezentaţi de Lucreţiu Pătrăşcanu, care a fost alături de rege în pregătirile acestuia pentru lovitura de stat împotriva lui Antonescu. Serviciul Special de Informaţii (SSI) a fost epurat de ofiţerii superiori, în schimb personalul Ministerului de Interne şi al poliţiei secrete, Siguranţa, a rămas în mare măsură neschimbat. Tocmai eşecul transformării acestor instituţii a oferit comuniştilor pretextul de a purcede la subminarea guvernului Sănătescu, în timp ce autorităţile sovietice şi-au asumat slăbirea forţelor armate şi de poliţie ale României.

În vreme ce acestea din urmă erau drastic reduse, o grupare paramilitară de stînga, numită Formaţiunile de Luptă Patriotice sau Gărzile patriotice, era atent pregătită sub supravegherea NKGB (Comisariatul Poporului pentru Securitatea Statului). Gărzile au fost înfiinţate în septembrie 1944 şi plasate sub comanda lui Emil Bodnăraş, agent sovietic născut în România, de origine ucraineano-germană. Se presupune că Bodnăraş a fost recrutat de sovietici în perioada în care era cadet la Şcoala de Artilerie din Timişoara, la sfîrşitul anilor '20. Mutarea într-o cazarmă din Sadagura, în nordul României, la doar 30 km de rîul Nistru şi de graniţa cu URSS, i-a oferit prilejul perfect de a dezerta în favoarea sovieticilor (surse publicate datează defecţiunea lui în perioada 1931-1932). Unul din colegii săi a dezvăluit recent că germana perfectă pe care Bodnăraş o poseda i-a permis să fie folosit în diverse misiuni de spionaj în Polonia şi ţările baltice, înainte de a fi trimis de serviciile secrete sovetice cu misiuni în Bulgaria în 1935. Călătorind prin România, a fost surprins în Gara de Nord din Bucureşti, judecat pentru dezertare şi „activităţi comuniste" în 1936 şi condamnat la şase ani de muncă forţată[5]. A fost eliberat în decembrie 1942, la expirarea termenului condamnării, şi sînt mari şanse să fi fost folosit de mareşalul Antonescu pentru a facilita contacte militare cu sovieticii, după înfrîngerea de la Stalingrad. La 23 august 1944, „inginerul Ceauşu", numele conspirativ al lui Bodnăraş, s-a ocupat de paza lui Antonescu şi a acoliţilor acestuia şi i-a reţinut pînă cînd au fost predaţi ruşilor, pe 1 septembrie. Gărzile au asigurat acoperirea ideală pentru pregătirea agenţilor şi executanţilor care urmau a fi infiltraţi în forţele de poliţie şi de securitate, în momentul în care comuniştii ar fi obţinut controlul asupra Ministerului de Interne.

Sănătescu a demisionat la sfîrşitul lui noiembrie şi în locul său regele l-a desemnat pe generalul Nicolae Rădescu, fost şef al Marelui Stat-Major General şi o personalitate neîncadrată în vreun partid politic, pentru a forma cabinetul pe 2 decembrie. Rădescu era mult mai sincer şi mai decis decît predecesorul său şi s-a dovedit un obstacol mult mai serios pentru ruşi, care îi susţinuseră numirea şi de-abia ulterior au realizat că făcuseră o greşeală. Frontul Naţional Democrat, dominat de comunişti, sperase să obţină Ministerul de Interne şi, atunci cînd Rădescu şi-a rezervat acest post, Ana Pauker şi Vasile Luca, doi dintre liderii comunişti, au refuzat chiar şi să discute despre participarea FND-ului în noul guvern. Şi-au schimbat atitudinea în momentul în care noul premier a cedat comuniştilor postul de ministru adjunct de Interne, ocupat de Teohari Georgescu, membru al Comitetului Central al partidului. Ceilalţi comunişti din cabinet erau Pătrăşcanu, ministrul Justiţiei, şi Gheorghiu-Dej, ministru al Comunicaţiilor şi Lucrărilor Publice.

Numirea lui Georgescu i-a oferit lui Bodnăraş şi colegilor săi din NKGB prilejul pe care îl aşteptau. Folosindu-se de autoritatea ministrului adjunct de Interne, ei au introdus în Siguranţă şi în SSI agenţi antrenaţi în Gărzile patriotice, iar Georgescu şi-a instalat propriii oameni în prefecturi, cu ordine stricte de a eluda instrucţiunile guvernului şi de a asculta doar de cuvîntul său. Cît de bine erau dirijate acţiunile comuniştilor de acaparare a pîrghiilor puterii s-a văzut clar în urma vizitei la Moscova din ianuarie 1945 a Anei Pauker şi a lui Gheorghiu-Dej. Cu puţin după întoarcerea lor la Bucureşti, diplomaţii britanici raportau că ei „afirmă că au primit aprobarea sovietică pentru instaurarea stăpînirii comuniste"[6].

Evoluţia evenimentelor a înregistrat punctul culminant pe 24 februarie. La sfîrşitul unei demonstraţii de proporţii a FND, mulţimea s-a deplasat spre Piaţa Palatului, în faţa Ministerului de Interne, unde Rădescu îşi avea biroul. S-au tras focuri de armă, nu se ştie de către cine, şi au murit cîţiva oameni. Incapabil de a-şi stăpîni furia faţă de această provocare, primul-ministru s-a adresat naţiunii prin intermediul radioului, denunţîndu-i pe liderii comunişti Ana Pauker şi Vasile Luca drept „hiene" şi „străini fără Ţară şi Dumnezeu", o aluzie la originea lor neromânească şi la convingerile lor ateiste. În acel moment, ruşii au intervenit. Adjunctul ministrului de Externe sovietic, Andrei Vîşinski, a sosit pe neaşteptate în Bucureşti la 27 februarie şi a mers direct la Palat, cerînd demiterea lui Rădescu. Intimidat, Regele a consimţit.

La 1 martie, Vîşinski l-a informat pe Rege că Petru Groza, adjunctul lui Rădescu şi o marionetă în care ruşii aveau încredere, reprezenta „alegerea sovietică" pentru funcţia de prim-ministru. Deşi avea serioase rezerve, Mihai i-a permis lui Groza să formeze guvernul. Acesta este momentul în care controlul poliţiei secrete române a trecut în totalitate în mîinile ofiţerilor sovietici din NKGB, deşi în mare măsură personalul Securităţii era de origine românească. Noul guvern era dominat de FND, care deţinea 14 din cele 18 posturi ministeriale, dintre care Ministerul de Interne, cel al Justiţiei, Ministerul de Război şi cel al Economiei Naţionale aparţineau comuniştilor. Teohari Georgescu a fost avansat în funcţia de ministru de Interne şi, în acest mod, conducerea Ministerului a fost gestionată de Partidul Comunist Român. Asociatul lui Georgescu în subversiune, ofiţerul Comisariatului Poporului pentru Afacerile Interne (NKVD) Emil Bodnăraş a fost promovat drept secretar general al primului-ministru. La 27 aprilie, Groza semna un ordin prin care secretarului general i se acorda controlul asupra Serviciului Special de Informaţii (SSI). Ordinul arăta că SSI era constituit „din personal civil propriu şi din personal militar asistat de Ministerul de Război, la recomandarea secretarului general". Un alt agent sovietic, Serghei Nikonov, a fost numit în funcţia de director SSI, fiind subordonat lui Bodnăraş.

Cariera lui Nikonov ilustrează perfect metodele utilizate de NKGB pentru a-şi infiltra agenţii în România. Nikonov se născuse în Basarabia într-o familie rusă. Fusese exmatriculat de la Universitatea din Iaşi, unde era student la Chimie, din cauza participării la mitinguri comuniste. A fost trimis apoi la Bruxelles pentru a-şi continua studiile. De acolo, s-a mutat la

Marsilia, unde a fost cooptat în conducerea locală a Partidului Comunist Francez. A primit ordin să se întoarcă în România pentru a conduce o reţea de spionaj, dar a fost prins, judecat şi închis, mai întîi la Doftana, iar mai tîrziu, după prăbuşirea acesteia în timpul cutremurului din noiembrie 1940, la Caransebeş, unde i-a întîlnit pe Bodnăraş şi pe Pantelimon Bodnarenko. După eliberarea sa ce a urmat loviturii de stat din 23 august 1944, a primit noi misiuni de la INU, (*Innostranîie Upravlenie*, Departamentul de Informaţii Externe al NKGB), după care statutul său a fost oficializat prin numirea lui ca director SSI. În vara anului 1952, Nikonov a fost transferat, cu rangul de general-locotenent, la conducerea Biroului al II-lea de Informaţii militare al Statului-Major General român[7].

Misiunea SSI consta în „adunarea de informaţii generale despre interesele majore ale statului". Serviciul a fost organizat în patru secţii, mai tîrziu redenumite direcţii, şi un secretariat. Prima secţie era însărcinată cu „obţinerea de informaţii din străinătate, de natură politică, economică, socială şi militară" şi „controlarea tuturor oficiilor diplomatice din străinătate"; era divizată în trei departamente, organizate pe criterii geografice, anume „Sud", „Vest" şi „Nord". Direcţia a III-a cuprindea şi Biroul pentru emiterea şi acordarea de vize şi paşapoarte pentru cetăţenii români, care urma a fi folosit „drept un mod auxiliar de recrutare de informatori cu jumătate de normă"[8]. Pentru prima dată putem vorbi aici de subordonarea de către poliţia politică a unei instituţii guvernamentale din România, care lega emiterea paşaportului de colaborarea cu organele de Securitate. Această tactică a rămas o componentă a arsenalului represiunii în regimul comunist, pînă la înlăturarea lui Ceauşescu.

Celelalte secţii SSI aveau sarcina de a obţine informaţii din interiorul ţării şi de a se implica în operaţiuni de contraspionaj, deopotrivă civil şi militar. Petea (Piotr) Goncearuc, un rus născut în Basarabia, a fost numit şeful secţiei de contraspionaj. Născut în 1911 la Chişinău, capitala Basarabiei, el s-a alăturat mişcării comuniste de tineret din Basarabia, iar în 1932 a fost trimis la Moscova pentru a se pregăti în spionajul militar. Trei ani mai tîrziu, el s-a strecurat în România, peste Nistru, dar a fost repede prins, judecat şi condamnat la 10 ani de închisoare. După eliberarea de la Caransebeş, în august 1944, i s-a acordat un post în cadrul Secţiunii Administrative şi Politice a Partidului Comunist Român şi, în aprilie 1945, a fost transferat în SSI[9]. Potrivit lui Eduard Mezincescu, care s-a întîlnit în repetate rînduri cu Goncearuc în interes de serviciu (Mezincescu era un comunist veteran şi, mai tîrziu, funcţionar superior în Ministerul de Externe), Goncearuc era o „brută vicleană", care s-a dovedit „foarte eficient", cu metodele sale de interogare. Deşi aceste metode nu sînt descrise, bătăile şi tortura aplicate unor personalităţi din Partidul Naţional Ţărănesc, precum Ion Mihalache, Nicolae Penescu şi Vasile Serdici, în 1947, vorbesc de la sine.

Punerea sub ascultare şi filarea persoanelor vizate cădeau în sarcina secţiei a IV-a a SSI, în colaborare cu direcţia paralelă din Siguranţă. Informaţiile militare au rămas obligaţia Biroului al II-lea al Statului-Major General al Armatei, dar şi acesta era subordonat unei instituţii sovietice, GRU. Subordonarea serviciilor de securitate şi de informaţii române în slujba intereslor Uniunii Sovietice s-a desăvîrşit prin numirea lui Pantelimon Bodnarenko, agent NKVD de origine ucraineană, în calitate de şef al Secţiunii Politice şi Administrative a Partidului Comunist Român. Această Secţiune era însărcinată cu acţiunile de contraspionaj în rîndul membrilor PCR. Bodnarenko, cunoscut şi sub numele de Pantiuşa, locuia în Bucureşti din 1924. A fost arestat pentru spionaj în 1936 şi trimis la Doftana, lîngă Bucureşti, unde l-a întîlnit pe Dej. Bodnarenko şi-a luat un nume românesc, Gheorghe Pintilie, cum au făcut şi Serghei Nikonov din SSI (Sergiu Nicolau) şi alţi agenţi antrenaţi de sovietici, care mai tîrziu au ajuns la conducerea Siguranţei (printre aceştia, Boris Grunberg, care a adoptat numele de Alexandru Nicolschi).

După instalarea guvernului Groza în martie 1945, miniştrii comunişti s-au comportat ca nişte marionete ale sovieticilor, ale căror mişcări erau ordonate de la Moscova şi executate cu ajutorul consilierilor sovietici din Bucureşti. Cenzura politică a fost pusă la punct cu începere

din septembrie 1944, pe baza instrucţiunilor cenzorului-şef sovietic, Serghei Dangulov (mai tîrziu, ataşat de presă la ambasada sovietică), care controla fluxul informaţiilor publice ce ieşeau sau intrau în România. Printre şefii serviciilor secrete sovietice de la care plecau ordine către Bodnăraş şi Pintilie se afla şi Dmitri Gheorghevici Fedicikin, principalul reprezentant al Diviziei de Informaţii Externe (INU) din cadrul NKGB. (Şeful INU între 1941 şi 1946 a fost generalul Pavel Mihailovici Fitin.)

La nivelul implicării politice directe, cea mai influentă figură era aceea a lui Andrei Vîşinski, adjunctul ministrului de Externe sovietic. Primele măsuri luate de Pătrăşcanu, Georgescu, Bodnăraş şi Pintilie conform ordinelor lui Vîşinski au urmărit epurarea instituţiilor pe care le conduceau. În 2 aprilie 1945, cotidianul PCR *Scînteia* a anunţat că mai multe sute de ofiţeri de poliţie şi contraspionaj, „vinovaţi de dezastrul în care s-a prăbuşit ţara" (eufemismul comunist pentru „lupta alături de Germania") fuseseră arestaţi. Au fost aduşi activişti de partid şi oportunişti pentru a umple locurile libere.

La fel ca în alte state-satelit, autorităţile sovietice aveau nevoie de specialişti bine antrenaţi în serviciile secrete şi de securitate şi au preţuit oamenii cu experienţă. Eugen Cristescu, şeful SSI pe timp de război, fusese dus în Uniunea Sovietică în 12 octombrie 1944 şi reţinut acolo pînă în primăvara lui 1946. A fost judecat în contumacie şi condamnat la trei ani de închisoare, în 17 aprilie 1945, pentru „abuz de putere"[10]. În 6 mai 1946, a început la Bucureşti „marele proces al trădării naţionale", în care mareşalul Antonescu şi asociaţii săi, inclusiv Cristescu, au fost învinuiţi de „crime de război". Toţi au fost găsiţi vinovaţi şi condamnaţi la moarte, însă pedeapsa lui Cristescu a fost comutată în muncă forţată pe viaţă. Pe baza dovezilor conjuncturale pe care le avem la dispoziţie, se pare că el a fost cruţat, deoarece era de folos pentru NKGB. Un agent român raporta în 1 aprilie 1946 că „oficiali din serviciile de informaţii de la Legaţia americană şi-au instruit agenţii să caute un sediu NKVD de pe bulevardul Carol. Este ştiut că fostul şef SSI, Eugen Cristescu, se află în această clădire. A consimţit să lucreze pentru NKGB. În momentul de faţă, el lucrează la sediul mai sus-pomenitei organizaţii, împreună cu colonelul Borisov şi locotenent-colonelul Leontiev. Eugen Cristescu dirijează activitatea NKGB în România. A călătorit în compania lui Borisov la Moscova şi ulterior la Paris. A fost de acord să coopereze, pentru a-şi salva viaţa. Se află în postura de prizonier, nu poate primi pe nimeni şi merge întotdeauna însoţit de doi ofiţeri NKGB. Agentul american a primit ordine să cerceteze posibilităţile de a intra în legătură cu Cristescu"[11]. Cooperarea lui cu autorităţile nu i-a anulat statutul de prizonier, deoarece sentinţa perpetuă nu fusese revocată şi în aprilie 1949 a fost supus altor interogatorii de către noua Direcţie Generală a Securităţii Poporului. La un an după aceea, în 13 iunie 1950, la Văcăreşti, Cristescu a murit, potrivit certificatului de deces, în urma unui atac de cord[12].

După impunerea guvernului Groza, Direcţia Poliţiei de Siguranţă (DPS), care rămăsese subordonată Direcţiei Generale de Poliţie din cadrul Ministerului de Interne, a fost organizată în patru servicii. Primul serviciu urmărea mişcările şi activităţile străinilor; al doilea se ocupa de indivizii suspectaţi de activitate subversivă, al treilea intercepta corespondenţa şi al patrulea asigura contactul radio în cadrul organizaţiei. În 1946, o nouă „brigadă specială mobilă" s-a adăugat la DPS, pentru a efectua arestări şi pentru a organiza transportul deţinuţilor, al căror număr crescuse rapid în urma epurărilor „fasciştilor" din viaţa publică, proces anunţat de premierul Groza în 7 martie 1945.

„Comitetele cetăţeneşti" înfiinţate după ce acesta a devenit prim-ministru, au asistat poliţia, redusă prin ordin sovietic la 7.500 de persoane în 28 februarie 1945 şi încă epurată după aceea. Aceste comitete şi-au arogat dreptul de a verifica actele oamenilor pe stradă, de a percheziţiona casele în căutare de bunuri pretinse ca fiind aduse din URSS în timpul războiului sau care aparţinuseră germanilor şi maghiarilor, de a supraveghea dacă alimentele nu erau depozitate în scopul speculei sau de a inspecta acele case suspectate de adăpostirea

refugiaţilor sau dezertorilor sovietici. Nu exista o supervizare oficială a acestor intruziuni cu totul aleatorii în viaţa oamenilor şi uşurinţa arbitrarului cu care aceste forţe de ordine au degenerat în forţe de represiune în timpul guvernului Groza a indus o teamă faţă de autoritatea lor în general larg răspîndită.

În 20 martie 1947, 315 membri ai partidelor de opoziţie au fost arestaţi şi în următoarele şase luni au urmat alţi 600. Campania de eliminare a partidelor de opoziţie, aprobată de Stalin şi coordonată de Vîşinski şi Fedicikin, intrase în etapa finală. Acesta din urmă îl instruise pe Pintilie să discrediteze conducerea PNŢ, iar el şi-a îndeplinit misiunea trimiţînd un agent provocator care să-l convingă pe Ion Mihalache, adjunctul lui Maniu, să încerce să fugă din ţară cu un avion pus la dispoziţie de Pintilie. Planul a reuşit şi, în 14 iulie 1947, Mihalache şi alţi membri proeminenţi ai Partidului Naţional Ţărănesc au fost arestaţi, în momentul în care se pregăteau să fugă în Turcia de pe aerodromul din Tămădău, situat la 46 km de Bucureşti. Cîteva zile mai tîrziu, Maniu a fost reţinut şi întreaga conducere PNŢ a fost judecată la 30 octombrie 1947 pentru complot împotriva securităţii statului. Maniu şi Mihalache au fost condamnaţi amîndoi la muncă forţată pe viaţă, comutată în închisoare pe viaţă, primul murind în închisoare în 1953, iar al doilea în 1963.

Şi Pătrăşcanu a devenit o ţintă a serviciului de securitate sovietic. Pentru că în vremea în care era ministrul Justiţiei se arătase favorabil colaborării cu PNŢ, înainte de impunerea guvernului Groza, el era deja etichetat de ruşi ca fiind nesigur, alimentînd suspiciunile potrivit cărora îşi plasa idealul de virtual lider naţional înaintea politicii sovietice. Ion Pacepa afirmă că spre sfîrşitul anului 1947 Pintilie l-a informat pe Piotr Vasilievici Fedotov (noul şef al serviciului de informaţii externe al KI, Comitetul de informaţii, ce apăruse prin combinarea INU şi GRU în toamna acelui an)[13] cum că Pătrăşcanu sabota „drumul României spre comunism" şi a produs probe care arătau că ministrul Justiţiei îi proteja pe liderii partidelor de opoziţie. În 20 februarie 1948, Pintilie a mai trimis un raport la Moscova, susţinînd că are „dovezi covîrşitoare" ale apartenenţei lui Pătrăşcanu la Siguranţă, în perioada războiului[14]. Două zile mai tîrziu, la Primul Congres al Partidului Muncitoresc Român (format în luna noiembrie a anului precedent din unirea comuniştilor cu social-democraţii), Teohari Georgescu l-a denunţat pe Pătrăşcanu drept „exponent al ideologiei burgheze", care a „subestimat forţa duşmanului, adică a duşmanului de clasă, ajutat probabil de puterile vestice imperialiste"[15], dar nu s-a spus nimic despre pretinsa colaborare a lui Pătrăşcanu cu Siguranţa; de fapt, această acuzaţie şi învinuirea de activităţi trădătoare în colaborare cu Foriş, înainte şi după război, nu a fost făcută publică decît cu puţin înaintea procesului său din 1954.

În 28 aprilie 1948, Pătrăşcanu a fost arestat şi nu a mai fost văzut niciodată în public. S-a ordonat ca el şi soţia lui să fie transferaţi într-o vilă de lîngă lacul Snagov, la aproape 35 km nord de Bucureşti, şi aici au fost ţinuţi în izolare pînă în 19 ianuarie 1949, cînd Pintilie, însoţit de colonelul Valerian Bucikov (şeful departamentului DGSP, responsabil cu protecţia lui Gheorghiu-Dej) şi de Iosif Rangheţ (membru supleant din Biroul Politic, responsabil cu politica de cadre din partid) i-a adus la sediul DGSP din Calea Rahovei în Bucureşti, unde au fost plasaţi la subsol în celule separate[16]. Fiecare a fost interogat pe îndelete şi apoi Pătrăşcanu a fost dus la sediul SSI, pentru a fi chestionat despre legăturile sale cu serviciile secrete occidentale. Aici a căzut în mîinile lui Goncearuc, şeful secţiei de contraspionaj. Eduard Mezincescu a relatat recent amănunte din conversaţiile cu Goncearuc, care dezvăluie principalele direcţii pe care s-a orientat interogatoriul. Acestea includeau o propunere de dezertare făcută lui Pătrăşcanu în timpul unei vizite la Bruxelles în 1947 şi pretinse afaceri cu valută, în care s-ar fi implicat ajutat fiind de Herant Torossian, un om de afaceri armean stabilit în România. Dar obiectivul de căpătîi al lui Goncearuc era să descopere ce legături a avut Pătrăşcanu cu serviciul secret de informaţii britanic, care se presupunea că fuseseră intermediate de folcloristul Harry Brauner şi de soţia lui Lena Constante, arestaţi în acelaşi timp cu soţii Pătrăşcanu[17].

Goncearuc a susţinut că Pătrăşcanu nu a fost torturat în această etapă a interogatoriului de la SSI, însă totuşi Pătrăşcanu a încercat să se sinucidă, tăindu-şi venele de la încheieturile mîinilor cu o lamă de ras. Pentru a nu se afla de unde provenea această lamă, el a rupt-o în bucăţi mici, pe care le-a înghiţit, pentru a înlătura orice urmă care putea duce către cel ce i-a furnizat lama. Aşa cum arată generalul-locotenent Serghei Nikonov (Sergiu Nicolau), şeful SSI în acel moment, nu s-a obţinut nici o dovadă care să-l lege pe Pătrăşcanu de serviciul secret britanic, în ciuda interogatoriului desfăşurat mai bine de un an; însă, frustrat, Gheorghiu-Dej a ordonat o continuare a calvarului lui Pătrăşcanu, ce avea să mai dureze încă patru ani (el este de altfel descris în unele documente sugestive selectate în acest volum de către Marius Oprea).

Promovarea lui Pintilie ca membru al Comitetului Central al PMR în februarie 1948 şi a soţiei sale, Ana Toma (ea însăşi agent INU în România), într-o poziţie superioară în cadrul Ministerului de Externe demonstrează controlul strict exercitat de serviciile de securitate sovietice asupra partidului. Însăşi cariera Anei Toma (Grossman) ilustrează rolul atribuit de către MKGB/INU agenţilor de sex feminin, descrise adesea în cercurile partidului drept „amazoane". Infiltrată în partid în anii '30, ea pare să fi acţionat mai mult ca un tutore al partenerilor săi, decît ca o soţie. Prima ei căsătorie cu Sorin Toma, un comunist veteran, s-a rupt în urma exilului acestuia în URSS, iar în 1942 ea a devenit partenera lui Constantin Pîrvulescu, un alt important personaj din partidul embrionar. Patru ani mai tîrziu, s-a căsătorit cu Pintilie, alcoolic notoriu, pe care NKGB/INU credea că e prudent să-l supravegheze în toate aspectele, luînd în considerare poziţia pe care o deţinea. Controlul sovietic era evident şi prin compoziţia anturajului lui Dej, în 1948: secretara personală era Nina Nikonova, soţia lui Serghei Nikonov; şeful de cabinet era Mihail Gavrilovici, agent NKGB, iar comandantul gărzilor personale, Vasile Bucikov, un alt agent sovietic.

Şase luni după promovare, Pintilie a fost transferat de la conducerea Secţiei Administrative şi Politice a CC la aceea a unei noi organizaţii de securitate, care să înlocuiască DPS şi Siguranţa. Aceasta a fost numită Direcţia Generală a Securităţii Poporului (DGSP) sau, pe scurt, Securitatea. Noul nume semnala şi noua ei misiune. Formal vorbind, ea a continuat să rămînă în subordinea Ministerului de Interne. Rolul său, stabilit prin decretul de înfiinţare cu numărul 221 din 30 august 1948, era acela de „a apăra cuceririle democratice şi de a asigura securitatea Republicii Populare Române împotriva uneltirilor duşmanilor din interior"[18]. Dar apărarea „cuceririlor democratice" însemna şi menţinerea PMR la putere şi astfel noua Republică Populară Română îşi vădea caracterul de stat poliţienesc. Două săptămîni mai devreme, în 15 august, generalul-locotenent Pintilie Gheorghe fusese numit prin decret în funcţia de director DGSP. Doi directori adjuncţi, cu rangul de general-maior, au fost desemnaţi pe 1 septembrie; ei erau Alexandru Nikolschi, evreu basarabean rusofon, şi Vladimir Mazuru, ucrainean din Bucovina de Nord (ulterior, ambasador al RPR în Polonia). Toţi trei erau ofiţeri NKGB, care se transformase în 1946 din comisariat în minister, devenind astfel MGB, Ministerul sovietic pentru Securitatea Statului; concomitent, NKVD a devenit MVD, Ministerul sovietic pentru Afacerile Interne.

Activitatea tinerei DGSP era supravegheată de un corp de consilieri sovietici din MGB. Consilierul-şef MGB la Bucureşti, din 1949 pînă în 1953, a fost Aleksandr Saharovski, care, în 1956, a devenit şeful Direcţiei I Principale a KGB (şeful spionajului sovietic)[19]. Ambasadorul URSS la Bucureşti, Serghei Kavtaradze, numit în 1948, era subordonat nou-formatului KI, condus de Viaceslav Molotov şi de adjunctul său Fedotov, şi a primit pentru scurtă vreme drept de control asupra rezidenţilor civili (MGB) şi militari (GRU) din Bucureşti[20], dar nu există nici o dovadă că ambasadorul a procedat ca atare. În 1949, Molotov a fost urmat la conducerea Ministerului de Externe şi a KI de către Vîşinski, om de încredere al lui Lavrenti Pavlovici Beria.

Beria a fost acela care a supervizat crearea cadrelor Securităţii în statele-satelit. Deşi Stalin făcuse încercări de a-i dilua puterea (care crescuse enorm în urma expansiunii sistemului

de securitate în timpul războiului) luîndu-i şefia NKVD în 1946, Beria, prin poziţia sa de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi prin respectul afişat de noul director MGB, Victor Semionovici Abakumov, a rămas al doilea personaj ca importanţă din Uniunea Sovietică. Stilul de conducere al lui Abakumov era, ca şi cel al lui Beria, brutal[21] şi aceeaşi trăsătură caracteriza şi pe oamenii aleşi de NKGB/MGB pentru a dirija Securitatea din România. Purtatea lui Pintilie şi Nikolschi era grăitoare. Primul a executat sentinţa de condamnare la moarte a fostului secretar general al PCR, Ştefan Foriş, sentinţă impusă de Gheorghiu-Dej în 1946[22]. Pintilie l-a luat pe Foriş într-o maşină din locul secret unde era ţinut de la arestarea sa în aprilie 1944 şi, cu ajutorul şoferului său rus, l-a omorît cu o rangă. A ordonat apoi uciderea mamei lui Foriş, care insista să afle ce s-a întîmplat cu fiul ei, din nou la comanda lui Dej. Aceasta a fost aruncată în rîul Criş în zona Oradei, cu o piatră legată de gît[23].

Numele real al lui Alexandru Nicolschi era Boris Grunberg. Se născuse la 2 iulie 1915 în Chişinău, cel mai mare oraş din Basarabia, aflat atunci sub stăpînire ţaristă. În 1932, el a intrat în Uniunea Tineretului Comunist din oraşul natal şi, în anul următor, a fost arestat de Siguranţă pentru două săptămîni. A obţinut o slujbă la o centrală telefonică din Chişinău. În decembrie 1940, la şase luni de la anexarea Basarabiei de către sovietici, a fost recrutat de NKVD şi s-a mutat la Cernăuţi, unde s-a pregătit ca agent INU din cadrul NKVD. I s-au dat acte de identitate româneşti false, sub numele de Vasile Ştefănescu, şi a fost trimis peste graniţă la 26 mai 1941, pentru a aduna informaţii despre mişcările trupelor româneşti. În răstimp de două ore a fost arestat de către grănicerii români. Potrivit procesului-verbal al interogatoriului la care a fost supus, cunoştinţele sale rudimentare de limba română i-au trădat identitatea străină: în cele din urmă, s-a declarat etnic rus, cu numele de Aleksandr Sergheevici Nikolschi. A fost judecat pentru spionaj în iulie 1941 şi condamnat la muncă silnică pe viaţă. A fost întemniţat la Ploieşti şi mutat apoi la Aiud, laolaltă cu alţi spioni sovietici, printre care şi Vladimir Gribici, Simion Zeigner şi Afanasie Şişman, care au rămas toţi în România, după eliberarea lor în august 1944. În octombrie 1944, Nicolschi a intrat în Direcţia Generală a Poliţiei; după impunerea guvernului Groza în martie 1945, a fost şef al Corpului Detectivilor. În 17 aprilie 1947, a fost numit inspector general al Poliţiei de Siguranţă iar cînd s-a organizat DGSP, în anul următor, el a devenit unul dintre adjuncţii lui Pintilie[24].

În ciuda vălului de mister ce acoperea personalul DGSP, brutalitatea lui Nicolschi i-a adus dubioasa reputaţie de a fi fost primul ofiţer superior devenit notoriu în afara României. Într-o declaraţie făcută la Paris în ianuarie 1949, Adriana Georgescu Cosmovici, o tînără consilieră a premierului Rădescu, arestată în Bucureşti în iulie 1945 pe motive de apartenenţă la organizaţia de tineret liberală, definită de autorităţile comuniste drept „o mişcare de rezistenţă", a povestit cum „anchetatorii poliţiei secrete comuniste" au bătut-o în mod repetat cu un furtun de cauciuc umplut cu nisip, au izbit-o cu capul de perete şi au lovit-o peste faţă şi bărbie, pînă ce i-au mai rămas doar şase dinţi pe maxilarul inferior, şi au ameninţat-o cu armele. Ea a dat numele celor trei anchetatori: Stroescu, Bulz şi Nicolschi[25]. Documente publicate după moartea acestuia din urmă în 16 aprilie 1992 de Marius Oprea, autorul prezentului volum, sugerează că în iulie 1949 Nicolschi a ordonat uciderea a şapte prizonieri, lideri ai unei mişcări de rezistenţă anticomuniste, aflaţi în tranzit de la Penitenciarul Gherla spre Timişoara[26].

Nou-înfiinţata Direcţie Generală a Securităţii Poporului era organizată în zece direcţii la nivel naţional, după cum urmează: Informaţii (I); Contrasabotaj (II); Contraspionaj în închisori şi poliţie (III); Contraspionaj în forţele armate (IV); Anchete penale (V); Protecţia ministerelor (VI); Tehnică (VII); Cadre (VIII); Politică (responsabilă pentru puritatea partidului) (IX); Administrativă (X). Departamente auxiliare se ocupau cu interceptarea corespondenţei, filajul şi supravegherea convorbirilor; mai existau o secţie pentru cifru şi un secretariat. În paralel cu Direcţiile I şi IV ale DGSP a lucrat SSI, ce răspundea de spionajul extern şi contraspionaj, în perioada cuprinsă între 1948 şi 1951, an în care a fost integrat în

DGSP. S-au stabilit Direcţii Regionale, pentru a acoperi capitala şi regiunile Braşov, Cluj, Constanţa, Craiova, Galaţi, Iaşi, Oradea Mare, Piteşti, Ploieşti, Sibiu, Suceava şi Timişoara; structura oricărei Direcţii Regionale corespundea structurii DGSP, căreia îi era subordonată. Fiecare era împărţită în Servicii judeţene, care, la rîndul lor, cuprindeau Birourile de securitate din oraşe şi comune.

Este dificil de stabilit forţa DGSP, deoarece cea mai mare parte a surselor referitoare la organizarea ei a fost luată de către autorităţile sovietice cînd au fost chemaţi acasă consilierii, la începutul anilor '60 (ultimul consilier sovietic a părăsit Ministerul de Interne în decembrie 1964). Cercetarea surselor fragmentare ce au mai rămas în arhiva Ministerului de Interne arată că numărul ofiţerilor ce lucrau în cele zece Direcţii naţionale, la scurtă vreme după constituirea lor, era de 1.151, dintre care 848 erau înregistraţi ca personal de secretariat şi auxiliar (aceştia din urmă aveau toţi grade militare, ca de pildă sergent-major, chiar dacă era vorba de dactilografe, şoferi, instalatori sau chelneriţe). Cele 13 Direcţii Regionale angajau 2.822 de ofiţeri, dintre care aproape două treimi erau personal auxiliar. Aceste cifre pot apărea anormal de mici, dată fiind opinia populară despre DGSP care îl percepea drept un instrument de represiune ubicuu şi omnipotent. Dar cifrele nu includ reţeaua de informatori care a permis Securităţii să funcţioneze atît de eficient.

Fiecărei direcţii naţionale îi erau ataşaţi consilieri sovietici, cu misiunea de a superviza pregătirea recruţilor români şi de a le monitoriza activitatea; comunicarea se făcea prin interpreţi, dintre care mulţi erau originari din Basarabia. Accentul a căzut pe cadrele de încredere. În ochii consilierilor sovietici, mulţi dintre românii educaţi erau consideraţi nesiguri şi compromişi, din cauza alianţei cu Germania a regimului Antonescu. O a doua raţiune a prudenţei venea din faptul că foarte puţini români au arătat de bunăvoie entuziasm pentru PCR, înainte de ascensiunea sa la putere, prin comparaţie cu unii membri ai minorităţilor etnice. În consecinţă, n-ar trebui să ne mirăm că numeroşi deţinători ai posturilor superioare din DGSP proveneau din două categorii: membri ai minorităţilor etnice şi muncitori necalificaţi.

În pofida a ceea ce susţin ultranaţionaliştii, numărul celor proveniţi din minorităţile etnice, deşi disproporţionat, nu pare să fie excesiv. Trebuie subliniat „pare", deoarece reiese clar din propriile liste DGSP, privitoare la originea etnică a ofiţerilor săi superiori, dorinţa consilierilor sovietici de a ascunde originea sovietică a trei dintre comandanţii principali, Pintilie, Nicolschi şi Mazuru, care şi-au românizat numele. Totuşi, o analiză a mediului etnic şi profesional al ofiţerilor superiori din DGSP (de la rangul de maior în sus) demonstrează că, dintr-un total de 60, 38 erau români, 15 erau evrei (inclusiv Nicolschi), 3 erau maghiari, 2 – ucraineni (Pintilie şi Mazuru), la care se adaugă un ceh şi un armean. Aceste cifre nu justifică pretenţia exprimată în săptămînanul naţionalist extremist *România Mare* din 25 octombrie 1991, emisă de Corneliu Vadim Tudor, suporter notoriu al lui Ceauşescu, cum că DGSP era populată în mare măsură cu maghiari şi evrei rusofoni. În privinţa mediului profesional de provenienţă a cadrelor, informaţia pe care o avem la dispoziţie se limitează la Direcţiile naţionale şi la secretariat; dintre cele 25 de persoane care ocupau posturi de ofiţeri superiori, erau doi electricieni, doi tîmplari, un lăcătuş, un fierar, un strungar, un meşteşugar, un croitor, un chimist, un profesor de liceu, un doctor, un contabil, un avocat, un absolvent de liceu, cinci cu studii superioare şi cinci a căror profesie nu era specificată. Documentele publicate în acest volum de Marius Oprea completează cu multe elemente acest tablou.

Celelalte două organe de securitate internă a Republicii Populare au fost înfiinţate la începutul anului 1949. La 23 ianuarie, a fost creată Miliţia (Direcţia Generală a Miliţiei), pentru a înlocui poliţia şi jandarmeria (poliţia rurală) şi la 6 februarie au fost create Trupele de Securitate. Ambele erau plasate sub autoritatea Ministerului de Interne; generalul-locotenent Pavel Cristescu, probabil de origine rusă[27], a fost numit comandant al Miliţiei. Printre îndatoririle acesteia era şi cea de a emite permise de rezidenţă, fapt care-i uşura

sarcina de reglementare a mişcărilor de populaţie, de monitorizare a suspecţilor şi de pregătire a deportărilor. La mijlocul anilor '50, numărul Trupelor de Securitate era estimat la 165.000 de ofiţeri şi militari în termen, organizaţi în brigăzi şi echipaţi cu artilerie şi tancuri[28]. Principala lor misiune era menţinerea ordinii publice în centrele industriale mari şi înăbuşirea oricărei rezistenţe la măsurile guvernului, ca de exemplu colectivizarea sau confiscarea de bunuri şi proprietăţi. De-a lungul anilor '50, au fost solicitate pentru a lichida rezistenţa partizanilor din munţi şi, într-un rol mai pasiv, au fost folosite pentru a păzi coloniile de muncă, sub autoritatea unui corp special din Ministerul de Interne, numit Direcţia Generală a Forţelor de Muncă.

Cele trei pîrghii ale Ministerului de Interne, DGSP, Miliţia şi Trupele de Securitate erau de fapt uneltele netăioase, folosite de Stalin, Molotov şi de adjunctul său Vişinski pentru a impune dictatura proletariatului în România. Revoluţionarea societăţii româneşti s-a făcut prin eradicarea vestigiilor vechii ordini „burghezo-capitaliste": politicieni democraţi, jurişti, jurnalişti, preoţi, proprietari de pămînt şi industriaşi, toţi – asediaţi şi învinuiţi de a unelti mînă în mînă cu puterile occidentale (mai ales SUA şi Marea Britanie), pentru a răsturna noul regim. Natura represivă a „regimului democrat-popular" a fost evidentă în metodele de naţionalizare a instituţiilor economice ale ţării şi de colectivizare a agriculturii. Neputinţa respectării contractelor colective, încheiate de reprezenanţi ai partidului în numele muncitorilor, constituia în conformitate cu Codul Penal din 1948 un delict. La începutul anului 1949 s-a votat o lege care impunea pedeapsa cu moartea pentru crime care periclitau siguranţa statului sau dezvoltarea economiei naţionale[29].

Munca forţată a fost introdusă în reglementările Codului Muncii din 8 iunie 1950. Ascunsă sub eufemismul „serviciu temporar în muncă", pe care Consiliul de Miniştri îl putea solicita cetăţenilor, munca forţată a fost folosită drept instrument de pedepsire a miilor de oameni acuzaţi de sabotaj economic şi absenteism, inclusiv zeci de mii de ţărani. Numărului deţinuţilor i s-a adăugat acela al victimelor deportărilor în masă, deportări de care se ocupa în general Miliţia şi care priveau mare parte din populaţia urbană, care a început pe la 1952 să facă loc muncitorilor aduşi pentru a furniza mînă de lucru în noile fabrici şi uzine, construite în scopul industrializării. Un decret din 16 februarie 1952 stabilea cîteva categorii de persoane obligate să părăsească Bucureştiul şi marile centre industriale. Familiile criminalilor de război, ale deţinuţilor şi ale celor fugiţi în străinătate urmau a primi o notificare cu 12 pînă la 24 de ore înainte de momentul deportării, permiţîndu-li-se să ia 50 kg de bagaje. Ofiţeri epuraţi din armată, foşti judecători, avocaţi, industriaşi şi cei care deţinuseră mai mult de 10 ha de pămînt urmau şi ei a fi transferaţi în alte localităţi, dar li se permitea să-şi ia cu ei întreaga proprietate[30].

Pe la sfîrşitul lui 1952, nici unui locuitor din oraş nu i se permitea să-şi schimbe rezidenţa fără permisiunea unui „oficiu" special şi toate mişcările între oraşe erau controlate de către Miliţie. Călătoriile erau permise doar în scop profesional sau pentru motive de sănătate. Orice persoană locuind într-un spaţiu, altul decît propriul cămin, mai mult de 24 de ore, era solicitată să se înregistreze la Miliţie, inclusiv în cazul oaspeţilor din hoteluri şi cei care stăteau pe la rude; străinii aveau nevoie de un permis pentru toate călătoriile în interiorul ţării. Restricţiile de călătorie ce-i afectau pe români şi străini au fost ridicate la începutul anilor '60, dar alte tipuri de control au funcţionat pînă la răsturnarea lui Ceauşescu.

Se pot face doar estimări în privinţa numărului celor deportaţi în unităţile de muncă, numite mai tîrziu „colonii de muncă", organizate sub auspiciile Ministerului de Interne în 1949, în scopul „reeducării prin muncă a elementelor ostile RPR"[31]. Se credea că, la începutul anilor '50, 180.000 de persoane ar fi deţinute în colonii răspîndite în toată ţara, 40.000 dintre ele fiind exploatate la faimosul canal Dunăre-Marea Neagră, proiect ce cuprindea opt colonii şi mai dispunea de încă 20.000 de aşa-numiţi muncitori voluntari[32]. Corneliu Coposu, care fusese secretar al lui Maniu, el însuşi deţinut în închisorile comuniste vreme de 17 ani, a apreciat numărul celor arestaţi după 1947 la 282.000, dintre care, în opinia sa, 190.000 ar fi

murit în detenţie[33]. Luînd în considerare posibilitatea erorilor, totuşi aceste două estimări independente una de alta îndreptăţesc descrierea României în chip de lagăr imens în epoca lui Dej. La populaţia de atunci a ţării, numărul celor privaţi de libertate ar da o proporţie de 1/8, una dintre cele mai ridicate din blocul sovietic, dacă nu chiar cea mai ridicată. Nu trebuie să căutăm prea mult o explicaţie pentru teroarea în care trăiau românii. Cauzele acestor cifre ridicate stau, după părerea lui Coposu, în excesul de zel cu care aparatul român de represiune se străduia să-şi devanseze stăpînii[34].

Mulţi deţinuţi erau ţărani ce se opuseseră reformei agrare din martie 1949, care prevedea naţionalizarea tuturor proprietăţilor ce depăşeau 50 ha. Pentru ca echipele celor însărcinaţi cu colectivizarea să depăşească această opoziţie, au fost trimise Trupele de Securitate; în mai multe regiuni, precum Argeş, Dolj, Bihor, Vlaşca şi Hunedoara, ţăranii, nedorind să fie reuniţi în brigăzi (aşa cum prescria reforma agrară din 1949) şi dispunînd de ajutorul grupurilor de „partizani", s-au ciocnit în violente confruntări cu Trupele de Securitate. Într-un raport către Comitetul Central al PMR din decembrie 1961, prim-secretarul Gheorghiu-Dej a admis arestarea a 80.000 de ţărani, „acuzaţi de neîndeplinirea sarcinilor către stat", din care 30.000 au fost protagoniştii unor procese publice. Aceste arestări aveau ca scop forţarea procesului de colectivizare, tendinţă pusă atunci pe seama Anei Pauker şi a lui Teohari Georgescu[35].

În urma decretului nr. 50 din 30 martie 1951, DGSP şi-a schimbat denumirea în Direcţia Generală a Securităţii Statului (DGSS) şi a fost lărgită prin adăugarea unor două noi Direcţii, Transporturi şi Supraveghere informativă. Cele 13 Direcţii Regionale din 1948 fuseseră deja sporite la 28, pentru a reflecta reorganizarea administrativă efectuată în septembrie 1950. În 2 aprilie, SSI a fost integrat în DGSS, trecînd aşadar sub controlul Ministerului de Interne şi acordîndu-i lui Teohari Georgescu controlul nominal al operaţiunilor de spionaj şi de securitate în acelaşi timp. În realitate, controlul efectiv a rămas în mîinile autorităţilor sovietice, anume KI (Comitetul pentru informaţii) şi MGB, concentrat în cele din urmă în mîinile lui Beria, deoarece Molotov, preşedintele KI, fusese înlocuit în 1949 de către Andrei Vîşinski, noul ministru de Externe şi suporter al lui Beria. Mai mult, Pavel Fedotov era în aceeaşi vreme înlocuit din funcţia de vicepreşedinte KI cu Serghei Romanovici Savcenko, un protejat al lui Beria[36]. Activitatea lui Pintilie ca şef DGSS se afla sub permanenta supraveghere a consilierului-şef MGB din Bucureşti, Aleksandr Saharovski, ce pusese la punct Direcţia A pentru Informaţii externe; şeful acesteia din urmă fusese numit Serghei Nikonov (Nicolau) în aprilie 1951, în acelaşi moment în care SSI se dizolva în DGSS.

O dovadă a insistenţei sovieticilor de a manipula operaţiunile serviciului secret este sugerată şi de numirile succesive în locul lui Nikonov, căruia i-au urmat Vasile Vîlcu şi Mihail Gavriliuc. Abia în 1958 a fost făcut şef al acestei direcţii un român, Gheorghe Nicolae Doicaru, fost şef al Direcţiei Regionale Constanţa.

Cîntîndu-i în strună lui Stalin, Dej a reuşit să-şi consolideze poziţia în cadrul partidului şi să-şi înlăture rivalii potenţiali. Cînd în 1952 Stalin a dat ordin de lichidare a presupuşilor sionişti din întregul lagăr sovietic, Dej a folosit prilejul de a scăpa nu doar de evreica Ana Pauker, dar şi de Luca, maghiar din Transilvania. De asemenea, printre „deviaţionişti" a fost inclus şi ministrul de Interne Teohari Georgescu, etnic român, care îl însoţise pe Dej în perioada războiului, dar care se asociase Anei Pauker şi lui Vasile Luca. Acuzaţiile contra lui Georgescu, Luca şi Pauker au fost pregătite sub stricta supervizare a consilierilor sovietici[37]; cel mai important dintre aceştia a fost Mark Borisovici Mitin, membru CC al PCUS şi redactor-şef al jurnalului *Pentru pace trainică, pentru democraţie populară* – publicaţia oficială a Cominform-ului.

Plenara partidului din 26-27 mai a hotărît îndepărtarea lui Georgescu din Ministerul de Interne, poziţie pe care o deţinea din noiembrie 1944, numindu-l în locul său pe Alexandru Drăghici. Drăghici fusese adjunctul lui Pintilie în Secţia Politică şi Administrativă a Comitetului

Central, printre ale cărei misiuni se numărau contraspionajul în rîndul membrilor CC. Cînd Pintilie a preluat conducerea DGSP, Drăghici l-a înlocuit. Patru luni mai tîrziu, la 20 septembrie 1952, DGSS se desprindea de Ministerul de Interne şi intra în componenţa unui nou organism, Ministerul Securităţii Statului. Structura DGSS a rămas neschimbată, cu excepţia adăugării unui inspectorat general şi a secţiei K de Contrainformaţii în Miliţie şi închisori[38]. Reorganizarea a fost de scurtă durată; probabil înfruntarea cu Beria şi arestarea lui în iunie 1953 a avertizat noua conducere sovietică a lui Hruşciov de pericolul unei prea mari libertăţi a serviciilor de Securitate şi de aceea consilierii sovietici au fost instruiţi să recomande fuziunea MSS cu Ministerul de Interne. La 7 septembrie 1953, s-a dat acordul de reunire a celor două organisme.

Spre deosebire de Polonia şi Ungaria, moartea lui Stalin, în martie 1953, nu a afectat prea mult afacerile interne ale României: nu a existat vreo schimbare majoră în conducerea partidului, nici o descentralizare a economiei sau o stopare a procesului de colectivizare. Dej a lăudat doar de formă principiul conducerii colective introdus de Hruşciov. Liderul român a mai făcut un pas în a-şi întări controlul, ordonînd judecarea cu uşile închise a lui Lucreţiu Pătrăşcanu, între 6 şi 13 aprilie 1954, şi executarea lui prin împuşcare la ora 3, în 17 aprilie[39]. Imaginea consacrată a regimului de propagator al terorii arbitrare nu a fost ameliorată de amnistierea, de scurtă durată, a prizonierilor politici, în 1955, şi nici de rapoartele care arătau îmbunătăţirea condiţiilor din închisori între 1955 şi 1957[40]. Dimpotrivă, atitudinea României în timpul revoluţiei maghiare a însemnat-o ca fiind unul dintre cele mai represive regimuri din Europa de Est şi cel mai credincios satelit al Uniunii Sovietice. Mii de studenţi care au demonstrat în Bucureşti şi în Cluj, capitala Transilvaniei, în sprijinul semenilor lor din Ungaria, au fost arestaţi şi s-au alăturat celor amnistiaţi în 1955 şi din nou încarceraţi. Fidelitatea lui Dej se manifesta şi prin intermediul serviciului secret.

Dar nu obedienţa totală, ci convergenţa de interese a determinat poziţia adoptată de Dej şi de tovarăşii săi. Aveau în acel moment două probleme principale: o revoltă încununată de succes la Budapesta, împotriva stăpînirii comuniste, i-ar fi putut contamina pe cele două milioane de maghiari din Transilvania, provocînd astfel o revoltă anticomunistă în România; a doua problemă era că o Ungarie necomunistă ar fi putut avea pretenţii la părţi din Transilvania. Hruşciov şi Gheorghi Malenkov au făcut o vizită secretă la Bucureşti, la 1 noiembrie 1956, pentru a discuta despre criza maghiară cu lideri români, bulgari şi cehoslovaci. Trioul român format din Dej, Bodnăraş şi Ceauşescu a pledat pentru o intervenţie militară fermă împotriva guvernului lui Imre Nagy; trupele sovietice staţionate în România au trecut printre primele frontiera în Ungaria, la 26 octombrie.

Susţinătorul principal al ajutorului pe care PMR trebuia să-l dea intervenţiei sovietice în Ungaria a fost agentul NKGB, Emil Bodnăraş. Pe timpul revoltei, el a fost numit ministru al Transporturilor şi Comunicaţiilor şi de pe această poziţie el a supervizat deschiderea drumurilor de importanţă strategică pentru trupele sovietice. A fost probabil coordonatorul aranjamentelor pentru deţinerea lui Imre Nagy în România, lucru sugerat de vizita sa şi a lui Dej, pe 21 noiembrie, la Janos Kadar, noul prim-secretar al Partidului Comunist Maghiar. În ziua următoare, Nagy a fost răpit de ofiţeri KGB şi transportat la Bucureşti, situaţia sa fiind definită drept „azil" de către Grigore Preoteasa, ministrul român de Externe. De fapt, el era ţinut într-un sediu al Securităţii, de lîngă Săftica, puţin la nord de Bucureşti, unde a fost interogat de Boris Şumlin, consilierul-şef KGB pe „probleme de contrarevoluţie"[41]. Nu i s-au permis vizitele, promise de Preoteasa, ale oficialilor Naţiunilor Unite, ce urmăreau să vadă dacă nu era supus violenţelor. Sute de alţi suporteri proeminenţi ai lui Nagy i-au împărtăşit soarta în România, printre ei numărîndu-se şi criticul marxist Georgy Lukács.

O altă propunere ce a venit din partea lui Bodnăraş în timpul vizitei sale şi a lui Dej la Budapesta (ce avea ca scop aparent furnizarea de alimente şi echipament medical, atît de

necesare în urma revoltei) a fost de a ajuta la reorganizarea serviciului de Securitate maghiar, AVH, decimat în timpul evenimentelor. Cîteva sute de agenţi de Securitate, dintre etnicii maghiari din Transilvania, au fost trimişi la Budapesta. Şederea prelungită a lui Bodnăraş în capitala maghiară arată că a fost implicat îndeaproape în acest proces. Un alt agent sovietic, care, sub aparenţe de oficial român, l-a asistat pe Bodnăraş, a fost Wilhelm Einhorn, maghiar transilvănean de origine evreiască; el fusese recrutat de NKVD, luptase în Brigăzile Internaţionale în timpul Războiului civil din Spania şi fusese numit director al secretariatului DGSP în toamna anului 1948. Potrivit lui Pacepa, el a fost director adjunct al DIE (mai corect, în 1956 ar trebui să vorbim despre Direcţia I Informaţii externe, de vreme ce DIE a fost înfiinţată de abia în 1972) şi, în această calitate, Einhorn a fost trimis la Budapesta sub acoperirea de consilier la ambasada română, devenind şeful nou-createi Direcţii de Informaţii externe de acolo[42]. Pacepa ne spune că participarea Securităţii române în operaţiunile de spionaj şi de securitate desfăşurate de sovietici în Ungaria era anterioară revoluţiei din 1956 şi implica ofiţeri etnici maghiari din Transilvania. Mulţi dintre aceşti ofiţeri, ce făceau parte din Direcţia I, au fost trimişi în Ungaria ca turişti *via* Occident, cu paşapoarte austriece, vest-germane, franceze şi italiene false, cu misiunea de a identifica „contrarevoluţionarii" maghiari; informaţiile pe care le adunau se îndreptau spre Bucureşti. Acest aspect particular se zice că ar fi fost dirijat de Ceauşescu cu ajutorul unui consilier KGB[43]. Satisfacţia sovietică în privinţa rolului jucat de România în octombrie şi noiembrie 1956 trebuie să fi contribuit la decizia lui Hruşciov de a retrage trupele sovietice doi ani mai tîrziu. Pentru a compensa evacuarea şi pentru a atenua temerile sovieticilor că astfel s-ar fi prăbuşit regimul comunist în România, Dej a aprobat introducerea imediată a unor măsuri severe de securitate internă, în vederea menţinerii controlului asupra partidului. S-au adus amendamente la Codul Penal, chiar mai aspre decît prevederile ce condiţionau pedeapsa capitală, instituită în 1949. În decretul nr. 318 pe 21 iulie 1958 au fost definite noi delicte care se pedepseau cu moartea. Articolul 9 al Codului hotăra pedeapsa capitală pentru orice român care ar fi contactat persoane străine, pentru a comite un act „care ar putea face statul român să fie implicat într-o declaraţie de neutralitate sau într-o declaraţie de război". Acest articol era clar elaborat pentru a-i descuraja pe cei ce ar fi urmat exemplul lui Imre Nagy care, în timpul revoluţiei din 1956, proclamase neutralitatea ţării şi, implicit, retragerea din Tratatul de la Varşovia. Tentaţia ar fi fost încă şi mai puternică în absenţa trupelor de ocupaţie sovietice. Definiţia „sabotajului economic" a fost lărgită, pentru a include furtul şi mita şi, de asemenea, infracţiunile aşa-numite „huliganice", comise de adolescenţi. În toamna anului 1958, au fost aplicate primele condamnări la pedeapsa cu moartea[44]. Au fost organizate colonii penitenciare în zona Deltei Dunării, mai ales la Periprava, pentru a dirija fluxul condamnaţilor la muncă silnică, în căutare de mînă de lucru pentru recent construitele fabrici de celuloză, finanţate de România, Polonia, Cehoslovacia şi Germania de Est. Un decret ulterior a oficializat un alt val de purgii, înlăturarea din slujbele la stat a foştilor ofiţeri din armata regală, a foştilor proprietari de pămînt, a persoanelor cu dosar „politic" şi a copiilor tuturor acestora de mai sus. Pe o scară mult redusă, divulgarea locaţiei arhivelor române atrăgea şi ea pedeapsa cu moartea.

Excepţionala severitate a acestor noi măsuri a trimis un semnal către poporul român că regimul de teroare nu urma să se atenueze; mai mult, nepublicarea lor în presă şi neanunţarea lor la radio – prevederile au fost tipărite doar în *Monitorul Oficial* – au generat nesiguranţă în privinţa legislaţiei şi au amplificat astfel frica inspirată populaţiei. Aparentul arbitrar din aplicarea de către instrumentele statului poliţienesc a legislaţiei a servit perfect la sporirea controlului prin teroare, în mod ironic, chiar în momentul în care cel mai semnificativ simbol al puterii sovietice, Armata Roşie, a fost înlăturat.

Dincolo de ironie, poate fi găsită şi explicaţia: Dej făcea o distincţie între modelul sovietic şi Uniunea Sovietică. Optînd pentru model, Dej şi-a dirijat partidul şi ţara pe un nou

curs, al autonomiei față de stăpînul sovietic, refuzînd să plaseze România, în cadrul CAER, în postura de „grînar" al statelor membre industrializate, cum erau Germania de Est și Cehoslovacia. Există aici un paradox, remarcat de Michael Shafir. Devotamentul lui Dej față de valorile marxist-leniniste ale industrializării l-au transformat într-un „comunist național"[45]. Mai mult, aceeași viziune stalinistă a dus în cele din urmă la o diminuare a terorii instituționalizate[46].

Ruptura de Moscova s-a produs gradual și de o manieră inegală, cu fluctuații în evoluția sa. Principiile comunismului național au fost definite la al III-lea Congres PMR, în iunie 1960. Economia românească și politica externă deveneau din ce în ce mai independente de Moscova și aceste noi direcții au atras o transformare notabilă în gradul de severitate al ordinii polițienești. Dej a autorizat deschiderea închisorilor politice în 1962 și, potrivit cifrelor oficiale, 1.304 deținuți au fost eliberați. În anul următor, același lucru s-a petrecut cu alți 2.892 de deținuți, iar în primele patru luni ale anului 1964, „ultimii" 464 au primit libertatea[47]. Cît de corecte sînt aceste cifre, care însumează numărul oficial al deținuților politici din închisorile românești în acel moment (aproximativ 4.500 de persoane), iată un fapt pe care trebuie să-l punem la îndoială. Chiar dacă admitem că majoritatea deținuților, arestați la sfîrșitul anilor '40 și începutul anilor '50, au pierit în închisoare, e suficient să ne amintim numărul mare al celor arestați și re-arestați după revoluția maghiară din 1956, precum și valul de arestări ce a urmat retragerii trupelor sovietice. Pînă la publicarea dosarelor penitenciarelor din acea perioadă, nu putem determina cît de mare e parodia de adevăr pe care o reprezintă cifrele de mai sus; putem însă afirma fără a greși că numărul celor deținuți pentru „crime politice" în momentul amnistiei mergea pînă la cîteva mii.

Divorțul lui Dej de Moscova, care a atins cea mai sensibilă coardă a sentimentelor antiruseşti, împărtășite de majoritatea românilor, a furnizat sprijin regimului, chiar în rîndul deținuților recent eliberați, care au perceput amnistia doar prin prisma rupturii și a noului „liberalism" al lui Dej; dar nu au uitat totuși că același Dej autorizase măsurile care-i băgaseră în închisoare. Amnistia a marcat sfîrșitul unei ere a terorii politice, ce costase viața cîtorva mii de români, aleși din mediile elitei politice, economice și culturale din perioada interbelică. Dar, în același timp, instrumentul de teroare în masă, Securitatea, a rămas intact, nereformat și omniprezent, la fel ca și atotputernicul și ambițiosul său șef, ministrul de Interne Alexandru Drăghici, ce deținea funcția din mai 1952, un permanent avertisment asupra trecutului și o amenințare în privința prezentului.

Succedîndu-i lui Dej, în martie 1956, Ceaușescu a perpetuat atitudinea antisovietică ce a permis partidului să susțină că apără interesele naționale. Dar acest efort a fost compromis de asocierea Partidului Comunist Român (nume la care PMR a revenit în iunie 1965) cu teroarea ultimelor două decade, iar prezența lui Alexandru Drăghici ca ministru al Afacerilor Interne aducea în permanență aminte acest lucru. Mai mult, în luptele pentru succesiune care au urmat morții lui Dej, Drăghici a apărut ca un oponent al lui Ceaușescu, fiind singurul care s-a abținut, la votul din Biroul Politic, în 20 martie, ce avea ca scop alegerea lui Ceaușescu în calitate de secretar general[48]. Așadar, transferîndu-l pe Drăghici din poziția sa de putere nu numai că ar fi eliminat un rival, dar în plus i-ar fi permis lui Ceaușescu să slăbească legătura regimului cu teroarea. Noul secretar general nu a ezitat prea mult.

Prima mișcare s-a îndreptat împotriva Ministerului Afacerilor Interne și a Departamentului Securității. Măsuri de supervizare judiciară au fost aplicate ambelor organisme, în virtutea principiului „legalității socialiste", înscris în proiectul noii Constituții propuse în iunie 1965 (care impunea o nouă titulatură, aceea de Republica Socialistă România, în loc de Republica Populară România). Tribunalele au fost învestite cu mai multă putere și s-a stabilit o limită de 24 de ore în care un cetățean putea fi reținut fără a fi fost acuzat. Ca și în cazul altor legi, și aplicarea acestei hotărîri a fost arbitrară.

A doua mișcare a fost înlocuirea lui Drăghici, în iulie 1965, cu adjunctul său Cornel Onescu, un protejat al lui Ceaușescu, ce studiase în anii '50 la Școala de Partid din Moscova

(Onescu a fost înlocuit în aprilie 1973). Transferul lui Drăghici a fost rezultatul unei schimbări majore în statutele partidului, inițiată de Ceaușescu la al IX-lea Congres PCR, desfășurat între 19 și 26 iulie 1965. Articolul 13b a fost revizuit astfel: „Un membru al partidului poate deține o singură funcție de conducere politică necesitînd o normă întreagă, în cadrul organelor partidului sau în afara acestora"[49]. Pentru a se supune acestei prevederi, Drăghici a fost nevoit să abandoneze MAI, pentru a rămîne membru al secretariatului partidului. Deși a continuat să supervizeze activitățile de securitate (împărțind responsabilitatea din secretariat pentru misiuni militare și de securitate cu Vasile Patilineț), plecarea sa din Ministerul Afacerilor Interne i-a răpit baza puterii și astfel a fost mai ușor pentru Ceaușescu să-l denunțe și să-l elimine din conducerea partidului, în aprilie 1968.

Înlăturarea lui Drăghici anticipa în același timp intenția fermă a lui Ceaușescu de a subordona Departamentul Securității controlului total al partidului. Al IX-lea Congres punea punct carierei de asasin a lui Pintilie de la conducerea diverselor secțiuni ale aparatului de securitate, deoarece el a ratat realegerea în Comitetul Central. Ceaușescu a procedat cu prudență, pentru că Drăghici mai era încă un personaj influent și de-abia doi ani mai tîrziu, în vara lui 1967, a orchestrat demisia fostului ministru de Interne. I s-a sugerat lui Drăghici că ar fi fost bine să-și ia o vacanță în Occident și, în vreme ce el era plecat, Ceaușescu a convocat o plenară CC în iunie. Decizia acesteia a fost făcută publică în luna următoare. Într-un discurs în fața activiștilor de partid din MAI, în care a menționat decizia plenarei, Ceaușescu a început prin a accentua rolul conducător al partidului și a felicitat apoi Ministerul pentru realizările sale, admițînd că „în primii ani după crearea lor, organismelor de securitate le-au lipsit experiența și abilitatea, uneori au fost conduse de o manieră greșită"[50]. „Greșită" era un eufemism pentru „sovietică" și, continuîndu-și discursul, liderul partidului a atras atenția asupra greșelilor trecutului, identificate cu „începuturile", cu alte cuvinte, perioada dominației sovietice: „De-a lungul anilor, mai ales la început, a fost vorba uneori de o lipsă de discernămînt politic în activitatea organismelor politice, nefăcîndu-se nici o distincție între activitatea ostilă, îndreptată împotriva cuceririlor revoluționare ale poporului, și unele manifestări legate de procesul natural de transformare a conștiinței poporului și a modului de gîndire" [51].

Toate acestea au condus la „abuzuri împotriva legalității socialiste care au afectat și pe unii activiști de partid și de stat care, în anumite circumstanțe, au avut păreri diferite în privința unor aspecte ale liniei politice sau au făcut greșeli în activitatea lor. În loc de a se rezolva aceste probleme prin discuții în cadrul partidului, ei au fost uneori deferiți corpurilor de Securitate, creînd condițiile pentru ingerința acestora din urmă în viața partidului, prejudiciind grav autoritatea și rolul conducător al acestuia"[52].

Ceaușescu a hotărît că aceste greșeli erau „inadmisibile" în viitor și a declarat că Ministerul nu va mai putea să acționeze pe cont propriu, „eludînd controlul partidului". Întărind forța atacului, el a continuat: „Este clar că nu există nici o chestiune secretă sau cu caracter conspirativ, care ar cădea în atribuțiile unui organism, cu atît mai mult un organism de securitate, care să-l îndreptățească pe acesta din urmă să eludeze controlul partidului, un organism care, ținînd cont de natura specifică a activității și sarcinilor sale, trebuie să se afle permanent sub călăuzirea și controlul corpurilor de partid"[53].

Subliniind preeminența partidului față de Securitate, el a declarat că „nici un cetățean nu poate fi arestat fără un motiv fundamentat și dovedit" și, în special, „nici un activist sau membru de partid nu trebuie să fie anchetat sau arestat fără aprobarea corpurilor de partid"[54].

În același discurs, Ceaușescu a anunțat măsuri de prevenire a concentrării puterii în mîinile unei singure persoane din Minister (prin urmare, o critică indirectă la adresa lui Drăghici). El a transmis decizia Plenarei CC din iunie, potrivit căreia Ministerul urma a fi reorganizat și Departamentul Securității, trecut sub autoritatea noului Consiliu al Securității Statului, răspunzător în fața partidului și a guvernului[55]. CSS a fost înființat formal prin decretul nr. 710

din 22 iulie 1967; făcea parte din MAI, dar i se acordase propriul director, cu rangul de ministru şi cu funcţia de prim-adjunct al ministrului de Interne şi, de asemenea, trei vicepreşedinţi. În aceeaşi etapă reformatoare, şi DS a fost reorganizată, prin Hotărîrea nr. 2306 din 13 septembrie 1967 a Consiliului de Miniştri, principala transformare constînd din suprapunerea Direcţiei I (Informaţii interne) şi a Direcţiei a II-a (Contraspionaj economic) în Direcţia Generală de Informaţii interne; altă schimbare a fost combinarea Direcţiei a II-a (Contraspionaj) cu Direcţia a IV-a (Contraspionaj militar) în Direcţia Generală de Contraspionaj (vezi „Anexa").

Procesul scoaterii Securităţii de sub controlul MAI a continuat în anul următor şi a fost coordonat cu acţiunea lui Ceauşescu de înlăturare a lui Drăghici din toate poziţiile de putere. În aprilie 1968, Consiliul de Stat, al cărui preşedinte era acum Ceauşescu, a emis două decrete privitoare la MAI şi la CSS[56]. Primul reorganiza structura Ministerului, iar al doilea separa CSS de acesta, conferindu-i un statut independent. Atribuţiile CSS erau definite ca fiind „apărarea securităţii statului împotriva actelor de sabotaj, diversiune, subminare a economiei naţionale, ca şi împotriva acţiunilor serviciilor străine de spionaj, organizarea şi implementarea serviciilor militare de informaţii şi de contraspionaj, precum şi protecţia guvernului şi a conducătorilor partidului"[57].

Semnale despre noua eră a „legalităţii", atît de des anunţată de Ceauşescu, au fost date şi de stabilirea în cadrul CSS a unui Birou care se ocupa cu cercetarea plîngerilor în legătură cu presupusele abuzuri din trecut ale Securităţii (primul şef al acestui Birou a fost locotenent-colonelul Constantin Apostol). În acelaşi spirit, a fost emis un nou decret care preciza circumstanţele în care se putea intra în reşedinţele private, fără a dispune de un mandat de la procuror[58]. Cu toate acestea, o lege considerată de Ceauşescu a doua în importanţă după Constituţie era noul Cod Penal, publicat în formă finală în aprilie. Ceauşescu a reiterat criticile adresate Ministerului în iulie: „Nu e un secret pentru nimeni că anumite abuzuri au fost comise de-a lungul anilor. Codul Penal trebuie să asigure stricta respectare a legalităţii socialiste, astfel încît nimeni să nu o poată încălca în vreun fel sau să comită abuzuri... Principala responsabilitate a aplicării legilor revine partidului nostru..."[59].

La conducerea CSS a fost numit Ion Stănescu, un fidel al lui Ceauşescu (a devenit ministru de Interne în aprilie 1972, dar a deţinut această funcţie pentru mai puţin de un an); generalul-locotenent Grigore Răduică, ofiţer DS, a fost numit adjunctul lui Stănescu. Au fost aplicate modificări în structura regională a CSS, în concordanţă cu aceea a administraţiei locale, reglementată printr-o lege din februarie 1968. Cele 16 regiuni ale României au fost grupate în 39 de judeţe şi, astfel, fostele Direcţii Regionale au devenit Inspectorate Judeţene. Aceste transformări au eliminat birocraţia terorii, dar măsurile adoptate în scopul introducerii unei anumite constrîngeri legale şi supervizări judiciare a Securităţii, deşi superficiale, au marcat sfîrşitul controlului prin teroare şi au substituit, în exprimarea unui analist, controlul prescriptiv cu acela restrictiv[60]. Totuşi, frica inspirată de Securitate de-a lungul a două decenii a fost suficientă pentru a face controlul restrictiv la fel de eficient ca acela prescriptiv, în reducerea la tăcere a nemulţumirilor, acoperite de atmosfera amnistiilor generale din 1962-1964 şi a popularităţii cîştigate de Ceauşescu prin sfidarea URSS în timpul invaziei Cehoslovaciei în 1968. Punctul culminant al despărţirii de trecut s-a petrecut în Plenarea CC din aprilie 1968, cînd Drăghici a fost finalmente înlăturat din toate funcţiile de conducere din partid.

Ultimul punct de pe agenda Plenarei a fost raportul privitor la reabilitarea unor activişti PCR, parte integrantă a obiectivului lui Ceauşescu de introducere a „legalităţii socialiste" în activitatea Ministerului de Interne. Un grup restrîns de membri de partid de dinainte de război au fost însărcinaţi în noiembrie 1965 cu investigarea abuzurilor împotriva activiştilor de partid, cu misiunea particulară de a examina cazul lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Raportul a dezvăluit că Pătrăşcanu fusese arestat la 28 aprilie 1948 şi că activitatea lui a fost anchetată timp de 17 luni de către o comisie ce-i includea pe Gheorghiu-Dej şi pe Alexandru Drăghici.

În decembrie 1949, la o întrunire Cominform, Dej l-a descris pe Pătrăşcanu ca fiind agent anglo-american[61], dar raportul preciza că nu se descoperise împotriva lui vreo probă sigură. A fost încredinţat către DGSP pentru anchetare, dar tot nu s-a găsit vreo dovadă a pretinsei sale trădări. Una dintre acuzaţiile îndreptate de Dej către Teohari Georgescu, cînd acesta a demisionat din funcţia de ministru al Afacerilor Interne în martie 1952, a fost aceea că „nu a perseverat în anchetarea activităţilor contrarevoluţionare şi de spionaj ale lui Pătrăşcanu"[62].

Raportul a continuat prin a afirma că Drăghici, succesorul lui Georgescu, a organizat o echipă care „să obţină cu orice preţ dovezi care să susţină afirmaţia potrivit căreia Lucreţiu Pătrăşcanu a fost chipurile agent de Siguranţă şi spion anglo-american. În 18 martie 1954, pe baza informaţiilor prezentate de Alexandru Drăghici, Biroul Politic al Comitetului Central al PMR a decis «să procedeze la judecarea grupului de spioni dirijaţi de Pătrăşcanu». Procesul a avut loc între 6 şi 13 aprilie 1954, cu violarea celor mai elementare garanţii procedurale. Sentinţa de condamnare la moarte s-a pronunţat în 14 aprilie şi în noaptea de 16 spre 17 aprilie 1954, Lucreţiu Pătrăşcanu a fost executat la Jilava"[63].

Ceauşescu a putut înlătura orice critică ce ar fi menţionat propria lui implicare în decizia de executare a lui Pătrăşcanu, atrăgînd atenţia că el nu devenise membru al Biroului Politic sau secretar în CC pînă la 19 aprilie. În schimb, a avut posibilitatea să-i implice pe membrii Biroului Politic din acel moment, mai ales pe Drăghici, dar şi pe Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraş şi Chivu Stoica, singurii contracandidaţi la poziţia pe care o deţinea. Dej şi Drăghici au fost singularizaţi pentru condamnarea lui Pătrăşcanu, deoarece condamnarea acestuia avusese loc după moartea lui Stalin, cînd, în exprimarea Plenarei, „în URSS şi în alte ţări socialiste debutase un proces către reabilitarea unor persoane condamnate fără justificare". Nesocotind controlul partidului, MAI şi-a permis în mod eronat să elimine şi să bage în închisoare membri de partid. Toate aceste concluzii au determinat Plenara să decidă „reabilitarea postumă a lui Lucreţiu Pătrăşcanu"[64]. Ultimul pas a fost înlăturarea lui Drăghici din toate organismele de partid şi recomandarea demisiei lui din funcţia de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, „datorită responsabilităţii sale particulare şi directe" din acţiunea „de nepermis" împotriva lui Pătrăşcanu[65]. Pintilie Gheorghe (Bodnarenko) a fost şi el atacat în Plenară, din pricina rolului său în asasinarea lui Foriş în 1946, dar dezaprobarea lui Ceauşescu a fost îndeajuns de superficială, încît să ajungă să-l decoreze pe Pintilie în mai 1971, laolaltă cu soţia lui, Ana Toma (presupusă martoră împotriva lui Pătrăşcanu), la cea de-a 50-a aniversare de la înfiinţarea partidului[66].

Denunţarea de către Ceauşescu a abuzurilor din trecut ale Securităţii, precum şi reformele dintre 1965 şi 1968 au indus o atmosferă de optimism şi speranţa unei liberalizări încă şi mai profunde, mai cu seamă după sfidarea Uniunii Sovietice în timpul invaziei Ceholovaciei. Dar asemenea aşteptări au fost spulberate rapid, în special după vizita lui Ceauşescu în China şi Coreea de Nord în vara anului 1971. Deziluzia a făcut loc opoziţiei şi Securitatea a acţionat prompt. În ciuda amnistiilor din 1976 şi 1977, cînd au fost eliberate 28.000 de persoane (în marea majoritate delincvenţi juvenili şi oameni arestaţi sau condamnaţi pentru că ar fi părăsit sau ar fi încercat să părăsească ilegal ţara), violarea făţişă a drepturilor omului nu a contenit. Disidenţii erau supuşi supravegherii, hărţuirii, intimidării şi riscau să-şi piardă slujbele. Dacă toate acestea nu aveau succes, ei erau arestaţi şi judecaţi, adesea pe baza unor acuzaţii considerate de Amnesty International drept pretexte, cum ar fi delictul de „parazitism" (aici intrau cei fără loc de muncă), „relaţii homosexuale", „tîlhărie", fiind trimişi fie la închisoare, fie la ospiciu sau în lagăre de muncă forţată[67].

Cu toate acestea, după spusele scriitorului şi disidentului exilat Paul Goma, căruia experienţa ca deţinut i-a permis să compare metodele Securităţii din 1950 cu acelea din 1970, neîndurătorii anchetatori „cu capete pătrate" şi cu accent slav au făcut loc românilor veritabili, care rareori făceau uz de violenţă fizică[68]. Nu aceasta este şi părerea altor deţinuţi politici din epocă, de exemplu János Torok, muncitor textilist din Cluj, arestat în martie 1975 şi bătut

groaznic de către ofiţerii de Securitate în timpul anchetei; un alt exemplu este acela al părintelui Gheorghe Calciu, preot ortodox arestat în martie 1979 pentru critici în public la adresa lui Ceauşescu, de asemenea bătut. Brutalitatea acestor bătăi reiese clar cercetînd soarta lui Gheorghe Ursu, un inginer din Bucureşti, arestat la 21 septembrie 1985 pentru că scria un jurnal şi corespondenţă în care critica regimul. A fost reţinut la sediul Securităţii din Calea Rahovei, pînă cînd, în 17 noiembrie, a fost anunţată moartea lui. O anchetă din martie 1990 a dezvăluit că Ursu murise în urma unor lovituri repetate cu un obiect greu, în zona abdomenului[69].

În timp ce arăta că nu se bazează pe maxima teroare aplicată în anii de început ai stăpînirii comuniste din România, regimul lui Ceauşescu a demonstrat totuşi că era capabil să recurgă la practicile din trecut în scopul menţinerii dominaţiei asupra societăţii româneşti. Instituţiile şi codificarea legilor privitoare la represiune au rămas neschimbate. Nu s-au aplicat unele prevederi ale Codului Penal, pînă în momentul în care Ceauşescu a găsit că era clipa potrivită pentru a le readuce la lumină; acesta a fost cazul unui decret care impunea înregistrarea la Miliţie a tuturor maşinilor de scris, repus în vigoare printr-o hotărîre din aprilie 1983, şi a unei măsuri din 1958 a lui Dej, care arăta că eroarea sau neputinţa raportării unei conversaţii cu o persoană din străinătate reprezenta un delict[70].

De-a lungul stăpînirii lui Ceauşescu, Ministerul de Interne şi DS au rămas neatinse, deşi supuse frecventelor reorganizări şi, după demisia lui Drăghici, succedărilor de miniştri. Aceasta era o consecinţă deopotrivă a politicii lui Ceauşescu, de rotaţie a cadrelor pentru a preveni apariţia potenţialilor rivali (apariţie posibilă prin consolidarea unei baze de putere sau prin popularitatea în rîndul opiniei publice), precum şi a criticilor aduse nereuşitelor DSS. Cea mai amplă schimbare de echipă a urmat defecţiunii lui Ion Pacepa, în favoarea SUA, în vara anului 1978.

În 19 aprilie 1972, Consiliul Securităţii Statului a fost reintegrat în MAI, care a primit noul nume oficial de Ministerul de Interne, în loc de Ministerul Afacerilor Interne (denumire pe care o avea de la sfîrşitul secolului al XIX-lea). CSS a fost dizolvat şi atribuţiile sale trecute către Departamentul Securităţii, care a funcţionat, alături de Miliţie şi Serviciul Penitenciarelor, drept o componentă a Ministerului de Interne. În acelaşi timp, Cornel Onescu, ce-i succedase lui Drăghici ca ministru de Interne în iulie 1965, a fost înlocuit de Ion Stănescu. Zelul acestuia în a recomanda o supraveghere mai atentă de către DSS a membrilor partidului i-a atras duşmănia lui Emil Bobu, secretarul responsabil cu cadrele, care s-a plîns lui Ceauşescu. Rezultatul a fost că, în momentul regrupării Direcţiilor şi secţiunilor auxiliare ale Securităţii, în iunie 1973 (vezi „Anexa" pentru detalii), Stănescu a fost înlăturat şi Teodor Coman a fost numit ministru.

Dorinţa de a exploata progresele tehnologice pentru apărarea securităţii statului s-a vădit prin rezoluţia Consiliului de Miniştri pe 15 decembrie 1969, care ordona organizarea sub controlul CSS a unei fabrici în scopul producerii de „echipament special destinat să combată acţiunile împotriva securităţii statului". În 14 iulie 1970, a mai fost organizat şi un Centru computaţional de procesare a informaţiilor pentru Ministerul de Interne şi CSS (vezi Hotărîrea nr. 987 a Consiliului de Miniştri). Tehnologia computaţională a fost de asemenea implementată pentru a raţionaliza procesarea fluxului de informaţii cifrate. În 1977, s-a înfiinţat Centrul Naţional de Transmisiuni Cifrate pentru a opera toate informaţiile cifrate provenite de la ambasadele române din străinătate, de la Direcţia de Informaţii militare a Ministerului Apărării şi de la Comitetul Central al PCR. Acest centru a fost subordonat DIE[71], al cărei şef era generalul-colonel Nicolae Doicaru şi adjunct, generalul-locotenent Ion Mihai Pacepa.

În cartea sa, *Orizonturi roşii*[72], Ion Pacepa scrie că „în 1972, cînd Ceauşescu şi-a impus autoritatea asupra DIE, el a reorganizat-o în chip de Direcţie independentă, numită «Brigada SD», abrevierea SD neavînd nici o semnificaţie"[73]. Aici se pare că ar fi vorba de o simplificare exagerată. În documentele la care avem acces, DIE apare drept organismul al cărui şef (pînă în 1978) era generalul-colonel Nicolae Doicaru. Alte surse atestă existenţa Brigăzii SD, cu codul UM 0920, sub forma unei unităţi speciale însărcinate cu colectarea de informaţii

tehnologice, cu aplicări civile şi militare deopotrivă. Şeful acesteia era generalul-maior Teodor Sîrbu[74]. Brigada a lucrat în colaborare cu DIE, a cărei forţă de muncă a fost mai mult decît dublată, după afirmaţiile lui Pacepa; aproape 300 de ofiţeri au primit misiuni în străinătate, principale ţinte fiind statele puternic industrializate din Occident. Organizată din punct de vedere geografic şi pe ramuri industriale, activitatea Brigăzii se fundamenta pe cererea venind din partea românilor şi sovieticilor de informaţii cu aplicaţii militare, inclusiv nucleare[75]. Soarta lui Sîrbu a depins de aceea a lui Pacepa. După defecţiunea acestuia din urmă, Sîrbu a fost arestat, bănuit el însuşi de spionaj, şi apoi eliberat şi transferat la Academia MI de la Băneasa, din afara Bucureştiului. A murit într-o explozie dintr-un garaj, într-un orăşel numit Voila, la nord de Bucureşti, la 20 iulie 1984[76].

Defecţiunea lui Ion Pacepa a fost una dintre cele mai mari lovituri date unui serviciu secret est-european. Ca adjunct al conducerii DIE şi ministru adjunct de Interne, Pacepa se prezenta drept ofiţerul cel mai înalt în grad dintr-un organism de securitate şi de informaţii care a dezertat din blocul sovietic. Reţeaua DIE a fost distrusă în totalitate şi însuşi Ceauşescu a fost pus într-o postură jenantă pe plan internaţional, de vreme ce datele oferite de Pacepa au dăunat partenerilor de activităţi clandestine ai României. În acelaşi timp, Pacepa a arătat că-i mai poate face încă rău lui Ceauşescu, deoarece revelaţiile publicate zece ani mai tîrziu în *Orizonturi Roşii* au distrus şi ce mai rămăsese din respectabilitatea pe plan internaţional, pe care liderul român se străduise să o păstreze. Prezentînd presupusa implicare directă a preşedintelui român în asasinate, şantaje, trafic cu droguri şi răpiri, Pacepa a reuşit să neutralizeze pretenţiile lui Ceauşescu de a fi un potenţial succesor al lui Tito şi un purtător de cuvînt al mişcării de nealiniere. În acelaşi timp, preluarea în serial a cărţii la Radio Europa Liberă în 1989 a putut doar să confirme românilor bănuielile lor în privinţa comportamentului criminal al lui Ceauşescu şi al familiei sale şi a spulberat complet grandioasele legende din cultul personalităţii.

În mod paradoxal, fuga lui Pacepa pare să fi fost consecinţa progreselor Securităţii în depistarea presupusului amestec într-un trafic ilicit de mărfuri din Orientul Apropiat. Colonelul Mihai Caraman, şeful Unităţii speciale de anchetă şi supraveghere „F", monitoriza mişcările membrilor Brigăzii SD şi detalii ale acestei supravegheri au ajuns la Pacepa prin generalul Sîrbu. Temîndu-se că lanţul se strînge în jurul său, Pacepa a profitat de ocazia unei vizite la Bremen, pentru negocieri cu compania Fokker în privinţa unui proiect comun de construire a unei nave aeriene, şi a cerut azil în SUA, unde a ajuns cu un avion militar american în intervalul dintre 25 şi 29 iulie 1978. Ştiri despre dispariţia sa au fost publicate în *Die Welt* pe 8 august şi confirmarea dezertării a sosit două zile mai tîrziu de la Washington[77].

O victimă importantă a fugii lui Pacepa a fost ministrul de Interne Teodor Coman. În 5 septembrie, s-a anunţat că fusese „eliberat" din funcţie prin decret prezidenţial şi înlocuit cu George Homoştean, prim-secretar al partidului în judeţul Alba[78]. Erau de aşteptat şi schimbări de personal în cadrul DIE. Cu doar şase luni de zile mai devreme, în martie, Ceauşescu îl înlăturase de la conducere pe generalul-colonel Nicolae Doicaru. Potrivit surselor oficiale româneşti, şeful DIE devenise generalul-locotenent Alexandru Dănescu; denumirea DIE s-a schimbat în DGIE (Direcţia Generală de Informaţii Externe), cu Pacepa păstrîndu-şi poziţia de comandant adjunct. După plecarea lui Pacepa, a urmat înlocuirea lui Dănescu cu Remus Dima şi rebotezarea DGIE cu numele de Centrul de Informaţii Externe. Numirea lui Doicaru ca ministru al Turismului părea să demonstreze un mai mare accent pe informaţiile colectate prin folosirea turiştilor şi rezidenţilor români din străinătate; dar şi Doicaru a devenit o victimă a lui Pacepa – a fost înlăturat din această funcţie la 15 august, semn că furia lui Ceauşescu îndreptată împotriva ofiţerilor săi de spionaj a fost teribilă.

Această metamorfoză a serviciilor române de Securitate şi de informaţii a inclus o serie de schimbări structurale anterioare, primele decurgînd din greva minerilor din Valea Jiului în august 1977. Cîţiva oficiali din cadrul Ministerului de Interne au fost înlocuiţi în decursul

aceleiaşi luni[79], dar modificări mai substanţiale au intervenit în urma recomandărilor făcute la Conferinţa Naţională a partidului dintre 7 şi 9 decembrie 1977, cu privire la ameliorarea organizării Ministerului şi a forţelor de Securitate. Au fost aplicate schimbări de structură a Ministerului, prescrise în decretul Consiliului de Stat, publicat în 8 aprilie 1978. Cea mai importantă dintre acestea a fost recrearea Departamentului Securităţii Statului (DSS) în cadrul Ministerului de Interne, după modelul DGSP din 1948 şi cel al DGSS din 1951. Tudor Postelnicu, secretar de partid pe judeţul Buzău şi prieten cu Nicu, fiul lui Ceauşescu, a fost numit ministru secretar de stat în MI şi şef al DSS în martie 1978.

Restaurarea Departamentului cu întreaga lui autoritate deţinută înainte de reforma din 1968 a fost un semn al sfîrşitului perioadei de „legalitate socialistă", trîmbiţată de Ceauşescu un deceniu mai devreme; al doilea a fost lărgirea atribuţiilor Ministerului pentru a cuprinde şi „apărarea şi independenţa, suveranitatea naţională şi integritatea teritorială" a statului. Această sporire a sarcinilor presupunea ca Ministerul să fie responsabil nu doar în faţa Comitetului Central al partidului, unde exista un secretar răspunzător de forţele armate şi de Securitate (în momentul revoluţiei din 1989 acesta era generalul-colonel Ion Coman), dar şi faţă de Comandamentul Suprem al Forţelor Armate Române, al cărui preşedinte era Ceauşescu[80]. În practică, şi ministrul, şi şeful DSS răspundeau direct faţă de Ceauşescu însuşi. Importanţa crescută acordată DSS şi controlului acesteia, exercitat nemijlocit de dictator, tentează la comparaţii cu controlul prescriptiv al DGSS în anii '50.

O dovadă a rolului sporit a fost ridicarea DSS la rangul de minister. DSS era condusă de către un consiliu dirigent, al cărui preşedinte, şeful DSS, avea rangul de ministru secretar de stat în Ministerul de Interne. Cîţiva şefi de Direcţii au deţinut funcţia de ministru prim-adjunct sau de ministru adjunct. DSS a moştenit structura Departamentului Securităţii (DS) şi, cu cîteva modificări, şi-a păstrat-o pînă la dizolvarea sa în 30 decembrie 1989 (vezi „Anexa" pentru detalii). Un nou punct de interes era răspîndirea terorismului politic şi DSS a fost însărcinat cu „activitatea de prevenire, identificare, neutralizare şi lichidare a acţiunilor teroriste de pe teritoriul României". Această misiune particulară de combatere a terorismului a fost atribuită unei unităţi speciale de antiterorism, cunoscută prin acronimul USLA (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă), organizată pe baza ordinelor lui Ceauşescu în 1978 şi trecută în subordinea DSS, condusă de Postelnicu. Forţele angajate aici numărau, în 1989, 795 de ofiţeri şi soldaţi.

Nu doar combaterea terorismului ajunsese o preocupare majoră a DSS în această perioadă. Propagarea cultului personalităţii şi reducerea la tăcere a criticilor la adresa regimului venite din străinătate au devenit de asemenea prioritare. Promovarea cultului personalităţii în ajunul „alegerii" lui Ceauşescu în noua funcţie, aceea de preşedinte al Republicii, eveniment produs în martie 1974, precum şi extinderea acestui cult la soţia lui, Elena, care a devenit a doua figură importantă din partid şi din stat, o dată cu numirea ei ca prim-viceprim-ministru în martie 1980, absorbea tot mai mult din resursele DSS. S-au făcut deturnări din fonduri speciale de valută forte, controlate de o agenţie din cadrul CIE, pentru a plăti editori din străinătate ca să publice biografii ale lui Ceauşescu şi tratate de chimie scrise chipurile de soţia lui, „savant de renume mondial". Surse din Bucureşti presupun că prilejul pentru dezertarea la Viena, în ianuarie 1989, a agentului CIE Liviu Turcu a fost oferit de misiunea pe care o avea, de a plăti unui editor occidental considerabila sumă de 30.000 de dolari pentru publicarea unuia dintre „studiile" Elenei. Răspîndirea cultului personalităţii şi practicarea nepotismului, menit a-l susţine pe primul, s-au îmbinat în MI în persoana unuia dintre fraţii preşedintelui, Nicolae Andruţa Ceauşescu, promovat pînă la gradul de general-locotenent şi numit comandant al şcolii de antrenament al Trupelor de Securitate de la Băneasa, la marginea Bucureştiului.

Misiunea reducerii la tăcere a opozanţilor din străinătate ai lui Ceauşescu a fost asumată de CIE. Paul Goma a fost unul dintre cei trei exilaţi români care au primit din Madrid colete cu bombe, în februarie 1981; în 21 iulie 1982, doi cetăţeni francezi au fost condamnaţi în

RFG, la 11 şi respectiv 4 ani şi jumătate de închisoare, pentru a fi încercat, fiind în slujba DIE, să asasineze un exilat român ce lucra pentru Radio Europa Liberă, ale cărui emisiuni erau o constantă sursă de iritare şi de probleme pentru cuplul Ceauşescu. În 13 ianuarie 1972, Matei Pavel Haiducu, agent CIE implantat în Franţa pentru a pune la punct o reţea de spionaj industrial, a primit ordin de la şeful său generalul-locotenent Nicolae Pleşiţa să-i asasineze pe Paul Goma şi pe Virgil Tănase, un alt scriitor disident, injectîndu-le o otravă specială, elaborată pentru a provoca atacul de cord. În loc de a asculta ordinele, Haiducu s-a predat autorităţilor franceze. Relatarea lui despre misiunea de îndeplinit a revelat că ordinul de asasinat nu a venit de la Ceauşescu, ci de la Pleşiţa, care dorea să se facă plăcut preşedintelui[81]. Fără îndoială, acest tip de exces de zel explică şi alte planuri de asasinat. La începutul anului 1989, Ion Raţiu, un proeminent critic din exil al lui Ceauşescu, a primit de veste că două femei agenţi au fost trimise pentru a-l ucide, şi chiar autorul acestor rînduri a fost văzut drept îndeajuns de important pentru a primi dubiosul avertisment al unui oficial al Ministerului român de Externe, în iulie 1989, cum că ar fi „numărul şapte de pe lista Securităţii".

Servilismul nomenclaturii a jucat un rol important în susţinerea lui Ceauşescu şi, aşa cum au demonstrat instrucţiunile generalului Pleşiţa către Haiducu, el era una dintre raţiunile care dirijau CIE. Acelaşi era cazul şi pentru DSS. Dar Ceauşescu a fost suficient de inteligent ca să realizeze că propria lui poziţie de dominaţie personală depindea finalmente de loialitatea Securităţii. Prin urmare, îi plătea bine pe ofiţerii acesteia, cu salarii mai mari decît primeau colegii lor cu acelaşi grad din forţele armate. Ofiţerii DSS aveau acces la magazine şi facilităţi speciale, rezervate membrilor superiori din partid, în timp ce omologii lor din armată nu se bucurau de acelaşi lucru. Mai mult chiar, în loc de a asigura apărarea ţării, armata a fost transformată în mînă de lucru ieftină pentru proiectele de construcţii megalomanice ale lui Ceauşescu. Pe măsură ce iniţiativele economice draconice erau din ce în ce mai mult în contradicţie cu politicile sale de la mijlocul anilor '80, Ceauşescu a devenit proporţional dependent de represiune în menţinerea stăpînirii lui, iar această dependenţă presupunea o mai atentă supraveghere a Ministerului de Interne. Toate acestea l-au făcut să-l promoveze pe prietenul de familie Postelnicu în funcţia de ministru de Interne la 3 octombrie 1987. Succesorul său în poziţia de ministru secretar de stat în MI şi şef DSS a fost generalul-colonel Iulian Vlad.

Spre deosebire de Postelnicu, Vlad era ofiţer de carieră în Securitate. La sfîrşitul anilor '50, era căpitan în Direcţia Cadre, urcînd apoi pe scara ierarhică, devenind general-maior în 1977. În mai 1980, a fost numit ministru secretar de stat în MI şi avansat la gradul de general-locotenent. În 15 aprilie 1983, a devenit ministru adjunct şi în 21 august 1984, general-colonel. Din cauza tulburărilor sporite din rîndul populaţiei, demonstrate evident de revoltele din Braşov în noiembrie 1987, Ceauşescu i-a ordonat lui Postelnicu să îmbunătăţească eficacitatea forţelor de securitate; în acest scop, Ministerul a emis ordinul nr. 02600 pe 5 iulie 1988, ce aproba „măsuri care trebuie luate de către unităţile MI pentru creşterea eficacităţii de luptă şi intervenţie"[82]. Se pare că în preziua ordinului au fost înfiinţate noi unităţi speciale de Securitate în centrele urbane majore, sub autoritatea DSS şi în scopul colaborării cu forţele USLA. Forţele speciale de Securitate pentru Bucureşti numărau 600 de persoane şi erau comandate de colonelul Gheorghe Goran[83].

Acestor trupe de elită trebuie să li se adauge cei 484 de oameni ai Direcţiei a V-a, comandată de generalul-maior Marin Neagoe, constituiţi în Grupul de Protecţie a Preşedintelui. Pe aeroporturile din provincie existau unităţi USLA reduse. Oamenii din Grupul de Protecţie a Preşedintelui, din forţele de Securitate a Capitalei şi din USLA erau bine pregătiţi în tehnicile de gherilă urbană şi echipaţi cu arme automate moderne, cu infraroşii. Ei au fost aceia, după spusele lui Brucan, care s-au desfăşurat conform unui plan conceput în 1985, de combatere a unei revolte ce ar fi urmărit controlarea clădirilor strategice, Televiziunea, Radioul, Ministerul Apărării şi sediul Comitetului Central. Tot ei au lansat atacul-supriză din seara zilei de 22

decembrie 1989, la ora 19, asupra armatei şi populaţiei Bucureştiului, în jurul Televiziunii. Unii dintre aceşti ofiţeri deţineau cîte două paşapoarte şi două buletine şi cheile unor apartamente dotate cu provizii de hrană şi haine civile şi militare. Toate aceste forţe speciale au dat ajutor celor ale Ministerului de Interne, Trupele de Securitate, care în momentul revoluţiei numărau 23.370 de ofiţeri şi militari în termen. Printre aceştia, se aflau şi 2.000 de cadeţi de la Academia Militară a MI, comandată de fratele lui Ceauşescu.

O dată cu dezvăluirea varietăţii forţelor de Securitate, putem acum realiza pe de-a-ntregul ceea ce înainte doar bănuiam, anume cît de represivă devenise stăpînirea lui Ceauşescu în ultimii săi ani. În plus, înţelegem cît de facile ar fi erorile în evaluarea numărului personalului angajat în DSS. Într-adevăr, cifre divergente au fost puse la dispoziţie de către surse oficiale române, de la răsturnarea lui Ceauşescu. În unele cazuri, dacă ne simţim generoşi, putem pune aceste discordanţe pe seama impreciziei definirii DSS sau a Securităţii. Şi dacă nu ne simţim generoşi, putem să le atribuim intoxicării informaţionale. Pe larg, estimările emise de surse diferite concordă în cazul în care se fac ajustări la secţiunile DSS la care ele se referă. Astfel, ministrul Apărării, general-colonelul Victor Stănculescu, vorbind despre personalul angajat în şase Direcţii DSS (inclusiv ramurile atribuite capitalei şi Sectorului Agricol Ilfov), oferă o cifră de aproape 8.400 de persoane[84]. Acest număr nu include echipele CTOT de comunicaţii şi tehnice, şi nici Trupele de Securitate. Preşedintele Iliescu, luînd în calcul personalul tehnic şi de comunicaţii şi ofiţerii (dar nu gradele inferioare) din Trupele de Securitate, a ridicat estimarea la 15.000[85]. Deoarece teoriile despre comploturi sînt la ordinea zilei în România, nu e de mirare că unii jurnalişti au interpretat aceste discrepanţe ca pe o probă a perpetuării existenţei DSS sub un nou nume, acela de SRI. În ciuda logicii lor şchioape, ei aveau, în esenţă, dreptate, deşi un număr considerabil de ofiţeri DSS au fost pensionaţi în primăvara anului 1990 şi nu au fost absorbiţi în noul serviciu de securitate.

Pe baza unui decret semnat de preşedintele Iliescu, pe 26 decembrie 1989, DSS a fost scos de sub controlul Ministerului de Interne şi trecut în subordinea Ministerului Apărării Naţionale[86]. De fapt, DSS a fost integrat în sistem şi legitimizat, ofiţerii săi primind permisiunea să-i elibereze pe colegii lor suspectaţi de a fi tras în mulţimile ce demonstrau la revoluţie. Este adevărat că trei zile mai tîrziu, a fost emis un alt decret prin care DSS era dezintegrat şi şefii de Direcţii arestaţi sau trecuţi în rezervă, dar aceasta a fost doar o măsură de faţadă. Pînă în acel moment, cei mai mulţi dintre „teroriştii" suspectaţi fuseseră eliberaţi. Faptul că martorii nu erau de încredere, inerţia birocraţiei, dorinţa de protejare a unor interese majore (ce includeau Serviciul de Pază şi Protecţie a preşedintelui Iliescu, care adăpostea ofiţeri din fosta Direcţie a V-a, precum şi brigada antiteroristă SRI, printre ai cărei membri se numărau foşti ofiţeri USLA), toate acestea explică de ce investigaţiile asupra celor aproape 1.000 de persoane, despre care se recunoaşte oficial că au murit în revoluţie, nu au fost terminate şi de ce relativ puţine acuzaţii au fost formulate.

Iulian Vlad a fost primul dintre şefii DSS care au fost arestaţi în 26 decembrie 1989. Generalul-maior Gianu Bucurescu, adjunctul lui Vlad, generalul-locotenent Aristotel Stamatoiu, şeful CIE, generalul-locotenent Gheorghe Vasile, şeful Direcţiei a IV-a, generalul-maior Ioan Moţ şi generalul-maior Alexandru Ţencu au fost judecaţi mai tîrziu. Vlad a fost acuzat de „complicitate la genocid", ce presupunea pedeapsa maximă cu închisoarea pe viaţă. Acuzaţia a fost ulterior redusă, fără vreo explicaţie din partea tribunalului militar, la „favorizarea genocidului", cu o condamnare maximă de 10 ani de închisoare; a fost găsit vinovat în 22 iulie 1991 şi condamnat la 9 ani de închisoare. La această condamnare s-au adăugat altele două, de durată mai scurtă, una de trei ani şi jumătate, primită de Vlad în martie 1991, pentru reţinerea ilegală a lui Dumitru Mazilu în decembrie 1989, şi alta de patru ani, în mai 1991, pentru „reţinere abuzivă" a mai mult de 1.000 de demonstranţi, la sfîrşitul lui decembrie.

Alţi şefi ai Securităţii au fost condamnaţi în 10 mai 1991 la pedepse de la doi ani pînă la cinci ani de închisoare, pentru „reţinere ilegală" şi „anchetă abuzivă" a unui număr imprecis

de protestatari, în timpul revoluţiei. Generalul-maior Gianu Bucurescu a fost condamnat la patru ani, generalul-locotenent Gheorghe Dănescu la trei ani şi jumătate, colonelul Marin Bărbulescu, şeful Miliţiei din Bucureşti, la cinci ani. Generalul-locotenent Gheorghe Vasile, şeful Direcţiei a VI-a Contraspionaj militar, şi colonelul Gheorghe Goran, şeful forţelor de securitate din Bucureşti, au fost achitaţi[87]. Într-un proces separat, generalul-maior Marin Neagoe, şeful Direcţiei a V-a, a fost condamnat la 28 mai 1991 la şapte ani de închisoare pentru „abuz de autoritate"[88]. Nicolae Andruţa Ceauşescu, comandantul Academiei Militare MI a fost condamnat la 15 ani de închisoare în iunie 1990, pentru a fi condus aproximativ 2.000 de ofiţeri cadeţi în focul împotriva demonstranţilor din Piaţa Universităţii, în 21 decembrie 1989. Fostul ministru de Interne, Tudor Postelnicu, a fost acuzat de „genocid", la sfîrşitul lui ianuarie 1990, iar la 2 februarie a fost condamnat la închisoare pe viaţă.

În replică la neliniştea publicului cu privire la starea DSS, ministrul Apărării, generalul-colonel Victor Stănculescu, a prezentat o listă a generalilor de Securitate arestaţi şi a raportat că toţi ofiţerii Direcţiei a V-a, 436 la număr, fuseseră trecuţi în rezervă, la fel ca şi 611 din 1.073 de ofiţeri ai Direcţiei a IV-a[89]. Documentele DSS din decembrie 1989 oferă cifrele de 1.133 pentru Direcţia a IV-a şi 484 pentru Direcţia a V-a. Stănculescu a mai pretins că întregul sistem folosit de Securitate pentru interceptarea convorbirilor fusese scos din funcţiune în 22 decembrie 1989 şi că toată aparatura şi centrele de ascultare fuseseră sigilate şi plasate sub paza armatei. Pentru a înlătura neîncrederea, el a invitat să se facă inspecţii în „fostele centre de ascultare şi bruiaj situate la nr. 6-8 şi 14 de pe strada 13 Decembrie din Bucureşti, la Uzina Optică Română, la Fabrica «23 August», la Uzina de Maşini Grele din Bucureşti, la Fabrica de Textile şi Tricotaje din Bucureşti şi în toate centralele telefonice din Capitală". Stănculescu a anunţat instituţionalizarea „anumitor structuri [...] care au misiunea de a asigura apărarea suveranităţii naţionale, a independenţei şi integrităţii teritoriale, precum şi prevenirea tuturor acţiunilor ce ar cauza destabilizare economică şi socială sau care ar împiedica dezvoltarea democratică a României". Aceste structuri trebuiau să fie apolitice şi conducerea lor – asigurată „doar de acei ofiţeri din armata română care au arătat, prin abilităţile şi îndatoririle lor, loialitate faţă de ţară, popor şi revoluţie şi care nu aparţin nici unui partid sau mişcare politică"[90]. El a asigurat că „nici o conversaţie telefonică nu va fi interceptată şi ascultată, acum sau în viitor", şi că „nici un cetăţean, indiferent de naţionalitate, afiliere politică sau convingeri religioase nu va face ţinta cadrelor din noile structuri armate ale serviciului de securitate"; această declaraţie a fost primită cu o neîncredere totală din partea opiniei publice, ca venind, cum era cazul, din partea unui ofiţer şi fost ministru adjunct al Apărării pe vremea lui Ceauşescu. Neîncrederea s-a accentuat în mai 1991, cînd au fost descoperite sute de dosare privitoare la personalităţile din opoziţie, alcătuite de noul serviciu de securitate, SRI, îngropate lîngă satul Berevoieşti[92], s-a justificat şi mai mult din cauza presupunerilor lansate în presa românească, potrivit cărora Stănculescu ar fi fost implicat în traficul cu arme româneşti, prin intermediul Întreprinderii de Comerţ Exterior „Dunărea". Fiica lui Stănculescu lucra în această întreprindere, concepută chiar din ordinul lui Ceauşescu şi organizată de Postelnicu, care a plasat-o în subordinea generalului Stamatoiu de la CIE[92].

„Transparenţa" lui Stănculescu în privinţa personalului DSS nu s-a extins şi în legătură cu soarta celor 655 de ofiţeri din Direcţiile I, a II-a, a III-a şi a VI-a, ţinută sub tăcere şi stîrnind astfel bănuiala că au fost integraţi în SRI (înfiinţat prin decret la 26 martie 1990). Directorul acestui nou serviciu, Virgil Măgureanu, a admis cel puţin, într-o sesiune a Camerelor reunite în 22 noiembrie 1990, răspunzînd cerinţei sporite a opiniei publice de informaţii în privinţa structurii şi activităţilor SRI şi încercînd să reducă suspiciunea, a admis aşadar că SRI nu este decît un DSS reînnoit. Actul de a comunica arăta măcar că SRI era, spre deosebire de predecesorul său, cel puţin formal responsabil în faţa Parlamentului, iar Măgureanu nu a ezitat să accentueze acest lucru la începutul raportului său.

El a mers chiar pînă la a oferi informaţii complete, pînă atunci nedezvăluite, privitoare la numărul angajaţilor DSS: „În 22 decembrie 1989, fostul DSS totaliza 14.259 de cadre militare, dintre care 8.159 de ofiţeri şi 5.105 subofiţeri şi maiştri militari, ca şi 984 de persoane din personalul civil. Dintre aceştia, 8.367 de ofiţeri, subofiţeri şi maiştri militari lucrau în sectoarele operative şi de informare, 3.832 lucrau în unităţile centrale şi 4.544 în judeţe. Celelalte cadre îşi îndeplineau activitatea în Trupele de Securitate - 2.859 de ofiţeri, subofiţeri şi maiştri militari; în unităţile tehnice existau 2588 de ofiţeri şi în unităţile operative - 466. Din personalul total al DS, 2841 au fost înlăturaţi prin dezintegrarea unităţilor centrale şi teritoriale; alte 2.769 de cadre au fost trecute în rezervă; 2.896 de cadre din fostele Trupe de Securitate au fost incluse în Ministerul de Interne şi 449 au alcătuit o unitate de transmisiuni tehnice, din ordinul Ministerului Apărării Naţionale, pentru a asigura legăturile telefonice guvernamentale"[93].

Oricît de detaliate ar fi fost dezvăluirile lui Măgureanu, ele relatau despre numărul celor angajaţi în DSS şi nu menţionau cifra acelora care lucrau pentru Securitate sau a ofiţerilor din Direcţiile naţionale sau judeţene, ce pot fi denumiţi fie angajaţi de rangul doi, fie colaboratori sau informatori, prezenţi în fiecare minister, birou, fabrică, institut, hotel, spital sau şcoală. Aceştia pot fi încadraţi în două categorii principale. Legăturile de familie sau de prietenie cu un ofiţer DSS, oricît de vagi, puteau fi o garanţie a promovării preferenţiale în toate instituţiile de stat, indiferent de meritul personal, şi DSS a uzat de acest sistem clientelar cu mare succes. Avantajele erau reciproce, deoarece în schimbul sprijinului ofiţerului DSS, de la angajat se aştepta să colecteze şi să transmită informaţii. A doua categorie era alcătuită din diverşii oficiali PCR. În fiecare instituţie exista o organizaţie locală de partid al cărei secretar era frecvent chestionat de către ofiţerii DSS.

Mai erau şi alte motive care justificau colaborarea cu Securitatea, mai simple, originîndu-se în slăbiciunea omenească: şantajul, dorinţa de privilegii, nesiguranţa în vremuri grele. Nu trebuie să uităm că însăşi instituţionalizarea controlului poliţienesc transformase formele de colaborare într-o cerinţă impusă de lege. Fiecare bloc de apartamente avea obligaţia să numească dintre rezidenţii săi un „administrator", a cărui obligaţie nu era doar aceea de a lua seama la starea clădirii, dar trebuia şi să ţină un registru cu toţi chiriaşii şi vizitatorii ce petrecuseră mai mult de 24 de ore într-un apartament. La fiecare două săptămîni, registrul era cercetat de ofiţerul de Securitate local, în al cărui „ritm" vieţuia blocul. După 1989, unii „administratori" au fost pe nedrept acuzaţi de colaborare de către vecinii lor.

Cum am afirmat deja, frica este un extraordinar mecanism de economisire a forţei de muncă; ea reprezintă o dovadă a succesului Securităţii în a induce credinţa larg răspîndită potrivit căreia prezenţa vizibilă a atît de mulţi informatori nu reprezenta decît o picătură în oceanul omniprezenţei reţelelor de ofiţeri şi colaboratori. Proporţii care merg de la unu din zece pînă la unu din trei (adică de la 2,3 milioane pînă la 8 milioane dintre locuitorii ţării), au fost adesea privite ca estimări reale ale mîinii de lucru a Securităţii, dar nici una nu se bazează pe probe solide, iar asemenea cifre ar trebui să-i cuprindă pe toţi informatorii accidentali şi pe oportuniştii pe care, aşa cum subliniază Walter Bacon, toate sistemele totalitare îi produc într-o parazitară abundenţă[94].

În unele periodice speculative predomină aprecierea potrivit căreia securişti au fost toţi aceia care au avut legături cu agenţiile Ministerului de Interne, indiferent dacă au fost dirijaţi sau nu de Securitate. În acest spirit, toţi cei care au obţinut un paşaport sînt bănuiţi că ar fi făcut concesii Securităţii, fie sub forma acceptării unei misiuni (mai ales raportarea activităţilor rudelor şi prietenilor români din străinătate), sau raportînd despre ei acasă, înainte de plecare, lucru pentru care răsplata era chiar paşaportul. Cu siguranţă, aceasta a fost situaţia în cazul multor români cărora li s-a permis să călătorească. Dar este imposibil să fie adevărat pentru toţi. Securitatea şi DIE erau selective în privinţa românilor care doreau să călătorească în străinătate şi e îndoielnic faptul că puteau să-i încredinţeze o misiune fiecărui călător. Şi chiar dacă aşa stăteau lucrurile, nu putem fi siguri că toţi cei constrînşi astfel s-au supus.

Documentele publicate de Marius Oprea ne dezvăluie cifra de aproximativ 150.000 de informatori activi în decembrie 1989. S-a susţinut că dezvăluirea deplină a reţelei de colaboratori DSS, solicitată în unele medii ale societăţii româneşti, ar putea submina fragila stabilitate a ţării, dînd prilej la incriminări şi deschizînd rănile vinovăţiei provocate de complicitatea cu regimul lui Ceauşescu, răni pe care mulţi români mai vîrstnici preferă să le lase să se cicatrizeze. Nu cred că aşa ar trebui să fie situaţia. Este o tristă realitate că, pentru unii români, actele josnice înseamnă dovezi de abilitate şi sînt prin urmare admirate. Chiar inerţia guvernului în a-i aduce în faţa justiţiei pe cei din DSS suspectaţi de asasinat şi tortură marchează un semn al apatiei generale din societatea românească, privitoare la suferinţele şi abuzurile comise în trecut. Confruntarea trecutului nu este o prioritate în România; cînd ea va deveni o prioritate, doar atunci purificarea morală, adusă de revoluţie, va înceta să se mai lovească de indiferenţa care a înlesnit abuzurile drepturilor şi demnităţii umane în timpul lui Ceauşescu.

În final, cîteva cuvinte despre un aspect al activităţii DSS despre care am vorbit mai puţin – controlul său asupra exporturilor româneşti. Suprafaţa recentelor dezvăluiri din presa românească despre acţiunile Întreprinderii de Comerţ Exterior „Dunărea", aflată în directă subordonare faţă de CIE, oferă material suficient pentru o lucrare aparte pe această temă. Mă voi limita aici la a afirma doar că exporturile de arme româneşti operate de „Dunărea" au adus, între 1987 şi 1989, un profit estimat la 2,4 miliarde de dolari (din surse particulare). Aceste fonduri i-au permis DSS să-şi procure echipament şi aparatură pentru uzul propriu. Legăturile dintre vînzările de la „Dunărea" cu traficul de arme prin intermediul lui Marin Ceauşescu, unul dintre fraţii lui Ceauşescu şi şef al misiunii române pentru comerţ exterior din Viena, nu au fost pe deplin stabilite (Marin s-a sinucis în 28 decembrie 1989). Profiturile din aceste vînzări se presupune că au fost plasate într-un cont secret din Elveţia[95].

La fel de multe semne de întrebare ridică şi presupunerea, dintr-un articol apărut în *Washington Post*, că Marin şi fratele său Ilie, ministru prim-adjunct al Apărării ar fi furnizat Statelor Unite tehnologie militară sovietică avansată, la mijlocul anilor '80. Parte a unei infiltrări profunde a CIA în eşaloanele superioare ale Ministerelor Apărării din Europa de Est, se spune că guvernul american ar fi plătit peste 40 de milioane de dolari României prin intermediari străini, în decada în care ar fi debutat contactele cu cei doi fraţi Ceauşescu, după 1979. Deşi Nicolae Ceauşescu nu era personal implicat, nu este de conceput ca el să nu fi ştiut despre operaţiune. Printre armele obţinute de CIA prin intermediul României era şi ultimul prototip *Şilka*, un sofisticat sistem antiaerian sovietic, lansatoare mobile de rachete modificate de către români şi un sistem radar folosit la identificarea ţintelor şi abaterea direcţiei armelor antiaeriene sovietice[96].

O altă sursă de valută forte pentru DSS o formau comisiile încredinţate directorilor diverselor companii controlate de români, ca de pildă „Crescent", „Terra", „Delta", „Trawe" şi „Carpaţi", pentru încheierea de contracte cu companii străine. Plăţile erau manipulate de către o agenţie specială din cadrul CIE, cunoscută sub numele de AVS (Acţiuni speciale valutare), avînd în componenţă de la 15 la 20 de ofiţeri. O întreprindere numită „Argus" era folosită drept paravan pentru AVS şi pentru a face plăţile angajaţilor din aceste companii de comerţ exterior[97]. Compania „Carpaţi" era o excepţie; făcea parte din întreprinderea „Carpaţi", care includea Oficiul Naţional de Turism cu acelaşi nume şi era subordonată Secţiei Politice şi Administrative PCR. Toate „acţiunile speciale valutare" cu ţările din blocul socialist erau canalizate prin „Carpaţi" către fondurile partidului, practică moştenită de la sovietici. Dar şi plăţi similare, provenind din Europa de Vest, ajungeau la DSS[98].

Mari cantităţi de valută au fost obţinute în urma acordurilor semnate de Ceauşescu cu RFG şi Israel în 1967, care prevedeau o sumă de plătit pentru fiecare german sau evreu ce primea permisiunea să emigreze. În cazul RFG, suma mergea de la 8.000 la 15.000 de mărci germane, în funcţie de vîrsta şi pregătirea profesională a respectivei persoane. Suplimentar, sume similare erau cerute şi de ofiţerii Direcţiei Paşapoartelor din cadrul MI de la aceia care

doreau să emigreze şi singurul mod de a obţine valuta era de a o solicita de la rudele din străinătate. Plăţile erau adesea intermediate de către un oficiu CIE din Viena şi se îndreptau către AVS, deşi se pare că uneori ofiţerii superiori din Direcţia Paşapoartelor au eludat sistemul, instruind rudele să călătorească în România pentru a remite personal banii. Sumele implicate pot fi estimate, dacă ne amintim că aproape 200.000 de germani au emigrat din România între 1967 şi 1989.

Potrivit dezertorului Liviu Turcu, responsabilitatea pentru acţiunile speciale valutare pe teritoriul României o avea un departament din cadrul Direcţiei a III-a. Acesta se ocupa cu supravegherea oamenilor de afaceri străini şi a birourilor lor din România, iar compania „Argus" servea drept paravan în acest scop. Turcu scrie că, ulterior, acest departament a trecut sub controlul operativ al unităţii AVS din cadrul CIE[99]. Cu toate acestea, o unitate specială din DSS, numită Serviciul Independent pentru Comerţ Exterior (SICE), a fost înfiinţată de Postelnicu, avînd şi misiunea de supraveghere a plăţilor valutare. Relaţiile acestui serviciu cu Direcţia a III-a şi cu unitatea AVS nu sînt clarificate.

Ce este clar acum e că autoritatea controlului comerţului exterior de către ofiţerii DSS/CIE le-a conferit acestora poziţii privilegiate în România postrevoluţionară. Inerţia noilor guverne româneşti a determinat ca ofiţerii DSS, cu cunoştinţele lor de specialitate, cu legăturile externe şi cu influenţa pe care încă o mai exercită la Ministerul Comerţului Exterior, să creeze o veritabilă mafie economică. Folosindu-şi priceperea în afacerile comerciale, aceşti ofiţeri au pus bazele unor firme particulare de import-export şi, exploatîndu-şi poziţia din cadrul aceluiaşi Minister şi al altor agenţii guvernamentale, au reuşit să monopolizeze o parte semnificativă a exporturilor româneşti. Profunzimea acestei infiltrări a foştilor ofiţeri DSS în economia românească a fost semnalată de Turcu şi de surse anonime din fostul DSS.

Turcu afirmă că Mişu Negriţoiu, fost ministru al Reformei şi Strategiei Economice şi unul dintre cei patru miniştri secretari de stat din guvernul format la 20 noiembrie 1992, fusese trimis ca şef al Biroului Comercial Român din Los Angeles. Această poziţie, pretinde Turcu, aparţinea înainte ofiţerilor DSS/CIE. Cînd, din motive de economie, biroul fost închis, Negriţoiu a fost acreditat ca reprezentant al echipei olimpice române la Los Angeles, la Olimpiada din 1984. Mai tîrziu, a fost numit director al Companiei de Comerţ Exterior „Arpimex", controlată de DSS[100]. În martie 1990, a fost numit şeful Agenţiei Comerciale Române din New York şi apoi director al Agenţiei Române de Dezvoltare. Turcu se întreabă: „dacă individul însărcinat cu probleme atît de importante şi de delicate de reformă economică nu este decît o momîie, cine sînt aceia care trag sforile?". În replică, Negriţoiu a afirmat că singurele sale contacte cu DSS au fost de natură „profesională".

Într-un document pus la dispoziţia unor jurnalişti străini, despre alegerile din mai 1990, s-au dat numele unor presupuşi ofiţeri DSS care lucrează la Ministerul Comerţului Exterior. Mai multe dintre aceste nume au fost publicate într-un articol în *The Times*[101]. Documentul pretinde că „400 de ofiţeri din fostul DSS sînt angajaţi în organizaţiile de comerţ exterior"; de asemenea, toate poziţiile-cheie din Minister sînt ocupate de colonei DSS. Unii ofiţeri de Securitate au fost numiţi diplomaţi. Printre aceştia, era citat şi colonelul Constantin Pîvuţoiu, ambasador în Comunitatea Europeană, maiorul Cristeia, adjunct al lui Pîrvuţoiu şi anterior, şef al agenţiei CIE din Paris; colonelul Iancu, fost director la compania „Prodexport", era acum funcţionar superior la ambasada română din Viena; generalul Bacliţa, angajat la ambasada din Teheran; locotenent-colonelul Mateescu, la cea din Varşovia şi colonelul Negriţoiu, la ambasada din New York. Oficiali din Ministerul de Comerţ Exterior, nominalizaţi ca fiind ofiţeri DSS, erau colonelul Stoiculescu, fost director la „Fructexport" şi, în momentul publicării articolului, însărcinat cu exporturile agricole, maiorul Cornaciu, responsabil cu exporturile de fructe, colonelul Ghiţă, fost director la „Metaloimportexport", şi locotenent-colonelul Dumitrescu, fost director la „Terra", ce se ocupa cu exporturile de minerale. Au fost

identificaţi ca foşti ofiţeri DSS şi alţi oficiali din Departamentul internaţional al Ministerului, printre ei aflîndu-se colonelul Talpaş, şeful Departamentului asiatic, ce superviza investiţiile japoneze şi coreene în România, colonelul Culau, din Departamentul european şi colonelul Mihoc, din departamentul german.

Kenneth Jowitt a observat compatibilitatea dintre stăpînirea totalitară a lui Dej cu tradiţia autoritaristă românească şi care amîndouă, după Jowitt şi Walter Bacon, explică în oarece măsură regimul lui Ceauşescu: „Este important de ţinut minte că acest tip de regim nu era totalmente nefamiliar sau străin de experienţa şi compoziţia socială a societăţii româneşti. În realitate, cineva ar putea specula că stabilitatea regimului lui Ceauşescu se datorează în parte convergenţei dintre structura şi *ethos*-ul acestei stăpîniri, pe de o parte, şi experienţa istorică, alcătuirea socială şi noţiunea de autoritate împărtăşită de largi pături ale societăţii româneşti, pe de altă parte"[102].

Există ceva adevăr în aceste afirmaţii, dar ele ignoră natura represivă, totalitară a stăpînirii exercitate de Dej şi de Ceauşescu. Nimic din experienţa românilor nu i-ar fi putut pregăti pentru domnia terorii care a căzut peste ei în 1944. Această colecţie oferă documente despre instrumentul acelei terori. Doar după eradicarea de către Securitate a unui larg segment din clasa profesioniştilor şi din ţărănimea independentă, a putut conta partidul comunist pe obedienţa unui popor intimidat, pentru care frica devenise o a doua natură.

Dennis Deletant

Martie 2002

Anexă

Organizarea serviciului român de Securitate 1948-1989

Toate informaţiile prezentate mai jos cu privire la serviciul român de Securitate, referitoare la perioada de dinainte de 1964, sînt extrase din *Organizarea şi funcţionarea organelor Ministerului de Interne de la înfiinţare pînă în prezent* (Ministerul de Interne, Bucureşti, 1978, mimeografiat). Sînt recunoscător autorităţilor competente pentru că mi-au permis consultarea acestui document.

1. Organizarea DGSP (Direcţia Generală a Securităţii Poporului), potrivit decretului din 30 august 1948:

   Direcţia I Informaţii interne
   Direcţia a II-a Contrasabotaj
   Direcţia a III-a Contraspionaj în închisori şi poliţie
   Direcţia a IV-a Contraspionaj în forţele armate
   Direcţia a V-a Anchete penale
   Direcţia a VI-a Protecţia ministerelor
   Direcţia a VII-a Tehnică
   Direcţia a VIII-a Cadre
   Direcţia a IX-a Politică (responsabilă pentru puritatea politică a partidului)
   Direcţia a X-a Administrativă

Direcţiile auxiliare se ocupau cu interceptarea corespondenţei, filajul şi ascultarea convorbirilor; mai existau o secţie de cifru şi un secretariat.

De asemenea, au fost înfiinţate treisprezece Direcţii Regionale.

2. În 30 martie 1951, prin decretul nr. 50, DGSP este redenumită DGSS (Direcţia Generală a Securităţii Statului), cu următoarea structură:

Direcţia A Informaţii externe
Direcţia B Contraspionaj
Direcţia C Contrasabotaj
Direcţia D Transporturi
Direcţia E Constraspionaj în miliţie
Direcţia F Supraveghere
Direcţia G Anchete penale
Direcţia H Contraspionaj în forţele armate
Direcţia I Protecţia conducerii partidului
Direcţia J Cadre şi şcoli
Direcţia K Administrativă
Direcţia L Politică

Existau şi Direcţii pentru dări de seamă, dosare, interceptarea corespondenţei, transportul documentelor secrete, precum şi un secretariat. Pentru a reflecta reorganizarea administrativă din septembrie 1950, cînd judeţele au fost grupate în 28 de regiuni, numărul Direcţiilor Regionale a crescut corespunzător.

3. Ministerul Securităţii Statului a fost organizat ca instituţie distinctă de Ministerul de Interne la 20 septembrie 1952. DGSP a fost integrată în acest nou minister.
4. În 7 septembrie 1953, Ministerul Securităţii Statului s-a suprapus Ministerului de Interne.
5. Ministerul de Interne a fost reorganizat la 11 iulie 1956 şi împărţit în două Departamente: Departamentul Securităţii şi Departamentul Internelor. Acesta din urmă a primit în sarcină Miliţia şi închisorile, în timp ce primul a moştenit structura DGSS, cu următoarele modificări:

Direcţia I Informaţii externe
Direcţia a II-a Contraspionaj
Direcţia a III-a Informaţii interne
Direcţia a IV-a Contrasabotaj
Direcţia a V-a Contraspionaj în forţele armate
Direcţia a VI-a Transporturi
Direcţia a VII-a Supraveghere
Direcţia a VIII-a Anchete penale
Direcţia Cadre şi şcoli
Direcţia Administrativă
Secretariatul
Direcţia B Contrainformaţii radio
Direcţia C Dosare
Direcţia D Transportul deţinuţilor
Direcţia F Interceptarea corespondenţei
Direcţia H Cifru
Direcţia K Contraspionaj în închisori şi miliţie
Direcţia T Tehnică

O şcoală de antrenament al ofiţerilor şi una pentru studiul limbilor străine au fost de asemenea plasate sub autoritatea DS, la fel ca Trupele de Securitate şi de grăniceri.

6. La 30 mai 1963, controlul Trupelor de Securitate a trecut de la DS către un Departament distinct din cadrul Ministerului de Interne. Prin acelaşi decret din 30 mai, Direcţia I (Informaţii externe) din DS a fost transformată în UM (Unitatea militară) 0123/1, cu numele de Direcţia Generală de Informaţii Externe (DGIE).
7. Serviciul român de Securitate, 1964-1989.
   Toate informaţiile prezentate mai jos despre organizarea serviciului de Securitate român pînă la 1978 au fost extrase din *Organizarea şi funcţionarea organelor Ministerului de Interne de la înfiinţare pînă în prezent*. Detalii privitoare la perioada 1978-1989 au fost adunate din periodicele româneşti apărute după 1989 şi din surse particulare.
8. Potrivit decretului nr. 710 pe 22 iulie 1967, supravegherea directă a Departamentului Securităţii (DS), inclusiv a DGIE, a fost încredinţată unui nou organism, Consiliul Securităţii Statului, care urma să devină o componentă a Ministerului de Interne. CSS era alcătuit dintr-un preşedinte cu rangul de ministru, un prim-vicepreşedinte, doi vicepreşedinţi şi cinci persoane desemnate de Consiliul de Miniştri.
9. Printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri, pe 13 septembrie 1967, DS a fost reorganizat după cum urmează:
   a) Direcţia Generală de Informaţii interne, cuprinzînd Direcţia I (Informaţii interne) şi Direcţia a II-a (Contraspionaj economic);
   b) Direcţia Generală de Contraspionaj, cuprinzînd Direcţia a III-a (Contraspionaj) şi Direcţia a IV-a (Contraspionaj militar);
   c) Direcţia Generală de Informaţii externe (DGIE);
   d) Direcţia Generală tehnico-operativă şi de înzestrare;
   e) Direcţia a VIII-a (Protecţia conducerii partidului);
   f) Direcţia a IX-a (Supraveghere);
   g) Direcţia a X-a (Anchete penale);
   h) Direcţia Securităţii Bucureştiului;
   i) Cancelaria CSS (Consiliul Securităţii Statului);
   j) Personal;
   k) Pregătire;
   l) Consilieri CSS;
   m) Serviciul B (Contraspionaj în DS);
   n) Serviciul C (Dosare);
   o) Serviciul D (Intoxicarea agenţiilor de informaţii străine);
   p) Serviciul E (Cifru);
   r) Serviciul G (Transportul documentelor secrete);
   s) Comandamentul Trupelor de Securitate;
   t) Secţiunea de transport aerian a DS;
   v) Academiile Militare DS.

10. În 3 aprilie 1968, CSS a primit un statut independent. Atribuţiile sale au fost definite ca fiind „apărarea securităţii statului împotriva actelor de sabotaj, diversiune, subminare a economiei naţionale, precum şi împotriva acţiunilor serviciilor de spionaj străine, organizarea şi implementarea forţelor de contraspionaj şi de informaţii militare şi protecţia şefilor de guvern şi ai partidului". Activitatea DS a fost subordonată CSS; structura sa a rămas neschimbată, cu excepţia adăugării în 10 septembrie 1971 a unui Centru de Documentare şi a unui Centru de Cercetări Psihofiziologice, destinat „îmbunătăţirii" tehnicilor de anchetă.

11. În 19 aprilie 1972, CSS a fost reintegrat Ministerului de Interne, care a primit un nou nume oficial: Ministerul de Interne, în loc de Ministrul Afacerilor Interne, denumire sub care era cunoscut de la sfîrşitul secolului al XIX-lea. CSS a fost dizolvat şi atribuţiile lui, încredinţate către DS, care, alături de Miliţie şi de Serviciul Penitenciarelor, a funcţionat ca o componentă a Ministerului de Interne. DS a fost dizivată în următoarele Direcţii:
    a) Direcţia Generală de Informaţii interne, cuprinzînd Direcţia I (Informaţii interne) şi Direcţia a II-a (Contraspionaj economic);
    b) Direcţia Generală de Contraspionaj, cuprinzînd Direcţia a III-a (Contraspionaj) şi Direcţia a IV-a (Contraspionaj militar);
    c) Direcţia Generală Tehnico-Operativă, cuprinzînd Direcţia a V-a (Instalarea aparatelor de supraveghere şi Direcţia a VI-a (Identificarea şi localizarea literaturii clandestine);
    d) Direcţia a VII-a (Echipament şi materiale speciale);
    e) Direcţia a VIII-a (Protecţia conducerii partidului);
    f) Direcţia a IX-a (Supraveghere);
    g) Direcţia a X-a (Anchete penale);
    h) Departamentul de Informaţii Externe (DIE), fosta DGIE;
    i) Centrul de Informare şi Documentare;
    j) Secţia C (Transportul documentelor secrete);
    k) Secţia D (Intoxicare).

12. Potrivit decretului nr. 362 al Consiliului de Stat, datat la 27 iunie 1973, Direcţiile de Securitate şi secţiile auxiliare au fost regrupate astfel:
    a) Direcţia I (Informaţii interne);
    b) Direcţia a II-a (Contrainformaţii în sectoarele economice);
    c) Direcţia a III-a (Contraspionaj);
    d) Direcţia a IV-a (Contrainformaţii militare);
    e) Direcţia a V-a (Securitate şi gardă);
    f) Comandamentul tehnic şi de transmisiuni, cuprinzînd Unitatea specială de instalare T, Unitatea specială de cercetare şi proiectare P, Unitatea specială pentru depistarea scrierilor ascunse şi expertize grafice S şi Unitatea specială de transmisiuni şi contrainformaţii radio R;
    h) Unitatea specială de filaj F;
    i) Centrul de Informare şi Documentare;
    j) Secţia C (Transportul documentelor secrete);
    k) Secţia D (Intoxicare)
    e) Departamentul de Informaţii Externe (DIE).

    În 1977, a fost înfiinţat un Centru Naţional de Transmisiuni Cifrate, pentru a organiza fluxul de informaţii cifrate venite de la ambasadele române din străinătate, de la Direcţia de Informaţii militare din cadrul Ministerului Apărării şi de la Comitetul Central al PCR. A fost subordonat DIE.

13. În martie 1978, Departamentul Securităţii Statului (DSS) a fost creat în cadrul Ministerului de Interne. Şeful său a primit rangul de ministru secretar de stat în Ministerul de Interne, iar unii şefi de Direcţii au obţinut demnitatea de ministru adjunct. DSS a moştenit structura DS, prezentată la punctul 11, cu cîteva modificări minore, şi şi-a menţinut această structură pînă la desfiinţare, în 30 decembrie 1989. Prezentăm mai jos componenţa DSS la 22 decembrie 1989, aşa cum reiese din surse particulare:

    Generalul-colonel Iulian Vlad, ministru secretar de stat şi şef DSS

Colonelul-locotenent Aristotel Stamatoiu, ministru adjunct şi şef CIE
Generalul-maior Gianu Bucurescu, ministru adjunct
Generalul-maior Ştefan Alexie, secretar de stat
Consiliul politic al DSS
Şef: generalul-maior Ioan Marcu
UM 0544 CIE (Centrul de Informaţii externe)
Şef: generalul-locotenent Aristotel Stamatoiu
UM 0195 (Contrainformaţii în cadrul CIE), controla ambasadele române din străinătate şi era responsabilă pentru monitorizarea activităţii exilaţilor români
Şef: generalul-maior Ioan Moţ
UM 0525 Cifru
Şef: generalul-maior Gheorghe Radu
ICE „Dunărea"
Şef: colonelul Constantin Gavril
Direcţia I (Informaţii interne)
Şef: colonelul Gheorghe Raţiu
Direcţia a II-a (Contraspionaj economic)
Şef: generalul-maior Emil Macri
Direcţia a III-a (Contraspionaj militar)
Şef: generalul-maior Aurelian Mortoiu
Direcţia a IV-a (Contraspionaj militar)
Şef: generalul-locotenent Gheorghe Vasile
Direcţia a V-a (Securitate şi gardă) (UM 0666)
Şef: generalul Marin Neagoe
Direcţia a VI-a (Anchete penale)
Şef: colonelul Gheorghe Vasile
Unităţi speciale
Unitatea specială de luptă antiteroristă (USLA) (UM 0620)
Şef: colonelul Gheorghe Ardeleanu
Unitatea specială de filaj F
Şef: colonelul Ion Băjenaru
Serviciul Special de protejare a secretelor de stat (UM 0500)
Serviciul Independent pentru comerţ extern
Şef: colonelul Ştefan Alexandru
Centrul de Informare şi Documentare
Şef: locotenent-colonelul Dan Nicolici
Serviciul D (Dezinformare)
Şef: colonelul Dumitru Tatu
Secretariatul Juridic Independent
Şef: colonelul Florica Dobre
Serviciul Independent pentru educarea şi mobilizarea cadrelor
Şef: colonelul Maria Petrescu
Comandamentul pentru Tehnică operativă şi transmisiuni
Şef: generalul-maior Ovidiu Diaconescu
Acesta poate fi descris ca o Direcţie tehnică; cuprindea:
Unitatea specială de instalare T (Supravegherea telefoanelor şi înregistrări video)
Şef: generalul-maior Alexandru Ţencu
Serviciul C (Transportul documentelor secrete)
Şef: colonelul Mircea Ştefănescu

Unitatea specială de cercetare şi proiectare P
Şef: locotenent-colonelul Teodor Hristea
Unitatea specială pentru interceptarea corespondenţei S
Şef: colonelul Constantin Marinescu
Unitatea specială pentru interceptarea transmisiunilor radio R
Şef: colonelul Remus Radu

14. CIE/DIE

Departamentul de Informaţii Externe (DIE) a fost subordonat DSS; redenumit în martie 1978 Direcţia Generală de Informaţii Externe (DGIE); redenumită din nou în luna octombrie a aceluiaşi an Centrul de Informaţii Externe (CIE). Între anii 1978 şi 1989 a avut cîţiva şefi: general-colonelul Gheorghe Nicolae Doicaru, numit la conducerea Direcţiei de Informaţii Externe în 1958, avansat în funcţia de ministru prim-adjunct de Interne şi consilier al lui Ceauşescu pe probleme de securitate naţională, înlocuit în martie 1978, după surse din Bucureşti, de generalul-locotenent Alexandru Dănescu. În octombrie 1978, CIE primea un şef civil, Remus Dima, ministru adjunct de Interne. Generalul-locotenent Nicolae Pleşiţa i-a urmat lui Dima în 1980, cu funcţia de ministru prim-adjunct, înlocuit şi el în 1984 de către generalul-locotenent Aristotel Stamatoiu, ministru adjunct. Stamatoiu a fost unul dintre şefii Securităţii arestaţi în 30 decembrie 1989. Pleşiţă şi Doicaru nu au fost închişi. Se zice că Doicaru a murit într-un accident cu o armă de foc, în martie 1991, într-o podgorie din Costeşti, la sud de Focşani.

Traducere de Oana Suditu

Note

1. *SWB Summary of World Broadcasts. BBC Monitoring. Part 2 Eastern Europe,* EE/0932 (27 November 1990), B/9.
2. Ion Pacepa, *Red Horizons*, Heinemann, Londra, 1998.
3. *Indiscret*, nr. 4, 1992, Bucureşti, p. 3.
4. *Ibidem*, p. 165.
5. Eduard Mezincescu, „Din nou despre fantoma lui Dej", în *România literară*, nr. 41 (16-22 decembrie 1992), p. 15.
6. Paul D. Quinlan, *Clash Over Romania. British and American Policies towards Romania: 1938-1947*, American Romanian Academy, Los Angeles, 1977, p. 120.
7. Eduard Mezincescu, „Ecouri la Cazul Pătrăşcanu", în *Magazin Istoric*, nr. 7 (iulie 1992), p. 37.
8. *Organizarea şi funcţionarea organelor Ministerului de Interne de la înfiinţare pînă în prezent*, Ministerul de Interne, Bucureşti, 1978, mimeografiat, p. 87.
9. Eduard Mezincescu, *op. cit.*, p. 34.
10. Cristian Troncota, „Eugen Cristescu despre Eugen Cristescu" (IV), în *Magazin Istoric*, nr. 9 (septembrie 1992), p. 58.
11. *Ibidem.*
12. *Ibidem.*
13. Christopher Andrew, Oleg Gordievski, *KGB The Inside Story of its Foreign Operations from Lenin to Gorbachev*, Sceptre Books, Londra, 1991, p. 388.
14. Ion Pacepa, „Falsificarea istoriei", în *Indiscret*, nr. 2, 1992, Bucureşti, p. 10.
15. Ghiţă Ionescu, *Communism in Romania 1944-1962*, Oxford University Press, Londra, 1964, p. 152.

16. Eduard Mezincescu, *op. cit.*, p. 33.
17. Lena Constante a relatat despre calvarul ei în cartea sa *L'Évasion silencieuse*, La Découverte, Paris, 1990.
18. *Organizarea şi funcţionarea...*, p. 106.
19. C. Andrew, O. Gordievski, *op. cit.*, p. 485.
20. *Ibidem*, p. 388.
21. *Ibidem*, p. 349.
22. Eduard Mezincescu, „Polemici", în *România literară*, nr. 27 (9-15 septembrie 1992), p. 2.
23. Vladimir Tismăneanu, „The Tragicomedy of Romanian Communism", în *East European Politics and Societies*, vol. 3, no. 2 (Spring 1989), p. 350, nota 47.
24. *Apud Cuvîntul*, nr. 112-115 (martie-aprilie 1992); sînt recunoscător lui Claudiu Secaşiu pentru că mi-a semnalat aceste articole.
25. *Suppression of Human Rights in Romania*, The Romanian National Committee, Washington D.C., 1949, p. 65.
26. *Apud Cuvîntul*, nr. 119 (mai), 1992, p. 6.
27. W. Bacon, „Romanian Secret Police", în *Terror and Communist Politics: The Role of the Secret Police*, ed. J.R. Adelman, Westview, Boulder şi Londra, 1984, p. 142.
28. *Romania*, ed. by Stephen Fischer-Galaţi, Praeger, New York, 1956, p. 123.
29. Ghiţă Ionescu, *op. cit.*, p. 199.
30. R.L. Woolf, *The Balkans in our Time*, Harvard University Press, Cambridge, 1956, p. 461.
31. *Organizarea şi funcţionarea...*, p. 112.
32. Ghiţă Ionescu, *op. cit.*, p. 199.
33. Corneliu Coposu, *Dialoguri cu Vartan Arachelian*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1992, p. 95.
34. *Ibidem.*
35. Ghiţă Ionescu, *op. cit.*, p. 201.
36. C. Andrew, O. Gordievski, *op. cit.*, p. 390.
37. Vladimir Tismăneanu, *op. cit.*, p. 362.
38. *Organizarea şi funcţionarea...*, p. 113.
39. Cristian Popişteanu, „Finalul Cazului Pătrăşcanu", în *Magazin Istoric*, nr. 2 (februartie 1992), p. 26.
40. Amnesty International, *Prison Conditions in Romania. Conditions for Politic Prisoners 1955-1964*, Amnesty International, Londra, 1965, pp. 2, 21.
41. C. Andrew, O. Gordievskra, *op. cit.*, p. 435.
42. Ion Pacepa, *Red Horizons*, p. 359.
43. *Ibidem.*
44. Ghiţă Ionescu, *op. cit.*, p. 290.
45. Michael Saphir, *Romania: Politics, Economies and Society*, Frances Pinter, Londra, 1985, p. 48.
46. W. Bacon, *op. cit.*, p. 144.
47. Vlad Georgescu, *The Romanians: A History*, Ohio State University Press, Columbus, 1991, p. 246.
48. Eduard Mezincescu, „Din nou...", p. 14.
49. Mary Ellen Fischer, *Nicolae Ceauşescu. A Study in Political Leadership*, Lynne Rienner, Boulder şi Londra, 1989, p. 79.
50. „Discurs la întrunirea despre activitatea de bază a Ministerului Afacerilor Interne, 18 iulie 1967", în *România pe drumul desăvârşirii construcţiei socialiste. Rapoarte*, vol. 2, Editura Meridiane, Bucureşti, 1969, p. 374.
51. *Ibidem*, p. 375.
52. *Ibidem.*
53. *Ibidem*, p. 376.
54. *Ibidem.*
55. *Ibidem*, p. 383
56. Mary Ellen Fischer, *op. cit.*, p. 217.
57. *Organizarea şi funcţionarea...*, p. 124.
58. *Ibidem*, p. 125.

59. *Apud* M.E. Fischer, *op. cit.*, p. 127.
60. W. Bacon, *op. cit.*, p. 147.
61. M.E. Fischer, *op. cit.*, p. 130.
62. *Ibidem.*
63. *Apud* M.E. Fischer, *op. cit.*, pp. 130-131.
64. *Ibidem*, p. 131.
65. *Ibidem*, p. 132.
66. V. Tismăneanu, „Ceauşescu's Socialism", în *Problems of Comunism*, vol. 34, no. 1 (ian.-feb. 1985), p. 58, nota 44.
67. Amnesty International Briefing, *Romania*, Amnesty International, Londra, 1980, p. 3.
68. W. Bacon, *op. cit.*, p. 147.
69. G. Ursu, *Europa mea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, p. 356.
70. Decretul nr. 408/decembrie 1985.
71. I. Pacepa, *Red Horizons*, p. 382.
72. *Ibidem.*
73. *Ibidem*, p. 392.
74. Petre Mihai Băcanu, „Moartea unui general", în *România liberă*, 20 iulie 1990.
75. *Ibidem.*
76. *Ibidem.*
77. *Radio Free Europe Research. Romanian Situation Report /22* (8 September), p. 13.
78. *Apud Scînteia*, p. 1.
79. *Radio Free Europe Research. Romanian Situation Report /26* (12 August), p. 1.
80. *Radio Free Europe Research. Romanian Situation Report /12* (11 May), p. 11.
81. M.P. Haiducu, *J'ai refusé de Tuer*, Plon, Paris, 1984.
82. Silviu Brucan, *Generaţia irosită*, Universul/Calistrat Hogaş, Bucureşti, 1992, p. 232.
83. Vezi interviul lui Silviu Brucan şi al generalului Nicolae Militaru, intitulat „Adevărul, numai adevărul", în *Adevărul*, 23 august 1990, p. 3.
84. *România liberă*, 28 februarie 1990, p. 1.
85. *România liberă*, 5 iulie 1990, p. 14.
86. *România liberă*, 27 decembrie 1989, p. 1.
87. *SWB*, EE/1074 (17 May 1991), B/7.
88. *SWB*, EE/1086 (31 May 1991), B/18.
89. *România liberă*, 21 februarie 1990, p. 1.
90. *Ibidem.*
91. *România liberă*, 21 mai 1991.
92. L. Turcu, „Vinovaţii tac", în *Evenimentul zilei*, 10 septembrie 1992.
93. *SWB Summary of World Broadcasts. BBC Monitoring. Part 2 Eastern Europe*, EE/0932 (27 November 1990), B/10.
94. W. Bacon, *op.cit.*, p. 135.
95. „Activitatea Comisiei guvernamentale pentru recuperarea fondurilor deturnate din patrimoniul statului", în *NU*, 86 (2-9 septembrie 1992).
96. „Ceauşescu's brothers «sold secrets to US»", în *Daily Teleghraph*, 7 May 1990, citînd un raport din *Washington Post*, 6 May 1990.
97. *Evenimentul zilei*, 4 septembrie 1992, p. 3.
98. L. Turcu, „Cum pot fi găsite conturile lui Ceauşescu", în *Evenimentul zilei*, 8 septembrie 1992.
99. *Ibidem.*
100. L. Turcu, „Biografia lui Mişu Negriţoiu", în *Evenimentul zilei*, 12 ianuarie 1993.
101. Richard Bassett, „Securitate still hold key to business", în *The Times*, 22 mai 1990, p. 10.
102. K. Jowitt, „An Organizational Approach to the Study of Political Culture in Marxist-Leninist Systems", în *American Political Science Review*, vol. 68, no. 3 (September 1974), p. 1188, citat de W. Bacon, *op. cit.*

Lista documentelor

Partea I: Securiştii

1. 11 februarie 1949: Proces-verbal al primei şedinţe de analiză a muncii la Direcţia Generală a Securităţii Poporului.
2. 20 iunie 1949: Hotărîrea Ministerului Afacerilor Interne cu privire la drepturile salariale ale angajaţilor din Securitate.
3. [28 septembrie 1949]: Stabilirea drepturilor băneşti, de echipament, hrană şi combustibili pentru personalul angajat în Securitate şi Miliţie.
4. 21 septembrie 1949: Raport privind rezultatele unei inspecţii făcute la Direcţia Regională de Securitate Suceava.
5. 23 septembrie 1949: Hotărîrea conducerii MAI cu privire la categoriile de deţinuţi care vor fi trimişi în lagăre de muncă.
6. [noiembrie 1949]: Referat privind rezultatele întrecerii socialiste din Direcţia Anchete a Securităţii Poporului.
7. 28 februarie 1950: Cuvîntul de încheiere al lui Teohari Georgescu la Conferinţa cu comandanţii Miliţiei, Securităţii şi Trupelor de Securitate din Direcţia Generală şi Direcţiile Regionale, privind intensificarea acţiunilor represive.
8. 1 martie 1950: Stenograma consfătuirii cu comandanţii Direcţiilor Generale şi Regionale din Securitatea Poporului.
9. 27 martie 1950: Proces-verbal al şedinţei conducerii MAI cu privire la modul de aplicare a Decretului nr. 6 de înfiinţare a coloniilor de muncă.
10. [august 1950]: Raport al Serviciului Inspecţii din DGSP cu privire la împuşcarea chiaburilor Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan, din comuna Bistra, judeţul Turda.
11. 6 octombrie 1950: Declaraţia maiorului Kovacs Mihail, şeful Serviciului de Securitate Turda, în legătură cu executarea unor ţărani în anii 1948-1950.
12. 13 martie 1951: Ordin circular al Direcţiei Generale Politice, cu privire la abateri de la morala proletară, de la regulamente şi disciplina militară, săvîrşite de către unii ofiţeri de comandă şi politici.
13. 17 iunie 1951: Ordin de Serviciu privind modificarea cu începere de la 30 iulie 1951 a programului zilnic de activitate în Direcţia Generală a Securităţii Statului şi Direcţiile Regionale.
14. 4 februarie 1952: Ordin circular privind cazul unor ofiţeri de la Securitatea oraşului Stalin, care şi-au însuşit bani din fodurile destinate plăţii informatorilor.
15. 10 iulie 1952: Ordin privind modul de organizare a operaţiunilor de arestare a foştilor poliţişti şi a legionarilor.
16. 15 septembrie 1952: Răspunsurile lui Teohari Georgescu la întrebările referitoare la activitatea sa în fruntea MAI, adresate de Comisia de partid care l-a anchetat cu privire la „devierea de dreapta".

17. 14 noiembrie 1952: Extras din intervenţia ministrului de Interne Alexandru Drăghici la şedinţa cu comandanţii Securităţii şi Miliţiei.
18. [ianuarie 1953]: Referat al Serviciului Inspecţii din Ministerul Securităţii Statului asupra operaţiunilor întreprinse împotriva bandelor de către organele MSS pe ultimul semestru al anului 1952.
19. [ianuarie 1953]: Raport de activitate al Serviciului Bande din Direcţia I pentru perioada 1 iulie 1952 - 20 ianuarie 1953.
20. 27 ianuarie 1953: Proces-verbal de analiză a muncii cu privire la activitatea organelor Ministerului Securităţii Statului împotriva bandelor în ultimul semestru al anului 1952.
21. 18 februarie 1953: Ordinul ministrului şi instrucţiuni cu privire la organizarea şi desfăşurarea studiului cadrelor din MAI ce trebuie să-şi completeze cursurile şcolii elementare.
22. 6 martie 1953: Adresă către Direcţia Lagăre şi Colonii de Muncă, în atenţia locotenent-colonelului Ioan Slobodă.
23. 26 mai 1953: Proces-verbal al interogatoriului luat fostului ministru adjunct al MAI Marin Jianu cu privire la atrocităţile săvîrşite în închisori sub pretextul „reeducării" deţinuţilor.
24. [1953]: Notă despre fostul comandant al Regionalei de Securitate Bucureşti, colonelul Tudor Sepeanu, care a fost voluntar în războiul antisovietic, ca ofiţer în grupul I Vînători de Munte.
25. 22 mai 1956: Listă de persoane asasinate de Securitate în 1949-1950, în timpul transportării de la un penitenciar la altul.
26. [1968]: Documentar privind unele metode necorespunzătoare folosite în anchetarea cazului Lucreţiu Pătrăşcanu.
27. 27 octombrie 1967: Stenograma discuţiei între colonelul Golumbovici şi generalul Răduică cu privire la utilizarea tehnicii de ascultare de către Securitate în diferite împrejurări.
28. 18 aprilie 1968: Cuvîntul tovarăşului Nicolae Ceauşescu la şedinţa Prezidiului Permanent al CC al PCR, cu privire la abuzurile săvîrşite de Alexandru Drăghici.
29. 30 aprilie 1968: Protest al lui Gheorghe Apostol faţă de cele petrecute la Plenara CC al PCR, sub forma unui articol intitulat *Încotro ne îndreptăm*.
30. [1968]: Sinteză realizată de Secţia pentru Controlul muncii la MFA, MAI şi Justiţie din CC al PCR, privind abuzurile Securităţii în primele două decenii de funcţionare şi prelucrarea hotărîrilor Plenarei din 22-25 aprilie 1968.
31. aprilie 1982: Raport al Securităţii cu privire la măsurile întreprinse împotriva aşa-zisei secte „Meditaţia transcendentală".
32. 30 ianuarie 1985: Raport cu propuneri de arestare a inginerului Gheorghe Ursu, autorul unui jurnal în care a „denigrat" conducerea de partid şi de stat.
33. [1986] Notă-raport înaintată de Departamentul Securităţii Statului lui Emil Bobu, cu privire la trei membri de partid, cercetaţi în stare de arest pentru redactarea unui *Apel* anticomunist.
34. aprilie 1988: Notă a lui Iulian Vlad privind dezbaterea la şedinţa de partid din cadrul DSS a abaterilor grave ale unor ofiţeri superiori din Securitate care au ascultat „Europa Liberă" şi au denigrat regimul.
35. 11 mai 1988: Notă de punere sub urmărire informativă a iniţiatorilor sindicatului independent „Renaşterea României".
36. 29 iulie 1988: Sursa „CHRIS" informează Securitatea despre criticile exprimate de Nicolae Stoicescu în legătură cu demolarea satelor, la adunarea generală a oamenilor muncii de la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga".
37. 12 decembrie 1988: Măsuri întreprinse în urma manifestărilor negative care au avut loc în luna iulie la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga", pentru îndepărtarea din Institut a unor cercetători.
38. [1990]: Fapte incriminante comise de unii generali din conducerea Departamentului Securităţii Statului.
39. [1990]: Ordine şi dispoziţii abuzive date de unii generali din conducerea Departamentului Securităţii Statului.
40. [1990]: Notă privind acţiunile de poliţie politică ale conducerii fostului Departament al Securităţii Statului.

Partea a II-a: Reglementări şi ordine interne ale Securităţii

41. [vara 1948]: Modul de recrutare prevăzut în regulamentul privind organizarea, încadrarea şi funcţionarea Direcţiunii Generale a Siguranţei Statului.
42. 29 martie 1951: Directiva nr. 101 cu privire la modul de racolare, retribuirea şi exploatarea informatorilor Securităţii.
43. 25 mai 1977: Ordinul Ministrului de Interne nr. 001050, cuprinzînd instrucţiuni cu privire la organizarea şi funcţionarea evidenţelor de Securitate.
44. 29 decembrie 1980: Program de măsuri pentru supravegherea informativă a foştilor deţinuţi politici şi a familiilor lor.
45. 17 aprilie 1981: Program de măsuri pentru limitarea numărului celor ce ascultă posturi de radio străine în limba română.
46. 16 mai 1981: Program de măsuri pentru prevenirea şi contracararea „activităţii duşmănoase" desfăşurate împotriva României „sub acoperire religioasă".
47. 29 iulie 1987: Norme privind competenţele, atribuţiile şi sistemul de avizare a persoanelor care se deplasează în străinătate în interes de serviciu sau personal.
48. 23 decembrie 1987: Plan de măsuri pentru supravegherea reprezentanţelor diplomatice occidentale în România, pentru a împiedica accesul celor susceptibili să solicite azil politic.
49. [1987]: Instrucţiuni privind activitatea de creare şi folosire a reţelei informative a aparatului de Securitate.
50. [decembrie 1988]: Propuneri ale Serviciului de Informaţii interne de la Securitatea din Sibiu cu privire la racolarea ca informator a unui membru de partid.
51. 14 februarie 1989: Adresă a Securităţii din Sibiu către Comitetul Municipal de Partid în vederea aprobării pentru utilizarea ca informator a membrului de partid racolat.
52. 17 ianuarie 1989: Planul de măsuri al Departamentului Securităţii Statului pe anul 1989.
53. [noiembrie 1989]: Măsuri speciale de securitate şi prevenire a acţiunilor ostile în timpul desfăşurării Congresului al XIV-lea al PCR.
54. 2 decembrie 1989: Planul de măsuri „Orient-89" pentru asigurarea unor măsuri speciale de securitate pe parcursul lunii decembrie 1989.
55. [decembrie 1989]: Planul de măsuri „Cristal-90" de asigurare a pazei soţilor Ceauşescu pe parcursul concediului pe care aceştia urmau să-l petreacă la Olăneşti şi pe Valea Prahovei.

Motto

„Cel mai mare duşman este lipsurile noastre!"

(Directorul Pintilie Gheorghe, la consfăturirea cu comandanţii Securităţii din 1 martie 1950)

Partea I

SECURIŞTII

1

11 februarie 1949

Proces-verbal*

Astăzi 11 Februarie 1949, orele 10 a.m., a avut loc o şedinţă de analiză a muncii, a Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, pe perioada de la organizare – 1 Septembrie 1948 – pînă în prezent[1]. La şedinţă au participat tov. Ministru Teohari Georgescu[2] şi colectivul de conducere al Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, format din: tov. general locotenent Pintilie Gheorghe[3], tov. general maior Nicolschi Alexandru[4] şi tov. General Maior Vladimir Mazuru[5]. Şedinţa a fost condusă de tov. Ministru Teohari Georgescu. Cu această ocazie, tov. general lt. Pintilie Gheorghe a făcut o dare de seamă a muncii Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, care a cuprins chestiuni organizatorice

---

* Arhiva Serviciului Român de Informaţii, fond D, dosar 10089, f. 24-38.

1. Organizarea Securităţii pe baza nucleului fostei Siguranţe, în urma infiltrării acesteia de către agenţi comunişti, s-a petrecut în vara anului 1948. Prima schemă, elaborată probabil de persoane din aparatul de Siguranţă (păstrată în Arhiva Serviciului Român de Informaţii, în continuare ASRI, Fond documentar, în continuare D, dosar 5054, f. 490-499) a fost prezentată la 10 iulie 1948 în Secretariatul CC al PMR, de către Teohari Georgescu. Dej, Ana Pauker şi Vasile Luca au avut unele mici obiecţii, după care au trecut la aprobarea schemei (vezi Arhivele Naţionale, Fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 14/1948, proces-verbal nr. 13). Cu toate acestea, schema de organizare a Securităţii din august 1948 este mult diferită faţă de cea iniţială, ce propunea o organigramă mult apropiată faţă de aceea a fostei Siguranţe şi a SSI-ului, foarte probabil din cauza intervenţiei consilierilor sovietici, care au imprimat noii instituţii un caracter de poliţie politică mult mai accentuat, Securitatea fiind croită după modelul poliţiei secrete sovietice. Acest fapt a fost ulterior (după 1960) recunoscut chiar în rapoarte interne ale Securităţii, aşa cum relevă o sinteză (ASRI, fond D, dosar 9895, f. 6-7) în care se arată că la propunerea consilierilor sovietici „au fost introduse unele măsuri organizatorice, metode de muncă, denumiri de funcţii şi termeni de specialitate după modelul organelor de securitate sovietice" (pentru detalii privind începuturile Securităţii, vezi Marius Oprea, „Naşterea Securităţii", în volumul *Analele Sighet 6, Anul 1948 - instituţionalizarea comunismului*, editat de Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 1998, pp. 271-306; în continuare, M. Oprea, *Naşterea Securităţii*...).
2. Vezi o biografie a sa în indicele biografic de la finalul volumului.
3. Vezi o biografie a sa în indicele de la finalul volumului.
4. Vezi o biografie a sa în indicele de la finalul volumului.
5. Vezi o biografie a sa în indicele de la finalul volumului.

şi realizări şi lipsuri înregistrate în această perioadă de timp[6]. D-sa începe prin a arăta că schema de organizare nu a fost suficient de aprofundată cu ocazia organizării; mai tîrziu s-a constatat o serie de lipsuri ca: neprevederea unor organe tehnice, administrative, precum şi a şoferilor necesari Serviciilor Exterioare. Am crezut la început, afirmă d-sa, că nu voi putea cuprinde munca, schema de organizare mi s-a părut puţin cuprinzătoare, cam anemică. În ultimul timp însă, m-am combătut, deoarece am observat că organele noastre au început să cuprindă munca. Cu privire la situaţia organizatorică, tov. director general Pintilie Gheorghe arată următoarele: bugetul Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului prevede un efectiv de 4.641 posturi; din aceştia ne lipsesc astăzi 1.273. Posturile ocupate sînt în număr de 3.549[7]. Această situaţie desfăşurată pe grade se prezintă astfel:

	Posturi	Ocupate	Vacante	Excedentare
- General Locotenent	1	1	-	-
- General Maior	3	2	1	-
- Colonel	30	7	23	-
- Lt. Colonel	35/15	20	-	-
- Maior	171	40	131	-
- Căpitan	430	100	330	-
- Locotenent	600	311	289	-
- Sublocot.	900	311	160	-
- Plutonier Major Şef	371	358	13	-
- Plutonier Major	1.400	1.170	230	-
- Plutonier	300	481	-	181
- Sergent Major	200	142	58	-
- Serg. Major Asim.	200	182	18	-
TOTAL	4.641	3.549	1.273	181

6. În primul deceniu de funcţionare, Securitatea s-a aflat într-o permanentă criză de personal, în condiţiile în care „ascuţirea luptei de clasă" reclama creşterea numărului cadrelor cu atribuţii represive. Comparativ, faţă de februarie 1949, în 1951 organigrama DGSP crescuse de aproape 5 ori (la 15.280 posturi), păstrîndu-se aceleaşi criterii de încadrare: originea şi „ura de clasă", cum numesc documentele instituţiei din acel timp criteriile de selecţie. Din cei aproximativ 10.000 de securişti încadraţi (restul schemei era şi în 1951 încă neocupată), 4.173 fuseseră muncitori, 143 muncitori agricoli, 3.484 ţărani săraci, 508 ţărani mijlocaşi, 853 funcţionari, 131 mici meseriaşi, 107 comercianţi ş.a.m.d. (vezi Idem, „Pagini din «copilăria» Securităţii române", în *Dosarele istoriei*, nr. 5/1996, pp. 34-38).
7. Problema „cadrelor" a dat întotdeauna bătaie de cap diriguitorilor Securităţii, din cauza necesităţii de a asigura aparatul cu o pondere corespunzătoare de „elemente muncitoreşti", în condiţiile specifice ale activităţii, care reclama totuşi o minimă competenţă în investigaţii informative şi o confidenţialitate obligatorie. Acest echilibru nu a fost, practic, niciodată realizat pe parcusul primelor două decenii de activitate ale aparatului. În ceea ce priveşte evoluţia numerică a schemei de încadrare, ea avea să ajungă în 1951, cînd Securitatea se autodefinea drept „tăişul sabiei" în lupta de clasă sau „sabia ascuţită a Partidului", la 15.280 posturi. În 1954-1955 numărul cadrelor a evoluat la un maxim de 25.468, dintre care 14.841 ofiţeri, 4.455 subofiţeri şi 6.112 angajaţi civili. La începutul anului 1956, cînd s-a iniţiat o nouă

Cauza încadrării în grade mici este în primul rînd din motivul că nu s-a putut aprecia la început capacitatea oamenilor şi apoi s-a lăsat oamenilor posibilitatea de înaintare. Compoziţia socială a personalului Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului se prezintă astfel:

	Muncit. Calif.	Muncit. Necalif.	Muncit. agr.	Funcţion.	Intelect.	Fără	Total
- Dir. G-rală	623	90	6	264	37	23	1043
- D. Sec. Capitală	154	27	3	84	15	4	287
- Dir. Ext.	1181	223	136	642	10	31	2223
Total	1958	340	145	990	62	58	3553
Procent	54%	10%	4%	28%	2%	2%	100%

Situaţia numerică a efectivelor Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului împărţită pe bărbaţi şi femei este următoarea:

	Bărbaţi	Femei	Total
- Dir. Generală	873	170	1043
- Dir. Sec. Capitală	245	42	287
- Dir. Exterioare	2008	215	2223
Total	3126	427	3553

Personalul Direcţiunii Generale împărţit pe categorii de grade se prezintă astfel:

	Dir. Generală	D.S.C.	Dir. Exterioare	Total pe ţară
- Ofiţeri superiori	22	5	32	59
- Ofiţeri inferiori	398	111	633	1142
- Subofiţeri	450	157	1481	2088
- Asimilaţi	173	14	77	264
Total	1043	287	2223	3553

Situaţia personalului Direcţiunii Generale repartizată după originea socială, se prezintă după cum urmează:

---

reorganizare a aparatului, acesta avea 16.279 posturi, reduse în 1 mai 1956 la 12.865, iar la finalul procesului de reorganizare la 11.340 cadre, schemă de încadrare păstrată din punct de vedere numeric (cu fluctuaţii nesemnificative) pînă în 1989. Aceste cifre nu cuprind şi ofiţerii încadraţi în Direcţia Informaţii externe a Securităţii, înfiinţată prin Decretul nr. 50 din 30 martie 1951; vezi Cristian Troncotă, *Istoria serviciilor secrete româneşti. De la Cuza la Ceauşescu*, ed. Ion Cristoiu, Bucureşti, 1999, pp. 324, 336-337; Florian Banu, „Profilul angajatului Securităţii în anii '50", în *Totalitarism şi rezistenţă, teroare şi represiune în România comunistă. Studii, nr. 1*, editat de Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, Bucureşti, 2001, pp. 81-83, volum citat în continuare CNSAS, *Studii 1*.

	Muncitori	Ţărani săraci	Ţărani mijlocaşi	Ţărani burghezi	Mici burghezi	Total
- Dir. Generală	479	313	25	1	225	1043
- D.S.C.	140	79	7	1	60	287
- Dir. Exter.	1041	704	74	7	397	2223
Total	1660	1096	106	9	682	3553
Procentaj	48%	30%	3%	19%	100%	

Creşterea efectivului de la reorganizare[8] pînă în prezent este următoarea:
- Efectiv existent la data reorganizării (1 septembrie 1948): 2.281
- Numiţi de la 1 septembrie 1948 pînă în prezent: 1.272
Total: 3.553.

Compoziţia naţională a personalului Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului este următoarea[9]:

	R	E	M	Rus.	J	C	B	G	Ar	P	N	It	Total
- Dir. G-rală	890	127	7	5	1	1	1	6	2	1	1	1	1043
- D.S.C.	260	2	2	1	-	-	-	-	1	1	-	-	287
- Dir. Exter.	1781	192	205	15	12	5	3	3	3	-	4	-	2223
Total	2.931	341	214	21	13	6	4	9	6	2	5	1	3553
Procent	83%	10%	6%	100%									

8. Vezi nota 28.
9. În capul tabelului, prescurtările reprezintă, în ordine: români, evrei, maghiari, ruşi, iugoslavi, cehi, bulgari, greci, armeni, polonezi, nemţi şi italieni (am respectat întocmai originalul). Primele statistici din punct de vedere etnic făcute la Direcţia Generală a Securităţii arată că din 60 de ofiţeri superiori (de la maior în sus) aflaţi în structurile de comandă ale Direcţiei Generale, 38 erau români, 15 evrei, 3 unguri, 2 ucrainieni, un ceh şi un armean (D. Deletant, *Ceauşescu şi Securitatea. Constrîngere şi disidenţă în România anilor 1965-1989*, Ed. Humanitas, 1998, p. 43; în continuare, D. Deletant, *Ceauşescu...*). Nu se poate pune problema falsificării datelor statistice prezentate în tabelul de mai sus din dorinţa „românizării" originii celor încadraţi în Securitate: acestea erau destinate în fond prezentării lor într-o şedinţă secretă şi erau bazate pe dosarele şi mai secrete ale Direcţiei Cadre. Dosarele de la Cadre cuprind (între alte documente) chestionare unde au fost trecute numele reale ale ofiţerilor, care, întrucît ocupau cele mai înalte funcţii din ierarhia Securităţii, între timp şi-au „românizat" identitatea; în aceleaşi chestionare, la rubrica „naţionalitate" a fost înregistrată întotdeauna naţionalitatea reală şi nu cea sugerată de numele de împrumut. Astfel că, deşi comanda Securităţii era în aparenţă românească (director general Pintilie Gheorghe, director adjunct Vladimir Mazuru, doar Boris Grunberg devenind Alexandru Nicolschi), în dosarele de cadre figurează naţionalitatea reală, astfel că Nicolschi este trecut în scripte drept evreu. Pe de altă parte, nu se poate nega nici faptul că în funcţiile de comandă la unele Direcţii şi servicii teritoriale ale Securităţii au fost preferate în 1948 persoane de origine evreiască, maghiară sau de alte naţionalităţi, care nu reflectau componenţa etnică a instituţiei în întregul ei (dominată de români). Raportul români/neromâni,

Restul de 1% sînt alte naţionalităţi. Apartenenţa politică a personalului Direcţiunii Generale a Poporului este următoarea:

	Membri de partid	Nemembri de partid	Total
- Dir. Generală	950	93	1043
- D.S.C.	254	33	287
- Dir. Exterioare	2174	49	2223
Total	3378	175	3553
Procentaj	95%	5%	100%

Făcînd o privire asupra muncii desfăşurată în decurs de 5 luni, d-sa afirmă: Dacă adîncim întreaga muncă a întregii Direcţiuni Generale, după ce ne-am consultat şi am trecut în revistă toate Direcţiunile, Serviciile şi Birourile din punct de vedere organizatoric, se poate spune că oamenii noştri s-au familiarizat cu munca şi o cunosc. În ultima lună – ianuarie – din discuţii, colectivul concomitent a ajuns la concluzia rodului muncii care înainte nu se simţea. La mine la început s-a simţit neîncrederea, mai ales din cauză că aveam în vedere sarcinile date de Partid şi Instituţie şi aveam în vedere lupta care se ascute. Prin luna ianuarie, oamenii s-au familiarizat mai mult cu munca şi au început să adîncească problemele. Cînd am accentuat asupra compoziţiei sociale, am ajuns ca majoritatea funcţionarilor noştri să fie muncitori şi ţărani veniţi din fabrici şi care deşi nu au ştiut să ţină tocul în mînă[10], totuşi astăzi putem spune că este un succes al tov. noştri muncitori că au depus efort şi au avut rezultate bune în muncă. În fiecare Direcţie a noastră s-a dat sprijin, de exemplu Direcţia Administrativă s-a ocupat cu

---

dintre cei cu putere de decizie la nivelul conducerii Securităţii, reflecta însă raportul existent la nivelul de decizie al partidului comunist (componenţa Biroului Politic) şi componenţa sa etnică din anii ilegalităţii. În fond, „munca de mare răspundere", cea de organizare a represiunii – trebuia dată în sarcina unor veterani ai mişcării comuniste şi a unor foşti agenţi acoperiţi ai NKVD, dintre care mulţi nu erau români. Prin urmare, dacă este greu de dovedit documentar caracterul „ne-românesc" al Securităţii, ca instituţie, în primii ei ani de activitate (excepţie făcînd „importul" modelului din URSS), caracterul ei antiromânesc este certificat de crimele şi abuzurile care au însîngerat de atunci ţara. După decembrie 1989, cadre ale Securităţii, formate în anii naţional-comunismului, ofiţeri care caută să-şi justifice şi să-şi apere trecutul, foşti activişti de partid sau simpli xenofobi au insistat asupra identităţii neromâneşti a celor care au săvîrşit atrocităţi în numele comunismului. Un exemplu al unei asemenea abordări stă în volumele şi articolele fostului general de Securitate Neagu Cosma. Documentul publicat contrazice asemenea teorii, arătînd preponderenţa etnică a românilor în aparatul Securităţii. De altfel, majoritatea comandanţilor evrei şi maghiari din Securitate au fost înlăturaţi de la comandă de către Alexandru Drăghici, o dată cu numirea acestuia în fruntea Ministerului Afacerilor Interne (27 mai 1952), cînd a început o amplă acţiune de „românizare" a Securităţii.

10. Treptat, problema semianalfabetismului celor racolaţi să lucreze în Securitate a creat neajunsuri, compensate ulterior prin măsuri de instruire a cadrelor (vezi şi documentul 21). De altfel, aceste lipsuri sînt recunoscute în documentele interne ale Securităţii: „Nivelul politic al tovarăşilor a fost în creştere datorită sprijnului efectiv acordat de partid prin şcoli medii, cercuri de studii, prelucrări individuale, dar nivelul cultural a fost foarte scăzut, ceea ce a produs greutăţi obiective în muncă" (ASRI, fond D, dosar 9051, vol. 2, p. 20, dare de seamă asupra Serviciului III din Direcţia I de la 1 ianuarie la 31 decembrie 1949).

dotarea unităţilor din ţară, cu toate necesare, cu renovarea localurilor, construirea aresturilor şi mobilierelor, dotarea cu îmbrăcăminte, armament, maşini auto etc. Dacă dăm exemplu Galaţi şi Iaşi, care în trecut nu au avut localuri, vedem că astăzi se prezintă într-o situaţie bună. Toate acestea s-au făcut din grija Direcţiunii Generale de a crea condiţiuni favorabile de muncă serviciilor noastre.

Însă şi forma organizatorică impunea compartimentarea muncii. S-au creat aceste condiţiuni necesare de muncă în urma dotărilor care s-au făcut. În prima lună, am insistat nejust şi aceasta îmi fac ca o autocritică că m-am lăsat influenţat de metoda de muncă a colonelului Popescu[11], să cer mărirea fondului CIS[12]. Dacă vedem modul de folosire a fondului CIS, ne dăm seama că a fost întrebuinţat nejust şi că s-a dus o politică nejustă cu informatorii. Prima cauză a fost că cu informatorii nu s-a dus o muncă pe baza convingerii şi prelucrării lor, nu au fost studiaţi ca să li se cunoască lipsurile şi nevoile lor, pentru a-i putea mai bine folosi. În prezent fondul CIS al Capitalei a scăzut de la 120.000 la 60.000 lei, cu toate că numărul informatorilor a crescut. Condiţiuni de muncă s-au creat mai bune la Serviciile Exterioare, în special în urma dotării acestora, fondul CIS nemaifiind întrebuinţat pentru unele cheltuieli de furnituri sau alte necesităţi, iar oamenii de la aceste unităţi nu a mai trebuit să umble cu cerşitul sau să folosească abuzuri pentru a obţine cu forţa materialele necesare bunului mers al serviciului aşa cum se întîmpla mai ales în Regionalele din afara Ardealului, unde situaţia era destul de grea.

Dacă analizăm cauza muncii de ce a mers aşa de greu şi am lua ca exemplu pe tov. [Gavril] Birtaş[13] care era unul din elementele mai bune, vedem că şi el a mers cam slab pînă în luna Ianuarie. Nu m-am orientat pe just, prin aceia că, văzînd că tov. Nicolschi are 7 Direcţii[14], am crezut că nu va putea cuprinde munca. Din cunoaşterea cadrelor, aşa cum vi le-am prezentat, puteţi să vă daţi seama că nu s-a putut cuprinde munca nu din neglijenţă, ci din cauză că oamenii sînt noi în aceste probleme. Dacă luăm tov. Gogu Popescu[15], putem spune că de-abia acum o săptămînă s-a observat la el că începe să se familiarizeze cu munca, deşi i s-a dat multă atenţie şi a fost criticat şi ajutat ca să simtă că primeşte ajutor. Oamenii totuşi au muncit şi ca o parte pozitivă a lor se vede că şi la Regionale au depus sforţări în muncă şi rezultatele se văd. Am constatat că majoritatea

---

11. Este vorba de colonelul N.I. Popescu, fostul director al Direcţiei Generale a Siguranţei Statului (vezi detalii privitoare la biografia sa în indicele biografic de la sfîrşitul volumului).
12. Fond secret, prevăzut numai de scriptele contabilităţii interne a Securităţii, pentru aşa-zisele „cheltuieli în interesul statului" (CIS), a cărui destinaţie a fost, pînă în 1989, în special plata informatorilor fostei poliţii politice comuniste, dar şi acoperirea unor diverse cheltuieli neprevăzute de bugetul anual alocat.
13. Vezi detalii în indicele biografic de la sfîrşitul volumului.
14. Percepţia majorităţii foştilor deţinuţi politici arestaţi la începutul anilor '50, potrivit căreia Nicolschi era un „factotum" în Securitate se adevereşte. Practic, fostul spion sovietic coordona toate segmentele operative ale DGSP.
15. Gogu Popescu a fost numit, la înfiinţarea Securităţii în august 1948, director al Direcţiei a II-a Contrasabotaj. Învăţător, originar din Tîrgovişte, a organizat bandele de bătăuşi comunişti la alegerile din 1946, în calitatea sa de şef al organizaţiei de partid Dîmboviţa. După îndepărtarea din Securitate a avut, ca şi fostul subdirector Vladimir Mazuru, parte de o carieră diplomatică, fiind numit ambasador în Ghana (Doina Jela, *Lexiconul negru. Unelte ale represiunii comuniste*, Ed. Humanitas, 2001, p. 233, în continuare D. Jela, *Lexiconul...*). Nu cunoaştem alte detalii biografice.

Regionalelor au crescut. Asta nu înseamnă însă că au crescut 100%, dar am încrederea că oamenii cresc şi vor merge spre mai bine. Tot ca parte pozitivă consider şi faptul că noi am cerut de la oameni mai mult decît puteau ei da. În general, aci [la Direcţia Generală] şi la Regionale se simte partea pozitivă a muncii, desigur cu lipsurile care le-am arătat. Dacă ne vom întreba dacă s-a cuprins întreaga muncă şi dacă s-au sesizat sarcinile, putem spune că avem lipsuri şi lipsuri mari încă cu toate succesele obţinute. De exemplu: la Direcţia Operativă se văd lipsuri, să luăm numai cele din ultimul timp, cu Florescu şi Şerban Secu[16], cînd i-am avut de patru ori în mînă şi nu am ştiut să-i urmărim. De asemeni la Direcţiunea Contrasabotaj putem spune că sîntem la început, poate sînt prea aspru, însă nu numai aci se observă acest lucru, ci şi în întreaga ţară. La fel şi la Direcţia a III-a [Contrainformaţii în penitenciare şi Miliţie] sîntem cel mai slabi. Poate că nu i-am dat atenţie, totuşi ne-am ocupat şi de această muncă. La Direcţia I-a [Informaţii interne] am scăpat unele probleme, ca de exemplu partidele politice; în această problemă nu am dus o muncă sistematică, nu i-am dat destulă importanţă şi nu am urmărit, începînd de la mine, fiecare chestiune care mi-a fost pusă în faţă. După revizuire[17], am luat aceasta ca sarcină pentru îndreptare. Ca părţi negative mai sînt încă la Regionale pe linia Direcţiei V-a Cercetări penale, unde sîntem slabi, cu metode vechi. Dar aci este şi slăbiciunea Direcţiei I-a şi a celor Operative[18], deoarece ducem un element la anchetă, se caută să se scoată de la el fără ca să se exploateze problema pe linie

16. La data la care Pintilie se plînge de ineficienţa cadrelor operative ale Securităţii, Ştefan Florescu şi Şerban Secu erau deja arestaţi. Se aflau de mai multă vreme în urmărire generală. În 13 august 1948, într-o sinteză informativă privind situaţia comandanţilor legionari care au scăpat de arestare în cursul operaţiunilor din noaptea de 14 spre 15 mai 1948, cînd s-a trecut la arestarea în masă a legionarilor, cei doi sînt menţionaţi de Direcţia Generală a Siguranţei Statului, alături de Gabriel Bălănescu şi alţii, ca fiind „rămaşi liberi după primele operaţiuni". În acelaşi document, se spunea că ei constituiseră un nou comandament al mişcării legionare, în care un rol important îi revenea lui Şerban Secu, cel care urma să alcătuiască, în vederea „asasinării unor membri ai guvernului şi a unor poliţişti anchetatori echipe teroriste de şoc înarmate, după formula 2+1". Nemulţumirea lui Pintile în februarie 1949 era îndreptăţită de faptul că, în acelaşi document din vara anului 1948, se arăta: „din partea unor elemente *anonime* [s.n.] s-au trimis la unele unităţi de siguranţă scrisori de ameninţare" (ASRI, fond D, dosar 909, f. 194; *Cartea Albă a Securităţii. Istorii literare şi artistice. 1969-1989*, vol. 1, Ed. Presa Românească, Bucureşti, 1996, p. 470, în continuare *Cartea Albă...*). Grupul de legionari menţionat fusese arestat la sfîrşitul lunii ianuarie 1949, alături de alţi legionari, care „au opus rezistenţă armată în majoritatea cazurilor. În prezent, organizaţiile lor, rărite de loviturile primite, încearcă să-şi ducă viaţa mai departe". „Cauzele care au determinat reactivarea mişcării legionare nu au dispărut", se arăta într-o altă sinteză din 10 septembrie 1949 (ASRI, fond D, dosar 7494, f. 15; acelaşi document a fost publicat în volumul 2 al *Cărţii Albe a Securităţii*, nepublicat însă de SRI, ca de altfel şi alte două volume care i-au urmat).
17. Practic, Pintilie Gheorghe se referă la acţiunea întreprinsă în vara anului 1948, sub supravegherea consilierilor sovietici, în urma căreia Direcţia Generală a Siguranţei Statului a devenit, cu o organigramă care nu a trecut prin aprobarea Biroului Politic al CC al PCR, Direcţia Generală a Securităţii Poporului.
18. Prin „operative" se înţelegeau Direcţia I Informaţii interne, ca şi cea complementară de Contrasabotaj, Direcţia Tehnică (incluzînd filajul), ca şi Trupele de Securitate, practic toate unităţile Securităţii care acţionau direct în teren.

informativă. Noi trebuie să ajungem să avem putere şi superioritate faţă de anchetat, ca să obţinem ce ne este necesar, fără să folosim însă metode vechi, care ne sînt străine nouă[19].

Slăbiciuni mai sînt şi la Cifru, Technic, Teleimprimator. Nu s-a descoperit pînă acum nici o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică[20], deşi credem că au fost destule. Aceste lucruri s-au analizat în spirit critic şi am tras concluzii pentru îndreptare. Trebuie să începem să adîncim munca şi să o analizăm.

Tov. General Maior Nicolschi Alexandru intervine şi afirmă că în ultimul timp ne-am ocupat cu problema legionară şi am scăpat problema PNŢ[21]. În ultimul timp se observă că ei se adună şi discută, fără ca noi să fi reuşit să îi rupem de masă. Aceasta se datoreşte şi faptului că sîntem prea angrenaţi în muncă.

---

19. În fapt, există o unanimitate de opinii, atît bazate pe memorialistică, cît şi pe documente, care arată contrariul celor afirmate de Pintilie. Practic, în primii ani ai funcţionării Securităţii, pentru aceasta mijloacele brutale au fost un *modus operandi*, cum va recunoaşte chiar Pintilie într-un alt document pe care îl publicăm în acest volum. Pe de altă parte, Securitatea avea probleme pe linia investigaţiilor din cauza slabei pregătiri a anchetatorilor. Trimis în anul 1949 în inspecţie la mai multe Direcţii teritoriale ale Securităţii, locotenent-colonelul Teodor Dincă, adjunctul lui Dulgheru la Direcţia Anchete penale din DGSP a constatat grave disfuncţionalităţi în modul în care se realiza anchetarea deţinuţilor: „cercetările au fost începute la întîmplare, fără un plan stabilit dinainte, fără să fi fost fixat un obiectiv de atins, fără un studiu amănunţit al materialului informativ, din care să se fi extras chestionare, care să ducă la stabilirea legăturilor. De asemenea nu s-a exploatat în primele cercetări posibilitatea eventualelor întîlniri cu elemente necunoscute (dispărute, din alte localităţi). După cele spuse de tovarăşii anchetatori, în primele cercetări s-au luat declaraţii autobiografice. Am examinat declaraţiile luate de la elementele mai importante şi am găsit majoritatea din ele variind între 8-12 pagini, fără nici un conţinut relativ la infracţiune. Din contră, banditul apare din aceste declaraţii ca o victimă a autorităţilor, ca o victimă a regimului, justificînd astfel bruma de activitate ce ar fi fost silit parcă de regim să o facă. Se găsesc în acestea fraze în care se arată că *Patria îi cheamă pentru a o salva din nenorocire*. Care patrie? Care nenorocire? Banditii sînt scoşi la anchetă şi puşi să scrie despre activitatea lor şi, pentru că în celule sînt lipsiţi de aer, profită de naivitatea anchetatorilor, scriind ore întregi pagini fără conţinut, pentru a respira aer şi a profita de confortul unui scaun. Cînd anchetatorii vor să ancheteze mai repede, atunci întocmesc chestionare pentru mai mulţi arestaţi, îi scoate apoi din arest şi le pune chestionarele, pentru fiecare în parte, pe masă, să răspundă la întrebări, în scris. Oricine îşi poate da seama că banditul va observa ce doreşte anchetatorul şi va întocmi răspunsurile în voie, păcălind astfel pe anchetator. Atunci anchetatorul vede că banditul nu spune ceea ce el cunoaşte din materialul informativ şi-i aplică metoda bătăii, reuşind astfel să smulgă declaraţii relativ la activitatea subversivă, care în majoritatea cazurilor, dacă informatorul a fost de rea credinţă sau a avut imaginaţie mai bogată, cercetările iau un drum greşit" (ASRI, Fond Penal, o categorie a fondului D, în continuare fond P, dosar 40007, vol. 14, f. 343-352).
20. Cerneala simpatică fusese una dintre metodele de acţiune favorite ale comuniştilor în ilegalitate, dar, din lipsa mijloacelor, mai mult evocată decît folosită. De aceea, Pintilie considera că „ilegalii" urmăriţi de Securitate, în mod logic, ar fi trebuit să utilizeze aceleaşi mijloace. Aşa cum relevă documente din arhivele fostei Securităţi, de pildă cele privind anchetarea lui Teohari Georgescu, acesta fusese instruit la Moscova în 1940 în scrierea unor mesaje cu cerneală simpatică, chiar pe sticlă (vezi indicele din finalul volumului).
21. După capcana de la Tămădău şi arestarea principalilor lideri ţărănişti (14 iulie 1947), urmată de dizolvarea PNŢ, au urmat mai multe ordine-circulare în cadrul Siguranţei, privind supravegherea mediilor ţărăniste. Într-unul dintre acestea, din 30 decembrie 1947, se spunea:

Tov. Ministru Teohari întreabă care este comportarea tovarăşilor din punct de vedere al disciplinei.

Tov. General Lt. Pintilie arată că au fost abateri de la disciplină ca beţie, şantaj şi altele[22]; nu am ştiut să ducem muncă cu oamenii, să-i educăm, să fim mai aproape de fiecare, în aşa fel ca fiecare Director să-şi cunoască oamenii şi să stea de vorbă cu ei măcar o dată pe lună. Oamenii au fost neglijaţi, cu toate că sînt în majoritate membri de partid, şi dacă am analiza fiecare dosar în parte, am vedea că omul, datorită faptului că este îmbrăcat în uniformă, i se cere mai multă demnitate, şi de aceea îi sînt discutate toate lipsurile, oricît de mici ar fi.

Tov. Ministru Teohari cere să i se spună cîteva cuvinte despre şcoală şi cum vede colectivul şcolii educarea oamenilor noştri.

Tov. General Lt. Pintilie răspunde: Am discutat de la început să facem două şcoli, una de un an şi alta de trei luni. În prezent avem două şcoli, una profesională şi alta de radiotelegrafişti. Conducerea şcolii este bună şi profesorii muncesc frumos. Condiţiunile create sînt foarte bune, iar munca se duce în bune condiţiuni. După ce se termină seria prezentă, mai facem o şcoală cu elemente din afară şi apoi începem să scoatem din cadre, de jos, pentru recalificare, în aşa fel încît să-i întărim din punct de vedere profesional şi politic.

Tov. Ministru Teohari întreabă: Şcoala care funcţionează cuprinde toate problemele? În viitor nu vedeţi o şcoală pe probleme? Tov. General Lt. Pintilie afirmă: Nu ne-am gîndit la aceasta, dar noi vrem ca oamenii să cunoască toate problemele.

Tov. General Maior Mazuru răspunde la întrebarea pusă, în continuare – de fapt, în şcoală se predă toate materiile care înglobează munca Securităţii, şi în afară de aceasta elevii fac muncă practică pe teren. La sfîrşitul cursurilor, se va face repartizarea după aptitudini, pe probleme, ţinînd seama de înclinaţiile pe care le-au avut în timpul şcolii şi de felul cum şi-au însuşit problemele.

Tov. Ministru Teohari întreabă care este situaţia disciplinei a elementelor de răspundere ca Directori, Ajutorii lor şi Şefii de Serviciu, aci şi în ţară, dacă ai atitudine de comandă în muncă sau de îngîmfare.

„veţi proceda la reţinerea elementelor ce s-au manifestat în ultimul timp în contra regimului democratic" (ASRI, fond D, dosar 1815, f. 1; *Cartea Albă...*, vol. 1, p. 410). Dar, într-adevăr, aşa cum remarca Nicolschi, pe parcursul anului următor atenţia poliţiei politice comuniste a fost îndreptată mai ales asupra arestării în masă a şefilor legionari şi a foştilor poliţişti. Operaţiuni masive de arestare a liderilor ţărănişti au fost declanşate în noaptea de 15 spre 16 august 1949.

22. Problemele vor persista; deseori ele vor proveni chiar din exemplul pe care, prin comportarea lor, îl dădeau securiştii cu funcţii de conducere. Astfel, într-o şedinţă de analiză desfăşurată la Cluj în 21 aprilie 1955, resposabilul cu cadrele din această Regională de Securitate îi raporta ministrului Alexandru Drăghici: „La raionul Jibou tovarăşul şef umblă numai după femei, vin şi prieteni. Subalternii, dacă au văzut lucrul acesta şi dacă văd că şeful îşi permite aşa ceva, fac şi ei la fel. Tovarăşul şef are la restaurant o cameră separată, unde vine cu un tovarăş de la Miliţie să bea. Cînd au nevoie de ceva, subalternii ştiu că îl găsesc acolo" (ASRI, fond D, dosar 10182, f. 20; Florian Banu, *op.cit.*; Marius Oprea, „Fapte şi moravuri la securiştii anilor '50. Radiografie a Direcţiei de cercetări penale a Securităţii (1949-1952)", în *Anale Sighet 7. Anii 1949-1953. Mecanismele terorii*, volum editat de Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 1999, pp. 260-278, în continuare M. Oprea, *Fapte şi moravuri...*).

Tov. General Lt. Pintilie arată ca o părere personală că se simte de sus pînă jos, la toţi, îngîmfarea[23]. De exemplul raportul lui [Coloman] Ambruş[24]. Însă se munceşte foarte mult şi în scurt timp vom reuşi să lichidăm cu aceste lipsuri. Purtarea tov. de conducere, fără să greşesc, este demnă şi justă, atît în viaţa familiară cît şi faţă de subalterni. Sînt şi cîteva excepţii ca de ex.: Petrescu şi Ceslanschi[25], cari au atitudine repezită în relaţiile cu oamenii. La fel şi la Gogu Popescu, care nu ţine seama de părerea oamenilor. La Regionale nu pot reda comportarea; nu am reuşit să cunosc abaterile, cred însă că jos există metoda de comandă.

Tov. Ministru Teohari întreabă: luînd conducerea de aici din ţară, cum privesc tovarăşii problemele care le au de rezolvat, cu seriozitate, politic, cu uşurinţă, sau prin prisma luptei de clasă?

Tov. General Lt. Pintilie arată că la început în această privinţă se simţeau lipsuri, dar din zi în zi se simte că se îmbunătăţeşte. În orice ocazie, în discuţiile cu tovarăşii, unde ei nu vedeau politic[26] sau vedeau superficial, i-am ajutat să înveţe să orienteze. La aceasta a contribuit şi cititul şi aprofundarea articolelor din *Scînteia*, unde Partidul trasează sarcini. În ultimul timp, oamenii au crescut şi simt răspunderea în muncă, ar fi însă nejust dacă aş spune că nu mai privesc superficial, dar din zi în zi situaţia se îmbunătăţeşte şi oamenii capătă simţ de răspundere.

Tov. Ministru Teohari afirmă că aceasta am ridicat din cauza lipsei de tristă memorie, că am scăpat în trecut problema legionară şi la fel şi acum, cum ai arătat problema PNŢ. Am avut, din păcate lipsuri; cînd întrebam tovarăşii cum merge, ei îmi spuneau că nu mişcă.

---

23. Exemplele unor astfel de cazuri sînt numeroase în rapoartele Securităţii, dat fiind faptul că în instituţie înflorea delaţiunea între colegi – şi cu atît mai mult cînd era vorba despre un fost şef căzut în dizgraţie. Astfel, după arestarea lui Mişu Dulbergher (Dulgheru), şeful Direcţiei a V-a din Securitate, secretarul organizaţiei de bază de la Anchete, căpitanul Nicolae Petrescu, declara că fostul şef al Direcţiei îi trata cu dispreţ pe anchetatorii proveniţi din rîndurile proletariatului: „îi făcea plafonaţi, incapabili şi repeta mereu că locul lor este la Aprozar" (ASRI, fond P, dosar 40007, vol. 7, f. 139, raport din 27 februarie 1953).
24. Coloman Ambruş, director al Regionalei de Securitate Timişoara (ulterior transferat în aceeaşi funcţie la Braşov) era considerat ca avînd cele mai bune rezultate şi avea să se clasase primul la întrecerea socialistă între Direcţiile exterioare – ceea ce, probabil, îl făcea să îşi trateze colegii cu superioritate. Ilegalist, funcţionase între 1942 şi 1943 drept „curier" prin care se transferau banii pentru finanţarea PCR în ilegalitate de la Egon Weigl şi Calmanovici la „tehnica centrală" şi CC. Nu cunoaştem alte date biografice.
25. Gheorghe Petrescu era şeful, la înfiinţarea Securităţii, al Direcţiei a IV-a Contrainformaţii militare, de unde a fost transferat, după doi ani, din cauza slabelor rezultate obţinute, la conducerea Secţiei Politice din Direcţia Generală a Lagărelor şi Coloniilor de Muncă, unde mai funcţiona încă în 1953, la moartea lui Stalin, cînd se preocupa de pavoazarea corespunzătoare din lagărele de deţinuţi de pe cuprinsul României. Ion Ceslanschi era director adjunct al Direcţiei a X-a Administraţie, secretariat şi cifru din DGSP. Nu cunoaştem alte date biografice în legătură cu cei doi.
26. Problema precarităţii „educaţiei politice" a unor ofiţeri din Securitate avea să persiste însă, pe lîngă chestiunea endemică a educaţiei generale. Astfel, în ianuarie 1956, se constata în legătură cu un subofiţer de la Biroul de Securitate din Băiţa că „nivelul cunoştinţelor sale este foarte redus, posedînd o pregătire şcolară slabă (două clase elementare făcute în armată şi şcoala de alfabetizare), astfel că pregătirea sa politică şi profesională este sub aşteptare. Astfel, cu ocazia controlului efectuat, sergentul nu a ştiut cine îi este comandant, cine este ministrul MAI sau cine este Prim Secretar al CC al PMR – cu toate că aceste lucruri fuseseră prelucrate cu el şi le avea notate în carnetul său" (Florian Banu, *op.cit.*, p. 85).

Tov. General lt. Pintilie afirmă – am avut şi mai avem dese lipsuri, fără ca să exagerăm; cînd tovarăşii vin, şi analizînd cu ei munca prin prizma autocritică, scot la iveală lipsurile lor. În concluzie la întrebare, se observă îmbunătăţirea, iar noi cu conducerea trebuie să muncim mult pentru ca să ajungem să judece prin prizma luptei de clasă. Dacă am analiza pe compartimente, vom observa că nu am reuşit pînă azi să pătrundem fiecare problemă, nu datorită că nu am văzut, ci din cauza muncii noi; cam greu mă descurc în hîrtii; am luat angajamentul ca în toate sectoarele să întăresc munca.

Tov. Ministru Teohari întreabă – aş vrea ca tov. Pintilie să-mi arate cum a fost mînuit şi întrebuinţat bugetul. Dacă au fost deturnări de fonduri şi dacă s-a făcut control asupra felului cum s-au mînuit sumele.

Tov. General Lt. Pintilie răspunde: tov. Mazuru să arate acest lucru şi dacă va fi nevoie îl voi completa.

Tov. General Maior Mazuru afirmă următoarele: de fapt bugetul alcătuit pe anul 1948/1949 a fost făcut pe baza unei analize a tuturor necesităţilor, ţinîndu-se seama de faptul că pînă la acea dată Direcţiunile noastre Regionale nu au avut fonduri prevăzute pentru repararea localurilor, construirea aresturilor, mobilier şi rechizite. În majoritatea cazurilor, oamenii noştrii umblau cu cerşitul, sau abuzau prin a cere de la diferite librării sau alte persoane străine rechizite, maşini de scris, mobilier şi altele. Acest lucru nu a putut să aducă decît prejudicii Instituţiei şi lipsă de autoritate organelor noastre[27]. La întocmirea bugetului, am ţinut seama de toate aceste chestiuni şi am prevăzut toate cele necesare, reuşind să reparăm toate localurile, să construim aresturi şi garaje, să dotăm unităţile noastre cu mobilier nou, cu maşini de scris şi în majoritatea unităţilor şi cu maşini auto. Pentru ca să putem urmări cum s-au întrebuinţat sumele repartizate, s-au înfiinţat registre tip pe toate unităţile, unde s-au înregistrat sumele repartizate şi felul cum au fost utilizate, făcîndu-se periodic controlul Casei şi registrului, pentru a vedea dacă corespund. Pentru ca să uşurăm munca organelor exterioare, toate operaţiile care privesc salariile, ştatele de plată, au fost întocmite lunar de Direcţiunea Generală, astfel încît delegaţii au primit chitanţele şi banii, fără ca să fie nevoie să întocmească ştate de plată. În legătură cu deturnările, pot afirma că pînă în momentul de faţă, din controalele făcute, nu s-a putut constata nici un caz de asemenea natură. Procedîndu-se în acest fel, bugetul a dat posibilitatea să creem condiţiile necesare favorabile pentru ca munca să poată fi dusă în bune condiţiuni.

Tov. Ministru Teohari – să tragem concluzii asupra raportului dat. De la venirea tov. Pintilie în munca aceasta, am avut legătură destul de strînsă cu el, aproape că nu a fost zi să nu ne vedem; totuşi, în aceste ocazii, cu toate că s-au arătat unele lipsuri şi s-a discutat material, nu s-a folosit metoda de a discuta organizat. Va trebui să discutăm odată cu o parte din Directori şi apoi cu alta. Tovarăşi, de cînd s-a reorganizat Securitatea[28],

27. Rapoartele de activitate ale unităţilor Securităţii din acea perioadă, la capitolul „Administrativ" utilizează formula evazivă „s-a procurat", atunci cînd vine vorba de noi dotări. Astfel, Serviciul judeţean Dej raporta în august 1948: „s-a procurat material necesar pentru construirea unei camere necesare unui birou. [...] S-a complectat mobilierul. [...] S-au procurat două mese de şedinţă, 12 scaune, două fotolii, una masă birou [...]" (ASRI, fond D, dosar 9051, vol. I, f. 20).

28. Respectînd percepţia contemporanilor, apariţia Securităţii nu poate fi privită decît fiind rezultatul unui proces complex, început din 6 martie 1945, care a constat în continua infiltrare a structurilor Ministerului Afacerilor Interne (Marius Oprea, *Naşterea Securităţii...*, *passim*). Astfel, încercarea unor foste cadre de Securitate de a avansa ideea potrivit căreia, spre

s-au făcut paşi foarte serioşi, dacă am lua sub toate aspectele fără să scăpăm greşelile şi lipsurile putem spune că avem un organ cu o compoziţie serioasă. În perspectivă, cu aparatul care îl avem şi prin perseverenţa muncii, prin linia trasată de conducere, se va observa că am îmbunătăţit munca într-un timp scurt, iar tehnica şi străduinţele elementelor muncitoare revoluţionare a dat rezultate. În linii mari, părţile bune le cunoaştem.

Tovarăşi, nu ca o părere, ci pe baza unei analize, Aparatul nostru este predispus dacă este condus bine să fie ceea ce dorim noi şi aceasta se va putea realiza dacă noi ne vom ocupa de el. Sînt lucruri pe care nu trebuie să le scăpăm niciodată. Dacă am scăpat problema legionară în trecut[29], ar trebui să arătăm că în situaţia în care ne găsim, de dictatura proletariatului, sarcinile vor fi mult mai mari. Deşi vom munci şi vom ridica oameni pentru a îndeplini sarcinile, totuşi vor veni alte probleme, alte sarcini. Dacă luăm situaţia de acum 6 luni vom vedea că am crescut, dar şi sarcinile au crescut în această perioadă de timp. Noi trebuie să pregătim Aparatul pentru problemele de mîine. Avem acum Aparatul de Securitate care a intrat în probleme şi munceşte.

Tov. Pintilie a vorbit despre scăpări, că muncind a scăpat problema partidelor politice. Noi trebuie să fim un aparat ajutător al Comitetului Central în muncă, şi nu numai să dăm lovituri duşmanului cînd vrea să ne atace, ci să le şi prevenim. Am discutat problema partidelor de opoziţie. Securitatea este organul care izbeşte, cunoaşte şi care să poată să sesizeze existenţa unor organizaţii liberale sau titeliste[30], dacă acestea activează şi dacă munca lor este în contradicţie cu năzuinţele noastre. Se pune problema la noi să nu ne sufoce materialul, ducem munca, dar mai trebuie şi să citim, fiindcă e pericol ca din punct de vedere politic să facem greşeli. Problema sioniştilor[31], taberelor din ţară,

---

exemplu, Maniu şi Mihalache au fost arestaţi de „Siguranţa Generală şi nu de Securitate, care în acel an, 1947, nici nu exista" (Neagu Cosma, *Securitatea. Poliţia politică, dosare, informatori*, Ed. Globus, 1998, p. 13, în continuare N. Cosma, *Securitatea...*) este o tentativă grosolană de manipulare a unei evidenţe istorice, la adăpostul unui act pur birocratic, perceput chiar de aceia care l-au conceput drept acţiunea de „reorganizare" a unei poliţii politice comuniste deja existente.

29. Ministrul de Interne se referă la pactul între comunişti şi legionarii conduşi de Nicolae Pătraşcu, faţă de care Teohari Georgescu s-a angajat să le acorde imunitatea, în schimbul intrării în legalitate. Faptul a întîrziat vreme de aproape doi ani operaţiunile care s-au soldat cu arestări masive printre legionari. Această „piesă" avea să atîrne greu la dosarul „devierii de dreapta" a lui Teohari Georgescu, cu toate că el avea să susţină că stratagema i-a fost sugerată chiar de Alexandru Nicolschi, pentru a da posibilitatea identificării capilor mişcării legionare (vezi mai jos, documentul 16).

30. O notă a Securităţii din martie 1948 arăta că atît social-democraţii lui Titel Petrescu, cît şi liberalii sînt hotărîţi „să nu candideze în alegerile pentru Marea Adunare Constituantă. Se propune să se ducă o acţiune de timorare a conducerii acestor partide"(ASRI, fond D, dosar 144, p. 180). Ceea ce s-a şi întreprins, cu destul succes, acţiunile Securităţii ducînd la autodizolvarea în cîteva luni a tuturor structurilor politice, altele decît cele ale PMR.

31. La numai cîteva zile de la această şedinţă, pe 2 martie 1949, avea loc o nouă întîlnire între ministrul Teohari Georgescu, Pintilie, Nicolschi, Mazuru şi colonelul Birtaş, directorul Direcţiei I Informaţii interne. Cu această ocazie, s-a ajuns la concluzia că „nu există nici o deosebire între scopurile pe care le urmăresc organizaţiile sioniste şi scopurile care le urmăreşte orice altă organizaţie fascistă". Ca urmare, s-a dispus dizolvarea tuturor organizaţiilor sioniste, punerea liderilor sionişti şi a evreilor repatriaţi din URSS sub urmărire, arestarea instructorilor sionişti care intră în ţară şi desfiinţarea chibuţurilor, urmînd ca tinerii de aici să fie repartizaţi în producţie. Măsurile trebuiau luate „cu foarte mare atenţie şi tact", pentru a nu putea fi

organizaţiilor fasciste. Există organizaţii legale, cărora noi le-am dat aprobare în loc să venim să spunem că nu mai este necesar să existe (Titel [Petrescu], [Petre] Bejan[32], tabere sioniste etc.). De ce Ministerul de Război a dizolvat organizaţiile subofiţerilor? Dacă spunem totuşi că este legal şi că îl am în evidenţă, ei pot folosi aceste organizaţii legale pentru munca lor ilegală. Să venim concret cu propuneri şi să spunem: „Iată, asta este propunerea noastră" şi ea va fi luată în consideraţie dacă va fi documentată. În acest fel, nu va mai fi nevoie să urmărim toată banda lui Bejan. Dar, tovarăşii nu vin cu rapoarte să spună că atunci cînd au fost arestaţi legionarii, aceştia au stat în casele chiaburilor şi deci trebuie să se propună ca acestora să li se ia posibilităţile de a-i sprijini. Ne facem noi multe greutăţi, fără îndoială. Noi nu gîndim în forma de guvernare în care nu ne putem conduce, [nu gîndim] după forma veche de stat[33].

Nu ne-am ocupat suficient de Aparatul de Stat, e datoria noastră şi vom putea fi traşi la răspundere. Cazul de la Statistică[34], de unde trebuiau date afară toate elementele duşmănoase care umblă cu materialul de planificare al ţării. În Aparatul planificării au pătruns elemente duşmănoase pînă la conducere[35]. Noi trebuie să punem concluzii îndrăsneţe, dacă nu se iau măsuri nu se poate face nimic, să se facă verificarea, astfel punem şi Partidul în gardă.

La fel şi în învăţămînt. Iată de ce problema aceasta este o problemă serioasă în faţa Securităţii. De aceea, am şi pus întrebarea dacă tovarăşii privesc problemele politiceşte. Aceasta este una din problemele cu care trebuie să fim obişnuiţi. Tovarăşi, eu aş ruga ca

---

prezentate drept măsuri antisemite: „va trebui să se aibă grijă de căminele de bătrîni şi de copii". Acestea urmau să intre în administrarea statului şi să fie conduse de elemente evreieşti „democrate" (*Ibidem*, dosar 10089, f. 53-54). Măsurile au avut rezultatele scontate: într-un raport de activitate al Serviciului III Culte din Direcţia I, privind acţiunile întreprinse între ianuarie şi decembrie 1949, cultul mozaic nu era trecut decît într-un plan secund, al activităţilor operative de rutină (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, *passim*).

32. Titel Petrescu a fost arestat în noaptea de 6 spre 7 mai 1948. Arestarea sa „a surprins mult conducerea titelistă. Aceasta spera că lipsa de activitate publică a PSDI va înlătura arestările şi va aduce cel mult o dizolvare a partidului. Imediat ce au aflat, o parte dintre cei rămaşi în libertate au avut o consfătuire în grădina Cişmigiu (le era teamă de a se întîlni la sediu)" (*Ibidem*, dosar 2108, f. 474; *Cartea Albă...*, vol. 1, p. 455). Ca o ironie a sorţii, la această întîlnire de taină participa şi Gheorghe Cristescu, primul secretar al Partidului Comunist Român... La rîndul său, cu toate eforturile şi compromisurile făcute (inclusiv participarea pe liste la alegerile din martie 1948 în fruntea formaţiunii sale pseudoliberale şi susţinerea actului de naţionalizare din 11 iunie 1948, nici Petre Bejan nu a scăpat de rigorile detenţiei comuniste (Şerban Rădulescu-Zoner, Gheorghe Cliveti, Gheorghe Onişoru, Dumitru Şandru, Apostol Stan, *Istoria Partidului Naţional Liberal*, Ed. All, 2000, pp. 289-291).

33. În acest context al discuţiei, chiar şi în limbajul greoi al lui Pintilie, transpare îndemnul de a se pune lupta de clasă pe primul plan, fără a se ţine cont de normele democratice din „forma veche de stat".

34. Este de fapt vorba de grupul de prieteni ai lui Pătrăşcanu (Zilber, Betea şi Raţiu), arestaţi şi ei sub acuzaţia (nefondată) de spionaj.

35. Referinţă probabilă la Ion Gheorghe Maurer, care ne-a declarat într-un interviu acordat în 1995 că „aflasem de Pintilie că mi-a pus gînd rău şi prin 1948-1949 am fost la un pas de arestare". Supravegherea la care a fost supus a continuat. De altfel, la anchetele din 1968, Gavrilă Birtaş, directorul Direcţiei I din Securitate recunoştea că primise şi sarcina de a-l fila pe Maurer: „Aş vrea să mai relatez că am avut o dispoziţie să umblu după tov. Maurer. Nicolschi mi-a spus să mă ocup de acest lucru. Aceasta a fost în 1951" (ASRI, fond D, dosar 9604, vol. 14, f. 114-118).

în două, trei zile să vă spuneţi părerea asupra schemei de organizare, aşa cum a fost făcută acum 5-6 luni, să vedeţi dacă corespunde şi să vedeţi scăpările care au fost la tehnic, pază, la Direcţii. După aceasta să deducem dacă se poate mări schema sau se poate reduce, nu numai la efective, ci şi la structură, dacă este cazul să se facă unele modificări. Dacă observaţi şi în text aceasta, faceţi propuneri ca să supunem pentru deslegare Secretariatului [Comitetului Central] şi apoi să putem face o anexă şi completare.

Tovarăşi, s-a făcut un efort mare în ce priveşte complectarea cu elemente muncitoreşti; să facem o sforţare, un efort mai ales la conducere, pentru a pune elementele necesare în aceste locuri. Să reducem numărul de locuri vacante, să luăm sarcina pe fiecare lună să complectăm Aparatul nostru. Nouă ne mai lipseşte din Aparat 22%. Aceasta se răsfrînge în muncă, deoarece schema s-a făcut pe fiecare om, ori crescînd problemele, orice om se simte lipsă. Problema în mare nu se poate duce datorită acestei lipse, nu se poate studia profund materialul, aşa că problema aceasta este o problemă principală, pentru a completa efectivul necesar.

Aş mai ridica o problemă, consider că este o atitudine justă să dăm încredere Aparatului din ţară şi pe linia aceasta noi trebuie să mergem, dar consider că tovarăşii supraapreciază forţele din provincie. Dacă tov. pleacă în provincie, vor vedea cîtă experienţă se poate căpăta. Acolo se poate vedea cum cresc oamenii politic şi profesional. Dacă nu s-a putut mişca pînă acum, acum se poate face, lipsind o zi nu face decît să adauge ceva în favoarea muncii. Trebuie avută încredere în oameni, însă sînt anumite probleme de care trebuie să se ocupe Direcţiunea Generală, iar dacă lăsăm acolo, putem pierde mult. Dacă anumite probleme sînt de importanţă, să le aduceţi aici.

Problema Teregova[36] trebuie legată cu problema externă. Bandele formează puncte de rezistenţă unde duşmanii poate să-şi arunce oamenii lor. În perspectivă, trebuie să vedem unde poate să meargă lucrurile.

Modestia şi simplicitatea arată nivelul şi capacitatea oamenilor. Acest lucru trebuie transmis şi jos. Care sînt anumite probleme care tovarăşii trebuie să le analizeze aici: Tovarăşi, cred că ar trebui să discutaţi puţin asupra clarificării anumitor termeni. Noi vorbim de grupe de terorişti. Ce înţelegem noi prin terorist? Noi avem alt aspect al diversiunii. Discutaţi această problemă, fiindcă noi avem această problemă. Pentru mine, un terorist înseamnă acela care atentează la viaţa conducerii.

---

36. În noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1949, un grup de 13 partizani bănăţeni conduşi de Spiru Blănaru a atacat postul de jandarmi Teregova, de unde au eliberat alţi doi partizani. A fost primul atac de o asemenea amploare, dar a primit o replică dură, hotărîtă a doua zi, într-o şedinţă operativă la nivelul conducerii Securităţii. S-a dispus un plan larg de măsuri, vizînd concentrarea unui dispozitiv format din jandarmi şi Trupe ale Securităţii în zonă, sub coordonarea generalului Băjenaru, a colonelului Coloman Ambruş şi a maiorului Aurel Moiş. Centrul de comandă al dispozitivului care încercuise întreaga zonă se afla la Caransebeş, iar cele trei segmente componente (Securitate, Trupe de Securitate şi jandarmi) aveau ordine ferme să acţioneze unitar, atît pentru prinderea „teroriştilor", cît şi pentru evacuarea „suspecţilor" („chiaburi sau alte elemente duşmănoase") şi strămutarea lor din zonă. În urma unei acţiuni similare fusese împuşcat colonelul Uţă, şeful grupului de partizani bănăţeni. Asemenea operaţiuni cu mari desfăşurări de forţe au prefigurat metodele de luptă dure, întrebuinţate împotriva partizanilor din munţi, dar au constituit şi o repetiţie generală pentru deportările care aveau să fie efectuate în întreaga zonă a Banatului (vezi *Rezistenţa anticomunistă din munţii Banatului în documente*, Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 2000, *passim*).

Tovarăşi, mai departe s-a ridicat problema abaterilor disciplinare. Sigur, este o problemă care poate să supere. Creşte oamenii. Oamenii i-am luat din cîmpul muncii şi ar trebui să veniţi cu propuneri să-i băgăm în şcoală, fiindcă în majoritatea lor nu au o pregătire politică. Noi le-am dat numai atenţia materială. Ce putem să facem, să-i băgăm în şcoală, aceasta e posibil deoarece ei nu lucrează pînă la 10 în fiecare seară. Să facem şcoli de cadre politice. Lipsa nivelului politic face ca omul să alunece mai uşor pe panta lipsurilor. Pînă punem organizaţia pe picioare, se poate să se mai întîmple aceste lucruri. Ce putem face pe această linie – şcoli serale.

Ultima problemă, experienţa deplasării în ţară. Tovarăşii îşi vor face un obicei de a pleca. Prezenţa lor la faţa locului le va da posibilitatea să cunoască realitatea pe teren, ei vor putea da un sprijin imediat. Săptămîna viitoare să ne adunăm să stabilim şedinţe cu doi, trei Directori.

P. conformitate, General Maior de Securitate
V[ladimir] Mazuru

2

20 iunie 1949
Ministerul Afacerilor Interne

Hotărîre nr. 6060*

Noi, Ministrul Afacerilor Interne,

Avînd în vedere Legea Nr. 221/1948 pentru înfiinţarea şi organizarea Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului;

Avînd în vedere Deciziunea Consiliului de Miniştri Nr. 47 din 29 ianuarie 1949, pentru stabilirea noilor condiţiuni de salarizare[37];

Avînd în vedere drepturile conferite nouă prin legile în vigoare;

SE HOTĂRĂŞTE:

Art. I. – Ofiţerii, Subofiţerii şi personalul civil asimilat al Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, se încadrează pe data de 1 Iulie 1949, în categoriile prevăzute în Deciziunea Consiliului de Miniştri Nr. 47/1949 – anexa Nr. 2.

Art. II. – Salariul personalului Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, va fi compus din salariul de bază fixat prin Deciziunea Consiliului de Miniştri susmenţionată

---

* ASRI, fond D, dosar 10090, f. 139-142.

37. Noul sistem de salarizare a fost stabilit la şedinţa plenară a CC al PMR din 22-24 decembrie 1948. În a doua zi a dezbaterilor, Chivu Stoica, raportor al şedinţei, afirma că s-a urmat „modelul sovietic şi experienţa naţională" în domeniu. De altfel, realizatorii proiectului au fost Confederaţia Generală a Muncii şi consilierii sovietici specialişti în domeniu, de la Ministerul Finanţelor. Se reintroducea principiul salarizării „după cantitatea şi calitatea muncii pe care o prestează muncitorul", sistem care nu se aplica şi salariaţilor neproductivi (ingineri, tehnicieni, personalului din învăţămînt şi ministere – inclusiv cel al Internelor). Se aprecia că noul sistem este un „fundament al întrecerilor socialiste", întreceri care însă aveau să se desfăşoare şi în cadrul Securităţii, începînd din toamna anului 1949 (vezi documentul 7 din prezentul volum). Acest sistem fusese anterior criticat de comunişti. Se recunoştea că „duşmanii regimului nostru vor căuta să saboteze, să arate muncitorilor că sînt împinşi la munca cu bucata, la plata cu bucata, la munca în acord pe care noi o combăteam în timpul regimului capitalist. Vor căuta să discrediteze noul sistem de salarizare, arătînd că muncitorii sînt împinşi la o istovire" (Arhivele Naţionale Istorice Centrale, Fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 70/1948, f. 61-70 – în continuare ANIC, CC al PCR, *Cancelarie*. Mulţumim dlui Nicolae Videnie, care ne-a pus la dispoziţie aceste informaţii).

la care se adaugă salariul de funcţiune prevăzută în tabela anexă care face parte integrantă din prezenta Hotărîre[38].

Art. III. – Salariul de funcţiune se acordă salariaţilor în raport cu funcţiunea îndeplinită efectiv. Modificările de funcţiune se fac prin Hotărîrea Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului la propunerea Direcţiunii respective prin Direcţiunea Cadrelor, în raport cu necesităţile serviciului.

Art. IV. – Se anulează pe data de 1 Iulie 1949, valabilitatea tabelelor de salarizare, în fiinţă de la 1 Septembrie 1948 şi cele aplicabile de la 10 Martie 1949 pentru noii numiţi pînă la 1 Iulie 1949, întocmite în baza dispoziţiunilor prevăzute de Legea Nr. 221/1948[39].

Art. V. – Pe lîngă salariul stabilit, personalul Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului va primi drepturile de combustibil şi echipament în condiţiunile prevăzute pentru trupele Ministerului Afacerilor Interne.

Art. VI. – Direcţiunea Generală a Securităţii Poporului se încredinţează cu aducerea la îndeplinire a prezentei Hotărîri.

Ministrul Afacerilor Interne,
Teohari Georgescu

---

38. Ulterior, avea să se specifice explicit prin dispoziţii ale CC şi MAI că „întregul efectiv al organelor Securităţii Statului este considerat că efectuează serviciul militar şi se bucură de toate drepturile şi îndatoririle militarilor activi (cadrele ofiţereşti şi ale sergenţilor). Faţă de particularităţile muncii, funcţionarilor Securităţii Statului li se acordă în plus – pe lîngă salariul de bază pentru funcţia ce îndeplineşte efectiv – şi salariul cuvenit gradului militar". Atît Direcţia Generală, cît şi Direcţiile Regionale aveau dreptul să propună avansări în cazuri excepţionale şi decorări ale celor evidenţiaţi în lupta cu „duşmanul" (Liviu Ţăranu, „Problema cadrelor în MAI (1948-1965)", în CNSAS, *Studii 1*, pp. 35-36).

39. Prin această Hotărîre nr. 6060 a MAI se realizează o majorare substanţială, cu circa o treime, a salariilor celor ce lucrau în Securitate, faţă de prevederile anterioare din 1 septembrie 1948 privind salarizarea, care stabileau un salariu de 55.000 lei pentru directorul general, cu grad de general-locotenent (Pintilie Gheorghe), în vreme ce subdirectorii Mazuru şi Nicolschi primeau lunar 49.000 lei. Un sergent-major, funcţionar operativ, primea 8.500 lei pe lună, un plutonier 11.000, un plutonier-major 13.000, un sublocotenent 15.500, un locotenent 18.000, un căpitan 23.000, un maior 28.000, un locotenent-colonel, cu funcţia de subdirector, lua 35.000 lei lunar, iar un director de Regională cu gradul de colonel primea 42.000 lei pe lună. Cel mai mic salariu din Securitate, cel al omului de serviciu, fusese stabilit în 1948 la 6.500 lei, iar cel al unui cusător de dosare la 7.500 lei, mai mult decît salariul unui învăţător cu grad superior şi 35 de ani vechime, care avea atunci 7.450 lei lunar. Comparativ, salariul mediu în industria Republicii Populare Române era în toamna anului 1948 de 3.820 lei lunar. Un arhitect încadrat la Ministerul Artelor şi Culturii avea salariul de 5.605 lei pe lună, iar cadrele de conducere din industrie primeau 11.575 lei lunar. Salariile supradimensionate din Securitate relevă importanţa pe care regimul o acorda componentei represive (Iuliu Crăcană, „Salarizarea cadrelor Securităţii", în CNSAS, *Studii 1*, p. 72).

Direcţiunea Generală a Securităţii Poporului Anexă la Hotărîrea nr. 6060 din 20 iunie 1949

Tabel de salarizare pentru personalul Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, valabil de la 1 Iulie 1949[40]

Gradul şi funcţia	Încadrare cf. Decizia Cons. Miniştri nr. 47 din 29.I.1949, anexa 2[41]		Salar funcţiune	Total impozabil	Impozit	Netto Plată
	Categoria	Salar Bază				
Îngrijitor	III	4.524	4.000 + 645	9.169	669	8.500
Sergent de Securitate Funcţionar Operativ pază	III	4.524	4.900 + 775	10.199	799	9.400
Sergent Major Funcţionar operativ	IV	5.356	7.007 + 1.448	13.811	1.411	12.400
Plutonier Funcţionar operativ	V	6.032	7.007 + 1.491	14.530	1.530	13.000
Şef de problemă	V	6.032	8.007 + 1.760	15.799	1.799	14.000
Subşef de birou	V	6.032	11.007 + 2.657	19.696	2.696	17.000

40. Grila de salarizare din 1949 a fost modificată la 1 ianuarie 1952, cînd s-au acordat securiştilor creşteri salariale considerabile. La această dată, printr-un *Regulament pentru stabilirea drepturilor băneşti din Direcţiunea Generală a Securităţii Statului* aproape s-au dublat soldele de funcţie, ca şi cele de grad, acordîndu-se şi substanţiale sporuri de vechime. În cazul subofiţerilor, acesta era între 15% din solda de grad pentru o vechime de minim 3 ani, ajungînd la 60% din soldă pentru o vechime mai mare de 12 ani. Vechimea se socotea de la „data încadrării în Poliţia Populară (aprilie 1944) înfiinţată pe teritoriile eliberate ale Moldovei de Nord şi Ardealului de Nord şi de la data de 15 noiembrie 1943, pentru cei ce provin din Divizia Tudor Vladimirescu" şi de la data de 23 august pentru restul încadraţilor, proveniţi din armată. Creşteau substanţial salariile de funcţie ale ofiţerilor, de la 13.700 pentru un ajutor de lucrător operativ, pînă la 55.000 pentru locţiitorul directorului general (Nicolschi). De o majorare serioasă se bucurau şi „ceiştii" din armată (încadraţi în Direcţia a V-a), ajungînd la 42.000 pentru un şef de serviciu. Alte drepturi băneşti cuvenite erau cheltuielile de deplasare, remuneraţiile cu caracter militar şi recompensele. Diurna varia între 300 şi 600 lei pe zi, după grad. Prin majorările operate au crescut în special salariile mai mici, care aproape s-au dublat. Cel mai mic salariu (al liftierilor, călcătoreselor şi spălătoreselor) a ajuns, după impozitare, la 8.500 lei pe lună (ASRI, fond D, dosar 9897, f. 102-168, *passim*).

41. Sistemul de plată în acord, în vederea stimulării nenumăratelor „întreceri socialiste" (introduse din vara anului 1949 inclusiv la Securitate, chiar şi în Direcţia Anchete penale!) a dus la nemulţumiri ale muncitorilor, nu o dată transformate chiar în acte de sabotare a producţiei, din cauza normelor exagerate impuse de membrii de partid din conducerile unităţilor economice, dornici de afirmare şi promovare. Aceste norme mari au fost introduse în condiţiile în care orele

Plutonier Major Funcţionar operativ	VI	6.782	7.007 + 1.741	15.530	1.730	13.800
Şef de problemă	VI	6.782	8.007 + 2.040	16.829	2.029	14.800
Subşef de birou	VI	6.782	11.007 + 2.937	20.726	2.926	17.800
Şef de birou	VI	6.782	14.007 + 3.834	24.623	3.823	20.800
Plutonier Major Şef Funcţionar operativ	VII	7.589	7.007 + 1.987	16.583	1.983	14.600
Şef de problemă	VII	7.589	8.007 + 2.286	17.882	2.282	15.600
Subşef de birou	VII	7.589	11.007 + 3.183	21.779	3.179	18.600
Şef de birou	VII	7.589	14.007 + 4.080	25.676	4.076	21.600
Sublocotenent Funcţionar operativ[42]	VIII	8.993	7.007 + 2.397	18.397	2.397	16.000
Şef de problemă	VIII	8.993	8.007 + 2.696	19.696	2.696	17.000
Subşef de birou	VIII	8.993	11.007 + 3.570	23.570	3.570	20.000
Şef de birou	VIII	8.993	14.007 + 4.490	27.490	4.490	23.000
Şef de secţie	VIII	8.993	18.150 + 5.822	32.965	5.965	27.000
Locotenent Funcţionar operativ	VIII	10.850	7.007 + 2.992	20.849	2.949	17.900
Şef de problemă	IX	10.850	8.007 + 3.291	22.148	3.248	18.900
Subşef de birou	IX	10.850	11.007 + 4.211	26.068	4.168	21.900
Şef de birou	IX	10.850	14.007 + 5108	29965	5.065	24.900
Şef de secţie	IX	10.850	18.150 + 6.805	35.805	6.805	29.000
Şef de serviciu	IX	10.850	25.650 + 10.305	46.805	10.105	36.700
Căpitan Funcţionar operativ	X	13.350	7.007 + 3.751	24.108	3.708	20.400
Şef de problemă	X	13.350	8.007 + 4.050	25.407	4.007	21.400

suplimentare, care reprezentau înainte de noile reglementări salariale 20% din volumul salariilor, au fost reduse la un cuantum de 5% (ANIC, Fond CC al PMR, *Cancelarie*, dosar 70/1948, f. 64). Aceasta, cu toate că la şedinţa Secretariarului CC al PMR din 22 martie 1949, fiind invitat să prezinte situaţia aplicării noului sistem într-o *Dare de seamă cu privire la noile încadrări şi salarizări*, Chivu Stocia avertiza asupra acestor nemulţumiri care făceau posibil eşecul sistemului. Teohari Georgescu a apreciat că nemulţumirile muncitorilor au luat forma sabotajelor, multe sub forma unor incendii provocate (*Ibidem*, *Cancelarie*, dosar 25/1949, f. 5, 8). În legătură cu acestea, Securitatea, prin Direcţia Contrasabotaj, a luat măsura identificării şi pedepsirii vinovaţilor, insistînd şi pe întărirea „vigilenţei", pentru a preîntîmpina asemenea acte.

42. Salariul unui sublocotenent funcţionar operativ se majora, de la 1 ianuarie 1952, de la 16.000 lei lunar la 18.370 lei, iar la acelaşi grad, dar pe funcţia superioară de şef de secţie, majorarea era de la 23.000 la 29.150 lei pe lună. Un locotenent lucrător operativ ajungea la un salariu de 21.450 lei, de la 17.900 lei, iar un căpitan cu funcţia de şef de birou cîştiga, din ianuarie 1952, 32.450 lei lunar, faţă de 27.400 lei cît primea anterior (ASRI, fond D, dosar 9897, f. 154).

Subşef de birou	X	13.350	11.007 + 4.947	29.304	4.904	24.400
Şef de birou	X	13.350	14.007 + 6.158	33.515	6.115	27.400
Şef de secţie	X	13.350	18.150 + 7.885	39.385	7.885	31.500
Şef de serviciu	X	13.350	25.650 + 11.100	50.100	11.100	39.000
Subdirector	X	13.350	29.450 + 13.130	55.930	13.130	42.800
Director	X	13.350	34.450 + 15.825	63.625	15.825	47.800
Maior Şef de birou	XI	16.550	14.007 + 7.538	38.095	7.495	30.600
Şef de secţie	XI	16.550	18.150 + 9.235	43.935	9.235	34.700
Şef de serviciu	XI	16.550	25.650 + 12.815	55.015	12.815	42.200
Subdirector[43]	XI	16.550	29.450 + 14.845	60.845	14.845	46.000
Director	XI	16.550	34.450 + 17.540	68.540	17.540	51.000
Lt. Colonel Şef de serviciu	XII	20.550	25.650 + 14.950	61.150	14.950	46.200
Subdirector	XII	20.550	29.450 + 17.015	67.015	17.015	50.000
Director	XII	20.550	34.450 + 19.710	74.710	19.710	55.000
Colonel Subdirector	XIII	25.450	29.450 + 19.640	74.540	19.640	54.900
Director	XIII	25.450	34.450 + 22.370	82.270	22.370	59.900
General Maior Subdirector General	XIV	31.350	34.650 + 25.625	91.625	25.625	66.000
General Locotenent Director General[44]	XV[45]	38.350	37.650 + 31.015	107.015	31.015	76.000

43. Salariile subdirectorilor şi ale directorilor din Regionale au fost majorate din 1 ianuarie 1952 după cum urmează: un maior cu funcţia de subdirector ajungea de la 46.000 lei lunar la 54.400 lei, iar pentru aceeaşi funcţie un locotenent-colonel avea o creştere salarială de la 50.000 lei la 56.100 lei; un maior şef de direcţie primea lunar 61.050 lei în 1952, faţă de 51.000 lei, un locotenent-colonel 62.700 lei, faţă de 55.000 lei, iar un director în grad de colonel cîştiga lunar 59.900 lei în 1949 salariu majorat cu 64.350 lei în 1952. În fine, salariile lui Nicolschi şi Mazuru, cei doi subdirectori generali şi locţiitori ai lui Pintilie, s-au majorat prin decizia ministerială de la 1 ianuarie 1952 de la 66.000 lei pe lună la 74.250 lei (*Ibidem*).

44. Pentru a ilustra bunăstarea cadrelor Securităţii, asigurată prin generoasele salarii pe care le primeau, vom trece în revistă cîteva elemente care pot alcătui un tablou comparativ. Astfel, prin Decizia nr. 47 a Consiliului de Miniştri din 29 ianuarie 1949 privind noile norme de salarizare, se puneau în practică grilele de salarizare care prevedeau pentru muncitorii necalificaţi, spre exemplu un salariu mediu cuprins între 3.300 şi 3.600 lei pe lună. Se realiza astfel o creştere salarială de circa 1.000 lei pe lună, adoptată pentru a diminua presiunea nemulţumirilor, legate de preţurile mari ale alimentelor pe piaţa liberă, în condiţiile în care aprovizionarea magazinelor de stat era deficitară. Problema salariilor mici şi a preţurilor mari fusese discutată la o şedinţă a Biroului Politic al CC al PMR din 28 septembrie 1948, prezidată de Gheorghe Gheorghiu-Dej, la care au participat, ca invitaţi, un grup de muncitori din întreprinderile mari ale Capitalei. Invitaţi la o „critică tovărăşească", aceştia au relevat conducerii de partid că, în vreme ce un brutar cu cinci copii cîştiga 2.700 lei pe lună iar o ţesătoare cu trei copii aducea acasă 3.500 lei lunar, un

litru de ulei costa 260 lei la liber şi 72 lei cel cartelat, mălaiul varia între 18 şi 30 lei kilogramul (din toamnă pînă în vară), carnea e între 150 şi 170 lei kilogramul, laptele, 40 lei litrul, pîinea cartelată (la o raţie de 250 grame zilnic pentru copii şi 350 pentru adulţi) e de 14 lei kilogramul, iar cea necartelată ajungea la 60 lei kilogramul, peştele (crap) se vindea cu 110-115 lei kilogramul, strugurii costau 40 lei kilogramul, iar un ou, se plîngeau muncitorii, a ajuns la 7 lei bucata. Nici măcar cantinele de întreprindere, cum era cea de la Uzinele „23 August" (fosta „Malaxa"), nu reuşeau să asigure masa de prînz la un preţ mai mic de 150 lei pe săptămînă (ANIC, Fond CC al PMR, *Cancelarie*, dosar 37/1948, f. 11-23. Mulţumim din nou lui Nicolae Videnie pentru aceste informaţii). Fără îndoială, conducerea de partid a regretat invitaţia la sinceritate lansată muncitorilor bucureşteni. În orice caz, în astfel de condiţii, salariile de care se bucurau securiştii erau de-a dreptul sfidătoare: cel mai mic salariu din DGSP, cel al unui sergent de pază, totaliza trei salarii ale unui muncitor necalificat, iar cel mai mare, al lui Pintilie Gheorghe, era cît 20 de salarii. Media salarială în Securitate, după calculele noastre, depăşea 29.000 lei lunar, în condiţiile în care documentul pe care îl publicăm relevă însă diferenţe foarte mari între salariile gradelor superioare, mai ales dacă erau cumulate cu funcţii de conducere.

45. La încadrarea în Securitate, s-au decis diferenţieri de salarizare între ofiţerii superiori, probabil în funcţie de vechimea lor în partid, de activitatea în ilegalitate, dar şi de relaţiile pe care le aveau la conducerea Ministerului Afacerilor Interne. Astfel, Gavril Birtaş, cu gradul de colonel şi funcţia de director, fusese încadrat în clasa a 15-a de salarizare, cu două clase peste Mazuru şi cu cinci peste Nicolschi, care îl devansau serios atît în privinţa gradului, cît şi în ceea ce priveşte funcţia în aparatul represiv; Iosif Kalousek, colonel, director al Regionalei Braşov şi protejat al lui Teohari (vezi indicele biografic de la finalul volumului) avea clasa a 12-a de salarizare, faţă de colonelul Dulgheru, şef al Anchetelor, încadrat într-o clasă de salarizare inferioară (a 10-a), deşi acesta avea responsabilităţi mult mai mari (*Agresiunea comunismului în România. Documente din arhivele secrete, 1944-1989*, ediţie îngrijită de Gheorghe Buzatu şi Mircea Chiriţoiu, Ed. Paideia, Bucureşti, 1998, vol. 1, p. 96, în continuare, *Agresiunea comunismului*...).

3

[28 septembrie 1949]

Proces-verbal*

La ordinul Tov. Ministru Teohari Georgescu, în zilele de 26 şi 28 Septembrie 1949 s-a întrunit un colectiv de lucru [...][46].

1. La ordinea de zi: Stabilirea drepturilor personalului (hrană, echipament şi lemne) din Securitatea Poporului, Trupe, şi Miliţie pentru anul 1950. De asemenea, stabilirea tuturor drepturilor pentru miliţienii noi numiţi.

2. Pe baza discuţiunilor avute, ţinîndu-se seama de sarcina trasată de Partid şi Guvern, pentru realizarea economiilor necesare în vederea sprijinirii muncii pentru instaurarea Socialismului în Ţara noastră şi avîndu-se în vedere specificul sarcinelor Aparatului MAI, s-au hotărît următoarele:

a. Drepturile de lemne

Se va da prin unitatea respectivă întregului personal (ofiţeri, subofiţeri, maiştri militari şi miliţienilor din oraşe, familişti cu copii) o cantitate de lemne gratuită.

– În plus, acest personal va primi cartele speciale, pe baza cărora îşi va procura cu plată încă o cantitate de lemne, pînă la împlinirea strictului necesar. Modalitatea procurării cantităţii de lemne cu plată se va fixa prin ordine speciale şi se va realiza în garnizoanele mari cu sprijinul unităţilor respective.

---

* ASRI, fond D, dosar 10090, f. 189-198. Procesul-verbal este semnat de toţi participanţii la şedinţă, începînd cu Teohari Georgescu.

46. La şedinţă, pe lîngă ministrul Teohari Georgescu, au participat ministrul adjunct Marin Jianu, Pintilie Gheorghe, generalul Mihail Burcă, şeful Direcţiei Generale Politice din Ministerul Afacerilor Interne şi consilierul ministerial Dumitru Ghişe. Din partea Comandamentului Trupelor MAI au fost prezenţi generalul Victor Drăgănescu, colonelul Nicolae Dobre, şeful Statului-Major şi intendentul general Constantin Niculescu. Securitatea a fost reprezentată de generalul Vladimir Mazuru, subdirectorul în sarcina căruia era asigurarea logistică, locotenent-colonelul Alexandru Jurim, directorul Direcţiei a X-a (Administrativă, secretariat şi cifru), locotenent-colonelul Guţan şi maiorul Duţă, adjuncţi la Direcţia a IX-a Politică. Din partea Direcţiei Generale a Miliţiei au participat generalul Pavel Cristescu, generalul Seciu, generalul Nicolae Popescu, colonelul Cioclu şi locotenent-colonelul de intendenţă Petre Georgescu.

– Subofiţerii şi miliţienii încazarmaţi nu vor primi lemne nici gratuit şi nici pe cartelă.

– Miliţienii salariaţi căsătoriţi (cu copii) din comunele rurale, miliţienii salariaţi căsătoriţi fără copii, precum şi cei necăsătoriţi din comunele urbane şi rurale nu primesc lemne gratuit, însă vor primi cartele la fel ca populaţia civilă, procurîndu-şi lemnele pe cont propriu[47].

– Cantităţile gratuite, precum şi cotele pe cartele ce urmează să le primească personalul sînt următoarele:

Categoria de personal	Căsătoriţi cu copii		Căsătoriţi		Necăsătoriţi	
	gratuit	pe cartelă	gratuit	pe cartelă	gratuit	pe cartelă
Generali şi ofiţeri superiori	4.000	3.000	3.000	3.000	2.000	3.000
Ofiţeri inferiori	3.000	2.000	2.000	2.000	1.000	2.000
Subofiţeri şi maiştri militari	2.000	2.000	1.500	1.000	1.000	
Miliţieni de oraşe căsătoriţi, cu copii	1.000	2.000	–	–	–	–

b. Drepturile de hrană

În anul 1950, drepturile de hrană pentru întreg personalul (ofiţerii, subofiţeri, maiştri militari, miliţieni, maiştri şi funcţionari civili) se reduc numai la distribuirea următoarelor alimente: pîine, carne, zahăr, ulei, paste făinoase, fasole, marmeladă, în cantităţile care se distribuie trupei în luna respectivă.

Ofiţerii şi generalii primesc raţii deosebite. Pentru aceste alimente, se va plăti următoarele sume lunare – Generali: 3.000 lei. Ofiţeri superiori şi funcţionari civili din

47. Deseori, organele de Miliţie au fost privite de către Securitate cu neîncredere şi chiar ostilitate, atitudine conservată (în diverse forme) pînă în 1989. În anii regimului comunist, în cadrul Internelor, ofiţerii Securităţii s-au constituit într-o elită a represiunii, beneficiind pe măsură de un statut privilegiat în comparaţie cu miliţienii, grănicerii sau cei de la trupele de intervenţie – aşa cum demonstrează şi acest document. Un aspect deloc de neglijat a fost salarizarea net inferioară a miliţienilor în raport cu restul cadrelor militare, situaţie prelungită pînă în ultimii ani ai regimului: „salarizarea întotdeauna a fost mai mică decît aceea a unui ofiţer sau subofiţer din Ministerul Apărării Naţionale sau a celor din Securitatea statului. Multe comentarii conduceau la ideea că salarizarea Miliţiei era invers proporţională cu volumul de muncă pe care-l presta" (Ionel Gal, *Raţiune şi represiune în Ministerul de Interne, 1965-1989*, Ed. Do-minor, 2001, p. 110). Forma benignă a confruntării tacite între Miliţie şi Securitate consta, îndeobşte, în asumarea succeselor în „lupta de clasă" de către una în dauna celeilalte. Astfel, un proces-verbal de analiză a muncii „cu privire la activitatea organelor Ministerului Securităţii Statului împotriva bandelor" în ultimul semestru al anului 1952 arăta: „Mai există încă tendinţa periculoasă din partea unor tovarăşi, de a fugi după glorie, astfel cînd obţin informaţii de valoare trec la exploatarea lor, fără a încunoştiinţa şi celelalte organe, urmărind ca eventualele rezultate să şi le atribuie ca merite personale. Acest lucru a dus la discuţii neprincipiale, care s-au soldat în unele ocaziuni cu lipsă de conlucrare în probleme importante ce interesa deopotrivă atît organele de Securitate, cît şi cele de Miliţie. La întocmirea statisticilor şi rapoartelor către eşaloanele superioare, trimise în urma diferitelor acţiuni, s-a deformat realitatea. Astfel s-a constatat că au fost prinşi unii bandiţi de organele de Miliţie şi raportaţi de organele de Securitate ca fiind prinşi de ei, precum şi invers" (ASRI, fond D, dosar 10104, f. 45-61).

categoria XI-XIII inclusiv de salarizare: 800 lei. Ofiţeri inferiori şi maiştri şi funcţionari civili din categoriile VIII-X inclusiv: 600 lei. Subofiţeri şi maiştri şi funcţionari civili din categoria II-VII inclusiv: 450 lei. Miliţieni: 400 lei. Ofiţerii şi subofiţerii, maiştrii militari şi personalul civil care iau masa la popote primesc pe baza sumelor plătite numai alimentele raţionalizate. Restul alimentelor procurate de popote se plătesc separat. Miliţienii încazarmaţi primesc hrană în natură în valoare de 3.200 calorii, plătind 400 lei lunar.

c. Drepturile de echipament

Ofiţerii, subofiţerii, maiştrii militari, miliţienii şi trupa vor primi echipamentul arătat mai jos[48].

Termenul de durată este cel prevăzut în prezentul proces-verbal.

Drepturile de echipament pentru personal nou pe 1950

Felul echipamentului	Ofiţeri		Subofiţeri		Miliţian/Trupe
	Trupe	Miliţie	Trupe	Miliţie	
Cămăşi pînză	3	3	3	3	2
Ismene pînză	2	2	2	2	2
Cămăşi molton	-	-	-	-	-
Ismene molton	-	-	-	-	-
Chiloţi	2	2	2	2	2
Ciorapi bumbac	4	4	4	4	2
Ciorapi lînă	2	2	2	2	2
Batiste	4	4	4	4	2
Prosoape	2	2	2	2	2
Manta oraş	1	1	1	1	-
Manta servici	1*	-	1*	-	1
Veston oraş	1	1	1	1	-

48. Îmbrăcămintea şi încălţămintea primite gratuit, în cantităţi cu totul îndestulătoare, nu se reducea, cum se vede, doar la uniformă, ci se asigura pînă şi lenjeria intimă. Efectele constituiau un spor de venit deloc neglijabil, în condiţiile în care majoritatea acestor articole se procurau „pe puncte", ţesăturile, confecţiile şi încălţămintea fiind sever cartelate, în vreme ce pe piaţa liberă se procurau la preţuri de trei ori mai mari. Practic, adăugate lemnelor şi cantităţilor de hrană primite gratuit sau pe cartelă, îmbrăcămintea şi încălţămintea procurau şi ele securiştilor un trai cît se poate de lipsit de griji. În legătură cu locuinţele, cei care lucrau în Securitate nu aveau probleme, în contextul în care „instituţia" se număra printre priorităţi şi la repartizarea spaţiilor locative, atunci cînd acestea nu erau pur şi simplu rechiziţionate. Rechiziţionarea locuinţelor se făcea în baza „Legii nr. 439/1945 pentru efectuarea de rechiziţii pentru cartiruirea de persoane, autorităţi şi instituţii", care reglementa „rechiziţiile de locuinţe pentru cartiruirea de persoane, precum şi rechiziţiile de imobile necesare ministerelor, instituţiilor publice de stat, judeţ sau comună, persoanelor juridice de drept public şi aşezămintelor de utilitate publică" (*Monitorul Oficial*, nr. 125 din 5 iunie 1945, lege promulgată prin Decretul nr. 1772 din 4 iunie 1945).

Veston servici	1*	–	1*	–	1
Pantalon cismă oraş	1	1	1	1	–
Pantalon cisme serviciu	1*	–	1*	-	1
Pantalon ghiată	1	1	–	–	–
Bonetă postav	1	–	1	–	–
Bluză	1	1	1	1	1
Pantalon pînză	1	1	1	1	1
Bonetă pînză	1	–	1	–	–
Şapcă	1	1	1	1	1
Căciulă	1	1	1	1	1.
Pufoaică	1	1	1	1	1
Manta ploaie	1	1	1	1	1
Mănuşi piele sau bumbac	1	1	1**	1**	1**
Cisme box	1	1	–	–	–
Cisme bizon	1	–	1	1	1
Pingele, tocuri -1 pereche	1	1	1	1	1
Pantofi	1	1	–	–	–
Centură	1	1	1	1	1
Port hart	1	1	–	1***	1***

1*) Tip trupă numai la instrucţie şi pază, spre folosinţă; 1**) bumbac; 1***) Port-carnet.

Drepturile de echipament pentru personal nou (parte anuală) pe 1950

Felul echipamentului	Ofiţeri		Subofiţeri		Miliţian/Trupe	
	Trupe	Miliţie	Trupe	Miliţie		
Cămăşi pînză	2	2	2	2	2	2
Cămăşi molton	–	–	–	–	–	1
Ismene pînză	2	2	2	2	2	2
Ismene molton	–	–	–	–	–	1
Chiloţi pînză	–	–	–	–	–	2
Ştergare	2	2	2	2	2	2
Ciorapi bumbac	2	2	2	2	2	2
Ciorapi lînă	1	1	1	1	2	2
Obiele pînză	–	–	–	–	1	2
Obiele molton	–	–	–	–	1	2
Mănuşi piele	1	1	–	–	–	–
Mănuşi lînă sau bumbac	–	–	1	1	1	1
Perii cismă	–	–	–	–	1	1
Perii haină	–	–	–	–	1/2*	1/2*
Manta oraş	–	–	–	–	–	–
Manta serviciu	1**	–	1**	–	–	1
Veston oraş	1	1	–	1	–	–

Veston serviciu	1**	–	1**	–	1	1
Pantalon cismă oraş	1	1	–	1	–	–
Idem serviciu	1**	–	1**	–	1,5	1,5
Pantalon lung	–	–	–	–	–	–
Bonetă postav	–	–	–	–	–	–
Moletiere	–	–	–	–	–	1**
Bluză	1	1	1	1	1	1
Pantalon pînză	1	1	1	1	1	1
Bonetă pînză	1	–	1	–	–	1
Şapcă	1	1	1	1	1	1
Pufoaică	1	1	1	1	1***	1***
Flanelă lînă	–	–	–	–	–	1
Căciulă	1	1	1	1	1	1
Cisme box	–	1	–	–	–	–
Cisme bizon sau bocanci	1	–	1	1	1,5	1,5
Pantofi	1	–	–	–	–	–
Căpute cismă	1	1	1	1	–	–
Pingele şi tocuri	1	1	1	1	2	2
Centuri	1	–	1	–	–	1
Port hart	1	1	1	1	1**	1**
Sac spate	–	–	–	–	–	1
Sac merinde	–	–	–	–	1	1
Foaie de cort	–	–	–	–	–	1
Pelerină ploaie	1	1***	1***	1***	1***	–
Pături	–	–	–	–	1****	1
Saltea	–	–	–	–	1****	1
Dos pernă	–	–	–	–	1****	1
Cearceafuri	–	–	–	–	2****	2
Feţe pernă	–	–	–	–	2****	2

) La doi oameni o perie **) La trupă, spre folosinţă cei ce n-au primit de la instrucţie şi pază *) Numai cine n-a primit în 1949 ****) Numai la cei încazarmaţi.

Termen de durată pentru echipament (în ani)

Felul echipamentului	Ofiţeri		Subofiţeri		Miliţian/Trupe	
	Trupe	Miliţie	Trupe	Miliţie		
Cămaşă pînză	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1
Ismene pînză	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1
Cămaşă molton	–	–	–	–	–	1/1
Ismene molton	–	–	–	–	–	1/1
Chiloţi	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	2/1

Ştergare	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1
Batiste	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1
Ciorapi bumbac	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1
Ciorapi lînă	1/1	1/1	1/1	1/1	2/1	2/1
Obiele pînză	–	–	–	1/1	2/1	–
Obiele molton	–	–	–	–	1/1	2/1
Mănuşi piele	1/2	1/2	–	–	–	–
Mănuşi lînă sau bumbac	–	–	1/1	1/1	1/1	1/1
Perii cismă	–	–	–	–	1/1	1/1
Perii haină	–	–	–	–	1	1/2
Manta oraş	1/3	1/3	1/3	1/3	–	–
Manta serviciu	1/3	–	1/3	–	1/3	1/3
Veston oraş	1/2	1/2	1/2	1/2	–	–
Veston serviciu	1/2	–	1/2	–	1	1/2
Pantalon cismă oraş	1/1	1/1	1/1	1/1	–	–
Pantalon cismă serviciu	1/1	–	1/1	–	1,5/1	1,5/1
Pantalon lung	1/2	1/2	–	–	–	–
Bonetă postav	1/2	–	1/2	–	–	1/2
Moletiere	–	–	–	–	–	1/1
Bluză	1/1	1/1	/1/1	1/1	1/1	1/1
Pantalon pînză	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1
Bonetă de pînză	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1
Şapcă	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1
Pufoaică	1/4	1/4	1/4	1/4	1/3	1/3
Flanelă lînă	–	–	–	–	–	1/3
Căciulă	1/4	1/4	1/4	1/4	1/3	1/3
Cisme box	1/2*)	1/2*)	–	–	–	–
Cisme bizon	1/2	1/2	–	–	1,5/1	1,5/1
Bocanci	–	–	–	–	–	1,5/1
Pantofi	1/2	1/2	–	–	–	–
Căpute cismă	1/1	1/1	1/1	1/1	–	–
Pingele şi tocuri	1/1	1/1	1/1	1/1	2/1	2/1
Centuri	1/10	1/10	1/10	1/10	1/6	1/6
Port hart	1/10	1/10	1/10	1/6	1/6	–
Sac spate	–	–	–	–	–	1/6
Sac merinde	–	–	–	–	1	1/3
Foaie cort	–	–	–	–	–	1/6
Pelerină ploaie	1/5	1/5	1/5	1/5	1/5	–
Pătură	–	–	–	–	1/5	1/5
Saltea	–	–	–	–	1/3	1/3
Dos pernă	–	–	–	–	1/3	1/3
Cearceafuri	–	–	–	–	2/3	2/3

Feţe pernă	-	-	-	-	2/3	2/3
Bidon	-	-	-	-	1/6	1/6
Gamelă	-	-	-	-	1/6	1/6[49]

*) În al doilea an primeşte căpute de cisme sau bocanci.

Drepturi echipament: Elevi ofiţeri (1950)

Felul echipamentului	Număr de efecte distribuite/elev	Durata în ani	Observaţiuni
Cămăşi pînză	2	1	-
Cămăşi molton	1	1	-
Ismene şi chiloţi	4	2	-
Ismene molton	1	1	-
Cămăşi noapte	2	1	-
Ştergare	2	1	-
Batiste	2	1	-
Ciorapi bumbac	3	1	-
Ciorapi lînă	3	1	-
Mănuşi lînă	1	1	-
Perii cismă	1	1	-
Perii haină	1	2	-
Manta	1	3	-
Manta serviciu trupă	1	3	-
Veston	1	2	-
Veston serviciu trupă	1	2	-
Pantalon postav	2	1	-
Bonetă postav	1	2	-
Căciulă	1	3	-
Bluză pînză	2	1	-
Pantalon pînză	1	1	-
Bonetă pînză	1	1	-
Cisme carîmbi piele	1,5	1	-
Flanelă lînă	1	3	-
Şapcă	1	2	-
Pufoaică	1	3	-
Sac spate	1	6	-
Sac merinde	1	3	-
Centură piele	1	6	-

49. Prima cifră reprezintă numărul de articole alocate din categoria respectivă, iar cea de-a doua numărul de ani de folosinţă (de pildă, în cazul gamelelor, se aloca una la şase ani - deci 1/6).

Foaie cort	1	6	-
Gamelă	1	6	-
Bidon	1	6	-
Pătură	1	5	-
Saltea	1	3	-
Dos pernă	1	3	-
Faţă pernă	2	3	-
Cearceafuri	2	2	-

3. Drepturile miliţienilor noi numiţi:

- Miliţienii noi angajaţi, cari urmează a fi de acum înainte salariaţi, vor primi următoarele drepturi:
- Solda integrală a unui Miliţian;
- 50% din prima de teren;
- Echipamentul şi hrana prevăzută în procesul-verbal pentru un Miliţian.

4. În vederea soluţionării definitive a drepturilor Miliţiei în ansamblu, se va pregăti documentarea necesară, urmînd a se discuta această problemă într-o şedinţă viitoare.

5. Drepturile oamenilor de serviciu:

Drepturile oamenilor de serviciu vor face obiectul unui colectiv separat, urmînd a se discuta problema în ansamblu pentru toate compartimentele MAI.

În vederea documentării necesare, Direcţia Generală a Securităţii Poporului, Comandamentul Trupelor, Direcţia Generală a Miliţiei, Direcţia Generală a Penitenciarelor şi Direcţia Contabilităţii, vor prezenta Tov. Consilier Ministerial D[umitru] Ghişe situaţia oamenilor de serviciu, precum şi drepturile ce le primesc în bani şi natură.

6. Tov. Ministru hotărăşte ca prevederile acestui proces-verbal să constituie normele definitive pentru întocmirea lucrărilor de buget pentru exerciţiul 1950[50]. Pentru documentare, se va prezenta Tov. Ministru, prin Tov. Consilier Ministerial D[umitru] Ghişe[51] tabele comparative, între MAN şi MAI pentru toate drepturile pe anii 1949 şi 1950. Aceste tabele vor cuprinde atît cantităţile individuale, cît şi valoarea lor, ce se distribuie pe categorii de personal.

Pentru care s-a încheiat prezentul proces-verbal.

---

50. Pe lîngă bugetul substanţial, asupra căruia ne putem face o idee prin prisma cheltuielilor de salarizare şi de echipare, Securitatea împărţea cu Armata şi cea mai mare parte a excedentului bugetar. De pildă, aşa s-a întîmplat cu „grosul" celor 22 miliarde de lei excedentare la 31 decembrie 1948 la fondul de salarii, aceeaşi soartă „împărtăşind-o" şi cele 5 miliarde prevăzute ca excedent la fondul de salarii la finele anului 1949 şi reportate pe 1950 (ANIC, Fond CC al PMR, dosar 70/1948, f. 64). Ca regulă, Sănătatea şi Cultura se mulţumeau cu firimiturile, de vreme ce un funcţionar cu studii superioare din Ministerul Artelor şi Culturii avea un salariu lunar cu puţin peste 5.000 lei, inferior salariului unui om de serviciu din Securitate (vezi nota 37).
51. Secretar general pentru finanţe în MAI, de la 1 iunie 1948. Nu cunoaştem alte date biografice.

4

21 septembrie 1949

Raport*

În urma ordinului tov. general maior Nicolschi, de a merge la Direcţia Regională a Securităţii Poporului Suceava, pentru a duce munca de control şi îndrumare, am onoarea a raporta următoarele:

Situaţia la DRSP Suceava

Secţia a V-a are un singur ofiţer şi anume slt. Enăchescu[52], care, din lipsă de camere, lucrează în biroul de la registratură, la un loc cu ceilalţi funcţionari. Arestul Regionalei se compune dintr-o cameră la suprafaţă şi una la subsol, fără paturi şi nici măcar o rogojină pe jos, pe care ar putea sta şi dormi arestaţii[53].

Penitenciarul se găseşte la o distanţă de cca. 1 km, la marginea oraşului şi acolo are o cameră inproprie [sic!] pentru cercetări, astfel că munca este stînjenită de prezenţa personalului de la Penitenciar şi nu este nici o garanţie că ofiţerul nostru, care este silit

---

* ASRI, fond P, dosar 40007, vol. 14, f. 331-342.

52. Nu cunoaştem date în legătură cu acest subofiţer de Securitate. La revenirea sa la Suceava în 30 noiembrie 1949, într-o nouă inspecţie, avea să constate că situaţia Serviciului Anchete se îmbunătăţise; acesta „a fost încadrat cu încă doi tovarăşi plutonieri majori. În discuţiile avute cu ei, am constatat că nu sînt utilizaţi efectiv în munca de cercetări, ci mai mult în operaţii şi investigaţii, astfel că cu munca de cercetări nu se ocupă decît slt. Enăchescu. Secţia a V-a are de acum o cameră separată, pentru a-şi face lucrările într-un local nou achiziţionat" (ASRI, fond P, dosar 40007, vol. 14, f. 324).

53. Locotenent-colonelul Teodor Dincă, director adjunct al Direcţiei Anchete din DGSP, trimis în inspecţie la Regionalele de Securitate din teritoriu, a prezentat în rapoartele sale şi situaţia aresturilor, în majoritatea lor aflate într-o stare precară. Astfel, în 12 aprilie 1950, aflat la Oradea, el constata în raportul întocmit către DGSP: „la DRS Oradea este un arest de suprafaţă situat în curte, compus din 20 celule izolate şi un arest în subsolul clădirii compus din 32 celule izolate. La arestul de suprafaţă au trei celule comune, iar la arestul din subsol, o celulă comună. Aceste celule sînt complect lipsite de lumină şi aer. La Serviciul Judeţean de Securitate Satu Mare este un arest compus din 32 de celule separate. La Serviciul Judeţean de Securitate Zalău este un arest compus din 10 celule izolate (*Ibidem*, f. 309-323).

să umble noaptea cu dosarele de cercetări la el, nu poate fi desconspirat chiar de către personalul de la Penitenciar şi astfel să fie atacat pe drum de către bandiţi[54].

Condiţiunile de muncă de la această Regională sînt extrem de grele, din cauza lipsei de personal, datorită cărui fapt lucrările în majoritatea lor sînt făcute cu mari întîrzieri.

Din lipsă de dactilografe (pe întreaga Regională sînt numai două, dintre care una este şeful biroului 4 de la Secţia I-a, iar cealaltă este slabă ca dactilografă), tov. slt. Enăchescu, nu-şi poate face lucrările şi în timpul cît am stat acolo m-a rugat de două-trei ori să intervin eu pe lîngă tov. lt. col. Popic[55] să-i dea dactilografă, pentru lucrările pe care i le ceream. Acesta mi s-a plîns că nu primeşte nici un sprijin din partea tov. lt. col. Popic şi nici din partea tov. lt. [Dumitru] Bacal[56], care ţine locul de subdirector.

Munca de cercetări este trasată cu o indiferenţă condamnabilă şi astfel au arestaţi care stau cu lunile fără să fie anchetaţi, de exemplu:

– Sarghiu Nicolae, legionar, arestat la 24 Noembrie 1948, nu i s-a luat nici o declaraţie timp de trei luni, apoi după alte trei luni s-a cerut DRS Sibiu să ia o declaraţie despre el, de la numitul Gireadă Dumitru, condamnat şi care se găseşte la Penitenciarul Aiud. După trei luni primeşte această declaraţie fără proces-verbal şi este trimisă înapoi, dar nici pînă astăzi nu s-a cerut DRS Cluj să ia o declaraţie despre el, de la numitul Luca Ştefan, condamnat în aceeaşi problemă şi care se găseşte la Penitenciarul Gherla.

– Organizaţia „Vulturii Munţilor", 10 arestaţi de la 24 aprilie 1949, de la care s-au luat pînă în prezent, numai 4 declaraţii, iar la 27 August, DRS Suceava face un raport prin care cere să fie trimişi în justiţie, „urmînd ca instanţele de judecată să invite pe implicaţi în stare de libertate în calitate de martori sau învinuiţi, după cazul dat". Dintre aceşti învinuiţi – nearestaţi – unii sînt conducători de grupuri, care, judecînd după cotizaţiile adunate, au numeroşi membri în subordine şi ale căror acţiuni nu sînt urmărite nici pe linie informativă. Astfel: Ciopraga Gheorghe, mecanic la CFR din Paşcani, a strîns importante sume de bani ca cotizaţii şi din declaraţiile celor arestaţi, reiese că acesta ar avea şi alte legături în afara CFR-ului. De asmenea, Bărgăuanu Nicolae, montator CFR din Paşcani şi Ion Gh. Nicolae, mecanic CFR Iţcani. Am dat instrucţiuni ca aceştia trei să fie arestaţi şi cercetaţi; să se continuie anchetarea tuturor celorlalţi arestaţi, cît şi a martorilor; să se desăvîrşească ancheta de către Securitate, sau de către instanţa de judecată şi să se trimită dosarul copie la DGSP, pentru a dispune trimiterea lor în Justiţie[57].

---

54. Cînd s-a întors la Suceava în noiembrie 1949, Dincă avea să constate o oarecare îmbunătăţire a situaţiei: deşi cercetările „se fac tot la Penitenciar, au două camere în acest scop, dar care nu sînt amenajate destul de bine, întrucît luminatul este atît de slab, că nu se poate scrie o declaraţie în timpul serii şi nu au nici mobilierul necesar. Totuşi, de unde la prima vizită făcută de noi la Suceava, nu aveau decît o singură cameră de anchetă la Penitenciar, de data aceasta au două camere şi sînt în perspectivă să mai obţină una" (*Ibidem*, f. 324-325).
55. Adalbert Popigg, directorul DRSP Suceava (vezi nota 255).
56. Dumitru Bacal a arestat şi anchetat un grup de ţărani condus de Vladimir Macoveiciuc (ucis în 1946). Socotiţi partizani, singurul lucru pe care îl făcuseră ei a fost să se retragă în păduri din faţa Armatei Roşii, împotriva căreia au luptat apoi alături de soldaţi români din trupele regulate. Copiii lui Vladimir Macoveiciuc, în vîrstă de 8, 11, 14 şi 18 ani, mama lor şi alţi 20 de ţărani au fost condamnaţi la ani grei de închisoare (D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 36-37).
57. În noiembrie 1949, Dincă avea să constate că ancheta grupului avansase: „am studiat dosarul organizaţiei «Vulturii Munţilor». În această problemă se găsesc 12 arestaţi în curs de anchetă. Toţi sînt elemente muncitoreşti de la CFR Paşcani, Iţcani şi alte localităţi învecinate. Vinovaţii principali sînt: Arabi Ion, controlor şef de revizie, fost gelerterist [adept al socialistului

– Cernătescu Aurel, arestat ca „suspect" de la 10 noiembrie 1948, pentru care s-au cerut relaţii de la DRSP Timişoara. La 8 decembrie 1948, Timişoara comunică că este condamnat la un an închisoare, dar nu spune dacă a ispăşit pedeapsa.

La 23 Martie 1949, se cere din nou relaţii de la DRSP Timişoara, cu reveniri la 8 aprilie 1949 şi la 23 aprilie 1949. La 4 mai, Timişoara întreabă despre ce „tratează lucrarea". În aceeaşi zi se răspunde. La 2 iunie se face revenire, la 12 iulie altă revenire şi la 25 iulie altă revenire şi de la 25 iulie altă revenire. La 1 august, Timişoara întreabă din nou „la ce se referă lucrarea" şi se răspunde la 2 august. La 9 septembrie, se trimite o telegramă în cursul dimineţii semnată de subsemnatul, iar în cursul serii o altă telegramă, semnată de tov. lt. col. Gluvacov[58], la care se primeşte răspunsul pe ziua de 10 septembrie, că cel în cauză şi-a ispăşit pedeapsa. Am dat dispoziţii să fie pus în libertate.

– Omer Spiridon, sergent major din fosta Jandarmerie, actualmente trecut la trupele de Securitate Arad, arestat la 9 ianuarie 1949, în urma unui denunţ al plut. maj. de Miliţie Talvar Cristea, şeful Postului din Ştefăneşti că ar avea legături cu legionarii şi că ar fi înlesnit la 2 oameni arestaţi pentru că au fost prinşi pescuind peşte fără autorizaţie, să li se aducă alimente de la familii. Acesta declară că înainte de arestarea sa a predat Serviciului Judeţean de Securitate Arad un grup de subofiţeri care au încercat să treacă graniţa fraudulos în Jugoslavia, dar DRSP Suceava nu a verificat această afirmaţie. S-a constatat că şeful de post l-a avut în subordine şi că soţia şefului de post a avut legături amoroase cu Omer Spiridon. [Talvar] a făcut denunţul din ură personală. Am dat dispoziţii să se facă de urgenţă verificările respective şi în cazul că se confirmă, să fie imediat pus în libertate şi să comunice unităţii respective[59].

Ghelerter] din 1920, fraţii Ciopraga Mihai şi Ciopraga Gheorghe foşti simpatizanţi legionari şi care găsind pe Vizitiu Dumitru, element inconştient, fără profesie, care nu-i plăcea munca, au vrut să-l folosească – în urma lăudăroşeniilor acestuia –, pentru a le face legătura cu bandiţii din munţi, cu care Vizitiu le spunea că are legături, pentru a scoate de la ei bani, pe care el îi folosea în scop personal. Mai pe urmă, aceştia observă că sînt trişaţi şi rup legătura cu el. Pentru a mă convinge în prezumţiile mele, am stat de vorbă cu toţi cei de mai sus, cu excepţia lui Ciopraga Gheorghe, care este dispărut, constatînd că, contrar celor afirmate de DRS Suceava, unde Vizitiu Dumitru este prezentat ca iniţiator al organizaţiei, în realitate acesta era o unealtă a celor de mai sus, elemente nemulţumite şi duşmane regimului nostru şi care aveau totuşi influenţă printre muncitori, prin poziţia lor. Am rugat pe tovarăşii anchetatori să adîncească cercetările în această direcţie, căutînd ca prin investigaţii, să stabilească toată activitatea celor implicaţi în organizaţie, chiar la CFR şi să facă propuneri pentru elementele ce n-au desfăşurat activitate. De asemenea am rugat pe tov. lt. col. Popic să se ocupe mai serios de îndrumarea şi controlul muncii în Secţia a V-a [Anchete], deoarece la spusele tov. slt. Enăchescu că cei 2 subofiţeri repartizaţi la Secţia a V-a, nu lucrează efectiv în anchete, l-am chemat în faţa tov. lt. col. Popic şi am constatat că nu cunoştea acest lucru" (vezi raportul lui Dincă din 30 noiembrie 1949, *Ibidem*, f. 324-330).

58. Subdirector al Direcţiei I Informaţii interne a Securităţii Poporului.

59. Dincă mai sesizase şi în alte împrejurări uşurinţa cu care se făceau arestări de persoane care nu aveau nici o legătură cu „munca de Securitate". Astfel, la Braşov, el a găsit în mai 1949 „un cetăţean, anume Drăguş Mihai, arestat pentru că în timp ce călătoarea cu trenul era cu chef, iar doi tovarăşi care se aflau de faţă l-au făcut reacţionar, fiindcă altfel nu se explică cum de poate să se îmbete, susnumitul replicînd că el nu dă doi bani pe comunişti ca ei, fiindcă el a luptat şi împotriva regimului antonescian, cînd a fost nevoit să fugă în Ungaria (Ardealul de Nord), ascunzîndu-se la rude, fapt ce s-a constatat că este adevărat". Un altul, „anume Pop Vasile, care în stare de ebrietate fiind, a adresat injurii la adresa regimului. Este un muncitor sărac şi era aşa de beat cînd a fost arestat, că a înjurat chiar pe ofiţerii de Securitate" (*Ibidem*, f. 353-359).

Am examinat dosarul celor 21 arestaţi din „Echipa Cruce şi Spadă" al cărui dosar copie a fost trimis la DGSP. Am constatat cu această ocazie că slt. Enăchescu ştie să muncească, dar nu este controlat, nu se dă importanţă muncii de cercetări. Fotografiile de la dosar erau extrem de rele şi unele chiar duble (adică fotograful a mişcat aparatul în timpul pozei). Declaraţiile copii (adică cele bătute la maşină) [erau] scrise incorect, încît am fost silit să citesc originalele, ca să pot înţelege frazele. Am prelucrat aceste defecţiuni, cu fotograful şi cu dactilografa, arătîndu-le importanţa muncii lor. De asemenea, am atras atenţia tov. lt. col. Popic asupra controlului ce trebuie să-l exercite asupra muncii în această Secţie.

Din lipsă de personal la Secţia V-a, atunci cînd se fac operaţii, tov. ofiţeri de la alte Secţii trec cu toţii la cercetări. Metodele întrebuinţate în asemenea împrejurări nu sînt demne de oamenii de Securitate. Astfel:

– Rusu Maria şi sora sa Rusu Sabina, arestate la 7 aprilie a.c., ca avînd cunoştinţă de banda „Gărzile lui Decebal", au fost bătute pînă cînd lui Rusu Maria i-a plesnit timpanul urechei stîngi, din care îi curge puroi şi a avut o [h]emoragie timp de 2 luni. Sora sa Sabina, arestată pentru simplul motiv că s-a găsit în casă cu Maria, fiind gravidă a avortat; şi azi este bolnavă în pat, la Penitenciar şi de atunci [h]emoragia nu mai încetează. Acestea sînt fete sărace, fără nici o brazdă de pămînt. Maria fusese prinsă în 1941 de către fostul maior de grăniceri Dăncilă trecînd graniţa clandestin în Ardealul de Nord şi a utilizat-o pentru a-i face legătura cu rezidentul Crăciun Dumitru. Dăncilă şi Crăciun s-au folosit de ea în toamna anului 1948, pentru a-i găzdui la sălaşul de vite, unde Maria se găsea singură, trimisă de părinţi să-l păzească.

De acord cu tov. lt. col. Gluvacov, am stat de vorbă cu Maria, pentru a putea fi utilizată la prinderea acestor fugari. Pentru aceasta am rugat pe tov. lt. col. Popic să le interneze într-un spital, unde să primească o îngrijire atentă pentru refacerea sănătăţii lor, după care să i se dea sarcină Mariei să găsească pe Crăciun Dumitru, pe care-l cunoaşte ca fiind omul de legătură al lui Dăncilă.

Deplasîndu-ne la Serviciul Judeţean de Securitate Fălticeni, Judeţul Baia, am vizitat mai întîi arestul, care se compune din cinci camere la subsol. Într-o cameră se găsesc 3 criminali de război, dintre care unul mi-a declarat că este arestat de un an şi o zi.

Într-o altă cameră, se găseau cinci arestaţi din organizaţia „Inima Neagră"; 4 din ei oameni bătrîni, ca: Calmuschi Titus, pensionar invalid din 1916, de 57 ani; Popovici Gheorghe, pensionar, de 66 ani; Simionescu Gheorghe, pensionar, de 69 ani şi Stănescu Dan, de 35 ani, funcţionar la Secţia Drumuri a Comitetului Provizoriu al Sfatului Popular. Aceştia au fost arătaţi de elevul Perjeru Emil, de 18 ani, iniţiatorul organizaţiei, sub presiunea bătăii, că l-au sfătuit să facă această organizaţie şi care era ţinut în aceeaşi cameră cu ei. Luat în cercetare de mine, acesta din urmă, după ce mi-a cerut asigurări că nu va mai fi bătut, mi-a declarat că aceştia nu sînt vinovaţi; că nu sînt adevărate declaraţiile date pînă acum, şi că el i-a arătat fiindcă îi erau vecini şi pe la care mergea cîteodată, dar niciodată n-a vorbit cu ei despre organizaţie. Tot cu această ocazie mi-a mărturisit că, din cei 16 elevi arestaţi ca făcînd parte din organizaţie, numai 6 au cunoştinţă, iar 10 elevi şi 3 subofiţeri sînt nevinovaţi. Am adus pe ceilalţi 5 elevi de la Penitenciar, procedînd la confruntări şi în adevăr a reieşit că ceilalţi 13 arestaţi nu au avut cunoştinţă de organizaţie. La aceste confruntări au asistat tov. col. Popescu

Gheorghe[60] şi lt. col. Gluvacov şi de acord cu toţii, am dispus punerea lor în libertate, iar cei patru - aşa zişi sfătuitori - au fost prelucraţi chiar de noi toţi şi şi-au luat angajamente să nu comenteze cu nimeni faptul pentru care au fost reţinuţi şi să semnaleze Securităţii anumite agitaţii împotriva regimului, ce ar observa în oraş.

Am dat dispoziţie şefului de Serviciu, tov. maior Fucks[61], să refacă ancheta şi fiindcă printre cei 6 elevi, unul este orfan de părinţi şi nici nu are activitate, decît faptul că a participat la depunerea jurămîntului şi apoi s-a retras, să-l utilizeze ca martor.

La acest serviciu nu există nici un om încadrat la Biroul 5 [Anchete]. Cercetările se fac de oricare din tovarăşii căruia i se dă sarcina de şeful Serviciului. Tratamentul arestaţilor este din cele mai barbare. Astfel, ferestrele arestului sînt bătute în cuie, iar uşile nu au nici un fel de aerisire. Murdăria domneşte în toată puterea cuvîntului.

Într-una din camere, am găsit-o pe arestata Itu Irina, informatoarea din problema „Gărzile lui Decebal" care a dat pe Maria Rusu. Itu Irina este dementă şi este ţinută de 9 luni într-un regim de exterminare. Tov. căpitan Cornicolov Boris[62] a avut o puternică senzaţie de greaţă în momentul cînd am deschis uşa celulei, unde era închisă fără nici o aerisire. Pe ciment mişunau viermii, iar ea nu mai avea asemănare de om. Era aşezată pe un pat de spital fără nici un aşternut, afară de două scînduri aşezate pe zăbrelele patului. De altfel în celelalte camere, nu există nici un pat, arestaţii dorm pe jos. Întrebat de mine, de ce nu a internat-o într-un ospiciu pe Irina, tov. maior Fucks, mi-a răspuns că aceasta ştie multe chestii de-ale Securităţii şi fiind nebună, le povesteşte şi altora. I-am dat ordin ca imediat să fie scoasă din acea cameră şi să se facă curăţenie, iar a doua zi să fie internată în spital.

Într-o cameră de la parter, am găsit arestată pe Dăscălescu Elena, o fată de 20 ani, săracă cu 48 prăjini de loc, înscrisă în UTM, domiciliată în comuna Uideşti, Jud. Baia, arătată de o informatoare ca una care ar fi dus alimente lui Mihăilescu Constantin, fugar, condamnat la 6 luni închisoare pentru rebeliune la alegerile din anul 1946. În realitate, informatoarea era o tînără aventurieră, care se dădea drept lt. de Miliţie şi avea un carnet pe a cărui copertă era scris numele ei şi gradul de mai sus, în care îşi nota informaţiile pe care trebuia să le furnizeze şefului de Serviciu, tov. maior Fucks. La cercetările noastre a spus că este gata să se înroleze în armată, la Marină, pentru că nu-i mai place să fie ofiţer de Miliţie. Ne-am dat seama ce fel de informaţii putea să dea asemenea oameni Securităţii din Judeţul Baia. Dăscălescu Elena era arestată de 4 zile, nemîncată, cu rochia plină de [h]emoragie, fără altă îmbrăcăminte, tremurînd de frig, avea un pat de spital, fără scînduri, fără aşternut, direct pe o reţea de balot de tablă cu deschizătura de cca. 10 cm. În tot timpul nu a încetat din plîns, cerînd să nu mai fie chinuită în asemenea condiţii, fără nici un rost. Am dat ordin să fie imediat pusă în libertate[63].

---

60. Din DRSP; ulterior, a devenit şeful Anchetelor la Securitatea din Craiova. Se relatează că la bătrîneţe, suferind de o maladie ciudată, picioarele i s-au necrozat şi, ajuns la vîrsta de 70 de ani, „delirează, strigînd că aşteaptă să vină cineva să-i despice coşul pieptului şi să-i scoată inima", drept pedeapsă pentru faptele sale (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 232).
61. Şeful Serviciului Judeţean de Securitate Baia; a fost transferat din toamna anului 1949 la Bucureşti, unde a anchetat-o între alţii pe Irina Itu, curiera personală a lui Iuliu Maniu, care şi-l aminteşte pe „fiorosul maior Fux, care i-a scos unghiile cu cleştele" (*Ibidem*, p. 120).
62. Nu cunoaştem date în legătură cu acest ofiţer de Securitate.
63. În loc să fie pedepsit pentru aceste abuzuri, maiorul Fucks a fost transferat la Bucureşti, în cadrul DGSP. Revenit în noiembrie la Judeţeana de Securitate Baia, locotenent-colonelul Dincă avea să constate: „De la data plecării şefului de Serviciu la Bucureşti, acest serviciu a rămas

[Ne-am deplasat apoi] la Serviciul Judeţean de Securitate Rădăuţi. Arestul este compus din două camere la suprafaţă, are paturi comune din scîndură, fără aşternut, curat întreţinut. Arestaţii sînt ţinuţi la un loc, chiar din aceeaşi problemă. În astfel de condiţii ei se pun de acord în ceea ce priveşte declaraţiile, iar ofiţerii anchetatori, recurg la metode tari, pentru a-i determina să vorbească[64].

În problema PNŢ-Maniu, are 14 arestaţi şi din cercetări nu reiese că ar avea vreo vină în afară de fostul comisar Giurgiu Ştefan, care avea un aparat de radiorecepţie, la care asculta împeună cu Oloeru Octavian posturile imperialiste[65], dar care nu au activitate de organizare sau grupare de elemente PNŢ-iste. Arestările au fost făcute, fără să fi verificat materialul informativ şi astfel au fost arestaţi oameni săraci fără nici o vină. De exemplu:

– Suian Ifrim, ţăran sărac cu 8 copii, arătat în materialul informativ că ar fi luat parte la şedinţe, fapt ce nu se verifică.

– Chiţac Ştefan, perceptor de agenţie, fără altă avere decît salariul, a fost arestat, ca avînd legături cu Giurgiu Ştefan. În realitate, Chiţac a mers într-o duminică la Giurgiu Ştefan, pentru a-i cere să plătească impozitul datorat, iar acesta i-a spus să aştepte pînă vinde aparatul de radio, căci acum nu are bani.

---

fără conducere şi fără nici o îndrumare. La Biroul V [Anchete], avea un tovarăş plutonier major, încadrat abia de 4 zile şi face o impresie foarte bună, însă trebuie iniţiat în muncă. Localul acestui Serviciu este foarte bun şi are un subsol încăpător, unde sînt ţinuţi arestaţii. Paturile sînt din scîndură, fără saltele şi pături, de altfel ca la toate Serviciile. După indicaţiile date de mine, la vizita făcută mai înainte, s-au făcut apărători din scîndură la ferestre, distanţate de perete, astfel ca să constituie un mijloc de aerisire, fără ca să se poată vedea în afară. Nu am avut timpul necesar să studiem mai mult decît un dosar al unui criminal de război, pe care-l întocmise tovarăşul nou încadrat. Toate declaraţiile, în număr de 12 sau 14, nu reţin exact, erau tip. Le-am analizat împreună, arătîndu-i că asemenea declaraţii dau loc la suspiciuni de ură personală, mai ales că, concret, nu se arăta nimic sau aproape nimic în ele. Tovarăşul a arătat mult interes la toate explicaţiile date şi mai ales la însemnătatea şi rostul referatului şi procesului-verbal în lucrările noastre, care au fost provocate de faptul că învinuitul nu era arestat şi totuşi el încheiase şi un proces-verbal cu declaraţiile luate de la diferiţi cetăţeni. Reşedinţa Serviciului de Securitate Baia, Fălticenii, se găseşte la o distanţă de cca. 25 km de Suceava şi totuşi tov. lt. col. Popic nu a putut sprijini, cu prezenţa sa, acest Serviciu" (ASRI, fond P, dosar 40007, vol. 14, f. 324-330).

64. În raportul său din noiembrie, Dincă avea să completeze aceste informaţii: „La Biroul V [Anchete] este încadrat un singur om, anume slt. Lungulea[c] Sava. Arestul este compus din două camere, la suprafaţă, şi este bine întreţinut, însă insuficient pentru a putea duce o anchetă cu elemente mai numeroase, cum este ancheta organizaţiei PNŢ (de altfel singura organizaţie pe care o au în anchetă şi 2 iehovişti), din cauza neputinţei de izolare a indivizilor. Am întrebat pe tov. Lungulea[c] dacă a primit vreun ajutor, sau dacă a fost controlat în muncă de către tov. lt. col. Popic şi mi-a răspuns că nu" (*Ibidem*). Lunguleac i-a torturat în mai 1949 cu deosebită sălbăticie pe membrii „lotului" Macoveiciuc (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 164).

65. Cînd a revenit în noiembrie la Rădăuţi, Dincă constata că „ancheta organizaţiei PNŢ a fost încheiată şi dosarul copie a fost trimis la DGSP, cu propunerea de a fi trimişi 9 indivizi în justiţie, asupra cărora ancheta a stabilit că au activitate, dintre care 2 sînt dispăruţi. Activitatea celor cuprinşi în dosar constă în colectarea de alimente şi bani pentru Pintea Chirilă, fostul preşedinte al organizaţiei PNŢ-Maniu, din Judeţul Rădăuţi şi care este dispărut. Dosarul este relativ bine încheiat din punct de vedere tehnic, cu declaraţii în care ne concretizează activitatea celor în cauză şi nu s-ar putea o aprofundare mai serioasă, din cauza lipsei de camere, pentru izolarea indivizilor" (ASRI, fond P, dosar 40007, vol. 14, f. 324-330).

– Giurgiu Isac, văduv cu 2 copii mici, fără avere, i-a murit vaca şi merge la Giurgiu Ştefan să ia lapte pentru copii, nu este rudă cu acesta, deşi au acelaşi nume de familie. Nu a făcut politică niciodată. Felul cum ne-a expus necazurile vieţii sale acest ţăran cu mîinile crăpate, cu durerea în suflet pentru copiii săi, pe care-i spală şi-i cîrpeşte singur, a fost impresionant[66].

66. Rapoartele lui Teodor Dincă demonstrează deseori notă de compasiune faţă de unii arestaţi pe care i-a găsit în inspecţiile la sediile Regionalelor de Securitate din ţară şi a căror eliberare a dispus-o. Astfel, la 12 aprilie 1950, în inspecţie la DRS Oradea, în arest a găsit „136 de arestaţi, în majoritate reţinuţi din 1949 şi foarte mulţi în chestiuni simple, care puteau fi soluţionate uşor, însă cu ocazia anchetelor întreprinse de mine pentru lămurirea situaţiei arestaţilor din banda lui Rusu, tov. cpt. Retezar [şeful Serviciului Anchete – n.n.] spunea că preferă să facă anchetă cu 10 intelectuali, decît cu un ţăran. Această atitudine de dispreţ faţă de ţărănimea săracă l-a condus la arestarea celor 21 ţărani nevinovaţi, pe care îi ţinea în arest, fără să-i ancheteze". Dincă a reanalizat mai multe cazuri, dispunînd eliberarea unora dintre deţinuţi. Astfel, „Csiszar Irina, predată de autorităţile maghiare din ziua de 26 Oct. 1949. Susnumita în anul 1940, a plecat în Basarabia în oraşul Chişinău, împreună cu bunica sa, unde s-a stabilit pînă în vara anului 1944, cînd a fost primită în Armata Roşie, de unde în luna iulie 1944, cu ocazia cînd trupele sovietice au spart frontul în Basarabia, a fost trimisă într-o misiune pe poziţiile inamicului, pentru a culege informaţii în favoarea Uniunei Sovietice. După îndeplinirea misiunei primite s-a reîntors la unitate, cu care a plecat împreună pînă la Viena. În Viena a lucrat la NKVD, ca soră în lagărele de prizonieri, mai tîrziu tot la acea unitate la spitalele militare sovietice pînă în ziua de 24 octombrie 1949, cînd la cererea ei a fost desconcentrată şi trimisă în Ungaria, pentru a se prezenta la Consulatul Român să fie însoţită pînă la frontiera RPR, de unde să fie plasată la domiciliu. La Budapesta a venit împreună cu actele eliberate de către Comandamentul Sovietic din Viena, pe care le-a predat unui tovarăş căpitan sovietic, delegatul Comandamentului Militar Sovietic Budapesta, care a predat-o împreună cu actele Consulului RPR din Budapesta. A fost dusă la Consulat, de unde încă în acea zi, a fost predată Securităţii Maghiare, care a condus-o pînă la frontiera Borş, fără acte şi ne-a fost predată nouă, fără de a cunoaşte motivul [pentru] care ne-a fost predată. Din declaraţia susnumitei rezultă că, în timp ce a fost în armata sovietică, a fost rănită de mai multe ori, luptînd împotriva fascismului. După ce am analizat, am ajuns la concluzia de a se interveni printr-o adresă autorităţilor maghiare, care să ne trimită actele pentru a se verifica dacă corespunde adevărului celor declarate de susnumita, spre a se putea soluţiona cazul ei. Hodivoianu Tudor, predat de autorităţile maghiare în ziua de 8 noiembrie 1949, împreună cu soţia şi 5 copii, dintre care unul a încetat din viaţă la azilul unde fusese internat. Susnumitul, în anul 1940, fiind militar activ la Regimentul 7 Grăniceri, Zalău a dezertat, deoarece a făcut o abatere militară, în urma căreia a fost arestat de către unitatea sa şi urma să fie condamnat la 2 ani închisoare. Susnumitul a reuşit să evadeze, trecînd frontiera în Ungaria, unde a fost prins, a fost internat în lagăr pînă în anul 1942, cînd a fost eliberat, cu care ocazie a reuşit să fugă din Ungaria în Cehoslovacia, unde s-a căsătorit. De la data de mai sus pînă la data predării de către autorităţile maghiare, a trăit în Cehoslovacia şi ne-a fost predat nouă, deoarece nu era cetăţean cehoslovac şi el a cerut ca să fie trimis în ţară. Susnumitul ne-a fost predat împreună cu soţia şi 5 copii, dintre care cel mai mare are 7 ani. Din relaţiile primite de la DRS Ploieşti, rezultă că susnumitul este cunoscut în Giurgiu ca neavînd nici o activitate politică în trecut, este de origine socială muncitor, de profesiune plugar, fără avere. Cît timp a fost în Cehoslovacia, a fost membru în Partidul Comunist Cehoslovac. Am dispus punerea în libertate a susnumitului împreună cu familia sa. Cazul numitelor Hermanstetter Maria, Mulbach Maria şi Keller Maria: în ianuarie 1945 au fost duse în Uniunea Sovietică la muncă, fiind de naţionalitate germană. În Uniunea Sovietică au muncit toate trei la mine de cărbuni, pînă în primăvara anului 1947, cînd au fost lăsate libere şi trimise cu transport în Germania – zona sovietică. Autorităţile germane

– Bodnărescu Justin, fără avere, se ocupă cu ciobănitul, strîngînd oile satului pentru păscut, a dat o bucată de caş lui Oloeru, pentru că acesta i-a spus că are poftă şi n-are bani să cumpere. Este arestat pentru că a contribuit la ajutorarea PNŢ-istului Oloeru.

– Sadoviac Vasile, ţăran cu 3 ha de pămînt (în acea regiune pămîntul este argilos şi 3 ha nu rodeşte nici cît trebuie să mănînce), analfabet, este arătat de materialul informativ, că ar fi condus manifestaţii la alegerile din 1946 şi că ar fi scris lozinci pe garduri.

Pentru toţi aceştia am dat dispoziţie să fie puşi în libertate, după ce am stat de vorbă cu fiecare în parte. Pentru ceilalţi am cerut să se continue cercetările şi să se raporteze, făcînd propuneri concrete.

[Ne-am deplasat] la Serviciul Judeţean de Securitate Dorohoi.

Arestul compus din două camere la suprafaţă; are paturi din scîndură, fără aşternuturi[67]. Are arestaţi 7 indivizi, bănuiţi că ar fi vinovaţi de incendierea unei ferme din com. Corlăţeni, satul Caraşa. Nu s-a putut găsi probe pentru a fi trimişi în justiţie. Doi arestaţi, ca făcînd parte din secta interzisă „Martorii lui Iehova". Ori, noi nu putem aresta pe simpli membri ai acestei secte, căci numărul lor este foarte mare în ţară. Unul din ei este o fată în vîrstă de 26 ani, săracă, din care cauză spune că nu s-a putut mărita şi care nu are nici o activitate exterioară, în afară că este foarte credincioasă şi citeşte biblia. Un arestat, Pulhac Dumitru, învinuit de crime de război, al cărui dosar l-am studiat acolo şi l-am audiat personal. Am dat dispoziţii să se refacă confruntările, întrucît procesele-verbale de confruntări nu conţineau decît întrebarea dacă-şi menţin declaraţiile anterioare şi răspunsurile respective. Un arestat, anume Cornoiu Constantin, cu tuberculoză ganglionară, arestat la 11 mai a.c., la care s-a găsit nişte liste de oamenii din împrejurimile oraşului Cîmpulung, unde lucrase. Constrîns, a spus că face parte din organizaţia subversivă „Săgeţile dezrobitoare" şi o întreagă poveste, imaginată pentru a scăpa de bătaie. Nu se confirmă nici una din afirmaţiile sale. Am dat dispoziţii să fie pus în libertate, după ce am stat de vorbă cu tov. lt. col. Popic. În problema PNŢ-Maniu, are 21 arestaţi, care sînt depuşi la Penitenciarul din Suceava, unde sînt anchetaţi de către

---

le-a aprobat că, dacă au rude sau cunoştinţe, pot trece în Germania – zona americană şi astfel au trecut toate trei la rudele lor, trăind acolo pînă în toamna anului 1949, cînd au reuşit să treacă frontiera fraudulos în Ungaria, unde au fost prinse şi internate în Tolonczhaz. În ziua de 3 noiembrie 1949, ne-au fost predate de autorităţile maghiare. Investigaţiile făcute asupra susnumitelor rezultă că au întreţinut corespondenţă cu părinţii lor, pe care i-au anunţat că se vor întoarce în ţară". Dincă pare a manifesta înţelegere faţă de problemele oamenilor, pe care le analizează în context local. Astfel, în raportul său de la Oradea, arată că în oraş „locuiesc peste 100.000 de familii şi aici nu există decît o întreprindere metalurgică, care cuprinde circa 800 lucrători şi una de tăbăcărie, cu cca. 540 lucrători. Restul populaţiei trăieşte din expediente. Tîrgul săptămînal este locul de întîlnire al elementelor de tot soiul şi de legătură între cei de la oraş şi sate" (*Ibidem*, dosar 40007, vol. 14, f. 309-323). Sugestiv este faptul că această sclipire de umanitate şi înţelegere la un ofiţer de Securitate al anilor '50 a fost sever amendată: Dincă a fost arestat în 1952, iar rapoartele sale au fost anexate la dosarul de cercetare, ca dovezi ale unei atitudini „împăciuitoriste" (vezi indicele biografic de la sfîrşitul volumului).

67. Mai multe detalii în raportul din 30 noiembrie 1949: „arestul se compune din două camere la suprafaţă, construite din bîrne şi umplute cu pămînt, cu ziduri aşa de slabe, că pot fi dărîmate de arestaţi. În arest am găsit un scaun ale cărui picioare fuseseră rupte de arestaţi, pentru a sprijini două paturi ale căror picioare erau rupte, cît şi alte corpuri tari, care pot fi folosite de arestaţi, în eventualitatea unei agresiuni din partea lor asupra organelor noastre. Am arătat aceasta oamenilor noştri, atrăgîndu-le atenţia asupra pericolului ce prezintă asemenea corpuri tari în arest" (*Ibidem*, dosar 40007, vol. 14, f. 324-330).

slt. Avram Sleim[68], şeful Biroului 5 [Anchete]. Din cercetări se conturează, o activitate pe linie de tineret la un grup din com. Orofziana – Dorohoi. Asupra restului de arestaţi nu sînt probe pentru justiţie, ci numai o acţiune de ajutorare, a unor moşieri expropiaţi cu alimente. Materialul informativ nu se confirmă[69].

La Serviciul Judeţean de Securitate Botoşani [s-a constatat că] are un arest compus din 10 camere, în care se găsesc 66 arestaţi şi sînt astfel plasaţi, încît nu se întîlnesc doi din aceeaşi problemă. În arest sînt paturi comune din scîndură, fără aşternuturi. Este curat întreţinut, însă în arest am găsit unele corpuri ca : oale, străchini, cutii de conserve şi pachete cu hrană. Nu are un şef al Biroului 5 [Anchete], are 2 subofiţeri la acest birou, dar sînt utilizaţi la paza arestului.

Şeful Serviciului, tov. Cpt. Ruckenstein[70], mi-a spus că cercetările le fac cu toţii, cînd au mai mulţi arestaţi. La insistenţele noastre, s-a dat responsabilitatea cercetărilor slt. Lungu Mihai, care pînă acum era şeful Biroului IV [Contrainformaţii militare], iar pentru cei doi subofiţeri i s-a dat ca sarcină, să-i utilizeze efectiv la cercetări, să-i sprijine să înveţe această muncă.

---

68. A lucrat la Securitatea din Neamţ. La începutul anilor '80, a emigrat în Israel (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 35). Avram Sleim (mai probabil Sloim) lucra „în aceeaşi cameră cu Biroul I [Informaţii interne], în condiţii extrem de grele şi toţi oamenii, din acest birou, asistă la cercetările pe care le face. El mi-a povestit că are, din această cauză, mari greutăţi şi că de multe ori este silit să ancheteze în timpul cînd ceilalţi oameni sînt la masă", nota Dincă în noiembrie 1949 (*Ibidem*).

69. Situaţia se schimbase în toamna aceluiaşi an. Şeful Biroului V „de la prima vizită făcută de noi", a lucrat „numai în cadrul cercetărilor. În cercetare avea un lot de 11 arestaţi, implicaţi în agitaţiile ţărăneşti din comuna Vorniceni – Dorohoi. Dintre adevăraţii instigatori, în număr de 9, nu este decît Ursache Gheorghe, fost militar activ cu gradul de maior, actualmente pensionar cu domiciliul stabil în comuna Lipova – Timiş Torontal, unde îşi are familia. Restul instigatorilor sînt dispăruţi şi nu s-a reuşit să se dea de urma lor. Ceilalţi arestaţi sînt ţărani mijlocaşi şi săraci, printre care şi o femeie, anume Sîrbu Elena, văduvă de război, analfabetă, are 2 copii mici, 2,70 ha de pămînt arabil şi care este arătată ca cea care a lovit pe soţia agentului agricol şi ar fi agitat spiritele, punîndu-se în fruntea agresorilor şi îndrumîndu-i la masacre. Am stat de vorbă cu fostul maior Ursache Gheorghe, care mi-a declarat că aceste agitaţii au fost pregătite, din timp, de anumiţi fruntaşi ai PNŢ şi la care a dat şi el contribuţia lui, instigând să nu se înscrie la cooperativă, iar cei ce s-au înscris să ceară adeziunile înapoi, căci aceasta înseamnă colhoz. În acest scop, se foloseau de un element reacţionar, fost prizonier în URSS şi care aducea tot felul de calomnii la adresa vieţii colhoznicilor din URSS, îndîrjind pe cetăţeni împotriva autorităţilor noastre. Cercetarea nu fusese adîncită în această direcţie şi nici asupra altor relaţii ale fostului maior Ursache. Nu s-au făcut investigaţii nici în comuna Lipova, Judeţul Timiş, unde acesta are familia, asupra relaţiilor sale de acolo. În cercetarea acestor agitaţii, nu s-a căutat elementul politic al reacţiunii, ci numai faptele agresorilor. Am stat de vorbă cu Sîrbu Elena, care nu recunoaşte nimic din învinuirile aduse, în afară de faptul că a fost de faţă la cele întâmplate, ca toţi ceilalţi săteni şi am dat instrucţiuni să fie confruntată şi în cazul cînd din confruntări nu va reieşi clar vinovăţia ei, să facă propuneri de punere în libertate. De asemenea, am insistat să adîncească cercetările, pentru căutarea elementului politic şi intensificarea investigaţiilor pentru prinderea elementelor dispărute. Din discuţiile avute cu organele noastre, s-a constatat că tov. lt. col. Popic nu s-a interesat de munca lor şi nici nu le-a făcut vreun control, iar şeful Serviciului [Judeţean de Securitate], cpt. Morărescu este complet străin de probleme şi nici nu dă interes muncii" (*Ibidem*).

70. Despre el nu ştim decît că a mai lucrat ca „angajat al Securităţii la închisoarea Botoşani" (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 246).

Am studiat dosarele gata încheiate pentru trimis în Justiţie, la următoarele probleme:

- 1) Agitaţiile din comuna Roma, Jud. Botoşani
- 2) Agitaţiile din comuna Buccea „
- 3) Agitaţiile din comuna Leorda „

Dosarele sînt bine întocmite din punct de vedere tehnic, cu excepţia dosarelor copii, care nu au fişele completate cu fotografii şi amprentele digitale. Din punct de vedere politic însă[71], nu au ştiut să demaşte acţiunea chiaburilor, care au utilizat foştii prizonieri în URSS, împingîndu-i pe aceştia prin diferite mijloace să ia cuvîntul în adunări, pentru a spune minciuni cetăţenilor, că în colhozurile din URSS, este o viaţă insuportabilă, iar colhoznicii mor de foame.

Au în curs de cercetare 7 criminali de război, dintre care 6 arestaţi. Declaraţiile sînt bine luate, concrete şi dosarul este gata pentru încheierea procesului-verbal. Am dat dispoziţiuni să refacă dosarul unui alt criminal de război, care schimbîndu-şi numele din Nunweiller în Weiner, întreg dosarul a fost încheiat sub acest ultim nume. În problema PNŢ-Maniu, are 1 arestaţi şi după ce am luat contact cu reţinuţii, mi-am dat seama că acest serviciu a ştiut mai bine să aleagă pe duşmanii poporului. Printre ei se găsesc: călugări, preoţi, învăţători comprimaţi, chiaburi şi foşti ofiţeri deblocaţi. Pînă în prezent, însă, nu a reeşit din cercetări, decît acţiuni de regrupare, fără o activitate importantă, cu excepţia unei organizaţii, numită „Pui de Lei" iniţiată de către un elev evreu sionist de 18 ani, cu mai mulţi maturi, avocaţi, ofiţeri deblocaţi şi funcţionari comprimaţi care s-au dedat la jafuri şi care au răspîndit manifeste, îndemnînd populaţia să reziste împotriva măsurilor de colectare şi treieriş în arii. Aceste manifeste erau intitulate „Comitetul Naţional de Eliberarea Patriei", al căror autor este avocatul Silion, fost magistrat, de existenţa cărora mai ştia şi moşierul expropriat Constantinescu Constantin Arapu, preşedinte al Comitetului Judeţean PNŢ-Maniu. Cercetările sînt în curs şi am dat dispoziţiuni, cum să îndrumeze cercetările pentru a lega această organizaţie diversionistă, de activitatea PNŢ-iştilor. Personal am studiat pe avocatul Silion, cu elevul evreu Labeş şi cu moşierul Constantinescu Arapu, care au recunoscut activitatea lor. Am cerut lui Arapu să dea o declaraţie despre elementele cu care a luat contact în Bucureşti, timp de o săptămînă cît a stat aici, în ajunul arestării. Cu acest prilej, am arătat tovarăşilor noştri ce se poate obţine de la asemenea elemente, dacă se adoptă o comportare cu tact şi cu seriozitate faţă de anchetaţi. În general la acest serviciu s-a dat dovadă de muncă serioasă şi o justă orientare asupra duşmanului de clasă[72].

---

71. Dincă avea să mai constate asemenea „slăbiciuni" ale aparatului de Securitate pe parcursul inspecţiilor sale. Astfel, în 28 mai 1949, aflat la Galaţi, el nota într-un raport că „s-au văzut cazuri la Tecuci şi Focşani, unde şefii de servicii şi şefii de birouri au fost trimişi în munca de Securitate fără nici o pregătire, aşa cum au venit din fabrici. Ei ne-au cerut în conferinţele ţinute să facă schimb de experienţă. În multe locuri oamenii sînt izolaţi de viaţa de partid şi astfel ei rămîn cu un nivel politic scăzut şi lipsiţi de orientare în muncă. În această situaţie se găsesc majoritatea birourilor de Securitate" (*Ibidem*, dosar 40007, vol. 14, f. 343-352).
72. Revenit la Direcţiunea Regională Suceava, Dincă avea să constate în noiembrie 1949 finalizarea acestor cercetări: „am studiat dosarele organizaţiei PNŢ şi organizaţiei «Pui de Lei», pe care le-am găsit în copie, trimise de Serviciul Judeţean de Securitate Botoşani. Dosarul organizaţiei «Pui de Lei» întocmit chiar de şeful Serviciului, cpt. Ruckenstein este foarte bine întocmit nu numai din punct de vedere tehnic, dar chiar ca conţinut: declaraţii scurte şi bine concretizate

În ziua de 15 septembrie am convocat pe toţi şefii de serviciu şi şefii de Secţii din Regională[73] la o şedinţă comună, pentru analizarea muncii şi instructaj general, care a fost prezidată de tov. lt. col. Popic şi la care a participat şi tov. slt. Romanescu[74] din aparatul politic al DRS Suceava. În această şedinţă, după rapoartele tuturor şefilor de servicii, s-a făcut o serioasă analiză critică a slăbiciunilor, dînd în acelaşi timp instrucţiuni concrete de felul cum trebuie dusă munca de cercetări, începînd cu felul de comportare cu anchetaţii, arătînd şi motivele pentru care adoptăm această comportare, ce trebuie să conţină declaraţiile, cum trebuie întocmit un dosar de cercetări pentru Justiţie şi cum trebuie urmărit rezultatul, după care am scos în evidenţă activitatea Serviciului de Securitate Botoşani.

în ceea ce priveşte faptele infractorilor recunoscute de ei prin declaraţii aparte şi întărite cu procese-verbale de confruntări, acolo unde au existat contradicţii. Dosarul organizaţiei PNŢ, întocmit de către slt. Lungu Mihai din Serviciul de Securitate Botoşani nu este bine întocmit. Ancheta a fost dusă în mod superficial, cu toate că elementele cuprinse în această organizaţie sînt elemente duşmane regimului nostru şi activitatea lor este vădită. Pentru aceasta, am chemat pe tov. cpt. Ruckenstein la Suceava, unde împreună cu tov. lt. col. Popic am analizat dosarul şi le-am dat îndrumări să continuie ancheta şi să refacă dosarul. Cu această ocazie, am constatat că tov. lt. col. Popic nu a controlat conţinutul acestor dosare, mărginindu-se numai să le trimită copiile la Bucureşti, în stadiul în care se găseau" (*Ibidem*, f. 324-330).

73. În 30 noiembrie 1949, Dincă avea să viziteze şi Serviciul Judeţean de Securitate Cîmpulung, pe care nu îl inspectase în urmă cu o lună. Pentru a completa tabloul situaţiei de la DRSP Suceava în toamna anului 1949, prezentăm şi situaţia pe care a găsit-o la acest Serviciu Judeţean de Securitate: „întregul local al Serviciului se compune din 6 camere. Şeful biroului de cercetări este tov. slt. Flocea Dragoş şi lucrează fără alte ajutoare, în aceeaşi cameră cu tovarăşii de la Biroul Administrativ şi de la Biroul Tehnic. Condiţiile de cercetare sînt de asemenea foarte grele, din cauza lipsei de mijloace tehnice. Arestul se compune dintr-o singură cameră la subsol, un fel de beci, în care foştii locatari îşi puneau varză la murat. Din discuţiile cu tov. slt. Flocea, am constatat că nici la Penitenciar nu au posibilităţi de anchetă şi de izolarea arestaţilor, fiindcă întregul Penitenciar se compune din patru camere mari. În apropierea acestui local există un alt local, compus din 12 camere, pe care vor să-l achiziţioneze şi a cărui aprobare o aşteaptă. În scurtul timp cît am stat la Cîmpulung, am studiat un dosar întocmit împotriva unor ciobani, care au prins un ostaş îmbrăcat în haine româneşti, l-au dezarmat şi predat Postului de Jandarmi în anul 1944, pe care l-au crezut partizan şi care a fost exterminat de către o patrulă nemţească. Cercetările nu au putut să stabilească intenţia criminală a acestor ciobani de a preda ostaşul şefului de post pentru bani, pentru premiile instituite pe fiecare cap de partizan de către nemţi şi de Antonescu şi nici orientarea politică a anchetatorului nu a fost mai strălucită decît condiţiile de anchetă, fiindcă cercetările se încheie cu referat cu propuneri de punere în libertate a celor în cauză, întrucît, motivează el, că ostaşul ar fi fost un dezertor român şi că ciobanii l-ar fi predat de frica circularelor existente, care ameninţau cu moartea pe cetăţenii ce ascundeau pe partizani. Am prelucrat în amănunt acest caz şi am arătat că aceştia ar fi putut să-l avertizeze pe ostaş despre pericolul ce îl aşteaptă şi să-l îndepărteze, dacă ar fi fost oameni cinstiţi. Ori, din declaraţiile lor care n-au fost exploatate metodic, reieşea că aceştia l-au lăsat în stînă, i-au dat mîncare, i-au vorbit frumos pînă ce s-a dezbrăcat şi s-a culcat, apoi s-au aruncat asupra lui, l-au dezarmat de arma automată şi de grenadele ce le avea asupra sa şi l-au dus 16 km, pînă în sat, unde l-au predat şefului de post. Este sigur că aceştia au făcut-o pentru premii, cunoscută fiind sălbăticia şi aviditatea acestor inconştienţi pentru bani. Toate declaraţiile învinuiţilor şi martorilor au fost analizate împreună şi anchetatorul şi-a dat seama că ancheta a fost foarte superficial făcută. Din discuţiile avute cu tov. slt. Flocea, am constatat de asemenea că tov. lt. col. Popic nu a făcut nici un control asupra muncii acolo" (*Ibidem*).

74. Locţiitorul lui Popigg (vezi nota 255).

Pe linie de informaţii a vorbit tov. lt. col. Gluvacov, care de asemenea a analizat munca, dînd instrucţiuni foarte ample asupra tuturor problemelor şi scoţînd în evidenţă Serviciul de Securitate Botoşani şi Rădăuţi, cît şi munca tov. slt. Moraru, şeful Biroului I [Informaţii interne] de la Dorohoi.

Concluziuni:

Din inspecţiile făcute timp de 9 zile, la DRSP Suceava şi Serviciile Judeţene Fălticeni-Baia, Rădăduţi, Dorohoi şi Botoşani, am constatat o totală lipsă de control şi sprijin în muncă a tovarăşilor noştri din Securitate din partea organelor Direcţiunii Regionale. Mai mult, am constatat că, chiar în Direcţiunea Regională, acest control lipseşte şi că există un foarte slab spirit gospodăresc[75]. De asemenea, există o lipsă de încredere în elementele muncitoreşti, datorită cărui fapt nu s-au făcut încadrări de personal, iar elementele încadrate sînt ţinute la munci fără importanţă, cum este paza aresturilor, linie care este imprimată chiar de Direcţiunea Regională Serviciilor Judeţene.

Am mai constatat că elementul evreiesc în cadrul Regionalei este mult prea numeros, fapt care – ţinînd seama de curentul antisemit creat în această regiune, unde populaţia a fost otrăvită de regimurile trecute mai mult ca în oricare altă regiune a ţării – a creat o atmosferă rea asupra organelor Securităţii, pe care îi priveşte populaţia cu sfială şi în aceste condiţii îşi duc munca cu multe greutăţi. Chiar şi la Botoşani, Serviciul cel mai bine gospodărit şi organizat, totuşi întîmpină greutăţi din cauza curentului antisemit, provocat în sînul populaţiei de faptul că majoritatea instituţiilor sînt conduse de tovarăşi evrei.

Datorită faptului că în această regiune tovarăşii evrei au fost primii care s-au încadrat şi [au] activat în organizaţiile muncitoreşti şi de partid poate din ilegalitate, au fost puşi în munci de răspundere, însă elementele reacţionare speculează această situaţie, întreţinînd o atmosferă de ură împotriva oamenilor noştri.

Propuneri:

1). Verificarea situaţiei pe linie de cadre, a tovarăşului maior Fucks, şeful Serviciului de Securitate Fălticeni-Baia, pentru a se vedea originea sa socială şi dacă poate rămîne în cadrele Securităţii, în caz afirmativ, propun mutarea sa în altă Regională, unde să fie ţinut sub un control serios.

2). Să fie mutaţi parte din tovarăşi în alte Regionale şi înlocuiţi cu tovarăşi mai pricepuţi în muncă, ca astfel să se facă şi un schimb de experienţă, în special să fie mutat tov. lt. Bacal, pentru următoarele motive:

---

75. „Spiritul gospodăresc" a fost sesizat însă de Dincă la Braşov, în 7 mai 1949, dar în asemenea măsură, încît el prevala în dauna acţiunilor operative întreprinse de subalternii directorului Kalousek: „în trecere, am vizitat şi Biroul de Securitate Codlea, unde tov. col. Kalousek a ţinut să ne arate modul gospodăresc al acestui Birou. Într-adevăr atît la DRS Braşov, Serviciul Judeţean de Securitate Făgăraş, cît şi la acest Birou, se observă o gospodărie de admirat. Toate birourile sînt înzestrate cu mobilă foarte luxoasă, cu covoare şi tot felul de podoabe. Curăţenia este exemplară. Curtea [este] cultivată cu răzoare de flori şi zarzavaturi. Aresturile [sînt] curate şi s-a mers pînă acolo, că la fiecare celulă a instalat sonerii cu tablou în camera de serviciu, indicînd celula de unde s-a sunat. Dacă pe linie administrativă au activitate, aceasta înseamnă că, şeful lor, tov. col. Kalousek, a dat toată atenţia sa asupra gospodăriei, fapt pentru care, oamenii se întrec în munca lor gospodărească, neglijînd munca de securitate." (*Ibidem*, pp. 353-359).

– Tov. lt. Bacal este un element serios şi capabil, fapt ce a făcut să-şi creeze o puternică influenţă asupra tuturor problemelor mai importante şi să devină omul care face totul. Dar tov. lt. Bacal este un birocrat încărnat, rupt de viaţa maselor populare şi pentru a fi reeducat trebuie să lucreze în alt mediu, unde să împrumute metode sănătoase de muncă şi unde nu poate să imprime prin influenţa sa metodele sale birocratice.

3). Să ia măsuri pentru achiziţionarea uneia sau mai multe case la un loc pentru Regională, întrucît în actualul local este imposibil să-şi poată duce munca, din cauza lipsei de camere pentru birouri.

4). Să se aloce sumele de bani necesari, pentru confecţionarea de paturi în aresturi, acolo unde nu sînt. De asemenea, pentru înzestrarea aresturilor cu aşternuturile şi păturile necesare, pentru ca arestaţii să nu se îmbolnăvească din cauza frigului în timpul cercetărilor.

5). Să se dea ca sarcină pe linie de cadre Direcţiunei Regionale să încadreze cu personalul necesar Secţia şi Birourile de cercetări, astfel ca acest personal să nu mai fie utilizat în alte munci, pentru a putea să se specializeze în materie de cercetări[76].

Lt. col. de Securitate,
T[eodor] Dincă

76. Revenit în control şi îndrumare la Direcţia Regională de Securitate Suceava în noiembrie 1949, Dincă avea să constate că unele propuneri nu au putut fi finalizate. De astă dată, el s-a implicat şi în modificarea structurii de conducere a Securităţii locale. A constatat din nou că „se vede bunăvoinţă din partea oamenilor de a munci bine, însă au nevoie de sprijin şi condiţii de muncă. Astfel localul Direcţiunei, localul Serviciului Judeţean Dorohoi şi localul Serviciului Judeţean Cîmpulung sînt necorespunzătoare şi îngreunează munca, mai ales că s-a început încadrarea, cu tovarăşi noi, care nu vor avea loc unde să lucreze. Tov. lt. col. Popic nu a putut sprijini şi controla oameni în muncă, cu toate angajamentele luate şi probabil că nici în viitor nu va putea da sprijin, dacă nu va avea un subdirector care să-i poată fi de folos în organizarea şi controlul muncii. Pentru toate cele de mai sus, propun să se dea aprobarea pentru obţinerea de localuri corespunzătoare pentru Direcţiune şi Serviciile mai sus notate şi să se înlocuiască tov. cpt. Ruckenstein de la conducerea Serviciului de Securitate Botoşani cu lt. Bacal, iar el să fie însărcinat cu funcţiunea de subdirector la Suceava, unde datorită spiritului său organizatoric, va putea să fie de un real folos tov. lt. col. Popic. De asemenea să fie schimbat cpt. Morărescu de la Dorohoi la Fălticeni, ca şef de serviciu, ca ultimă încercare de reabilitare în muncă, iar în locul lui să fie numit actualul şef al Biroului II şi secretar al organizaţiei de bază de acolo, care s-a dovedit un element priceput şi muncitor" (*Ibidem*, f. 324-330).

5

23 septembrie 1949

Proces-verbal*

Astăzi 23 septembrie 1949, în şedinţa de lucru de la Tov. Ministru Teohari Georgescu, la care au luat parte Tov. Ministru Adjunct Jianu şi Tov. Gl. Maior de Securitate Nicolschi, s-a luat în discuţie problema Penitenciarelor, după care s-a luat următoarea hotărîre:

1. Toţi deţinuţii condamnaţi (cu caracter politic) care au de executat pedeapsă pînă la un an se vor elibera din penitenciare, după expirarea pedepsei fără avizul DGSP. Eliberarea se va face de către organele Securităţii locale unde vor fi îndrumaţi de Penitenciare.
2. Deţinuţii condamnaţi (caracter politic) care au de excutat pedeapsă peste un an, după expirarea pedepsei se vor depune de către Penitenciare la organele judeţene de Securitate, care vor proceda conform ordinului ce-l vor primi de la DGSP.
3. Pentru toţi deţinuţii de la pct. II, Direcţia Generală a Penitenciarelor, va trimite DGSP tabele cu toate datele ce le au la dosar, însoţite de un scurt referat despre purtarea avută în Penitenciar, înainte de îndeplinirea termenului de eliberare cu 60 (şasezeci) zile.
4. Aplicarea în practică a celor de mai sus se va face pe baza ordinelor ce se vor da de către DGSP organelor sale în subordine şi a ordinului ce se va da de către D.G. Penitenciare, tuturor penitenciarelor din ţară.
5. Cei depuşi pe baza diferitelor ordine (Administrativ), vor fi trimişi în judecată, pentru a fi condamnaţi după ce se vor îndeplini toate formalităţile.
6. Cei de la pct. II, care vor obţine avizul negativ din partea DGSP pentru eliberare, vor fi îndreptaţi de către serviciile judeţene de Securitate la locul de muncă ce se va stabili[77]. La fel se va proceda şi cu cei ce sunt depuşi administrativ şi nu vor fi condamnaţi din lipsă de probe, sau alte motive.

---

* ASRI, fond D, dosar 10089, f. 187-189.

77. În 24 martie 1950, un „colectiv" din care făceau parte ministrul adjunct Marin Jianu, generalul Nicolschi şi colonelul Gavrilă Birtaş a luat în discuţie problema folosirii deţinuţilor din penitenciare „la diferite munci în interior şi exterior", căzînd de acord asupra unui plan de măsuri prin care se stabilea că „vor putea fi folosite la şantierele de lucru de la Canalul Dunărea-Marea Neagră" următoarele categorii de deţinuţi: „condamnaţii pentru port ilegal de

7. Pentru îndeplinirea celor prevăzute la punctul 6, se va elabora legea Chemării la Muncă care va fi aplicată şi acestor categorii.
8. Se va lua legătura cu Ministerul Minelor şi Petrolului pentru a se stabili locul de muncă pentru categoriile de la punctul 6.
9. Se va întocmi regulamentul pe baza căruia se va aplica legea care socoteşte 3 (trei) zile executate pentru 2 (două) zile muncite.

---

armă şi pentru trecere frauduloasă de frontieră, cu pedepse pînă la 12 ani, condamnaţii cu pedepse pînă la 10 ani, pentru infracţiuni politice ca uneltiri împotriva ordinii sociale şi anume: răspîndirea de zvonuri sau informaţiuni false, privitoare la situaţiunea economică a ţării, nemulţumiri ale populaţiei etc. (art. 198 C.P.); instigarea locuitorilor de a se ridica contra ordinei constituţionale şi sociale şi uneltirea contra ordinei sociale (art. 207-209 C.P.); încercarea de a provoca răsvrătire (art. 210 C.P.); producerea desordinei în Stat prin uzurparea de funcţiuni militare (art. 121 C.P.); crimele şi delictele prevăzute în art. 213 şi 214 C.P., omiterea denunţării infracţiunilor contra liniştii publice (art. 337 C.P.) adică a asocierii pentru comitere de crime şi delicte (art. 315 C.P.), a organizării în formaţiuni militare fără încuviinţarea autorităţilor (art. 326 C.P.), a fabricării, transportării şi păstrării de arme şi explozibile (art. 335 C.P.); aţîţarea contra liniştii publice, adică purtarea de embleme, steaguri, uniforme nepermise de lege, îndemnarea la desordine (art. 323-324 C.P. şi 328, 329, 331 C.P.); strîngerea, fabricarea, transportarea sau păstrarea în mod clandestin de arme, muniţii de orice fel, maşini infernale etc. în scopul de a le întrebuinţa el însuşi sau a le da făcătorilor de rele (art. 335-336 C.P.); răspîndirea de publicaţii interzise, adică reproducerea, vînzarea sau distribuirea de scrieri, desene sau imprimate, interzise de autorităţile în drept etc. (art. 325 C.P.); instigarea publică, adică instigarea directă a publicului la nesupunere către legi sau către autorităţi sau la comiterea de crime sau delicte (art. 327 C.P.), precum şi încercarea de a întreprinde sau întreprinderea de acţiuni împotriva formei de guvernămînt democratice; injuria rasială, adică atingerea în orice mod a onoarei sau prestigiului naţionalităţilor conlocuitoare sau unei persoane şi aplicarea de tratamente diferenţiate pe temeiul de rasă, limbă etc. (art. 327 bis şi 330 C.P.)". Instrucţiunile specificau în plus că „în categoriile indicate mai sus, vor intra numai acei legionari, muncitori şi ţărani, avînd condamnare pînă la un an. Restul de legionari nu vor fi scoşi pentru muncă afară din Penitenciar". Mai puteau fi trimişi la muncă în lagăr „condamnaţii pentru devize şi deţinere de aur, criminalii de război, cu pedepse pînă la 10 ani, exceptîndu-se vîrfurile periculoase, condamnaţii de drept comun la pedepse de la 5 la 25 de ani", iar la Gospodăriile Agricole de Stat şi Gospodăriile de sine stătătoare de pe lîngă penitenciare puteau fi folosiţi „condamnaţii de drept comun pînă la 5 ani, condamnaţii pentru sabotaj pînă la 10 ani, exceptîndu-se elementele capitaliste şi technicienii specialişti, condamnaţii pentru chestiuni religioase (sectanţii) indiferent de pedeapsa ce o au, exceptîndu-se preoţii care urmează a rămîne în Penitenciare". În atelierele penitenciarelor puteau lucra „deţinuţii de drept comun preveniţi şi condamnaţi, meseriaşi, iar dintre nemeseriaşi cei ce vor să înveţe o meserie. Aceştia vor fi aleşi de către directorul gospodăriei de sine stătătoare în colaborare cu directorul şi educatorul Penitenciarului dintre condamnaţii legionari, spioni şi trădători, meseriaşi şi nemeseriaşi, cu o condamnare pînă la 10 ani. Vîrfurile legionare precum şi ale grupărilor subversive, cei condamnaţi pentru spionaj şi înaltă trădare cu condamnări peste 10 ani, vor lucra izolaţi în celule", aceştia urmînd să fie indicaţi în mod expres Direcţiei Generale a Penitenciarelor de către Securitate. Se mai stabilea ca, în cazuri speciale, „technicienii [arestaţi] vor putea fi folosiţi la întreprinderile de Stat în care muncesc deţinuţii, numai în caz de absolută necesitate şi numai cu aprobarea Ministerului". Munca în mine era destinată celor mai periculoşi „duşmani ai poporului", a căror exterminare era prevăzută: „vor putea fi folosiţi pentru munca în mine elementele capitaliste condamnate pentru sabotaj, criminalii de război, condamnaţii pentru înaltă trădare, criminalii de drept comun (ucigaşii şi toţi cei care au fost condamnaţi pentru activitate în bandă sau organizaţii subversive, cu pedepse de la 10 ani în sus)" (*Ibidem*, dosar 10090, f. 182-184).

10. Se va stabili precis zonele unde se vor trimite cei ce-şi expiră pedeapsa şi nu prezintă garanţie, din ambele categorii (drept comun şi politic).
11. Se vor lua măsuri ca toţi deţinuţii din Penitenciare să muncească.
Pentru aceasta se va lua din nou legătura cu Ministerul Industriei pentru formare de ateliere.
12. Se va întocmi un regulament pentru uniforma aparatului de pază din Penitenciare, inclusiv Directorii şi ajutorii lor.
Acest regulament va prevedea îndatoririle ce le au cei ce poartă uniforme, disciplina şi sancţiunile ce se vor aplica. Toate punctele enumerate mai sus se vor duce la îndeplinire de către DGSP şi DG Penitenciare în cel mai scurt timp. Urmărirea executării sarcinilor ce revin Direcţiunii Generale a Penitenciarelor se va face de către Tov. Ministru Adjunct Marin Jianu, iar cele de Securitate, de către Tov. Gl. Maior Nicolschi Alexandru.

6

[noiembrie 1949]

Referat*

În cadrul întrecerilor socialiste şi ca urmare a planului de muncă întocmit de Direcţiunile Regionale de Securitate din ţară pentru perioada 1 Octomvrie – 7 Noemvrie 1949, pe linia de cercetări, apreciindu-se munca depusă de unităţile noastre pentru realizarea planului propus, atît din punct de vedere cantitativ, cît şi calitativ, putem considera că pe baza rezultatelor obţinute, Direcţiunile Regionale de Securitate s-au clasificat după cum urmează:

1. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ TIMIŞOARA.
2. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ SIBIU
3. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ CONSTANŢA
4. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ CLUJ
5. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ A CAPITALEI
6. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ BRAŞOV
7. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ CRAIOVA
8. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ ORADEA
9. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ GALAŢI
10. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ SUCEAVA
11. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ PLOIEŞTI
12. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ PITEŞTI
13. – DIRECŢIUNEA REGIONALĂ IAŞI.

Această clasificare s-a făcut ţinîndu-se seama de numărul de reţinuţi cercetaţi şi trimişi în Justiţie de fiecare Regională pe perioada de timp menţionată[78], după calitatea anchetelor şi după modul cum au fost întocmite dosarele pentru Justiţie. S-a avut în vedere în acelaşi timp şi greutăţile întîmpinate de fiecare Regională în cercetări şi de importanţa problemelor rezolvate.

COLONEL DE SECURITATE,
Mişu Dulgheru

---

* ASRI, fond D, dosar 9051, vol. 2, f. 24.

78. Prezentăm mai jos *Planul de muncă al Direcţiei a VIII-a de anchete penale* din octombrie 1949, în baza căruia s-a făcut această clasificare, întrucît el oferă şansa unei imagini complete a deţinuţilor care se aflau între 1 octombrie şi 25 octombrie 1949 în aresturile Securităţii din România:

„Direcţiunea Regională Braşov
- Lot CHISIU NICOLAE - 12 reţinuţi -
TOTAL 12 reţinuţi
Direcţiunea Regională Cluj
- Lot GHEBELEU ILIE - 5 reţinuţi -
- Lot STERN BUBA - 6 reţinuţi -
- Lot SUCIU SILVIU - 22 reţinuţi -
- Lot SUCIU ALEXANDRU - 35 reţinuţi -
- Lot ABACIOAEI LEON - 53 reţinuţi -
- Diverşi: VAGA TRAIAN, PORDEA IOAN, BICHIGEANU IULIU, ANTAL GH., instigare.
NETEA DUMITRU, COVRIG ILIE, SULARIU GRIGORE, legionari.
NENDREANU EMIL, CERGHEZAN ALEXANDRU, manifeste.
- LAZAR ALEXANDRU (lot) - 35 reţinuţi -
- Lot SUSMAN VICTORIA - 10 reţinuţi -
- Lot MIRCEA ILARIE - 10 reţinuţi -
- Lot SUCIU IOAN - 15 reţinuţi -
TOTAL 185 reţinuţi
Direcţiunea Regională Constanţa
- Lot BOEROIU MACARIE - 8 reţinuţi - evazionişti.
- Lot VOINEAGU TEODOR - 8 reţinuţi -
- Lot MIREA DUMITRU - 7 reţinuţi -
- Lot STOIAN CONSTANTIN - 7 reţinuţi -
- Lot HOZA IOAN - 3 reţinuţi - martorii lui Iehova.
- AVRAMESCU NICOLAE, CIUCHI CESAR, raport DGSP 50/19.337 din 8 Septemvrie 1949, pentru punere în libertate.
- TUDOR D. ION, TUDOR D. VASILE, VAJA GRIGORE, raport DGSP 50/19369 din 27 Sept. 1949 pentru eliberare.
- CALCAN RADU, DATCU TUDOR, MATEIAS LAIOS, raport DGSP 50/18304 din 27 August 1949 pentru aviz.
- ANDREI ION - 1 reţinut - sabotaj.
- VANGHELE NICOLAE - 1 reţinut - sabotaj.
- Lot PETRIŞOR FLOREA - 4 reţinuţi - instigare.
TOTAL 47 reţinuţi
Direcţiunea Regională Craiova
- Lot MORONESCU MIHAIL - 18 reţinuţi - legionari.
- Lot STANCIU CONSTANTIN - 18 reţinuţi - legionari.
- Lot Pr. ENCULESCU MARIN - 4 reţinuţi - legionari.
- TALANGESCU VASILE - 1 reţinut - legionar.
- Lot ILIE IOAN - 7 reţinuţi - PNŢ
- SILL CONRAD, HAD IAROMIR - 2 reţinuţi - evaziune.
- ATANASIU PAUL, ROGOBETE DUMITRU, aşteaptă aviz - evaziune.
- DINCĂ FLOREA - 1 reţinut - evaziune.
- BADEA ROMULUS, RACOVIŢĂ MIRCEA, NICULESCU GHEORGHE - 3 reţinuţi - evaziune, aşteaptă aviz.
TOTAL 45 reţinuţi
Direcţiunea Regională Galaţi
- Lot SIMIONESCU GICA - 7 reţinuţi - PNŢ.
- Lot ROTARU GHEORGHE - 2 reţinuţi -
- Un reţinut deţinere armament.
- Lot NAGHI DUMITRU - 2 reţinuţi - informatori.
- Lot CULITA CONSTANTINESCU - 17 reţinuţi - PNŢ.
- Lot HODOROGEA NICOLAE - 16 reţinuţi - PNŢ.
- Lot HARGALAS V. - 10 reţinuţi - PNŢ.
- Lot DAN BASRAM - 3 reţinuţi - PNŢ.

- Lot MIHAIL MIRCEA - 4 reţinuţi - PNŢ.
- Lot ANTONESCU GHEORGHE - 3 reţinuţi - legionari.
- Lot POPESCU IOAN - 6 reţinuţi - PNŢ.
- Lot NEACŞU VIORICA - 3 reţinute - PNŢ.
- Lot RADU ŞTEFAN - 3 reţinuţi - PNŢ tineret.
- Lot BOBOC ION - 14 reţinuţi - org. „Fiii patriei".
- Lot ARMEANU TEODOR - 9 reţinuţi - legionari.
- Lot BĂAAN NATALIA - 4 reţinuţi - legionari.
- Lot DRĂGAN DUMITRU - 4 reţinuţi -
- Lot STRATULAT ŞT. - 9 reţinuţi -
- ŞERBĂNESCU VAL. - 13 reţinuţi -
- VOICU COMAN - 21 reţinuţi -

Direcţiunea Regională Iaşi

- Lot MOCANU VASILE - 29 reţinuţi - org. „Vult. Carpatic".
- Lot AILINCĂI GHEORGHE - 5 reţinuţi - legionari.
- Diverse - 5 reţinuţi - la Serv. Sec. Fălciu.
- Diverse- 2 reţinuţi - Serv. Sec. Vaslui.

TOTAL 41 reţinuţi

Direcţiunea Regională Piteşti

- Lot DUMINICĂ FLORIN - 24 reţinuţi.
- Un reţinut la Teleorman, insulte regimului.
- Doi reţinuţi la Dîmboviţa, idem.
- Trei reţinuţi la Dîmboviţa, deţinere de armament.
- Lot FOCSA GHEORGHE - 4 reţinuţi - sabotaj.
- Furt SMT - 3 reţinuţi -
- Doi reţinuţi pentru crime de război

TOTAL 39 reţinuţi

Direcţiunea Regională Oradea

- Lot POPSA IOAN - 17 reţinuţi - PNŢ.
- Lot POPSA IOAN - diferenţă 58 reţinuţi - PNŢ.
- Lot MILITARU CONSTANTIN - 20 reţinuţi - org. „Vlad Ţepeş".
- Lot PARAPEANU IOAN - 9 reţinuţi -
- Lot de 29 persoane venite de la munci Cehoslovacia, urmează a li se clarifica situaţia.
- Lot POP GRATIAN - 7 reţinuţi - instigări.
- Lot 15 persoane izolate - treceri frontieră.
- Lot POP DUMITRU ROIBU - 18 reţinuţi -

TOTAL 155 reţinuţi

Direcţiunea Regională Ploieşti

- Lot EMIL BAUMAN - 18 reţinuţi - org. subv.
- Lot KREISSL VICTOR - 8 reţinuţi - Vlaşca (plan 1-15 Oct.).
- Lot PARASCHIVESCU ŞTEFAN - 12 reţinuţi - Buzău.
- Lot GRIGORESCU PETRE - 6 reţinuţi - Buzău.
- Lot POPESCU ION - 5 reţinuţi - Buzău.

TOTAL 41 reţinuţi

Direcţiunea Regională Sibiu

- Lot METEŞANU FLAVIU - 4 reţinuţi - org. „Z".
- Lot „Liga part. români" - 5 reţinuţi -
- Lot de 11 reţinuţi bănuiţi PNŢ.
- Doi reţinuţi treceri de frontieră.
- Cinci reţinuţi, crime de război.
- Lot. PNŢ - 19 reţinuţi -
- Lot PNŢ - 20 reţinuţi -
- 11 cazuri izolate, instigări campania agricolă (Blaj).
- 6 cazuri izolate instigări campania agricolă (Sighişoara).

- 3 cazuri diverşi.
- Lot org. „Liga partizanilor români" - 26 reţinuţi - (Deva).
TOTAL 112 reţinuţi
Direcţiunea Regională Suceava
- BLAGA LAZAR - 1 reţinut - crime de război (Baia).
- Lot „Pui de lei" - 25 reţinuţi -
- NUNVEINNER CONSTANTIN - 1 reţinut - crime de război (Botoşani).
- COSERI IOAN - 1 reţinut - „mart. lui Iehova" (Botoşani).
- MOISUC GHEORGHE - 1 reţinut - crime de război.
- Lot banda „Inimă neagră" - 10 reţinuţi -
- Lot SEMENCIUC TRAIAN - 21 reţinuţi -
TOTAL 60 reţinuţi
Direcţiunea Regională Timişoara
- Lot ION CONSTANTIN - 17 reţinuţi - legionari.
- Lot GEORGESCU ELENA - 11 reţinuţi - legionari.
- Lot POPESCU TRAIAN - 17 reţinuţi - PNŢ.
- Lot VOICHIŢĂ CONSTANTIN - 22 reţinuţi - PNŢ.
- Lot POPA GHEORGHE - 53 reţinuţi - PNŢ.
- Lot MUNTEANU GHEORGHE - 24 reţinuţi - legionari (Lugoj).
- Lot 2 MIHALCOVICI ALEXANDRU - 26 reţinuţi - PNŢ.
TOTAL 120 reţinuţi
Direcţiunea Securităţii Capitalei
- Lot Gr. SAVU TRAIAN - 19 reţinuţi - legionari.
- Lot BARBUS IOAN - 21 reţinuţi - PNŢ.
- Lot COCONET VICTOR - 30 reţinuţi - PNŢ.
- Org. PNŢ. CFR RĂDUŢ PAVEL şi a...?
- WILLY KURT priz. german.
- ZMED MIHAI - trei reţinuţi - evaziune.
- TOBOITOC PETRE - 7 reţinuţi - evaziune.
TOTAL 82 reţinuţi
D.G.S.P. V [Arestul Anchetelor penale]
Serviciul 1
- Col. POPA IOAN, LANTOS GHEORGHE, DANIEL CANTEMIR, SADOVEANU ALEXANDRU, RUDESCU CORNEL, TORSAN DUMITRU, POPESCU CORBU, VICTOR VICTOR, CREITZER SOFIA.
TOTAL 9 reţinuţi
Serviciul 2
- Lot TEODORESCU TIBI - 5 reţinuţi -
- MILOVSKI GHEORGHE - SCOVARZA GHEORGHE - MITREA ION, MITREA ELENA - LUNGEANU ION - IONESCU VINTILĂ.
TOTAL 11 reţinuţi
Serviciul 3
Problema PNŢ:
PETRESCU GHEORGHE - TEODORESCU IOAN PUIU - ION LUGOJANU - DIMA VICTORIA - ENĂCHESCU MARIN - JUSTIN FILIP - SIMIONESCU ROMANA - FODOR VICTOR - CIORDAS OVIDIU - LAPTES TITUS - SCHILERU ARISTIDE - CAVACHE GHEORGHE - NICOLAU ION.
- Rămăşiţe POPP: ROZIN CONSTANTIN.
- Lotul PSDI: MOTAS CONSTANTIN - STRAMBULESCU ADRIAN - FILIPESCU GHEORGHE - GARBOVEANU SIMION.
TOTAL 18 reţinuţi
Serviciul 4
- Evazionişti:
MASTICI M. - SCHILER I. - MARIN TUDOR - RADINA REMUS - MUNTEANU A. - COTEA CONSTANTIN - MATEIAS TRAIAN - VAIGONI A. - STOICOVICI M. - SOIER S. -

KOLLINGER I. - MARINOV G. - IOSIMOVICI M. - BRODAN DUSAN - TODOROVICI D. - NICHIFOROV G. - RASCOS ION - CORCAN PAVEL - OLAH MIHAI - DRESCAN I. - IGHISAN I. - IONESCU M. - OMESCU I. - OPRISAN GH. - ANCA FABIAN - AMBROZIE H. - BĂRBULESCU D. - MANU ION - GHITA IOSIF - DAVID N. - PESJT RADE - GLUMAT V. - DONCA DUSAN - BUBNIEVICI C. - TODOROVICI M. - GRUICI OBRAD - SOVILI LIUBOMIR - STOIANOVICI M.
- Crime de război:
CINSKI VIRGIL - METODIE NICOLAE - BADIU SIMION - ILIESCU MIHAI - HOTINEANU ROMULUS - CEALACU GH. M. - SIMIONESCU DUMITRU - HOCIUNG E. - POPA STANCU - VLAHUT GH. - ŞERBAN VIRGIL.
- Diverşi:
ROSETTI ALEXANDRU.
TOTAL 57 reţinuţi
Biroul Juridic
Lot rămăşiţe POPP - MARGINEANU AUREL - 8 reţinuţi.
- Lot PNŢ - LEON M. Ion - 22 reţinuţi.
- Lot. leg. - CRISTOFOR DANCU - 3 reţinuţi.
- Lot leg. - GHITA PIELE - 5 reţinuţi.
- Lot rămăşiţe POPP - PĂDUREANU ION - 13 reţinuţi.
- Lot DANIEL CANTEMIR - 4 reţinuţi.
- Lot „Graiul sîngelui" - LATEA CONSTANTIN - 24 reţinuţi.
- Lot ZWETTLER GERTRUD - 2 reţinuţi.
- Crime de război: ALECU NICOLAE - ANGHELESCU ION - GHERASIM VICTOR.
- Evaziune: MAFTEI DUMITRU - PETER CONSTANTIN - ORRADOVICI RADISA - CRISTESCU VALERIU - SIEGLER AUREL - SIEGLER PAULA - MILLIAN LIVIU - BRICEAH ION - LUNGU NICOLAE - NICHITA GHIZELA.
- BĂLEANU DUMITRU - ştiri tendenţioase şi insulte Guv.
TOTAL 95 reţinuţi
RECAPITULAŢIE
asupra planului de muncă pe perioada 15-25 Oct. 1949

1.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ BRAŞOV	12 reţinuţi.
2.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ CLUJ	185 reţinuţi.
	RAPORT	197 reţinuţi.
3.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ CONSTANŢA	47 reţinuţi.
4.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ CRAIOVA	45 „
5.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ GALAŢI	91 „
6.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ IAŞI	41 „
7.	DIRECŢIUNEA REGIO7NALĂ ORADEA	155 „
8.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ PITEŞTI	39 „
9.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ PLOEŞTI	41 „
10.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ SIBIU	122 „
11.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ SUCEAVA	60 „
12.	DIRECŢIUNEA REGIONALĂ TIMIŞOARA	120 „
13.	DIRECŢIUNEA SECURITĂŢII CAPITALEI	82 „
	DIRECŢIUNEA GENERALĂ D. „V".	
	Serviciul 1	9 „
	Serviciul 2	11 „
	Serviciul 4	57 „
	Biroul Juridic	95 „
	TOTAL lichidări la 25 Octomvrie 1949	1220 reţinuţi.

Lichidări [finalizarea cercetărilor şi trimiterea în judecată - n.n] pe perioada 1-15 Oct. 1949.... 1401 reţinuţi
TOTAL lichidări programate pe perioada
1-25 Octomvrie 1949..... 2621 reţinuţi" (*Ibidem*, dosar 9051, vol. 2, f. 38-43).

7

28 februarie 1950

[Cuvîntul de încheiere al lui Teohari Georgescu la Conferinţa cu comandanţii Miliţiei, Securităţii şi Trupelor de Securitate din Direcţia Generală şi Direcţiile Regionale]*

Tovarăşi,

Modul în care a decurs Conferinţa noastră a arătat un lucru, că organele Ministerului Afacerilor Interne, Securitatea, Miliţia şi Trupele noastre trebuie să se găsească în permanentă stare de alarmă, că Securitatea şi Miliţia se găseşte în stare de război şi, atunci cînd se consideră altfel, atunci tovarăşi, începem deci să constatăm lipsuri în munca noastră.

Tovarăşii au vorbit despre Conferinţa pe care am avut-o noi în urmă cu 6 luni, la sfîrşitul lunei august 1949, unde s-au desbătut o serie de sarcini importante, sarcini ale Aparatului nostru. Tovarăşi, trebuie să spunem, Conferinţa din august 1949[79] a avut rezultate pozitive. Noi atunci am discutat şi am trasat sarcini, între altele [despre] o rapidă cotitură în ceea ce priveşte colaborarea dintre organele Securităţii şi Miliţiei[80]. Şi în rapoartele de astăzi s-a arătat şi subliniat că în aceasta s-a făcut paşi frumoşi. Desigur nu trebuie să ne mulţumim cu acest lucru, trebuie să mergem mai departe pe drumul de a strînge mai puternic colaborarea între organele Securităţii şi Miliţiei.

---

* ASRI, fond D, dosar 10090, f. 80-90.

79. Stenograma sau procesul-verbal al acestei şedinţe din 28-29 februarie (1950 a fost an bisect) nu au fost identificate în arhive, fiind probabil distruse. În cadrul acestei şedinţe, o temă principală a discuţiilor a fost legată de a doua operaţiune de arestare a fruntaşilor ţărăniști de pe întregul teritoriu al ţării, derulată în noaptea de 15 spre 16 august 1949, precum şi lichidarea grupurilor de rezistenţă armată împotriva regimului, constituite în special după alegerile din 1946.

80. De fapt, tensiunile între instituţii au fost dovedite chiar de desfăşurarea Conferinţei, de la lucrările căreia, în următoarele două zile (1-2 martie) au fost excluşi comandanţii Miliţiei, participînd numai comandanţii Securităţii (vezi documentul următor).

Am mai desbătut în august problema existenţei bandelor din ţară[81], care în perioada aceea era extrem de interesantă şi trebuie să spunem că după această Conferinţă, respectiv în perioada din august pînă astăzi, organele Securităţii şi Miliţiei au dat şi în acest sector rezultate frumoase. Dar, tovarăşi, nu numai acestea au fost şi sînt sarcinile care stau în faţa organelor de Securitate şi Miliţie. Sarcinile noastre sînt multiple, dar mai cu seamă sarcinile noastre sînt permanente, munca noastră nu poate fi, tovarăşi, făcută pe perioade, pe epoci, ci munca noastră trebuie să fie continuă şi, aşa cum s-a arătat aici, să fie încontinuă luptă împotriva duşmanului, să nu lăsăm un singur moment duşmanul să se organizeze şi să aplice el lovituri. Tovarăşi, dacă noi am putut vorbi în rapoartele noastre despre succese, aşa cum am arătat înainte, dar de asemenea rapoartele şi tovarăşii care au luat cuvîntul au arătat că în faţa noastră stau probleme, tovarăşi, care ne-au dat mult de gîndit multora dintre dvs. şi mai cu seamă sînt sigur, sînt convins că în momentul de faţă dau tuturor de gîndit asupra problemelor care au fost ridicate.

Ce a reieşit tovarăşi din rapoarte? A reieşit, aşa cum ne-am obişnuit să spunem, o ascuţire a luptei de clasă, dar pentru noi, tovarăşi, aceasta nu este numai o frază, nu sînt numai vorbe, ci aceasta noi o simţim, noi o vedem în fiece zi, ce înseamnă această ascuţire a luptei de clasă. Cu alte cuvinte, din rapoarte a reieşit o înteţire a atacului din partea elementelor duşmane. Duşmanul a devenit mai agresiv, mai îndrăzneţ, a devenit mai turbat. Duşmanul a trecut la noi şi noi forme de luptă împotriva regimului nostru. De la formele cele mai simple, pînă la cele mai complicate, duşmanul a început să treacă la asasinarea tovarăşilor noştri. Duşmanul şi-a dat seama de marea importanţă pe care o au gospodăriile agricole[82] colective şi şi-a concentrat tot focul împotriva acestor gospodării

81. În urma acestei şedinţe, la 2 septembrie 1949 s-a întocmit la Direcţia Generală a Securităţii Poporului o *Dare de seamă asupra bandelor teroriste din munţi*, în care se arăta: „Ca o consecinţă a acţiunii de instigare şi agitaţie dusă de reacţiunea internă şi alimentată de către propagandiştii războiului din ţările imperialiste, elementele urmărite pentru faptele lor din trecut şi pentru acţiunea de subminare a regimului democrat desfăşurată după 23 august 1944 s-au refugiat în munţi", unde „duc acţiuni teroriste" şi „fac propagandă pro-războinică". Securitatea îi acuza pe cei din grupurile de rezistenţă de „jaf la drumul mare" şi „intimidarea populaţiei", omiţînd să spună că atacurile bandelor erau îndreptate exclusiv împotriva autorităţilor comuniste şi a reprezentanţilor lor. Darea de seamă face apoi o trecere în revistă a tuturor grupurilor de rezistenţă identificate pe teritoriul ţării (*Ibidem*, dosar 2168, f. 407-422; vezi şi *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 198-204).

82. Înfiinţarea Gospodăriilor Agricole Colective (iniţierea colectivizării agriculturii) s-a decis la Şedinţa Plenară a CC al PMR din 3-5 martie 1949. În Rezoluţia adoptată „asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare şi pentru transformarea socialistă a agriculturii" se arăta: „Pentru a scăpa oamenii de întuneric şi mizerie trebuie să se contruiască socialismul la sate, adică să se treacă la gospodăria agricolă colectivă [...]. Ne sprijinim pe ţărănimea săracă, strîngem alianţa cu ţărănimea mijlocaşă şi ducem o luptă neîntreruptă împotriva chiaburimii" (Dan Cătănuş, Octavian Roske, *Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică*, vol. I, 1949-1953, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 2000, pp. 104-105; în continuare: Roske, Cătănuş, *Colectivizarea... Dimensiunea politică*). La şedinţa Secretariatului CC al PMR din 28 martie 1949, Ana Pauker a fost desemnată să prezideze Comisia pentru înfiinţarea gospodăriilor colective. În anul 1949 au fost înfiinţate 56 de gospodării agricole colective, primele dintre ele fiind inaugurate la 24 iulie 1949; numele lor erau sugestive din punctul de vedere al propagandei comuniste: „Victoria Socialismului", „Drum nou", „Secera şi Ciocanul", „Viaţă nouă", „Steagul lui Lenin" ş.a.m.d. (Gheorghe Iancu, Virgiliu Ţîrău, Ottmar Trașcă, *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative, 1945-1952*, Ed. Presa Universitară, Cluj-Napoca, 2000, p. XXIV (în continuare: Iancu,

pentru subminarea şi distrugerea lor. Tovarăşi, din buletinele zilnice care vin la noi, din aceste buletine noi am înregistrat în cursul lunei ianuarie pînă la 25-26 februarie cam 100 de acţiuni duşmănoase pe teritoriul rural. General Pintilie a cerut un raport secret din ţară, să se raporteze care este numărul acţiunilor şi care sînt elementele ridicate în perioada aceasta de 2 luni.

Tovarăşi, sînt numai date interesante, pe de o parte avem aproape 100 de acţiuni din partea duşmanului începînd cu răniri, loviri, incendieri şi aşa mai departe, pe de altă parte avem în toată ţara în decurs de 2 luni de zile 14 persoane reţinute pentru zvonuri şi avem 51 de persoane reţinute pentru toate celelalte categorii de instigări, va să zică, iată că noi [avem probleme] în toată ţara pe teritoriul rural, unde din rapoartele tovarăşilor se vede acest lucru şi buletinele vorbesc. Tovarăşi, din aceste rapoarte reiese clar acest lucru şi totuşi noi, dacă facem o mică socoteală, vedem că în perioada aceasta au fost ridicate 65 de persoane de pe teritoriul rural. Tovarăşi, fără îndoială am fi cu toţii foarte mulţumiţi dacă această cifră ar reprezenta într-adevăr singurele elemente duşmane active din ţară. Dar tovarăşi, putem noi, cineva din noi să ne înşelăm, să ne furăm căciula şi să credem că noi avem în ţară activi în decurs de 2 luni de zile 60 şi ceva de oameni?

Iată, tovarăşi, un aspect al problemei care ne-a făcut să luăm foarte în serios problemele acestea, să hotărîm în a ne vedea împreună, în a discuta această problemă şi în a vedea de unde provine această slăbiciune, această lipsă, pentru a face imediat cotitura[83], pentru a lua măsurile care ni le dictează conştiinţa şi răspunderea noastră.

Ţîrău, Traşcă, *Colectivizarea... Aspecte legislative*). La două săptămîni după şedinţa cu şefii teritoriali ai Miliţiei şi Securităţii, se mai înfiinţau alte 50 de GAC-uri (prin Hotărîrea Ministerului Agriculturii nr. 267 din 16 martie 1950, publicată în *Buletinul Oficial*, nr. 30 din 30 martie 1950).

83. „Cotitura" în acţiunile întreprinse de Securitate în mediul rural a urmat deciziei adoptate la a cincea Plenară a Comitetului Central al PMR, unde s-a decis înlocuirea Comisiei agrare cu o Secţie agrară în cadrul CC-ului, condusă de Ana Pauker. Ulterior, la o şedinţă a Secretariatului din 20-23 februarie 1950, la care participase şi Teohari Georgescu, s-a decis intensificarea colectivizării, chiar în condiţiile forţării procesului, întrucît „transformarea socialistă a agriculturii nu se întîmplă de la sine, fără ca acest scop să fie urmărit de Partid şi clasa muncitoare. Iniţiativa transformării socialiste nu aparţine ţărănimii". Cînd Pauker se afla la Moscova pentru o operaţie la sîn, Gheorghiu-Dej confirma în 6 iunie 1950 sugestia sovieticilor, potrivit căreia înfiinţarea a 1.000 noi gospodării agricole era posibilă, deşi Ana Pauker o apreciase drept „o nebunie", respingînd chiar în aprilie înfiinţarea a 655 dintre cele 900 de propuneri de colectivizare înaintate Comisiei agrare. Cu toate acestea, Dej nu a ezitat mai tîrziu să o acuze tocmai pe Ana Pauker pentru excesele colectivizării din 1950. Miliţia şi Securitatea au primit ordine, în conformitate cu „noua linie" privind colectivizarea, de a „asista la organizarea gospodăriilor agricole", participînd activ la „înregistrarea" de noi membri în Alba, Arad, Argeş, Cluj, Putna, Tecuci, Dolj, Făgăraş, Gorj, Ilfov, Mehedinţi, Mureş, Sibiu, Tîrnava Mică, Trei Scaune, Vîlcea şi Vlaşca şi la arestarea oponenţilor: 80.000 de ţărani au fost închişi în vara anului 1950 (Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej şi statul poliţienesc*, Ed. Polirom, 2001, p. 107, în continuare, D. Deletant, *Teroarea...*; Robert Levy, *Ana Pauker. The rise and fall of a Jewish communist*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, Londra, 2001, pp. 103, 106 [trad. rom. *Gloria şi decăderea Anei Pauker*, Ed. Polirom, 2002], în continuare, R. Levy, *Ana Pauker...*). Această „cotitură" care a dus la abordarea represivă a colectivizării a provocat izbucnirea de violente revolte ţărăneşti în vara anului 1950, în toate judeţele amintite mai sus ca fiind „asistate" de organele represive în procesul de colectivizare.

Tovarăşi, noi sîntem astăzi în situaţia în care putem să spunem sigur, nu ne îndoim de cinstea, nu ne îndoim de devotamentul tovarăşilor noştri care se găsesc în munci de răspundere la Miliţie şi la Securitate, pentru că considerăm că sînt tovarăşi de încredere, tovarăşi care au fost puşi în aceste munci pentru că au meritat şi mai este încă de lucru, foarte mulţi tovarăşi sînt tovarăşi muncitori, sînt tovarăşi care a adus – şi e clar acest lucru – un spirit nou, un spirit de conştiinţă de clasă, de ură împotriva duşmanului şi atunci deci nu se mai pune problema pentru noi ca să zicem că avem de-a face cu tovarăşi sau cu oameni puşi la munci de răspundere care nu au conştiinţă, nu simt, nu au devotament. Şi cu toate că avem oameni de încredere, noi asistăm la situaţia pe care n-o mai poate admite nici Partidul nostru, n-o mai putem admite nici noi de aici şi sînt sigur că n-o puteţi admite nici dvs. din locurile de unde vă găsiţi. Fără îndoială, situaţia aceasta, tovarăşi, nu putea să nu aibe repercursiuni pînă aici, nu putea să nu fie sesizată de tovarăşii din conducerea Partidului, nu putea să nu se ridice această problemă cu o ocazie şi cu altă ocazie, pentru că atunci cînd avem de înregistrat acte duşmănoase din partea duşmanului, iar loviturile noastre sînt foarte rare, era şi firesc ca problema aceasta să se pună, ca o problemă de a analiza să vedem ce împiedică ca organele noastre care duc o muncă, au dus acţiuni frumoase, au avut rezultate frumoase, totuşi la un moment dat să ne găsim într-un moment critic.

Tovarăşi, ce s-a întîmplat? Noi am plecat acasă în august, am dat curs la colaborare, am pornit la luptă împotriva bandiţilor, ne-am adîncit de multe ori în a descoperi acţiunile subversive, elemente sau grupuri care lucrează clandestin, au mers pe linia Miliţiei, de a-i da tot prestigiul ei, dar am neglijat tovarăşi activitatea elementelor duşmane de fiecare zi, am neglijat tovarăşi şi mai cu seamă începuturile construirii socialismului la ţară, am neglijat tovarăşi existenţa elementelor capitaliste numeroase lăsate, am neglijat existenţa în ţara noastră a elementelor exploatatoare, am neglijat faptul că în perioada aceasta duşmanul din afară dă atenţie deosebită ţărilor de democraţie populară, am neglijat faptul că radioul străin încontinuu zi de zi vorbeşte de începerea războiului[84], vorbeşte că nu vom mai avea mult şi va veni bomba atomică. Am neglijat toate aceste lucruri şi am considerat că ne găsim cu dictatura proletariatului, stăpîni în ţara noastră, că noi mergem înainte, că nu dăm mare atenţie duşmanului – duşmanul îşi vede de treabă, noi ne vedem de treabă. N-am dat atenţie acestui lucru şi fără îndoială roadele au început să se arate, roadele desigur ne lovesc în activitatea şi munca noastră.

Într-adevăr tovarăşi, rapoartele pe care le-au ţinut tovarăşii făceau impresia că noi sîntem împiedicaţi, că parcă sîntem îngrădiţi, parcă cineva ne ţine de mîini, că parcă n-avem voie, n-avem libertate, deşi, ca şi totdeauna, noi am subliniat mult în Conferinţa

84. Zvonurile privind izbucnirea unui război împotriva URSS proliferaseră cu mai multă vreme în urmă şi într-o asemenea măsură, încît ele au făcut chiar obiectul rapoartelor înaintate de Securitate conducerii de partid, ajungînd subiect de dezbatere la acel nivel. Astfel, chiar la Şedinţa Plenară a CC al PMR din 3-5 martie 1949 privind colectivizarea agriculturii, Gheorghe Gheorghiu-Dej remarca în legătură cu aceste cu zvonuri, pe care le atribuia chiaburilor, că „din tot materialul pe care organele noastre ni-l pune la dispoziţie se vede şi genul preocupărilor acestor domni, care lucrează prin găuri subterane. Ceea ce îi preocupă în primul rînd este războiul, nădejdea că numai un război ar mai putea schimba stările de lucruri" (Roske, Cătănuş, *Colectivizarea... Dimensiunea politică*, p. 91).

din august că acum aveţi libertatea, că acum sînteţi învestiţi cu această autoritate, cu responsabilitate, că nu mai trebuie pentru o ridicare sau alta să cereţi aprobare la centru[85].

Cu toate acestea, a reieşit tovarăşi aspectul acesta, noi ne punem întrebarea: pot într-adevăr tovarăşii care sînt oameni politici, sînt oameni politici pentru că tovarăşi, asupra acestui lucru trebuie să subliniem, noi avem de-a face cu tovarăşi, cu conducători în Aparatul de Stat extrem de important, oameni care gîndesc, oameni care judecă, oameni care nu acţionează la întîmplare. Ne-am gîndit că tovarăşii poate s-au gîndit că nu este bine să facem arestări, să creem o atmosferă grea de teroare şi să nu avem rezultate politice pe care le scontăm. Dacă ne-am gîndit la acest lucru, am înlăturat rapid aceste cauze. Şi tov. General Pintilie a arătat, în perioada aceasta au fost foarte multe elemente ridicate, dar nu elemente duşmănoase sau adevărat duşmănoase. De ce? Pentru că de multe ori sîntem influenţaţi de elemente duşmănoase şi activitatea pe care noi o ducem, activitatea pe care noi o facem pe linie de Securitate sau de Miliţie, n-o facem totdeauna gîndind sau judecînd, dar o facem pentru că aşa spune X sau Y. Am avut cazuri din acestea, nu numai cu 500 de oameni dar chiar cu 800 de oameni, ridicaţi înainte de termen, înainte de expirarea termenului de însămînţări[86]. Dar nu numai în acest sector tovarăşii au făcut ridicări pe linie de colectări. Dacă ridicări pe linie de colectări s-ar fi făcut atingînd într-adevăr elementele care agită împotriva colectării şi caută să împiedice colectarea, atunci fără îndoială că acţiunea tovarăşilor din punct de vedere politic ar fi fost justă şi ar fi dat rezultate bune. Dar noi ne-am apucat să reţinem şi pe linie de colectări nu lovind pe cei care făceau agitaţie dar în cei care nu puteau îndeplini cotele de colectare care de multe ori erau puse din birou negîndite şi judecate bine[87]. Am avut cazuri de acestea în Judeţul Ilfov şi în multe judeţene din ţară comisiile

85. Sistemul hipercentralizat din aparatul de Securitate presupunea ca orice decizie privind operarea de arestări să fie confirmată telegrafic de Direcţia Centrală; la sistem s-a renunţat temporar în 1950, ceea ce a dus la nenumărate abuzuri, în special în mediul rural. Valurile de arestări în acest mediu nu au avut drept cauză doar ostilitatea la colectivizare, ci şi foarte slaba pregătire a securiştilor din Birourile de Securitate locale, predispuşi la abuzuri şi arestări arbitrare, pentru a-şi proba astfel „eficienţa" şi a preîntîmpina „evenimente" în raza lor de competenţă. Telegramele din teritoriu din această perioadă demonstrează din plin afirmaţia de mai sus (ASRI, fond D, dosar 4640 – telegrame, *passim*).

86. Însămînţarea terenurilor agricole nu mai rămînea la latitudinea proprietarului agricol, iar nerespectarea planului de însămînţări era socotită sabotare a economiei şi ducea la arestarea celor vinovaţi de către Securitate. Atît suprafaţa, cît şi tipul de cultură erau stabilite de autorităţi, o dată cu introducerea planificării economiei, în conformitate cu Planul general economic al RPR pe 1949 (Decretul nr. 1 din 31 decembrie 1948, publicat în *Monitorul Oficial*, nr. 1 din 1 ianuarie 1949). Acesta stipula: „În toamna anului 1949 se va însămînţa o suprafaţă de cel puţin 3.000.000 hectare şi se vor executa arături pentru culturile din primăvara următoare pe o suprafaţă de cel puţin tot 3.000.000 hectare" (capitolul IV al Decretului). Îndeplinirea planului de însămînţări era supravegheată de Ministerul Agriculturii, care, în conformitate cu atribuţiile fixate prin Decretul nr. 50 pentru organizarea Ministerului Agriculturii al RPR (*Monitorul Oficial*, nr. 39 din 16 februarie 1949), „întocmeşte şi prezintă Consiliului de Miniştri, pentru aprobare, planurile de producţie agricolă şi le aduce la îndeplinire". Ca urmare, la 6 aprilie 1949, a fost instituit regimul supravegherii muncilor agricole prin Decizia ministerială nr. 547 a Ministerului Agriculturii (*Buletinul Oficial*, nr. 16 din 6 aprilie 1949).

87. Cotele au fost introduse într-o primă formă prin Legea nr. 251 din 12 iulie 1947 (publicată în *Monitorul Oficial*, nr. 159 din 15 iulie 1947), care reglementa circuitul produselor agricole. Producătorii agricoli puteau dispune de produsele lor numai după ce vindeau obligatoriu către

de colectări din judeţ, împreună cu preşedintele comitetelor provizorii din dorinţa de a realiza cît mai mult, se întîmpla să ceară o mie de vagoane şi puneau 1.200 vagoane, îşi luau angajamente care sînt frumoase dar nu sînt totdeauna bine gîndite şi punea să realizeze aceste 1.200 stabilite în mod birocratic pe plasă, comună, o anumită cantitate fără să ţină seama dacă în realitate aceste cote corespund cu producţia ce se poate realiza. Elemente au reuşit să strîngă în jurul lor ţărănimea săracă şi mijlocaşă, că această ţărănime a început să umble să colecteze porumb, a început ca să agite că vor fi reţinuţi sau în pericol de a fi reţinuţi. Şi am avut la un moment dat unele rezultate invers decît cele scontate.

Tovarăşii pot să spună următorul lucru: noi am ridicat 800 de oameni pentru că comitetele provizorii au cerut sau comisiile de colectare, noi o să spunem: dar tovarăşi şi dvs. sînteţi oameni de răspundere, nu sînteţi puşi acolo numai să daţi din cap, să spuneţi da sau nu, atunci cînd un organ sau altul spune un lucru, ci noi sîntem oameni disciplinaţi, dar sîntem şi oameni conştienţi cînd vedem o problemă cum au fost însămînţările că nu merge bine, cînd vedem că se dă termen de însămînţări pînă în Octombrie sau Noembrie şi în loc de Noembrie judeţul respectiv fixează Octombrie, deci

---

stat o parte dintre ele, Ministerul Industriei şi Comerţului fiind factorul de decizie în legătură cu cantitatea, felul şi preţul produselor, timpul şi locul de preluare a cotelor stabilite. Prin aceeaşi lege, acest minister, alături de cel al Agriculturii şi Domeniilor, îndruma, supraveghea şi controla recoltarea, prelucrarea şi preluarea produselor. Presiunea statului asupra producătorilor individuali s-a accentuat în anul următor, o dată cu Decretul nr. 13 din 29 aprilie 1948 (publicat în *Monitorul Oficial*, nr. 100 din aceeaşi zi) pentru organizarea Ministerului Agriculturii. Acesta era autorizat să ducă la îndeplinire politica agrară a RPR, prin întocmirea planurilor de producţie şi controlarea circulaţiei bunurilor agricole, iar prin Decretul nr. 112 din 29 iunie 1948 (*Monitorul Oficial*, nr. 147) s-a înfiinţat Comisia Centrală pentru Colectarea Cerealelor, cu reprezentanţi în teritoriu pînă la nivel de plasă. O dată cu adoptarea Planului economic al RPR pe 1949, eforturile autorităţilor în vederea colectivizării agriculturii s-au intensificat, tinzînd spre sărăcirea deliberată a gospodăriilor ţărăneşti. După Plenara CC a PMR din 3-5 martie 1949 prin care s-a decis colectivizarea, au urmat alte restricţii, care aduceau producătorii individuali la cheremul autorităţilor. Prin Decretul nr. 306 din 21 iulie 1949 (publicat în *Buletinul Oficial*, nr. 47), care stabilea ritmul colectării cerealelor, regimul cotelor s-a înăsprit considerabil. Se decidea ca agricultorii să predea statului o parte din produsele lor, într-un cuantum hotărît de Consiliul de Miniştri, la propunerea Comisiei de Stat pentru Colectare. Exceptaţi de la aceste reguli erau doar ţăranii foarte săraci, cu terenuri cuprinse între 1 şi 3 hectare, în condiţiile în care terenurile ce depăşeau 1 hectar înregistrau o productivitate foarte scăzută. În cazul în care producătorii agricoli se sustrăgeau de la predarea cotelor, ei puteau fi pedepsiţi cu confiscarea acestora, amendă şi chiar închisoare, conform Decretului nr. 183 din 30 aprilie 1949, care pedepsea infracţiunile economice. Pe baza Decretului nr. 306, potrivit planului de colectare central, Comitetele Provizorii din teritoriu (viitoarele Consilii Populare) stabileau planurile locale de colectare, fiecare gospodărie primind un proces-verbal de colectare fără de care nu putea treiera recolta de cereale. În fine, cu o lună înaintea Conferinţei cu comandanţii Securităţii şi Miliţiei din 28 februarie 1950, se prevedea printr-o Hotărîre de Guvern regimul circulaţiei produselor agricole (*Buletinul Oficial*, nr. 7 din 26 februarie), care interzicea producătorilor să comercializeze produse pe piaţă dacă nu puteau face dovada predării cotelor şi a achitării impozitelor agricole, în urma căruia dobîndeau un certificat de producător agricol (prevedere valabilă pînă în 1989). Prin acest complex de măsuri care a provocat în 1950 şi 1951 puternice revolte ţărăneşti, producătorii agricoli individuali nu mai puteau fi stăpîni pe propriile recolte, fiind determinaţi şi prin alte mijloace de presiune să se înscrie în gospodăriile agricole colective. Pentru date suplimentare, vezi Iancu, Ţîrău, Traşcă, *Colectivizarea... Aspecte legislative*, *passim*.

cu o lună înainte de termen, avem datoria să anunţăm Bucureştiul – legătura este destul de rapidă: iată ce se întîmplă în Regionala noastră, în judeţul nostru. Noi credem că în urma acestui lucru treaba n-o să meargă bine. Noi nu sîntem sesizaţi de acest lucru. Ne trezim cu sute de oameni arestaţi parcă n-ar exista nici un organ al Miliţiei, al Securităţii. Şi trebuie să ştim că ne găsim în faţa unui fapt important.

Trebuie să vedem tovarăşi un lucru. Partidul a trimis în comitetele provizorii elementele cele mai bune, dar verificarea ne-a arătat că elementele duşmănoase au pătruns în primul rînd în Partid şi în Aparatul de Stat, că aceste elemente pătrunse în Partid pot fi trimise în funcţii de răspundere, de aceea un membru de comitet sau preşedinte de comitet cere Securităţii arestarea unui cetăţean şi mîine sau poimîine se dovedeşte că acţiunea aceasta era îndreptată împotriva noastră[88]. Elementele din Comitetele Provizorii au trebuit să fie schimbate în număr foarte mare fiindcă nu corespundeau. Atunci se pune întrebarea: dacă cere la Comitet[ul Provizoriu din localitate], la Plasă, ia să judecăm şi noi, se merge pe linia aceasta? Au mers tovarăşii în aşa fel, încît fără îndoială nu putea să meargă bine. Iată, tovarăşi, de ce se pune pentru noi problema. Dacă sînt clare sarcinile Securităţii şi ale Miliţiei în ceea ce priveşte depistarea elementelor duşmane care activează clandestin, a luptei împotriva bandiţilor din partea Securităţii şi Miliţiei, nu ne împiedicăm noi în a ne îndeplini sarcina de a lovi şi a lovi fără cruţare împotriva elementelor care agită şi care agită împotriva regimului nostru, împotriva organelor de Stat, împotriva organelor de Partid, agită împotriva colectărilor şi însămînţărilor. Oare nu este o piedică pentru noi în a lovi în aceste elemente, faptul că ridicăm la un moment dat oameni contra cărora nu avem probe? Sigur, în felul acesta noi ridicăm oamenii contra cărora nu avem probe. Dar tovarăşi, să se spună că luaţi un judeţ sau altul şi toate la rînd, dacă vom duce o muncă serioasă şi nu de lungă durată în a lua hotărît taurul de coarne, în a vedea: ia să punem noi pe hîrtie care sînt elementele duşmane din judeţul nostru, de la oraşe şi de la sate?

Tovarăşi, nouă ne revin nenumărate buletine[89], unde se spune: elementul X colportează zvonuri. Şi se spune numele şi unde se găseşte. Şi totuşi, în ceea ce priveşte măsurile împotriva acestora, noi n-am luat. Dar sînt nenumărate elemente, şi aici s-a arătat, s-au

88. Nu o dată, activiştii de partid locali abuzau de poziţia lor pentru a determina rezolvarea unor răfuieli personale prin intermediul Securităţii, prin arestarea unor nevinovaţi şi declanşarea unor drame care au zguduit lumea satului şi au inoculat, treptat, teama faţă de arbitrarul exercitării puterii de către comunişti. După cum relevă arhivele şi literatura memorialistică, din nefericire prea puţine dintre aceste cazuri au fost clarificate ulterior „la centru" prin eliberarea nevinovaţilor. Incidentul soldat cu ridicarea a 800 de oameni pentru că nu au predat cotele, la care făcuse referire Teohari Georgescu, s-a petrecut în zona Craiovei. Comandantul Regionalei de Miliţie, locotenent-colonelul Mihai Dănulescu, a fost luat la întrebări de ministru, pe parcursul desfăşurării şedinţei. Reproducem dialogul: „**Tov. ministru Teohari**: Cărui fapt se datoreşte că totuşi din raportul dumitale reiese că 800 de oameni au fost ridicaţi fără bază legală pentru neîndeplinirea însămînţărilor, ridicări ilegale, pentru că au fost făcute înainte de termenul acordat de Comisia de Stat? Cărui fapt se datoreşte că în aceste ridicări a 800 de oameni am comis o ilegalitate şi fără aprobare, cărui fapt se datoreşte? **Răspuns**: Datorită presiunii care se făcea de organizaţiile de partid şi Comitetele Provizorii şi Miliţia, de frică să nu fie un sprijin real pentru organizaţiile şi Comitetele Provizorii, făcea aceste greşeli". Este numai unul dintre exemplele de abuzuri discutate la Conferinţa din 28 februarie 1950 (ASRI, fond D, dosar 10090, f. 44-91, *passim*).

89. Este vorba de buletinele informative, transmise la Bucureşti de pe întregul teritoriu, de patru ori pe zi, de către fiecare Regională de Miliţie şi Securitate.

spus pe nume elementele care duc activitate împotriva gospodăriilor colective. Noi n-am apărat aceste gospodării. Noi am făcut [puţin] în privinţa aceasta pînă astăzi – şi trebuie rapid să ne îndreptăm – am lăsat într-o măsură foarte mare, fără apărare nişte copii ai Partidului, foarte scumpi. Aceste gospodării sînt primii paşi de introducere, de construire a socialismului la ţară. Duşmanii ştiu ce importanţă are aceasta. Dar noi trebuie să fim pătrunşi de importanţa aceasta.

Putem compromite această muncă uriaşă a Partidului nostru, de construire a gospodăriilor colective, dacă noi n-o să fim hotărîţi să lovim duşmanul care încearcă să surpe aceste gospodării. Şi ce s-a văzut şi a reieşit şi din rapoarte, să sesizeze activitatea elementelor duşmănoase în jurul unor gospodării colective din judeţ, se făcea o propunere: creerea unui post de Miliţie în comuna aceea. Tovarăşi, vom ajunge să creem pe lîngă fiecare gospodărie colectivă – astăzi sînt cîteva sute, mîine cîteva mii, dar pentru ca postul de Miliţie să ne ajute, acolo unde sînt gospodării agricole colective, circumscripţia sau postul să îndrepte toată atenţia. Se va lovi fără milă în acei care duc activitate deschisă – sînt fapte care arată aceasta – numai dacă voim să vedem această activitate deschisă. Dar a veni să spunem că nu avem fapte concrete împotriva duşmanului, înseamnă să ne legăm la ochi, să lăsăm duşmanii să lovească mai departe în regimul nostru de democraţie populară, în dictatura proletariatului din ţara noastră. Şi atunci o să întreb pe tovarăşi, ce dictatură a proletariatului este aceasta, ca să se lase lovită de toată chiaburimea, de toate elementele duşmane? Au teamă de noi, au frică de noi, au aceste elemente frică, tremură ele de această dictatură, tremură ele de organele de Securitate, sau de Miliţie? Nu tovarăşi, nu tremură, nu le e teamă şi frică. Dacă le-ar fi teamă şi frică, nu ar face ce fac astăzi! Da, sînt de acord cu dvs. că vom lua măsuri, vom lovi, vom pune la respect[90], dar aceasta nu înseamnă ca să terminaţi lupta de clasă. Vor căuta alte forme, vor căuta să lovească din umbră. Dar acum nu sînt în umbră, luptă pe faţă, lovesc fără ruşine, intră în adunări, spun în adunări ce au de spus, merg pînă acolo că dizolvă adunările făcute pentru pace, pentru alte scopuri. Astea sînt faptele care se întîmplă în ţară şi nu întîmplător.

Aşa cum tovarăşul spunea, dacă nu lucrăm cum trebuie lucrează duşmanul şi duşmanul a lucrat, duşmanul lucrează, a reuşit să dea o serie de lovituri, a reuşit în unele părţi, chiar dacă puţin, a reuşit să creeze situaţia pe care o spunea un tovarăş în raport aici, care a spus: „starea de spirit este liniştită – la început – dar chiaburimea a reuşit să atragă o bună parte a ţărănimii sărace şi mijlocaşe de partea ei"[91]. Şi atunci noi avem datoria să nu spunem că în regiunea şi judeţul nostru starea de spirit este bună şi nu este nimic de semnalat, ci să arătăm care este situaţia, care este realitatea cînd merg tovarăşii noştri de

90. Acest îndemn la represiune violentă lansat de Teohari Georgescu în faţa tuturor comandanţilor de Securitate şi Miliţie avea să „dea roade": pe parcursul derulării revoltelor ţărăneşti din vara anului 1950 au fost împuşcaţi fără vreun fel de judecată sute de ţărani, după scenariul sintetizat într-o propoziţie în raportul unei unităţi trimise la 31 iulie 1950 pentru a „linişti spiritele" într-o comună din Bihor: „Cînd au apărut organele noastre, au tras focuri de armă asupra lor" (raport din august 1950, privind „agitaţiile pregătitoare" ale revoltelor, *Ibidem*, dosar 4123, f. 262-275).

91. Georgescu îl citează pe maiorul Ilie Enescu, directorul Judeţenei de Securitate Romanaţi. Acesta a coordonat în vara anului 1950 acţiunile Securităţii de menţinere sub control a ţăranilor din Romanaţi, nemulţumiţi de cuantumul cotelor de cereale pe care urmau să le predea la stat (*Ibidem*, dosar 4640 – telegrame, *passim*).

la Partid şi sînt luaţi la goană[92]. Noi avem datoria să spunem: nu am reuşit să tragem ţărănimea săracă şi mijlocaşă, pentru că chiaburimea lucrează mai departe şi spunea un tovarăş pentru că ţărănimea săracă este dependentă de chiaburime. Dar de ce tovarăşi, după 4-5 ani de regim al nostru, după ce am păşit la construirea socialismului, să avem această situaţie, cînd legile noastre spun: dacă este chiabur care foloseşte mîna de lucru, să-l lovim să-i iasă ochii din cap, să facem să nu mai depindă ţăranul sărac de chiabur şi invers. Iată, tovarăşi, de ce problema aceasta trebuie privită cu toată seriozitatea.

Da, spunea un tovarăş şi este frumos că s-a văzut în rapoarte că s-a mers pe linie autocritică, spunea un tovarăş: am crezut noi că dacă vom merge să prelucrăm cu elementele acestea, treaba va merge. Tovarăşi, este bună prelucrarea, este foarte bună, dar în faţa duşmanului trebuie să prelucrăm altfel. Să prelucrăm noi şi mai cu seamă organele politice cu ţăranii săraci şi mijlocaşi, iar noi cu duşmanii să aplicăm altă prelucrare, să nu ne pierdem timpul cu încercarea de a transforma aceste elemente. Nu vom reuşi, chiar dacă vom încerca să schimbăm planul. Iată de ce, tovarăşi, nu trebuie să ne pierdem timpul, să ne facem iluzii că cu astfel de oameni noi putem merge în teritoriu. Dar, tovarăşi, este de asemenea foarte important, din rapoarte s-a văzut acest lucru, din buletin, duşmanul astăzi lucrează de asemenea pe teritoriul rural, ca obiectiv principal luînd gospodăriile agricole colective, continuînd în afară să le destrame, caută dinăuntru să le destrame şi vor căuta şi mîine şi noi va trebui să ne aşteptăm la aceste schimbări tactice din partea duşmanului. Va trebui să fim pregătiţi în a demasca elementele duşmane strecurate în gospodăriile colective[93].

Dar, tovarăşi, s-a vorbit aici şi de fapt şi tovarăşii au atins, că merg unele elemente la sate. Am pus chiar o întrebare: elemente străine, elemente politice, vechi politicieni vin la sate? Îţi face impresia tovarăşe că sîntem aşa de liberali, încît îţi pui o întrebare: oare tovarăşii muncitori, tovarăşii care au cunoscut regimurile, care au dispărut nu de mult, tovarăşi intelectuali legaţi de partid, de noi, n-au cunoscut pe duşman cît e el de feroce, de furios? Nu ştiţi ce spune el la colţ de stradă atunci cînd în capul lor mai există speranţa de reîntoarcere a timpurilor trecute, nu cunoaşteţi ce spun ei? ! Nu discută ei, nu arată că n-ar rămîne cracă de pom de care să nu fie atîrnat un element democrat din ţara noastră? Ştim noi aceste lucruri, cunoaştem noi aceasta? Atunci de unde acest liberalism la noi, de unde parcă această milă, această milă, atunci cînd aceşti bandiţi ne-au dat exemplu nu demult – anul trecut – de ce sînt în stare să facă şi nu numai într-un

92. „În ziua de 24 iulie a.c., în comuna Tautelec, jud. Bihor, judeţeana PMR a trimis 18 îndrumători pentru a lămuri populaţia în legătură cu plata muncilor agricole. Cu această ocazie, ei au fost întîmpinaţi de preşedintele Comitetului Provizoriu şi secretarul organizaţiei de bază, care le-au atras atenţia să iasă din comună, fiindcă ei nu garantează de libertatea lor" (fragment din raportul din august 1950, citat la nota 60). Într-adevăr, îndrumătorii au fost brutalizaţi şi alungaţi de săteni, iar conducerea locală de partid a fost arestată sub învinuirea de instigare şi pactizare cu „duşmanul de clasă".

93. Încă din 24 septembrie 1949, Direcţia Generală a Securităţii Poporului a transmis un Ordin circular cu nr. 233/91124, referitor la atenţia cu care Securitatea trebuia să urmărească activitatea gospodăriilor agricole colective, atît în interiorul acestora, cît şi în afara lor, adică în rîndul chiaburilor: „Veţi crea o puternică agentură informativă. În sintezele lunare, veţi raporta un capitol special privitor la această problemă, indicînd rezultatele dvs. de cunoaştere şi supraveghere a duşmanului" (*Ibidem*, dosar 8974, f. 374; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 221-222). Ordinul este semnat de colonelul de Securitate Gogu Popescu, şeful Direcţiei a II-a Contrasabotaj din DGSP.

loc, dar la Teregova[94], cu asasinarea tovarăşilor noştri de acolo, cu asasinarea între timp a altor tovarăşi cărora li s-au legat pietre de gît şi au fost aruncaţi în apă. Oare nu ne arată clar aceasta că faţă de oamenii aceştia nu ne este permis să avem milă, că trebuie să privim lupta aceasta de clasă în faţă, mai cu seamă că avem răspundere şi aveţi răspundere din locurile pe care le ocupaţi, de a asigura liniştea muncitorilor, îndeplinirea muncii şi a Planului de Stat? Îşi îndreaptă gîndul ţăranii, muncitorii, intelectualii spre noi ca să le asigurăm liniştea, pentru a putea munci. Şi noi ce facem? Noi muncim în aşa fel, încît nu mai ştiu tovarăşii ce se întîmplă.

Iată, tovarăşi, de ce problema ridicată astăzi este o problemă extrem de serioasă, care trebuie frămîntată, discutată de fiecare tovarăş din Securitate, din Miliţie, de a analiza de ce s-a putut întîmpla acest lucru, de ce ne-am lăsat influenţaţi, abătuţi de la o linie clară pentru noi. S-a arătat acest lucru, că ne găsim în bătălia luptei de clasă şi multe altele, care nu sînt lucruri noi. Şi cu toate acestea, am săvîrşit greşeli serioase.

Sigur, tovarăşi, că conferinţele acestea au rolul de a vedea munca de la o perioadă la alta, părţile pozitive şi negative. Noi sîntem obişnuiţi, oricît de bine s-ar lucra, să scoatem întîi părţile rele, să luptăm împotriva lor, să nu le suportăm. Însă de data aceasta trebuie să facem o cotitură în munca noastră, în a privi lucrurile cu totul altfel. Nu este permis unei Regionale să pună pe hîrtie, să trimită raport o dată la săptămînă sau lună, atunci cînd anumite probleme depăşesc interesul local, cînd este o problemă de care trebuie să sesizăm organele centrale. Noi nu putem fi sesizaţi numai de acţiunea din partea duşmanului: s-a mai destrămat o gospodărie, s-a mai asasinat un tovarăş. Noi vrem ca tovarăşii să prevină acest lucru, să discute măsurile de trebuiesc luate pentru ca să nu se mai întîmple. Aşa trebuie să privim munca noastră.

Tovarăşi, s-a ridicat în Conferinţă problema Aparatului de Stat, mai cu seamă problema preoţilor în general şi a celor catolici în special[95]. Într-adevăr, este o problemă care va trebui să ne preocupe pe noi, să cunoaştem această problemă şi cu cine avem de-a face. Preoţii ortodocşi ce putem spune? Că ne sînt prieteni? E greu, din partea noastră privită această problemă, în modul acesta credinţa e liberă pentru fiecare şi de aceea îţi dă posibilitatea pentru toate culturile. Dar aceasta nu atrage după sine că dacă recunoaştem un cult sau altul, trebuie să recunoaştem şi existenţa elementului acesta banditesc. Noi

94. Vezi nota 35.

95. Articolul 33 al Decretului nr. 177 din 4 august 1948 (*Monitorul Oficial*, nr. 204 din 3 septembrie 1949) pentru regimul general al cultelor religioase arăta: „Contravenirea la legile care privesc ordinea democratică a RPR poate atrage, în total sau în parte, retragerea subvenţiilor acordate de stat. Deserventii cultelor care au atitudini antidemocratice vor putea fi înlăturaţi temporar sau definitiv de la salarizarea acordată de stat". Au început epurările în rîndul clerului, fiind vizaţi în primul rînd cei care refuzaseră să depună, în baza noii Legi a cultelor (articolul 21) jurămîntul de credinţă, care începea astfel: „Jur de a fi credincios poporului şi de a apăra Republica Populară Română împotriva duşmanilor din afară şi dinăuntru". Libertatea de manifestare a credinţei religioase a fost îngrădită, Biserica greco-catolică a fost desfiinţată, iar activităţile Bisericii catolice s-au restrîns, fiind supuse unei severe supravegheri. Au fost interzise şi unele culte neoprotestante sau grupuri religioase (adventişti, penticostali, evanghelişti, „Oastea Domnului" ş.a.; pentru persecuţiile care au urmat Legii cultelor, vezi D. Deletant, *Teroarea*..., pp. 69-95, capitolul intitulat „Impunerea modelului totalitar şi persecuţia religioasă"). Pentru controlarea informativă a cultelor religioase, în cadrul Direcţiei I Informaţii interne a Securităţii a fost înfiinţat un serviciu special, Serviciul III Culte.

putem să-i lăsăm să-şi vadă de treaba lor pe acei preoţi care respectă legile din Republica noastră. Care nu respectă legile, vor trage consecinţe.

Desigur că este foarte important pentru tovarăşi de a privi politiceşte problema. Cu catolicii este greu să ne înţelegem, cu preoţii ortodocşi trebuie să le spunem să-şi vadă de treaba lor, în aşa fel încît să nu aducă daune regimului nostru şi trebuie să facă acest lucru. Nici legea, nici dogmele lor nu spun că trebuie să facă slujbe lovind în interesele poporului şi noi le punem în faţă acest lucru. Şi atunci e bine să vedem în preoţi elemente duşmane, dar numai în acei care sînt duşmani şi să nu vedem în fiecare sutană element duşman, fiindcă atunci am aluneca dincolo şi nu este bine aceasta[96].

Tovarăşi, în lupta împotriva duşmanului s-a arătat aici, noi avem legea. Noi trebuie să aplicăm legile şi avem legi pe care le putem aplica. Desigur că tovarăşii care au participat la această Conferinţă care pe bună dreptate au fost criticaţi pentru munca slabă dusă, va trebui să gîndească bine, să nu interpreteze problemele puse aici şi critica care li s-a adus ca neapărată sărire peste cal, adică atunci cînd merg acasă să nu pună mîna pe bardă şi să dea în dreapta şi în stînga. Nimeni din tovarăşi n-a pus problema în felul acesta. S-a vorbit destul de clar, este vorba de elemente duşmănoase şi este bine să ne conducem după linia trasată de Partidul nostru. Ia-l pe chiabur nu pentru că este chiabur, dar pentru că duce activitate duşmănoasă împotriva regimului. Noi de multe ori facem aşa : luăm pe chiabur pentru că este chiabur, sîntem împinşi la stîngism, pornim la desfiinţarea lor, călcăm linia Partidului şi ne scapă elementele duşmănoase chiabureşti. Or, acest lucru nu trebuie să-l facem. Dacă un chiabur – şi sînt din aceştia, pentru că altfel ne-am întreba de ce sînt liberi – îşi vede de treaba lui, mai spune în barbă ceva, dar nu aude decît el, acesta lasă-l să-şi vadă de treaba lui.

Noi nu sîntem astăzi în situaţia – şi Partidul n-a trasat linia – să pornim la desfiinţarea chiaburilor. Este vorba de îngrădirea şi nu de desfiinţarea lor. Şi atunci nici o pornire din partea noastră de a-i desfiinţa nu ar fi justă şi nici politiceşte justă[97]. Iată de ce eu pun problema să lovim în elementele duşmănoase. Şi dacă tovarăşii întorşi acasă vor căuta şi vor aştepta o zi sau două şi se va comunica de la judeţ, tovarăşi, pe linia de Securitate şi Miliţie, vom vedea că treaba merge bine. Vom comunica că treaba merge bine, vom merge acolo, ne vom lămuri. Dacă vin rapoarte care vor arăta că există elemente duşmănoase care agită, uneltesc, lovesc, atunci datoria noastră este să trimitem aceşti

96. Poziţia ambivalentă în fond şi confuză în formă a lui Teohari Georgescu reflecta caracterul duplicitar al autorităţilor faţă de Biserică, indiferent de cult, chiar şi faţă de cel ortotox. Această poziţie a fost sintetizată în intervenţia unui deputat în Parlamentul României, care afirma la 31 octombrie 1947: „Biserica ortodoxă din Uniunea Sovietică, răsturnînd tradiţionalismul reacţionar secular, s-a adaptat regimului politic al poporului. Biserica română va trebui să urmeze această înaltă pildă a acestei biserici [...]. Să nu se legene ierarhii în credinţa că sînt prinţi ai bisericii, ci să trăiască în realitatea de *apostoli ai democraţiei populare* [s.n.]. Slujitorii bisericii din lumea satelor să devină focare luminoase de înălţare morală şi de educaţie democratică şi cetăţenească a păstoriţilor lor. În acest spirit, Guvernul şi Parlamentul se vor orienta în alegerile conducătorilor bisericeşti în locurile vacante la eparhii" (ASRI, fond D, dosar 2245, f. 67; *Cartea Albă*..., vol. 1, nota la doc. 175, p. 492).

97. „Linia" avea să fie schimbată în vara anului 1950, concomitent cu intensificarea procesului de colectivizare şi după reprimarea revoltelor ţărăneşti, cînd s-a trecut la „deschiaburire". După cum avea să recunoască ulterior Dej, au fost arestaţi, cu confiscarea averii, 80.000 ţărani, dintre care 30.000 au fost judecaţi în procese publice (*apud* D. Deletant, *Teroarea*..., p. 108).

oameni să dea socoteală de faptele lor. Dar tovarăşi, ca dovadă că noi nu mergem în a crea anarhie, încălcarea legilor noastre, noi vom limita dreptul celor care să trimită în judecată, noi nu vom mai da drept şefului de post de miliţie să încheie acte şi să trimită în judecată. Noi trebuie să apărăm libertatea cetăţenilor cinstiţi din această ţară. Şi cîtă încredere vor avea în şefii de post, chiar în cei de mîine, noi nu putem să le dăm sarcini aşa de mari, încît să depindă libertatea unuia sau altuia de actele care le va încheia. Vom lua acest drept şi vom însărcina circonscripţiile, li s-a dat şi aşa răspundere, pentru că altminteri se întîmplă ce s-a întîmplat în ţară: mergem în închisoare şi vedem cîte elemente sărace sînt închise pe linie de cooperativă, fie pe altă linie. Şi atunci rîde duşmanul în barbă[98].

Iată deci tovarăşi, prin măsurile acestea şi prin sfaturile şi directivele pe care le vom da, că orice măsură luată împotriva unui cetăţean trebuie să fie înţeleasă şi de elementele prietene sau şi de elementele duşmane. Elementele prietene să spună: iată, lucrează frumos Securitatea şi Miliţia, iată că sîntem apăraţi, iată că regimul nostru ştie să lovească în duşman. Elementul duşman să spună: nu i-a mers lui Gheorghe sau lui Ion chiaburul cînd a făcut agitaţie. Asta înseamnă că nu-mi va merge nici mie. Şi dacă vreau să merg pe linia lui Ion şi Gheorghe chiaburul, înseamnă că mă aşteaptă şi pe mine acelaşi lucru. Aşa să judece şi unii, şi alţii. Dacă luăm măsuri care nu le înţeleg nici prietenii şi nici duşmanii, prin astfel de măsuri n-am făcut treaba noastră. Dacă pînă astăzi aţi gîndit ce să faceţi cu un duşman, ce să faceţi cu altul şi gîndindu-vă nu aţi luat nici o măsură, mîine puteţi să gîndiţi mai puţin, dar acest gînd să meargă pe linia de a scoate din societate toate elementele care trebuie îndepărtate pe un timp mai mult sau mai puţin scurt, elemente care calcă legile noastre, care nu-şi văd de treabă.

Aici tovarăşi se pune problema şi pentru tovarăşii din Securitate şi pentru tovarăşii din Miliţie. Nu e singura dată, tovarăşi, am arătat şi prin întrebările puse, noi ne pomenim cu elemente sărace care fug la Bucureşti[99]. Noi ne întrebăm de ce aceste elemente fugite din comună nu se opresc nici la plasă, nici la comună, ci tocmai la Bucureşti? Oare un astfel de element care ar merge la plasă, la judeţ şi ar intra pe uşa Miliţiei, Securităţii şi ar spune: sînt lovit, sînt prigonit fără motiv. Dacă am rezolva problema nu am face decît să întărim autoritatea noastră, legătura noastră. Vin oamenii, şi aici este un lucru care trebuie să intre bine în capul oamenilor, nu ştie Securitatea, Miliţia, ce se întîmplă, sau se face că nu ştie ce se întîmplă în comună, cum spune vorba „nu ştie bărbatul ce ştie

98. Exemplele de arestări abuzive sînt extrem de numeroase, în special din cauza confuziei între ţăranii „mijlocaşi" şi chiaburi. Evident, numeroşi ţărani săraci care au sărit în apărarea „chiaburilor" ameninţaţi cu arestarea, cum s-a întîmplat spre exemplu în comuna bihoreană Arpăşel în 5 iulie 1950 (*Cartea Albă*..., vol. 2, p. 239), ori s-au împotrivit prelevării cotelor au căzut şi ei victimă aparatului represiv. Dată fiind cantitatea mare de material documentar cu privire la acest subiect, comportamentul Securităţii faţă de ţărănime va face obiectul unui program de cercetare separat în cadrul Institutului Român de Istorie Recentă.

99. Abuzurile din teritoriu au făcut ca, atît la Comitetul Central, cît şi la Ministerul Afacerilor Interne, să se perinde zilnic sute de oameni care doreau să afle ce s-a întîmplat cu apropiaţii lor arestaţi sau să încerce să demonstreze nevinovăţia acestora. Şirul petiţionarilor avea să se subţieze treptat, nu atît din cauza faptului că arestările abuzive s-au diminuat în număr, ci pentru că intervenţiile au rămas în marea majoritate fără rezultat, iar petiţionarul se putea expune, la rîndul său, arbitrarului deciziilor Securităţii şi ale Miliţiei, existînd posibilitatea să fie arestat pentru „agitaţie".

satul". Însă organele noastre nu ştiu, fug oamenii la Bucureşti fiindcă sînt necăjiţi. Ne punem întrebarea: dacă vrem să lovim în elementele duşmane trebuie să facem cotitură în a atrage către noi elementele muncitoare, elementele sărace, ţărani mijlocaşi sau săraci. Însă de multe ori vin aşa cum ştiţi, rupţi, murdari – încă mai este mult ca să schimbăm satul, să-l apropiem de oraş, mai este mult de muncit ca să remediem aceste urme de sute de ani de zile. Cînd îi vezi pe aceşti oameni te gîndeşti, oare oamenii aceştia care intră în Minister, nu sînt repeziţi de organele Miliţiei sau Securităţii, să nu lase miros sau insecte în locurile acestea? Îţi pui această întrebare, pentru ce au ajuns aceşti oameni aici? Şi aici spunea cineva, să nu uităm de unde am pornit, că sîntem în slujba poporului, să nu spunem că nu dăm mîna cu oamenii cu mînă bătătorită, murdară. Iată tovarăşi de ce voim să lovim în duşman, să vedem cum aceste elemente o să ne ajute şi mai mult. Dacă vom fi izolaţi de această masă, nici pe linie informativă, nici prin pregătire nu vom face nimic. Cînd s-a ridicat aici problema că avem încă elemente care nu corespund, vechi ş.a.m.d., noi punem problema aceasta a importanţei nivelului politic. Fără îndoială are mare importanţă nivelul profesional, dar fără nivel politic vom avea greutăţi mari. Dar dacă un om este sănătos, este devotat, are spirit sănătos, el ştie să lovească în duşman fără multă teorie, multe cunoştinţe profesionale[100].

Să luptăm să ridicăm nivelul politic şi profesional, dar aceasta să nu fie o piedică în munca pe care o ducem astăzi. Atunci, în timpul revoluţiei, sute de muncitori şi ţărani în Rusia au luat arma în mînă şi au creat Statul Sovietic, nu aveau cunoştinţe politice şi nici Aparatul nu avea cunoştinţe profesionale, pe care le-a căpătat. Şi noi o să căpătăm nivel politic, dar aceasta nu este o piedică pentru oamenii sănătoşi, pentru muncitori, aceia ce simt pentru regimul acesta[101].

Tovarăşi, s-a ridicat aici o problemă şi au venit tovarăşii cu propuneri: să ridicăm, să arestăm, să luăm averea, să-i trimitem din sat ş.a.m.d. Sigur, tovarăşi, nu am ţinut această Conferinţă pentru a pleca fără rezultate, fără sarcini concrete, însă trebuie să fim atenţi asupra Securităţii şi Miliţiei, organe politice, organe care au legături strînse cu masele. A fost judecat un element – s-a întîmplat să fie un element sărac din judeţul Vaslui. A fost judecat şi condamnat pentru faptele lui. Sigur, a rămas văduva. Faptele lui au atras condamnarea şi confiscarea averii. Vine patalama de executarea hotărîrei de confiscare: mergem să confiscăm averea. Cine merge? Organele de miliţie sau portăreii. Ce confiscăm? Un bordei şi o vacă de 16 ani. De la cine? De la soţia lui cu 5 copii şi

100. Coeficientul mediu de inteligenţă al angajaţilor Securităţii era mult inferior mediei celorlalte instituţii ale regimului comunist, fiind mai mare poate doar faţă de cel al miliţienilor. Accentul în racolarea cadrelor se punea pe fidelitatea arătată cauzei şi mai puţin pe discernămînt, deoarece misiunea reprimării brutale a oricărei forme de rezistenţă nu necesita, cel puţin la nivelul execuţiei, mai mult decît o sumară pregătire aşa-zisă profesională. Accentul cădea însă pe „prelucrările" politice, care umpleau mult din programul de „studiu" al securiştilor, dar fără prea mari rezultate... (vezi nota 26).

101. Teohari Georgescu reia aici teoriile lui Macarenko, cel care a determinat „modelarea" profilului ofiţerilor CEKA, prin „crearea unei teorii închegate şi profund ştiinţifice asupra educaţiei comuniste", inoculată încă din copilărie. Unul dintre experimentele lui Macarenko a fost înfiinţarea în 1927, sub oblăduirea GPU al RSS Ucrainiene, a „comunei de muncă pentru copii «F.E. Dzerjinski»", unde erau „reeducaţi" orfanii Ucrainei, extrem de numeroşi după represiunea bolşevică îndreptată împotriva cazacilor. Ca o ironie a sorţii, din rîndul lor şi-a racolat poliţia politică sovietică multe cadre (vezi A.S. Macarenko, *Steaguri pe turnuri*, Ed. de Stat, 1950, p. 3).

toţi copiii trăgeau de vacă şi plîngeau ca la mort. Oricine vede că aceasta nu merge pe linia de a întări regimul nostru. Fără îndoială că legea cînd a fost ea creată n-a fost pentru astfel de cazuri, ci pentru a lua averea celor care au exploatat, că avere nu este să iei o vacă din bătătură care are de crescut 5 copii. Noi ştim în cazuri din acestea unde sînt copii mici (era un copil de un an jumătate, ceilalţi pînă la 10-12 ani). Noi luăm măsuri pentru greşelile tatălui, nu aplicăm mecanic nici o lege. Cînd s-a luat măsura în Justiţie, poate nu a fost luată întîmplător, dar este o sarcină a noastră să vedem cum se aplică, această lege nu se aplică în mod mecanic. Trebuie să luăm măsuri împotriva duşmanului, să nu ne înfigem acum în dreapta şi stînga, ci să spunem: uite, vom primi directive pe linie de Securitate şi Miliţie, dar pînă atunci ştim că acolo unde duşmanul se manifestă, acolo unde încearcă să se manifeste, noi intervenim şi ridicăm. Directivele vor desvolta toate măsurile necesare de luat pentru a pune duşmanul la punct.

Tovarăşi, este foarte interesant un lucru: în toată ţara se desfăşoară alegeri pentru crearea comitetelor de pace[102]. Ţara noastră s-a alăturat şi ea ţărilor de democraţie populară, alături de Uniunea Sovietică, alături de toate popoarele doritoare de pace, în această luptă pentru pace împotriva aţiţătorilor la război. Dar tovarăşi, dacă gîndim noi cît de puţin, nu mult, ce contribuţie putem aduce noi la lupta pentru pace, atunci [contribuim] tovarăşi, dacă lucrăm mult şi mai cu seamă am face altceva, am înlătura lipsurile sau cea mai mare parte din lipsurile pe care le-am avut pînă astăzi. Şi astăzi, în faţa maselor, să aplicăm legea: pe care trebuie îi trimitem Justiţiei, pe asasini la moarte, să arătăm pe de o parte oamenilor cinstiţi că sînt apăraţi împotriva uneltirilor duşmane, pe de altă parte să arătăm duşmanilor că-i aşteaptă moartea, cînd trec la acte de asasinate. Şi fără îndoială, din rapoarte a reieşit: sînt aproape 24 cazuri în această lună.

Noi nu am luat măsuri ca acolo unde se întîmplă astfel de acte să nu privim la legi, dar dacă are să fie de-aşa natură încît deslegarea să vină repede, se arată: în Regionala

102. Ca replică la Planul Marshall şi apoi la înfiinţarea NATO, blocul comunist s-a lansat într-o campanie de „apărare a păcii". Astfel, nu întîmplător organul de presă al Comiformului se numea *Pentru o pace trainică şi democraţie populară*, în care ideologul A.A. Jdanov publica în 1948, în primul număr al revistei, articolul „Politica celor două lagăre", un document ilustrativ pentru începutul războiului rece. „Popoarele lumii nu vor război [...]. De aceea, partidele comuniste trebuie să se pună în fruntea rezistenţei contra planurilor de expansiune imperialistă şi de agresiune în toate direcţiile, ele trebuie să-şi strîngă rîndurile şi să adune în jurul lor toate forţele democratice şi patriotice ale poporului", scria Jdanov în *Despre situaţia internaţională* (Ed. Partidului Comunist Român, Bucureşti, 1947, pp. 46-47). De aici şi pînă la înfiinţarea comitetelor pentru pace nu a mai fost decît un pas. Revista *Pentru o pace trainică...* a fost tipărită de la 1 ianuarie 1949 în tiraj de masă, stîrnind, după cum arăta o notă secretă din primele zile ale anului 1950, interesul Legaţiei SUA la Bucureşti, care căuta să procure peste 50 exemplare din fiecare număr (vezi *Dosarele Istoriei*, nr. 10 (26)/1998, pp. 73-74). Pe de altă parte, autorităţile de la Bucureşti nu puteau rămîne în afara „liniei". Întors de la şedinţa Cominformului, care avusese loc în cea de-a doua jumătate a lunii noiembrie la Budapesta, Gheorghiu-Dej afirma că cele trei puncte discutate au fost „lupta pentru pace, lupta pentru unitatea clasei muncitoare şi lupta împotriva bandei de spioni şi asasini ai lui Tito". Dej constata că „în ţara noastră există cele mai largi posibilităţi de transformare a luptei pentru pace într-o uriaşă mişcare de masă pentru pace" (vezi Gh. Gheorghiu-Dej, „Lupta pentru pace, sarcină centrală a partidului nostru. Expunere în faţa activului de Partid, 8 decembrie 1949", în *Articole şi cuvîntări*, Ed. pentru Literatură Politică, ediţia a III-a, Bucureşti 1953, pp. 419-438; în continuare, Gh. Dej, *Articole...*).

noastră este necesar ajutorul Miliţiei să facem proces împotriva chiaburilor, *se va obţine condamnarea şi astfel va fi un exemplu. Altminteri ce ştiu chiaburii din ţară ? Că a făcut un altul o crimă, chiar dacă merge la închisoare,* iau închisoare 1-2 ani şi o să vină americanii să mă salveze *ş.a.m.d. Iată tovarăşi deci că politiceşte nu ajungem la ţintă, dacă nu mergem pînă la capăt* [s.n.][103].

Tovarăşi, s-a făcut aici o propunere, de tov. Moldovan, de a merge pe linia unei colaborări mai strînse. Eu consider că este propunere care merită să-i dăm atenţie. Şi atunci cînd noi vom analiza, vom da directive tovarăşilor cum să procedeze, dar tot ce va merge pe linia strîngerii colaborării, sigur că vom sprijini, că va fi în folosul muncii noastre.

Tovarăşi, vreau să spun încă un lucru, a apărut în Conferinţa noastră o serie de lipsuri în munca şi în lupta noastră pentru sprijinirea construirii socialismului în ţara noastră. A reieşit clar slăbiciunea faţă de duşmanul de clasă, n-am luat o poziţie hotărîtă categorică în a lovi în elementele duşmane de la oraşe şi de la sate – şi mai cu seamă de la sate. Ne-am îngrădit în lege într-o parte, ca să călcăm în cealaltă parte toate legile. Am spus că nu putem trimite în Justiţie elementele contra cărora nu avem fapte concrete, dovezi. Sigur că aici nu poate fi vorba decît de o lipsă a noastră. Partidul nostru şi Guvernul, în grija pe care o are de a asigura buna desfăşurare a muncii în ţara noastră, a tuturor oamenilor cinstiţi, s-a gîndit să dea pentru organele noastre posibilitatea ca acele elemente

---

103. Probabil că prin această frază Teohari Georgescu sugera cuvintele-cheie prin care se putea obţine aprobarea Bucureştiului pentru represaliile împotriva chiaburilor, fără respectarea normelor legale. „Capătul" era, în viziunea lui, executarea sumară a vinovaţilor. De altfel, din 1950 avea să se răspîndească practica împuşcării unor chiaburi în comunele în care opoziţia faţă de colectivizare sau faţă de predarea cotelor era făţişă, împuşcare urmată de expunerea publică a cadavrelor. Un caz sugestiv este cel pe care îl relatăm mai jos, în baza unor interviuri şi documentări efecutate la Miercurea Nirajului. Iosif Kacso ne-a relatat cu acel prilej: „Tatăl meu, Ştefan, a avut o suprafaţă de aproape 20 de hectare pe raza comunei şi a fost declarat chiabur. Pe atunci, eu eram căsătorit şi aveam doi copii. În noaptea de 9 spre 10 august 1949, am fost ridicaţi cu familiile noastre de către organele de Securitate şi transportaţi cu dubele în Tîrgu Mureş, la sediul Securităţii. Eram opt oameni. În arest, tata a stat în aceeaşi celulă cu cumnatul meu, Istvan Ferenczi. După vreo trei ore a fost luat la anchetă, dar nu l-au mai adus înapoi. Peste două zile am fost eliberaţi. Eram bătuţi şi speriaţi foarte tare. Ajunşi în sat cu o căruţă, am aflat că securiştii l-au împuşcat pe tata şi l-au îngropat într-un lan de cînepă. Nu putea fi împuşcat pe motiv că ar fi încercat să fugă de sub escortă: avea 68 de ani, piciorul şi mîna stîngă anchilozate şi nu putea merge decît în baston. Gospodăriile ne-au fost confiscate, iar noi am fost deportaţi în satul Peştera din judeţul Constanţa". Ştefan Kasco a fost împuşcat noaptea. A doua zi, vestea s-a întins în comună, oamenii s-au zăvorît în case. Iată ce povesteşte Lazar Nagy, fostul prim-pretor de plasă: „Cînd am aflat de executarea lui Kasco, m-am urcat pe bicicletă şi m-am dus la ieşirea din sat. Acolo, în şanţul din marginea şoselei care duce la Tîrgu Mureş, bătrînul zăcea răsturnat pe spate. Era împuşcat în cap, în mijlocul frunţii. Cadavrul îl păzea un miliţian înarmat care nu m-a lăsat să mă apropii. Mai tîrziu, a fost depus într-un sicriu din cele pregătite pentru reînhumarea la Tîrgu Mureş a soldaţilor sovietici căzuţi la Miercurea Nirajului. Ca să-l îngroape, securiştii i-au adus pe chiaburii satului". În 1991, familia lui Kacso a depus plîngere împotriva executării sumare a lui Ştefan, cu atît mai mult cu cît securiştii care l-au executat (Toth Laszlo şi Lotte Laszlo) erau cunoscuţi de săteni şi mai trăiau. Pe 2 aprilie 1992, o comisie de la Procuratura Mureş, din care am făcut parte în calitate de consultant, a încercat identificarea locului în care a fost îngropat Ştefan Kacso, dar fără rezultat: Sandor Bodoni, singurul supravieţuitor dintre chiaburii care în august 1950 au îngropat victima într-un lan de in, la marginea comunei, avea 90 de ani şi era orb.

care nu puteau fi încadrate în texte de lege, ca acelea din cod, aşa cum spunea un tovarăş, nu aveam dovezile concrete, s-a venit cu o lege care permite Ministerului nostru ridicarea tuturor acelor care agită, care duc activitatea duşmănoasă, care duc activitatea împotriva regimului nostru şi care nu se încadrează în texte de lege, dar duc această activitate. Să-i trimitem să se obişnuiască cu o muncă, cu o altă viaţă[104]. Aceasta fără îndoială va veni în ajutorul tovarăşilor care duc munca de Securitate sau Miliţie. Desigur că această lege are menirea de a putea da o armă în mîna noastră, împotriva acelor care în adevăr de Justiţie n-ar putea fi încadraţi, dar putem să-i încadrăm pe linia legilor de apărare a Republicii noastre, de a-i putea încadra, de a-i trimite pe linie administrativă pentru un timp limitat, de a-i scoate din viaţa Republicii noastre pentru o anumită perioadă, de a încerca să-i schimbăm. Şi dacă nu, atunci fără îndoială se vor găsi alte metode pentru a-i face pe aceşti duşmani să înţeleagă că nu le rămîne decît încadrarea în regimul nostru de democraţie populară.

Tovarăşi, reiese pentru noi din cele ce am discutat ca o sarcină de a strînge legătura mai strîns şi de a dispare de la tovarăşi concepţia că dacă s-a întîmplat uneori neînţelegeri, ceea ce nu e just, cu organele de Partid – aceasta este normal. Trebuie să fie clar tuturor tovarăşilor de la Securitate şi Miliţie că de fapt necesar este colaborarea strînsă între Securitate şi Miliţie, apoi tovarăşii în munca lor are mare importanţă, depinde munca lor de ajutorul pe care trebuie să ştie să-l primească de la organizaţiile de partid judeţene şi în jos – şi depinde de noi să facem în aşa fel încît acest ajutor să nu însemne amestecul tovarăşilor de partid în problemele de Securitate, care au fără îndoială un caracter deosebit[105].

---

104. Georgescu face referire la Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, care reglementa internarea administrativă în colonii de muncă a unor persoane împotriva cărora nu se puteau adopta măsuri penale, dar a căror activitate împotriva regimului fusese documentată de Securitate. În urma acestui Decret, în MAI a luat fiinţă Direcţia Unităţilor de muncă, cu scopul „reeducării prin muncă a elementelor duşmănoase". Ulterior, prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 1554 din 22 august 1952 acestea, s-au transformat în colonii de muncă şi s-a trecut la dizlocarea şi deportarea unor categorii tot mai largi de persoane, socotite indezirabile şi „suspecte de activitate duşmănoasă"; acest proces a fost reglementat „legal" prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 1154 din 26 octombrie 1950, modificată prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 344 din 15 martie 1951 (hotărîri care autorizau Ministerul Afacerilor Interne să recurgă la asemenea măsuri). Uzînd de Decretul nr. 6, Securitatea a „internat" în colonii de muncă, pe perioade de 6 luni, prelungite în majoritatea cazurilor la 3 ani, un număr de 22.077 persoane, în legătură cu care s-au găsit documente ce probează măsurile aşa-zise administrative luate de organele represive împotriva lor. Numărul total al celor internaţi în colonii de muncă a fost însă mult mai mare (vezi Marius Oprea, *Legislaţia represiunii*, în „Addenda" la Stephane Curtois ş.a., *Cartea Neagră a comunismului*, Ed. Humanitas, 1998, pp. 748-755.– în continuare M. Oprea, *Legislaţia...*; Ion Bălan, *Regimul concentraţionar din România, 1945-1964*, Ed. Fundaţia Academia Civică 2000, pp. 79-104).

105. Relaţiile între Securitate şi partid au fost uneori minate de funcţionarea cu o mare autonomie a poliţiei politice în cadrul sistemului de putere comunist. Tendinţa afirmată de Georgescu a fost continuată şi de predecesorul său Alexandru Drăghici, care susţinea la şedinţa cu directorii Regiunilor de Securitate din 14 noiembrie 1952: „Avem aparatul nostru operativ, informativ, central pe care-l informăm şi nu informăm organele regionale de partid [...]. Există o singură subordonare, faţă de aparatul central". Stenograma şedinţei din 1952 nu a fost găsită. S-a păstrat, fragmentar, cuvîntarea lui Drăghici, citată ca probă incriminatorie a insubordonării sale faţă de partid, la Plenara CC al PCR din aprilie 1968.

Va trebui tovarăşi, aşa cum s-a arătat să tindem din zi în zi să ridicăm nivelul politic al tovarăşilor noştri, să înţeleagă mai bine acţiunile pe care trebuie să le întreprindă împotriva duşmanului. Fără îndoială că nu va trebui să ne oprim la faptul că nu avem numărul necesar de efectiv la Securitate şi la Miliţie şi aceasta să fie un motiv de a reţine în rîndurile noastre elemente care nu corespund, care nu pot decît împiedica în această privinţă să facem un lucru mai îndrăsneţ – o să fie greu, fără îndoială va fi mai greu cu păstrarea unor elemente care se dovedesc, după ani de zile, că nu pot corespunde.

Va trebui tovarăşi ca sarcină, toate ridicările pe care noi le vom face să le facem cu conştiinţa că am lovit duşmanul şi că nu lovim în oameni nevinovaţi. Va trebui tovarăşi să ne concentrăm, încît [să ridicăm] elementele duşmănoase de la oraşe care au avut funcţiuni în fostele partide istorice[106], în elementele exploatatoare, moşieri, fabricanţi, elemente deblocate, comprimaţi[107], care şi-au făcut o meserie în a duce agitaţie împotriva

106. Măsurile împotriva foştilor membri ai partidelor istorice au continuat şi după arestările liderilor mai importanţi (vezi nota 21). La vremea în care Teohari Georgescu ţinea acest discurs, se desfăşura alcătuirea fişelor tuturor persoanelor potenţial ostile, pe baza apartenenţei politice din trecut sau din cauza unor manifestări cu caracter politic. După ce, în 1951, prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 326 s-au produs dizlocările de la graniţa cu Iugoslavia, în 1952 un nou val de deportări a avut drept scop îndepărtarea din marile oraşe a circa 6.000 de familii ale „foştilor exploatatori", rude ale condamnaţilor politici, foşti legionari sau membri ai PNŢ şi PNL şi alte categorii socotite ostile regimului, în baza Deciziei MAI nr. 239. În 22 august 1952 se înfiinţa, în baza unei Hotărîri a Consiliului de Miniştri (nr. 1554) o Comisie la nivelul conducerii MAI, care aproba listele de dizlocări propuse de comandanţii de la Regionale. Pe aceste liste au fost trecuţi „toţi foştii exploatatori ale căror bunuri au fost naţionalizate", rudele „trădătorilor de patrie şi spionilor care au fugit din ţară din 1945, familiile celor condamnaţi pentru crime de trădare de patrie şi spionaj". La finele aceluiaşi an, nou-înfiinţatul Minister al Securităţii Statului ratifica măsurile de dizlocare dispuse în 1951-1952 şi de către organele de Miliţie. Părăsirea domiciliului obligatoriu se pedepsea, conform Hotărîrea Consiliului de Miniştri 1554, cu închisoare de la 15 la 20 de ani (vezi Marius Oprea, *Legislaţia represiunii*, *loc.cit.*).

107. Primii paşi în consolidarea regimului sovieto-comunist, realizaţi în conformitate cu planul de sovietizare a României, au constat în epurarea brutală a aparatului de stat, a poliţiei, armatei şi justiţiei de toţi cei care, prin trecutul lor, ar fi fost capabili de intenţii ostile la adresa „democraţiei populare". Lucreţiu Pătrăşcanu, instalat ca ministru al Justiţiei în guvernul Groza la 6 martie 1945, a fost cel care a iniţiat complexul de măsuri care au dus la schimbarea vechiului aparat de stat şi la epurarea justiţiei, transformate în instrumente ale „luptei de clasă". La 29 martie 1945, la propunerea sa, se promulga un Decret-lege pentru „purificarea administraţiilor publice", din care erau înlăturaţi toţi cei care „au activat sub orice formă în scopul instaurării sau menţinerii regimurilor dictatoriale în România". Acestuia i-a urmat în 24 aprilie un alt Decret-lege „pentru urmărirea şi sancţionarea celor vinovaţi de dezastrul ţării", ale cărui prevederi, vag formulate, au creat posibilitatea extinderii purgiilor, în special din armată şi poliţie. Pe de altă parte, sub pretextul demobilizării şi al defascizării, armata fusese deja drastic epurată, iar vechiul corp ofiţeresc, în genere tradiţionalist şi conservator, a fost practic desfiinţat. La capătul unui proces în care decimarea elitei militare a fost întărită de acuzarea în virtutea prevederilor legale de pedepsire a criminalilor de război, din cei 17.000 de vechi ofiţeri au fost păstraţi în armată doar 3.000, restul fiind „comprimaţi" sau „deblocaţi", după expresia autorităţilor. (Vezi Constantin D. Nicolescu, *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, Ed. Ramida, Bucureşti, 1993, p. 29. În legătură cu epurările din armată, utile sînt lucrările lui Alesandru Duţu şi Florica Dobre, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupaţiei sovietice în România*, vol. I (1944-1946), Ed. Enciclopedică şi Dinu C. Giurescu, „Demobilizarea şi dezarmarea trupelor române din ţară", în *Magazin istoric*, octombrie 1994, pp. 7-9).

regimului, în a căuta să lovească regimul nostru. Să ne îndreptăm privirea spre aceste elemente, să le identificăm, să reţinem aceste elemente, să ne îndreptăm atenţia spre elementele duşmănoase, de la sate, care aşa cum s-a arătat aici duc activitate împotriva însămînţărilor sau colectărilor, sau caută să submineze construirea gospodăriilor agricole colective, elemente care agită împotriva membrilor, activiştilor de partid, care instigă. Toate aceste elemente tovarăşi, să fie ridicate, să ridicăm tovarăşi chiar elementele mijlocaşe şi sărace care se dovedesc că sînt duşmane. Pentru că, fără îndoială, n-o să putem închide ochii cînd o operă de lovire a regimului nostru va fi dusă de elementele ţărăneşti sărace sau mijlocaşe. Sigur, noi ne îndreptăm toată atenţia spre elementele chiabure, dar aceasta nu înseamnă că va trebui să închidem ochii cînd dăm peste elemente care sînt duşmane, care reprezintă un pericol dacă sînt libere, chiar dacă sînt ţărani săraci sau mijlocaşi. Şi aşa cum am spus, elementele care se încadrează în legi, le trimitem, în judecată, iar cele care nu se încadrează – veţi primi directive ce trebuie să facem, unde trebuie să le trimitem. Desigur că în directivele care se vor trimite se va sublinia că nu va trebui să facem o alunecare – şi de unde pînă astăzi trimitem în Justiţie, de mîine să nu mai trimitem Justiţiei. Va fi mai uşor să trimitem în aceste unităţi de muncă, în Justiţie să nu mai trimitem, fiindcă este mai greu, trebuie să facem acte, să găsim dovezi. Aceasta ar fi foarte periculos, dăunător, fiindcă de aici nu se admite să trimitem la unităţi de muncă decît pe acei contra cărora nu sînt dovezi împotriva lor pentru trimiterea în Justiţie. În felul acesta tovarăşi, noi vom avea în plus în munca şi lupta noastră noi posibilităţi de a lovi duşmanul[108].

În munca şi în lupta noastră să ne gîndim întotdeauna la încrederea dată de Partid în locurile pe care le ocupăm, la răspunderea pe care o avem fiecare. Şi să ne frămînte conştiinţa cînd într-un judeţ unde ne găsim noi, într-o comună sau alta se întîmplă acte banditeşti, fără ca noi să fi fost în stare înainte de a descoperi acţiunea, de a o împiedica. Să ne frămînte neîntrerupt şi să ne pregătim în a lovi duşmanul înainte, în a descoperi înainte pentru că intrăm acum şi am intrat în perioada de însămînţări. Acţiunea duşmanului va fi mai disperată ca altădată. Vom intra în perioada colectărilor şi duşmanul va fi mai turbat ca anul trecut. Vom intra în perioada alegerilor pentru Sfaturile Populare – şi duşmanul va lovi şi cu această ocazie în noi[109].

---

108. Pedepsele „administrative" luate începînd din 1949, o dată cu deportarea „moşierilor" şi a familiilor lor, au avut la bază Codul Penal din 1948, în care aplicarea retroactivă era dispusă explicit în cazul unor măsuri de siguranţă, care însoţeau sau înlocuiau pedepse penale (de la stabilirea domiciliului obligatoriu, a interdicţiilor de a locui într-o anume localitate sau a o părăsi, şi pînă la internarea în ospicii). În articolul 4 al Codului Penal se arăta: „Legile care prevăd măsuri de siguranţă se aplică şi infracţiunilor comise anterior punerii lor în vigoare". Acest paragraf a dus, în urma aplicării sale abuzive, la încălcarea unor norme fundamentale de drept, fiind primul pas dintr-un complex de măsuri care i-au urmat: prin emiterea decretelor, hotărîrilor şi ordinelor MAI, s-a constituit „cadrul legal" în care instituţiile cu atribuţii represive au declanşat înfiinţarea de colonii de muncă, valurile de deportări şi stabilirea domiciliului obligatoriu, măsuri la care au fost supuşi aproximativ 150.000 de persoane indezirabile (Marius Oprea, *Legislaţia represiunii*, *loc.cit.*).

109. Cu prilejul alegerilor pentru Sfaturile Populare din 3 decembrie, Direcţia Generală a Securităţii Poporului a transmis în teritoriu Ordinul nr. 399 din 23 octombrie 1950, prin care organele locale ale Securităţii erau atenţionate să dea tot concursul autorităţilor de partid şi de stat, să verifice toţi membrii comisiilor electorale, împuterniciţii, candidaţii, agitatorii şi propagandiştii,

În fiecare zi, în fiecare lună sarcinile noastre cresc, acţiunile noastre trebuie cu avînt mai puternic, dîrz, fiindcă duşmanul nu se va lăsa, chiar dacă vom lua aceste măsuri, va lovi mai departe, dar va fi mai slab. Fiindcă noi dacă avem legea, după cum am discutat astăzi, vom da lovituri şi-i vom împiedica să vie cu puteri mai mari şi să ne gîndim că ne bucurăm într-o măsură în care trebuie să ne încînte inima tocmai de încrederea prieteniei noastre cu Uniunea Sovietică şi a Marelui ei conducător, Tovarăşul Stalin. Să dovedim, tovarăşi, în munca noastră de fiece zi, că meritărm această încredere, să dovedim în fiece zi că meritărm încrederea pe care Comitetul Central în frunte cu Secretarul General Gheorghe Gheorghiu-Dej o are în noi.

urmînd să dea aviz negativ pentru candidaţii „compromişi şi cu manifestări duşmănoase" şi să atragă atenţia „în cazul descoperirii de elemente duşmănoase" între cei implicaţi în procesul electoral. Se arăta că „este bine ca în comisiile electorale să avem informatori verificaţi", care să supravegheze inclusiv modul în care decurge pavoazarea. Bineînţeles, se înteţea supravegherea mediilor ostile, recomandîndu-se contacte mai frecvente cu reţeaua informativă. Miliţia primea sarcina să sporească acţiunile împotriva infractorilor, să organizeze paza localurilor, a mitingurilor, brigăzilor cultural-artistice, a „lozincilor, portretelor şi placardelor de campanie electorală" (ASRI, fond D, dosar 4637, f. 1-4; *Cartea Albă*..., vol. 2, pp. 245-247).

8

1 martie 1950

Şedinţa cu comandanţii de Regionale şi Judeţene de Securitate*

Tov. Ministru Adjunct Pintilie Gheorghe: Tovarăşi, începînd şedinţa noastră sau mai bine zis continuînd şedinţa de ieri[110], că sîntem aici pentru a preciza anumite lucruri care acolo nu puteam să le precizăm, pentru că au fost şi alt organ care nu-l priveşte chestiunile noastre interne[111]. Dacă linia trasată de Tovarăşul Ministru Teohari Georgescu a fost pentru noi înţeleasă, care trebuie s-o introducem în practică, au fost făcute critici asupra muncii, sau într-o direcţie care poate nu a cuprins munca noastră, greşelile noastre ale organului de Securitate, acum ne-am adunat ca să analizăm unele probleme şi unele greşeli făcute de organele noastre ori aici sus la Direcţie, ori jos. Desigur că am făcut şi noi aici greşeli, s-au făcut şi jos, trebuie să analizăm, trebuie să vedem, să pornim să aplicăm în practică şi să căutăm zi de zi, să vedem dacă linia este aplicată bine, să controlăm, să dăm posibilitate şi ajutor tovarăşilor care sînt sub ordinele noastre să aplice şi ei linia în practică şi nu să meargă în zig-zag. Ieri am arătat judeţul Constanţa şi Ploeşti[112], asta nu înseamnă că la Constanţa a fost munca cea mai prost făcută, la

---

* ASRI, fond D, dosar 10090, f. 91-159.

110. Această şedinţă a cărei stenograme o prezentăm continua Conferinţa cu caracter de bilanţ care s-a desfăşurat între 28 februarie şi 2 martie la Ministerul Afacerilor Interne, din care am selectat doar cuvîntul ministrului Teohari Georgescu. La Conferinţă au participat în primele două zile, pe lîngă şefii Securităţii, şi cei ai Miliţei de pe întregul cuprins al ţării. Deşi este deosebit de interesantă, am fost nevoiţi să renunţăm la a publica aici stenograma şedinţei comune cu comandanţii Miliţiei, din considerente legate de spaţiu, rezumîndu-ne doar la Conferinţa comandanţilor Securităţii. Stenograma primei părţi a Conferinţei se află în ASRI, fond D, dosar 10090, f. 44-90.

111. Cuvintele lui Pintilie Gheorghe reflectă dispreţul cu care „organele de Securitate" tratau Miliţia, dar şi stilul lui agramat de exprimare, care a rămas întipărit în memoria celor ce l-au cunoscut (vezi nota biografică de la sfîrşitul volumului).

112. Cu o zi înainte, colonelul Nicolae Doicaru, directorul Regionalei de Securitate Constanţa şi Constantin Cîmpeanu, comandantul Judeţenei de Securitate Ploieşti, fuseseră serios criticaţi. Primul nu reuşea să stăpînească problemele apărute la Canal şi să „lichideze" grupurile de rezistenţă armată din zona Babadag. Cel de-al doilea, aprecia Pintilie, „este responsabil în

Judeţeana Ploeşti la fel şi desigur că dacă analizăm munca din momentul de cînd s-a creat Securitatea Poporului, desigur noi am făcut cu toţii împreună mari paşi, mereu avem mai mult succes în muncă, ne-am debarasat de o serie de slăbiciuni, de o serie întreagă de metode vechi întrebuinţate de Siguranţă.

Dacă analizăm sarcinile care ne-au fost puse în fiecare compartiment, atunci de-abia ne putem da seama că avem succese mari în muncă. Dacă ne uităm la cadrele noastre de jos, în fiecare zi poţi vedea cum cresc – şi cresc puternic. Asta nu este întîmplător. Partidul ajută la creşterea în munca profesională şi desigur se vede creşterea oamenilor de jos. Dacă aşa este adevărat şi aşa trebuie să mergem pe drumul aceasta, în acelaşi timp trebuie să analizăm, să ne întărim, să putem da lovituri duşmanului cît mai puternice, poate întreit [faţă de] cum am dat pînă acum.

Trebuie neapărat să analizăm şi greşelile noastre, slăbiciunile noastre, ca în viitor să putem în acelaşi timp ajuta pe subalterni şi îndruma şi a da lovituri duşmanului, cît mai puternic. Nu putem spune că s-a terminat lupta, dacă am vorbit că am dat puternice lovituri duşmanului, putem să spunem că abia începem acum să dăm lovituri mai puternice. Duşmanul abia acum este turbat, dacă o să analizăm o să vedem că vom avea mult de furcă cu culacul[113], pentru că aşa cum aţi spus şi voi, au rădăcini mai adînci, cumetri, naşi şi alţii[114]. Putem să spunem fără frică că n-am analizat, nu cunoaştem încă formele de luptă ale culacului. Are diferite forme. Sîntem obligaţi să adîncim, să cunoaştem toate formele, să vedem cum să luptăm cu culacul.

Acum trebuie să dăm lovituri, să fim zilnic la muncă, nu înseamnă să fii la birou, dar să te preocupe permanent, să studiem formele de luptă ale duşmanului la sate şi la oraşe. Asta nu înseamnă că numai la sate devine periculos, dar şi la oraşe şi atunci să nu luăm satul şi să lăsăm oraşul, sau invers. Şi la oraş la fel devine periculos şi turbat, că văd că le fuge terenul de sub picioare. Avem o serie de slăbiciuni de care trebuie să ne debarasăm de ele, trebuie să le scoatem cu fierul roşu din organismul nostru. Nu vreau să fac o analiză la fiecare Regională în parte, aşa cum am subliniat fiecare aţi muncit, aţi avut succese şi părţi negative.

În general, am discutat acum trei luni de zile cu tovarăşii directori generali[115], am prelucrat problemele, am arătat slăbiciunile, i-am sfătuit cum trebuie să ne debarasăm de

---

Regionala Petroliferă, acolo se face sabotaj. Este un an şi jumătate de cînd s-a înfiinţat Securitatea şi n-am avut un proces de sabotaj. Fiecare a spus că duşmanul face cutare, cutare, dar n-am reuşit să-l descoperim pe duşman şi să-l lovim. Nu aprofundăm problemele, nu studiem în modul nostru just pe linie informativă, aproape putem spune că sîntem inexistenţi. În aşa regiune mare, într-un an şi jumătate să nu descoperim o bandă de sabotori care lucrează, asta nu este întîmplător, ci dovedeşte că noi muncim superficial" (*Ibidem*, dosar 10090, f. 34).

113. Termen bolşevic, des utilizat de Lenin şi întipărit în vocabularul lui Pintilie, echivalentul „chiaburului" din inventarul lingvistic al comuniştilor români.

114. Toţi cei apropiaţi condamnaţilor erau în vizorul Securităţii, suportînd deseori deportări sau internări doar în baza relaţiilor de rudenie. De altfel, măsurile administrative adoptate începînd cu 1949 i-a vizat adesea. De altfel, ulterior, articolul 1 al Hotărîrii Consiliului de Miniştri nr. 1554 din 1952 dispunea trimiterea în colonii de muncă a celor care „direct sau indirect primejduiesc sau încearcă să primejduiască" regimul, o categorie de „duşmani" vag definită, în care au fost încadrate de către comisiile care decideau internările în lagăr rudele condamnaţilor din motive politice (*Ibidem*, dosar 10957, f. 8).

115. Stenograma discuţiei la care face referire Pintilie nu s-a păstrat.

ele. I-am sfătuit că toate metodele vechi folosite înainte de Siguranţă trebuie să le scoatem, să nu admitem nici unui subaltern să le folosească, trebuie să folosim metodele pe care ne învaţă Partidul şi atunci vom avea mari succese în muncă. Rezultatul este că în trei luni de zile foarte slab a fost. Unele Regionale s-a văzut că n-au prelucrat chiar, n-au adîncit.

Dacă mergem la şedinţă şi dacă credem că cu asta s-a terminat şi cu asta o să fie bine, atunci de-abia ne înşelăm. Trebuie să vedem, pentru că sîntem conducători, nu sîntem simpli funcţionari, noi conducem întregul judeţ sau întreaga Regională, sub a noastră conducere avem oameni care trebuiesc îndrumaţi. După ce prelucrezi, trebuie să urmăreşti, să adînceşti, să veghezi cum aplică subalternii în practică. S-a văzut după şedinţă, acolo unde s-a prelucrat, s-a vegheat, unde s-a adîncit, controlat, că metodele de muncă s-au schimbat, oamenii merg pe drumul mai just, acolo unde nu s-a făcut aşa, desigur că sînt încă slăbiciuni şi a rămas cu metodele vechi şi slăbiciunile vechi.

Să-l luăm de pildă pe tovarăşul [Racovschi] Mănescu[116]. Cînd a venit [Constantin] Cîmpeanu[117] să fie prelucrat, s-a dus şi el în concediu şi [materialul şedinţei] a fost prelucrat peste o săptămînă-două după ce a venit, atunci cînd a venit din concediu şi Mănescu. Iată cum au înţeles tovarăşii să prelucreze, să pună în practică şi desigur că aşa se va întîmpla şi după şedinţa de ieri şi de astăzi, cu asemenea atitudine. Asemenea atitudine a fost şi la Regionala Iaşi, mi se pare, a fost prelucrat mult mai tîrziu. Şi dacă se întîmplă [la fel] şi după şedinţa de astăzi şi de ieri, atunci nu se face nimic, greşeli vor fi şi mai departe. Poate să vină aici un raport, să scrie că am prelucrat, am vegheat, am controlat. De pildă, Iaşul n-a prelucrat şi poate [Nicolae] Pandele[118] cu organele lui să vină aici să spună că a prelucrat, a vegheat, a controlat, dar eu rămîn la părerea mea. Munca nu se simte, tovarăşi, dacă nu se simte o îmbunătăţire n-am nevoie de raport. Acela care a prelucrat, se vede munca. Degeaba ai prelucrat, dacă în muncă nu se vede.

Ultimele exemple care au fost date, dar cîte am vorbit atunci ce înseamnă pentru noi, am dat aşa exemple pur şi simplu, ca la copii mici, nu că v-am considerat pe voi copii mici, dar am dat aşa, ca să vă fie mai clar, să puteţi să gîndiţi mai bine. Am spus în felul următor: ce înseamnă tovarăşi, fiecare meseriaş, fiecare doctor, orice om are o sculă şi de scula lui se îngrijeşte, însă la Securitate care este scula noastră? Am spus că şi noi avem o sculă. Dacă frizerul are brici, dacă strungarul are strung, am spus că ce avem noi sînt informatorii noştri, să ştim cum să muncim, să vedem cu cine avem de a face. Aşa cum muncitorul are grijă de scula lui, aşa avem şi noi de informatori – şi noi trebuie să avem grijă de scula noastră mult mai mult. De pildă, la frizer este briciul, dar la noi este omul – şi omul viu, asta înseamnă că trebuie să-i dăm mai multă atenţie. Trasează-i o

116. Fost anchetator la Securitatea Municipiului Bucureşti, promovat (cu gradul de maior) ca director adjunct la Direcţia Regională Ploieşti. Avansat ulterior la gradul de colonel (D. Deletant, *Ceauşescu...*, p. 77, D. Jela, *Lexiconul...*, p. 176).

117. Director al Regionalei de Securitate Ploieşti, cu gradul de locotenent-colonel. Probabil acelaşi cu Constantin Cîmpeanu, născut în 1911 la Iaşi, membru al CC al PCR din 21 octombrie 1948 pînă în 23 februarie 1948, deputat de Covurlui din 19 noiembrie 1946 şi secretar general la Ministerul Silviculturii (din 23 aprilie 1948, pînă la transferarea sa în fruntea Securităţii din Regiunea Ploieşti, în septembrie 1948) (Gheorghe Crişan, *Piramida puterii. Oameni politici şi de stat din România (23 august 1944 – 22 decembrie 1989)*, Ed. Pro Historia 2001, p. 69, în continuare, Gh. Crişan, *Piramida...*).

118. Locotenent-colonel, director al Regionalei de Securitate Iaşi, adeptul utilizării unor metode de tortură barbare în anchetă (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 212).

linie, dar nu aşa, gata, îl iei şi îi faci negru la spate[119]. Asta este muncă cu informatorii? Aşa a înţeles Regionala Iaşi să aibă relaţii cu informatorii, aşa a înţeles Regionala Iaşi să aibă relaţii cu scula ei? Dacă un strungar distruge scula lui, ce mănîncă el mîine? Aşa ne învaţă Partidul nostru? Cu fiecare informator trebuieşte muncit, trebuieşte întîi studiat. Dar măsura aceasta este o hotărîre, şi nu este a mea, asta este hotărîre şi nu avem dreptul, şi trebuie s-o aplicăm şi dacă n-o aplicăm, atunci ne-o aplică Partidul nouă. Bătaia în Securitate [se aplică] numai cu aprobarea Directorului General, jos nu are nimeni dreptul să bată[120]. Atunci ce însemnează asta? Aşa că acela care n-a prelucrat şi care şchioapătă, poate să vină şi să spună că „am prelucrat". Desigur, tovarăşi, eu nu cred. Noi atunci am stabilit principiul cum trebuieşte făcut, şi totuşi se continuă. Şi nu este singurul loc numai Iaşi, dacă fiecare din voi vă revizuiţi, atunci fiecare veţi găsi. Asta înseamnă că nu ştiţi să ţineţi oamenii şi peste capul vostru fac ce vor ei. Dacă întreabă cineva: „cum a fost prelucrarea?". „Minunat, foarte bine a prelucrat." Cu asta nimic n-am făcut. Partidul nu ne învaţă pe noi şi dacă este aşa trebuie să analizăm greşelile noastre şi mai ales să insistăm asupra greşelilor, să vedem pe ce drum să mergem, cum trebuie să muncim cu organele noastre, cum trebuie să creştem.

Ieri a vorbit tovarăşul [Mihai] Burcă[121], tovarăşul Ministru şi alţi tovarăşi, trebuie mereu să împingem pe tovarăşi să înveţe, împingîndu-i să înveţe să dea mai mult folos pentru Partid, să vă dea mai mult ajutor vouă. Acel caz care l-a arătat tov. Burcă, cu indisciplina, cu un colonel şi un plutonier major, nu ştiu dacă cineva şi-a închipuit că este de la altcineva, pentru că Jurim[122] a fost, cu şoferul lui[123]. „Şoferul meu." Parcă l-a adus de la taică-său, în loc să-i trîntească 5 zile de arest, spune că ce să caute acolo. Noi, Securitatea, dacă ne considerăm peste tot buricul pămîntului, şi munca va merge aşa. Trebuie luptat cu cea mai mare putere împotriva tovarăşilor care au atitudine că se socotesc buricul pămîntului. Dacă vreţi ca să vă socotiţi buricul pămîntului, ca să vă respecte toată lumea, atunci învăţaţi mai mult, să cunoaşteţi tot, să aveţi autoritate, pentru că nu se cîştigă cu dispreţ, ci cu cap şi cu muncă, autoritatea se cîştigă prin munca dusă de noi şi prin metodele Partidului. Atunci o să aveţi alt respect, fiecare cetăţean să vă stimeze, să vadă că-i daţi ajutor şi vă va ajuta şi el pe voi.

---

119. Utilizarea bătăii în racolarea informatorilor era o practică obişnuită la acea vreme (vezi partea a doua a prezentului volum).
120. Lucrurile nu stăteau tocmai aşa. Chiar la Regionala Iaşi, dată ca exemplu negativ pentru racolarea prin constrîngeri fizice a informatorilor, nu se aplica doar bătaia, ci şi metode de tortură deosebit de brutale. Deţinut în arestul Securităţii ieşene în vremea în care locotenent-colonelul Pandele era director aici, Petre Arsinte îşi aminteşte: „După bătăi de nedescris, mi s-au legat la degetele de la mîini cîte un cablu şi am fost supus la electrocutări în trepte, avînd senzaţia groaznică că întregul corp mi se descompune în celule. M-am trezit cînd mi se turna apă rece pe cap şi pe corp... Muşchii faciali îmi erau măcelăriţi de loviturile anchetatorilor, aşa că nici n-aş fi putut mînca" (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 214).
121. Şeful Direcţiei Generale Politice din MAI. Pentru detalii biografice, vezi indicele de la sfîrşitul volumului.
122. Alexandru Jurim, colonel, director al Direcţiei a X-a Secretariat la înfiinţarea Securităţii, arestat şi anchetat o dată cu epurarea poliţiei politice, după „căderea" lui Teohari Georgescu, al cărui protejat a fost. Nu cunoaştem alte detalii biografice.
123. Burcă semnalase cu o zi înainte următoarele: „Sînt o serie de cazuri de indisciplină, tovarăşi, un caz concret cînd plutonierul major din formaţiunile noastre îl înjură pe un colonel, colonelul anunţă pe şeful ierarhic ca să se prezinte plutonierul la raport. Comandantul plutonierului major X spune: *Nu te prezenta*. Aceasta s-a petrecut acum cîteva zile" (ASRI, fond D, dosar 10090, f. 74).

Trebuie zi de zi discutat, trebuiesc observate toate manifestările nesănătoase, trebuie ajutat pe tovarăşi şi aceia care nu vor să înţeleagă să-i scoatem complect din Securitate. Avem nevoie de membri de partid cinstiţi, devotaţi, cu atitudine partinică, ca să putem îndeplini sarcinile, altfel nu se poate. Cu indisciplina stăm foarte prost. Din care cauză stăm? Că noi ne socotim buricul pămîntului. Disciplina trebuieşte întărită, tovarăşii trebuiesc învăţaţi. La noi aşa este: ori ne socotim buricul pămîntului, ori este liberalism[124], care Partidul combate cu toată tăria. Ori cădem într-o extremă, ori în alta. La subalterni trebuie să cerem muncă, nu să ne batem pe burtă şi mîine-poimîine îl vezi beţiv şi la curvărăsie[125] şi ce vrei. Aşa cum este la Oradea Mare, un familiarism care este aproape în toată Regionala. Acolo fiecare se socoteşte cel puţin rege, începînd de la cel de la mătură, pînă sus. Zilnic lucrează unul contra altuia, azi eu cu el împreună împotriva celuilalt, mîine ei doi împotriva mea şi aşa mai departe. Asta este toată preocuparea în toată Regionala[126]. Partidul ne învaţă că asemenea atitudine trebuie lovită cu putere. Aşa că toţi tovarăşii care sînteţi aici din Oradea Mare trebuie să vă gîndiţi şi să vă ocupaţi de muncă şi dacă nu tăiaţi cît mai repede, atunci cînd va intra Partidul va fi foarte greu să ieşiţi din încurcătură[127]. V-a pus Partidul să conduceţi, să organizaţi, dar nu să stricaţi cadrele. Prin asta noi stricăm cadrele de jos şi nu trebuie admis, trebuie să ştie fiecare locul. Asta nu înseamnă că purtarea să nu fie partinică. Dacă introduci disciplină, nu înseamnă că nu poţi să te porţi cu fiecare partinic, însă disciplinat.

Acolo unde intră omul nostru, să se vadă că este de la Securitate. Este adevărat că de-abia am îmbrăcat haina militară de un an de zile, dar un an şi ceva de zile este mult. Fiecare a făcut milităria. Cineva poate a făcut trei luni, dar a făcut trei luni[128]. Dacă vă dezbracă azi din hainele astea şi vă pune în haine de soldat, vă învîrtiţi ca un titirez! Atunci, ce înseamnă asta? Noi, prin exemplul nostru, trebuie să întărim disciplina, nu să vedem cum a fost la Jurim. Dacă ştiam înainte, dădeam 10 zile pentru Jurim, iar la

124. Cele două atitudini alternau deseori, mai ales pentru că uniforma de Securitate atrăgea privilegii de care cei mai mulţi care o purtau profitau ca de un lucru de la sine înţeles, ceea ce „altera" deseori calitatea „muncii de Securitate". De exemplu, într-o şedinţă, şeful Securităţii din raionul Jibou era criticat pentru că „umblă numai după femei, vin, prieteni. Subalternii au văzut lucrul acesta şi dacă văd că şeful îşi permite aşa ceva, cum să nu facă şi ei? Tovarăşul şef are la restaurant o cameră separată, unde vine cu un tovarăş de la Miliţie să bea. Cînd au nevoie de ceva, subalternii ştiu că îl găsesc acolo" (*Ibidem*, dosar 10182, f. 20). Cei care refuzau să acorde favoruri purtătorilor de uniforme, se puteau aştepta la represalii: un locotenent de Securitate a arestat şi a bătut trei zile un şef de tren care refuzase să-i transporte cîţiva saci de ovăz pentru care nu avea documente (Fl. Banu, *op.cit.*, p. 86).

125. „Exemplul" era dat în epocă de chiar ministrul de Interne Teohari Georgescu, în legătură cu care, în 1953, ancheta Securităţii a scos la iveală că abuzase de poziţia sa pentru a întreţine relaţii sexuale cu peste 50 de femei, subalterne în MAI, petente venite în audienţă sau soţiile unor ofiţeri din minister (Marius Oprea, „Un precursor al hărţuirii sexuale: Teohari Georgescu", în *Interval*, nr. 10/1997, pp. 79-85).

126. De fapt, „turnătoria" între securişti se practica aproape cu frenezie, fiind chiar încurajată de superiori, pentru a putea controla eficient „aparatul". Pentru exemple despre atmosfera care domnea prin birourile Securităţii, vezi M.Oprea, *Fapte şi moravuri...*, *passim* şi Fl. Banu, *op.cit.*, pp. 84-91.

127. De altfel, directorul Regionalei de Securitate Oradea, Ludovic Czeller, avea să fie înlocuit de la comandă şi transferat la Direcţia Generală a Penitenciarelor, cu toate rezultatele notabile obţinute în înăbuşirea sîngeroasă a răscoalelor izbucnite în vara anului 1949 în zona Aradului.

128. Stagiu militar minim, obligatoriu la încadrarea în Securitate.

şofer 5 zile în beci. M-am frămîntat foarte mult că am aflat aşa tîrziu. Să se înveţe minte şi Jurim cum să poarte pe umeri grade şi pe şofer la fel, cum să se poarte. S-a găsit o metodă: „am prelucrat cu şoferul şi cu Jurim". Ce! Avem o maşină cu care prelucrăm mereu? Pînă cînd? Trebuie să vedeţi ce trebuieşte prelucrat, cu cine, cînd trebuie. Trebuie să luptăm puternic cu *asta*, să scoatem *asta*. Fiecare să înţeleagă cum să ne purtăm, dar nu înseamnă ca noi să devenim o cîrpă şi cu cîrpa aceasta să şteargă fiecare podeaua, nu ne va împiedica să ne facem datoria noastră nicidecum, dar prin metode juste. Trebuie să luptaţi, mai ales tovarăşii responsabili cu educaţie politică trebuie să vegheze la asta. Trebuie sesizat aici sus dacă în regională se observă atitudinea asta, că poate trimitem de aici şi o să avem atunci succes dublu în muncă. Familiarismul nu se admite în Partid, cu asta stricăm cadrele.

Să aveţi grijă să vă duceţi jos [în sensul de în teritoriu - n.n.] fiecare conducător împreună cu locţiitorul politic şi nu acum să luaţi şi dă-i în stînga, dă-i în dreapta, cu asta nimic nu faceţi, trebuie muncit. Pentru că dacă dai în stînga şi nedrept, nimic nu se face. Trebuie verificat care sînt tovarăşii care se antrenează uşor pe acest drum. Împreună cu organizaţia de partid, cu locţiitorul politic, cu capacitatea voastră să-i scoatem de sub pacostea care este acolo, că altfel împiedică foarte mult munca. Fiecare trebuie să prelucreze, trebuie văzute problemele ridicate aici ieri şi azi, să vedeţi cum să începeţi să prelucraţi acolo jos, poate nu trebuie totdeauna tot, ca să nu fie prea greu de frămîntat şi greu de aplicat în practică. Poate trebuie să vedeţi să împărţiţi în două. O dată prelucrat şi pe urmă controlat, cum s-a însuşit şi pe urmă mai departe.

Vă dau cuvîntul meu de onoare că în Regionale de azi înainte, acel tovarăş responsabil judeţean şi regional care greşeşte se pedepsesc şi pe linie de Partid şi se iau măsuri şi pe linie administrativă, dar foarte aspru. A trecut aproape un an şi jumătate şi ne-am învăţat cu toţii. Trebuie să întărim şi disciplina, şi autoritatea. Facem parte dintr-un organ conducător, sîntem conducători şi ne-am luat sarcini, ori dacă nu, trebuie să vină sincer în faţa Partidului şi să ceară să fie desărcinat. Dar mergînd aşa, nu se poate, tovarăşi, şi atunci tovarăşi, trebuie prelucrat puternic. Trebuie să muncim mai mult, controlat şi acolo unde este prins, trebuie pedepsit vinovatul imediat. Pînă îi vine lui în cap, pînă începe să cunoască mai bine, trebuie să-l ţinem mai din scurt. Mai mult, cînd organizaţia politică, de Partid, ne ajută, vă dă posibilitatea să vă ridicaţi mai mult politiceşte, atunci desigur să facem mai puţine greşeli şi o să fie mai mult ajutor pentru noi. Aşa că trebuie chestiunea asta supravegheată zi de zi. Nu se poate să fii şeful Judeţenei şi să nu ştii că azi a fost bătut un om. Am spus la prelucrarea cu tovarăşii directori generali că dacă o să fie nevoie să tragem o bătaie unuia sau altuia, individual, asta s-o facem, nu să mergem cu duşmanul aşa. Asta facem, dar facem noi. Nici noi nu sîntem buricul pămîntului, dar avem mai mult discernămînt[129], sîntem politiceşte mai mult ridicaţi ca tovarăşii de jos şi atunci noi ne gîndim. Dacă o să fie nevoie, nu o să ne jenăm de unul sau altul şi aplicăm aşa cum vrem noi, dar nu trebuie admis nimănui. Nu se admite

129. „Lumpenproletarii" încadraţi în Securitate aveau un comportament deosebit de violent, care de multe ori nu putea fi controlat. Caracterizarea făcută unui fost ucenic cizmar, în această perioadă era locotenent-major, ca fiind un „bătăuş feroce, aproape analfabet, se semna cu mare greutate" poate fi extinsă asupra acestei întregi categorii de cadre. Comportamentul lor brutal trebuia controlat, iar ceea ce încerca Pintilie să obţină era dublarea lui de o supunere orbească (vezi Fl. Banu, *op.cit.*, p. 85).

fiecărui tovarăş din Securitate, pentru asta se pedepseşte, asta este metodă străină şi cu asta nimic n-am făcut. Cu asta nu spunem că avem ură împotriva duşmanului.

Trebuie să fim foarte vigilenţi, că dacă aplicăm metoda asta, duşmanul îl împinge pe el. Vreau să cred aşa, că acela care aplică metode străine nouă este duşmanul nostru. Cine îmi dă mie siguranţa că el nu este pus la cale de duşman?[130] Aşa trebuie privit tovarăşi, aşa să ne gîndim. Trebuie prelucrat, supravegheat şi trebuie să-l punem sub observaţie pe acela care întrebuinţează asemenea metode, după prelucrarea noastră. Aceluia care trebuie să-i aplicăm, aplicăm, dar asta deja trebuie să vedem. La Judeţeană, fără [aprobarea dată de] şeful Judeţenei n-are nimeni dreptul [să bată], şeful Judeţenei cînd aplică trebuie să judece de 10 ori. Ăştia doi tovarăşi pot aplica, şeful Judeţenei şi directorul general, restul nimeni. Şi aceştia trebuie să se consulte foarte mult cu ei înşişi, cine este individul, ce scop urmărim, şi nu din răzbunare sau din sadism, noi sîntem un organ care lucrăm mai mult cu capul, studiem problema, o analizăm. Nu aşa, că bat că sînt devotat Partidului. Dacă nu pot singur, consult pe locţiitorul politic, dacă nu ajunge iau pe tovarăşul serviciului 5[131], nu trebuie ignorat ajutorul nimănui, nici ajutorul aceluia care mătură nu trebuie ignorat, nu e ruşine să consultăm pe oricine în probleme care considerăm. După ce văd, atunci da, trage-i 20 de bucăţi. Înseamnă că nici eu nu sînt buricul pămîntului, dar văd. Problema asta cred că este înţeleasă de toţi, nu trebuie să mai insist.

Trebuie bine prelucrat şi mai ales de tovarăşii locţiitori politici, trebuie mobilizată întreaga organizaţie de partid. Controlul trebuieşte permanent, trebuie să facem ca tovarăşii să meargă pe drumul real. Nu trebuie tot ce a aruncat regimurile trecute să luăm noi ca metodă, nu avem nevoie să împrumutăm de la nimeni. Cum poate un membru de partid să facă aşa, cum poate să poarte în buzunar carnetul de partid, adoptînd metode străine? Partidul are experienţă în toate domeniile, atunci de ce nu adoptăm de la Partidul nostru?

Cred că acest punct este destul de înţeles şi trebuie să ne ducem pe drumul acesta, să muncim cu oamenii. Sîntem ocupaţi, muncă avem multă, cîteodată ne copleşeşte, nu avem cadre suficiente, însă nu se poate dacă începem să ne văicărim că nu avem cadre. Partidul ne ajută zilnic, împreună creştem. Nu se poate prăbuşi în altă parte munca şi să ne dea nouă[132]. Voi singuri sînteţi conducători şi vedeţi cum cresc cadrele, noi trebuie să facem faţă şi atunci cînd o să aibă posibilitate partidul să ne ajute, vom primi. Deocamdată, trebuie să facem muncă şi să ne achităm de sarcini[133]. Degeaba ne văicărim. Asta ne nelinişteşte, nu avem cadre şi începem să facem munca superficial, a intrat asta puternic în noi. Trebuie să descătuşăm mîinile şi să vedem cum organizăm.

Am dat cîteva exemple din Uniunea Sovietică, din experienţa Uniunii Sovietice. A fost uşor acolo, după războiul civil din 1916? Au fost distruse şi locomotivele şi vagoane, calea ferată, au fost foarte mari greutăţi. Partidul Bolşevic s-a zbătut foarte mult. Uniunea Sovietică a fost izolată, nu putea să primească nici o bucată, aşa cum [fac]

130. Această cinică modalitate de acoperire a superiorilor faţă de crimele subalternilor, pe care le ordonaseră sau inspiraseră, a fost utilizată pe larg în cazul reeducării de la Piteşti şi Gherla.
131. Corespondentul teritorial al Direcţiei a V-a Anchete penale.
132. Nici nu s-a întîmplat aşa ceva. Într-o discuţie purtată în 1955 în legătură cu cadrele Securităţii, Gheorghe Apostol recunoştea că „au fost elemente care nici în fabrică nu s-au ţinut de treabă" (*apud* Fl. Banu, *op.cit.*)
133. Şi la acea dată, deficitul de cadre se menţinuse ridicat faţă de schema aprobată (aproape un sfert din posturi nu erau ocupate, în special cele de ofiţeri cu grade inferioare).

banditii, că se pricep la asta[134]. Nu aveau o traversă, dar trebuia făcut, altfel rămînea pe loc. Cu calea ferată aceea, cu locomotivele acelea, cu ceferiştii aceia, cu funcţionarii – şi în 3 luni s-au pus pe treabă. Iată, Partidul Bolşevic ne învaţă şi capacitatea omului, şi voinţa omului. Nu este de ajuns ajutorul. Să ştii cum să primeşti ajutorul. Ajutor nu înseamnă că de dimineaţa pînă seara vorbeşti – şi iată ajutor. Trebuie să învăţăm cum primim ajutorul, că dacă învăţăm cum să-l primim o să fie mai uşor.

Iată, tovarăşi, cum în cîteva luni de zile, Partidul Bolşevic ne-a arătat cu experienţa lui, cu capacitatea, cu puterea de organizare, de a lua la momentul potrivit în mînă tot[135], în primul rînd disciplina de fier şi după trei luni de zile, fiecare cetăţean se mira. N-a primit nici un ceferist în plus, nici o locomotivă, nici o traversă, dar s-a făcut. În situaţia asta ne găsim şi noi. Nu avem cadre cîteodată, nu avem un dulap de fier, poate nu avem o masă. Ca Ploieşti, n-are casă, Suceava tot la fel – şi totuşi trebuie să muncim în condiţiile astea. Şi dacă acolo se întîmplă ceva, să nu creadă că vor fi mîngîiaţi. Avem multe greutăţi, în condiţiile astea trebuie să ne dăm silinţa, trebuie să ştim să conducem în condiţiile cele mai grele. În viitor vom avea, Partidul dă foarte mare atenţie organului nostru şi Partidul cunoaşte asta, dar cu toate astea nu sînt încă posibilităţi. Peste doi-trei ani de zile să aveţi toată încrederea, vă va da şi cadre şi tot ce avem nevoie, dar asta nu înseamnă ca să muncim mai puţin.

[Coloman] Ambruş[136] a fost chemat, o dată, de două ori, de trei ori. Aici avem problemă graniţa [cu Iugoslavia]. Este o problemă graniţa, nu este o graniţă oarecare, cu Republica Ungară sau Bulgară. Avem un sector greu, nu numai că avem graniţa, dar avem populaţia. Te gîndeşti cîteodată ce dracu este acolo, nu cumva şi Securitatea este băgată în porcăria asta? Dă-mi dreptul să mă gîndesc şi eu. Ce înseamnă asta? Dacă pînă acum un funcţionar de la Securitate a avut 10 informatori şi a muncit greu, să obligăm pe funcţionarul acela să ţină legătură cu 100 de inşi, să-l ridicăm în faţa biroului de partid. Să-i arătăm necesitatea muncii, să-l ţinem zi şi noapte să muncească cu 100 de informatori. Ambruş pe cine aşteaptă să vină să organizeze? Este regiune mare, sînt şi munţi şi bande. Ai dat lovituri puternice duşmanului acolo, poate una din cele mai grele Regionale este cea pe care o conduce Ambruş. Duşmanul s-a concentrat. Să dăm acolo lovituri şi să-l lăsăm într-un colţ destul de puternic, fără să ne atingem, se poate?! Atunci dă-mi voie să mă gîndesc şi eu, ori sînteţi cumpăraţi toţi, ori ce faceţi voi acolo? Să spunem că este o prostie, că dacă eraţi cumpăraţi de tot nu dădeaţi aşa lovituri, dar este neglijenţă, nepăsare. Ambruş, dacă nu iei măsuri, să ştii că duşmanul îţi dă ţie primul în cap! Pentru noi nu este indiferent, trebuie să iei măsuri, să vezi cum se poate să pătrundem acolo[137]. Dacă nu avem cadre, poate facem cu populaţia, cu Miliţia, să se socotească Miliţia mîndră că lucrează cu tine, nu să te uiţi de sus la el, trebuie să ştim cum să apropiem colaborarea noastră.

---

134. Referire la chiaburi, care „instigau" lumea satelor să nu predea statului împovărătoarele cote agricole.
135. Exemplu din Lenin.
136. Pe atunci, mai era încă director al Regionalei de Securitate Timişoara, înainte de a fi mutat la Braşov, unde a fost adus datorită „experienţei" sale în lupta contra partizanilor din Banat (vezi nota 36), pentru a intensifica acţiunile împotriva grupului de rezistenţă al lui Ion Gavrilă din Munţii Făgăraşului.
137. Măsurile pe care Ambruş trebuia să le intensifice constau în pătrunderea informativă în mediile ostile, pentru alcătuirea listelor celor ce aveau să fie deportaţi din zona de frontieră în noaptea de Rusalii a anului 1951.

Este la Constanţa un căpitan de la grăniceri, de ce să lucreze pentru altul, pentru alt organ şi nu pentru noi? Prin trei feluri puteţi lucra. Prin bunăvoie, îl fac colaboratorul meu, nu spun că este informator. L-am apropiat, mai vorbim, îl convingem să-mi dea mie informaţii. În cît timp îl poţi lua pe el? El este grănicer. Dacă nu, să fie chemat aici la Bucureşti şi date lui instrucţiuni, că de azi înainte va lucra pentru Securitate şi nu trebuie să ştie nimeni. Îl cheamă Tovarăşul Ministru Teohari şi ordonă ca de azi înainte să lucreze pentru Securitate. Iată şi noi, cînd acolo pe graniţă alte organe vine şi lucrează cu organele noastre, noi ca nişte fraieri stăm şi aşteptăm şi spunem că sînt puţine cadre. În loc să muncească omul meu, să muncească grănicerul!

Galaţiul într-o lună de zile 1.500 de hîrtii a rezolvat, cu foarte multă conştiinţă, Timişoara nu poate - este adevărat. Galaţi a făcut mari sforţări, nu este uşor să rezolvi 1.500 de hîrtii[138]. Nici acolo nu sînt cadre, dar a pus toată capacitatea, s-a dat peste cap, a căutat să rezolve. Trebuie folosiţi oamenii, ca 80% din munca lui să fie pentru Securitate, dar nu ca la Vaslui, i-a scos pantalonii şi i-a făcut curul negru. Aşa nimeni nu munceşte, nici un cetăţean de la Ministerul de Interne sau oricine. Trebuie să-i învăţăm, nu ştiu cum să spun, dar trebuie să-i învăţăm să muncească. Trebuie obligat pe oricine. Noi sîntem membri de partid, pentru ce ţinem şedinţe zilnice, profesionale, de partid, pentru ce atît de mult pierde Partidul timpul şi ne ajută pe noi? Atunci ce aşteptăm? Un om nu poate face mai mult, dar dacă împărţim oraşul în 10 sectoare şi la fiecare sector punem un informator să supravegheze? Asta trebuie gîndit, studiat, nu trebuieşte ca un şablon.

Dacă am găsit un cetăţean care lucrează la Ministerul de Externe, am analizat că merge la serviciu de la 8 la 3, pe urmă este liber. Am acest singur om. Mai departe studiez, şi el să aibă 45 informatori în cartierul acela. Şi atunci cînd am nevoie de investigaţii, nu mă duc eu să fug. Mă duc la Petrescu, la Dumitrescu şi spun: am nevoie să ştiu dacă în sectorul tău trăieşte unu Pintilie, vreau să ştiu cine este el. El este acolo şi ştie strada lui. Să avem pe toate sectoarele oamenii noştri, nu se admite o fabrică, o instituţie să nu avem ochiul nostru acolo. Trebuie să luăm exemplu de la Uniunea Sovietică cum a cucerit fiecare metru pătrat, fiecare pas, dar nu a dat înapoi. Aşa trebuie să luptăm şi să mergem înainte. [Nicolae] Doicaru[139] a făcut muncă frumoasă, a făcut muncă pentru ridicarea lui personală, asta nu înseamnă personală, el va putea da mai mult ajutor tovarăşilor, dar totuşi să scape să se distrugă un utilaj din Uniunea Sovietică. Noi ştim ce înseamnă *din Uniunea Sovietică*, cînd spunem *venit din Uniunea Sovietică* nu ne dăm seama ce înseamnă asta, astea sînt maşini care nu sînt făcute în serie, ci sînt pentru noi, adaptate pentru ţara noastră. Vă puteţi da seama că acestea sînt făcute special pentru noi, vă puteţi da seama ce înseamnă asta, trimiţi o maşină adaptată la condiţiile noastre? Nu avem nici un cuvînt să spunem ce ajutor este! Cînd vine maşinile nu putem munci cu ele, pentru că aşa am văzut noi ajutorul acesta! Începe primăvara, trebuie să pornim la muncă şi să cerem iar ajutor. Nu ştii să dai în cap, în cap fără milă, fie director, subdirector, orice[140]. Nu trebuieşte permis nimănui. În regiunea petroliferă, la

138. Este vorba de racolarea de informatori.

139. La acea dată, director al Regionalei de Securitate Constanţa (pentru detalii biografice, vezi o biografie a lui Doicaru de la D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 99-100).

140. La Canal, Securitatea dispusese măsuri speciale de control. Astfel, în 27 ianuarie 1950, prin Adresa 220-140/107215 transmisă Regionalei de Securitate Constanţa, Direcţia I trimitea instrucţiuni pentru intensificarea activităţii informative. Astfel, fiecare ofiţer trebuia să lucreze cu cîte 10 rezidenţi, care la rîndul lor aveau sarcina să dezvolte o reţea de 10 informatori, „în

fel. Trebuie să ne fie ruşine, aşa cum a spus Tovarăşul Ministru Teohari, că n-am ştiut cum să descoperim o bandă care face sabotaj. Pentru toţi tovarăşii care lucrează pe linia aceasta, trebuieşte socotit ca un avertisment din partea Partidului.

Aţi văzut cu maşinile la Constanţa. Aţi văzut ce înseamnă să faci o maşină singură, nu în serie, cîtă energie, să opreşti altă producţie – şi noi aici o distrugem! Sînt foarte mari sarcini, dar nu se poate să lăsăm ca banditii să facă ceva. Voi sînteţi membri de partid cu munci de răspundere, partidul v-a trimis, atunci cum putem noi admite, tovarăşe Doicaru[141] şi tovarăşe Cîmpeanu? Nu avem oameni, să punem pe alţii să muncească, colaboratorii sinceri, devotaţi Partidului, să fie dezinteresaţi, că şi ei sînt membri de partid. Numai mergînd pe drumul acesta, învăţînd, numai aşa putem da duşmanului lovituri de moarte, să-l distrugi acolo unde munceşte, cu rădăcină cu tot. Trebuie prelucrat, trebuie frămîntat. Trebuie să supravegheaţi subalternii care fac abuzuri pe spinarea voastră, că voi primiţi pedepse, se pune la dosarul de partid[142]. Cred că asta nu este că vreau să vă sperii, dar vreau să vă gîndiţi că sînteţi membri de partid. Să aveţi grijă de oameni, că mîine-poimîine partidul va întreba: „ce aţi făcut cu omul, că v-am dat un om întreg, un om sănătos?"[143].

Cei închişi a avut 10 ani de zile, după ce a terminat trebuie pus în libertate, [dar] nu putem să-l punem în libertate pînă nu-şi spune cuvîntul directorul Regionalei sau Judeţenei. Să fiţi foarte prudenţi la o propunere făcută de un tovarăş, analizat din orice parte vine. A fost condamnat un an de zile, dacă socotim că trebuie mai mult, dăm 5 ani de zile. Se poate ca pe unul de un an de zile să-l dăm afară, pe altul să-l oprim prin anumite socoteli, pe care, vedeţi şi voi, dar nu aşa, că fiecare care trebuieşte eliberat este bandit. Este just, dar nu se poate aşa[144]. Trebuie supravegheat, filat. Dacă socotim că este

---

fiecare loc de muncă şi convieţuire" (ASRI, fond D, dosar 4055, f. 97-99). Ca urmare, pe parcursul anului 1950 s-au realizat la Canal un număr de 2.360 note informative (cu o reţea de 196 informatori), care incriminau 309 persoane; dintre acestea 23 au fost reţinute pentru presupuse acte de sabotaj şi diversiune, în special legate de modul de lucru cu „utilajele sovietice" (*Ibidem*, dosar 4639, f. 40-41, *Cartea Albă*..., vol. 2, *Canalul Dunăre-Marea Neagră*, pp. 17-18, 35, în continuare, *Canalul*...). Aşa-zisele acte de sabotaj de la Canal au inspirat şi Decretul nr. 199/1950, prin care se completa Codul Penal astfel: „Se pedepseşte cu moartea sabotarea propăşirii economiei naţionale a RPR, prin distrugere sau deteriorare prin orice mijloace a clădirilor, maşinilor, instalaţiilor de orice fel" (art. 3). Acţiunile din 1950 şi aceste prevederi au prefigurat farsa judiciară înscenată aşa-numiţilor sabotori de la Canal, în august 1952.

141. În stenogramă este de mai multe ori greşit transcris „Duican" sau chiar „Văcaru", în loc de Doicaru.

142. Fiecare angajat al Securităţii avea un dosar, întocmit de Secţia Cadre, dosar care conţinea jurămîntul militar scris, fişa personală (cu datele de identitate, calificarea, profesia, originea socială, stare civilă, avere, rude ş.a.) şi referatul de cadre, conţinînd biografia amănunţită a subiectului, părţile bune ale activităţii şi elementele negative care îi puteau împiedica promovarea sau chiar atrage după sine eliminarea din Securitate (L. Ţăranu, *op.cit.*, pp. 36-37).

143. Ceea ce s-a şi întîmplat cu prilejul aşa-ziselor reabilitări din 1968.

144. Pedepsele administrative legiferate în ianuarie 1950 (Decretul nr. 6 al Marii Adunări Naţionale) intrau în competenţa MAI, ce stabilea prin hotărîri înaintate Consiliului de Miniştri şi decizii interne care anume erau categoriile celor ce aveau să fie internaţi în lagăre sau deportaţi, cu domiciliu obligatoriu. Printre ei, cei mai numeroşi erau foştii deţinuţi politici (vezi nota 77). Se ocolea astfel calea justiţiei în cazul în care Securitatea decidea necesitatea prelungirii pedepselor. De altfel, încă înainte de introducerea pedepselor administrative, se dispusese ca deţinuţii politici cu pedepse de peste un an, după expirarea termenului de condamnare „se vor depune

bandit, [îi mai] dăm 10 ani de zile. Dacă este terminată pedeapsa, să vedem obiectiv, organele noastre trebuieşte să fie obiective, trebuieşte lovit în acelaşi timp cu toată ura, dar trebuie să fim foarte obiectivi. Dar nu se poate chiar aşa: „a avut purtare bună în închisoare, dar nu se poate elibera, că este bandit". Gîndiţi-vă de 2-3 ori, dar nu se poate aşa. Iată că am atins şi a doua problemă care trebuieşte prelucrată.

Vreau să ridic încă o problemă, de desconspirarea muncii. Partidul ne ajută, a scris şi articole, vigilenţă, conspiraţie, s-a prelucrat în şedinţe de partid, şedinţe profesionale. Dacă ne uităm, putem cu curaj să spunem că sîntem abia la început. Dacă luăm [situaţia] în general, am făcut şi noi paşi foarte puternici, însă dacă luăm importanţa organului nostru, sarcinile care Partidul le-a pus în faţa noastră, putem spune cu curaj că abia sîntem la început şi aceasta trebuie să ne îngrijoreze pe noi foarte mult. Cred că despre asta nu mai avem ce prelucra în organele noastre. Să rugăm aparatul politic să studieze şi el, însă părerea mea personală este că trebuie să terminăm cu prelucrările, am prelucrat un an şi jumătate. Aceste chestiuni s-au prelucrat chiar şi înainte în Securitatea veche[145], membrii de partid care au lucrat şi atunci au prelucrat. Părerea mea personală este că ajunge cu prelucrările, mereu conspiraţie, mereu vigilenţă. Se fac desconspirări foarte multe la noi, a doua zi prelucrările. „De ce ai făcut, tovarăşe?" „Am greşit, tovarăşi, să fac autocritică." Asta nu înseamnă să încetăm cu prelucrările pe linie de Partid şi profesională, însă trebuie să lovim în omul din Securitate care calcă disciplina de desconspiraţie şi vigilenţă. O săptămînă putem să stăm şi să vă dau exemple[146]. [Mişu] Dulgheru[147] şi [Gogu] Popescu[148] care au făcut paza la spital, 10 zile închisoare[149]. Nu se poate aşa, acolo unde eşti pus să faci paza unui deţinut! O greşeală a noastră ne dă de furcă nouă săptămîni şi luni să muncim din nou. Omul se duce în closet. Înainte să mă duc eu, să văd dacă cineva n-a pus o hîrtie, un pistol. Îl duce acolo pe deţinut şi acum

---

de către penitenciare la organele judeţene de Securitate", unde, în cazul unui aviz negativ privind eliberarea, urmau să fie alocaţi la muncă în mine, stabilindu-se precis „zonele unde vor fi trimişi cei cărora le expiră pedeapsa şi nu prezintă garanţie (ASRI, fond D, dosar 10089, f. 187).

145. Pintilie se referă la Corpul Detectivilor şi la Siguranţa anilor 1946-1948.

146 Cele mai dese deconspirări se petreceau în relaţia cu informatorii. Într-un raport din 1955 se arăta în legătură cu un locotenent de Securitate din Paşcani că „nu are autoritate, deoarece s-a compromis bînd cu informatorii cînd pleacă pe teren, cît şi datorită faptului că aceştia au văzut că este incapabil" (Fl. Banu, *op.cit.*, p. 85).

147 Directorul Direcţiei a V-a Anchete penale; vezi detalii biografice la indicele de la finalul volumului.

148. Directorul Direcţiei a II-a Contrasabotaj; vezi detalii biografice la indicele de la finalul volumului.

149. Este vorba de un incident petrecut în vremea în care Remus Koffler, internat în spitalul „Victor Babeş" (pe atunci funcţionînd ca unitate spitalicească a MAI). Acesta a fost vizitat fără ştiinţa Securităţii de „cineva din partea conducerii partidului care l-a sfătuit să dea organelor de anchetă declaraţii că Foriş, Pătrăşcanu şi alţi cîţiva au desfăşurat o activitate trădătoare [...]. Koffler şi-a exprimat îndoiala cu privire la acel tovarăş, dacă avea într-adevăr mandatul conducerii Partidului pentru ceea ce îi cerea, deoarece s-a prezentat sub numele de Cohn şi de fapt îl cunoştea vag din ilegalitate că se numeşte altfel" (ASRI, fond P, dosar 4000?, vol. 203, f. 38-39). De asemenea, se mai semnalaseră cazuri în care deţinuţii internaţi puteau obţine, din cauza neglijenţei personalului, ziare şi alte informaţii de natură să prejudicieze, în opinia lui Pintilie, anchetarea lor ulterioară.

trebuie să avem de furcă luni de zile, că ăla a găsit acolo un jurnal şi spunea că mîine vine Churchill. Toată ziua tovarăşe în sus, tovarăşe în jos şi tovarăşii lovesc în noi, în Partid. După ce aflăm, nu ştim să fim hotărîţi şi să luăm măsuri. Toată echipa care l-a păzit pe el trebuie să fie dusă la închisoare şi să fie puşi în aşa fel să înveţe cum trebuie să păzească, să aplicăm, să înveţe el aceasta la noi, cum trebuie să păzească pe duşman. *Cel mai mare duşman este lipsurile noastre* [s.n][150]. Nu se admite nicăieri asta, însă la noi cu atît mai mult, nu ne putem gîndi un minut.

Este bine să vă uitaţi fiecare în judeţul şi Regionala respectivă, să vedeţi cîte abuzuri facem noi, cîte crime, socotesc asta crimă, aşa trebuie privit şi aşa trebuie tratat pe tovarăşii aceia. La noi problema asta trebuie să fie mereu trează. Aceia din Secţia 5[151] n-au voie să ştie ce fac cei din alte Secţii. Dacă este unul arestat la noi, ştie tot judeţul şi toată Regionala. Trebuie să adoptăm o metodă, să pedepsim şi pe acela care ştie, şi pe acela care i-a destăinuit. Este prieten, este tovarăş, este membru de partid, cu toată încrederea, cu toată dragostea să ne uităm la tovarăşii care muncesc la Securitate. Cu asta cu nimic nu-l jignesc. Trebuie învăţat tovarăşul ca el singur, cînd intră într-un birou şi vede că doi tovarăşi discută un lucru, el să iasă, el trebuie să ştie singur, nu să se bage ca musca în lapte şi să tragă cu urechea. Cine să facă educaţia asta? Voi sînteţi conducători, sînteţi şi organe politice şi organe de conducere administrativă şi trebuie să muncim, să-i dăm educaţie. Nu trebuie să se jignească [Wilhelm] Einhorn[152] cu nimic dacă nu ştie ceea ce nu trebuie să ştie. Mîine pot să spun că nu trebuie să ştie Birtaş[153] ce ştie Einhorn, nimeni altul nu poate să ştie. Ăsta este cel mai mare duşman care a intrat în noi şi trebuie să-l scoatem cu orice preţ, cu educaţie, cu disciplină. Nu trebuie să admitem tovarăşilor să intre din cameră în cameră, fără rost[154]. De pildă are treabă de la [etajul] 1 să meargă la 2. Nu are ce căuta la doi! La [etajul] 2 n-are ce căuta nimeni. Acolo este muncă conspirativă, că nimeni nu poate intra, dar totuşi este nevoie de relaţii[155]. Dai un telefon şi chemi la telefon, unde prindem altfel, pedepsim. De ce eu nu

150. Propoziţia (ca de altfel modul greoi de exprimare al lui Pintilie Gheorghe, care pînă la sfîrşitul vieţii nu a reuşit să vorbească corect româneşte) este definitorie pentru gradul de cultură al ofiţerilor Securităţii, chiar şi în privinţa gradelor superioare.
151. Cercetările penale; Pintilie scoate în evidenţă principiul secretului muncii în Securitate, care a funcţionat pe tot parcursul existenţei acestela, ca o măsură de protejare a informaţiilor.
152. Fost funcţionar, numit director al Secretariatului în momentul organizării Securităţii. Avea ca atribuţii convocarea şedinţelor la nivelul conducerii Securităţii, evidenţa corespondenţei în cadrul DGSP şi între aceasta şi Direcţiile Regionale sau alte instituţii. La unele şedinţe îl întîlnim ca participant, avînd sarcina întocmirii procesului-verbal. Nu cunoaştem alte date privind viaţa şi cariera lui în Securitate.
153. Gavril Birtaş conducea, la acea dată, Direcţia I Informaţii interne (vezi biografia sa în indicele de la finalul volumului).
154. Uneori, chiar şefii dădeau dovadă de un asemenea comportament indiscret. De pildă, chiar subdirectorul Securităţii, Vladimir Mazuru, care „se vîntura din Direcţie în Direcţie fără să organizeze un control sau fără să ia vreo măsură. Tot timpul spunînd poveşti interminabile şi răsuflate despre cum a făcut el cercetări, cînd începea să vorbească uita să se mai oprească" (*Ibidem*, vol. 8, f. 194; caracterizare din decembrie 1952, făcută de un fost subaltern arestat. Vezi şi M. Oprea, *Fapte şi moravuri...*, p. 264)
155. Probabil este vorba de plasarea la etajul 2 al MAI (actuala clădire a Senatului) a Direcţiei Informaţii interne, cea care stoca rezultatele activităţii reţelelor informative şi ale ofiţerilor operativi.

pot să cred că undeva duşmanul munceşte? Numai tu poţi să te gîndeşti? Nu din cauza asta, tovarăşi, dar nu trebuie admis. În judeţe este foarte greu, nu avem construite localuri. Cînd vom avea posibilitate, vom face aşa cum ne trebuie, partidul va pune la dispoziţie, în 5 ani, poate în 10, dar acum deocamdată noi facem muncă în condiţiile pe care le avem.

Să luăm exemplul de la Oradea Mare, cu acel bandit care a fugit[156]. De ce trebuia să ştie el mai mult decît trebuie? El a trădat toate secretele. Dar dacă nu dăm voie să intre nicăieri, trăda numai secretele unei camere. Trebuie întărită conspiraţia. Să mai dau încă un exemplu: vine aici unul de la Regională, ori de la Judeţeană, hai noroc tovarăşe şi aşa mai departe, parcă a prins pe Dumnezeu de picioare. Ori merge ca Musollini, ori ca nişte linguşitori. Să-mi dea şi mie referinţă că este unul arestat. Vreau să cer de la Bogdan[157], ori Ambruş, o referinţă pot să cer, dar nu este nevoie neapărat ca să spun că este el în arest. Ăla este tot ofiţer de Securitate, se bucură de toată încrederea, dar n-are voie să ştie. Partidul a dat prea mult ajutor, trebuie să luăm şi măsuri împotriva tovarăşilor. Iată o problemă care vreau să fie prelucrată de jos pînă sus, vreau să fie controlat. Trebuie să controlăm, să revedem adînc, să vedem cum a mers, ce rezultate a dat. Ce aplicăm noi poate nu este just şi trebuie să schimbăm o metodă. Voi răspundeţi pentru întreaga muncă, nu sînteţi oameni pur tehnici administrativi.

Dacă o să analizaţi voi împreună cu aparatul politic şi dacă o să studiaţi metode şi o să vă gîndiţi, puteţi descoperi o mulţime de lucruri. Am ridicat o problemă în faţa lui [Alexandru] Guţan[158], mai ales că aici sînt şi toţi locţiitorii politici. Dacă partidul nu a pus încă în faţa întregului Partid problema religiei, totuşi la noi trebuie să vedem, la noi trebuieşte să discutăm, dacă Partidul a spus că cei care prestează serviciul pe lîngă CC nu poate să fie nicidecum admis ca să creadă în Dumnezeu, atunci părerea mea este, şi nu numai părerea mea, este şi convingerea mea, să vedem şi aici. Să fim modeşti, disciplinaţi, ţinuta totdeauna îngrijită, exteriorul nostru, şi să dăm timp special pentru îngrijirea noastră. Aspectul nostru exterior face foarte mult tovarăşi, modestia noastră la

156. Cazul invocat al „defectorului" de la Oradea se referă la căpitanul Pancovici, un fost infractor intrat în Securitate, ulterior fugit probabil în Iugoslavia: „Lipsa de interes pentru problema cadrelor şi lipsa de control au avut înrîuriri asupra întregii munci în Securitate, astfel că toate problemele au fost tratate cu lipsă de seriozitate. Aşa s-a ajuns ca în 1949 să avem răscoalele chiabureşti în Bihor, care au pus în mişcare sate întregi, fără ca Securitatea să cunoască ceva (pe instigatori). Căpitanul Pancovici în timpul reprimării a pus mîna pe mitralieră şi a tras în răsculaţi [...]. Mai tîrziu, s-a descoperit că o serie de ofiţeri ai Securităţii din Oradea, în frunte cu fostul căpitan Pancovici, furau lucruri de valoare din casele nemţilor şi ungurilor fugiţi peste graniţă" (*Ibidem*, dosar 40007, vol. VIII, f. 195-196).

157. Maior în Securitate, subaltern şi apoi succesor (din 1950) al lui Wilhelm Einhorn la Direcţia Secretariat. Apare semnîndu-se pe diverse procese-verbale sub forma „Bogdan I.". Un fost securist susţine că l-ar fi chemat Harry Bogdan şi că ar fi fost evreu (Neagu Cosma, „Contribuţia unor minorităţi naţionale la bolşevizarea României", editat de Partidul Dreapta Naţională, în colecţia *Mari crime împotriva naţiunii române*, Bucureşti, 1995, p. 57), dar îi atribuie în mod fals responsabilitatea Direcţiei Spate (sectoarele financiare, înzestrare şi administrative). Nu cunoaştem alte date în legătură cu maiorul Bogdan.

158. Director adjunct al Direcţiei a IX-a Politice din Securitate, subaltern al lui Mihail Burcă, cel care conducea Direcţia Generală Politică din MAI. Direcţia a IX-a verifica ataşamentul faţă de partid al securiştilor şi avea ca sarcină ridicarea nivelului politic al lucrătorilor Securităţii. Nu cunoaştem alte date în legătură cu colonelul Guţan.

fel, nu aşa cum se întîmplă la Piteşti[159], cam beţivi, bătăuşi şi aşa mai departe. Pentru asta răspundeţi voi. Toate lucrurile pe care le spun ca să fie prelucrate de voi şi controlate zi de zi. Acei tovarăşi care nu merg pe drumul acesta, să ştie că luăm măsuri şi măsuri aspre. Iată cum trebuie privită problema disciplinei, aşa nu înseamnă că disciplina este numai să vii şi să stai drepţi. La asta cred că sînteţi capabili să vă gîndiţi voi singuri. Cînd se vorbeşte de disciplină, nu trebuie o problemă luată, ci toate înglodate, începînd cu exteriorul, cu modestia.

Acum mă întorc puţin tovarăşi, ca să ne fie clar, să vedem cum stăm cu religia. Trebuie să vedem mai jos de noi cum stau tovarăşii cu problema asta. Un tovarăş care este cu misticism n-are ce căuta la noi, aceasta nici n-o s-o prelucrăm cu el. Trebuie văzut în ce grad. Tovarăşii care sînt cu religie, fie membri de partid, nemembri de partid, foarte bine, toată dragostea, dar poate face muncă în altă parte, cu toată lipsa de cadre pe care o avem noi, cum ne plîngem, dar mai bine fără ei. Aici trebuie aparatul politic, împreună cu voi, să vedem pe tovarăşii aceştia cum stau cu religia. Trebuie să vedem pe fiecare, dacă poartă cruce şi aşa mai departe, cu restul tovarăşilor trebuie să spunem clar, deschis, trebuie să spunem tovarăşilor, nu avem nimic împotrivă, însă nu la noi, la alte Ministere, la Interne, la Justiţie, dar la Securitate n-ai ce căuta. Această chestiune trebuie lămurită, cu ajutorul aparatului politic tovarăşii să lămurească. În primul rînd să ne gîndim, trebuie studiat, trebuie poate prelucrate cîteva referate în direcţia aceasta, fără să punem deschis. Să zgîndărim pe unii, să vedem cum se manifestă, poate şi un ciclu de referate, pînă la 10 referate. Problema aceasta o va studia organele politice, va consulta, şi după ce prelucrăm, după ce lăsăm să se manifeste, atunci să deschidem geamurile, să vedem unde îi plasăm. *La noi n-au ce căuta tovarăşii care cred în Dumnezeu* [s.n.][160], care se duc la biserică, care poartă cruce, noi sîntem un organ care trebuie să ne ferim de toate acestea, experienţa, practica ne-au arătat. Am avut şi greşeli în privinţa aceasta, însă nu numai că am avut numai greşeli, dar n-am luat nici măsuri la timpul lor. Avem un deţinut care a scris vreo două cereri ca să-i dăm voie să facă cu toţi deţinuţii şi, dacă vrem, să venim şi noi funcţionarii[161]. Mai bine să avem mai puţin

159. Situaţia avea să persiste, după cum avea să se constate într-un raport ulterior, din 11 mai 1953, al Serviciului Inspecţii, prezentat de colonelul Eugen Szabo (*Ibidem*, dosar 10135, f. 33-50), în care se arăta că sînt „oameni necorespunzători în grupurile operative, ca pregătire profesională şi ca poziţie socială". Astfel, chiar şi la Serviciul Bande, şeful grupului, căpitanul Ilie Popescu „este exprem de comod, dovedind atitudine de împăciuitorism. Tov. Popescu este frămîntat pentru că nu are situaţia de partid clară". Locotenentul Aurică Enache este „element compromis, afemeiat, scos ca necorespunzător din Comisia de partid şi Biroul organizaţiei de bază de la Regiune, lt. major Mihuţ Nicolae are de asemenea situaţia de partid neclară, scos din munca de şef de secţie ca necorespunzător, sublocotenent Teodorescu Haralambie, fiu de cîrciumar, beţiv, afemeiat, nu execută ordinele şi este lipsit de răspundere în muncă, are fraţi excluşi din partid, iar el a fost sancţionat". Toţi cei de mai sus sînt acuzaţi de defetism şi incriminaţi pentru „presiunile" făcute asupra informatorilor, care „dau informaţii care nu se verifică" (asupra brutalităţii ofiţerilor de la Piteşti, vezi pe larg la Irina Nicolau, Niţu Teodor, *Povestea Elisabetei Rizea*, Ed. Humanitas 1993, *passim*).

160. Propoziţia poate defini intransigenţa Securităţii în privinţa selectării angajaţilor ei, care trebuiau să nu manifeste nici un fel de scrupule în îndeplinirea ordinelor, oricare ar fi fost acestea.

161. O primă dovadă privind faptul că „reeducarea" de la Piteşti era cunoscută şi cauţionată la cel mai înalt nivel din cadrul Securităţii.

personal, dar să scoatem tot ce este străin de organele noastre, organele noastre are sarcini mari, specifice, trebuie să luptăm şi să scoatem tot ce este putregai. Am mers pînă acum pe drumul acesta, este greşit. Mai bine, tovarăşi, să avem mari greutăţi în cadre, să muncim noi aceia care rămînem, în loc să dormim 5 ore, să dormim 2, dar mai bine fără putregaiul acesta, aşa este serviciul nostru. Să nu tărăgăniţi pînă la anul 1951, asta se face repede, într-o lună-două poate. Dar nu acum să începem să strigăm „ho pe ei", voi ştiţi linia Partidului în direcţia aceasta. Tovarăşul Guţan trebuie să studieze[162], însă nu pînă la anul 1951 trebuie să tărăgănaţi.

Mai am o problemă, cu organele de Stat. La noi se crede aşa, ori sîntem noi distanţi faţă de organele de Stat, faţă de populaţie, ori ne apucăm să cădem în cealaltă extremă. S-au făcut foarte multe abuzuri de diferiţi funcţionari. Acei care calcă linia, care calcă legea Statului, calcă linia Partidului. Sarcini am primit de la Partid. Dacă ne compromitem tovarăşi anul acesta cu gospodăriile agricole colective, să ştiţi că Partidul nu ne mîngîie pe nimeni, nici pe aceia care sîntem aici, dacă se compromit, să ştiţi că primim avertisment de la Partid şi unii chiar să fie scoşi din muncă. Trebuie să păzim colectivele, nu se admite ca noi în colective să nu avem ochiul nostru, nu unul, cel puţin 3-4 inşi, nu există un calapod[163]. Să urmărim pas cu pas hotărîrea Partidului, altfel Partidul nu ne mîngîie. Comitetul Central aşa a pus în faţa noastră problema[164]. Noi trebuie să păzim, dar nu aşa cu Miliţianul sau cu un paznic, trebuie să vedem dacă linia Partidului se aplică just. Şi aceasta puteţi vedea cînd aveţi 3-4 inşi [ca informatori].

Trebuie să învăţăm, să studiem, nu să luăm superficial tot ce trasează Partidul nostru, dar necunoscînd linia Partidului nu putem controla, cunoscînd toate hotărîrile Partidului numai aşa noi putem veni şi sesiza Partidul. „Tovarăşi de la Partid, iată ce se întîmplă la gospodăria aceasta", trebuie să veghem dacă se aplică linia just. Partidul vă va trage la răspundere, ori prin Partid, ori prin noi. Trebuie să lucraţi cu colaboratorii şi să aveţi grijă, mai ales că este ţăran şi trebuie să cunoaşteţi tot ce se face. Să nu lăsăm să fie distrus inventarul gospodăriei colective, nu cum a fost la Constanţa de a lăsat să se strice tot ce a venit din Uniunea Sovietică. Voi foarte greu sesizaţi că este Partidul care sesizează, care vede. Noi nu ştim nimic, foarte puţin sesizaţi abuzurile făcute ba de Sfatul Popular, ba de Miliţie sau alte organe. La noi într-o foarte mare măsură este şi lipsă de răspundere, cu asta nu trebuie să ne împăcăm. Dacă este aşa, noi trebuie să ne gîndim, să adîncim, să analizăm toate aceste probleme înainte de a le prelucra, înainte de a le pune în practică.

Trebuie văzut proveniența lor. Partidul ne învaţă ca atunci cînd vedem o greşeală să adîncim, să vedem cauzele. Dacă mergem la dentist şi el scoate un dinte sănătos, ce treabă este asta? Partidul ne învaţă ca atunci cînd vorbim de greşeli să adîncim, să aprofundăm şi să vedem care sînt cauzele. Acum, după ce plecaţi, trebuie să mergeţi să vedeţi înainte de a aplica în practică, nu trebuie să veniţi să depuneţi o măsură şi dă-i. Înainte trebuie analizat, aprofundat împreună cu aparatul politic, cu ajutorul colectivului vostru, că vedeţi care au fost cauzele la voi. Aprofundate lucrurile şi atunci trebuie

162. Componenta profund antireligioasă a reeducării şi prezentul document deschid posibilitatea implicarea Direcţiei a IX-a Politice în supervizarea atrocităţilor petrecute la Piteşti şi Gherla.
163. Vezi notele 83 şi 93.
164. La şedinţa Secretariatului CC din 20-23 februarie 1950, în care s-au luat măsuri de intensificare a colectivizării.

prelucrat. Nu trebuie prelucrat înainte ce nu este adunat colectivul strîns, împreună cu locţiitorii politici. Ce trebuie să scoatem acum, dinte sănătos sau bolnav?

Trebuie să facem muncă în condiţii bune. Cum este la noi acum, nu se admite ca doi deţinuţi să stea în aceeaşi cameră, cîteodată avem şi 10, altădată 20 din acelaşi lot. Atunci să vedem cum îi despărţim, trebuie să ne frămîntăm, să facem muncă de cea mai înaltă calitate.

Cu asta eu termin, vreau să ating o problemă care a fost ridicată de tovarăşul Ministru Teohari, o problemă care merită să fie aici nu numai discutată, dar n-ar strica ca Partidul să ne dea nouă şi peste cap, începînd de la mine şi pînă la ultimul funcţionar de la noi. Noi am făcut în direcţia asta greşeli foarte mari şi continuăm să facem, cu toate hotărîrile, cu toate prelucrările, aceia ce am făcut-o cu arestările[165]. Au fost date dispoziţiile care le cunoaşteţi. Dacă aţi văzut că am făcut eu de două ori, aţi aplicat voi de zece ori, trebuie să învăţăm din greşelile astea şi trebuie să punem şi capăt. Avem greşeli foarte multe, avem şi părţi pozitive, avem foarte frumoase realizări, chiar dacă luăm fiecare tovarăş în parte, am făcut foarte mult, chiar în creşterea noastră, ne-am debarasat de o serie întreagă de slăbiciuni, de metode vechi, totuşi asta înseamnă că trebuie să muncim zi şi noapte şi să luptăm şi să vrem să avem numai părţi pozitive.

Am arestat într-un an pe legionari, directiva a fost clară, foarte clară pe cine trebuie ridicat. Pe cine am ridicat, voi mai bine ştiţi. Am băgat în ordinul acela, care acum descoperim, oameni care n-au fost nici legionari măcar, am băgat oameni ne-legionari, de-abia acum am descoperit. Omul ăsta tace şi omul ăsta aproape nici n-a fost pe lîngă legionari şi stă de doi ani de zile. S-au dat dispoziţii că conducătorii să fie ridicaţi, noi am luat cu toptanul, „bandit", „legionar". Şi acolo au fost instrucţiuni foarte precise. Prin asta, ai ajutat pe duşman. Că noi, prin abuzuri, nu ajutăm Partidul nostru, ajutăm pe duşman, aşa cum a spus Tovarăşul Ministru Teohari.

După ce am făcut o greşală, imediat am făcut şi pe a doua. Cu naţional-ţărăniştii ce facem, tovarăşi? Pînă la urmă nu mai avem locuri. Peste tot. Am pierdut prin asta. Au fost cazuri cînd am fost nevoiţi să amestecăm pe deţinuţi care erau sub anchetă, pe ăştia nu trebuia să-i amestecăm, pentru că trebuiau anchetaţi. Ei au luat legătura. Aşa am ajutat pe duşman. Iată cum ne-am făcut părtaşi ai duşmanului, pe vrute, pe nevrute, dar am fost părtaşi ai duşmanului. Iată a doua greşală. Un an de zile n-a ajuns. Am stat cu voi atunci. Am vorbit în grupe mici, nu aşa cum este acum, că acum este mai greu. Am stat atunci la şedinţa comună, erau atunci şi părţile negative şi pozitive. Sîntem muncitori, trebuie să ne ajutăm unul pe altul dacă nu înţelegi, şi dacă înţelegi, atunci de ce calci pe alt drum?

După un timp vine Dulgheru şi spune ca să dăm drumul la 600 de inşi. Eu deja am dat raportul, s-au stabilit fişe[166]. Începem să muncim ca nebunii. Atunci, desigur că nu

165. Se referă la arestările abuzive, a căror limitare o ceruse Teohari Georgescu.

166. Ulterior, Dulgheru avea să fie arestat şi condamnat în contextul epurărilor pe fondul „devierii de dreapta", fiind acuzat după doi ani şi trei luni de anchetă de „neglijenţă faţă de Securitatea Statului" (articolul 197 din Codul Penal), pentru că a tratat „cu superficialitate şi fără simţ de răspundere o serie de probleme". Pentru eliberarea unora dintre cei anchetaţi, fusese acuzat de o culpă mult mai gravă, favorizarea infractorului, la care s-a renunţat, „deşi faţă de funcţia, pregătirea şi experienţa lui, putea şi trebuia să prevadă că astfel prejudiciază interesele anchetei" (ASRI, fond P, vol. VII, dosar 40007, f. 8-12). Pe parcursul cercetărilor, la Direcţia Anchete „s-au găsit 10.000 corespondenţe neclasate la dosar, 2.000 de dosare nepredate de un an la arhivare sau spre operare; între ele, 20 de dosare privind cca. 40-50 criminali de război, care trebuiau arestaţi pe baza rezoluţiei d-lui Ministru Adjunct Pintilie Gheorghe cu aproximativ

merge munca bine, că noi am făcut jocul duşmanului, duşmanul s-a folosit de noi, în loc să ne facem munca noastră. Aşa că ce am făcut noi singuri, duşmanul singur n-ar fi putut să facă, ne-am făcut părtaş cu duşmanul, tovarăşi. Noi sîntem Securitatea, care sîntem chemaţi pentru a aplica în practică. Acum să nu facem şi pe a treia [greşeală]. Partidul a hotărît să facem colonii de muncă, să spunem lagăre, colonii de muncă, detaşamente de muncă, încă nu s-a găsit forma, rămîne de frămîntat, ca să dăm şi politiceşte just şi poate peste o săptămînă-două noi o să avem lagăre, ori aşa cum e fixat acum, colonii de muncă. Noi pe cineva trebuie să băgăm, n-o să fie goale! Pe cine trebuie să aducem acolo, aici Partidul pune sarcini în spinarea noastră. Aici trebuie să fim foarte obiectivi, să vedem politiceşte, pentru că dacă ne-ar da voie, dacă era aşa, am rupe pe toţi în două şi de-abia atunci am fi făcut jocul duşmanului, că începe să vorbească.

A treia greşeală cred că n-o vom face ca pe cele două. Este o sarcină grea, la care noi trebuie să fim foarte atenţi la fiecare om. Cu cine este bandit, nu mai stăm la îndoială, dar să fim foarte prudenţi să nu băgăm pe tovarăşii noştri cinstiţi, muncitori, ţărani săraci, împinşi de cineva poate, chiar daţi de duşman. Poate duşmanul lucrează aşa, ca să ne pregătească o serie de oameni cinstiţi şi să-i ţinem aşa cum am ţinut pe legionari, şi el n-a avut nici măcar rudă legionar. Pentru ce să stea un om nevinovat? Trebuie să vedem pe cine să băgăm. Noi vom face o circulară şi o să vă dăm. Cred că a trecut timp suficient, un an şi jumătate, în care am făcut două greşeli mari cu legionarii şi ţărăniştii, cred că n-o s-o facem şi pe a treia. Să nu ne lăsăm atraşi de zvonuri şi să luăm pe duşmanii adevăraţi. Desigur, noi o să facem o circulară, să vedem dacă o să avem posibilitate, chem încă o dată pe directorii generali şi să prelucrez cu ei şi circulara ca să nu facem greşeli. Trebuie să consultaţi şi să fiţi foarte prudenţi, că nu loveşte nimeni în prestigiul vostru, loveşte dacă sînteţi orgolioşi. Probabil o să apară săptămîna aceasta, dar acum nu „gata, toţi sînt banditi". Poate că nici n-o să avem organizate lagărele şi voi să nu aveţi loc unde-i primi. Faţă de duşman fără milă, dar foarte prudenţi. Duşmanul să stea să muncească, scăpăm şi de zvonuri, scăpăm de multe. Dacă unul strigă ceva în cîrciumă l-am luat, şi pe adevăratul bandit l-am lăsat. Cred că aplicînd dispoziţiunile acestea în practică, cum a spus Tovarăşul Ministru Teohari, care o să fie peste o săptămînă-două, vă rog foarte mult să nu cădeţi în păcat, cum aţi căzut în prima şi a doua.

Facem o pauză de 5 minute şi pe urmă continuăm.

În continuarea şedinţei, am două mici probleme să ating, după aceea dăm cuvîntul tovarăşilor directori [din DGSP] să ridice unele probleme şi vă rugăm şi pe voi [şefii Direcţiilor Regionale] să ridicaţi unele frămîntări care le aveţi şi voi şi poate să ridicaţi unele probleme pe care le-am făcut noi greşit şi care noi poate nu vedem aici, dar voi poate le-aţi simţit jos [în teritoriu], ca la rîndul nostru să vedem şi noi, să lichidăm

---

un an în urmă" (*Ibidem*, vol. XIV, f. 104, interogatoriu luat lui Teodor Dincă la 11 februarie 1953). Printre cei eliberaţi din dispoziţia lui Dulgheru (Ordinul 5/S/146043 din 28 septembrie 1950) se numărau Rodica Ionescu şi Nicolae Ionescu, nepoţi ai lui „Vişoianu, fost ministru de Externe, în prezent fugit în America, de unde desfăşoară activitate criminală". În legătură cu cei doi, DRS Bucureşti propusese internarea într-o colonie de muncă, dar Dulgheru a cerut „să fie puşi în libertate, iar în prealabil să se stea de vorbă cu ei, arătîndu-li-se că pe viitor vor fi aspru sancţionaţi". Un referat al anchetei din 28 noiembrie 1953 conchidea: „Pe cine a pus Dulgheru în libertate? Pe nepoţii lui Vişoianu. Se pune întrebarea ce l-a determinat să facă aceasta? L-a durut inima de nepoţii lui Vişoianu?!" (*Ibidem*, vol. VIII, f. 142-143).

greşelile pe care le facem aici. Desigur că noi am analizat aici, dar asta nu înseamnă că noi n-am avut greşeli. Am făcut şi noi greşeli şi cîteodată stăm şi ne gîndim cum de a fost posibil, că noi am avut aici ajutor permanent din partea CC. Probabil şi voi aţi observat, şi dacă aţi observat, să fie ridicate ca să căutăm să le lichidăm şi noi, să analizăm şi noi, să vedem rădăcina. Cum poate să fie posibil, cînd ai aici ajutor permanent şi de la tovarăşul Ministru Teohari şi de la CC, şi totuşi am făcut greşeli!

Ieri am fost la şedinţă cu Miliţia împreună. Noi trebuie să studiem problema aceasta, s-o frămîntăm şi prin diferite mijloace, mijloace partinice nu străine, nu mijloace ale ale duşmanului, mijloace care ne învaţă pe noi Partidul să folosim în plin, 100% pe toţi tovarăşii miliţieni, să devină colaboratori ai noştri. Nu trebuie să întrebuinţaţi cuvîntul „informator", întrebuinţaţi cuvîntul „nostru", este „colaboratorul nostru". Dacă vedem că un tovarăş din Miliţie este în locul acela unde poate să ne dea ajutor, să-l recrutăm cu metodele noastre. Să vedem cum, avem diferite mijloace. Dacă este un post unde avem nevoie şi este un om care nu ne înţelege sau este plin de orgoliu, veniţi aici în orice zi, la orice oră şi spuneţi. Iată, la serviciul de controlul străinilor [pe graniţa de vest] este Ambruş. Sînt mulţi paşaportari iugoslavi[167]. Fiind acolo, aş putea prin acel sergent sau ofiţer de Miliţie să complectez o parte din munca mea[168]. Vreau pe Ionescu sau Petrescu,

---

167. Preocupările pentru „curăţirea" zonei de graniţă cu Iugoslavia erau extrem de intense în acel moment. La nivelul conducerii MAI avuseseră loc mai multe şedinţe privind modul de derulare al deportărilor „elementelor duşmănoase", acţiune la care colaborau toate structurile MAI. Comandamentul Trupelor de Securitate transmitea către DGSP un prim raport (nr. 20461 din 27 martie 950) cu privire la rezultatele acestei colaborări cu celelalte unităţi ale MAI în acţiunea organizată pentru asigurarea zonei de frontieră cu Iugoslavia, din care citäm: „Vă facem cunoscut că, în conformitate cu hotărîrea Tov. Ministru Adjunct al Afacerilor Interne, dată pe procesul-verbal de colaborare din 15.III.1950, prevederile procesului-verbal al colectivului MAI din 13 Decembrie 1949, se vor aplica familiilor celor care vor fi suferit condamnări pentru infracţiuni de frontieră după data de 13 decembrie 1949. În spiritul celor stabilite în colectivul de colaborare din 15 Martie 1950 la CTMAI, organele Miliţiei urmează a întocmi cu concursul Grănicerilor şi al organelor locale de Securitate, tabele nominale de indivizi aflaţi în această categorie, care domiciliază în zona de 7 km de la frontierele cu Jugoslavia şi Ungaria. Operaţiunea evacuării se va pregăti şi executa de către Miliţie. Operaţiunea identificării şi centralizării situaţiei suspecţilor din zona de 7 km de la toate frontierele şi din zona de 25 km de la frontiera jugoslavă, urmează a fi executată de asemenea de către organele de Miliţie, cu concursul Grănicerilor şi al organelor de Securitate, în termenul stabilit în colectivul de colaborare din 15.III. a.c., adică pînă la 1 Mai a.c. În categoria suspecţilor de frontieră urmează a fi înglobaţi toţi cei care vor fi suferit condamnări pentru infracţiuni de frontieră înainte de 13 decembrie 1949, precum şi toţi cei care prin manifestările şi atitudinea lor politică periclitează securitatea frontierei" (*Ibidem*, dosar 10090, f. 185).

168. Miliţia avea fixate propriile îndatoriri în zona de frontieră, vizînd o riguroasă evidenţă a populaţiei şi controlarea accesului în proximitatea graniţei (în special în zona de vest a ţării). Prin Instrucţiunile nr. 77.000 din 1.08.1951 (o broşură de 35 de pagini editată de Direcţia Generală a Miliţiei, care poartă menţiunea „Strict secret. A se păstra sub cheie"), se stabilea ca în apropierea frontierelor să aibă loc razii, patrulări în mijloacele de transport, legitimarea suspecţilor şi reţinerea celor ce nu-şi justifică prezenţa în zonă sau nu au permis special de acces. Zona de frontieră avea o adîncime de 7 kilometri de la graniţă spre interior, în afara celei cu Iugoslavia şi parţial cu Ungaria, unde era extinsă la 25 kilometri. „Fişia" avea la rîndul ei o adîncime de 1.000 metri. În aceste zone cu regim special se aflau 418 localităţi, dintre care 149 erau plasate chiar pe fişie (*Ibidem*, dosar 9976, vol. I, f. 70-115).

să devină colaboratorul meu. Îl chemăm la Bucureşti, îl prelucrez, stau cu el de vorbă, îl dăm legătură cu Ambruş şi spunem că n-are dreptul să spună nici şefului său. „Un cuvînt de desconspirare, şi te trimitem în judecată!"

O altă metodă. N-ai voie să-l chemi la Bucureşti prin munca de zi cu zi. Noi vorbim că este scula noastră. Un frizer fără brici bun poate să fie cel mai mare frizer, dar nu vă sfătuiesc să vă duceţi să vă bărbieriţi la el. Vă duceţi la un frizer care are o sculă bună. Iată, aceasta este scula noastră şi atunci de ce să nu avem şi noi grijă cum are frizerul, sau cum are un bun strungar grijă de strungul lui? Aşa trebuie să vedem noi colaboratorii noştri. Să folosim pe toţi tovarăşii din Miliţie, dacă vedem un grănicer în orice grad, general, soldat, plutonier, dacă vedem că are serviciul acela unde trebuie să ne dea ajutor, îl recrutăm pe el. Depinde cum îl recrutăm, poate îl plătim cu bani, sau poate îi facem un cadou. Dacă copilul lui este bolnav, avem grijă, îi trimitem o haină. Nu este numai aşa, că îi plătesc degeaba 2.000 de lei. „Uite în fiecare lună ai primit 2.000 de lei." Atitudinea asta trebuie s-o schimbăm. Trebuie să o scoatem din capul nostru şi trebuie să avem grijă cu adevărat, că aici este baza noastră şi trebuie să învăţăm subalternii ca nu să le facă [informatorilor] spatele negru, cum s-a făcut la Iaşi. Nu merge cu el azi, o să vedem mîine.

O altă metodă: vedem pe un preot curvar, pe care l-am prins undeva, l-am fotografiat atunci cînd a avut raporturi sexuale. Atunci îl chemăm şi îi spunem[169]. Tot organul nostru este un creier curat, nu avem nici un os, nimic. Noi sîntem *creier* şi trebuie aşa gîndit. Dar nu aşa, că nu merge, l-am lăsat, dacă este folositor, nu scapă el de la mine, nu-l recrutez azi, peste o lună-două, dar nu scapă dacă am nevoie nici mort, nici viu. Să luăm cu metodele care ne învaţă partidul, de ce să căutăm ceva străin. Nu întîlnim în întreaga

169. Racolarea în urma exploatării unor informaţii „compromiţătoare" predomina în cazul preoţilor. Uneori, astfel de informaţii folosite ca bază a şantajului ajungeau la Securitate pe căi cu totul nebănuite. Astfel, o scrisoare trimisă în 23 ianuarie 1951 la Patriarhie de către un enoriaş din Bucureşti nu şi-a găsit destinatarul dorit, ci a ajuns la DRSP. Scrisoarea, semnată de un credincios sincer în dezgustul său, a folosit cum nu se poate mai bine pentru a-i racola pe preoţii incriminaţi: „Se petrec în unele biserici lucruri care ţin de domeniul fanteziei. Ea descalifică nu numai slujitorii altarelor, dar şi pe omul în sine, fără a fi preot. La biserica [...] există o lungă tradiţie de practici superstiţioase: sfinţiri de chiloţi şi izmene, ca să aibă oamenii bucurie la pat, sfinţiri de alte obiecte intime (cămăşi de noapte, slujbe pe fotografii etc). Cei patru preoţi sînt într-un permanent scandal între ei, fiecare bănuindu-l pe celălalt că cîştigă mai mult decît el [...]. Insultele ce le aruncă unii altora în altar sînt antologice: *porcule, curvarule, nebunule, jidanule, mitocanule, manipulatorule, banditule, chiaburule, legionarule, tîlharule, afemeiatule* etc. Recent în timpul unei slujbe preotul I.D. (într-un moment de iritare) a mers pînă acolo încît l-a scuipat în obraz pe colegul său preotul I.L.. Credincioşii care aud aceste lucruri (căci au avut preoţii grijă să se pîrască unii altora credincioşilor) stau şi asistă la acest scandal şi se întreabă: *Ăştia n-au stăpîn?*" (*apud* M. Oprea, „Viaţa între secret şi decret", în *Dilema*, nr. 51, decembrie 1955). Preoţii parohiei şi-au găsit repede stăpînul, în persoana securiştilor din Serviciul III Culte din Direcţia Informaţii interne, care i-au racolat ca informatori. În anul 1949, Serviciul centralizase un număr total de 3.485 note informative, „dintre care 2.325 ca prezentînd importanţă, au fost îndrumate la Cabinet (lui Pintilie Gheorghe - n.n.)". Erau înregistrate 12.920 „lucrări" în problema cultelor, iar Serviciul avea un total de 61 informatori, dintre care 19 în Capitală. „La sfîrşitul anului 1949, Serviciul avea punctaţi, în studiu şi în curs de recrutare, alţi 19." Numărul era considerat însă mic faţă de nevoile operative (ASRI, fond D, dosar 9051, vol. II, f. 9).

lume mai multă experienţă ca la partidul nostru, atunci ce mă-sa căutăm metode străine! Noi avem de unde să învăţăm, de la Partidul Bolşevic, noi nu trebuie să căutăm ceva necunoscut, cînd Partidul Bolşevic a făcut, aproape gata ne dă în gură. Trebuiesc educaţi oamenii noştri, la frizer este sculă moartă, la strungar la fel, la noi este sculă vie, trebuie să-i dăm mai multă atenţie. Nu trebuie aşa, de pildă am luat de la Oradea pe toţi chiaburii şi banditii şi i-am trimis la Constanţa[170], i-am scăpat după capul meu şi i-am trimis la Constanţa. Nu. Duşmanul scrie, scrisoarea ajunge la Oradea, ajunge în America, din America vine înapoi. Iată, banditii s-au aranjat iar, din cauza prostiei noastre, că noi n-am ştiut să-l luăm pe miliţian, să-l recrutăm. I-am adus la Constanţa şi am considerat că am terminat cu duşmanul. Nu am terminat tovarăşi, banditul abia începe la Constanţa, el a rămas totuşi cu radio, cu scrisori. Ăştia n-au dreptul să scrie scrisori. El poate să scrie, dar noi punem ştampila şi spunem „Oradea, scrisoare de la bandit". El nu se bucură de toate drepturile Constituţiei noastre[171]. Mai departe trebuie urmărit. Este mult de muncă, pentru asta trebuie să muncească Miliţia, Miliţia este organ de Stat şi noi sîntem creierul de sus pînă jos.

170. Deportările din judeţele Arad şi Bihor au survenit ca urmare a unor ample mişcări ţărăneşti din lunile iulie şi august ale anului 1949. Într-un „studiu informativ asupra acţiunilor contrarevoluţionare chiabureşti" din zonă, întocmit la 12 august 1940, la capitolul „Reprimarea acţiunilor" se dispunea organizarea unor comandamente unice la Oradea şi Arad, cu misiunea de a „restabili total ordinea şi liniştea" în satele răsculate împotriva colectărilor şi a colectivizării. Se dispunea o acţiune „succesivă" în „centrele agitate": „Cei care se dau la crime, la acte de teroare, tăieri de fire telefonice sau la jaf, să fie executaţi. În caz că agresorii întrebuinţează forţa sau focuri împotriva trupelor şi a autorităţilor şi nu se supun somaţiilor legale, să se întrebuinţeze focul, urmărindu-se lichidarea capilor acestor bande. Din fiecare centru în care au avut loc acţiuni chiabureşti, se vor ridica capii acestor acţiuni (în lipsă, familiile acestora) şi cîte 10-15 familii de chiaburi, afirmaţi ca duşmani ai poporului". Din 31 iulie şi pînă în 3 august, „în timpul operaţiunilor au fost executaţi în regiunea Oradea 16 chiaburi, iar în regiunea Arad 12 chiaburi". În noaptea de 2 spre 3 august, un efectiv de 315 miliţieni şi 65 de securişti au luat cu asalt satele pacificate şi au trecut la îmbarcarea într-un tren special a celor ce aveau să fie deportaţi în Dobrogea, la Medgidia. Au fost ridicate în acea noapte 257 persoane, între care mulţi copii. Astfel, din comuna bihoreană Bicaciu a fost ridicat capul familiei Iosif Kuyma, cu soţia, fiul Ştefan de doi ani şi jumătate, fiica Elisabeta de cinci luni şi mama sa, Maria, de 75 de ani. Din comuna Ucuriş, familia lui Petru Popa a fost ridicată cu tot cu nepoatele Elisabeta şi Ana, de 2 ani, respectiv 10 luni, în lipsa părinţilor acestora – tatăl fusese executat, iar mama arestată. Deportările au continuat în zilele următoare, încheindu-se abia în septembrie. Acţiuni ţărăneşti similare, reprimate după acelaşi scenariu, au mai avut loc în judeţele Baia Mare, Suceava şi Sibiu. La doi ani de la revolte (între 18 iulie şi 6 august 1951), din ordinul MAI s-au deplasat în zonă maiorul de Miliţie Titu Stănescu şi căpitanul de Securitate Ilie Cîrciumărescu, care constatau într-un raport că „dizlocările efectuate în anul 1949 cu ocazia agitaţiilor ce au avut loc, au avut ca efect îmbunătăţirea stării de spirit în comune, producînd în acelaşi timp panică în rîndurile elementelor duşmănoase şi teamă printre cetăţenii mai înstăriţi" (*Ibidem*, dosar 4638, f. 19-198, 230-267).

171. Constituţia din 13 aprilie 1948 (publicată în *Monitorul Oficial*, nr. 87 bis), ca şi cea din 27 septembrie 1952 (publicată în *Buletinul Oficial*, nr.1) prevedeau, expeditiv, libertăţile de afirmare a personalităţii umane (libertatea cuvîntului, libertatea presei, libertatea de întrunire, ca şi inviolabilitatea persoanei şi a domiciliului). Libertăţile consituţionale trebuiau să se exercite însă „în conformitate cu interesele celor ce muncesc şi în vederea întăririi regimului de democraţie populară". Aşadar, „orice manifestaţie exterioară a unui cetăţean trebuia canalizată în sensul menţinerii puterii existente [...], ceea ce suprima orice opţiune şi nu însemna libertate, ci obedienţă" (Eleodor Focşeneanu, *Istoria constituţională a României (1859-1991)*, Ed. Humanitas 1992, pp. 110-115).

Cu asta am terminat, cred că o să fie clar şi să ştiţi că trebuie să schimbaţi atitudinea complect, nu vreţi să o schimbaţi, atunci o schimb eu. Cu conspiraţia iar am vorbit, trebuie să luaţi măsuri, Partidul a hotărît, nu numai eu, eu aplic linia şi hotărîrile conducătorului Ministerului de la noi, Tovarăşul Ministru Teohari şi am să lovesc cu toată puterea. Ce am vorbit: nu are ce căuta unul de la etajul 1 la 2. Sau atunci cînd mi s-a dat un deţinut, mă duc eu la closet să văd ce este acolo şi pe urmă el. Pe deţinutul ăsta în închisoare toată ziua nimic nu-l deranjează şi îl frămîntă numai cum să îmi pună cioc mie. Noi nu învăţăm pe oamenii noştri, nu ţinem organul nostru treaz, nu ajutăm prin prelucrări. Dacă am găsit pe unul de la un etaj la altul, să-l întrebăm: „ce cauţi aici, ce faci aici, ai venit să spionezi? N-ai dreptul să vii la etajul 5". Asta trebuie să fie sfînt. L-ai prins, trebuie să ştii că omul nu este curat, înseamnă că nu este cinstit, înseamnă că în organul nostru a pătruns duşmanul. În arest, afară de acela care trebuie să facă proces verbal, nu intră nimeni. O persoană străină trebuie pusă imediat sub veghere, trebuie dat la Serviciul I [Informaţii interne] şi urmărit, care este cauza că a pătruns în arest. A venit acolo din prostie, din zăpăceală, a fost trimis de cineva? Să fie pus imediat în urmărire. Aceste două probleme să fiţi convinşi că intră bine de sus pînă jos. Prima, chestiunea cu informatorii şi a doua, asta care am ridicat-o.

Tov. Colonel [Alexandru] Guţan: Vom continua pînă la ora 2, vom întrerupe la 2 pentru o oră ca să luăm masa şi pe urmă de la 3 fiţi iar aici, că vom continua şedinţa. Tovarăşii directori din Minister dacă au de ridicat probleme [să o facă] pînă la ora 2, trebuie să fie calculat bine timpul care îl luaţi pentru discuţii că este limitat, pentru că la ora 6 o serie de tovarăşi vor trebui să plece la nişte cursuri.

Tov. Colonel [Gavrilă] Birtaş: În legătură cu cele ce s-a discutat aici, în cadrul liniei trasate de tovarăşul Ministru Pintilie, nu s-a vorbit asupra muncii noastre informative. Arestările care s-au făcut au scos la iveală o serie de slăbiciuni ce s-au manifestat, informaţiile au fost de suprafaţă, nu adîncite. Facem mereu greşeli, aceasta se datoreşte faptului că n-am avut informaţii în adîncime, aşa se cheamă aceste greşeli. La fel în altă problemă, dacă analizăm materialul pe care îl primim de la organele din provincie s-a constatat acelaşi lucru. Cu toate măsurile ce sau luat n-am reuşit să creem o reţea informativă încît să urmărim problemele care sînt urmărite de noi. Tovarăşul Ministru Pintilie ne-a arătat că în loc să muncim cu capul, muncim cu picioarele, n-am avut perspective deloc în privinţa creării de informatori[172].

Aceste acţiuni informative de suprafaţă ne pune în situaţia să mergem în coada ofensivei, nu numai în problema naţional-ţărăniştilor sau legionarilor, dar în toate problemele situaţia este la fel. Problema naţională, unde avem mai multe naţionalităţi şi constatăm că se întîmplă în sînul acestor naţionalităţi ca elementele reacţionare-şovine în slujba diferitelor state imperialiste[173] au dus activitate de distrugere, de descompunere a organului administrativ, respectiv în sînul naţionalităţii din care face parte. În loc să

172. Numărul informatorilor a fost în perioada 1948-1950 sub 10.000 la nivelul întregii ţări, iar calitatea informaţiilor era deseori îndoielnică, întrucît nu numai racolarea informatorilor, dar şi redactarea notelor informative se făceau cu precădere prin constrîngere (Marius Oprea, „O istorie a informatorilor Securităţii", în *Analele Sighet. Anii 1961-1972: Ţările Europei de Est, între speranţele reformei şi realitatea stagnării*, vol. 9, p. 468, în continuare, M. Oprea, *O istorie a informatorilor...*).

173. Birtaş aşeza aici în context atacurile din ce în ce mai virulente la adresa sioniştilor.

sesizăm acest lucru, să luăm măsuri, ca să cunoaştem manifestările, am luat numai măsuri de suprafaţă, nicidecum să cunoaştem în adevărata lumină. Tovarăşii nu dau nici o importanţă acestei chestiuni, cu toate că ştim şi experienţa arată. Cine a citit procesul lui Rajik, lui Kostov, a văzut clar. Aceste elemente sînt folosite în acţiuni de distrugere, de descompunere. Din cînd în cînd ne pomenim cu o notă informativă, pe urmă ne pomenim că avem de a face cu elemente duşmane şi iar o să trebuiască să ne punem în locul pompierilor, ca să stingem focul. Avem o superficialitate foarte mare. Atunci cînd noi sesizăm organele noastre superioare sau Ministerul, primim palme, venim înapoi cu rezultatul că informaţia nu s-a terminat sau a fost tendenţioasă. Nu se poate munci în felul acesta.

Ieri tovarăşul Ministru Teohari a vorbit că noi cîteodată avem o neglijenţă şi indiferenţă faţă de ce se întîmplă în teritoriul sau locul unde activăm. Azi citind buletinul nostru[174] sînt o serie de semnalizări că în colectivul cutare s-au înscris 78 şi au rămas numai 20. Este stabilit precis cine sînt instigatorii şi totuşi tovarăşii nu vin cu propuneri ca aceste elemente să fie arestate, se mărginesc cu constatări, fapte şi lasă mai departe să meargă aşa. Cum este cazul la Zalău: dăm instrucţiuni cum să se orienteze în problema ţărănească, ca să ne ia în bătaie de joc şi să ne trimită un raport duşmănos, contrarevoluţionar dacă se poate considera în felul acesta, încît nu poate să înţeleagă omul ce l-a determinat pe acesta ca să vorbească cu un organ superior aşa cum a vorbit. S-a constatat că sînt o serie de bandiţi care fac propagandă, tovarăşii spun că pe soţia cutăruia nu putem s-o arestăm, că... În felul acesta apreciază tovarăşii noştri situaţia.

Vor trebui măsuri foarte serioase. Să terminăm cu superficialitatea. Aceasta înseamnă că dacă ai un element valoros în problema respectivă, face mai mult decît să pui zeci de agenţi sau funcţionari în urma elementelor care sînt urmărite. Am depistat organizaţia, facem propuneri ca să facem arestări şi aceasta trebuie să facem cu socoteală. S-a întîmplat că am făcut greşeli, nu numai voi, ci şi noi, că n-am ştiut cum să apreciem rezolvarea arestării unui grup, organizaţie subversivă. Făcînd planul bine pus la punct, avem această posibilitate ca problema să fie urmărită mai departe. Cîteodată tovarăşii ne trimit rapoarte, informaţii, dar nu scrie ce valoare are, încît nu putem să ne orientăm.

Vor trebui luate o serie de măsuri în legătură cu corespondenţa. Dacă cerem ceva de la tovarăşi, nu cerem că avem noi ceva, eu sau tovarăşul Pintilie, avem nevoie în interesul muncii Securităţii Poporului. Pe urmă, după o lună după ce a expirat termenul, trimite această lucrare. Aşa se face cheltuială de timp, de telefoane, de hîrtie. Acolo unde nu se execută o lucrare în termen, ofiţerii să fie pedepsiţi. Iaşiul, am avut o lucrare, s-a făcut o reclamaţie la Ambasada Sovietică, avem tot respectul şi toată iubirea faţă de Uniunea Sovietică şi organele Uniunii Sovietice şi atunci cînd cere ceva, se pune la dispoziţia noastră material, avem interesul nostru să clarificăm această chestiune, să răspundem prompt. A trecut o lună şi ceva şi lucrarea nu s-a trimis. Dacă luăm Galaţi, cu tot lucrul n-a reuşit să răspundă la timp, de la Timişoara este greu să primim răspuns la o lucrare, la Constanţa, în cadrul posibilităţii, răspunde prompt la majoritatea lucrărilor care s-au dat lor, la Oradea şi Craiova slab – şi sînt şi alte organe care nu răspund. Deci, tovarăşi, luaţi toate aceste măsuri, ca să nu fim nevoiţi de a face propuneri pentru sancţionarea tovarăşilor noştri. Vrem să perfecţionăm munca noastră, încît dacă primim un ordin să fie executat. În legătură cu cele ce a spus tovarăşul Ministru Pintilie, disciplina în

174. Buletinele zilnice ale Securităţii care centralizau „evenimentele" din teritoriu.

executarea acestor ordine să se manifeste. Dacă sîntem plini cu această nepăsare, aceasta se manifestă şi în executarea ordinelor.

Tov. Colonel Mişu Dulgheru: Tovarăşi, cele spuse de tovarăşul Ministru Pintilie dovedeşte că conducerea noastră a observat toată activitatea noastră, atît la Direcţia Generală, cît şi a unităţilor în subordinea noastră. Pentru noi, Direcţia 5 [Anchete], constituie un mare ajutor şi putem în orice moment să ne prezentăm cu toate lucrurile să le rezolvăm. Nu mă voi ocupa cu slăbiciunile pe care le are Direcţia 5-a, că acestea o să le spuneţi cînd o să luaţi cuvîntul, le întîlniţi la fiecare contact cu conducerea. Nu voi face decît să dau cîteva exemple în legătură cu cele semnalate chiar de Minister. Şi noi am constatat pe linia Direcţiunii noastre că sînt puternice probe constatatoare că la o serie din Regionalele noastre s-au constatat multe superficialităţi în muncă, s-a constatat nerespectarea ordinelor Direcţiunii Generale, o lipsă de orientare şi o lipsă mare de vigilenţă. Vă voi reda cîteva cazuri concrete, tocmai ca să vedeţi că cele afirmate aici sînt juste şi este absolut necesar să începem o cotitură în munca noastră. Voi începe în primul rînd cu constatările noastre.

Lipsa de colaborare care există între diferite Secţiuni, Secţia 1 şi 5[175]. Tovarăşi, Secţia 1 dă material informativ mult, puţin, aşa cum îl poate procura, iar Secţia 5 trece la reţineri. Din acest moment, raporturile dintre Secţia Informativă şi de cercetări sînt complect rupte. Tovarăşii de la Secţia 1 îşi închipuie că şi-au făcut datoria, adunînd ceva material, l-a predat la a 5-a şi nu se vede nici un fel de colaborare. Aici revin oamenii, că din cercetări reiese o serie de elemente care urmează să fie urmărite, elemente asupra cărora urmează să se adune o serie de date şi asta cade în sarcina Secţiei 1. Dacă există în Direcţiunea Generală acest lucru, s-a constatat că este aproape inexistent munca în jos. Ori de-abia începe pentru Secţia 1 munca, după predarea materialului informativ. Tovarăşii vorbeau despre superficialitate în muncă şi abuzuri. Voi cita un caz foarte interesant care s-a petrecut la Regionala noastră din Craiova. Întro zi, ni se semnalează că a dispărut fruntaşul grănicer X de la un pichet din Vrancea. Craiova ne comunică că fruntaşul Marin Nicolae a dispărut în condiţii cu totul necunoscute. Din primele cercetări, a rezultat că sus-numitul a fost ucis de femeia cutare. A rezultat din cercetări că acest fruntaş întreţinea legături cu această femeie, care a avut tot interesul să-l suprime. În legătură cu acest caz, a fost arestat un băiat de 16 ani. Au fost maltrataţi toţi (şi băiatul acesta de 16 ani) şi obligaţi să recunoască şi să treacă la reconstituirea crimei. În timp ce s-au petrecut toate aceste lucruri, se primeşte o scrisoare în ziua de 6 septembrie din partea acestui grănicer, în care spune că este bine, sănătos acolo[176] şi a fugit cu un bandit de aici. Ce înseamnă acest lucru pentru noi, ce bază putem pune pe raportul pe care îl primim de la Regionala Craiova? Iată un mare abuz, în primul rînd că au fost schingiuiţi aceşti oameni pe nedrept şi apoi superficialitate, că se trimit astfel de lucruri aici.

Putem arăta aici cazuri foarte interesante. Se petrece tovarăşi, la Oradea, lucruri nemaiîntîlnite de noi, o lipsă totală de vigilenţă: dispar arestaţii din arest, ca şi cînd ar pleca acasă să se plimbe, deşi s-au trimis instrucţiuni cum trebuiesc păziţi, totuşi s-a constatat şi aici cazuri. De la Oradea Mare, cînd Vohoma Mihai, cetăţean maghiar, a fost

175. Secţia I (sau Serviciul I) era corepondentul teritorial al Direcţiei I Informaţii interne, iar Secţia (Serviciul) V era cel de Anchete, corespunzător Direcţiei a V-a din DGSP.

176. Probabil în Iugoslavia sau în Occident.

arestat pentru trecere de frontieră din Ungaria la noi şi de la noi în Ungaria, a fost cercetat de serviciul din Zalău. A fost scos la corvoadă în timpul cercetărilor, deşi au fost date instrucţiuni că nu se scoate, a fost scos la corvoadă şi i s-a dat să cureţe armele noastre, pistoalele noastre. În ziua de 26 noiembrie, fiind liber în curte, a reuşit să evadeze. Noi ştiam că este acolo şi cerem să se adîncească cercetările, cum a fost posibil că a putut să treacă frontiera? Drept răspuns la toate acestea, nu primim nimic. În cele din urmă, se hotărăşte de către organele noastre de conducere să fie predat organelor maghiare. Cînd cerem asta, ni se spune că a fugit. Iată ce înseamnă delăsare, lipsă de vigilenţă, nesocotirea ordinelor Direcţiunii Generale. Un alt caz de la Oradea, în legătură cu două femei care s-au dat drept cetăţene sovietice. Noi interesîndu-ne la organele sovietice, ele spun că nu sînt cetăţene sovietice. Atunci dăm dispoziţii să se adîncească cercetările cu aceste două femei. Nu ni se răspunde un timp destul de îndelungat. În cele din urmă, ne-am hotărît să le aducem la Bucureşti, să ne convingem ce este cu aceste două femei. Ce am constatat aici? Acestea au fost ţinute de către organele Securităţii noastre, au lucrat lucruri de îmbrăcăminte croşetate, lucruri pentru ofiţerii noştri, lucrau la bucătărie pentru subofiţeri. Au fost întrebuinţate ca telefoniste şi au cunoscut problema avansărilor înainte de organele de Securitate! Au avut relaţii amoroase cu diferiţi militari ai noştri de acolo, plutonieri, subofiţeri şi aşa mai departe. Una a fost trimisă la un spital să-şi facă un raclaj. Un timp de cîteva săptămîni au avut închiriată o cameră la un hotel, apoi o cameră lîngă ofiţerul de serviciu, bucurîndu-se de o libertate deplină. Am cerut să ne răspundă ce tratament au avut aceste femei acolo şi n-am primit răspuns nici acum[177]. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă aceasta seriozitate în muncă, disciplină în muncă, păstrarea conspiraţiei, păstrarea secretului? Desigur că nici una din acestea.

Aş vrea să spun cîteva cuvinte şi de Secţia 2-a [Contrasabotaj], deşi am dat dispoziţii în această privinţă. De tot ce este arestat în cadrul Securităţii se ocupă Secţia 5-a, celelalte Secţii se ocupă fiecare de treaba sa, de arestaţi se ocupă Secţia 5. S-a constatat la unele Regionale că Secţia 2-a arestează, iar Secţia 5 nu ştie nimic. La un moment dat, se trezeşte Secţia a 5-a cu un maldăr de hîrtii. Cum este posibil ca o altă Secţie să aresteze şi nu prin Secţia 5? Se produc o serie de tulburări în munca noastră. Un caz de la Ploieşti: în decembrie raportează pe linia Secţiei a 2-a că au arestat acolo nişte indivizi care au sustras nişte material de la „Frimu". Secţia a 5-a nu ştia nimic de chestiunea aceasta, pentru ca în februarie să ne trezim cu această problemă. După ce au fost arestaţi, după ce s-a cercetat, după cîteva luni află şi Secţia 5-a despre ce este vorba.

Voi arăta şi în legătură cu lipsa de orientare a tovarăşilor noştri. Suceava, de exemplu ne comunică că a fost arestat un preot, s-a dovedit din material[178] şi din cercetările care s-au întreprins acolo că a avut o activitate duşmănoasă faţă de regimul nostru, a adus injurii regimului Uniunii Sovietice, a cîntat cîntece legionare, preotul cu nevasta şi o

177. De altfel, într-o inspecţie efectuată în aprilie la Oradea se constata: „în Regionala Oradea disciplina în muncă a oamenilor noştri este inexistentă şi organizarea este în totală descompunere. Astfel, am aflat că în majoritatea cazurilor, sectoarele informative fac arestări şi cercetări pe cont propriu, pentru a culege, spun ei, fieşcare roadele muncii lui şi a-şi căpăta decoraţii" (raport de inspecţie al locotenent-colonelului Teodor Dincă, ASRI, fond P, dosar 40007, vol. XIV, f. 309-323).

178. Din materialul informativ cu privire la persoana respectivă; formulă des întîlnită în stenogramele discuţiilor între ofiţerii Securităţii.

cumnată. Ce propune după ce ajunge la această concluzie? ! Ne propune să-l trimitem în justiţie pe preot, dar pe soţia s-o punem în libertate, că are cîţiva copii, iar pe cealaltă s-o punem în libertate, că are pe bărbat care este deja condamnat. Ce orientare este aceasta, cînd ai dovedit că bandiţii aceştia au desfăşurat activitate duşmănoasă împotriva regimului? Dacă îşi aduc aminte tovarăşii noştri, cînd erau tovarăşele noastre arestate – nu conta că aveau copii, că trebuia să nască şi nu aveau nici un fel de intervenţie. Acum vin tovarăşii noştri şi umblă cu mănuşi, deşi este un duşman al nostru. Tot Suceava ne înaintează un dosar cu propunerea de trimitere în Justiţie a lui Melcu Dumitru. S-a cerut să se dovedească probe concrete şi în loc să ne trimită cu probele, ne spune să fie pus în libertate.

Cu procesele-verbale, cînd se întocmesc dosare pentru trimiterea în Justiţie, am atras atenţia asupra acestui lucru, am trimis modele de procese-verbale şi totuşi tovarăşii nu ţin seamă de ele. Am arătat clar: *Noi sublocotenentul sau cutare şi cutare din Direcţiunea Securităţii încheiem cercetarea asupra numitului.* Şi tovarăşii încheie procese-verbale trecînd declaraţiile, mărturiile, iar la urmă ne scrie puţin despre acuzatul pe care trebuie să-l trimitem în judecată, sau ne scrie despre nişte manifestări, în loc să ne arate ce a făcut ăsta[179]. Vom mai trimite de felul cum trebuiesc întocmite dosarele, este bine ca aceste instrucţiuni pe care le trimitem să nu rămînă numai pe hîrtie pentru că ele sînt un ajutor real pentru dumneavoastră.

Am un tabel întreg cu adrese. Şi nu ni se răspunde. Asta vine de acolo, cînd tovarăşii ofiţeri vin cu mantaua deschisă, merg cu mîinile în buzunare, cel mai mic faţă de cel mai mare. De aceea nu se răspunde la adrese, de aceea ni se raportează inexact. Asta porneşte de la lipsa de disciplină.

Continuarea şedinţei de după-amiază

Tov. Colonel Guţan: Tovarăşi, tovarăşul Ministru Pintilie mai are unele probleme.

Tov. Ministru Adjunct Pintilie: În timp ce discutam problemele, Tovarăşul Ministru Teohari Georgescu s-a consultat la Comitetul Central de dimineaţă şi în timp cît aţi fost la masă am precizat ca să fie trasată linia pentru tot personalul Securităţii în ceea ce priveşte cu preoţii.

Dacă aţi observat ieri, tovarăşii care au luat cuvîntul au ridicat problema religiei, munca duşmănoasă pe care o duc preoţii în sate şi oraşe[180]. Asta nu a fost indiferent

179. Şi Direcţia Anchete avea de suferit de pe urma calităţilor intelectuale precare a ofiţerilor încadraţi, lipsiţi nu numai de cunoaşterea unor elementare norme juridice, dar avînd şi probleme cu scrisul şi cititul, motiv de enervare pentru Dulgheru, dar şi de persiflare a „elementelor muncitoreşti" de către el. Dulgheru era poreclit în Direcţie, datorită superiorităţii afişate, „Împăratul" (pentru atmosfera din Direcţia a V-a, vezi M. Oprea, *Fapte şi moravuri...*, *passim*).

180. În zilele anterioare ale Conferinţei au fost date mai multe exemple care acuzau clerul ca fiind „contrarevoluţionar" şi autor al numeroase instigări. Astfel, în Romanaţi, „preoţii, care şi ei se declară nemulţumiţi, mai ales o mare parte din ei care au fost scoşi din bugetul Statului şi au rămas să trăiască din obolul cetăţenilor, se declară nemulţumiţi, duc propagandă contra colectivizării, lansează tot felul de zvonuri tendenţioase, care încă mai are influenţă asupra credincioşilor, îngreunînd munca noastră spre colectivizare" (maior Ilie Enescu, şeful Judeţenei de Securitate). La Constanţa, căpitanul Doicaru raporta: „O intensă activitate şi în special în momentul cînd Partidul a deschis campania pentru întărirea sectorului socialist în agricultură s-a văzut din partea preoţilor, [care] au început să iniţieze o serie de cursuri de catehizare, pentru a-şi putea propaga mai intens misticismul în rîndul populaţiei. Avem un caz cînd într-o

pentru noi, să analizăm problema şi să aducem imediat la cunoştinţa CC, ca să poată fi studiată problema la CC, ca să poată fi trasă imediat şi linia, mai ales pentru noi, organul care intrăm în direct contact cu duşmanul acolo jos, pentru ca să vedem ce atitudine trebuie să luăm.

De fapt, linia partidului faţă de preoţi nu este trasată azi, că azi a fost numai revizuită, a fost consultată încă odată, frămîntată problema. Faţă de preoţi, Partidul a trasat nu azi, nu ieri, ci de mult timp. Nu s-a schimbat în fond nimic din ceea ce a fost trasat de Partid.

şedinţă pastorală un preot arată că este timpul să treacă să intensifice acţiunea de catehizare, că *dacă nu vom face aşa ca să ne apropiem tineretul, ne tăiem ultima cracă de sub picioare*". În Ialomiţa, „duşmanul de clasă, chiaburii au început să întreprindă acţiuni. Am să dau cîteva aspecte: în Căzăneşti, în zilele de 3, 4 şi 5 februarie, preotul de acolo intră din casă în casă ca să înceapă botezul, şi acesta este un chiabur. În Ialomiţa este acest obicei cu botezul lunar. Acest preot, folosind botezul, a dus în mod organizat această muncă de lămurire a lui împotriva colectivizării. Soţia preotului trece la o altă metodă de muncă, nu mai trece la o acţiune directă duşmănoasă şi întrebuinţează proverbe, că trebuie aduse găinile la colectiv şi altele ca să influenţeze. Au fost trimişi la locul lor", arăta Dumitrescu, comandantul Miliţiei. La Iaşi, iată cum prezenta situaţia locotenent-colonelul Niculae Pandele, directorul Regionalei de Securitate: „Problema religioasă este privită sub cele două aspecte: catolici şi ortodocşi. Avem o mulţime de manifestări, nu a fost rebeliune care s-o avem în cadrul Regionalei care să nu fi fost pusă la cale de preoţi, în special catolici. Aici aş vrea să menţionez un lucru, pentru că a fost o lipsă a noastră aici şi pentru că sîntem puşi să învăţăm şi pe alţii din lipsurile noastre. În ceea ce priveşte problema catolică, noi am subapreciat la început această problemă. Chiar eu personal n-aş fi crezut vreodată că oamenii pot să fie atît de îndobitociţi de preotul catolic din sat, încît să facă asemenea acte. Am avut o rebeliune în Răcăciuni, jud. Bacău. Am crezut că munca de lămurire este suficientă. Şi mergînd pe această linie, ne-am pomenit cu tot satul cu topoare. În momentul de faţă, preoţii catolici au adoptat şi alt sistem de lucru. Nu mai instigă nici ei, avem însă alt fenomen, avem cursuri de catehizare, avem slujbe religioase care se duc în fiecare clipă oricînd este o adunare politică în sat sau a organelor administrative de acolo, iar în ceea ce priveşte preoţii ortodocşi, dacă pînă în toamna anului trecut am avut de a face mai mult cu cei catolici, din toamna anului trecut am început să avem de a face şi cu cei ortodocşi. Vedem astfel cum toate schiturile şi mînăstirile din Regionala noastră devin un fel de adăpost pentru toţi bandiţii. Atunci cînd am avut o organizaţie pe care am cercetat-o şi am depistat-o în munţii Neamţ, am văzut că o serie de preoţi şi călugări adăpostesc bandiţi de acolo şi sînt incluşi în acele organizaţii. Vedem cum preoţii organizează «Oastea Domnului», ilegală, cum întreţin zvonuri, pentru că la sate avem de a face nu numai cu chiaburii, dar şi cu preoţii, indiferent [dacă sînt] catolici sau ortodocşi, care întreţin zvonurile şi agitaţia". La rîndul său, locotenent-colonelul Constantin Cîmpeanu, directorul Regionalei Ploieşti raportase la dezbaterile anterioare ale conferinţei situaţia din zona pe care o controla: „Clerul la noi se manifestă cu aceleaşi metode de intrigări, de zvonuri, chiar mai mult, cei care au fost scoşi din salarizare de către Stat, au început să impună cetăţenilor să le dea la fiecare zi cîte o sută de lei de fiecare persoană din casă, nu la fiecare casă. Aceasta s-a remarcat în Vlaşca. În Buzău aceleaşi metode se întrebuinţează de către preoţi. La fel este şi cu «Oastea Domnului», sînt în legătură cu chiaburii, cu preoţii, deblocaţi din vechiul Aparat de Stat. La oraşe, preoţii, deblocaţii ţin legătură cu elemente ostile regimului, cu elemente din partidele istorice, legionari şi manişti. O problemă în regiunea noastră, mai sînt diferite secte ca «Martirul Ehova», «Aventiştii» de ziua 7 şi altele. Unele din acestea care au fost dizolvate, ţin şedinţe clandestine în care dînşii răspîndesc zvonuri false şi la unele care au fost dizolvate se observă o campanie de recrutare de noi membri. Preoţii catolici [folosesc] aceleaşi metode care au fost arătate înainte". Exemple similare au fost date şi de alţi participanţi la Conferinţa cu comandanţii Regionalelor de Securitate şi Miliţie din 28 februarie (ASRI, fond D, dosar 10090, f. 40-89, *passim*).

Mai ales după consultarea care a fost făcută azi de tov. Ministru s-a văzut totuşi că în ultimul timp CC a hotărît şi a dat dispoziţii organelor sale ca să atragă pe preoţi în diferite munci, ca în comitete de pace, pentru că preoţii au influenţă în masă, are influenţă în popor, nu trebuie să dăm cu piciorul în influenţa care o au ei şi trebuie să-i folosim. Să ştim să-i folosim cu dibăcie, pentru ca în loc să fie atraşi de duşmani preoţii cinstiţi care înţeleg să meargă cu poporul[181], să-i obligăm şi pe preoţi să muncească în folosul poporului. Desigur că pe preoţii cinstiţi. Ce înseamnă cinstit, trebuie şi aici văzut, dar noi spunem „cinstiţi" aşa cum înţeleg ei că sînt cinstiţi. Ei sînt cei mai mari bandiţi şi se socotesc cinstiţi. Noi luăm aşa, în felul nostru, cum judecăm noi „cinstit" şi nu aşa cum vrea el să se considere că este cinstit.

Cinstea lor este în măsura în care crede şi în care noi vom avea posibilitatea să-i împingem la muncă. Aşa cum a fost trasat de CC, trebuiesc folosiţi mai ales în Comitetele de Pace, ei reprezintă încă influenţă, asta a fost educaţia de ani de zile, misticismul ăsta. Pe de altă parte, datoria noastră este să-l scoatem pe cetăţean [de sub influenţa preotului] şi încet să rămînă el singur cu cinstea lui, cu misticismul. Aceasta este problema cea mai grea, ea nu a fost rezolvată complect nici în Uniunea Sovietică.

Dacă s-a hotărît ca să-l atragem în această muncă, trebuie şi organele noastre să aibă aşa atitudine. Desigur, din rapoarte a reieşit complect altceva, că ei totuşi duc muncă puternic duşmănoasă, asta nu înseamnă că toţi. Desigur că niciodată ei n-o să fie nici cu clasa muncitoare, nici cu Partidul. Aşa că, după linia trasată de CC, noi nu trebuie să lovim acum, că nu este momentul de a lovi în toţi preoţii şi trebuie să vedem pe fiecare aparte, văzut în parte în ce constă duşmănia lui. Nici aceia pe care îi vom atrage la muncă nu vor fi sută la sută cu noi. Sînt toţi vicleni, perverşi, aşa cum îi cunoaştem noi şi de aceia nici nu vor căuta să aplice asta la sate, însă noi putem cerne şi vedea cine este sută la sută, cine este 99%, cine 80%, cine 50%, cine mai puţin şi cine este duşman deschis. Trebuie să studiem pe fiecare în parte. Nu trebuie trecut cu vederea peste aceia care se manifestă duşmănos, pe faţă, îi lovim cu toată puterea. Asta să fie ca o linie pentru noi, acela care nu se manifestă duşmănos, pe faţă, cu toate că-l cunoaştem destul de bine, dar caută într-un timp să-şi vadă de treaba lui, pe el să-l lăsăm în pace. Aşa trebuiesc priviţi preoţii şi mai ales atitudinea aceasta să fie faţă de preoţii ortodocşi.

---

181. Măsura atragerii preoţilor de partea „democraţiei populare" era necesară, întrucît Serviciul III Culte din Direcţia I Informaţii interne apreciase că în 1949 „o dată cu îngustarea bazei de masă a duşmanului de clasă, el şi-a concentrat eforturile pentru a cuceri platforma de activitate legală, oferită de cultele şi sectele religioase: deci, o dată cu ascuţirea luptei de clasă, a crescut în intensitate şi problema religioasă, care a trebuit să fie urmărită din ce în ce mai atent şi mai în profunzime de Serviciul nostru. [...] Ascuţirea luptei de clasă s-a vădit în resortul nostru printr-o creştere a diversiunilor sub mască religioasă [...]. Pe întreg cuprinsul ţării activează nestînjeniţi 31.000 clerici, care au influenţă profundă asupra cel puţin 620.000 activişti religioşi - 4% din populaţia ţării". Cele mai periculoase culte erau cosiderate cel catolic şi greco-catolic, sectele neoprotestante şi secta radical-ortodoxă „Oastea Domnului". Regimul „democrat popular" îşi putea găsi susţinere, după aprecierile securiştilor Serviciului Culte, în rîndul preoţilor ortodocşi: „problema ortodoxă a luat amploare în anul expirat (1949), în urma instigărilor contra regimului, făptuite de unii conducători ai cultului şi o parte dintre clericii chiaburi. Trebuie precizat însă că majoritatea clerului şi a credincioşilor ortodocşi au înţeles să fie alături de regim şi să lupte pentru pace". Se aprecia că numărul preoţilor şi călugărilor ortodocşi era de 18.000 pe tot cuprinsul ţării (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 5, 8).

În ce priveşte preoţii catolici, aceia sînt mai iezuiţi. Dar este foarte greu dacă-i pui la cîntar, fie el ortodox, fie catolic. Toţi sînt iezuiţi, toţi sînt bandiţi. Catolicii sînt legaţi într-o măsură, unii mai puternic, alţii în măsură mai mică şi cu străinătatea şi iată că aceştia devin mult mai periculoşi. Asta nu înseamnă că şi ortodoxul nu poate să fie legat cu străinătatea, însă catolicii prin forma lor organizatorică sînt legaţi aproape sută la sută toţi cu imperialiştii. Noi lovim cu aceeaşi putere, fie ortodox, fie catolic. Cu catolicii trebuie să adîncim şi mai adînc şi să descoperim legăturile lor cu străinătatea, cu diferite ambasade de aici şi aşa mai departe[182]. Dar vă atrag atenţiunea, cunoscînd că Partidul atrage anumiţi preoţi care sînt hotărîţi să meargă un timp cu noi şi nu să începem să sărim peste cal. În curs de o săptămînă de zile să trimiteţi aici tabele cu preoţii din sate şi oraşe cu atitudine duşmănoasă, dar nu să spunem aşa, ci cu fapte concrete. Nu avem fapte, nu punem, ci pe aceia care duc munca, care au fost şi avertizaţi de organele noastre şi de Partid şi totuşi duce muncă duşmănoasă, aşa cum aţi arătat şi ieri la şedinţă. Tabelele trebuiesc să fie cu fapte şi fapte controlate şi atunci trimise. Dacă trimiteţi necontrolat şi Partidul va hotărî să ia măsuri şi va verifica a doua oară organele de Partid sau

182. În raportul de activitate al Serviciului Culte pe 1949 se aprecia: „Feţele bisericeşti catolice, predicatorii sectanţi şi unii clerici ai cultelor istorice s-au folosit de calitatea lor pentru a ataca şi a ponegri puterea populară [...]. În problema catolică numărăm circa 1.300.000 credincioşi de toate riturile, circa 4.000 preoţi, călugări şi călugări dispersaţi romano-catolici, greco-catolici clandestini sau retractaţi, circa 500 seminarişti, candidaţi fanatizaţi la preoţie". Se constatau acţiuni subversive, precum circulara din februarie 1949 a episcopului Marton Aron care interzicea salarizarea preoţilor către stat, care „a eşuat şi Episcopiile au trebuit să ia în considerare reîncadrarea preoţilor în buget". Nunţiatura papală era considerată „oficină de informaţii şi diversiune, conducătoare de fapt a activităţii clericilor şi credincioşilor catolici de pe tot cuprinsul ţării. În 1949 Nunţiatura a activat mai ales în legătură cu centrele clandestine greco-catolice, distribuind ajutoare, trimiţînd şi primind mesaje prin curieri speciali, cu scopul de a obţine informaţii şi de a împiedica orice acţiune a catolicilor cinstiţi din RPR, de a căuta o apropiere faţă de regim". Fuseseră interceptaţi patru curieri, confiscat un „transport ilegal de valută destinat Nunţiaturii", ceea ce a putut oferi pretextul expulzării preotului călugăr Louis Barral de la Legaţia Franţei, „principal agent al Nunţiului O'Hara şi al secretarului său Guido del Mestri". Pe de altă parte, ofensiva anticatolică dusese la arestarea episcopilor de Alba Marton Aron şi de Iaşi, Anton Durcovici (mort la Sighet în 10 decembrie 1951). Prin Decretul nr. 810 din 1 august 1949 s-au dizolvat principalele congregaţii şi ordine călugăreşti, călugării catolici fiind dispersaţi în ţară, unde „continuă să agite spiritele". Cu ocazia procesiunilor, Securitatea a intervenit cu trupe de cinci ori în 1949, pentru a dispersa mulţimea (numai la slujba solemnă a episcopului Marton Aron de la Şumuleu participaseră 28.000 credincioşi). Se arăta că „datorită măsurilor energice luate la timp, decretul Vaticanului pentru excomunicarea comuniştilor nu a fost pus în aplicare în RPR în mod organizat de către clerul catolic, astfel că cetăţenii şi în special femeile au fost puşi la adăpost de astfel de ameninţări spirituale" (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 2-12). Măsurile împotriva clerului catolic fuseseră dispuse cu începere din 25 martie 1949, cînd la nivelul conducerii MAI Teohari Georgescu aprecia că „problema catolică devine din zi în zi mai acută, din cauza politicii pe care o duc preoţii din diferite ordine, care sînt agenţii papei şi ai imperialismului anglo-american". Pintilie primea ordin de interzicere a misionarismului la oraşe şi sate, interzicerea colectării de bani pentru ridicarea de noi lăcaşuri de cult şi de închidere a mînăstirilor: „în două-trei mînăstiri de maici şi două-trei mînăstiri de călugări să fie concentraţi toţi călugării şi să li se interzică să părăsească aceste mînăstiri" (*Ibidem*, dosar 10089, f. 86; *Cartea Albă*..., vol. 2, p. 178). Pentru ecourile externe ale acestor măsuri, vezi lucrarea lui Ovidiu Bozgan, *România versus Vatican. Persecuţia bisericii catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, Ed. Sylvi, Bucureşti, 2000, pp. 5-87).

profesionale, organele sindicale, dacă nu se confirmă, primiţi bătaie pentru asta, nu în sensul că bătaie, conştienţi ca membri de Partid, trebuie să vă daţi seama de acestea.

Partidul a hotărît să lovească cu toată puterea şi trebuie lovit cu toată puterea. Şi noi să găsim pe bandiţii adevăraţi şi nu să băgăm pe toţi în aceiaşi oală. Nu aşa că „e bandit" şi credem că prin cuvîntul ăsta am spus totul. Cuvîntul ăsta poate să-l folosească cine vrea, noi la Securitate nu-l folosim, însă cînd spuneam bandit, dăm date concrete de atitudine, de acţiuni ale duşmanului. Cred că este înţeles ce trebuie să faceţi. Cu preoţii este o problemă destul de serioasă[183], tovarăşul Ministru Teohari cînd a văzut asemenea situaţie s-a şi dus la CC şi a pus problema pentru a revizui această problemă, pentru a trasa o linie şi atunci de-abia pe baza tabelurilor trimise de dvs. va fi analizat şi discutat în CC ca să fie trasată linia mai clară pentru noi, pentru Ministerul Cultelor şi aşa mai departe. Trebuie să faceţi educaţie întregului personal care este în subordinea voastră, mai ales organele politice se ocupă cu asta. Dar să nu credeţi că asta cade în sarcina organelor politice.

Tovarăşi, avem fapte concrete că mulţi tovarăşi discută munca de Securitate la el acasă. Socoteşte că tovarăşa lui este membră de partid şi atunci nu face nici o desconspirare, că este membră de partid. Am discutat cu nevasta mea, ori cu fratele meu, tot este în muncă de răspundere, tot este în Partid. Al doilea fapt: eu sînt nemulţumit, cu nemulţumirile mele mă duc acasă şi vorbesc cu nevasta nemulţumirile mele, de aici dinăuntru, de la Securitate. Aceasta este o problemă internă, chiar în termeni de partid, chiar dacă amîndoi sînt membri de partid. Nevasta discută în organizaţia ei de partid, eu în organizaţia mea. Pentru asta se numeşte „şedinţă închisă de partid". Chestiuni organizatorice care le prelucrează Partidul nu avem dreptul să discutăm cu alţi tovarăşi din alte organizaţii, [cu atît mai puţin pe cele] de la Securitate. Aceasta nu se poate, tovarăşi. A ieşit afară discuţia între nevastă şi mine, despre excluderi, cine a fost exclus, ce

183. Nemulţumirile preoţilor aveau drept sursă mai multe decizii anterioare ale regimului de „democraţie populară", pornind de la salarizarea lor de către stat şi încheind cu faptul că alegerile conducătorilor bisericeşti în locurile vacante la eparhii se făceau în funcţie de obedienţa faţă de autorităţi (ASRI, fond D, dosar 2245, f. 67; *Cartea Albă...*, vol. 1, nota la doc. 175, p. 492). Pe de altă parte, valurile precedente de arestări stîrniseră îngrijorarea şi nervozitatea clerului. Primii preoţi au fost arestaţi la finele anului 1944 (aceia care aderaseră la mişcarea legionară), în condiţiile deciziilor de internare a foştilor legionari în lagăre. Arestările se făceau totuşi cu atenţie, pentru a nu provoca revolte ale enoriaşilor. Astfel, printr-o notă din 23 decembrie 1944, Secretariatul Poliţiei de Siguranţă comunica: „În scopul ca bisericile şi populaţia să nu rămînă fără preoţi, îndeosebi în timpul sfintelor sărbători ale Crăciunului, Anului Nou şi Bobotezei se dau următoarele dispoziţii: Nu se va face nici o reţinere din rîndul membrilor clerului, pe baza Ordinului nr. 23987/1944 [privind arestarea foştilor legionari – n.n.], pînă în ziua de 8 ianuarie 1945, oricare ar fi categoria de învinuiţi de legionarism. Nu vor fi reţinuţi de asemenea şi după 8 ianuarie 1945 preoţii care sînt cîte unul singur, de fiecare cult, într-o comună. [...] Internarea acestuia nu se va face decît după ce Episcopia respectivă, va fi trimis, în prealabil, un preot înlocuitor sau după ce va fi dat delegaţie, pentru serviciile religioase, preotului din comuna cea mai apropiată" (ASRI, fond D, dosar 7494, f. 21-22; *Cartea Albă...*, vol. 2, doc. 60). Asemenea scrupule ale autorităţilor aveau să dispară, o dată cu „consolidarea" regimului. Arestările în rîndul clerului, din ce în ce mai numeroase pe măsura îndreptării represiunii împotriva fostelor partide istorice, au sporit nemulţumirile. Astfel, informatorul „Victor" comunica la 15 mai 1947: „Clerul este îngrijorat de arestările de preoţi care s-au făcut în ultimul timp. Se crede că sînt iminente noi arestări" (ASRI, fond D, dosar 2310, f. 703; *Cartea Albă...*, vol. 2, doc. 285). La data consfătuirii la care vorbeşte Pintilie, preoţii făceau deja obiectul unei campanii dirijate, fără a mai conta apartenenţa lor politică sau confesiunea.

pedeapsă a primit, despre grade, că de ce „aceluia nu i s-a dat, că eu sînt mai merituos şi nu mi s-a dat, lui i s-a dat" şi aşa mai departe. Nevasta s-a dus şi a discutat şi ea mai departe. Să ştiţi, tovarăşii care au făcut aşa vor primi toţi pedeapsă, şi aceia care au făcut să vie cinstit în faţa organizaţiei de partid şi să spună deschis: „iată tovarăşi, acum n-am înţeles, însă la şedinţa care a fost pe data cutare m-a frămîntat, vreau să mă curăţ, să fiu om cinstit şi Partidul să mă ajute pe mine".

De aici încolo nu se admite, mai ales secretul Securităţii! Acela care de azi înainte va fi sesizat, va fi trimis în faţa Tribunalului Militar şi trebuie spus la tovarăşi, [că vor fi nevoiţi] să răspundă în faţa Justiţiei. Ce înseamnă discuţii cu nevasta? Noi vrem să separăm aici direcţie de direcţie şi eu discut cu nevasta, ori cu fratele meu, ori cu ruda mea, că şi el este membru de partid? ! Pe noi ne-a trimis Partidul în munci de mare răspundere, să fim mîndri şi noi trebuie să păstrăm, să prelucrăm, să veghem şi nu să călcăm diferite legi, diferite hotărîri şi instrucţiuni de aici. Acela care nu va înţelege, va primi pedeapsa, va răspunde în acelaşi moment şi ca membru de partid pentru educaţia oamenilor în subordine.

Aceasta am vrut să ridic care trebuieşte prelucrat şi trebuie vegheat. Aceste probleme ridicate aici nu trebuie prelucrate, dar zi de zi să fie controlate. Nu urmăresc să facem Securitate în Securitate, dar [vorbesc] cu scopul de a ajuta pe tovarăşi, de a scoate tot ce este putregai la noi. Nu este linia Partidului să facem Securitate în Securitate, dar aici sînteţi conducători şi sînteţi obligaţi, asta este sarcina voastră, să cunoaşteţi toate manifestările şi sănătoase, şi nesănătoase ale tovarăşilor din subordinele voastre.

Tov. colonel Guţan: În continuare are cuvîntul tov. colonel [Gogu] Popescu[184].

Tov. colonel Popescu: Tovarăşe Ministru, tovarăşe general, tovarăşi, cea mai mare parte din ceea ce s-a spus la Conferinţă se referă în special la problemele economice. Noi ştim ce înseamnă avertismentul care ni-l dă Partidul cu privire la sarcinile care le avem, de a combate duşmanul care lucrează în sectorul economic. Nu este vorba de avertisment, este vorba de conştiinţa noastră, de răspunderea noastră care trebuie să ne preocupe zi şi noapte, pînă vom reuşi să descoperim, să lichidăm pe duşmanul de clasă. Am avut la început o muncă nouă, dar după un an şi jumătate nu se mai poate spune că este o muncă nouă, am căpătat o experienţă în această materie, dar rezultatele obţinute de noi în contrasabotaj sînt minime. A arătat tovarăşul Nicolschi şi tov. Ministru Pintilie că am devenit o Direcţie care înregistrăm actele duşmanului de sabotaj[185]. N-am adîncit şi n-am reuşit nicăieri să adîncim actele care lea comis duşmanul. N-am reuşit să prevedem acestea şi asta este datoria noastră, de a preveni înainte de a se produce actul. Aceasta, tovarăşi, socotesc că se datoreşte în primul rînd unei subaprecieri politice a problemei de contrasabotaj din partea multor tovarăşi, există o idee greşită din partea multor tovarăşi despre contrasabotaj. Se vorbeşte despre problema ţărănească, zi de zi putem observa

184. Directorul Direcţiei a II-a Contrasabotaj.

185. Într-adevăr, mai înainte, activitatea „pe linie de contrasabotaj" a fost sever criticată la conferinţă. Lipsa de rezultate nu era un fapt întîmplător, apreciau şefii Securităţii, „ci dovedeşte că noi muncim superficial. Un tovarăş [Doicaru – n.n.] a spus că toate utilajele care au fost trimise din Uniunea Sovietică s-au păstrat într-un hal nemaipomenit. N-am luat măsuri, am fost îngăduitori. Material care ne-a fost dat pentru construirea socialismului, în halul acela a fost păstrat! Unde sînt organele noastre, ce facem noi acolo?". La Constanţa şi în zona petrolieră rezultatele Direcţiei Contrasabotaj erau socotite minore, iar în restul ţării activitatea acesteia era ca şi inexistentă în privinţa obiectivelor industriale, ea reducîndu-se la arestarea a mii de ţărani pentru nerespectarea regimului însămînţărilor sau pentru refuzul de a preda cotele agricole (ASRI, fond D, dosar 10090, pp. 40-89, *passim*).

cum duşmanul lucrează şi în special în chestiuni economice. În transporturi, în gospodăriile agricole colective, peste tot, duşmanul îşi bagă coada şi găseşte o formă de a lovi în noi.

Şi Direcţia Politică ne-a subestimat munca. A fost o contracarare pentru 7 Noiembrie, a fost linia cu Direcţia 5, cadrele, administraţia, dar contrasabotajul n-a fost băgat în această treabă. Sînt unii tovarăşi care iau ofiţerii sau subofiţerii din contrasabotaj şi îi mînă în pădure, alţii fac administraţie, cînd ei conduc o Secţie. Aceasta arată cum subapreciază unii dintre dvs. munca de contrasabotaj. Aceasta se reflectă în munca de fiecare zi. Nu trebuie să existe o problemă economică pe care să n-o cunoască tovarăşul respectiv. Ieri vorbea tovarăşul Ministru Teohari de sare şi de gaz[186]. Este adevărat, este o chestiune care agită pe ţărani. Înainte se produceau mai puţine chibrituri, azi se produc mai multe şi nu sînt chibrituri. Aproape toţi au spus că sare este, chibrituri se găsesc peste tot, totuşi este o problemă. Asta arată cît de străini sîntem noi [de aceste probleme]. De la Reşiţa, n-a spus un cuvînt, decît că starea de spirit este bună, n-a spus nimic acolo unde duşmanul lucrează. Tovarăşul este străin de această problemă acolo[187]. Tovarăşul director general nu ţine seama de specificul regiunii respective. Pe Valea Prahovei, principalul este petrolul, cum este Sibiul[188], unde avem regiune carboniferă şi siderurgică şi avem Craiova, unde principalul este agricultura.

Agricultura este o problemă generală. Economia noastră în general are cîteva probleme centrale de care trebuie să ne ocupăm în special. Ştiţi planul de Stat trecut şi pe 1950, în care sînt puse ca probleme primordiale pentru desvoltarea noastră economică şi nu trebuie să le pierdem din vedere. S-a realizat planul de economii pe 1949[189], dar ni s-au arătat şi

186. „**Întrebare**: „Pe teritoriul rural există mare lipsă de articole de primă necesitate. Aţi discutat această problemă în cadrul colectivului, la Regională, la Judeţeană, de unde provine această lipsă, respectiv n-avem chibrituri, sare, petrol? De ce nu sînt chibrituri, deşi se fabrică de 2 ori mai mult, nu avem sare, deşi sare avem în ţară cît să trimitem în toată Europa. Nu avem sare! Aţi văzut unde era canalul de scurgere a acestor articole?
Răspuns: Noi am arătat şi pe cale profesională, şi cu responsabilul magazinului de stat. Ni s-a spus că este programat să sosească şi n-a sosit" (Teohari Georgescu în dialog cu locotenent-colonelul Mihai Dănulescu, comandantul Regionalei de Miliţie Craiova, *Ibidem*, f. 51).

187. Cu o zi înainte, căpitanul Iosif Hahone, şef al Serviciului Judeţean de Securitate Caraş (care preluase această funcţie de la înfiinţarea DGSP, cu gradul de locotenent) prezentase în „problema industriei" un raport liniştitor: „Caraş are industrie grea, cea mai mare parte [a industriei grele a ţării este la] Reşiţa. În această problemă, starea de spirit în general este liniştită. În general, dese fluctuaţiuni se manifestă în special datorită zvonurilor, avîndu-se în vedere că Reşiţa este un oraş cosmopolit, judeţul avînd unguri, nemţi şi aşa mai departe. Astfel, se întîmplă ca diferite zvonuri de la posturi străine să fie difuzate de la om la om, cu îndemnuri de speranţă pentru viitor. În afară de asta, o altă problemă este aprovizionarea, că nu este carne, nu este o serie de alimente şi specula, care se face prin restaurante sau vînzări de cartele" (*Ibidem*, f. 66).

188. Secţia de Securitate Hunedoara ţinea de Regionala DGSP Sibiu.

189. „Înainte de a trece la planificarea de perspectivă, partidul nostru a iniţiat întocmirea şi realizarea a două planuri anuale: pe 1949 şi 1950, care răspundeau necesităţii de a se rezolva sarcinile urgente ale refacerii postbelice. [...] Traducerea în viaţă a obiectivelor fixate prin plan presupunea aplicarea unui regim sever de economii" (Academia RPR, Institutul de cercetări economice, *Dezvoltarea economică a României (1944-1964)*, Ed. Academiei RPR, Bucureşti, 1964, pp. 60-70). Disciplina financiar-contabilă şi realizarea de economii prin întărirea ei în cadrul DGSP a fost posibilă în urma introducerii planului de casă, ca „instrument al politicii monetare socialiste, menit să asigure întărirea disciplinei financiare" (Hotărîrea Consiliului de Miniştri, nr. 1022 din 1949, publicată în *Buletinul Oficial*, nr. 61 din 24 septembrie 1949).

atîtea lipsuri care au existat şi care există. Atîtea greutăţi pe care le-a făcut duşmanul de clasă. Clasa noastră muncitoare, care a muncit pentru realizarea acestui plan, ar fi putut face mai mult, dacă duşmanul n-ar fi făcut atîtea greutăţi. În Planul pe 1950, Partidul şi Guvernul au luat hotărîri în ce priveşte productivitatea agriculturii, staţiunilor de maşini[190]. Nu trebuie să aşteptăm dispoziţii speciale pentru ca să supraveghem, să urmărim modul cum se aplică linia Partidului în fiecare sector în parte. Tovarăşii de la Serviciile Judeţene şi Regionale au raportat odată, cînd am cerut ce mijloace informative avem, au raportat sute de informatori.

Tovarăşul Nicolschi ne critică[191]. În Timişoara avem cîteva sute de informatori, această armată ar trebui să ne aducă un morman de material. Nu se vede randamentul acestei agenturi informative. Se petrec lucruri în fabrici despre care nu ştim, sau despre care nu aflăm decît cu mare întîrziere. Nici măcar aceasta nu se face cum trebuie să se facă. Tovarăşul maior Doicaru trage concluzia că dacă ne-a criticat tovarăşul Ministru Teohari şi tov. Ministru Pintilie, acum va trebui să trecem la arestări, spune că nici nu mai trebuie să cerem aprobare. Nu se poate să procedăm aşa, trebuie să ne orientăm de la caz la caz. Sînt cazuri cînd vom lua măsuri imediat şi cazuri cînd va trebui să aprofundăm, să urmărim ca să descoperim eventualele organizaţii de sabotaj ale duşmanului. Nu trebuie să sărim dintr-o extremă în alta. A atins tov. col. Dulgheru lipsa de colaborare, eu spun că e lipsă de colaborare la judeţene şi regiuni. Secţia a 2-a are şi aşa mult. Nu este just. Ca Secţia a 2-a să se ocupe de munca informativă este nevoie de o strînsă colaborare, aici socotesc că este o lipsă a tovarăşilor, ar trebui să coordoneze. Şefii de servicii sînt obligaţi să coordoneze munca Secţiilor lor, să nu alerge unul în dreapta şi altul în stînga şi duşmanul să lovească, noi nu sîntem în stare să descoperim pe acest duşman, totdeauna sîntem în întîrziere.

Tovarăşul Ministru Pintilie vorbea de 100 de informatori[192]. Este just. Nu trebuie să existe obiectiv economic în care să nu avem 1 sau 2 informatori şi atunci vom avea posibilitatea să verificăm informaţiile care ni se aduc, este necesar să lărgim reţeaua

190. La Plenara CC al PMR din 26 februarie 1950 s-au dispus măsuri pentru „creşterea elanului oamenilor muncii, pentru mărirea producţiei, pentru ridicarea productivităţii muncii, pentru schimbarea atitudinii faţă de muncă". Pe de altă parte, aparatul de propagandă comunist arăta că „întrecerea socialistă a cuprins şi pe salariaţii din sectorul socialist al agriculturii", care îşi propuneau „să obţină producţii mai mari la hectar, să folosească mai bine pămîntul, atelajele, seminţele etc., să facă economii de carburanţi şi piese de schimb, să întărească disciplina în muncă". Se mai constatau lipsuri „în organizarea muncii în Gospodăriile Agricole Colective şi Staţiunile de Maşini şi Tractoare, în folosirea cît mai completă a parcului de maşini şi tractoare" (*Ibidem*, pp. 67-68, *apud România liberă*, nr. 1371 din 9 februarie 1949). Pentru a le contracara, în noiembrie 1949 se elaborase un proiect de Hotărîre a CC al PMR „asupra întăririi muncii politice la Staţiunile de Maşini şi Tractoare şi Gospodăriile Agricole de Stat". Se stabilea, pornindu-se de la constatarea că „mulţi lucrători nu înţeleg încă rolul şi importanţa SMT-ului în opera de transformare socialistă a agriculturii" şi că în multe staţiuni „domneşte lipsa spiritului gospodăresc", ca în fiecare SMT să ia fiinţă postul de locţiitor politic al directorului, care să „stabilească un control al partidului în toate domeniile de muncă şi activitate ale SMT" (Roske, Cătănuş, *Colectivizarea...*, pp. 123-125).

191. Din stenograma Conferinţei pentru zilele anterioare lipseşte intervenţia lui Nicolschi.

192. De fapt, 50: „sînteţi conducători şi trebuie să învăţaţi să cereţi de la subalterni să ducă muncă. Cînd vorbim ca cineva să muncească, să aibă 50 de informatori, să muncească şi nu să se spună că nu avem cu cine să muncim. Să fim la datorie şi să muncim, să arătăm nu numai Partidului nostru, dar întregii lumi şi duşmanilor, că ştim să muncim în orice greutate", afirmase cu o zi înainte Pintilie (ASRI, fond D, dosar 10090, f. 77).

informativă. Unii tovarăşi socotesc că dacă raportează în sinteză[193], anumite lucruri nu trebuie să le mai raporteze special. Acum avem o sarcină deosebită, pe care a trasat-o CC, este campania însămînţărilor. Ce trebuie realizat? În staţiunile de maşini, felul cum lucrează tractoriştii noştri creează o serie de nemulţumiri în rîndurile ţăranilor, lucrează superficial, strică maşinile[194]. [Sînt] multe tractoare care nu s-au reparat pînă acum. Am cerut ca să urmărim permanent şi continuu, să informăm conducătorii noştri de mersul campaniei acestea de însămînţări, care are o deosebită importanţă. Nu este vorba de a arăta că s-a însămînţat atîtea hectare, ne interesează că nu s-a însămînţat[195]. Nu să se

193. Sinteza informativă săptămînală, alcătuită pe judeţe şi pentru Direcţia Securităţii Capitalei, conţinînd „toate faptele sau stările de fapt ce s-au petrecut în raza unui inspectorat, de luni dimineaţa pînă duminică seara". Cel mai tîrziu, sinteza trebuia trimisă luni la prînz (conform instrucţiunilor în legătură cu sinteza informativă, transmise de DGSP în teritoriu în februarie 1949, *Ibidem*, dosar 8975, f. 213-214; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 173-174).

194. Rapoartele Securităţii din 1950 conţin numeroase date privind situaţia din Staţiunile de Maşini şi Tractoare (SMT), încadrate, conform directivelor DGSP, cu cel puţin cîte un informator fiecare. Aceste rapoarte relevă numeroasele probleme tehnice, provocate de slaba pregătire a mecanizatorilor. Astfel, la Tîrgşor şi Săcele, în Regiunea Constanţa, „tinerii ieşiţi din şcoala de tractorişti defectează din neştiinţă tractoarele, care 2-3 ore pe zi stau". La Saraiu se propune „arestarea şefului mecanic Ion Vasile, pentru că s-au gripat şapte tractoare (toate)". În plus, existau nemulţumiri printre brigadieri, în special din cauza întîrzierii cu care se aduceau alimentele (o raţie de pîine de 500 gr/zi şi 20 kg mălai/lună), a calităţii acestora (un tractorist a stricat 2.000 kg de varză murată, turnînd motorină în butoaie, pentru a-şi scăpa colegii de chinul de a o mînca zilnic), cît şi a faptului că nu li se plăteau orele suplimentare. Se înregistrau şi „realizări": la SMT Cogealac, unitate care „a fost prima pe judeţ în muncă" la întrecerea socialistă, „planul de muncă din primăvara acestui an a fost terminat la 1 mai 1950 şi el a fost depăşit cu 37%. Unii lucrători au depăşit planul cu 30% şi au făcut anumite aparate care le-au ajutat la economia SMT-ului, care are în prezent o economie de 800.000 lei". Atmosfera în care lucrau tractoriştii nu era întotdeauna una de echipă, în multe cazuri ei fiind practic terorizaţi de şefi şi de secretarul de partid al unităţii. Astfel, „utemistul" Constantin Roşca a fost bătut crunt de Ion Istrate din Biroul Organizaţiei de bază de la GAS Baia, „pentru faptul că acesta uitase afară o cană cu lapte din care a băut un cîine. În timpul cînd îl lovea, susnumitul s-a exprimat cu următoarele: ajunge şase ani de muncă de lămurire. Acuma, numai cu bătaia se lămureşte. De asemenea, susnumitul se poartă rău cu muncitorii, pe care îi face bandiţi". Colman Vasile, secretarul Organizaţiei de bază „se poartă rău cu muncitorii, pe care ajunge de îi şi bate. L-a bătut pe tractoristul Topală Petre pentru că n-a mutat tractorul unde a spus el" (ASRI, fond D, dosar 4054, f. 12 ş.urm.).

195. Dacă întîrzierile însămînţărilor se explicau prin motive tehnice sau ţinînd de slăbiciunile oamenilor, cum am arătat mai sus, neîndeplinirea planului era în primul rînd pricinuită de lipsa cantităţii necesare de seminţe, sau prin aceea că, exasperaţi că majoritatea recoltei le era luată de stat, ţăranii refuzau să mai muncească: „eu nu mai însămînţez, că degeaba muncesc. La toamnă, recolta va fi luată tot de comunişti", afirma faţă de un informator al Securităţii ţăranul Vasile Trandafir din Tîrgşor. Nu o dată, cotele mari impuse în anul precedent i-au determinat pe ţărani să folosească pentru hrană cerealele destinate însămînţărilor. Uneori, lipsa alimentelor îi împingea la măsuri extreme chiar pe directorii Gospodăriilor Agricole de Stat. La Saraiu, în aprilie 1950, directorul Dumitru Purcărea a fost anchetat pentru că „furase 4725 kg grîu de la însămînţări, pe care l-a dus în GAS şi l-a întrebuinţat pentru consum, dînd raţia de pîine muncitorilor" (*Ibidem*). Pe fondul impunerii unor cote excesive în 1949, în primăvara anului 1950, foametea îi determina pe ţărani să nu mai ţină cont de nici un „plan de însămînţări", cu toate ameninţările autorităţilor. Astfel, în preajma Bucureştiului, ţăranca săracă Siţa Petre „a primit grîul pentru însămînţat trei pogoane, dar nu a îndeplinit planul pentru cultură, folosind

copieze situaţia de însămînţări, ci să se arate părţile negative care s-au constatat. Noi vrem ca să ne specializăm în această muncă şi nu am învăţat aproape nimic şi de aceea să învăţăm de la tovarăşii care cunosc, aşteptăm să ne arate şi lipsuri şi cum trebuie să ducem munca de contrasabotaj, ca în 1950 să lichidăm ce am constatat în 1949, să ducem munca mai departe, ca duşmanul să fie pus în situaţia să nu mai poată lovi în economia Republicii noastre.

Tov. Steinberg[196]: Tovarăşe Ministru, tovarăşe general, tovarăşi directori, tovarăşi, socotesc că momentul acesta de a ne găsi aici este foarte bine venit, pentru un scop care este de actualitate. Se pune problema fondurilor şi a banilor, pe care Partidul îi pune la dispoziţia noastră şi de care trebuie să dăm socoteală Partidului şi guvernului pentru aceşti bani. Înseamnă că trebuie să ne conducem după normele generale ale economiei planificate şi trebuie să ne conducem după acele norme pe care le stabileşte Ministerul de Finanţe, Guvernul. Sectorul contabilităţii şi administraţiei este un sector care a fost lăsat la voia întîmplării de cea mai mare parte a unităţilor din ţară. Asta ne-a arătat-o mai ales felul de lucru din 1949. În ceea ce priveşte administraţia şi contabilitatea, n-au socotit că nu este aşa de principal. Partidul vine şi ne face atenţi şi ne va trage la răspundere dacă nu vom şti să folosim banii pe care ni-i pune la dispoziţie şi trebuie să socotim că banii şi mijloacele nu sînt aşa de puţine. Se vede însă după salariile care le primim ce bani ne pune la dispoziţie Partidul şi Guvernul, bani din munca muncitorilor din toate ramurile de producţie, bani la care renunţă multe fabrici, numai ca să facem munca cum trebuie. În 1949 s-a constatat o îngreunare a muncii. În ce priveşte deplasările, am un teanc de ordine de deplasare, un teanc pentru aceleaşi deplasări. Dacă noi facem asta, ca oameni de Securitate, atunci cum vom urmări pe alţii, dacă la noi în casă procedăm în felul acesta? Sau în altă parte s-a constatat că a cumpărat 100 de kilograme de sare. Se ajunge la concluzia că tovarăşul responsabil spune că dacă [bugetul necheltuit] se varsă ca economie, mai bine să-l investească. Aceasta este atitudinea faţă de regimul de economii? Se dă o aprobare pentru o sumă de bani. La Bucureşti s-a constatat că nu corespunde. Aici se reface. Tovarăşii directori şi şefi de servicii nu trebuie să fie contabili sau să cunoască, dar trebuie să se conducă după un criteriu, nimic nu se face fără ştirea şefului. Dăm iniţiativă, însă pînă unde este necesar, n-are nimeni voie să mînuiască banii de capul lui. Ne trezim la Bucureşti cu maşina fără să fie chemat, vine din proprie iniţiativă să ridice echipament. „Cine te-a chemat?" „Am crezut că este gata". Mai ieftin ne costa dacă dădea un telefon.

La Rîmnicul Sărat un tovarăş cumpără benzină în mod provizoriu. La sfîrşit de lună, se duce şi spune ca să nu-i dea factură Regionalei[197]. În felul acesta, se compromite

---

grîul pentru hrană. În comuna Floreşti, ţăranul sărac Pian al lui Stancu Vardianu, după predarea cotei de grîu de pe un pogon a mai rămas dator cu şapte duble", condiţii în care nu a putut însămînţa nimic, raporta Biroul de Securitate Buftea (*Ibidem*, dosar 4640, f. 96).

196. Subaltern al lui Alexandru Jurim, şeful Direcţiei a X-a (Administrativă şi contabilitate).

197. Benzina era socotită „produs de lux". Repartizarea şi comercializarea ei au făcut obiectul a două Hotărîri ale Consiliului de Miniştri (nr. 822, pentru normarea şi repartizarea consumului, şi nr. 901, pentru stabilirea preţului), ambele din august 1950. Preţul benzinei era stabilit în mod diferit pentru consumul „de stat" şi pentru cel „particular". Astfel, pentru instituţiile statului benzina era livrată la un preţ de 29,61 lei/litru, în vreme ce particularii îl puteau cumpăra la un preţ de 70 lei/litru. Livrarea din cotele de stat către particulari se socotea sabotaj şi era pedepsită conform Decretului nr. 183/1949 (*Buletinul Oficial*, an II, nr. 73 din 31 august 1950).

instituţia şi nu aduce nici un serviciu nici partidului, nici nouă. Un lucru trebuie accentuat, că Partidul prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri de la 11 Februarie[198], a trasat o serie de sarcini pentru fiecare unde se află şi această Hotărîre începe cu o critică la adresa acelora care la începutul lui 1949 trebuiau să ia măsuri pentru a se face economii. O putem spune că am fost lăsaţi de capul nostru, am spus că este Securitate şi nu este importantă problema banilor, dar azi Partidul spune, şi aceasta este o problemă importantă, dacă vrem să construim socialismul. Grija de bănuţul poporului nu trebuie să fie o simplă lozincă. Banii care trebuie să-i economisim ştim că merg la apărarea păcii.

Tovarăşi, lipsa de control este cauza cea mai principală, lipsa de control a gestionarilor, a casierilor, a contabililor. Contabilul tratează cu unităţile în subordine în numele tovarăşilor directori regionali. Acest contabil nu poate să saboteze munca, spunînd că nu este prevăzut în plan? Şi o spune şi îl crede toată lumea, că nici nu a fost controlat dacă ce spune el este adevărat sau nu. A fost cazuri concrete unde un tovarăş a spus că să se repare un plafon şi a răspuns că nu trebuie să repare, că nu este prevăzut în plan. Ca să cheme să dea 40 de lei ca să nu se dărîme zidul, nu este o chestiune de plan. Contabilii trebuie să vină o singură dată pe zi, cu chestiunile la rezolvat. Tovarăşi, ca să fiţi complect edificaţi asupra sarcinilor care vă revin, trebuie să citiţi Hotărîrea Consiliului de Miniştri din 11 Februarie şi să facem apel la aparatul politic să ajute şi această muncă ca şi la celelalte munci, în sensul ca nici o instrucţiune ce vine de aici de la Bucureşti să nu se arunce la coş.

Tov. Maior [Dumitru] Popescu[199]: Tovarăşi, am să ridic numai cîteva probleme în legătură cu munca de cadre, o serie au fost destul de dezvoltate în cadrul acestei Conferinţe şi vreau să ating o chestiune care s-a observat şi în cadrul acestei Conferinţe. Este vorba de problema lipsei de cadre, problemă care justifică neîndeplinirea acestor sarcini. Este o problemă care s-a pus pe cînd s-a înfiinţat acest aparat şi poate să mai treacă mulţi ani pînă cadrele se vor pregăti şi vor creşte. Asta nu înseamnă că munca nu va merge înainte. Acei tovarăşi care s-au preocupat mai mult şi au căutat să vadă, au găsit. În cadrul unităţilor noastre, avem exemple cînd din regiunea unde nici nu se aştepta să se recruteze oamenii pentru Securitate, tocmai aceia au fost în fruntea muncii, unde nu aveam un proletariat industrial şi de unde se credea că nu vom scoate[200]. Oltenia şi Piteşti, care prin străduinţa care a depus-o, prin ajutorul care l-a cerut permanent organizaţiei

198. Hotărîrea CC al PMR şi a Consiliului de Miniştri privind măsurile de creştere a productivităţii muncii şi îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale muncitorilor, ţăranilor şi funcţionarilor (*Buletinul Oficial*, an II, nr. 19 din 27 februarie 1950) critica încadrările necorespunzătoare calificării şi lipsa „principiilor ştiinţifice" de normare a muncii. Se stabileau „măsuri severe" în scopul realizării de economii în cadrul Ministerelor.

199. Director adjunct al Direcţiei a VIII-a Cadre din DGSP, de la înfiinţarea acesteia (D. Deletant, *Ceauşescu şi Securitatea...*, p. 74). Ca mulţi alţi ofiţeri de Securitate din perioada de început a poliţiei politice, ajunge activist de vîrf al PCR, fiind membru supleant al CC (1979-1984) şi primar al municipiului Giurgiu. Nu cunoaştem alte date biografice.

200. Conform dispoziţiilor CC şi ale MAI, „organele Direcţiilor Regionale se completează din rîndul membrilor şi candidaţilor PMR şi din rîndul membrilor şi candidaţilor UTM", iar „Direcţiunea Regională selecţionează şi propune Direcţiunii Generale numirea funcţionarilor Direcţiunii pînă la funcţia de şef de serviciu, inclusiv" (L. Ţăranu, *op.cit.*, p. 35). Cadrele superioare din Direcţia Generală erau „date" de Comitetul Central, venind mai ales Secţia Organizatorică a CC.

judeţene de Partid, au reuşit ca în 1949 să ridice la o cifră însemnată [noile încadrări]. În schimb, din regiuni industriale, de unde se puteau scoate oameni foarte pregătiţi pentru muncă, nu au fost scoşi. S-a constatat că unde birourile de Cadre au fost controlate, unde a constituit o problemă importantă aceste sarcini, au fost îndeplinite cu succes.

Lipsă se observă în ceea ce priveşte muncile birourilor Cadre şi se observă şi în alte probleme. Au existat fricţiuni între responsabilii birourilor Cadre şi şefii Judeţenelor. N-au fost întrebuinţaţi, n-au fost controlaţi, nu se fac inspecţii, ele au fost lăsate să fie controlate numai de Direcţia Cadre[201]. Aceasta a dus la rezultatul că într-o serie de unităţi nu s-au putut recruta oameni niciodată, nu avem oameni, trebuie să primim un ajutor din afară, s-a dat şi un ajutor din afară. Ni s-a dat posibilitatea să se recruteze atîţia oameni, totuşi aceşti oameni se pierd pe fiecare zi ce trece[202], pentru că operaţia de verificare merge atît de anevoios, nu se dă concurs tovarăşilor ca să se execute într-un timp cît mai scurt. Totuşi, CC a înţeles această situaţie şi a spus că pentru o parte ce nu corespund după verificarea care o faceţi pînă la cifra aceea prevăzută, la Judeţenele de Partid vă va da oamenii care vă sînt necesari.

Alegerea cadrelor pentru Securitate se face în condiţii grele, trebuiesc îndeplinite o serie întreagă de condiţii, trebuie să vedem în ce măsură tovarăşul respectiv poate să îndeplinească, poate să facă faţă. S-au făcut o serie de devieri de la acest principiu. Directorii Regionali în interesul strîmt de a complecta anumite posturi, angajează pe oricine le iese în cale, o alegere fără ajutorul Partidului, l-a recomandat un prieten sau o cunoştinţă. Acesta reprezintă un pericol care poate să aibe consecinţe asupra muncii. Cîteodată i-a băgat şi în munci şi cînd controlăm, constatăm că nu poate să facă parte din Securitate. De multe ori s-au recomandat în Securitate prieteni şi cunoştinţe din întreprinderi, fiecare a spus „cunosc pe cutare şi cutare". Aceasta a determinat să se formeze familiuţe. Atunci cînd greşeşte nu se duce la Partid, se duce să se împace cu omul care l-a recomandat. Aşa pătrund o serie de metode străine. Trebuie pentru noi să constituie un semnal de alarmă.

Ajutorul Partidului l-am avut şi îl avem. Cum vom reuşi să convingem Judeţenele de Partid? Nu trebuie să avem acea atitudine de înfumurare, dacă ne-a dat Partidul cînd am avut nevoie, gata nu mai avem nevoie. Trebuie destulă perseverenţă în această muncă şi vom reuşi. Tovarăşi, datorită acestei linii greşite care se mai aplică în alegerea cadrelor s-a determinat ca în decursul anului 1949, să se muncească de prisos. Dosare cu zeci de referinţe, din care să nu fie numiţi decît 25%. Mulţi tovarăşi directori vin şi reclamă că au fost respinşi unii oameni, pentru nu ştiu ce lipsă mică. Am să dau un exemplu: se propune un tovarăş de origine socială chiabur, părinţii au 28 pogoane teren arabil. Altul care a plecat voluntar în armata maghiară, a luat parte la luptele de la Budapesta, a făcut parte din compania de poliţie sau de partizani care au întreprins acţiuni împotriva Uniunii Sovietice. Această lipsă se datoreşte faptului că foarte multe dosare nu sînt citite nu numai de tovarăşii directori regionali, dar nici de şefii de servicii. Datorită superficialităţii

201. Un control de altfel destul de riguros, cu atît mai necesar, cu cît în 1950 era aproape de final epurarea foştilor poliţişti din Securitate, iar deficitul de cadre nu era unul doar cantitativ, ci mai ales calitativ. Problema competenţei şi a dosarului „sănătos" preocupau în egală măsură Direcţia a VIII-a, fiind în cele mai multe cazuri deosebit de greu de conciliat, ultima condiţie fiind în mod esenţial vizată de ofiţerii cadrişti.

202. Pînă la finalizarea verificărilor (sau în cazul unui aviz negativ), cei selectaţi iniţial primeau „alte sarcini", sau optau ei înşişi pentru o altă ofertă.

a fost posibil să se introducă şi elemente duşmane şi trebuie să fim atenţi în această privinţă. Munca noastră, experienţa de pînă acum ne arată că au fost elemente duşmănoase care nu întîmplător au pătruns în cadrul instituţiei noastre, elemente care au fost recomandate de unii tovarăşi, s-au vîrît în Securitate şi au trădat o serie întreagă de interese profesionale, secretele instituţiei[203]. Un caz de la Timişoara, a avut legături cu legionarii în bandă subversivă. Altul, tot de acolo, a făcut parte din [grupul lui] Horia Sima. Sînt cazuri cînd oamenii au luat legătură cu duşmanul de clasă, din personalul de serviciu, şoferii la fel care nu sînt bine verificaţi, care au lucrat la diferite instituţii şi care şi azi sînt sub influenţa lor. Trebuie să ne dea de gîndit, răspundem cu capul pentru elementele duşmănoase.

Sînt cazuri cînd se ia o măsură de Direcţiunea Generală şi un tovarăş este îndepărtat din Securitate şi se spune că: „Direcţia Generală a luat această hotărîre, eu nu eram de acord". Un fel de a subaprecia Direcţia Generală. Hotărîrile sînt destul de bine justificate, aici se analizează destul de mult, de către tovarăşul general Mazuru şi tovarăşul Ministru. Nu se ia o măsură de dragul de a se lua o măsură. Cînd este vorba să se arate omului deschis situaţia, atunci o aruncă pe spatele Direcţiei Generale. Acei care sînt îndepărtaţi de Securitate[204] să nu mai fie propuşi pentru munci de răspundere, cum s-a întîmplat cu o serie de oameni plecaţi de la noi ca directori sau subdirectori, sau chiar în Sfatul

---

203. Erau cazuri binecunoscute la acea vreme, precum cel al lui Iosif Şraer, secretar general al MAI şi fugit peste graniţă în 1947 (vezi indicele biografic de la finalul volumului), sau cel al maiorului de Eros, din DGSP, „ trimis în străinătate pentru achiziţii de materiale, care ulterior a dispărut împreună cu soţia sa, bănuindu-se că a trecut în Iugoslavia" (ASRI, fond D, dosar 40009, vol. 26, f. 62).

204. Numeroşi ofiţeri erau „scoşi ca necorespunzători" din „munca de Securitate" în urma referatelor de la Cadre. Astfel, un subofiţer din Bîrlad, cu cinci clase şi origine socială muncitorească a fost descoperit că „întreţine relaţii cu fiica unui şef de cuib legionar pe care personal îl are în evidenţă"; un subofiţer din Serviciul IV (Contrainformaţii militare) din aceeaşi Regiune de Securitate, la origine absolvent al unei şcoli profesionale de croitorie este criticat pentru slaba performanţă: „toată această muncă proastă se datoreşte ofiţerului în cauză, că este predominat de viciul beţiei şi nu este interesat aproape deloc pentru a-şi îmbunătăţi munca profesională. De exemplu, a fost trimis în Raionul Zeletin pentru rezolvarea unor probleme, iar el a plecat în oraşul său natal, Focşani, unde s-a apucat de băutură în parcul de cultură, iar după ce devine în stare de ebrietate se urcă pe scenă la orchestră, dînd la o parte jassbandistul, continuînd el să bată jas-ul în uniformă militară. În acest timp a fost văzut de şeful său şi l-a întrebat ce face? Răspunsul a fost: *În regulă* !". Viaţa de familie era şi ea atent urmărită de cadrişti. Astfel, un locotenent-major din DGSP - Direcţia a IX-a Politică „întreţine relaţii intime cu o tovarăşă căreia îi promite că o ia în căsătorie. Promisiunea fiind neserioasă şi vrînd să scape de acea tovarăşă şi de părinţii ei, recurge la mijlocul de a prezenta părinţilor fetei un act ticluit de el personal, însă în numele MAI, cu o ştampilă ce reprezenta stema RPR luată de pe moneda de 25 de bani, prin care voia să arate părinţilor fetei că MAI nu-i permite să se căsătorească cu fata lor". Unii ofiţeri căutau voit să-şi creeze probleme, pentru a fi îndepărtaţi din Securitate. Un locotenent din Hunedoara „nu se preocupă de muncă, trăgînd chiulul, mai mult ca atîta, pleacă în oraş fără a raporta şefului său, unde stă cîte 2-3 ore, iar la întoarcere fiind întrebat unde a fost şi de ce a stat atît, răspunde flegmatic că a fost acasă, întrucît are greutăţi familiare. Realitatea este că merge la restaurant şi consumă băutură, apoi vine la serviciu. El face toate acestea cu scopul de a fi scos din MAI". Erau destui cei care nu rezistau rigorilor impuse de apartenenţa la Securitate. Dosarele Direcţiei a VIII-a Cadre sînt pline de cereri de scoatere din aparat, cu diferite pretexte: boală, distanţa faţă de familie, neacomodarea cu munca sau chiar cu „clima" din localitatea unde au fost trimişi să lucreze. Munca sub presiune i-a făcut pe unii să afirme chiar că „în Securitate e mai rău ca la patron" (L. Ţăranu, *op.cit.*, pp. 32, 38-39).

Popular. Să fie introduşi în aparatul de Stat aceia care necesită să avem un om acolo. Să se procedeze de la caz la caz, altfel n-am realizat nimic prin asta, dacă am scos de aici un om şi l-am trimis într-o muncă tot atît de importantă.

Vreau să atrag atenţia asupra carnetelor de legitimaţie. În 1949 s-au pierdut 40 de legitimaţii pe ţară. Acest lucru este destul de rău. S-a comunicat seriile carnetelor pierdute, acelea care vor fi găsite la anumite persoane să se pună mîna pe ei. Pierderea acestor legitimaţii de intrare, acces militar, are un efect destul de mare, pentru că prin asta poate să pătrundă duşmanul în cadrul organizaţiei noastre. Părerea mea este că în situaţia de acum cînd s-au făcut atîtea prelucrări, cei care vor mai pierde să se considere că sînt îndepărtaţi din Securitate, nu este admisibil să fie atîta neglijenţă. Trebuie cercetat acest lucru.

Tov. Maior Bogdan[205]: Tovarăşe Ministru, tovarăşi, tovarăşii înaintea mea au căutat ca în baza sarcinilor trasate în aceste două zile de Conferinţă să redea lipsurile care au existat în muncă. Ca şi în celelalte organe operative ale instituţiei noastre, şi Secretariatului îi revine sarcini importante. Aşa cum tov. Ministru a spus, nici noi, Secretariatul, nu trebuie să ne considerăm buricul pămîntului. Sarcinile care au fost trasate aici, dacă în cea mai mare parte revine celorlalte Direcţii, trebuie considerat că munca Secretariatului este ca al tuturor celorlalte organe care lucrează în cadrul Direcţiei Generale. Obiectivele noastre sînt de a asigura repede documentele şi aceste documente conspirative să nu cadă în mîna cui nu trebuie, chiar în afară sau înăuntru[206].

Tovarăşi, dacă cine a făcut o acţiune a arestat, a descoperit ceva şi acest material care îl are în mînă nu este suficient, totdeauna pentru a complecta munca, după ce omul este arestat să-l caute la fişe, să ştie cine este şi ce a mai făcut el. Un aspect. Constanţa a comunicat tov. Birtaş [la Direcţia I] că în ziua de 24 a trimis un raport foarte important, în 26 nu era la noi. Vorbind la telefon cu Constanţa, a spus că a fost plecat, a venit azi şi îl trimite mîine. Astfel s-a îngreunat, s-a împiedicat prin neglijenţa unor tovarăşi din Secretariatul nostru. Sînt mai multe aspecte. De exemplu, Galaţi trimite la Iaşi o adresă în care spune: „vă trimitem un dosar", dar vine adresa fără dosar. Asta înseamnă uşurinţă condamnabilă în muncă, înseamnă că toată problema a fost amînată cu nu ştiu cîte zile. Se poate da alt exemplu. La Suceava se trimite un ordin în care se cere referinţe despre nu ştiu cîţi indivizi. Vin notele trimise de noi, dar fără nici un rezultat.

S-a atins aici problema întîrzierii corespondenţelor. Este adevărat că se întîmplă că dăm azi un ordin şi spunem ca în trei zile să ne răspundă. A doua zi a fost trimis, a treia a ajuns şi aşa au trecut trei zile. Nu totdeauna se precizează just termenul, dar aceasta nu

205. Şeful Direcţiei Secretariat din DGSP.

206. Caracterul secret al documentelor era asigurat printr-un complex de măsuri speciale: „angajatul nu poate scoate din instituţie acte, hîrtii, lucrări decît în interes de serviciu, cu aprobarea Direcţiei. Toate lucrările se închid la terminarea programului în fischeturi sau dulapuri, iar cheile se predau şefului Serviciului. Hîrtiile, conceptele etc. rupte şi aruncate în coşurile de hîrtii se strîng de îngrijitori pe Servicii şi Direcţii şi sub îngrijirea intendentului se vor arde la crematoriul instituţiei. La părăsirea birourilor de către angajaţi, şefii Serviciilor vor verifica dacă actele au fost puse în siguranţă. După terminarea programului, cheile uşilor de la birouri vor fi depuse în dulapul de chei care se află în dulapul subofiţerului de serviciu, de unde vor fi ridicate la începerea programului, de faţă cu acesta" (*Regulament de ordine interioară* 800/4 ianuarie 1951, ASRI, fond D, dosar 9976, vol. I, f. 5). Secretul se asigura şi pe parcursul elaborării documentelor: „este interzis a se utiliza altă plombagină în afară de cea distribuită dactilografilor de către organul de Securitate, chiar pentru dactilografierea corespondenţei ordinare. Panglicile de maşină şi coalele de plombagină uzate se distrug imediat prin ardere" (*Ibidem*, f. 12).

trebuie să fie o regulă, regulă este că atunci cînd dau ordinul, îl gîndesc şi trebuie răspuns la aceasta. La Galaţi, prin teleimprimator, se cere verificarea unei note şi nu răspunde nici după o săptămînă. Tot la Galaţi se cere un răspuns în şapte zile şi nu este nici pînă azi. Dacă muncim aşa, nu putem să ajutăm şi să ducem la îndeplinire sarcinile care s-au dat. Se îndrumează greşit corespondenţa, se îndrumează greşit şi în cadrul Direcţiei Generale. Vreau să dau un exemplu în spiritul prelucrării sarcinilor trasate de tovarăşul Ministru Pintilie, adică în legătură cu conspirativitatea, cu aspectul acesta de uşurinţă şi nepăsare. La Olt, de la 7 Decembrie 1949 pînă azi nu s-au găsit încă şase lucrări trimise. Acestea nu sînt şase hîrtii, sînt şase, poate 60 de oameni sau 60 de duşmani care acţionează liberi, că nu ştim unde sînt acele hîrtii.

Se mai trimite prin poştă corespondenţă[207], ceea ce dovedeşte că controlul liseşte, nu se dă atenţie acestei chestiuni mici, dar care pînă la urmă ia aspect mare. În privinţa buletinului[208], şi aici trebuie să fim foarte atenţi, tovarăşii noştri din conducere cer ca să fie informaţi, cum tovarăşul Ministru Pintilie spunea odată că dacă la 12 noaptea se întîmplă ceva într-un colţ al ţării, la 12 şi 5 să ştie Judeţeana, la 12,10 Regionala şi la 12,15 tov. Ministru. Trebuie dată atenţie acestui buletin, pentru că noi prin el sintetizăm ce se întîmplă în întreaga ţară într-o zi. Să nu credem noi că nu este important, sau este un fleac. Să luaţi măsuri în această privinţă. Iată cîteva aspecte ale muncii noastre care trebuie să le aveţi în vedere, că numai în felul acesta vom putea asigura din plin sarcinile trasate.

Tov. [Dionisie] Dobre[209]: Tovarăşe Ministru şi tovarăşi, cîteva cuvinte despre securitatea tovarăşilor demnitari, cu ocazia deplasării în provincie[210]. Cu toate că se anunţă în

207. Ceea ce era strict interzis. Ulterior, aveau să se elaboreze Instrucţiunile 0020000/1 februarie 1951, cu privire la Serviciul poştal special, înfiinţat la fiecare Direcţie Regională a Securităţii, în subordinea Secretariatului. Corespondenţa se ambala în plic cusut şi sigilat cu ceară şi era transmisă de curieri, legitimaţi prin delegaţie specială cu fotografie, înarmaţi şi însoţiţi de militari de asemenea înarmaţi. Documentele se vor transporta în „genţi de pînză ce se vor purta la piele" sau în genţi „tip curier, cu încuietori". Se atrăgea atenţia interzicerii cu desăvîrşire a transportării ocazionale a corespondenţei (*Ibidem*, f. 119 ş.urm.).

208. Sinteza zilnică a „evenimentelor", întocmită de DGSP în urma raportărilor din teritoriu.

209. Căpitan, şef de serviciu la Direcţia a VI-a (Paza guvernului). Această Direcţie era condusă de directorul Augustin Albon (locotenent-colonel) şi de maiorul Ion Crişan (subdirector). Ceilalţi doi şefi de serviciu, colegi ai lui Dionisie Dobre erau locotenenţii Traian Predescu şi Andrei Tulbure (D. Deletant, *Ceauşescu şi Securitatea...*, p. 73). Albon era originar din Turda (fiu al lui Ion şi al Mariei, născut la 22 mai 1910), unde fusese ceaprazar. După intrarea sa în partid, ajunsese în 1945 să lucreze în Siguranţă. La înfiinţarea Canalului, a părăsit DGSP primind misiunea de a asigura paza unităţilor de muncă de aici. Evocat în numeroase mărturii ale supravieţuitorilor pentru cruzimea sa, a „patentat" un mijloc de tortură specific, denumit „stîlpul infamiei". Deţinutul legat la acest stîlp era bătut şi batjocorit de gardieni, brigadieri şi deţinuţi. Se afirmă că a omorît mai mulţi deţinuţi la Canal, bătîndu-i cu lopata sau călcîndu-i în picioare, călare pe calul său alb. Om scund, solid şi taciturn, obişnuia să se adreseze deţinuţilor: „cu gamela să săpaţi Canalul, bandiţilor!". A fost avansat în 1954 în funcţia de director general al Penitenciarelor, dar la scurtă vreme a fost arestat şi încarcerat la Jilava, fiind, după unele surse, condamnat la 25 de ani de închisoare, din care a executat doi sau trei. După eliberare nu s-a mai întors în Turda, rămînînd în Bucureşti, unde a lucrat pînă la pensie ca inspector al croitoriilor CENTROCOOP. Avem date şi în legătură cu adjunctul său, maiorul Crişan, care a participat în martie 1949 la luptele împotriva partizanilor din Bucovina (D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 26-27 şi 89).

210. Tot maiorul Crişan semna în 29 octombrie 1948 un referat (nr. 64/30) cu privire la măsurile de securitate prilejuite de o vizită pe care conducerea de partid şi de stat a efectuat-o pe şantierul

anumite părţi ca să se ia măsuri, s-a întîmplat în unele părţi totuşi că nu s-au luat măsuri. Trebuie să ne dăm seama dacă un tovarăş răspunde de organizarea dintr-un sat. Cînd un tovarăş demnitar ajunge la o gospodărie agricolă colectivă în provincie, trebuie să dăm o importanţă destul de mare. Chiar în unele părţi unde au fost tovarăşi de la Securitate, n-au dat destulă importanţă. Un caz de la Tg. Mureş, un tovarăş secretar de partid a fost deplasat, cînd tovarăşului i s-a încredinţat o sarcină n-a vrut s-o respecte, spunea că poate să facă paza şi din casă, la stăruinţă un tovarăş a ieşit din casă.

Sigur că defecţiuni au mai fost, cînd chiar într-o localitate a stat un ţăran special[211], cu toate că nu a fost anunţat. Ştiau toţi, numai birourile de Securitate nu ştiau. Este o lipsă că nu este colaborare destulă cu Miliţia. Această sarcină se pune pentru fiecare care este în Securitate, de a da mai multă atenţie, cînd un tovarăş demnitar este deplasat de exemplu la o gospodărie agricolă colectivă, unde sînt numai bandiţi. Dacă nu dăm destulă importanţă şi se va întîmpla o greşeală, acea greşală nu se mai poate repara cu orice acţiune. Aşa că trebuie să dăm mai multă atenţie.

Tov. Colonel Guţan: Tovarăşe Dobre vreau să-ţi atrag atenţia că un tovarăş demnitar cînd vine în mijlocul unei gospodării agricole colective nu vine în mijlocul bandiţilor, că acolo nu sînt numai bandiţi.

Tov. [Gheorghe] Petrescu[212]: Tovarăşe Ministru, tovarăşe General şi tovarăşi, s-a trasat aici sarcina şi ieri şi azi că noi avem de luptat cu duşmanul şi ca şi ceilalţi tovarăşi şi noi avem o serie de probleme şi lipsuri. Una din acele lipsuri care a fost observată în urma deplasării tovarăşilor noştri pe teren: s-a observat că filajul nu este folosit deloc. Filajul joacă un rol foarte important în munca noastră, de aceea tovarăşi trebuiesc luate măsuri grabnice, că a arătat tov. Ministru că trebuie să folosim metode noi. Aceasta este o metodă tehnică[213]. Daţi toată atenţia şi prin filaj veţi rezolva foarte multe probleme, dar trebuie să pregătiţi şi să controlaţi oamenii care fac filajul, că dacă nu sînt controlaţi şi ei nu ştiu să facă filaj, strică treaba. S-a vorbit aici şi pe bună dreptate tov. Ministru ne-a

---

de la Bumbeşti-Livezeni cu un tren special; din referat spicuim: „au fost verificaţi toţi chelnerii şi bucătarii care pleacă cu trenul; a fost verificat personalul CFR care însoţeşte trenul; s-au luat măsuri ca mîncarea să fie preluată de către un ofiţer de Securitate". Trenul era preluat cu aproape o săptămînă înainte de plecare de o echipă de securişti, fiind sever percheziţionat şi păzit pînă la plecare. Înaintea trenului, ca antemergători, cu rol de „deminare" a căii ferate, plecau o locomotivă şi un tren de marfă. În garnitura oficială şi pe parcursul vizitării „brigadierilor" de la Bumbeşti-Livezeni, Gheorghiu-Dej şi Vasile Luca erau păziţi de cîte trei ofiţeri, Petru Groza – de doi, iar preşedintele Parhon, ca şi alţi demnitari de partid (Bodnăraş, Chivu Stoica, Miron Constantinescu) – de cîte unul (ASRI, fond D, dosar 9029, vol. 9, f. 25, 29; *Cartea Albă*..., vol. 2, pp. 166-167). Măsuri la fel de serioase de pază se luau cînd „bonzi" ai partidului plecau pentru a prezida diverse şedinţe în teritoriu. Astfel, în 4 noiembrie 1952, locotenentul Emeric Mathe de la Regionala Iaşi asigura buna desfăşurare a unei şedinţe în Aula Bibliotecii Centrale, pe care o golea de studenţi, verificînd-o cu o numeroasă echipă de securişti şi cercetînd atent, dar „cu mult tact" pe tovarăşii invitaţi, printre care erau „presăraţi" ofiţerii angajaţi în controlarea anterioară a sălii. Paza exterioară era asigurată de o brigadă mixtă de Securitate şi Miliţie, pentru „a stabili eventuala stare de spirit" (ASRI, fond D, dosar 4635, f. 125-128; *Cartea Albă*..., vol. 2, pp. 357-358). Asemenea măsuri speciale se luau şi pe parcursul defilărilor sau al sărbătorilor oficiale, cu participarea liderilor comunişti.

211. Probabil un agent acoperit al Securităţii (de la filaj).
212. Maior, directorul Direcţiei a IV-a Contrainformaţii militare; vezi nota 25.
213. Filajul era, într-adevăr, un serviciu în Direcţia a VII-a Tehnică, condusă de locotenent-colonelul Alexandru Neacşu.

tras o frecătură cu investigaţiile, noi nu facem investigaţii. Sînt unele Regionale care fac în mod defectuos. Nu trebuie confundat cu ancheta.

Nu vreau să mai repet ce a spus tov. Ministru şi timpul este limitat. Trecem la operaţie, munca de operaţie[214] nu este aşa uşoară şi muncii de operaţie trebuie să-i dăm atenţie mare. Nu s-a pregătit suficient ca operaţia să fie dusă la îndeplinire. În munca de operaţie nu trebuie folosit nici filajul şi nici investigaţia, [totul] trebuie să rămînă necunoscut. Veţi ridica problema: cu cine să fac operaţia, cînd trebuie să prind o bandă? Strîngeţi operaţia după întreg judeţul. Se observă că birourile de la plăşi nu sînt folosite şi se ocupă cu înregistrarea, dar nu în operaţii. Trebuie să luaţi măsuri să-i folosiţi. O altă chestiune care ne dă mult de lucru: aceea că nici azi n-am reuşit să punem în ordine cu ţinerea arestaţilor pe ţară, nu ştim nici azi cine a fost arestat, cine a rămas nearestat, care este situaţia lor, datorită faptului că la început s-a lucrat anarhic. Trebuie să punem ordine şi trebuie să ţinem socoteala. O altă sarcină este de a se pregăti oamenii care fac operaţie, sînt tovarăşi operatori care nu cunosc pistolul şi îl trimiţi pe acesta să se lupte cu deblocaţii care au făcut armata. Aceasta este sarcina directorului de a lua măsuri să facă tragere cu tovarăşi, să-şi cunoască pistolul.

O altă greutate este cu urmăririle, nu se trimite adresa, arestaţi pe unul Ilie din Bucureşti, cîteodată nici strada nu se dă. Sînt fugari din aceia din casă în casă şi care s-au perfecţionat. Se mai observă un lucru, că după ce am călcat o casă, ei se duc din nou în această casă şi îşi fac ascunzători. De asemeni, o metodă este să băgăm familiile urmăriţilor în filaj, pentru că duşmanul este imposibil să nu ia legătură cu familia lui. Unele Servicii Judeţene merg cu ordinul de percheziţie semnat de Judecătoria de Ocol. Directorul regional să ia de la Tribunalul Militar ordin de percheziţie, ca să fie legal.

Mai am un punct în legătură cu transferările. Se fac transferări la distanţe mari, unde trebuie să facă o zi şi o noapte pe drum fără hrană. Omul acesta nu trebuie să ia contact cu nimeni, nu trebuie să ştie nimeni. Sînt cazuri speciale cînd îi ducem pe tren, banditul începe să facă scandal în tren, ca să-i dea de mîncare. De multe ori tovarăşul care merge cu el este nevoit să meargă în cîrciumă. Trebuiesc luate măsuri să se remedieze şi această situaţie, ca să nu dăm loc la scene neplăcute şi la comentarii din partea populaţiei. Sarcini sînt multe dar acestea sînt cîteva care sînt sesizate de noi.

Tov. [...][215]: Tovarăşe Ministru, tovarăşe general, tovarăşi, cu mijloacele care ne-au stat la îndemînă, pînă acum am reuşit în timp de un an şi jumătate să scoatem cîteva sute de tovarăşi prin cursurile pe care le-am organizat. Au reuşit să înveţe anumite chestiuni de ideologie, de practică de Securitate, partea militară şi comportamentul unui organ de Securitate[216]. În unele părţi, tovarăşii aceştia uită, aşa cum a fost după trei luni de zile.

---

214. Acţiunile operative.
215. În stenogramă numele este omis. E vorba foarte probabil de căpitanul Cricor Garabeţian, subdirectorul Direcţiei Cadre, care se ocupa de problemele de învăţămînt şi al cărui nume nu a putut fi înţeles de stenodactilografe.
216. De fapt, cursurile acestor şcoli, organizate la Băneasa, Oradea şi Cîmpina erau puternic politizate, însă ineficiente – nu în ultimul rînd din cauza faptului că dintre miile de cursanţi numai cîteva procente erau absolvenţi de liceu (Cristian Troncotă, *op.cit.*, p. 339). Programa acestor şcoli avea două componente: pregătirea militară şi formarea culturii politice, sarcina de bază fiind „să cunoască bazele teoriei marxist-leniniste, problemele desfăşurării construirii socialismului în ţara noastră, să lupte pentru traducerea în viaţă a politicii partidului..." ş.a.m.d. (L. Ţăranu, *op.cit.*, p. 33).

Ajunşi în contact cu tovarăşi cu care au avut să meargă mai departe, au fost stricaţi în mod conştient. Cînd tovarăşii au venit şi s-au prezentat în mod militar, cu tot ce prescria regulamentul, au spus că ăştia sînt desconstipaţi şi încetul cu încetul au reuşit să scoată din capul tovarăşilor abureala aceasta de învăţătură, care a fost infiltrată în cadrul învăţăturii prin care au trecut[217].

În alte părţi s-au făcut greutăţi conştiente unor tovarăşi care au ieşit din şcoală. Unii tovarăşi s-au temut de poziţia lor, au spus că „ăsta a venit de la şcoală", este mai deştept ca el şi dacă o să-l înveţe [cu munca de Securitate] o să-i ia locul. Noi cu toţii trebuie să tragem învăţătură şi să supraveghem pe subalternii noştri. Să luăm atitudine pentru a-i ajuta, pentru a-i ridica, pentru a-i face ca să îmbine teoria cu practica. N-am avut pînă acum posibilitatea să organizăm, să coordonăm instructajul pe întreaga ţară. Conducerea instituţiei noastre a luat iniţiativa de a se face un curs de tehnică informativă, care va fi pus la dispoziţia cadrelor noastre. Nu s-a făcut treaba deocamdată şi am cerut Direcţiilor Regionale sinteze asupra acestor probleme. S-au folosit broşurile S.1 şi S.2 care ştim de cine sînt făcute care au infiltrat lucruri, dacă nu duşmănoase, false[218]. În altă parte s-a vorbit despre istoria poliţiei, la [Şcoala de Securitate de la] Oradea, nu ştiu de unde s-a luat acest material. Au fost luaţi tovarăşi tineri, absolvenţi ai şcolii şi au fost puşi să facă referate. Acestea au fost multiplicate şi date tuturor tovarăşilor să le citească. Nu ştiu dacă la Turnu Severin, în orice caz la Craiova, la Constanţa, în decurs de o lună de zile s-au făcut 120 de lecţii. Cred că în această privinţă trebuie să existe mai multă grijă din partea conducătorilor.

O altă chestiune este că din iniţiativa conducerii noastre se iniţiază cursul de pregătire militară în toate Direcţiile Regionale. Am dat instrucţiuni precise asupra felului cum trebuie să se desfăşoare[219]. Nu în toate părţile decurge cum trebuie. Vina este a unor directori generali. Acolo unde s-a procedat în conformitate cu regulamentul serviciului interior, lucrurile merg bine. Aşa cum ne-a arătat tov. Ministru Pintilie, trebuie să solicit pe tovarăşii noştri, ca unde nu merge să sancţioneze. În curînd, cred că o să se păşească la instructaj.

Tov. Col. Guţan: Întrucît o serie de tovarăşi au cursuri universitare[220], noi întrerupem pentru azi şedinţa, mîine şedinţa se va continua la ora 10. Tovarăşii locţiitori politici sînt rugaţi să rămînă aici, pentru că vom folosi timpul care ne rămîne ca să discutăm noi, Direcţia Politică.

---

217. Sistemul de învăţămînt propriu al MAI avea să fie reglementat prin Ordinul ministrului Afacerilor Interne al Republicii Populare Române nr. 0450 din 1953, pe care îl publicăm în acest volum.
218. Se referea probabil la vechile instrucţiuni (din 1948) privind activitatea reţelelor informative. În 1951, problema instructajului pentru crearea reţelelor informative avea să fie finalizată, prin elaborarea *Directivei pentru munca cu agentura* (vezi partea a II-a a cărţii, „Informatorii").
219. În 1965, ofiţerii de Securitate aveau în „programa" unui ciclu complet de studiu (de patru ani) 150 ore de instrucţie de front, reguli militare generale, legislaţie şi 90 ore de pregătire sanitară, pregătire fizică 140 ore, topografie militară 142 ore, instrucţie genistică 91 ore (L. Ţăranu, *op.cit.*). Este de presupus că aceeaşi era situaţia şi la începutul anilor '50, cînd numărul orelor de pregătire militară putea fi chiar mai ridicat, din cauza confruntărilor armate cu partizanii şi acţiunilor represive dure întreprinse atunci de Securitate.
220. Este vorba, bineînţeles, de Universitatea de Partid „Jdanov".

Continuare: şedinţa din 2 Martie 1950

Tov. Col. Guţan: Tovarăşi, deschidem şedinţa în continuare. Dacă din tovarăşii din DGSP mai vreau să ia cuvîntul. În general, vă rog să vă ridicaţi în cuvîntul dvs. în aşa măsură, încît pînă la amiază să putem termina, ca să plecaţi şi să-mi lăsaţi şi mie timp să vorbesc. Să socotiţi cam pînă la ora 12.30-13. Dintre tovarăşii din ţară dacă vrea să ia cuvîntul.

Tov. [Dumitru] Raceu[221]: Tovarăşe General, tovarăşi, am să ating două probleme din viaţa la Brăila, probleme de linia Direcţiei a 2-a [Contrasabotaj]. În această Direcţie ne-am izbit de unele situaţii, care deşi am cerut măsuri aprobatoare, n-am primit. În cazuri cînd s-a ajuns la cazuri de sabotaj direct şi nu s-a dat aprobare, [avem] diferenţă de munca Direcţiei 1, unde am primit cu uşurinţă aprobări; [avem] elemente din categoria intelectualilor, care se dovedesc a fi sabotori în producţie şi la care nu s-a ajuns a se stabili legături organizate. Am cerut să se dea aprobare în această privinţă, nu s-a dat aprobare în unele cazuri, [deşi sînt] elemente instigatoare, care crează stare de spirit în rîndul muncitorilor. Nu sînt acţiuni organizate şi ar necesita să se ia anumite măsuri, ca să se lămurească poziţia din acea întreprindere, pentru că pe linia Direcţiei a 2-a n-am primit aprobări de a trece la măsuri. S-a întîmplat că jos la unităţi şi sus la Regională se raportează anumite probleme pe linia Direcţiei 1 şi 2. Aş cere să se delimiteze pînă unde merge munca Direcţiei 1 şi 2.

Tov. [Nicolae] Filip[222]: Tovarăşe General, tovarăşi. Am cîteva puncte. Avem greutăţi cu cei care n-au făcut armata, aceste elemente tinere cu mare greutate le putem stăpîni. Ar trebui să găsiţi o soluţie să fie trei-patru luni de zile la o şcoală şi să vină altfel. În privinţa cadrelor, întîmpinăm greutăţi. Avem dosare cu elemente bune pentru a fi încadrate, care stau de şase-şapte luni la noi, dar nu vin referinţe. Pînă la urmă o să renunţe oamenii[223].

În privinţa celor spuse de tov. col. Birtaş, am simţit greutăţi la Vîlcea, se dau termene scurte ca să dăm relaţii. Trebuie să facem 80-90 km cu maşina pînă acolo de unde trebuie

---

221. Căpitan, numit şef al Serviciului Judeţean de Securitate Brăila, la crearea DGSP în 1948. Înaintea Conferinţei din 1950 fusese avansat la gradul de maior.

222. Maior, şeful Serviciului de Securitate Vîlcea. Se afirmă despre el că a condus lupta împotriva unui grup de rezistenţă din zona mănăstirii Arnota: „în timpul confruntărilor, soldaţii lui au căzut într-o ambuscadă, au fost luaţi prizonieri şi ţinuţi la mănăstirea Arnota, pe durata sărbătorilor de Paşti, după care au fost eliberaţi. Drept represalii, cînd i-au capturat pe partizani, oamenii lui Filip i-au împuşcat, i-au purtat pe o bîrnă, legaţi de mîini şi de picioare, apoi i-au aruncat într-o groapă cu var, la poarta mănăstirii" (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 116). Într-adevăr, un raport al DGSP din 2 septembrie 1949 (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 407-422; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 198-204) semnala: „în regiunea muntoasă de la nord de Baia de Aramă, jud. Mehedinţi, este cunoscută o bandă teroristă, formată din 12 indivizi, înarmaţi cu pistoale mitralieră, grenade şi binocluri. Din activitatea ultimă a bandei, citărm atacul din noaptea de 24/25 august a.c., cînd a fost răpit locuitorul Gheorghe Scandra din comuna Titileşti şi secretarul organizaţiei de bază din aceeaşi comună. Primul a fost găsit rănit grav, iar secundul mort, asasinat de bandiţi. Pentru prinderea sau suprimarea bandei sînt în curs operaţiuni care se desfăşoară în regiunea în cauză". Operaţiunile au fost probabil încununate de succes: în noiembrie 1950, un raport similar nu mai semnala în Regiunea Craiova decît 2-3 fugari izolaţi.

223. Vezi notele 71-76.

să aducem referinţe. Cîteodată nu avem cu cine să ne ducem. Ni se dau termene de cîte 24 ore. Cînd mergem, cetăţenii nu ne aşteaptă acolo şi nu putem răspunde în termen. Ni se trimit ordine: „răspundeţi personal de executare". Ne pune în situaţia să facem muncă superficială. Este adevărat cum spune tov. colonel Birtaş, sînt foarte surprins că o parte din tovarăşi nu răspund. Nevoile sînt mari, nu putem cunoaşte pentru ce ni se cere aceasta. Este bine ca atunci cînd posibilitatea ne permite, să ni se lase şi la aprecierea noastră. Este bine să ni se trimită circulare, Direcţia Generală să lase la aprecierea noastră că cunoaştem linia Partidului.

În privinţa aparatului informativ, încă o greutate: se cheamă anumite elemente pentru şcoală, cum s-a întîmplat acum o lună, cinci elemente, erau şefi de birou şi ajutorii lor din judeţe. În 24 de ore să fie la Craiova, să plece la Bucureşti. Aceştia au informatorii lor. Trebuie ca să meargă întîi să ne predea aparatul informativ, pentru că cu noi nu vor să lucreze. S-au pierdut peste 30-40 de oameni [din reţeaua informativă]. O greutate avem că actele trebuie întocmite de şeful Serviciului 1, nu trebuie adunate şi predate Secretariatului, să ştie şi el ce mai scrie. După mine, cel mai bun birou este biroul 1 [Informaţii interne] şi el să le bată. În privinţa liniei a 2-a sigur că este important şi aparatul informativ al biroului 2 [Contrasabotaj], însă greutatea o avem. La Vîlcea avem un singur şef de birou, nu poate să ţină legătură pe întreg judeţul. Se cer o serie de situaţii care se suprapun.

În privinţa contabilităţii la Servicii[le Judeţene] este adevărat că nu s-a stabilit, se schimbă în fiecare lună[224]. De cîte ori se schimbă, scrie „vă facem răspunzători pe şefii de servicii". Ni se atribuie anumite norme. Serviciului Judeţean i s-au dat şapte mături la un local. Am întrebat cum este posibil asta. A spus că aşa ni s-a dat.

Diferite Servicii fac şcoală cu diferite elemente care cum îi taie capul. La Vîlcea, cînd am recrutat acum un an jumătate 10-15 elemente, n-au ştiut să scrie – trebuia să umblu cu maşina de scris după ei. Am început să-i învăţ să scrie, am luat un profesor de la un liceu, apropiat Partidului şi i-am învăţat să scrie. I-am învăţat cîteva noţiuni de limba rusă.

În privinţa demnitarilor nu sîntem anunţaţi decît rareori. Ne pomenim cu maşinile demnitarilor. Am luat măsuri ca să se facă investigaţii, fiecare să aibă două-trei elemente care să ne dea informaţii. Ce raportează şeful biroului: Am fost chemaţi la Craiova şi a spus că nu trebuie să avem nici un om. Am rămas surprins de acest ordin. Aceşti oameni bîjbîie, dacă nu au elemente care să-i informeze[225].

---

224. Situaţia avea să fie definitiv reglementată prin Instrucţiunile nr. 80301 din 30 decembrie 1951, privind „administrarea, mînuirea şi evidenţa fondurilor la unităţile gestionare ale MAI". Se introduceau formulare „sectorizate după caracterul fiecărei gestiuni în parte", prevăzîndu-se la articolul 2 că „în cadrul fiecărei unităţi gestionare de drept, administrarea şi evidenţa fondurilor şi valorilor este încredinţată comandantului unităţii, şefului serviciului (biroului) financiar şi casierului" (ASRI, fond D, dosar 9976, f. 706-709).

225. Este vorba de informatori racolaţi din aparatul de stat, care, la începutul anului 1951, erau în număr de 1.374 la nivelul întregii ţări (M. Oprea, *O istorie a informatorilor*..., p. 464). Deseori, aceştia erau racolaţi abuziv. Astfel, o angajată din Ministerul Finanţelor „a fost obligată să devină informatoare, după care i s-a cerut de către ofiţerii de Securitate să se prostitueze, pentru a obţine informaţii de la anumite persoane suspectate. Un alt angajat al Comitetului de Stat pentru Planificare a fost reţinut în Gara de Nord pe cînd pleca într-o delegaţie şi a fost forţat să lucreze ca agent acoperit pentru Securitate" (Fl. Banu, *op.cit.*, p. 88).

Tov. [Moise] Senater[226]: Munca în Direcţia noastră [Securitatea Muncipiului Bucureşti - n.n.] este îngreunată din cauza unor defecţiuni provenite de la Direcţia Generală. Se dau termene prea scurte la lucrări care necesită aprofundare, mai ales de la Direcţia a 2-a care necesită verificarea pe teren. Se cere să se facă pătrunderi şi recrutări în cercul anumitor indivizi. Ni se trimit lucrări cu Sovromuri, care nu intră în legătură cu noi. Ne-a interzis prin ordin să ne ocupăm de această categorie. Avem lucrări numeroase, din care în mare parte sînt semnalări fără importanţă, pe care Direcţiunea Generală ni le clasează din oficiu şi nouă ne îngreunează munca. Lucrări cu militarii, activitate, relaţii, supraveghere.

Vin două-trei lucrări din cadrul aceleaşi Direcţiuni, tratînd aceeaşi problemă. Nu se ţine şedinţa în cadrul problemelor din contrasabotaj. Avem anchete numeroase, unde apar elemente active din armată, nu putem lua legătura şi aceste anchete nu pot fi duse la bun sfîrşit, că nu primim relaţii la timp. Avem dosare de anchete trimise la Direcţia a 5-a pentru aprobare care datează din Iunie 1949 şi n-am primit rezultatul, cu toate că s-au făcut reveniri. Aceasta poate avea şi repercursiuni, elementele dispar. Mai rămîne o problemă cu şoferii, ei primesc educaţie şi ţin şedinţe la garaj. Aceasta ne îngreunează mult, sînt rupţi de munca noastră, nu-i putem lega de munca noastră profesională. Cînd îi cauţi, sînt la şedinţă. Propun să primească educaţie în organizaţia noastră.

Tov. [Nicolae] Pandele[227]: S-a ridicat problema termenelor lucrărilor. În critica făcută ieri de tov. col. Birtaş, ne dăm seama că a fost aşa, dar se observă la Direcţia 1 că se dau multe termene scurte. Primim să trimitem în termen de 3 zile, şi data este depăşită. La Direcţia a 2-a, am ruga pe tov. col. Popescu să mai facă o şedinţă cu elementele de contrasabotaj. De cîte ori pun o problemă, spune că asta nu interesează, spun că-i interesează numai problemele mari. Cred că n-au primit un instructaj, ca să vadă cîte de multe din cîte probleme de acestea mici se nasc mari. Dacă se pune problema, cum spunea tov. Ministru, într-adevăr trebuie să sesizăm toate formele acestea. Făcînd inspecţie la unităţile din regiunea Iaşi, ne-am dat seama de nişte instrucţiuni greşite, care le-am considerat eu greşite. Lucrările biroului operativ de la Servicii nu pot fi clasate, pînă cînd nu se identifică şi arestează toate elementele urmărite. Oamenii la biroul operativ stăteau cu lucrările aranjate prin toate sertarele, că nu puteau să le claseze. La Dărmăneşti am găsit o lucrare care nu putea fi clasată, că nu se terminaseră toate arestările.

Ne-am pomenit în cadrul planului pe Regională că într-un an de zile, avem dreptul la 12 mături pe an. Este imposibil ca o Regională să poată satisfacă munca cu 12 mături! Am ruga pe linia Direcţiei Generale să trimită mai des tovarăşi care să ajute Regionalele şi Serviciile Judeţene. Munca aceasta de ajutor să fie făcută, dar atrăgîndu-se atenţia tovarăşilor să fie mai modeşti şi ce raportează la Bucureşti să reprezinte realitatea. Ne-am pomenit cu un tovarăş care spune că vine pe linia Direcţiei 4 [Contrainformaţii militare] de la Bucureşti şi că nu poate să spună misiunea pe care o are, că este conspirativă. Pe urmă, îmi cere un om. El confunda Vasluiul cu Iaşiul. Vine la Bucureşti şi face un raport că nu a fost ajutat.

---

226. Maior, adjunct al lui Tudor Sepeanu, directorul Securităţii municipiului Bucureşti. Fusese de profesie croitor.
227. Locotenent-colonel, directorul Regionalei Iaşi.

În legătură cu problema pusă de tov. Ministru ieri cu ordinul circular în legătură cu coloniile de muncă, propunem ca să nu se mai strecoare greşeli, înainte de a se pune în practică, să mai fie încă o prelucrare la Direcţia Generală.

Tov. [Ion] Buzescu[228]: Tovarăşe General, tovarăşi, specificul Jud. Tîrnava Mare este că are multe naţionalităţi conlocuitoare. Problema cultelor este şi mai serioasă. Preoţii umblă prin case particulare. Dacă se poate ca Ministerul Cultelor să le pună în vedere să facă [slujbă] numai în biserică, să nu mai permită să facă particular, că munca informativă dăunează. În biserică se mai poate strecura un informator, dar în case particulare este mai greu. Sectele sînt ca ciupercile. Poate se poate impune ca acelea care n-au locaşuri să nu aibă voie să se adune[229].

Tov. [Eugen] Vistig[230]: Tovarăşii directori din Direcţia Generală ne-a făcut o critică şi a fost foarte sănătos, în special a tov. col. Birtaş. Dacă am fi aici să vedem munca pe care am dus-o noi, am putea constata că am avut mai multe lipsuri decît decît ne-a arătat nouă. Aceasta se datoreşte tovarăşilor care sînt noi în munca de Securitate, sînt proveniţi din mediul muncitoresc şi trebuie să ducem o muncă mai grea. Se observă că ordinele scurte sînt date de 24 de ore, de 3 zile şi chiar 5 şi sînt greu de executat. Acum 3-4 săptămîni, n-am putut să ne deplasăm din Craiova, zăpada era de jumătate de metru, orice maşină care depăşea limita de 5 km era înămolită. Circulaţia a fost întreruptă complect. Ne puteam deplasa numai cu căruţele, dar aveam de verificat la Bechet, la 50-60 km, la Dunăre. Dolj ocupă numai o parte a judeţului, cealaltă este lăsată în paza Direcţiei Regionale. Într-o lună am avut 20-30 de verificări[231]. În perioada aceasta, cea mai mare importanţă am dat-o acestor verificări, era necesar ca aceşti oameni să intre în cîmpul muncii, dar venea un număr prea mare şi Serviciul Judeţean nu putea face faţă.

Avem o situaţie în judeţul Severin cu o organizaţie subversivă, a fost anchetată, s-a făcut o dare de seamă şi nu avem nici un rezultat, pentru că unii au dispărut de la domiciliul lor. La Operativ ni s-a trimis o circulară astă toamnă, în care spunea că a reglementat situaţia cercetărilor, a urmăririlor pe ţară şi toate circularele vor fi clasate, indiferent de rezultatul negativ sau pozitiv. La majoritatea circulărilor trebuie să răspundem. Toate circularele care au venit după trimiterea acelui ordin au fost cu răspuns. Acelaşi sistem ca înainte se întrebuinţează şi acum.

Tov. General Nicolschi: De urmărire?

Răspuns: Da.

Întrebare: Şi care este părerea dumitale?

Răspuns: Cînd n-are un rezultat pozitiv cred că nu trebuie, atîta timp cît oamenii îşi vor face munca în mod conştient.

Întrebare: După părerea dumitale nu este nevoie de control?

Răspuns: Control este nevoie.

Întrebare: Adică ordinele date de Direcţiunea 4 n-au fost juste!

---

228. Căpitan, şeful Serviciului Judeţean de Securitate Tîrnava Mare, din cadrul Regionalei Sibiu.
229. Exista însă un ordin „de interzicere a deplasării predicatorilor", citat într-o *Dare de seamă* a activităţii Serviciului III Culte din Direcţia I, de la 1 ianuarie la 31 decembrie 1949 (ASRI, fond D, dosar 9051, vol. I, f. 14).
230. Maior, director al Regionalei de Securitate Craiova.
231. Se referă la verificarea celor ce aspirau să fie încadraţi în Securitate.

Răspuns: Totdeauna, tovarăşi, s-a constatat, am un an şi şapte luni la Craiova: la Direcţia Regională n-a venit decît din partea Direcţiei tehnice, de la Direcţia I-a şi Administrativ şi în ultimul timp a venit tov. maior Cupagea[232], care a ţinut o şedinţă cu tovarăşii, nu a venit nici unul de la Direcţia 2 Contrasabotaj să ajute tovarăşii noştri. Orice curier care venea la Bucureşti, l-am trimis să ia legătură cu Direcţiile respective, totuşi de la Bucureşti nu a venit nimeni. Tovarăşul colonel Voiculescu[233], aşa cum a arătat tov. Filip, ne-a făcut o critică, ne-o însuşim dar aşa cum s-a exprimat tovarăşul colonel, că unii tovarăşi au alunecat pe panta liberalismului, pe pantă duşmănoasă, putredă, noi nu sîntem de acord. Noi n-am trădat clasa muncitoare şi nu putem să ne însuşim critica. Să ni se facă o critică constructivă, să tragem o învăţătură, să mergem mai întăriţi în muncă.

Tov. Ştrul [Mauriciu][234]: Tovarăşi, vreau să ating şi eu problema termenelor, deşi toţi dinaintea mea au atins-o. Tovarăşii au început să înţeleagă să facă din problema termenelor o chestiune de onoare. Ne face impresia că datorită greşelilor din trecut ale noastre, încă nu au suficientă încredere tovarăşii noştri din Direcţia Generală şi cînd este nevoie de un lucru în şapte zile i se dă două zile, ca să răspundă în şapte. Aş ruga ca tovarăşii directori să controleze ca atunci cînd se dau termenele să umble cu harta în mînă, să vadă posibilităţile cum se poate ajunge. La Galaţi se poate face în 24 de ore, la Serviciile Judeţene este o greutate, că nu avem mijloace. În ce priveşte termenele de 24 şi 48 ore, să fie bine chibzuite. Aceste termene de 24 şi 48 de ore să fie date numai în cazuri grave şi atunci să ştim. Dacă primim trei-patru într-o zi, nu sîntem capabili să facem acest lucru. Noi primim de la trei, patru, cinci Direcţii de la Regională ordine de acest fel. Primim şi lucrări de executat, fără termen. Acestea, datorită faptului că cele cu termen sînt multe, rămîn mai pe urmă. Nu putem rezolva toate lucrările în termen de 48 de ore, la un singur birou. Un alt aspect este munca cu Direcţiile Regionale, trebuie să încep iar cu autocritică. Dacă într-o măsură oarecare am început să acordăm o atenţie mai suficientă ordinelor şi lucrărilor cu termene primite de la Direcţia Generală, la lucrările cerute de Direcţiile Regionale răspundem sau primim răspunsuri cu întîrziere foarte mare, sau cîteodată deloc. În viitor este bine să nu se mai întîmple acest lucru. S-au constatat multe corespondenţe inutile, din cauză că tovarăşii noştri nu cunosc ruta de corespondenţă a Regionalelor noastre.

O altă problemă pe care vreau s-o ridic este problema ajutorului în muncă ce ni se dă din partea Direcţiei Generale. Galaţi a primit un ajutor masiv, în special cu ocazia

---

232. De fapt Andrei Ciupergea, căpitan, şef de serviciu în Direcţia a IV-a Contrainformaţii militare.
233. Colonelul Erwin Voiculescu era comandantul Şcolilor de Securitate.
234. Colonel, director al Regionalei de Securitate Galaţi. Foştii deţinuţi politici îi atribuie acte de o deosebită cruzime. Cu prilejul înăbuşirii revoltelor ţărăneşti din 1950-1951 din zona Vrancei, pe cei capturaţi de Securitate îi lega cu sîrmă ghimpată, scuipîndu-i şi înjosindu-i, înainte de a-i împuşca (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 275). Ştrul Mauriciu s-a născut în 1911 în comuna Sărmaş din judeţul Mureş. De origine socială „mic-burgheză", era doctor în drept şi profesase avocatura. Ca majoritatea evreilor transilvăneni, vorbea în egală măsură româna, maghiara şi germana. Şi-a început cariera în 1945 în Ministerul de Interne, ajungînd rapid în fruntea Serviciului de Siguranţă Tîrgu Mureş. Din această funcţie este promovat o dată cu organizarea Securităţii în fruntea Regionalei Galaţi. Subdirectorul general Vladimir Mazuru îl caracteriza în 12 aprilie 1948 drept „devotat Partidului, hotărît, bun organizator, cinstit, bine pregătit profesional, disciplinat, ataşat instituţiei, bun conducător, sîrguincios, se bucură de încrederea şi dragostea subalternilor" (ASRI, fond D, dosar 10985, f. 411; *Cartea Albă...*, vol. 1, p. 447).

inspecţiei făcută în mai 1949. Am reuşit, poate nu în măsură suficientă, să ne folosim de acest ajutor. Trimitem foarte des, cîteodată chiar sînt chemaţi tovarăşii noştri şefi ai diferitelor probleme sau birouri aici la Bucureşti, pentru instructaj. Se întoarce după două zile şi îl întreb ce a făcut? Îmi prezintă o listă a lucrărilor neexecutate ce trebuie să rezolvăm şi n-am rezolvat. Chiar el este nemulţumit. „Am pierdut două zile să mă aleg cu zece numere de lucrări nerezolvate." Cred că tovarăşii au primit şi un instructaj cu această ocazie şi metode noi. Dacă el nu va fi pus să facă notiţe, dacă într-adevăr a primit instructaj, să ştim ce i s-a pus în sarcină, ce are de făcut, atunci rezultatele vor fi foarte slabe, că neavînd posibilitate să ştim ce sarcini a primit, nu putem să-l controlăm.

Un alt aspect este şi acela că vin tovarăşii – eu ştiu aceasta din rapoartele pe care le fac ei – şi ne interesăm cum sînt mulţumiţi tovarăşii de la Direcţia Generală cu munca noastră. Răspunde că la noi a fost slab, dar acela de la Constanţa a fost minunat. Sînt convins că Constanţa a făcut o lucrare mai bună ca a noastră. Ştiu că tovarăşii din Direcţia Generală lucrează foarte mult şi rog ca să se dea dispoziţii dacă vin tovarăşi de la noi să se ocupe o oră-două schimbul de experienţă, este greu de realizat, dar s-ar putea. Dacă Constanţa sau Oradea au reuşit să facă o sinteză foarte bună[235], să ni se arate cum au lucrat. În această privinţă am primit odată un ordin circular de la Direcţia 1, în care a fost arătat Cluj că a reuşit într-o problemă să dea o analiză foarte bună. L-am chemat pe şeful biroului, l-am pus, dar nu a reuşit. N-am putut să prindem tocmai aşa, dar dacă s-ar ocupa să-i arate: iată cum a lucrat unul, altul, atunci cred că ar contribui mult la îmbunătăţirea muncii noastre, pentru că trimitem foarte des tovarăşi la Direcţia 1, 2, 3 şi 5[236]. Chiar şi cînd nu sînt chemaţi. Cîteodată, se întîmplă că nu sînt trataţi cu destulă seriozitate de Direcţia Generală, cînd vine aici şi aceasta îi descurajează. Cîteodată se întîmplă că prindem o organizaţie subversivă, unde apare şi unul care are legături la Bucureşti. Primim dispoziţie să mascăm o evadare şi pe urmă să îl aducem la Bucureşti. Am făcut aceasta. Trei-patru tovarăşi n-au dormit o noapte în frunte cu ajutorul şefului de serviciu[237], l-am adus cu maşina aici, a stat de vorbă cu el un tovarăş

235. Conform instrucţiunilor transmise în teritoriu în februarie 1949, sintezele săptămînale trebuiau să cuprindă date structurate după un „îndreptar", după cum urmează: **„A. Activitatea politică**: 1. Partidele din opoziţie: a) PNL Brătianu; b) PSD Independent; c) PŢ Democrat; d) alte partide din opoziţie. 2. Partidele din BPD: a) PMR; b) Frontul Plugarilor; c) PNP; d) PNL-Bejan; e) UPM. **B. Acţiuni de adversitate**: 1. Acte şi atitudini ostile; 2. Deţineri ilegale de armament; 3. Zvonuri; 4. Acte de sabotaj. **C. Acţiuni subversive**: 1. PNŢ-Maniu; 2. Legionari şi fascişti; 3. Monarhişti-antirepublicani; 4. Deţineri de materiale interzise şi răspîndire de manifeste sau materiale subversive. **D. Naţionalităţi conlocuitoare**: 1. Maghiari; 2. Evrei; 3. Germani-saşi; 4. Alte naţionalităţi conlocuitoare. **E. Sociale-economice**: 1. Consideraţiuni generale asupra situaţiei economice şi stării de spirit a populaţiei, pe raza inspectoratului; 2. Muncitori: a) nemulţumiri sub raport bănesc; b) nemulţumiri faţă de aprovizionare; c) lipsa de lucru; d) alte nemulţumiri; 3. Militari: a) activi; b) deblocaţi, rezervă, pensie; 4. Funcţionari; 5. Comercianţi, industriaşi, meseriaşi şi liber profesionişti. **F. Slăbiciunile în cadrul instituţiilor publice. G. Diverse.** Cu timpul, aceste instrucţiuni s-au schimbat, o dată cu evoluţia social-politică şi economică. Astfel, „partidele de opoziţie" (ca şi „tovarăşii de drum") au trecut în categoria „acţiunilor subversive", alături de PNŢ-Maniu, ca şi militarii deblocaţi sau foştii industriaşi.

236. Informaţii interne, Contrasabotaj, Contrainformaţii Miliţie şi Penitenciare şi Anchete penale.

237. Un deţinut informator, a cărui „deplasare" la Bucureşti de la Penitenciarul Galaţi era „mascată" într-o evadare, pentru a nu-l deconspira.

şi spune „apă de ploaie, du-l înapoi că nu ne trebuie". Astfel ne descurajează oamenii. Pentru aceasta am lucrat, n-am dormit o noapte, am tremurat, ca atunci cînd vom face mascarea aceasta să n-o ia din loc banditul.

Ridic încă o problemă a maşinilor. Am discutat cu tov. colonel Jurim[238], dar nu am putut să-l conving şi nici dînsul pe mine şi o ridic aici. Ni s-au repartizat şapte maşini pentru Regionala Galaţi, a spus ca să nu le luăm pînă nu avem şoferi. *Mai repede recrutez un locotenent de Securitate decît un şofer, în special din categoria aceasta socială pe care o cunoaşteţi, să fie membru de partid, să nu fie beţiv, nici afacerist* [s.n.]. Nu prea găsim. Înseamnă că aceste maşini să mai stea la Direcţia Generală încă două-trei luni de zile, pînă complectăm numărul de şoferi. Anul trecut am primit şase Gaz-uri şi avem şi un Wilis, Wilisul are 60.000 de km parcurşi, iar Gaz-urile 40.000 km. Maşini bune, dar au nevoie de trei-patru săptămîni de reparat. Dacă nu avem o altă maşină, înseamnă să le mai oprim încă trei-patru luni şi atunci Gaz-urile care azi s-ar putea repara într-o săptămînă-două, se duc dracului. Rog să ni se dea aceste maşini, şoferii să-i luăm după Gaz-uri şi Gaz-urile să le băgăm la garaj. Cînd recrutăm şoferi noi – îi punem pe Gaz-uri.

Tov. [Israil] Rubinştein[239]: Vreau să ridic problema urmăriţilor în ţară. Sînt sute de urmăriţi din 1946-1947, urmăriri care astăzi nu mai sînt valabile. Îi prindem, îi arestăm, îi înaintăm şi ni se spune că nu mai este valabil. O altă problemă sînt birourile din plăşi, sînt încadrate cu doi-trei oameni, mai pleacă cîte unul la şcoală. Comunele sînt depărtate şi nu pot face faţă. Propunem să ni se admită să dăm cîte un om-doi din efectivul care îl avem la Serviciul Judeţean, ca să poată cuprinde munca la plăşi. Oamenii îşi pierd timpul pe drum. Nu avem tren, nu avem ratâ[240] şi cu o singură maşină care o avem este greu să facem faţă. Este mai uşor să luăm un om de la Serviciul Judeţean să-l dăm la plăşi, mai ales acum cînd se pune problema socializării [agriculturii].

Alta este problema efectivului de pază. Avem şase oameni la Serviciul Judeţean, un singur om la arest nu poate face faţă, avem 50-60 [arestaţi], cîteodată şi 100. Un singur om să umble la o celulă care are 14-15 oameni, riscă să năvălească asupra lui şi să rămînem fără arestaţi. Propun să se ia cîte doi oameni de la Serviciul Judeţean, să se dea la arest.

Tov. [Iosif Kalousek][241]: Tovarăşi, în spiritul criticilor care au fost făcute de către tovarăşii directori generali, eu am de spus următoarele: pe de o parte nu au fost atît de aspre cît ne-am aşteptat, pe de altă parte nu ni s-au arătat greşelile noastre, de care noi ne facem pasivi[242], nu ni s-au arătat toate greşelile care le-am făcut. Şi cred că au fost juste, au fost juste întrucît în spiritul celor spuse de tov. Ministru Pintilie, că ne-am plîns că avem puţin personal. Nu am reuşit ca să punem acest personal la treabă aşa cum trebuie, n-am reuşit să educăm acest personal să-şi facă datoria acolo unde este pus. În privinţa termenelor, am căutat să analizăm un asemenea termen şi am ajuns la concluzia că din ce cauză nu poate să fie realizat? Din lipsă de experienţă, la tovarăşii respectivi care merg pe teren ca să facă treaba respectivă. Atunci am căutat să ne concentrăm asupra tacticei de muncă a tovarăşului respectiv şi într-o bună măsură merge. O investigaţie

238. Vezi nota 122.
239. De fapt, Israil Ruckerstein, căpitan, şef al Serviciului Judeţean de Securitate Botoşani.
240. Autobuz.
241. În stenogramă apare greşit scris „Calante" numele lui Kalousek, de naţionalitate ceh (pentru detalii biografice, vezi indicele biografic de la finalul volumului).
242. În loc de „pasibili"... Stenograma, şi aşa agramată, denotă în cazul lui Kalousek o stăpînire cu totul relativă a limbii române.

care se făcea în 12 ore se poate face în 2-3 ore. Un cîştig unde am putea realiza în ceea ce priveşte termenele care se dau de către tovarăşii din Direcţiunea Generală.

Pe de altă parte, desigur că personal este puţin, este puţin şi se pune întrebarea, cum Braşovul, care este un centru industrial atît de puternic, nu a reuşit să recruteze cadre suficiente faţă de tovarăşii de la Piteşti, unde nu este un centru industrial. În Regionala noastră sînt cinci judeţe, din care trei în secuime, unde nu putem recruta nimic. Cine sînt mai în vîrstă, au mai toţi un trecut prin armatele hitleriste. Cei mai tineri nu ştiu o boabă românește. A rămas doar Braşovul. Braşovul trebuie să alimenteze întreaga secuime, inclusiv Făgăraş. Făgăraş a fost cuibul legionarilor. Horia Sima şi Pătraşcu sînt de acolo. A rămas un singur tovarăş şi nici acela nu a fost din Făgăraş. Cînd găsim tovarăşi buni, îi controlăm şi îi trimit la Direcţia Generală pentru aprobare şi unii ni se respinge. Vreau să citez un caz, l-am adus la cunoştinţa tovarăşului General Mazuru, „respins că n-a avut suficientă legătură cu spiritul democratic". Pentru acest considerent. Ăsta n-a umblat, jur împrejur 25 km nu există un sat, a crescut ca în pădure. Este un om inteligent, tînăr, nu a fost în armată, un element care cu puţină bunăvoinţă ar fi putut să fie ajutat. Nu s-a înscris în UTM. În Băile Harghita sînt şapte-opt vile. Tatăl lui se ocupa cu vînătoarea, mama servitoare. De unde să aibă contact cu cadrul muncitoresc? A fost respins.

O altă chestiune: cînd recrutăm cadre, le trimitem la şcoală şi nu ni se restituie decît doi din şase, restul nu ştiu unde sînt, pe la Reşiţa. Este vorba de Direcţia 7[243]. Să binevoiască Reşiţa să-şi recruteze şi dînsa un tovarăş, că au centru industrial. În ceea ce priveşte Direcţia specială 6, nu se anunţă demnitarii. Toţi demnitarii care pleacă, trec prin Braşov. Atunci am dat un telefon la birouri ca să semnaleze. O dată reuşeşte, altă dată nu reuşeşte.

În ceea ce priveşte în spiritul celor spuse de tov. Ministru Pintilie, în legătură cu informatorii, să zicem că avem informatori în fiecare sat. Practic este imposibil să ţinem legătură cu ei. Miliţia, de care am putea să ne folosim, tovarăşi miliţieni proveniţi din cîmpul muncii, ca să avem încredere în ei[244], pe linia aceasta am putea să strîngem o mare parte de informaţii care ne sînt necesare pe lîngă celelalte feluri de informaţii care

243. Direcţia a VII-a Tehnică se ocupa cu filajul şi investigaţiile prin mijloace speciale (microfoane, pe care Securitatea le avea în dotare de la înfiinţare).

244. La sfîrşitul anului 1949, pe teritoriul RPR funcţionau 434 circumscripţii de Miliţie de plasă şi 3.246 posturi de Miliţie. Efectivul total al Miliţiei era de 60.193 oameni, dintre care la Direcţia Generală a Miliţiei erau încadraţi 2.710, la Miliţia Bucureşti 8.057, iar restul erau repartizaţi în teritoriu (ASRI, fond D, dosar 10090, f. 201). Nevoia de cadre a dus la „înregimentarea" în Miliţie a numeroşi indivizi, fără o verificare prealabilă, fapt deseori criticat de Securitate. Astfel, la 14 septembrie 1959, la o şedinţă care a avut loc la cabinetul generalului Pavel Cristescu, comandantul Miliţiei, se arăta că „pentru satisfacerea nevoilor de Miliţie pe întreg teritoriul ţării, avînd în vedere problemele care se vor pune în cursul anului 1950, colectivul apreciază că va fi necesar un efectiv de 60.000 oameni". Principala problemă o reprezentau asigurarea cadrelor de comandă: „Faţă de posibilităţile de recrutare şi instruire a oamenilor, se propune ca la data de 31 decembrie 1950 să realizăm ofiţeri 3.500 (44% din necesar), subofiţeri 19.365 (69% din necesar), maiştri 1.133 (100%). Pentru pregătirea subofiţerilor, începînd cu data de 1 ianuarie 1950, şcolile Regionalelor de Miliţie se vor transforma în şcoli de subofiţeri, cu durata cursurilor de patru luni, iar miliţienii vor fi pregătiţi în plutoane-şcoală, cu durata cursului de două luni. Oamenii necesari vor fi recrutaţi în primul rînd dintre ostaşii lăsaţi la vatră de la trupele MAI şi unităţile MAN, iar în al doilea rînd dintre tinerii pînă la 25 de ani din cîmpul muncii, cu stagiul militar satisfăcut, recrutaţi de către comisii organizate la Miliţia Judeţeană şi în legătură cu organele locale de Partid" (*Ibidem*, dosar 10089, f. 199).

trebuie să avem, dar un plutonier major de Miliţie, dacă n-aş fi fost atent, ar fi făcut o greşeală. Este un caz care trebuie să-l fac într-un sat. Investigaţiile îmi arată că casa respectivă unde locuieşte banditul este a doua casă de la Miliţie. Mă gîndesc că este un prilej bun ca să ţinem în supraveghere casa. Merg la faţa locului. Stau de vorbă cu miliţianul, miliţianul nu ştie cine sînt. Întreb cine locuieşte aici, acolo cine. Cînd întreb acolo unde îmi este necesar, sare casa respectivă. După investigaţii mai departe, am luat contact cu Partidul şi a reieşit că stă mînă în mînă cu respectivul, pe care trebuie să-l supravegheze. Dacă în locul acestui miliţian ar fi stat un tovarăş provenit din cîmpul muncii, problema ar fi putut să se rezolve cu multă uşurinţă.

Rog Direcţiunea Generală să trimită mai des inspecţii la noi, nu aşa cum le-a spus tovarăşii, de îndrumare, ci de inspecţie în înţelesul cuvîntului. Noi am văzut că după fiecare inspecţie din aceasta parcă tovarăşii aveau mai multe cunoştinţe, mai mult elan, cu toate că li s-a făcut o critică aspră. Înţeleg inspecţii din partea tovarăşilor directori şi subdirectori, care iau contact cu toate problemele. Asta este tot ce am avut de spus.

Tov. [Nicolae] Doicaru: Tovarăşe General, tovarăşi, dacă am privi la lipsurile şi greşelile făcute în muncă în Regionala Constanţa, socotesc că foarte bine sînt cunoscute, sau au fost scoase de tovarăşii directori. Cunosc multe lipsuri în Regionala mea, ele au multe cauze, unele din ele nu poate fi sesizate fie de mine, fie de colectivul cu care lucrez, altele nu le-am putut rezolva, iar altele au originea însăşi la Direcţia Generală. Cu termenele scurte, acest exemplu pot să-l dau. Se cere în 24 de ore, în două zile, în trei zile. Este o necesitate ca această problemă să fie rezolvată. Pe de altă parte, sînt o serie de rapoarte pe care le fac şi la care noi nu primim nici un fel de dezlegare, facem propuneri, însă nu primim nici un fel de dezlegare.

Am un caz. De o lună şi jumătate am arătat cum nişte banditi la Canal au sabotat[245]; am făcut propuneri de arestare şi nu ne-a venit nici un răspuns. Cînd am luat măsuri directe, am luat măsuri cam tari şi iar am fost săpunit de Direcţia Generală, pe bună dreptate.

---

245. Intervenţia lui Doicaru a avut succes. Astfel, la finele lunii martie, acesta raporta către DGSP, în atenţia lui Pintilie Gheorghe: „La ordinul Dumneavoastră telefonic din 29 martie a.c., referitor la stadiul cercetărilor privind sabotajul de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, sectorul mecanic, raportăm că pînă în prezent au fost reţinute următoarele persoane: 1. Nandler Beniamin [...], ca studii posedă Şcoala Superioară de comerţ şi metalurgie din Viena. Cunoaşte perfect franceza şi germana [...]. 2. Alecu Cornel, zis Puiu, de profesie inginer, ca studii posedă Universitatea din Bucureşti, Institutul Electrotehnic [...]. 3. Teodorescu C. Ioan [...], ca studii posedă Şcoala Militară şi Politehnica. Cunoaşte perfect franceza şi germana [...]. 4. Fredec Feodor [...], ca studii posedă Politehnica, cunoaşte limba turcă, rusă, cehă, germană [...]. 5. Iarca Oprişan [...], de profesie inginer constructor, fost expropriat în luna martie 1949 de 15 ha vie, 50 ha teren arabil şi o mină de cărbuni [...]. 6. Schwartz Solomon, de profesie electrician [...]". Alecu şi Nandler, foşti şefi ai Atelierului mecanic, erau consideraţi vinovaţi de a „nu fi organizat sectorul mecanic", Teodorescu, şeful Divizei Utilaje era acuzat că nu a întocmit fişele maşinilor şi utilajelor, Fredec, şeful echipei de demontare şi montare a utilajelor din URSS şi Cehoslovacia, că a transportat aceste utilaje de la Expoziţia de la Bucureşti la Canal pe timp nefavorabil, Iarca, şef de şantier la Poarta Albă angajase „personal necorespunzător", iar Schwartz lucrase cu „sîrmă nepermisă în electrificare" (*Ibidem*, dosar 4471, f. 259-263; *Cartea Albă...*, vol. 2, *Canalul...*, pp. 19-23). Raportul este semnat de Doicaru, avansat după Conferinţa din 1 martie la gradul de căpitan. Trebuie menţionat că aşa-zisele sabotaje, rezolvate de Securitate prin farsa judiciară din septembrie 1952 (procesul lotului de „sabotori"), aveau ca motiv real slaba calitate a utilajelor sovietice, cumpărate la preţuri uriaşe, deşi erau deja deteriorate de exploatarea lor anterioară pe canalele dintre Volga şi Don, Marea Caspica şi Marea Albă.

La Direcţia 5, avem dosare înaintate de foarte mult timp, la care nu primim nici un răspuns. De asemenea, am observat că în privinţa vizelor care ni se cer sînt unele lucruri care ar putea fi eliminate la viza pentru cei care vor să plece din ţară. Pentru o serie de lucruri mărunte care ar putea fi eliminate sau s-ar putea face să se dea aceste vize pe baza scriptelor evidente, care le avem. Dacă pentru fiecare caz vom trimite tovarăşi să facă investigaţii pe teren, munca este paralizată şi nu ne putem ocupa de probleme importante[246]. Se trimit cîte două-trei ordine cu aceleaşi obiective din mai multe linii şi acestea împiedică munca noastră.

S-a ridicat problema militarilor activi. Ni se cere să luăm relaţii că îl cunoaştem pe cutare criminal de război[247]. Se contrazic aceste ordine cu ordinele date, cred că ar trebui reglementat. Directiva generală este aceea [care solicită] ca să nu cerem relaţii militarilor activi decît prin organele speciale, iar organele lor nu totdeauna pot să ne dea. Este vorba de a îmbunătăţi colaborarea cu armata?

Tov. General Alexandru Nicolschi: Cred că nu numai atît.

Tov. Doicaru: Dar ce?

Tov. Nicolschi: Este vorba a reda o linie mai clară.

Tov. Doicaru: În ce privinţă?

Tov. Nicolschi: Linia de acum nu este clară.

Tov. Doicaru: O altă problemă este personalul de serviciu, aceşti tovarăşi trăiesc zi de zi viaţa cam în aceleaşi condiţii ca şi tovarăşii noştri. Văd cum tovarăşii primesc Ordinul 50, au îmbrăcăminte, celelalte avantajii, de care ei nu se bucură. Cred că ar trebui o soluţie, pentru că au început să-şi dea demisia. Am cîteva cazuri cînd au început să înainteze demisii, că nu primesc alimente şi beneficii ca ceilalţi tovarăşi[248].

Încă o problemă care frămîntă pe tovarăşii din munca informativă este problema îmbrăcămintei. Nu pot merge în munca de investigaţii în uniformă. Au tovarăşii noştrii

---

246. Doicaru se referea la emigrarea evreilor în Palestina, a căror plecare cu vasul „Transilvania" se făcea prin portul Constanţa, care devenise supraaglomerat din cauza afluxului de emigranţi. Propunerea directorului Securităţii din Constanţa a fost însuşită de conducerea DGSP. De altfel, ea era susţinută în termeni similari şi într-un referat al Direcţiei Controlului Străinilor şi Paşapoarte din Direcţia Generală a Miliţiei. Se elaborase, încă din 3 aprilie 1950, un plan de „descongestionare" a aparatului birocratic, prin „uşurarea formalităţilor de verificare pentru această categorie de plecări", prin completarea unei singure declaraţii-tip, distribuită de circumscripţiile de Miliţie, verificarea petiţionarului în evidenţele Securităţii şi ale Miliţiei şi retragerea calităţii sale de membru de partid, acolo unde era cazul. Securitatea a decis aşadar să uşureaze plecarea evreilor, dispunîndu-se printr-un ordin din 15 aprilie 1950 că „nu se vor face investigaţii pe teren. În ceea ce priveşte avizele, ele vor fi *nimic de obiectat* sau *negativ*, fără nici o motivare. Se face menţiunea că se vor da avize negative numai pentru indivizii ce intră în obiectivele Securităţii, fără a avea în vedere alte criterii – dacă este bogat sau sărac, tînăr sau bătrîn, dacă a fost sionist etc." (ASRI, fond D, dosar 10089, pp. 209-216 şi 218-219; M. Oprea, *Alya în arhivele Securităţii*, lucrare prezentată la simpozionul „Evreii din România în anii comunismului", Tel Aviv, decembrie 2001, publicată în *Observatorul cultural*, nr. 101, ianuarie-februarie 2002).

247. Doicaru dispusese deja urmărirea informativă a unităţilor militare care lucrau Canal. La DRS Constanţa se centralizau rapoarte precum cel trimis de Biroul de Securitate Cernavodă, care raporta nemulţumirea ostaşilor din unităţile de muncă pentru „purtările asupritoare" ale superiorilor şi despre mituirea acestora cu ţuică şi fructe, în schimbul acordării de permisii (ASRI, fond D, dosar 4055, f. 52-53; *Cartea Albă*..., vol. 2, *Canalul*..., pp. 16-17).

248. Vezi documentul 3 din prezentul volum.

uniformele şi de acum un an şi de anul acesta noi, neîmbrăcate şi umblă cu pantalonii rupţi, ghetele desfăcute, că nu au posibilitatea materială, mai ales că s-au ridicat şi cartelele de îmbrăcăminte. În loc de haine militare, să li se dea posibilitatea să se aprovizioneze cu haine civile. Aceeaşi problemă aş ridica-o şi eu, care au ridicat-o şi tov. directori, să se facă mai mult control din partea Direcţiei Generale pe toate liniile Direcţiilor. Pot arăta că pe linia Direcţiei a 4-a [Contrainformaţii militare] nu am avut nici un control pînă acum circa două săptămîni de zile, şi asta la repetatele cereri făcute de mine. Propun ca Direcţia Generală să ne trimită material, pe care să-l folosim în a educa tovarăşii noştri în munca practică de zi cu zi.

Tov. Col. Guţan: Tovarăşii Directori din DGSP, dacă au de dat lămuriri.

Tov. [Gheorghe] Petrescu: S-au ridicat unele probleme în legătură cu investigaţiile. S-a pus problema în faţa dvs., că investigaţiile[249] n-au voie să aibă informatori. Investigaţiile fac treaba Direcţiei 1, face informaţii. Ca să avem legătură în întreprinderi, instituţii, în sate, de unde să putem culege o serie de date, ceea ce ne privesc pe noi, asta se poate. Că la urma urmei, investigaţiile nu le iau din aer, ci tot de la oameni. S-a ridicat problema ordinelor circulare, în legătură cu urmăriţii pe ţară. Am dat un ordin circular şi s-a explicat că nu este just şi nu este bine. Ştiu că Siguranţa veche nu raporta lunar că „cel urmărit rămîne în evidenţa noastră" şi punea mîna pe noi şi ne aresta. Am pus problema să nu se răspundă în fiecare lună şi să se facă treabă mai bună. Cînd s-a primit un ordin de urmărire, să ni se spună şi nouă ca să ştim.

Tov. [Gogu] Popescu: Tovarăşii au ridicat o serie de chestiuni. Am să le iau pe acelea numai care au un caracter comun. Unii tovarăşi, ca de pildă Brăila şi Constanţa, au spus că de ce nu sîntem mai operativi în luarea măsurilor. Nu ne putem grăbi. Este de ales felul şi momentul cînd trebuie să luăm măsuri, măsuri de anchetă, de arestare. În materie de acte de sabotaj nu ne putem pripi şi nici să nu întîrziem cu măsurile. S-a petrecut un accident. Pentru astfel de cazuri, se găsesc multe interpretări. Tovarăşul Nicolschi nu o dată ne spune „dar nu comentează acela care strică, sabotează, nici măcar cu nevasta. El face ca să-l valorifice politic". De foarte multe ori, în Miliţie se înregistrează aceste acte, fără să le dăm explicaţia lor politică, fără să avem tocmai elementul care ne interesează. Poate să fie numai un accident, căutăm numai acele fapte care sînt intenţionate, fie că este vorba de un element organizat, fie neorganizat. Atunci cînd stric, vorbesc cu cineva, mărturisesc ceva. Sînt unele cazuri cînd chiar dacă nu putem şi n-am dovedit intenţia sabotorilor, cînd s-ar putea să fie chiar o întîmplare. În unele cazuri mai grave trecem la măsuri, propunem măsuri. Pentru că muncitorii noştri, lucrînd, se mai poate rupe ceva şi dacă facem o greşeală, frînăm elanul muncitorilor.

Tovarăşii care au pus chestiunea de termene, nu discut ce termene, mai facem noi şi greşeli, dar în general se impun acele termene. În ce priveşte linia Direcţiei a 2-a, am să-l rog pe tov. Filip să treacă pe la Biroul 2. Birourile de la plăşi nu iau în consideraţie munca de contrasabotaj. S-a ridicat chestiunea controlului, de la Direcţia 2-a vine mai puţin control. Avem puţine cadre, şi noi avem cadre scoase din producţie care nu sînt pregătite şi atunci trebuie să vin eu, sau subdirectorul [Gheorghe Bulz] sau şeful de serviciu[250]. În

249. Este vorba de Serviciul Filaj şi investigaţii, din Direcţia a VII-a Tehnică.

250. Subdirector la Contrasabotaj era maiorul Gheorghe Bulz, la fel de brutal ca şi şeful său Gogu Popescu, el fiind cel care, alături de Nicolschi, o anchetase şi o torturase pe Anca Georgescu. Alături de Bulz, funcţionau ca şefi de Servicii în Direcţia a II-a Contrasabotaj căpitanul Mihai

ce priveşte pe [Moise] Senater, el este aici[251]. El se plînge că nu s-au ţinut şedinţe de colaborare, probabil că nu cunoaşte, s-a dus şi acum două zile un tovarăş acolo. Nici n-ar trebui să pună această chestiune.

A ridicat o chestiune importantă Vistig, cu verificările. Au trebuit 240 de oameni într-o săptămînă, pentru că au trebuit pentru îmbarcarea [emigranţilor evrei] pe vas. Uniunea Sovietică ne-a dat o serie de vase. În orice caz, marinarii care se îmbarcă ştim ce marfă sînt, trebuie verificaţi. Sovromtransport ne cere să-i verificăm.

Tov. Steinberg: Tovarăşi, problema ridicată de tov. maior Filip consider că este o problemă locală, contabilitatea la Serviciile Judeţene trebuie ţinută, a nu ţine contabilitate înseamnă a nu ţine socoteală, a nu fi control, să fugi de răspundere, mai ales azi, în 1950, cînd vedem linia trasată de Partid. Vom extinde în anul 1951 să ţinem contabilitate şi la birouri, că vor fi şi mai mulţi tovarăşi şi vor fi şi maşini. Hotărîrea Consiliului de Miniştri ne arată că trebuie să ne organizăm evidenţa în cea mai mică unitate. Datele pe care ni le comunicaţi noi le prelucrăm, trebuie să dăm socoteală mai sus, cu date statistice. O plecare de la Medgidia la Constanţa s-a făcut în şase zile, un ordin semnat în alb înseamnă a semna un CEC în alb. Aparatul administrativ şi de contabilitate a fost defectuos în 1949, în 1950 şi-a încadrat elementele de care are nevoie. La fel, ţinerea socotelilor şi evidenţei, controlul care trebuie să-l faceţi la venirea cadrelor, pentru că altfel un om bun, predat de Partid, noi îl nenorocim. Direcţia Generală Galaţi a fost fruntaşă pe ţară în ceea ce priveşte contabilitatea, pentru că tovarăşul director de la Galaţi cînd am venit şi-a sacrificat din timp şi a venit la şedinţă, dînd îndrumări şi sugestii. Problema importantă care împiedică munca de Securitate sînt măturile. Că am dat 12 mături. Asta nu înseamnă că nu putem să greşim...

Tov. [Andrei] Gluvacov[252]: Cu ocazia ajutorului pe care îl acordă Direcţiunea Generală în general tovarăşilor de la Direcţiile Regionale, tovarăşii cu munci de răspundere, directori regionali, nu au acordat suficient ajutor şi nu au ajutat munca tovarăşilor din subordine. S-a întocmit plan de muncă pentru perioada 1 Ianuarie-6 Martie[253]. Obiectivele

---

Andreescu, promovat de la Securitatea municipiului Bucureşti (fost tinichigiu auto), căpitanul Ilie Sariceleanu şi maiorul Maximilian Vardan. Acesta din urmă primise ca sarcină supravegherea Canalului Dunăre-Marea Neagră. A depistat acţiunile de „sabotaj", finalizate cu trei condamnări la moarte în urma procesului din septembrie 1952. Vardan avea să fie el însuşi îndepărtat din Securitate în iunie 1952, sub acuzaţia de „cosmopolitism". În cursul anchetelor din 1968, avea să-i acuze pe Nicolschi şi Pintilie ca inspiratori ai procesului de la Canal, apreciind că „ideea Canalului era lipsită de sens", „lucrarea era grandomană, impusă de sovietici, cu avantaje pentru ei şi acceptată docil de noi". Vardan, un intelectual, membru de partid din perioada ilegalităţii, este considerat de D. Jela „ o ilustrare a modului impersonal, a modului în care funcţiona maşinăria o dată pusă în mişcare" (*Lexiconul...*, p. 297).

251. Senater era şeful Securităţii municipiului Bucureşti. În stenogramă apare greşit transcris „Sabaten".

252. Subdirector al Direcţiei I Informaţii interne cu gradul de locotenent-colonel, fost agent NKVD, implicat în organizarea „incidentelor" de pe parcursul manifestaţiei din 24 februarie 1945, care au culminat cu căderea guvernului Rădescu. Teohari Georgescu, care fusese demis din funcţia de subsecretar de stat la Interne de către Rădescu în 19 februarie, îl încadrează - la fel şi pe ceilalţi agenţi provocatori comunişti - ca inspector în Siguranţă. D. Jela îl preia greşit în *Lexiconul...*, p. 129 („Andrei Glavaciov") din D. Deletant, *Ceauşescu şi Securitatea...*, p. 73, atribuindu-i de asemenea eronat calitatea de director al Direcţiei a II-a Contrasabotaj.

253. Comandanţii s-au conformat reluării dispoziţiilor mai vechi date de către Gluvacov, transmiţînd la DRSP în cursul lunii martie atît analiza planului de muncă pe perioada 10 ianuarie-6 martie

care sînt fixate în planul de muncă să fie controlate dacă sînt atinse. Analiza acestor planuri de muncă să fie raportată, ca noul plan de muncă, care intră în vigoare de la 6 Martie-1 Mai, să meargă bine. Ce urmărim noi cu aceste planuri? Ca obiectivele care sînt trasate ca linie şi ca sarcinile tovarăşului Ministru şi conducătorilor să fie atinse.

Cu termenele, ne luăm şi noi o sarcină, să dăm numai atunci termene scurte cînd este necesar, şi tovarăşii trebuie să răspundă în termenele cum le cerem. Atunci cînd cerem lucruri de acestea, dacă evidenţa ar fi ţinută bine la punct şi controlată, nu ca unele, atunci să meargă, să se facă investigaţii. Cînd ni se cer anumite relaţii, să scoatem fişa personală şi să vă uitaţi. De asemeni, tovarăşii n-au controlat nici corespondenţa ce o înaintează Direcţiei Generale. O Direcţie Regională spune că ţăranii sînt nemulţumiţi că trebuie să plătească pămîntul primit prin reforma agrară, că ţăranii sînt nemulţumiţi că nu-i lasă să iasă la păşunat pe cîmpiile Banatului să distrugă recolta, ţăranii sînt nemulţumiţi pentru că pe lîngă că au predat, mai trebuie să predea supra-cote. Trebuie să vedem cine trebuie să predea supra-cote. În primul rînd, chiaburii. Chiaburii, în loc să raporteze la primărie 500 de oi, raportează numai 70.

De asemenea, dacă cerem în termen să se raporteze că a fost asasinat un tovarăş al Partidului nostru, nu putem primi răspuns, pentru că tovarăşul a plecat în concediu de boală. După ce ni se semnalează o organizaţie subversivă sub conducerea unui colonel, colonelul se dovedeşte că a fost un bandit. Singurul răspuns care ni-l dă este ca să-l scoatem din armată, că nu are nimic. Să dispară din corespondenţa noastră cuvintele stereotipe. Aprecierea tov. col. Ştrul este justă, în loc să dea zece zile ca termen, dă cinci. Să dispară acest lucru.

Tov. Maior Steinberg: Mai sînt cîteva puncte. Trebuie să înţelegeţi, tovarăşi, lucrul următor: normele de contabilitate nu le fixăm numai noi, ne sînt impuse de Ministerul de Finanţe. Sîntem în situaţia de a îmbunătăţi munca, nu putem să stăm pe loc. Trebuie să ne supunem directivelor date de Ministerul de Finanţe. Este foarte greu de făcut contabilitate cu tovarăşii care n-au nici un fel de calificare, nu avem posibilitatea să avem şcoli de calificare. Acum nu trebuie puşi în aceste munci oameni fără nici o pricepere, cum nici tovarăşii directori sau şefi de servicii nu s-ar gîndi să pună printre elementele Secţiei 7 la radio sau teleimprimator un tovarăş care n-are nici o experienţă, aşa este şi la contabilitate. Se mai găsesc tovarăşi care au o oarecare pregătire şi care trebuie să fie utilizaţi. A fost atinsă problema măturilor, nici problema aceasta nu poate fi lăsată la voia întîmplării, aceasta a fost atinsă de tovarăşii şefi de Servicii şi nu de tovarăşii şefi de Regionale, care au fost înştiinţaţi de birourile regionale că atunci cînd am fixat nu am fixat noi, ci într-o şedinţă de colectiv, cu toţi responsabilii administrativi de la Regionale. La unele articole am depăşit normarea Ministerului de Finanţe. Am spus că vom căuta să retuşăm.

1950, cît şi stabilirea parametrilor planului de muncă pe perioada 6 martie-1 mai 1950. De pildă, printr-o asemenea adresă, Moise Senater de la SMB transmitea Direcţiei I angajamentul Serviciului I (care se ocupa de supravegherea informativă) de „a-şi îmbunătăţi în această perioadă munca informativă prin complectarea reţelei informative în obiectivele pe care le urmăreşte, pentru a cunoaşte la timp toate manifestările duşmănoase". În general, cum reiese din analiza planului anterior, racolarea de informatori nu decurgea în nici o „problemă" conform acestuia. Astfel, în chestiunea „asociaţiilor", „urma să se formeze o reţea din 9 informatori, însă nu s-au făcut decît 2 informatori, astfel că nici în momentul de faţă nu cunoaştem activitatea asociaţiilor din Capitală" (ASRI, fond D, dosar 9051, vol. I, f. 174, 179).

S-a cerut în mod expres tuturor Regionalelor în primul trimestru, în ce măsură normările au fost apreciate just. Pînă acum n-am primit nici un fel de observaţie în legătură cu aceste normări. Dacă deschidem posibilitatea unei discuţii asupra normărilor, nu trebuie să cădem în cealaltă extremă, să credem că normările nu mai trebuiesc controlate. Se arată marea lipsă a maşinilor de scris. Sînt materiale pe care le putem avea în cantităţi aproape nelimitate. Unde este vorba de materiale provenite din import, există necesităţi ce nu poate fi satisfăcute. Trebuie mai mult spirit de colaborare între Secţiile respective de la Regionale, de la Judeţene. Nu ştiu de ce la Cîmpulung Secţia 7 [Tehnică operativă] n-a putut să lucreze, că nu i se pune o maşină de scris la dispoziţie, iar la o altă Secţie are patru maşini de scris. Înseamnă că nu este spirit de colaborare în muncă la unităţile respective. S-a dat ca sarcină înfiinţarea de bucătării pentru aresturi, pînă acum mai puţin de jumătate din Serviciile Judeţene au bucătării proprii. La Turnu Severin s-au văzut în oraş persoane arestate, ca să aducă masa de la restaurant. Nu putem să desconsiderăm problema înfiinţării de bucătării. La bucătăriile care se fac pentru aresturi să avem şi personalul necesar. Trebuie să asigurăm posibilitatea ca arestatul să nu-şi poată lua viaţa, ridicîndu-i şireturile de la pantofi, dar lăsîndu-i un satîr în mînă. Cu localurile, [să nu se întîmple] cum este în Regionala Timiş, pentru care s-a cheltuit 200.000 de lei, iar acum se propune schimbarea localului. În concluzie, rugăm ca tovarăşii directori şi subdirectori să acorde o parte din atenţia domniilor lor şi pentru problemele administrative.

Tov. Voiculescu: În legătură cu problemele de învăţămînt profesional ridicate în cadrul Conferinţei noastre, am primit instrucţiuni care vreau să le transmit şi care vor fi arătate şi într-un ordin circular. Nu se mai admite sub nici o formă ţinerea de lecţii, prelegeri în afară de ordinele circulare care le primiţi de la diferite Direcţii din Direcţia Generală, pînă o să elaborăm noi materiale pe care le vom pune la dispoziţia Regionalelor[254]. Ne arătaţi ce material aveţi, material de predare, şi dacă primiţi aprobare, daţi materialul în jos. Asta se referă la materialul profesional, cu chestiunea cursului de limba rusă veţi primi în această privinţă. Revin asupra unei chestiuni la care n-am fost bine înţeles. Acolo unde tovarăşii directori regionali au luat măsuri, care sînt de la sine înţelese, au prelucrat, unde nu s-a înţeles au venit cu sancţiuni. În unele părţi n-a fost tocmai aşa. Este vorba şi poate de un liberalism nepermis, care nu face parte din arsenalul clasei muncitoare. N-am spus că tovarăşul Maior Vistig a trecut la acte duşmănoase împotriva clasei muncitoare, am spus că tovarăşii au crezut că ne jucăm de-a soldaţii. Acte duşmănoase sau cu caracter de duşmănie, aceste lucruri există în ceea ce priveşte sabotarea tovarăşilor care vin din şcoli şi trebuie să îmbine teoria cu practica. Dacă o să analizaţi, o să găsiţi că sînt tovarăşi care zic că a venit de la şcoală şi atunci îl loveşte, că îi este frică că-i ia locul. Dacă cineva nu este lămurit, să vină la mine.

254. Majoritatea acestor materiale, sub forma unor broşuri, au fost finalizate abia în 1951-1952, cele mai multe dintre ele fiind tipărite şi numerotate, ca documente cu regim strict secret, în Editura Direcţiei Generale Politice din MAI, condusă de generalul Mihail Burcă. Unele dintre aceste instructaje erau de-a dreptul rizibile – cum este cazul normelor „cu privire la colectarea reziduurilor lichide: A. Materii fecale şi urină; B. Lături", care priveau descrieri amănunţite ale modului de construcţie a latrinelor, cu schiţe în secţiune longitudinală şi vedere de ansamblu în interior a acestora, sau normele cu privire la combaterea sifilisului şi alte asemenea, statuate prin Decizia nr. 170674/1952 (*Ibidem*, dosar 9976, f. 109-227, *passim*).

Tov. Popescu: Vreau să răspund cîtorva tovarăşi, acolo unde am găsit că este mai important. Sinteza să fie făcută de Secţia 1, nu poate să fie făcută, că sînt probleme, de alte Secţii. Vreau să fac o precizare: unele Regionalele n-au făcut sinteze bune, pentru că n-au fost ajutate de organele în subordine, care au renunţat la sinteză pentru că au fost criticate că nu dau sinteză bună.

Tovarăşe maior Senater, corespondenţa soseşte mai tîrziu. Nu numai din cauza noastră se întîmplă că soseşte tîrziu, ci pentru că în afară de curierii obişnuiţi care vin la noi, sînt tovarăşi care vin pentru schimb de experienţă, trec pe la noi şi nu şi pe la registratura generală, unde poate avea cîteva plicuri de luat.

Vreau să răspund tov. colonel Popic[255], care spune că ordinele de urmărire au fost ţinute multă vreme [deschise] şi neexploatate[256]. Cînd s-au păstrat aceste ordine de urmărire fără să fie clasate la dosare, cred că s-a procedat mecanic. A venit de la tov. col. Popic secretarul şi a spus să facem schimb de experienţă. Dacă mergem la Direcţiunile Regionale şi dacă în fiecare lună am vedea o Direcţiune Generală, ne-ar trebui cel puţin un an să vedem fiecare Regională. De la Piteşti n-a venit niciodată la noi. Vin la Bucureşti, ridică salariile, dar la noi nu vin. Am dat telefon la un judeţ şi şi-a luat angajamentul să vină peste 10 zile şi au trecut 100 de zile şi n-a venit. Unul din marele ajutor pe care putem să-l dăm sînt relaţiile imediate asupra unei persoane. Nu se foloseşte destul, nu se cere să se vadă o persoană [cînd] se trece la investigaţii. Trebuie căutat în arhivă. Sînt arhivele lăsate în părăsire. Am găsit la o Direcţie Regională o cantitate mare, peste 100 de dosare cu fişele respective într-un pod şi tovarăşii nu spuneau nimic. Tovarăşi, se uşurează munca foarte mult dacă folosim fişele. Fişele se fac, la unele Regionale, într-o săptămînă atîtea cît se pot face într-o zi. Să ne planificăm cîte fişe putem face pe zi.

Tov. Popescu: Am să răspund la această întrebare, că sînt oameni care ar putea fi încadraţi [în Securitate] şi nu sînt încadraţi. Unii tovarăşi cred că poate fi încadrat un om care s-a înscris în partid, n-a fost legionar şi atîta tot. În această categorie au intrat o serie întreagă. La Vîlcea, un tovarăş bun, tînăr, care înainte vindea pe stradă dovleac, sau altul la Constanţa, fost hamal în port la gară, [care] se mai şi duce prin cafenele. N-au fost legaţi de producţie. Aceşti oameni ar putea face faţă muncii de Securitate? Tovarăşul

---

255. La Conferinţă nu venise Adalbert Popigg, şeful Serviciului Judeţean de Securitate Suceava, ci locţiitorul său politic, Grigore D. Romanescu. Popigg a coordonat cu sadism acţiunile represive din zonă. Se relatează că expresia lui favorită, cînd venea în inspecţii pe parcursul derulării „reeducării" la Penitenciarul Suceava şi se adresa torţionarilor, era „faceţi ce ştiţi cu ei". În 1950 cariera sa în Securitate a fost brusc întreruptă şi a fost condamnat la 8 ani închisoare pentru colaborare cu Siguranţa: fusese informator în timpul războiului, cînd se afla internat într-un lagăr din Transnistria. După condamnarea superiorului său Popigg, a avut de suferit şi Romanescu, care a fost transferat la Trupele de Securitate, pentru lipsă de vigilenţă şi trimis să lupte împotriva partizanilor din munţii Maramureşului. Este grav rănit (împuşcat în gură), dar supravieţuieşte şi depune mărturie la proces împotriva celui care l-a împuşcat (D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 235, 244)

256. Este vorba de viitoarele „dosare de urmărire informativă" (DUI), denumite în această perioadă de început a Securităţii „ordine de urmărire", în baza cărora se întocmeau „fişe" ale celor aflaţi în vizorul poliţiei politice; aceste fişe după o sumară analiză, erau rezolvate fie prin dispunerea arestării celui vizat, fie prin măsuri administrative (internarea în colonii de muncă, deportări, domiciliu obligatoriu), sau se trecea la acţiunea de racolare a lui ca informator, în baza „dovezilor compromiţătoare" documentate prin fişă (vezi partea a doua a volumului).

colonel a arătat cu tînărul acela, chiar dînsul a arătat că a fost acolo izolat de muncitori, n-a avut nici un spirit, nici un nivel politic. Era un om aproape străin, ce aport poate să ne aducă el, un om de acesta fără nici o conştiinţă, nu ştii în ce măsură poate să vină în ajutor. Tov. col. Galisei[257] spune că nu sînt motive justificate. A amintit că a fost respins pe motive nejustificate Spătaru Nicolae, înscris în 1946-1947 în Partid. Pînă atunci n-a avut legătură cu Partidul, n-a răspuns la chemările Partidului, n-a depus nici o activitate, n-a plătit cotizaţiile de Partid. Este încrezut şi are alte lipsuri care ne duce la concluzia că este un element încă necopt. Poate face muncă în orice parte, dar nu la Securitate. Tovarăşii directori trebuie să studieze dosarele. Atunci cînd [dosarul] este trimis la Direcţie, să fie convins dacă este bun sau nu. Unii tovarăşi le trimit pentru că nici nu cunosc condiţiile sau criteriile de care se ţine seama la recrutare. Cînd vede că din 50 de dosare se numesc numai cinci inşi, îi pare rău. Să urmărească mai de aproape munca care se duce de biroul de Cadre. S-a mers pe altă linie, cînd am dat un ajutor direct altor unităţi, cînd n-au avut posibilităţi de recrutare. Din Regionala Sibiu s-au trimis foarte mulţi tovarăşi. Ne punem întrebarea de ce acolo se poate recruta oameni, oameni care au depus activitate sănătoasă, care poţi să-i pui în orice muncă de Securitate. Tovarăşii de la Cadre au ţinut o legătură permanentă cu Judeţenele şi organizaţiile de Partid şi au mers în fabrici zi de zi. S-au deplasat şi au studiat fiecare om în parte şi au găsit o serie de oameni care fac cinste instituţiei noastre.

Tov. col. Guţan: Tovarăşul General Nicolschi are cuvîntul.

Tov. General Maior Nicolschi: Tovarăşi, nu am ce spune aşa mult, pentru că au fost toate clarificate ieri de tovarăşul Ministru Pintilie şi tovarăşii directori. Expunerile care le-au făcut tovarăşii directori regionali aşa cum au prezentat lucrurile, au lăsat puţin impresia că au zdruncinat puţin şi directivele care au fost trasate ieri de tovarăşul Ministru Pintilie. Nu vreau să rămînă tovarăşii cu impresia că poate să meargă tot aşa şi de acum înainte. Sînt trei probleme pe care s-a pus accentul: este problema ajutorului de la DGSP, problema termenelor care vreau puţin s-o dezvolt şi problema contrasabotajului. Voi vorbi şi cîteva cuvinte despre problema contrasabotajului, în primul rînd ca să-mi respect cuvîntul luat faţă de tovarăşul Gogu Popescu, care a arătat că în toate Conferinţele care le avem se dă puţină atenţie problemelor de contrasabotaj. Mulţi directori regionali nu acordă atenţie suficientă acestei probleme şi, ce este mai important, nu înţeleg cum trebuie să muncească şi ce atribuţii are această Secţie. Vreau să vedeţi un lucru. Tovarăşii, chiar în prima zi a Conferinţei, toţi tovarăşii care au vorbit despre starea de spirit au trecut o serie de aspecte care privesc resortul de contrasabotaj[258]. Cazuri concrete de sabotaj din partea duşmanului[259]. Aceasta este latura care priveşte manifestările duşmanului, ca o metodă de subminare a regimului nostru. Tovarăşul Ministru a dat exemplu că s-a ridicat producţia de chibrituri şi nu sînt chibrituri. Tovarăşul Pandele spunea că pe noi nu

257. Din nou este greşit de către stenograf numele colonelului Kalousek, directorul Regionalei Braşov.
258. De fapt, majoritatea ofiţerilor de Securitate şi Miliţie care au vorbit s-au referit la cazuri din mediul rural, unde împotrivirea faţă de regimul cotelor şi a impunerii colectivizării găsise diverse forme de manifestare. Toate acestea, în viziunea poliţiei politice, sabotau „socializarea" agriculturii.
259. Iată un astfel de caz concret de „sabotaj" raportat de Biroul de Securitate Buftea în 18 iulie 1950: „Paznicii de cîmp din comuna Flămînzeni au prins în ziua de 17 iulie a.c. pe copilul Constantin Voicu, fiu de ţăran sărac, furînd un snop de grîu. Se cercetează cine l-a pus să fure snopul". Astfel de cazuri nu erau rare, ci dimpotrivă. Ele dau măsura disperării ţărănimii în urma impunerii unui cuantum absurd al cotelor. Unele rapoarte sînt concludente în acest sens: „Numitul Stancu Ştefănică din comuna Bălăneşti Olt este foarte nemulţumit, prin faptul că i-a

ne interesează chestiunile acestea mici. Da, dacă este vorba să iei haina de pe micul speculant care vinde un chibrit cu un leu mai mult, dar dacă este vorba de cineva din depozitele Statului, atunci intervine Securitatea. V-am dat un exemplu concret şi acesta este valabil pentru multe altele.

Mai departe. În ceea ce priveşte... mă refer tot la contrasabotaj. Presupunem că n-am fi fost convocaţi. În legătură cu anumite măsuri luate de Guvern, cum trebuie să mă orientez ca şef de judeţ? În primul rînd, Hotărîrea cu însămînţările[260], duşmanul va căuta să pună piedici. Citind numai *Scînteia* de acum[261], sîntem înarmaţi şi cu directivele. Se duce muncă de creerea gospodăriilor agricole colective. Avem experienţă de anul trecut, ştim ce este de făcut. Guvernul vine cu măsuri organizatorice. Sînt instrucţiuni şi pentru noi. Se ridică două probleme care a căutat să le zdruncine, cum a pus problema tovarăşul Filip. Tovarăşul înainte vorbea numai de contabilitate, eu vorbesc în general. Conducători ai diferitelor instituţii au răspundere personală. Întărirea răspunderii personale este valabilă şi pentru noi. Trebuie să facem mai bine şi mai repede. Sînt instrucţiuni care sînt valabile şi trebuie aplicate şi în instituţia noastră.

Aşa că, tovarăşi, în privinţa contrasabotajului lucrurile sînt trasate, directiva este clară. Se cere să trecem la activitatea practică, la îndemnul care s-a făcut în prima zi, măcar să descoperim un fapt de contrasabotaj, nu cu întîrziere, ci preventiv. Aceasta se cere de la noi. Într-o analiză autocritică făcută muncii de contrasabotaj, am spus: am ajuns la concluzia că munca aceasta are specificul ei, că n-o cunoaştem. Specificul îl cunoaştem. Pentru a descoperi sabotorii este nevoie de aceleaşi elemente ca şi atunci cînd trebuie să descoperi o organizaţie subversivă. Trebuie informatori, trebuie să pătrundă, nu atunci cînd găsim maşinile deteriorate. Constatăm cu întîrziere de trei luni

---

rămas numai 45 kg grîu, avînd şapte copii şi nu are cu ce-i întreţine, fiind om sărac. Ţăranul sărac Florea Tudorache, avînd un număr de patru copii, în urma treieratului i-a rămas 19 kg grîu" (ASRI, fond D, dosar 4060 – telegrame, f. 97, 99).

260. Vezi notele 86 şi 185.

261. Baza „prelucrărilor" la numeroasele şedinţe prezidate de ofiţerii politici o constituiau articolele oficiosului comunist, socotite literă de lege. Astfel, orice articol îndreptat de pildă împotriva „speculanţilor" se transforma într-un complex de măsuri active operate de Securitate şi Miliţie pentru îngrădirea pieţei libere. La fel, dispoziţiile partidului cu privire la îndeplinirea Planului de Stat în agricultură în privinţa cotelor, popularizate intens în *Scînteia* la începutul anului 1950, după şedinţa Secretariatului CC al PMR din 2 ianuarie 1950, în care s-a discutat proiectul de Hotărîre a CC al PMR pentru înfiinţarea Comitetului de Stat pentru colectarea cotelor agricole (vezi stenograma şedinţei în Roske, Cătănuş, *Colectivizarea...*, pp. 127-133) erau „citite" într-un mod particular la MAI. Astfel, pentru a „traduce în viaţă" dispoziţiile privind îndeplinirea Planului de Stat, ca şi Hotărîrea CC al PMR şi a Consiliului de Miniştri „privind executarea la timp a strîngerii recoltei şi executarea planului de colectări pe anul 1950", prin Ordinul nr. 456160 din 1 octombrie 1950, ministrul adjunct Marin Jianu reaminteşte că, în baza Hotărîrii Consiliului de Miniştri nr. 74 din 25 ianuarie 1950, achiziţionarea pentru revînzare de ceapă, cartofi, mazăre, fasole şi linte este permisă numai organelor de stat şi cooperatiste, iar acestea sînt obligate să le cumpere numai de la ţăranii care şi-au predat cotele. În ordinul care practic lichida piaţa liberă de produse agricole se specifica: *„Aplicarea măsurilor represive se va face în spiritul luptei de clasă* [s.n.]. Chiaburii, speculanţii şi negustorii particulari care contravin dispoziţiunilor vor fi trimişi în judecată în stare de arest. Ţăranilor săraci sau mijlocaşi, precum şi consumatorilor contravenienţi li se vor dresa acte de dare în judecată fără a se trece la reţinerea lor. Ţăranii care venind în pieţe şi tîrguri vor refuza să vîndă, apreciind că preţurile fixate sînt prea mici, nu vor fi forţaţi să-şi vîndă marfa. Dacă însă vor vinde la preţuri mai mari decît cele legale, li se vor dresa acte procedîndu-se cum s-a arătat mai sus" (*Ibidem*, dosar 9976, vol. I, f. 237-238).

de zile că numai 30% din tractoarele SMT sînt reparate[262]. Aceasta este constatarea Direcţiei noastre de aici, însă nu pe baza rapoartelor noastre, ci pe baza rapoartelor făcute de Ministerul Agriculturii. Atunci retrimitem înapoi la regionalele acestea şi probabil că vor trece însămînţările şi ne vor raporta starea tractoarelor.

Este o problemă importantă, de a se vedea unde se sabotează. Se pot enumera o serie de probleme din acestea. Să fim lămuriţi, vom mai prelucra, dar un lucru este cert, obiectivul nostru este acelaşi: de a preveni activitatea de sabotaj a elementelor duşmănoase organizate, care primesc directive, sau duşmani care lucrează din proprie iniţiativă. Obiectivul este mare, însă trebuie să fim clari, să-l delimităm, să avem o graniţă precisă în ceea ce priveşte atribuţiile noastre şi atribuţiile Miliţiei, nu trebuie să ne încălecăm. Aceste lucruri v-am expus nu ca să fac o pledoarie, dar m-am sesizat că munca merge slab, foarte slab în general. Sînt foarte multe aspecte pe care nu le sesizăm.

A doua problemă, problema termenelor. Nu este vorba că am spus, am răspuns, a întrebat. În această privinţă, nu vreau să spun că aţi fost toţi criticaţi, că dacă v-aţi ridicat să spuneţi cîteva lipsuri ale Direcţiei Generale, vin şi strîng şurubul şi vreau să anihilez. Într-adevăr, termenul nu-i întotdeauna just, însă nu trebuie interpretat nejust, cum a spus cineva, că vine cu întîrziere. Controlaţi cînd se dau termene scurte. Nu este vorba numai de investigaţii, 99% de colaborarea dintre centru şi provincie se manifestă prin schimbul de corespondenţă. Cînd vine ceva, o lucrare foarte importantă, ţi se spune „aşterne pe hîrtie". Cred că una din cauzele principale că se duc atîtea discuţii asupra termenelor în general este executarea hîrtiilor, că a început să ne mănînce puţin rugina birocratismului. Aceasta este cauza principală, aceasta se vede din însăşi corespondenţă, am devenit oameni care semnăm fără să ne uităm ceea ce este scris. A început să ne mănînce rugina birocratismului. Aparatul nostru nu poate să fie mîncat, însă acesta este un aspect.

Majoritatea corespondenţei este provocată însăşi din raporturile voastre, voi semnalaţi că a început nu ştiu cine ce să facă şi atunci normal, ce trebuie să facem noi este să devenim birocraţi, să punem la dosar. Aceasta provoacă directive – cînd semnalaţi că este vorba de o organizaţie şi acţiuni. Aici se analizează, se dau instrucţiuni şi aşteptăm să ne raportaţi cum se desfăşoară. Acestea sînt nevoile a 80% din corespondenţă şi atunci înseamnă nu că nu ne-aţi răspuns, înseamnă că nu se acţionează, nu se duce acţiune informativă. Stăm cu mîinile încrucişate, duşmanul lucrează, ne parvine la urechea noastră, înregistrăm şi raportăm şi iar stăm cu mîinile încrucişate. Cînd duşmanul se mişcă, iar raportăm. Această metodă trebuie s-o combatem. Aceasta face parte din birocratism. Noi trebuie să mergem în faţa evenimentelor, să accelerăm, să acţionăm. Dacă eu sînt atras undeva, mi se dă armament, nu trebuie să stau nu ştiu cît timp. Eu întreb: nu înseamnă prevenire[263]? Sesizăm că putem preveni o serie de evenimente, prin analiză justă. Dacă punem problema cu însămînţările ce poate să facă duşmanul? Va căuta să saboteze. Începem să întărim sectorul acesta, vedem manifestările.

Trebuie să ducem o acţiune ofensivă, nu să stăm cu mîinile încruciate şi să prevedem, fără greşeli, acolo unde va încerca să acţioneze duşmanul. Şi trebuie să lucrăm informativ, nu cu mîinile încrucişate. Avem posibilitatea de a îndruma şi vedea ce activitate desfăşoară

262. Vezi nota 185.

263. Practic, Nicolschi sugera metoda execuţiilor ca metodă de prevenire (vezi „Raportul cu privire la împuşcarea chiaburilor Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan, din comuna Bistra, judeţul Turda" în august 1950, din prezentul volum).

organele din subordine. S-a pus problema ajutorului: problema ridicată de voi reprezintă un aspect al ajutorului. Trebuie să ne facem autocritică, dar să luăm şi măsuri. Contactul între Direcţia Generală, Regionale şi organele în subordine trebuie şi poate să fie mai strîns. Sînt directori care în discuţii au spus că de trei luni nu am trimis nicăieri. Nu este vorba numai de îndrumările acestea. În primul rînd, noi învăţăm, noi cunoaştem mai bine situaţia şi unităţile acolo, pe loc şi în acelaşi timp ne înarmăm şi noi. Vistig a spus: cum să ni se ceară să facem investigaţii în 48 de ore, cînd zăpada este de jumătate de metru? Nu este atît de mult de cînd s-a pus problema că trebuie muncit. Piedicile trebuie să le treci. Dacă se ia în consideraţie zăpada de jumătate de metru pentru a executa o acţiune, cred că se reflectă în general în muncă. PTT-ul[264] poate circula, şi omul de Securitate, nu? Aşa că în privinţa aceasta, într-adevăr Direcţiile noastre din Direcţia Generală vor trebui şi vor face acest lucru, vor întări colaborarea sub acest aspect.

Încă o problemă în cadrul colaborării şi ajutorului. Tovarăşii de sus cer executarea, aceasta nu înseamnă că Direcţiile noastre se bucură de imunitate, ca în faţă voi să nu le spuneţi singuri şi să nu le cereţi şi lor [socoteală]. Mă refer la acele arătate de maiorul Senater, care a arătat că din iunie pînă în decembrie au stat hîrtiile [la Direcţia Generală] şi nu s-a răspuns. Cereţi tovarăşi, sînteţi în drepturile voastre. Dacă v-am criticat, asta nu înseamnă că multe din lipsuri nu sînt valabile şi pentru noi. În chestiunea aceasta nu trebuie lăsat şi există şi modalitate şi posibilităţi, cereţi, insistaţi şi să se satisfacă. Acesta va fi un aspect al ajutorului de jos în sus, să cereţi de la noi muncă, cum cerem noi de la voi.

Încă o chestiune pe care o aduc tocmai ca o dovadă în plus. Un caz concret de lipsurile colaborării dintre noi. Tovarăşul colonel Petrescu a dat o serie de exemple. Nu vreau să fac polemică că nu sînt de acord cu ce a spus, probabil nu s-a exprimat just, în problema investigaţiei a spus că pentru investigaţii nu-i nevoie de informatori, însă investigaţii se fac tot prin informatori. Este vorba de o chestiune care se discută la noi. Direcţiile informative ale noastre primesc informaţii, majoritatea informaţiilor se cer, sau aproape toate, să fie verificate. Tot în cadrul birocratizării noastre, ne-am învăţat să punem rezoluţii şi dacă se poate şi cu ştampila. *Verificat* şi atît. Investigaţiile sînt necesare pentru anumite date de identitate şi anumite amănunte din viaţa individului care ne interesează, relaţii şi aşa mai departe. Acesta este rezultatul investigaţiilor. S-a întîmplat că la noi într-un organ, Secţia 1, mai puţin 2, pune ştampila *verificat* şi ne-am pomenit cu tot materialul informativ blocat la investigaţii. Nu este just. Despre aceasta este vorba, punerea la punct. Dacă trebuie investigaţii trebuie informatori cît mai mulţi, care să caute să ne povestească date din viaţa acestor indivizi şi multe alte date. A fost o lipsă a noastră dacă a plecat un ordin circular de la noi şi nu a fost clar.

Deci aceste trei probleme am vrut să le precizez, pentru că am văzut că puţin a fost zdruncinate din directivele tov. Ministru Pintilie. Vor fi încă greşeli, însă sînt o serie de lucruri greşite în munca noastră care vi s-au arătat, care trebuie lichidate de acum înainte pentru că sînt clare. Aceasta vom urmări şi în timp scurt aşteptăm şi vom obţine rezultate.

Tov. Col. Guţan: Are cuvîntul tov. General Mazuru.

Tov. General Maior Mazuru: Nu am participat la toată şedinţa. Din ce am auzit, m-a atras problema care a ridicat-o tovarăşul Nicolschi, despre răspunderea individuală a fiecăruia. A fost foarte necesar aceasta, că de acum încolo este timpul nu numai a face

264. Prescurtare la Poştă, Telefon, Telegraf.

experienţă, trebuie să ştie că pentru acest lucru i s-a încredinţat ceva, ca să răspundă. Este problema care cîteodată ne-a pus şi pe gînduri, cînd stăm şi ne gîndim că unii din şefii unităţilor nu-şi cunosc unităţile, nici administrativ, nici politic. Şi nu mai este posibil să mai dăinuiască acest lucru. Toţi tovarăşii care sînt în conducerea unităţilor sînt tovarăşi care au de acum trei-patru şi chiar cinci ani de muncă. În privinţa aceasta, am vrut să atrag atenţia că şeful nu poate să nu sesizeze despre o serie de probleme. De aceea este şef, trebuie să-şi organizeze colectivul. Să nu se întîmple cum a spus tovarăşul Nicolschi, pune semnătură fără să cunoască ce este în lucrarea respectivă. În felul acesta nu poate să ajute nici munca, sau lucrează superficial şi nu putem să punem toată baza pe o lucrare care vine aici. Acest lucru nu mai este posibil, trebuie să trecem la o organizare destul de serioasă. Nu am avut experienţă, nu am avut oameni, de acum este timpul ca să le cerem şi lor lucru, să le dăm directive verificate, să nu dăm directive altfel. Azi, cînd s-a ţinut Conferinţa, s-a tratat o linie clară, amănunţită, cu o serie de date, ca noi cu aceste lucruri să rămînem sus la directorul regional sau şefii judeţeni şi jos să nu se cunoască aceste directive? Nu se dă numai unei persoane directive, dar unde trebuie să arătăm cum să muncească, acolo nu mai este secret. Pentru că cît de capabili am fi la conducerea unei unităţi, dacă nu avem colaboratori, nu vom putea face faţă. Aceasta este pe linie operativă, politică şi administrativă.

Tovarăşul Ministru Pintilie cred că a precizat că de aceea sîntem oameni politici, ca acolo să răspundem de toată munca. Trebuie mai întîi de toate să ştim cu cine lucrăm. Sînt convins că sînt şefi de unităţi care nu cunosc oamenii, nici pe aceia de aproape care lucrează în munci de răspundere. Ca să dai o sarcină, trebuie să cunoşti posibilităţile omului, în ce măsură poate să rezolve acest om. Nu-şi cunoaşte oamenii şi nici nu şi-a dat osteneală să-i cunoască. Pentru ca să putem duce munca cum trebuie, trebuie din timpul nostru să ne dăm osteneala, să cunoaştem şi omul cu care lucrăm, să-l ajutăm unde vom constata că omul are lipsuri şi aşa vom putea suplini o serie de munci greşite sau lipsuri care se văd în munca noastră în general[265].

În problema cadrelor, am văzut că n-am lucrat destul de serios. Ne-am gîndit că sînt oameni noi, nu am depus osteneală ca aceşti oameni să fie cu adevărat noi şi nu cu un trecut mai rău ca aceia din vechea Siguranţă. Trebuie să deschidem ochii bine, ca atunci cînd încadrăm omul să ştim că avem sarcina de a-l creşte şi educa în munca de viitor. Cei care fac această muncă să fie îndrumaţi. Cînd vine [dosarul] sus, noi să avem cel puţin 90% că acea propunere este justă. Şi în problema aceasta trebuie să ne ocupăm mai serios. Cînd punem semnătura, să nu ne trezim *că cum se poate de am semnat eu ?*. În ce priveşte munca noastră a Securităţii, noi lucrăm şi pe linia contrasabotajului, care s-a accentuat foarte serios. Toate organele Statului să aplice linia Partidului şi Guvernului şi să urmărească întocmai, şi tocmai noi nu respectăm aceste dispoziţiuni ale Partidului şi Guvernului!

265. Uşor de spus la „centru" şi greu de realizat în practică, îndeosebi din cauza calităţii îndoielnice a cadrelor, racolate, cum s-a văzut, aproape exclusiv pe criteriul fidelităţii dovedite faţă de „linia partidului". Astfel, deseori şefii aveau de-a face opoziţia deschisă a subalternilor, după cum se plîngea într-o şedinţă căpitanul de Securitate I. Kovacs, fost anchetator la Oradea, promovat în funcţia de şef al Securităţii din Raionul Huedin: „Tov. Brie face o serie de intrigi în special la adresa mea, că sînt deştept, că le pretind muncă. Mare scandal e cînd îi cer muncă concretă, cînd îi cer să raporteze ce a făcut" (*Ibidem*, dosar 10182, f. 34).

Noi cerem ca planul să fie executat întocmai şi aceia care nu execută sînt sabotori conştienţi sau inconştienţi. Avem sarcina să urmărim pe alţii, dar să vedem în ce măsură executăm noi. În două regionale [s-au cheltuit] 600.000 de lei numai pe deplasări. Se duce 10 km, cînd s-a întors face ordin de deplasare. Noi sîntem împotriva acestui lucru şi noi tocmai îl facem!

S-a ridicat problema hainelor civile. Este ridicol. Dar el are salariu. Sau dacă nu îi dădeam, cum era înainte?[266] Poate să-şi facă. Muncitorul în fabrică munceşte cu leafa care o are şi îşi face şi haine. Mînuirea de fonduri şi bunuri este cea mai mare greşeală. Aţi citit în *Scînteia* comunicatul dat de Guvern în ce priveşte îndeplinirea planului. Omul să ştie că este verificat, la o lună o dată o să-l întrebe şeful cum a făcut şi ce a făcut. Contabilitatea şi administraţia, adică munca administrativă pe baze normate nu s-au făcut întîmplător. Pentru a putea intra în planul de perspectivă de 5 ani, să ştim în ce măsură vom putea să planificăm la justa valoare fiecare industrie în parte, ca Statul, Guvernul să nu mai meargă cu ochii închişi, să mai avem suprinderi, s-au introdus aceste normate, ca să avem o evidenţă clară, ca să intrăm în planul cincinal. Trebuie să ne verificăm cam cît ne trebuie în realitate, ca să nu avem surprize, să prevedem mai puţin şi să nu avem de unde scoate. La întrebuinţarea materialului, de asemeni, în ce priveşte întrebuinţarea maşinilor se fac abuzuri. Tovarăşul Ministru Pintilie a dat linia. Nu putem să abuzăm de anumite maşini ale diferitelor instituţii. În ce priveşte maşinile auto, s-au făcut abuzuri. Din cauza lipsei de control s-au întîmplat astea. Bine a arătat un tovarăş, ca să nu lăsăm oamenii să intre în puşcărie, trebuie să-i ferim de a se spurca. În felul acesta, dacă nu simt control, ei îşi fac de cap[267]. În ceea ce priveşte maşinile care au venit azi cu mari sacrificii, nu este voie să ne batem joc de ele. Poate Serviciile Judeţene să se dea peste cap, ele au maşini. Maşinile vor fi repartizate de birouri. Nu are voie să meargă de la un birou la altul. Se va trece numele şefului respectiv şi şoferul care semnează că acea maşină va fi deservită numai biroului cutare. Nu se mai admit plimbările acestea,

266. Mazuru se referă la cei mai vechi şi de nădejde dintre ofiţerii Securităţii, care îşi făcuseră ucenicia în Formaţiunile de Luptă Patriotice, pepiniera de cadre a Corpului Detectivilor din Siguranţă, unde s-a dezvoltat, sub comanda lui Nicolschi, nucleul viitoarei Securităţi (M. Oprea, *Naşterea Securităţii...*, *passim*).

267. Modul în care conducătorii auto din Securitate „îşi făceau de cap" cel mai frecvent era încălcarea regulilor de circulaţie şi provocarea unor grave accidente, soldate în unele cazuri cu victime. Într-un Ordin circular din 27 martie 1951, Pintilie Gheorghe atrăgea atenţia că şoferii Securităţii „nu opresc la semnalele făcute de miliţieni, trec peste stopuri, în urma unor abateri refuză să răspundă faţă de organul de Miliţie, să se legitimeze şi pur şi simplu încep să se certe cu organul de Miliţie, adunînd public în jurul lor, merg cu viteză nereglementară, fără a avea motiv pentru aceasta. Sînt cazuri cînd provoacă accidente grave şi printr-o lipsă de răspundere condamnabilă fug de la locul acestuia". Erau daţi ca exemplu, între altele, şoferul autoturismului 7997 de la Regiunea Bîrlad, care a tamponat în Bucureşti, în Piaţa Aviatorilor, „un autoturism sovietic" şi sergentul-major Darasz Ludovic de la Caransebeş, care a accidentat mortal un soldat şi a fugit de la locul faptei, ulterior refuzînd „să predea carnetul de conducere". Se mai arăta că „sînt unii ofiţeri care călcînd peste toate dispoziţiunile conducerii şi peste învăţămintele care trebuiesc trase din experienţa tristă a unor tovarăşi, trec la volanul maşinii în locul şoferului şi provoacă accidente grave". Experienţa citată de Pintilie era cea a lui Coloman Ambruş, protagonistul unui grav accident de circulaţie, produs în circumstanţele descrise în Ordinul circular (ASRI, fond D, dosar 9897, f. 175-179 şi 535-539).

că fiecare funcţionar se urcă şi în două săptămîni distruge maşina. Aceste maşini s-au adus cu sacrificii şi nu avem posibilitate să venim cu alte maşini. S-a ridicat problema că din cauza lipsei de transport nu se poate face, acum s-a venit cu aceste maşini. Va trebui să se organizeze, să-şi facă toţi treaba.

Trebuie să ne ocupăm să ne cunoaştem unităţile, oamenii cu care lucrăm, bunurile pe care le avem şi cum le întrebuinţăm. Dacă mergem pe linia de a nu cunoaşte deloc, nu o să ştim nici oamenii care sînt acolo şi ce reprezintă şi ce capacitate şi ce pot să dea. Cu aceasta închei.

Tov. Col. Guţan: Tovarăşi, am ajuns aproape de sfîrşitul discuţiei noastre. Trebuie făcută o încheiere a acestor discuţii. Tovarăşi, eu în cuvîntul meu, în încheierea pe care o fac, nici eu n-am să vin cu lucruri cu totul noi pe care dvs. să nu le fi auzit, pe care să nu le fi ştiut. Ca un tablou în urma acestei întregi Conferinţe care durează deja astăzi a patra zi, să vedem ce stă în faţa noastră, ce stă în faţa Securităţii, care este sarcina centrală, obiectivul general al Securităţii, cu ce forţe pornim la realizarea lor şi în ce împrejurări. Aţi auzit despre ascuţirea luptei de clasă şi nu este nouă această temă pentru dvs., nu este nouă, că o simţim cu toţii pe spatele nostru, este lupta de clasă. Dar în cadrul acestei lupte de clasă, pe zi ce trece totuşi intrăm mai adînc într-o fază mai ascuţită a luptei de clasă. Într-o fază mai ascuţită intrăm pe măsură ce la noi în ţară se realizează progrese noi, se introduc schimbări, transformări noi, pe măsură ce mergem spre socialism[268]. Deja de-abia au început şi o serie întreagă de probleme pe linie de Partid, pe linie de Guvern, pe linie de CGM[269], pe linie de producţie, o serie de probleme noi, de schimbări, de transformări, deja sînt puse la ordinea zilei. Mai întîi de toate, stăm în faţa unei întăriri mai adînci în procesul de transformare socialistă a agriculturii noastre, deja un număr mai mare de gospodării agricole colective încep să se înfiinţeze. În această privinţă, CC şi Guvernul au luat hotărîri precise, deja au trasat drumul de mers[270]. Aceasta în cîteva cuvinte în domeniul agriculturii.

Avem Planul de Stat, în legătură cu realizarea Planului de Stat[271], Guvernul a luat iarăşi o serie de hotărîri, CGM de asemeni a luat o serie de hotărîri. Aplicarea tuturor acestor măsuri pentru noi Securitatea, înseamnă o serie şi o serie întreagă de sarcini, de munci profesionale. Nu există nici o hotărîre, nici o transformare, nici un eveniment economic, social sau politic, care pentru noi, Securitatea, să nu formeze un obiectiv, o preocupare. Duşmanul de clasă se ocupă. Dacă nu s-ar preocupa de toate aceste

268. Ca orice ofiţer politic al vremii, colonelul Guţan încerca să explice după propriile puteri absurda teorie stalinistă, potrivit căreia lupta de clasă se ascute, pe măsură ce socialismul „înaintează". De fapt, Stalin a folosit acest artificiu ideologic pentru a ordona lichidarea rivalilor săi imaginari, identificaţi ca duşmani de clasă strecuraţi în rîndurile partidului. În plină campanie de vînătoare a „devierilor", la Bucureşti, teoria stalinistă făcuse deja o victimă (Lucreţiu Pătrăşcanu) şi avea să mai facă victime în 1952, cînd Dej şi-a înlăturat, după modelul stalinist, ultimii potenţiali rivali la conducerea PMR – triada Pauker, Luca şi Teohari Georgescu.
269. Prescurtare de la Confederaţia Generală a Muncii (sindicatele comuniste, viitoarea UGSR).
270. Vezi notele 82 şi 83.
271. Planul de Stat pe 1950 fusese aprobat de Marea Adunare Naţională în 29 decembrie şi publicat în *Buletinul Oficial*, nr. 85 din 30 decembrie 1949, fiind al doilea „plan anual", înainte de trecerea din 1951 la planuri cincinale. Se stabilea, între altele, ca planurile anuale şi trimestriale ale fiecărui minister, inclusiv MAI, să fie analizate şi aprobate de Consiliul de Miniştri (articolul 2).

transformări, schimbări, de toate aceste evenimente, noi n-am avea de lucru. Dacă el pur şi simplu ne-ar lăsa în pace, n-am avea de lucru, am merge pe drumul construirii socialiste liniştit şi paşnici, lucru absolut neştiinţific, lucru care în realitate nu se poate petrece. În realitate schimbările, transformările, acestea merg pe un drum cunoscut de salturi, de ciocniri, de ciocniri din ce în ce mai ascuţite. Cu cît mai mult realizăm, dăm lovituri duşmanului, cu atît mai mult pierde de sub picioare terenul la noi în ţară, cu atît mai mult se înverşunează, creşte ura duşmanului împotriva noastră, cu atît mai mult caută mijloace noi pentru a împiedica, pentru a frîna drumul nostru. Noi trebuie să împiedicăm tocmai încercarea lui de a frîna, de a submina. Duşmanul nu acţionează la noi în ţară în mod izolat, nu este el singur lăsat în părăsire[272].

Să ne închipuim iar o situaţie care nu există în realitate către care noi tindem şi în mod ştiinţific se va realiza o dată că n-ar exista angloamericani[273], care nu este azi, dar va fi, că n-ar exista radio american sau Londra sau Turcia şi Spania şi toate aceste lucruri[274]

---

272. CIA era surprinzător de exact informată în legătură cu situaţia mişcărilor de trupe armate din România, dar mai puţin cunoscătoare în ceea ce priveşte starea de spirit a românilor, care începuse să ia forma unei aşteptări resemnate a intervenţiei americane, aşteptare ce înlocuia împotrivirea deschisă, aceasta ca urmare a represiunilor brutale ale Securităţii. Astfel, deşi cunoşteau că efectivele armatei române sporiseră din ianuarie 1950 pînă în martie 1951 de la 186.000 la 205.000 militari, la care se adăugau 66.000 în „forţele interne de Securitate" (de fapt, cifra îngloba Trupele Securităţii şi Miliţia), precum şi faptul că MFA primise de la sovietici un „ajutor" de două divizii de tancuri T34 amplasate în dispozitiv la graniţa cu Iugoslavia, americanii considerau că majoritatea populaţiei este „ostilă" comuniştilor şi gata de acţiune (Central Intelligence Agency, *National Intelligence estimate : probability of an invasion of Yugoslavia in 1951*, N-I-E 29/20 march 1951, pp. 4-5).

273. O mare parte a populaţiei părea să creadă că se va întîmpla exact invers. Unul dintre cei care îi „aştepta pe americani", Gheorghe Nica, se adresa conducerii comuniste din comuna Fîntînele : „Ce ascultaţi voi Radio Moscova, ce spun ruşii, voi nu ştiţi că Tito a sunat mobilizarea ? ". Tot el afirma că, după venirea americanilor, „o să vedeţi voi cum o să ajungem pînă în fundul Rusiei. Credeţi că mai stau mult comuniştii la putere ? ". (ASRI, fond D, dosar 4054, f. 9 ş.urm., raport nr. 581 din 24 martie 1950, semnat de locotenentul-major Nicolae Negulescu de la DRS Cosntanţa, Biroul Hîrşova).

274. Ascultarea posturilor străine era pedepsită cu închisoarea, sub incidenţa prevederilor penale privind „propaganda duşmănoasă", iar acestea erau atent monitorizate. Deseori, la posturile străine venea vorba chiar despre securişti şi abuzurile lor, mai ales în cazul epurărilor operate în MAI şi MFA. Astfel, un comentariu al „Europei Libere" (Item no. 2.431/62) arăta că „deblocările de angajaţi" în aceste instituţii se fac „cu abandonarea lor totală şi dezinteres pentru soarta lor. La acestea se adaugă pentru cei din MAI procese intentate pentru nerespectarea legalităţii, cum ar fi la serviciul de anchete Dulgheru-Dulbergher, reeducări - cu condamnarea comandantului Dumitrescu din Piteşti şi a locotenentului Avădanei din Gherla ; afacerea Canalului, cu condamnarea lui Borcea şi Albon ; afacerea Salcia, cu condamnarea locotenentului Pavel. Toate aceste procese ce implică multe condamnări şi concedieri din MAI (Securitate, Miliţie, Penitenciare) produc o adevărată panică ce arată o atitudine mai conciliantă, dar nu trasatii de sus, ci mai ales din frică de răspundere. Elementele tinere din MAI ce înlocuiesc pe mulţi din cei vechi nu au încă suficientă experienţă". De remarcat că Gheorghe Gheorghiu-Dej îşi pierdea multe ceasuri citind şi adnotînd (deseori cu injurii) transcrierile „Europei Libere" şi ale „BBC"-ului, păstrate într-un fond de documente la Arhivele Naţionale Istorice Centrale, care a fost pentru scurtă vreme accesibil cercetătorilor, fiind ulterior retras fără explicaţii (ANIC, fond 80, dosar 719, 720, 725, 726, 727).

şi că toţi duşmanii noştri din interior, din ţară n-ar şti nimic despre America[275] şi toate acelea arătate. Ar fi oare lupta de la noi din ţară atît de ascuţită? Fără îndoială că nu, fără îndoială că foarte mulţi dintre duşmanii care azi activează n-ar mai avea curajul să mai ridice capul, n-ar înceta complect munca, dar munca noastră ar fi mult mai uşoară. Asta înseamnă că avem să ne războim nu numai cu duşmanii din ţară, din interior, ci şi cu duşmanii din afară, asta înseamnă că duşmanul din interior este o secţie a capitalismului imperialist din străinătate. El acţionează în mod conştient ca o secţie, el ascultă de dispoziţiunile, de măsurile, de hotărîrile pe care le ia capitalismul străin şi ascultă foarte atent şi propagă toate celelalte idei. Dacă am privi lucrurile numai în felul acesta, atunci poate că s-ar găsi unii care să se sperie şi să zică că la noi în ţară sînt destui, mai vin şi cei din străinătate împotriva noastră, înseamnă că cine ştie care va fi situaţia![276]

Trebuie să fim conştienţi de un lucru, că ceea ce se petrece la noi în ţară, schimbări, ascuţirea luptei de clasă, cu organizaţii subversive, bande, sabotaj, asasinate, manifestarea diferitelor culte, toate aceste forme nu sînt cu totul noi în istorie. Ele existau şi înainte. Istoria Uniunii Sovietice, Istoria Partidului Bolşevic ne învaţă tovarăşi, ne arată că aceste situaţii nu sînt noi, că s-au petrecut şi în Uniunea Sovietică, că şi acolo în perioada de după primul război mondial, după Marea Revoluţie din Octombrie şi în perioada creării gospodăriilor agricole colective, imperialiştii străini au împînzit Uniunea Sovietică cu agenţi, cu spioni, cu provocatori, au creat bande organizate, subversive, sabotaje mai mari şi mai mici, au instigat şi provocat rebeliuni. Aceasta ne arată că lucrurile nu sînt noi pentru noi, că atunci cînd am pornit pe acest drum de construire a socialismului, ştiam că vom întîmpina aceste încercări ale duşmanului. Însă în mod conştient mergem pe acest drum, că nu avem de ce să ne temem, cu atît mai mult cu cît măreţul exemplu al Uniunii Sovietice ne-a dovedit că toate aceste exemple pot, trebuie şi vor fi înfrînte pînă la sfîrşit. Aceasta este realitatea.

De ce am ţinut să vă arăt aceste aspecte? Pentru că m-am gîndit că timpul afară se încălzeşte, că în curînd pădurile vor înverzi, va deveni mai uşor şi am avut şi vara trecută un aspect general de o încrîncenare a luptei[277] şi în condiţiile acestea putem să ne aşteptăm din nou la o încrîncenare a acestei lupte, la o ascuţire a acestei situaţii. Trebuie

275. În contextul tensionării relaţiilor cu Iugoslavia, aşteptarea „americanilor" căpătase un sens mult mai precis. Iminenţa unui război salvator era invocată de tot mai mulţi, iar informatorii Securităţii nu mai prideau să noteze „zvonurile" şi „instigările". Oamenii căpătaseră curaj. Astfel, în comuna constănţeană Saraiu, ţăranul Vasile Piţigoi se adresa lui Vartolomei Braşoveanu: „Ce te-a făcut mă, pe tine, să te înscrii în partid? Nu vezi că sînt înscrişi numai golanii care au venit la conducere?". În comuna Crucea, Constantin Moraru susţinea că „în curînd se va schimba conducerea din RPR şi voi spînzura de limbă pe toţi cei din conducerea de azi". Lîngă Hîrşova, la Vadu, Gică Stavarache îi spunea unui membru PRM: „Ce credeţi voi, mă, că partidul ăsta o să stea cît lumea la putere? Ce-ai să te faci pe urmă?". (ASRI, fond D, dosar 4054, *passim*).

276. Rapoartele Serviciului Inspecţii din DGSP consemnează numeroase exemple de defetism. Astfel, chiar printre ofiţerii care luptau împotriva bandelor, selectaţi dintre cele mai competente cadre, se afirma în 1953 că „bandele sînt de neprins, bandiţii sînt superiori organelor noastre, prin sistemul lor de a acţiona" (*Ibidem*, dosar 10135, f. 38-39).

277. Se referă la înmulţirea acţiunilor grupurilor de rezistenţă armată din munţi, sporadice pe timpul iernii, dar mult mai numeroase în anotimpurile calde. Aceste acţiuni antrenau nu o dată populaţia satelor în manifestări ostile regimului şi menţineau o stare de spirit turbulentă în raport cu autorităţile comuniste, la rîndul lor timorate de faptul că deveniseră ţinta predilectă a partizanilor.

în mod conştient să ştim să vedem ce avem în faţă, ca să fim pregătiţi pentru a întîmpina aceste situaţii, aceste împrejurări şi a le întîmpina nu ca pompierii, aşa cum am ajuns să fim în vara trecută, ci a le întîmpina ca organe de Securitate ale Poporului. A şti să preîntîmpinăm toate aceste situaţii, trebuie să le prevedem. Iată de ce am pus în faţa dvs. acest tablou şi de ce am ţinut să arăt în faţa dvs. aceste situaţii. Asta înseamnă întărirea rîndurilor noastre, a ne revizui munca, a revizui toate directivele, toate instrucţiunile care le-am primit. Aceasta înseamnă a ne pregăti.

Să vedem în ce situaţie sîntem noi astăzi. Sîntem în situaţia în care într-adevăr toată energia, toate forţele Securităţii se îndreaptă în lupta împotriva duşmanului de clasă. Trebuie să spunem clar şi deschis: nu, tovarăşi. Nu întreaga forţă de luptă este îndreptată împotriva duşmanului de clasă, nu toate energiile unităţilor noastre sînt îndreptate împotriva duşmanului de clasă, nu toate puterile noastre sînt încordate numai în direcţia aceasta. Acesta este obiectivul nostru principal, general, pe acesta trebuie să-l urmărim. Lichidarea duşmanului sub toate formele şi aspectele lui. Din toate problemele, din toate ceea ce au vorbit tovarăşii directori din DGSP, din ce aţi vorbit dvs., din problemele care le-a ridicat tov. Ministru, tov. General Nicolschi dacă veţi lua şi analiza, veţi observa că o serie întreagă de energii, o serie întreagă de forţe merg în altă parte, dacă nu merg în lupta împotriva duşmanului de clasă.

Concret, să luăm un exemplu: Tovarăşul Ministru Pintilie a arătat că şi în vara trecută s-au făcut arestări de PNŢ-işti şi că cu ocazia aceasta s-au făcut multe greşeli şi după urma acestor greşeli, a trebuit să mobilizăm din nou la muncă tovarăşii din unităţile noastre, să piardă ei timp, să piardă energie, ca să observăm pînă la sfîrşit că o bună parte din munca noastră a fost irosită, a fost îndreptată împotriva acelora împotriva cărora nu trebuia. A dat posibilitatea să ne creem încă alţi duşmani. Iată o iroseală de energie, o iroseală serioasă de forţe, din cauza lipsei de organizare, din cauza lipsei de aprofundare a problemelor, muncii superficiale. Vă întreb, tovarăşi: dacă timpul acesta care a fost îndreptat în direcţiile acestea, şi-ar fi îndreptat forţele de la început la o muncă serioasă, concretă şi n-am fi avut această lipsă, n-ar fi fost nevoie să mobilizăm a doua oară, am fi putut realiza mai mult? Acesta este numai un aspect al problemelor, numai o formă sub care energiile noastre se pierd pe drumuri greşite. Aici trebuiesc ridicate o mulţime de probleme.

Aţi arătat şi unele frămîntări ale tovarăşilor şi n-au fost toate acestea frămîntări. În legătură cu Ordinul 50[278] şi o serie de alte probleme, o serie întreagă care frămîntă pe tovarăşi, care preocupă pe tovarăşi, care le răpeşte energie, forţe, combativitate, răpesc acestea din mijlocul Securităţii, răpesc din această energie care trebuie să fie îndreptată împotriva duşmanului. Tovarăşi, să privim puţin mai adînc aceste probleme şi să analizăm fiecare dintre dvs. Felul oamenilor noştri din Securitate, mentalitatea lor, preocupările lor. Mulţi se preocupă că nau fost avansaţi. S-au găsit unii să-şi rupă epoleţii că nu au fost avansaţi, alţii că nu primesc Ordinul 50[279]. Dacă am merge şi am auzi pe fiecare tovarăş din unitatea noastră atunci cînd merge pe stradă, cînd stă acasă, într-un restaurant sau la o petrecere ce preocupări are el, veţi găsi că el discută şi despre femei şi despre vin şi despre tot felul de lucruri. Aproape nici nu veţi găsi ca să se preocupe de Hotărîrea în

278. Cel care conţinea noile grile de salarizare şi drepturi în hrană şi echipament. Nemulţumirile rezidau în special în marile diferenţe de venituri între gradele şi funcţiile mici şi cele de vîrf, între Direcţia Generală şi Direcţiile Regionale, între Securitate şi Miliţie.

279. Că nu primesc suficiente gratuităţi în produse, lemne şi echipament.

privinţa însămînţărilor şi alte lucruri, că mentalitatea oamenilor noştri încă este departe de nivelul necesar[280]. Unii în mod mecanic [sînt în stare] să-ţi extragă cîteva date, să-ţi pună ca sarcină de Securitate, ceea ce însă foarte rar se întîmplă. Aceasta trebuie să frămînte şi să preocupe oamenii noştri. Pe ei îi preocupă avansările, Ordinul 50, hainele, dar nu îi preocupă şi aceste probleme. Iată cît de departe sîntem noi de mentalitatea comunistă care ne trebuie nouă în Securitate. Pe tovarăşii noştri în mare parte nu-i preocupă cum îşi duce munca, care sînt realizările, lipsurile lui în muncă, cum să lichideze acestea, cum să-şi organizeze mai bine munca, ce metode trebuie să întrebuinţeze pentru a recruta mai bine, mai just informatori, pentru ca să folosească mai bine informatorii. Dacă analizaţi ce gîndesc şi ce fac tovarăşii noştri atunci cînd sînt lăsaţi singuri, veţi vedea că nu-i preocupă, nu-i frămîntă aceste probleme. Sînt unii care îi preocupă, dar sînt puţini, imensa majoritate sînt care nu-i preocupă. Acesta este un aspect. Atîta risipă de energie, de forţe.

Alt aspect: cîtă energie şi cîtă forţe se pierd pe linia Direcţiei a 8-a [Cadre] pentru anchete, pentru cercetări a tot felul de abateri. Iată o risipă de forţe, o risipă enormă şi în ce împrejurări se face această risipă de forţe în cadrul Securităţii? În împrejurări cînd noi avem unităţi între 35 şi cam 90-95% încadrate cu efective necesare... În medie, avem între 45-55% din efectivele necesare. Deci, din jumătate din efectivele pe care le avem noi, o bună parte din forţe le risipim în aceste împrejurări, cînd în faţa noastră stau probleme atît de mari, de importante, de grele în acelaşi timp. Cred, tovarăşi, că această situaţie trebuie văzută, analizată mai adînc, cred că această situaţie trebuie revizuită. Cred că atunci cînd trebuie să pornim la lichidarea lipsurilor, trebuie mai întîi de toate să privim asupra noastră, privirile să le îndreptăm asupra noastră, să nu ne fie teamă să ne cunoaştem, să ne analizăm fără milă pe noi, activitatea noastră, mentalitatea noastră şi atunci vom găsi că mulţi, foarte multe gînduri, fapte, acţiuni, manifestări ale noastre sînt totuşi străine de noi, sînt totuşi sădite în noi de duşmanii noştri, că foarte multe din aceste acţiuni, fapte, manifestări sînt puncte comune, toate acestea sînt rămăşiţele încă puternice ale educaţiei vechi, mentalitatea pe care a sădit-o timp de zeci de ani de zile în noi. Şi acolo, în cei şapte ani de acasă a predominat, a stăpînit morala burgheză, mentalitatea burgheză, felul de viaţă burghez. Trebuie să pătrundem aceste lucruri să le înţelegem bine, să nu ne fie teamă de a ne privi în noi, să avem acest curaj.

Sînt mulţi tovarăşi la noi şi chiar în sala aceasta care nu admit să fie criticaţi, la noi sînt mulţi tovarăşi care nu admit să-şi facă autocritică, sînt mulţi care pur şi simplu prin firea lor se răscoală de a recunoaşte o greşeală şi aproape totdeauna crede că îi scade prestigiul, c-o să-şi piardă autoritatea. Da, tovarăşi, îţi pierzi atuncea cînd nu-ţi faci autocritică, cînd nu primeşti critica, cînd o lipsă nu vrei s-o recunoşti, sau recunoscînd-o o recunoşti numai formal. Atunci îţi pierzi şi prestigiu şi autoritate. Tovarăşul Ministru Pintilie a spus: „şi eu am greşit că n-am fost atent cu ordinele din vara trecută". I-a scăzut prestigiul, autoritatea? Îl respect cu atît mai mult, îmi este mult mai drag acest

280. Practic, profilul ofiţerului de Securitate, similar cu portretul „cekistului" sovietic descris de literatura proletcultistă şi aşezat în parametri „ştiinţifici" de Macarenko a fost alterat deseori de vicii şi pasiuni lumeşti, de ambiţie, infatuare şi dispreţ în raport cu celelalte cadre, pe măsura avansării în grad sau funcţie. Astfel, cu toate sutele de mii de ore de şedinţe şi analize, Securitatea a luat chipul şi asemănarea cadrelor ei, iar printre ofiţeri şi subofiţeri prea puţini erau cei care îmbrăcaseră uniforma poliţiei politice doar din convingerea nestrămutată a unei cauze juste.

tovarăş. Dar de ce sînt atîţia şi atîţia şefi de servicii de la noi, care atunci cînd vine cineva să-i arate o lipsă, spune „pleacă de aici, tu vii să mă înveţi?". De unde această atitudine? Iată o mentalitate absolut străină de noi, o mentalitate care ne împiedică să ne îmbunătăţim munca, să mobilizăm toată forţa împotriva duşmanului. Da, am lipsuri. M-am hotărît, am lichidat. Reped pe oameni, îi îndepărtez şi acel subaltern de multe ori pleacă, se retrage şi nu mai îndrăzneşte altădată. Sînt cazuri mai grave cînd vine un tovarăş să facă o propunere şi este repezit, bruscat şi de multe ori propuneri bune sînt respinse, că vine de la subalterni, pentru că pe şef nu l-a dus capul să înţeleagă şi pe subaltern l-a dus capul. Acestea sînt piedici în muncă, sînt situaţii, sînt purtări, sînt atitudini care demobilizează pe subalterni, care frînează în munca lor.

Noi, tovarăşi, la Direcţia Politică am interzis ca şefii de unităţi să fie criticaţi în Organizaţia de bază în faţa subalternilor şi am trasat ca linie că şefii de unităţi vor fi criticaţi individual, nu colectiv. De ce acest lucru? S-ar părea că mă contrazic cu cele spuse înainte. Nu este contrazicere, tovarăşi, este o adaptare la situaţia momentului, la pregătirea, la nivelul de educaţie partinică pe care le au azi în general tovarăşii noştri din Securitate. Tocmai lipsa de conştiinţă, tocmai lipsa de înţelegere în mod just, lipsa de a întrebuinţa în mod just critica ne-au făcut să luăm aceste dispoziţii. Pentru faptul că s-a întîmplat într-adevăr ca şeful de unitate care a fost criticat în faţa masei să-şi piardă autoritatea şi să nu mai poată munci în muncă profesională, pentru că nu-l mai ascultau tovarăşii. Masa noastră încă nu are nivelul de conştiinţă necesar ca să înţeleagă, că dacă critică pentru fapte care într-adevăr merită, să fie criticat, că dacă îl critică în şedinţa organzaţiei de bază dar în schimb cînd ies din şedinţa organizaţiei de bază să ia poziţia de drepţi în faţa şefului şi execută ordinele lui[281]. Şi dacă mă întreabă în afară cum este şeful meu, spun că este un şef foarte bun. Tovarăşii noştri nu înţeleg acest lucru, cînd tovarăşii noştri vor creşte la acest nivel, vom deschide felul acesta de critică.

Vreau să privesc această problemă din punct de vedere al şefului de unitate. Îi scade prestigiul dacă va spune în faţa subalternilor că a luat o măsură greşită? Eu sînt primul vinovat, tu după mine că nu mi-ai atras atenţia. Trebuie să găsim măsura justă şi să îndreptăm lucrurile. Nici din cauza aceasta nu-i scade prestigiul şi autoritatea, o astfel de atitudine duce la creşterea prestigiului. Şefii noştri de multe ori înţeleg să-şi susţină prestigiul nu pe baza unei atitudini juste sănătoase, înţeleg să-şi creeze şi autoritatea bătînd cu pumnul în masă, pedepsind, repezind oamenii, făcînd ca subalternii în loc să-i iubească şi stimeze, să tremure în faţa lor[282]. Acel şef are prestigiu care şi-l creează.

---

281. La şedinţele de partid s-au petrecut deseori întîmplări care depăşeau sfera „criticii" şi aduceau mai mult a insubordonare, iar cadrul dezbaterilor, eliberate de constrîngerile ierarhiei militare, a fost şi mai tîrziu folosit drept o tribună de exprimare a nemulţumirilor celor mici faţă de cei mari în grad. Astfel, un ofiţer supus criticii de către comandant la o şedinţă din 1954, la care participa şi secretarul raional de partid, şedinţă „în care am pus în discuţie activitatea sa de partid şi profesională", după cum arăta şeful local al Securităţii, s-a întors împotriva sa. Superiorul a fost vehement atacat de subaltern, trezindu-se „că pînă la urmă să văd că eu sînt analizat, că el a început să spună că sînt la fel cu cazul Beria, că acolo am să ajung pînă la urmă, încît nici tov. prim secretar nu mai ştia ce să facă. El a început să spună: *eu sînt fiu de miner şi voi toţi vă agăţaţi de fiii de miner*. M-a acuzat că sînt şovinist, că de asemenea tov. prim secretar la fel este şovinist" (*Ibidem*, dosar 10182, f. 34).

282. În multe birouri ale Securităţii, „munca" subalternilor se derula sub teroarea şefilor, care, în cel mai bun caz, se mărgineau la a-i persifla sau înjura. Adesea, neglijenţe minore erau

Altfel este un prestigiu şi autoritate extrem de superficiale, care se năruie la prima lovitură. Am avut exemplu un şef de serviciu care avea o atitudine de a repezi oamenii, de a-i înjura, de a nu primi critica, a încălca organizaţia de bază, biroul organizaţiei de bază, secretarul tremura în faţa lui şi cînd dătea un ordin, se duceau sfîrlează. Prima dată cînd s-a dat posibilitate de critică, au venit şi i-au turnat toate acestea în cap acestui şef de unitate şi înainte era primul pe judeţ, dar a devenit ultimul om din Securitate. Iată cum se năruie un astfel de prestigiu şi o astfel de autoritate.

Ţin să vă spun că nu ne trebuie un astfel de prestigiu şi autoritate, ne trebuie un prestigiu şi autoritate cîştigate, recunoscute de masă, recunoscute de subalterni, pe baza muncii noastre, pe baza atitudinii noastre, pe baza comportării şefilor noştri, astfel încît un subaltern să nu poată spune că acest şef este un şef care repede, înjură. Să nu ne urască tovarăşii, să ne iubească, asta trebuie să realizăm. Incontestabil, realitatea ne-a dovedit că în mare parte tovarăşii noştri au într-adevăr o astfel de autoritate şi astfel de prestigiu, dar sînt tovarăşi şefi de unităţi care au prestigiu şi autoritate create pe bază de frică şi teamă. Vă rog, ca atunci cînd ajungeţi la unităţile dvs. să vă revizuiţi comportarea, atitudinea, felul de muncă, să vă revizuiţi să vedeţi dacă nu cumva acest prestigiu şi autoritate sînt după urma bătăii cu pumnul în masă. Mai sînt şi şefi de unităţi care pretind să aibă prestigiu şi autoritate, nu bat nici cu pumnul în masă, dar în schimb se bat pe burtă cu subalternii. Îl întîlneşti strîngînd un cerc în jurul lui şi începe să spună o serie de lucruri cîte femei a avut şi cum le-a avut[283], şi cînd pleacă din cercul acesta pretinde să aibă autoritate. Fără îndoială că nu va avea prestigiu şi autoritate un astfel de şef de unitate. În spatele lui, subalternii rîd, îşi dau cu coatele pe seama acestui şef de unitate. Iată încă un aspect al acestei manifestări şi atitudini pe care le avem noi, acele situaţii pe care le creem în unităţile noastre şi care frămîntă pe subalternii noştri, îi demobilizează şi fac ca energiile lor să fie răpite în altă parte decît în lupta împotriva duşmanului.

---

pedepsite cu arestul, iar unii ofiţeri îşi brutalizau oamenii din subordine. Rapoarte ale Securităţii relevă starea de presiune care îi determina pe unii să părăsească „munca de Securitate", îi îmbolnăvea de ulcer pe alţii sau le provoca o asemenea labilitate psihică, încît se ajunsese la situaţia în care „anumiţi tovarăşi plîng atunci cînd le arăţi lipsurile" (*Ibidem*, *passim*). Această presiune la care erau supuşi lucrătorii operativi se răsfrîngea în ultimă instanţă asupra celor anchetaţi de ei sau a informatorilor lor, care suportau descătuşările nervoase pricinuite de asprimea şi rigorile uneori absurde impuse de şefi.

283. La Securitate, bîrfa era la ea acasă. Pe de altă parte, aventurile de notorietate povestite la birou, ca şi o relaţie prea „sinceră" puteau avea o turnură tragică, pentru că în lumea plină de intrigi şi tensiune a securiştilor, relaţiile cu o femeie puteau deveni o armă periculoasă în mîna rivalilor. De pe urma unei legături extraconjugale, un ofiţer de Securitate şi-a pierdut postul şi libertatea, după cum relata Teodor Dincă, adjunctul lui Dulgheru la Direcţia Anchete: „în serviciul condus de maiorul Andreescu Matusei exista fostul locotenent Patriciu Alexandru, care, deşi însurat, trăia cu dactilografa Zamfirescu Elena. Am luat măsuri de îndepărtare a lui din serviciu, fiindcă s-a descoperit cu această ocazie că fusese legionar". Chiar şefii din cele mai înalte eşaloane ale Securităţii dădeau exemple negative în materie de bîrfă. Considerîndu-se sfidat de atitudinea şefului său Mişu Dulgheru, subdirectorul de la Anchete, colonelul Teodor Dincă, îl pîrăşte pe acesta generalului Mazuru, bazîndu-se pe faptul că observase cum „între Mazuru şi Dulgheru exista o rivalitate pe chestia apropierii faţă de Ministrul adjunct Pintilie". Fără şanse însă: „Mazuru mi-a arătat că nu este de acord cu această poziţie, că personal a ridicat această problemă d-lui Ministru Adjunct Pintilie Gheorghe, din a cărui discuţie a înţeles că acesta îl sprijină şi încurajează în atitudine pe Dulgheru, deoarece îi plac foarte mult glumele pe care le spune" (M. Oprea, *Fapte şi moravuri...*, *passim*).

O să vă spun nu un lucru nou, un lucru care a fost prelucrat şi care din nou şi din nou trebuie prelucrat. Este vorba de vigilenţă, despre conspirativitate. Nu mai vorbesc, cred că nu există serviciu în care tovarăşii de la noi din Direcţia Politică să nu fi vorbit despre conspirativitate, vigilenţă în faţa duşmanului de clasă şi sub toate aspectele ei. Ţin să reamintesc tovarăşilor, a intra în Securitate, a purta epoleţi albaştri, a fi învestit cu puteri de a urmări, de a cerceta, de a trimite în judecată oameni, de a aresta, de a priva pe alţii de libertate sînt lucruri extrem de importante. Cine ne încredinţează acest drept? Clasa din care facem parte, Partidul nostru ni le-a dat, Guvernul. Pentru ce? Pentru ca acest drept să fie îndreptat împotriva duşmanului de clasă. Este un drept care cere multă gîndire, adîncire. Este un drept pe care trebuie să ştii să-l mînui cu multă abilitate. Este ca un ascuţiş, cu acest drept jucăm ca pe un vîrf de ascuţiş, putem să cădem într-o parte sau alta. Dacă cădem în partea pozitivă, atunci înseamnă că lovim în duşmanul de clasă, dar cînd cădem în cealaltă parte, înseamnă că lovim nu în duşmanul de clasă, ci pe alături şi cînd lovim alături, atunci acest drept în loc să lichideze duşmanul de clasă ne creează duşmani. Iată de ce acest drept trebuie judecat şi nu trebuie să fie întrebuinţat cu uşurinţă. Însă atunci cînd am judecat bine o situaţie, atunci ni se cere să mai avem şi altă calitate, hotărîre în execuţie, fără şovăială. Lovituri crîncene împotriva duşmanului pe care l-am precizat bine, fără milă, şi să-l lovim aşa ca să nu se mai ridice în viaţa lui. Iată încă o calitate care ni se cere nouă. Şi în cadrul acestui drept trebuie să fim vigilenţi cum îl folosim, să nu ne creem singuri de lucru şi să ne îngreunăm, prin aceasta, munca noastră.

Tovarăşi, dar vorbind despre vigilenţă trebuie să cuprindem şi alt aspect. Încredinţarea unui astfel de drept, înseamnă că trebuie să ai oameni de încredere, oameni devotaţi clasei muncitoare, oameni care să nu folosească acest drept decît numai în interesul Partidului. Partidul a găsit că noi aceştia din Securitate sîntem astfel de oameni. Noi n-am venit singuri, pe noi ne-a trimis Partidul şi cînd ne-a trimis ne-a verificat. Tov. Popescu a arătat cît de miticulos [sic!] se verifică oamenii cînd intră în Securitate. Partidul, Comitetul Central, a luat măsuri pentru ca în Securitate într-adevăr să intre tovarăşi de o deplină încredere, dar încrederea aceasta comportă şi ea şi răspundere în acelaşi timp. Faptul că ni se acordă această încredere deosebită, că ni se cere o răspundere deosebită înseamnă că acest post este de o cinste deosebită în acelaşi timp. Acest lucru impune şi o serie de obligaţii, de asemeni deosebite. Se găsesc la noi tovarăşi mulţi cărora nu le place că le interzice să se căsătorească cu cine vor ei[284], că le interzice să

284. O dată racolat ofiţerul în Securitate, chiar şi căsătoria se făcea cu „avizul" şefilor. Acelaşi Dincă (vezi nota precedentă) relata: „deoarece eu eram despărţit de soţie, am discutat cu colonelul Dulgheru de mai multe ori că aş fi amator să mă însor. În cursul anului 1952, Antoniu Samuel mi-a spus că soţia lui are o colegă de birou, propunîndu-mi să mă pună în legătură cu ea. Eu fiind de acord să mă căsătoresc, a rămas stabilit ca soţia lui Antoniu să discute cu această femeie şi să-mi aducă răspuns. După circa o săptămînă, Antoniu mi-a spus că femeia în cauză a fost descoperită că trăieşte cu un fiu de moşier". Ca urmare, Teodor Dincă nu a întîlnit-o niciodată, nu i-a cunoscut nici măcar numele. Chiar şi şeful cadrelor din DGSP, Victor Mazuru, a avut probleme din cauza femeilor, căzînd pradă unui amor nebun pentru o tînără miliţiancă. Dincă povesteşte în decembrie 1952 că „la sfîrşitul lunei noiembrie, soţia generalului Mazuru mi-a dat un telefon, spunîndu-mi că vrea să stea cu mine de vorbă. Era sîmbătă şi i-am spus că după ora 5 sînt liber şi mă găseşte acasă. A venit să mă întrebe ce să facă, căci nu mai poate suporta purtarea generalului, fiindcă acesta cu vreun an înainte, pe cînd se găsea la mare în concediu, împreună cu lt. col. Gluvacov, au găsit acolo o fată tînără, anume Coca Angelescu,

se ducă la restaurante[285], că-i închidem pentru lucruri care în alte părţi nici nu îşi bat capul cu ele. Nu înţeleg acest lucru. Tocmai pentru că sînt în Securitate, că aici este un post mai mare decît oriunde, că purtăm o răspundere deosebită, pentru că de noi se interesează mai mult decît oricine altul duşmanul.

Am făcut aceasta ca o introducere din nou la problema vigilenţei. Nu numai faţă de duşmanul care îl urmărim, nu numai sub forma de conspiraţie, dar şi în familie trebuie să fim vigilenţi. Ieri, alaltăieri am primit un plic documentar, în care ne scria despre un tovarăş: „Cert este că tovarăşul X, deşi este un tovarăş bun este influenţat de soţia şi rudele acesteia, care sînt mari naţionalişti şi de multe ori vin cu propuneri în faţa tovarăşului ca nu aibă aşa mare încredere în regim, că totuşi se va schimba şi atunci ce se va face? Iată, vă dau un exemplu. Dacă aş fi făcut un tablou, v-aş fi putut da zeci de exemple. Asta înseamnă că trebuie să fim vigilenţi şi în familie. Nu avem voie să intrăm în casa oricui, altul din alt Minister este liber, altul din alt Minister poate să se împrietenească şi cu dracul, nimeni nu-i zice nimic. La noi este posibil acest lucru? Nu, nu este admis acest lucru. Pentru că asta înseamnă ca el să cunoască o parte din activitatea, din munca Securităţii. El se va interesa unde se va afla acel tovarăş la ora cutare, şi îl interesează pe duşman dacă astăzi este acasă sau la servici, sau este plecat în ţară. Iată de ce nu putem fi prieteni cu oricine, nu putem să primim în casă pe oricine[286], nu ne putem duce în casa oricui. Sîntem în slujba clasei muncitoare, lupta noastră nu este altceva decît lupta de clasă. Înseamnă că noi nu putem fi prieteni decît cu

---

din Miliţie, de care generalul s-a amorezat şi de atunci trăieşte cu ea. Arătîndu-i că eu nu pot să cred cele relatate de ea, mi-a spus că are scrisorile trimise generalului de această fată, că de acest lucru ştie şi copilul fiindcă era şi el la mare, că această fată îi spune mereu la telefon că trebuie să renunţe la general şi că îi duce şocolată copilului la şcoală. În sfîrşit, a căutat să-mi demonstreze că generalul i-a dat bani ca să divorţeze, că i-ar fi spus că el ar vrea să scape de această fată, dar că ea nu îl lasă în pace. Întrebînd-o dacă mai ştie cineva şi dacă s-a adresat conducerii, ea mi-a spus că ministrul adjunct Pintilie cunoaşte cazul, fiindcă Mazuru i-a spus ei că el a relatat aceasta Ministrului. Am sfătuit-o să aibă răbdare, că va renunţa el la această fată, mai ales că este fiică de chiabur, fiindcă i-ar strica întreaga situaţie" (declaraţie a colonelului de Securitate Teodor Dincă din decembrie 1952, ASRI, fond P, dosar 40007, vol. VIII, f. 184).

285. Alcoolismul, cu toate restricţiile regulamentelor, făcea ravagii printre securişti: „Fostul căpitan Dumitrescu Nicolae venea zilnic beat la serviciu, iar dimineaţa maiorul Andreescu Matusei, şeful serviciului din care acesta făcea parte, trimitea să-l scoale din pat acasă şi să-l aducă la serviciu. Mai era fostul căpitan Niculescu, care de asemenea venea beat la serviciu. Împotriva acestora, am obligat şeful serviciului să raporteze scris, ori de cîte ori vin beţi la serviciu, cu propuneri de sancţiune, dar cu toate acestea nu se lua măsuri împotriva lor şi astfel, după multe tărăgăneli din partea colonelului Dulgheru şi a Direcţiei de cadre care a fost sesizată, am luat pe fostul căpitan Dumitrescu şi l-am adus la colonelul Dulgheru în birou, în stare de beţie, unde am ţipat la el înjurîndu-l, spunîndu-i că dacă mai vine beat în instituţie îl arunc pe scări în jos" (*Ibidem*, f. 194).

286. Un exemplu edificator şi concret al acestei selecţii l-a oferit chiar Mişu Dulgheru. Într-o bună zi, la uşa acestuia a poposit un anume Petru Follo, care avea de transmis mamei colonelului un plic cu bani şi medicamente de la finul acesteia, stabilit la Paris. Stînd de vorbă în uşă cu Liza Dulgheru, soţia lui Mişu, „la auzul acestora, dl. Dulgheru mi s-a adresat cu următoarele cuvinte: *te rog să pleci imediat*". Mai mult, Follo este arestat opt luni mai tîrziu, în decembrie 1950 şi îşi petrece cinci ani în colonii de muncă (*Ibidem*, dosar 40007, vol. IX, f. 113-114).

acei care sînt adevăraţi prieteni sinceri ai clasei muncitoare, ai Partidului. Cu cine te aduni cu acela te asemeni, dacă vei avea un cerc de comercianţi, speculanţi aşa cum sînt unii şefi de unităţi, care cum ies în oraş, toţi comercianţii şi speculanţii îi dă bună ziua, „ce mai faci, de cînd nu te-am mai văzut", dar muncitorii nici nu-l cunosc[287]. Sînt şi şefi care atunci cînd trec pe stradă se uită speculanţii ca la dracu, cînd a intrat în fabrică îl înconjoară [muncitorii] şi nu-i mai dă drumul să plece. Ce încredere pot avea ei în acela care este prieten cu toţi speculanţii şi pe care nici nu-l cunosc muncitorii şi ce încredere pot avea în acela pe care îl cunosc toţi muncitorii şi speculanţii se uită ca la dracu?

Iată de ce trebuie să fim vigilenţi. Acest lucru îl văd şi muncitorii, aceste manifestări sînt puncte comune, legături mai strînse sau cu exploatatorii, sau cu exploataţii. Înseamnă că stau mai aproape sau de unul, sau de altul. Aşa trebuie să privim problema aceasta a vigilenţei şi aşa trebuie să ne comportăm noi. Mi-a povestit un tovarăş care a fost în Uniunea Sovietică. Nici nu ştia că a făcut cunoştinţă cu un tovarăş din organele de Securitate din Uniunea Sovietică. A fost invitat acolo şi a găsit soţia şi copilul, el nu era acasă. Soţia l-a invitat să aştepte. Pînă vine soţul, se joacă cu copilul. „Cine este tatăl tău, unde face servici?" „Dar tu nu eşti spion?", spune copilul! Iată un exemplu concret. Mi-a povestit un tovarăş că locuieşte într-un bloc cu nişte reacţionari. Şi el are copil şi reacţionarul are. Copiii se întîlnesc şi îl întreabă cel al reacţionarului „ce leafă are tatăl tău, cînd se duce la serviciu şi ce servici are?". Întîmplător a întrebat aceste lucruri acel copil? Nu întîmplător. Asta înseamnă că şi familia noastră trebuie educată în spiritul vigilenţei. Iată cît de adînc se pune problema vigilenţei la noi. Şi se mai întîmplă că datorită rudelor, prietenilor, pentru că au copilărit, au trăit împreună în copilărie cu unul care a fost bandit, îl ştie că este în pod la cutare şi, deşi este în Securitate, nu vine să sesizeze Securitatea. Îl ţine ascuns şi cînd poate, se duce şi spune că stă bine. Şi astfel de aspecte avem. Iată cît de larg şi adînc trebuie să fie vigilenţa noastră.

Fiecare din aceste lucruri pe noi ne preocupă. De multe ori pierdem timp şi nu facem un lucru pentru că n-am învăţat. Noi încă nu ştim să învăţăm pe subalternii noştri să lucreze, nu ştim ca experienţa pe care o avem, cunoştinţele noastre profesionale, politice, să le predăm şi acelora pe care îi conducem. De multe ori ne luăm hamalîcul să facem munca, pentru că subalternii nu ştiu cum să facă. Şi atunci facem noi aceasta. Aceasta înseamnă că instructajul nu se face, înseamnă că experienţa pe care o avem noi nu se transmite, înseamnă că subalternii noştri nu sînt înarmaţi cu cunoştinţe de a lupta împotriva duşmanului de clasă, că ne aglomerăm în muncă, nu putem face faţă nici noi şi împrejurul nostru stau alţii care nu ştiu să lucreze. Iar o risipă de energie. Noi lucrăm zi şi noapte şi el stă şi se uită, pentru că nu l-am învăţat să lucreze.

Dar ceva mai grav am constatat. De aici vin o serie de ordine, directive, instrucţiuni de la diferite Direcţii de la Bucureşti. Aceste instrucţiuni, directive de multe ori nu sînt prelucrate, de foarte multe ori nu ajung să fie cunoscute pînă la ultimul tovarăş. La 31 august anul trecut a mai fost o Conferinţă comună cu Miliţia. Atunci s-au trasat o serie de sarcini[288]. Ce am constatat în ţară cînd am fost? Încă după trei luni de zile, tovarăşii

---

287. Pentru detalii, vezi biografia lui Pavel Aranici din indicele biografic de la finalul volumului.

288. Sinteza celor discutate a fost trimisă în teritoriu de către generalul Nicolschi în scopul „prelucrării". Astfel, deşi nu s-a păstrat stenograma şedinţei, putem prezenta totuşi aspectele discutate: „În Conferinţa din 31 august 1949 cu tov. Directori Regionali şi cu tov. Şefi de Servicii Judeţene a fost prelucrată şi problema că sînt cazuri cînd organele noastre arestează

din birouri nici nu ştiau problemele care s-au prelucrat, nici nu ştiau ce a fost trasat în şedinţă, nu s-a prelucrat cu ei această şedinţă. În altă parte cînd am ajuns la Regională, dau repede telefon la Servicii şi serviciul la Birouri, transmiţînd că aşa şi aşa în privinţa lucrurilor care s-au făcut la Bucureşti. Cînd ajungem la Servicii ne spune că a auzit, i-a spus la telefon ieri, alaltăieri. Este un lucru foarte grav. Dacă ceea ce auziţi aici o să ţineţi pentru dvs. este un lucru greşit, tovarăşi. Trebuie să ajungă pînă la ultimul tovarăş din ultimul birou, şi nu în mod superficial. Pentru acest lucru, fac responsabili pe toţi locţiitorii politici care sînt aici.

Dacă noi din capul locului am porni să facem o muncă mai sistematic, mai bine organizat, dacă în fiecare acţiune, în fiecare fapt n-am fi de multe ori superficiali, cîtă energie, cît timp am economisi. În general, din rapoarte a reieşit că în majoritatea cazurilor nu este cuprinsă întreaga muncă, multe din ele vă aglomerează. Vă întreb: [nu cumva] pentru că multă energie se risipeşte în altă parte, munca nu este bine organizată? Numai atunci va fi justificată, cînd vor fi epuizate aceste posibilităţi interne de îmbunătăţire a muncii, de concentrare a energiei lor în direcţia luptei împotriva duşmanului, atunci va fi într-adevăr 100% justă cererea de noi efective.

Tovarăşi, dacă vrem să îndreptăm forţele noastre, atunci încă o rezervă care nu este destul de folosită, de bine organizată şi încă o rezervă care nu dă randament în munca noastră sînt de asemeni birourile de pe teritorii. Avem în faţa noastră transformarea

---

cetăţeni muncitori sau ţărani, la care baza este mai mult o vinovăţie imaginară, decît reală. Aşa, sînt cazuri destul de frecvente cînd pe baza unei simple note informative neverificate (fără să aibă vreun caracter de a se trece la imediata arestare) se arestează cetăţeni, pentru ca după un oarece timp mai îndelungat sau mai scurt, în urma cercetărilor făcute, să se stabilească că nu sînt vinovaţi. De asemenea, se întîmplă să aresteze muncitori şi ţărani săraci mijlocaşi, pentru faptul de a se fi găsit la ei o fotografie cu caracter reacţionar, fără ca aceasta să fi fost ascunsă în mod special pentru a nu fi găsită, sau o revistă reacţionară de pe timpul regimului fascist, fără ca din investigaţii şi altele să rezulte vreo activitate dușmănoasă în contra regimului. Asemenea acţiuni contra unor elemente care în prezent nu se manifestă deloc ostile regimului şi sînt reţinute pentru aceste fapte sau pe baza unei note informative din care rezultă o abatere mai mică în sarcina lor (notă încă neverificată) nu sînt juste, deoarece prima noastră sarcină este de a descoperi elementele principale dușmănoase şi mai ales elementele organizate, care după lovitura primită din partea regimului nostru caută să se regrupeze şi să se ridice contra noastră. Nu se va trece în mod mecanic la reţinerea elementelor izolate care nu depun nici o activitate ostilă organizată, deşi sînt suspecte, ci se va aprecia de la caz la caz, după ce s-a constatat că într-adevăr sînt vinovaţi şi sînt probe suficiente pentru trimiterea lor în judecată, vor fi reţinute. Neţinînd seama de cele de mai sus şi neprivind problema just, se întîmplă ca aceste elemente izolate, prin munca lor productivă, să fie mai de folos societăţii decît reţinerea lor, acestea nereprezentînd nici un pericol serios dacă ar fi numai supravegheate. Activitatea noastră informativă, cum şi vigilenţa trebuie să fie îndreptate într-acolo ca să se descopere obiectivele principale din activitatea dușmanului, care constă din elemente organizate. Bineînţeles că elementele dușmănoase neorganizate care uneltesc împotriva securităţii poporului nu trebuie să scape din munca noastră informativă, urmărindu-se şi activitatea acestora. În caz că uneltirea lor este atît de activă, nu se va ţine seama de alte consideraţiuni, ci se vor lua măsurile necesare, cu atît mai mult cu cît aceste elemente pot fi captate de dușmanul organizat. Vă rugăm a lua măsuri de prelucarea acestor dispoziţiuni, exemplificînd temeinic cu cazuri din experienţa Dvs., pentru justa lor înţelegere şi aplicare". Ordinul, semnat de Nicolschi, a fost trimis sub numărul 83/13 septembrie 1949 de la Cabinet către toate Direcţiile Regionale ale Securităţii (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 161-162).

socialistă a satelor. În acelaşi timp, unităţile noastre care sînt cele mai apropiate de sat mai pot spune că sînt aproape inexistente, aceasta înseamnă că trebuie întărite aceste birouri, dată mai multă atenţie, mai multă atenţie nu numai din punct de vedere al înzestrării cu cadrele, dar şi cu cunoştinţele necesare. La multe servicii, tovarăşi care trebuie să lucreze, chiar în Biroul 1 [Informaţii interne] de multe ori nu ştiu să recruteze informatori. Aproape general este aceasta, că tovarăşii nu ştiu să muncească cu informatorii[289].

Iată tovarăşi, problemele pe care vream să le ating. Vă veţi pune întrebarea, poate, dar aparatul politic ce face el? Tovarăşi, şi aparatul politic trebuie să-şi aibă energiile şi forţele sale concentrate toate în această direcţie. Aceasta nu înseamnă că va merge în filaj, să facă investigaţii. Cînd va fi necesar, va face şi aceasta, nu înseamnă că va fi munca lui de zi cu zi, dar forţele politice trebuie îndreptate în această direcţie. Nu întîmplător, am prelucrat problema ţărănească, tocmai ca prin această prelucrare să venim în ajutorul tovarăşilor, nu întîmplător am prelucrat procesul Rajik, Kostov[290], tocmai pentru a veni în ajutorul muncii de Securitate. Am găsit tovarăşi care nu ştiu că Partidul are o Rezoluţie în problema naţională[291], în problema ţărănească la fel[292]. Iată în ce direcţie trebuie îndreptate şi forţele aparatului politic.

Lichidarea tuturor frămîntărilor, îndreptarea energiilor în direcţii juste de luptă trebuie să fie o preocupare permanentă a aparatului politic. Eu am dreptul să spun ce grad trebuie să port eu, de unde această pretenţie? Prima dovadă că nu meriţi gradul este pretenţia. Atunci cînd ai pretenţie este prima dovadă că nu meriţi gradul la care pretinzi, înseamnă că te preocupă gradul, gradul este o preocupare, iar munca nu. Îl merită atunci cînd se preocupă pentru muncă.

---

289. Vezi partea a doua a cărţii şi M. Oprea, *O istorie a informatorilor...*, *passim*.
290. Moscova avea să declanşeze în curînd o nouă ofensivă de „purificare" a „liniei staliniste", care avea să dea naştere valurilor de arestări ale „deviatorilor de dreapta" şi complotiştilor sionişti. Tonul l-a dat arestarea şi condamnarea liderului evreu al Partidului Comunist din Cehoslovacia, Rudolf Slanski. Anunţînd aceste epurări şi în PMR, precum şi intrarea anchetei „lotului Pătrăşcanu" într-o fază decisivă, un articol din *Pravda* al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, din 4 septembrie 1951, reluat peste două zile în *Scînteia*, sublinia: „Noi am tolerat un timp în Comitetul Central al partidului pe Pătrăşcanu, deşi acesta avea ieşiri oportuniste şi un trecut dubios. În primăvara anului 1948, atunci cînd Pătrăşcanu şi complicii lui au fost demascaţi, s-a dovedit că ei constituiau o rezervă secretă a duşmanului în conducerea partidului". În realitate însă după aproape patru ani de la arestare, nu se dovedise încă nimic. În articolul lui Dej, numele lui Pătrăşcanu era pus alături de cele ale lui Rajk, Kostov, şi Koci Dodze, care fuseseră judecaţi, condamnaţi şi executaţi în Ungaria, Bulgaria şi respectiv Albania. În curînd, în Ministerul Afacerilor Interne avea să se petreacă un adevărat cutremur, prin arestarea lui Teohari Georgescu, acuzat pentru „deviere de dreapta", ca şi prin arestarea unor vîrfuri din Securitate, printre care cel mai cunoscut era colonelul Mişu Dulgheru, fostul şef al Direcţiei a VIII-a Anchete. O monografie a proceselor politice comuniste din anii '50 a alcătuit Georg Hermann Hodos, *Schauprozesse. Stalinistiche Sauberungen in Osteuropa, 1948-1954*, Links Druck Verlag, Berlin, 1990.
291. Este vorba de *Poziţia Partidului Comunist Român faţă de curentele şovine şi iredentiste*, expunere a lui Gheorghiu-Dej la Şedinţa lărgită a CC al PCR, iulie 1946 (vezi Gh. Dej, *Articole...*, pp. 84-98 şi *Scînteia*, nr. 568, 8 iulie 1956).
292. Vezi expunerea lui Dej, *Sarcinile Partidului Muncitoresc Român în lupta pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare şi pentru transformarea socialistă a agriculturii. Raport la Şedinţa Plenară a CC al PMR din 3-5 martie 1949* (*Ibidem*, pp. 259-328).

O Hotărîre şi a CGM şi [una] a CC[293] de asemeni vorbesc despre încadrări nejuste. Să ne fie clar, nici la noi tovarăşii n-au fost încadraţi just. Sînt oameni de serviciu, ei nu sînt militari, ei nu înţeleg acest lucru. Acesta este un spirit de egalitarism mic burghez. Nu este just, tovarăşi. Tovarăşii noştri de serviciu primesc salarii care sînt cîteodată cît al unui preşedinte şi secretar din Comitetul Provizoriu şi alte organe de Stat şi nu este just acest lucru. Şi din acest punct de vedere încadrările n-au fost juste. Trebuie combătut aceste manifestări. În privinţa combaterii diferitelor manifestări, atitudini: de multe ori aparatul politic ne comunică că s-a produs cutare lucru, am luat măsuri de lămurire. Ţin să atrag atenţia şi aparatului politic şi şefilor de unităţi că înainte de a trece la lămurire, să vedem pe cine vrem să lămurim şi dacă este cazul de a-l lămuri. Am avut asemenea cazuri. Vine un tovarăş şi spune că a avut o manifestare naţionalistă. Vrea să spună, ca să fie lămurit. L-am oprit să adîncească. Pînă la urmă, reiese că ăsta este un duşman al nostru, şi noi să ducem muncă de lămurire cu unul care trebuie să-l ducem la beci[294]?

293. Vezi nota 198.

294. „A duce la beci", în limbajul securiştilor însemna închisoarea, iar dintre închisori cea mai de temut şi aflată în totalitate sub controlul Securităţii era Aiudul. Avem o descriere din sursă oficială (e drept că secretă) a Penitenciarului Aiud, care confirmă memorialistica foştilor deţinuţi politici şi infirmă tendinţele de minimalizare a tratamentelor brutale, pe care încearcă se le acrediteze foşti ofiţeri ai Securităţii. Astfel, într-o sinteză alcătuită în 1967 cu privire la condiţiile de detenţie aplicate deţinuţilor din lotul Pătrăşcanu, a fost descris cu acurateţe tratamentul deţinuţilor politici, cu precădere al celor ce şi-au ispăşit pedeapsa la Aiud. Reproducem aici pasaje din respectivul document: „deşi art. 28-50 C.p. şi însăşi regulamentele aprobate de Ministerul Afacerilor Interne prevăd posibilitatea ca condamnaţii să poată fi vizitaţi de familiile lor o dată pe lună, prin Ordinul 8492/53 al MAI s-a interzis dreptul la vorbitor. În acelaşi timp s-a interzis şi dreptul la corespondenţă, acesta acordîndu-se numai în cazuri speciale şi cu aprobarea conducerii MAI. Măsurile restrictive impuse prin Ordine a avut drept urmare ca deţinuţii care au comis infracţiuni contra securităţii statului să fie rupţi ani de zile de familiile lor, de realităţile şi realizările din ţara noastră, avînd o influenţă distructivă asupra stării lor morale. Prin regimul extrem de sever de executare a pedepselor s-a urmărit înfrîngerea rezistenţei fizice şi morale a condamnaţilor, răpirea oricăror speranţe că situaţia lor ar putea fi schimbată, resemnarea acestora cu situaţia ce li s-a creat. Încălcarea grosolană a dispoziţiunilor legale cu privire la regimul de detenţie, înlăturarea oricărei posibilităţi de control şi supraveghere, din partea organelor competente – Direcţia Generală a Penitenciarelor şi Coloniilor de Muncă şi organele Procuraturii – şi subordonarea directă a conducerii penitenciarului Aiud conducerii MAI a creat posibilitatea întronării arbitrarului şi a săvîrşirii de grave abuzuri [...]. Din toate penitenciarele din ţară în care îşi executau pedeapsa condamnaţii contrarevoluţionari, penitenciarul din Aiud era unanim recunoscut că prezintă cele mai grele condiţii de executare a pedepselor, fapt ce a determinat conducerea MAI să-l profileze ca loc de detenţie pentru elementele cele mai periculoase. În acel timp în penitenciarul Aiud îşi executau pedeapsa foştii conducători ai organizaţiei legionare, ai altor organizaţii fasciste, precum şi alţi legionari condamnaţi pentru săvîrşirea de infracţiuni contra securităţii statului; membri ai fostului guvern antonescian; vîrfurile organizaţiilor PNŢ şi PNL; condamnaţii pentru acte de spionaj, diversiune şi teroare etc. În cadrul penitenciarului fiind mai multe pavilioane, deţinuţii erau repartizaţi după anumite criterii: cei care munceau erau cazaţi în comun într-un pavilion [...]. Secţia *zarcă*, unde executau pedeapsa vîrfurile legionare, elementele legionare înrăite, membri ai fostului guvern antonescian ş.a. se caracteriza printr-o construcţie sistem celular. Construcţia fiind veche, cu ziduri groase şi ferestre îndreptate spre nord, camerele erau reci şi umede [...]. Modul de executare a pedepselor în locurile de deţinere a fost reglementat prin mai multe acte normative, care au stabilit o serie de drepturi ale deţinuţilor cu privire la: cazare, alimentaţie, asistenţă

Înainte de a trece la lămurire, să vedem cît de înrădăcinat este. Dacă este un tovarăş care a greşit îl vom lămuri, dacă este un duşman care totuşi a putut să se strecoare, atunci să nu mai pierdem energia în această privinţă. Manifestările duşmănoase trebuiesc demascate, trebuie lovit în ele fără cruţare.

În legătură cu avansările, cu ruperea epoleţilor şi alte atitudini din acestea, trebuie lovit fără cruţare. Aceştia sînt duşmani. Tovarăşi, aceste probleme sînt unele din acele preocupări, celelalte lipsuri, canale de scurgere ale energiilor noastre, cred că trebuie revizuite şi organizată munca, să se formeze o forţă puternică şi unitară, care în totalitatea ei să aibă o singură direcţie, un singur scop, acela de a lovi cît mai crîncen, mai hotărît, mai neşovăitor şi fără milă în duşmanul de clasă. Acesta trebuie să urmărim în toată munca noastră, realizările noastre.

Tovarăşi, cu aceasta încheiem Conferinţa noastră.

Tovarăşii locţiitori politici rămîn aici, după amiază să vină ceva mai devreme, pentru că mai avem ceva noi, aparatul politic.

---

sanitară, vorbitor, corespondenţă etc. Treptat aceste drepturi au fost restrînse, ajungîndu-se în unele cazuri chiar la încălcarea prevederilor legii. În fapt însă nici aceste drepturi restrînse, prevăzute în regulamente, nu au fost acordate. De exemplu, deşi dispoziţiile din Codul penal (art. 28-44) interzic în genere separaţiunea individuală, admiţînd-o numai pentru condamnaţii de drept comun şi numai pentru o perioadă de maximum 2 ani de la începerea executării pedepsei, în practică condamnaţii din secţia *zarcă* au executat pedeapsă într-o totală izolare". În acelaşi document, s-a consemnat declaraţia lui Şerban Gheorghe, medic la Penitenciarul Aiud, în faţa oficialilor Comitetului Central: „cei mai mulţi locuiau singuri în cameră cu rogojini pe jos, fără foc. În ultima perioadă li s-au introdus mai întîi saltelele, apoi paturi din metal şi surcele pentru a se încălzi seara la o sobă din tablă. Alimentaţia, deşi caloric corespundea, era monotonă – glucidică – şi schimbarea, acordarea altor regimuri alimentare, se făcea cu multă greutate de către conducere la cererea noastră. În general sufereau de distrofie, prin lipsa proteinelor, cu toate consecinţele de ordin patologic ulterior al acestora. Bolnavii nu puteau fi internaţi în staţionarul penitenciarului, ci erau internaţi pe loc cu unele îmbunătăţiri de cazare – saltele în loc de rogojini..." (Arhiva Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, în continuare Arh. Com. Ex. al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. 20, f. 315-342). Întrucît este vorba de un document realizat de o comisie a Comitetului Central al PCR, adevărul celor descrise în legătură cu tratamentul la care erau supuşi foştii deţinuţi politici în închisorile comuniste, aşa cum apare el în memorialistica supravieţuitorilor, nu mai poate fi pus la îndoială.

9

27 martie 1950

Proces-verbal*

Astăzi 27 Martie 1950, colectivul[295] a studiat Decretul Prezidiului Republicii Populare Române nr. 6[296] din 14 Ianuarie 1950. După ce Decretul a fost citit colectivului, s-au discutat următoarele puncte:

1. Elementele ce urmează a fi integrate în acest Decret (criterii).
2. Partea tehnică a ridicărilor şi formalităţile.

La punctul 1:

S-a căzut de acord asupra următoarelor categorii de suspecţi şi infractori ce nu pot fi trimişi în Justiţie:

a) Se vor interna în mod automat:

Toţi cei ce se găsesc la dispoziţia autorităţilor noastre şi cari din diverse motive nu pot fi trimişi în Justiţie.

Toţi cei ce se află în penitenciare, fiind în aceeaşi situaţie cu cei de mai sus, la aprecierea organelor MAI.

---

* ASRI, fond D, dosar 10090, f. 186-187.

295. Din colectivul tehnic format la nivelul conducerii MAI pentru aplicarea Decretului nr. 6 făceau parte ministrul adjunct Marin Jianu, generalul-locotenent Pavel Cristescu, şeful DGM, colonelul Gavril Birtaş, şeful Direcţiei I de Informaţii interne, colonelul Mişu Dulgheru, şeful Direcţiei a VIII-a de Anchete, colonelul Gogu Popescu, şeful Direcţiei a III-a Contrasabotaj, locotenent-colonelul Tudor Sepeanu, directorul Securităţii Bucureşti, maiorul Bogdan Hari (din Secretariatul DGSP), maiorii Nicolae Ciupagea şi Ilie Bădică, din Direcţia Penitenciarelor şi Lagărelor de muncă.

296. Decretul nr. 6/14 ianuarie 1950 prevedea trimiterea în unităţi de muncă „pentru reeducarea elementelor duşmănoase" a celor „care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduiesc sau încearcă să primejduiască regimul de democraţie, îngreunează sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului în RPR, precum şi acei care, în acelaşi mod, defăimează puterea de stat sau organele sale, dacă aceste fapte nu constituiesc sau nu pot constitui, prin analogie, infracţiuni" (ASRI, fond D, dosar 10957, f. 1-2). Decretul lăsa la latitudinea MAI aplicarea acestor măsuri, iar şedinţele desfăşurate la nivelul conducerii ministerului au avut scopul să precizeze mai exact parametrii de aplicare a pedepselor administrative, în funcţie de „nevoile operative".

b. Elementele care vor fi internate apreciindu-se de la caz la caz:

Foştii demnitari ai guvernelor reacţionare, inclusiv cele două dictaturi (carlistă şi antonesciană), ca: miniştri, subsecretari de stat, secretari generali, foşti diplomaţi, foşti senatori, deputaţi, prefecţi, primarii oraşelor de reşedinţă, iar pentru Municipiul Bucureşti, primarii, ajutorii de primar general şi primarii de sectoare.

Toţi cei ce intră în prevederile art. 2 al Decretului Nr. 6, după cum urmează:

a) Acei care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduesc sau încearcă să primejduiască regimul de democraţie populară, îngreunează sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română, precum şi acei care în acelaşi mod defăimează puterea de Stat sau organele sale, dacă aceste fapte nu constituesc sau nu pot constitui prin analogie infracţiuni.

b) Condamnaţii pentru infracţiuni împotriva securităţii Republicii Populare Române, care la expirarea executării pedepsei, nu se dovedesc a fi reeducaţi.

2. S-a căzut de acord a se eşalona încadrările în colonii, pe măsura capacităţii de cuprindere a Direcţiunii Unităţilor de Muncă, în acest sens avîndu-se în vedere categoriile cele mai periculoase.

Se va elabora[297] pentru fiecare Direcţiune Generală în parte, cîte un proiect de instrucţiuni privind modul cum se va proceda la ridicări, actele ce urmează a fi făcute şi competenţa organelor subordonate.

---

297. Internări în lagăre ale persoanelor arestate fără a fi condamnate s-au făcut şi înainte de apariţia Decretului nr. 6. După adoptarea acestuia de către Prezidiul Marii Adunări Naţionale, instituţiile represive au început cu febrilitate consituirea „loturilor" de viitori deţinuţi ai lagărelor. La această acţiune au participat inclusiv Trupele de Securitate. Astfel, în 15 martie 1950 avusese loc o astfel de şedinţă la nivelul conducerii Trupelor MAI cu un „colectiv la care au participat: Tov. General Locot. Drăgănescu Victor - Comandantul Trupelor MAI; Tov. General Locot. Cristescu Pavel, Director General al Miliţiei; Tov. General Maior Dobre Nicolae, Şeful de Stat-Major al Comandamentului Trupelor MAI; Tov. Lt. Colonel Constantinescu D[avid], Locţiitorul Politic al Comandamentului Trupelor MAI; Lt. Colonel Diaconu Leonida din Comandamentul Trupelor MAI; Tov. Lt. Colonel Rey Valentin din Comandamentul Trupelor MAI; Tov. Maior Bogdan [Hari] din DGSP, Tov. Locot. Crăescu din DGM. La şedinţă au fost luate în discuţie următoarele probleme: I. Evacuarea din zona de 7 km de la frontiera cu Jugoslavia a 57 indivizi, care au fost condamnaţi sau în prezent sunt arestaţi şi deferiţi justiţiei pentru infracţiuni de frontieră. II. Modul cum se va proceda în viitor pentru evacuarea indivizilor din categoria arătată mai sus. III. Ordinul pentru identificarea cu scop informativ a tuturor suspecţilor prezumtivi din zona de frontieră. În urma discuţiilor care au avut loc, colectivul propune următoarele:

LA PUNCTUL I:

a) Tabelele cu cei 57 indivizi să fie trimise simultan Direcţiilor Regionale de Miliţie şi Securitate Timişoara care vor raporta pînă la 23 Martie, astfel:
   - Miliţia: Care anume din cei prevăzuţi în tabele sunt în prezent în stare de arest sau în curs de executarea pedepsei pentru infracţiuni de frontieră;
   - Securitatea: Care anume din acei aflaţi în prezent în stare de libertate se propun a fi evacuaţi, din cauză că prezintă un pericol pentru securitatea frontierei.

b) Rezultatul acestei ultime verificări să fie supus cu referat Tov. Ministru al Afacerilor Interne, cu propunerea de a li se aplica prevederile procesului-verbal întocmit în colectivul MAI din 13 Decembrie 1949.

c) În cazul că se va aproba evacuarea, să se aplice planul de evacuare propus de DGM, bazat pe următoarele principii:
   - Evacuarea să se facă simultan în toate judeţele;

S-a căzut de acord ca deocamdată DGSP să propună în principiu un procent de 80% faţă de DGM. Propunerile pentru internări vor fi prezentate de către Direcţiunile Generale respective, Cabinetului Ministrului, unde urmează a se face decizia de internare[298]. S-au admis proiectele de fişe, registrul de încarcerare şi scadenţar, prezentate de comisia însărcinată cu elaborarea lor.

Pentru care s-a întocmit prezentul proces-verbal, în 5 exemplare.

- Transportul evacuaţilor să se facă auto, pînă la reşedinţele judeţene, după care apoi cu trenul pînă în locurile fixate (judeţele Ialomiţa şi Brăila);
- Paza transporturilor prin grija Miliţiei;
- Evacuaţii (infractorii şi membrii lor de familie) îşi vor lua lucrurile de primă necesitate; restul avutului lor rămîne în folosinţa comunei, urmînd ca bunurile mobile să fie trimise evacuaţilor ulterior;
- Operaţiunile locale de evacuare se vor face cu participarea organelor de Securitate;
- Coordonarea operaţiunilor de evacuare prin delegaţi ai DGM;
- Operaţiunea să fie terminată pînă la 1 Aprilie a.c.

LA PUNCTUL II:

În viitor, pentru cei ce s-ar găsi în situaţia de arestaţi sau dispăruţi pentru infracţiuni de frontieră şi ale căror familii urmează a fi evacuate conform procesului-verbal din 13 Decembrie 1949, se va efectua o anchetă a organelor de Miliţie şi Grăniceri din zonă, cu sprijinul Securităţii, iar rezultatul anchetei se va supune spre aprobare, forurilor superioare.

LA PUNCTUL III:

Să se dea un ordin pe linia Miliţiei ca Organele de Miliţie să întocmească pînă la 1 Mai a.c. tabele de toţi suspecţii din zona de 7 km de la frontieră, iar pentru frontiera cu Jugoslavia şi pentru cei din zona de 25 km de la frontieră, Organele de Grăniceri şi Securitate din sectoarele respective vor da concursul Miliţiei în această privinţă. Pentru funcţionarii de stat suspecţi în zona de frontieră, organele de Miliţie vor întocmi tabele separate" (*Ibidem*, dosar 10090, f. 185).

298. În zilele următoare cînd s-a trecut la măsura „curăţirii" zonei de frontieră cu Iugoslavia, faţă de prevederile extrem de largi ale Decretului nr. 6, care puteau fi aplicate oricui, nu s-au stabilit liste de persoane propuse spre a fi trimise în lagăr, ci *excepţii* de la această măsură (era mai simplu), pentru a nu distruge infrastructura administrativă şi a nu provoca revolte ale populaţiei. Astfel, „în aplicarea Directivei privitoare la dislocarea unor categorii de cetăţeni din zona de frontieră cu Jugoslavia se exceptează temporar din unele categorii după cum urmează: 1. Preoţii. 2. Preşedinţii de Sfaturi Populare. 3. Secretarii de organizaţii de Bază. 4. Ofiţerii deblocaţi şi pensionaţi, originari din zonă, cu manifestări duşmănoase. 5. Membrii Gospodăriilor Agricole Colective. 6. Inginerii şi medicii de mare valoare profesională" (*Ibidem*, dosar 10090, f. 25).

10

[august 1950]

Raport cu privire la împuşcarea chiaburilor Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan, din comuna Bistra, jud. Turda*

Primind misiunea[299] de a mă deplasa la faţa locului pentru a constata cum s-a produs împuşcarea celor de mai sus, raportez următoarele:

Ajungînd la DRS Cluj, în ziua de 18 august a.c. la orele 23.45, am luat contact cu tov. colonel [Mihail] Patriciu[300], punîndu-l în curent cu misiunea pe care o aveam. Tov. Colonel Patriciu mi-a spus verbal că chiaburii Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan au fost împuşcaţi în luptă de către organele noastre, astfel cum a raportat la DGSP[301]. Am rugat pe tov. col. Patriciu să dea dispoziţii la organele în subordine ca să-mi dea tot concursul pentru a lămuri această problemă, ceea ce a făcut, dînd ordin tov. Maior Kovacs Mihai să-mi pună la dispoziţie tot ce-mi trebuieşte.

În ziua de 19 august a.c. m-am deplasat la Serviciul Judeţean de Securitate Turda, unde am stat de vorbă cu tov. maior Kovacs Mihai[302], care mi-a relatat cazul cu împuşcarea

---

* ASRI, fond D, dosar 4638, f. 163-171.

299. Verificarea a fost dispusă în urma Raportului 118/4.215/1950, trimis de DRS Cluj la Bucureşti, după două săptămîni de la împuşcarea celor trei „chiaburi". În acest raport, se arăta că Bihoreanu ar fi atacat cu un pistol două cadre ale Securităţii şi a fost ucis în schimbul de focuri care a urmat. El era incriminat drept „colportor de zvonuri care se ascunsese în urma unui scandal avut cu Pusztai Alexandru, secretarul Organizaţiei de bază PMR din comună, pe care a vrut să-l bată". Întrucît această poveste, ca şi alte rapoarte similare, părea „cusute cu aţă albă", Direcţia a VIII-a Anchete penale a dispus un control de rutină la Cluj, cu atît mai mult cu cît Viorel Bihoreanu figura în evidenţe ca arestat pentru „sabotarea" cotelor agircole (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 168).

300. Vezi o biografie a lui Patriciu la D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 213-214 şi în documentele din prezentul volum care ilustrează activitatea sa ca ofiţer superior al Securităţii.

301. Arma lui Bihoreanu, aşa cum se arăta în raportul trimis la Bucureşti era „un pistol de buzunar", cu care acesta i-ar fi atacat pe cei doi securişti înarmaţi cu pistoale-mitralieră în noaptea de 2 spre 3 august 1950: „acest act a fost fatal, întrucît a fost rănit mortal. S-a dispus ca cadavrul să fie înmormîntat, urmînd a se înainta ulterior dosarul personal al acestuia" (*Ibidem*). De fapt, lui Bihoreanu i-a fost fatală înfruntarea secretarului de partid pe comună Pusztai.

302. Mihai Kovacs (după unele surse mai avea un al treilea nume, Pius) conducea de la înfiinţarea Securităţii Biroul din Turda. A fost unul dintre cei mai activi ofiţeri din Regiunea Cluj,

celor trei chiaburi, la fel cum mi-a fost arătat şi de tov. col. Patriciu. Am cerut tov. maior Kovacs Mihai să mergem la Biroul de Securitate Cîmpeni, pentru a sta de vorbă cu tovarăşii care au participat la această acţiune, lucru ce l-am făcut. La Biroul de Securitate Cîmpeni, am stat de vorba cu Şeful Biroului[303], care la fel ca tov. de mai sus a expus cazul. Cerîndu-i rapoartele şi materialul informativ pe care mi l-a pus la dispoziţie, am constatat multe contraziceri. Întrebîndu-l mai amănunţit pe şeful Biroului de Securitate Cîmpeni, acesta a început să-mi spună că unul din cei trei chiaburi a fost cercetat acolo unde a fost prins. Văzînd că merge greu cu lămurirea împuşcării chiaburilor mai sus numiţi, i-am spus tov. maior Kovacs Mihai că am să cer să fie dezgropate cadavrele, la care acesta mi-a replicat că nu este cazul şi să ne înapoiem la Serviciul de Securitate Turda, unde dînsul îmi va spune amănunţit cum au procedat în acest caz şi în cazul celorlalţi doi chiaburi din plasa Luduş, care au fost împuşcaţi cu două săptămîni în urmă. Interesîndu-mă cum merg operaţiile pentru prinderea bandiţilor Mihuţ Traian şi Salagea Mişu, care au făcut parte din banda lui Dabija[304], mi s-a raportat că, cu toate că a fost trimisă echipa tov. maior Alimănescu[305] de la DGS, totuşi de trei luni de zile nu au nici un rezultat.

În urma acţiunei de împuşcare a celor trei chiaburi, bandiţii au părăsit împrejurimile comunei Bistra şi au trecut rîul Arieş în direcţia comunei Sohodol şi Dealul Muntelui Mare. Echipele de miliţieni şi de Securitate s-au îndreptat înspre această comună, urmîndu-şi acţiunea de urmărire a bandiţilor. Populaţia din comuna Bistra, pînă la împuşcarea chiaburilor, nu dădea nici un fel de informaţie, după această acţiune vin încontinuu cetăţeni şi aduc diferite informaţii, iar o parte din ţăranii săraci au plecat cu echipele noastre să prindă pe bandiţi. Întorcîndu-se la Serviciul de Securitate Turda, tov. maior Kovacs ne spune că chiaburii mai sus menţionaţi au fost prinşi de către echipele de Securitate şi conform ordinului pe care îl aveau de la DRS Cluj, i-au împuşcat pe loc. Cerînd rapoartele care au fost trimise la DRS Cluj, mi le prezintă, în care raportează după cum urmează:

În raportul Serviciului de Securitate Turda către DRS Cluj, cu nr. 11/18934 din 16 august 1950, raportează că informatorul lor din comuna Bistra, introdus în problema

---

ordonînd sau acţionînd efectiv în executarea a zeci de ţărani în 1949-1950, cum singur recunoaşte (vezi documentul următor). Ulterior, spre sfîrşitul anilor '50, ajuns la gradul de general, a condus o scurtă perioadă Direcţia a VII-a Filaj şi investigaţii (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 156; Neagu Cosma, *Cupola. Securitatea văzută din interior*, Ed. Globus, Bucureşti, 1994, p. 48, în continuare, N. Cosma, *Cupola...*).

303. Locotenentul Vasile Herţa, implicat în crimele comise în zonă de Securitate în zonă în acei ani. Un „căpitan" de Securitate Herţa de la Cluj a fost însărcinat cu supravegherea Doinei Cornea, în anii '80, fiind descris ca extrem de brutal şi incult (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 137)

304. Grupul de rezistenţă condus de maiorul Nicolae Dabija fusese capturat în martie 1949. Mihuţ Traian, alături de alţi patru partizani, nu fusese prins. După cum semnala un raport din 4 septembrie 1949 (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 407-422, *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 201-204), „circulă prin regiunea Bistra, Muntele Mare, Muntele Băişorii şi Valea Runcului, înarmaţi cu pistoale automate. De remarcat că bandiţii au agenţi recrutaţi prin comunele de pe teritoriu şi se informează prin cetăţeni de locul şi efectivul autorităţilor".

305. Un fost infractor, încadrat în Securitate, cu misiuni speciale de depistare a adăposturilor partizanilor. Într-o misiune similară cu cea de la Cluj, pentru a-l atrage pe un fugar din Mehedinţi la domiciliu, îi spînzură fetiţa (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 29).

bandiţilor Mihuţ si Mişu[306], în ziua de 15 august 1950, le-a semnalat că bandiţii de mai sus s-ar afla la numitul Pom Traian, chiabur. Au dispus imediat formarea a două echipe, care să se deplaseze la faţa locului, pentru a verifica informaţia.

„În ziua de 16 august a.c. orele 3.00, cele două echipe s-au deplasat în comuna Bistra la numitul Pom Traian; cînd echipele se aflau la o distanţă de circa 200 metri de casa acestuia, văzînd că echipele noastre se îndreaptă spre locuinţa lor, au fugit în pădurea ce se afla în apropiere. Echipele s-au îndreptat înspre locul de refugiu al lor. Ajungînd în marginea pădurii, numitul Pom Traian a deschis foc cu arma pe care o avea, organele noastre s-au răspîndit în trăgător, deschinzînd foc asupra celor fugiţi, reuşind astfel ca pe Pom Traian să-l împuşte mortal, iar al doilea să dispară mai adînc în pădure. O echipă formată din patru persoane s-au deplasat de urgenţă înspre direcţia în care a dispărut individul ce era cu Pom şi care era neidentificat. În acel moment, reuşind ca să-l ajungă, iar la somaţia organelor noastre de a sta nu s-a supus, fugind mai departe, după care organele noastre au tras după el şi au reuşit ca în timpul fugii lui să fie împuşcat. Trecînd la identificarea acelui individ, am constatat că se numeşte Trifa Iosif, chiabur, din comuna Bistra-Turda, iar la percheziţia corporală s-a găsit una grenadă de mînă defensivă."

În continuare, raportul dă datele de stare civilă ale celor doi împuşcaţi, precum şi unele informaţiuni despre activitatea lor duşmanoasă. Al doilea raport este din ziua de 17 august a.c. cu nr. 11/13998, în care se arată că:

„În ziua de 16 august a.c., organele noastre fiind pe teren, sub Muntele Mare, la locul numit Poarta Între Cai, pentru a verifica nişte informaţii, la reîntoarcere prin pădure, la încrucişări de mai multe drumuri ce duceau la Muntele Mare, un individ a atacat grupa noastră ce era formată din trei persoane, după care [urma] o echipă în îndesime; aceasta s-a întîmplat pe la orele 12.00. Organele noastre văzîndu-se atacate, s-au deplasat din acel loc la o distanţă de vreo 400 metri, unde au crezut de cuviinţă că ar fi trecerea bandiţilor prin acel loc, stînd la pîndă. Acel individ necunoscut, crezînd că echipa noastră a plecat, a dat să treacă în direcţia Dealul Muntelui înspre vale, pe direcţia Bistra şi întrucît drumul era numai acela unde organele noastre s-au adăpostit, pe la orele 15.00 individul s-a întîlnit cu echipa noastră şi somîndu-l nu s-a supus şi a încercat să deschidă foc, însă de data aceasta nu a mai avut timp, întrucît organele noastre au deschis imediat foc din pistoale automate şi astfel a fost împuşcat pe loc".

În continuarea raportului sînt trecute datele de stare civilă şi activitatea duşmanoasă ce a dus-o contra regimului. Mai este ataşată scrisoarea de ameninţare care a trimis-o cel împuşcat preşedintelui din comuna Bistra. Faţă de aceste două rapoarte, DRS Cluj cu raportul nr. 116/44255 din 18 august a.c., raportează DGSP foarte scurt, după cum urmează:

„În legătură cu bandele Mihuţ Traian şi Salagea Mişu din jud. Turda, raportăm că fiind informaţi precis că trei chiaburi dintre cei mai mari din comuna Bistra-Turda alimentează şi găzduiesc pe aceşti bandiţi şi că aceşti chiaburi în plus de aceasta au făcut agitaţii în plin public contra Gospodăriei Agricole Colective, lucru ce a stîrnit o stare de spirit îngrijorătoare în

306. Informaţiile cu privire la cei doi aveau să fie „fructificate" de Securitate mai tîrziu. Mişu Salagea, fugar izolat, a fost atras într-o cursă şi împuşcat mortal în 2 septembrie 1950. „Asupra lui s-au găsit o armă ZB, 37 cartuşe şi 9960 lei. În timpul schimbului de focuri dintre bandit şi organele noastre a fost împuşcat mortal sergentul Crişan D. Gavrilă din Trupele de Securitate şi a fost rănit uşor plut. major de Miliţie Şandor Vasile." (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 327-353; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 257-257) Mihuţ a rezistat mult mai mult: „în dimineaţa zilei de 13 iulie 1952, la orele 7.45, la cota 1092 - Valea Pieirii, au fost împuşcaţi bandiţii Mihuţ Gheorghe şi Popa Ioan zis Cioată, care au intrat într-un post capcană" (vezi mai jos în acest volum, rapoartele cu privire la activitatea Serviciului Bande).

rîndul oamenilor săraci, faţă de această situaţie, organele noastre s-au deplasat la munte, pentru a reţine pe aceşti trei chiaburi, pentru cercetare. Chiaburii simţind însă că organele noastre sînt pe urmele lor, au dispărut de acasă. Urmăriţi fiind de către organele noastre în ziua de 16 august a.c., s-a ajuns pe urmele lor în locul numit Valea Mare în Sohodol, Dealul Muntelui Mare. Chiaburii au fost împuşcaţi mortal".

În continuare, raportul spune că s-au luat măsuri de înmormîntare a acestora, arată şi starea de spirit a populaţiei din comună[307]. Arătînd tov. maior Kovacs Mihail contrazicerile din rapoartele şi relaţiile care le-am căpătat de la Biroul de Securitate Cîmpeni, l-am rugat să-mi facă un raport amănunţit cum a decurs toată acţiunea. Tov. Maior Kovacs a fost de acord să-mi facă un raport amănunţit şi în ziua de 19 august 1950, face raportul următor:

„Subsemnatul maior de Securitate Kovacs Mihail, Şeful Serviciului de Securitate Turda, dau următorul raport despre împuşcarea celor trei chiaburi: Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan, găzduitorii şi alimentatorii bandiţilor Mihuţ Traian şi Salagea Mişu. Fiind informat Serviciul nostru de către Biroul de Securitate Cîmpeni că aceşti trei chiaburi întreţin legături cu bandiţii din munţi, că duc propagandă împotriva înfiinţării Gospodăriei Colective şi obţinînd o scrisoare prin care chiaburul Andreşel Ioan ameninţa cu moartea pe acei care s-au înscris în gospodăria colectivă, scrisoare a cărei copie este pe raport, de comun acord cu secretarul Judeţenei PMR şi pe baza instrucţiunilor primite din partea DRS Cluj, am format trei echipe numai din organe de Securitate pe care le-am trimis să-i prindă şi să-i împuşte pe susmenţionaţii chiaburi, găzduitori ai bandiţilor Mihuţ Traian şi Salagea Mişu".

În noaptea de 16/17 august a.c., Trifa Iosif a fost împuşcat pe Dealul Muntelui, aproape de locuinţa banditului Mihuţ Traian, distanţă de 6 km de com. Bistra, Pom Traian în Dealul Muntelui Mare, la 8 km distanţă de com. Bistra, iar Andreşel Ioan la Poarta între Cai, la 12 km de comuna Bistra.

În timp ce tov. maior Kovacs Mihail scria raportul, am stat de vorba cu tov. lt. Herţa Vasile, care mi-a spus că el a cercetat pe cei trei chiaburi şi le-a stabilit vinovăţiile şi împreună cu ei au mai fost arestate încă 35 de persoane şi pe care mi-a spus că i-a pus în libertate. Primind raportul tov. maior Kovacs şi văzînd că tot nu a spus cum s-a petrecut acţiunea de împuşcare a celor trei chiaburi, am plecat la DRS Cluj, unde stînd de vorbă cu tov. lt.col. Cuteanu[308], în legătură cu greutăţile întîmpinate, l-am rugat să cheme pe lt. Herţa Vasile de la Serviciul Judeţean de Securitate Turda la Cluj, ca să dea un raport scris despre cum au procedat în acţiunea împuşcării celor trei chiaburi. Tov. lt. col. Cuteanu a chemat telefonic pe tov. lt. Herţa la Cluj şi în faţa dînsului, tov. lt. Herţa a

307. „A doua zi am fost întrebat la telefon dacă au fost îngropaţi şi care este starea de spirit; eu am spus că starea de spirit este bună şi cei trei chiaburi au fost îngropaţi. Mai tîrziu am fost convocaţi [de col. Patriciu] toţi şefii de serviciu, unde am explicat cum au fost împuşcaţi şi starea de spirit care este în Bistra şi că populaţia i-a fugărit pe cei doi bandiţi, de au trecut Arieşul. În şedinţă, tov. colonel a arătat că acolo nu merge munca, să schimbăm starea de spirit cum trebuie, să procedăm cu bandiţii chiaburi." (declaraţie a maiorului Kovacs din 10 octombrie 1950, ASRI, fond D, dosar 9051, vol. II, f. 129-130)

308. Gheorghe Cuteanu era, de la înfiinţarea DGSP, director adjunct al Regionalei de Securitate Cluj. Într-o declaraţie din 12 octombrie 1950, acesta explica: „Pentru că fugarii erau sprijiniţi materialiceşte de oameni din regiunile în care aceştia obişnuiau să se ascundă, s-a creat şi o altă problemă, şi anume poziţia pe care trebuie să o avem faţă de aceşti găzduitori. Pentru a li se răpi fugarilor acest sprijin, s-au dat următoarele dispoziţii tovarăşilor şefi de servicii: să se

raportat verbal aşa cum s-a petrecut operaţia de împuşcare a celor trei chiaburi, după care tov. locotenent a fost rugat să dea un raport scris în care arăta urmatoarele:

„În seara zilei de 16/17 august 1950, am plecat în misiune la Cîmpeni-Turda, pentru a încerca şi stabili care sînt găzduitorii şi favorizatorii bandiţilor Mihuţ Traian şi Salagea Nicolae zis Mişu, ce sînt dispăruţi de la domiciliul lor şi înarmaţi se adăpostesc în munţi. Am ajuns la Biroul de Securitate Cîmpeni la orele 4 dimineaţa şi acolo erau reţinute 35 persoane, toţi din comuna Bistra, jud. Turda. Am început anchetarea lor şi dintre toţi am stabilit că sînt vinovaţi Trifa Iosif, chiabur, Pom Traian, chiabur şi Andreşel Ioan, chiabur".

În raport se spune că au recunoscut fiecare dintre cei trei chiaburi, după care încheie astfel:

„Stabilidu-se aceste fapte în sarcina fiecăruia, ei fiind chiaburi şi avînd influenţă în masă, care era o cauză pentru care bandiţii nu puteau fi identificaţi şi reţinuţi, conform directivelor primite din partea tov. maior Kovacs, în seara zilei de 17/18 august a.c., s-au format trei echipe compuse de organe de Securitate şi au fost luaţi aceşti chiaburi şi executaţi prin împuşcare".

Văzînd şi tov. lt. col. Cuteanu care este adevărul în împuşcarea celor trei chiaburi, a chemat la telefon pe tov. maior Kovacs şi l-a rugat să facă un nou raport, unde să arate amănunţit aşa cum s-au petrecut faptele şi să ni-l trimită cît mai urgent la Cluj. I-a mai atras atenţia că eu cunosc de acum întreaga acţiune şi că nu trebuie să fie nesincer cu organul trimis de superiorii noştri. Tov. maior Kovacs ne trimite un al doilea raport, în care arăta că:

„Conform înţelegerii cu secretarul judeţean PMR şi pe baza instrucţiunilor primite din partea DRS Cluj, se formează echipe din organe de Securitate şi arestează rudele mai apropiate ale bandiţilor, precum şi toţi chiaburii din comuna Bistra. Se trece la cercetarea celor arestaţi. S-a concretizat vinovăţia asupra numiţilor Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan, după care se formează trei echipe din organele de Securitate şi îi împuşcă în apropierea comunei Bistra".

Fiindu-mi lămurită problema cu executarea celor trei chiaburi, în seara zilei de 20 august a.c. am vrut să stau de vorbă cu tov. col. Patriciu care venise de la Bucureşti şi se oprise cu maşina la casa Partidului, pe aceeaşi stradă cu Securitatea. Găsind în maşină numai şoferul, am rugat pe acesta să-i comunice tov. colonel cînd se va da jos, că doresc să stau de vorbă cu dînsul şi să mă aştepte la maşină sau să vină la Securitate. Ducîndu-mă la

---

descopere găzduitorii de fugari şi dacă după o prealabilă şi amănunţită verificare se constată că aceştia sînt chiaburi sau alte elemente care prin poziţia lor sînt duşmanii regimului, să fie puşcaţi [sic!]. Procedeul era: să fie scos din casă, îndepărtat de comună şi apoi împuşcat. Apoi, prin intermediul Miliţiei, cîţiva chiaburi din aceeaşi comună să procedeze la îngroparea celui împuşcat". Aceste execuţii sumare aveau un precedent în instrucţiuni anterioare, date de DGSP (de către generalul Nicolschi). După cum relatează acelaşi locotenent-colonel Cuteanu, „în anul 1949 erau condamnaţi politici de la care nu se mai putea aştepta reeducare sau faptele lor erau de aşa natură, încît meritau o pedeapsă capitală. Erau instrucţiuni că aceştia să fie scoşi de la închisori (penitenciare) sub diferite pretexte (o nouă cercetare, o reconstituire etc.), iar după aceea să fie duşi undeva şi împuşcaţi. Actele, pentru alte autorităţi trebuiau să fie încheiate în sensul că au încercat evadarea/atacul" (*Ibidem*, f. 229-233). De asemenea, Patriciu încerca să justifice acţiunea subalternului, arătînd: „cred că s-a orientat după instrucţiunile anterioare din 1949, cînd am avut greutăţi în legătură cu campania treierişului, ca asemenea cazuri să le raporteze sub formă că a fugit de sub escortă sau a atacat organele noastre" (*Ibidem*, f. 133).

Securitate să mă pregătesc pentru plecare la Bucureşti, am luat servieta şi am plecat spre locul unde era maşina tov. colonel. În drum, am întîlnit maşina şi întrebînd pe şofer dacă a comunicat tov. colonel Patriciu, acesta mi-a spus că i-a comunicat şi că tov. colonel Patriciu nu are nimic ce discuta cu mine, ducîndu-se înapoi la Casa Partidului pentru a lua masa. Totodată, a dat dispoziţii şoferului să mă conducă cu maşina la gară.

În legatură cu executarea chiaburilor Bihoreanu Viorel din comuna Papiu Ilarian-Turda şi a lui Leluţ Remus din satul Croşia-Turda, în ziua de 2 şi 3 august 1950, cu raportul nr. 10564 din 2 august a.c. şi nr. 11/11228 din 3 august a.c., s-a raportat că susnumiţii ar fi fost fugari şi că în lupta cu ei au fost omorîţi, arătîndu-se şi activitatea ce au avut-o contra realizărilor regimului şi contra membrilor de partid. În raportul pe care îl dă tov. maior Kovacs, arată că chiaburul Bihoreanu Viorel s-a certat cu secretarul Organizaţiei de Bază din comuna Papiu Ilarian, pe care l-a ameninţat cu moartea şi făcea propagandă contra regimului şi dîndu-şi seama de faptele sale, a dispărut de acasă, ca după un timp, avînd mandat de arestare pentru a executa o pedeaspa de o lună de zile ce a fost condamnat pentru sabotaj, s-a prezentat la închisoare să-şi execute pedeapsa. Pe ziua de 2 august a fost pus în libertate, a fost luat de Serviciul de Securitate Turda şi cercetat, după care conform instrucţiunilor primite de la Direcţia Regională de Securitate Cluj, s-a format o echipă de trei organe de Securitate, care l-au executat la marginea comunei Papiu Ilarian.

În ceea ce priveşte pe chiaburul Leluţ Remus, a fost reţinut de Serviciul de Securitate Turda, unde s-au făcut cercetări din care a reieşit toată activitatea lui contra regimului. După terminarea cercetărilor, în ziua de 3 august 1950, a fost executat în apropierea comunei Croşia jud. Turda, conform instrucţiunilor primite de la DRS Cluj[309].

Concluziuni

Executarea chiaburilor Trifa Iosif, Pom Traian si Andreşel Ioan s-a produs cu următoarele intenţii:

a) Serviciul de Securitate Turda, văzînd că nu poate prinde pe bandiţii Mihuţ şi Mişu, aproape doi ani de zile şi nici populaţia nu dă nici un fel de informaţie despre ei, a trecut la o acţiune de constrîngere prin arestarea chiaburilor şi a unor cetăţeni din comuna Bistra, cu ocazia arestării acestora ieşind la iveală legătura care o aveau susnumiţii chiaburi cu bandiţii Mihuţ şi Mişu şi pentru a impresiona populaţia comunei, au executat pe aceşti chiaburi la marginea comunei, ca după executarea lor

309. „Am fost chemat telefonic de către tov. colonel Patriciu să mă prezint imediat la dînsul, eu în termen de o oră am fost prezent la dînsul în cabinet, unde mi-a spus următoarele: ce este cu cei doi bandiţi Mihuţ şi Mişu? Eu am spus că încă nu am reuşit să aflu locul precis unde se află ei. Tov. colonel a întrebat de ce? Eu am răspuns că populaţia îi alimentează şi colaborează cu ei. Tov. colonel Patriciu mi-a spus că trebuie să-mi iau angajamentul că pînă la 23 august îi voi prinde sau depista. Eu am răspuns că nu pot să-mi iau un asemenea angajament într-un termen aşa de scurt. Tov. colonel a spus că musai, şi ca să reuşeşti iată ce faci: iei cîţiva chiaburi, dai cu ei de pămînt, pe urmă Miliţia adună chiaburii şi neamurile bandiţilor din Bistra ca să îngroape pe ei şi să le spună că şi ei la fel păţesc dacă nu divulgă pe bandiţi sau dacă îi mai aprovizionează. Pentru această treabă trimiteţi nişte băieţi buni şi dacă este nevoie, te duci şi dumneata. Eu am venit în Turda şi în decurs de vreo două zile m-am conformat ordinului primit" (*Ibidem*, p. 129, declaraţia maiorului Kovacs din 10 octombrie 1950).

majoritatea populaţiei să se ofere să prindă pe bandiţi sau să dea informaţii despre ei. Într-adevăr, cetăţenii abundau acum cu fel de fel de informaţii. Această măsură de constrîngere însă mai poate căpăta şi alt aspect; bandiţii văzînd că se face atîta zgomot pentru ei şi Securitatea primeşte orice fel de informaţie, s-ar putea să trimită oamenii lor să dea informaţii eronate pentru a deruta organele de Securitate şi a le îndepărta din jurul lor.

b) A doua intenţie este că în jud. Turda trebuie pînă la 23 august să ia fiinţă mai multe gospodării agricole colective şi din cauza chiaburimii care făcea propagandă contra gospodăriilor şi cum ţăranii săraci erau sub influenţa lor, nu putea să ia fiinţă aceste gospodării. Atunci în legătură cu organele de partid şi cu DRS Cluj, au căzut de acord să ia această măsură pentru a arăta ţăranilor că cine se împotriveşte înfiinţării gospodăriilor colective păţeşte la fel. Fapt ce întăreşte această concluzie este că a doua zi după împuşcarea chiaburilor a crescut cu mult numărul cetăţenilor înscrişi pentru Gospodăria Colectivă. Aceeaşi concluzie se trage şi pentru executarea chiaburilor Bihoreanu Viorel şi Leluţ Remus[310].

Cît priveşte neraportarea de către DRS Cluj a situaţiei reale la DGSP, ne face să credem că nu se adunase destul material contra celor de mai sus, iar DRS Cluj a trecut la acţiune, ca apoi să raporteze că organele de Securitate au fost atacate şi în luptă au fost omorîţi susmenţionaţii chiaburi, fiindcă o dată aceştia omorîţi şi cu atmosfera de presiune care domneşte prin comune, nu o să se mai poată reconstitui cum s-au petrecut faptele.

DRS Cluj a dat dovadă de indisciplină faţă de organele superioare, căutînd să le inducă în eroare şi necerînd aprobările necesare în astfel de situaţii[311]. Aceste acte de indisciplină sînt străine Instituţiei noastre şi pot aduce la situaţii şi mai grave, creind în jurul organelor de Securitate o atmosferă de îndepărtare a sătenilor şi creind o atmosferă în sînul populaţiei, fapt dăunător regimului nostru şi compromiţînd Instituţia noastră.

---

310. Cu toate că execuţiile i-au îngrozit şi i-au determinat pe sătenii din regiune să se înscrie în GAC-uri, noile gospodării colective aveau probleme, pentru că oamenii resimţeau înscrierea drept un act forţat. Astfel, în toamna anului 1950 „la GAC din comuna Odverem nici un colectivist nu a ieşit pînă în prezent la lucru. De asemeni, colectiviştii au vîndut 29 de vite care urmau să fie aduse la gospodărie. Trebuie menţionat că în această comună comasarea pămîntului a început abia în ziua de 20 septembrie, deşi inaugurarea s-a făcut în ziua de 16 iulie. În comuna Şoimuş, colectiviştii nu vin la lucru, iar în ziua de 25 septembrie un grup de bărbaţi şi femei au manifestat împotriva gospodăriei colective. În comuna Cacova Ierii vin la lucru la gospodăria colectivă numai 12 membri. Dintre colectivişti, 2 au arat pămîntul lor şi refuză să aducă inventarul viu şi mort" (*Ibidem*, p. 200).

311. În urma Conferinţei din august 1949 s-au „trasat" o serie de „directive", între care şi una menită să accentueze caracterul centralizat al deciziei în aparatul de Securitate. Astfel, arestările sau execuţiile nu se puteau face decît cu aprobarea directorului Regionalei, care la rîndul ei trebuia să ceară şi să respecte instrucţiunile DGSP la fiecare caz în parte. De altfel, în 14 aprilie 1950, prin Ordinul circular 5-S/19115 al DRS Cluj, colonelul Patriciu atrăgea atenţia tuturor şefilor de Servicii din subordine următoarele: „S-a constatat că nu respectaţi dispoziţiunile primite prin ordinele circulare anterioare, continuînd să reţineţi persoane pentru diferite infracţiuni, fără a avea în prealabil aprobarea de reţinere. Vă atragem atenţia în mod serios că nu se admite sub nici o formă a trece la arestare înainte de a raporta acestei Direcţii faptele săvîrşite de infractor, precum şi probele ce le posedaţi. Dacă în ordinele anterioare s-a specificat că puteţi trece la arestare în cazuri de flagrant delict, aceasta nu înseamnă că Dvs. trebuie să generalizaţi şi să faceţi arestări fără aprobare" (*Ibidem*, p. 158).

Propuneri

Să se prelucreze cu organele DRS Cluj ca în astfel de situaţii delicate să ceară avizul şi sprijinul DGS, pentru a se găsi cea mai justă soluţie. De asemeni, să se prelucreze ca în astfel de situaţii rapoartele să oglindească realitatea faptelor, spre a nu se induce în eroare organele noastre superioare.

Să se atragă atenţia DRS Cluj că regimul nostru nu admite teroare şi dezaprobă actele de stîngism care, ca în cazul de faţă îndepărtează masele ţărăneşti de regimul nostru.

Maior de Securitate,
N[icolae] Dumitrescu[312]

312. Vezi amănunte în indicele biografic de la sfîrşitul volumului. Maiorul Dumitrescu, după cum reiese explicit din documentele anchetei de la DRS Cluj, fusese trimis în inspecţie din ordinul generalului Nicolschi. Acest interes al lui Nicolschi, ca şi insistenţele cu care căuta să-l incrimineze pe colonelul Patriciu (prin declaraţiile solicitate subalternilor), nu poate fi explicat decît prin faptul că se căutau pretexte pentru înlăturarea din funcţii a veteranilor comunişti din Războiul civil spaniol, între care se număra şi Mihai Patriciu.

11

6 octombrie 1950

Declaraţie*

Subsemnatul maior Kovacs Mihail şeful Serviciului de Securitate Turda, dau următoarea declaraţie[313] despre împuşcarea lui Bihoreanu şi Leluţ din plasa Luduş, jud. Turda. Raportînd la DRSP Cluj propaganda pe care o desfăşurau aceşti doi chiaburi împotriva înfiinţării gospodăriilor colective şi împotriva căratului la arie[314] am primit ordin în scris să fie încadraţi în UM [unităţi de muncă - n.n.][315]. Şi Miliţia îi urmărea pe aceşti doi

---

* ASRI, fond D, dosar 9051, vol. II, f. 140-144.

313. Anchetarea maiorului Kovacs, începută la Cluj, avea să continue la Bucureşti. Alături de el, a dat o serie de declaraţii în zilele de 9 şi 10 octombrie şi directorul Regionalei, colonelul Mihail Patriciu. Nu s-au dispus măsuri penale împotriva celor doi. Ancheta a avut un caracter administrativ (nerespectarea dispoziţiilor de a se cere aprobarea DGSP pentru executarea „chiaburilor" şi a „bandiţilor" din Regiunea Cluj). Singura vină pe care şi-o recunoaşte Kovacs este că „prin aceste rapoarte înflorite am indus în eroare DGSP". A mai fost chestionat în legătură cu cele întîmplate locotenentul-major Gavril Otvos, care în declaraţia sa dezvăluie conţinutul unei şedinţe de „prelucrare" din septembrie 1950, care a avut loc la Cluj: „s-a prelucrat din nou că achitarea unor elemente duşmănoase se poate face numai atunci cînd este prins în flagrant delict, în acţiune de sabotaj şi aceasta este valabil pe perioada campaniei secerişului şi a treierişului (această problemă a fost prelucrată într-o şedinţă la DRSP unde au participat directorii Regionalelor şi locţiitorii politici). Totodată, tov. colonel Patriciu a adăugat că aceasta nu se face nicidecum după ce respectivul a fost arestat şi anchetat, ci la faţa locului şi cu aprobarea prealabilă a forurilor superioare" (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 125-126). Cu alte cuvinte, execuţiile trebuiau să se facă sub acoperirea „flagrantului", aprobat în prealabil de DGSP - iar maiorul Kovacs încălcase această regulă.

314. Pentru a avea control asupra recoltei obţinute, autorităţile obligau ţăranii ca întreaga recoltă de grîu să fie treierată într-un singur loc, „la arie", unde se percepea şi cota către stat. Transportul acasă al recoltei obţinute şi treieratul cu mijloace proprii era considerate sabotaj şi pedepsite cu închisoarea sau trimiterea în unităţi de muncă.

315. Unităţile de muncă au fost create în urma Decretului nr. 6 din 14 ianuarie 1950 al Prezidiului Marii Adunări Naţionale, „pentru reeducarea elementelor duşmănoase RPR şi în vederea pregătirii şi încadrării lor pentru viaţa socială în condiţiunile democraţiei populare şi construirii socialismului". În aceste unităţi erau trimişi, pe lîngă foştii deţinuţi politici în legătură cu care Securitatea considera că nu au fost „reeducaţi", „acei care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduiesc sau încearcă să primejduiască regimul de democraţie populară,

chiaburi, pe motivul că la o adunare generală Bihoreanu a prins de gît pe secretarul organizaţiei de bază, vroind să-l bată în comuna Papiu Ilarian. [Secretarul a scăpat] numai datorită activistului CC al PMR Fleşiu, care tocmai sosise în acea comună. Secretarul organizaţiei de bază a scăpat deoarece tov. Fleşiu m-a chemat la Judeţeana PMR Turda, de faţă fiind şi prim secretarul judeţului, Gavriş. Tov. Fleşiu, după ce mi-a explicat cazul, a spus: „acest bandit ar trebui împuşcat". Eu i-am răspuns că noi o să cercetăm cazul. Eu am raportat la DRSP Cluj dispariţia, precum şi informaţia că unde s-ar afla. În acelaşi timp (ba chiar şi mai devreme) a dispărut şi chiaburul Leluţ, care în timpul dispariţiei[316] făcea propagandă împotriva gospodăriilor colective şi căratului la arie.

Pe la începutul lui august 1950, ziua precis nu ştiu, toţi şefii de serviciu am fost chemaţi la şedinţă la DRSP Cluj, unde tov. colonel Patriciu ne-a spus că la Bucureşti a spus tov. Ministru Pintilie ca să depunem tot efortul ca să descoperim din timp uneltirile chiaburilor împotriva gospodăriilor colective şi a ariilor, dînd cîteva exemple care s-au întîmplat în ţară şi spunînd „cu dinţii trebuie să ţinem gospodăriile agricole, ca duşmanul să fie descoperit din timp". Ne-a atras atenţia ca noi să nu facem pe pompierii, ci să prevenim din timp uneltirile chiaburilor[317]; în acelaşi timp a spus: „în acele comune unde avem astfel de cazuri, unul sau doi putem să trîntim la pămînt", ceea ce însemna la dînsul să fie împuşcaţi, pe urmă să luăm legătura cu Comandamentul Miliţiei, ca să adune cîţiva chiaburi din comuna respectivă, care să-i îngroape pe cei împuşcaţi.

Venind la Serviciul de Securitate Turda, am trimis cîte două organe de Securitate noaptea în postul de pîndă la Bihoreanu şi la Leluţ. După mai multe nopţi de pîndă, am aflat că Bihoreanu, prin intervenţia avocatului Veinberger, a intrat în penitenciar, unde avea să ispăşească o condamnare de şase săptămîni închisoare pentru sabotaj. La penitenciar nu l-am găsit, căci era sub cercetare la Miliţie. Stînd de vorbă cu procurorul de la Parchet, ne-a spus că el nu cunoaşte situaţia lui Bihoreanu, dar verifică şi îmi spune

---

îngreunează sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului în RPR, precum şi acei care, în acelaşi mod, defăimează puterea de stat sau organele sale, dacă aceste fapte nu constituiesc sau nu pot constitui, prin analogie, infracţiuni". Durata „reeducării" în unităţile de muncă era de minimum şase luni şi putea fi prelungită la doi ani. Se stipula crearea unei Direcţii a Unităţilor de muncă în cadrul MAI, iar prin Decretul nr. 60 din 10 martie 1950 se stabilea ca organizarea unităţilor de muncă să se decidă de către ministrul MAI; anterior, aceasta cădea în sarcina Consiliului de Miniştri (*Ibidem*, dosar 10957, f. 1-3; M. Oprea, *Legislaţia represiunii*, *passim*). În martie 1950, în funcţie de director general al Unităţilor de muncă (şi totodată director general adjunct al Direcţiei Recrutării şi repartizării forţei de muncă) a fost numit Ilie Bădică (n. 1913), eliberat din această funcţie în 31 martie 1966, cînd a fost numit la conducerea Direcţiei Generale a Rezervelor Statului (pînă la 4 iulie 1975). Audiat la Comitetul Central în 1968, Bădică avea să declare: „Arestările acestor deţinuţi se făceau după nevoi şi în special după nevoile Canalului Dunăre-Marea Neagră. Dacă la Canal trebuiau 5.000 de oameni, tovarăşul Hosu, directorul general al Canalului, dădea telefon la tov. Teohari şi apoi intra în funcţiune aparatul colonelului Dulgheru, de la Direcţia de Anchete, care împarte sarcinile, stabilind ce număr de deţinuţi să aducă fiecare Regiune. Ştiu acestea pentru că lagărul de la Rahova [de triere - n.n] era anunţat dinainte să se ducă cu dubele la gară, să aştepte trenul x din regiunea y, adică arestările se făceau după nevoile Canalului şi nu după vina anumitor elemente duşmănoase regimului" (Ion Bălan, *op.cit.*, pp. 98-99).

316. A se citi „anterior dispariţiei".

317. Este vorba de prelucrarea Conferinţei din 1-2 mai cu comandanţii Regionalelor de Securitate din ţară.

cînd va scăpa, pentru a-l lua de la Miliţie să-l cercetăm şi noi. A doua zi ne-a şi trimis biletul de eliberare a lui Bihoreanu, pe baza căruia noi l-am luat de la Miliţie pentru cercetare[318]. A recunoscut faptul de la Papiu Ilarian şi că are şi pistol, dar locul unde a descris că are pistolul nu a fost găsit. Pe la începutul lui august 1950, noaptea, Leluţ a fost prins în pepiniera lui; nevoind a se opri la somaţia organelor noastre, s-a şi trimis vreo trei focuri de pistol după el, dar nu a fost nimerit de către plt. Sîrbu, ci s-a încîlcit în nişte sîrmă ghimpată şi aşa a fost prins.

La Serviciul de Securitate Turda i-am cercetat pe baza instrucţiunilor primite din partea tov. colonel Patriciu Mihail, că acolo unde se pun piedici din partea chiaburilor în ce priveşte aplicarea liniei Partidului să trîntim de pămînt unul sau doi chiaburi, numai de un singur lucru să îngrijim, „să fie chiabur şi să aibe gîtul gros", arătînd cu mîna dimensiunea gîtului. Noaptea au fost puşi în maşină şi duşi în marginea comunei respective şi împuşcaţi şi îngropaţi conform instrucţiunilor. Cazul a fost raportat în scris la DRSP Cluj nu aşa cum am scris în prezent şi cum a fost într-adevăr, ci denaturat şi înflorit, *cum am avut instrucţiuni încă din anul 1948 noiembrie să raportăm în astfel de cazuri* [s.n.][319].

În ziua de 14-15 august 1950, tov. colonel Patriciu Mihail telefonic m-a întrebat ce este cu cei doi bandiţi[320] din Bistra, Plasa Cîmpeni. Eu i-am răspuns la telefon că pînă în prezent nu ştiu locul precis unde se află. Tov. colonel Patriciu mi-a ordonat să iau

318. „Nouă ne era interzis cu desăvîrşire să ne amestecăm în vreo problemă a Securităţii", afirma însă Grigore Rîpeanu în 1967, amintind-şi de primii ani ai carierei de procuror, începută în 1947 ca şef al Parchetului Cluj (ASRI, fond D, dosar 40002, vol. 203, p. 256). De fapt, procurorii erau nevoiţi să accepte orice hotărîre a Securităţii în materie penală sau chiar să cauţioneze crimele acesteia.

319. Practica rapoartelor măsluite era mai veche, fiind utilizată de inspectorii de Siguranţă comunişti pentru a camufla lichidarea inamicilor sau a persoanelor incomode. Ea fusese utilizată de Patriciu încă din iarna anului 1946, cînd a ordonat asasinarea lui Dafinescu, fostul şef al Penitenciarului Doftana, după cum declara în 25 decembrie 1967 Grigore Rîpeanu: „Într-o dimineaţă din iarna anului 1946-1947 a venit la locuinţa mea colonelul de Securitate Patriciu, şeful Securităţii din Cluj, care mi-a solicitat să merg cu dînsul să-mi arate ceva. În orice caz, era ceva care necesita o foarte mare urgenţă. Am plecat imediat cu el cu maşina şi întrebînd despre ce e vorba, mi-a spus că *balaurul de la Doftana* a putut fi prins, dar că a încercat să fugă de sub escortă şi a fost împuşcat de organele de Securitate. Am mers pe şoseaua către Huedin şi într-un loc situat între două comune a oprit. M-a condus prin zăpadă, în dreapta şoselei, la o foarte mică distanţă (circa 15 metri), unde mi-a arătat cadavrul unui bărbat trecut de vîrsta mijlocie, de sub care apăreau pe zăpadă urme abundente de sînge. Mi-aduc aminte bine că văzusem în şosea, pe zăpada proaspătă, urme pronunţate ale întoarcerii unei maşini (spre Cluj) şi l-am întrebat dacă *balaurul* era escortat spre Oradea. Răspunsul lui negativ mi-a confirmat bănuiala că arestatul nu avea de ce să fie adus pînă în acel loc, decît doar pentru a se simula o încercare de scăpare de sub escortă. Discuţia care a urmat a fost scurtă şi penibilă. El a înţeles că eu mă îndoiesc că ar fi fost o încercare reală de fugă. I-am spus că era mai bine, după părerea mea, ca acest criminal să fi fost judecat. Din afirmaţia lui, că a fost cercetat cazul şi că a fost o încercare de fugă reală a arestatului, am avut impresia că Patriciu ar fi dorit de la mine ca să confirm într-un fel oarecare acest lucru, sau în orice caz, să servesc într-un fel sau altul ca acoperire. Eu m-am eschivat..." (*Ibidem*, pp. 255-256). Asasinarea lui Dafinescu arată că aducerea lui în instanţă ar fi riscat deconspirarea informatorilor de celulă din Doftana, din care unii vor fi ajuns probabil în poziţii importante în ierarhia comunistă.

320. Mihuţ şi Salagea (vezi documentul anterior).

imediat maşina şi să merg la dînsul, adică la DRSP Cluj, eu m-am şi dus, unde am ajuns pe la orele 15.00. Tov. Colonel Patriciu a spus că pînă la 23 august să-mi iau angajamentul că-i voi prinde sau depista, eu am răspuns că îmi voi da tot interesul să-i prind, dar să ţină cont dînsul că am plecat din judeţ şase luni, în care timp am pierdut toată reţeaua informativă şi nu pot să-mi iau angajamentul că într-o săptămînă îi voi prinde sau depista. Tov. Colonel Patriciu a spus „musai pînă în 23 august 1950" şi pentru ca să reuşesc, voi face următorul lucru: iau cîţiva chiaburi din Bistra despre care ştiu că au legături cu bandiţii, căci altfel aceşti bandiţi n-ar putea să trăiască dacă chiaburii din Bistra nu i-ar sprijini, „duci afară în marginea comunei şi *dai cu ei de pămînt*, pe urmă adunaţi chiaburii şi neamurile bandiţilor, duceţi la ei să-i îngroape şi pe urmă spuneţi la ei că dacă mai sprijină sau nu anunţă că unde se află bandiţii, şi ei vor păţi la fel". Eu venind la Turda, am chemat la mine şeful Biroului 1 şi şeful Biroului 5[321], pentru a aduna materialele informative din dosarele respectivilor care au fost semnalaţi mai de mult că găzduiesc şi alimentează pe cei doi bandiţi de mai mult timp pe la grajdurile lor, care se află sus pe Muntele Mare, distanţă 25-30 km de comuna Bistra, pentru ca eventual pe baza materialului informativ, în timpul cercetării celor trei chiaburi semnalaţi anterior[322] să aflu unde se află cei doi bandiţi – lucru ce nu am reuşit ca să aflăm în cîteva ore de cercetare în timpul nopţii. În zori au fost duşi doi din ei spre Muntele Mare şi împuşcaţi, iar al treilea a fost dispărut de două săptămîni înainte şi din cercetări a reieşit că se află

321. Informaţii interne, respectiv Anchete penale.

322. Trifa Iosif, Pom Traian şi Andreşel Ioan au fost „cercetaţi" de locotenentul Vasile Herţa şi sublocotentul Valentin Tăutan. „Din cercetările efectuate de aceşti doi ofiţeri a reieşit că Trifa Iosif, chiabur de ani 33, posesor a 20 iugăre de pămînt arabil, 6 iugăre fînaţ, una moară şi 12 vite, a avut legătură cu fugarii pe care îi alimenta şi îi susţinea din toate punctele de vedere. Acest Trifa în permanenţă era în contra realizărilor regimului actual, prin aceea că în permanenţă căuta să instige populaţia din comuna Bistra de a nu se înscrie în colectiv, lansînd totodată diferite zvonuri alarmiste la adresa înfăpturirii colectivului, spunînd că în colectiv se dă mîncare cu gamelele şi că omul din colectiv ar fi rob, iar datorită acestui fapt organele PMR din Plasa Cîmpeni au întîmpinat greutăţi enorme în această problemă. A fost programat încă din luna iunie să se înfiinţeze colectivul, însă în urma lansării zvonului din partea chiaburului de mai sus, marea majoritate a populaţiei nu a vrut să se înscrie. [...] Cu privire la numitul Pom Traian, la fel a reieşit din cercetări că în calitate de văr cu fugarul Mihuţ Traian, a avut legături strînse cu fugarii, alimentîndu-i şi găzduindu-i încă din anul 1948. În afară de legăturile pe care le-a avut cu bandiţii, acest chiabur Pom Traian a mai lansat diferite zvonuri alarmiste cu privire la începerea războiului, iar în afară de aceasta, ducea muncă intensă cu privire la înfiinţarea colectivului, spunînd că în colectiv este o muncă de rob. [...] În luna iulie 1950, ziua 12, pe cînd era cu vitele la munte şi întîlnindu-se cu Trif Iosif şi cu alte persoane din Bistra, a spus ca să nu-şi piardă curajul şi să mai susţină numai puţin pe fugari, întrucît a început un mare război în Coreea şi că de aici va fi salvarea lor şi astfel o să scape de fiara comunistă. [...] În ce priveşte chiaburul Andreşel Ioan, din cercetări a reieşit că a avut legături strînse cu fugarii şi marea majoritate a timpului i-a alimentat şi i-a găzduit. Pe lîngă faptul că era susţinătorul fugarilor, a lansat diferite zvonuri alarmiste cu privire la un nou război şi că americanii o să fie eliberatorii lor. Acest chiabur în anul 1949 s-a opus la măsurile luate de conducerea comunei cu privire la planul de însămînţări, spunînd că lui nu-i comandă nimeni şi că el de comunişti nu ascultă şi nu poate să asculte niciodată, întrucît în conducerea ţării sînt numai cei fără credinţă în Dumnezeu şi cei mai josnici oameni" (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 172-173).

la un grajd la Poarta între Cai, regiunea Muntele Mare, unde l-a şi găsit echipa care s-a deplasat[323], l-a cercetat la faţa locului şi l-a împuşcat.

În aceeaşi noapte au fost ridicaţi încă doi chiaburi, căci în comuna Bistra mai mulţi chiaburi nu sînt şi în special neamurile celor doi bandiţi, în număr de vreo 25. Deoarece adunarea lor din diferite comune şi dealuri din regiunea Muntele Mare a durat o zi şi o noapte, căci comuna este împrăştiată în diferite cătune, abia a doua zi s-a putut trece la îngroparea celor trei bandiţi terorişti. Împreună cu cei doi chiaburi au fost aduşi parte din ei la postul de Miliţie Bistra, unde i-am aşteptat, eu am dus cu ei muncă de lămurire, nu separat cu fiecare, ci cu toţii împreună, după care au fost lăsaţi liberi. Pe urmă s-a întocmit raportul pe care îl făceam în asemenea cazuri conform instrucţiunilor primite din partea tov. colonel Patriciu, arătînd că organele noastre au fost atacate sau s-a făcut schimb de focuri etc., denaturînd realitatea în toate aceste cazuri.

După executarea acestui ordin, am fost convocaţi la o şedinţă la DRSP Cluj toţi şefii de Serviciu. Tov. colonel Patriciu înaintea celorlalţi m-a chemat pe mine singur în cabinet şi m-a întrebat, „na, cum ai procedat?". I-am explicat amănunţit real aşa cum am procedat şi m-a întrebat a doua oară să repet unele fragmente cum am procedat, ca de exemplu ce am spus atunci cînd le-am vorbit şi „într-adevăr, te-ai deplasat d-ta personal?" şi care este starea de spirit în urma împuşcării celor trei chiaburi, dacă în urma acesteia primim informaţii. Pe urmă au fost chemaţi în cabinet şi ceilalţi şefi de servicii şi fiecare a trebuit să dea raport despre problema fugarilor.

Tov. Colonel Patriciu a arătat cum s-a procedat la Turda, dîndu-mă ca exemplu, pe urmă ne-am dus jos în curtea Direcţiei pentru a pleca acasă. Am fost anunţat de un tov. că mă cheamă înapoi tov. colonel Patriciu, care mi-a spus „trei cam prea mult, dar dacă este făcut,... mamii lor de bandiţi". M-a întrebat dacă maiorul [Nicolae] Briceag[324] a plecat, am răspuns că nu a plecat, ci este jos în curte, m-a întrebat dacă am prelucrat cu Briceag felul în care am procedat eu la Bistra, am răspuns că nu am prelucrat. M-a întrebat că de ce, am răspuns că nu am avut ordin în acest sens. Mi-a ordonat ca să merg jos în curte ca să prelucrez cu maiorul Briceag. Cînd i-am spus lui Briceag că ce ordin am primit, mi-a răspuns să-l las în pace că a auzit la şedinţă şi el şi nu este copil să fie prelucrat şi în parte[325]. Menţionez că atunci cînd mi-a trasat sarcina ce să fac la Bistra cum să procedez cu cei trei chiaburi, mi-a făcut critică că lucrăm prea moale, arătînd că lupta de clasă trebuie să fie ascuţită,

323. Patriciu îi ordonase maiorului Kovacs: „Diseară îi pui în maşină, îi duci la marginea comunei de unde sînt şi dai cu ei de pămînt, trînteşti pe ei de pămînt, pe urmă anunţi Miliţia să adune cîţiva chiaburi care să îngroape pe ei. Dar să îngrijească băieţii care fac treaba aceasta să nu facă la încrucişare de drumuri sau pe deal, ci să facă pe margine la sat. Pe locotenentul Sabău nu îl trimiţi să facă această treabă, trimiţi alţi băieţi, dacă nu ai, atunci ceri de la noi". Kovacs a replicat că are oameni „pentru această treabă", astfel că lt. Sabău, „care de obicei făcea astfel de lucruri" a rămas, din motive pe care doar Patriciu le cunoştea, neimplicat în împuşcarea celor trei ţărani. De remarcat detaliile cu care Patriciu a pus la punct detaliile execuţiilor, trădînd experienţa sa dobîndită fără îndoială în Războiul civil din Spania.

324. Vezi date în legătură cu maiorul Briceag în indicele de la finalul volumului.

325. Maiorul Briceag declara că la o şedinţă cu şefii Serviciilor de Securitate din Regională, Patriciu „a dat dispoziţie că dacă un chiabur va face agitaţie, să fie împuşcat acolo pe loc ca să ştie toţi cei care ar îndrăzni să nu predea cotele, toţi vor păţi aşa, iară cînd este o astfel de măsură să-i raportăm pentru a ne consulta cu tov. colonel pentru aprobare. [...] Am fost chemat la Direcţie şi mi-a dat ca exemplu pe tov. Kovacs, că a trîntit doi găzduitori şi a mobilizat întreaga populaţie

eu am răspuns că acolo unde avem cazuri nu lucrăm moale, dînsul ştie bine şi am arătat cu Bihoreanu şi Leluţ şi dînsul a răspuns „foarte bine, ai primit vreo observaţie sau ţi-a spus cineva ceva?". Eu am răspuns că nu: „atunci, te duci la Bistra şi faci la fel".

La vreo patru zile după cazul de la Bistra, a venit tov. maior [Nicolae] Dumitrescu[326] de la DGSP Bucureşti însoţit de locot. Stănescu de la DRSP Cluj[327], pentru a cerceta aceste cazuri. De ce nu am dat eu de prima dată realitatea, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi de ce am căutat să denaturez în primul meu raport pe care l-am dat tov. maior Dumitrescu sînt următoarele motive:

La întrebarea tov. maior Dumitrescu care este realitatea cazului cu cei cinci chiaburi împuşcaţi, am stat nedumerit, cînd eu ştiam că Direcţia noastră Regională ştie şi realitatea şi raportul înflorit şi l-am întrebat pe lt. Stănescu: „Ai adus ceva instrucţiuni ca să dau realitatea, sau raportul pe care vi l-am trimis?". Tov. Stănescu mi-a spus că n-a primit nici un ordin în acest sens şi că tov. maior Dumitrescu a venit numai sub titlul informativ, că aşa se obişnuieşte în asemenea cazuri. Tov. maior Dumitrescu văzînd încurcătura mea, că asemenea anchete încă nu am avut, mi-a arătat delegaţia pe care o are, spunînd că putea să meargă direct la Cîmpeni fără a mai trece pe la mine, cum a făcut anul trecut, cînd a cercetat cazul lui Cuc Mihai, chiabur împuşcat de mine la Cianul Mare, care caz a fost cercetat de dînsul şi eu nici nu am ştiut de el. Ne-am hotărît să plecăm la Cîmpeni, dar eu încă tot nu eram lămurit şi tot îl întrebam pe tov. Stănescu „de ce ai mai venit fără a-mi spune ce să dau, realitatea sau raportul înflorit?", cum făceam în fiecare astfel de caz, cînd de la noi erau duşi afară bandiţi şi împuşcaţi.

Tov. Stănescu mi-a spus să fac ceea ce cere tov. maior Dumitrescu, că de la mine şi aşa se duc la tov. Colonel Patriciu şi dacă nu este bun ceea ce dau, îmi va spune tov. colonel. După plecarea lor, mă sună la telefon tov. lt. colonel Cuteanu, era şi de aşteptat, căci şi dînsul cunoştea realitatea şi mi-a ordonat următoarele „raportul pe care l-ai trimis aici la noi cu Bistra şi ceilalţi doi noi îl cunoaştem şi d-ta îl cunoşti, aia este bine aşa, dar la tov. maior Dumitrescu îi faci un raport nu aşa cum ne-ai făcut nouă, ci vei face aşa cum a fost, ai înţeles?". Am răspuns că am înţeles, m-am apucat şi am făcut raportul aşa cum a fost, dar nu aşa detaliat ca acuma, căci dînsul era grăbit, spunînd că pleacă în concediu. După plecarea tov. maior Dumitrescu, sîntem chemaţi din nou la şedinţă şi tov. colonel Patriciu îmi face o critică, că prost am procedat la Bistra, că în cazuri din astea aşa trebuie să procedăm, ca nimeni să nu ştie şi să nu afle că cine a făcut. Atunci Maiorul Briceag a spus că dînsul nu mai înţelege deloc: întîi Turda este dat ca exemplu, plus sarcina de a-l prelucra şi pe el, iar pe urmă sînt criticat că am lucrat prost[328]. Tov. colonel Patriciu îi răspunde că ceea ce s-a

---

să prindă pe fugari, spunîndu-mi că şi eu trebuie să procedez la fel. Acolo era un tov. locotenent [Vasile Herţa – n.n.] care se întorsese din operaţie şi a adus un cufăr mic cu ceasuri de aur şi alte bijuterii, care tot aproba măsura luată de Turda" (*Ibidem*, p. 134). Bijuteriile proveneau cu siguranţă de la cei trei „chiaburi", fiind probabil găsite la percheziţie sau oferite de vreunul dintre ei în schimbul vieţii.

326. Vezi indicele biografic de la sfîrşitul volumului.

327. Probabil şeful Serviciului VIII (Cadre), care avea în atribuţii astfel de cercetări.

328. După două zile de la comiterea crimei şi laudele aduse lui Kovacs în faţa colectivului de către Patriciu, „am fost chemaţi toţi şefii de Servicii la Direcţie, unde ni s-a arătat greşeala comisă de tov. Kovacs, care a executat nişte oameni care nu aveau nici o vină, după care eu am arătat că nu mai înţeleg: în urmă cu două zile ni l-a dat exemplu, acum arată că nu a procedat bine", relatează într-o declaraţie maiorul Briceag (*Ibidem*, dosar 9051, vol. II, f. 134).

făcut bine şi nu regretă nimeni dar metoda sau procedura ca atare adică să nu se afle că cine a făcut lucrul, care este foarte greu să găseşti un număr de cinci cadavre la care face cercetare Parchetul, doctorul şi Miliţia şi să nu se afle cine i-a împuşcat. Cu acest lucru cum să procedez în asemenea cazuri nici astăzi nu sînt lămurit, căci totdeauna am lucrat conform ordinelor tov. Colonel Patriciu şi tov. lt. colonel Cuteanu şi enumăr următoarele cazuri:

1. În anul 1948 cu aprobarea DGSP[329] m-am dus în Valea Ponorului, jud. Alba, Munţii Apuseni, unde acţiona banda în frunte cu teroristul înarmat Meşter Andrei. Membrii bandei au fost condamnaţi, iar Meşter, şeful bandei teroriste, după o cercetare de trei luni, am primit ordin verbal de la tov. Colonel Patriciu „pui în maşină, duci lîngă comuna lui natală, dai cu el de pămînt şi raportezi că a vrut să fugă şi a sărit asupra organelor noastre cînd am vrut să mergem cu el să arate unde este armamentul ascuns". Este primul caz unde am executat ordinul primit şi în raportul în scris către DRSP am denaturat conţinutul real conform instrucţiunilor primite din partea tov. colonel Patriciu.
2. În anul 1949 iulie am fost chemat la aeroportul din Turda de către tov. Colonel Patriciu, unde am fost instruit în problema chiaburilor, unde şi cînd trebuie să dau cu ei de pămînt şi să trîntim la pămînt şi să raportăm că a vrut să fugă, sau să dezarmeze organele noastre. Peste cîteva zile a venit şi tov. lt. colonel Cuteanu, dînsul la fel mi-a spus că unde linia Partidului nu se poate aplica, să luăm unul sau doi chiaburi îi împuşcăm în marginea comunei, pe urmă raportăm că au atacat organele noastre, pe motiv că ordin în scris pentru acest lucru nu este şi este şi natural să nu fie; deci în astfel de cazuri nu ne referim la nici un ordin superior, ci facem în aşa fel că raportul emană de la noi şi motivele pentru care a fost împuşcat. Aşa a fost cercetat şi arestat chiaburul Cuc Mihai din Cianul Mare, că a făcut o rebeliune în acea comună conform ordinului verbal al tov. Colonel Patriciu „la noapte pui în maşină, duci la marginea comunei şi trînteşti de pămînt" şi raportezi că a fugit banditul, aţi tras după el şi în cealaltă zi a fost găsit că a fost împuşcat.
3. În anul august-septembrie 1949, banda Diamandi Ionescu[330] a ocupat muntele Băişorii, defilînd prin comună şi cîntînd trăiască regele şi se pregăteau să ocupe plasa Iora şi

329. Asemenea aprobări nu s-au păstrat în scris, dar ele sînt evocate în anchete de genul celei la care a fost supus maiorul Kovacs. Ele erau cel mai des transmise de către Nicolschi directorilor de la Regionalele de Securitate. Execuţiile mascate sub pretextul tentativei de fugă de sub escortă erau larg răspîndite în acea vreme, uneori şi pentru a scăpa de persoane incomode, cum s-a văzut în cazul fostului director al Doftanei. Printre cei implicaţi în organizarea unor astfel de asasinate se numără şi Mişu Dulgheru. După cum relevă acte ale Securităţii, directorul Anchetelor a pus pe dosarul fostului maior SSI Ion Tobă, cerut spre rejudecare pentru înaltă trădare de Direcţia Justiţiei Militare (Tobă fusese deja condamnat în 10 decembrie 1948 la 25 de ani de detenţie riguroasă pentru complot), o rezoluţie cel puţin ciudată: „Se va răspunde că Tobă Ion a evadat în ziua de 13 decembrie 1948. Este dat în urmărire pe ţară". Tobă „evadase" la trei zile de la condamnarea sa, fiind asasinat în drum spre penitenciarul de executare a pedepsei. Ofiţerii care l-au anchetat ulterior pe Dulgheru ulterior arătau că „este posibil ca Tobă Ion, care a desfăşurat activitate contrarevoluţionară şi cunoştea o serie de lucruri importante să fi fost împuşcat din ordinul lui Teohari Georgescu, colonelul Popescu şi Dulgheru" (ASRI, fond P, dosar 4007, vol. VIII, f. 149-150).

330. Într-o sinteză informativă „asupra bandelor teroriste existente în munţi", grupul condus de Diamandi Ionescu este menţionat ca acţionînd în zona Muntele Mare-Băişoara, în acelaşi spaţiu cu grupul lui Mihuţ. Era format din „cinci elemente". După acţiunile Securităţii împotriva lor, a scăpat cu viaţă numai Ioan Mîrzan din Agireş, Turda. Acţionînd ca fugar izolat, a fost la rîndul său capturat în 8 noiembrie 1950 (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 407-422, 327-353; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 198-204, 247-257).

Turda. Membrii bandei au fost arestaţi şi şefii bandei au scăpat din acţiune, chiaburul şi băiatul lui din comuna Maşca, plasa Iora, care şase săptămîni i-au găzduit pe cei trei şefi ai bandei înarmîndu-i şi aducînd noi aderenţi; după ce au fost arestaţi, cercetaţi din ordinul tov. colonel Patriciu, „la noapte pui pe ei în maşină, duci în marginea comunei şi trînteşti de pămînt şi raportezi că ducîndu-i acasă să arate unde era ascuns armament la un moment au sărit amîndoi asupra organelor noastre căutînd să-i dezarmeze, unde au fost împuşcaţi. Deci raportul nu corespunde cu realitatea, ci a fost denaturat conform instrucţiunilor primite din partea tov. colonel Patriciu; în cealaltă zi cînd i-am adus eu personal raportul cu aceştia doi după ce a citit dînsul, a spus „faceţi nişte rapoarte, că dacă noi nu am cunoaşte situaţia reală, şi noi am crede".

4. Primind aprobarea să fac o acţiune noaptea în com. Muntele Băişorii pentru a-l prinde sau depista pe banditul Marc Victor[331], care teroriza populaţia comunelor din jur, înainte de a merge în acţiune am primit ordin că după acţiune să-l duc acolo unde a fost acţiunea şi pe teroristul Vodă Costică[332], poreclit regele munţilor, originar din Bistra, pe care-l prinsesem acum vreo trei săptămîni şi să raporteze în scris că a fost împuşcat în acţiune. În acea noapte banditul Marc Victor a fost atras în cursă, împuşcat, după ce a tras şi el dar nu a nimerit, iar dimineaţă a fost adus la faţa locului banditul din Bistra, Vodă Costică, împuşcat, şi am raportat că a murit în acţiune, deci repoartul a fost denaturat conform ordinului primit din partea tov. colonel Patriciu.

În toate cazurile cînd banditii erau duşi din aresturile noastre afară să fie împuşcaţi, rapoartele scrise totdeauna au fost denaturate, aceste cazuri sînt următoarele:

- Meşter Andrei[333] (1948), cei doi din com. Maşca (1949), Victor Abrezului[334] (1949), Vodă Costică (1949), Bihoreanu şi Leluţ, plasa Luduş (1950), Pom, Trifa, Andreşel, com. Bistra (1950). Toţi aceştia au fost luaţi şi duşi din aresturile noastre afară şi împuşcaţi, după ce au fost cercetaţi şi raportaţi conform instrucţiunilor primite. Nu au fost denaturate prin rapoarte acţiunile bandelor teroriste cum au fost cazul:

1. Prinderea bandei Meşter (1948), 2. Banda L.A.M. în frunte cu criminalii de la Bucium Montani, fraţii Macavei[335] (1949), 3. Banda Dabija[336] (1949), 4. Banda Diamandi Ionescu (1950), 5. Depistarea lui Salagea Nicolae, zis Mişu. Toate rapoartele în legătură cu acţiune desfăşurată pentru prinderea acestor bande sus-menţionate corespund cu realitatea.

---

331. Nu apare în sintezele centrale ale Securităţii cu privire la rezistenţa din munţi.
332. *Ibidem.*
333. *Ibidem.*
334. *Ibidem.*
335. *Ibidem.* Numărul mare de partizani din munţi care nu figurează în rapoartele centralizate ale unităţii specializate în lupta împotriva „bandelor" sugerează că pentru a putea alcătui o monografie a rezistenţei în munţi, doar consultarea acestor rapoarte şi sinteze informative, deocamdată singurele accesibile din dosarele fostei Securităţi, nu este de ajuns.
336. Grupul condus de maiorul Dabija a fost cel mai numeros şi bine organizat între grupurile care au acţionat pe teritoriul Regionalei Cluj. Organizaţia îşi crease chiar ramificaţii la Bucureşti, mai ales printre militarii deblocaţi, în speranţa constituirii unei adevărate armate naţionale de rezistenţă. Majoritatea au fost capturaţi în urma unor ample operaţiuni în martie 1949. Maiorul Dabija a fost supravegheat informativ pe parcursul detenţiei, pînă la executarea sa în acelaşi an (ASRI, parte a Fondului Penal din arhivele fostei Securităţi, în continuare fond Y, dosar 47584, vol. III, f. 328-329, 345-348; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 180-182, 190).

Cu ocazia inspecţiei făcute de tov. lt. Colonel Cuteanu, mi s-a adus la cunoştinţă de către dînsul ca pentru viitor cînd mai primim ordin pentru împuşcarea vreunui bandit să raportăm realitatea şi nu aşa cum am obişnuit pînă în prezent. Pentru arestările de la Bistra pentru îngroparea celor trei chiaburi găzduitori, cu toate că aşa au fost date instrucţiunile să procedez cu îngroparea cadavrelor, totuşi am fost prelucrat pe întreaga Regională că am arestat şi am pus în libertate fără nici o aprobare un număr de 30 persoane, cu toate că la biroul de Securitate din Cîmpeni nu au stat nici o zi şi nici o noapte, ci cum se complecta grupa, pleca imediat pe teren, iar la reîntoarcere după zece minute au fost puşi imediat în libertate deci nu se pot considera ca arestaţi, ci aşa cum am primit ordin din partea tov. colonel Patriciu, să-i adun neamurile bandiţilor să-i îngroape, aşa cum am procedat. Că nu am anunţat că în noaptea asta îl aduc pe Bihoreanu şi Leluţ să fie împuşcaţi, am raportat cazul lor din timp, iar pentru împuşcarea lor am avut instrucţiunile primite anterior şi nici nu am primit pentru primii nici o observaţie[337].

Realitatea este că după împuşcarea lui Bihoreanu şi Leluţ au luat fiinţă cele două gospodării colective[338] şi a început căratul la arii, iar spiritele care înainte erau alarmate s-au calmat şi în cea mai mare parte acestui fapt se datoreşte că în plasa Luduş planurile Partidului se pot pune în aplicare în bune condiţiuni. Cazul cu cei trei chiaburi s-a dovedit că procedura a fost bună, că prin împuşcarea celor trei chiaburi găzduitori şi prin îngroparea lor de către neamurile bandiţilor am reuşit ca tocmai vărul banditului să vie să ne anunţe că unde se află banditul. Am avut şi noi pierdere, căci a murit dintre noi un tov. bun, dar am reuşit prin aceasta să distrugem un bandit care timp de zece ani de zile teroriza populaţia, tăia urechile la oameni, viola femeile şi era profesorul tuturor fugarilor din Munţii Apuseni şi fără acea procedură nu sînt sigur dacă am fi ajuns la acest rezultat.

În prezent, în toţi Munţii Apuseni din jud. Turda avem un singur fugar, care în curînd va cădea datorită aportului pe care îl aduce populaţia din această regiune. Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez.

maior [Mihai] Kovacs

337. Ancheta crimelor din Regiunea Cluj, continuată prin declaraţii şi confruntări între Patriciu şi Kovacs în Bucureşti la DRSP s-a finalizat cu bine pentru cei doi, care, în fond, nu se făceau vinovaţi decît de exces de zel în „pacificarea" focarelor de tulburări în mediul ţărănesc. Într-o completare la declaraţiile date în 5 şi 6 octombrie 1950 şi în urma confruntărilor cu maiorul Kovacs, colonelul Patriciu recunoştea: „după confruntarea şi discuţiile avute, mi-aduc aminte că am spus tov. maior Kovacs că vom lichida cîţiva chiaburi, ca să nu mai găzduiască pe fugari, de asemeni să nu mai aibă curajul să comită agresiuni asupra organelor politice şi asupra organelor de stat. De aici deduc că tov. maior Kovacs a luat iniţiativa pentru împuşcarea lor. Însă aceasta a fost o linie generală. Aceasta nu exclude normele şi instrucţiunile referitoare la ordinele anterioare, cu privire la aprobarea prealabilă de a aresta sau de a împuşca. [...] Cred că tov. maior Kovacs s-a orientat după instrucţiunile anterioare din 1949, ca asemenea cazuri să le raporteze sub forma că a fugit de sub escortă sau a atacat organele noastre" (ASRI, fond D, dosar 9051, vol. II, f. 133).

338. Starea de teroare în lumea satelor din Regiunea Cluj este sugerată de o telegramă trimisă la Direcţia Generală de către Nicolae Briceag de la Securitatea din Dej, în 15 iulie 1950. În vreme ce pe întregul teritoriu al ţării Securitatea înregistra manifestările de nemulţumire ale ţărănimii, în zona „pacificată" de Briceag, cu mijloace la fel de dure precum cele utilizate de maiorul Kovacs (vezi documentele cu privire la crimele sale din prezentul volum şi indicele biografic) era o linişte nefirească. Mai mult, susţinea Briceag, „starea de spirit a fost favorabilă, în multe comune ţăranii vin şi predau cotele cu carele încărcate, strigînd lozinci şi cu fanfare, transformînd această zi în zi de sărbătoare" (*Ibidem*, dosar 4060 – telegrame, f. 89).

12

13 martie 1951

Ordin[339] circular*

În ultimul timp, în unităţile noastre au fost săvîrşite abateri de la morala proletară, de la Regulamentele şi disciplina militară, de către unii ofiţeri de comandă şi politici. Astfel:

- Lt. ŞTEFAN M. CONSTANTIN[340], dintr-o unitate de grăniceri, locţiitor politic la un ploton de pază, fiind trimis cu plotonul într-o misiune de noapte, a lăsat plotonul să execute singur misiunea, iar el s-a culcat şi a dormit toată noaptea, dînd dovadă de lipsă de răspundere şi conştiinciozitate în muncă. În afară de aceasta, el a întreţinut legături cu chiaburii din sat, înrăiţi duşmani ai poporului. A făcut chefuri împreună cu ei, ca apoi să vină în unitate în stare de ebrietate şi să lovească soldaţii.
  Deşi el şi-a luat angajamentul în faţa Direcţiei Generale Politice MAI că va lichida cu lipsurile avute, în loc să-şi respecte angajamentul, a dezertat de la unitate, fiind prins de organele competente după 10 zile de la dezertare. Pentru toate aceste fapte el a fost exclus din Partid şi trimis în judecată sub stare de arest.
- Lt. IONESCU GH. AUREL[341], ofiţer politic dintr-o unitate de Securitate, împreună cu alţi trei indivizi s-au constituit în bandă terorizînd mai mulţi cetăţeni, cărora le-au violat domiciliile sub ameninţarea pistolului şi le-au furat actele şi banii. Ei lansau svonuri că au ordin din partea Partidului să aresteze copii pentru a-i trimite în Uniunea Sovietică. Pentru aceste fapte banditeşti duşmănoase poporului şi Patriei noastre Lt. Ionescu Gh. Aurel a fost exclus din Partid şi trimis în judecată sub stare de arest.
- Lt. SUFLET GHEORGHE, dintr-o unitate de pompieri, a ascuns elemente duşmănoase, încercînd să le ferească de pedeapsă. Astfel a ascuns în locuinţa sa o rudă a soţiei

---

* ASRI, fond D, dosar 9976, vol. I, f. 11-14.

339. Are următorul antet: „Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia Generală Politică, Nr. R. 51493".
340. Fost pantofar, ajunge în DRSP la înfiinţarea acesteia, unde primeşte gradul de plutonier (Cezar Zugravu, „Cum şi din cine s-a format Securitatea", în *Anale Sighet 7*, Fundaţia Academia Civică, 1999, pp. 251-257, în continuare, C. Zugravu, *Securitatea...*) Probabil că după ce a absolvit Şcoala de Securitate, a fost repartizat ca ofiţer politic la grăniceri.
341. Cazul nu este singular. Vezi nota 156, unde sînt relatate tîlhăriile puse la cale de căpitanul de Securitate Pancovici din Oradea.

sale, care era căutată de organele Miliţiei. El a comis grave abateri de la morala proletară. Şi-a trimis soţia la părinţii ei, iar în lipsă, prin diferite şiretlicuri, a obţinut divorţul. El nu a spus nimic soţiei sale continuînd totuşi să trăiască cu ea, ca după un timp să se căsătorească cu altă femeie. Ţinînd seama de abaterile săvîrşite, el a fost exclus din Partid, iar Ministerul Afacerilor Interne a hotărît îndepărtarea lui din Trupele MAI.

- Cpt. SĂNDULESCU CONSTANTIN, dintr-o unitate de Miliţie a iniţiat, organizat şi patronat chefuri şi orgii în locuinţa sa cu elemente dubioase şi prostituate. Abuzînd de situaţia lui în cadrul unităţii de Miliţie respective, el silea subalternele să-i cedeze, sub ameninţarea că le dă afară din serviciu. Pentru toate aceste fapte imorale şi duşmănoase, care au compromis în faţa cetăţenilor unitatea de Miliţie ce o conducea, el a fost exclus din Partid, iar Ministerul Afacerilor Interne a hotărît îndepărtarea lui din cadrul formaţiunilor de Miliţie şi trimiterea în judecată.
- Lt. de Miliţie CIOCEA PETRE, care a organizat împreună cu Cpt. Săndulescu Constantin chefuri şi orgii cu elemente dubioase şi prostituate. Deşi era căsătorit şi avea copil, întreţinea legături cu alte femei. El a terorizat pe o subalternă a sa, ameninţînd-o în permanenţă că, dacă nu se va supune poftelor lui, o va da afară din Miliţie. Deşi avea o răspundere importantă în cadrul Regiunii de Miliţie, a creat o atmosferă de familiarism şi de corupţie. Pentru faptele sale, acest element descompus, imoral, care a contribuit la crearea unei atmosfere de corupţie şi de mocirlă în cadrul unităţii de Miliţie respective, a fost exclus din Partid, îndepărtat din Formaţiunile MAI şi arestat[342]. Prin comportarea lor duşmănoasă şi imorală, aceste elemente cu compromis grav onoarea de militar şi Formaţiunile Ministerului Afacerilor Interne[343], slujind astfel interesele duşmanului de clasă, care vrea să lovească în poporul nostru muncitor şi organele sale.

Asemenea abateri nu sînt compatibile cu morala şi disciplina armatei de tip nou şi mai ales nu sînt compatibile cu demnitatea şi onoarea de militari în cadrul Formaţiunilor

342. Miliţenii cu pricina aveau, fără să ştie, un ilustru exemplu de urmat în ceea ce priveşte hărţuirea sexuală a subalternelor chiar în persoana ministrului Teohari Georgescu. Înfăţişîndu-l ca fiind caracterizat de o vitalitate pe care cei trei ani de detenţie din timpul războiului o zăgăzuiseră doar vremelnic, Securitatea i-a alcătuit cu acribie lui Teohari Georgescu un voluminos inventar al vieţii intime. S-a aflat astfel că zeci de secretare din Ministerul Afacerilor Interne au trebuit să accepte avansurile lui şi că temutul ministru a mers pînă acolo încît a uşurat soarta unor deţinuţi sau chiar i-a eliberat pe unii, cerînd în schimb favorurile soţiilor sau fiicelor care aşteptaseră zile întregi o audienţă. Rapoartele Securităţii notau doar originea burgheză a acestor femei, acuzîndu-l retoric pe Teohari Georgescu de descompunere morală.

343. Nu numai miliţenii erau protagonişti ai unor episoade imorale. S-au înregistrat numeroase treceri în rezervă din pricina viciilor dovedite în diverse împrejurări de către cadre ale Trupelor şi operativului Securităţii. Imoralitatea era deseori asociată cu beţia. Astfel, locotenentul-major Gheorghe Chiva, locţiitor politic la Brigada I Pază Bucureşti, absolvent a patru clase elementare „este afemeiat şi are viciul beţiei, fapt pentru care de mai multe ori a provocat scandaluri care uneori s-au soldat cu bătăi cu civili şi militari", iar sublocotenentul Ion Cristea de la Biroul de Securitate TF Caransebeş, cu şapte clase primare, „deşi căsătorit, avînd şi doi copii, în repetate rînduri a avut relaţii imorale cu diferite femei de moravuri uşoare, ajungînd pînă acolo încît pe o parte din aceste femei să le ducă chiar în cadrul Biroului Feroviar de Securitate, unde a profitat de ele. Este un element alcoolist, în repetate rînduri a comis beţii în urma cărora a provocat scandaluri cu diferiţi cetăţeni" (Elis Neagoe, „Trecerea în rezervă a cadrelor MAI între uz şi abuz", în *CNSAS, Studii 1*, pp. 66-67).

MAI, apărătoare dîrze ale cuceririlor revoluţionare ale poporului nostru muncitor. Măsurile organizatorice şi disciplinare luate împotriva lor şi pedeapsa aspră ce va fi dată de către justiţia noastră populară va fi un exemplu pentru aceste elemente corupte şi duşmănoase.

Aceste abateri au fost posibile pentru că a existat o atitudine îngăduitoare faţă de abaterile comise, pentru că nu au fost combătute la vreme manifestările nesănătoase ale unor tovarăşi, lăsîndu-i să alunece tot mai mult sub influenţa duşmanului de clasă, pentru că nu întotdeauna Aparatul Politic şi organizaţiile de Partid au luat o atitudine hotărîtă şi combativă împotriva manifestărilor elementelor duşmănoase şi descompuse. Pentru ca în viitor să nu se mai repete asemenea abateri, trebuie să întărim vigilenţa revoluţionară faţă de elementele duşmănoase şi descompuse. Trebuie să intensificăm munca de educaţie comunistă a soldaţilor şi cadrelor. Fiecare militar al formaţiunilor noastre trebuie să fie pătruns de faptul că el este chemat să apere cuceririle revoluţionare ale poporului nostru muncitor. Să demascăm fără cruţare toate elementele descompuse şi dubioase, străine de interesele poporului nostru.

Prezentul ordin se va prelucra cu toţi soldaţii, sergenţii şi ofiţerii din Formaţiunile MAI subliniind măsurile juste luate de Ministerul Afacerilor Interne împotriva acestor elemente duşmănoase.

Ministru Adjunct şi şef al Direcţiei Generale Politice MAI,
General Maior Drăghici Alexandru[344]

344. Vezi date în legătură cu Drăghici în indicele biografic din finalul volumului.

13

17 iulie 1951

Ordin de Serviciu*

Începînd de la 30 Iulie 1951, programul de muncă în DGSS şi Regiuni[345], se modifică după cum urmează:

1. Dimineaţa 7,30 - 14,00; după amiază 17,00 - 20,00.
   Sîmbătă după amiază liber - zi de Partid.
   Duminica liber toată ziua[346].
   În zilele libere se asigură permanenţă (ofiţer de serviciu) pe Direcţie sau Serviciu.

---

* ASRI, fond D, dosar 9897, f. 247.

345. Ordinul are ântetul Direcţiunii Generale a Securităţii Poporului, Cabinet, nr. 225, din 17 iulie 1951; exemplarul pe care l-am consultat era adresat „Către DGSS - Regiunea Mureş".

346. Programul, prelungit uneori peste aceste limite în cazul rezolvării unor „probleme operative" a căror urgenţă era reclamată de superiori, stîrnea adesea nemulţumiri, din cauza limitării vieţii private a securiştilor. Cu toate acestea, unii mai găseau timp pentru „ale lor" şi la serviciu, nu numai duminicile. Astfel, arhivele relevă o latură umană neaşteptată la unii dintre purtătorii uniformelor de Securitate. Dulgheru, de pildă, se pare că scria proză în timpul liber. Numai aşa ne putem explica de ce pe dosul unei hărţi operative notase, după mai multe ştersături, următoarea frază, cu totul străină de „munca de Securitate": „Mihai trecea cu căruţa pe lîngă şosea; la un moment dat, caii se opriră. Mihai începu să strige". Tot Dulgheru îi trimitea soţiei vederi din misiunile prin care era trimis. Aflat la München în 1947 într-o Comisie de Repatriere, îi scria soţiei: „Draga mea Liza, sînt nespus de fericit, ştiindu-te sănătoasă şi cu mult curaj" [soţia sa era însărcinată - n.n.]. În finalul scrisorii, adăuga: „pe tine draga mea te îmbrăţişez şi te sărut cu toată dragostea, al tău, Miţu Chiţu care se gîndeşte mereu la tine". Anchetat în ianuarie 1954, lui Mişu Dulgheru i s-a pus în faţă această scrisoare şi a fost întrebat dacă îşi recunoaşte scrisul. În acel moment, după cum raporta anchetatorul, a plîns şi a blestemat ceasul în care a intrat în Securitate (ASRI, fond D, dosar 40007, vol. III, f. 105). Anchetatorul a insistat: „ - Ai declarat verbal că dumneata nu aveai ce căuta în Securitate. De ce? - Pentru că Securitatea este un aparat foarte sensibil, unde oameni ca mine nu au ce căuta, pentru că orice greşeală, orice lipsă nu va fi interpretată ca o greşeală, ca o lipsă, ci se va spune că nu din întîmplare a intrat un element mic burghez în Securitate, ci a intrat cu intenţia de a o submina. - Dumneata ai declarat verbal că nici copii nu trebuia să faci. - Eu am declarat că nu trebuia să intru în Securitate şi dacă am intrat, nu trebuia să fac copii, pentru că în acest aparat aşa de sensibil rişti să ţi se întîmple ceva, să fii împuşcat, să intri la beci şi deci nu trebuia să fac copii" (*Ibidem*, dosar 40007, vol. II, f. 385, declaraţie a lui Mişi Dulgheru din 11 ianuarie 1954).

2. Direcţiunile care au specific de muncă aparte (rotaţie etc.) vor propune schimbarea programului, ţinînd seama de programul de mai sus.
3. În timpul orelor de muncă profesională, nu sînt admise nici un fel de şedinţe sau munci de altă natură.
4. De la data de 1 August 1951, se suspendă - pînă la noi dispoziţiuni - instrucţia militară, care se face cu ofiţerii şi sergenţii neinstruiţi din DGSS (Centrală şi Regiuni). În legătură cu această problemă se vor da instrucţiuni speciale.

Directorii Regionalelor şi Locţiitorii Politici, răspund de aplicarea şi respectarea întocmai a acestui ordin[347].

Ministru Adjunct,
General Locotenent de Securitate
Pintilie Gheorghe
Locţiitor Politic al DGSS,
Colonel de Securitate
Guţan Alexandru

347. Documentul are o „Rezoluţie", scrisă de mînă în stînga, sus: „Mureş, înregistrat la No. 29, 21.07. *Cabinet*: la orele 12,00 va avea loc o şedinţă fulger pentru a prelucra prezentul ordin, cu care ocazie, vom arăta că prin reducerea orelor de program, partidul aşteaptă de la organizaţiile noastre îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor ce ne stau în faţă prin planificarea muncii. De urmăritul sarcinilor care sînt cuprinse în cele mai multe directive, prin discuţii cu colectivul şi angajamente luate se ocupă tov. Lt. Dobai, care arată aspectul de îmbunătăţire a muncii al acestui Ordin şi Şefii de Judeţene. 31.07.1951".

14

4 februarie 1952

Ordin Circular*

În regiunea Stalin[348], datorită vigilenţei şi controlului şefului Direcţiei, s-au descoperit abateri grave în întrebuinţarea fondului CISS. Un grup de ofiţeri - unii cu munci de răspundere - au sustras sume de bani din acest fond, întrebuinţîndu-le pentru chefuri şi interese personale. Astfel, şi-au creat un al doilea venit, frustînd instituţia şi compromiţînd gradul de ofiţeri şi funcţia pe care o aveau. Aceasta a fost posibil datorită lipsei îndelungată de control asupra felului cum s-a întrebuinţat acest fond în muncă cu agentura. În loc ca banii să fie întrebuinţaţi în interesul muncii, pentru lărgirea şi îmbunătăţirea agenturii noastre, ei au fost delapidaţi şi întrebuinţaţi aşa cum s-a arătat[349].

Atragem atenţia tuturor directorilor regionali:

- Să verifice urgent întreaga gestiune a fondului CISS, în mod discret şi cu toată grija.
- Să prelucreze cu toţi ofiţerii ce primesc sume din acest fond, asupra modului cum trebuie să întrebuinţeze banii şi asupra răspunderii pe care o au, dîndu-se exemplul Regiunii Stalin.

---

* ASRI, fond D, dosar 9897, f. 93.

348. Ordinul, cu antetul Direcţiunii Generale a Securităţii Statului, a fost înregistrat la Cabinet cu nr. 53/4 februarie 1952.

349. Avem portretul tîrziu al unui astfel de delapidator securist, depistat tot la Braşov, dar ceva mai tîrziu, în 1958. Citãm din dosarul de cadre al fostului locotenent major Octavian Iordănescu: „din anul 1949 ca ofiţer de Securitate [fusese muncitor la uzina Metrom - n.n.] a îndeplinit mai multe funcţii în cadrul Direcţiei Regionale de Securitate Stalin; este caracterizat că şi-a însuşit cunoştinţe în problemele muncii de Securitate şi s-a achitat cu rezultate bune de sarcini, pentru care fapt a fost avansat în diverse funcţii, cît şi la gradul de locotenent major. Din anul 1952 a îndeplinit funcţia de şef de birou în cadrul Regiunii MAI Stalin, fiind apreciat că în această muncă a obţinut unele rezultate. A săvîrşit însă abateri referitor la normele stabilite în muncă cu unii colaboratori ce ajutau activitatea Securităţii, astfel nu respecta orele de întîlnire pentru convorbiri cu ei, fapt ce contribuia la slăbirea încrederii acestora în organul de Securitate. În noiembrie 1958 Iordănescu Octavian a fost descoperit că în activitatea lui ca şef de birou a săvîrşit fapte necinstite, însuşindu-şi sume de bani din fondul special pe care-l gestiona, astfel: obţinea chitanţe cu semnături de la cei care aveau dreptul să primească bani pentru serviciile lor, fără ca el să restituie banii celui care semna. Exemplu: a cerut semnătura unui cetăţean precum că a primit suma de 1.000 lei, fără ca aceşti bani să-i dea cetăţeanului în drept". S-a descoperit

- Să controleze în mod organizat felul cum se cheltuieşte acest fond în unitatea respectivă.

Directorii Regionali răspund personal de folosirea fondului CISS[350].

Ministru adjunct,
General locotenent de Securitate
Pintilie Gheorghe

că Iordănescu a comis mult mai multe delapidări asemănătoare. A fost exclus din partid şi Securitate şi trimis la munca de jos, deşi fapta sa avea caracter penal. În 1966 a fost reprimit în partid, iar în 1967 era lăudat pentru faptul că în producţie la Fabrica „Rulmentul", unde lucra ca electrician de întreţinere, se aplicau deja în producţie 9 inovaţii ale sale: devenise pasionat de electronică! (Arhiva Insitutului Român de Istorie Recentă, *Fond Comitetul Municipal PCR Braşov*, dosar Iordănescu Octavian, f. 2-7).

350. Documentul are următoarea notă olografă: „5 februarie 1952. S-a prelucrat conform instrucţiunilor".

15

10 iulie 1952

Către[351] tovarăşul Şef al Regiunii...*

Luaţi măsuri pentru organizarea operaţiilor de reţinere a elementelor legionare şi foşti poliţişti din tabelele anexate. Elementele ce urmează a fi reţinute sunt periculoase şi fanatice, ceea ce va necesita din partea organelor noastre acordarea unei atenţii deosebite în pregătirea şi executarea acestor operaţiuni.

În cazul cînd nu veţi putea face faţă cu efectivul pe care-l aveţi la dispoziţie, veţi putea folosi şi forţele Miliţiei, inclusiv şcolile de Miliţie şi Trupele de Securitate (pază) ce se găsesc la dispoziţia dvs. În acest scop, veţi lua legătura cu tovarăşul comandant al Regiunii de Miliţie. Întreaga operaţiune se va desfăşura sub conducerea şi directa răspundere a organelor de Securitate. Concentrarea efectivelor operative şi a mijloacelor de transport se va face în aşa fel, încît să se păstreze o strictă conspirativitate. Asupra operaţiunilor se va păstra o totală conspirativitate, identificarea obiectivelor pe teren, făcîndu-se numai de către organele Securităţii. Dăm mai jos[352] instrucţiuni în vederea întocmirii planului de acţiune pe Regională.

În caz că efectivele Securităţii nu sunt suficiente pentru a acoperi toate obiectivele, pot fi folosite posturile de Miliţie, atunci cînd sunt complecte, avînd cel puţin trei

---

351. Are menţiunea „Confidenţial-personal, Nr. 316.128".

* ASRI, fond D, dosar 9897, f. 106-110.

352. Sînt anexate planurile detaliate pentru fiecare Regională în parte, ca şi lista nominală a celor ce urmau să fie ridicaţi pentru a fi închişi sau, în cea mai mare parte, condamnaţi administrativ şi trimişi în lagărele de muncă. Arestările s-au făcut în baza unei liste finalizate încă de la finele anului 1951, alcătuită sub coordonarea lui Alexandru Nicolschi, pe baza vechilor arhive ale SSI-ului şi Siguranţei. Această „evidenţă a elementelor duşmănoase" cuprindea 417.916 nume de oameni *încă* liberi, dintre care în „problema legionară" erau 48.800 (12.400 dintre ei cu funcţii de conducere, de la şef de cuib la instructor). Lista mai cuprindea 47.491 foşti lideri ai partidelor istorice (de la preşedinţi de organizaţii comunale, de plasă, orăşeneşti şi judeţene, pînă la nivelul conducerilor centrale), 131.114 „elemente duşmănoase pe linia cultelor şi a sectelor". Se mai spunea în *Sinteza de activitate a DGSP pe anul 1951* din care am extras aceste date că a fost întocmită o evidenţă a foştilor deputaţi, senatori, prefecţi, pretori, pînă la rude de gradul al II-lea ale foştilor miniştri şi a foştilor primari de oraşe din 1918 la 6 martie 1945, totalizînd 4.867 de persoane. Dintre acestea, 2.384 sînt în viaţă şi în libertate.

miliţieni şi cînd aceştia sunt toţi noi, nefăcînd parte din vechea jandarmerie sau foşti poliţişti. Cînd forţele posturilor de Miliţie nu sunt suficiente, pot fi trimise pentru complectare efective ale Securităţii, care vor prelua conducerea operaţiunilor.

Identificarea şi verificarea obiectivelor vor fi făcute la Evidenţa Populaţiei, la secţiile de Miliţie, la oficiile de închiriere, precum şi prin sectorişti, fără a intra în obiectivele respective. Tovarăşii care vor face identificările şi verificările vor întocmi rapoarte, în care vor menţiona precis poziţia obiectivului, anexînd schiţa sumară.

1. Pregătirea echipelor

Pentru fiecare obiectiv se va avea în vedere un număr de cel puţin trei tovarăşi, iar pentru elementele cunoscute mai periculoase, echipa va fi formată din 4-5 tovarăşi. Echipa va trebui să fie condusă de către un ofiţer sau sergent de Securitate. Repartizarea echipelor pe obiective se va face după locul de domiciliu, ţinînd cont ca fiecărei echipe să-i revină obiectivele cele mai apropiate, pentru a economisi timpul deplasării de la un obiectiv la altul.

Echipele vor fi dotate cu armament, care va fi din timp verificat. Se va organiza o echipă sanitară de prim ajutor, care să se afle la sediul Regiunii sau la raionul de Securitate.

2. Instruirea

Pentru îndeplinirea întocmai a planului, cu două zile înainte de operaţii, se va ţine o şedinţă la sediul Regiunii, la care vor participa numai şefii de echipe. Cu ocazia acestei şedinţe, se va prelucra importanţa operaţiunilor, cum se vor face percheziţiile, arătîndu-se că trebuie să se caute material legionar, armament, documente, valută, aur, material de spionaj, urmînd a fi ridicate toate actele personale ale elementului respectiv, ca: buletin de identitate, livret militar, certificat de studii, diplome, diferite legitimaţii etc.

Operaţiunile vor trebui să se desfăşoare cu foarte mare atenţie în mediul rural. În cazul cînd cei ce urmează a fi reţinuţi reuşesc să antreneze în dezordini elemente duşmănoase sau înapoiate, organele noastre vor răspunde hotărît şi prompt, fără a se lăsa însă antrenaţi în provocări. Armamentul va fi folosit şi se va face uz de el, în cazul cînd echipele vor fi atacate şi în cazul cînd obiectivul, după ce s-au făcut toate eforturile posibile pentru a fi prins, nesupunîndu-se somaţiilor legale, ar încerca să dispară. Se vor avea în mod special în vedere comunele sau satele în care elementele duşmănoase chiabureşti, mai păstrează încă o oarecare influenţă în masă.

În seara operaţiei se va ţine o şedinţă cu tot efectivul ce urmează să participe la operaţii, în care se va da instrucţiuni cu privire la comportarea şi felul cum trebuie să acţioneze[353].

353. La fel de minuţioasă ca arestarea propriu-zisă, stabilită prin acest ordin, a fost şi pregătirea ei. Cu toate acestea, amploarea arestărilor a fost în măsură să tensioneze populaţia pînă peste limitele suportabilului. De aceea, cînd la Şedinţa Biroului Politic al CC al PMR din 4 septembrie 1952 Drăghici a propus extinderea măsurilor de arestare pînă la nivelul şefilor de cuib legionari (înainte fuseseră ridicaţi instructorii şi comandanţii legionari), Gheorghiu-Dej a obiectat: „Sînt 12.600. Aproape două divizii... Noi putem să mergem şi să-i luăm pe toţi, îi punem în ţarc. La fiecare dintre aceştia, mai trebuie să numărăm încă 3 suflete în medie şi să mai

3. *Folosirea mijloacelor auto*

Vor fi folosite toate mijloacele auto atît ale Direcţiunii Regionale de Securitate cît şi ale Miliţiei. Mijloacele auto, vor fi repartizate în aşa fel, încît să fie prezente în raioanele cari au cele mai multe elemente de reţinut. Mijloacele auto vor fi prezente în centre dinainte stabilite, în seara zilei cînd urmează a fi declanşată operaţiunea. Atît la regiune cît şi la raioanele vor fi organizate echipe de depanare, care să se poată deplasa repede în cazul cînd împrejurările ar cere acest lucru[354].

4. *Declanşarea operaţiei*

Înainte de a pleca pe teren, echipele *vor primi cîte un plic, cuprinzînd: ordinul de misiune, ordinul de arestare şi percheziţie, procesul-verbal de percheziţie şi nota de depunere*[355].

Pe plic se va scrie: componenţa echipei, numărul echipei precum şi numărul obiectivelor pe cari le au de acoperit. Operaţiunea se va declanşa la ora fixată cînd se va proceda la blocarea obiectivelor cu rapiditate şi fără zgomot. Şefii de echipe vor desemna dinainte posturile de blocare, cei care urmează a face blocarea şi cine pătrunde în obiectiv, şeful de echipă găsindu-se printre cei care fac pătrunderea. Pentru a evita dispariţia elementelor ce urmează a fi reţinute, veţi lua măsuri pentru o supraveghere atentă a acoperişurilor, balcoanelor, uşilor, ferestrelor, intrărilor de serviciu, a pătulelor

---

adăugăm aici rubedenii. Este o problemă foarte serioasă. Este, sigur, o măsură radicală, însă nu ştiu dacă va da şi rezultatul dorit. Trebuie judecaţi după poziţia lor actuală, lucrează sau nu lucrează, avem nevoie de ei într-un loc sau altul, li se poate pune chestiunea în faţă: ori, ori... Iar o parte care nicidecum nu putem să-i lăsăm, despre care sînt fapte că desfăşoară activitate, să-i folosim în mod organizat tot la muncă, trataţi după felul în care şi ei se poartă. Mie mi se pare că aşa este mai cuminte să punem chestiunea". Ca urmare a punctului său de vedere, al doilea val de arestări masive nu a mai avut loc, fiind înlocuit de liste mai reduse de foşti legionari care au fost internaţi în lagărele de muncă de la Canal (ANIC, Fondul CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 79/1952, f. 9).

354. S-au dat, în anexa 2 a ordinului, instrucţiuni precise şi cu privire la transportul arestaţilor, care „se va face în felul următor: Regiunile care au autodube, vor transporta reţinuţii cu ele. Se va numi un responsabil cu transportul arestaţilor. Paza va fi asigurată atît în interiorul dubei, pentru a nu da posibilitatea ca arestaţii să ia contact între ei, cît şi în exterior. Tov. care vor face paza în interiorul dubei nu vor fi înarmaţi, cei din exterior vor fi aleşi din tov. cei mai vigilenţi şi mai bine înarmaţi. Se vor lua măsuri ca pe drum să nu se facă opriri. În urma dubei va fi o maşină mică de siguranţă, cu tov. bine înarmaţi. Regiunile care vor face transportul arestaţilor cu vagoanele CFR vor avea grijă să procure din timp şi să ia aceleaşi măsuri arătate mai sus. Arestaţii mai periculoşi vor fi transportaţi cu cătuşe de mîini şi picioare. Predarea şi primirea reţinuţilor se va face pe bază de proces-verbal [...]. Corpurile delicte, actele personale şi obiectele reţinuţilor, care urmează a fi transportaţi, vor fi sortate, etichetate, ambalate şi predate de asemenea cu proces-verbal. Regiunile care nu au aresturi încăpătoare, vor lua măsuri de cazare a o parte din reţinuţi în penitenciarele locale asigurîndu-se izolarea lor. Copii după toate procesele-verbale menţionate mai sus vor fi înaintate şi la Direcţia VIII [Anchete]" (ASRI, fond D, dosar 9897, f. 383-384).

355. Subliniere în textul original.

şi bordeielor. În cazul cînd obiectivul are cîini sau aţi fost simţiţi de cîini, se va întrebuinţa momeală, carne etc. fără a se întrebuinţa otravă.

Prezenţa o veţi anunţa prin bătăi în uşă sau sonerie şi în cazul cînd obiectivul refuză să deschidă, veţi forţa intrarea. După pătrundere, toate persoanele din apartamentul vizat, vor fi adunate într-o singură cameră şi percheziţionate, iar după aceea se va proceda la identificarea obiectivului. În cazul cînd se vor găsi elemente dubioase sau fără acte şi care nu pot justifica prezenţa lor, vor fi ridicate.

Elementele reţinute din comune, vor fi depuse la posturile de Miliţie, dacă nu sînt posibilităţi de transport imediate, de unde vor fi transportate în aceeaşi noapte, asigurîndu-se paza necesară, la Regiunea sau raionul de Securitate. Elementele cunoscute periculoase, vor fi încătuşate. Toate materialele rezultate din percheziţii, precum şi actele elementelor şi rapoartele de executarea misiunii, vor fi înaintate o dată cu cei reţinuţi. Cei reţinuţi au dreptul să ia cu ei: schimburi de rufe, prosop, ciorapi, batiste (şi palton).

În cazul cînd obiectivul locuieşte singur, se va efectua percheziţia domiciliară în prezenţa sa şi apoi se vor lua măsuri de sigilarea apartamentului şi darea lui în grija unui locatar din imobilul respectiv. În comune locuinţa rămasă singură, va fi dată în grija Sfatului Popular sau a Miliţiei locale[356].

La terminarea misiunii, şefii de echipe vor întocmi rapoarte de executarea misiunii, la care vor anexa notele de primirea reţinuţilor, ordinele de misiune şi plicul, pe cari le vor depune la şeful centrului respectiv, după cari vor primi instrucţiuni.

Elementele contra cărora există probe cu privire la activitatea lor, crime de război, etc., vor fi oprite la regiune şi cercetate. Tot în cadrul Reg. Dvs. vor fi cercetate şi elementele însemnate cu „XX"[357].

În cazul cînd arestul Dvs., nu are suficiente locuri, îi veţi depune la penitenciarele locale, aşteptînd ordin de urmare.

Cei semnalaţi de alte regiuni şi reţinuţi de Dvs. îi veţi depune tot în arestul Dvs. pînă la noi dispoziţii. Elementele cari fac parte din tabelele Dvs. şi se găsesc în raza altor Direcţiuni Regionale, vor fi comunicate acestor regiuni prin teleimprimator *şi spre ştiinţă* prin cifru *Direcţiunii Generale.* Pe lîngă regiuni sau alte raioane se vor organiza unităţi de intervenţie pentru a interveni în caz de nevoie.

---

356. Într-un proiect de *Instrucţiuni privind bunurile celor arestaţi* propus Ministerului de locotenent-colonelul Tudor Sepeanu (şi aprobat) se stabilea care e soarta averii mobile şi imobile a celor arestaţi: „În general, tuturor celor cari urmează a fi ridicaţi, li se va face percheziţie domiciliară. Bunurile mobile ale celor cari nu locuiesc împreună cu familia, urmează a fi predate, la indicaţia scrisă a celui internat, făcîndu-se în acest sens un proces-verbal. Pentru familişti, bunurile rămîn la dispoziţia familiei. În momentul arestării, apartamentul celui ridicat se sigilează conform Procedurii Penale, urmînd a se preda bunurile mobile, cu inventar, persoanei indicate de cel ridicat. Apartamentele celor internaţi cu o durată mai mare de 6 luni, vor fi puse la dispoziţia Spaţiului Locativ, care la eliberare urmează a le procura locuinţe. Celor ridicaţi pentru 6 luni, le rămîne locuinţa pînă la întoarcere, în cazul cînd ocupă un spaţiu locativ reglementar. Dacă spaţiul locativ ocupat e mai mare, va fi pus la dispoziţia Spaţiului Locativ. Locuinţele celor familişti internaţi vor fi sesizate Spaţiului Locativ, care urmează a aprecia de la caz la caz, dacă este cazul a fi evacuată familia, dîndu-i-se altă locuinţă, sau poate rămîne pe loc" (ASRI, fond D, dosar 10090, f. 188). Aceste instrucţiuni au sporit abuzurile Securităţii, care acum aveau şi un mobil cît se poate de concret: intrarea în posesia locuinţei celui trimis în lagăr.

357. Foştii legionari.

De felul cum se desfăşoară operaţiunea, veţi comunica *prin cifru* DGSS din 6 în 6 ore, evenimentele mai importante cari ies din comun, vor fi *raportate fulger prin cifru*. După terminarea operaţiunii, va fi înaintat un raport general de felul cum s-a desfăşurat operaţia şi rezultatele ei, arătîndu-se atît părţile pozitive cît şi lipsurile.

Operaţiunea se va declanşa în noaptea de 18 spre 19 Iulie 1952, orele 0,30.

La sate ţinînd seama de muncile agricole, veţi putea declanşa operaţia mai din timp, calculîndu-se ca la orele obişnuite, cînd cetăţenii pleacă la munca cîmpului, operaţiunea să fie terminată. Regionalele vor comunica prin cifru, cu 24 ore înainte de începerea operaţiei, că s-au luat măsurile necesare pentru declanşarea operaţiei la date şi ora fixată. Şeful de Regiune răspunde personal de organizarea şi executarea întocmai a misiunilor ordonate[358].

Ministru Adjunct,
G-ral lt. Pintilie Gheorghe

358. Acest ordin a fost „prelucrat" cu cea mai mare grijă. Astfel, o rezoluţie a colonelului Mihai Patriciu de pe ordinul aflat la Serviciul Judeţean de Securitate Mureş arăta în 12 iulie 1952 că „S-a prelucrat ordinul şi se va întocmi plan de acţiune în spiritul ordinului. Se va organiza pentru fiecare acţiune cîte o echipă compusă din 5 tov. – în oraş, fără Miliţie. Mă voi deplasa la Raionul Luduş pentru conducerea acţiunii. Tov. locot. Maj. Chiriţă la Raionul Tîrnăveni, locot. Scurtu va coordona din Tg. Mureş vestul. La cele trei centre va fi cîte o echipă compus din 8-9 tov. pentru rezervă, asistenţa medicală. Din ziua de 16-17-18 se va organiza identificările, stabilirea prezenţei, schiţă de plan. Cei plecaţi în altă Regiune va fi semnalaţi imediat. S-a prelucrat cu tov. importanţa conspirativităţii. Se va lucra cu mult tact – nu se face verificări directe. Se va pregăti pentru fiecare echipă plicul cu ordin de misiune, autorizaţie de percheziţie şi reţinere, schiţă de plan a obiectivului, casei, proces-verbal de percheziţie, referat de depunerea reţinutului. Pînă în ziua de 17 se va verifica armamentul. S-a luat legătură cu Tov. Director Regional al Miliţiei, de la care s-a solicitat efectivul necesar şi mijloace de locomoţie. În caz că cel care urmează să fie reţinut nu se găseşte acasă, casa va rămîne blocată pînă la noi dispoziţii. Înaintea începerii acţiunii se va prelucra cu tot efectivul importanţa. Tov. Locot. L[...] va delega la fiecare centru cîte un tov. de la Secţia Politică. Prelucrarea se va face în spiritul ordinului" (*Ibidem*, dosar 9897, f. 106).

16

15 septembrie 1952

[Răspunsurile lui Teohari Georgescu la întrebările adresate de Comisia de partid care l-a anchetat cu privire la „devierea de dreapta"]*

[...] *2. Care este baza principală politică a poziţiei tale în apărarea abaterii de dreapta împotriva liniei Partidului ?*

Asupra acestei probleme am gîndit mult. Era normal ca după publicarea în documentul Partidului[359] a caracterizării care mi s-a dat, „că prin atitudinea de împăciuitorire faţă de abatererea de dreapta a lui Luca, a căutat să-şi ascundă propriile greşeli de dreapta", să-mi cercetez conştiinţa[360]. Fără îndoială că dacă ai o atitudine continuă de împăciuire

* ASRI, fond P, dosar 40007, vol. XXII, f. 207-227, 247-252.

359. Este vorba de *Scrisoarea CC al PMR din 1 martie 1952*, prima „demascare" publică a „devierii de dreapta" (vezi mai jos).

360. Totul a început la Plenara din 29 februarie-1 martie a anului 1952, unde Comitetul Central al PMR a luat hotărîrea instituirii unei Comisii de partid care să „ancheteze activitatea şi structura sistemului financiar-bancar", cu începere din noiembrie 1947. Măsura viza debarcarea lui Vasile Luca din fruntea Ministerului de Finanţe. Era primul act din punerea în scenă a celei de-a doua mari bătălii pentru putere în partid: „spionilor şi trădătorilor" din „lotul Pătrăşcanu" le vor urma „deviaţioniştii" Pauker, Luca şi Teohari Georgescu. Acest prim episod al atacului frontal iniţiat de tabăra lui Gheorghiu-Dej împotriva „troicii" al cărei vîrf îl constituia Ana Pauker nu a decurs fără incidente. În şedinţa Biroului Politic care a precedat Plenara şi în care s-a dezbătut *Scrisoarea CC al PMR* care îl incrimina pe Luca, „tovarăşa Ana", dar mai ales Teohari Georgescu s-au ridicat deschis în apărarea lui. Fără succes: după o săptămînă, la 9 martie 1952, raportul Comisiei de partid era gata, denunţînd activitatea unui „număr mare de elemente duşmane şi contra-revoluţionare, grupate în jurul tov. V. Luca, care au dus o intensă activitate de subminare a regimului de democraţie populară şi de sabotare a bazei economice a socialismului" (*Ibidem*, dosar 40009, f. 308-309, 348). Acuzele concrete au fost aduse la cunoştinţa conducerii de partid, într-o şedinţă din 13 martie 1952. În finalul Raportului prezentat de Comisia de partid care investigase „abaterea de dreapta", se consemna, de această dată fără să existe obiecţii, propunerea scoaterii lui din funcţiile de stat deţinute, urmînd predarea cazului spre anchetă Comisiei Controlului de Partid a Comitetului Central. Mai mult, se cerea „mobilizarea întregului partid în lupta împotriva oportunismului şi împăciuitorismului şi demascarea abaterilor lui Vasile Luca şi T. Georgescu" (*Ibidem*, dosar 40009, vol. XXXII,

față de deviere, la mijloc nu poate fi altceva decît oportunism deghizat. În decursul a opt ani de zile, în afară de ședințele din februarie și 13 martie, niciodată nu am avut atitudine de împăciuire față de deviere. Am fost pentru linia Partidului și am luptat pentru aplicarea ei. Dacă în munca de la Ministerul de Interne aș fi dat dovadă de oportunism, de deviere, fără îndoială că atunci m-aș fi găsit pe o platformă comună cu Luca și Ana, împotriva liniei Partidului. În cazul acesta, baza principală politică a poziției mele față de cocoloșire a abaterii de dreapta a lui Luca nu putea fi alta decît propriul meu oportunism. La Ministerul de Interne am aplicat linia Partidului împotriva elementelor dușmănoase, care au uneltit împotriva regimului nostru. Am avut însă multe lipsuri și greșeli în muncă[361]. Vina mea cea mai mare este că în ședințele din februarie și martie am cocoloșit abaterea de dreapta a lui Luca. Datorită acestei poziții, Luca s-a putut simți sprijinit și încurajat de mine [...].

9) Cum explici că după exproprierea moșierilor și capitaliștilor nu ai luat nici o măsură contra lor fără a fi fost împins de conducerea Partidului ?

Împotriva capitaliștilor și moșierilor au fost luate, începînd de la 6 martie 1945 și mai accentuat după expropriere, măsuri[362]. Astfel, un mare număr de foști exploatatori au fost arestați ca criminali de război, sabotori, activitate dușmănoasă, pentru că au avut posturi de răspundere în regimul burghezo-moșieresc, ca foști conducători ai partidelor burgheze sau pentru alte motive. Tov. Gheorghiu a ridicat în 1950 problema rezolvării complecte

---

f. 312). Dej nu putea uita: pentru că îl apărase pe Luca și rămăsese fidel Anei Pauker chiar și după prezentarea concluziilor raportului Comisiei de la Finanțe, Teohari Georgescu avea să fie și el sacrificat. Un prim pas era etichetarea lui drept împăciuitorist. Dar evoluțiile erau rapide și curînd „abaterea" fusese înlocuită de un cuvînt rostit cu spaimă de orice comunist: „deviere". Soarta lui Teohari Georgescu avea să fie pecetluită la Plenara CC al PMR din 26-27 mai 1952, cînd s-a prezentat *Rezoluția asupra activității tov. Teohari Georgescu în conducerea MAI*, care îl acuza de atitudine antipartinică și dispunea scoaterea sa din funcția de secretar al CC, membru al Biroului Politic și debarcarea de la conducerea MAI, trimițîndu-l la „munca de jos" (ANIC, Fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 41/1952, f. 169-175; Marius Oprea, „Devierea de dreapta", în *Dosarele istoriei*, nr. 2/1996, pp. 48-53).

361. Fără îndoială, ceea ce-l nemulțumise în activitatea MAI atît pe Dej, cît și pe consilierii sovietici din minister fusese încetineala cu care era anchetat „cazul Pătrășcanu" (vezi la indicele biografic de la sfîrșitul volumului declarația fostului colonel de Securitate Nicolae Dumitrescu).

362. Prin aplicarea Decretului nr. 83 din 3 martie 1049, referitor la „naționalizarea pămînturilor moșierești rămase în urma reformei agrare din 1945. Măsura viza foștii moșieri și familiile acestora, care au fost dizlocați și cărora li s-a fixat domiciliu obligatoriu pe timp nelimitat în diferite localități din țară, iar acelor care nu au fost găsiți pe moșiile lor, li s-a fixat domiciliu obligatoriu pe timp nelimitat pe raza orașelor unde au fost identificați. În total s-a fixat domiciliu obligatoriu unui număr de 2.000 familii, totalizînd 3.000 de persoane", după cum releva un document din 1968. (ASRI, fond D, dosar 7778, vol. XXXVI, f. 36-37). În realitate, cifra a fost mult mai mare decît cea recunoscută de autoritățile comuniste: un raport înaintat de conducerea DGSP Direcțiunii Organizatorice a Comitetului Central la finele lunii martie 1949 arată că în urma operațiunii de expropriere, pregătită în cel mai mare secret și desfășurată pe tot cuprinsul țării în noaptea de 2 martie 1949 la ora 3, au fost supuși evacuării „2.972 moșieri, 3.744 membri de familie, 363 administratori, 725 alte persoane", deci în total 7.804 oameni, mai mult decît dublul cifrei acreditată de Securitate în 1968 (ASRI, fond D, dosar 9916, f. 1-18).

a acestei chestiuni. De asemenea, în 1950 am primit şi o altă sarcină specială[363], care a durat pînă în 1951. A rămas ca problema foştilor exploatatori să fie rezolvată în primăvara lui 1952, cînd urma să se ia şi hotărîrea. Faptul că tov. Gheorghiu a ridicat această problemă aşa cum a ridicat şi altele şi nu am intervenit eu să o ridic, mi-o explic prin aceea că prins în problemele de organizare ale Ministerului, privind ca o sarcină principală lupta elementelor care unelteau împotriva regimului nostru, nu am văzut că tocmai pentru a preîntîmpina acţiunile subterane ale duşmanilor era nevoie de luat o serie de măsuri ca cele de mai sus. Aceasta o consider ca o lipsă şi o slăbiciune a mea.

10) Care este motivul că ai tolerat manifestările duşmănoase ale chiaburilor, fără a lua măsuri în spiritul luptei de clasă ? Cum apreciezi această poziţie ?

În anul 1950, Ministerul de Interne a fost criticat deoarece unele unităţi de Miliţie şi Securitate din ţară, la îndemnul organelor de stat şi partid au trecut la arestări pentru a „curăţa terenul" în vederea creării gospodăriilor agricole colective. Se cunosc cazuri cînd pentru a se intra în posesia inventarului [agricol] sau a caselor, chiaburii erau arestaţi şi condamnaţi. Astfel de cazuri nu au fost izolate. Această practică se întindea rapid. Numai în Regiunea Bucureşti s-a trecut la deschiaburirea prin arestare a peste 100 de chiaburi, a căror familii au fost scoase la marginea satului, provocînd mila ţăranilor săraci şi mijlocaşi, care se temeau să nu le vie şi rîndul lor, solidarizîndu-se astfel cu elementele înstărite. Era vorba de o călcare a liniei Partidului. Partidul a intervenit şi a cerut aplicarea liniei, intrarea în legalitate. Am luat măsuri ca organele Ministerului să nu mai săvîrşească abuzuri, să nu mai calce linia Partidului şi a Guvernului. Am dat directive ca să se ia măsuri numai împotriva acelor elemente care se manifestă duşmănos şi în primul rînd împotriva chiaburilor. De asemenea, am atras atenţia că cei care îşi achită obligaţia faţă de stat şi nu se manifestă duşmănos împotriva regimului să fie lăsaţi în pace. După aceasta, unele organe de Miliţie şi Securitate, de teamă să nu facă abuzuri, nu s-au orientat întotdeauna just şi au întîrziat măsurile împotriva unor elemente chiabure cu manifestări duşmănoase.

De tolerat manifestările duşmănoase ale chiaburilor, nu le-am tolerat. În decursul timpului, au fost luate măsuri împotriva chiaburilor care au avut atitudini duşmănoase. Mii de chiaburi au fost ridicaţi şi condamnaţi în ultimii ani pentru manifestările lor duşmănoase[364]. Numai în 1951, în trei-patru luni au fost arestaţi peste 3.000 de chiaburi

363. Este probabil vorba de implicarea activă Ministerului Afacerilor Interne în accelerarea colectivizării.

364. Ulterior, Dej avea să recunoască nu numai „combativitatea" MAI-ului şi a lui Teohari Georgescu, dar chiar să o transforme într-o acuză, într-un atentat al „deviatorilor" Ana Pauker şi Teohari Georgescu la unitatea dintre clasa muncitoare şi ţărănime, invocînd pretinse dispoziţii date de Pauker lui Teohari, care au deschis calea abuzurilor în acţiunea de deschiaburire a satelor (vezi R. Levy, *Ana Pauker...*, pp. 90-91). Dej afirma în 1961 : „Sub pretext de a convinge pe mijlocaşi de a-şi îndeplini obligaţiile faţă de stat, porniseră pe calea represiunilor, la arestări de aşa-zişi chiaburi. Cea mai mare parte dintre arestaţi în perioada aceea au fost judecaţi public. A reprezentat o provocare, o aventură. Plîngeau satele, vai şi amar de noi ce am ajuns, spuneau ţăranii. S-a creat o atmosferă grea, o primejdie de moarte pentru alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare. [...] După ce i-am eliminat pe ei, am eliberat din închisori zeci de mii de oameni nevinovaţi. Ce a fost asta ? A fost ceva abuziv. De ce să nu vorbim de ele ? Aceasta arată că duceau o linie aventuristă, provocatoare, călcau în picioare legile, legalitatea populară"

care s-au manifestat dușmănos. În concluzie, cu toate că au fost luate măsuri împotriva manifestărilor dușmănoase ale chiaburilor, au fost lipsuri foarte serioase. Am avut lipsă că nu am controlat cum se execută directivele date în ce privește măsurile împotriva chiaburilor cu manifestări dușmănoase. De asemenea, nu am intervenit la timp pentru a lămuri unele organe de Securitate care nu au știut cum să se orienteze în lupta elementelor dușmănoase. Astfel de lipsuri încurajează elementele dușmănoase și împiedică mobilizarea țăranilor muncitori pentru demascarea și izolarea chiaburilor.

11) Dacă măsurile luate față de moșieri și capitaliștii expropriați de a-i concentra în orașele industriale au fost în spiritul liniei Partidului și în interesul Statului ?

Nu am luat niciodată nici o măsură de a concentra pe capitaliștii expropriați în orașele industriale. După expropriere, nu au fost fixate anumite zone sau orașe pentru cei expropriați. S-au stabilit fie unde au găsit de lucru, fie unde aveau rude. Operația de scoatere din orașe și centre industriale a început în 1950[365]. Așa au fost scoase aceste elemente din Hunedoara, Reșița, Valea Jiului, Orașul Stalin și au fost îndrumați înspre orașe neindustriale. Am arătat mai sus că în această problemă întreaga lucrare era pregătită încă din toamna anului 1951, cînd urma să se ia hotărîrea unde să fie concentrați.

12) Care este cauza că ai izolat D[irecția] G[enerală] P[olitică] a MAI-ului de munca profesională ?

D[irecția] G[enerală] P[olitică], prin direcțiile politice din sectoarele respective cunoștea toate sarcinile și întreaga muncă pe linia profesională. În ce măsură am reușit să discut cu tov. Drăghici toate problemele din Minister? Tov. Drăghici cunoștea problemele mari, am discutat cu el multe probleme profesionale, însă fără îndoială că nu am reușit să discut tot ce era nevoie[366]. Cu toate eforturile mele de a lucra mai mult la

---

(Stenograma Ședinței Birolui Politic al CC al PMR din ziua de 29 noiembrie 1961, f. 46. Textul ne-a fost pus la dispoziție de Robert Levy și Vladimir Tismăneanu, cărora le mulțumim și pe această cale. Stenograma a fost publicată integral în *Sfera Politicii*, nr. 47-51).

365. În acest scop, a fost emisă Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1154 din 26 octombrie 1950, modificată prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 344 din 15 martie 1951, care reglementa stabilirea domiciliului obligatoriu pentru unele categorii de persoane. Apoi, „în anul 1951, conform HCM 326 [exemplarul trimis Ministerului Afacerilor Interne a fost ars de Direcția Secretariat], MAI a emis Decizia nr. 200 [de existența căruia nu se cunoaște nimic - n.n.], conform căreia se extinde măsura de dizlocare și fixarea domiciliului obligatoriu și altor categorii de persoane suspecte de activitate dușmănoasă". Primii pe listă figurau „foștii expoatatori (moșieri, industriași, chiaburi etc.)", urmați de „cei care au făcut parte din trupele germane SS și organizația paramilitară TODT", foștii deținuți politici și familiile lor, foștii legionari și membri ai Partidului Național-Socialist German etc. (Nota de studiu 00880015 din 14 decembrie 1967 a Serviciului C din Consiliul Securității Statului, privind măsurile administrative luate de către organele MAI asupra unor categorii de persoane, în baza unor decrete și hotărîri ale Consiliului de Miniștri, ASRI, fond D, dosar 7778, vol. XXXVI, f. 36-42; M. Oprea, *Legislația represiunii...*, *loc.cit.*).

366. De fapt, Drăghici, care ocupase funcția de director al Direcției Generale Politice din Securitate, ca adjunct al ministrului, coordonatorul întregii „munci politice" pe minister, incriminase în mai multe rînduri „lipsa de combativitate" din cadrul Securității. În 1955, la Congresul al II-lea al PMR, avea să afirme că în acea perioadă Teohari încercase să „izoleze MAI de partid, să înlocuiască linia partidului, cu scopul de a toci capacitatea noastră de luptă, de a transforma aparatul de Securitate într-un organ pasiv, lipsit de combativitate, care să stea în expectativă, să înregistreze doar acțiunile dușmanului" (ASRI, fond D, dosar 9916, f. 100-101). Ceea ce, cum o dovedesc documentele prezentate în acest volum, nu era tocmai așa...

Minister, în decursul anului 1951 au fost zile cînd nu reuşeam să trec deloc, iar în celelalte zile 2-3 ore şi aceasta noaptea, la ora 23-24. În astfel de condiţii, fără îndoială că nu am reuşit să discut cu tov. Drăghici toate problemele profesionale, aşa cum nu am reuşit să discut cu tov. Pintilie sau Burcă toate problemele politice. În 2-3 ore pe zi trebuia să rezolv diferite probleme cu cele opt sectoare ale ministerului. În concluzie, nu am izolat D[irecţia] G[enerală] P[olitică] de munca profesională, ci timpul care îmi rămînea pentru Minister nu mi-a permis să lucrez cu tov. Drăghici şi cu ceilalţi tovarăşi aşa cum ar fi trebuit[367].

13) Cine ţi-a dat însărcinarea în 1946 de a trata cu Pătraşcu ? Dacă ai avut aprobarea conducerii Partidului ? Cum explici pe ce principii te bazai în tratativele avute cu Pătraşcu ?

Aprobarea de a discuta cu Pătraşcu nu am avut de la conducerea Partidului. În general, în 1945-1946 se lucra cu metode de partizanat. Propunerea de a-l folosi pe Pătraşcu a fost făcută de conducerea de atunci a Securităţii, în frunte cu generalul Nicolschi[368]. Unul din argumentele invocate că vom putea să-l folosim pe Pătraşcu era

367. Direcţia Generală Politică a fost drastic epurată după căderea lui Teohari Georgescu. Directorul ei Mihai Burcă a fost schimbat din funcţie, situaţia sa devenind incertă. La Şedinţa Biroului Politic al CC al PMR din 23 iunie 1952 privind reorganizarea MAI şi a Ministerului Afacerilor Externe, Petre Borilă afirma: „Nu ştiu ce poziţie are Burcă, s-a stricat acolo", la care Iosif Chişinevschi a replicat: „Secţia lucrează acum la o serie de propuneri", ANIC, Fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 8). La 6 octombrie, la capătul unei severe verificări, Burcă a revenit la MAI, ca ministru adjunct. În locul lui, la Direcţia Generală Politică a fost numit prin Decretul nr. 105 din 27 mai 1952 şi Ordinul Ministrului nr. 180 Ion Vinţe (ASRI, fond D, dosar 9976, vol. II, f. 112, 115). La 14 iunie 1952, acesta transmitea Ordinul S0112004, prin care cerea retragerea „de îndată din toate bibliotecile" a broşurilor lui Vasile Luca, Ana Pauker şi Teohari Georgescu, iar acolo unde „în învăţămîntul de partid sau în alte domenii ale muncii s-au folosit materiale cuprinzînd citate ale purtătorilor devierii de dreapta şi a împăciuitorismului, se vor da lămuriri cu privire la poziţia lor reală". Ordinul avea anexată o listă de broşuri, din care nu lipseau biografiile oficiale ale celor trei „deviatori". Totodată, a început în Securitate o masivă prelucrare a articolului „Pentru continua întărire a partidului" din *Scînteia* din 2 iunie 1952, care incrimina devierea de dreapta (*Ibidem*, dosar 9976, vol. II, f. 78). În finalul articolului, în 5 iulie 1952 se constatau reuşite, dar şi lipsuri: „unele Direcţii Politice nu au sprijinit suficient organele politice în subordine în pregătirea şi desfăşurarea şedinţelor cu activul de partid, trimiţînd în anumite locuri instructori nepregătiţi sau cu întîrziere, fiind cazuri în care aceştia au ajuns la unităţi chiar în timpul prelucrării [...]. La unii membri de partid s-a manifestat tendinţa greşită de a considera abaterile de orice natură (beţie, abateri disciplinare etc.) ca fiind devieri de dreapta", ceea ce a determinat la unele organizaţii „excluderi în masă". Epurarea Securităţii a fost încetinită şi organizată după criterii mai riguroase, pentru a nu provoca „panică şi dezorganizare" în rîndul lucrătorilor (*Ibidem*, dosar 9976, vol. II, f. 94-95).

368. Scoaterea din ilegalitate a legionarilor a fost o măsură operativă, întreprinsă de poliţia politică comunistă în scopul deconspirării acestora şi controlării lor. Varianta lui Teohari Georgescu este susţinută chiar de protagonistul înţelegerii, comandantul legionar Nicolae Pătraşcu, care relata din închisoare împrejurările realizării ei în august 1945 (declaraţie a lui Pătraşcu din februarie 1954, *Ibidem*, dosar 40009, vol. II, f. 4-12). Teohari Georgescu şi-a susţinut şi după aceea, din închisoare, punctul de vedere în legătură cu scopul „operativ" urmărit prin această înţelegere (declaraţie din februarie 1955, *Ibidem*, dosar 40009, vol. III, f. 425). În urma ei, Securitatea a putut pune la punct o evidenţă completă a tuturor membrilor activi legionari, completînd vechile dosare ale Siguranţei şi trecînd la arestarea lor în 1952.

faptul că era legat de soţie şi de copii. Am fost de acord cu propunerea de a-l folosi pe Pătraşcu. Ulterior, tov. Gheorghiu mi-a atras atenţia că legionarii au început să se organizeze. Cînd, după un timp au existat dovezi, s-a trecut la arestarea lui Pătraşcu, a celor o mie de legionari prezentaţi [autorităţilor] şi a numeroşi alţii identificaţi ulterior. Am recunoscut încă de atunci în faţa tov. Gheorghiu că această încercare de a recruta şi folosi pe Pătraşcu nu era justă, deoarece a putut crea iluzii aparatului că legionarii vor dezarma. Scopul urmărit cu recrutarea lui Pătraşcu a fost: 1) prezentarea în faţa aparatului de stat a legionarilor care trăiau clandestin, veniţi din Germania; 2) predarea legionarilor care ar mai veni din străinătate; 3) informarea organelor de stat asupra activităţii legionarilor. Din aceste obiective a fost atins numai primul: s-au prezentat peste o mie de de legionari în faţa autorităţilor statului, pentru a intra în legalitate.

14) De la cine ai primit însărcinarea să înfiinţezi celule de partid şi de simpatizanţi legionari în lagărul de la Caracal ?

Nu am înfiinţat nici o celulă de partid din legionari sau din simpatizanţi legionari la Caracal şi deci nu am primit însărcinarea de la nimeni. În 1945, membri de Partid din aparatul lagărului, în frunte cu comandantul erau legaţi pe linie de Partid direct de Judeţeana de Partid. Tovarăşul care conducea în acea perioadă Judeţeana de Partid – cred tov. Puţuri – poate să spună de la cine a primit această directivă. Cînd am aflat de existenţa acestor organizaţii, am comunicat la CC, după care au fost luate măsuri de desfiinţare a acestor organizaţii.

15) Dacă ai discutat problema organizării celulelor de partid şi de simpatizanţi din legionari în lagărul de la Caracal cu Ana P[auker] şi care a fost poziţia ei în această problemă ?

De discutat problema organizării celulelor de partid din legionari, am arătat mai sus că nu am discutat cu nimeni. Nu am cunoscut nici eu, decît după ce a luat fiinţă. Cred că Ana a cunoscut acest lucru, deoarece după cum îmi reamintesc ea se ocupa cu problemele organizatorice în acea perioadă.

16) Din însărcinarea cui ai eliberat din lagăr arestaţi şi ce principii a stat la baza eliberării lor ?

După 6 martie 1945, o dată cu aparatul Siguranţei vechi au fost ridicaţi legionari cunoscuţi că au avut rol de răspundere în mişcarea legionară. Ei au fost internaţi în lagăr. Concomitent au fost descoperite mai multe organizaţii subversive legionare care au fost trimise în faţa tribunalelor militare şi condamnate[369]. La 30 septembrie 1945, Consiliul

369. Cu toate acţiunile represive întreprinse împotriva legionarilor, din cauza „înţelegerii" cu Pătraşcu, atît Ana Pauker, cît şi Teohari Georgescu au fost vehement atacaţi în Plenara din 26-27 mai pentru atitudinea lor faţă de legionari. În *Rezoluţia Plenarei asupra activităţii tov. Teohari Georgescu în conducerea MAI* se arăta: „pierzînd simţul de clasă, Teohari Georgescu, fără aprobarea conducerii partidului, a încheiat o înţelegere cu un şef legionar N. Pătraşcu, cu privire la îndulcirea poziţiei organelor MAI faţă de legionari, care i-a promis că legionarii îşi vor îndrepta activitatea împotriva partidelor istorice. În urma acestei înţelegeri, a eliberat din închisori mai mulţi şefi legionari, motivînd că aceştia au fost reeducaţi, dar ulterior s-a dovedit că duceau acţiuni de spionaj, diversiune şi terorism în slujba serviciilor de spionaj americano-englez". Scos din toate funcţiile, Plenara a hotărît „a trimite pe tov. Teohari la munca de jos", în fapt

de Miniştri a luat hotărîrea de a desfiinţa lagărele, de a pune în libertate pe cei internaţi. Directiva dată de Consiliu a fost ca numai acei cari vor fi găsiţi vinovaţi pentru fapte săvîrşite după 6 martie să fie trimişi în judecată. Această hotărîre a Consiliului a fost luată, fără îndoială, cu aprobarea Partidului, fără însă a se discuta această problemă de conducerea Partidului. Am ridicat obiecţii asupra acestei hotărîri, nu-mi reamintesc cu cine am discutat, însă mi s-a spus că asta este situaţia. Dintre legionarii internaţi au fost trimişi cîteva sute în aresturile penitenciarelor, iar restul eliberaţi. Ulterior, au fost rearestaţi toţi cei eliberaţi, împreună cu alţi legionari noi identificaţi. Reţinerea lor în închisori a fost mult uşurată în urma trecerii închisorilor de la Ministerul Justiţiei la Interne. Înainte, orice reţinere în penitenciare trebuia să aibe aprobarea Justiţiei, care aşa cum era ea alcătuită pe acea vreme şi cu Pătrăşcanu în frunte, cu foarte multă greutate lansa mandatele de arestare. Din 1948, legionarii a căror condamnare expira nu au mai fost eliberaţi, ci internaţi în unităţi de muncă. Această măsură a fost luată în urma ascuţirii luptei de clasă în ţara noastră. În concluzie: legionarii eliberaţi în 1945 s-a făcut pe baza hotărîrii Consiliului de Miniştri din 30 septembrie 1945. Ulterior, toţi cei eliberaţi, precum şi alţi nou identificaţi au fost rearestaţi. Comunicatul (în urma hotărîrii din septembrie 1945 – n.n.) spunea: „Preşedinţia Consiliului de Miniştri comunică: lagărele se vor desfiinţa. Se vor tria toţi deţinuţii actuali, reţinîndu-se numai cei ce urmează a fi deferiţi justiţiei şi care vor fi transferaţi în aresturile preventive, precum şi contravenienţii la legile economice, pentru care se vor organiza coloniile de muncă".

17) Cum explici că în aparatul Ministerului de Interne au fost menţinuţi timp îndelungat în posturi de răspundere criminali de război, spioni, legionari, agenţii provocatori şi elemente provenite din clasa exploatatoare ? Dacă menţinerea în aparatul MAI a unor astfel de elemente era în conformitate cu linia Partidului ?

Schimbarea aparatului vechi al Ministerului de Interne cu altul nou a început în seara de 6 martie 1945. Primele sute de foşti funcţionari din aparatul vechi al Ministerului au fost înlăturaţi şi arestaţi[370]. Urmînd consecvent linia Partidului de a crea un aparat

---

o anticameră a celulei de închisoare unde avea să petreacă mai bine de doi ani (ANIC, Fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 41/1952, f. 170). Ulterior, atitudinea lui Georgescu faţă de legionari avea să fie pe nedrept definită în termeni duri. La Congresul al II-lea al PMR din 23-28 decembrie 1955, Drăghici, succesorul său la conducerea MAI, afirma: „profitînd de funcţia pe care o deţinea în partid şi ca ministru al Afacerilor Interne, Teohari Georgescu a dat o serie de directive provocatoare organelor de Securitate, care au avut ca urmare directă intensificarea activităţii contrarevoluţionare din ţara noastră. Astfel, MAI, acceptînd în anul 1945 aşa-zisa *declaraţie de supunere* a legionarilor încetează urmărirea lor, îi eliberează din închisori, dînd posibilitate acestor duşmani de moarte să se reorganizeze, să scoată în străinătate şi să pună la adăpost o serie de cadre active, care şi în prezent sînt uneltele cele mai mîrşave ale serviciilor de spionaj capitaliste în acţiunile criminale ce le întreprind împotriva patriei noastre" (ASRI, fond D, dosar 9916, f. 101).

370. Mai mult decît atît, cei care nu au fost arestaţi, fiind totuşi epuraţi din aparat, au fost lăsaţi fără pensie (*Ibidem*, dosar 10090, f. 22-24). Astfel, în 30 ianuarie 1950, prin decizia ministrului Teohari Georgescu li se retrage tuturor foştilor angajaţi ai Ministerului de Interne, de la cei mai înalţi funcţionari la simpli agenţi de stradă, dreptul la pensie „pentru perioada lucrată în timpul regimului burghezo-moşieresc". În acest context, obedienţa funcţionarilor din Direcţiunea Generală de Poliţie faţă de noua putere a fost neobişnuit de mare, chiar şi pentru acele vremuri tulburi. În prezenţa şefilor unităţilor poliţieneşti şi de Siguranţă din Galaţi, inspectorul regional

capabil să lupte cu hotărîre împotriva duşmanului de clasă, lună cu lună, an cu an au fost pregătite noi contingente de elemente devotate clasei muncitoare. În luna mai 1952 era în Ministerul de Interne 65.000 de cadre noi. De la început, atenţie deosebită s-a dat organizării unei Securităţi alcătuită din elemente devotate. Astfel, din 1947 întregul efectiv al Securităţii a fost alcătuit numai din elemente noi. În sectoarele militare, ca la grăniceri, trupe de Securitate s-a menţinut o serie de ofiţeri vechi din elementele cunoscute cu trecut mai curat. În măsura în care noi elemente s-au ridicat, au fost înlăturaţi cei vechi. Astfel, astăzi din efectivul de cîteva mii de ofiţeri, numai cîteva sute mai sînt din cei vechi. Din rîndurile elementelor vechi au fost descoperiţi între timp unele elemente cu trecutul duşmănos. Aceştia au fost arestaţi şi condamnaţi. Menţinerea elementelor vechi a fost o necesitate pînă s-au ridicat noi cadre. Menţionez că nu a fost un singur caz ca să menţinem elemente vechi cunoscute ca criminali de război, legionari etc. În ce măsură am aplicat linia Partidului, se poate judeca după următoarea situaţie: în 1951 a trecut la Ministerul de Interne Serviciul de Contrainformaţii al Armatei. Acest serviciu avea peste 1.000 de oameni. O dată cu trecerea la Interne, din aceşti 1.000 peste 600 au fost arestaţi ca elemente vechi, în frunte cu fostul şef al serviciului, colonelul Evulescu[371]. Lipsa mea constă în aceea că nu am ridicat, în faţa Partidului, cu destulă tărie necesitatea de a primi ajutor în oameni. De asemenea, este o lipsă a mea deoarece au fost menţinute o serie de elemente ca specialişti, de care ne puteam lipsi. În concluzie, deşi în sectorul cel mai important al Ministerului, în Securitate, din 1947 nu a mai fost menţinut nici un element vechi, deşi numărul specialiştilor militari folosiţi în toate sectoarele militare pe întreg Ministerul a fost mic, totuşi am vina că nu am înlăturat mai din timp o serie de ofiţeri vechi de care ne puteam lipsi.

18) Cărui fapt se datoreşte că o serie de acţiuni şi măsuri care urmau să fie luate de MAI împotriva duşmanului, au fost cunoscute de aceştia înainte de punerea în aplicare, de pildă arestarea sioniştilor ?

---

de poliţie Ioan Cuptor constata la prima şedinţă de după instalarea guvernului Groza, şedinţă declarată solemnă, „fiind un început de eră nou în viaţa socială şi de stat", că „s-au adus laude organizaţiilor FND-iste, în loc să se arate situaţia adevărată a celorlalte organizaţiuni politice şi, în special, a celor ce sînt în afara democraţiei" (*Ibidem*, dosar 9029, vol. XVIII, f. 27-38; *Cartea Albă*..., vol. 1, pp. 210-212).

371. Aceasta s-a decis în şedinţa Secretariatului CC al PCR din 9 ianuarie 1950 (ANIC, Fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 4/1950). La şedinţa Biroului Politic din 13-14 martie 1961, Bodnăraş avea să prezinte dedesubturile acestei decizii, motivate în opinia lui de arestarea unui protejat al Anei Pauker, cu un trecut legionar. Arestarea, operată în urma semnalărilor lui Evulescu, a atras represaliile de rigoare: „la prima şedinţă a Consiliului Militar, la nivelul adjuncţilor pentru probleme de cadre, în perioada în care pregăteam curăţirea forţelor armate, cerîndu-i lui [Dumitru] Petrescu [şeful Direcţiei Superioare Politice a Armatei - n.n.] explicaţii asupra cadrelor, el nu poate să dea nici o documentare", în vreme ce adjunctul său Hortinschi, chemat în cabinetul ministrului, a prezentat doar nişte fişe. Pe acesta, Evulescu îl demască drept un „legionar notoriu, care în Bucureşti a făcut un şir de crime şi pe front a masacrat în mod ordinar". Bodnăraş relatează în continuare: „îl arestăm pe Hortinschi, pentru care cine să se alarmeze? Ana Pauker. Erau cadrele ei. Mîna dreaptă a lui Petrescu şi persona grata a lui Ana Pauker. După chestiunea aceasta, au venit stăruinţele lui Teohari să scoată şi serviciul de contrainformaţii al Armatei şi să-l treacă la Interne" (f. 165 a stenogramei, care ne-a fost pusă la dispoziţie de Robert Levy şi Vladimir Tismăneanu, cărora le mulţumim din nou pentru sprijin).

Am arătat mai sus că începînd din 1947, Securitatea a fost încadrată numai cu elemente noi. Cu toate acestea, din rîndurile acestor elemente noi au fost descoperiţi între timp cîţiva duşmani. Ei nu au avut posibilitatea să trădeze în perioada pregătirii operaţiunilor, ci după efectuarea lor. Astfel, în cazul sioniştilor, medicul Securităţii, care făcea vizita bolnavilor deţinuţi, a deconspirat unui cunoscut numele celor arestaţi. Prin acesta s-a ajuns la Legaţia Israelului. În decursul timpului au fost deconspirări de felul acesta patru sau cinci, cînd cei vinovaţi au fost arestaţi şi condamnaţi[372]. Pătrunderea în cadrul Securităţii a unor astfel de duşmani a fost posibilă, deoarece controlul şi verificarea la încadrarea în Securitate a acestor elemente nu a fost temeinic făcută.

19) Din ce cauză s-au tergiversat atîta cercetările foştilor şefi de siguranţă, comisari, spioni, agenţi provocatori, cum califici aceasta şi cum explici această tergiversare ?

La întrebarea aceasta sînt două probleme deosebite. Prima: problema foştilor şefi, comisari, agenţi de siguranţă[373]. De la început, obiectivul propus în ce priveşte categoria

372. Arestarea şi anchetarea sioniştilor, începută la 10 mai 1951 a tulburat apele în Securitate. Unii dintre cei puşi să instrumenteze dosarul, fiind evrei, au fost ei înşişi arestaţi ulterior, pentru „pactizare" cu anchetaţii şi chiar divulgare de informaţii de pe parcursul cercetărilor. Chiar şeful Direcţiei, colonelul Mişu Dulgheru, a fost arestat în 16 octombrie 1952, pentru o trădare „sionistă" care s-a dovedit, după aproape patru ani de anchete, imaginară. O dactilografă a fost arestată din cauza unor... prăjituri! Astfel, cu ocazia cercetărilor, „a ieşit la iveală şi că Dulgheru, deşi a cunoscut din raportul lt. maj. Lupan Gavrilă că Haber Estera (fostă dactilografă în cadrul Direcţiei de anchete) favorizase duşmanul de clasă, tratînd arestaţii din problema sionistă cu prăjituri, încurajîndu-i în acelaşi timp în rezistenţa lor faţă de anchetă, totuşi nu a luat măsuri, mulţumindu-se să afirme că este o zăpăcită" (ASRI, fond P, dosar 40007, vol. XIV, f. 105). A fost arestat şi Samuel Antoniu, fostul coordonator al anchetei lui Pătrăşcanu, care divulgase informaţii unei surori, cu legături între sioniştii din libertate, prin care s-a aflat de soarta celor închişi. Fostul adjunct al lui Dulgheru, locotenent-colonelul Dincă, relata în interogatoriul care i-a fost luat în 29 ianuarie 1953, între ora 18 şi 20,30 de locotenenţii Haralambie Dragu şi Iosif Turc: „în ziua de 23 august 1952 am fost trimis de dl. ministru adjunct Pintilie Gheorghe la arestul B.J [Biroul Judiciar – n.n.] în legătură cu tentativa de sinucidere a unui arestat. După ce am trimis arestatul respectiv la spitalul Văcăreşti, am făcut un control la camerele de anchete. Într-una din camere am găsit pe lt. maj. Aramă cu încă un anchetator, cari anchetau pe Antoniu. Cînd Antoniu m-a văzut, a început să plîngă. Eu i-am spus că de ce plînge, ce s-a dărîmat aşa devreme, să mărturisească anchetei faptele sale şi după aceea se va duce la muncă. I-am mai spus că au fost scoşi şi alţi oameni din MAI, însă nu s-au prăpădit". De mai multă vreme arestat, Antoniu nu vorbea nimic şi continua să plîngă. Este şi explicabil: de anchetarea „sioniştilor" din Securitate se ocupa maiorul Negrea, care era „puţin pornit" pe evrei – după expresia lui Dincă, iar cercetările nu erau făcute „cu mănuşi". Acelaşi Negrea avea să o ancheteze şi pe Ana Pauker, în încercarea de a o acuza de sionism. (*Ibidem*, dosar 40007, vol. XIV, f. 69-70; vezi şi Mihai Pelin, *Sioniştii sub anchetă. Al.I. Zissu: declaraţii, confruntări, interogatorii*, unde se mai arată – la p. 194 – o sursă de deconspirare a informaţiilor din Securitate. Este vorba de ofiţerul Ion Florin Begnescu, român provenit din SSI, dispus să vîndă o copie a dosarului procesului intentat sioniştilor cu imensa sumă de 3 milioane lei. A fost la rîndul său arestat la 1 martie 1952, după ce Al.I. Zissu a mărturisit legăturile cu el).

373. În urma epurărilor, moralul foştilor poliţişti era „foarte scăzut". La Craiova, de pildă, „unii dintre ei pleacă de la serviciu, spunînd că se duc în executarea hîrtiilor, însă, în fond, se duc acasă, unde comentează această stare, spunînd că, atît timp cît au avut nevoie de ei, partidul şi guvernul i-a ţinut în serviciu, iar acum, cînd şi-au format elementele lor, nu-i mai ţin şi le dau cu piciorul" (notă informativă din 14 ianuarie 1949, în ASRI, fond D, dosar 9029, vol. IX, f. 441; vezi şi *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 171-172). Arestarea în masă a foştilor poliţişti s-a făcut în 10 iulie 1952, prin Ordinul Circular nr. 316128, o dată cu cea a liderilor legionari (*Ibidem*, dosar 9897, f. 106-110).

de mai sus a fost ca prin cercetări să se descopere cît mai mulţi din foştii provocatori şi agenţii de siguranţă din mişcarea muncitorească. Astfel, prin cercetarea foştilor agenţi de siguranţă au fost descoperiţi sute şi sute de din foşti provocatori şi agenţi de siguranţă. Cercetarea acestei categorii a luat o formă mai organizată şi mai intensă în 1950. Deşi mulţi dintre aceşti duşmani declară că nu mai au nimic de spus, totuşi viaţa a arătat că ei nu declară pe toţi informatorii cu care au lucrat. Trimiterea lor în judecată şi condamnarea lor ar atrage după sine tăierea oricărei posibilităţi de a mai scoate de la ei ceea ce ne interesează. Acesta este motivul de ce pînă astăzi foşti agenţi de siguranţă nu au fost trimişi în judecată şi condamnaţi. A doua: problema cu celelalte elemente, spioni etc. Întîrzierea terminării cercetărilor şi condamnării a unor grupe sau persoane se datoreşte mai multor cauze: 1. Direcţia anchete care are sarcina de a cerceta şi încheia acte de trimetere în judecată, de la început a fost depăşită de numărul mare de arestaţi. Din această cauză, reorganizarea Direcţiei anchete a suferit 5-6 schimbări, constatîndu-se de fiecare dată că numărul de funcţionari este prea mic în comparaţie cu volumul lucrărilor. 2. Întreg personalul acestei Direcţii formate din elemente tinere, noi, a trebuit să înveţe meseria în timpul muncii. 3. O serie de anchete extrem de grele şi serioase care cerea un timp îndelungat, provocînd astfel amînarea la alte anchete. Exemplu: ancheta lui Pătrăşcanu care ţine de cîţiva ani şi cuprinde un lot de peste 40 de anchetaţi. Însă în acelaşi timp a intervenit, trebuind să fie lăsate celelalte cercetări mai puţin importante, grupul de spioni sionişti, grupul de spioni francmasoni sau grupul de sabotori de la Canalul Dunărea - Marea Neagră. 4. Lipsuri în organizarea muncii şi în calificarea lucrătorilor acestei Direcţii. În concluzie: judecarea şi condamnarea foştilor agenţi de siguranţă nu a fost făcută pentru a putea scoate de la aceşti bandiţi toate legăturile pe care le-au avut. Sînt o serie de anchete în curs a căror întîrziere se datoreşte greutăţilor şi lipsurilor în muncă.

20) Pentru ce ai eliberat agenţii Statului Israel fără proces, deşi hotărîrea Securităţii era să fie judecaţi şi apoi expulzaţi ? Cine te-a împiedicat să aplici hotărîrea ? Dacă ai discutat acest lucru cu Ana şi care era punctul ei de vedere ?

Hotărîrea Securităţii am transmis-o tov. Pintilie. Ulterior, cînd m-am interesat, mi s-a raportat că au fost condamnaţi. Cînd au fost expulzaţi, eu eram lipsă, eram plecat în concediu. Cînd l-am întrebat pe tov. Pintilie cine ţi-a cerut să faci expulzarea, mi-a răspuns că ministrul de externe [Ana Pauker- n.n.]. El poate da amănunte în această privinţă. Cu Ana nu am discutat asupra expulzării, deoarece am arătat că eram în concediu atunci cînd s-a făcut expulzarea. Lipsa mea constă în aceea că nu am controlat cum a fost respectată hotărîrea Securităţii şi cine a cerut expulzarea şi de ce s-a făcut aceasta fără ştirea tov. Gheorghiu.

21) Cine a făcut propunerea de eliberare a acestor agenţi ? Dacă această propunere a fost făcută înainte sau după ce s-a angajat Ana în faţa reprezentantului Statului Israel ? Dacă Ana a avut aprobarea CC de a se angaja în faţa acestui reprezentant ? Dacă înainte de a se fi angajat ai discutat cu Ana şi care a fost poziţia ta ? Cum califici toate acestea ?

Propunerea de eliberare a fost făcută de Ana într-o şedinţă a Secretariatului, cînd s-a hotărît să fie mai întîi condamnaţi şi apoi eliberaţi. Propunerea de eliberare a fost făcută de Ana după ce ea s-a angajat în faţa reprezentantului Statului Israel (acest lucru a reieşit la Şedinţa plenară din 21 mai). Ana nu a avut aprobarea Securităţii de a se angaja în faţa

reprezentantului [Statului] Israel. Nu am discutat cu Ana înainte această problemă, mi-am spus părerea în şedinţă, adică să fie condamnaţi şi apoi expulzaţi[374]. În general, fără excepţie, cînd era vorba de probleme legate de Securitate, nu dădeam răspuns înainte de a discuta cu tov. Pintilie şi de a cunoaşte astfel problema şi părerea lui. Angajarea în faţa unui reprezentant a unei ţări duşmane lagărului păcii fără aprobarea conducerii de Partid înseamnă: o gravă indisciplină de Partid, desconsiderarea conducerii de Partid, încurajarea oficinei de spionaj care era Legaţia Israelului, cît şi a agenţilor lor sionişti şi a altor elemente duşmănoase, care uneltesc împotriva intereselor statului şi poporului nostru.

22) Dacă ai avut rude duşmănoase partidului, care anume şi ce poziţie ai avut faţă de ele înainte şi după 23 august ? Ce influenţă a avut asupra ta căsătoria cu o fiică de popă chiabur şi legăturile cu rudele ei ?

Ca rude duşmănoase pot socoti pe:

1. Gheorghe Păsculescu, funcţionar, fostul soţ al sorei mele Elena Păsculescu, mort în timpul războiului. S-a înscris în mişcarea legionară la 2 ani după căsătorie. În anul 1938 s-a rupt de mişcarea legionară, nemaiavînd nici o legătură. L-am văzut de cîteva ori, înainte de a rupe cu mişcarea legionară, combătîndu-l. Din 1938 nu l-am mai văzut, deoarece am intrat în ilegalitate.
2. Vasile Nicolau, văr, fost profesor universitar, a avut scrieri cu caracter rasist. Înainte de 23 august l-am văzut foarte rar, de discutat nu am discutat cu el niciodată. După 23 august a fost în primele rînduri în acţiunea pentru democratizarea învăţămîntului, a venit de cîteva ori la minister, aducîndu-mi informaţii din sectorul lui de muncă. Alte relaţii nu am avut. În casă la el nu am fost şi nici la mine acasă nu a venit[375].
3. Bică Paul şi soţia lui, ea verişoară cu actuala soţie, au fost arestaţi şi condamnaţi pentru activitate duşmănoasă. Pe el nu l-am cunoscut, pe ea am văzut-o o singură dată[376].

---

374. În eliberarea sioniştilor, Teohari Georgescu nu a avut nici o vină. A fost vorba de o tranzacţie, sioniştii fiind scoşi din arest în urma plăţii unei sume imense de către Israel. Banii au răscumpărat libertatea a cinci sionişti care au lucrat pentru „Keren Kaiemet" şi „Keren Haiaşod", două organizaţii care adunau fonduri pentru Israel. Zoltan Eidlitz (şef de cabinet a lui Luca) a mărturisit că „în vara anului 1948 mai mulţi conducători sionişti au fost arestaţi de organele Ministerului de Finanţe conduse de mine pentru fraude fiscale şi trafic de devize. Organizaţiile sioniste prin avocatul MARCU COHIN şi consilierul economic al Ambasadei Israelului MOSHE AGAMI, au cerut eliberarea lor, cu condiţia că vor despăgubi statul român. Cu ştirea lui VASILE LUCA am cerut un milion dolari, suma cari însă nu a fost acceptată de MARCU COHIN şi AGAMI". Israelienii au comunicat însă că „suma cerută de noi este prea mare şi că nu vor plăti decît 500.000 dolari, sumă cu care VASILE LUCA a fost de acord" (ASRI, fond P, dosar 40005, vol. VIII, pp. 178-179). Pauker şi Georgescu nu au făcut decît să pună în practică rezultatul acestei tranzacţii, de pe urma căreia statul român a cîştigat o sumă substanţială.

375. Teohari Georgescu minţea. De fapt, „legionarul profesor Nicolau a fost trimis la mine de Teohari pentru a fi plasat. Am fost chemat în cabinetul lui Teohari, care mi-a pus în vedere să-l plasez pe Nicolau ca consilier pe lîngă serviciul reeducării minorilor [din Direcţia Generală a Penitenciarelor – n.n.], spunîndu-mi că deşi a fost legionar, totuşi îi este prieten din copilărie şi vrea să îl ajute" (*Ibidem*, f. 49).

376. Din nou o minciună. După cum avea să reiasă în cursul cercetărilor, „în anul 1949, Georgescu Teohari a dispus scoaterea din cauză a numitului Bica Paul (rudă a sa), [fost şef al unei circumscripţii de poliţie din Bucureşti – n.n], trimis în justiţie pentru activitate contrarevoluţionară (constituire de organizaţie subversivă [Organizaţia „H" – n.n.], confecţionare şi difuzare de

Rudele soţiei mele pe care le-am cunoscut au fost surori şi fraţi, toţi oameni care trăiau din salarii: o soră căsătorită cu un funcţionar cu doi copii – un inginer şi o studentă, şi patru fraţi, doi funcţionari şi la fel şi soţiile lor, doi medici veterinari, de asemenea cu soţiile funcţionare. Toţi activişti în tineret şi în organizaţiile de masă. I-am privit cu încredere, deoarece nu au devenit activişti după ce m-am căsătorit cu sora lor, ci i-am găsit în această situaţie. În ce priveşte soţia mea, datorită dorinţei ei de a învăţa, absolvirea universităţii de trei ani, faptul de a nu-mi cere nimic pentru rudele ei în decurs de patru ani, toţi fraţii au rămas în aceleaşi locuri în care au fost cînd i-am cunoscut eu, datorită felului ei simplu, nu a avut asupra mea o influenţă negativă. Fără îndoială că se putea să se întîmple astfel. Datorită originii ei, putea să aibe o influenţă negativă[377]. Dacă aş spune că am fost influenţat negativ de ea sau de rudele ei ar însemna să caut să-mi acopăr propriile mele lipsuri.

23) Căror fapte se datoreşte relaţiile neprincipiale şi familiariste în conducerea MAI-ului ?

M-am ferit tot timpul de a nu transforma relaţiile de muncă în relaţii de familie. În cursul anului 1950 am fost informat de tov. Pintilie că tov. Burcă cu alţi tovarăşi cu munci de răspundere au format un grup familiar. Am stat de vorbă cu tov. Burcă asupra acestui lucru, luîndu-şi angajamentul că va înceta acest lucru. În ultimul an, am considerat acest lucru rezolvat. Aceste relaţii erau create pe baza legăturilor pe care le-au avut aceşti tovarăşi fie în Spania, fie în Divizia Tudor Vladimirescu.

24) Cum explici că deşi ai cunoscut faptele lui [Marin] Jianu[378] şi [Constantin] Neacşu[379], i-ai menţinut în poziţie de conducere la MAI ?

Jianu şi Neacşu au fost printre primii care au venit în MAI, în 1945. Amîndoi erau muncitori ceferişti. Jianu, de la funcţia de agent, a ajuns ministru adjunct. A fost

---

manifeste duşmănoase), fapte recunoscute de Teohari Georgescu şi confirmate prin declaraţiile martorilor Jianu Marin, Bica Amelia, Stoica Constantin şi alţii, ce se află la dosarul 413/1955, cu care Bica Paul a fost deferit justiţiei" (*Ibidem*, dosar 40009. vol. I, f. 29).

377. Maria, a doua soţie a lui Teohari, cu care s-a căsătorit în 1948, fusese căsătorită cu Grigore Geamănu. Ea „a venit în locuinţa lui cu o sumă de 146 monezi de aur (cocoşei) şi cu 35.000 franci elveţieni. Georgescu Teohari declară că în anul 1952, după demascare, vroind să ascundă această valută, a luat o serie de măsuri împreună cu soţia sa, introducînd-o succesiv în bara şifonierului ce-l avea în casă, într-o cutie cu macaroane, într-un borcan pe care l-a băgat în beci, iar după un timp, dîndu-şi seama că totuşi poate fi găsită, a îngropat-o în curte lîngă un pom, pentru a o avea în siguranţă". După arestarea lui Georgescu, Maria a aruncat banii de aur în lacul Snagov, iar valuta a ars-o în sobă (*Ibidem*, dosar 40009, vol. XXI, f. 153).
378. Vezi amănunte în legătură cu Marin Jianu în indicele biografic de la finalul volumului.
379. Constantin Neacşu a intrat în MAI după 6 martie 1945, fiind, ca şi Marin Jianu, comisar ajutor în Corpul Detectivilor. A avut o ascensiune rapidă, ajungînd locotenent-colonel în Securitate la înfiinţarea acesteia (susţinut de Marin Jianu). Nu a avut funcţii operative, ci politice, fiind secretar de partid al organizaţiei PMR pe Securitate. A fost scos din MAI în iunie 1952 şi arestat, în urma unor nereguli grave, inclusiv mita şi traficul de influenţă. Alexandru Neacşu şi Jianu (care era şi naşul său de cununie) „formau o gaşcă de petreceri interminabile, la care luau parte şi femei de moravuri uşoare". Banii pentru aceste petreceri proveneau de la persoane cărora le favorizau emigrarea. Mai grav, s-a dovedit că a primit mită de la familia industriaşului Dvatman, pe care l-a ajutat să părăsească ţara cu 800.000 dolari în numerar: „în schimbul acestei plecări, Dvatman a dăruit lui Neacşu un apartament întreg luxos mobilat şi cu tot necesarul în el" (*Ibidem*, dosar 40009, vol. XXVI, f. 431-432).

instructor al CC. La început, cînd am auzit de acuzaţiile aduse lui Jianu şi Neacşu, am crezut că este o încercare de compromitere. Ulterior, cînd am primit referatul comisiei[380], am amînat scoaterea lui din lipsă de oameni. Şi astfel timpul a trecut. Recunosc că trebuia să-l scot imediat ce s-a întocmit referatul. Aceasta este vina mea. De asemenea, sînt vinovat că atît în ce priveşte înlocuirea lui Jianu, precum şi complectarea altor locuri vacante am fost slab. Nu am insistat cît trebuia ca Partidul să-mi dea ajutorul necesar[381].

25) Ce te-a împiedicat să promovezi elemente muncitoreşti în posturi de conducere ?

Întrebarea mă obligă să aduc următoarele date: Toţi cei cinci miniştri adjuncţi sînt muncitori. Directorul cadrelor pe minister, comandantul grănicerilor, directorul general al penitenciarelor sînt muncitori. Majoritatea subdirectorilor generali de la Securitate şi Miliţie sînt muncitori. Aproape toţi comandanţii de Regiuni de Securitate şi Miliţie sînt muncitori. Majoritatea comandanţilor de la batalioanele de Securitate sînt muncitori. Toate elementele trimise în URSS la şcoala de comandanţi sînt muncitori. Fără îndoială că nu am considerat niciodată că politica de a ridica muncitori la munci de răspundere nu a avut lipsuri. Lipsuri au fost. Numai faptul că pînă acum doi ani jumate nu aveam organizată pe Minister o direcţie de cadre a făcut să nu pot urmări creşterea cadrelor noi la munci de răspundere. În ultimii doi ani, multe lipsuri au fost înlăturate.

26) Cum explici că o serie de elemente duşmănoase şi bandiţi cu datorii de milioane către stat au primit aprobarea să plece din ţară ? De pildă, Săranu Leo, Violeta Feldman ? [382]

În decursul a doi ani, au plecat în Israel aproape 80.000 de oameni. Toate aprobările de plecare în străinătate se făcea numai pe baza organelor Miliţiei şi Securităţii. Dacă s-au strecurat elemente ca cele de mai sus, aceasta se datoreşte faptului că verificările organelor

380. O comisie a CC condusă de Ghizela Vass a verificat un memoriu trimis de Vintilă Weiss, în legătură cu afacerile lui Marin Jianu şi Alexandru Neacşu. Weiss, fost chestor în Direcţia Generală a Siguranţei, a fost arestat pentru spionaj din dispoziţia lui Jianu pentru că, fiind bolnav de TBC, primea medicamente de la „funcţionari din legaţiile imperialiste". El a dezvăluit, înainte de arestare, chefurile şi „legăturile cu femei" ale celor doi, ca şi ale generalului Mazuru (*Ibidem*, dosar 40009, vol. XXVI, f. 48-49, 74-75).

381. Principala problemă pe care a întîmpinat-o Georgescu era legată de pregătirea precară a celor trimişi să ocupe funcţii de conducere la Interne. Uneori, tovarăşii „daţi" de partid la MAI ajungeau aici după ce erau respinşi ca necorespunzători în alte „munci" pe linie de partid sau de stat. Este şi cazul lui Nicolae Ceauşescu, propus iniţial, în 9 martie 1950, pentru a face parte din Secţia agrară. Faţă de această propunere au existat obiecţii: „**Tov. Luca**: – Cred că Ceauşescu este slab pentru Secţia agrară. **Tov. Ana**: – Eu sînt de acord să punem oameni care se potrivesc, dar să nu procedăm pripit. Ceauşescu nu este potrivit. Ceauşescu nu este bun organizator. El merge pentru MAI". Cu alte cuvinte, ce „nu mergea" în alte locuri, era bun pentru MAI. Nici aici nu a primit o muncă de prea mare răspundere. În afară de gradul de general, a primit răspunderea Comitetului de Stat pentru Sfaturile Populare (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 15/1950, f. 16, *Hotărîri pentru bunul mers al activităţii CC*).

382. Teohari Georgescu fusese denunţat de Marin Jianu: „deşi în materia emigrărilor au existat criterii precise, Georgescu Teohari mi-a dat în repetate rînduri dispoziţii de a deroga de la aceste criterii, autorizînd plecarea din ţară a unor elemente ce nu intrau în aceste prevederi". Mai tîrziu, în 6 iulie 1955, Georgescu avea să recunoască: „am eliberat paşapoarte, călcînd criteriile stabilite de hotărîrea conducerii, [pentru] circa 20-30 persoane" (ASRI, fond P, dosar 40009, vol. XXI, f. 148-149).

de mai sus nu au fost întotdeauna temeinic făcute. Ca verificările să nu fie întotdeauna temeinic făcute şi astfel să se poată strecura elemente ca cele de mai sus, a contribuit şi fixarea de termene pentru plecarea tuturor celor care au solicitat paşaport pentru Israel[383].

27) Dacă ai ştiut cine erau furnizorii MAI-ului de materiale auto şi aviaţie şi de ce l-ai menţinut pe Saparis ca furnizor după ce acesta a fugit în străinătate, iar soţiei lui i-ai aprobat plecarea din ţară ?

Ministerul îşi procura toate materialele prin Comerţul Exterior. În mod excepţional, pentru piese de avion care nu se putea procura decît din Italia a fost trimis Saparis. Deci Saparis nu a fugit, ci a fost trimis în străinătate. Atunci cînd se ţinea legătura cu el, nu se ştia dacă el se mai întoarce în ţară sau nu. În ce priveşte plecarea soţiei lui – ei fiind despărţiţi – a plecat pe alt nume, fără să se ştie că aceasta este fosta lui soţie. Aprobarea de plecare în străinătate nu am dat nici soţiei lui Saparis, nici altor persoane. Am arătat mai sus că orice plecare în străinătate nu putea să aibe loc fără avizul Securităţii. În legătură cu plecarea soţiei lui Saparis, înainte de scoaterea mea [din funcţia de ministru de Interne – n.n.] ordonasem o anchetă care era în curs[384].

28) Dacă ai ştiu că Şraer era suspect, pentru ce şi cu aprobarea cui i-ai dat muncă de răspundere ? După ce a fost scos de la MAI, de ce nu l-ai arestat ?

Încă la închisoare, tov. Gheorghiu şi-a arătat neîncrederea în Şraer. Eram de aceeaşi părere. Dovezi concrete însă nu am avut. Imediat după 23 august, Şraer a fost pus secretar general al Apărării Patriotice. Ana, care conducea atunci Apărarea Patriotică, mi-a spus să-l iau în cadrul ministerului, că nu este bine să rămîie în fruntea Apărării Patriotice un evreu. Am obiectat că Şraer nu este nimerit nici la Interne. Totuşi, Şraer a fost numit la Interne. Aşa cum am arătat în altă parte, în perioada 1945-1946 astfel de hotărîri se lua de unul singur, fără o prealabilă discuţie în conducerea de Partid sau a unei hotărîri scrise. Pe Şraer l-am dat la un sector administrativ, datorită neîncrederii pe care o aveam faţă de el. Cînd Şraer a fost numit la Ministerul de Interne s-a publicat în *Scînteia* (11 martie 1945) următoarea notă: „Dl. avocat Şraer, cunoscutul luptător împotriva fascismului şi apărător al democraţilor cari au compărut în faţa Curţilor

383. Pînă în 1950, plecaseră în Israel, conform unui referat al Securităţii, 60.000 evrei. Din primăvara acestui an, o serie de şedinţe desfăşurate la nivelul conducerii MAI au dispus fixarea unor aşa-zise restricţii, dar care nu au redus, în fond, ritmul emigrării, ci au fost mai degrabă menite să sporească corupţia la nivelul factorilor de decizie în problema emigrărilor. Astfel, pînă în 1952 au mai plecat încă 50.000 de evrei (*Ibidem*, dosar 40009, vol. IX, f. 429-438; vezi şi M. Oprea, „Alya în arhivele Securităţii", lucrare prezentată la Simpozionul *Evreii din România în anii comunismului*, Tel Aviv, decembrie 2001, publicată în *Observatorul cultural*, nr. 101, ianuarie-februarie 2002).

384. Saparis, „achizitor personal" al lui Teohari Georgescu, Dumitru Ghişe (secretar general pentru finanţe al MAI din 1 iunie 1948) şi Grigore Geamănu (fost subsecretar de stat în MAI din 28 noiembrie 1947 pînă în 1948) fusese trimis de aceştia în Italia, sub pretextul achiziţionării de piese pentru flotila de avioane a MAI. În urma unor „şperţuri" oferite de firma italiană „Balliat", s-a furnizat pur şi simplu fier vechi. „Statul a avut pierderi importante, cheltuind o sumă considerabilă de valută", atît cu întreţinerea „delegaţiei" plecată la cumpărături, cît şi din cauza calităţii necorespunzătoare a pieselor. În cele din urmă, Saparis a reuşit să-şi aducă soţia de care divorţase fictiv în Italia şi a refuzat să se mai întoarcă în ţară (ASRI, fond D, dosar 40009, vol. XXVI, f. 60-61).

Marţiale a fost numit Secretar General al Ministerului de Interne, avînd ca atribuţii probleme în legătură cu Armistiţiul. Dl. I[osif] Şraer, Secretarul General al Apărării Patriotice a participat ca avocat în toate marile procese antifasciste, apărînd în procesul ceferiştilor pe eroii grevei de la Griviţa, în frunte cu Gheorghiu Dej şi Doncea, în procesul Ana Pauker, Constantinescu-Iaşi etc.". Datorită atitudinii lui de a se amesteca în alte sectoare de muncă şi faptului că am descoperit că bătea tovarăşele de muncă, am cerut scoaterea lui din Minister. În urma unei şedinţe la CC s-a hotărît scoaterea lui. Cu cîteva zile înainte de scoaterea lui, a fost arestat Sava Dumitrescu. La puţin timp după aceasta, Şraer a fugit. Ulterior, Sava Dumitrescu a dat declaraţii că Şraer a fost informatorul lui la Siguranţă. Şraer nu a fost arestat la eliberarea lui din muncă, deoarece nu ştiam încă precis că avem de-a face cu un trădător[385].

29) Cum explici că, deşi muncitor, ai avut o atitudine lipsită de ură de clasă, capitulantă faţă de elementele capitaliste, moşiereşti, fasciste ?

Lipsuri şi greşeli în muncă am avut. Lipsă de ură de clasă, capitulare în faţa duşmanului de clasă, aceasta nu. Nu şapte ani, dar nici un an nu m-ar fi lăsat Partidul în fruntea Ministerului de Interne dacă nu aş fi avut ură de clasă şi aş fi capitulat în faţa duşmanului. În şapte ani, Ministerul de Interne a avut de îndeplinit sarcini grele, am fost deci verificat de Partid. Partidul a cunoscut şi succesele şi insuccesele în muncă. Greşeala mea gravă, de unde mi se trage totul, este că nu am văzut la timp pe Luca, aşa cum era el în realitate şi astfel am avut o atitudine de împăciuire faţă de deviere. Aceasta a făcut pe tovarăşi să puie semn de întrebare la fiecare lipsă şi greşeală în munca Ministerului.

De la 6 martie 1945 pînă la 26 mai 1952, duşmanul dinăuntru şi dinafară a primit numeroase lovituri. În cei şapte ani, peste 100.000 de bandiţi au fost arestaţi şi condamnaţi pentru că au uneltit împotriva regimului nostru. Aceasta a însemnat sute de organizaţii teroriste, de diversiune, de spionaj descoperite şi nimicite. Întreg aparatul de opresiune al burgheziei, Siguranţa, Serviciul Special de Informaţii, Serviciul de Contrainformaţii al Armatei a fost arestat[386]. De asemenea, au fost arestate: toate elementele legionare –

385. Fuga lui Iosif Şraer, avocat, fost jurist al PCR şi preşedinte la Apărarea Patriotică („organizaţie de front" a comuniştilor), numit secretar general al MAI, a creat un scandal în partid, ea fiindu-i imputată ulterior, pe parcursul anchetelor, lui Teohari Georgescu (vezi indicele biografic de la finele volumului).

386. Georgescu exagerează. Anchetat, adjunctul său Marin Jianu avea să declare că „în general Teohari Georgescu ducea o politică de sprijinire, menţinere şi chiar reactivare a elementelor din fostul aparat de stat burghez, în dauna promovării cadrelor noi muncitoreşti. Spunea că funcţionarii vechi sînt tehnicieni, specialişti, sînt pricepuţi şi au experienţă şi în general avea o atitudine de supraapreciere a lor". Jianu exemplifică prin cazurile locotenent-colonelului Teodor Negulici, comandant al Flotilei MAI, deşi fusese legionar „notoriu", decorat cu „Crucea de Fier" de germani pe frontul antisovietic, unde pilotase avioane Stukas, generalului Constantin Popescu, fost director general al Poliţiei, numit datorită intervenţiei lui Georgescu şef al Marelui Stat-Major al armatei, generalului Nicolae Popescu, fostul şef al serviciului de contraspionaj pe frontul antisovietic, pe care l-a numit director general al Siguranţei, după care, la înfiinţarea Securităţii, a fost mutat ca subdirector al Miliţiei şi ulterior şef al Direcţiei Transporturi din MAI, generalului Corneliu Coles, din serviciul de contraspionaj pe frontul de est, a fost pe rînd în Comandamentul Grănicerilor, comandantul Miliţiei Capitalei, subdirector general în Direcţia Generală a Miliţiei. După scoaterea definitivă din structurile MAI, Teohari Georgescu a intervenit pentru ca el să ocupe o funcţie de director în Ministerul Sănătăţii. Pe lista protejaţilor

identificate – care au avut funcţii de răspundere, cei din poliţia legionară, fostele conduceri centrale şi judeţene ale partidelor burgheze, fostele state majore ale Secţiilor militare naţional-ţărăniste, foşti miniştri, prefecţi, senatori, deputaţi din 1920-1944, elementele legate în trecut cu serviciile de spionaj ale ţărilor imperialiste, conducătorii sectelor duşmănoase regimului, precum şi alte categorii şi elemente cu trecut duşmănos.

Toate acestea nu puteau să fie realizate fără ură de clasă. În perioada în care nu exista pedeapsa cu moartea, s-a aplicat această pedeapsă acelor care au încercat să lovească în interesele poporului muncitor. S-a curăţat ţara de bandele înarmate din munţi, care trecuse la acte banditeşti. Toate acestea s-a realizat cu un aparat la început tînăr, care a crescut, devenind astăzi un instrument puternic în mîna Partidului, plin de ură împotriva duşmanului, devotat Partidului, clasei muncitoare. Fără ură de clasă, nu aş fi putut munci la crearea unui astfel de aparat.

Cu toate succesele în muncă, cu toate că am avut ură de clasă, în muncă am avut pe lîngă greutăţi multe lipsuri şi greşeli. Ca greutăţi, a fost faptul că în cadrul Ministerului, pe lîngă sectoarele care activa direct împotriva duşmanului de clasă, au fost pînă în 1949 fostele prefecturi şi primării, cu întreaga lor administraţie şi întreprinderile de interes local. Apoi am primit sarcini pe linie de Consiliu [de Miniştri] şi Partid (14 sectoare de muncă). Astfel mi-am împărţit munca şi timpul între Ministerul de Interne şi celelalte sectoare. În cadrul Ministerului au fost create sectoare complect noi, ca: Securitatea, Comandamentul Trupelor de Securitate, Apărarea locală antiaeriană, Spatele, iar altele reorganizate cu totul pe alte baze ca: Trupele de grăniceri, Miliţia, Penitenciarele, Arhivele. Toate acestea a cerut de asemenea timp. O greutate a fost de asemenea lipsa de oameni. Nevoile de cadre creştea mult mai repede decît posibilitatea pe care o aveam de a creşte cadre.

Munca s-a desfăşurat cu lipsuri mari de oameni. Astfel, Securitatea în prima ei organizare avea 3.000 de oameni. Nu am reuşit să acoperim acest efectiv, că a intervenit sarcini noi, care a dus la o nouă reorganizare care a mărit efectivul la 8.000 de oameni. Iar astăzi, după ultima organizare, a ajuns la 15.000 de oameni, iar existent numai 10.000. Am dat aceste exemple, însă această situaţie a fost în toate celelalte sectoare. S-a organizat sectoare noi, altele au fost reorganizate, s-a crescut cadre, toate acestea în timpul luptei împotriva duşmanului. De multe ori am discutat cu tov. Pintilie şi Aleks[andr]

---

lui Georgescu se numărau şi „criminali de război cu dosar": generalul Victor Drăgănescu, numit comandant al Trupelor MAI, pentru a fi ulterior pensionat din funcţia de consilier ministerial, comandase un lagăr de prizonieri sovietici, generalii Stoicescu şi Alistar din vechea jandarmerie, vinovaţi de crime de război au fost menţinuţi „pentru că ei au făcut alegerile din 1946 şi 1948", Radoveanu, fost prefect în Basarabia în timpul războiului, Aurel Cristescu, fost legionar, Trifu, fost subprefect în Basarabia, Marcu, fost şef de cabinet al generalului Aldea erau de asemenea menţinuţi în aparatul central al Ministerului (ultimul, „director al Direcţiei Învăţămînt, fiind socotit de asemenea *specialist*"). Listei i se adaugă colonelul Damian, şeful Şcolii de Miliţie Bucureşti, fost comandant al unei unităţi de poliţie militară pe frontul antisovietic, generalul Teodor Petruc, din vechea jandarmerie, numit de Georgescu prefect al Poliţiei Capitalei, maiorul Condurache, fost jandarm, vinovat de crime de război, era menţinut ca ajutor de comandant la Miliţia Oraşului Stalin pentru că avea grijă de vila lui Georgescu de la Timişul de Jos, generalii Cornişel şi Dobre, primul comandant al grănicerilor, iar al doilea şeful Statului-Major la Trupele MAI, fuseseră curieri între Bucureşti şi Ankara în timpul războiului. Dobre, căsătorit cu şefa de cabinet a lui Teohari Georgescu, nu a fost scos din MAI, cu toate insistenţele lui Mihai Burcă, şeful Direcţiei Generale Politice, ci a fost mutat de Georgescu de la Trupe la comanda ALA, într-o funcţie mai puţin vizibilă (*Ibidem*, dosar 40009, vol. XXVI, f. 49-51).

Mihailovici asupra condiţiilor în care lucrăm. Nu eram în stare să studiem, să analizăm diferite aspecte din munca noastră. Din această cauză, nu am văzut la timp diferite probleme pe care viaţa le primea. Prins în problemele de organizare, de cadre, am considerat că problema principală este lupta pentru descoperirea şi nimicirea elementelor contrarevoluţionare care unelteau împotriva regimului nostru. Nu am văzut însă că este necesar, în afară de aceasta, tocmai pentru a împiedica elementele duşmane să lovească, de luat o serie de alte măsuri.

Şi astfel tov. Gheorghiu a intervenit de multe ori pentru a-mi arăta lipsurile şi măsurile care trebuie să le iau. Mi-am dat seama atunci că este o lipsă a mea, şi-mi dau seama astăzi mai bine de acest lucru.

Sînt acuzat că nu am luat măsuri împotriva elementelor cu manifestări duşmănoase. Am arătat în altă parte că în urma unor săriri peste cal, organele locale de Securitate au devenit mult prea prudente. Aici, eu am avut o lipsă serioasă. În 1949 s-a făcut un control asupra temeiniciei arestărilor la diferite categorii cu trecut duşmănos. Cu această ocazie, s-a găsit sute de oameni arestaţi care nu intrau în categoriile stabilite[387]. Astfel, pe lîngă legionarii care au avut funcţii de răspundere sau activitate intensă, au fost luaţi unii numai pentru că au făcut parte din mişcarea legionară. A intervenit de asemenea abuzurile despre care am vorbit, cu arestările de chiaburi, pentru a se „curăţa terenul" în vederea creării gospodăriilor colective sau pentru a intra în posesia inventarelor celor arestaţi.

Direcţia Generală a Securităţii, pentru a preveni astfel de greşeli, a luat măsura ca organele de Securitate locale să nu mai treacă la arestări pentru lansarea de zvonuri sau manifestări duşmănoase, decît pe baza unui dosar care să cuprindă motivele arestării, aprobarea urmînd să fie hotărîtă de Direcţia Generală a Securităţii. Dacă arestările făcute înainte pe baza unor informaţii sau date necontrolate şi neverificate a putut să dea loc la unele abuzuri, acum măsura luată ca arestările să fie făcute numai pe baza aprobării Direcţiei Generale a creat o frînă jos, în luarea măsurilor la timp împotriva elementelor cu manifestări duşmănoase. De acest lucru mi-am dat seama în timpul pregătirii reformei băneşti. Pe baza semnalărilor din buletinul de informaţii a numeroase manifestări duşmănoase, am cerut tov. Pintilie să-mi prezinte situaţia celor ridicaţi pentru aceste fapte. Situaţia prezentată a arătat un număr nu prea mare de elemente ridicate. I-am atras atenţia tov. Pintilie asupra acestui lucru, la care mi-a răspuns că dacă nu ar cere ca arestările să fie făcute pe bază de dosar, atunci fiecare Regiune de Securitate ar ridica sute şi sute de elemente duşmănoase. Lipsa mea este aceea că nu am luat măsuri ca pe baza răspunderii personale a comandanţilor de Regiuni de Securitate să nu se comită abuzuri şi în acelaşi timp să existe şi rapiditate în luarea măsurilor împotriva elementelor cu manifestări duşmănoase[388].

O altă lipsă pe care am avut-o este aceea că m-am mulţumit să sesizăm despre existenţa elementelor duşmănoase în diferite ministere şi instituţii. Tov. Gheorghiu a ridicat mai de mult [problema]: cum vom şti dacă s-au luat măsuri de îndreptare sau nu

387. În toamna anului 1949, Teodor Dincă, adjunctul lui Mişu Dulgheru la Direcţia Anchete a fost trimis în inspecţie la aresturile din ţară ale Securităţii, unde a constatat că acestea erau supraaglomerate în urma unor numeroase arestări fără motiv.

388. Această lipsă a fost rapid compensată. Prin Ordinul 8/20/1952, s-a dispus ca toţi cei care comentau negativ reforma bănească să fie internaţi în colonii de muncă. În vara acestui an, alături de foştii legionari, aceştia au format grosul celor trimişi la Canal în virtutea „pedepselor administrative".

în urma sesizării. Nu am mers pînă la capăt[389]. Şi astfel o muncă care putea da rezultate foarte bune nu a fost suficient sau deloc folosită. Această lipsă a avut ca urmare rămînerea în diferite ministere sau instituţii a unor elemente duşmănoase.

De asemenea, o lipsă serioasă a mea a fost că nu am controlat diferitele sarcini pe care le-am dat tov. Pintilie. Astfel, o serie de îndrumări pe care tov. Gheorghiu mi le-a dat, din cauză că nu le-am controlat, a rămas nerealizate sau au fost tîrziu îndeplinite. Consider o lipsă faptul că nu am cerut tov. Gheorghiu mai mult ajutor. Grija pe care am avut-o de a nu-i răpi prea mult timp tov. Gheorghiu astăzi îmi dau seama că nu era întemeiată. Era o datorie a mea să merg şi să cer ajutorul şi sînt convins că multe din lipsurile şi greşelile pe care le-am avut în muncă nu ar fi existat. În concluzie, cu toate măsurile luate şi acţiunile duse împotriva duşmanului de clasă, în muncă în afară de greutăţi am avut lipsuri şi greşeli serioase.

Lăsîndu-mă prins în probleme de organizare şi în alte probleme de fiecare zi, am pierdut problemele de perspectivă. A trebuit să intervie tov. Gheorghiu pentru a lua la timp o serie de măsuri. Nu am văzut la timp că organele de Securitate au trecut de la o extremă la alta. De la unele arestări fără temei, s-a ajuns la liberalism şi întîrziere a măsurilor faţă de elementele cu manifestări duşmănoase. Am o mare lipsă că am căutat să rezolv problema cadrelor numai prin recrutarea ostaşilor care au terminat stagiul, fără să cer ajutorul Partidului. Consider o greşeală că nu am ridicat în faţa tov. Gheorghiu că datorită multor sarcini nu am mai [illegible] în stare să mă ocup de problemele Ministerului în măsura în care era necesar.

Deşi muncitor cu ură împotriva duşmanului de clasă, datorită lipsurilor şi greşelilor pe care le-am avut în muncă, Ministerul nu s-a achitat de toate problemele care i-a stat în faţă.

Fără a căuta cu nimic a-mi micşora vinovăţia şi lipsurile mele, voi arăta sarcinile pe care le-am avut în muncă. Ministerul de Interne avea următoarele sectoare:

Direcţia Generală Politică
Direcţia Generală a Securităţii
Direcţia Generală a Miliţiei
Trupele de Securitate
Trupele de grăniceri
Pompieri
Penitenciarele şi coloniile de muncă
Apărarea locală

389. Georgescu se referă la Raportul Comisiei de partid care a cercetat situaţia creată în urma aplicării reformei băneşti, încheiat la 9 martie 1952. Raportul denunţase activitatea unui „număr mare de elemente duşmane şi contra-revoluţionare, grupate în jurul tov. V. Luca, care au dus o intensă activitate de subminare a regimului de democraţie populară şi de sabotare a bazei economice a socialismului" la Ministerul Finanţelor. Acuzele concrete au fost aduse la cunoştinţa conducerii de partid, într-o şedinţă din 13 martie 1952. Ele constau în favorizarea „elementelor capitaliste de la sate şi oraşe" prin protecţie fiscală şi creşterea preţurilor la achiziţii de produse agricole, subminarea industrializării prin „frînarea investiţiilor" şi nerespectarea planurilor de producţie, dezorganizarea comerţului socialist de stat în favoarea celui de tip cooperatist şi „trădarea secretului de partid în privinţa reformei băneşti". În loc să-i „demaşte" pe cei vinovaţi, Georgescu i-a luat apărarea lui Vasile Luca, fapt care i-a grăbit îndepărtarea şi a dus ulterior la arestarea sa (*Ibidem*, dosar 40009, vol. XXII, f. 209-210).

Spatele
Arhivele
Administraţia de Stat (fostele primării şi prefecturi, pînă în 1949)
Administraţia locală (uzinele comunale etc., pînă în 1949)

Toate aceste sectoare ca să ajungă la ce este astăzi au trecut fiecare prin cîteva reorganizări. De exemplu, din 1945 Securitatea s-a reorganizat de 4 ori, Miliţia de 3 ori şi la fel şi celelalte sectoare. Ultima formă de organizare a Securităţii, Miliţiei, Trupele de Securitate, Grăniceri, Apărarea locală a fost realizată în 1951, cu ajutorul tovarăşilor sovietici.

Datorită sarcinilor mari ale diferitelor sectoare, a crescut şi efectivul de cadre. Nu în aceeaşi măsură a crescut şi recrutările de oameni. Din această cauză, încă în mai 1952 Ministerul lucra cu o lipsă de 30% din necesar[390]. În afară de Ministerul de Interne, răspundeam [pe linie de Partid] pentru:

Sfaturile populare
Ministerul Justiţiei
Procuratura
Ministerul Transporturilor
Ministerul Telecomunicaţiilor
Ministerul Cultelor
Ministerul Sănătăţii
Arbitrajul
Hidrometeorologia
UTM
Crucea Roşie
Gospodăria de Partid
Secţia Administrativ-Politică

În ultimii doi ani am fost însărcinat de Partid cu conducerea Comisiei de pregătirea alegerilor Sfaturilor populare din 1950, pentru pregătirea raionării din 1950 şi a raionării din 1952. În anul 1951, datorită unor probleme pe linie de Consiliu [de Miniştri], erau zile cînd nici nu puteam trece [pe la Ministerul Afacerilor Interne – n.n.]. În celelalte zile, reuşeam să lucrez 2-4 ore pe zi şi acestea mai ales noaptea. De ce nu am ridicat [problema] că sînt prea aglomerat de muncă? Deoarece toţi tovarăşii erau în aceeaşi situaţie.

A contribuit de asemenea asupra mea în ultimii ani starea sănătăţii extrem de proastă pe care nu am spus-o nimănui. Cînd am fost la Moscova anul trecut, medicii mi-au spus că aproape am venit prea tîrziu. Dacă acolo m-am simţit mai bine, după reîntoarcere a început din nou starea proastă. Eram într-un aşa hal de oboseală a nervilor, încît în timpul Plenarei din 26 mai mi se părea că se petrece ca în vis. Repet încă o dată că nu înţeleg să justific greşelile şi lipsurile mele prin cele ce am arătat mai sus.

390. Principala problemă în privinţa cadrelor o constituia baza redusă de selecţie. Pentru cadrele superioare provenite din rîndurile activiştilor se dădeau adevărate bătălii la CC între armată şi MAI. Astfel, dintr-o listă de 1.717 „tovarăşi" selectaţi de la diferite ministere pentru a îmbrăca uniforma militară în 1949, au rămas în urma verificărilor doar „două-trei sute", care nu puteau satisface cererea mult superioară la nivelul celor două ministere, ceea ce ducea, după cum a constatat Petre Borilă, la „unele tendinţe nesănătoase, de a căuta fiecare să-şi asigure cadrele cele mai bune, în pofida celuilalt" şi chiar la disensiuni între Teohari Georgescu şi Emil Bodnăraş în cadrul şedinţelor Biroului Politic (L. Ţăranu, *op.cit.*, p. 30).

17

14 noiembrie 1952

Extras din cuvîntul tov. Alex. Drăghici la şedinţa ce a avut loc cu directorii Regiunilor de Securitate şi Miliţie*

Conlucrarea cu organele de Partid trebuie să fie principială[391]. *Trebuie să fie clar organelor de Securitate că ele se bazează pe principii centrale, că au de dat socoteală numai în faţa Ministrului Securităţii Statului, răspund de munca operativă, de toate ordinele numai în faţa Ministrului Securităţii, nu răspund în faţa organelor de Partid din Regiune sau raion, ci numai în faţa Ministerului Securităţii Statului*[392], chiar dacă într-un viitor apropiat vom avea unele schimbări, care cred că va însănătoşi mult mai mult munca noastră, prin aceea că organele noastre de Partid vor ţine de regiunile de Partid[393].

---

* Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. VI, f.12-14.

391. Poziţia autonomă a Securităţii faţă de organele de partid şi superioritatea afişată mai ales în teritoriu într-o adevărată competiţie între activiştii şi securiştii locali crease uneori situaţii tensionate, însă rareori acestea au atins forme grave. De fapt, Drăghici nu punea problema unei Securităţi care s-ar împotrivi, într-un moment sau altul „căii" indicate de partid, ci doar a cîştigării unei independenţe operaţionale faţă de amestecul partidului în activităţi care trebuiau să rămînă confidenţiale. De aceea, modul tendenţios în care au fost prezentate lucrurile la Plenara din 22-25 aprilie 1968 (vezi mai jos, în acest volum), cînd Drăghici a fost acuzat că a încercat să „rupă" Securitatea de partid (după modelul acuzaţiilor care i-au fost aduse lui Beria după moartea lui Stalin) nu reflectă realitatea. Ele au fost un joc politic, prin care, faţă de abuzurile din trecut scoase la iveală, partidul să rămînă curat, iar singura parte incriminată să fie acel segment din Securitate credincios lui Alexandru Drăghici.

392. Sublinierea din text, ca şi cele următoare, aparţine Comisiei de partid a CC-ului care a pregătit, prin investigaţiile sale din 1966-1967, Plenara din aprilie 1968. Atît modul în care pasajul a fost subliniat, cît şi scoaterea lui din contextul mai larg al discuţiilor raportate la „situaţia operativă" trebuiau să servească condamnării exemplare a lui Drăghici.

393. Într-adevăr, în 1954, Direcţia Generală Politică din MAI a fost desfiinţată, iar organizaţiile de partid din MAI au fost subordonate teritorial şi nu departamental, lucru care contrazice teza celor ce au alcătuit în 1967 colajul de declaraţii de mai sus. De altfel, chiar într-o notă strict secretă a CC-ului, se arăta că „potrivit regulamentului de funcţionare a Secţiei administrativ-politice a CC al PMR din anul 1950 privitor la MFA şi MAI, secţia se informa mai mult despre viaţa

Aceasta trebuie să întărească, trebuie să ajute la ducerea în mai bune condiţiuni a muncii şi noi aşteptăm tocmai o întărire a muncii de Partid şi politice, în urma acestei schimbări. Dar nu cumva elementele acestea oportuniste, lipsite de principii să-şi facă loc în rîndurile noastre, să uităm noi de principiile centrale care au la bază executarea legilor, nu cum vrea fiecare regiune, ci executarea legilor şi ordinelor aşa cum sînt emanate de la Marea Adunare Naţională, cum vin de la Guvern.

Dacă sînt anumite ministere care au la bază anumite gospodării locale, cu acestea este altceva. La noi însă organele de Securitate se subordonează numai Ministerului Securităţii Statului. Însă repet şi acum, *conlucraţi cu organele de Partid despre anumite sinteze informative, privitoare la anumite stări de spirit, anumite informaţii despre elementele periculoase în activitatea unor organizaţii de masă, asta tovarăşi, însă altceva nimic.*

S-a remarcat de asemenea că se trimit unele note informative la Partid şi la noi, la care însă singurul lucru care diferă este că nu au acelaşi antet şi semnătură, restul au acelaşi stil, sînt copiate una după alta şi ca exemplu am să dau Regiunea Iaşi. Ori acestea nu ne servesc nouă, ci mai mult ne încurcă.

Noi avem altfel de muncă. *Avem aparatul nostru operativ, informativ, central, pe care-l informăm şi nu informăm organele regionale de Partid. Ce are să le servească lor dacă o să le spunem că filăm o organizaţie subversivă, sau de spionaj.* Să se înţeleagă un singur lucru, că principiul acestei munci, în special prinderea spionilor, legionarilor, organizaţiilor subversive, aceasta trebuie s-o cunoască numai acel care lucrează în această problemă şi legătura sa, deci nu avem nevoie şi voie să dăm nici la Regiunea de Partid, nici la raion, pentru că nu le foloseşte la nimic. Nu mai vorbesc de faptul că se poate găsi vreun palavragiu, care să desconspire totul.

În mod special atrag atenţia Regiunii Timişoara. *Nu-i interesează pe ei dacă aţi prins vreun spion. Pe ei la Regiunea de Partid, îi interesează probleme legate de GAC Cernei, legate de starea de spirit a oamenilor.* La fel, acest lucru este tovarăşi, valabil pentru toţi. *Executaţi ordinele Ministerului Securităţii Statului, iar tovarăşii în conlucrare, aceştia desigur au anumite obligaţii în ceea ce priveşte munca politică, de ridicare a cadrelor, de creştere a cadrelor*[394]*. Încă o dată repet. Organele operative în această privinţă nu au absolut nimic de dat socoteală nimănui, din contră şi acum vă atrag atenţia să atrageţi mai departe atenţia lucrătorilor operativi în mod deosebit asupra acestui lucru.*

---

de partid şi datele necesare cunoaşterii cadrelor, evitînd anumite sectoare de muncă cu caracter strict confidenţial. Sectoarele MFA şi MAI aveau sarcina de a studia şi cunoaşte temeinic cadrele existente în nomenclatura CC, de a studia felul cum sînt repartizate, de a studia problemele muncii de partid din aceste ministere. Activiştii Secţiei administativ-politice participau la şedinţele Direcţiei Generale Politice a MAI în probleme privitoare la munca de partid sau de cunoaştere a cadrelor. Regulamentul preciza că aci munca sectorului se mărgineşte aproape numai la studierea cadrelor şi a vieţii de partid" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XXIII, f. 49). Generalul Ceauşescu, care coordonase munca politică din MFA, iar din 1956 din MAI, ştia foarte bine că Drăghici nu încălcase nici o dispoziţie a partidului. Totuşi, a fost necesară acreditarea tezei în privinţa autonomiei decizionale a Securităţii, pentru a nu implica partidul în crimele săvîrşite, pe care le investiga Comisia de anchetă de la Comitetul Central.

394. Este exact ceea ce prevedea Regulamentul de funcţionare a Secţiei administrativ-politice a CC al PMR din 1950, şi nu o iniţiativă personală a lui Drăghici, aşa cum s-a acreditat la Plenara din aprilie 1968.

Ca organe de Securitate nu o să faceţi muncă de colectare şi nici muncă de lămurire pentru constituirea GAC. Deci tovarăşi, această lipsă de principiu în ceea ce priveşte justa conlucrare cu organele de Partid, trebuie să fie lichidată şi să nu se ivească mîine situaţii ca să vorbim din nou despre aceasta, privitor la abaterile în legătură cu această problemă. *Dar în loc de conlucrare tovarăşi, să nu înţelegeţi subordonare şi tocmai această stare trebuie lichidată*. Nu subordonare[395]. *Există o singură subordonare, faţă de aparatul central. Aveţi datoria şi obligaţia să informaţi ministrul despre toate problemele care se petrec pe acolo, aveţi datoria şi obligaţia să nu vă bazaţi* la comune numai pe preşedintele sfatului popular, secretarul de partid şi preşedintele cooperativei, numai pe vîrfurile comunei, ci aveţi datoria şi obligaţia să intensificaţi munca informativă, aveţi datoria şi obligaţia să faceţi informatori la sate din rîndurile masei şi să vedeţi dacă aceştia corespund, nu să veniţi aici numai cu informaţii culese de la vîrfurile comunei,

395. Acest accent pus de Drăghici a fost exploatat ulterior, fără să se ţină cont de faptul că situaţia relaţiilor dintre Securitate şi partid avea să evolueze în direcţia subordonării aparatului poliţiei politice către acesta din urmă. Documentul citat mai sus (nota 392) arată de altfel că „după Plenara lărgită a CC al PMR din august 1953, Biroul Politic a ridicat problema de *a se pune capăt urmărilor acţiunilor antipartinice şi antistatale ale grupului de deviatori, care cu perfidie au căutat să împiedice controlul de partid asupra celor mai importante verigi ale aparatului de stat şi să suprapună aparatul de stat* [în acest caz, Securitatea – n.n.] *partidului*". După exact aceeaşi paradigmă va fi judecat în 1968 şi Drăghici, cu toate că el s-a supus dipoziţiilor Biroului Politic. Cînd, în 1954, CC al PMR constata că „şi acum la unii lucrători din cadrul organelor MAI se manifestă tendinţa de a se eschiva de la controlul de partid", situaţia a fost remediată. Astfel, prin Hotărîrea nr. 774 din 15 iunie 1954 a Biroului Politic s-au întreprins măsuri pentru „îmbunătăţirea muncii organizaţiilor de bază ale partidului din MAI şi pentru intensificarea controlului activităţii lor din partea organelor de partid". S-a desfiinţat Direcţia Generală Politică din MAI şi s-au dat sarcini comitetelor regionale, orăşeneşti şi raionale ale PMR „să intensifice controlul asupra muncii organizaţiilor de bază ale partidului din organele MAI şi să le acorde ajutor în muncă". Mai mult, s-a stabilit ca primul-secretar al comitetului regional de partid *să aibă drept de control asupra întregii activităţi a organelor MAI din regiune*, astfel că mult trîmbiţata iniţiativă a lui Ceauşescu în domeniu nu îi aparţinea de fapt lui, ci vechiului Birou Politic condus de către Dej. Din 1954, şeful Securităţii a fost *obligat* să informeze primul-secretar despre activitatea organelor locale ale MAI (probabil, spre supărarea lui Drăghici, dar acesta s-a conformat dispoziţiilor). De asemenea, secretarii de raion erau puşi la curent de către MAI cu situaţia operativă din zona de resposabilitate, cu privire la „manifestările şi acţiunile duşmanului de clasă, precum şi despre problemele care necesită intervenţia organelor de partid". Controlul asupra Securităţii s-a extins treptat: la 22 februarie 1957, cînd Biroul Politic a decis ca în întregime birourile executive raionale (şi nu doar primul-secretar) să aibă dreptul de control asupra întregii activităţi a MAI din teritoriu, *inclusiv asupra muncii informative*. Prin aceeaşi hotărîre, s-a dispus ca birourile regionale, raionale şi orăşeneşti de partid „să controleze şi să ajute concret organele de Securitate în buna organizare a muncii informative" (în sensul de a participa la activitatea de culegere de informaţii) şi se prevedea ca *urmărirea informativă a membrilor de partid să fie făcută numai cu încuviinţarea organelor de partid de la nivelul birourilor executive orăşeneşti, raionale şi regionale* (*Ibidem*, f. 50-51). Practic, ceea ce Nicolae Ceauşescu impunea la 16 martie 1968 în Comitetul Executiv al CC al PCR prin Hotărîrea nr. 119 nu era o inovaţie, ci doar o sintetizare într-o singură pagină a unor hotărîri de partid anterioare. Atît relaţiile dintre partid şi Securitate, cît şi participarea membrilor de partid la activitatea informativă sau protejarea lor în raporturile cu poliţia politică fuseseră statuate anterior. Astfel, răspunderea pentru abuzurile şi crimele atribuite la Plenara din aprilie 1968 doar lui Drăghici şi Securităţii, trebuie extinsă asupra partidului comunist şi a activiştilor săi, ca inspiratori şi, uneori, participanţi direcţi la acestea.

pentru că şi noi la rîndul nostru informăm CC al Partidului şi trebuie să informăm cu lucruri reale. Numai astfel se poate explica că, cu toată sursa, conducerea informativă n-a raportat nimic şi s-au putut petrece astfel de gogomănii şi călcări grosolane de la linia Partidului. Se ştia că există nemulţumiri, însă organele centrale n-au cunoscut aceste lucruri. De ce? Pentru că ne-am bazat pe preşedintele sfatului popular, preşedintele GAC, în loc să ne bazăm pe o muncă serioasă de informaţii, aşa cum sunau ordinele. Sigur că v-a ajutat acest lucru, că Direcţia Centrală amînă lucrurile la calendele greceşti, organizarea muncii de jos. O să vorbim şi despre aceasta.

Astfel de fraze şi explicaţii nu sunt juste, cum spunea tov. Stancu : „Am crezut că este necesar să anunţ Regiunea de Partid şi după aceea ministerul". Nu este just. Acest lucru este foarte periculos şi am atras atenţia tov. Stancu că, dacă am fi avut o mişcare de masă la sate în urma metodelor banditeşti petrecute acolo, ar fi stat în arest împreună cu acei care au făcut acestea şi ar fi fost anchetat împreună cu ei. Nu putem să tolerăm la infinit această stare de lucruri şi atrag atenţia tovarăşilor că în caz de neaplicare a directivelor date, vor trage consecinţe.

Să ne gîndim la aceasta tovarăşi, cum prin aceste metode s-au dat lovituri politice regimului, Guvernului şi Partidului, regimul de care se bucură ţărănimea muncitoare, cum s-a izbit direct în alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare. Va trebui să ne gîndim bine. Va trebui să muncim mult acolo, ca să revină creditul politic şi moral în mentalitatea oamenilor ca să vadă că aceste metode nu... [textul se întrerupe].

18

[ianuarie 1953]
Ministerul Securităţii Statului
Inspecţii

Referat asupra operaţiunilor întreprinse împotriva bandelor de către organele MSS pe ultimul semestru al anului 1952*

În această perioadă, una din formele de luptă ale duşmanului de clasă a fost activitatea contrarevoluţionară desfăşurată de bandele teroriste şi fugari izolaţi, care uneltesc împotriva regimului nostru. Aceste bande s-au dedat la acte de teroare şi asasinate împotriva populaţiei paşnice, cadrelor administrative şi de Partid, jefuind avutul obştesc, influenţînd uneori în rău starea de spirit a populaţiei. Elementele duşmănoase constituite în bande au fost încurajate şi sprijinite de chiaburi, foşti exploatatori şi elemente aparţinînd partidelor reacţionare[396]. Faţă de activitatea duşmănoasă a acestor bande teroriste şi elemente izolate, formaţiunile din Ministerul Securităţii Statului[397], au întreprins o serie de acţiuni pentru

---

* ASRI, fond D, dosar 10104, f. 45-61.

396. Cum relevă numeroase pasaje din cartea lui Ion Gavrilă-Ogoranu (*Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc*, Ed. Marineasa, Timişoara, 1995, 2 vol.), partizanii din munţi erau ajutaţi cu hrană şi îmbrăcăminte atît de membrii familiilor, „care au făcut atîtea sacrificii, au plătit cu chinuri, cu torturi la Securitate şi chiar cu închisoarea vina de a fi de un sînge cu noi", cît şi de cele mai diverse categorii de locuitori ai lumii satelor. De pildă, ofiţeri deblocaţi şi activi, chiar un miliţian din Miliţia Capitalei, pe lîngă numeroşi ţărani, preoţi sau mici meseriaşi „ne-au dat uneori căciula de pe cap şi cămaşa din spate, ne-au ajutat turiştii de pe potecile munţilor, oferindu-ne bocancii din picioare. De asemenea, ne-au ajutat ciobanii, dîndu-ne piei de oaie pe care le tăbăceam şi coseam cojoace". Impresionant este ajutorul oferit celor din grupul Gavrilă de croitorul Ion Cristian, din Ucea de Sus, care le-a cusut din pături un soi de uniforme. Arestat şi anchetat, după eliberarea sa în 1964 el a înnebunit în urma bătăilor, „rămînînd cu repetarea unei fraze stereotipe: *Domnule colonel, Iisus mi-a poruncit să-l îmbrac pe cel gol şi eu aşa am făcut. Faceţi cu mine ce vreţi!* " (I. Gavrilă-Ogoranu, *op.cit.*, vol. 2, pp. 38-40).

397. După înlăturarea lui Teohari Georgescu din fruntea Ministerului Afacerilor Interne, în condiţiile consolidării aparatului represiv, care acum avea în vedere nu numai continuarea „luptei de clasă", ci şi purificarea partidului în scopul lichidării „devierii de dreapta", s-a organizat Ministerul

descoperirea şi depistarea lor. În ultimul semestru al anului 1952, Ministerul Securităţii Statului a pus accent deosebit pe distrugerea definitivă a bandelor şi fugarilor izolaţi ce activează în diferitele regiuni ale ţării, trasînd noi sarcini pe linia fiecărei formaţiuni.

Pe baza ordinului tov. Ministru[398], unele organe regionale ale MSS au luat măsuri de reorganizarea şi întărirea grupurilor informative-operative acolo unde problema bande şi fugari era mai accentuată, fapt ce a determinat ca într-o oarecare măsură să se centralizeze munca informativ-operativă şi să se coordoneze mai bine activitatea între organele de Securitate, Miliţie şi Trupe Operative. Reorganizarea acestor grupe operative a dus la întărirea muncii cu agentura, de data aceasta punîndu-se accent deosebit pe calificarea informatorilor şi mai ales pe recrutarea cu răspundere a unor elemente din cercurile apropiate bandiţilor, cu posibilitaţi de infiltrare în mijlocul lor. Paralel cu acţiunea de recrutare, s-a trecut la eliminarea unor informatori ce constituiau balast în munca informativă, elemente nesincere, care duceau în eroare organele noastre. Au fost abandonate o serie de elemente recrutate cu superficialitate, ce nu puteau furniza informaţii serioase, deoarece n-aveau posibilităţi să cunoască activitatea bandiţilor[399].

Un exemplu pozitiv în aceasta privinţă îl constituie Regiunea MSS Timişoara, care trecînd la executarea ordinului tov. Ministru, şi-au organizat agentura în aşa fel, încît dintr-un număr umflat de informatori ce figurau numai pe statistici, în prezent să existe un număr de 65 informatori recrutaţi pe bază de studiu, dintre care 17 sînt calificaţi. Ca urmare a îmbunătăţirii agenturii informative, organele noastre au obţinut informaţii de mai mare valoare, pe baza cărora au fost intreprinse acţiuni operative ce în majoritatea lor s-au soldat cu depistarea unor elemente urmărite încă din anul 1948.

Astfel, la Regiunea Piteşti informatorii recrutaţi din rîndurile elementelor de sprijin au dat informaţii precise de locul unde se afla banditii Stănescu şi Şerban Ion[400], ambii legionari, care în urma unor acţiuni au fost împuşcaţi de organele Regionale ale MSS Piteşti.

Securităţii Statului, ca instituţie distinctă de Ministerul de Interne, la 20 septembrie 1952, sub conducerea lui Alexandru Drăghici. Ministerul de Interne a rămas o structură separată, subordonînd Miliţia, pompierii, trupele de grăniceri şi administraţia locală (*Organizarea şi funcţionarea...*, p. 113).

398. Este vorba de Directiva 00805/1952, privind înfiinţarea Serviciului Bande, pe care nu am găsit-o în arhive. Totuşi, putem spune, pe baza unor documente în care directiva apare citată, că de la 1 octombrie 1952 Alexandru Drăgici a dispus înfiinţarea unei unităţi speciale în cadul Direcţiei a III-a (Serviciul Bande), condus de locotenent-colonelul Pavel Aranici, care coordona echipe mixte de acţiune formate din ofiţeri operativi, Trupe de Securitate şi miliţieni (vezi Marius Oprea, Stejărel Olaru, „Fiul bucătăresei. Viaţa şi activitatea colonelului de Securitate Pavel Aranici", în *Analele Sighet 9*, pp. 626-646).

399. În recrutarea informatorilor în problema bandelor se înregistrau numeroase eşecuri, din cauza faptului că se încerca forţarea rudelor celor fugiţi în munţi de a-i da pe mîna Securităţii. Acestea îi înştiinţau deseori pe partizani de racolarea lor, căzînd de comun acord asupra informaţiilor date şi punînd grupele operative pe piste false (I. Gavrilă-Ogoranu, *op.cit.*, *passim*). „Pătrunderea informativă" în rîndurile celor ce puteau da informaţii în legătură cu „banditii" s-a realizat cu dificultate, iar problemele au persistat, şi din cauza slabei calităţi a cadrelor, care îşi deconspirau deseori sursele: „sînt informatori deconspiraţi de însăşi lucrătorii operativi care, pierzînd legătura cu informatorii din cauză că nu se duc la întîlniri, se folosesc pentru a stabili legătura cu ei de cetăţenii din comună sau de postul de Miliţie". Ceea ce era mai grav, şi încă după raportul de mai sus, în mai 1953, se constatau numeroase cazuri în care „nu s-a respectat ordinul ministrului de abandonare a agenturilor deconspirate" (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 37-38).

400. Cunoaştem dintr-un alt raport din 13 ianuarie 1953 data în care a fost împuşcat mortal Constantin Stănescu: „în urma acţiunii informative întreprinsă de organele noastre, la data de 21 octombrie 1952, banditul a fost împuşcat mortal". Stănescu se născuse „la 2 februarie 1907

Regiunea Baia Mare a recrutat ca informatoare soţia fugarului Dunca Gheorghe, aceasta fiind prelucrată temeinic de organele de Miliţie, a indicat locul unde se ascunde banditul, reuşindu-se ca în felul acesta să fie împuşcat mortal[401]. Un alt aspect pozitiv al îmbunătăţirii muncii în vederea depistării bandelor este şi acela al folosirii de către unele organe de Securitate a combinaţiilor informativ-operative, care a dus la descoperirea şi depistarea multor elemente. Au fost şi cazuri cînd prin folosirea unor combinaţii judicios organizate, chiar elemente de sprijin ale bandiţilor (chiaburi) i-au prins pe aceştia şi i-au predat organelor noastre, fără a mai fi nevoie să se întreprindă acţiuni de mare amploare. Un exemplu caracteristic în această privinţă îl constituie modul cum a ştiut să folosească un informator calificat în vederea prinderii unor bandiţi periculoşi este Regionala MSS Timişoara, care a determinat pe socrul banditului Curescu să-l dea pe mîna Securităţii. Cu atît mai preţios a fost aportul informatorului în depistarea întregii bande, cu cît din declaraţiile lui Curescu a fost prins însuşi şeful bandei, Işfănuţ Dumitru (Sfîrloagă)[402].

La aceste rezultate o contribuţie însemnată a avut şi organele de Miliţie, sprijinind acţiunile informative şi participînd cu efective la unele operaţiuni ca: pînde, capcane la diferite obiective din zona de acţiune a bandiţilor etc. Pe baza unor informaţii sigure, organele de Miliţie au întreprins şi acţiuni, reuşind să prindă sau să distrugă un număr însemnat de bandiţi sau fugari izolaţi. Astfel, la Regiunea Baia Mare, organele de Miliţie în urma unor acţiuni întreprinse cu efective proprii, în ultimul semestru al anului, au prins un număr de 10 bandiţi şi fugari izolaţi.

La succesele obţinute au mai contribuit şi Trupele Operative ce au fost date pe lîngă Direcţiile Regionale MSS, care au întreprins o serie de acţiuni bazate pe indicii şi semnalări despre apariţia bandiţilor, organizînd acţiuni mari de scotocirea terenului, patrulări, pînde, care au avut ca rezultat descoperirea a o serie de bordeie cu alimente, muniţii şi armament ale bandiţilor. Astfel, în luna decembrie 1952, în urma unor

---

în comuna Ţigăneşti, raionul Topoloveni, fiul lui Dumitru şi Floarea, fost ofiţer [şi nu legionar, cum va apărea ulterior în mod voit eronat – n.n.]. Susnumitul, în toamna anului 1948 dispare de la domiciliul său şi se încadrează în banda colonelului Arsenescu Gheorghe" (*Ibidem*, dosar 2168, f. 57-69; *Cartea Albă*..., vol. 2, p. 364).

401. În sinteza întocmită în problema bandelor pe perioada 10 august-10 septembrie 1952 se arăta: „pe raza DRSS Baia Mare există un număr de 9 fugari izolaţi, dintre care mai principali [sic!] sînt Blidaru Vasile, Dunca Gheorghe şi Paşca Gheorghe [...]. Toţi au fost încadraţi într-o acţiune informativă activă, recrutîndu-se în acest scop 1-3 informatori pentru fiecare fugar, ce sînt dirijaţi în rîndul familiilor şi cunoştinţelor acestora" (*Ibidem*, f. 166-192, respectiv p. 347).

402. Iată împrejurările în care a fost prins Victor Curescu: „paralel cu acţiunile operative, care au constat în acţiuni de scotociri, posturi de pînde şi capcane, s-a dat o atenţie deosebită muncii informative, prin activizarea şi dirijarea informatorilor de calitate în jurul bandiţilor şi a elementelor de sprijin. Astfel, informatorul Corbu în ziua de 27 august [1952] ia legătura cu bandiţii Duicu Nistor, zis Boeru, şi Curescu Victor, stabilind cu aceştia o nouă întîlnire în dimineaţa zilei de 28 august. Pe baza informaţiei furnizată de acest colaborator, în noaptea de 27/28 august organele noastre au trecut la organizarea unei acţiuni operative, folosind în acest scop 35 ostaşi cu cadrele respective din Trupele de Securitate şi 16 miliţieni, precum şi 5 cîini de luptă şi urmărire. În dimineaţa zilei de 28 august, efectivele aflate în dispozitiv au trecut la acţiune, în urma cărui fapt susnumiţii bandiţi au fost capturaţi. În lupta dusă cu organele noastre, banditul Duicu Nistor a fost rănit grav şi, fiind transportat la spital, deşi i s-a făcut o intervenţie chirurgicală, a încetat din viaţă". (*Ibidem*, pp. 340-341). Detaliile privind capturarea gurpului condus de Dumitru Işfănuţ sînt relatate în documentul următor din acest volum.

informaţii verificate de organele de Securitate, se semnala că bandiţii vor veni la sălaşul numitului Oituca. Comandantul detaşamentului, împreună cu organele Securităţii au întocmit un plan de acţiune, s-a blocat sălaşul printr-un sistem de pînde şi paze de foc. Pe baza acestui plan s-a reuşit să fie capturaţi bandiţii dr.Vuk şi Dragan, de organele de Securitate Timişoara[403].

Este necesar a se arăta că în multe locuri, acolo unde organele noastre au ştiut să se apropie de populaţie, s-au bucurat de sprijinul acesteia în acţiunile duse împotriva bandiţilor. Un exemplu demn de semnalat este acela de la Regiunea MSS Piteşti, unde banditul Drăgoi Mihai[404], deşi înarmat, a fost prins de către un impiegat CFR şi predat organelor de Securitate. În general, datorită instrucţiunilor precise date de către conducerea ministerului, s-au lichidat multe din lipsurile ce au existat în problema bande, reuşindu-se

403. Pentru prinderea celor din grupul doctorului Emilian Wuk s-a derulat o „acţiune informativă", prin dirijarea unui informator într-un grup de trei sprijinitori ai „bandiţilor" din comuna Zorlenţul Mare. „Pe baza unor indicii", a fost întreprinsă o amplă operaţiune în raza acestei comune în noaptea de 19 spre 20 august 1952, cînd „12 ofiţeri din Securitatea Statului, 30 de ostaşi din Detaşamenul de pază al Regiunii de Securitate Timişoara, 38 de miliţieni şi 200 de grăniceri cu cadrele respective" au înconjurat zona. „În timpul acţiunii au fost reţinuţi 5 găzduitori, iar din cercetarea operativă a acestora s-au obţinut informaţii asupra locului unde se află bandiţii Hatanagea Anton şi Hatanagea Virgil", tată şi fiu. Capturat la marginea comunei Săceni, Virgil a determinat prinderea lui Anton. Cel din urmă a divulgat, probabil sub tortură, sălaşul unde urmau să se întîlnească cu dr. Wuk. Astfel, „organele noastre, efectuînd o acţiune operativă, la data de 6 decembrie 1952 au fost prinşi vii banditul Wuk Livius Emilian (şeful bandei) şi Drăgan" (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57-69, 166-192; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 342, 367). La 8 mai 1953, ultimii doi membri ai grupului Iosif Lobil şi Ioan Beg nu fuseseră încă arestaţi, reuşind să scape dintr-un schimb de focuri de pe urma căruia un miliţian a fost împuşcat mortal şi un altul a fost grav rănit. Pentru prinderea celor doi, „cunoscîndu-se faptul că numiţii Stan Petru şi Stan Mihai (sprjinitori ai bandei) rămaşi nearestaţi ţin mult la dr. Wuk Liviu care se află arestat şi condamnat, s-a trecut la prelucrarea deţinutului, în sensul ca el să determine pe fraţii Stan pentru a lucra în folosul organelor noastre, respectiv de a se ajunge la depistarea celor 2 bandiţi, arătîndu-se că prin aceasta i se va uşura situaţia sa. Deţinutul Wuk a acceptat propunerea şi i s-a creat posibilitatea de a sta de vorbă cu cei doi fraţi, pe care i-a prelucrat şi şi-au luat angajamentul că va acţiona în sensul indicaţiilor date de organele noastre. Prelucrarea celor doi s-a făcut în prezenţa şi sub îndrumarea organelor noastre", afirma un raport al lui Pavel Aranici (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 13-31). Doctorul Wuk şi-a salvat viaţa cu preţul acestei trădări. Deţinut la Aiud, el a păstrat secret motivul real al arestării, susţinînd că „a dat asistenţă medicală răzvrătiţilor din Munţii Banatului". Urmele torturilor pe care le îndurase la Securitatea din Caransebeş şi Timişoara „zi şi noapte", ca şi ura faţă de cei care l-au forţat să trădeze au rămas vizibile pe parcursul detenţiei: „a rămas cu o ură de moarte împotriva gardienilor şi oamenilor administraţiei. Numai simpla lor apariţie îi provoca o furie şi o revoltă de nestăpînit. În asemenea împrejurări, îl supravegheam cu multă grijă şi stăteam mereu în preajma lui, ca să-l oprim la timp, căci îl vedeam cum se congestionează, gata să sară la ei". Din pricina bătăilor îndurate, „avea mereu dureri de cap şi i se diminuase auzul". Pe parcursul detenţiei, „a lăsat tuturor amintirea unui bun medic şi un bun român" (Ion Antohe, *Răstigniri în România după Ialta*, Ed. Albatros, Bucureşti, 1995, pp. 240-241; cînd îşi scrie memoriile în 1982, Antohe îi caligrafiază numele „Ion Liviu Vucu, originar din comuna Zorlenţul Mare").

404. În aprilie 1951, existau informaţii potrivit cărora acesta, refugiat la Bucureşti după prinderea fratelui său Ioan, preot din Nucşoara (executat în 21 iulie 1959 la Jilava – *cf.* C. Ioniţoiu, *op.cit.*), „ar fi trimis unele scrisori cu caracter duşmănos regimului" organelor de stat, inclusiv Miliţiei (*Cartea Albă...*, vol. 2, p. 279).

ca în cel de al doilea semestru al anului 1952, să se dea lovituri puternice duşmanului, numărul bandiţilor lichidaţi fiind cu mult mai mare faţă de primul semestru.

Aplicarea instrucţiunilor date de Minister se datoreşte în primul rînd conştiinţei de clasă şi a simţului de răspundere mereu crescînd al unui mare număr de cadre de Securitate şi Miliţie, cît şi al militarilor din Trupele Operative. Cu toate rezultatele obţinute, faţă de posibilităţile ce au existat şi importanţa şi sprijinul dat de conducerea Ministerului, se poate spune că organele de Securitate, Miliţie şi Trupele Operative nu au făcut totul pentru a se ridica la înălţimea sarcinilor trasate de Partid şi guvern în vederea asigurării liniştei şi a activităţii creatoare a poporului nostru muncitor.

Astfel, s-au manifestat lipsuri grave, care în unele împrejurări au dus compromiterea organelor noastre, la nereuşita acţiunilor întreprinse şi deci la scăparea unor bandiţi, care şi-au continuat activitatea lor criminală. Unele Direcţii Regionale ale MSS nu au acordat importanţa necesară aplicării ordinului Tov. Ministru şi nu au luat măsuri la timp, cu răspundere în vederea lichidării lipsurilor şi organizării muncii. În felul acesta, grupurile informativ-operative au fost reorganziate cu întîrziere în unele regiuni, fapt ce a dus ca pînă în ultimul timp munca în problema bande să se desfăşoară în mod neorganizat şi cu rezultate slabe. Unele regiuni ca Piteşti şi Cluj, au interpretat în mod nejust problema reorganizării grupurilor operative, datorită faptului că de fiecare dată se încadrau cu elemente necorespunzătoare, incapabile să desfăşoare o astfel de muncă. Fluctuaţia nelimitată a cadrelor a avut repercusiuni grave, mai ales asupra muncii cu agentura informativă. Un exemplu concludent în această privinţă constituie grupul operativ de la Domneşti (regiunea Piteşti) unde numai în timp de o lună au fost schimbaţi trei şefi de grup. Lipsa de continuitate în conducere a determinat ca în prezent agentura informativă să fie abia în faza de organziare, astfel că fiecare dintre tovarăşii care s-au perindat pe la aceste grupuri, afirmau că „tovarăşul ce a condus grupul înainte se face vinovat de această situaţie". Slaba activitate a unor grupuri operative se datorează în mare măsură şi faptului că nu s-au folosit toate posibilităţile de informare asupra mişcării bandelor. În acest sens, unele regiuni nu au antrenat sectoriştii raioanelor de Securitate, tovarăşii de la raioane şi regiunile de Miliţie care au sarcini în problema bande.

O cauză principală a lipsurilor constatate în organziarea şi activitatea grupului operativ este aceea că unii tovarăşi directori ai organelor regionale MSS nu au luat măsuri de prelucrarea temeinică a ordinului Tov. Ministru şi nu s-au ocupat de instruirea subalternilor. În această privinţă, au dat dovadă de multă lipsă de răspundere tov. col. [Mihai] Nedelcu[405], şeful Direcţiei Regionale MSS Cluj, tov. col. Kalousek, şeful Direcţei Regionale MSS Craiova. Neaplicarea ordinului Tov. Ministru s-a manifestat şi în munca

405. Mihai Nedelcu (sau Nedelciu), de origine bulgară, a fost inspector general comunist în Siguranţă după instalarea guvernului Groza, la 6 martie 1945. La înfiinţarea Securităţii, a fost răsplătit cu numirea sa în funcţia de director al Regionalei de Securitate Argeş, cu gradul de colonel şi încadrarea într-o clasă superioară de salarizare (13), foarte probabil datorită vechimii în aparatul represiv comunist. Partizanii din Munţii Muscelului, pe care nu a reuşit să-i prindă, i-au adus mari necazuri pe linie de serviciu şi în final mutarea sa la începutul anului 1952 la Regionala de Securitate Cluj. Aici, în 7 decembrie 1955, controla activitatea ofiţerilor operativi care îl supravegheau pe Lucian Blaga, arătînd că „urmărirea unui astfel de element cu o pregătire vastă presupune pregătire şi atenţie" şi că în documentele întocmite de subordonaţi spre a fi trimise la Bucureşti „lipsesc cele mai elementare reguli gramaticale, nemaivorbind de expresii străine limbii române". Adnotarea lui se încheie cu o rezoluţie: „fiţi exigent, altfel vom lua măsuri", adresată colectivului operativ (*Agresiunea comunistă...*, p. 96, D. Jela,

cu agentura. Agentura de suprafaţă este aproape inexistentă şi nu acoperă decît în mică măsură obiectivele din zona de activitate a bandelor[406].

În această perioadă, au existat obiective neacoperite informativ, cum ar fi: cabane, stîne, satele şi comunele de la poalele munţilor de unde sînt originari o parte din bandiţi, unde de foarte multe ori se duc, se aprovizionează şi chiar se informează de operaţiunile întreprinse de organele Securităţii pentru prinderea lor. Aceasta a permis bandiţilor deplasarea în voie dintr-un loc în altul, să se aprovizioneze, să comită jafuri şi să facă propagandă ostilă regimului, fără ca organele noastre să poată lua măsuri de preîntîmpinare.

O altă latură negativă a muncii cu agentura este aceea că nu peste tot se recrutează informatori capabili să pătrundă în obiectivele mai principale, de unde să aibe posibilitatea de a informa organele noastre despre activitatea bandiţilor. În unele regiuni, în mod deosebit la Piteşti şi Stalin sînt recrutaţi informatori din rîndul muncitorilor forestieri, flotanţi, pe care sînt nevoiţi să-i abandoneze, deoarece aceştia schimbă mereu locul de muncă. Superficialitatea cu care s-au făcut unele recrutări a dus la desconspirări, dovedindu-se mai tîrziu că au fost folosiţi indivizi nesinceri, care în fond informau pe bandiţi despre intenţiile organelor noastre[407].

Reţeaua informativă de calitate (recrutată din rîndurile rudelor şi elementelor de sprijin) este insuficientă şi nu încadrează toate elementele urmărite, ba mai mult în unele cazuri sînt recrutaţi indivizi suspecţi, care nu prezintă nici un fel de încredere. Astfel la Piteşti, fiind reţinut un element din anturajul direct al banditului Marinescu[408], deşi nu

---

Lexiconul..., p. 359; de notat că autoarea îi atribuie, citînd în mod greşit un articol din *Anale Sighet 7*, maltratarea cu precădere a deţinuţilor maghiari, faptă care în realitate cădea în sarcina adjunctului său şi şef al problemei „naţionaliştilor" din DRS Cluj, locotenentul-major Ioan Moraru, care mai trăia după 1989 ca pensionar la Buzău). Despre evoluţia ulterioară a lui Nedelcu nu avem date. Este de presupus că a murit spre sfîrşitul anilor '50, întrucît numele său nu mai apare menţionat în nici un document al Securităţii.

406. Unii ofiţeri nu înţelegeau, pur şi simplu, rolul de monitorizare al „agenturii de suprafaţă". Astfel, locotenentul Ilie Vintilă, lucrător operativ în zona Voila din Făgăraş „nu are nici un informator în comunele Dridif, Olteţ, Rucăr, Feldioara, Viştea [...]. Cînd a fost întrebat de ce nu are nici un informator în comunele de mai sus, a răspuns că ce să facă informatorii, dacă în aceste comune nu sînt rude ale bandiţilor?" (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 39).

407. Astfel, un informator racolat de locotenentul-major Mihuţ de la Cîmpulung din rîndurile lucrătorilor forestieri „cînd a ajuns în munţi la exploatările IFET pentru a afla dacă ştiu ceva despre bandiţi, s-a îmbătat, spunînd că este om al Securităţii şi avînd pretenţia ca muncitorii să-i spună tot ce ştiu despre bande". Tot locotenentul-major Mihuţ mai făcuse o ispravă asemănătoare: l-a mutat pe doctorul Streţcu, pe care l-a recrutat ca informator la Drăgăşani, în comuna Corbi, i-a spus să ia legătura pentru instrucţiuni cu căpitanul Ilie Popescu, şeful dispozitivului operativ din zona Muscelului. Ajuns în comună, doctorul a întrebat din poartă în poartă „unde este tov. Popescu de la Securitate, că vrea să stea de vorbă cu el" (*Ibidem*, f. 34).

408. Este vorba de Ioan Marinescu, membru al grupului Arnăuţoiu, „născut în anul 1927 în comuna Nucşoara, fost student la Facultatea de Medicină din Cluj, necăsătorit. Tatăl, mama şi fratele lui au fost condamnaţi pentru sprijinirea bandei". Marinescu, „blond, de înălţime potrivită, părul creţ, voce subţire" era deosebit de impulsiv, fiind autorul a numeroase atacuri armate, soldate cu victime, inclusiv în rîndul unor ţărani. După ce a ucis un membru al grupului, pe care îl bănuia nejustificat de trădare, a fost la rîndul lui omorît cu lovituri de topor de către Petre şi Toma Arnăuţoiu, în seara zilei de 6 septembrie 1952, într-un moment în care grupul ajunsese la disoluţie, iar membrii se suspectau şi se ameninţau reciproc, pe fondul unei tot mai acute lipse de alimente (Ioana-Raluca Voicu-Arnăuţoiu, *Luptătorii din munţi. Toma Arnăuţoiu - grupul de la Nucşoara. Documente ale anchetei, procesului, detenţiei*, Ed. Vremea, Bucureşti, 1997, pp. 497, 505-506, 595).

a recunoscut legăturile sale cu banditul, totuşi a fost recrutat ca informator. Lipsuri mari cu caracter general au fost constatate în privinţa instruirii, educării şi dirijării informatorilor. Astfel, în multe locuri nu se păstrează contactul permanent cu informatorii, iar la întîlnirile ce au loc, discuţiile între lucrătorul operativ şi informator se desfăşoară în mod anarhic, fără un plan bine definit, fără să urmărească canalizarea activităţii acestora către problemele principale. În alte cazuri materialul furnizat de informator nu este exploatat şi astfel nu se dirijează pe mai departe munca informatorului, acesta pierzîndu-şi încrederea în seriozitatea organelor noastre.

În Regiunea Cluj în luna Decembrie 1952, pe motivul că au fost întreprinse acţiuni operative, circa 20 de zile nu s-a luat legătura cu informatorii, deşi tocmai în această perioadă era necesar ca să se folosească agentura în vederea susţinerii acţiunii operative. În ce priveşte folosirea combinaţiilor informative, nu au fost în centrul preocupărilor unor regiuni, menţinîndu-se în practica muncii metode învechite, lipsite de perspectivă care de fapt frînează desfăşurarea întregii activităţi. În Regiunea Cluj în perioada semestrului doi al anului 1952, nu s-a încercat nici o combinaţie informativă, fapt ce se explică prin aceea că ordinul tov. Ministru dat în această privinţă a fost cunoscut numai de conducere, iar oamenii care lucrau practic în această problemă, au fost lăsaţi să se orienteze cum vor crede ei că va fi mai bine[409].

Pe lîngă lipsurile ce s-au manifestat în domeniul muncii informative, la nereuşita unor acţiuni a mai contribuit şi modul cum s-au comportat trupele operative. În unele acţiuni întreprinse cu trupele operative s-au manifestat lipsuri grave, care au izvorît în primul rînd din organizarea defectuoasă, făcută în mod birocratic, fără simţ de răspundere, de către Statul Major al Direcţiei Trupelor de Grăniceri şi Operative. Întocmirea planurilor de sus au răpit cu desăvîrşire iniţiativa comandanţilor de unităţi şi o dată cu aceasta elasticitatea efectivelor faţă de tactica folosită de bandiţi. Nu s-au prevăzut în planurile ce au fost întocmite diferite ipoteze care să permită executanţilor să se adapteze la situaţia creată şi impusă de teren şi de acţiunea bandiţilor.

Acest aspect negativ îngrădeşte posibilitatea comandanţilor să manevreze forţele în raport cu situaţia tactică creată. Cu totul dăunător pentru reuşita acţiunilor întreprinse de trupele operative este modul cum se dă ordinul de luptă. Astfel, în loc ca după darea ordinului de luptă să fie lăsaţi comandanţii de unităţi ce participă la acţiune să-şi întocmească planul, Direcţia Trupelor Operative le dă planuri făcute de ei, fapt ce duce ca comandanţii să nu mai facă o judecare serioasă a misiunii, ci să aplice în mod mecanic

409. În Regiunea Cluj, grupul condus de Teodor Şuşman dădea mari bătăi de cap Securităţii. „Încadrat informativ" cu o reţea de nu mai puţin de 300 de informatori, totuşi nu se puteau obţine date despre mişcările membrilor acestui grup, care era urmărit şi pe raza Regiunii Oradea. Ca urmare, în 8 mai 1953, după ce se dispusese reorganizarea „agenturii" în cele şapte sectoare de supraveghere organizate de Securitate, într-un raport al Serviciului Bande (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 13-31) se arăta că „în prezent se lucrează cu o agentură formată din 43 de informatori, dintre care 27 calificaţi [...]. Operaţiunea de triere a agenturei, deşi a creat condiţiuni pentru desfăşurarea unei munci mai de calitate, totuşi s-au constatat din partea unor lucrători operativi o serie de lipsuri". Astfel, locotenentul-major Nicolae Ciucă şi locotenentul Aurică Enache „fiind controlaţi în teren s-a constatat că nu merg regulat la întîlnirile fixate cu informatorii, lăsîndu-i să aştepte ore întregi la locurile de întîlnire", iar locotenentul-major Nicolae Mihuţ ameninţă informatorii cu închisoarea, pentru a obţine informaţii care de cele mai multe ori nu se verifică.

planul întocmit. Mai mult, pentru a se asigura „aplicarea" întocmai a planului dat de „sus", Direcţia Trupelor trimite în cele mai multe cazuri delegaţi care au ca sarcină bine definită să supravegheze respectarea în literă a planurilor date, fără a se avea în vedere succesiunea (situaţiile în teren). Astfel, acţiunea de la vest de Cluj, în care a fost angajat un colectiv de peste 3.000 de oameni pe o zonă cu perimetrul de peste 130 km, a eşuat din cauza aplicării mecanice a planului întocmit de sus şi controlat de lt. col. Ţurcanu[410]. Planul în forma sa iniţială prevedea 6 zile pentru prima etapă de scotocire. Deşi după 3 zile de scotocire s-a semnalat că bandiţii au apărut în alt sector şi deci era necesar a se schimba dispozitivele, nu s-a făcut aceasta, pentru că „planul" prevedea 6 zile scotocire, dîndu-se astfel posibilitatea bandiţilor să se retragă spre nord, cîştigînd timp. Acţiunea desfăşurată în Regiunea Cluj a dovedit o dată mai mult existenţa deficienţelor în pregătirea specifică şi militară a ostaşilor. De subliniat este faptul că în întreaga acţiune nu s-a păstrat nici un fel de conspirativitate, comenzile dîndu-se cu glas tare, în aşa fel încît bandiţii puteau să audă de la distanţe mari apropierea trupelor care scotoceau şi deci să ia şi măsuri de prevenire. Tot în această acţiune o mare parte a ostaşilor n-au păstrat disciplina focului, nu au ştiut să remedieze incidentele de tragere, nu au ştiut să folosească focul la distanţă mică, fapt pentru care s-au soldat accidente, prin rănirea a 4 ostaşi, prin imprudenţă. În general acţiunea s-a desfăşurat foarte defectuos, aşa încît deşi în cursul celor 28 de zile de acţiune, s-a luat contactul cu bandiţii de 26 de ori, nu s-a reuşit să se prindă decît cu multă greutate 2 bandiţi şi aceştia infirmi (unul şchiop şi unul orb).

Această acţiune ar fi putut da rezultate mai bune dacă efectivele erau instruite temeinic pentru lupta specifică şi dacă iniţiativa tuturor comandanţilor nu era răpită de măsuri ordonate de sus[411]. Conlucrarea între organele Securităţii Statului, Miliţia şi Trupele Operative, în unele ocazii este numai aparentă şi se rezumă numai la predarea sporadică a informaţiilor din partea Miliţiei, organelor de Securitate şi la discutarea în general a problemelor de bande[412].

Mai există încă tendinţa periculoasă din partea unor tovarăşi, de a fugi după „glorie", astfel cînd obţin informaţii de valoare trec la exploatarea lor, fără a încunoştiinţa şi

410. Şeful Direcţiei Regionale a Trupelor de Pază şi Securitate Cluj. Nu cunoaştem alte date biografice şi nici prenumele său.

411. Această hipercentralizare a deciziilor avea şi un revers: dispreţul arătat în teritoriu celor veniţi „de la centru". Uneori, acesta era apreciat drept justificat. În raportul din 8 mai 1953 se arăta că unii lucrători operativi, cu rol de coordonare, trimişi din centrala Ministerului Securităţii Statului „nu au fost suficient pregătiţi din punct de vedere profesional". Era dat ca exemplu ofiţerul Gheorghe Mihăilă, trimis „în control şi sprijin" la Baia Mare, care „neţinînd seama de situaţia din teren, în sensul că grupul operativ al acestei regiuni era antrenat în plină acţiune pentru prinderea bandiţilor, numai pentru faptul că primise instrucţiuni de a ajuta la întocmirea unui plan de acţiune şi nedîndu-i-se concursul din partea Regiunei, întocmeşte el însuşi unul, pe care-l prezintă MSS pentru aprobare. În timp ce lucra planul de acţiune la sediul Regiunei, grupul operativ deja prinsese doi bandiţi, fapt despre care Mihăilă Gheorghe nu avea cunoştinţă nici cînd s-a reîntors la Bucureşti".

412. În general, în problema „bandelor" conlucrarea dintre Miliţie şi Securitate, dispusă prin Directiva 00805/1952 poate fi socotită drept eficientă - cu unele excepţii. Astfel, în acelaşi raport din mai 1953 se arăta că organele Miliţiei „au sprijinit acţiunile organelor Securităţii Statului în unele regiuni [...], însă nu acelaşi lucru se poate spune la Regiunile Cluj şi Piteşti", unde între securişti şi miliţieni s-au înregistrat „fricţiuni" urmate de eşuarea unor acţiuni comune, din cauza unei „greşite înţelegeri a directivelor date pe linia bandelor".

celelalte organe, urmărind ca eventualele rezultate să şi le atribuie ca merite personale. Acest lucru a dus la discuţii neprincipiale care s-au soldat în unele ocaziuni cu lipsă de conlucrare în probleme importante ce interesa deopotrivă atît organele de Securitate, cît şi cele de Miliţie. La întocmirea statisticilor şi rapoartelor către eşaloanele superioare, trimite în urma diferitelor acţiuni, s-a deformat realitatea. Astfel s-a constatat că au fost prinşi unii bandiţi de organele de Miliţie şi raportaţi de organele de Securitate ca fiind prinşi de ei, precum şi invers.

Astfel, organele DMR Baia Mare au depistat un grup din banda Pop Oniga[413], iar organele de Securitate au raportat că au fost prinşi de ei. La fel s-au petrecut lucrurile la Regionala Timişoara cu ocazia lichidării banditului „Sfîrloagă"[414], unde maiorul Pop de la Miliţie îşi atribuie unele merite personale ce nu-i aparţin, dezinformînd în felul acesta conducerea.

Aceste stări de fapte a determinat ca în multe locuri relaţiile dintre organele Miliţiei şi Securitate să se înăsprească, fiecare căutînd să muncească pentru sine, de asemenea fapte profitînd bandiţii în activitatea lor. Aspecte negative în problema conlucrării între organele MSS au fost semnalate şi în privinţa colaborării între organele de Securitate şi Trupele Operative. Datorită acestui fapt, unele acţiuni nu au dat rezultate din cauza unor organe ale Securităţii, care s-au substituit comandanţilor de unităţi şi subunităţi operative[415]. Astfel la Dragomireşti (Timişoara) la 29 august 1952, două plutoane de trupe operative au primit misiunea de a distruge 5 bandiţi semnalaţi în zonă. Dispozitivul de încercuire a fost realizat pînă la orele 17.00, cînd comandantul detaşamentului a propus să se atace grupul de bandiţi pînă seara. Propunerea a fost respinsă de cpt. de Securitate Stescal, din DRSS Timişoara, care a ordonat să nu se atace pînă dimineaţa. În timpul nopţii, bandiţii au atacat de 8 ori dispozitivul de fixare, reuşind pînă dimineaţa să se sustragă din cerc. În acest fel, o acţiune bine concepută pe bază de informaţii precise nu a putut da rezultate, din cauza orgoliului de care a fost stăpînit tov. căpitan [Wiliam] Stescal[416].

Din controlul efectuat, s-a stabilit că existenţa a mai multor linii în vederea desfăşurării acţiunilor de descoperire şi depistare a bandelor, dăunează muncii şi duce la suprapunerea atribuţiunilor. Existenţa în cadrul Direcţiei Judiciare a Direcţiei Generale a Miliţiei a „Serviciului Bande" în perioada actuală, cînd organele Securităţii de Stat au fost întărite şi au posibilitatea practică de a coordona direct această acţiune importantă, nu-şi mai are

413. „Pop Oniga" este numele dat de Securitate grupului de rezistenţă din Maramureş, condus de pădurarul Nicolae Pop din Lăpuşul românesc şi preotul greco-catolic Atanasie Oniga, preotul greco-catolic din aceeaşi localitate (vezi documentul următor).

414. Dumitru Işfănuţ (vezi documentul următor).

415. Cele mai multe eşecuri în acţiunea trupelor se datorau faptului că „organele de Securitate au pus la dispoziţia trupelor informaţii neverificate. Astfel, în Regiunea Stalin s-a trecut la scotocirea satelor Netotul, Iaşi şi Ludişor, pe baza unor informaţii ocazionale, fără să fie verificate în prealabil. Tot la regiunea Stalin au fost întrebuinţate trupe în operaţiuni de reţinere a unor elemente din rîndul familiilor şi sprijinitorilor bandiţilor, operaţiuni desfăşurate în plină zi. Această lipsă se datoreşte unei greşite orientări a organelor Securităţii, deoarece nu este just ca în asemenea operaţiuni să se folosească trupe operative cu efective mari şi în plină zi, greşeală ce ar fi putut duce la crearea de noi fugari şi în acelaşi timp ar fi adus unele greutăţi în munca informativă" (*Ibidem*, dosar 10135, f. 28).

416. Avansat mai tîrziu maior şi apoi colonel, Wiliam Stescal, şvab bănăţean, a ajuns în cele din urmă, pe la mijlocul anilor '50, să conducă Direcţia Regională de Securitate Timişoara, succedîndu-le coloneilor Moiş şi Vasile Negrea. Nu cunoaştem alte date în legătură cu el.

rostul[417]. În aplicarea instrucţiunilor Ministerului, în vederea întăririi muncii pentru lichidarea bandelor, au reuşit în teren o serie de greutăţi care cer a fi rezolvate de urgenţă, tocmai în scopul îmbunătăţirii muncii.

Astfel deşi Direcţia Generală a Miliţiei pe baza ordinului tov. Ministru a dat dispoziţiuni eşaloanelor în subordine să se treacă la întărirea agenturii informative în problema bande, în teren în mod practic, şefii de posturi care o parte au făcut şcoala de bande, nu pot să recruteze informatori de adîncime cu posibilităţi de informare, deoarece Direcţia Generală a Miliţiei a oprit prin ordin ca şefii de post să recruteze informatori de adîncime, ei folosind în problema bande numai informatori de suprafaţă. Instructorii pe linie de bande trimişi de DGM şi Direcţiile Regionale în majoritatea cazurilor, în loc să organizeze munca şi s-o îndrume în întreaga zonă de activitate a bandiţilor, sînt încadraţi în grupuri informative, li se repartizează un sector limitat, 2-3 comune şi se subordonează grupului informativ-operativ. De exemplu: la Regiunea Stalin (Făgăraş) a fost creat un grup informativ-operativ al Securităţii Statului, iar din partea Miliţiei, deşi au fost afectaţi un număr de 4 tovarăşi de la DGM şi Direcţia Regională de Miliţie Stalin, aceştia au desfăşurat o slabă activitate în munca operativă în vederea descoperirii bandei. Astfel, lt. Hristu Ioan, instructor DGM, este repartizat într-un sector al grupului informativ-operativ de la Domneşti (Piteşti), în loc să meargă să îndrume activitatea informativă a raioanelor şi a posturilor de Miliţie din raza respectivă. Lt. Munteanu, instructor DGM la Făgăraş, lucrează aproape de 2 ani de zile în problema bande, însă izolat de grupul informativ-operativ şi de Raionul de Miliţie şi chiar de Regiune. Aceste exemple dovedesc că activitatea de control ce ar trebui să se ducă din partea Direcţiei Judiciare a DGM este aproape inexistentă, iar tovarăşii trimişi în control în cele mai multe cazuri se confundă în organe de execuţie[418]. Asemenea lipsuri se manifestă şi în activitatea Direcţiei III-a care prin biroul bande, în loc să facă un control de adîncime, se ocupă cu rezolvarea diferitelor lucrări de birou, coordonarea activităţii regiunilor fiind făcută mai mult cu ocazia unor acţiuni mai mari.

Conducerea Direcţiei şi a serviciului respectiv nu s-au ocupat de sprijinirea în mod suficient a biroului bande, de multe ori neglijînd total activitatea acestuia. În unele cazuri cînd biroul prezenta rapoarte asupra situaţiei din teren, acestea nu erau date mai departe conducerii de şeful serviciului [locotenent-colonelul Pavel Aranici – n.n.], care se mulţumea să le citească fără a da vreo dispoziţie în legătură cu luarea de măsuri pentru îmbunătăţirea muncii. La lipsurile ce s-au constatat în general a contribuit în mare măsură faptul că munca politică de Partid s-a desfăşurat defectuos, neavînd în centrul preocupărilor ei mobilizarea permanentă a efectivelor în vederea îndeplinirii sarcinilor profesionale. Direcţiile Politice, Secţiile Politice, Organizaţiile de Bază Partid şi UTM nu s-au străduit să găsească la timp formele potrivite de educare comunistă a tovarăşilor în vederea dezvoltării dragostei faţă de Patrie şi a urei faţă de duşman[419]. Organele politice

417. Propunerea nu a fost însuşită. Pe marginea documentului se află o adnotare sugestivă: *„Ce ? !"*.
418. Subordonarea Miliţiei de către Securitate în aceste acţiuni dăduse naştere la disensiuni, înregistrate în special la Cluj şi Piteşti, de unde şi ordinul ulterior dat conducerii Serviciului Bande din Direcţia a III-a de „a se concentra în mod deosebit" asupra acestor zone, „unde va efectua deplasări în muncă de control şi sprijin, cu care ocazie va clarifica şi neînţelegerile ce există între organele Securităţii şi Miliţie" (*Ibidem*, f. 30-31).
419. În anii care au urmat, lupta Securităţii împotriva „bandiţilor" din munţi a fost popularizată şi chiar eroizată în poeme. Astfel, Lazăr Cernescu, activist PMR din Rusca, împuşcat de Ioan Beg, din grupul doctorului Emilian Wuk, a fost subiectul celebrului „poem" *Lazăr de la Rusca* al lui Dan Deşliu, publicat în cinci ediţii şi introdus în toate manualele şcolare pentru studii

de Partid şi UTM nu s-au străduit suficient să activizeze masa membrilor de Partid şi UTM-iştilor cu sarcini concrete, legate de specificul muncii fiecăruia. Organele politice de Partid şi UTM nu au dus o muncă permanentă de stimulare, popularizare şi generalizare a cazurilor şi metodelor pozitive în vederea creşterii întregii munci. Organele politice de Partid nu au luat atitudine hotărîtă de combatere la timp şi cu hotărîre a lipsurilor ce s-au semnalat, a cazurilor de indisciplină, care să ducă la întărirea spiritului de răspundere al fiecărui tovarăş faţă de sarcinile ce îi reveneau. Lucrătorii politici şi în multe cazuri conducerea Organizaţiilor de Bază de Partid şi UTM nu au constituit exemplu personal în faţa tovarăşilor şi nu au luat măsuri pentru sprijinirea comandanţilor în vederea misiunilor încredinţate.

În concluzie, se poate spune că perioada celui de al 2-lea semestru al anului 1952, organele MSS datorită măsurilor luate de conducerea Ministerului şi a creşterii conştiinţei de clasă a efectivelor, au obţinut succese importante în lupta pentru lichidarea bandelor teroriste şi a fugarilor izolaţi. La obţinerea acestor succese şi-au adus contribuţia organele de Securitate, Miliţia şi Trupele Operative, un ajutor important fiind dat de oamenii muncii, acolo unde s-a ştiut a fi apropiaţi. Deosebit de important este faptul că în comparaţie cu primul semestru al anului 1952, rezultatele au fost mult mai mari, ceea ce dovedeşte condiţii şi posibilităţi reale ca în cel mai scurt timp să se poată lichida definitiv bandele existente. Cu toate realizările obţinute în activitatea organelor MSS, care îşi duc munca pentru depistarea bandelor, s-au semnalat şi lipsuri mari care se datoresc neaplicării în întregime a ordinului dat de tov. Ministru Drăghici, ceea ce dovedeşte lipsă de răspundere din partea unor tovarăşi directori de regiune.

---

medii. Ioan Beg nu putea fi, în aceste circumstanţe, cruţat – mai ales că moartea sa fusese deja „anunţată" în versuri de Deşliu: „Zori de ziuă. Ploaia bate/ Undeva lîngă cetate/ Zid dărăpănat de ani/ Cuib de guşteri şi guzgani/ Loc de linişte pustie/ Înecat în bălărie/ Lîngă zid, cinci fiare-aşteaptă/ Răsplătirea, plata dreaptă/ Flinta zăngăne, se-ncarcă/ Spaimă neagră îi încearcă/ Glasul flintelor răsună/ Haita urlă, şerpii mor/ Sub osîndă de popor/ Şi-n clipita de pe urmă/ Cînd striviţi ţărîna scurmă/ Simt cum urcă peste ei/ Peste stîrvuri de mişei/ Paşii lumii ce nu moare/ Paşii clasei muncitoare". De fapt, au fost executaţi patru membri ai grupului Vuk: Ioan Beg, Ştefan Drăgan, Martin Bugarin şi Ioan Cioca. Drăgan a sfîrşit executat în 20 septembrie 1959 la Penitenciarul Gherla, iar Cioca a avut aceeaşi soartă cinci zile mai tîrziu (Cicerone Ioaniţoiu, *Exterminaţi în temniţele comuniste din România. Listă parţială, 1945-1989*; lista ne-a fost pusă la dispoziţie de autor, căruia îi rămînem îndatoraţi, citată în continuare C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în temniţe...*). Ioan Beg, prins în urma datelor divulgate Securităţii de doctorul Wuk, a avut aceeaşi soartă, fiind împuşcat în incinta Penitenciarului Arad, în baza Ordinului 01388/23 septembrie 1959, prin care se face cunoscut că Prezidiul Marii Adunări Naţionale i-a respins cererea de graţiere, iar execuţia din 29 septembrie 1959 de la ora 20-21 a decurs, după cum relevă procesul-verbal, mult mai prozaic decît este descrisă de poetul Deşliu: „înainte de începerea execuţiei, condamnatul a fost identificat, starea lui civilă corespunzînd cu datele cuprinse în sentinţa nr. 772 din 11 iunie 1959 a Tribunalului Militar al Regiunii 3 Militare Cluj: Beg Gh. Ioan, născut la 6 iunie 1911 în comuna Zorlenţul Mare, Raion Reşiţa, Regiunea Timişoara, fiul lui Gheorghe şi Opriţa, agricultor, divorţat, are un copil, condamnat nu a mai fost. La locul de execuţie s-a dat citire de către judecător sentinţei [...]. După aceasta, comandantul grupei de execuţie cpt. Lăcătiş Ioan a ordonat începerea execuţiei. Condamnatul a fost împuşcat cu arma de foc, cu spatele spre grupa de execuţie" (Liliana Bocu, Victor Lungu, „Transformarea adversarului politic în delincvent de drept comun la Tribunalul Militar al Regiunii a 3-a Militare Cluj", în *Anale Sighet 7*, pp. 360-364). Nu cunoaştem care a fost soarta restului membrilor din grupul pe care l-a condus doctorul Wuk. Acesta din urmă nu apare nici împuşcat şi nici decedat în închisoare, ceea ce conduce la ideea că Securitatea l-a cruţat în urma delaţiunii ce a dus la lichidarea totală a grupului pe care l-a condus.

Arma principală în descoperirea bandelor şi fugarilor izolaţi – agentura informativă – nu a fost ridicată la o treaptă mult superioară faţă de perioada trecută, existînd şi în prezent informatori fără posibilităţi de a ne furniza informaţii, care să ne ducă la prinderea bandiţilor. Munca cu agentura informativă este dusă în mod mecanic, neavînd la bază metode ştiinţifice de folosire a combinaţiilor informative[420]. Conlucrarea între organele de Securitate, Miliţie şi Trupe Operative nu a fost realizată în întregime şi pe baze principale nici după primirea instrucţiunilor, existînd şi în prezent unele încălcări şi substituiri de atribuţiuni dăunătoare muncii. O cauză principală a lipsurilor constatate este aceea că Direcţiile Regionale ale MSS nu au organizat şedinţe în care să se analizeze activitatea dusă de către organele MSS la fiecare acţiune. Aceasta a făcut să se persiste în multe lipsuri, să nu se ia măsuri de înlăturare a lor. În felul acesta, experienţa acumulată în acţiuni nu a fost generalizată şi nu a constituit un sprijin. Preocuparea lor după acţiune era de a face discuţii neprincipiale cu privire la „cine are merite mai mari în prinderea bandiţilor". S-au mai constatat numeroase lipsuri în pregătirea specifică şi militară a trupelor operative, care au participat la acţiuni. Au fost comandanţi de unităţi şi subunităţi care au dovedit lipsă de pregătire, orientare şi spirit de iniţiativă.

Munca politică pe timpul acţiunilor nu a fost dusă în mod temeinic, organizaţiile de Partid şi UTM nu au fost suficient antrenate în sprijinirea comandanţilor, pentru reuşita desfăşurării acţiunilor.

Faţă de cele de mai sus, socotim necesar să se ia următoarele măsuri:

1. Direcţia III-a din MSS pînă la 1 Martie 1953, să ia măsuri pentru a se prelucra din nou ordinul dat de conducerea Ministerului în problema bande şi fugari izolaţi şi să

420. Ulterior, s-a trecut la o reorientare a agenturii informative pentru „încadrarea" familiilor celor aflaţi în munţi. Cu toate acestea, la următorul raport al Serviciului Inspecţii din Securitate prezentat de colonelul Eugen Szabo în 11 mai 1953 se arăta că despre grupurile Arsenescu-Arnăuţoiu nu mai existau informaţii din septembrie 1952, despre grupul condus de Ion Gavrilă nu se mai ştia nimic nou din octombrie 1952, iar la Regionala de Securitate Cluj nu se mai cunoştea de la finele anului 1952 nici dacă grupul Şuşman mai era în teritoriul său de acţiune. Această situaţie se datora faptului că securiştii „nu cunosc trecutul şi situaţia prezentă a informatorilor, nu ştiu să-i stăpînească şi ce să ceară de la ei". O analiză a mapelor informatorilor a relevat, de exemplu, că sublocotenentul Baba de la Şinca Veche avea 12 informatori, doar cu angajament şi autobiografie şi fără nici o notă informativă; în aceeaşi situaţie se afla şi locotenentul Alexandru Drăguş, de la Securitatea din Regiunea Cluj, care îşi cunoştea informatorii numai din autobiografiile date de aceştia. Se considera drept foarte grav faptul că mulţi dintre informatorii racolaţi din rîndurile familiilor partizanilor îi înştiinţau pe aceştia din urmă în legătură cu intenţiile Securităţii. Un exemplu în acest sens era informatorul „Mureşan" care a găzduit un fugar deghizat în securist timp de patru zile, „fără să scoată o vorbă" faţă de securistul care îl controla. O altă problemă analizată în următorul raport al Inspecţiilor de către colonelul Szabo era deconspirarea informatorilor, care se întîmpla şi în cazul în care acţiunea de recrutare a lor era „opera" unor ofiţeri superiori. Astfel, „dr. Brescan, care tratase de sifilis un bandit a fost recrutat de col. Ambruş pe bază de material compromiţător. Cînd a ajuns în sat, a spus la toţi că e informator şi decît să trădeze, mai bine să sufere el". Un alt informator nu numai că a spus mai multor persoane că este „omul Securităţii", dar, cînd a fost tras la răspundere, a spus că mai cunoaşte alţi doi informatori, pe care i-a deconspirat sătenilor. Acestea se întîmplau, în opinia colonelului Szabo, din cauza modului superficial în care securiştii recrutau agentura şi menţineau contactul cu ea, etichetat drept „miopie". Sugestiv este că doi sublocotenenţi, întrebaţi în ce măsură îşi cunosc informatorii şi dacă aceştia prezintă încredere, au răspuns (citaţi de Szabo): „păi, nu stăm noi de vorbă mereu cu ei? Nu există să ne ducă!" (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 34-37).

fie instruite temeinic cadrele ce lucrează în această problemă. Să se folosească la instruirea lor şi problemele reieşite din această şedinţă.

2. Să se desfiinţeze pînă la data de 1 Martie 1953, problema bande din cadrul DGM, trecînd sarcina în întregime Direcţiei III-a din MSG Directorul Regiunei MSS va folosi după nevoie şi efective de Miliţie în diferite acţiuni. Direcţia Judiciară din DGM să se ocupe de bandele de jefuitori de drept comun ca de oricare altă infracţiune.
3. Direcţia III-a pînă la data de 15 februarie 1953 va întocmi un plan privind măsurile ce trebuiesc luate în vederea lichidării lipsurilor în problema bandelor. Aceste măsuri să se ia în primul rînd pentru intensificarea muncii cu agentura, calificarea cadrelor ce lucrează în problemă, controlul îndeplinirii sarcinilor.
4. Pînă la data de 15 februarie 1953, Direcţia III-a să raporteze conducerii Ministerului despre terminarea organizării grupurilor informativ-operative, conform ordinului şi să înceteze fluctuaţiile de cadre care duc la înfrînarea muncii. Orice schimbare de cadre ce lucrează în problema bande să se facă cu aprobarea MSS. Începînd de la această dată, cele mai importante acţiuni întreprinse în vederea depistării bandelor să se analizeze pe ţară cu şefii grupurilor operative pentru generalizarea experienţei acumulate. Grupurile operative să fie obligate să analizeze fiecare acţiune.
6. Direcţia Trupelor de Grăniceri şi Operative pînă la data de 1 aprilie 1953 să revizuiască instrucţiunile de luptă specifică şi să facă propuneri de schimbarea unor capitole ce nu mai corespund, fiind depăşite.
7. Direcţia Trupelor de Grăniceri şi Operative să ia măsuri ca în programul pregătirii de luptă pentru militari şi în cadrul pregătirilor de comandament să se pună accent deosebit pe instrucţia specifică, care să fie îmbunătăţită prin aplicaţii în teren cu trupe.
8. Direcţia Trupelor de Grăniceri şi Operative să acorde posibilităţi comandanţilor de unităţi, care sînt chemaţi să conducă operaţiuni să judece şi să analizeze singuri situaţia, să ia hotărîri care să fie sprijinite de forul superior, aceasta pentru dezvoltarea pregătirii lor şi formarea unui larg spirit de iniţiativă.
9. Direcţiile Politice ale DGSS şi Direcţiei Trupelor de Grăniceri şi Operative să întocmească, pînă la data de 15 februarie 1953, planuri de măsuri concrete pentru mobilizarea efectivelor care lucrează în problema bandelor.
10. Pentru activitatea desfăşurată în problema bande de către Regiunea Timişoara să fie citat prin Ordin de Zi tov. lt. col. Moiş Aurel[421].
11. Pentru activitatea nesatisfăcătoare şi pentru lipsa de răspundere de care au dat dovadă în aplicarea ordinului dat de tov. Ministru, să fie pedepsiţi cu cîte trei zile arest tov. col. Nedelcu şi cpt. Georgescu Ioan, ambii din conducerea Direcţiei Regionale MSS Cluj.

Lt. Maj. Bartha Ladislau[422]
Locot. Stancu Dumitru
Locot. Popescu Gheorghe
Locot. Săgeată Mircea
Lt. Maj. Crăete Ştefan

421. Vezi date privind activitatea colonelului Moiş în Securitate în indicele biografic de la finalul volumului.
422. Despre ofiţerii de la Serviciul Inspecţii care semnează acest referat nu cunoaştem date biografice. Lipsa acestora este explicabilă prin poziţia lor mai puţin vizibilă în cadrul aparatului represiv.

19

[ianuarie 1953]

Raport de activitatea dusă împotriva bandelor, în perioada 1 iulie 1952 – 20 ianuarie 1953*

Succesele şi întărirea continuă a regimului de democraţie populară se obţine, aşa cum arată tov. Gh. Gheorghiu-Dej, „în lupta împotriva duşmanului, care depune o rezistenţă îndîrjită"[423], rezistenţă care în etapa actuală ia forme din cele mai variate. Una din formele cele mai violente de manifestare a luptei de clasă sînt bandele înarmate, care trec la asasinarea activiştilor de partid, a cadrelor din Aparatul de Stat, a colectiviştilor etc., încercînd astfel să-i demobilizeze şi să-i împiedice de a mai participa activ la opera de construire a socialismului. Bandele de pe teritoriul ţării noastre sînt formate din elemente aparţinînd fostelor clase exploatatoare, chiaburi, foşti legionari, ofiţeri deblocaţi şi foşti membrii ai partidelor burghezo-moşiereşti. Majoritatea bandelor existente sînt rămăşiţe ale unor grupuri mai mari, care nu au fost lichidate total. Elementele rămase neprinse s-au regrupat şi au trecut din nou la activitatea teroristă. Activitatea principalelor bande este concentrată în special în regiunea de frontieră cu Iugoslavia, în regiunea Făgăraşului, care a fost un centru legionar, în regiunea Moţilor şi în munţii Argeşului, adică tocmai în regiunea de frontieră cu titoiştii, de unde speră să primească ajutoare sau în acele regiuni unde şi-au putut crea – datorită condiţiilor prielnice pentru ei – organizaţii subversive de sprijin la poalele munţilor.

Activitatea bandelor este legată şi de uneltirile agresive ale imperialiştilor americano-englezi. De altfel, serviciile de spionaj imperialiste se interesează în mod intens de existenţa grupurilor de bandiţi şi încearcă să stabilească legătura cu aceştia. Grupul de

---

* ASRI, fond D, dosar 10104, f. 13-44.

423. Citat din Gh. Gheorghiu-Dej, „Vigilenţa revoluţionară a popoarelor în lupta pentru socialism", în *Pravda*, 4 septembrie 1951, reluat în *Scînteia*, nr. 2136/6 septembrie 1951. În acelaşi articol, Dej, vorbind despre acţiunile de rezistenţă, accentua asupra ajutorului oferit acestora de Occident, incriminînd Statele Unite şi ţările din vestul Europei că „şi-au transformat reprezentanţele diplomatice în oficine de spioni şi complotişti, au trimis şi continuă să trimită în aceste ţări spioni, diversionişti şi sabotori. Fără excepţie, toate firele comploturilor antipopulare descoperite de organele puterii populare au dus şi duc spre reprezentanţele diplomatice ale statelor capitaliste. Procesele împotriva duşmanilor demascaţi au arătat în mod evident şi în toată

spioni paraşutaţi în regiunea Făgăraşului[424] avea printre altele, misiunea să stabilească contactul cu bandele.

Spionul Tanţu[425], trimis în ţară în anul 1950 de la Paris, avea misiunea să stabilească şi el contactul cu bandele şi să facă legătura acestora prin radio cu centrele de spionaj din Franţa.

La 1 iulie 1952, existau un număr de 7 bande politice mai importante şi un număr de 8 bande, formate din 2-3 elemente. În afara acestora, mai exista un număr de 171 fugari izolaţi, dintre care unii se dedau la acte teroriste contra autorităţilor locale. Ca urmare a ordinului dat de Cabinet[426] în ce priveşte organizarea şi intensificarea luptei împotriva bandelor, s-au obţinut următoarele rezultate:

Regiunea Stalin

În munţii Făgăraşului, activează banda Gavrilă Ioan[427], formată din 11 elemente legionare, sub conducerea lui Gavrilă Ioan, fost şef al regionalei FDC Ardealul de Nord.

---

amploarea planurile criminale de cotropire ale imperialismului american", potrivit cărora „popoarele din Europa centrală şi de sud-est urmau să fie din nou înrobite de imperialişti" (*apud* Gh. Dej, *Articole şi cuvîntări*, ed. a IV-a, Editura de Stat pentru Literatură Politică, Bucureşti, 1956, pp. 418-419; în continuare Gh. Dej, *Articole şi cuvîntări*...).

424. Este vorba de un grup paraşutat în noaptea de 18 spre 19 octombrie a anului 1951 în Munţii Făgăraş, cu misiunea de a lua legătura cu rezistenţii şi de a trece la acţiuni de spionaj şi diversiune. Grupul, format din cinci persoane, era condus de Constantin Săplăcan. Au fost capturaţi după o lună şi apoi judecaţi şi condamnaţi la moarte în ziua de 25 decembrie 1951. Odiseea lor este cuprinsă în 15 dosare ale Securităţii, care descriu în amănunt destinele celor cinci spioni conduşi de Săplăcan. Ea reprezintă una dintre cele mai cinice şi tragice pagini din istoria confruntărilor de pe tabla de şah a războiului rece (vezi o relatare a acestui caz la M. Oprea, „Spioni de strînsură", în *Dosarele Istoriei*, nr. 17/1998, pp. 30-35. Acţiunea grupului Săplăcan a făcut obiectul unei comunicări la un „Simpozion privind relaţiile româno-americane în anii războiului rece", organizat de Universitatea din Cluj, în iunie 2002). Documentele privind grupul Săplăcan s-au putut consulta în 1995 la ASRI, fond D, dosar 10716, vol. 1-15. În prezent, ele au fost reclasificate, considerîndu-se că se referă la siguranţa naţională (!).

425. Originar din Basarabia, căpitanul Florea Tanţu comandase singura companie de paraşutişti pe frontul din est, unitate de elită a armatei române. Condamnat în 1945-1946 în loturile criminalilor de război, reuşeşte să evadeze din sediul MAI. Profitînd de neglijenţa anchetatorului care l-a trimis neînsoţit spre celulă, găseşte pe culoar hainele unui zugrav cu care se îmbracă şi, înarmat cu o găleată şi o bidinea, părăseşte arestul pe poarta principală. Reuşeşte să plece din ţară probabil în 1948, dar doi ani mai tîrziu este prins după ce a fost paraşutat pentru a întreprinde acţiuni de spionaj. A scăpat de condamnarea la moarte, probabil datorită modului în care a cooperat cu anchetatorii: „lotul acelora implicaţi în proces cu el a fost mare", relatează un coleg de detenţie de la Aiud, care îl descrie drept „mic de statură, vînjos, foarte dinamic şi, cum spune la sorcovă, iute ca săgeata". Cunoscător al artelor marţiale, Tanţu „a fost provocat de un deţinut care, avînd o înălţime neobişnuită şi o constituţie masivă, l-a luat în zeflemea, invitîndu-l la o trîntă. [...] S-a dus în faţa lui şi din două mişcări l-a aruncat la pămînt, unde a rămas năucit, spre hazul asistenţei" (Ion Antohe, *op.cit.*, p. 196).

426. Este vorba de Directiva 00805/1952.

427. Ion Gavrilă nu a fost arestat decît în 1976, cînd pedeapsa cu moartea pronunţată împotriva lui se prescrisese; după o anchetă de 6 luni la Securitate, a fost eliberat. Povestea acestui grup de rezistenţă, cel mai bine organizat şi cu cea mai lungă activitate, şi a liderului său, ani de-a rîndul socotit de Securitate „inamicul nr. 1", face subiectul consistentelor volume de memorii publicate de dl Gavrilă la Editura Marineasa în 1995.

Banda a luat fiinţă în luna mai 1950, prin regruparea elementelor nearestate din organizaţia legionară „Vultanul" şi „Grupul 72 Carpaţi". De la constituire, banda a săvîrşit 9 crime, dintre care 6 împotriva organelor de Miliţie şi circa 25 atacuri cu jaf. În atacurile pe care le dă, caută să sublinieze caracterul politic al bandei. Astfel, în luna august 1952, banda a dat un atac la cabana turistică Bîlea, în care se găseau 64 de turişti. Bandiţii au arătat acestora că fac jaful neavînd încotro, ei fiind „luptători pentru eliberarea României"[428]. Gavrilă Ioan, şeful bandei, inginer agronom, în vîrstă de 30 de ani [este] fiul ţăranului mijlocaş Gavrilă Gheorghe din com. Netotul Raionul Făgăraş. În anii 1936-1940, în timp ce se afla la liceul „Radu Negru" din Făgăraş, a activat în mişcarea legionară. În anul 1940, datorită activităţii depuse, a fost numit şef al organizaţiei FDC [Frăţiile de Cruce] Făgăraş. În anul 1941 este condamnat la 10 ani muncă silnică. În perioada 1945-1948, a depus activitate legionară în cadrul Facultăţii de Agronomie din Cluj, avînd totodată şi funcţia de şef al regionalei FDC Ardealul de Nord. Fiind urmărit pentru activitate legionară, în mai 1948 a dispărut de la Facultatea din Cluj, refugiindu-se în Raionul Făgăraş, unde cu ajutorul lui Haşu Laurian şi Chiujdea Ioan[429], elemente cu

428. Atacarea cabanei Bîlea s-a produs în 17 august 1952, la ora 17. Bagajele excursioniştilor au fost controlate de faţă cu ei, fiind reţinute obiecte de îmbrăcăminte şi bani. După cum consemnează un raport al Securităţii, „Gavrilă Ion s-a adresat excursioniştilor sub formă de scuză, spunînd că sînt forţaţi să facă tîlhării, întrucît nu mai primesc ajutor de la nimeni, sînt dezbrăcaţi şi duc lipsă de alimente". Cu această ocazie, „bandiţii au ridicat bocanci, lenjerie de corp, impermeabile şi bani. De la administraţia cabanei au ridicat doi saci de orez, doi saci de zahăr, patru lăzi cu marmeladă, şapte pîini, două oale, trusa cu medicamente şi suma de 5.500 lei, pentru care au lăsat un bon, punînd să semneze ca martori trei excursionişti. În timpul acestui jaf, bandiţii au rupt lozincile de pe pereţi şi tablourile. La plecare, i-au forţat pe excursionişti să strige lozinci regaliste" (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 166-192; *Cartea Albă...*, vol. 2, p. 343). O altă mărturie relevă că după ce au ocupat cabana, partizanii i-au pus pe turiştii depistaţi ca fiind membrii de partid sau UTM să-şi înghită carnetele, fără să treacă la alte represalii. Curios este că unul dintre cei mai fervenţi demascatori ai purtătorilor carnetului roşu a fost cu acea ocazie un mărunt activist de partid aflat atunci la cabana Bîlea, dar care nu a scăpat nici el de această pedeapsă (întîmplarea ne-a fost relatată în 1982 de un martor ocular, regretatul istoric Mircea Gherman, directorul Casei Memoriale „Andrei Mureşianu" din Braşov). Gavrilă relatează că au luat alimentele de la cabană deşi nu aveau nevoie de ele, pentru a induce în eroare Securitatea în legătură cu dispariţia punctelor lor de sprijin în lumea satelor. Turiştii au fost deosebit de cooperanţi, iar Gavrilă îşi aminteşte că „simţeam că trebuie să le spun ceva acestor oameni: *Spuneţi vă rog oamenilor din ţară că mai există un colţ din Regatul României care nu şi-a plecat capul înaintea comuniştilor. Şi-atîta timp cît ne vor sta capetele pe umeri, acest colţ de ţară va fi liber*. Am văzut în ochii multora lacrimi şi înţelegere" (I. Gavrilă, *op.cit.*, vol. 1, p. 304).

429. Condamnaţi la moarte în iulie 1957, au fost executaţi în noaptea de 14 spre 15 noiembrie 1957, o dată cu Gheorghe Haşu, Victor Metea, Nelu Novac şi Jean Pop. Doctorul Burlacu, a cărui sentinţă a fost comutată în ultimul moment în muncă silnică pe viaţă, povesteşte că, rînd pe rînd, cei scoşi spre a fi executaţi (începînd cu Chiujdea) au tuşit în dreptul uşilor celorlalţi: „era semnalul de rămas bun". A urmat „o pauză care nu se mai sfîrşea: „îmi aşteptam rîndul. Prelungindu-se pauza (mie mi s-a părut o veşnicie) am bătut în uşă, cerînd gardianului să fiu scos la raport [...]. S-au auzit zăvoare trase şi cheia în uşă. M-am dus în fundul celulei, cu faţa la perete şi cu mîinile la spate. După formalităţile de rigoare, mă întreabă: – Ce vrei, mă? – Vreau să fiu dus cu ceilalţi din lotul meu! A rămas surprins că ştiu ce s-a întîmplat. – Stai aici, că stai bine! Vei muri cînd vrem noi, nu cînd vrei tu!" Am rămas în aceeaşi situaţie pînă în 27 decembrie 1957, cînd am fost dus în biroul comandantului şi mi-au citit decretul de graţiere. Mi-au tăiat lanţurile de la picioare. Sub verigile lor, rănile sîngerau" (I. Gavrilă, *op.cit.*, pp. 190-191). Doctorul Burlacu a mai trăit pînă în zilele Paştilor anului 2000.

veche activitate legionară, pune baza organizaţiilor subversive legionare „Vultanul" şi „Grupul 72 Carpaţi", depistate de organele noastre în cursul anului 1950, fiind arestate 167 elemente. Elementele nearestate se retrag în munţii Făgăraşului, constituindu-se în bandă. Ca elemente mai importante, în bandă sînt:

- Haşu Laurian[430], legionar din 1935, condamnat în 1914 la 5 ani temniţă grea pentru activitate legionară. A plecat la cerere pe frontul antisovietic, unde a stat pînă în 1944. Din 1944, activează subversiv pe linie legionară.
- Chiujdea Ion[431], fost student la Drept. În 1941, a fost condamnat la 5 ani temniţă grea, pentru activitatea legionară. În 1944 se eliberează, reîncepîndu-şi activitatea subversivă legionară.

În urma acţiunii informative întreprinsă, au fost descoperite 67 elemente de sprijin şi găzduitori, în majoritate elemente foste legionare, familii şi rude, fără însă să se poată ajunge la prinderea banditilor.

A fost capturat banditul Cîndea[432], legionar dispărut din 1948, care avea un contact permanent cu banda. În perioada iulie 1952 - 20 ianuarie 1953, împotriva bandei, pe baza indicaţiilor grupului operativ, s-au întreprins două acţiuni succesive cu trupele de Securitate. În aceste acţiuni, au fost descoperite 7 bordeie ale banditilor cu alimente, armament şi îmbrăcăminte. Astfel, la 13 septembrie 1952, s-a descoperit un bordei la punctul numit „Stîna din Tîrla" din muntele Pojorîta, în care s-au găsit două pistoale mitralieră, 2 carabine ungureşti, muniţii, alimente, articole de îmbrăcăminte etc., precum şi materialele legionare. La acest bordei a fost instalat un post-capcană condus de lt. Romilă Gheorghe. Datorită lipsei de conducere şi nerespectării ordinelor primite, la apariţia banditilor, ostaşii în loc să-i lase să se apropie de bordei au deschis foc de la distanţă mare, dîndu-le astfel posibilitatea să fugă.

În ziua de 26 septembrie 1992, a fost descoperit un alt bordei în punctul numit „Comanda Lisa", cu îmbrăcăminte şi încălţăminte. Celelalte 5 bordeie au fost găsite goale. Trebuie menţionat cu această ocazie că deşi s-au obţinut unele rezultate care ar fi

---

430. Născut în 1922 în comuna făgărăşeană Breaza, absolvent al Liceului „Radu Negru" din Făgăraş, unde a fost coleg cu Ion Gavrilă şi alţi membri ai grupului, care îi spuneau „Leu". Student la Agronomie în Cluj, scapă de arestare împreună cu Gavrilă şi se refugiază în munţi. Arestat în urma trădării profesorului Grovu şi executat la Jilava (Ioan Eşan, *Vulturii Carpaţilor. Rezistenţa anticomunistă din Munţii Făgăraş, 1948-1958*, Ed. RAR, 1993, p. 30; autorul fixează greşit data execuţiei în 7 noiembrie 1957).

431. „Profesorul", cum îi spuneau membrii grupului Gavrilă, nota într-un „caiet cu scoarţe tari, intitulat *Întîmplări deosebite din lumea plantelor şi animalelor şi fenomene ale naturii din Munţii Făgăraşului*. Se bucura ca un copil cînd întîlnea ceva deosebit. Era în stare să stea ceasuri întregi în faţa unui muşuroi de furnici sau a unei flori deosebite, uitînd de tot ce era în jur" (I. Gavrilă, *op.cit.*, vol. 1, p. 180). Caietul a căzut în mîinile Securităţii, cînd Chiujdea s-a retras precipitat după un schimb de focuri cu o echipă de scotocire (*Cartea Albă...*, vol. 2, p. 344). Se născuse în 1921 la Berivoii Mici în Ţara Făgăraşului şi în 1948 era student la Facultatea de Ştiinţe Naturale din Cluj. Anterior, absolvise Liceul „Radu Negru" şi Şcoala Militară din Cîmpulung Muscel. A avut aceeaşi soartă ca şi Laurian Haşu (I. Eşanu, *op.cit.*, pp. 29-30).

432. Probabil fugar izolat. Nu a avut nici o legătură cu grupul Gavrilă, aşa cum reiese din memoriile lui Ion Gavrilă-Ogoranu, care acoperă perioada 1948-1952 şi nu fac nici o referire la acest Cîndea (I. Gavrilă, *op.cit.*, vol. 1, *passim*).

putut duce la lichidarea bandei, datorită unei defecţiuni în efectuarea scotocirilor, pîndelor şi capcanelor, nu s-au putut obţine rezultatele scontate. Cea mai importantă lipsă însă aparţine grupului operativ care în această perioadă nu a funcţionat decît cu doi tovarăşi, dintre care unul, tov. Cpt. Cîrnu, şeful grupului, a fost scos din această muncă de nenumărate ori, iar în lunile iulie-august a fost scos complet[433]. Munca cu agentura a fost dusă defectuos şi în acţiuni nu a existat continuitate. Datorită unor studii superficiale şi lipsei de verificare a informaţiilor, Breţcan şi Bolovan, principalele elemente de sprijin ale bandei, aceştia nu informau organele noastre şi sesizau pe bandiţi[434]. Ca urmare a descompletării grupului operativ, legătura cu informatorii a fost neglijată săptămîni şi chiar luni de zile. Astfel, cu informatorul de calitate „Gheorghe", care avea reale posibilităţi de pătrundere, nu s-a ţinut contact timp de 3 luni de zile[435]. Nu au fost utilizate combinaţiile informative, deşi existau posibilităţi, cunoscîndu-se un important număr de sprijinitori ai bandiţilor. Împotriva acestei bande, nici de către Regiunea de Securitate Stalin, respectiv tov. col. Ambruş, nici de către conducerea Direcţiei a III-a, nu s-au luat măsuri corespunzătoare, deşi se ştia că este un grup legionar pur şi că prin compoziţia sa este una din cele mai periculoase bande pe care le avem astăzi în ţară.

---

433. În locul său, pentru supravegherea acţiunilor din teren, fusese trimis în zonă căpitanul Nicolae Popescu. Căpitanul Cîrnu a fost acuzat că se preocupa mai mult de vînătoare şi pescuit decît de capturarea „bandiţilor" (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57).
434. Vezi nota 399.
435. În mai 1953, Securitatea încercase racolarea fratelui lui Jean Pop: „informatorul are sarcina să ia legătura cu bandiţii şi să-l atragă pe Pop Ioan, predîndu-l organelor Securităţii". Pentru a conspira cît mai bine „fuga" lui Mihai Pop, „grupul operativ" a arestat mai multe rude ale acestuia, solicitîndu-le informaţii în legătură cu el. „Combinaţia" nu a reuşit. Mihai Pop a preferat să fie închis decît să-şi dea fratele pe mîna Securităţii. Jean Pop fusese mai întîi, aşa cum reiese din sentinţa prin care a fost condamnat la moarte, sprijinitor al bandei: „Inculpatul Pop Ioan, zis Jean, începînd din luna septembrie 1950 şi pînă în septembrie 1951 a fost complice al bandei, în care timp a dat adăpostire şi alimente membrilor bandei, în special lui Haşu Gheorghe, cu care era în relaţii de prietenie. În luna mai 1951 a ajutat la construirea bordeiului bandei din munţi, unde se aflau prezenţi toţi membrii acesteia. La 2 septembrie 1951, inculpatul, întîlnindu-se cu Haşu Andrei, primeşte sarcina să caute legătură cu banda Arnăuţoiu din Muscel [...]. Inculpatul Pop Ioan fiind înştiinţat de Haşu Gheorghe că legăturile sale cu banda au devenit cunoscute organelor de stat, a fugit de acasă şi s-a alăturat bandei, fiind înarmat cu o armă cu lunetă şi un pistolet, primite de la Haşu Andrei. De la data alăturării sale în bandă şi pînă la arestarea sa, inculpatul a participat la toate şedinţele legionare, la discutarea tuturor planurilor pentru acţiunile ce trebuiesc întreprinse precum şi la o serie de alte acţiuni". Între acestea, se reţinea că „inculpatul a luat parte şi la jefuirea cabanei Bîlea şi a turiştilor aflaţi acolo. Cu această ocazie, inculpatul Pop Ioan a tras focuri de armă pentru intimidarea cabanierului şi a turiştilor, apoi a distrus cîteva tablouri ale conducătorilor URSS şi RPR, expuse la cabană". După ce relatează acţiunile la care a participat alături de „bandiţi", ca şi lungul şir de confruntări cu forţele Securităţii, instanţa de judecată „cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art. 1 lit. c din Decretul 199/1950, îl condamnă la moarte prin împuşcare pe Pop Ioan zis Jean, pentru crima de uneltire împotriva securităţii interne şi externe a RPR" (Tribunalul Militar al Regiunii a III-a Cluj, *Dosar nr. 1249/1947 Sentinţa nr. 1369*, copie-extras din Arhiva Ministerului Apărării Naţionale, vizată de comandantul UM 02405 Piteşti, aflată în arhiva AFDPR Braşov. Documentul ne-a fost pus la dispoziţie de regretatul Alexandru Salcă, fost secretar şi vicepreşedinte al Asociaţiei).

Un exemplu concret în acest sens, îl constituie întocmirea planului de acţiune în problema bandei Gavrilă Ion, care în timp de două luni de zile, nu a reuşit să fie definitivat[436].

Regiunea Cluj

În zona sud-vest Cluj, îşi desfăşoară activitatea banda Şuşman Teodor-junior, formată din 9 elemente, în majoritate chiaburi, foşti membri PNŢ. A luat fiinţă în anul 1948, prin regruparea unor elemente urmărite pentru activitate duşmănoasă desfăşurată în perioada alegerilor din 1946. Banda are la activ o serie de jafuri în special la cooperative şi puncte IPFIL, unde în afară de îmbrăcăminte şi alimente, au ridicat arme, muniţii şi mari sume de bani[437]. În activitatea bandei se remarcă atacurile de intimidare împotriva activiştilor de partid. Un astfel de atac s-a petrecut în com. Răchiţele, asupra membrilor de partid Neag Teodor, Jorj Ioan şi Stanciu Teodor, cînd bandiţii au tras focuri de armă în jurul caselor acestora. Banda desfăşurîndu-şi activitatea în regiunea Moţilor, îşi are asigurate elementele de sprijin în familii şi rude, precum şi în chiaburi – foşti membri PNŢ. Iniţial, conducerea a aparţinut lui Şuşman Teodor-senior, chiabur, fost primar PNŢ, care la începutul anului 1952 s-a sinucis[438]. Conducerea bandei a fost preluată de fiul său, Şuşman Teodor-junior, fost explorator de păduri, membru al fostului PNŢ. Element mai important din bandă era şi Popa Ioan zis Cioată, de 32 de ani, originar din com. Calotă. Fost membru activ al mişcării legionare, se încadrează în bandă în anul 1949, fiind urmărit de organele de Stat. Pentru lichidarea bandei[439], a fost constituit un grup operativ cu 5 sectoare.

---

436. În primăvara anului 1953 „s-a trecut la reorganizarea şi lărgirea grupului operativ, care a fost format din 12 lucrători de Securitate faţă de 3 lucrători cît activase pînă la 1 februarie" (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 13-14). Într-adevăr, acţiunile Securităţii împotriva grupului de partizani făgărăşeni a cunoscut în 1953 o intensificare fără precedent, după cum relevă şi memoriile lui Ion Gavrilă.
437. În octombrie 1950 au dat trei atacuri asupra unor cooperative săteşti. În urma unui astfel de atac, au sustras alimente în valoare de 200.000 lei, după estimările Securităţii, după care nu au mai fost semnalaţi pînă în vara anului următor, retrăgîndu-se probabil în adăposturi din munţi (*Ibidem*, dosar 2168, f. 301-312, *Cartea Albă*..., vol. 2, p. 280).
438. S-a împuşcat în 9 decembrie 1951, într-o peşteră unde se refugiase, încolţit fiind de Securitate (C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în temniţe*...).
439. Din grup mai făceau parte în afară de Teodor Şuşman şi Ioan Popa, după cum relevă un raport al Securităţii din 16 aprilie 1951, Vesalon Şuşman, Gheorghe Şuşman (fraţi, primul împuşcat în 2 iunie 1957 la Sălciua, al doilea rănit, prins de Securitate şi executat în 1958), Ion Bartoş (Nuţu, ucis în luptă în 1951), Petre Puricel, Mihai Jurj (pădurar, împuşcat în Apuseni în 1952), Lucreţia Jurj şi Mihuţ Gheorghe. (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 301-312, *Cartea Albă*..., vol. 2, p. 280; C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în temniţe*...). Grupul nu era cunoscut Securităţii la 2 septembrie 1949, cînd se alcătuieşte o primă „dare de seamă asupra bandelor teroriste existente în munţi" (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 407-422, *Cartea Albă*..., vol. 2, pp. 198-204). O primă semnalare apare într-un raport cu privire la operaţiunile împotriva „bandelor" din 28 noiembrie 1950, cînd se consemnează că zona de acţiune este judeţul Mureş, grupul este compus din „patru elemente", iar „acţiunea întreprinsă pentru lichidarea acestei bande nu a dat rezultate. În prezent se întreprinde acţiune informativă pentru identificarea locului unde se ascunde banda" (*Ibidem*, f. 327-353, respectiv, p. 253). Într-un alt raport din 16 septembrie 1952, se preconiza dirijarea a patru agenţi ai Securităţii, „legendaţi" ca fugari de către DRS Bihor, care umblau prin zonele de acţiune a bandei. Lipsa oricărei reacţii i-a făcut să creadă pe securişti că grupul Şuşman ar fi trecut în raza judeţului Arad, dar ei acţionau de fapt în Munţii Apuseni, în zona Huedin-Cîmpeni (*Ibidem*, f. 166-192, respectiv, pp. 347, 364).

În luna iulie 1952, grupul operativ reuşeşte să stabilească aproximativ zona în care se aflau bandiţii, hotărîndu-se organizarea unor acţiuni cu Trupe de Securitate, care a durat pînă la 15 iulie 1952. Într-adevăr, s-a constatat că bandiţii se aflau în zona de încercuire, apărînd în cursul acţiunii de 26 de ori în faţa trupelor de Securitate, izolaţi sau în grupuri. Spre exemplu, au apărut în seara zilei de 5 iulie 1952, la orele 23, două grupuri de bandiţi a cîte patru elemente, începînd să iasă din blocare pe la punctul „Piatra de gard". Unul dintre grupuri a deschis foc asupra postului de blocare, spre a acoperi retragerea din încercuire a celuilalt grup. Postul de blocare a deschis foc cu puşca mitralieră, însă bandiţii au reuşit să dispară.

În noaptea de 5/6 iulie 1952, un număr de 7 bandiţi şi-au făcut apariţia pe dealul Hampleiului, unde peste noapte fusese instalată o echipă de scotocire. Bandiţii au venit cu două lanterne aprinse pînă în apropierea unui post, la circa 2 metri, luminînd în faţă pe soldatul Manea din Batalionul 1 Securitate, care era la puşca mitralieră. Acesta somîndu-i, bandiţii au întrebat cine este acolo; soldatul crezînd că este comandantul său de pluton, a răspuns că „este soldatul Manea", la care bandiţii au răspuns: „stai tov. Manea, că vin şi eu cu ceilalţi", după care au dispărut. În ziua de 7 iulie 1952, la orele 4 dimineaţa, 4 bandiţi au încercat să iasă din blocadă la cota 1554 din Muncelu Mare. Postul de pîndă a deschis foc asupra lor, la o distanţă de 50 de metri cu o puşcă mitralieră şi o grenadă, însă bandiţii au reuşit să fugă, pierzînd o centură militară, un pistol Bereta, 2 încărcătoare şi un toc de pistol. De-abia în dimineaţa zilei de 13 iulie 1952, la orele 7.45, la cota 1092 - Valea Pieirii, au fost împuşcaţi bandiţii Mihuţ Gheorghe şi Popa Ioan zis Cioată, care au intrat într-un post capcană[440].

În ziua de 11 iulie 1952, în urma acţiunilor de scotocire, echipele au descoperit un bordei ce fusese locuit de bandiţi, în apropierea cotei 1490. În această acţiune s-au constatat unele lipsuri la Trupele de Securitate. Astfel, nu s-au luat măsuri de camuflare;

440. „Între datele de 28 iunie şi 15 iulie 1952, organele noastre în colaborare cu Trupele de Securitate au acţionat într-un sistem informativ-operativ, soldîndu-se cu următoarele rezultate pozitive: în noaptea de 14 spre 15 iulie a fost împuşcat mortal banditul Popa Ioan zis Cioată, născut la 12 octombrie 1920 în comuna Călata, raionul Huedin, fiul lui Petre şi Ana, de profesie agricultor, originea socială ţăran mijlocaş, în trecut fiind membru în mişcarea legionară şi PNŢ-Maniu. Tot cu această ocazie a fost rănit grav banditul Mihuţ Gheorghe, născut la 24 aprilie 1923 în comuna Margău, fiul lui Ilie şi al Catrinei, de profesie muncitor de pădure şi geamgiu, de origine socială ţăran sărac, în trecut nefiind înscris în nici un partid politic. Susnumitul, fiind internat în spital, ulterior a încetat din viaţă. În prezent, se desfăşoară un plan de scotocire a comunelor de unde sînt originari bandiţii şi în comunele unde, din acţiunea informativă, au reieşit elemente de sprijin ale bandei. Acest plan a început la data de 4 decembrie şi urmează a fi efectuat pînă la 1 februarie 1953" (*Ibidem*). În urma planului, s-a trecut la o epurare a aparatului informativ, iar cei rămaşi au fost „mai bine conspiraţi" prin intermediul unor „case de întîlniri". Cu toate acestea, nici o „combinaţie informativă" nu a putut fi pusă în aplicare: „lipsurile existente în munca de urmărire a bandei Şuşman nu se datoresc numai celor două regiuni Cluj şi Oradea, ci ele se datoresc în bună parte şi Direcţiei a III-a din Ministerul Securităţii Statului şi Serviciului Bande, care nu au trimis oameni suficient de pregătiţi la aceste regiuni". Principalul vinovat era socotit locotenentul Dumitru Panaitescu, trimis de la Bucureşti în zona de acţiune a „bandei", a cărui prezenţă acolo „nu a fost resimţită" (Raport al Serviciului Bande din 8 mai 1953, ASRI, fond D, dosar 10135, f. 13-31). Ultimii partizani din acest grup au fost prinşi sau împuşcaţi în luptă abia în 1957. Nu cunoaştem care a fost soarta şefului grupului, Teodor Şuşman.

nu s-a folosit terenul şi nu s-a păstrat ordinea şi liniştea desăvîrşită. Posturile au făcut corturi în teren deschis, lîngă posturile de pîndă au spălat şi întins rufe etc. S-a constatat o lipsă de instruire şi timiditate a militarilor, care au deschis foc asupra unor buturugi, copaci, căprioare etc., descoperindu-şi astfel locul posturilor şi dispozitivul. În timpul scotocirilor, s-a făcut mult zgomot, încît se puteau auzi de la mari distanţe ordinele ostaşilor ca: „mai la stînga tovarăşe; mai la dreapta tovarăşe; pe loc repaos" etc. După terminarea acţiunii, grupul operativ şi-a continuat munca informativă, care fiind dusă defectuos nu s-a obţinut nici un rezultat. Astfel, în munca informativă dusă în cadrul problemei, s-au întrebuinţat mai mult ofiţeri din Secţiile operative, care nu cunoşteau munca cu agentura, astfel că informatorii n-au fost dirijaţi şi instruiţi temeinic. Informatorii au fost lăsaţi perioade mari de timp fără a se lua legătura cu ei, cum este cazul informatorilor Giurgiu Petre, Suciu Ioan şi Abrudan Petre. De asemeni, nu s-a asigurat conspirativitatea întîlnirilor, informatorii fiind aduşi la sediile de Miliţie sau la sediile grupului operativ de la Beliş. Grupul operativ nu a studiat informatorii ce urmau a fi recrutaţi, astfel că unii dintre ei lucrau cu organele noastre, cu consimţămîntul bandei. Este cazul informatorului Suciu Teodor, reţinut astăzi de organele noastre, fost prieten intim al şefului bandei, Şuşman Teodor şi principal element de sprijin al bandei.

Au fost cazuri în care deşi informatorii aveau posibilităţi şi ar fi putut obţine rezultate, totuşi din lipsă de instructaj şi dirijare, acţiunile au fost ratate. Este cazul informatorului Paşca Avram, care din lipsă de instructaj, nu a sesizat organelor noastre apariţia unui important element de sprijin, apariţie care dacă ar fi fost cunoscută, ar fi putut duce la capturarea bandei. Numitul Badea Iosif, element de sprijin al bandei Şuşman Teodor, fiind recrutat de organele Miliţiei, a desfiinţat aceste organe, continuînd să întreţină legături cu banda. Badea Iosif a fost arestat. Cpt. Georgescu de la Regiunea Cluj, care răspunde efectiv de funcţionarea grupului operativ şi de distrugerea bandei Şuşman Teodor, raporta mereu că banda nu este pe teritoriul Reg. Cluj şi că ea ar fi plecat în regiunea Arad sau Timişoara. Deşi a fost chemat la Bucureşti şi prelucrat, tov. Cpt. Georgescu a continuat să nu dea importanţa cuvenită acestei probleme[441].

Datorită lipsurilor în munca cu agentura[442], a faptului că grupul operativ îşi dirija acţiunile în special în funcţie de apariţia bandiţilor, cît şi a faptului că Direcţia a III-a din MSS, deşi cunoştea această situaţie, nu a luat măsuri hotărîte pentru lichidarea lipsurilor în privinţa bandei Şuşman Teodor, în ultimele luni s-a obţinut nici un fel de informaţii. Lipsuri în această bandă are şi Regiunea Oradea pe teritoriul căreia, banda a dat lovituri şi în trecut se refugia pentru iernat. Astfel, grupul operativ de la Oradea, din 61 informatori, nu are decît un singur informator calificat.

441. Probabil ca urmare a activităţii sale superficiale şi a incapacităţii sale în munca operativă, Georgescu a fost transferat la Direcţia Penitenciarelor şi trimis Canal, unde i s-a dat comanda lagărului de la Peninsulă (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 126).

442. Puţinele informaţii în legătură cu grupul Şuşman aveau să ajungă în posesia Securităţii din surse „ocazionale". Aşa s-a aflat de pildă de un grup de şase elevi „fugiţi de la şcoala carboniferă Lupeni-Hunedoara cu scopul de a se duce în banda Şuşman. Din cercetările făcute asupra acestor elevi a rezultat legătura unuia dintre ei, anume Braică Petru, originar din comuna Margău, raionul Huedin, cu capul bandei, Şuşman Teodor, care, după cum declară elevul, acesta în cursul lunii ianuarie se afla în oraşul Lupeni" (Raport al Serviciului Bande din 8 mai 1953, ASRI, fond D, dosar 10135, f. 13-31).

Regiunea Piteşti

În zona muntoasă, în raioanele Curtea de Argeş şi Cîmpulung Muscel, activează banda Arnăuţoiu, formată din 5 elemente, dintre care doi foşti PNŢ. Banda a luat fiinţă în 1949, cînd fostul col. Arsenescu Gheorghe, împreună cu alte 23 elemente s-au refugiat în munţi, în urma operaţiunilor întreprinse asupra organizaţiei subversive pe care acesta o formase în 1948. Iniţial, banda a fost condusă de fostul col. Arsenescu, iar în toamna anului 1949, în urma unor neînţelegeri, o parte din elemente împreună cu Arnăuţoiu se retrag, iar o altă parte constituie o bandă nouă, sub conducerea lui Toma Arnăuţoiu[443]. Banda are la activul ei 10 crime, dintre care 6 asupra organelor de Securitate şi Miliţie şi 42 de atacuri cu jaf. Dintre acestea, demne de menţionat sînt următoarele:

- La data de 19 iunie 1949, bandiţii fiind surprinşi de organele Securităţii în casa lui Arnăuţoiu, din com. Nucşoara, aceştia au deschis foc împuşcînd mortal pe plut. de Securitate Apăvaloaiei Constantin şi un serg. maj. din Trupele de Securitate, bandiţii reuşind să dispară.
- La 9 august 1950, în timp ce lt. maj. de Miliţie Ghiţă Alexandru din DGM, însoţit de doi miliţieni se aflau pe valea rîului Vîlsan, şi-au făcut apariţia bandiţii şi în urma schimburilor de focuri a fost împuşcat mortal lt. maj. Ghiţă Alexandru şi unul dintre miliţieni, iar dintre bandiţi a fost împuşcat mortal un bandit şi un [altul a fost] rănit.
- La 2 septembrie 1950, banda a surprins în muntele Gălăşescu o echipă de Securitate din DRSS-Stalin, compusă din 2 tovarăşi, o călăuză şi doi turişti, jefuindu-i de îmbrăcăminte şi obiectele ce se aflau asupra lor.

Şeful bandei, Toma Arnăuţoiu, a fost lt. de cavalerie şi secretar al tineretului manist din com. Nucşoara – Raionul Curtea de Argeş. În primăvara anului 1948, ia parte activă la construirea şi lărgirea organizaţiei subversive condusă de fostul colonel Arsenescu, iar în aprilie 1949, în urma acţiunii de depistare, se refugiază în munţi, încadrîndu-se în bandă. În toamna anului 1949, prin despărţirea de grupul lui Arsenescu, devine şef al unei bande, ce acţionează prin acţiuni de teroare şi jaf, în zona munţilor Zănoaga, Valea Rea şi Valea Ruxanda[444]. În urma arestării unor elemente din banda Arsenescu, cît şi din acţiunea informativă, s-a stabilit că banda s-a sprijinit pe un număr de circa 200 de elemente, rude familii, găzduitori şi alimentatori, în majoritatea lor chiaburi, foşti membri ai partidelor burghezo-moşiereşti, grupaţi în satele din regiunea muntoasă a Raionului Curtea de Argeş. Dintre acestea, circa 120 de elemente au fost arestate cu ocazia depistării bandei, în perioada 1949-1950, restul fiind urmărite în continuare informativ de

443. Vezi pe larg asupra activităţii acestui grup Ioana-Raluca Voicu-Arnăuţoiu, *Luptătorii din munţi. Toma Arnăuţoiu – grupul de la Nucşoara. Documente ale anchetei, procesului, detenţiei*, Ed. Vremea, Bucureşti, 1997, *passim*. Grupul era compus din fraţii Toma şi Petre Arnăuţoiu, Ioan Marinescu, Titu şi Constantin Jubleanu, Ioan Chircă şi Maria Pop. În 28 noiembrie 1950, se arăta că „operaţiile efectuate pentru depistarea şi lichidarea bandei au avut un rezultat negativ. Acest lucru s-a datorat faptului că nu a existat o reţea informativă bine organizată în regiunea muntoasă, ceea ce a permis bandiţilor să se strecoare uşor din faţa echipelor noastre" (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 327-353).

444. Întrucît acţiunile grupului Arnăuţoiu, pînă la prinderea sa în 20 mai 1958 în urma unei trădări, sînt descrise pe larg în cartea doamnei Ioana-Raluca Voicu-Arnăuţoiu, nu mai insistăm aici asupra lor.

către organele noastre. Grupul operativ format din 5 tovarăşi, nu a funcţionat cu continuitate în forma lui iniţială, de multe ori fiind descompletat sau încadrat cu oameni nepregătiţi. Din această cauză, în ultimele 6 luni, Regiunea Piteşti nu a reuşit să stabilească nici un fel de informaţii cu privire la locul de ascunziş al bandei. Lipsa unei agenturi calificate a constituit factorul determinant al rezultatelor negative. Concludent în această direcţie este faptul că din 105 informatori, numai 15 sînt calificaţi. Aceasta arată că acţiunea informativă nu este axată pe principalele elemente de sprijin, ci sînt făcute recrutări la întîmplare[445]. Din cauza necunoaşterii situaţiei bandei, grupul operativ a mers pe panta de a propune întreprinderea de acţiuni cu trupe pe zone mari, care au avut rezultate negative.

Astfel, în perioada 1 iulie 1952 – 20 ianuarie 1953, în regiunea Argeş, în zona Nord Curtea de Argeş şi Cîmpulung, au fost întreprinse o serie de acţiuni succesive cu efective mari din Trupele de Securitate, în unele operaţiuni aceste efective ajungînd pînă la 7 companii. În aceste acţiuni au fost descoperite un număr de 8 bordeie, nelocuite de bandiţi[446], însă nu s-a reuşit să se dea de urma bandiţilor, cu excepţia unui singur caz,

445. Pentru că nu sînt cuprinse în volumul menţionat mai sus, prezentăm cîteva elemente privind „combinaţiile" Securităţii care urmăreau capturarea grupului, aşa cum reies din Raportul Serviciului Bande de la 8 mai 1953 (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 13-31), care scotea în evidenţă lipsurile grave pe „linie informativă", ceea ce a dus la elaborarea unui nou plan de acţiune: „a fost reorganizat şi grupul informativ-operativ, formîndu-se 7 sectoare în zona frecventată de bandă. Agentura informativă care era formată dintr-un număr mare de informatori, în majoritate de suprafaţă, a fost revizuită, iar prin eliminarea elementelor necorespunzătoare în prezent se lucrează cu o agentură formată din 43 de informatori, dintre care 27 calificaţi. În acest număr sînt cuprinşi şi informatorii ce erau prevăzuţi în plan pentru a fi recrutaţi, cum şi cei folosiţi în combinaţiile informative. Operaţiunea de triere a agenturei, deşi a creat condiţiuni pentru desfăşurarea unei munci mai de calitate, totuşi s-au constatat din partea unor lucrători operativi o serie de lipsuri în ceea ce priveşte munca cu agentura [...]. În ceea ce priveşte combinaţiile informative, la Regiunea Piteşti acestea au fost create în baza analizei metodelor folosite de banda Arnăuţoiu, astfel: cunoscîndu-se faptul că o dată cu luarea zăpezii, bandiţii vor ieşi din adăposturile lor şi vor căuta să atace unele depozite sau magazii ale IFET-ului aflate în munte pentru a le jefui, au fost formate şi introduse la aceste lucrări un număr de 6 echipe a cîte 3 lucrători de Miliţie înarmaţi. Echipele au fost introduse sub formă de angajaţi ai acestor unităţi, unde îndeplinesc funcţii reale ca magazioneri, pontatori etc. Combinaţii asemănătoare au mai fost făcute la cabana turistică Voinea, la locurile unde obişnuiesc bandiţii să vină la pescuit, pe linia punctelor sanitare şi pe linia echipelor de cercetări ştiinţifice aflate în munţi. În planul iniţial de acţiune au fost prevăzute şi alte combinaţii informative asupra cărora ulterior s-a renunţat de a mai fi aplicate, deoarece informatorii ce erau punctaţi spre a fi folosiţi în combinaţii s-au dovedit necorespunzători, iar alţii erau plecaţi din localitate, fără ca organele noastre să cunoască situaţia lor. Această lipsă scoate în evidenţă superficialitatea cu care se lucrează la Piteşti, lipsă care s-a manifestat şi în alte ocazii. Aceste lipsuri se datoresc într-o bună măsură faptului că Regiunea Piteşti a introdus în grupul operativ elemente necorespunzătoare, viciate, cu situaţia de partid neclară sau excluşi din Partid. Într-o astfel de situaţie se află însuşi şeful grupului operativ, căpitanul Popescu Ilie, la care se observă o evidentă delăsare în muncă".

446. Identificate după arestarea în vara anului 1951 a lui Titu Jubleanu, care a deconspirat locul unde se situau aceste adăposturi, care însă fuseseră părăsite ca măsură de prevedere (Ioana Voicu-Arnăuţoiu, *op.cit.*, p. 534). Jubleanu a fost rănit într-o luptă cu Trupele de Securitate, în care a fost ucisă şi soţia sa, ce lupta cot la cot cu el. „Dus la Securitatea din Piteşti, a fost anchetat cu o sălbăticie de nedescris, pentru a i se smulge destăinuiri despre ascunzătorile partizanilor din păduri, despre gazdele lor, despre cei care îi aprovizionau şi oamenii din satele de munte cu care aveau legături. Jubleanu a fost schingiuit în fel şi chip. Între altele, i s-au smuls, rînd pe rînd, toţi dinţii din gură cu un cleşte de scos cuie" (Ion Ioanid, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, ediţia a II-a, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2000, pp. 216-217).

cînd un post de pîndă mobil, aflat în punctul numit „La trecătoarea" a dat peste bandiţi, însă din cauza lipsei de experienţă şi pregătire a ostaşilor, bandiţii au aruncat două grenade, omorînd un ostaş, după care au dispărut[447].

Au fost lipsuri şi din partea Trupelor de Securitate. Astfel, în operaţiunile care au avut loc, planurile de acţiune au fost greşit concepute, fiind lipsite de analiza prealabilă necesară. În acţiunea de la Nord-Curtea de Argeş, au fost instalate pînde în locuri vizibile, necamuflate, ceea ce a dat posibilitatea elementelor de sprijin să cunoască dispozitivul şi intenţiile organelor noastre. Un exemplu tipic este cazul întîmplat tot în operaţiunea din Nord – Curtea de Argeş, cînd Trupele de Securitate au făcut corturi în teren deschis, lîngă posturile de pîndă. Planurile de acţiune au fost uneori întocmite din birou, fără o recunoaştere prealabilă în teren, în zona de acţiune, chiar atunci cînd s-a dispus de timp. Tot în Regiunea Piteşti, au fost urmărite elemente din banda fostului colonel Arsenescu. Astfel, au fost prinşi bandiţii Suicescu Victor, inginer, element principal din banda Arsenescu şi Roşca Ioan, chiabur din aceeaşi bandă, care se ascundeau în adăposturi construite sub casele în care locuiau familiile lor. În această acţiune au fost folosiţi just informatorii de profunzime din rîndul familiilor. De asemenea, au mai fost prinşi bandiţii Stănescu Constantin şi Şerban Mihai Apostol, cu banda colonelului Arsenescu Gheorghe[448]. În luna septembrie 1952, cei doi bandiţi, au împuşcat mortal un

447. Nicăieri (nici în sentinţă) nu se pomeneşte numele acestui ostaş, în schimb se face mare caz de „maltratarea" unor activişti de partid şi de lozincile anticomuniste sau „şedinţele legionare" care s-ar fi desfăşurat în cadrul grupului de rezistenţă.

448. Conform rapoartelor Securităţii, gruparea condusă de Arsenescu „s-a înjghebat la începutul lunii aprilie 1949, este formată din chiaburi, un preot, doi învăţători, cîţiva legionari, identificaţi fiind numai 14 dintre ei. Din activitatea recentă a bandei [în jurul datei de 2 septembrie 1949 – n.n.] menţionăm atacul a două echipe, care au jefuit caravanele care transportau alimente muncitorilor din munţi". Un atac similar asupra unui depozit IFET avusese loc în 11 august 1949. Din activitatea „diversionistă" a bandei, Securitatea reţinea că membrii acesteia lansau lozinci şi manifeste „pe copaci şi potecile pădurilor". În 20 iunie 1949, din grupul Arsenescu se desparte Toma Arnăuţoiu, căruia i se alătură mai mulţi oameni, în urma unui diferend cu Ion Chircă, învinuit de Arnăuţoiu că îi furase o armă de vînătoare. Colonelul Arsenescu nu a reuşit să detensioneze conflictul şi toate eforturile de reunire nu au avut succes. Arsenescu a rămas să conducă un grup de 15 persoane, iar lui Toma Arnăuţoiu i s-au alăturat 8 persoane. Grupul lui Arsenescu intră treptat în disoluţie, mulţi dintre membri căutîndu-şi adăpost în diferite localităţi. În aprilie 1951, mai făceau parte, pe lîngă colonelul Arsenescu, Victor Suicescu, Miron Grigore, Ioan Andreescu, Sever şi Ioan Vasilescu, Romu Luca, Iosif Cotescu, Ioan Roşca şi Constantin Stănescu. La această dată, grupul se împrăştiase, cei de mai sus adăpostindu-se în diferite locuri. Romu Luca, de pildă, „s-ar ascunde în Bucureşti, ocupîndu-se cu comerţul de zarzavat". Au fost, pe rînd, prinşi de Securitate. Ion Roşca, fugit în munţi din 2 martie 1949 este capturat la domiciliul său în 7 noiembrie 1952; „la data de 21 octombrie 1952 a fost împuşcat mortal banditul Stănescu Constantin, născut la 2 februarie 1907 în comuna Ţigăneşti, raionul Topoloveni, fiul lui Dumitru şi Floarea, fost ofiţer [...]. Tot în urma acţiunii informative întreprinsă de organele noastre, la data de 28 noiembrie 1952, la locuinţa mamei sale din oraşul Cîmpulung Muscel este prin viu banditul Suicescu Victor, născut la 11 iulie 1914 în oraşul Cîmpulung Muscel, fiul lui Nicolae şi Elena, necăsătorit, de profesiune contabil, ca studii fiind absolvent al Şcolii Superioare de Comerţ". Arsenescu pleacă şi el din munţi în septembrie 1949, adăpostindu-se în Cîmpulung şi în comunele din jur, iar în lipsa sa partizanii rămaşi sînt daţi pe mîna Securităţii de Ion Chircă, după ce acestuia îi fusese „răpit" fratele şi cei 5 copii i-au fost duşi la orfelinat (Ioana Voicu-Arnăuţoiu, *op. cit*, pp. 260-261; ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57-59, 301, 407-408; *Cartea Albă*..., pp. 198, 278, 364-365). Colonelul Gheorghe Arsenescu a fost prins de Securitate în 1950 şi avea să fie executat în 30 mai 1962 la Jilava (C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în temniţe*...).

locotenent de Miliţie şi un ostaş de Securitate. S-a stabilit că bandiţii îşi creaseră o organizaţie de sprijin formată din 30 de elemente, care au fost arestate[449].

Regiunea Baia Mare

Banda Pop-Oniga[450] a luat fiinţă iniţial în anul 1949, din rămăşiţele bandei Popşor[451], la care s-au alăturat fugarii chiaburi, legionari şi fii de chiaburi, dezertorii din detaşamentele de muncă, ajungînd la un număr de 18 elemente. Nu s-au înregistrat atacuri din partea bandei, bandiţii făcînd uz de foc numai pentru acoperirea retragerii în contactul avut cu patrulele de Miliţie. Aceasta s-a datorat faptului că aveau sprijin din partea familiilor şi a elementelor de legătură[452]. Legăturile lor se bazau pe familii şi rude[453], precum şi pe

449. În final, aveau să fie condamnate, în mai 1959, 97 de persoane din „lotul Arnăuţoiu". S-au pronunţat 16 condamnări la moarte. Execuţiile au avut loc în seara de 18 iulie 1959 şi s-au succedat de-a lungul nopţii, din sfert în sfert de oră. Primul a fost executat Toma Arnăuţoiu (*Ibidem*, pp. 717, 873-891).

450. Nicolae Pop din Lăpuşul Românesc şi Atanasie Oniga, preotul greco-catolic din aceeaşi localitate au fost consideraţi de Securitate şefii acestui grup de rezistenţă. Pop era pădurar, avînd gospodăria la poalele Ţibleşului, la 16 kilometri de comună. Avea 16 hectare de pămînt, moară, stupi şi vite. Ajutase mulţi fugari din munţi cu hrană şi adăpost – pînă cînd într-o noapte de mai a anului 1949, a fost somat de trei pădurari din localitate şi de un securist să-şi predea arma de serviciu: cei patru îl prinseseră pe fugarul Vasile Paşca. Pop a fugit prin ieşirea din spate a casei şi s-a refugiat în munţi, nu înainte de a reuşi să-l elibereze în cursul nopţii pe fugarul prins. Li s-au alăturat mai mulţi ţărani maramureşeni, în special tineri din zona Ieudului şi rămăşiţe ale grupului de rezistenţă din zona Ieudului, condus de Ion Popşa (vezi nota următoare). Atanasie Oniga a fost nevoit să fugă în munţi după un incident petrecut în comună în 26 octombrie 1948, de Sfîntul Dumitru, cînd enoriaşii săi i-au obligat pe activiştii de partid veniţi să facă propagandă ateistă să se „boteze" îmbrăcaţi în rîul Lăpuş. Tocmai secretarul PMR pe plasă, Timofte Ploian, însoţit de Gheorghe Rozar şi Gheorghe Rus, s-a ales cu capetele sparte de enoriaşii greco-catolici, care au crezut că aceştia au venit să le ia preotul, după ce statul le luase biserica. Au urmat represaliile ale Securităţii împotriva lăpuşnenilor, soldate cu zeci de arestări şi condamnarea la închisoare a zeci de ţărani în 15 februarie 1949, pentru „delictul de agitaţie publică". Fugit în munţi în aceste împrejurări, preotul Oniga a fost susţinut de ţăranii din zonă, dintre care unii i s-au alăturat. Unindu-se cu oamenii lui Pop, au format grupul „Ţibleşul", care număra iniţial 18 persoane (Ştefan Bellu, *Pădurea răzvrătită. Mărturii ale rezistenţei anticomuniste*, Ed. Gutinul, Baia Mare, 1993, pp. 58-60, 73-76).

451. Este de fapt vorba de grupul de rezistenţă organizat de fraţii Ion şi Vasile Popşa din Sighet, în zona Ieud-Rozavlea de pe Valea Izei, în contextul încercării autorităţilor comuniste (prin prefectul Odoviciuc) de alipire a Maramureşului la Ucraina. În zilele de Paşti ale anului 1949, grupul a fost destrămat, în urma acţiunilor trupelor NKVD conduse de maiorul Davidenko. Vasile Popşa a fost împuşcat, Ion Popşa a fost arestat şi închis la Piteşti, iar supravieţuitorii s-au alăturat ulterior grupului „Ţibleşul" condus de Pop şi Oniga (Şt. Bellu, *op.cit.*, pp. 58-59).

452. Începînd cu noaptea de 9 spre 10 ianuarie a anului 1952, s-au derulat valuri de arestări ale susţinătorilor grupului. Au fost condamnaţi la ani grei de închisoare zeci de oameni, iar alte zeci de familii au fost deportate (*Ibidem*, pp. 82-83).

453. După fuga lui Pop în munţi, de pildă, după cum relatează Elena Brendea, fiica fugarului, mama sa a îndurat „trei zile şi trei nopţi de bătăi şi de umilinţe. Cel mai greu au chinuit-o pe mama pentru ca să spună unde a fugit şi unde se ascunde tata. Era să-şi dea sufletul. Ca să nu moară, au chemat medicul să-i facă o injecţie. Dar n-au chemat medicul uman, ci pe cel veterinar, spunînd că acela-i pentru vaci şi scroafe. După ce au ţinut-o trei zile în faţa Miliţiei, învelită într-un cearşaf, au dus-o într-o căsuţă a femeii de serviciu de la Miliţie. A zăcut în pat 17 săptămîni" (*Ibidem*, pp. 61-62).

elementele mistice. Conducătorul de fapt al bandei era Oniga Atanase, fost preot greco-catolic, în vîrstă de 45 ani, fiul unor chiaburi din com. Suciul de Jos – Raionul Tg. Lăpuş. A dispărut de la domiciliu, devenind fugar, în anul 1948, fiind urmărit de organele de Stat, pentru instigarea populaţiei la rebeliune, cu ocazia unificării bisericii.

În acţiunea de lichidare a bandei au fost folosite cu succes combinaţiile informative. Astfel un grup de 5 elemente din această bandă au fost capturate în urma unei combinaţii ingenioase, prin studierea şi recrutarea unui element, a cărui soţie – sora unui bandit – avea legături cu acesta. Acest informator, bine instruit, a determinat pe soţia sa să facă legătura bandiţilor cu doi preoţi greco-catolici fugari, urmăriţi de autorităţi, pe care în prealabil îi ascunsese în pivniţa locuinţei sale. Aceşti doi preoţi erau în realitate două organe de Miliţie. O dată făcută legătura cu organele noastre, acestea şi-au creat momentul prielnic şi au deschis foc, omorînd un bandit, rănind un al doilea şi prinzîndu-l viu pe al treilea. În urma cercetării operative a bandiţilor prinşi vii, au mai fost arestate încă două elemente din bandă[454].

În luna ianuarie 1953, au fost prinşi bandiţii Oniga Atanase şi Dobre Mircea, conducători ai bandei, prin utilizarea informatorului de calitate „Borhuţ". Acest informator, bine verificat şi instruit a fost lansat în teren ca fugar, reuşind să identifice şi să ia legătura cu elementele principale de sprijin ale conducătorilor bandei. Prin cercetarea operativă a acestora, s-a reuşit arestarea celorlalţi bandiţi. În luna decembrie 1952, a fost arestat şi banditul Pop Nicolae[455]. Au fost prinse în total din această bandă 11 elemente,

454. Un raport al Securităţii din ianuarie 1953 (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57-69) consemna cum s-a derulat acţiunea „la data de 13 septembrie 1952, organele de Miliţie efectuînd o acţiune operativă în hotarul comunei Ieud, raionul Vişeu, într-o colibă reuşesc să prindă viu pe banditul Chindriş Ştefan, iar Hotico Dumitru este împuşcat mortal. Chindriş Ştefan este născut la 17 iulie 1928 în comuna Ieud, raionul Vişeu, fiul lui Vasile şi Ioana, de profesie agricultor, ţăran mijlocaş, neîncadrat politic; susnumitul, dezertînd din armată, se înrolează în această bandă. Hotico Dumitru este născut la 15 octombrie 1929, în comuna Ieud, raionul Vişeu, fiul lui Gavrilă şi Ioana, de profesie agricultor, ca studii posedă 5 clase primare, origina socială ţăran mijlocaş. Dezertînd din armată, se înrolează în banda Pop-Oniga. În noaptea de 28-29 septembrie 1952, bandiţii Chindriş Dumitru şi Chindriş Vasile s-au prezentat de bunăvoie la Postul de Miliţie Ieud, raionul Vişeu". După dispersarea grupului, cei patru se retrăseseră în zona Ieudului, vreme în care, relatează în zilele noastre Ştefan Chindriş circumstanţele acelei trădări, „eu am avut o întîlnire cu nevastă-mea. Printre altele, ea mi-a vorbit atunci şi de propunerea lui frate-său să-i primim între noi pe încă doi fugari. Nu aveam de ce să mă tem de cumnatul meu, care în mai multe rînduri m-a ajutat cu alimente şi informaţii". Pentru a forţa predarea celor care au scăpat din capcană, familiile acestora au fost arestate şi ameninţate cu execuţia (Şt. Bellu, *op.cit.*, p. 88).

455. Delatorul a fost un pădurar din Dealu Mare, jud. Sălaj, unde preotul Oniga şi studentul Mircea Dobre erau adăpostiţi în casa părinţilor călugărului Nifon Casian de la Rohia. În noaptea de 5 spre 6 ianuarie 1953, „preotul Atanasie Oniga a avut o presimţire rea, o stare de neliniştе". Cu tot gerul Bobotezei, cei doi hotărăsc să părăsească casa a doua zi, dar sînt înconjuraţi de Trupele Securităţii în cursul nopţii. Aveau doar un pistol cu un singur cartuş. Dobre este împuşcat în picior şi prins în curtea casei, pe cînd ieşea spre a se preda. Părintele Oniga a fost împuşcat prin uşă. La Spitalul din Dej, mai apucă să-i spună dr. Steinfeld, un vechi prieten, care l-a operat: „Îi iert pe toţi, iartă-i şi Tu, Doamne!". Cu toate eforturile familiei, anunţată de moartea preotului 11 ani mai tîrziu, nu s-a putut afla nici măcar locul în care Atanasie Oniga a fost înmormîntat. Cu cîteva zile înainte, pe 30 decembrie 1952, Nicolae Pop, afectat de o pareză, se afla în localitatea Ungureni. După ce s-a spovedit şi s-a împărtăşit, le-a cerut celor care îl adăposteau să îl ducă cu o sanie şi să îl depună în Lunca Lăpuşului. A fost găsit de doi localnici pe malul Botizei, cărora prin semne le-a cerut să-l depună la Miliţie. Nu se ştie cît a mai trăit şi unde este înmormîntat (*Ibidem*, pp. 81-85).

dintre care 8 bandiţi în etapa actuală, printre care şi conducătorii bandei. Deşi s-au obţinut unele rezultate, totuşi în activitatea grupului operativ instruit pentru lichidarea bandei Pop-Oniga, s-au constatat şi lipsuri în munca cu agentura, principala fiind lipsa de verificare şi de instruire a informatorilor. Astfel, în urma unui studiu greşit, a fost recrutat ca informator numitul Boca Pavel, care după un instructaj superficial, i s-au trasat sarcini, sarcini pe care respectivul le-a adus la cunoştinţa bandiţilor. Ulterior, grupul operativ stabilind dubla sa activitate, a trecut la cercetarea lui, iar în timpul cercetării profitînd de lipsa organelor noastre, s-a spînzurat. Un alt caz este al informatorului Pop Ioan, element principal de sprijin al bandiţilor, care deşi avea cunoştinţă de locul unde se găsesc aceştia, totuşi nu l-a adus la cunoştinţa organelor noastre, nici chiar atunci cînd s-a trecut la reţinerea sa. Faptul că era dublu a fost confirmat de bandiţii arestaţi. De altfel, se remarcă la grupul operativ Baia Mare, lipsa că au introdus în agentură elemente insuficient studiate.

Regiunea Timişoara

Banda Işfănuţ Dumitru, zis Sfîrloagă, activează în zona Teregova – Cornereva – Domaşna, fiind formată din 10 elemente, în majoritatea foşti legionari. A luat fiinţă în anul 1950, prin regruparea rămăşiţelor bandei fostului colonel Uţă şi Spiru Blănaru[456], la care s-au alăturat ulterior şi alte elemente urmărite de organele de stat. Aceasta a fost cea mai teroristă bandă, săvîrşind un număr de 10 crime, în special împotriva activiştilor de partid şi a organelor de stat. Astfel, bandiţii au asasinat pe asesorul popular de la Judecătoria din Teregova, pe secretarul organizaţiei de bază din com. Rusca, anume Lazăr Cernescu[457], pe deputata Sfatului Popular din com. Verendin, Munteanu Cala„ pe soţia preşedintelui Sfatului Popular din com. Rusca, anume Dobre Floarea, membră de partid propusă ca preşedintă a Gospodăriei Colective, pe secretarul organizaţiei Frontul Plugarilor din Raionul Caransebeş, Rotescu Filip, pe Davidescu Eftimie, secretarul organizaţei de bază din com. Rusca etc.

La 31 mai 1951, bandiţii Işfănuţ Dumitru şi Balinca Gheorghe au atacat Statul Popular al com. Barovenii Vechi, rupînd afişe şi tablouri. Au luat cu ei pe paznicul Sfatului şi au ridicat 8 persoane, printre care şi pe secretarul organizaţiei de bază, îndreptîndu-se cu ei spre muntele Semenic. Miliţianul Păsărică a fost împuşcat mortal. De asemeni, a mai fost asasinată în mod bestial o colaboratoare a organelor noastre, tăindu-i-se sînii şi ciopîrţindu-i-se tot trupul cu briciul. Datorită activităţii teroriste desfăşurate, banda a creat o stare de nelinişte în rîndul populaţiei din regiune, stînjenind şi activitatea organelor de partid şi de Stat.

Işfănuţ Dumitru zis Sfîrloagă, conducătorul bandei, în vîrstă de 46 ani, este fiul unor ţărani mijlocaşi din com. Domaşna, fost rotar în comuna natală, fost legionar şi membru în fostul PNŢ-Maniu. În anul 1945, a fost condamnat la 7 ani închisoare pentru crimă. În

456. Grupul condus de colonelul Ion Uţă a fost lichidat de Securitate după lupte grele, în dimineaţa zilei de 7 februarie 1949, în urma denunţului lui Andrei Vădraru. Iniţiativa acţiunilor armate anticomuniste în Munţii Banatului a fost preluată de partizanii bănăţeni conduşi de Spiru Blănaru, care a realizat una dintre cele mai spectaculoase acţiuni ale rezistenţei armate, atacînd postul de jandarmi Teregova, de unde au eliberat alţi doi partizani. Operaţiunile represive împotriva rezistenţei din munţii Banatului s-au realizat sub coordonarea generalului Băjenaru, a colonelului Coloman Ambruş şi a maiorului Aurel Moiş (vezi lucrarea *Rezistenţa anticomunistă din munţii Banatului în documente*, Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 2000, *passim*).

457. De fapt, după cum am mai arătat deja, cel care l-a omorît pe „Lazăr de la Rusca" a fost Ioan Beg, din grupul condus de doctorul Emilian Liviu Wuk.

noiembrie 1948, evadează din penitenciar împreună cu Mutaşcu Dumitru zis Fus, încadrîndu-se în banda condusă de fostul colonel Uţă Ioan. După depistarea bandei, reuşind să scape împreună cu alte elemente, se constituie într-o nouă bandă, comiţînd crime şi tîlhării.

Elemente mai importante în bandă au fost şi:

– Duicu Nistor, care a făcut parte din mişcarea legionară iar în anul 1948 a făcut parte din banda fostului col. Uţă şi Mutaşcu Dumitru zis Fus, fost membru în mişcarea legionară şi PNŢ, condamnat în 1945 la 7 ani închisoare pentru crimă şi încarcerat la Lugoj, de unde reuşeşte să evadeze, încadrîndu-se în banda fostului col. Uţă.

În lupta împotriva bandei, timp de 3 ani de zile pînă la începutul acestui semestru, nu se obţinuse nici un rezultat. Începînd din luna iulie 1952, ca urmare a muncii informative dusă de către Regiune şi a acţiunilor operative cu efective mici, s-a reuşit să fie împuşcaţi bandiţii Işfănuţ Dumitru zis Sfîrloagă, şeful bandei, Duicu Nistor şi Ciovică şi prinşi vii bandiţii Curescu Victor, Balica Gheorghe şi Baderca Iancu, fiind distrusă astfel în majoritate banda din Severin, rămînînd necapturaţi 5 bandiţi[458]. Prinderea acestor bandiţi s-a datorat utilizării unor informaţii de calitate, legaţi de bandă, studierii şi prelucrării temeinice, precum şi utilizării combinaţiilor informative. Informatorul utilizat pentru prinderea bandiţilor Balica Gheorghe şi Baderca Iancu, datorită justei prelucrări, a atras pe bandiţi în locuinţa sa, i-a dezarmat, i-a imobilizat şi i-a predat organelor de stat[459]. Tot în acţiunea împotriva bandei Işfănuţ Dumitru, s-a văzut că exploatarea justă şi operativă a cercetărilor, a dat rezultate bune. Fiind cercetat operativ banditul Curescu Victor, a rezultat un elemente de sprijin al banditului Işfănuţ Dumitru. Acesta a fost identificat în persoana chiaburului Roiu Avram, care a fost luat cu legenda verificării situaţiei militare şi adus la Regiunea de Securitate Timişoara. Acesta, la anchetă, a recunoscut că îl avea

458. Grupul condus de Işfănuţ (din care făceau parte Dumitru Mutaşcu, Nistor Duicu, Iancu Badelca, Ioan Caraibot, Victor Curescu, Gheorghe Serangău, Lazăr Vadraliu şi Nicolae Ciurică) este semnalat pentru prima dată în rapoartele Securităţii în 2 septembrie 1949, la poalele Semenicului. Se ştia doar că este format din circa 10 persoane. În martie 1951 au atacat o maşină a Securităţii, ceea ce a provocat „o acţiune intensă de informare asupra bandei, prin reţeaua recrutată în jurul membrilor de familie, prieteni şi rude, precum şi în jurul concubinelor acestora". Ca urmare a capcanei desfăşurate în întreaga zonă printre persoanele de sprijin, securiştii au reuşit în august 1952 uciderea lui Nistor Duicu, „zis Boeru, născut la 20 ianuarie 1920 în comuna Domaşna, Raionul Mehadia, fiul lui Nistor şi Petria, de profesie agricultor" şi a fost prins viu Victor Curescu. Işfănuţ a fost prins în urma divulgării de către acesta din urmă a locului unde se ascundea, în comuna Sadova Nouă: „pe baza acestei informaţii, organele noastre, în colaborare cu organele de Miliţie, la data de 29 septembrie 1952, efectuînd o percheziţie domiciliară într-un adăpost special amenajat în grajdul chiaburului Rain Avram, a fost găsit banditul Işfănuţ Dumitru, care în timpul acţiunii a fost rănit mortal, prin aruncarea unei grenade". Fusese „de profesie agricultor şi rotar" din Mehadia, născut în 1906, fiul lui Ioan şi al Anei: „în anul 1948, fiind deţinut în penitenciar, unde îşi ispăşea o condamnare de 7 ani închisoare pentru crimă de omor [sic!] reuşeşte să evadeze şi se încadrează în banda colonelului Uţă Ioan. După depistarea bandei Uţă Ioan, banditul Işfănuţ Dumitru reuşeşte să formeze o bandă compusă, în majoritate, din elemente urmărite pentru activitate în cadrul bandei Uţă" (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57-69).

459. Un lanţ întreg de delaţiuni a dus la lichidarea grupului. După cum am menţionat, Victor Curescu a fost prins datorită informatorului „Corbu", nimeni altul decît socrul său. Torturat în anchetă, Curescu a divulgat nu numai locurile în care se adăposteau tovarăşii săi, ci şi persoanele care i-au sprijinit. Faptul că nu a colaborat de bunăvoie cu Securitatea este ilustrat de condamnarea sa la moarte şi executarea în Penitenciarul Caransebeş în 13 august 1953 (C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în temniţe...*). Dionisie Oberşterescu din Lăpuşnicu Mare, zis „Bogatu" (avea gater, moară şi cazan de ţuică) care le oferise în cîteva rînduri hrană şi adăpost, este denunţat şi

ascuns în grajdul casei sale pe fugarul Işfănuţ Dumitru. Chiaburul Roiu Avram[460] a fost prelucrat şi apoi pus în libertate, ajungîndu-se astfel la prinderea banditului. Trebuie menţionată rapiditatea cu care s-a acţionat cu această ocazie, în exploatarea materialului rezultat din anchetă şi efectuarea combinaţiei informative.

În acţiunea de lichidare a bandei, s-au făcut cunoscute şi o serie de lipsuri. Astfel, au fost cazuri cînd deşi informatorii aveau posibilităţi şi ar fi putut obţine rezultate, totuşi, din lipsă de instructaj şi dirijare, acţiunile au fost ratate.

Lipsa de instructaj a informatorilor, a fost determinată uneori şi de întreruperea legăturilor cu aceştia, din partea organelor de Securitate. Demn de menţionat este cazul informatorului „Corbu"[461] din banda Işfănuţ Dumitru, cu care nu se luase legătura din ianuarie 1952, deşi acesta avea reale posibilităţi. De altfel, acest lucru s-a verificat, întrucît prin reactivizarea şi folosirea sa, au fost atraşi în cursă şi capturaţi banditii Duicu Nistor şi Curescu Victor. În aceeaşi bandă, aceeaşi situaţie a fost şi cu informatorii „Lupu", „Grasu" şi „Mitică". De asemeni, informatorul „Nicu" al organelor de Miliţie din Teregova, deşi avea reale posibilităţi de infiltrare în banda lui Işfănuţ Dumitru, totuşi organul informativ respectiv nu a folosit aceste posibilităţi, utilizînd informatorul printr-un instructaj superficial, în acţiuni laterale[462].

---

apoi „prelucrat" la rîndul său de Securitate. El a fost cel care i-a dezarmat pe Gheorghe Balica şi Iancu Baderca (de 21, respectiv 24 de ani), adăpostiţi în gospodăria sa, după care i-a predat autorităţilor în data de 10 noiembrie 1952. Balica şi Baderca, primul muncitor şi al doilea ţăran sărac, au fost executaţi o dată cu Victor Curescu în 13 august 1953. Restul de 5 „bandiţi" au fost prinşi tot în urma unei trădări: „grupul operativ [din cadrul Serviciului Bande, care se ocupa de „lichidarea" partizanilor bănăţeni – n.n.], folosind prilejul decretului de graţiere, reuşeşte să determine pe părinţii fugarului Budescu Iosif să-l predea pe fiul lor. Ţinîndu-se seama de posibilităţile acestui fugar de a intra în legătură cu banda, la predarea fugarului, care s-a făcut la sălaşul părinţilor săi, acesta a fost prelucrat pe loc şi lăsat mai departe în poziţia de fugar, dîndu-i-se sarcina să intre în legătură cu banditii. Această combinaţie a avut ca rezultat luarea legăturii de către fugarul lansat cu familia banditei Vlădescu Maria, de care a fost primit cu încredere şi i s-a lăsat să înţeleagă că va fi pus în legătură cu banditii. Trebuie menţionat că deoarece grupul operativ nu a luat măsuri de asigurarea conspirării acestei combinaţii, aceasta a făcut ca în timp ce informatorul se afla într-o misiune, a fost semnalat Raionului de Securitate Mehadia, care a luat măsuri de reţinere a lui. Această lipsă a fost remediată imediat de grupul operativ, care fiind sesizat, a ordonat punerea lui imediată în libertate şi lansarea în continuare ca fugar". Aşa cum relevă rapoartele Serviciului Bande din 13 ianuarie 1953 şi 8 mai 1953 (vezi ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57-69, respectiv dosar 10135, f. 13-31), asemenea acţiuni de infiltrare a „bandelor" cu fugari recrutaţi de Securitate sau prin constrîngerea gazdelor şi susţinătorilor partizanilor din munţi de a-i preda sau a anunţa Securitatea de prezenţa lor au avut succes, ducînd la arestarea şi împuşcarea rămăşiţelor grupurilor partizanilor bănăţeni în vara anului 1953. Grupurile de acţiune ale Securităţii au fost în toate cazurile disproporţionat de mari şi avantajate de obţinerea de informaţii, de cele mai multe ori prin şantaj. Ceea ce astăzi poate fi socotit cu uşurinţă trădare atunci nu era decît un reflex de apărare a propriei persoane, în raport cu dezlănţuirea forţelor represive. Singurul lucru care nu poate fi însă trecut cu vederea este că, în majoritatea cazurilor, decizia de a oferi informaţii în legătură cu partizanii a echivalat cu condamnarea lor la moarte.

460. În alte documente, apare cu numele Rain Avram.

461. Socrul lui Victor Curescu, în sarcina căruia pot fi puse lungul lanţ de execuţii care au urmat.

462 „Banda Işfănuţ" fusese încadrată cu numeroşi informatori, din care au fost „scoşi" 34, 4 fiind chiar arestaţi, pentru că „din ancheta efectuată asupra banditilor prinşi" a reieşit că aceştia au fost „informatori dubli", sprijinind în acelaşi timp şi „banda". În mai 1953, se lucra cu „37 informatori, dintre care 7 calificaţi". Tot la această dată se preconizau „combinaţii informative" pentru prinderea restului „banditilor", dintre care reţinem: „grupul operativ, folosind prilejul

În desfăşurarea combinaţiilor întreprinse, au fost cazuri cînd datorită unor lipsuri în munca operativă, acţiunile au fost ratate. Astfel, în luna iulie 1952, prin informatoarea „Lina" s-a reuşit să fie atras într-un loc cunoscut, banditul Ciurcă Nicolae. Deşi informatoarea a stat o zi întreagă de vorbă cu banditul şi deşi pînda formată din organe de Securitate şi Miliţie a fost anunţată de prezenţa banditului, totuşi aceştia s-au grăbit şi au deschis foc, fără o încercuire prealabilă, ceea ce a permis banditului să dispară. De asemenea, printr-o combinaţie în care s-a reuşit atragerea în cursă a bandiţilor Işfănuţ Dumitru, Ciurcă Nicolae şi Stănescu Constantin, aceştia au scăpat datorită descoperirii prezenţei trupelor noastre, dintr-o greşeală a lt. Varody Emerik, de la DRSS Timişoara[463].

În acţiunea dusă împotriva bandei, s-a constatat uneori lipsa de înţelegere a rolului ce revine Trupelor de Securitate. Astfel, au fost situaţii cînd s-a trecut la acţiune pe baza unui plan întocmit de organele de Securitate şi Miliţie, fără o consultare prealabilă cu Comandantul Trupelor de Securitate, punerea acestuia în situaţia, făcîndu-se în grabă şi superficial. Un astfel de caz s-a petrecut cu ocazia acţiunii din zona Oraviţa, cînd planul s-a întocmit fără prezenţa comandantului de pluton, care sosind în zonă nu cunoştea măcar nici misiunea plutonului său. Un alt caz care oglindeşte lipsa de înţelegere a sarcinilor, este cel petrecut la Drăgăneşti (15 km sud-vest Lugoj), unde organele de Securitate au respins fără a analiza propunerea comandantului unui pluton de Securitate ce acţiona, de a trece imediat la scotocirea zonei fixată în care militarii văzuseră pe bandiţi. Acţiunea fiind lăsată pe a doua zi, a dat posibilitatea bandiţilor să iasă din zonă, folosind întunericul.

Tot în Regiunea Timişoara, exista banda dr. Wuk Liviu, compusă din 6 elemente dintre care 3 legionari. A luat fiinţă în anul 1949, cînd Dr. Wuk Liviu, urmărit pentru activitatea legionară şi pentru activitatea în cadrul bandei Kera, s-a grupat cu fugarii legionari Hatnagea Anton şi Hatnagea Virgil, constituindu-se în bandă. În octombrie 1950, se încadrează în bandă urmăriţii de drept comun Beg Ioan şi Dragan Ştefan, iar în anul 1951, dezertorul Hlobil Iosif. Banda activa în zona Isverza – Zorlenţul Mare din Raionul Reşiţa – Reg. Timişoara. Şeful bandei este Wuk Liviu, medic uman în vîrstă de 49 de ani, născut în com. Zorlenţul Mare, Raionul Reşiţa, fiind fiul unor funcţionari. A făcut parte din mişcarea legionară, încadrîndu-se apoi în fostul PNŢ, unde a depus o vie activitate, în special în perioada alegerilor din 1946. După dizolvarea PNŢ-ului, activează în cadrul organizaţiei legionare din Raionul Reşiţa, iar în 1948, cu ocazia depistării acestei organizaţii, dispare de la domiciliu, încadrîndu-se în banda Kera. În anul 1949, după lichidarea bandei Kera, Wuk Liviu constituie o nouă bandă, al cărui conducător devine[464].

Organele MSS au reuşit să aresteze în cursul lunii august 1952, pe bandiţii legionari Hatnagea Anton şi Hatnagea Virgil[465], iar în cursul lunii decembrie 1952, acţionînd asupra elementelor de sprijin, iniţial informativ şi apoi prin descinderi şi cercetări

---

decretului de graţieri, reuşeşte să determine pe părinţii fugarului Budescu Iosif să-l predea pe fiul lor. Ţinîndu-se seama de posibilităţile acestui fugar de a intra în legătură cu banda, la predarea fugarului, care s-a făcut la sălaşul părinţilor săi, acesta a fost prelucrat pe loc şi lăsat mai departe în poziţie de fugar, dîndu-i-se sarcina să intre în legătură cu bandiţii. Această combinaţie a avut rezultat luarea legăturei de către fugarul lansat cu familia banditei Vlădescu Maria" (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 24-25).

463. Capcana fusese întinsă la stîna tatălui lui Nicolae Ciurcă din muntele Buza Osiei, la data de 1 septembrie 1952. Ajuns căpitan, Varody a fost implicat în 1956 în reprimarea mişcărilor de la Timişoara de solidarizare cu revoluţia ungară (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 298).

464. Nu avem date despre „banda Kera". În legătură cu grupul doctorului Wuk, vezi nota 403.

465. Tată şi fiu.

operative, au identificat locul unde se aflau ascunşi banditii dr. Wuk şi Dragan Ştefan, astfel că la data de 6 decembrie 1952, în urma acţiunii întreprinsă de organele de Securitate şi Miliţie, banditii au fost capturaţi. Asupra banditilor s-a găsit următorul armament: 2 pistoale mitralieră, 64 cartuşe, 2 pistoale Parabellum cu 8 cartuşe, 3 grenade defensive şi o busolă, precum şi un benoclu de tip militar. De asemeni, au mai fost arestate un număr de 12 elemente de sprijin ale banditilor.

Regiunea Hunedoara

Banda Vitan Petru, este o rămăşiţă a bandei legionare Caragea Lazăr[466], care a fost depistată în anul 1949. Cu acest prilej, legionarii Vitan Petru, Nandra Iosif, Ciucurescu Constantin şi Marilă Filimon[467] au reuşit să scape nearestaţi, regrupîndu-se şi constituind o nouă bandă, sub conducerea lui Vitan Petru. Vitan Petru, în vîrstă de 34 de ani era originar din com. Găieşti[468], fiind fiul unor ţărani mijlocaşi. A fost membru în mişcarea legionară unde a deţinut funcţia de şef de cuib, iar în anul 1948 a dispărut de la domiciliul, încadrîndu-se în banda teroristă condusă de Caragea Lazăr. După depistarea acesteia, în anul 1949 reuşeşte să scape şi împreună cu alte trei elemente legionare constituie o nouă bandă. Lichidarea acestei bande, s-a făcut pe baza unei acţiuni informative juste a oganelor MSS, pe lîngă unele dintre elementele de sprijin ale banditilor, reuşindu-se capturarea a 4 elemente[469].

---

466. Lazăr Caragea conducea un grup de rezistenţă în Ţara Haţegului în anul 1948, „lichidat" în anul 1949, majoritatea membrilor acestuia fiind ucişi în luptele cu Trupele de Securitate sau arestaţi.
467. Nandra se născuse la 16 mai 1922 în satul Băeşti, raionul Haţeg. „A fost simpatizant al partidelor istorice, iar în 1949 a făcut parte din banda condusă de Caragea Lazăr." În acest grup al lui Caragea activase din 1948 Constantin Ciucurescu, născut la 25 septembrie 1913 în comuna Pui, satul Galaţi, cătunul Gura Luncii, „care a făcut parte din mişcarea legionară", ca şi consăteanul său Filimon Marilă, născut în 20 mai 1905, „fost membru PNL-Brătianu, chiabur" (*Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 365-366).
468 În alte documente, apare informaţia potrivit căreia ar fi fost din satul Bogaţi, comuna Rîul Alb, raionul Haţeg, născut la 7 februarie 1914 şi că a fost şef de cuib legionar (*Ibidem*).
469. În luna august a anului 1952, grupul lui Petru Vitan „zis Ghebereci" a fost semnalat în munţii din Ţara Haţegului, „la locul numit Rîu Bărbat-Faţa Galerului. Pe baza acestei informaţii, a fost întreprinsă o acţiune de către Trupele de Securitate, fără a se ajunge la un rezultat pozitiv. Încă din luna iulie a.c., a apărut ca element de legătură al banditului Marilă Filimon inginerul Mureşan din comuna Pui, raionul Haţeg, care este deseori vizitat de soţia banditului. Soţia banditului a afirmat faţă de un colaborator al nostru că ea are noroc cu inginerul Mureşan, care mereu a îndemnat-o să lupte, care îi spune că a trecut ce a fost mult şi a rămas puţin. Inginerul Mureşan este ţinut în strictă supraveghere de către DRSS Hunedoara. Întrucît soţia banditului are multă încredere în acest inginer, de DGSS se studiază posibilitatea unei combinaţii informative, în care să fie folosit inginerul Mureşan, în scopul de a determina pe banditul Marilă Filimon, prin soţia acestuia, să-i predea pe ceilalţi banditi şi, în acest caz, lui nu i se va întîmpla nimic" (*Ibidem*, pp. 348-349). Trădarea nu s-a produs. Inginerul Mureşan, ca şi Filimon Marilă, cel pe care refuzase să-l dea pe mîna Securităţii, aveau să moară la Aiud, primul în 1960, iar cel de-al doilea în 1962 (C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în închisori...*). Grupul Vitan a fost lichidat în 21 noiembrie 1952, în urma unei acţiuni „informativ-operative", ceea ce relevă că Trupele Securităţii au acţionat prompt în baza semnalării bandei de către informatori: „în timpul acestei acţiuni, banditul Nandrea Iosif, în timp ce intenţiona a se preda organelor care le înconjurase adăpostul, a fost împuşcat printr-un foc de armă de către banditul Vitan Petru. După împuşcarea acestuia, Vitan Petru s-a sinucis prin împuşcare. În urma cercetărilor

În această perioadă, au mai fost lichidate încă o serie de grupuri mai mici, formate din 2-3 elemente şi un număr de fugari izolaţi.

Cele mai importante grupuri de acest fel lichidate, sînt:

- Grupul Dan Constantin, din Reg. Bîrlad, compus din 2 elemente[470];
- Banda Marcovici Gheorghe[471], din Regiunea Galaţi, formată din 3 elemente, dintre care au fost prinse două;
- Grupul Corduneanu Vasile[472], din Reg. Bacău, format din 2 elemente;

---

efectuate asupra banditului Nandrea Iosif şi asupra tatălui banditului Ciucurescu Constantin, a rezultat că bandiţii Ciucurescu Constantin şi Marilă Filimon se ascund la un cetăţean din comuna Puí, satul Galaţi, cătunul Gura Luncii. Organele noastre, efectuînd o descindere domiciliară la domiciliul indicat, au reuşit a prinde vii pe bandiţii Ciucurescu şi Marilă" (raport al Serviciului Bande din 13 ianuarie 1953, ASRI, fond D, dosar 2168, f. 57-69).

470. Într-o sinteză întocmită în problema bandelor, pe perioada 10 august-10 septembrie 1952, de Securitate (*Ibidem*, dosar 2168, f. 166-192; *Cartea Albă...*, vol. 2, pp. 340-352), se arată: „această bandă, compusă din 3 elemente, deşi a fost urmărită informativ, nu ne-a fost semnalată. Din unele informaţii, membrii acestei bande s-ar menţine ascunşi în pădurile din jurul comunelor Adam, Cărăpăceşti, Fundeanu, Nicopol şi Căuieşti. De asemenea, în ziua de 26 august a.c., banda este semnalată că s-ar afla în pădurea Mîndrea din împrejurimile satului Brătuleşti, comuna Corod, regiunea Bîrlad. Se semnalează că elementele ce compun această bandă nu au fost urmărite pentru fapte politice, ele fiind urmărite pentru sabotaj [probabil nepredarea cotelor agricole - n.n.] sau dezertare din armată. În luna aprilie a.c. de către această bandă fiind împuşcat locuitorul Prisăcaru Constantin şi rănit locuitorul Ciobanu Ioan, ambii din satul Cărăpăceşti, raionul Bîrlad, în timp ce făceau parte din paza obştească a acestui sat, au fost luate măsuri de urmărire a ei şi de către organele Securităţii Statului. Pentru stabilirea locului unde se află şi trecerea la lichidarea acestor bandiţi au fost recrutaţi un număr de 25 informatori, 10 calificaţi şi 15 de suprafaţă". Preluarea de către Securitate a investigaţiilor începute de Miliţie a dus, prin mijloacele dure de presiune exercitate asupra familiilor celor fugiţi, la anihilarea grupului: „în urma muncii de lămurire dusă de organele noastre cu familia banditului Burcă Nicolae zis Scutaru, la data de 19 noiembrie 1952 susnumitul bandit s-a predat organelor noastre. Burcă Nicolae este născut la 2 ianuarie 1928 în comuna Drăguşeni, Bîrlad, fiul lui Ioan şi Joiţa, de profesie agricultor, origine socială ţăran mijlocaş, în trecut, cît şi în prezent nu a făcut nici o politică. La 24 noiembrie 1952, organele noastre, avînd unele informaţii că banditul Dan Constantin trebuia să vină la numitul Franţ Bumbea, din comuna Metea, Bîrlad, au instalat un post capcană, iar la apariţia banditului acesta nu a vrut să se predea, fapt pentru care a fost împuşcat mortal" (*Ibidem*, f. 57-69, respectiv pp. 364-368; vezi *Dare de seamă despre rezultatele obţinute în problema bandelor de la data de 1 iulie 1952 - 13 ianuarie 1953*).

471. Activa pe raza Raionului Tulcea; în septembrie 1952 îi omoară pe locotenentul Iancu Iuga şi sergentul Dumitru Hais din Miliţie. La 14 octombrie 1952, Andrei Lefterache, unul dintre membrii bandei, în urma unor „acţiuni informative", este împuşcat în casa săteanului Ilie Munteanu din Agighiol, nu mult după aceea fiind prinşi pe rînd Ghiţă Pop, fost membru PMR, şi Gheorghe Marcovici (*Ibidem*). Nu cunoaştem care a fost soarta celor doi.

472. Într-un raport din aprilie 1951 (ASRI, fond D, dosar 2168, f. 301-312), se arăta că, alături de Corduneanu, mai făceau parte din grup Ioan Acatrinei şi Nicolae Aioanei, „care se adăpostesc în munţii din raza comunei Pipirig, raionul Tg. Neamţ. Cei trei s-au rezumat la colindarea munţilor, nededîndu-se la acte de teroare şi de jaf. La începutul lunii februarie a.c. sînt informaţii că această bandă a dormit la Mînăstirea Sihăstria, unde în aceeaşi noapte a dormit şi şeful postului de Miliţie din Vînători, fără ca acesta să fi cunoscut ceva. De către organele noastre s-au luat măsuri de creare a unei reţele informative, în vederea depistării". Ultimul fugar din grup, Acatrinei, s-a predat în septembrie 1952 Securităţii „de bunăvoie", după „acţiuni duse pe lîngă familia fugarului" (*Cartea Albă...*, vol. 2, p. 351).

- Grupul Miclăuş[473], din Reg. Iaşi, compus din 2 elemente;
- Grupul legionarului Dumitru Ion[474], din Reg. Stalin, compus din 2 elemente.

Trebuie remarcată cu această ocazie lipsa directorului Regiunei de Securitate Bîrlad, maiorul Gligor Viorel[475], în ce priveşte acţiunea dusă în vederea lichidării grupului Dan Constantin. Un organ de Miliţie a reuşit să identifice pe bandiţi şi să-i aducă în casa informatorului. Sesizînd organele de Securitate, a venit la faţa locului tov. maior Gligor, cu o echipă de intervenţie, care fără a ţine cont de indicaţiile date de organele de Miliţie găsite la faţa locului, acţionează fără nici un plan şi bandiţii reuşesc să dispară, rănind pe tov. maior Gligor şi încă un ofiţer de Securitate.

Au mai fost prinşi un număr de 88 fugari izolaţi[476].

Dintre aceştia cei mai importanţi sînt:

Trocan Nicolae, fost moşier, fost membru al mişcării legionare şi fost membru în banda moşierului Nicolae Vulcănescu din Raionul Baia de Aramă[477]. Banditul Trocan Nicolae are la activul său un număr de 4 crime, săvîrşite împotriva organelor de Miliţie. El era în legătură cu organizaţia subversivă Năsărîmbă Dumitru, organizaţie care avea stabilit contactul cu organele UDB[478]. Se menţionează acţiunea de prindere a banditului Trocan Nicolae, care s-a desfăşurat în felul următor:

---

473. Existenţa grupului este semnalată în rapoartele Securităţii în cursul lunii iulie a anului 1952. Din grup fuseseră identificaţi la data respectivă Ioan Miclăuş şi Nicolae Soroagă. Securitatea a izbutit să infiltreze în bandă un informator, ţinînd legătura cu el prin soţia lui: „în noaptea de 10 august a.c., organele noastre, în colaborare cu cele de Miliţie au întreprins o acţiune care, nefiind suficient pregătită şi din cauza unor neînţelegeri a eşuat. Acest lucru a dus la suspiciuni asupra informatorului nostru, care a fost nevoit să fugă din bandă, înainte de a cunoaşte pe toţi membrii bandei. De menţionat că informatorul a fugit cu întregul armament al bandiţilor. În urma acestui eşec, s-a întocmit un nou plan de acţiune, care prevedea o acţiune la locul unde bandiţii îşi aveau bordeiul. Deşi această acţiune trebuia dusă în colaborare cu organele noastre, organele de Miliţie au continuat acţiunea în mod separat, trimiţînd şi o scrisoare banditului Miclăuş, spre a se preda. La această scriosoare, susnumitul bandit a răspuns că nu se va preda niciodată". Ioan Soroagă, fost plutonier de jandarmi în comuna Gîrceni, Iaşi a fost prins în 7 septembrie 1952, iar Miclăuş a căzut în mîinile Securităţii în noaptea de 10 spre 11 decembrie a aceluiaşi an, fiind prins de Miliţie în comuna Horleşti (*Ibidem*, pp. 351-352, 368). Nu ştim care a fost soarta celor doi, o dată căzuţi în mîna autorităţilor.
474. Nu cunoaştem date în legătură cu acesta.
475. Originar din comuna Cisteiu, a fost şeful Serviciului Judeţean de Securitate Năsăud la înfiinţarea DGSP în august 1948, de unde este mutat mai întîi la Bîrlad şi apoi la Cluj, unde lucra la mijlocul anilor '50 (D. Deletant, *Ceauşescu...*, p. 75; D. Jela, *Lexiconul...*, p. 129).
476. În rapoartele Securităţii, se arată că „în ceea ce priveşte fugarii răzleţi, în urma verificărilor amănunţite pe teren cerute de DGSS s-au constatat următoarele: o bună parte din aceşti fugari nu intrau în obiectivul Securităţii, ei fiind fugari de drept comun [în această categorie intrau şi ţăranii care refuzau predarea cotelor – n.n.], care cad în sarcina organelor de Miliţie, alţii erau dispăruţi din timpul războiului sau plecaţi de la domiciliu fără să fie urmăriţi de cineva. O altă parte dintre fugarii aflaţi în evidenţele regiunilor de Securitate nu sînt fugiţi în munţi, ci dispăruţi de la domiciliu cu ocazia diferitelor operaţii în problemele PNŢ-Maniu, PNL, L[egionari] etc. Aceştia au fost triaţi şi fişele lor predate la problemele respective, pentru continuarea urmăririi" (*Cartea Albă...*, vol. 2, p. 283, raportul Serviciului Bande din 16 aprilie 1952).
477. Originar din Sovarna, Mehedinţi, Vulcănescu a fost ucis în lupta cu Securitatea în localitatea Malu în anul 1950 (C. Ioniţoiu, *Exterminaţi în temniţe...*). Nu deţinem alte date în legătură cu acesta.
478. Grupul lui Năsărîmbă a fost lichidat prina acţiunile militare ale Securităţii în cursul anului 1951, Năsărîmbă fiind ucis în luptă pe parcursul luptelor (*Ibidem*). Nu cunoaştem alte date în legătură cu acesta.

Din cercetarea organizaţiei Năsărambă Dumitru, s-a stabilit un element de legătură al banditului. Acesta fiind recrutat, l-a atras pe Trocan în casa unui prieten. În casa informatorului au fost băgate 4 organe de Securitate, cu care se stabilise următorul consemn: în caz că el va găsi pe Trocan la prietenul său, va trimite pe fiul gazdei să ia un pachet şi acesta înseamnă că Trocan se află în casă. Cînd a sosit fiul gazdei la informator acasă cerînd pachetul, organele noastre l-au imobilizat şi cercetîndu-l informativ[479], au obţinut de la el parola pentru a intra în casă. Un organ de Securitate s-a îmbrăcat în hainele băiatului gazdei şi împreună cu ceilalţi trei, au mers spre casa unde se afla Trocan. În momentul cînd el a dat parola şi Trocan s-a dus să deschidă, organul nostru a pătruns în casă, iar informatorul l-a imobilizat pe Trocan[480].

Au mai fost prinşi într-un bordei, banditii Sorin şi Liviu Mărgineanu, foşti membrii ai organizaţiei subversive şi de spionaj Popa Matei, evadaţi din arestul Securităţii Iaşi în anul 1949. Amîndoi erau înarmaţi cu pistoale automate. La 25-26 octombrie 1952 a fost prins fugarul Stupineanu Alexandru, fost şef de bandă, fost şef de cuib în mişcarea legionară şi iniţiatorul organizaţiei subversive, „Gărzile Libertăţii Albe"[481], condamnat la 15 ani muncă silnică în lipsă. Acţiunea a fost realizată de către organele de Miliţie din Cluj. În Regiunea Baia Mare, a fost prins banditul Dunca Gheorghe[482], fost PNŢ-ist, dispărut de la domiciliu, întrucît încercase să provoace o rebeliune în comună. În timpul cît a fost fugar, a săvîrşit o serie de jafuri şi agresiuni, iar în 1951 asasinează pe deputatul Sfatului Popular al com. Sîrbi – Baia Mare, Codrea Gheorghe. Asupra banditului s-a găsit un pistol automat, două grenade, două pistoale. Banditul a fost prins de către informator.

În al doilea semestru al anului, acţiunea împotriva bandelor dusă de către aparatul MSS a fost mai intensă. Astfel, în primul semestru al anului au fost reţinute 5 elemente din bandă şi 60 de banditi izolaţi, iar în al doilea semestru au fost arestate 40 elemente din bandă şi 88 banditi izolaţi. De la banditi s-au capturat 255 arme diferite.

În prezent mai acţionează pe teritoriul ţării 5 bande politice mai importante, cu un număr de 38 de elemente. Se poate spune în concluzie, că faţă de primul semestru al anului, rezultatele obţinute în această perioadă sînt mai bune. Se remarcă pentru activitatea depusă, Regiunile Timişoara, Hunedoara şi Baia Mare. Rezultatele înregistrate, au fost determinate de activitatea susţinută a organelor Ministerului Securităţii Statului (organe de Securitate, Trupe de Securitate, organe de Miliţie), care au folosit împotriva bandelor o serie de măsuri juste. Factorul determinant în obţinerea acestor rezultate a fost reţeaua informativă de calitate, care judicios aleasă, bine instruită şi bine dirijată, a

479. Este lesne de înţeles că această formulă camufla presiunile fizice la care era supus cel care făcea obiectul cercetărilor Securităţii.

480. Acţiunea s-a petrecut în luna august a anului 1952 în satul Cătunele, unde Nicolae Trocan se ascundea „cu ajutorul mai multor elemente de sprijin de circa 1 an de zile". Originar din Zegujani, Mehedinţi, Trocan a fost omorît la sediul Securităţii din Craiova în 20 iulie 1953 (*Ibidem*; vezi şi *Cartea Albă* ..., vol. 2, p. 349).

481. Această grupare a fost „depistată şi lichidată" în august 1949. Despre Mărgineanu, Matei şi Stupineanu nu avem alte date.

482. Fugar, ca şi Vasile Blidaru (care a reuşit să fugă în Italia, după care a fost paraşutat în România şi prins de Securitate în 1956) şi Gheorghe Paşca, împuşcat abia la 6 februarie 1956, „legat cu lanţul de o sanie şi tîrît pînă la şosea". În scopul prinderii lor, s-au recrutat cîte 1-3 informatori pentru fiecare, „dirijaţi în rîndul familiilor şi cunoştinţelor acestora" (*Ibidem*, vol. 2, p. 347; Şt. Bellu, *op.cit.*, p. 34 ş.urm.)

sesizat apariţia bandiţilor, a semnalat locurile unde se ascund, a pătruns în mijlocul lor, i-au atras în cursă etc. Metoda în asigurarea acestei reţele de calitate a fost analiza şi studiul mai temeinic efectuat asupra bandiţilor, a elementelor de sprijin şi a acţiunilor acestora[483].

Existenţa unor informatori de calitate la care s-a adăugat şi justa orientare a unor organe informative a permis şi folosirea combinaţiilor ca metodă cu rezultate pozitive în lupta împotriva bandelor. Se constată că acolo unde grupele operative au fost constituite din oameni pregătiţi, acolo unde oamenii nu au fost schimbaţi şi au putut să aibe continuitate în muncă, s-a putut obţine rezultate. Un factor al reuşitei operaţiilor, a fost dislocarea Trupelor de Securitate în zonele de activitate ale bandiţilor, ceea ce a permis ca ostaşii să înceapă să cunoască regiunea şi să poată acţiona rapid. Cele mai bune rezultate au dat acţiunile cu Trupe de Securitate, cu efective mici pe zone mici. Ca o metodă cu rezultate bune, întrebuinţată în acţiunea trupelor, au fost pîndele şi capcanele bine camuflate.

Lipsuri

În lupta împotriva bandelor, s-ar fi putut obţine rezultate mai bune, dacă nu ar fi persistat încă lipsuri serioase. Principala lipsă aparţine organelor de Securitate, care nu întotdeauna a analizat în mod temeinic fiecare bandă, elementele care o compun şi metodele lor de activitate. Din această lipsă de analiză, derivă şi lipsurile muncii cu agentura, unde nu s-a pus accent, aşa cum prevedea Directiva luptei împotriva bandelor,

---

483. Supravegherea legăturilor celor din munţi cu familiile era metoda care dădea cele mai bune rezultate: după ce aveau semnale privind existenţa unor asemenea legături, securiştii treceau la maltratarea membrilor familiei, pînă îi determinau să le servească drept călăuze spre adăposturile „bandiţilor". Uneori fără succes, pentru că se prevedeau o serie de semnale pe care aceste călăuze de nevoie le încălcau, aducîndu-i pe securişti în bătaia puştii celor din munţi, aşa cum s-a întîmplat cu fratele lui Gheorghe Paşca, unul dintre cei mai cunoscuţi partizani maramureşeni, care a acţionat în zona Borşa (Ion Ioanid, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1999, vol. 1, pp. 395-396).

484. Securiştii, cu totul lipsiţi de tact, întîmpinau dificultăţi în a controla reţelele informative bazate pe „exploatarea informativă" a membrilor familiilor celor fugiţi în munţi. În mai 1953, de pildă, se constata că unele „combinaţii informative" au fost prost gîndite. Informatoarea „Dora" din Bucureşti, trimisă la rudele din Ţara Făgăraşului a aflat despre „banda Gavrilă" doar că există, întrucît cu rudele sale nu se mai vizitase de ani de zile şi acestea au primit-o cu suspiciune. „Cornel", trimis de la patriarhie la mănăstirea Sîmbăta „n-a stat nici cît să-i cunoască pe călugări", primind o altă misiune. Apoi, „informatorul Gică din comuna Voievodeni, raionul Făgăraş, căsătorit cu sora banditului Haşu, a fost recrutat cu scopul să dea material informativ despre părinţii banditului. Informatorul, în loc să fie dirijat a se împrieteni mai mult cu părinţii soţiei, a rupt complect legătura cu ei, bătîndu-şi în repetate rînduri soţia, pentru a rupe orice relaţii cu părinţii. Lt. Drăguş Alexandru din grupul operativ Cluj l-a recrutat pe bază de convingeri patriotice pe numitul Răşinaru Teodor, căsătorit cu o rudă apropiată a banditului Şuşman. Pentru că lucrătorul operativ nu a ştiut cum să-l canalizeze pe informator şi să-i dea indicaţii precise de felul cum trebuie să se folosească de soţia sa pentru a pătrunde informativ în mijlocul familiei banditului, peste puţină vreme de la recrutare informatorul s-a despărţit de soţie". Divorţat de teama de a nu i se „strica" dosarul de partid, Răşinaru a fost pus totuşi să dea informaţii despre fosta soţie. Firește, acestea au fost cu totul irelevante (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 38). Exemplele privind modul greşit în care se concepeau şi exploatau

pe agentura de calitate şi pe combinaţiile informative. Recrutările au fost făcute de multe ori la întîmplare, nestudiate, fără a avea o acţiune susţinută şi organizată, axată pe principalele elemente de sprijin ale bandiţilor[484]. Multe grupe operative au fost încadrate cu personal necorespunzător şi unele slab încadrate. Tovarăşii care acţionau în aceste grupe, erau schimbaţi des, ceea ce făcea să nu existe continuitate în acţiunea de urmărire a bandiţilor (exemplu: Regiunile Cluj şi Stalin). Atît de către Direcţia a III-a din MSS cît şi de către unele Regiuni, nu s-a persistat în distrugerea rămăşiţelor de bandă, care prin însăşi existenţa lor constituie germenii formării de noi grupuri de bandiţi.

Pe linia organelor de Miliţie, în unele zone de activitate ale bandelor, mai ales în Regiunile Stalin şi Oradea, unele posturi de Miliţie erau slab încadrate şi neinstruite, iar şefii de posturi schimbaţi foarte des, ceea ce a făcut ca ei să nu cunoască comunele şi satele respective. În cadrul operaţiilor care au avut loc împotriva bandelor, s-au observat o serie de lipsuri şi din partea Trupelor de Securitate. S-a văzut că în unele operaţii unele subunităţi a Trupelor de Securitate, nu au încă instruirea şi experienţa necesară operaţiilor. Astfel, nu s-au păstrat elementarele reguli de camuflare, dînd prilej elementelor de sprijin să anunţe pe bandiţi de prezenţa şi activitatea trupelor. Unele subunităţi au executat superficial scotocirea terenului, ocolind locurile greu accesibile, adică tocmai pe acelea unde se puteau ascunde bandiţii. Cu toate că după directivă[485] începuse să se înţeleagă mai bine rolul fiecărui organ din cadrul MSS, totuşi au mai existat încă neînţelegerea justă a sarcinilor ce revin din directivă. Astfel, organele de Securitate, nu au sprijinit şi nu au utilizat întotdeauna în mod just Trupele de Securitate. Indicaţiile care le-au dat de multe ori trupelor erau vagi, neprecise şi pe baza acestora s-au făcut o serie de operaţii inutile. Uneori, propunerile juste a Trupelor de Securitate au fost respinse de organele de Securitate, fără o analiză prealabilă. Unele Regionale de Securitate, în loc să folosească Trupele de Securitate în acţiuni, care în acest fel ar fi căpătat experienţă, au folosit formaţiuni de Miliţie.

O altă lipsă a fost nejusta înţelegere a rolului ce revine Direcţiei a III-a din MSS şi Direcţiei Judiciare din DGM. Şi organele Direcţiei Judiciare din DGM, cît şi organele Direcţiei a III-a recrutau informatori şi acţionau în cadrul aceloraşi bande politice[486]. Direcţia a III-a din cadrul MSS nu a sprijinit suficient Regionalele care aveau în raza lor bande importante şi a trimis de multe ori în Regiune, tov. nepregătiţi şi neinstruiţi. Astfel, este cazul tov. Slt. Dumitru Vasile, de la Biroul Bande, care trimis în muncă de sprijin la Reg. Cluj, antrenat de tov. din Regiune, a fost de acord cu concluziile lor, cum că acţiunea informativă nu dă rezultate şi să se treacă la acţiuni de scotocire pe zone

---

„combinaţiile informative" sînt mult mai numeroase. Ceea ce trebuie reţinut este că, de la finele anului 1952, se punea accent pe prinderea „bandiţilor" prin presiuni fizice, anchetarea şi condamnarea rudelor acestora, sau supravegherea lor informativă, cu ajutorul vecinilor sau a rudelor prin alianţă, racolaţi ca informatori. Cei care se angajau în asemenea acţiuni din „convingeri patriotice" era extrem de puţini, racolarea avînd ca bază ameninţări şi constrîngeri.

485. Este vorba de directiva privind colaborarea între Securitate, Miliţie şi Trupe în acţiuni comune împotriva bandelor.

486. Opinia locotenent-colonelului Pavel Aranici, ca şi a majorităţii ofiţerilor operativi de Securitate, era că organele de Miliţie din dispozitiv „nu au voie să recruteze informatori în obiective", susţinînd că directiva ministrului Drăghici ar trebui modificată în acest sens. Această „atitudine" a fost criticată de şeful Inspecţiilor din Securitate, colonelul Eugen Szabo (*Ibidem*, f. 40-41).

mari, de „pieptănare" a comunelor, făcînd totodată propunerea ca la fiecare cooperativă să se dea cîte un Miliţian de pază. Direcţia a III-a nu a ştiut să generalizeze experienţa pozitivă şi să o facă cunoscută Regionalelor, pentru a fi utilizată în lupta împotriva bandelor. Bazată pe această experienţă pozitivă, Direcţia a III-a ar fi trebuit să sprijine mai activ Regionalele în ceea ce priveşte realizarea combinaţiilor informative. În cadrul Direcţiei nu s-a dus suficientă muncă de calificare a cadrelor, care lucrează în problemă[487].

Greutăţi

Biroul Bande din cadrul MSS a acţionat în majoritatea acestei perioade cu 4 tovarăşi şi aceştia au puţină experinţă. Cu ocazia reorganizării[488], această lipsă va fi lichidată. Ca o greutate în acţiunea trupelor a fost lipsa totală a mijloacelor de comunicaţie radio, unităţile care acţionau pe teren fiind rupte de comandament, legăturile făcîndu-se greoi şi cu mari întîrzieri. Se mai observă la Trupele de Securitate, că nu sînt dotate cu mijloacele necesare de orientare (hărţi, busole etc.).

Plan de măsuri

- Concentrarea atenţiei asupra principalelor bande cu caracter politic: Gavrilă Ioan, Arnăuţoiu Toma, Şuşman Teodor şi rămăşiţele bandei Pop-Oniga. În vederea depistării acestor bande, din cadrul Serviciului de bande de la MSS va fi delegat cîte un tovarăş

487. Slaba pregătire a cadrelor a fost uneori dublată de evidente acte de laşitate în faţa partizanilor din munţi. Viteji atunci cînd era vorba de măsuri represive îndreptate asupra unor persoane lipsite de apărare, securiştii erau mai puţin animaţi de combativitate în „lupta de clasă" dusă împotriva unor oameni înarmaţi. Astfel de cazuri de laşitate au fost drastic sancţionate, prin trecerea în rezervă. Este şi cazul plutonierului-major Aurel Bîrsan de la Direcţia Regională Stalin, care „în timp ce executa împreună cu plut. maj. Baiş Ghervasie o acţiune informativă în munţi şi fiind atacaţi de bandiţi cu focuri de armă, a lăsat pe tovarăşul său să lupte singur cu bandiţii pînă ce a căzut sub gloanţele lor, iar el s-a predat bandiţilor" (Elis Neagoe, *op.cit.*, p. 63). O altă problemă consta în incapacitatea de iniţiativă a ofiţerilor operativi din teritoriu, „care nu fac combinaţii şi legende [acoperiri pentru agenţi ai Securităţii – n.n.]. Toate combinaţiile existente în problema bande sînt făcute de către tovarăşii din conducerea Regiunilor şi din conducerea Direcţiei a III-a, aceasta fiind una din cauzele că unele combinaţii sînt rupte de situaţia reală din teren şi astfel dau greş" (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 42). Analiza Serviciului Inspecţii din 12 mai 1952 (*Ibidem*, f. 33-50) constata că în grupurile operative lucrează numeroşi ofiţeri „necorespunzători ca pregătire profesională şi ca poziţie socială", cum ar fi locotenentul major Emil Vancea de la DRS Cluj, şeful Serviciului regional Bande, care „în munca profesională dă rezultate slabe, este un element vicios, lipsit de spirit partinic în muncă, trăieşte în concubinaj cu soţia unui bandit arestat de el şi are intenţia să se căsătorească cu ea, deşi are soţie şi un copil. A fost membru PNL". Chiar şi acţiunile patriotice din trecut ale securiştilor care lucrau în acest sector sensibil al confruntării cu „bandiţii" din munţi erau reinterpretate: locotenentul major Pavel Irimeş, şeful grupului operativ la aceeaşi Regiune Cluj „în anul 1942 a fost arestat şi condamnat de autorităţile maghiare la 1 an şi 8 luni pentru activitate de spionaj. Are la dosarul personal 6 declaraţii din care reiese că a făcut spionaj împreună cu Sfîrlea Vasile, dispărut din 1945 şi ţinea legătură cu un maior antonescian de la Serviciul II al Marelui Stat Major".

488. Prin înfiinţarea Serviciului distinct Bande în cadrul Direcţiei a III-a, coordonat de locotenent-colonelul Pavel Aranici (vezi indicele biografic de la sfîrşitul volumului).

care se va deplasa în Regionalele respective pentru a le sprijini în vederea întocmirii unor planuri şi combinaţii informative, care trebuiesc prezentate Conducerii Ministerului pînă la data de 10 februarie 1953 (răspunde tov. maior Crişan Ion[489] şi cpt. Popescu Nicolae[490]).

- Convocarea periodică la MSS a şefilor grupelor operative din principalele bande în vederea organizării schimbului de experienţă (răspunde tov. lt. col. Aranici).
- Direcţia a III-a va asigura un control permanent asupra felului cum sînt aplicate sarcinile trasate în Directiva luptei împotriva bandelor. În acest sens, se vor lua măsuri pentru instruirea temeinică a tovarăşilor care pleacă în muncă de sprijin (răspunde tov. maior Crişan Ion).
- Regiunile MSS vor trebui să ia măsuri pentru încadrarea grupelor operative cu personalul corespunzător, care să nu fie schimbat din muncă, pentru a putea să se califice în această problemă. Aceasta se referă în special la Regiunile Stalin, Cluj, Baia Mare, Piteşti şi Oradea [unde acţionau principalele grupuri de rezistenţă - n.n.]. Grupele operative nu se vor ocupa decît cu aceste bande pînă la complecta lor lichidare.
- Toate Regiunile MSS în raza cărora activează bande sînt obligate ca pînă la 20 februarie 1953 să aibă planuri de acţiune concrete, bazate pe recrutări de calitate şi combinaţii informative în vederea lichidării grupurilor.
- Regiunile MSS vor lua măsuri ca pînă la 1 martie 1953 să scoată din reţea informatorii necorespunzători şi să facă propuneri de reţinerea informatorilor dubli. Verificarea agenturii va trebui să constituie o sarcină permanentă a grupelor operative.
- Regiunile MSS vor lua măsuri ca pînă la data de 15 martie a.c. să înainteze dosarele personale ale elementelor de sprijin şi a rudelor apropiate ale bandiţilor, în vederea dislocării lor. Vor fi păstrate în Regiune elementele necesare punerii în practică a combinaţiilor informative din rîndul rudelor şi a sprijinitorilor.
- Regiunile MSS, care sînt în graniţă cu titoiştii şi cele care au zone muntoase vor lua măsuri pentru asigurarea unei reţele de calitate care să poată preveni constituirea de noi bande.
- Regiunile MSS vor lua măsuri ca utilizarea grupelor de Securitate să se facă pe baza unor informaţii precise în mod judicios, punîndu-se la dispoziţia comandanţilor de unităţi şi subunităţi datele pe care le posedă, pentru ca aceştia din timp să poată să-şi facă planurile de acţiune.
- Regiunile MSS vor lua măsuri pentru întărirea şi instruirea formaţiunilor de Miliţie în zonele unde activează bandele[491]. Şefii de posturi nu vor fi schimbaţi dintr-un loc într-altul, dîndu-le astfel posibilitatea să cunoască Regiunea respectivă.

---

489. Maiorul Ion Crişan era adjunct al locotenent-colonelului Pavel Aranici în Serviciul Bande. Fusese implicat în martie 1949 în reprimarea grupurilor de rezistenţă din nordul Bucovinei (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 89).

490. Căpitanul Nicolae Popescu era şef de birou în cadrul Serviciului Bande. A fost evidenţiat în 12 mai 1953 pentru acţiunile care au dus la prinderea grupului Pop-Oniga, alături de locotenenţii Bank (şeful Securităţii raionale Tîrgu Lăpuş) care capturase 15 fugari şi Ion Popovici, şeful grupului operativ în problema „bande" din Timişoara, „datorită dragostei cu care a muncit". Sînt singurele date pe care le cunoaştem în legătură cu el şi cu maior Crişan (ASRI, fond D, dosar 10135, f. 37).

491. Se constataseră numeroase disfuncţionalităţi în relaţiile dintre Securitate şi Miliţie în operaţiunile împotriva „bandelor". Astfel, Ordinul din iulie 1952 al lui Alexandru Drăghici cu privire la conlucrarea între acestea instituţii nu fusese respectat sau a fost răstălmăcit de cei puşi să-l aplice. În mai 1953 se constata că „atitudinea îngîmfată a unor organe de Securitate a dat

- Dislocarea trupelor în zonele de activitate a bandelor şi instruirea temeinică a ostaşilor şi cadrelor, în vederea lichidării lipsurilor semnalate (desconspirare, timiditate etc.).

Director
Lt. Colonel [Pavel] Aranici[492]

naştere la o serie de certuri, ajungîndu-se pînă acolo încît unii tovarăşi de la Miliţie să spună că ei nu mai stau acolo dacă nu li se dă posibilitate să muncească", ei fiind folosiţi doar la pînde şi patrulări. Era dat ca exemplu negativ în acest sens căpitanul Ion Cîrnu de la Făgăraş, care „şi-a creat o aureolă de şef absolut, frînînd iniţiativa tovarăşilor de la Miliţie, creind o stare de spirit foarte încordată. S-a ajuns pînă acolo încît slt. de miliţie Ilie l-a bătut pe slt. de Securitate Toth, ambii lucrători operativi în comuna Şoarş". Ca urmare, s-au înregistrat atitudini socotite „sectare": sergentul-major Ion Vancea, şef de post în comuna Stoiceni, raionul Tîrgu Lăpuş, aflînd că Ion Moşut este informator al Securităţii în problema bande, l-a obligat „să treacă mai întîi pe la el". Se constata că lipsa de conlucrare porneşte de la nivelul conducerii Serviciului: locotenent-colonelul Aranici tolera instruirea lucrătorilor operativi din teritoriu de către subordonaţii săi, în ideea că organele Miliţiei nu sînt abilitate să recruteze informatori în problema bande (*Ibidem*, f. 43).

492. Pentru detalii, vezi indicele biografic de la sfîrşitul volumului şi, mai pe larg, Marius Oprea, Stejărel Olaru, „Fiul bucătăresei. Viaţa şi faptele colonelului de Securitate Pavel Aranici", în *Analele Sighet 9*, pp. 626-646).

20

27 Ianuarie 1953

Proces-verbal*

Analiza muncii cu privire la activitatea organelor MSS împotriva bandelor în ultimul semestru al anului 1952[493]

Expunerea raportului o face tov. Lt. Col. Aranici Paul. După expunerea raportului s-au pus următoarele întrebări:

Tov. Ministru Adjunct Mureşeanu[494]:

- Dacă numărul de fugari este cunoscut şi este exact cel arătat în raport.
- Dacă elementele de sprijin ale bandei Arnăuţoiu care nu au fost arestate sînt supravegheate de către organele noastre?[495]
- Dacă numai acestea cinci sînt bandele în ţara noastră, dacă nu cumva sînt şi altele care nu sînt descoperite?

---

* ASRI, fond D, dosar 10104, f. 1-12.

493. La şedinţă au participat ministrul Alexandru Drăghici, miniştri adjuncţi Pintilie Gheorghe, Ioan Vinţe, Alexandru Mureşeanu şi Alexandru Ioan, generalul Alexandru Nicolschi, subdirectorul Securităţii, colonelul Alexandru Demeter (şeful Direcţiei Cadre), colonelul Vasile Vîlcu (şeful Direcţiei A Informaţii externe), locotenent-colonelul Eugen Szabo (şeful Serviciului Inspecţii), colonelul Francis Butika (şeful Direcţiei a III-a Contrasabotaj), locotenent-colonelul Pavel Aranici (şeful Serviciului Bande), colonelul Ilie Drăgan (directorul Direcţiei Generale a Miliţiei), colonelul Florian Dănălache (şeful Direcţiei Politice la Trupele Securităţii), maiorul Gheorghe Aurel (şeful Serviciului Bande din Miliţie).

494. Pseudonim. Pe ministrul adjunct Alexandru Mureşeanu îl chema Ady Ladislau (vezi indicele biografic de la finalul volumului).

495. Rudele „banditilor" făceau obiectul unei supravegheri speciale, care implica chiar participarea Serviciului TO (Tehnică Operativă). Astfel, în iarna anului 1956 s-au montat aparate de ascultare în casa mamei „banditului" Ion Marinescu, la fel în casa părinţilor lui Toma şi Petre Arnăuţoiu, folosită în parte şi ca post al Miliţei. De prisos să mai spunem că miliţienii „în realitate erau ofiţeri de Securitate", iar „tehnica operativă fusese instalată în întreaga casă". Ascultarea se făcea dintr-un dulap din cele două camere care fuseseră rechiziţionate pentru uzul postului de Miliţie, iar rezultatele acestui tip de urmărire au făcut obiectul unui studiu făcut de Serviciul Învăţămînt din Securitate în 1959, intitulat *Sinteza acţiunii de depistare şi prindere a bandei Arnăuţoiu din Regiunea Piteşti* (Ioana Voicu-Arnăuţoiu, *op.cit.*, pp. 594-628; ASRI, fond D, dosar 10764, *passim*).

Tov. Col. Vîlcu Vasile[496]:

- Cum caracterizează tov. Araṇici, lipsa de sprijin la regiuni din partea Direcţiei a III-a în problema bandelor?
- Dacă a fost o preocupare a Direcţiei a III-a recrutarea informatorilor de calitate şi introducerea lor în bande pentru a ne furniza material?

Tov. Ministru Adjunct Alexandru Ioan[497]:

- Ce învăţătură s-a tras din aventura maiorului Gligor[498] din Regiunea Bîrlad, care a fost rănit în acţiune?
- Dacă au fost cazuri cînd Direcţia a III-a a condus operaţii peste Regiuni şi fără participarea acestora?
- Dacă sînt cazuri cînd unii bandiţi, deşi sînt prinşi, dar ei totuşi sînt căutaţi în continuare de către un alt organ al MSS şi aceasta din cauza necolaborării între Securitate şi Miliţie?
- Dacă acesta este singurul caz care este arătat în raport, cînd lucrătorii operativi nu se bazează în munca lor pe agentura informativă?
- Dacă bandele sînt în creştere sau în scădere?
- Dacă Direcţia a III-a a analizat proveniența armelor la bandiţi şi care sînt mijloacele prin care ei procură aceste arme?

Tov. Ministru Adjunct Vinţe Ioan[499]:

- Dacă Direcţia a III-a are o evidenţă clară a fugarilor, sau sînt numai aceştia 178 care sînt arătaţi în raport?
- Dacă elementele de sprijin ale bandiţilor sînt exploataţi de către organele noastre – mă refer la cei care sînt descoperiţi de-acuma şi care pot furniza material?
- Cine poartă răspunderea lipsurilor muncii informative în problema bandelor?
- De ce nu s-a elaborat un plan de acţiune pentru perioada de iarnă, în scopul prinderii celor trei bande mari?
- Dacă se respectă regulile conspiraţiei în organizarea acţiunilor de prinderea bandiţilor?

---

496. Pentru date biografice, vezi indicele biografic de la sfîrşitul volumului.
497. Activist de partid care lucra în conducerea Confederaţiei Generale a Muncii, unde avea „perspective, poate fi un bun preşedinte al CGM", după aprecierile lui Gheorghe Apostol. La şedinţa Biroului Politic din 23 iunie 1952 în care s-au luat măsuri pentru restructurarea MAI după „devierea de dreapta", Iosif Chişinevschi l-a propus ca înlocuitor al lui Marin Jianu în funcţia de adjunct al lui Drăghici la conducerea MAI şi comandant al Miliţiei. Cu toată opoziţia lui Apostol, care arăta că „va slăbi munca la CGM", Alexandru Ioan a fost numit din 26 iunie 1952 ministru adjunct al MAI, primind gradul de general-maior. Din 22 ianuarie 1953 a fost numit secretar de stat în Ministerul Afacerilor Interne, funcţie pe care a ocupat-o pînă în 11 aprilie 1960. Se spune că reproşa subalternilor hrana „prea bună" dată deţinuţilor, fapt care ar fi reprezentat „o pactizare cu duşmanul de clasă". Nu cunoaştem alte date biografice (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 8; D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 28-29; Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, p. 16).
498. Incidentul în urma căruia a fost rănit maiorul Gligor (şeful Securităţii din Bîrlad) a fost relatat în documentul anterior.
499. Şeful Direcţiei Generale Politice din MAI, începînd din 27 mai 1952. Vezi amănunte în indicele biografic de la finalul volumului.

Tov. Lt. Col. Butică [sic!] Francisc[500]:

- Care este motivul lipsei de coordonare a acţiunilor de mai sus?
- Care este cauza că unele bande sînt neglijate complet?
- Cîţi indivizi are banda Arsenescu şi dacă este cunoscută exact situaţia?
- Dacă Direcţia a III-a a analizat vreodată situaţia favorizatorilor bandiţilor?

Tov. Lt. Col. Szabo Eugen[501]:

- Cum este organizată munca informativă?
- Dacă nu cumva cei 105 informatori din Regiunea Piteşti nu sînt şi informatorii bandiţilor?
- Cum s-a făcut retribuirea informatorilor, pe ce criterii?

Tov. Col. Demeter Alexandru[502]:

- Cum a controlat şi dacă a controlat Direcţia III-a aplicarea Ordinului Nr. 379[503]?

Tov. Col. Dănălache Florian[504]:

- Cine dă sectorul de acţiune şi cine fixează numărul de efective trupă, care trebuie să acţioneze?

---

500. Pentru date biografice în legătură cu Francisc Butika, vezi indicele biografic de la finalul volumului.
501. Funcţionar din 1948 la Secţia Organizatorică a CC al PMR, de unde este adus, o dată cu Butika şi alţi activişti în cadrul Securităţii, la începutul anilor '50. De la începutul anului 1952, conduce pentru aproape un deceniu Serviciul Inspecţii, cu gradul de colonel. A emigrat în Israel la sfîrşitul anilor '60, unde mai trăia încă în 1991, cînd l-a intervievat Robert Levy. Cea mai importantă misiune a primit-o direct de la Dej în iunie-iulie 1955, cînd a fost pus să forţeze o legătură între veteranii Războiului civil spaniol din partid şi conspiraţia lui Beria: „Dej mi-a spus că trebuie să găsesc printre ei pe aceia care sînt spioni". Intenţia lui Dej de a-i condamna pe veteranii „spanioli" a fost compromisă de faptul că Szabo, după cum susţine într-un interviu acordat lui Levy în 24 iulie 1991, a tergiversat ancheta pînă în momentul discursului lui Hruşciov la Congresul al XX-lea al PCUS, cînd condamnarea veteranilor activişti pentru imaginarul lor complot, în fapt pentru opoziţia tacită la consolidarea cultului personalităţii lui Dej devenise caducă (R. Levy, *Ana Pauker...*, p. 162).
502. Pentru detalii biografice, vezi indicele biografic de la finalul volumului.
503. Este vorba de un ordin din iulie 1952, cu privire la colaborarea între Securitate şi Miliţie în scopul intensificării a măsurilor comune împotriva „bandelor". Nu am găsit acest ordin în arhivele fostei Securităţi, dar mai multe rapoarte citate deja ale Serviciului Bande fac referire la conţinutul său.
504. Florian Dănălache (n. 1915) şi-a început ascensiunea politică în funcţia de secretar cu problemele de propagandă în Regiunea Prahova. Remarcat de Chişinevschi, şeful aparatului de propagandă al partidului, a fost promovat de Biroul Politic în 23 iunie 1952, la propunerea acestuia, în Ministerul Afacerilor Interne, pentru a întări „aparatul" deteriorat în urma influenţei nefaste a „deviatorilor". Cariera lui Dănălache este o expresie a împletirii propagandei cu represiunea şi tehnocraţia comunistă. La şedinţa în care a fost transferat în MAI Alexandru Moghioroş remarca: „pentru muncă politică e bun. Noi am vrut să-l punem prim secretar [la Prahova]". Calităţile de propagandist i-au atras numirea în fruntea aparatului de propagandă din cadrul Trupelor de Securitate (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 7-8). Debutul la Interne este rapid urmat în 19 mai 1953 de ridicarea sa la gradul de general-maior şi numirea la comanda trupelor de grăniceri (1953-1954), de unde a fost trecut din nou în funcţii de stat

Tov. Ministru Alexandru Drăghici:

- Ce părere are tov. Aranici de felul cum este pusă problema în raport, nu este oare o subapreciere a bandelor?
- De ce nu se foloseşte munca de analiză pe probleme şi atunci cînd avem părţi pozitive şi negative, să prelucraţi pentru a învăţa oamenii din acestea şi pentru a-i mobiliza permanent în luptă?
- Dacă Direcţia a III-a a controlat realmente aplicarea Ordinului Ministerului în problema bandelor?
- Dacă tov. Aranici nu are şi el răspundere la aceste lipsuri şi ne-ar interesa în ce măsură a fost ajutat de tov. Nicolschi, pentru că el este legătura superioară?

Tov. Col. Aranici răspunde la întrebări:

Se arată că la Direcţia III-a este un spirit de autolinişitire şi un fel de a se munci numai în cadrul celor 8 ore de muncă. Uneori, lucrători ai Direcţiei III-a motivează existenţa lipsurilor în faptul că Ministerul a luat măsuri să fie arestaţi colaboratorii bandiţilor şi de aceea nu pot acţiona pentru prinderea bandiţilor. La o întrebare pusă în legătură cu numărul fugarilor, arată că nu cunoaşte exact situaţia, însă în raport se referă la numărul celor care sînt fugari politici. Mai arată că este neclară situaţia în ce priveşte colaborarea între Securitate şi Miliţie în ce priveşte prinderea bandelor politice şi de drept comun, în sensul că nu este delimitat ce face Securitatea şi ce face Miliţia.

Tovarăşul Aranici mai arată că nu a analizat lipsurile muncii în problema bandelor legate de urmările devierii de dreapta. El arată de asemeni că operaţii peste capul Regiunilor în prinderea bandelor nu s-a făcut. Nu se ştie să fi fost cazuri cînd Miliţia ar fi continuat acţiunea de prindere a vreunui bandit, care în realitate deja era arestat de Securitate sau invers.

În ce priveşte subaprecierea muncii informative este un exemplu elocvent atitudinea tov. Col. [Mihai] Nedelcu[505] de la Cluj, care susţine că nu mai este necesar să se folosească acţiune informativă în Regiunea Cluj, deoarece duşmanii sînt sprijiniţi de populaţia civilă. Tov. Aranici arată că după analiza făcută de Direcţia a III-a, bandele sînt în scădere. Direcţia a III-a şi-a pus întrebarea de unde au bandiţii arme şi au ajuns la concluzia că sînt arme de război, rămase din timpul războiului. Sînt însă şi cazuri cînd s-au găsit arme finlandeze de tip nou, fapt ce explică legăturile bandiţilor. Recrutarea superficială a informatorilor a dus la existenţa unei agenturi necalificate.

---

civile. Vreme de 12 ani (pînă în 1966) a fost prim-secretar al Comitetului municipal Bucureşti al PMR, apoi ministru al Căilor Ferate, funcţie pe care a ocupat-o pînă în august 1969, cînd a fost numit în fruntea Uniunii Generale a Sindicatelor din România. Între februarie 1971 şi în octombrie 1972 revine în guvern ca ministru al Transporturilor şi Telecomunicaţiilor. În 1952 fusese ales deputat în Marea Adunare Naţională în circumscripţia Ploieşti, iar în următoarele legislaturi (pînă în 1980) a fost deputat de Bucureşti, Buzău şi Vaslui, între 1958 şi 1961 fiind ales membru al Prezidiului MAN. Avansează în aparatul de stat în anii lui Dej, iar Ceauşescu avea să-l promoveze pe linie de partid în Comitetul Central ca membru plin (între 1955 şi 1979), fiind ales apoi membru supleant (iulie 1965) şi mai tîrziu membru plin în Comitetul Politic Executiv al CC (august 1969 - noiembrie 1974). A murit în 1982, ultima funcţie deţinută fiind cea de preşedinte al UCECOM (Gh. Crişan, *Piramida puterii*..., p. 88).

505. Vezi nota 405.

Răspunderea faţă de recrutarea slabă a informatorilor o are în primul rînd Direcţia a III-a, care nu a controlat şi tras la răspundere acolo unde s-au sesizat lipsuri.

Planul în perioada de iarnă nu s-a făcut datorită tărăgănării Direcţiei a III-a.

Cauzele pentru care nu au muncit grupurile operative se datoresc faptului că au fost fluctuaţii de oameni foarte dese.

Regulile de conspiraţie nu s-au păstrat, deoarece au existat multe informaţii de calitate slabă.

Nu au fost depistate unele bande din 1948, datorită nepreocupării.

Consideră că este real numărul bandei lui Arnăutescu [sic ! – aglutinare în transcriere între Arsenescu şi Arnăuţoiu].

Ordinul în legătură cu bandele a fost prelucrat, însă n-a fost controlată aplicarea lui.

Fixarea sectoarelor o face Securitatea, sau comandanţii trupelor.

Tov. Aranici arată că nu s-au gîndit la faptul că ar fi o diminuare a importanţei bandelor cînd se afirmă că mai sînt rămăşiţe ale bandelor. Nu au folosit experienţa părţilor pozitive şi nici nu au analizat cum se desfăşoară munca în problema bandelor.

Controlul îl au în permanenţă în faţă, însă nu prea l-au pus în aplicare.

Tov. Col. Aranici consideră că are o lipsă foarte mare pentru că n-a reuşit să stăpînească problemele de a conduce efectiv munca. Mai mult, a avut greutăţi atunci cînd a pus problema executării sarcinilor în termen. Înşişi Biroul Organizaţiei de bază n-a fost de acord cu unele măsuri luate de dînsul, exemplul cu casele conspirative. Ajutor a primit, însă nu suficient din partea legăturilor superioare. Tov. general Nicolschi nu l-a sprijinit suficient, controlat şi îndrumat.

Discuţii

Tov. Drăgan[506]: Raportul are lipsuri serioase şi consideră că nu este just cum este pusă problema de Direcţia a III-a în problema muncii cu bandele. Consideră că nu este just să se spună că Miliţia nu are răspundere în ceea ce priveşte lichidarea bandelor. Se pune problema însă a coordonării acţiunilor. Există foarte multe fricţiuni în problema bandelor între Securitate şi Miliţie. Deşi tov. Col. Aranici spune că sînt 5 bande politice, în realitate Miliţia are în evidenţă 10 bande politice. Experienţa a dovedit că multe bande de drept comun devin bande politice sau mixte. De asemeni, Miliţia mai are în evidenţă 5 bande care nu sînt identificate, adică în sensul că nu cunoaşte din cine se compune, dar sînt identificate ca bande după acţiunile care le întreprind.

Tov. Nicolschi: Arată că lipsurile în problema bandelor sînt rezultatele devierii de dreapta. În raport se subapreciază pericolul bandelor. Tov. de la Direcţia a III-a, cînd au făcut primul raport, se arată că bandele sînt formate ca rezultat al acţiunilor MSS şi a măsurilor represive luate de Guvern, însă raportul s-a modificat fiindcă nu era just să se arate aşa. În general, se observă liberalism la tov. de la Direcţia a III-a. Tov. de la

506. Numit director general al Miliţiei în 28 iunie 1952. Probabil una şi aceeaşi persoană cu Ilie Drăgan care, în 19 noiembrie 1946, fusese ales deputat de Timiş-Torontal în Marea Adunare Naţională, iar pe linie de partid fusese membru supleant în CC al PMR (între 21 octombrie 1945 şi 23 februarie 1948), secretar general al Frontului Naţional al Tineretului Democrat (în 1948) şi secretar al CC al UTM, în 1949, Gh. Crişan, *Piramida puterii*..., p. 100). Nu deţinem alte date în legătură cu Ilie Drăgan.

Direcţia III-a în general ei tergiversează lucrările, nu iau măsuri. Mai arată că lipsa lui este că nu a fost mai exigent faţă de tov. Aranici. Direcţia III-a nu colaborează cu Direcţia VIII-a [Anchete] în ce priveşte cercetările, pentru ca apoi să exploateze materialul. Tov. General crede că Miliţia trebuie să acţioneze asupra bandelor de drept comun, iar asupra bandelor politice trebuie să acţioneze Securitatea, cu concursul Miliţiei şi al Trupelor.

Tov. Ministru Alexandru Ioan: Din acest raport lipseşte analiza părţilor bune şi în special a lipsurilor şi a cauzelor lor. Sînt cazuri cînd bandiţii scapă din cauza îngîmfării unor lucrători de la Securitate şi de la Miliţie. Provenienţa armelor la bandiţi constituie o problemă importantă. S-au găsit la bandiţi şi arme de provenienţă străină şi mai crede că este greşit pusă problema desfiinţării serviciului Bande de la Miliţie. Crede de asemeni că este greşit pusă problema că Miliţia nu trebuie să participe la prinderea bandiţilor politici, întrucît lucrătorii Miliţiei care sînt în diferite sectoare au posibilitatea cunoaşterii lor şi pînă la venirea Securităţii, ei trebuie să acţioneze şi să prindă bandiţi.

Tov. Col. Demeter: Arată că vede mai bine situaţia de la Direcţia III-a, din felul cum se pune problema şi aceasta se datoreşte faptului că ei consideră pe unii de acolo ca specialişti, ca maiorul Crişan, care trebuie scos de acolo. Din raport reiese o serie de realizări, deşi în realitate sînt lipsuri mari.

Tov. Vîlcu: Raportul este lipsit de o analiză temeinică a faptelor. În el se arată o serie de fapte ca succese, dar se puteau arăta exemple bune, metode folosite, învăţămintele trasate şi generalizări. Arată că raportul oglindeşte de fapt influenţele devierii de dreapta, el nu scoate lipsurile la iveală, cauzele lor şi din contră, vine cu succese. Crede că în această problemă este vinovat şi tov. general Nicolschi, care conduce de mult acest sector. Deşi la unele bande sînt recrutaţi sute de informatori, cu unii dintre ei nu s-a luat legătura de luni de zile şi mai mult. Consideră că pentru îmbunătăţirea muncii tov. de la Direcţia III-a trebuie să înceapă cu folosirea criticii şi autocriticii, organizarea şi folosirea agenturii informative.

Tov. Col. Dănălache Florian: Arată că toate excesele acţiunilor se datoresc desconspirării lor.

Tov. Szabo Eugen: Cred că trebuie respinsă atitudinea tov. Aranici, cînd spune că el este nou în Direcţia III-a. Aceasta porneşte de la unii lucrători în frunte cu maiorul Crişan. Este greşit a afirma că acesta este numărul bandelor şi de a afirma că sînt în curs de lichidare, fiindcă aceasta ar nega ascuţirea luptei de clasă. S-a mers pe linia de a crea o agentură numeroasă şi mulţi din aceştia sînt informatorii bandiţilor. Propun să se studieze problema dislocării tuturor elementelor duşmănoase din regiunile unde sînt bande.

Tov. Butică Francisc: Tov. Aranici nu vede influenţele devierii de dreapta, deşi în Direcţia III-a există liberalism, tărăgăneală, netragerea la răspundere. Arată cazul cu informatorul care trebuia introdus în obiectiv şi a tărăgănat 3 săptămîni, [deşi] acesta fusese deja recrutat. Direcţia a VIII-a nu a cercetat într-adevăr provenienţa armelor. În ce priveşte favorizatorii bandiţilor, din anchete a reieşit că sînt cu sutele. Tov. Butică propune ca favorizatorii bandiţilor să fie judecaţi în sate, să vadă şi poporul şi să ia exemplu. Arată că în această problemă nu sînt folosiţi şi şefii de post de Miliţie. Arată că tov. General Nicolschi putea să sprijine mai mult pe tov. Aranici. Tov. General nu are totdeauna o atitudine hotărîtă.

Tov. Ministru Mureşan: Tov. Aranici pune aici problema ca şi cum acolo la Direcţia III-a sînt funcţionari, nu activişti şi tov. Aranici nu foloseşte Organizaţia de bază. Dacă de aici nu se urmăreşte aplicarea liniei trasate nici în jos, rezultatele nu sînt. În afară de faptul că tov. Aranici nu a primit suficient ajutor, el trebuia să ceară acest ajutor cu mai multă hotărîre. Va trebui ca conducerea [sic!] Ministerului să acorde un ajutor mai mare tov. Aranici şi el va trebui să intre mai serios în probleme.

Tov. Ministru Vinţe: Arată că a aşteptat ca tov. Nicolschi să facă o analiză mai adîncă a cauzelor lipsurilor, fiindcă el lucrează de mult timp în această problemă. Tov. de la Direcţia III-a nu are în vedere pericolul bandelor şi totodată neagă ascuţirea luptei de clasă în etapa actuală. În raport se face afirmaţii politice, precizînd cîte bande sînt şi cu cîte elemente sînt formate fiecare şi nu are în vedere că bandele au legături care nu sînt cunoscute de noi. Deşi tov. Ministru în repetate rînduri a arătat importanţa muncii informative, se vede totuşi că nu se iau în consideraţie – se desconsideră. Problema izolării bandiţilor este foarte serioasă, dar trebuie analizată şi Direcţia III-a trebuie să vină cu propuneri în acest sens. Direcţia III-a trebuie să studieze o serie de forme de diversiune pentru prinderea bandiţilor. Noi trebuie să facem ca masele populare să aibă dezgust faţă de bandiţi. O altă problemă este şi faptul că cei cu munci mai mari de răspundere merg foarte puţin pe teren în control, ca de exemplu tov. Nicolschi şi tov. Pintilie. Tov. Nicolschi este comentat că nu merge pe teren.

Tov. Ministru Pintilie: Arată că se poate spune că la noi bandele sînt ca şi în 1948 cînd s-au format, cu succesele care au fost, care în mod normal ar fi fost. Cauzele lipsurilor se datoresc îngîmfării, mulţumirii de succesele lor obţinute în frunte cu dînsul. Este de acord că acestea sînt rămăşiţele devierii de dreapta. Arată că munca informativă în general este dusă foarte slab. Prea puţin se ocupă de instruirea oamenilor şi Direcţia a III-a trebuie să fie criticată serios pentru a termina cu îngîmfarea. Deşi se dă directive de la Minister, ele nu sînt cunoscute de mulţi lucrători. În ce priveşte acţiunea trupelor, trebuie spus că au fost împiedicaţi în acţiune de către Securitate şi Miliţie. Nu a verificat, dar crede că ordinul cu Trupele nu a fost prelucrat cu lucrătorii operativi. Tov. Nicolschi nu foloseşte munca colectivă şi el se apucă să facă singur treaba. Tov. Aranici spune că este nou, dar aşa putem să spunem şi peste 4 luni, iar tov. Aranici are acolo pe tov. maior [Marin] Vintilă[507], care are 7 luni şi acesta este străin complect de muncă. Tov. Aranici va trebui să ia foarte serios în critică şi să tragă la răspundere pe subalterni. În ce priveşte rolul Miliţiei, ordinul Ministerului este clar, dar trebuie aplicat. Este un alt lucru că

507. Este vorba de Marin Vintilă, care a intrat în Securitate mai întîi la 30 august 1948, fiind şef de problemă (pentru explicarea termenului, vezi grila de salarizare din documentul 2) în Securitatea Municipiului Bucureşti. Fusese de meserie cizmar. A fost scos din Securitate şi a fost trimis prim-secretar la Hunedoara (1950), apoi a fost readus la Bucureşti şi a lucrat o vreme ca instructor la Secţia Industria Uşoară în cadrul Comitetului Central. În contextul epurărilor care au urmat „devierii de dreapta", va fi însă retrimis în MAI „în cadrul Securităţii", la propunerea lui Iosif Chişinevschi, făcută în şedinţa Biroului Politic din 23 iunie 1952 (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 7). Scos din nou din Securitate, a fost trimis prim-secretar la Constanţa (1955), iar din 28 decembrie 1955 pînă la 25 iunie a fost membru în Comisia Centrală de Revizie (Gh. Crişan, *Piramida puterii*..., p. 306). Nu cunoaştem alte date în legătură cu Marin Vintilă.

organele centrale se substituie organelor regionale. În ce privește fugarii, ei sînt mulți, însă ei nu sînt în bande. Una este banda și alta este fugarii.

Tov. Ministru: Arată că felul cum a fost redactat raportul este o înșiruire de fapte fără o analiză temeinică și felul cum este pusă problema că sînt rămășițe de bande, aceasta demonstrînd subaprecierea lor și aceasta face să scadă combativitatea organelor noastre și răspunderea lor. Nu este de acord că ordinul în general nu a fost prelucrat, fiindcă după difuzarea lui au fost unele succese, însă reiese că în Direcția III-a nu a fost prelucrat, sau poate [s-a făcut] doar superficial. Partea proastă este poziția tov. Aranici, care nu are o poziție proprie și se lasă dus de o serie de elemente ca maiorul Crișan, care vine cu o serie de teorii și scuze neserioase, că Miliția este vinovată și așa mai departe. Mai mult chiar, însuși maiorul Gheorghe Aurel[508] vine cu propunerea să fie desființat serviciul Bande de la Miliție. Tov. Ministru crede că tov. Aranici vine și spune că este nou în Direcție, dar pînă cînd este nou, așa cum este tov. Alexandru? Învățăm muncind, tovarăși, și nu ascultînd la elementele descompuse care sînt acolo. Este necesar să simți partinic, muncind, lichidînd putregaiul de acolo. Toți care nu execută ordinele să fie scoși, însă să fie prelucrați și să se vină cu propuneri și pentru regiunile care nu execută ordinele. Sînt de acord că miniștrii adjuncți și cei care le țin locul să meargă mai mult pe teren. Am spus de atîtea ori tov. că munca informativă este baza și în problema bandelor se poate spune că este o crimă că se desconspiră informatorii, nu se asigură apărarea lor, nu avem atenție față de ei – aceasta este o poziție criminală. Avem cazuri cînd informatorii au fost omorîți sau maltratați fiindcă-i desconspirăm, nu-i apărăm, ne întîlnim cu ei la Sfatul Popular, postul de Miliție sau mergem în cisme sau îmbrăcați în haine de Securitate. Nu sînt admisibile nici un fel de explicații în ce privește desconspirarea informatorilor. Această poziție este dușmănoasă și înseamnă că noi lucrăm împotriva Securității, împotriva ordinelor date. Poziția noastră este păcătoasă, fiindcă nu luăm atitudine față de oameni. Tov. Aranici se ia după aceste elemente care vin cu explicații, însă în realitate este oportunism, lipsă de combativitate, tărăgăneală, netragere la răspundere. Există în Direcțiile Centrale un birocratism în floare și nu se ia măsuri. Aici este vinovat și tov. Nicolschi care nu a luat o poziție mai hotărîtă poziție, ca organ superior. Ești responsabil, tov. Nicolschi, de tărăgăneala aceasta acolo. Direcția III-a trebue să controleze munca pe linie legionară, cum se duce munca informativă, calitatea ei. Trebuie terminat cu poziția de tolerare. Va trebui să luăm măsuri față de anumiți recalcitranți, care nu vor să muncească. Trebuie lichidat cu liberalismul. Oamenii trebuiesc apreciați după felul cum muncesc, nu după felul cum vorbesc. Eu sînt de acord că existența bandelor marchează existența luptei de clasă[509]. Cît privește teoria aceasta [privind diminuarea activității

508. Șeful Serviciului Bande din Miliție. Și-a continuat cariera în Direcția Generală a Miliției, fiind avansat în 1974 la gradul de general-maior, după care a fost probabil pensionat (*Ibidem*, p. 126).

509. Este vorba de teoria stalinistă potrivit căreia pe măsura înaintării pe calea socialismului, lupta de clasă se ascute: „Lenin și Stalin au arătat că dictatura proletariatului este arma de construire a socialismului, că a vorbi despre socialism fără a accepta și a apăra dictatura proletariatului înseamnă a trăda în fapt interesele proletariatului, a face în mod intenționat jocul burgheziei. Istoria Partidului Bolșevic al Uniunii Sovietice, istoria luptei necruțătoare duse de Lenin și Stalin pentru apărarea învățăturii marxiste despre dictatura proletariatului, împotriva teoriilor marxiste despre dictatura proletariatului, împotriva așa-zisei integrări pașnice în socialism, ne arată că ori de cîte ori agenții burgheziei voiau să lovească în proletariat, ei loveau înainte de toate în învățătura marxistă despre stat, despre dictatura proletariatului", afirma în 1949

bandelor – n.n.], înseamnă că se manifestă deschis contrarevoluţionar. Sînt de acord că nu are nici un rost şi aceasta este şi în spiritul ordinului, că nu trebuie să meargă să prindă pe bandiţi cei de aici. Oamenii de aici trebuie să controleze, să-i ajute şi să informeze Ministerul, dar nu aşa cum se informează acum, cu probleme pe care de fapt le cunoaştem şi noi. Dar pentru acestea trebuiesc instruiţi oamenii, criticaţi pentru lipsuri şi traşi la răspundere. Deci tovarăşi, controlul trebuie făcut cu scopul de a ne informa şi cînd vor fi chemaţi directorii regionali aici, o să discutăm. Se vede că directorii din Centrală nu iau poziţie faţă de regiuni, faţă de lipsurile lor. La ultima şedinţă cu directorii regionali[510], foarte puţini directori din Centrală au luat cuvîntul. Cred că la Cluj aşa-zişii informatori despre care avem certitudine că au trădat să fie arestaţi, cercetaţi serios şi băgaţi în coloniile de muncă. Nu este bine şi practica a dovedit că acolo unde sînt prea mulţi informatori nu avem rezultate. Desconspirarea este o crimă. Avem dovezi clare cînd Siguranţa reuşea să conspire şi conspira de aşa natură, încît nici astăzi nu spune unii bandiţi şi noi nu reuşim, fiindcă nu vrem. În ce priveşte neclaritatea dintre Trupe şi Securitate, ordinul este clar. Citeşte ordinul [în problema bande]. În continuare, arată că în ce ce priveşte bandele politice şi ele fac prădăciuni, jafuri şi nu trebuie mers la concluzia că acestea sînt bande de drept comun. Împotriva bandelor, principalul este că trebuie să ducă muncă toate organele, acesta este sensul, dar pentru aceasta trebuie mai întîi prelucrat ordinul. În ce priveşte pe tăietorii de fire telefonice, cred că trebuie să procedăm cu ei ca atare, să fie luaţi şi condamnaţi foarte serios. Aceasta trebue să fie poziţia Direcţiei a VIII-a. Să se ia măsuri serioase împotriva acelora care mută şefii de post şi care împiedică să cunoască satul şi toate realităţile de acolo. Să nu se mute fără aprobare. Deci tovarăşi, [pentru] lichidarea acestor stări de fapte este folosirea criticii şi autocriticii, însă nu aşa cum îi place fiecăruia. Deci [să luăm] poziţie hotărîtă faţă de îndeplinirea ordinelor. [De] atras atenţia maiorului Vintilă să-şi vadă de treabă şi să se lase de copilării. Eu cred că dacă noi vom aplica aceste principii, munca se va îmbunătăţi. Cred că cpt. Leican[511] care a avut o poziţie bună în şedinţa trecută trebuie să fie stimulat, încurajat, şi în general trebuie încurajată critica. În ceea ce priveşte Trupele au mari lipsuri, comandanţii sînt nepregătiţi şi Direcţia Trupelor nu prea a făcut nimic. De asemeni trebuie să fie luate măsuri serioase şi pe linie de Miliţie. Cred că problemele discutate aici nu va mai fi necesar să fie discutate iar peste o lună. Să se treacă şi să se facă şedinţe de analize în Direcţie şi să se ia măsuri.

[5 semnături indescifrabile]

Teohari Georgescu. Teoria stalinistă a ascuţirii luptei de clasă a fost lansată în momentul conflictului cu Tito, care susţinea o socializare mai paşnică, fără excese represive: „Astăzi, agentura imperialistă din Iugoslavia a încercat să reînvie teoriile putrede şi demult condamnate de istorie ale buhariniştilor, predicînd posibilitatea trecerii spre socialism fără luptă de clasă". Cele descoperite la procesul de la Budapesta al lui Rajk, susţinea Teohari Georgescu, explică cel mai bine conspiraţia de sorginte imperialistă a lui Tito, Rankovici şi Djilas, prin care teoria „integrării paşnice" a atentat la dictatura proletariatului şi la teoria ascuţirii luptei de clasă. Ironia este că tocmai Georgescu, care accentuase asupra importanţei dictaturii proletariatului şi a ascuţirii luptei de clasă pe măsura consolidării socialismului, a fost acuzat de o pretinsă „deviere de dreapta" (Teohari Georgescu, *Democraţia populară – formă a dictaturii proletariatului. Sfaturile populare, baza politică a regimului de democraţie populară*, lecţie ţinută în ziua de 17 octombrie 1949 la Universitatea Serală de Marxism-Leninism, broşură de uz intern, 24 p. , f. ed., Bucureşti, 1949, p. 5).

510. Resposabilii arhivei Serviciului Român de Informaţii susţin că în arhivă nu există decît stenograma şedinţei cu comandanţii Securităţii din 1 martie 1950. Nu cunoaştem nici conţinutul discuţiilor, şi nici data şedinţei la care se referă Drăghici.

511. Nu ştim la cine se referă Drăghici. Numele Leican nu apare în alte documente.

21

18 februarie 1953

Ordinul Ministrului Afacerilor Interne al Republicii Populare Române Nr. 0450*

Pentru crearea condiţiunilor necesare complectării studiilor[512] elementare, medii şi superioare a cadrelor din Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Populare Române, care n-au absolvit aceste cursuri

Ordon:

1. Şefii Regiunilor Ministerului Afacerilor Interne, Comandanţii unităţilor şi Formaţiunilor şi Locţiitorii Politici vor organiza pe garnizoane, începînd cu data de 1 Martie 1953, cursuri serale pentru complectarea cursului elemenar ciclul 2, Mediu şi Licee. În localităţile unde numărul cursanţilor este mai mic de 10, se vor organiza grupe de studiu, iar acolo unde sînt unităţi şi formaţiuni izolate, cursanţii vor studia individual.
2. Cursul elementar va începe la 1 martie 1953 şi se va termina la data de 30 decembrie 1953. Baza studiului la toate formele de învăţămînt va fi studiul individual. Cursurile pot fi şi de sergenţi reangajaţi şi funcţionari civili ai Ministerului Afacerilor Interne.

---

* ASRI, fond D, dosar 9896, f. 302-310.

512. Originea muncitorească, unul dintre principalele criterii de intrare în Securitate, a dus la promovarea unor cadre a căror nivel de educaţie poate fi socotit sub medie. O propoziţie rostită de şeful Securităţii, generalul Pintilie Gheorghe, la şedinţa cu cadrele de conducere ale instituţiei, din 1 martie 1950, este edificatoare pentru nivelul intelectual al securiştilor, cel puţin în primele două decenii de activitate ale poliţiei politice: „tovarăşi, principala noastră problemă *este* lipsurile noastre", afirmase răspicat Pintilie, definind implicit care era natura acestor lipsuri. Ele fuseseră sesizate şi la cel mai înalt nivel, în Biroul Politic, de către Dej, în iunie 1952: „cereţi o sinteză de la Interne şi veţi vedea ce lucrare caraghioasă fac, deşi au material bogat. Ei trebuie să ajute aparatul a descurca lucruri interesante şi dacă nu sînt exploatate corespunzător, rămîne un material îngust, nefolosit. Au mii de dosare de care încă nici nu s-au atins [e vorba de dosarele vechii Siguranţe, ale Jandarmeriei, Secţiei a II-a a Marelui Stat-Major şi ale SSI-ului – n.n.] sînt extrem de rămaşi în urmă, sînt copleşiţi. Dar viaţa nu stă pe loc, se ascute lupta cu duşmanul, creşte numărul celor care contravin legilor Republicii, deci necesitatea unor soluţii mai operative şi pentru asta trebuiesc oameni care nu numai că au dorinţa şi hotărîrea, dar şi capacitatea de a rezolva" (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 13).

3. Cursanţilor de la cursul elementar li se va acorda în perioada examenelor de absolvire un concediu de 10 zile, iar celor de la şcolile medii şi licee cîte 15 zile. Cursanţilor de la Şcolile Superioare li se va acorda 30 zile concediu, conform Hotărîrii Consiliului de Miniştri Nr. 577, publicată în Buletinul Oficial al RPR Nr. 70 din 23 Iunie 1951.
4. Şefii Regionale Ministerului Afacerilor Interne, Comandanţii de unităţi şi formaţiuni, precum şi Locţiitorii lor Politici vor executa personal controale permanente la cursurile serale, felul cum frecventează cursanţii desfăşurarea cursurilor şi modul de însuşire al cunoştinţelor de către cursanţi. În urma controlurilor executate se vor lua toate măsurile necesare pentru desfăşurarea în bune condiţiuni a studiului cursanţilor.
5. Conducerea metodică şi controlul asupra calităţii procesului de învăţămînt de toate formele revine Direcţiei Cadre a Ministerului Afacerilor Interne, în care scop va lua fiinţă Secţia Pregătire Generală a Cadrelor, iar în cadrul Secţiilor Cadre a Regiunilor Ministerului Afacerilor Interne, a Direcţiei Pază, Lagăre şi Colonii de Muncă, vor lua fiinţă birouri care vor fi încadrate cu cîte 3 ofiţeri. La Serviciul educare minori pentru această muncă va fi numit un ofiţer.
6. Şeful Direcţei Aprovizionare a Ministerului Afacerilor Interne va sprijini asigurarea cu materiale necesare bunei desfăşurări a învăţămîntului de toate gradele.
7. Şeful Serviciului Financiar al Ministerului Afacerilor Interne va lua măsuri pentru retribuirea profesorilor care predau la cursuri, conform normelor stabilite de Ministerul Învăţămîntului Public şi Ministerul Învăţămîntului Superior. Pînă la data de 28 februarie 1953, Serviciul Financiar va prezenta propuneri cu privire la modalitatea de plată a taxelor de către cursanţii
8. Şefii Direcţiilor din Aparatul Central, Şefii Regiunilor Ministerului Afacerilor Interne, Comandanţii de unităţi şi formaţiuni, precum şi Locţiitorii lor Politici vor lua toate măsurile pentru executarea întocmai a prezentului ordin, a instrucţiunilor Nr. 083997 şi Nr. 083998 din 18 februarie 1953, de a căror executare răspund direct.

Prezentul Ordin va fi adus la cunoştinţă pînă la data de 25 februarie 1953 tuturor cadrelor din Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Populare Române[513].

Ministrul Afacerilor Interne al RPR, General Maior
Pavel Ştefan[514]

513. Măsurile de mai sus privind şcolarizarea cadrelor MAI (Miliţie, unităţile de trupe de pază a lagărelor şi de grăniceri), aplicate şi în cadrul Securităţii, au fost întreprinse ca urmare a unor directive trasate la mijlocul anului 1952 de către Gheorghiu-Dej, în condiţiile în care şcolile de pregătire ale MAI nu au dat rezultatele scontate. În Şcolile de Securitate de la Băneasa, Oradea şi Cîmpina, sistemul de învăţămînt era puternic politizat. Prin aceste şcoli au trecut fără prea mari rezultate în privinţa pregătirii operative „mii de tineri muncitori şi mulţi ţărani, cu o pregătire de nivel elementar (şcoală profesională) şi cîteva procente de absolvenţi de liceu" (Cristian Troncotă, *op.cit.*, p. 339). „Învăţămîntul" era un serviciu distinct în cadrul Direcţiei a VIII-a Cadre, coordonat la vremea respectivă de colonelul Erwin Voiculescu, ajuns aici după un stagiu ca şef al Direcţiei Controlul Străinilor şi Paşapoartelor din Direcţia Generală a Miliţiei. Cu privire la nivelul scăzut din punct de vedere al studiilor cadrelor care lucrau în Securitate şi MAI, Dej apreciase la şedinţa Biroului Politic din 23 iunie 1952 că „sîntem într-o fază de luptă cînd se cere calitate în luptă cu duşmanul. La Ministerul de Interne, la diferitele sale organe şi în special care lucrează în cadrul Securităţii, de la agenţi pînă la diferite posturi, trepte, este nevoie de oameni cu pregătire, o anumită cultură, este o muncă fină. Şi la Miliţie se cere, vom cere să aibe minimum de 10 clase, însă cu atît mai mult la Securitate, întrucît aici

Instrucţiuni

cu privire la organizarea şi desfăşurarea studiului cadrelor din MAI ce trebuie să-şi completeze cursul elementar

Sub conducerea PMR, oamenii muncii din ţara noastră îndeplinesc cu succes sarcinile măreţe ale primului nostru plan cincinal. Îndeplinirea de către oamenii muncii a planului

---

munca este deosebit de fină şi de complexă, trebuiesc oameni inteligenţi, cu nivel cultural. Un om care are cultură mai mare se orientează mai uşor, poţi să stai de vorbă cu el. Noi am intrat într-o fază cînd putem considera că sîntem întîrziaţi din acest punct de vedere" (*Ibidem*, f. 12-13). În septembrie 1952, Dej avea să insiste asupra îmbunătăţirii sistemului de învăţămînt din şcolile proprii ale Securităţii şi Internelor (pe atunci organizate în două ministere separate), pentru creşterea capacităţii operative a ofiţerilor, arătînd „necesitatea unui ajutor susţinut pentru organizarea şcolilor proprii ale Ministerului Securităţii şi Ministerului de Interne. Nouă ne trebuie cadre cu un orizont cultural mai mare, elemente care au o cultură [şi] sigur că mai uşor însuşesc cunoştinţele profesionale, [în aşa fel încît] să-i privim ca un organ de specialitate. Aici este nevoie şi de ingineri pe diferite ramuri pentru a lucra contra sabotajului pentru expertize, trebuie să ajungem acolo încît nici la Miliţie să nu primim fără 7-8 clase de învăţămînt. Acest lucru trebuie să îl luăm ca o linie, că e vorba de un proces şi să nu-l lăsăm să meargă de la sine, ci să luăm măsuri, să construim acest aparat. Pentru toate sectoarele, compartimentele de specialitate a muncii trebuie scoase şi cadre profilate, cadre de specialitate. Atunci şi calitatea muncii va fi alta. Aici socotesc să atrag atenţia de a ajuta o şcoală bine organizată, cu orientare clară, precisă, aici tov. Chişinevschi trebuie să dea un ajutor în organizarea şcolilor, tov. Moghioroş să dea un ajutor în ce priveşte cadrele. Eu sînt de acord cu observaţia care o face mereu că se descompletează organizaţiile noastre, dar trebuie să promovăm cadre tinere. În Germania Democrată în organele lor marea majoritate sînt elemente tinere. Tînărul, sigur, nu are experienţa unui vîrstnic, rafinamentul, dar are să fie pe un nivel de cultură mai înalt decît vîrstnicii noştri şi în condiţii fizice şi intelectuale mai bune. Deci să prevedem în sistemul diferitelor şcoli pe linia statului elemente de origine socială sănătoasă, elemente echilibrate, cu un echilibru interior serios, care învaţă bine în şcoli şi să-i primim candidaţi pentru diferite compartimente de la Ministerul de Interne, chiar dacă este tînăr. Oamenii se judecă după fapte, după felul cum gîndesc, raţionamentul lor. Şi organele de răspundere să aibă 1-2 locţiitori care să înveţe. Aşa se cresc oamenii. Şi la primul insucces în muncă să nu considerăm că nu se poate face nimic cu el, că este incapabil şi îl demobilizăm. Trebuie cu perseverenţă ajutate cadrele (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 77/1952, f. 19, *apud* Liviu Ţăranu, *Problema cadrelor în MAI (1948-1965)*, în CNSAS, *Studii 1*, pp. 32-33). Dej se mai arătase preocupat de funcţionarea defectuoasă a sistemului de învăţămînt din cadrul Securităţii, de întinerirea aparatului, ca şi de aplicarea sistemului adoptat deja în pregătirea cadrelor poliţiei politice în RP Ungară şi RD Germană, în amintita şedinţă a Biroului Politic din iunie 1952: „nici şcolile în cadrul MAI n-au dat rezultatele aşteptate, nici pe departe, poate ceva mai bune decît şcoala de la MAE, însă cu totul neînsemnate. Nici nu poţi să spui că avem acolo o şcoală. Am făcut propuneri să se înfiinţeze o şcoală superioară, un institut, am vorbit cu Drăghici şi tov. Chişinevschi ca să facă propuneri, oricît ne-ar costa. Dacă fac ungurii, de ce nu am face şi noi? Ei au creat acolo condiţii oamenilor care vor fi trimişi în muncă de răspundere în aceste organe, primesc acolo pregătire fizică, intelectuală, morală, politică. Şi [avem nevoie de] un corp profesoral bine pregătit, care să cunoască oamenii şi în mod neîntrerupt să reîmprospăteze [cadrele] şi să ducem o politică de cadre în ritmul cerinţelor vremii [...]. Eu aici aş vedea la Securitate aşa, să fie luat tot tineretul şi să mai lăsăm din teorie că li se urcă la cap, pentru că atunci n-o să avem oameni acolo şi la Securitate trebuiesc oameni pregătiţi din diferite domenii, din diferite ramuri de specialitate. Nu poate Securitatea să

cincinal a măreţului plan de electrificare şi toate celelalte hotărîri ale Partidului şi Guvernului, cu privire la construirea socialismului în ţara noastră, vor face viaţa ţării şi viaţa oamenilor muncii să se schimbe fundamental.

În raport cu întărirea şi înflorirea Patriei noastre, cu ridicarea marilor construcţii ale cincinalului, construirea socialistă a oraşelor ţării noastre, în raport cu ridicarea puternicelor Hidrocentrale şi Termocentrale ale Planului de Electrificare, [sarcinile] cresc pe măsura întăririi ţării noastre spre socialism – devin mai multiple şi mai grele. De aceea, se cere din partea ofiţerilor, sergenţilor reangajaţi şi funcţionarilor civili o temeinică pregătire profesională, politică şi culturală şi cu o cultură generală cît mai bogată.

În domeniul învăţămîntului, poate chiar într-o măsură mai mare decît în alte domenii, regimul burghezo-moşieresc a lăsat ţării noastre o grea şi tristă moştenire, fapt ce se resimte din plin şi la cadrele noastre[515]. Politica şcolară a burgheziei şi moşierimii constă în restrîngerea numărului şcolilor, în reducerea sumelor destinate învăţămîntului şi cadrelor didactice.

---

pregătească oameni la nivelul unui inginer. De ce n-am lua din cei mai buni tineri, cei mai aleşi, din şcolile superioare tehnice, din disciplinele umanitare [sic!], din şcolile medii, elementare cele mai bune [persoane], cu cele mai bune caracteristici şi să le dăm la Ministerul de Interne, dacă vrem să avem un instrument bun, care este *cel mai important instrument al dictaturii proletariatului* [s.n.]. Altfel, o să tot facem teorie [...]. În planul de cadre cel mare să ţinem seama de nevoile Securităţii. Eu susţin cu toată căldura şi tăria să luăm acest curs. Republica Democrată Germană lucrează numai cu tineret şi are rezultate minunate şi entuziasm şi imaginaţie, au nivel cultural, intelectual mai ridicat, posibilităţi mai mari [...]. Trebuie atras cu îndrăzneală elementul tînăr. Elementul tînăr îl poţi forma mai bine, este mai elastic, este mai mlădios, elementul tînăr are perspective frumoase de creştere şi cu origine sănătoasă. Îl legi de societate şi de obiectivele noastre. Şi trebuie să le spunem acest lucru, ca să ştie pentru ce îi pregătim" (ANIC, fond al CC, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 13-14, 17).

514. Vezi indicele biografic de la sfîrşitul volumului.

515. În paralel cu şedinţa Biroului Politic din 23 iunie 1952 la care Dej lua pentru prima dată în discuţie problema pregătirii precare a cadrelor din Securitate şi Miliţie, în unităţile teritoriale ale Miliţiei se prelucra Ordinul nr. 7995 din 5 iunie 1952, în care Drăghici, secondat de Ion Vinţe, şeful Direcţiei Generale Politice din MAI semnalau „serioase lipsuri în ceea ce priveşte starea disciplinară şi comportarea faţă de populaţia muncitoare" a unor „elemente duşmănoase" din Miliţie, socotite „rămăşiţe ale mentalităţii putrede a odioaselor instrumente de asuprire a oamenilor muncii – jandarmeria şi poliţia", pe care educaţia primită ca miliţieni nu le-a putut înlătura. Erau date numeroase exemple concrete. Astfel, sublocotenentul Gheorghe Micu din Arad l-a bătut „în mod barbar pe tov. Ioan Usca, preşedinte de sindicat, pentru că acesta a intervenit în favoarea vatmanului care protesta că slt. Micu s-a urcat în tramvai pe unde nu este permis". Alţi doi miliţieni beţi din comuna Avram Iancu au ţinut sub teroare localitatea, bătînd 10 localnici în timpul unui bal, un redactor al ziarului *Neuer Weg* a fost de asemenea bătut de Miliţie pentru că a comentat ineficienţa măsurilor de calmare a tensiunilor dintre populaţia germană şi cea română dintr-o localitate bănăţeană. La Raionul de Miliţie Cislău (Regiunea Buzău) un ţăran sărac a fost arestat ilegal de miliţieni, care împreună cu secretarul de partid pe localitate au trecut „la torturarea" acestuia, după cum se specifică în chiar ordinul citat. Detalii despre tratamentele din aresturile de la Miliţie aflăm în continuare din documentul citat. Aceiaşi autori ai arestării ilegale de la Cislău în toamna anului 1951 au arestat un zidar, sub pretext că ar fi fost în stare de ebrietate: „lt. maj. Brehuescu Lazăr care juca şah s-a simţit deranjat, s-a enervat şi împreună cu serg. Văduva l-au legat pe muncitor cu mîinile la spate de cele două degete mari şi apoi de gratiile geamului şi au început să-l bată bestial cu măciuca în cap, pînă ce acesta plin de sînge a căzut în nesimţire". Aceiaşi miliţieni din Cislău au bătut crunt

Tov. Stalin[516] ne învaţă că Societăţii Socialiste îi trebuie oameni culţi, avînd cunoştinţe ştiinţifice solide, capabili să devină buni specialişti, oameni folositori în orice domeniu vor lucra. Pe baza acestor învăţături, Statul nostru Democrat Popular a luptat şi luptă cu toată puterea pentru a lichida cu această neagră moştenire, în vederea dezvoltării învăţămîntului public şi culturii maselor, pentru pregătirea viitorilor cetăţeni, constructori ai socialismului.

Pentru a lichida lipsa de cultură elementară, care slăbeşte calitatea muncii noastre, pentru a deschide ofiţerilor, sergenţilor şi funcţionarilor civili perspective de a învăţa mai departe cursul mediu şi apoi cel superior, MAI a hotărît ca fiecare ofiţer, sergent reangajat şi funcţionar civil care nu are la baza pregătirii sale culturale învăţămîntul elementar, să şi-l completeze în cursul anului 1953[517]. Militarii şi funcţionarii civili ai MAI trebuie să muncească în aşa fel, încît să-şi însuşească temeinic disciplinele cursului elementar, fiind fermi convinşi că îndeplinirea cu toată conştiinciozitatea a acestei hotărîri, va întări mai mult capacitatea de muncă şi luptă a Unităţii noastre. „Cu voinţă şi perseverenţă - spune Tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul Învăţătorilor - îndreptîndu-ne cu hotărîre spre izvoarele marxism-leninismului, călăuzindu-ne de dragostea pentru cultură, pentru popor, vom ieşi victorioşi din această luptă"[518].

Pentru completarea cursurilor elementare a tuturor cadrelor din MAI, vor lua fiinţă pe Regiuni şi Garnizoane MAI cursuri serale de complectarea celor 7 clase elementare - grupe de studiu acolo unde este posibilă înfiinţarea unui curs ; iar prin studiu individual la unităţile de pază, lagăre şi colonii de muncă şi alte unităţi care sînt dispersate şi n-au posibilitatea de a se încadra în cursuri sau grupe.

1. Înfiinţarea cursurilor serale de complectarea claselor elementare este condiţionată de numărul ofiţerilor şi posibilităţile locale de funcţionare. Aceste cursuri vor lua fiinţă în toate oraşele reşedinţă de regiune, sau alte oraşe unde există profesori militari sau civili, în măsură

---

un lăutar „pentru faptul că li s-a părut lor că nu prea cîntă". Caporalul Arsanache Amutulesei, şeful de post din Berceni, Prahova „fiind beat, a bătut în mod bestial un cetăţean cu o scîndură, pînă ce acesta a murit" ş.a. Exemplele erau menite să atragă atenţia că astfel de abateri trebuie „lichidate", cerîndu-se „elementelor înaintate" din Miliţie, ca şi organelor de partid din teritoriu să contribuie la combaterea unor astfel de „manifestări huliganice". Puse pe seama pregătirii precare a cadrelor, împotriva lor trebuiau să „lupte" toţi „miliţienii care îşi iubesc cu adevărat instituţia din care fac parte". Asemenea ordine însă erau ca o picătură de apă în marea de abuzuri şi brutalităţi specifice Miliţiei în acea epocă - şi, în plus, atît ele, cît şi măsurile de completare intensivă a studiilor miliţienilor şi securiştilor neavînd nici un efect în privinţa renunţării la mijloacele brutale utilizate cu preponderenţă de aceştia (ASRI, fond D, dosar 9976, vol. II, f. 69-77).

516. Cu majuscule în text.

517. Această hotărîre fusese de fapt luată în urma intervenţiei lui Dej, care în 23 iunie 1952 ceruse ca „Miliţia să aibe neapărat o şcoală, dar o şcoală de înaltă calificare, pe domenii de specialitate. Cei care sînt în Miliţie şi care corespund sînt băieţi tineri, n-au avut de unde lua această şcoală, trebuie să te foloseşti de ei, dar neapărat dacă vor să fie miliţieni, ei trebuie să aibe cultură şi neapărat trebuie să urmeze anumite cursuri. Aş face un plan în care să treacă toţi pe ţară prin rotaţie [la cursuri] şi într-un număr de ani, ai oameni pregătiţi. Un număr de oameni urmează 6 luni de zile într-un an, îl trimiţi la lucru şi apoi alţii, pe aceştia îi obligi să-şi urmeze lecţiile şi să vină la examen, îi dai 6 luni de zile de pregătire şi îi chemi periodic la examen, îi dai local şi 1-2 profesori care predau şi vin şi dau examene, primeşte certificat şi este om calificat. Multe forme se pot găsi şi bune, care să ne dea rezultate. Eu asta propun. Dacă sînteţi de acord". Întreg Biroul Politic a fost în asentimentul lui Dej, iar ministrul Pavel Ştefan nu a făcut decît să transforme în ordin decizia conducerii de partid (ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 16).

518. Gh. Gheroghiu-Dej, „Cuvîntare rostită la Congresul Învăţătorilor din RPR", 10 aprilie 1952, în *Articole şi cuvîntări*, ed. a III-a, Bucureşti, 1953, pp. 604-622.

să predea materii claselor V, VII şi unde numărul cursanţilor trece de 10. Cursurile la oraşele de reşedinţă la regiuni vor fi organizate de Directorul Regiunii MAI, ajutat de Comandanţii tuturor unităţilor MAI, iar în celelalte oraşe de către Comandantul Unităţii MAI, cel mai mare în grad. Fiecare curs va avea un şef, numit dintre ofiţerii cei mai bine pregătiţi din punct de vedere politic şi profesional. Şeful de curs sau grupă va fi numit de către Directorul unităţii MAI, în oraşele reşedinţă de Regiune şi Comandantul Unităţii MAI, în celelalte oraşe. Profesorii care vor preda la aceste cursuri vor fi repartizaţi de Secţiile de Învăţămînt a Sfaturilor Populare, de comun acord cu Directorul Regiunii MAI, cu Comandantul Unităţii. Pentru orele prestate, profesorii vor fi retribuiţi de MAI, conform instrucţiunilor ce le va elabora Serviciul Financiar. Cursurile vor funcţiona în sălile unei şcoli din Garnizoana respectivă sau alt local corespunzător, în nici un caz ele nu vor funcţiona în unităţi. Directorii Regiunii MAI, în oraşele reşedinţă de Regiune şi Comandanţii de unităţi în celelalte oraşe vor lua toate măsurile pentru folosirea Şcolilor Ministerului Învăţămîntului Public.

Ofiţerii ce urmează cursurile vor plăti o taxă şcolară de 100 lei[519]. Costul manualelor şi al rechizitelor şcolare vor fi suportate tot de ofiţerii respectivi. Pînă la data de 5 Martie 1953, Directorii Regiunilor MAI şi Comandanţii de Unităţi, vor organiza toate cursurile serale şi grupele de studiu şi vor inainta pe cale erarhică [sic!] la MAI cîte o situaţie care va cuprinde:

- O scurtă expunere a felului cum au fost organizate cursurile şi grupele de studiu.
- Garnizoana în care sînt cursuri sau grupe de studiu.
- Numărul cursanţilor.
- Numărul profesorilor civili, care predau la cursuri.
- Greutăţile întîmpinate şi propuneri.

2. [În] Garnizoanele unde numărul cursanţilor este sub 10, vor lua fiinţă grupuri de studiu pe lîngă Unităţile MAI, care vor învăţa după aceeaşi programă a cursurilor serale, sub îndrumarea unui profesor civil sau militar. Acolo unde nu se pot forma nici grupe, studiul se va face individual.

Înscrierile la cursuri

Cei care se înscriu la cursurile serale de completarea cursului elementar vor înainta pe cale erarhică Regiunii MAI de care aparţine o cerere de înscriere, anexînd la ea certificatul de studii. În cazul cînd unele cadre nu pot prezenta acte din care să rezulte că au absolvit şapte clase elementare sau alte studii echivalente, va fi trimis în faţa unei Comisii, formată la Secţia de Învăţămînt a Sfatului Popular, în colaborare cu Comandantul unităţii. Dacă cursantul respectiv va fi declarat absolvent, se va elibera certificatul de 7 clase, cu care se va putea înscrie la o şcoală medie. Cei declaraţi respinşi se vor înscrie la cursurile de completare a celor 7 clase elementare. Cadrele aparţinînd Direcţiei Pază, Lagăre şi Colonii de Muncă, precum şi din Serviciul Colonii şi Educaţie Minori vor participa la cursurile organizate în cadrul Regiunii a MAI.

Aparatul Politic, Organizaţiile de Partid şi UTM, vor duce o intensă muncă de lămurire în cadrul celor ce urmează să-şi completeze studiile, arătîndu-le importanţa acestei acţiuni întreprinse de Minister. Directorii Regiunilor MAI şi Comandanţii de Unităţi vor prelucra prezentele Instrucţiuni cu întregul efectiv, arătînd importanţa şi necesitatea

519. La nivelul ofiţerilor de Miliţie, suma reprezenta cam a cincisprezecea parte din salariu, în condiţiile în care veniturile lor, cu sporurile gradului şi ale funcţiei adăugate la salariul de încadrare, depăşeau de trei-patru ori salariul mediu pe economie.

complectării studiilor. Cu ocazia deschiderii cursurilor, Directorii Regiunilor MAI (Comandant de Unitate) vor vorbi cursanţilor despre importanţa acestei acţiuni, despre felul cum fiecare dintre ei trebuie să înveţe, pentru a obţine rezultatele cele mai bune[520].

După aceasta, va urma prima lecţie.

Modul de funcţionare

Cursurile pentru completarea celor 7 clase elementare, cu o durată de zece luni, adică 1 febuarie 1953 – 1 ianuarie 1954:

În luna Ianuarie 1954, urmează se desfăşoare examenul de absolvire a cursului elementar. Cursurile vor funcţiona pe baza programei analitice speciale întocmite de Ministerul Învăţămîntului Public şi Ministerul Afacerilor Interne. Pentru prelegeri şi seminarii la cursurile serale, vor fi rezervate 12 ore pe săptămînă (3 zile a 4 ore), iar orele de predare vor fi fixate de către Directorul Regiunii MAI. În acest timp, se vor include şi seminarii la *Constituţia RPR*, *Istorie* şi *Geografie*, care se vor ţine conform programei analitice şi pentru care nu se vor ţine prelegeri în cadrul cursului[521]. Tot în aceste ore, se vor ţine şi seminariile recapitulative din două în două luni. La aceste seminarii recapitulative vor fi chemaţi şi ceilalţi ofiţeri, care studiază pe grupe sau individual[522]. Aceste seminarii se vor ţine cu toţi cursanţii la un loc, unde sînt organizate cursuri serale.

Directorii Regiunilor MAI, Comandanţii şi Locţiitorii Politici de unităţi vor controla şi vor avea grijă ca ofiţerii cursanţi să nu fie reţinuţi la servicii sau să absenteze nemotivaţi pe timpul orelor de curs şi studiu. De asemeni, ei vor controla cum învaţă cei care studiază individual. Pentru organizarea examenelor, se vor trimite instrucţiuni speciale. În cazul cînd un cursant este mutat cu serviciul în altă garnizoană, Comandantul

---

520. Lipsurile în pregătirea asigurată de şcolile de ofiţeri şi subofiţeri ale MAI pe care aceste cursuri trebuiau să le suplinească fuseseră de mai multe ori semnalate conducerii ministerului. Astfel, într-un raport din 18 august privind examenul de absolvire care a avut loc la Şcoala de Ofiţeri MAI nr. 3 de la Oradea cu elevii din promoţia 23 august 1951 se arăta că aceştia au carenţe la pregătirea politică: „materia analitică a fost schimbată în cursul anului de trei ori, fapt ce a făcut să nu fie continuitate în studiu [...]. Nu s-a pus accentul cuvenit pe studiul Istoriei Partidului Comunist din Uniunea Sovietică şi nici nu s-a făcut o legătură logică a evenimentelor petrecute în Rusia şi apoi Uniunea Societică cu cele ce s-au petrecut în perioadele asemănătoare în ţara noastră". Şi la restul capitolelor de pregătire situaţia era similară, acea promoţie de ofiţeri fiind socotită „mediocră, cu o pregătire politico-profesională insuficientă" (L. Ţăranu, *op.cit.*, p. 34).

521. Pentru a avea un reper asupra conţinutului programelor de pregătire din şcolile MAI, prezentăm structura unui ciclu complet de studiu (de patru ani), aşa cum era structurat în 1965 în Şcoala de ofiţeri de la Cîmpina: ştiinţe sociale – 360 ore, pregătire auto – 140 ore, cunoaşterea tehnicii – 30 ore, instrucţie transmisiuni – 55 ore, limbi străine – 60 ore, instrucţie de pază-securitate – 661 ore. Se mai predau analiza matematică, geometrie (analitică şi descriptivă), chimie generală, mecanică ş.a. (*Ibidem*). Bineînţeles, nu lipseau orele de instrucţie militară specifică.

522. Pe lîngă completarea cursurilor şi pregătirea de luptă, ofiţerii trebuiau să parcurgă obligatoriu cursuri de perfecţionare de 9 luni (de la 1 decembrie la 1 septembrie), a cîte 8 ore lunar de pregătire politico-ideologică. La convocări şi examene, ofiţerii erau obligaţi să prezinte caietele de pregătire, dar nu o dată nu îndeplineau aceste dispoziţii: „prin ordin, s-a cerut ca la examen Ofiţerii să se prezinte cu caietele de studiu. Pentru că nu au studiat, la grupa de comandanţi de mari unităţi şi de unităţi, din 11 s-au prezentat cu caiete numai 3 [...]. Slaba pregătire de luptă şi politică a ofiţerilor se datoreşte comandanţilor lor; ei nu îndeplinesc prevederile articolului 46 din *Regulamentul serviciului interior*, care cere: *Şeful este obligat să-şi perfecţioneze continuu propriile sale cunoştinţe militare şi politice*" (*Ibidem*, pp. 34-35).

Unităţii îi va elibera adeverinţă, pe baza căreia cursantul va fi înscris imediat la cursul seral la garnizoana respectivă, sau va învăţa în cadrul grupei de studiu sau individual.

Cursanţii care îşi completează cursul elementar nu sînt scutiţi de învăţămîntul de Partid, pregătirea marxist-leninist, sau de pregătirea militară profesională[523].

În garnizoanele unde sînt militari şi funcţionari civili care au numai 1-3 clase elementare, aceştia vor studia individual şi vor da examen în cursul lunei martie a.c., pentru a se putea încadra imediat în învăţămîntul pentru completarea cursului elementar.

Examinarea ofiţerilor care au 4 clase elementare se va face la Regiunile MAI, în colaborare cu Secţia de Învăţămînt a Sfatului Popular, unde se va forma o comisie în faţa căreia aceştia vor da examen şi care-i va elibera certificatul de 4 clase elementare.

Directorii Regiunilor MAI, Comandanţii şi Locţiitorii Politici de unităţi vor depune tot interesul pentru organizarea acestor cursuri, grupe de studiu şi studiu individual, pentru ca fiecare cursant să-şi însuşească în mod temeinic cunoştinţele unui elev absolvent a 7 clase elementare.

Şefii Direcţiilor şi Regiunilor MAI, Comandanţii de Unităţi, precum şi toţi şefii Instituţiilor ce aparţin de MAI răspund de îndeplinirea întocmai a prezentelor Instrucţiuni, în aşa fel ca la 1 februarie 1954 toate cadrele din MAI să aibă cursul elementar terminat[524].

Ministrul Afacerilor Interne,
Pavel Ştefan
Ministrul ÎNV. PUBLIC,
I[on] Nistor[525]

---

523. Aceste ore de pregătire se adăugau unui program de lucru prelungit deseori peste limitele celor 10 ore de serviciu zilnic, în cazul rezolvării unor „probleme operative" a căror urgenţă era reclamată de superiori. Programul supraîncărcat stîrnea deseori nemulţumiri, din cauza limitării vieţii private a securiştilor. Ca urmare, s-au înregistrat chiar cereri de trecere în rezervă, dintre care o prezentăm pe cea a sublocotenentului Mircea Jitărel de la Serviciul Filaj al Securităţii din Bacău, care solicita insistent trecerea în rezervă, motivînd că vrea să urmeze o facultate, întrucît „prietenii şi chiar vecinii lui sînt oameni deştepţi, studenţi şi lui îi este ruşine că este doar un sublocotenent de Securitate". În loc să i se aprobe cererea, a fost sancţionat cu vot de blam în adunarea organizaţiei de bază a UTM din care făcea parte, ceea ce oricum îi făcea dificilă urmarea unei facultăţi (Elis Neagoe, *op.cit.*, p. 66).

524. Cu toate eforturile de a asigura pregătirea cadrelor din MAI şi Securitate, a continuat semnalarea, în referatele de cadre, a unor exemple de lipsă de cultură generală elementară în cazul unor ofiţeri. Un locotenent de Securitate, fost ţăran mijlocaş cu 7 clase „cu agentura lucrează defectuos, nu poate dirija, instrui pe aceştia, întrucît însuşi ofiţerul nu s-a străduit să-şi ridice nivelul politic şi cultural. Astfel, n-a cunoscut nici în ce ţară se află oraşul Varşovia [sic!], spunînd că se află în Austria şi încă o serie de alte probleme legate de situaţia internă şi internaţională de care ofiţerul este străin". Un alt locotenent, fost muncitor, absolvent a 3 clase profesionale (curs seral) avea „o slabă pregătire politică şi intelectuală, are o intuiţie slabă şi un scris foarte prost, din care cauză lucrările întocmite de dînsul sînt redate la un nivel scăzut". În fine, un subofiţer din Regiunea Bîrald este „un chiulangiu, dezinteresat în muncă şi slab pregătit din punct de vedere profesional şi politic. Deseori se învoieşte de la serviciu invocînd diferite motive, iar în realitate merge acasă şi îşi ajută nevasta la bucătărie" (*Ibidem*, p. 39). Este greu de crezut că măsurile de completare a studiilor au avut vreun efect asupra unui material uman de o asemenea factură.

525. Fusese, înainte de a ocupa portofoliul Învăţămîntului, secretar general la Ministerul Cultelor (10 noiembrie 1947), apoi ministru adjunct la Învăţămînt din 6 iulie 1951, unde ajunge ministru plin din 27 septembrie 1952, funcţie pe care o deţine timp de un an. Din noiembrie 1953, Ion Nistor a fost trimis ambasabor în Cehoslovacia. Din 30 noiembrie 1952 fusese ales deputat în Marea Adunare Naţională în Regiunea Stalin (Gh. Crişan, *Piramida puterii*..., p. 208).

22

6 martie 1953

Către Direcţia Lagăre şi Colonii de Muncă [În atenţia] Lt. Colonel Slobodă Ioan*

Luaţi măsuri ca la Direcţia Lagăre şi Colonii de Muncă şi la unităţile din subordine să se treacă imediat la pavoazare[526].

---

* ASRI, fond D, dosar 9897, f. 395.

526. La Direcţia Coloniilor şi Unităţilor de Muncă, sosea de la conducerea MAI, în împrejurările morţii lui Stalin, Ordinul nr. 0070454 din 6 martie 1953, în atenţia locotenent-colonelului Ioan Slobodă, în care se arăta că „începînd de la 6 martie 1953 şi pînă la noi ordine, se vor lua următoarele măsuri: La toate Lagărele şi Coloniile de Muncă se vor lua măsuri pentru întărirea pazei, vigilenţei, ordinei, disciplinei, muncii informative şi controlului. Vorbitorul se suspendă [la deţinuţii de drept comun, singurii care aveau drept de vorbitor – n.n.]. Pachetele şi scrisorile pentru deţinuţi vor fi atent verificate şi reţinute pînă la noi ordine. Cadrele vor fi în mijlocul unităţilor, iar în cel mai scurt timp, în caz de nevoie, să fie la unităţi. Se va asigura controlul asupra executării măsurilor luate. Pichetele de pompieri vor fi organizate şi gata de intervenire. La Direcţia Lagăre şi Colonii de Muncă se va asigura serviciul cu ofiţerii operativi. Orice eveniment se va raporta imediat". Ordinul era semnat de ministrul de Interne, generalul-maior Pavel Ştefan. Astfel de măsuri speciale s-au luat şi cu alte prilejuri. De pildă, Festivalul Internaţional al Tineretului, mare manifestaţie propagandistică a regimului organizată la Bucureşti în acelaşi an, a avut ecou şi în închisori şi lagăre prin măsurile speciale luate. Tot ministrul Pavel Ştefan, prin Ordinul nr. 021147 din 8 iulie 1953 adresat aceluiaşi şef al Direcţiei Lagăre şi Colonii de Muncă arăta: „în Capitala Patriei noastre se desfăşoară între 25 iulie 1953 şi 17 august 1953 cel de al III-lea Congres Mondial şi cel de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului Studenţesc, pentru Pace şi Prietenie. Pe timpul pregătirii şi desfăşurării acestui important eveniment se vor lua următoarele măsuri. Vigilenţa va fi sporită, prevenindu-se orice încercare de evadare. Se vor repara împrejmuirile, se vor vărui gardurile, se va îmbunătăţi iluminatul perimetrului, se va controla sistemul de alarmare. Se vor intensifica controlurile asupra modului cum se execută paza. Transferul deţinuţilor între lagăre, colonii de muncă şi penitenciare încetează la data de 20 iulie 1953. Pavilioanele administrative vor fi curăţite, avînd aspect sărbătoresc; în unităţi va fi ordine desăvîrşită. Se va urmări ca ţinuta întregului personal să fie cît mai curată şi îngrijită. Delegaţii unităţilor care vor participa la Festival vor constitui un exemplu de disciplină şi comportare. Concediile se vor desfăşura potrivit planificării făcute". (ASRI, fond P, dosar 9897, f. 394).

Se va expune portretul Tovarăşului Stalin îndoliat. De asemenea, se vor arbora steaguri sovietice şi româneşti îndoliate.

Materialul necesar unităţilor din provincie se va procura local, iar pentru unităţile din Capitală se va ridica prin Direcţia Lagăre şi Colonii de Muncă, de la Direcţia Administrare şi Gospodărire.

Ministru Adjunct,
General Maior
Burcă Mihail

23

26 mai 1953

Proces-verbal de interogatoriu*

Arestatul Jianu Marin, născut la 22 August 1913 în comuna Aninoasa, fiul lui Gheorghe şi Ioana, domiciliat în Bucureşti, Bulevardul Dacia nr. 38, Oraşul Bucureşti.

Interogatoriul a început la ora 11 şi s-a terminat la 13.

Întrebare: Ce resoarte de muncă [sic!] ai avut ca ministru adjunct în MAI?

Răspuns: Am avut Direcţia Generală a Miliţiei, Direcţia Generală a Penitenciarelor, Pompierii, arhivele statului, serviciul de reeducare a minorilor.

Întrebare: Ce cunoşti în legătură cu atrocităţile săvîrşite faţă de unii deţinuţi în diferite penitenciare din ţară?

Răspuns: În anul 1951 colonelul de securitate Dulgheru mi-a adus la cunoştinţă că la penitenciarul Jilava deţinuţii sînt bătuţi de către directorul penitenciarului [Ilie Moromete][527], căpitanul Moraru[528] (este locţiitorul politic) şi cei de la serviciul inspecţii. Afară de aceasta – precum spunea Dulgheru – se mai practică şi bătaia deţinuţilor prin alţi deţinuţi încurajaţi şi instruiţi în acest sens de conducerea penitenciarului. Motivele acestor bătăi ar fi fost tentativa de evadare sau comportarea indisciplinată a unor deţinuţi care pe urmă, prin metodele de mai sus am fost sancţionaţi. Aceste procedee mi-au fost aduse la cunoştinţă în două rînduri de col. Dulgheru. Atunci l-am însărcinat pe directorul general

---

* ASRI, fond P, dosar 40009, vol. XXII, f. 140-142.

527. Născut la 3 mai 1912 în comuna Gherăieşti, judeţul Olt, a fost unul dintre cei mai cruzi directori din sistemul penitenciar. Moromete începuse ca portar la o primărie de sector din Bucureşti şi apoi şef al gardienilor publici. Semianalfabet şi bîlbîit, „te speria numai cu privirea". A fost, cu gradul de căpitan, director la Jilava între 1949 şi 1952, de unde a fost mutat la lagărele din Balta Brăilei. A revenit la Bucureşti ca director adjunct la spitalul penitenciar Văcăreşti şi apoi la Gherla (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 173).

528. Nu îi cunoaştem prenumele. Ca urmare a acestor „abateri" sesizate de Dulgheru, căpitanul Moraru a fost detaşat la lagărele de la Canal (Galeşu, Peninsula, Poarta Albă). Foştii deţinuţi de aici îşi amintesc că, dacă nu pedepsea cel puţin zece deţinuţi într-o zi, considera că nu şi-a încheiat activitatea. După 1953 a revenit în sistemul penitenciarelor ca ofiţer politic, mai întîi la Constanţa şi apoi la Piteşti (*Ibidem*, p. 187).

al penitenciarelor, col. [Ion] Baciu[529], să cerceteze ce se petrece la Jilava. Baciu mi-a raportat că, într-adevăr la Jilava sînt bătuţi deţinuţii şi că Moromete a înfiinţat chiar şi o cameră neagră cu ciment unde ţinea arestaţi în piele goală. La cercetările directe făcute de col. Baciu, cei în cauză şi-au recunoscut atrocităţile săvîrşite. Atunci i-am cercetat eu, cu care ocazie aceştia au recunoscut vinovăţia lor, însă nu chiar în forma cum s-au arătat iniţial faptele. I-am avertizat că, dacă se vor mai întîmpla astfel de lucruri, vor fi aspru pedepsiţi şi cu aceasta s-a terminat chestiunea.

Întrebare: Ce alte fapte similare mai cunoşti?

Răspuns: În 1951 maiorul Roşianu[530], şeful serviciului Inspecţii, mi-a comunicat verbal că la un penitenciar din ţară, de care nu-mi aduc aminte, unii deţinuţi au fost forţaţi de către ofiţerii din serviciul de inspecţii să-şi mănînce materiile fecale. I-am dat dispoziţii colonelului Baciu să facă anchetă. Baciu mi-a raportat că ancheta a stabilit că cele arătate sînt reale. Ştim că faţă de cei vinovaţi de aceste fapte s-au luat măsuri pe linia Direcţiei Generale a Penitenciarelor şi a Serviciului Inspecţii. De alte atrocităţi nu am cunoştinţă.

Întrebare: Ce cunoşti în legătură cu unele atrocităţi săvîrşite la penitenciarul Gherla, în urma cărora au murit mai mulţi deţinuţi?

Răspuns: Nu cunosc asemenea cazuri, nefiind sesizat de ele.

Întrebare: Cum şi în ce împrejurări au fost făcute în penitenciare unele autodemascări din partea deţinuţilor?

Răspuns: Ştiam de la colonelul Sepeanu Teodor, colonelul Dulgheru şi generalul Nicolschi că în penitenciare, în urma introducerii serviciului de inspecţii, ca un rezultat bun al activităţii acestui serviciu, legionarii deţinuţi au început să se autodemaşte singuri, arătînd ceea ce n-au arătat în cursul anchetei, înainte de judecată. Eu l-am întrebat pe colonelul Sepeanu cum au ajuns la acest rezultat, la care el mi-a răspuns că prin munca de lămurire dusă de ofiţerii din serviciul Inspecţii şi prin informatorii captaţi de ei, care au reuşit să-i convingă pe legionarii arestaţi să se autodemaşte singuri. Nu mi s-a spus că s-ar fi folosit alte metode sau constrîngerea fizică în această privinţă.

Întrebare: Cum explici faptul că, deşi în calitate de autoritate şi for suprem în problema penitenciarelor, aveai obligaţia şi posibilitatea să cunoşti tot ce se petrece în penitenciarele din ţară, totuşi n-ai auzit de atrocităţile săvîrşite la penitenciarul Gherla?

Răspuns: Explic aceasta prin faptul că nu am fost sesizat de Direcţia Generală a Penitenciarelor, afară de cazurile relatate mai sus.

Întrebare: Dumneata te-ai deplasat vreodată la penitenciarul Gherla?

Răspuns: Nu m-am deplasat niciodată.

---

529. Ion Baciu a fost prefect de Braşov în 1947, după care a intrat în MAI, unde a primit răspunderea de a conduce Serviciul Penitenciare din cadrul Direcţiei Generale a Lagărelor şi Coloniilor de Muncă. A fost, între altele, asesor popular la procesul din 29 august-1 septembrie 1952 înscenat conducerii tehnice a Canalului. A trecut în rezervă cu gradul de colonel după 1968. În anii '80 se întorsese la Braşov, unde îşi rotunjea veniturile în postura de chelner la restaurantul de lux „Aro" (*Ibidem*, pp. 36-37).
530. Nu avem date în legătură cu acest maior din sistemul penitenciar.

Întrebare: De ce nu te-ai deplasat?

Răspuns: Pentru că n-am avut timp.

Întrebare: Cît timp ai fost responsabil pe linia penitenciarelor?

Răspuns: Cît timp am fost ministru adjunct, adică din 1948 pînă în Iunie 1952.

Întrebare: În cei patru ani cît ai fost ministru adjunct n-ai avut timp suficient să te deplasezi o dată la Gherla?

Răspuns: N-am avut timp suficient şi pe de altă parte prin Direcţia Generală a Penitenciarelor am fost informat că la Gherla treburile merg bine.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, după ce l-am cetit din cuvînt în cuvînt şi am constatat că el corespunde întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.

Ofiţer anchetator, căpitan de securitate,
ss. indescifrabil

24

[1953]

Raport*

În cursul anului 1950 la Direcţia a V-a (actuala Direcţie a VIII-a) au fost anchetaţi un grup de foşti ofiţeri din Grupul I Vînători de Munte, care în timpul războiului antisovietic au comis crime de război în Crimeea. Din cercetarea acestora a apărut şi numitul Sepeanu Tudor[531], pe atunci Colonel de Securitate, comandantul Regiunii Bucureşti.

Faptele de care era acuzat sînt următoarele:

Cu toate că este evreu a participat voluntar la războiul antisovietic, fiind ofiţer în Grupul I Vînători de Munte. În Crimeea, unitatea de sub comanda sa a participat la incendierea cîtorva sate în care se bănuia că ar fi fost ascunşi partizani. Ulterior, a făcut parte din Comandamentul Centrului Disciplinar Sărata. De asemeni, la Odessa ar fi omorît o femeie şi a participat la arestări.

În urma celor rezultate, s-a făcut propunerea pentru reţinerea lui Sepeanu Tudor. Dulgheru a respins aceste propuneri şi a pus rezoluţia de a se prezenta dosarul după o perioadă de aproximativ o lună de zile. Aceste termene s-au repetat de aproximativ 5-6 ori. În acest timp, grupul de ofiteri criminali a stat nejudecat. După multe insistenţe pentru rezolvarea într-un fel a [situaţiei] acestui ofiţer, Dulgheru a ordonat trimiterea la Parchetul Curţii Bucureşti, Cabinetul Crime de război, a grupului de ofiţeri criminali. În adresa care s-a făcut către Justiţie, s-a atras atenţia că Sepeanu Tudor este disjuns şi să nu se extindă cercetările asupra sa, el formînd obiectul unei anchete a organelor de Securitate; adresa a fost iscălită de Dulgheru.

---

* ASRI, fond P, dosar 40007, vol.VII, vol. 147-148.

531. Referatul prin care Tudor Sepeanu, locotenent-colonel de Securitate, fost director al DRS Bucureşti şi apoi şef al Serviciului Inspecţii din Direcţia Generală a Penitenciarelor, era acuzat de crime de război conţine informaţii false, menite să îl compromită pe acesta, în contextul implicării sale în procesul „reeducării" de la Penitenciarele Piteşti şi Gherla (pe care îl coordonase), proces în care avea să fie condamnat de altfel alături de cei din „lotul Ţurcanu" (vezi date în legătură cu Sepeanu în indicele de la finalul volumului).

În realitate, Dulgheru a pretins că dînsul va ancheta personal pe Sepeanu Tudor, de asemeni a ordonat audiere în mod inutil a unor persoane. Ulterior, s-au făcut în anul 1952 noi propuneri pentru reţinerea lui Sepeanu Tudor care de asemeni au fost respinse de Dulgheru[532].

Locotenent,
Barbu L[enobel][533]

532. Dulgheru era prieten cu Sepeanu, pe care a încercat să îl protejeze. De altfel, avea să fie acuzat de acest fapt pe parcursul anchetei la care a fost supus.

533. Fost subaltern al lui Dulgheru din Direcţia Anchete. A fost implicat, între altele, în ancheta „lotului de la Finanţe", fiind anchetator al lui Vasile Luca. Nu cunoaştem alte date în legătură cu el.

25

22 mai 1956

Tabel*

de indivizi care au fost identificaţi la diferite Penitenciare în registrele matricole şi care au fost executaţii[534] [sic!] în perioada anilor 1949-1950

1) Ditmar Martin
2) Piţigoi Ion
3) Ungureanu Teodor
4) Vedszislav Lizac
5) Niţescu Nicolae
6) Perifan Gheorghe

---

* Documentul provine din anexele la dosarul 9831/septembrie 1991 de la Parchetul General (cunoscut sub numele de „procesul comunismului"), constituit în urma plîngerii penale formulate de AFDPR. A fost pus la dispoziţia procurorilor de către Serviciul Român de Informaţii. Nu are menţionată nici o cotă.

534. Toţi cei de pe listă fac parte din două mari grupuri de arestaţi şi condamnaţi la pedepse cu închisoarea în urma acţiunilor Securităţii împotriva „bandelor": este vorba de loturile „Teregova" şi „Babadag". Cu toate că în cazul lor nu se pronunţaseră sentinţe de condamnare la moarte, au fost totuşi executaţi. Lista de mai sus a fost întocmită în următoarele împrejurări: în 19 aprilie 1956, locotenentul-major Ioan Jura de la Direcţia Secretariat-Juridic al Securităţii a trimis ministrului Alexandru Drăghici nota-raport 133275, în care arăta că „Direcţia Secretariat a primit mai multe cereri făcute de familiile unor deţinuţi, prin care solicită clarificarea situaţiei acestora, întrucît nu mai ştiu nimic despre ei de la data arestării şi pînă în prezent [...]. O serie de deţinuţi arestaţi în 1948-1950 apar ca fiind condamnaţi la diferite termene, încă nu s-a stabilit ce s-a întîmplat cu ei după ce au fost încarceraţi. Cercetările făcute pînă în prezent au stabilit că o parte din deţinuţi a căror situaţie prezentă nu e cunoscută au fost transferaţi în grupuri împreună cu alţi deţinuţi de la un penitenciar la altul. Întrucît această situaţie trebuie clarificată, pentru că apar la Evidenţa Populaţiei, dar în arhiva MAI situaţia lor e neclară, cît şi pentru că, conform legii, familiile trebuiesc anunţate, propunem să fie numit cîte un lucrător din Serviciul C [Arhiva] şi Direcţia Penitenciarelor, care să stabilească şi să raporteze în 30 zile ce s-a întîmplat cu cei dispăruţi. Rog dispuneţi". Drăghici a aprobat nota-raport, după care colonelul Vasile Lixandru de la Direcţia Penitenciarelor şi locotenent-colonelul Wilhelm Einhorn au delegat cîte un lucrător care să clarifice această problemă, prin adresa 14/00/70898, din 23 mai 1956. „Lucrarea" a fost coordonată de locotenentul Mihai Nedelcu, care ulterior va deveni

Deţinuţi care au fost găsiţi în adresele Dir. Regionale MAI ridicaţi o dată cu cei de mai sus

1) Lache Constantin
2) Rosculeţ Nicolae

şeful Serviciului C (Arhiva). Iată în continuare care a fost odiseea unora dintre cei 54 de dispăruţi. Astfel, şapte dintre ei au făcut parte din „lotul Teregova" ; numele lor sînt trecute la poziţiile 15-21 ale listei de mai sus. Prin adresa 4/2737 din 23 februarie 1949, Direcţiunea Regională a Securităţii Poporului Timişoara înştiinţa Bucureştiul că a arestat „80 de indivizi asupra cărora s-a dovedit că acţionează în organizaţia subversivă legionară" din munţii Banatului şi cerea instrucţiuni. În urma acestei solicitări, de coordonarea investigaţiilor s-a ocupat subdirectorul Direcţiei Generale a Securităţii, Alexandru Nicolschi. El s-a deplasat personal la Timişoara, unde arestaţii erau închişi, pentru a coordona colectivul de anchetă care urma să adune într-un timp cît mai scurt informaţii necesare pentru lichidarea mişcării de rezistenţă din regiune. Prin „metode specifice", adică prin torturarea celor reţinuţi în subsolurile sediului Securităţii timişorene (în urma căruia unul dintre arestaţi, Teodor Ungureanu, a decedat), Nicolschi a reuşit în scurtă vreme să-i trimită pe „bandiţi" în faţa Tribunalului Militar. Pedepsele pronunţate au fost grele : cei care au scăpat de condamnarea la moarte au primit între 15 ani muncă silnică şi muncă silnică pe viaţă. Cu toate acestea, într-o şedinţă din iulie 1949 care a avut loc la MAI, Nicolschi şi-a manifestat nemulţumirea : considera că instanţa s-a arătat prea blîndă cu partizanii bănăţeni. De aceea, se pare că i-ar fi cerut locotenent-colonelului Ambruş, proaspăt evidenţiat pentru succesele sale împotriva „bandelor" ca şapte dintre aceştia, pe care îi considera între şefii grupului (deţinuţi după pronunţarea sentinţei la Penitenciarul Gherla) să fie transferaţi din penitenciar pentru „continuarea anchetelor" înapoi la DRS Timişoara. Aici, cei şapte n-au mai ajuns niciodată. Într-o adresă din 1 august 1949, directorul Penitenciarului Gherla Stelian Tomulescu îi comunica locotenent-colonelului Teleman Ambruş : „Avem onoarea a vă transfera prin organele DGSP Timişoara pe deţinuţii mai jos menţionaţi, împreună cu dosarele, cu actele condamnatoare, lot ce face parte din procesul bandei teroriste subversive. Totodată, vă facem cunoscut că deţinuţii sunt echipaţi de la acest penitenciar cu următoarele efecte fiecare :

1 veston
1 pereche de bocanci
1 cămaşă
1 pereche ismene
1 bonetă

Aceste efecte vă rugăm a le ridica de la deţinuţi şi a ni le restitui prin colet poştal". La Securitatea din Timişoara a ajuns numai această hîrtie însoţitoare, din care se vede că pentru un director de închisoare al anilor '50 o zeghe şi o pereche de izmene preţuiau mai mult decît viaţa celui care le îmbrăca. Cei şapte, urcaţi într-o dubiţă în curtea Penitenciarului Gherla, au fost ucişi după lăsarea nopţii, cînd maşina s-a oprit într-o pădure, iar deţinuţii, victime ale voinţei lui Alexandru Nicolschi, au fost îmbrînciţi afară, sub stele. Peste o lună, pe adresa Penitenciarului din Gherla sosea un balot cu hainele deţinuţilor „transferaţi" la Timişoara. Oamenii se puteau pierde pe drum, nu însă şi „efectele". În lista întocmită în mai 1956 de locotenentul Nedelcu apar, la poziţiile 15-21, numele celor şapte victime ale „justiţiei" lui Nicolschi. Cînd în 1956 s-a finalizat investigaţia internă a Securităţii în legătură cu deţinuţii care nu se aflau în penitenciare, deşi figurau în scripte, Nicolschi era secretar general în Ministerul Afacerilor Interne, astfel că tragerea sa la răspundere pentru încălcarea legalităţii, pentru nesocotirea deciziei unei instanţe, pentru crimă ieşea din calcul. Pentru a muşamaliza cazurile, moartea violentă a victimelor lui Nicolschi trebuia transformată în „moarte naturală", pentru a şterge orice urmă. Cadavrele erau oricum îngropate undeva, într-o pădure din Ardeal şi nimeni nu avea cum să le dea de urmă. În august 1957, după ce în prealabil serviciul specializat al Securităţii a pregătit certificate

3) Duţu Manea
4) Tudoran Constantin
5) Topîrceanu Ion
6) Stercu Stere
7) Guşiţă Gh.
8) Dobromir Niculae
9) Tomoşoiu Gheorghe
10) Gogu Alexandru

---

medico-legale false, înscrise în registrul Spitalului Orăşenesc Timişoara, la Primăria din oraş au fost înregistrate cu numerele 101-107 certificatele de deces. Conform acestora, moartea celor şapte s-ar fi produs pe paturile spitalului timişorean, în data de 2 august 1949. Toţi au murit oficial în aceeaşi zi, trei la ora 12.00 şi patru la ora 13.00. Astfel, Vernichescu murise de insuficienţă circulatorie şi hipertensiune, Popovici de miocardită, tot din pricina hipertensiunii sfîrşise Puşchiţă, Luminosu avusese o insuficienţă cardiacă, iar Ghimboaşă, Smultea şi Ungureanu au murit în aceeaşi zi, la aceeaşi oră, în acelaşi loc, din cauza unui „TBC pulmonar". Certificatele eliberate opt ani mai tîrziu au fost destinate să acopere crima. De înregistrarea desecelor la Primăria din Timişoara, făcută în 14 august 1947, s-a ocupat Vasile Nica, domiciliat în B-dul 23 August nr. 9, legitimat în faţa notarului cu buletin seria MT, nr. 945733 (o identitate fictivă, care apare în majoritatea eliberării tuturor certificatelor de deces contrafăcute de Securitate). În dreptul ocupaţiei celor şapte era făcută la toţi aceeaşi menţiune: „fără ocupaţie". Crima era astfel acoperită. Familiile celor morţi au primit şapte certificate de deces ca răspuns la petiţiile lor, locotenentul Nedelcu avea să fie avansat pentru rolul său în muşamalizarea execuţiilor şi să primească o nouă sarcină de serviciu. După acelaşi scenariu s-a procedat în cazul deţinuţilor din „lotul Babadag". În Dobrogea, în urma acţiunilor întreprinse de Direcţia Regională de Securitate Constanţa împotriva rezistenţei armate de pe raza ei de acţiune, după cum raporta Nicolae Doicaru la şedinţa cu comandanţii Securităţii din 1 martie, fuseseră împuşcaţi 13 partizani, iar alţi 16 „bandiţi" se aflau în arestul DRS Constanţa, aşteptînd, condamnaţi de Tribunalul Militar la termene diferite, transferarea lor către penitenciarul de execuţie a pedepselor, în genere cuprinse între 15 ani muncă silnică şi muncă silnică pe viaţă. De ancheta „lotului Babadag" se ocupase direct Alexandru Nicolschi, care, în calitatea sa de subdirector al Securităţii Poporului, avea ca răspundere acţiunile operative pentru anihilarea „bandelor". Fără îndoială că pe Nicolschi sentinţa pronunţată de justiţie nu l-a mulţumit cîtuşi de puţin, aşa că probabil el a fost cel care s-a hotărît să „corecteze" clemenţa deciziei justiţiei şi să facă el dreptate. După ce s-a pronunţat şi recursul în procesul „lotului Babadag", sentinţele celor 16 rămînînd definitive, deţinuţii au fost transferaţi pentru ispăşirea pedepsei la Penitenciarul Gherla, unde au fost depuşi în 27 februarie 1950. Dar pentru Nicolschi acesta nu era un impediment. Aşa cum am văzut că a procedat şi în cazul condamnaţilor din „lotul Teregova", pe care, sub pretextul unei completări a anchetei i-a scos tot de la Gherla, el a obţinut de la Pintilie Gheorghe decizia de transferare a „bandiţilor" dobrogeni în arestul Direcţiei Regionale a Securităţii Poporului Timişoara. Comandantul acesteia, locotenent-colonelul Coloman Ambruş, deja complice al lui Nicolschi în executarea celor şapte din „lotul Teregova", se arătase dispus să-i „preia" şi pe cei 16 partizani prinşi de Securitatea din Constanţa. În dimineaţa de 9 martie a anului 1950, liniştea Penitenciarului din Gherla a fost din nou tulburată de uşile grele ale celulelor, date de perete. Cîteva minute mai tîrziu, „bandiţii" care îndrăzniseră să lupte împotriva „puterii populare" în Dobrogea au fost strînşi în curtea închisorii, iar de aici au fost duşi către gară şi urcaţi într-un vagon al Direcţiei Penitenciarelor, la numai zece zile de cînd fuseseră debarcaţi dintr-un astfel de vagon care i-a adus de la Constanţa la Gherla, după un drum istovitor timp de o săptămînă. Acum, spre Timişoara erau escortaţi de subofiţeri în uniformă de Securitate, conduşi de un căpitan. Numele acestora nu ne sînt cunoscute. Deşi, de obicei, vagoanele-penitenciar erau tixite, de astă dată în cel care se urnise încet, ataşat la un tren cu destinaţia Timişoara, nu se aflau decît cei 16 deţinuţi din „lotul Babadag". Nu au ajuns

11) Cenuşe Marin
12) Tofan Gheorghe
13) Filip Ion
14) Negroiu Dumitru
15) Vernichescu Aurel
16) Popovici Ghe.
17) Puschiţă Petre
18) Ghimboaşă Niculae
19) Smultea Ghe.
20) Ungureanu Teodor[535]

---

niciodată la destinaţie, fiind împuşcaţi cu toţii, în noaptea de 9 spre 10 martie 1950, descărcaţi din vagon şi îngropaţi la lumina felinarelor, după obiceiul Securităţii, într-un loc rămas necunoscut. Despre executarea în aceste condiţii a celor 16 din „lotul Teregova" au circulat zvonuri în lumea închisorilor, deţinuţii botezînd funestul transport de la Gherla spre Timişoara „trenul morţii". Din lista de mai sus, cei ucişi în aceste condiţii sînt Constantin Lache, Nicolae Roşculeţ, Manea Duţu, Constantin Tudoran, Ioan Topîrceanu, Ioan Piţigoi, Stere Stercu, Gheorghe Guşiţă, Nicolae Dobromir, Gheorghe Tomoşoiu, Iordan Nicolau, Alexandru Gogu, Marin Cenuşe, Gheorghe Tofan, Ioan Filip, Dumitru Negroiu. Cînd în 1956, în urma notei-raport 133275 din 19 aprilie a Serviciului Secretariat din MAI ministrul Alexandru Drăghici autoriza cercetările în legătură cu soarta unor deţinuţi care figurau în evidenţele Securităţii şi aveau „foi matricole" la Direcţia Penitenciarelor, figurînd ca ispăşindu-şi pedeapsa în diferite locuri de deţinere din ţară, dar nu se mai aflau în celulele închisorilor, locotenentul Marin Nedelcu din Serviciul C (Arhiva), însărcinat cu această investigaţie, constata şi executarea celor 16 din „lotul Babadag", trecîndu-i la 22 mai 1956 în lista cuprinzînd cele 54 de nume ale oamenilor căzuţi victime arbitrarului unor decizii, cel mai probabil luate de Alexandru Nicolschi. În eforturile de muşamalizare a crimelor, s-au făcut şi greşeli. Astfel, Ion Constantinescu, arestat în 24 decembrie 1949, aflat în arestul Miliţiei din Constanţa la 24 februarie 1950, a fost trimis la această dată spre arestul Securităţii din Timişoara. În urma torturilor îndurate în timpul anchetelor, a murit în prima noapte a „călătoriei" cu vagonul-penitenciar, iar raportul întocmit de escortă, pe baza căruia s-a întocmit un certificat de deces, stabileşte clar aceste împrejurări ale morţii lui Ion Constantinescu din noaptea de 24 spre 25 februarie 1950. Cu toate acestea, cînd întregului „lot Babadag" i s-au făcut certificate de deces (false) la primăria din Timişoara, i-a fost întocmit unul şi bietului om, întrucît foaia sa matricolă se afla alături de cele ale partizanilor dobrogeni. Ion Constantinescu murise, dar vagonul-penitenciar i-a dus dosarul la destinaţie. Greşeala a fost îndreptată mult mai tîrziu, în urma sesizărilor repetate ale familiei, care primise două „acte de moarte", prin decizia judecătorească 6177/12 noiembrie 1965; al doilea certificat, potrivit căruia, ca şi ceilalţi partizani dobrogeni, Ion Constantinescu murise în 10 martie 1950 de „miocardită şi TBC pulmonar", a fost anulat. Pentru scriptele Securităţii, nu conta dacă un om e ucis de două ori (Marius Oprea, „Crimele Securităţii: Trenul morţii", în *Cuvîntul*, nr. 121-122/ mai 1992).

535. Numele lui Ungureanu apare de două ori pe această listă. Şi în cazul său s-a operat un fals flagrant. Teodor Ungureanu era un „comerciant din Arad" care, aşa cum arată foaia sa matricolă, figura în evidenţa constatărilor morţii întocmite la spitalul din Timişoara la poziţia 38/1949, ca fiind decedat din pricina unui „TBC pulmonar", o dată cu ceilalţi deţinuţi condamnaţi din „lotul Teregova", executaţi în 2 august 1949. Aşa i s-a întocmit şi certificatul de deces. De fapt, el murise în urma torturilor în arestul Securităţii din Timişoara încă din 3 aprilie 1949. Cu toate acestea, deşi era mort, Teodor Ungureanu, despre a cărui vină reală nu cunoaştem nimic, a fost judecat în contumacie de Tribunalul Militar Regional, care prin decizia 1091 din 25 iunie 1949 l-a condamnat la o pedeapsă de 20 de ani muncă silnică. Astfel, singura diferenţă între Teodor Ungureanu şi ceilalţi şase partizani din „lotul Teregova" este că el nu a fost îngropat undeva într-o pădure din Ardeal, ci în cimitirul săracilor din Timişoara, aşa cum se întîmpla în genere cu aceia care îşi sfîrşeau zilele în aresturile Securităţii.

21) Luminosu Ghe.
22) Constantin Ion
23) Moldovan Simion
24) Florinc Mihai
25) Vandor Victor
26) Olteanu Emil
27) Bedeleanu Ion
28) Maxim Alexandru
29) Mărgineanu Petre
30) Dalea Emil
31) Picoş Florian
32) Angheluţă Mihai
33) Robu Ion
34) Pop Alexandru
35) Cresu Gheorghe
36) Teodorescu Alexandru
37) Lacea Vasile
38) Grasu Nicolau
39) Puiu Ion
40) Puiu Constantin
41) Doicescu Dumitru
42) Arganti Enache
43) Anagnastase Ion
44) Niţu Vasile[536]
45) Mihăilescu Dumitru
46) Jarnea Dumitru
47) Popescu Scărişoveanu Alexandru
48) Ceature Gheorghe

Susnumţi au toate datele în tabelele de la fila [textul se întrerupe – n.n.]

536. În martie 1993, în urma publicării articolelor cu privire la crimele petrecute în 1949-1950, am primit o scrisoare de la dl Ioan Bocşe din Constanţa, fiul unuia dintre cei executaţi în „lotul Babadag". Reproducem aici un fragment: „Vă rog respectuos să mă ajutaţi şi pe mine, pentru a da de urmele tatălui meu care a dispărut de la Penitenciarul Gherla în 1950, luna aprilie, în jurul datei de 23. Tatăl meu se numea Niţu Vasile, fiul lui Ion şi Ioana, născut la 15 mai 1909 în comuna Gălbiori, Jud. Constanţa. A fost arestat la data de 21 iulie 1949, prin sentinţa nr. 544 din 7 octombrie 1940 a Tribunalului Militar Constanţa. A fost condamnat la 20 de ani închisoare". Încercînd să dea de urma tatălui său, dl Bocşe s-a adresat Ministerului Justiţiei, de unde a primit în 1991 o adresă succintă: „Din materialele existente nu rezultă data punerii în libertate, dacă a fost el liberat, sau dacă a decedat". Din materialul pe care subsemnatul l-a publicat, spune domnul Bocşe, „reiese clar că au fost împuşcaţi... Şi tatăl meu a făcut parte din lotul de la Babadag şi a fost şi el trecut pe lista celor 54 de nume, ale oamenilor căzuţi victime arbitrarului unor decizii. Mă adresez dvs. cu speranţa că voi putea şi eu afla ceva de tatăl meu, care îşi doarme somnul cel de veci, într-un mormînt fără cruce". Din păcate, solicitarea a rămas fără răspuns. Alexandru Nicolschi, cel care ar fi putut da detalii şi răspunde (şi) pentru moartea tatălui domnului Bocşe a murit, iar lipsa accesului liber la arhivele Securităţii face extrem de dificilă o asemenea investigaţie.

26

[1967]

Documentar[537] privind unele metode necorespunzătoare folosite în anchetarea cazului Lucreţiu Pătrăşcanu*

1. Folosirea bătăii, a schingiuirilor, smulsul părului, subalimentaţia prelungită şi a torturii, în scopul obţinerii de declaraţii acuzatoare:

---

* Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 343-363.

537. Colectivul de anchetă constituit la nivelul Comitetului Central care a investigat abuzurile lui Dej, pornind de la „cazul Pătrăşcanu", a fost constituit în noiembrie 1965, pe baza hotărîrii Secretariatului CC al PCR şi era compus din Vasile Patilineţ, secretar al CC, Ion Stănescu, membru CC şi preşedinte al Consiliului Securităţii Statului, generalul Grigore Răduică, şeful Secţiei CC pentru Controlul muncii la MFA, MAI şi Justiţie, Ion Medrea, membru al Colegiului Central de partid, Teodor Vasiliu, adjunct de şef de secţie al Comisiei Juridice a CC, Buru Lefter, adjunct al procurorului general şi Tănase Evghenie, director în Consiliul Securităţii Statului (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. I, f. 2). Ulterior, li s-au adăugat Gheorghe Stoica şi Ion Popescu-Puţuri, membri ai CC. Activitatea comisiei s-a intensificat mai ales la începutul anului 1967, după ce Nicolae Ceauşescu a preluat controlul asupra aparatului de Securitate. La Plenara din 22-25 aprilie 1968, aşa cum dovedeşte stenograma lucrărilor, Ceauşescu a avut cuvinte de laudă la adresa investigaţiilor Comisiei: „Timp de doi ani şi jumătate, un mare număr de activişti de partid, sub îndrumarea tovarăşului Patilineţ, au studiat peste 50.000 de file, s-au străduit să descurce firele acestei înscenări monstruoase în cazul Pătrăşcanu, iar din vara anului 1967, o comisie de partid, formată din vechi membri de partid, au analizat actele, au discutat cu un mare număr de oameni, atît din cei implicaţi în proces, cît şi cu cei cere au anchetat, şi au ajuns – mă refer la tovarăşii din comisie – la concluziile înfăţişate plenarei Comitetului nostru Central. Cred că putem să exprimăm sincere mulţumiri tovarăşilor din comisie şi activiştilor care au lucrat la stabilirea adevărului, pentru felul cum şi-au îndeplinit sarcina încredinţată" (*Ibidem*, vol. VI, f. 23). Ulterior, preşedintele Comisiei, Vasile Patilineţ, a murit în urma unui enigmatic accident de maşină în 1986 în Turcia, unde era ambasador din 1980, iar restul membrilor Comisiei au ocupat funcţii fără importanţă în aparatul de partid şi de stat. Moartea lui Patilineţ a fost pusă în directă legătură cu faptul că, se spunea, el se apropiase de adevăruri incomode din trecut, pe care le putuse afla foarte probabil de la Drăghici, dar şi de la alţi ofiţeri de Securitate, în legătură cu activitatea lui Nicolae Ceauşescu la MAI: este vorba de faptul că acesta ar fi participat la represiuni dure împotriva

Zilbert Herbert[538] într-un memoriu adresat din închisoare conducerii partidului[539] arată următoarele:

„Totuşi după încă un an de detenţie, în loc să fiu reabilitat aşa cum mi se spusese de către anchetator, în seara de 24/25 septembrie 1952 am fost de trei ori bătut la tălpi şi călcat

---

ţăranilor şi ar fi ordonat să se tragă în oameni fără apărare, în timpul unor tulburări legate de relansarea în 1958 a presiunilor în vederea colectivizării. „Eu înţeleg toată problema aceasta: aţi vrut să mă excludeţi din partid – poftim, excludeţi-mă, dar atunci să excludeţi din partid şi pe aceia care au făcut represiuni în Raionul Focşani, pentru că acolo au fost împuşcaţi oameni, au fost împuşcaţi copii", i se adresa Drăghici lui Gheorghe Stoica la 30 octombrie 1968, evocînd foarte probabil un asemenea moment în care a fost implicat Ceauşescu, Drăghici încerca un şantaj pentru a obţine trecerea la pensie, în locul preconizatei numiri a sa în funcţia umilitoare de preşedinte de IAS. Nu a scăpat însă de ceea ce i se hărăzise în sferele înalte ale puterii pe care o servise şi care acum, în 1968, îl sacrifica. (*Agresiunea comunismului în România*, vol. 1, p. 229).

538. Herbert Zilber s-a născut în 14 octombrie 1901 la Tîrgu Frumos. La finele studiilor liceale a fost exmatriculat din toate şcolile din România, învinuit de participarea la manifestaţia din 13 decembrie 1918. Licenţiat în matematici la Grenoble în 1922, obţine şi o diplomă de inginer de la Institutul electrotehnic din acelaşi oraş. Înapoiat în ţară, a lucrat ca inginer, iar în 1930, după ce nu îşi ascunde simpatiile sale faţă de stînga comunistă, a fost arestat şi acuzat de spionaj în favoarea URSS. Condamnat iniţial la 5 ani temniţă grea, a fost rejudecat şi achitat în 1932. Din 1932 pînă în 1940 a lucrat ca referent şi secretar la Insitutul pentru studiul conjuncturii economice, condus de Virgil Madgearu, de unde a fost îndepărtat în urma epurărilor antisemite din timpul dictaturii antonesciene. A desfăşurat o amplă activitate publicistică, sub pseudonimul Andrei Şerbulescu. După 23 august 1944, a fost numit director al Institutului în care lucrase şi şi-a susţinut doctoratul în economie la Universitatea Bucureşti, unde a devenit şi titularul catedrei de economie. În 1947 a fost exclus din partidul comunist, pe motiv că în trecutul său existau zone „obscure", de fapt motivul fiind prietenia sa cu Lucreţiu Pătrăşcanu, care avea de altfel să-i atragă şi arestarea la 6 februarie 1948. A suferit o detenţie neîntreruptă de 16 ani. În timpul anchetelor, şi-a incriminat la cererea anchetatorilor vechiul prieten, jucînd rolul de denunţător al „crimelor politice" imputate lui Pătrăşcanu, sperînd într-o pedeapsă mai blîndă, dar a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă. Eliberat în 1964 din zarca de la Aiud, avea să fie reabilitat juridic prin sentinţa de achitare a Tribunalului Suprem din 28 mai 1968 pentru învinuirea de trădare de patrie, dar pentru că „l-a trădat" pe Pătrăşcanu nu a mai primit carnetul de partid şi nici despăgubirile solicitate pentru lunga perioadă de detenţie. A trăit din meditaţii la matematică şi şi-a notat consideraţiile în legătură cu regimul comunist în memorii, publicate după moartea sa. A fost în atenţia Securităţii, care i-a confiscat, în urma înscenării unui jaf în 1970, o primă formă a memoriilor sale. Belu Zilber a murit în februarie 1978. Pe patul de moarte, a apucat să mai mărturisească „niciodată n-o să le mai spun ce o să-mi ceară", dînd astfel glas „obsesiilor sale tainice", după cum avea să releve un apropiat al său, doctorul Gheorghe Brătescu, căruia îi datorăm păstrarea şi publicarea memoriilor lui Zilber. Potrivit dorinţei sale, cenuşa i-a fost risipită de doi prieteni într-un colţ al Parcului Cişmigiu (vezi Andrei Şerbulescu [pseudonimul lui Belu Zilber – n.n.], *Monarhia de drept dialectic*, Ed. Humanitas, 1991, *passim*; Belu Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu. Prima versiune a memoriilor*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1997, *passim*; *Principiul bumerangului. Documente ale procesului Lucreţiu Pătrăşcanu*, Ed.Vremea, Bucureşti, 1996, *passim*, în continuare *Principiul bumerangului...*).

539. Zilber a trimis două memorii din închisoare, în următoarele împrejurări: „imediat după ce a trecut pericolul condamnării la moarte şi am fost încarcerat în Penitenciarul Aiud, am încercat să scriu forurilor resposabile. Nu mi s-a dat însă voie să scriu decît în 1962, cînd, fiind în Penitenciarul Dej, m-am adresat Comitetului Central al PMR, arătînd că am fost victima unei înscenări. În 1963 mi s-a dat voie să scriu a doua oară. De astă dată m-am adresat Comisiei Centrale de Control". Memoriile au rămas fără răspuns. Mai mult, pentru că dădea în vileag multe din brutalităţile care au însoţit ancheta, Zilber a fost supus unui „strict regim de exterminare în zarca de la Aiud", care să ducă la „dispariţia mea definitivă", după cum nota ulterior în jurnalul său (*Ibidem*, pp. 15-16).

în picioare şi mi s-a cerut, în numele unui for de conducere, să capitulez fără condiţii" (Vol. 181 p. 28)[540].

În declaraţiile din 5 şi 11 aprilie 1967 aceeaşi persoană arată:

„După bătăile din septembrie 1952 şi chinul goanei cu picioarele umflate pe culoarele şi în curtea arestului Mallmaison, m-am hotărît să scriu orice roman foileton..."[541] (Vol. 1 fila 33).

„...civilul[542] s-a repezit la mine, m-a lovit cu pumnii şi picioarele pînă am căzut jos, apoi m-a împins pe culoar, unde mă aştepta gardianul gata pregătit să mă culeagă de pe jos... Mi s-au legat foarte strîns mîinile şi picioarele (mai port şi astăzi semnele la picioare), mi s-a trecut un drug de fier printre mîini şi picioare, am fost pus pe obişnuiţii căpriori şi a început bătaia la tălpi... Cu bătaia din noaptea de 24/25 septembrie 1952 s-a terminat şi am fost dus în celulă cu picioarele sîngerînde şi umflate. După vreo oră, a venit medicul arestului însoţit de felcer. I s-a ordonat să şteargă rănile cu benzină şi să-mi pună comprese. Apoi a adăugat: «Dacă nu spui, mîine seară te ia din nou şi vei fi bătut pe rană»" (Vol. 1 fila 51-53).

„...Un tînăr locotenent (i se spunea ofiţer politic, este evreu, avea ochelari) care scrisese aşa-zisul proces-verbal de confruntare cu Colette Bruteanu[543] îmi smulgea părul din cap şi cerea: «să ne spui toate crimele pe care le-ai făcut cu Lucreţiu Pătrăşcanu, Ion Gheorghe Maurer[544],

---

540. Aceste referiri bibliografice se fac la volumele adunate într-o mică arhivă de Comisia de partid de la Comitetul Central care a anchetat în 1966-1968 soarta „lotului Pătrăşcanu", arhivă măsurînd peste 40.000 volume.

541. Cele trei puncte, nemarcate prin paranteze rotunde sau drepte, reprezintă întreruperi făcute în textul original.

542. Este vorba de locotenent-colonelul Tudor Staicu, ofiţer de Securitate care trecuse la aceste măsuri după ce „a fost criticat aspru că nu scoate de la Herbert Zilber problemele aşa cum dorea consilierul sovietic pe minister [Aleksandr Mihailovici Saharovski – n.n.] (ASRI, fond D, dosar 40002, vol. 203, f. 185).

543. Agentă a Securităţii. Confruntarea cu Colette Bruteanu a avut loc în noaptea de 24 spre 25 septembrie 1952: „la birou era acelaşi Mişu [Dulgheru], însă la altă măsuţă decît a mea era o frumoasă agentă a Securităţii, Colette B., proaspăt bronzată la mare. În 1945 schimbasem cîteva cuvinte cu dînsa, aşa încît nu puteam nega că ne cunoaştem. Întrebată ce relaţii avusese cu mine, a povestit un roman cu spioni americani, cu reacţionari şi comunişti. La observaţia mea că toate erau minciuni, în odaie a izbucnit un urlet de indignare. Mişu era cel mai indignat: Cum îndrăzneşti, banditule, să afirmi că o persoană a cărei onorabilitate am verificat-o a minţit? I-a mulţumit pentru cele relatate, i-a sărutat curtenitor mîna şi a chemat gardianul s-o conducă", vezi memoriile lui Belu Zilber (Andrei Şerbulescu, *op.cit.*, pp. 77-78). Frumuseţea Colettei avea să păleasca însă în arest: într-o scrisoare din 7 noiembrie 1952 adresată lui Gheorghiu-Dej, locotenent-colonelul Ioan Şoltuţiu, ajuns şeful anchetei în „lotul Pătrăşcanu" propune arestarea ei pentru legături de spionaj (şi nu numai) cu Madison, „agent al Intelligence Service-ului", cu care Pătrăşcanu avea să fie acuzat că ar fi colaborat. „De ce această importantă femeie" nu fusese arestată şi anchetată mai devreme, se întreba Şoltuţiu, răspunzîndu-şi tot el: recrutată ca informatoare de colonelul Petrescu din SSI, acesta „a folosit-o în pat tot timpul" (ASRI, fond D, dosar 40007, vol. XI, f. 189).

544. Maurer intrase în atenţia Securităţii în special din cauza resentimentelor lui Pintilie Gheorghe. Cu toate eforturile sale, Pintilie Gheorghe nu a reuşit să-l determine pe Dej să accepte arestarea sa, deşi, filîndu-l inclusiv prin mijloace tehnice de ascultare, adunase probe mult mai numeroase decît în cazurile altor arestări (interviu realizat de autor cu Ion Gheorghe Maurer în august 1995, difuzat la Radio „Europa Liberă"). O biografie sumară a lui Maurer vezi în Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, p. 177, iar pentru rolul jucat de el în aparatul de partid şi de stat, vezi Lavinia Betea, *Maurer şi lumea de ieri*, Arad, 1991, *passim* (interviuri realizate de autoare cu Ion Gheorghe Maurer).

[Aurel] Vijoli[545], [Petre] Năvodaru[546], Carol Neuman[547], Mihnea Gheorghiu[548], Ilie Zaharia[549] şi alţii, altfel te batem pînă la moarte şi îţi arestăm familia»" (Vol. 1 p. 52).

„Începînd de la 2 aprilie 1948 pînă la 2 august 1948 regimul meu în celula 35 s-a rezumat la nici un fel de mîncare pînă la ora 2, apoi puţină mămăliguţă cu zeamă şi pietricele. La ora 6, acelaşi meniu. Slăbisem atît, că abia mă ţineam pe picioare" (Vol. 1 p. 13).

Betea Nicolae[550] referindu-se la aceleaşi aspecte arată următoarele:

„Am fost bătut grav (la picioare, la testicole, la cap etc.). La cîtva timp după aceea, am fost trimis undeva în afară de Bucureşti şi ţinut într-o cameră lipsită de lumină, umedă, cu gîndaci, care îmi umblau pe corp" (Vol. 78 pp. 161-162).

---

545. Fost preşedinte al Băncii Naţionale a RPR şi ministru adjunct la Finanţe, arestat în „lotul" Vasile Luca, în urma nemulţumirilor populare faţă de reforma bănească din primăvara anului 1952. Supus la torturi, nu a recunoscut nici una dintre învinuiri, afirmînd deseori „dacă eu sînt sabotor, atunci toată lumea, toţi sînteţi sabotori, o spun în gura mare!". Eliberat în 1955, la finalul anchetei, a fost repus în drepturi, revenind în aparatul de stat ca ministru de Finanţe (din 19 martie 1957) şi apoi în alte funcţii guvernamentale de profil. În 1965 a ajuns şi membru al Comitetului Central al PCR. Este unul din rarele cazuri în care o persoană din activul de partid care a căzut pradă acuzaţiei în procese de „deviere" şi „sabotaj" a scăpat atît de uşor, probabil şi datorită faptului că sistemul comunist avea nevoie de tehnicieni, cu atît mai mult în cazul în care vinovăţia (fără să fie probată) era surclasată de pregătire (vezi *Documentar referitor la procesul privind pe Vasile Luca*, Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XIX, f. 1-83).
546. Arestat şi anchetat în lotul Pătrăşcanu în urma delaţiunii lui Belu Zilber, folosit ca „actor" în proces. A fost eliberat în 1956, după ce Zilber a revenit asupra declaraţiilor sale. În anii '60-'70 a fost director adjunct al Direcţiei Generale de Statistică (eliberat din funcţie în ianuarie 1972).
547. Din „grupul de la Statistică".
548. Probabil urmărit de Securitate în cursul anchetării lotului Pătrăşcanu, în ultimele două decenii ale regimului comunist a fost unul dintre propagandiştii partidului pe linie de artă şi cultură, preşedinte al Academiei de Ştiinţe Social-Politice, redactor-şef la *Scînteia tineretului*, şef la Consiliul Cinematografic ş.a. (Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, p. 127).
549. Pilotul angajat de Betea în planul de a-l scoate pe Pătrăşcanu din ţară, în realitate agent al SSI, a părăsit România în anii '60, stabilindu-se în Occident. Au fost de altfel folosiţi mai mulţi agenţi în „cazul Pătrăşcanu", unii dintre ei fiind trimişi ulterior cu misiuni în Occident, după cum relevă o sinteză alcătuită de Comisia CC care a investigat arhivele Securităţii: „Zaharia Ion, de profesie pilot, fost agent al organelor MAI şi folosit în cazul Pătrăşcanu, fost agent cît şi martor mincinos, i s-a aprobat plecarea definitivă în SUA de către tov. Alexandru Drăghici la data 25 noiembrie 1959. Pentru a se justifica scoaterea lui din ţară, în 1958 a fost recrutat din nou ca agent (întrucît colaborarea cu el încetase din 1955) iar în anul următor predat (oferit) Direcţiei de Informaţii externe pentru a-l folosi în SUA Din relatările DGIE rezultă că acesta de la plecarea lui din ţară nu a furnizat nici un fel de informaţii. Nathanson Sandu, fost agent al Siguranţei încă din 1940, şi apoi al organelor MAI, folosit şi în cazul Lucreţiu Pătrăşcanu, atît informativ cît şi ca martor în anchetă, i s-a aprobat plecarea în Izrael împreună cu familia pe data de 7 martie 1961. Silviu Crăciunaş şi Ana Samueli – alţi doi agenţi ai organelor MAI – folosiţi şi în unele acţiuni (primul şi martor în anchetă) în cazul L. Pătrăşcanu, au fost trimişi peste graniţă, unde se află şi în prezent. Din studiul întregului material existent rezultă că plecarea în străinătate a celor arătaţi mai sus s-a făcut de către organele MAI cu aprobarea conducerii Ministerului. Documentele precum şi întreaga practică de muncă a organelor de Securitate exclude orice posibilitate de eroare în această privinţă. (Arh. Com. Ex. al CC al PCR, raport al Comisiei de partid cu privire la măsurile ulterioare condamnării lui Pătrăşcanu, în dosar 264/1972, vol. XX, f. 315-342).
550. Nicolae Betea (născut în 1 iulie 1911 la Făgăraş) a fost unul dintre apropiaţii lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Absolvise Teologia şi Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj. Avea vaste

Elena Constante[551] în declarația din aprilie 1967 arată:

„...am fost bătută de cîteva ori la tălpi cu centironul, tălpile mele erau numai bășici și eram obligată să continui astfel manejul. Dacă uneori cădeam, eram ridicată și bătută. Apoi am fost bătută la spate și în tot acest timp primeam o hrană insuficientă și nu aveam cu ce să mă spăl" (Vol. 1 p. 98).

„La Mallmaison am fost tratată un timp mai omenește... apoi noul anchetator... a început ancheta cu brutalitate. Pumni, palme, insulte zilnice, culminînd cu o practică nouă: ruperea părului din cap. Nu avusesem vreme să mă tund, așa că părul meu crescuse și atîrna pe umeri în lațe murdare. Anchetatorul răsucea pe deget cîte o șuviță de păr pînă la rădăcină, apoi trăgea

---

cunoștințe din diferite domenii, care tranformau dialogurile lui în spectacole de erudiție și virtuozitate dialectică. Anton Rațiu, care avea o mare admirație și prietenie față de Betea, spunea despre el că „se caracteriza printr-o memorie ieșită din comun, dublată de o inteligență remarcabilă, orientată spre conexiuni abstracte, spre relații simbolice și analize de detaliu, elaborate cu o logică care cu greu putea fi atacată". Era „o fire boemă prin structură, dar cu o voiță fermă": gata să capituleze în fața scaunului dentistului, a avut un curaj exemplar cînd, de pildă, în timpul unui bombardament, a participat la salvarea unor oameni dintr-o clădire incendiată, reușind chiar stingerea incendiului. A fost decorat de Ion Antonescu pentru această faptă, dar a refuzat distincția. Înainte de 23 august 1944, a lucrat la Institutul Central de Statistică, din 1941; pînă la această dată lucrase în diverse meserii, ultima dintre ele fiind cea de hamal în portul Constanța. După 6 martie 1945, a primit postul de director adjunct al Radiodifuziunii, pe care l-a refuzat, preferînd să rămînă, ca și în 1941, referent în Direcția Oficiului de Studii din Institutul de Statistică (Anton Rațiu, *Cumplita odisee a grupului Lucrețiu Pătrășcanu. Adevăruri dureroase*, Ed. Gestiunea, București, 1996, vol. 2, pp. 303-308). După căderea în dizgrație a lui Lucrețiu Pătrășcanu, ia inițiativa organizării fugii acestuia peste graniță, fără ca Pătrășcanu să consimtă. Din grupul pe care l-a constituit în acest scop făceau parte însă informatori ai SSI-ului, iar faptul a fost suficient pentru arestarea sa în martie 1948. De-a lungul anchetei a fost torturat și, pentru că bătaia nu dădea rezultatele scontate, Betea susținînd nevinovăția lui Pătrășcanu și luînd vina asupra sa, au fost utilizate și metode mai puțin obișnuite, fiind chiar îmbătat în speranța că se vor putea obține informațiile dorite (Petea Goncearuc, spion sovietic, ajuns anchetator în SSI, i-a relatat acest fapt lui Lucrețiu Pătrășcanu; vezi ASRI, fond P, dosar 40002, vol. II, p. 210). În 23 octombrie 1967, cînd a fost audiat de Stoica, Patilineț și Puțuri, încă se întreba „cum pot să fiu crezut eu, Betea, în timp ce secretar și persoana a doua în partid este tov. Alexandru Drăghici?", iar cînd membrii Comisiei au manifestat suspiciuni, afirmînd că ar fi fost agent provocator al SSI pe lîngă Pătrășcanu, și-a susținut ferm nevinovăția: „există dovada lucrurilor? Pînă în clipa cînd există, vă rog să mă scutiți de situația că aș fi o canalie, în legătură cu vreo agentură". A afirmat, dimpotrivă, că „mi-am luat asupra mea o serie de fapte ca să-l apăr pe Pătrășcanu [...]. Mi-a fost mai frică de rușine decît de moarte" (*Ibidem*, vol. 202, f. 234, 244-248).

551. Lena Constante s-a născut la București în 1909. Studiază pictura la București și face parte din echipele etnografice organizate de Dimitrie Gusti, în care ia contact cu arta populară românească, de care creația sa este puternic influențată, și leagă o strînsă prietenie cu folcloristul Harry Brauner. A avut expoziții personale la București și Ankara, pînă la arestarea sa în 17 ianuarie 1950: intrase în cercul de prieteni ai lui Lucrețiu Pătrășcanu, prin intermediul soției acestuia, Elena, cu care era colegă la Teatrul Țăndărică. A fost condamnată la 12 ani de închisoare, pe care i-a executat în întregime. După eliberare, în 1963 s-a căsătorit cu Harry Brauner, vechiul său prieten. A fost reabilitată în 1968 și, cu prilejul audierii sale la Comitetul Central, i-a atacat dur pe anchetatorii Securității pentru mijloacele barbare folosite în anchetă. Membră a Uniunii Artiștilor Plastici, și-a împărțit timpul între crearea minunatelor sale tapițerii, inspirate de motive populare, și redactarea memoriilor, care apar mai întîi la editura pariziană La Découverte (*L'Évasion impossible* și *L'Évasion silencieuse*, 1990, traduse ulterior și în limba română de către autoare).

rupîndu-mi părul şi lăsîndu-mi o mare porţiune de cap chel. A întrebuinţat pînă şi nevoile naturale ale omului ca mijloc de constrîngere. Eram nevoită să aştept ceasuri întregi după ce ceream voie la WC şi sufeream cumplit ceasuri întregi pentru a-mi păstra demnitatea de om" (Vol. 1 p. 105).

„...Am fost întîi ţinută 36 de ore în picioare, foarte subţire îmbrăcată, fără palton, în luna februarie într-o mică carceră cu ciment pe jos şi cu un mic geam deschis. Apoi am avut voie să mă aşez pe jos cîteva zile. Ulterior, am fost dusă într-o cameră mare de baie şi obligată să fac menaj. Şase ore umblam şi două ore puteam să mă culc pe jos, apoi iar 6 ore umblam şi tot aşa zi şi noapte. Dacă mă opream eram lovită la gleznă şi fluierul picioarelor cu un băţ gros. Primeam zilnic nu ştiu ce injecţii. Am umblat astfel 40 de zile cu o pauză de cîteva zile, cînd am căzut bolnavă" (Vol. 1 p. 97).

„...Cît am stat la Mallmaison am fost supusă unui regim de totală subnutriţie. Am înţeles ce înseamnă a muri de foame. La ora 14 mi se dădea o felie subţire de pîine cu exact 3 linguri de supă, de mîncare. La ora 18 masa se repeta întocmai. Apoi urmau 20 de ore în care nu mai primeam nimic. Eram torturată de crampe pe stomac. Nu mi se dădea nici cele mai elementare obiecte sanitare. Nu aveam voie să stau ziua pe pat, deşi aveam tălpile umflate şi făcusem escare la spate. Din cauza lipsei de igienă eram acoperită de furuncule şi pe corp şi pe faţă, fapt care dădea prilejul anchetatorului la cele mai triviale glume. Dar regimul obişnuit al anchetei nu erau glume, ci pumni şi palme în obraz. Uneori mă obliga să stau în genunchi ceasuri întregi în biroul lui, ba să stau într-un picior sau să repet ceasuri întregi vreo frază de a mea pretinsă de el minciună.

M-a înspăimîntat însă cu ameninţarea că dacă nu recunosc că sînt spioană voi fi dusă într-o carceră plină cu şobolani flămînzi care atacă pe om şi îmi descria amănunţit felul cum aceşti şobolani îţi mănîncă ochii etc...

Abia atunci am început să înţeleg eu teama că mi se cere aproape făţiş să declar o minciună. Nu am acceptat şi atunci s-a recurs la un chin nou şi îngrozitor. Am stat 12 zile fără să dorm. Aveam voie să stau întinsă pe pat de la 10 seara la 12 cînd eram dusă la anchetă. Cocoţată pe un scaun înalt cu 3 becuri puternice orbindu-mă eram asaltată mereu cu această declaraţie pe care anchetatorul mi-o tot cerea. După 12 zile de nesomn, foame, oboseală şi groază, eram coaptă pentru orice declaraţie cît de mincinoasă. Nu mai doream decît să fiu lăsată să dorm. Am iscălit deci declaraţia cerută" (Vol. 1 pp. 100-102).

„...Îmi era atît de foame, încît mă sileam să păstrez cîteva bucăţele cît bobul de mazăre din coaja feliei de pâine ce o primeam la prînz şi cînd foamea şi crampele mă chinuiau prea rău sugem aceste firimituri silindu-mă să nu înghit prea iute" (Vol. 1 p. 104)[552].

552. Calvarul condamnatelor din lotul Pătrăşcanu nu s-a terminat o dată cu ancheta. Cele trei femei au fost încarcerate în Penitenciarul Dumbrăveni pînă la 11 iulie 1955, cînd au fost transferate la Penitenciarul Miercurea Ciuc, unde au stat pînă la punerea lor în libertate, Victoria Sîrbu şi Elena Pătrăşcanu pînă în iulie 1955 şi mai 1956, iar Lena Constante pînă în anul 1958. Au stat în penitenciar complet izolate, singure în celule. Elena Pătrăşcanu cerea într-un memoriu: „rog să mi se aplice regimul de pedeapsă la care am fost condamnată şi nicidecum regimul de detenţiune grea pe care practic îl execut în prezent, întrucît sunt singură în celulă, fără nici un alt drept, şi aceasta în al şaptelea an de detenţiune, în cursul căreia am fost supusă acestei groaznice singurătăţi, care în scurt timp mă va duce la nebunie. În acelaşi timp vă rog ca pînă la rezolvarea acestei situaţii nelegale să trimiteţi forurilor în drept cererea mea de a mi se da permisiunea să mă ocup cu ceva în celulă. Vă supun de asemenea cererea de a avea permisiunea de a comunica cu cei de acasă, întrucît mama mea nu ştie absolut nimic despre soarta mea şi să mi se dea în acelaşi timp posibilitatea de a primi pachete sau bani pentru ţigări de la dînsa, fiind asfel practic lipsită de dreptul de a fuma, drept care există chiar la un regim de temniţă grea". Mihai Fleşeru, care a fost director al Penitenciarului Miercurea Ciuc în perioada iunie 1956 – noiembrie 1957, cînd în închisoare se mai afla Lena Constante, arată într-o declaraţie dată în faţa Comisiei de partid de la Comitetul Central: „deţinuta Elena Constante era separată

Berman Jaques[553] în declarația din 7 aprilie 1967 face următoarele precizări:

„...după aceea [anchetatorul – n.n.] a început să mă înjure în mod trivial și să mă acopere cu toate epitetele de bandit, tîlhar etc. spunînd că nu-i declar tot ce știu și a trecut la amenințări ca smulsul puținului păr pe care îl am, fiind chel" (Vol. 1 pp. 135-136).

„...spunîndu-mi că nimeni și niciodată nu a rezistat cineva la metodele ce se practică acolo, care pot dura și 10 ani de-a rîndul, arătîndu-mi în detaliu unele din ele: spînzurarea de mîini de un cîrlig din tavan pe multe ore, strîngerea testicolelor într-un fel de menghină, curentarea membrului cu șira spinării, apoi jupuirea de porțiuni de piele și multe altele...[554] Pentru a scăpa de chinurile grozave fizice și morale la care eram supus, imaginația mea lucra cu febrilitate, inventînd noi și noi fapte" (Vol. 1 fila 140-141).

„...Printre amenințări era că voi fi dus într-o celulă din beci plină cu igrasie, unde îmi vor putrezi oasele și vor merge șobolanii pe mine" (Vol. 1 p. 147).

„...Eram interogat toată ziua: dimineața, după amiază, seara, noaptea. Eram bătut în fiecare zi: o dată, de două ori, de trei ori pe zi cu bastonul de cauciuc, cu pumnul, cu palma, cu picioarele. De fapt aceste bătăi au durat cu intermitență vreo 5 luni, tot timpul pînă la confruntări" (Vol. 1 p. 141).

„...În noaptea aceleiași zile, era 17 dec. 1952, am fost luat din celulă și legat la ochi, ca de obicei, am fost coborît într-o pivniță, unde simțeam o lumină puternică, zgomote de lanțuri, căderi de greutăți etc.

Am fost dezbrăcat complet și apoi instalat într-un fel de frigăruie, cu capul și picioarele legate de niște fiare, iar mîinile legate cu niște frînghii aspre, care provocau mari dureri la încheieturi.

---

de toate celelalte deținute, singură în cameră (așa am găsit-o la luarea comenzii, așa a rămas la plecarea mea)". Lena Constante era singura deținută aflată la izolare totală în acea perioadă. În fața aceleiași Comisii, Lena Constante a făcut o confesiune tulburătoare: „am stat la Miercurea Ciuc tot restul detenției mele [...]. Un geam destul de mare și plasat nu prea sus pe care se vedeau peste zidul pușcăriei doi salcîmi mari, din curtea unei cazărmi. Erau plini de frunziș și foarte frumoși într-adevăr. După 2-3 zile intră în cameră același ofițer politic de la Dumbrăveni. Privește tăcut geamul și iese. Puțin mai tîrziu aud zgomot de fierăstrău. Nu-mi vine a crede că a dat ordin să se taie salcîmii. Și totuși ambii salcîmi au fost tăiați. În grosimea peretelui, în geam două vrăbii își fac cuibul. Pun pe geam un pic de terci, firmituri. Puține căci și mie îmi este foame, nu mă îndur. Dar vrăbiile îmi țin de urît. Sunt doi stropi de viață liberă. Vine politicul. Vede fărămiturile, vrăbiile. Sunt scoasă inopinant la plimbare. La întoarcerea în celulă, vrăbiile, vrăbiile mele, zboară năuce în fața geamului, se lovesc de zăbrele. Cuibul lor a fost astupat. De fapt toți acei ani de singurătate au fost doar o luptă crîncenă de supraviețuire. Fără nici un ajutor de la nimeni" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 315-342).

553. Inginer constructor, ilegalist, prieten al lui Calmanovici și Remus Koffler, care se ocupaseră de finanțele PCR (Calmanovici și-a donat chiar averea partidului). Însă mărturia sa în înscenarea judiciară din 1954, alături de cea a Victoriei Sîrbu, avea să ducă la executarea lui Koffler. A fost condamnat la 10 ani închisoare pentru „crimă contra păcii" (*Principiul bumerangului...*, p. 857).

554. Metoda înspăimîntării anchetaților prin explicarea torturilor la care aveau să fie supuși în cazul în care nu cooperează pe parcursul anchetei a fost folosită și ulterior în Securitate. În februarie 1959, un deținut a fost scos din celulă și adus în fața anchetatorului, care „a deschis ușa metalică a dulapului din spatele său. Am bănuit că va scoate de acolo hîrtia și instrumentele de scris necesare inevitabilului interogatoriu. Nici vorbă de așa ceva. A scos un baston de cauciuc, bulan de milițian, pe care și l-a pus la îndemînă pe marginea biroului. Apoi, tot cotrobăind prin rafturi, a înșirat alături de baston o pereche de cătușe, un furtun cu miez de oțel, cuțite, clești, un box cu ghinturi, arma șuților de odinioară. La urmă de tot a scos și un revolver pe care și l-a extras din toc și căruia i-a suflat praful de pe țeavă" (Florin Constantin Pavlovici, *Tortura pe înțelesul tuturor*, Ed. Cartier, 2000, pp. 15-16).

Am început a fi întors pe frigăruie, întoarcere care îmi producea dureri şi ameţeli grozave, apoi întors cu fundul în sus, mi s-au tras cu nişte lopeţi late, metalice, zeci de lovituri... Am fost coborît după frigăruie şi dus în celulă. Eram complet distrus şi mai ales intrase în mine o frică fără margini, pur animalică, deoarece durerile suferite erau de nedescris şi insuportabile" (Vol. 1 pp. 143-144).

„...După circa 2 săptămîni, din momentul cînd prima dată îmi cerea să declar despre acele întîlniri [anchetatorul - n.n.], m-a aşteptat în biroul său cu un baston de cauciuc în mînă şi după ce m-a somat din nou să recunosc acele întîlniri, s-a năpustit asupra mea şi răsturnînd măsuţa aflată în faţa mea, a început să mă lovească cu toată forţa cu bastonul de cauciuc pe tot corpul, pe cap, pe fluierul picioarelor, pe spate... însă mi-a atras atenţia că bătaia primită a fost un mizilic faţă de ceea ce mă aşteaptă...

Interogatoriile cu bătăi au mai continuat cîteva zile, dar văzînd că nu obţin nici un rezultat, m-a trecut la un alt anchetator" (Vol. 1 p. 139).

Astfel de ameninţări sînt relatate şi la p. 18 din aceeaşi declaraţie:

„Cînd în fine am apărut în faţa anchetatorului am retractat toate declaraţiile mele ca fiind inventate şi că le-am făcut numai ca urmare a teroarei, anchetatorul, furios a aruncat cu scaunul în mine, dar m-am ferit. Nu mai m-a bătut dar m-a înjurat şi m-a ameninţat, iar eu tot gemeam de cazne. În schimb, s-a înăsprit la maximum regimul de celulă, interzicerea culcării şi în timpul zilei, mîncare proastă, izolare. Mă chema din cînd în cînd şi folosea din plin ameninţarea cu familia, mai ales cu soţia mea, care este închisă tot la Mallmaison, suferea groaznice încercări din cauza prostiei şi încăpăţînării mele. După cîtva timp de rezistenţă, am cedat..." (Vol. 1 p. 151).

„...Astfel că m-am hotărît să declar ceea ce mi se cere şi cînd în ziua următoare am fost chemat la maior[555], i-am făcut o declaraţie cam în felul următor: Din cele cerute de anchetator deduc că este vorba că în procesul ce se pregăteşte contra lui Pătrăşcanu, trebuie să joc şi eu un anumit rol de figurant şi deşi nu l-am cunoscut decît o dată şi nu am nici o vină, sînt silit în urma presiunilor să recunosc ceea ce mi se cere" (Vol. 1 p. 140).

Calmanovici Emil[556] în declaraţia din 8 noiembrie 1954 arată:

„Cînd mi-au cerut să arăt că l-am cunoscut pe Ştefănescu Alexandru în 1939 erau deja total în stare de totală înăbuşire a personalităţii mele şi de subordonarea ei voinţei anchetei. Trei luni, noiembrie-februarie am fost crunt bătut (Vol. 175 p. 43). (Calmanovici se referă la perioada noiembrie 1952 - februarie 1953 cînd a dat majoritatea declaraţiilor acuzatoare).

555. Este vorba de maiorul Nicolae Dumitrescu, un securist alcoolic care a sfîrşit ca vînzător de aprozar, cel care a coordonat anchetarea „lotului Pătrăşcanu" pînă la preluarea ei în 1952 de către Ioan Şoltuţiu (vezi indicele biografic de la finalul volumului).

556. Născut la 2 martie 1896 în Piatra Neamţ, fiul lui Mendel şi al Anei, una dintre cele mai tragice figuri ale grupului de arestaţi din „lotul Pătrăşcanu". Emil Calmanovici, inginer constructor şi comunist dintr-o adîncă convingere (membru de partid din 1937), unul dintre cei mai cunoscuţi antreprenori în construcţii din România, a fost asistent al lui Remus Koffler în Comisia financiară a CC al PCR, la finele anilor '30 şi în timpul războiului. Şi-a donat averea substanţială partidului. După 23 august 1944, a funcţionat ca director general în Ministerul Construcţiilor. A fost arestat în 26 mai 1951, judecat în lotul Pătrăşcanu şi condamnat la închisoare pe viaţă. Din închisoare, adresează fiului său Gad o serie de scrisori, care, interceptate fiind de Securitate, nu ajung niciodată la destinaţie. În una dintre acestea afirma: „niciodată în nici unul dintre procesele intentate de burghezie nu au fost călcate în picioare mai brutal, nu s-a manifestat un cinism, o făţărnicie mai crasă ca în procesul intentat lui Pătrăşcanu şi celorlalţi 10 acuzaţi. Am fost aruncaţi cu 600 de ani înapoi, pe vremea Inchiziţiei" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 488). Într-o notă din 1968 care însoţeşte textul, se arată: „aceasta este una din multele scrisori trimise de Emil Calmanovici din închisoare, în încercarea disperată de

Stîrcea Ion[557] a afirmat şi el faţă de deţinuţi în închisoare că a fost bătut în timpul anchetei. Astfel, agentul „SAVA VICTOR" arată că Stîrcea i-a destăinuit că:

„În procesul Pătrăşcanu a fost constrîns să procedeze cum a procedat şi că oricine în locul său ar fi făcut cel puţin cît a făcut el, spunînd mai departe că a fost schingiuit şi maltratat de organele de anchetă" (Vol. 185 p. 32).

Faptul că s-a folosit bătaia şi alte mijloace de constrîngere în obţinerea de declaraţii acuzatoare este confirmat de însăşi unii anchetatori şi unele cadre de conducere.

Anghel Mircea[558] în declaraţia sa din 28 aprilie 1967 arată:

„În acel moment critic pentru anchetă, cînd majoritatea arestaţilor rezistau în ciuda metodelor tari folosite, Şoltuţiu a fost nevoit să ceară conducerii ministerului aprobarea

---

a aduce la cunoştinţa conducerii partidului că el şi alţii care au fost condamnaţi ca duşmani ai partidului şi statului nu sînt vinovaţi. Scrisoarea n-a ajuns la destinaţie. În cîteva luni după ce a trimis această scrisoare, Calmanovici a decedat în 1956, în urma grevei foamei" (*Ibidem*, f. 486). Calmanovici declarase în două rînduri greva foamei în închisoarea de la Aiud. Ultima, cea fatală, a durat 45 de zile, timp în care conducerea închisorii a hotărît să-l ţină în viaţă chiar fără voia lui: „a fost alimentat artificial timp de 30 de zile cu varză, arpacaş şi mămăligă, fierte pînă la lichefiere. După ce distrofia s-a declarat, a fost dus şi îngrijit la spitalul penitenciarului. A murit în ziua de 3 aprilie 1956 şi a fost înmormîntat la groapa comună" (Herbert Belu Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu. Prima versiune a memoriilor*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1997, p. 136; *Principiul bumerangului...*, *passim*).

557. „Cel mai interesant complotist a fost baronul Ion Mocsony-Stîrcea, fost mareşal al Palatului, unul din autorii loviturii de stat de la 23 august 1944. Dintr-o familie de baroni întinsă prin toate capitalele occidentale, rasat, deştept şi curajos, actorul ideal pentru procesul imaginat de Gheorghiu-Dej, unde urma să reprezinte monarhia complotînd cu Lucreţiu Pătrăşcanu, fusese arestat în 1947, în legătură cu complotul Maniu şi condamnat la numai 2 ani închisoare corecţională, fiindcă, la rugămintea colonelului Dulgheru, scrisese pe zeci de pagini tot ce ştia. Patologica lui labilitate psihică l-a nenorocit. Pentru a-şi răscumpăra păcatele din procesul Maniu, el acceptă să joace rolul reprezentantului feudalităţii în procesul nostru. A scris numeroase librete [...]. Şi-a denunţat [pînă şi] logofeţii de la moşie. A fost singurul dintre noi, bucuros să audă că este condamnat la 15 ani muncă silnică. Salvase onoarea baronilor Mocsony şi Stîrcea pe care o compromisese în procesul Maniu. N-a fost nici bătut, nici chinuit. Dimpotrivă, a fost foarte bine tratat. I s-a promis o scurtă închisoare, de formă. L-au păcălit, fără rea intenţie. A stat închis pînă în 1961, apoi expediat la Geneva, unde-l aştepta soţia". (Belu Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, p. 119). Mocsony-Stîrcea a fost cel care, după cum relata Şoltuţiu, coordonatorul anchetelor „grupului Pătrăşcanu", „a spus că va face revelaţii în legătură cu Pătrăşcanu şi PNŢ, dar le va face numai dacă are garanţia că va fi lăsat să plece în străinătate (cred că a spus Elveţia) şi numai dacă cea mai competentă persoană îi garantează acest lucru şi atunci cred că consilierul [sovietic Aleksandr Mihailovici Saharovski] a vorbit cu tov. ministru Drăghici, iar eu l-am adus la ministru, pentru a i se da asigurări că dacă spune tot, va putea pleca din ţară" (ASRI, fond D, dosar 40002, vol. 203, f. 126). Eliberarea şi emigrarea i-a fost decisă, contrar cuvîntului dat, mult mai tîrziu, în 1963, şi numai în urma răscumpărării sale de către familie, care a plătit o sumă mare de bani guvernului român. La plecare, după ce a primit paşaportul, Mocsony-Stîrcea „a îndrăznit să întrebe: Şi totuşi, domnule, spuneţi-mi măcar acum, ce aţi avut cu Pătrăşcanu? Nu i s-a răspuns nimic de către reprezentantul Securităţii" (Anton Raţiu, *op.cit.*, vol. 2, p. 129).

558. Anghel Mircea s-a născut în 24 ianuarie 1923 la Bucureşti. Ofiţer de Securitate, a fost anchetat în toamna anului 1967, cînd era locotenent-colonel în rezervă, de către Comisia de partid a Comitetului Central care a investigat „cazul Pătrăşcanu" (în timpul anchetelor din 1952-1954 la care a participat avea gradul de locotenent-major); el a relevat cel mai pe larg şi în amănunt

pentru punerea în probă (termen consacrat) al lui Calmanovici, Koffler, Berman, Zilber şi Victoria Sîrbu..."[559]

„Într-o noapte Calmanovici a fost scos la anchetă – lucru obişnuit – apoi i s-a cerut să se dezbrace pînă la indispensabili, după care cu ochelari opaci, sub ameninţarea că va fi împuşcat dacă nu va recunoaşte activitatea sa criminală dusă în complicitate cu L. Pătrăşcanu, a fost dus în beciul bucătăriei închisorii B.J[560]. Aici a fost dezbrăcat la pielea goală şi bătut pînă la sînge de către fostul şef al arestului, lt. maj. Dinu[561], cunoscut pentru talentele lui în acest domeniu. Bătaia s-a făcut desigur, după indicaţiile lui Şoltuţiu... L-am văzut pe Calmanovici, cînd după circa 2 ore de tortură era adus de cei amintiţi abia ţinîndu-se pe picioare. Era cu carnea ruptă şi plină de sînge şi zbiera cît îl ţinea gura. Şoltuţiu pretindea că anchetarea şi bătaia în pielea goală are un efect psihologic deosebit asupra arestatului – şi Şoltuţiu trebuia crezut. La fel au fost anchetaţi şi Berman, Victoria Sîrbu, Belu Zilber, Betea, Koffler şi alţii" (Vol. 2 pp. 11-13).

„...Cred însă că în acel moment Koffler se afla într-o tură de anchetă de 70 de ore la care participau de regulă doi, trei sau mai mulţi anchetatori. Tura de anchetă a fost mult folosită în ancheta Pătrăşcanu. Au fost anchetaţi în tură: Victoria Sîrbu, Elena Constante, Berman, Calmanovici, şi alţii" (Vol. 2 p. 10).

„...Anchetatorul [Teodor] Micle ca prin minune a început să obţină atît de la Elena Pătrăşcanu, cît şi de la Elena Constante şi mai ales de la aceasta din urmă declaraţii de recunoaştere de-a dreptul senzaţionale, strict în spiritul directivelor din plan. Şoltuţiu era foarte fericit, deoarece astfel începea să-şi vadă planul realizat. Rezultatele obţinute de Micle, în loc să ridice moralul anchetatorilor, respectiv al subsemnatului, a creat o şi mai mare discuţie. Nu ştiam ce să mai cred, cînd într-o zi la auzul unor ţipete înfiorătoare ce veneau din camera alăturată unde ancheta Micle, m-am dus să văd ce s-a întîmplat. Cînd am intrat, Elena Constante ţipa înnebunită de durere cu o declaraţie în faţă, iar Micle o trăgea de păr, disperat că nu vrea să semenze. Cînd a fost lăsată Elena Constante, ţipînd mi-a arătat un smoc gros de păr din capul ei, smuls de Micle şi aruncat jos pe covor... De asemenea, am văzut cînd Micle a smuls începînd de la ureche mai bine de o treime din părul alb al lui Koffler. De altfel aceasta era o metodă des folosită de Micle şi în alte anchete" (Vol. 2 pp. 8-10).

---

abuzurile de pe parcursul anchetelor, ca şi modul de organizare şi coordonare a acestora de către conducerea Securităţii, a partidului şi consilierii sovietici. Anghel Mircea fusese scos din grupul de anchetatori după circa un an, pe motivul că a „pus la îndoială probele strînse pînă la acea dată împotriva persoanelor arestate". Nu cunoaştem alte date biografice în legătură cu acest ofiţer, unul dintre puţinii care nu a privit cu teamă chemarea sa în faţa Comisiei de partid de la Comitetul Central (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 1-19, 49 verso).

559. Soţia lui Ştefan Foriş. La trei ani după răpirea acestuia în plină stradă, în iunie 1946 (plecase să cumpere bomboane pentru fetiţa lor), Victoria Sîrbu a fost la rîndul său arestată şi anchetată în „lotul Pătrăşcanu", deşi nu avea nici o vină. Insistenţele sale, ca şi ale mamei lui Foriş de a da de urma lui deveniseră supărătoare şi nu au putut fi stopate de încercarea lui Pintilie de a-i oferi bani. După eliberarea ei la mijlocul anilor '50, a trăit modest, îngrijindu-şi fiica, Vera Victoria Sîrbu, căreia a fost nevoită să-i schimbe numele Foriş, pentru a putea fi primită la liceu. Ca recompensă pentru suferinţele îndurate şi pentru uciderea soţului, Serviciul Secretariat consemna în 28 mai 1968 modul în care a fost recompensată cu mărirea spaţiului locativ: „s-a efectuat extinderea în Aleea Alexandru nr. 46, prin mutarea unei familii într-un apartament de trei camere. Solicită în continuare sprijin pentru amenajarea unei băi şi a altor lucrări în valoare de 28.000 lei" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XXIII, f. 21). Victoria Sîrbu fusese condamnată la 8 ani închisoare pentru „crimă împotriva păcii". A fost eliberată în 1956 (*Principiul bumerangului..., passim*).

560. Biroul Judiciar; prescurtat B.J., numeşte în documente arestul Direcţiei Anchete a Securităţii.

561. Nu avem date în legătură cu acesta.

Rujan Gheorghe[562] în declarația din aprilie 1967, precizează:

„În general, se folosea și bătaia în conformitate cu obiceiul de la B.J. Unii erau duși la beci și puși pe capră, unde erau bătuți fie la mîini fie la picioare sau învîrtiți pe capră. În cadrul unor asemenea episoade Șoltuțiu aducea la cunoștință sau dădea ordin de executare"(Vol. 2 p. 40).

Vînătoru Victor[563] arată de asemenea în declarația din 29 septembrie 1967:

„În prima parte a acestei anchete cu toate insistențele depuse, nu s-au putut obține confirmări a declarațiilor lui Koffler, situație față de care s-a hotărît de conducerea MAI să se treacă la folosirea constrîngerii fizice care a culminat pur și simplu cu copierea declarațiilor lui Koffler, bineînțeles nu în formă, ci în fond – și silirea celor vinovați să semneze" (Vol. 2 p. 32).

Același fost anchetator, în declarația din 12 mai 1967 menționează:

„Prin folosirea metodelor de constrîngere folosite asupra arestaților, Emil Calmanovici, Berman J., Zilbert Belu, Harry Brauner, Torosian Herant[564], Camil Demetrescu[565] și Lena

562. Gheorghe Rujan a intrat în aparatul MAI în anul 1949. „În anul 1952 am fost repartizat într-un aparat de anchetatori, care se ocupa cu anchetarea unui grup de reținuți în frunte cu Pătrășcanu." Avea pe atunci gradul de locotenent-major. Anchetator al lui Calmanovici, a obținut de la acesta declarații autoincriminatoare, spre deosebire de predecesorul său Teodor Micle, care, cu toate mijloacele de constrîngere dure, eșuase în această direcție. Anchetat la rîndul său în aprilie 1967 de către Comisia de partid de la Comitetul Central, a evitat să se refere la modul în care a obținut informațiile, mărginindu-se să afirme că le considera false, ceea ce a comunicat și coordonatorului anchetei, locotenent-colonelului Șoltuțiu. În 1967 nu mai lucra în Securitate, fiind „salariat al ONT". Prin Decretul nr. 198 din 22 mai 1954, fusese decorat de Prezidiul Marii Adunări Naționale „pentru merite deosebite în muncă" cu Ordinul „Steaua RPR" clasa a IV-a. În 1968, această distincție i-a fost retrasă, fiind singura măsură luată împotriva sa (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 53-58, 330).

563. Victor Vînătoru s-a născut în 24 octombrie 1926 în Găești, județul Dîmbovița. În 1945 a intrat în partidul comunist și a fost în scurtă vreme repartizat să lucreze în MAI. Aici a fost încadrat în Direcția Anchete, cu gradul de plutonier-major, fiind numit de către Dulgheru șef de birou în cadrul Serviciului I Anchete speciale, care se ocupa între altele de „lotul Pătrășcanu". Victor Vînătoru i-a anchetat pe Victoria Sîrbu și Remus Koffler, susținînd, contrar altor probe, că nu a folosit mijloace brutale. Ca urmare a „rezultatelor" obținute, în 22 mai 1954 a fost decorat prin Decretul nr. 198 al Marii Adunări Naționale cu Ordinul „Apărarea patriei", pentru „contribuția însemnată în lupta pentru apărarea patriei și a poporului muncitor" și a fost ridicat la gradul de căpitan. În 1961 a fost îndepărtat din Securitate, în urma unui conflict cu superiorul său Tănase Evghenie. Cînd a fost chemat în fața Comisiei de partid de la CC, a explicat modul în care ancheta a acoperit o înscenare, prin aceea că ofițerii au îndeplinit ordinile date: „în tot timpul ni s-a spus că Partidul deține anumite materiale care dovedesc activitatea trădătoare a susnumiților [din lotul Pătrășcanu], dar că acestea nu pot fi date armatei și respectiv să figureze în proces [...]. Fiind militari și în primul rînd membri de partid, am înțeles să executăm fără șovăire dispozițiile date, fiindu-ne prezentată situația că ceea ce făceam era pe linia unei situații care existase într-adevăr". Într-o scrisoare cu mențiunea „strict personal" adresată generalului de Securitate Grigore Răduică, membru al Comisiei CC, Victor Vînătoru, ajuns economist la Fabrica de Produse Zaharoase „București", încearcă să obțină reîncadrarea în Securitate și descrie situația „destul de precară" în care se afla „de peste 4 ani de zile, ce mă împinge treptat la o depresiune morală. Nu numai lipsa de considerație ce o întîmpin din fața foștilor tovarăși de muncă din MAI și care față de Hotărîrea ultimei Plenare nu au autoritate morală în raport cu mine [în sensul că au comis mult mai multe abuzuri decît el – n.n.], dar și faptul că un membru de partid cu o vechime de 22 de ani, participant ca voluntar pe frontul antihitlerist de la vîrsta de 17 ani, apoi activist în primii ani după 23 august 1944 și de la vîrsta de 22 de ani

Constante, s-au obţinut în mod forţat aşa-zise recunoaşteri ale acestora, nefiind de factura celor ce se obţin în mod normal prin demascare pe bază de probe. Pînă atunci ancheta se desfăşurase normal şi, neobţinîndu-se astfel confirmări şi din partea arestaţilor, necesare fondării capetelor de acuzare, de la cele spuse de lt. col. Şoltuţiu, s-a trecut la o etapă de anchetă prin metode de constrîngere fizică... Cu privire la cpt. Micle, arăt că acesta a folosit în modul cel mai excesiv posibil metoda de constrîngere fizică cu mult chiar peste cadrul aprobărilor superioare. Îmi amintesc că a ajuns chiar tov. Col. Şoltuţiu să-l frîneze din acest exces care putea avea riscul de a pierde pe drum - cum s-ar spune - vreunul dintre anchetaţi pînă la proces"[566] (Vol. 2 pp 28-29).

Filipescu Gheorghe[567], fostul director al Direcţiei de anchete SSI, în declaraţia din 7 iulie 1967 arată:

„La începutul anchetei, Betea nu a recunoscut nimic, deşi informaţiile despre activitatea sa îmi fuseseră prezentate ca certe din partea SSI. Cum fără îndoială presupuneam că are complici care ar putea dispare, aflînd despre arestarea lui, am dat dispoziţie să fie bătut. După cîteva lovituri[568], Betea a afirmat că va spune adevărul" (Vol. 2 p. 64-verso).

în Securitatea Statului timp de 15 ani, tată a 5 copii, fiind singurul salariat în familie, stau de cîţiva ani de zile ca economist în fabrică sub conducerea unui şef de serviciu care [...] nu este membru de partid şi nu prea are nimic în clin cu noi (fiu de popă)". Vînătoru se considera „una dintre victimele politicii de distrugere a cadrelor ce a fost practicată de elementele carieriste din MAI", dar departe de a primi „satisfacţia morală" solicitată, i s-a retras decoraţia primită în urma finalizării anchetei „lotului Pătrăşcanu" (*Ibidem*, dosar 40002, vol. 203, f. 22-48, 330, fond Y, dosar 40007, vol. IV, f. 133).

564. Unul dintre prietenii intimi ai lui Pătrăşcanu, a acceptat pe parcursul cercetărilor (în urma torturilor la care a fost supus) să colaboreze cu anchetatorii, la proces fiind utilizat practic de către acuzare, alături de Belu Zilber, împotriva prietenului său Pătrăşcanu. A fost „recompensat" cu o pedeapsă de 15 ani închisoare şi după eliberare, în 1963, i s-a dat posibilitatea să emigreze (*Principiul bumerangului..., passim*).

565. Spre deosebire de Torosian, Camil Demetrescu, „om de o rară probitate", a refuzat compromisurile cu anchetatorii. Prin Demetrescu, arestat şi condamnat în 11 noiembrie 1947 în „procesul marii trădări naţionale", ca şi prin Mocsony-Stîrcea, „regizorii" procesului Pătrăşcanu încercau să facă legătura între el şi exponenţii „regimului burghezo-moşieresc". Zilber relatează că „rezistase la bătăi serioase şi refuzase să accepte că am complotat împreună. L-am sfătuit să spună da, fiindcă [anchetatorii] nu s-ar fi dat în lături de la bătaie pînă la schilodire. Mi-a povestit mai tîrziu că, înainte de proces, a anunţat intenţia de a retracta totul. A aflat de la mine că fusese totuşi martor. Procurorul spuse că martorul Camil Demetrescu este bolnav şi nu se poate prezenta în instanţă, iar grefierul dădu citire declaraţiei de la anchetă" (B. Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, p. 128).

566. „Într-o măsură mai mică ca acesta, au folosit asemenea metode şi căpitanul Rujan Florea şi maiorul Weiss. Restul anchetatorilor nu am folosit asemenea metode", se va disculpa în 1967 Victor Vînătoru, sperînd în reîncadrarea sa în Securitate (vezi ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 25).

567. Vezi date despre Gheorghe Filipescu în indicele biografic de la sfîrşitul volumului.

568. Micle Teodor, cel mai brutal dintre anchetatorii din Direcţia a VIII-a, avea să declare în două rînduri în faţa Comisiei de partid de la Comitetul Central că este „sincer indignat" şi „convins că s-a greşit" în anchetarea şi condamnarea „lotului Pătrăşcanu", încheind ambele declaraţii (din 4 şi 30 iunie 1967) cu formula „am toată încrederea în justeţea liniei partidului", asigurînd că „m-am străduit toată viaţa mea să muncesc în interesul partidului, precum mă voi strădui şi de acum încolo". Brutalităţile sale au fost nelipsite şi în alte anchete, ca de exemplu cea a lui Al.I. Zissu şi Jean Cohen în procesele antisioniste, unde a dat dovadă şi de viclenie: pe Zissu l-a convins să semneze declaraţiile, şantajîndu-l cu o scrisoare plastografiată a fiului său,

Micle Teodor[569], în declarația din 31 iunie 1967, arată de asemenea:

„Într-o zi, lt. col. Șoltuțiu a venit și a spus că a primit dezlegarea ca Emil Calmanovici să fie bătut... Calmanovici a fost scos la anchetă și după cîteva întrebări, a dat ordin să fie bătut. Calmanovici a fost dus și bătut în cîteva rînduri, după care a dat declarații" (Vol. 2 pp. 94-95).

Drăghici Toma[570] arată și el în declarația din 27 aprilie 1967:

„...majoritatea arestaților nu recunoșteau problemele despre care erau interogați. Datorită acestei situații o parte din cei arestați au fost pedepsiți sub diferite forme și chiar bătuți, printre aceștia sînt: Emil Calmanovici, Berman, Jaques, Koffler și cred că și Mocsoni Stîrcea Ioan" (Vol. 2 p. 21-verso).

Pintilie Gheorghe[571], fost adjunct al ministrului Afacerilor Interne, în stenograma din 19 octombrie 1967 arată:

„...cînd trebuia să se obțină vreun lucru erau forțați [arestații - n.n.] prin constrîngere: bătaie, ținuți în picioare, într-un picior etc. Și atunci acela trebuia să spună *da*. Trebuia să mintă" (Vol. 2 p. 203).

---

trimisă chipurile din închisoarea KGB-ului de la Moscova. Nu a recunoscut decît că s-au săvîrșit abuzuri și excese, fără să și le asume. În 1968 i s-a retras decorația primită în urma participării la anchetarea „lotului Pătrășcanu" în 22 mai 1954 („Steaua Republicii" clasa a IV-a) și a fost trecut în rezervă. Nu cunoaștem alte date în legătură cu Micle (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 103-120, 330; Teodor Wexler, Mihaela Popov, *Anchete și procese uitate (1945-1960)*, Fundația W. Filderman, vol. 2, p. 827).

569. În aceeași declarație citată de Comisia de partid a CC-ului, Toma Drăghici enumera lista celor pe care i-a anchetat, printre care s-au numărat foști polițiști (de la care încerca să afle „cum a colaborat Pătrășcanu cu Siguranța"), precum și personalități, ca generalul Leoveanu sau Gheorghe Tătărescu, folosiți ca martori ai acuzării în procesul Pătrășcanu. În 27 aprilie 1967, Drăghici își mai amintea încă cum, la proces, Pătrășcanu l-a oprit pe martorul pe care el îl pregătise, Tătărescu, adresîndu-se instanței „în felul următor: nu luați în considerare ce spune acest panglicar, căci acesta este un om care minte înainte de a vorbi". De pe urma participării la această farsă tragică și-a primit însă o recompensă generoasă din partea partidului: „am primit medalia «Pentru merite deosebite aduse în apărarea orînduirii de stat». În plus, am primit locuința lui Pătrășcanu, întrucît aveam în acel timp o locuință foarte proastă". În 1967 mai era maior în Securitate. Nu cunoșteam alte date în legătură cu Toma Drăghici (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 51-52).

570. Cele „cîteva lovituri" de care vorbește cu cinism Gheorghe Filipescu i-au provocat lui Betea repetate paralizii, pentru care a fost necesară internarea sa în Spitalul Central „Gheorghe Marinescu", sub pază severă și cu un nume fals, Dan Demetrescu (A. Rațiu, *op.cit.*, p. 242). Se pare că Filipescu avea o antipatie puternică față de Betea, prelungită pînă în 1967: „aveam o părere prea proastă despre el. Era un aventurier. Era un pește, dacă vreți, care trăia de pe urma femeilor. Avea toate calitățile ca să-l poți identifica ca [sic!] capabil de orice" (*Ibidem*, dosar 40002, vol. 203, f. 97).

571. În 1967 chiar fostul șef al Securității conchidea că toate aceste brutalități au fost inutile. Reproducem pe larg fragmente din declarația pe care Pintilie Gheorghe o dădea în fața Comisiei de partid a Comitetului Central 11 mai 1967, sub titlul neutru de *Informare* (în fond, mai apropiat de evoluțiile ulterioare ale anchetelor acestei Comisii, care nu au avut nici o urmare de natură penală pentru foștii ofițeri de Securitate găsiți vinovați de abuzuri). Precizăm că pasajele subliniate au fost transcrise întocmai din original, ele fiind scoase în evidență de cei ce au citit ulterior acest text: „Subsemnatul Pintilie Gheorghe, fiind întrebat la CC al PCR de către tovarășul Vasile Patilineț în prezența tovarășilor Cornel Onescu și Grigore Răduică în legătură cu părerea mea despre ancheta și procesul Pătrășcanu și ce cunosc eu despre acest caz, relatez

2. S-au folosit presiuni morale pentru constrîngerea celor anchetaţi ca să declare aşa cum li se impuneau

Calmanovici Emil a arătat în diferite memorii ale sale:

„...mi se spune de către un organ de anchetă: în numele Partidului, alături de care este locul dumitale, îţi cer să faci o muncă sfîntă revoluţionară, de om nou, să loveşti fără cruţare în cei trei conducători duşmani ai clasei muncitoare ai Partidului... Îţi vorbesc ca un părinte, ca un prieten cum n-ai altul. E un noroc pentru dumneata că ai posibilitatea să te salvezi. Nu trebuie dumneata să te opui Partidului... Trebuie să adopţi total linia pe care ţi-o dăm noi" (Vol. 175 pp. 42-43).

---

următoarele: [...] Deşi anterior ei au fost anchetaţi la alte organe timp de circa trei ani [la SSI – n.n.], nu se găsiseră dovezi din care să reiasă că e necesar să se continue ancheta la MAI. Sînt convins că dacă ar fi existat materiale compromiţătoare pe baza cărora să se meargă la justiţie, era imposibil ca să nu se găsească în condiţia cînd toată puterea ne aparţinea şi cînd ani de-a rîndul s-a depus foarte multă insistenţă să se găsească tot ce se poate găsi. De asemeni au fost posibilităţi să se aducă dovezile şi din exteriorul ţării, în cazul că ele ar fi existat. Cu toate acestea, *pînă la sfîrşitul celor circa 6 ani de anchetă şi pînă la trimiterea în justiţie nu s-au găsit asemenea dovezi.* La MAI a fost predat pentru anchetă un *grup Pătrăşcanu.* Din documentele existente însă, reieşea că aceştia nu constituiau un grup, ci unii dintre ei luaţi în mod independent aveau fapte pentru care trebuiau anchetaţi, fapte care însă nu aveau nici o legătură cu ceilalţi şi mai ales cu Pătrăşcanu. Marea greutate pentru organele MAI a fost de a se găsi modalitatea pentru a fi implicaţi împreună în aceleaşi infracţiuni. *Timp de circa şase luni de la primirea acestui grup la MAI nu s-a putut începe ancheta, deoarece în acest timp preocuparea principală era de a face tot felul de planuri prin care să se găsească o soluţie pe baza căreia anchetatorii să capete orientarea asupra modului cum să ajungă la legarea celor anchetaţi unul de altul, prin fapte.* Această preocupare era deoarece în discuţiile cu unii tovarăşi din conducerea partidului, ei arătau că nu se poate să nu fi existat legătură, de natură duşmănoasă partidului, între aceste elemente. *Multe declaraţii* date de cei anchetaţi mai ales cele care reprezentau date negative despre Pătrăşcanu, *au fost obţinute după îndelungi insistenţe şi dure anchete*, anchetatorii prin repetarea insistentă a aceloraşi întrebări, *întrebări care prin modul cum erau formulate, sugerau de fapt celui anchetat ce va trebui să declare el în final.* Deşi personal nu am participat la anchete, am audiat însă în birou la mine prin tehnică desfăşurarea unora din anchete şi de acolo ştiu că ele au decurs aşa cum am arătat mai sus. *Anchetatorii au fost îndrumaţi şi s-au făcut aprecieri asupra muncii lor în aşa fel încît între ei s-a ajuns la un fel de întrecere, fiecare străduindu-se să obţină cu orice preţ declaraţii cu fapte cît mai grave, chiar dacă ele nu aveau bază reală.* Acum, după atîţia ani, nu pot să-mi amintesc tot materialul concret care a fost obţinut în anchetă, însă *un lucru îmi este clar, acela că nu au existat dovezi valabile pentru trimiterea lui Pătrăşcanu în justiţie. Nu s-au găsit asemenea dovezi nici atunci, cu toţi cei 6 ani de anchetă şi nu se vor găsi niciodată* chiar dacă s-ar mai studia şi cerceta încă 10 ani [...]. În perioada cînd s-a desfăşurat ancheta la MAI se analiza în colectivul de conducere al ministerului mersul anchetei în cazul Pătrăşcanu şi se stabileau pentru fiecare anchetator *indicaţiile pe baza cărora să continue ancheta.* Pînă în toamna anului 1952 aceste analize au fost mai puţine şi mai rare iar după ce s-a constituit grupul de anchetă condus de Şoltuţiu, analizele erau mai frecvente, ţinîndu-se în unele perioade o dată sau de mai multe ori pe săptămînă aceasta depinzînd de materialul obţinut de anchetatori. Şedinţele erau conduse de tov. Alexandru Drăghici şi de regulă participau adjuncţii ministrului, Consilierul principal [sovietic, Aleksandr Mihailovici Saharovski – n.n.] şi uneori şi adjunctul lui, Consilierul [sovietic al] Direcţiei de anchete [Tiganov – n.n.], şeful colectivului de anchetatori – care uneori venea însoţit de unul sau mai mulţi anchetatori, şeful Direcţiei de anchete şi cîteodată erau chemaţi şi directorii de la direcţiile operative. Orientarea generală a analizelor ce aveau loc în aceste şedinţe de colectiv era insistenţa de a se căuta dovezi de vinovăţie a celor anchetaţi precum şi a legăturilor dintre cei încadraţi în grup" (*Ibidem*, dosar 40002, vol. 203, pp. 263-269).

În anchetă mi s-a spus de zeci de ori: dumneata nu te gîndi la dumneata, loveşte în cei trei, dumneata nu te poţi apăra, te reabilităm noi... Mi s-a arătat clar că este vorba să inventez fapte în care să mă implic în cauza lui Ştefănescu, Pătrăşcanu şi Koffler. M-am gîndit că poate aceştia au greşelile lor grave..." (Vol. 168 p. 91).

Elena Constante într-o declaraţie din 8 ianuarie 1952 a arătat că presiunile fizice au fost îmbinate cu presiuni morale:

„Nu am fost însă în stare să suport remuşcările de conştiinţă ce le aveam şi apoi mă gîndeam că sînt nevoită, dacă merg pe drumul acesta să-l vîr şi pe Pătrăşcanu în această minciună şi atunci, după 4 sau 5 zile am spus că nu pot minţi mai departe, la care am fost ameninţată cu arestarea părinţilor mei, domnul anchetator scriind ordinul în faţa mea, dînd şi un telefon şi spunîndu-mi că-mi dă timp pînă a doua zi de dimineaţă. Îngrozită la gîndul arestării acestor bătrîni, mi-am spus că trebuie să duc minciuna pe drumul dictat de anchetă..." (Vol. 66 p. 68).

Micşa Remus[572] arată următoarele în declaraţia sa din aprilie 1967:

„Ţin să precizez că pe lîngă faptul că am fost bătut în timpul anchetei şi înjurat grosolan de anchetatorul penal de securitate cpt. Moraru, s-au întrebuinţat asupra mea de acelaşi anchetator şi metode de constrîngere psihică de natură a-mi îngrînge voinţa şi rezistenţa – mi-a spus că mama mea este arestată într-o celulă apropiată de a mea, că va suferi cumplit dacă nu recunosc şi semnez declaraţiile pe care le făcea singur şi am fost înebunit de groază cînd am auzit ţipetele unei femei într-o celulă apropiată de a mea şi cînd anchetatorul mi-a spus că sînt ţipetele mamei mele" (Vol. 1 p. 160).

Radu Niculescu-Buzeşti[573] în informarea din 7 noiembrie 1967 arată:

„...[Anchetatorul – n.n.] mi-a atras atenţia în mod solemn că avînd în vedere că în joc este un interes de stat, eu nu pot în nici un caz evita ceea ce ancheta ştie precis a fi adevărul şi că încăpăţînarea mea de a-l ascunde, îi sileşte să recurgă la mijloacele la care se recurge faţă de toţi acei care încearcă să inducă în eroare ancheta. Să nu am vanitatea de a încerca să înfrunt

572. Din „grupul de la Statistică". Remus Micşa, născut la 13 decembrie 1915 la Alba-Iulia, era dominat de „ambiţia de a parveni", întreţinînd relaţii cît mai apropiate cu cercul de prieteni ai lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Racolat probabil ca informator al SSI-ului chiar de Gheorghe Filipescu, a cărei soţie, Tania, l-a invitat într-o seară la ea acasă împreună cu prietena după un spectacol de teatru, deşi nu se cunoscuseră anterior (în 1968, Comisia de partid de la CC avea date privind calitatea de agent a lui Micşa, dar Filipescu a negat acest fapt), Micşa a fost „piesa de şah care le lipsea pentru îndeplinirea ordinelor primite" de supraveghere a lui Pătrăşcanu. Poziţia sa îi oferea posibilitatea de a avea acces la informaţii de interes: era consilier pe lîngă cabinetul ministrului Justiţiei şi preşedintele unei judecătorii din Bucureşti. Ceea ce nu a dus la impunitatea sa faţă de arestarea şi anchetarea alături de ceilalţi din grupul de prieteni ai lui Pătrăşcanu. În 1967, Filipescu îşi amintea, cu oarecare dispreţ, că primul lucru pe care l-a făcut Micşa în arest a fost să izbucnească în plîns. Pe parcursul anchetelor a satisfăcut toate solicitările anchetatorilor. Trădarea lui, în speranţa de a scăpa în afara cercului care se strîngea treptat în jurul lui Pătrăşcanu nu a rămas neobservată. Fostul său prieten Anton Raţiu, suspicios faţă de „vizitele lui Micşa la locuinţa mea, mai dese ca obicei", contabilizează în amintirile sale o serie de întîmplări care probează ceea ce Vasile Patilineţ afirma răspicat în 23 octombrie 1967: „Micşa a fost agent!" (*Ibidem*, f. 248).

573. Radu Niculescu-Buzeşti, „român, de 36 de ani, de profesiune inginer, necăsătorit", fratele fostului ministru de Externe Grigore Niculescu-Buzeşti, a fost condamnat în „procesul marii trădări naţionale" în 11 noiembrie 1947 pentru că a obţinut pentru fratele său, fugit în Elveţia din 1946, o scrisoare de împuternicire semnată de Maniu, pentru a „grupa pe românii din străinătate să colaboreze mai armonios". Pentru a transmite scrisoarea în străinătate, a luat legătura cu un emisar american şi a fost condamnat la 10 ani temniţă grea. În condiţiile în care

ancheta, închipuindu-mi că aş fi un erou, fiindcă experienţa anchetatorilor le dovedeşte că pînă la urmă mărturisesc totul. Să nu ajung să fiu (aici anchetatorul a pronunţat o expresie trivială al cărei sens era că eu voi fi batjocorit iar el tot va obţine ceea ce vrea)... Am fost surprins, nu de ameninţare ci de argumentul produs şi am înţeles inutilitatea oricărei încercări de a mă opune" (Vol. 1 fila 167).

Presiunile morale exercitate asupra anchetaţilor sînt confirmate şi de următorii anchetatori:

Dulgheru Mihai în informarea din 24 aprilie 1967 arată:

„Elena Constante în prezenţa mea[574], de faţă cu Pintilie a retractat, afirmînd că cele declarate nu corespund adevărului, ea fiind forţată de anchetatori şi ameninţată cu arestarea părinţilor ei. De altfel nici Pătrăşcanu nu recunoştea cele afirmate de Elena Constante" (Vol. 2 p. 47).

Drăghici Toma în informarea din aprilie 1967 menţionează:

„Pentru ca totuşi să se administreze probe de vinovăţie ale arestaţilor, s-a ajuns la o înţelegere cu Mocsony Stîrcea Ion şi Zilber, care în cele din urmă au dat o serie de declaraţii împotriva lui Pătrăşcanu şi altora. Lui Mocsony Stîrcea i se promisese că dacă dă o serie de declaraţii îi va permite să plece în Elveţia, unde avea soţia" (Vol. 2 p. 21-verso).

3. Falsificarea unor declaraţii date de cei anchetaţi precum şi folosirea de scrisori şi alte acte plastografiate pentru a-i constrînge să declare într-un anumit sens

Pogoneanu Victor[575] în declaraţia dată la 24 martie 1953 a arătat:

„La începutul lunii octombrie 1946, am dat întîlnire în casa domnului O[ctavian] Neamţu prietenilor mei Mocioni-Stîrcea şi Radu Niculescu-Buzeşti" (Vol. 3 pp. 257, 258).

în timpul anchetei lotului Pătrăşcanu era deţinut la Aiud, în urma promisiunii de ameliorare a situaţiei, acceptă să colaboreze cu anchetatorii şi compune „un adevărat libret", imaginînd în cele mai mici amănunte un complot ţărănist cu participarea lui Pătrăşcanu şi a apropiaţilor săi, în vederea răsturnării regimului comunist. Declaraţiile sale, alături de cele ale lui Mocsony-Stîrcea au stat la baza acuzării în proces şi au fost „învăţate" nu fără greutate de ceilalţi acuzaţi care acceptaseră să joace în înscenarea al cărui subiect era Lucreţiu Pătrăşcanu: „nu reuşeam să-mi lipesc de creier elucubraţiile altora", mărturiseşte Zilber dificultatea sa în însuşirea rolului pe care i-l rezervaseră anchetatorii în „piesa" lui Radu Niculescu-Buzeşti. Contrar promisiunilor, după procesul „lotului Pătrăşcanu" el a fost reîncarcerat (*Teroarea. Documente ale procesului Iuliu Maniu, Ion Mihalache*, Ed. Vremea, Bucureşti, 1999, *passim*, în continuare *Teroarea...*; B. Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, pp. 118-119).

574. Incontestabil, Mişu Dulgheru fusese printre brutele Securităţii o figură aparte: cultivat, arătos, bine îmbrăcat, pedant chiar (era poreclit de subalterni „Împăratul") şi dotat cu o spontaneitate care l-a făcut nu o dată pe placul şefilor, folosea rareori personal constrîngerea fizică în anchete. Chiar şi biroul său de şef al Direcţiei avea o notă de eleganţă proletară, dacă se poate spune aşa, fiind „mobilat cu mobilă tapisată cu catifea de culoare roşu aprins. Pe partea stîngă se aflau geamuri, o masă de consiliu cu scaune îmbrăcate în pluş roşu, o măsuţă pe care se găsea un radio. În fund era biroul. Un birou mare. Pe partea dreaptă era o canapea mare, din pluş roşu. De asemenea, mai erau nişte fotolii. În fund era o uşă care dădea într-un fel de cămară. Ştiu aceasta, pentru că în timpul cît am stat acolo, a deschis uşa pentru a lua ţigări cu care m-a servit", aşa descria Lena Constante locul unde Dulgheru o chemase şi, pe parcursul discuţiei, îi oferise ţigări Chesterfield, pentru a-i readuce probabil în minte gustul libertăţii (ASRI, fond P, dosar 40007, vol. VIII, f. 1-2).

575. Victor Pogoneanu, fostul şef de cabinet al ministrului de Externe Grigore Niculescu-Buzeşti, a fost condamnat în „procesul marii trădări naţionale" din 1947 la 25 de ani temniţă grea, pentru

Anchetatorul a modificat ulterior declaraţia în sensul că peste cuvîntul *Stîrcea* a scris cuvîntul *Zilber*, pentru a putea dovedi că şi reprezentantul lui Pătrăşcanu a participat la această întîlnire secretă şi că deci Pătrăşcanu ar fi făcut parte din complotul care se urzea pentru răsturnarea regimului democrat-popular din ţara noastră[576].

În legătură cu Pogoneanu s-a mai comis şi un alt fals, existînd pericolul că prin aducerea acestuia în faţa instanţei se putea destrăma – pe baza mărturiei depuse – întreaga acuzaţie adusă lui Pătrăşcanu că ar fi participat la organizarea unei lovituri de stat, a fost depus la instanţă un certificat medical din care reieşea că la data judecării procesului, Pogoneanu suferea de hepatită epidemică şi era netransportabil. În realitate, documentele existente la locul de detenţie a lui Pogoneanu atestă că la acea dată el era sănătos. Deci, certificatul medical depus la instanţă era fals.

Astfel de certificate medicale suspecte de fals au mai fost depuse şi pentru alţi 9 martori propuşi în procesul Pătrăşcanu (Vol. 21 pp. 40-49).

Calmanovici Emil a declarat la 11 februarie 1953 că:

„Dumneavoastră domnule anchetator aţi trecut în procesul verbal de interogatoriu din 22 oct. 1952 că Ştefănescu a cerut la prima întîlnire din 1943 ianuarie ca Partidul Comunist să fie aservit intereselor britanice. Eu nu am declarat aceasta, iar dumneavoastră aţi trecut aceasta fără ca eu să o fi spus. Eu am semnat totuşi textul conceput de dumneavoastră" (Vol. 23 p. 315).

---

că a organizat „grupul de complotişti" fugiţi în Occident, a menţinut legătura dintre aceştia şi conducerea PNŢ şi le-a furnizat documente secrete din Arhiva MAE sau directive ale lui Iuliu Maniu. Întîlnirea din casa lui Octavian Neamţu din str. Arhitect Drăgoescu, la care ar fi participat şi Belu Zilber, a fost folosită drept pretext pentru a fundamenta teoria complotului. În realitate, aşa cum afirmă Belu Zilber, avuseseră loc contacte între Rădulescu-Pogoneanu şi Lucreţiu Pătrăşcanu fără ştirea conducerii comuniste în toamna anului 1945, în timpul grevei regale, cel din urmă testînd discret terenul în vederea unei eventuale susţineri a sa ca prim-ministru. Pogoneanu nu l-a divulgat pe Pătrăşcanu înainte de a fi condamnat la 11 noiembrie 1947, iar atitudinea pe care a avut-o pe parcursul anchetării în lotul Pătrăşcanu a determinat evitarea citării sale ca martor în proces (*Teroarea...*, *passim*; B. Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, p. 197).

576. Iată împrejurările în care Zilber şi-a însuşit, în ziua de 5 mai 1953, acest fals: „mă aflam în anticamera ministrului de interne Alexandru Drăghici [arestul se afla la subsolul ministerului, actuala clădire a Senatului României – n.n.]. Din cabinetul acestuia ieşi Şoltuţiu. Spuse însoţitorului meu să aştepte, iar şefului de cabinet îi aminti de nişte pregătiri. Mă duse în faţa biroului lui Drăghici unde, la oarecare distanţă, era un scaun de lemn. Domnii stăteau în fotolii, trădătorul pe scaun. De cînd nu-l văzusem, Drăghici se îngrăşase mult. Ajunsese general-maior. Era ras pe cap, după modelul generalilor ruşi. Părea numai epoleţi şi bunăstare. Îmi ceru să declar complotul din str. Arhitect Drăgoescu. Nu auzisem niciodată de această stradă. Surîzător, mă lămuri că acolo locuia cunoscutul meu Octavian Neamţu, la care luasem masa de două ori. Deci aveau nevoie de un complot cu sediul în această casă. După ce adăugă dacă nu vrei să-ţi aduci aminte, avem mijlocul să te silim, îmi amintii brusc de puţinele cuvinte şoptite de Şoltuţiu şefului de cabinet. Nu putea fi vorba decît de o carceră îngustă, groaza mea. Aş mai fi suportat bătaie la tălpi, palme, foame, orice, dar nu carceră îngustă. Mă simţeam murind sufocat înainte de a intra. Acceptai să-mi amintesc complotul din str. Arhitect Drăgoescu. În schimb, cerui să mi se cumpere din cei un leu şi cinci bani o tăbliţă de ardezie şi nişte creioane. După ce am încheiat convenţia, Drăghici adăugă: ce să-ţi fac, dacă în 1948 erai sincer cu partidul şi nu prieten cu Pătrăşcanu, nu erai aici [...]. Complotul, povestit pe multe pagini avea, bineînţeles, ca principali protagonişti pe generalul Schuyler, delegatul SUA în Comisia de Armistiţiu, pe Lucreţiu Pătrăşcanu, pe Victor Rădulescu-Pogoneanu şi pe Alexandru Ştefănescu" (*Ibidem*, p. 116). Această fabulaţie a fost „confirmată" şi de declaraţiile lui Mocsony-Stîrcea şi a stat la baza acuzării din proces.

La 7 aprilie 1955, Calmanovici Emil a declarat:

„Anchetatorul mi-a arătat în ianuarie 1953 o declaraţie a lui Mirel Costea[577] din decembrie 1952, cînd Mirel era mort de un an, declaraţia era deci falsă. În declaraţie era vorba de data pînă cînd a primit salariul de la întreprinderea Calmanovici[578]. Eu am răspuns că după 23 August 1944 eu nu i-am mai plătit nimic şi nu pînă la naţionalizare cum spunea el. Documentul era fals" (Vol. 168 p. 93).

Elena Constante în declaraţia aprilie 1967, referindu-se la acelaşi procedeu, arată:

„...Într-o zi anchetatorul mi-a dat să citesc o scrisoare a tatălui meu. Tata mă ruga cu cele mai mari insistenţe să salvez viaţa lui, a mamei şi a surorilor mele. Îmi scria că este deţinut la

577. Mirel Costea (Zeider) fusese cumnat cu Emil Calmanovici. După 23 august 1944 a fost şeful Serviciului de Informaţii din Formaţiunile de Luptă Patriotice (organizaţia paramilitară comunistă), de unde trece la conducerea Secţiei de Cadre a Comitetului Central în 1945. „Idealist extrem de amiabil şi unul dintre personajele cele mai populare din ierarhia de partid, Costea a fost demoralizat de arestarea lui Calmanovici şi, foarte curînd, a renunţat să mai spere că acesta va fi eliberat. Lamentîndu-se în prezenţa membrilor familiei că nu îl vom mai vedea, Costea s-a împuşcat la o săptămînă după arestarea lui Calmanovici. Sinuciderea lui a generat unde de şoc care au atins nivelurile superioare ale ierarhiei partidului – incluzîndu-i pe Teohari Georgescu, considerat a fi un prieten apropiat al lui Costea şi pe Ana Pauker, care a dispus ca soţia lui să preia toate privilegiile de partid, în pofida acelei sinucideri." Interviurile realizate de Robert Levy cu apropiaţi ai familiei Calmanovici au relevat faptul că Mirel Costea a lăsat două scrisori, una adresată partidului – care nu s-a găsit pînă acum în arhive – şi o alta familiei, în care îşi exprimă temerea că va fi arestat. Anticipînd şi arestarea ulterioară a soţiei sale, deplîngea faptul că le vor rămîne copiii ai nimănui şi vor fi internaţi în orfelinat (R. Levy, *Ana Pauker*, pp. 148, 320). Ca şi Calmanovici, Mirel Costea a fost una dintre numeroasele „victime colaterale" pe care campania de exterminare dusă de Dej împotriva „grupului Pătrăşcanu" le-a creat.

578. După ce semna cu scrisul său mare de şcolar întîrziat „informarea" din 11 mai 1967, Pintile adăuga un post-scriptum cu privire la Calmanovici care demonstrează absurditatea acuzării acestuia, în condiţiile în care îşi sacrificase averea pe „altarul" cauzei comuniste: „Doresc să mai precizez încă o problemă. După ce s-a primit de la MAI întregul *grup Pătrăşcanu* şi materialul documentar în legătură cu acesta, am fost surprins că între aceştia se găsea şi Emil Calmanovici, pe care l-am cunoscut după 23 August 1944, în perioada cînd am condus Direcţia Administrativă a CC al Partidului şi cînd am primit foarte mare sprijin de la Calmanovici, care era în stare să facă orice sacrificiu pentru partid. Printre altele, arăt că el a pus la dispoziţia partidului întreaga lui avere deşi nu i s-a cerut aceasta, dar el cunoştea greutăţile şi nevoile partidului" (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 244). După cum relevă un documentar alcătuit de Comisia de partid de la Comitetul Central care a investigat abuzurile în cazul Pătrăşcanu, Emil Calmanovici, unul dintre marii antreprenori de construcţii ai României, donase partidului sume imense: 8,4 milioane lei în 1943 şi 12 milioane în 1944. „De altfel [se spune în documentar] el a pus la dispoziţia partidului întregul venit al întreprinderii sale, ţinînd la dispoziţia partidului întregul venit al întreprinderii sale, ţinînd la dispoziţia partidului toată averea sa. După 23 august 1944 a salarizat în cadrul întreprinderii sale pe unii activişti de partid, în 1946 a predat partidului partea sa de proprietate dintr-un bloc de la Snagov, precum şi şase apartamente în care s-au mutat activişti de partid, iar ulterior, în iarna 1946-1947 [cînd ţara era afectată în urma secetei din vara anului 1946 – n.n.] a predat partidului şi întreprinderea sa de construcţii, împreună cu suma de un miliard lei. De asemenea, soţia lui Calmanovici, şi ea membră de partid din 1937, a lucrat pentru serviciul nostru secret de informaţii începînd din toamna anului 1944, iar locuinţa lor în perioada 1944-1945 a fost folosită de tovarăşi din conducerea partidului în scopul îndeplinirii unor misiuni de mare importanţă. Astfel, în februarie 1945 soţia lui Rădescu a fost adusă de cîteva ori la locuinţa lui Calmanovici pentru ca prin ea să se facă presiuni asupra soţului ei, care era preşedinte al Consiliului de Miniştri" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 470).

închisoarea Văcăreşti într-o celulă cu 60 de oameni, că este nevoit să doarmă pe cimentul gol şi că mama este grav bolnavă la infirmeria Văcăreşti cu surorile mele, toţi închişi din cauza mea şi termina spunînd să fac orice pentru a-i salva...

Mi-a citit o sentinţă a tribunalului prin care erau fiecare dintre ei condamnaţi la mulţi ani de puşcărie şi spunîndu-mi că nu depinde de ei cît de mine să se aplice sau nu sentinţa... În anul 1961 cînd m-am reîntors acasă am aflat de la tatăl meu că el nu scrisese această scrisoare şi că nici unul din ei nu fusese închis atunci"[579] (Vol. 1 fila 106).

4. În scopul obţinerii de mărturii acuzatoare, conform planului dinainte stabilit, s-a practicat metoda redactării declaraţiilor în lipsa arestaţilor, ori consemnarea unor răspunsuri ireale în prezenţa acestora, ei fiind constrînşi doar să le semneze

Micşa Remus în informarea din aprilie 1967 precizează:

„Ţin să mai precizez că toate declaraţiile luate mie în timpul anchetei erau scrise de anchetatorul Moraru [Gheran][580], atît întrebările cît şi răspunsurile, care nici nu-mi erau citite, eu fiind doar constrîns să le semnez" (Vol. 1 p. 164).

Elena Constante, în informarea sa din aprilie 1967, precizează de asemenea:

„...declaraţiile mele au fost uşurate de faptul că anchetatorul îmi spunea aproape textual ce vrea să declar şi ce interpretare să dau anumitor fapte, simple şi cu totul nevinovate" (Vol. 1 fila 106).

Metodele folosite în luarea de declaraţii ireale sînt confirmate şi de unii anchetatori. **Anghel Mircea** în declaraţia din 28 aprilie 1967 menţionează:

„Şoltuţiu a trecut la întocmirea unui plan de anchetă cu faptele ce urmau a fi recunoscute de cei în cauză... Faptele erau astfel repartizate pe fiecare arestat încît ele dădeau tabloul unei acţiuni organizate, antisovietice, antipartinice şi antistatale în frunte cu Lucreţiu Pătrăşcanu" (Vol. 2 p. 3).

„Şoltuţiu formula atît întrebările cît şi răspunsurile pentru fiecare arestat în parte – din birou – în aşa fel ca să se încadreze în tabloul infracţiunii dinainte stabilit de el. Nici un anchetator nu avea voie să se abată de la acest sistem de muncă" (Vol. 2 p. 5).

„Conformîndu-se acestui sistem, Vînătoru a obţinut semnătura Victoriei Sîrbu pe nişte declaraţii dinainte întocmite, de recunoaştere a unei vaste activităţi trădătoare. Aceste declaraţii

579. Securitatea montase un adevărat spectacol de „voci" ale membrilor familiei care o înconjurau pe deţinută, pregătind efectul psihologic al înmînării aşa-zisei scrisori din partea tatălui: „am auzit vocea surorii mele mai mari, cea care locuia cu părinţii mei. N-am putut să-i prind cuvintele, dar vocea îi era calmă. Mult mai tîrziu mi-a spus că fusese reţinută de o lună întreagă. Pentru mine, vocea tatălui meu fusese numai durere [...]. Surorii mele i s-a dat privilegiul de a mătura culoarele. Am auzit-o astfel de mai multe ori, fredonînd încet. Neavînd voce, acasă nu cînta niciodată. Pentru mine era emoţionant să-i aud notele false şi zgomotul măturii" (Lena Constante, *Evadarea tăcută*, Ed. Humanitas, Bucureşti 1992, p. 26).

580. Gheran Moraru, locotenent, avea o mînă de lemn, cu care îl pălmuia pe anchetatul Zilber, dar „în afara palmelor de lemn date cu eleganţa unui spadasin emerit, relaţiile mele cu Moraru au fost civilizate: nu mă înjura" (B. Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, p. 113). Moraru a fost decorat „pentru contribuţia însemnată în lupta pentru apărarea patriei şi a poporului muncitor" cu Ordinul „Apărarea Patriei" clasa a III-a şi a fost înaintat la gradul de căpitan (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 330). Nu cunoaştem alte date în legătură cu biografia sa. În 1967, cînd majoritatea foştilor anchetatori au fost investigaţi de Comisia de partid de la CC, numele său nu figurează în dosare; este posibil să fi decedat între timp.

erau retractate de Victoria Sîrbu ori de cîte ori cineva în afară de Şoltuţiu intra la Vînătoru în Birou. Personal nu o dată l-am găsit pe Vînătoru ca şi pe Micle scriind în birou declaraţiile arestaţilor, pentru a fi semnate de aceştia. Aceasta era metoda lor de muncă şi nu se fereau de nimeni. Era metoda introdusă de col. Şoltuţiu" (Vol. 2 p. 7).

Staicu Tudor[581] subliniază în declaraţia din 30 aprilie 1967:

„Şoltuţiu m-a chemat în minister şi după o discuţie introductivă mi-a dat să citesc procese-verbale de interogatoriu cu întrebări şi răspunsuri formulate, întocmite de el în birou" (Vol. 2 p. 61).

Vînătoru Victor arată de asemenea în informare din 12 mai 1967:

„Aceste aşa-zise recunoaşteri s-au luat pe bază de întrebări şi răspunsuri, întocmite dinainte de şeful grupului de anchetă pe baza declaraţiilor lui Mocsony-Stîrcea, Radu Niculescu-Buzeşti, Cecilia Pogoneanu[582], Octavian Neamţu[583], Koffler Remus etc." (Vol. 2 p. 28).

Pintilie Gheorghe fost adjunct al ministrului Afacerilor Interne, în informarea din mai 1967 arată:

„Multe declaraţii date de cei anchetaţi, mai ales cele care prezentau date negative, despre Pătrăşcanu, au fost obţinute după îndelungi insistenţe şi dure anchete, anchetaţi şi prin repetarea insistentă a aceloraşi întrebări, întrebări care prin modul cum erau formulate sugerau de fapt celui anchetat ce nu trebuie să declare el în final" (Vol. 2 p. 195).

5. Instruirea inculpaţilor în preajma procesului, de către anchetatori pentru a face în instanţă declaraţii cît mai acuzatoare împotriva lui Lucreţiu Pătrăşcanu

Zilber Herbert în declaraţia din 11 aprilie 1967 arată următoarele:

---

581. Staicu era locotenent-major, şef de birou în Serviciul Anchete speciale din Direcţia a VIII-a, avea o origine socială „nesănătoasă", fiind fiu de „chiaburi". A fost, alături de Anghel Marin, exclus din colectivul de anchetatori ai lotului Pătrăşcanu în 1951, pentru că a pus la îndoială vinovăţia arestaţilor. Nu a fost decorat, aşa cum susţine Doina Jela (*Lexiconul...*, p. 258), ci, dimpotrivă, i s-a făcut de către Şoltuţiu o caracterizare critică şi a fost retrogradat „din funcţia de şef de birou în ajutor de şef de birou. Am fost scos din munca de anchetă, fiind dat la un serviciu care se ocupa cu munca de control şi sprijin în teritoriu". Sancţiunea i-a fost dată în urma refuzului său de a-i sili pe anchetaţi să semneze declaraţii gata scrise în birou, după un model arătat de Şoltuţiu. Acesta din urmă aflase că într-o discuţie cu colegii săi, Staicu a afirmat că „Şoltuţiu nu cunoaşte muncă de anchetă, are o fantezie bolnăvicioasă, făcînd la şedinţe combinaţii de logică privind activitatea grupului de învinuiţi fără o bază reală". Tudor Staicu intrase în Securitate din august 1948, fiind unul dintre anchetatorii cu cea mai mare experienţă dintre cei angrenaţi în anchetarea lotului Pătrăşcanu. A lucrat pînă în 1956 la Direcţia Anchete, după care a fost transferat la o altă unitate a Securităţii, promovînd pînă în 30 aprilie 1967, cînd declară în faţa Comisiei de partid de la CC ceea ce ştia în legătură cu „cazul Pătrăşcanu", la gradul de locotenent-colonel. Nu deţinem alte date în legătură cu el (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 77-85).

582. Soţia lui Victor Pogoneanu, fostă funcţionară la Ministerul Afacerilor Externe, a fost folosită ca martor al acuzării atît în procesul „marii trădări naţionale", cît şi în cel al grupului Pătrăşcanu.

583. În casa acestuia, potrivit fabulaţiilor lui Mocsony-Stîrcea şi Zilber, ar fi avut loc „întîlnirea" la care Pătrăşcanu şi emisari ai lui Maniu ar fi pus la cale „unificarea organizaţiilor clandestine teroriste". Neamţu, martor la proces, a confirmat „scenariul" scris de anchetatorii Securităţii (*Principiul bumerangului...*, p. 824).

„Fiecare inculpat a primit în prealabil interogatoriul la care urma să răspundă în faţa Tribunalului Suprem cu răspunsurile respective... Am învăţat pe de rost interogatoriul şi am repetat lecţia de cîteva ori cu Moraru ca pedagog. (La fel au făcut Torosian, Stîrcea[584] şi alţii)...

Înainte de ultimul cuvînt, Moraru a venit în odaia mea a dat ordin gardianului să iasă afară şi mi-a spus: *Să spui la ultimul cuvînt că toţi cei din boxă sînt criminali.* Ce am spus se ştie"[585] (Vol. 1 pp. 73-74).

Elena Constante în declaraţia din aprilie 1967 arată următoarele:

„Acest anchetator m-a asigurat că eu voi primi la proces drept pedeapsă exact anii de anchetă, că aceşti ani sînt suficienţi drept pedeapsă faţă de buna mea purtare actuală, dar că totul depinde de mine, de felul în care mă voi purta la proces.

...Înainte de proces în cele cîteva zile (anchetatorul) mi-a dat cîteva pagini bătute la maşină, cuprinzînd toate întrebările ce mi-au fost puse la proces cu răspunsurile ticluite de el. Mi-a cerut să le învăţ pe de rost şi m-a chemat a doua zi să *mă asculte*. Mi-a repetat din nou, dîndu-şi cuvîntul că voi fi liberă dacă mă port bine la proces, iar de nu, voi fi condamnată pe viaţă sau poate chiar la moarte. Mi-a mai spus că toţi acuzaţii şi-au recunoscut ca şi mine vinovăţia.

...Cînd mi-a venit rîndul să răspund, am făcut-o ca un papagal, recitînd atît de iute răspunsurile, încît am fost oprită şi mi s-a spus să vorbesc mai rar şi la două întrebări m-am zăpăcit şi am încurcat răspunsurile, dar acest fapt nu a dat nimănui de bănuit" (Vol. 1 fila 107-108).

Berman Jaques în informarea din 7 aprilie 1967 menţionează:

„La finele lui martie 1954 mi s-a predat citaţia pentru procesul fixat la 6 aprilie. Eu mă aflam pe poziţia totalei retractări şi astfel nu am fost dus la prima şedinţă a procesului...

A doua zi am fost chemat de anchetatorul meu secundar, care, neparticipînd la schingiuirile mele, era considerat că mă va putea mai uşor influenţa. El mi-a prezentat cele două alternative:

---

584. Ambii aveau să fie recompensaţi printr-un regim penitenciar mult mai uşor decît al restului condamnaţilor şi, la eliberare, cu cîte un paşaport şi permisiunea de a părăsi România. Fostul general maior de Securitate Neagu Cosma a fost implicat direct în plecarea din ţară a lui Mocsony-Stîrcea: „în vara anului 1964 am fost chemat la tov. gl. lt. Negrea Vasile - prim adjunct al ministrului şi mi-a prezentat pe numitul Ion Mocsony-Stîrcea spunîndu-mi că va trebui să păstrez o legătură cu acesta pentru a-l ajuta să-şi rezolve unele probleme de ordin personal - serviciu, aducerea în Bucureşti a sorei şi nepoatei acestuia etc. Prezentarea aceasta a fost făcută în biroul tov. gl. lt. Negrea. Tov. gl. lt. Negrea mi-a explicat că Stîrcea va pleca din ţară la soţia sa care se află în Elveţia, iar noi (eu şi tov. Negrea) trebuia să-l prelucrăm pe acesta de aşa manieră încît ajuns afară să nu se angajeze în acţiuni dăunătoare ţării [...]. Mi s-a ordonat să-i dau 4.000 lei (ceea ce am şi făcut) şi să rămîn în contact cu el. La prima sau la a doua întîlnire, Stîrcea m-a întrebat dacă eu cunosc afacerea Pătrăşcanu. Am răspuns că nu cunosc acest caz, cerîndu-i explicaţii pentru ce mă întreabă. Mi-a răspuns că ar fi vrut să ştie motivul pentru care a trebuit să fie împuşcat Pătrăşcanu. Nu m-am angajat în această discuţie..." (Arh. Com. Ex. al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 315-342).

585. Gustul amar al trădării l-a urmărit pe Zilber toată viaţa, altfel trăită între singurătatea celulei şi izolarea la care a fost supus de unii dintre foştii prieteni după eliberare (cînd pînă şi soţia sa l-a părăsit, după ce s-au aflat toate circumstanţele pe care încearcă să le justifice şi să le estompeze prin memoriile sale). Dacă vorbele pot absolvi o parte din greutatea imensă a vinovăţiei sale, se poate spune că Belu Zilber a scris cîteva dintre acestea: „nu ştiu pe cine l-a făcut socialismul fericit. Mie mi-a luat o treime din viaţă şi mi-a încărcat puţinul care-l mai am de trăit cu umbre care-mi apasă creierul. Există oare cineva care să fi fost comunist şi să nu fi făcut nici un rău semenilor săi? Cel puţin o dată a minţit cu neruşinare în justificarea unei crime, cel puţin o dată a acuzat făţarnic şi a fost de acord cu o infamie" (B. Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, p. 85).

1. Sau rămîn pe poziţie negativă şi atunci voi căpăta o pedeapsă capitală
2. Sau revin la declaraţiile mele iniţiale şi atunci voi căpăta o pedeapsă nevisat de mică, voi fi trimis imediat la muncă şi familiei nu i se va întîmpla nimic.

După ce am reflectat şi mai ales pentru a preveni noi nenorociri familiei, am declarat că sînt de acord să răspund cum doreşte el şi l-am întrebat ce să spun. Mi-a spus să aleg din declaraţiile mele ce îmi aduc aminte şi atunci am început o repetiţie cu el, în care el făcea unele adaosuri sau tăieturi. Toate aceste declaraţii generau desigur de la faimoasele întîlniri pe care anchetatorul mi le-a băgat în cap de la început... Am fost dus la interogatoriu, unde la întrebările preşedintelui am răspuns în termenii stabiliţi cu anchetatorul" (Vol. 1 pp. 151-153).

6. Procesul s-a judecat în grabă şi s-au încălcat cele mai elementare cerinţe ale codului de procedură penală

Moisescu Ilie[586] fostul preşedinte al completului de judecată în procesul Lucreţiu Pătrăşcanu, în informarea din 24 aprilie 1967, arată:

„Pe la sfîrşitul lunei martie sau începutul lunei aprilie am fost chemat din nou la Chişinevschi, unde acesta mi-a pus în vedere că procesul trebuieşte judecat urgent şi că judecarea lui trebuie

586. Ilie Moisescu lucrase mai întîi în Ministerul Forţelor Armate ca şef al Direcţiei Secretariat-Juridic la cabinetul lui Bodnăraş, de unde a fost transferat ca judecător în Direcţia Tribunalelor Militare. De aici, în octombrie 1952 a fost „chemat la cabinetul lui Chişinevchi", unde a fost înştiinţat că partidul îi dă sarcina de a prezida completul de judecată al lotului Pătrăşcanu. Într-o declaraţie din 25 octombrie 1967 dată în faţa Comisiei de partid de la CC, Moisescu arată: „mi s-a spus să merg la Interne [...] să văd materialul şi să intru în temă. Conform dispoziţiei, am venit la Interne şi am început să citesc diferite acte care se încheiase din anul 1948 şi pînă la sfîrşitul anului 1953. Materialul care trebuia să cuprindă actul de acuzare nu era şi îmi spuneau că îl redactează. Ei redactau actul şi eu am continuat să caut materiale care să fie puse în sarcina celor acuzaţi. Am scos o serie de hîrtii care nu erau în legătură cu procesul şi am început să-mi fac note. Cînd a văzut acest lucru cel care conducea ancheta, Şoltuţiu, mi-a spus că nu trebuie să fac note pentru că ei au aşa ceva". Procesul a fost o farsă care copiase procesele similare desfăşurate la începutul anilor '50, inspirate de Moscova, deşi Stalin murise de un an şi asemenea spectacole intraseră în uitare în celelalte state ale blocului comunist: „la acest proces aşa s-a procedat: la fel ca la cehi, ca la unguri". Procesul a depăşit procedurile uzuale, inculpaţii fiind aduşi pe rînd în sala de judecată, pentru a nu se putea contrazice în declaraţiile repetate împreună cu anchetatorii, iar dezbaterile au fost ascultate cu mijloace tehnice de către conducerea superioară de partid. Ceea ce a provocat şi incidente care astăzi ar părea comice, dacă nu am cunoaşte finalul tragic al farsei: „la un moment dat, am bătut cu creionul în masă [povesteşte Moisescu în 1967] deoarece mă inervasem. Mi s-a făcut semn să suspend şedinţa. După ce am suspendat-o, m-a chemat la telefon Chişinevschi şi m-a întrebat de ce sînt nervos, să mă potolesc şi să merg mai departe [...]. Tătărăscu, cînd i-am pus o întrebare, a spus că nu aude bine şi atunci am suspendat din nou şedinţa şi mi s-a spus să nu mai pun întrebări" (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 218-219). Pentru că farsa la care se pretase s-a încheiat în cele din urmă cu bine, Moisescu a fost recompensat, fiind ţinut la prezidiul mai multor instanţe de judecată în mari procese şi avansat la gradul de general, devenind practic concurent în materie de procese politice al temutului general Alexandru Petrescu. În 1967, cînd a fost chemat să fie chestionat în legătură cu procesul Pătrăşcanu, era pensionar. De altfel, e greu de imaginat că s-ar fi luat măsuri împotriva lui. După cum relevă generalul Grigore Răduică, citat de Pavel Cîmpeanu, Moisescu fusese recomandat pentru această misiune „ca fiind un om de mare încredere pentru partid şi foarte disciplinat, ascultător, maleabil" tocmai de Bodnăraş şi Ceauşescu, pe atunci prim-adjunct al ministrului Apărării şi şeful Direcţiei Superioare Politice din MFA (Pavel Câmpeanu, *Ceauşescu, anii numărătorii inverse*, Ed. Polirom, Iaşi 2002, p. 237).

să înceapă urgent peste cîteva zile. Am revăzut materialul şi listele de întrebări pentru fiecare inculpat şi martori şi m-am prezentat cu ele la Chişinevschi, care le-a văzut şi a tăiat întrebările propuse de mine, cu îndrumarea că aşa trebuie să procedez pentru a nu da peste cap totul" (Vol. 2 p. 165).

„...Îmi amintesc că Şoltuţiu şi cu [Grigore] Rîpeanu[587] au cerut insistent ca fiecare inculpat să fie judecat separat, independent de ceilalţi coinculpaţi şi că aceştia să nu se mai întîlnească în tot cursul procesului. Am procedat la audierea inculpaţilor, fiecare separat, dînd dispoziţia ca fiecărui inculpat să i se citească la locul de deţinere, respectiv camerele arestaţilor, părţile din interogatoriile celorlalţi inculpaţi care se refereau la faptele lui" (Vol. 2 p. 167).

„...În cursul anchetei judiciare a intervenit mereu Şoltuţiu, cerînd suspendări de şedinţă, în timpul cărora eram pus să vorbesc la telefon cu Chişinevschi, care îmi făcea observaţii şi îmi dădea îndrumări asupra conducerii şedinţelor" (Vol. 2 p. 168).

Pohonţu Ion[588] fost procuror şef la Procuratura Oraş Bucureşti, în informarea din 10 aprilie 1967 arată:

„Judecarea a avut loc ca şi cum totul ar fi fost regizat. Tov. Moisescu punea întrebările după un chestionar pe care-l avea pregătit şi nu ieşea deloc din cadrul acestuia. Unii dintre inculpaţi – Pătrăşcanu, Calmanovici şi mi se pare Ştefănescu au încercat să răspundă probabil altceva decît intenţiona să consemneze preşedintele, la care col. Moisescu i-a ameninţat că îi dă afară, ceea ce nu era permis să facă" (Vol. 2 p. 191).

---

587. Grigore Rîpeanu a debutat în 1945 sau 1946 ca procuror „cu delegaţie provizorie de a conduce Parchetul civil din Cluj", după care a fost detaşat la Bucureşti ca procuror militar (cu gradul de locotenent-colonel). În legătură cu implicarea sa în farsa judiciară pusă la cale în aprilie 1954, a dat pe larg declaraţii Comisiei de partid a CC-ului în decembrie 1967, concluzionînd la finalul uneia: „desigur, ancheta Pătrăşcanu nu s-a desfăşurat normal". La această dată, Rîpeanu era şeful catedrei de drept de la Universitatea din Bucureşti. Ca recompensă a serviciilor aduse partidului în 1954, a fost avansat la gradul de colonel şi numit procuror general adjunct al României. Nu cunoaştem alte date în legătură cu Gheorghe Rîpeanu (ASRI, fond P, dosar 40002, f. 250-262).

588. Pohonţu fusese desemnat probabil de acelaşi Chişinevschi să instrumenteze procesul Pătrăşcanu, alături de Grigore Rîpeanu şi Rudolf Rossman. În declaraţia pe care o dă Comisiei de partid accentuează asupra rolului lor de figuranţi şi a caracterului regizat al procesului, arătînd că din vara anului 1953, cînd a fost chemat la Secţia Organizatorică a CC al PCR pentru a i se comunica sarcina primită, şi pînă la finalul acelei farse juridice şi-au petrecut cea mai mare parte a timpului într-o cameră special amenajată în sediul MAI, unde au studiat documente şi declaraţiile care conveneau „liniei" imprimate de ancheta lui Şoltuţiu. Ca amănunt interesant, Pohonţu susţine că declaraţiile inculpaţilor ajungeau la procurori după ce erau în prealabil văzute de conducerea de partid; unele dintre ele „nu ajungeau la noi şi am înţeles că erau distruse, tocate la maşină de tov. [Alexandru] Gorun, secretarul tov. Şoltuţiu". Departe de a primi vreo recompensă pentru rolul jucat, Pohonţu a fost retrogradat, poate în urma faptului că în camera pe care o aveau la dispoziţie în sediul MAI „eu mi-am exprimat părerea că probele nu sînt complete, că în general nu se pot corobora şi că ar mai trebui insistat pentru adunarea de probe şi clarificarea multor contradicţii şi confuzii". Imediat după sfîrşitul procesului şi pronunţarea sentinţei, „eu n-am mai rămas la MAI. M-am reîntors la serviciu, unde mă retrogradase din funcţia de procuror şef al oraşului Bucureşti şi mă încadrase ca lucrător la Procuratura feroviară". În 1967, cînd scria această informare pentru conducerea de partid, ajunsese simplu jurisconsult (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XXIII, f. 14; ASRI, fond D, dosar 40002, vol. 203, f. 77-85).

Ciulei Ion[589] fost asesor în completul de judecată arată următoarele în informarea din 23 aprilie 1967:

„De la începutul angajării în desfăşurarea procesului am avut senzaţia unei grabe nejustificate. Această impresie a fost întărită de graba cu care s-a executat sentinţa" (Vol. 2 p. 175).

Drăghici Toma fost anchetator, în informarea dată la 27 aprilie 1967 arată:

„...Lucreţiu Pătrăşcanu a fost executat imediat după darea sentinţei, lucru care nu se practică şi în alte cazuri de condamnări la moarte"[590] (Vol. 2 p. 23-verso).

7. Pedepsele aplicate celor condamnaţi au fost stabilite în afara completului de judecată

Ciulei Ion, fost asesor, în informarea dată în aprilie 1967 arată:

„...În finalul procesului în cadrul deliberărilor completului, s-a pus în discuţie problema stabilirii pedepselor. Pentru fiecare acuzat în parte propunerea a fost făcută de preşedintele completului... sub forma unei păreri, urmînd ca noi să ne dăm acordul. Dacă la stabilirea pedepsei pentru diferiţi acuzaţi nu mi-am pus problema, atunci cînd a fost vorba de Lucreţiu Pătrăşcanu am avut ezitări. Ştiu că generalul Moisescu a întrebat ce părere avem. Am răspuns generalului Moisescu – din cîte îmi aduc aminte – prin întrebarea *Dvs. ce părere aveţi ?*, la care generalul Moisescu a răspuns printr-un gest făcut cu mîna cu semnificaţia de tăiere a capului. Am rămas surprins şi bănuiesc că acest lucru a fost sesizat de generalul Moisescu deoarece – fără a putea să am pretenţia că redau cu exactitate – acesta a adăugat la gest o explicaţie cam în sensul *asta-i şi părerea conducerii* şi din cîte îmi amintesc pentru mine acesta a fost argumentul hotărîtor, dar care nu a spulberat complet ideea asupra justeţei pedepsei hotărîte" (Vol. 2 p. 175).

---

589. În declaraţia citată de document, Ciulei afirmă că l-a surprins decizia de condamnare a lui Pătrăşcanu şi că era convins că se va reveni asupra ei printr-o graţiere (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 223-227). Ion Ciulei a fost asesor pentru Colegiul Militar al Tribunalului Suprem în perioada 1952-1955. Nu cunoaştem alte date în legătură cu el.

590. Execuţia a avut loc la două zile după sentinţă, în mare grabă, deşi obiceiul era ca execuţiile să se petreacă după o perioadă de timp în care condamnaţii ar mai fi putut face dezvăluiri importante. Koffler şi Pătrăşcanu au apărut în faţa unui pluton de execuţie, după cum relevă documente de arhivă şi nu au fost, aşa cum susţine un întreg folclor de partid şi Securitate, împuşcaţi în ceafă, în celulele închisorii. Astfel, fostul procuror general Grigore Rîpeanu declara: „executarea hotărîrii de condamnare s-a făcut la nivelul organelor de execuţie. Eu am fost luat de acasă de un ofiţer şi dus la Malmaison, seara tîrziu. Acolo erau o serie de ofiţeri, între care şi comandantul închisorii. S-au făcut formalităţile cu Koffler şi cu Pătrăşcanu de comunicare a respingerii cererii de graţiere (făcută de procuror). Eu am avut această obligaţie şi am îndeplinit-o, după care ne-am deplasat la Jilava. Koffler şi Pătrăşcanu erau în maşini separate. Întîi a fost executat Pătrăşcanu şi apoi Koffler. Focul a fost tras exclusiv de organe de executare. Pintilie nu a fost acolo. Nu l-am văzut nici la Malmezon, unde noi am stat într-un birou [pe parcursul cercetărilor în lotul Pătrăşcanu – n.n]" (ASRI, fond D, dosar 40002, vol. 203, f. 256). Cei doi nu au fost împuşcaţi în celulă, cum susţine Pacepa, care atribuie crima lui Iosif Moldoveanu, ofiţer de securitate ce s-ar fi sinucis în 1968, în condiţiile redeschiderii „cazului Pătrăşcanu" (I.M. Pacepa, *op.cit.*) şi nici executaţi sumar, prin împuşcare în ceafă, din apropiere, de către Pintilie Gheorghe. Aceste legende au indus ideea unei comande sovietice exclusive în judecarea şi executarea celor doi, iar circulaţia lor a urmărit scopul de a diminua vinovăţia lui Dej şi a comuniştilor români în eliminarea lui Pătrăşcanu. Adevărul şi responsabilităţile sînt cele stabilite prin documentele publicate acum.

Moisescu Ilie, fost preşedinte al completului de judecată precizează:

„...După terminarea anchetei judiciare, am amînat pronunţarea sentinţei cu 2-3 zile. În acest timp, am deliberat împreună cu cei doi asesori, asupra culpabilităţii inculpaţilor şi a pedepselor ce urmau să li se aplice. Tovarăşul Demeter a declarat de la început că el este pentru condamnarea la pedeapsa capitală a tuturor inculpaţilor. Tovarăşul Ciulei era mai moderat şi îmi făcea părerea că nu-l prea interesează toată problema. Am ajuns apoi la o hotărîre comună în ceea ce priveşte condamnarea la moarte a lui Pătrăşcanu, Koffler, Zilber sau Ştefănescu, după cîte îmi amintesc.

Am mers apoi la Chişinevschi cu proiectul de hotărîre, unde am găsit din nou pe Şoltuţiu. Am raportat că am adus proiectul de decizie care cuprinde concluziile la care a ajuns completul de judecată. Fără să mai dorească să afle ce conţine proiectul de decizie, Chişinevschi a spus că hotărîrea este luată de către conducerea partidului şi mi-a dictat pedepsele pe care trebuia să le pronunţăm[591].

---

591. După cum relevă o altă sinteză realizată de Comisia de partid de la Comitetul Central, o dată cu pronunţarea sentinţelor, în închisoare s-a trecut la măsuri care urmăreau o exterminare lentă a celor din lotul Pătrăşcanu. Într-un *Documentar privind unele măsuri luate de organele MAI pentru a se şterge urmele ilegalităţilor săvîrşite în legătură cu procesul Pătrăşcanu*, se arată că pronunţarea sentinţei de condamnare a celor implicaţi în procesul privind pe Lucreţiu Pătrăşcanu „nu a însemnat totodată şi sfîrşitul abuzurilor şi ilegalităţilor săvîrşite în legătură cu acest caz, ci dimpotrivă, ele au continuat şi după aceasta, în scopul de a se împedica dezvăluirea adevărului. Pentru a înlătura orice posibilitate a condamnaţilor de a relata adevărul cu privire la proces şi a înfrînge rezistenţa celor care începuseră să protesteze împotriva înscenării acestuia au fost luate o serie de măsuri în vederea instituirii unui regim de detenţie cît mai sever [...]. Trecîndu-se la executarea sentinţei de condamnare, la data de 20 aprilie 1954, principalii condamnaţi la pedepse privative de libertate, au fost încarceraţi la Penitenciarul Aiud [...]. Stabilirea locului în care urma să se execute pedepsele de condamnaţii din procesul L. Pătrăşcanu a fost făcută de însăşi conducerea MAI, care a luat măsura ca aceştia să fie încarceraţi la penitenciarul Aiud, indicîndu-se pînă şi secţia în care să fie ţinuţi şi anume secţia *zarcă*. În declaraţia sa, col. Koller Ştefan, fostul comandant al penitenciarului Aiud, arată următoarele: *Nu reţin exact data, în anul 1955, au fost transferaţi pentru executarea pedepsei un grup de deţinuţi, printre care şi deţ. Berman Jak, Zilber, Betea şi Calmanovici. Trecînd la repartizarea lor pe secţii, şeful biroului, cpt. Bădilă, a spus că are indicaţii ca aceştia să fie repartizaţi la zarcă, fiecare singur. Lucru ce am şi făcut.* Nu mult după sosirea acestor deţinuţi, a fost în inspecţie fostul adjunct al MAI, Ady [Ladislau], împreună cu col. Bădică. Ady a stat mult cu ei de vorbă. Cpt. Bădilă Viorel confirmă cele arătate de Koller Ştefan, arătînd următoarele: *mi s-a spus din partea tov. cpt. Liber Iulian că lotul Pătrăşcanu este internat la zarcă, că sunt recenţi condamnaţi, cu condamnări mari, că organele de Securitate mai au probleme de anchetat cu acest lot şi ar putea, dacă ar fi internaţi la celular, să anunţe despre unele stări în afară.* Liber Iulian la rîndul său, arată: *într-una din zilele anului 1954, pe cînd mă aflam în misiune la penitenciarul Aiud, am primit ordin (nu-mi amintesc cum sau prin cine) să pregătesc cîteva celule la zarcă pentru nişte noi condamnaţi dintr-un proces mare. Împreună cu grupa operativă şi comandantul penitenciarului, am luat măsuri pentru pregătirea celulelor din zarcă şi din cîte îmi amintesc erau la parter, în partea dreaptă, cum intri în zarcă. În cursul aceleiaşi zile a venit o dubă cu cei condamnaţi, nefiind de faţă personal, am aflat că sunt cei condamnaţi în procesul Lucreţiu Pătrăşcanu. Conform ordinelor primite de la organele superioare, fiecare component al lotului de condamnaţi a fost încarcerat singur în celulă, pentru a fi strict izolaţi de restul deţinuţilor, cît şi de membrii lotului însăşi.* Col. Crăciun Gheorghe, în legătură cu aceste aspecte, arată: *În toamna anului 1963 am primit din transfer pe deţinutul Zilber, pentru care am primit şi telefon de la tov. Negrea Vasile, adjunct al ministrului Afacerilor Interne. Ordinul telefonic suna aproximativ cam aşa: am dat ordin să fie trimis Zilber la Aiud. Vezi că el trăncăneşte, pune-l izolat, sau cu un om de la administraţie (agent). Nu pot preciza*

Am redactat apoi dispozitivul deciziei şi am condamnat pe inculpaţi la pedepsele dictate de Chişinevschi" (Vol. 2 p. 168).

Şoltuţiu Ioan[592], fost şef al grupului de anchetă, arată următoarele:

„...Cred că Chişinevschi a fost interesat în lichidarea lui Pătrăşcanu, văzînd în Pătrăşcanu întotdeauna un rival al său pe chestiune de competenţă ideologică şi intelectuală şi astăzi îmi pare cu atît mai clar acest lucru, cu cît ştiu că el a fost acela - cu consilierii sovietici - care au hotărît şi facerea procesului şi rezultatul său" (Vol. 2 p. 108).

Drăghici Toma în informarea din aprilie 1967 arată:

„Ştiu că toate dezbaterile procesului erau ascultate de către Iosif Chişinevschi din cabinetul său... şi în acelaşi timp dădea şi o serie de indicaţii completului de judecată şi tov. Şoltuţiu" (Vol. 2 p. 22-verso).

Pintilie Gheorghe fost prim adjunct al ministrului Afacerilor Interne arată în informarea din mai 1967:

„Cunosc că după ce s-a stabilit trimiterea grupului în faţa justiţiei, s-a manifestat o mare grabă pentru judecarea şi condamnarea lor. După ce au fost judecaţi şi condamnaţi am fost de două ori întrebat la telefon de Chişinevschi dacă *aţi terminat cu Pătrăşcanu ?*, adică l-aţi executat?" (Vol. 2 p. 199).

---

dacă a spus la zarcă sau nu, dar loc de izolare la Aiud nu era mai potrivit ca la zarcă [...]. Regimul cel mai aspru era aplicat la deţinuţii din zarcă; aceasta avea o clădire izolată cu celule de aceeaşi mărime ca şi cele din celular, cu scînduri pe jos dar cu supravegherea mai bună şi cu posibilităţi de control, căci deţinuţii luau mai greu legătura între ei, fiind lipsiţi de posibilităţi de a comunica cu semne acustice sau cînd ieşeau la plimbare. Aceste împrejurări, precum şi studiul întregului material existent, reliefează preocuparea conducerii MAI ca cei condamnaţi în lotul Pătrăşcanu să execute pedeapsa în condiţiile cele mai grele de izolare şi asprime. Iată ce declară unii deţinuţi despre această situaţie. Berman Jak: *Am fost băgat în secţia cea mai grea, zarca, o celulă 2x 2,5 m, cu o singură rogojină în loc de pat şi o tinetă pentru nevoi. Eram total izolat, fără aer.* Hari Brauner fiind bolnav şi neputîndu-se da jos din pat, a fost pedepsit cu 7 zile izolare. (Pedeapsa cu izolare se execută într-o celulă fără geam şi lumină, fără pat, raţia alimentară micşorată. În altă împrejurare, pentru că a solicitat supraveghetorului sare pentru mîncare pe un ton care s-a apreciat a fi ne corespunzător, i s-au dat 4 zile izolare). Betea Nicolae a fost pedepsit cu 7 zile izolare pentru că a scris pe un lemn care urma să fie ars. Alte 5 zile de izolare i-au fost date pentru că a jucat singur şah (construit din pîine). Din studiul făcut în legătură cu modul de executare a pedepselor de către cei condamnaţi în procesul Lucreţiu Pătrăşcanu şi a măsurilor luate ulterior cu privire la aceştia se desprind următoarele concluzii: principalii acuzaţi din acest proces au fost consideraţi de către conducerea MAI ca elemente extrem de periculoase orientînd în acest fel şi aparatul MAI care trebuia să asigure executarea pedepselor. Regimul de detenţie a fost stabilit în raport de această apreciere, luîndu-se măsuri ca ei să execute pedeapsa în condiţii mai severe chiar decît cele mai periculoase elemente legionare, cuziste, membri ai guvernului antonescian şi foşti conducători ai PNŢ şi PNL. Grija permanentă a conducerii MAI în legătură cu condamnaţii implicaţi în procesul Pătrăşcanu a fost de a-i lipsi de orice posibilităţi de comunicare între ei sau cu alţii, să nu li se permită sub nici o formă de a dezvălui adevărul în legătură cu nevinovăţia lor şi cu procesul Pătrăşcanu. Toate acestea au fost de natură să creeze şi au creat în mintea condamnaţilor convingerea că s-a urmărit exterminarea lor fizică şi prin aceasta înlăturarea oricăror dovezi cu privire la realitatea celor întîmplate în procesul Pătrăşcanu. La punerea lor în libertate au fost urmăriţi informativ pentru a cunoaşte orice acţiune sau manifestare din partea lor, iar unora dintre ei li s-a fixat chiar domiciliu obligatoriu pe diferite perioade de timp" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 315-342).

592. Vezi amănunte în indicele biografic de la finalul volumului.

*

Declaraţiile recente ale foştilor anchetatori şi a unor cadre de conducere, demonstrează că aceştia nu erau convinşi de acuzaţiile care s-au adus lui Lucreţiu Pătrăşcanu şi celorlalte persoane, întrucît probele administrate în anchetă erau incerte.

Astfel, din declaraţia fostului anchetator **Drăghici Toma** rezultă următoarele:

„După circa un an de la începerea anchetei, ştiu că tovarăşii Staicu Teodor şi Anghel Mircea au fost scoşi din grupul de anchetă pe motivul că au pus la îndoială probele strînse pînă la acea dată împotriva persoanelor arestate" (Vol. 2 p. 20-verso).

Anghel Mircea în declaraţia din 28 aprilie 1967 precizează:

„Şoltuţiu mi-a adus la cunoştinţă că începînd din acel moment nu va mai lucra în problemă deoarece a constatat că nu sînt suficient de convins de importanţa anchetei Pătrăşcanu" (Vol. 2 p. 14).

Weiss Ludovic[593] în informarea din 5 mai 1967 menţionează:

„Personal sînt şi am fost de părere că nu existau suficiente probe pentru dovedirea trădării de patrie de către Torosian... Dacă aş fi redactat eu concluziile de învinuire, n-aş fi reţinut această infracţiune" (Vol. 2 p. 80).

Dulgheru Mihai, fost o perioadă de timp şeful grupului de anchetă, precizează următoarele în informarea din 27 aprilie 1967:

„...la unele discuţii avute de mine cu Pintilie, cînd referindu-mă la unii arătăţi care trebuiau cercetaţi pentru activitate de spionaj şi că nu avem nici dovezi, el îmi răspundea: *să dovedească el [arestatul] că nu a făcut spionaj*. Îi spuneam că din celulă arestatul nu poate dovedi acest lucru. *Asta nu ştiu eu, treaba lui* – acesta era răspunsul lui Pintilie" (Vol. 2 pp. 53-54).

Pintilie Gheorghe, referindu-se la informarea sa la acelaşi aspect arată că:

„...Părerea mea de atunci şi pe care o menţin şi acum a fost şi este că nu au existat dovezi pe baza cărora Pătrăşcanu să fie anchetat la MAI şi de asemenea nu au existat dovezi pe baza cărora el să fie trimis în faţa justiţiei" (Vol. 2 p. 193).

Nicolschi Alexandru, fost secretar general la Ministerul de Interne, în memoriul din mai 1967 precizează de asemenea:

„Reamintind în memoriul meu diferite aspecte ale felului cum s-a desfăşurat procesul – comportarea preşedintelui tribunalului, depoziţiile acuzaţilor, declaraţiile martorilor – afirm că încă atunci în conştiinţa mea am avut îndoieli aproape de convingere că acuzaţiile împotriva lui Pătrăşcanu nu au fost dovedite. După părerea mea intimă cristalizată în decursul timpului, acuzaţiile aduse lui Pătrăşcanu în timpul procesului, nu au fost dovedite" (Vol. 2 p. 215).

593. Vezi amănunte în indicele biografic de la finalul volumului.

27

27 octombrie 1967

Stenograma discuţiilor avute cu tov. colonel Golumbovici[594] la tov. Grigore Răduică*

Tov. Golumbovici: La sfîrşitul anului 1947 s-a pus problema să se mute siguranţa în Rahova, dar nefiind spaţiu s-a obţinut o garsonieră la etajul IV, deasupra actualului cinematograf „Luceafărul" de vis-à-vis de spitalul „Colţea" şi s-a văzut că se dă rezultate. Atunci Smelas[595] a venit cu propunerea să nu facem numai interceptare telefonică pentru că este insuficient ci să facem şi ascultare interioară prin modificarea aparatului telefonic, ca atunci cînd este aşezat pe furcă, aparatul să rămînă totuşi deschis. De exemplu, a fost introdus la Pătrăşcanu în anul 1948, dar luna nu pot preciza, deoarece nu îmi mai amintesc. De asemenea, s-a introdus la Şraer, la tov. Maurer, la Rădăceanu, deci la o serie de oameni importanţi. Acest lucru a mers un an şi ceva. Eram să uit, a fost introdus şi la tov. Voitec, dar aici a stat ani de zile şi telefonul a fost sub control.

Tov. Gr. Răduică: La Pătrăşcanu cam cît timp a mers această metodă?

Tov. Golumbovici: Pînă în momentul cînd i s-a pregătit o vilă la kilometrul 12, în care i s-a făcut instalaţia respectivă. Instalaţia de la kilometrul 12 mergea pe bază de microfon de cărbune. De fapt eu luam materialul respectiv de la Pătrăşcanu, dar am

---

594. „În anul 1946 sau 1947", Teohari Georgescu l-a trimis, împreună cu Alexandru Jurim, şef al Direcţiei Administrative a Securităţii „din partea DGSS, pentru procurarea de materiale în Elveţia, Franţa", după cum declara Marin Jianu. „Nu cunosc nimic despre activitatea lor de achiziţionare de materiale. Ştiu însă din cele povestite la Teohari Georgescu în cabinet de către ministrul Pintilie Gheorghe că Golumbovici a fost ameţit într-un restaurant în Franţa, unde i s-a pus ceva în băutură şi i s-a luat servieta. Teohari spune că Golumbovici probabil minte, deoarece s-o fi îmbătat şi şi-a pierdut servieta şi a născocit această legendă" (ASRI, fond P, dosar 40009, vol. XXVI, f. 61 verso).

* Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XXI, f. 425-430.

595. Nu cunoaştem detalii în legătură cu acest enigmatic inventator al interceptării convorbirilor cu ajutorul aparatului telefonic. Era, probabil, unul dintre tehnicienii Securităţii, de origine cehă după nume (conform statisticii Securităţii din 1949, în Direcţia Generală lucra şi un ceh).

făcut-o numai în cîteva rînduri. Apoi [Alexandru] Neacşu[596], fiind ocupat, mi-a spus să văd materialul şi să corectez pe ici pe colo să nu fie greşeli mai ales de ortografie. Ascultarea era făcută de Seti Romeo şi nepoata fostului general Popescu, care a fost în perioada 1947-1948 directorul general al siguranţei. Ordinul de a instala cuiva tehnică sau de a o scoate, venea de la conducere, adică de la Teohari Georgescu, mai tîrziu Pintilie şi Nicolschi[597]. Nu veneau ca astăzi sau mai bine zis în 1951, de la direcţia operativă. Pot să raportez ce s-a întîmplat în 1951.

---

596. Vezi notele 379 şi 380.

597. Chestionat în 31 octombrie 1967 la CC în legătură cu ascultarea telefoanelor unor activişti ai Comitetului Central, Alexandru Nicolschi refuză să recunoască acest lucru. Reproducem mai jos un adevărat „dialog al surzilor" care s-a derulat în acea zi între membrii Comisiei şi fostul director adjunct al Securităţii, eminenţa cenuşie a tuturor operaţiunilor poliţiei politice în primul ei deceniu de activitate: „**Tov. V. Patilineţ**: [...] În timpul acesta aţi mai avut pe cineva în vizorul dv. şi urmăreaţi pe tovarăşii care nu au fost în rîndurile celor care erau cu Pătrăşcanu?

Tov. Nicolschi: În primul rînd nu am avut nimic comun cu ancheta. Era o grupă specială. Eu în decursul timpului cît am lucrat la MAI mă ocupam de demascarea provocatorilor [...].

Tov. V. Patilineţ: Aveţi cunoştinţă că în această perioadă s-a mai urmărit în afară de Pătrăşcanu din conducerea partidului, şi alţii?

Tov. Nicolschi: Cînd Pătrăşcanu s-a întors de la Paris, am primit indicaţie ca soţia lui să fie urmărită. După 1948, după ce a fost îndepărtat din justiţie, avea D.O. [...]

Tov. Gh. Stoica: În 1952, nu ai dat dispoziţie nimănui să lucreze anumite obiective la anumiţi tovarăşi?

Tov. Nicolschi: Nu. Categoric nu.

Tov. Puţuri: Au fost puşi sub urmărire Luca, Teohari, Ana.

Tov. Nicolschi: Da, este adevărat.

Tov. Gh. Stoica: Cine erau subordonaţii dumitale?

Tov. Guină: Cine se ocupa cu aparatul de informare?

Tov. Nicolschi: Direcţia II-a sau a III-a.

Tov. V. Patilineţ: Cine era în conducerea direcţiei?

Tov. Nicolschi: Imediat din iunie 1952, a fost Birtaş, pentru că după aceea a plecat, imediat după Plenară.

Tov. Gh. Stoica: Birtaş era în subordinea dumitale. Îţi reaminteşti, nu ai dat dispoziţie ca anumiţi tovarăşi să fie băgaţi în obiective?

Tov. Nicolschi: Nu [...]. După Plenara din 1952, după ce a fost scos şi Teohari, a venit tov. Drăghici şi problemele nu puteam eu singur să le rezolv. Cînd e vorba de un activist, nu puteam să dau dispoziţie.

Tov. Gh. Stoica: Avem declaraţii că s-au primit indicaţii ca tovarăşii respectivi să fie urmăriţi. Nu este vorba de arestare.

Tov. Nicolschi: După 1952, în nici un caz nu am putut să dau şi nici pînă atunci.

Tov. Gh. Stoica: Probabil că ai primit indicaţii de la cineva. Este vorba de perioada dinainte de 1952. Nu este vorba de iniţiativa dumneavoastră. Dar există declaraţia unuia care spune că tov. general m-a chemat şi mi-a dat indicaţia să îl bag în obiectiv.

Tov. Nicolschi: Poate că atunci nu a deţinut o funcţie. S-ar putea.

Tov. Gh. Stoica: Era membru în Comitetul Central. Nu avea funcţie de prim rang.

Tov. V. Patilineţ: De Maurer ai [de] spus ceva?

Tov. Nicolschi: E vorba de telefon. În 1948 sau 1949, nu ţin minte, am fost chemat de tov. Pintilie şi el mi-a spus că tov. Maurer se plînge că este insultat şi că vrea să-i pună telefonul sub

Indicaţiile erau verbale şi ciornele se distrugeau.

Aceste materiale reprezentau secrete de stat de cea mai mare importanţă.

Pentru pregătirea vilei lui Lucreţiu Pătrăşcanu şi a instalaţiilor, cît timp a stat acolo şi după aceea la arest şi la Malmezon, Smelas a primit premiul de stat şi decorat cu „Ordinul muncii", pentru că el era omul telefoanelor. Problema era în felul acesta.

Mai tîrziu, au intrat multe cadre din conducerea de partid şi de stat în controlul tehnic prin ascultare, aşa după cum am amintit mai înainte.

În fine, se hotărăşte unificarea cu SSI-ul, pentru că ne întîlneam la acelaşi obiectiv şi începuse să se încurce lucrurile. Ei aveau cenzura presei, corespondenţa Securităţii, aveau Serviciul „F", la poştă se certau pe aceleaşi obiective. S-a hotărît unele şedinţe, prima dată lunare şi după aceea săptămînale, pentru ca să nu iasă lucrurile greşit. Nu mai spun că se ajunsese la vînătoare de obiective, unele chiar fără aprobare sau fără ordinul lui Nicolschi. De pildă, dacă apărea un material cu o anumită persoană, se punea problema să o lucrăm mai mulţi. Ori, în aceste condiţii, s-a văzut că nu mai merge şi s-a hotărît unificarea.

---

urmărire, şi un timp a fost. Nu i-am dat lui Birtaş această sarcină şi nu ştiu de ce tocmai lui... Vă spun: atunci cînd era vorba să se căsătorească cu actuala soţie, am primit indicaţia să mă interesez cine este noua soţie.

Tov. V. Patilineţ: Să nu ne abatem, pentru că cineva vrea să se intereseze. Aici problema era în lucru în mod operativ, avem material în direcţia asta. Noi vrem să ne ajuţi să vedem de la cine aţi primit dv. indicaţia să vă ocupaţi şi de tov. Maurer, în afara grupului arestat. Anchetatorii, aşa cum au anchetat pe cei arestaţi în anumite probleme, anchetau pe arestaţii din grup şi în problema Maurer.

Tov. Nicolschi: Ştiu că se interesau.

Tov. V. Patilineţ: Te-am întrebat pe dumneata, pentru că nu ai coordonat activitatea grupului grupului de anchetă, dar a apărut problema ca să-l ia în vizor pe tov. Maurer.

Tov. Nicolschi: Unii tovarăşi spun că era [un] memoriu...

Tov. Gh. Stoica: Aici este vorba de un om care spune: că eu am primit indicaţia, am fost chemat şi mi s-a spus să-l iau în obiectiv.

Tov. Nicolschi: Urmărire informativă?

Tov. Patilineţ: Da. A apărut în obiectiv şi înseamnă că s-au luat toate măsurile de creare a unei agenturi pentru că este o bază operativă.

Tov. Nicolschi: Adică aşa scrie că am dat indicaţie lui Birtaş?

Tov. Gh. Stoica: Nu vom incrimina, pentru că nu a fost din iniţiativă proprie. Vrem să stabilim un fapt.

Tov. Nicolschi: Îmi asum răspunderea că dacă este vorba că i-am dat indicaţia lui Birtaş să ia în urmărire pe tov. Maurer, răspund cu capul. A fost aşa cum am spus, că este insultat. Dacă aş fi primit indicaţie, eu v-aş fi spus.

Tov. V. Patilineţ: A-l lua în operativ, înseamnă să-l lucrezi.

Tov. Nicolschi: Eu spun nu.

Tov. Guină: Acestea cine le-a dat?

Tov. Nicolschi: Eu lucram cu Pintilie. De la altcineva nu aveam de la cine să primesc indicaţii. Legătura directă era cu Pintilie.

Tov. Gh. Stoica: Îţi aduci aminte că Pintilie ţi-a spus ca să urmăreşti cu telefonul.

Tov. Nicolschi: Nu. Pot să reconstitui exact. Se poate să fie şi vinovăţie. Eu mă feresc să dau amănunte despre o dispoziţie dată acum 20 de ani" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XXI, f. 134-137).

La unificare, din punct de vedere tehnic, am constatat că SSI-ul era mai bine dotat, mai bine introdus în obiective şi fosta Direcţie a II-a, condusă de Petrescu, a apărut cu o serie de pretenţii, în primul rînd ca să li se instaleze tehnica în diverse locuri direct de noi, ca să li se dea benzile de magnetofon, adică materialul şi să-l exploateze ei direct şi am început să nu mai ştim o serie de lucruri. Însă raportîndu-se conducerii, s-a constatat că există pur şi simplu un haos, deoarece trebuia să fie cineva care să hotărască la cine se introduce tehnica, cît stă acolo şi cineva care să vadă materialul şi să-l repartizeze, iar cu spaţiul garsonierei nu ne puteam împăca, deoarece era insuficient, nu se mai putea face faţă la cerinţele care existau atunci. Ca atare, s-a făcut mutarea în strada Dionisie Lupu, într-o casă retrasă. A fost cooptat de la telefoane un om pe nume Crişan Ion, care putea să introducă sau să scoată din interceptare fără să simtă cei de la telefoane.

Venise de acum colonelul Panaitescu[598] şi pe baza nevoilor, s-a introdus o anumită regulă, adică direcţiile care aveau nevoie de materialul obţinut prin aceste mijloace, făceau un referat şi aprobat de conducere şi pe baza aprobării se băga în lucru. Cu alte cuvinte, începea să se facă ordine.

Pînă la unificarea cu SSI-ul ţin să subliniez că nu s-a lucrat decît pe bază de dispoziţii verbale venite de la cei trei pe care i-am arătat (Teohari Georgescu, Pintilie Gheorghe şi Nicolschi Alexandru). Dispoziţiile veneau în special de la Nicolschi Alexandru, deoarece de acest sector răspundea el.

Tov. Gr. Răduică: La Pătrăşcanu, cine credeţi că a dat dispoziţie să se facă intercepţie telefonică?

Tov. Golumbovici: Ţin minte că dispoziţia de intercepţie la Lucreţiu Pătrăşcanu a fost dată în primăvară de către Nicolschi. Acesta a fost un succes al lui, pentru că după arestare a venit şi ordinul celălalt, din partea lui Teohari Georgescu, să pregătească vila şi arestul de jos.

Tov. Gr. Răduică: La unificarea cu SSI-ul, aţi văzut ce material pe bază de tehnică aveau ei?

Tov. Golumbovici: Nu.

Tov. Gr. Răduică: Ei s-au ocupat de Pătrăşcanu?

Tov. Golumbovici: Nu ştiu. Cunosc numai de material din punct de vedere fizic.

Tov. Gr. Răduică: Documente nu aţi văzut? V-aţi ocupat numai de tehnică?

Tov. Golumbovici: Da, numai de tehnică.

Tov. Gr. Răduică: Să facem un salt peste cîţiva ani şi să ajungem în 1955. Este adus un condamnat în „procesul Pătrăşcanu" şi anume Calmanovici, [care a fost dus] la kilometrul 23. Ce ştiţi despre pregătirea care s-a făcut pentru această vilă?

Tov. Golumbovici: Cunosc problema. În legătură cu această vilă am primit sarcina să o pregătesc.

Tov. Gr. Răduică: De la cine aţi primit sarcina?

598. Şef al Serviciului Tehnic, din 2 aprilie 1951. Fost ofiţer în compartimentul tehnic al SSI-ului. Nu cunoaştem alte detalii.

Tov. Golumbovici: De la şeful Direcţiei, pe atunci tov. Panaitescu sau Sacico[599]. Mi s-a spus să amenajez un circuit telefonic pentru că era o zonă foarte aglomerată unde nu existau circuite libere şi [...][600] să pun pe acel circuit telefon sau tehnic – nu mai ştiu bine. Ştiu că această vilă s-a pregătit, s-a amenajat conform indicaţiilor. De fapt ea fusese o vilă a SSI-ului.

Tov. Gr. Răduică: Acolo au avut loc convorbiri între Calmanovici şi unii tovarăşi trimişi. Întrebarea este dacă dv. cunoaşteţi benzile de magnetofon. Acestea nu treceau pe la dumneavoastră?

Tov. Golumbovici: Nu. Mai ales că în perioada aceea – după anul 1953 – în cadrul Direcţiei tehnice am fost trecut să mă ocup de problema contrainformaţii radio şi eram foarte mult solicitat.

Tov. Gr. Răduică: Cunoaşteţi atunci cine s-a ocupat?

Tov. Golumbovici: De lucrări s-a ocupat propriu-zis col. Arghiropol Andrei[601] şi o echipă de instalare. De fapt şi cînd s-a făcut unificarea acesta a lucrat tot timpul cu o echipă de oameni.

Tov. Gr. Răduică: Dacă s-a înregistrat convorbirea, s-ar mai putea păstra?

Tov. Golumbovici: Cred că nu şi să vă spun de ce. Pentru că benzile de magnetofon după o anumită perioadă se şterg. În perioada aceea se foloseau benzi de magnetofon foarte proaste, care se distrugeau repede. Eu am propus şi am susţinut cu tărie ca să se păstreze o serie de benzi de la unele procese sau personalităţi, să fie trecute într-o arhivă, aşa cum a fost de pildă de la procesul unor paraşutişti, în întregime sau anumite pasagii importante. De asemenea am propus să nu le păstrăm pe bandă, ci pe discuri, deoarece avem instalaţiile necesare de imprimare. O bandă îşi pierde calitatea într-un număr de ani, pe cînd un disc poate să dureze zeci de ani, fără să-şi piardă calitatea aşa de uşor. În legătură cu procesul acesta, ştiu că a fost o perioadă după ce am trecut dincolo, nu mai ştiu ce s-a întîmplat. Realitatea era că acestea au fost [benzi] de tipuri care nu mai există în dotarea Direcţiei noastre şi [au fost] înlocuite cu sonocolor. De asemenea s-au schimbat şi magnetofoanele, din multe puncte de vedere. Ştiu că s-au ars şi s-au distrus cantităţi mari de bandă, o dată cu schimbarea care a avut loc în Aristide Briant[602].

Tov. Gr. Răduică: Dumneavoastră aveţi cunoştinţă de înregistrări prin filmare sau fotografiere la acest proces?

Tov. Golumbovici: Nu.

Tov. Gr. Răduică: E vorba de anul 1954. La procesul lui Pătrăşcanu s-au făcut filmări, fotografieri. Unde ar putea fi găsit materialul acesta?

Tov. Golumbovici: Nu cunosc. S-ar putea să fi făcut cinematografia, pentru că Securitatea nu avea mijloace de developare şi nici aparatură de filmat. Erau doar cîteva aparate de captură sau corpuri delicte, aparate inferioare ca clasă şi, în sfîrşit, aparate care nu dădeau randamentul scontat. Singurul lucru care l-am auzit ulterior, după cîţiva

599. [?]
600. Neinteligibil.
601. Vezi documentul următor.
602. Probabil o nouă schimbare de adresă a Serviciului Tehnic.

ani, locţiitorul şefului Direcţiei Anchete, tov. [Teodor] Dincă, spunea într-o discuţie după al doilea proces al paraşutiştilor că s-a greşit în cîteva chestiuni, că ne-am grăbit în cîteva treburi, din care nu avem decît de pierdut. Ne-am grăbit cu primul lot de paraşutişti[603], scăpînd restul reţelei, pentru că au fost judecaţi şi executaţi în trei zile. Se pare că şi în alte chestiuni ne-am grăbit. Nu ştiu dacă se referea la cazul în speţă, sau la altceva.

Tov. Gr. Răduică: Altceva ne mai puteţi relata?

Tov. Golumbovici: În afară de cele spuse, îmi este greu să fac afirmaţii, pentru că s-ar putea merge pe o pantă greşită. Şi pe urmă în perioada după 1953-1954, m-am ocupat exclusiv de contrainformaţii radio şi probleme de telefoane în mai mică măsură. Am fost antrenat în problema reţelei guvernamentale, ca unul din aşii acestei probleme. În problema de interceptare ştiu că s-au introdus ordine pe bază de adresă scrisă, aprobată şi specificat termenul, materialul nemaitrimiţîndu-se ca înainte la una din cele trei persoane. Ştiu că înainte, cînd materialul după ce mergea la cele trei persoane şi era citit, nu cunosc ce se făcea cu el, pentru că nu mai venea înapoi. În schimb, erau chemaţi şefii şi li se dădea anumite indicaţii, în urma cărora ei rămîneau nedumeriţi de unde se cunoaşte asemenea lucru, pentru că de fapt ei trebuiau să fie primii care să cunoască şi să informeze.

603. Este vorba de grupul condus de Constantin Săplăcan, executat în 25 decembrie 1951 (vezi Marius Oprea, „Spioni de strînsură", în *Dosarele istoriei*, nr. 17/1998, pp. 30-35).

28

18 aprilie 1968

Cuvîntul[604] tovarăşului Nicolae Ceauşescu la şedinţa Prezidiului Permanent al CC al PCR din ziua de 18 aprilie*

Eu aş ruga pe tovarăşi să-mi dea voie să-mi exprim şi eu părerea. În primul rînd, eu aş dori să spun de ce este necesar să găsim adevărul în procesele care privesc pe unii activişti de partid. Pentru unii dintre noi, cel puţin pentru tovarăşul Drăghici, nu este destul de clar pentru ce trebuie să găsim ce s-a întîmplat în conducerea partidului nostru. Consider că este pentru noi toţi o obligaţie faţă de partid, tocmai pentru a asigura întărirea partidului, posibilitatea îndeplinirii de către partidul nostru a rolului său conducător în societate. Sînt multe discuţii, şi în ţară şi în străinătate, în legătură cu o serie de procese care au avut loc în România. Ele sînt determinate de faptul că mai în toate ţările socialiste, începînd chiar cu Uniunea Sovietică, aceste probleme s-au pus public, s-au făcut reabilitări şi pe drept cuvînt oamenii se întreabă: totuşi în România care este adevărul; oamenii aceştia au fost vinovaţi, să ni se arate lucrurile, să se arate faptele pentru a vedea care este situaţia. Eu consider că această cerinţă a opiniei publice româneşti cît şi a celei din străinătate este îndreptăţită şi dacă nu am face acest lucru, nu am aduce decît un mare rău partidului nostru şi construcţiei socialiste din ţara noastră[605].

---

604. Documentul poartă menţiunea „Strict secret de importanţă deosebită. Exemplar unic".

* Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. VI, f. 1-11.

605. Evident că, sugerînd punerea reabilitării lui Pătrăşcanu sub semnul destalinizării după model sovietic, capul unui Beria avea să cadă şi în România. Dacă în 18 aprilie Ceauşescu încă îl mai menaja pe Drăghici, o săptămînă mai tîrziu, la Plenara din 22-25 aprilie 1968, el a dezlănţuit un atac furibund la adresa fostului ministru de Interne, isterizîndu-i pe toţi cei prezenţi în sală, care au cerut chiar excluderea acestuia din urmă din partid. Iată o mostră a discursului său vindicativ, pe care însă nu tocmai Ceauşescu, care din 1956 coordonase activitatea de partid din MAI, avea căderea să îl ţină: „Este în afară de orice îndoială că arestarea şi condamnarea lui Pătrăşcanu nu are nici o justificare, că asistăm la o înscenare odioasă, că Pătrăşcanu este victima unui asasinat mişelesc. De asemenea, din cele stabilite de comisie, reiese că şi în cazul Foriş avem de-a face tot cu un asasinat josnic. Din studierea şi a altor cazuri şi procese, printre care procesul Luca, procesul de la Canal şi altele, apare de asemenea netemeinicia multor acuzaţii şi multor condamnări. Cred că putem spune că sutele de arestări de activişti de partid

Desigur, în aceşti ani de construcţie socialistă, noi am spus nu o dată şi s-a subliniat şi la Conferinţa Naţională a partidului, că România a obţinut, sub conducerea partidului, succese mari în construirea socialismului şi acest lucru este adevărat. Deci dacă analizăm unele lipsuri sau abuzuri dintr-o anumită perioadă, nu facem acest lucru pentru a arunca o umbră sau a nega munca partidului şi poporului nostru în construcţia socialistă, ci tocmai pentru a aduce clarităţi şi a face ca acestea să nu aducă nici o umbră realizărilor înfăptuite şi luarea tuturor măsurilor ca asemenea lucruri să nu se mai poată întîmpla sau să fie îndreptate acolo unde mai sînt.

şi de stat, maltrataţi şi schingiuiţi de către organele de Securitate, constituie acte pe care partidul nostru le reprobă şi le condamnă cu toată hotărîrea; spun, toate acestea constituie acte de condamnare la adresa acelora care le-au iniţiat şi înfăptuit, îl condamnă şi îl acuză pe Alexandru Drăghici ca organizator şi înfăptuitor al acestor acţiuni criminale împotriva activului de partid şi de stat. Va trebui, de asemenea, să stabilim adevărul şi în ce priveşte sancţionarea unor activişti de partid şi de stat care a avut loc în perioada aceasta. În faţa faptelor, atît de evidente, subliniate şi completate pe larg de toţi tovarăşii care au luat cuvîntul în plenară, poziţia tovarăşului Drăghici apare cu totul de neînţeles. Logic, bunul simţ îl obliga pe tovarăşul Drăghici să vină în faţa Comitetului Central şi să arate deschis cum s-au putut întîmpla toate acestea, care este partea sa de răspundere, să ajute Comitetul Central şi partidul pentru a stabili adevărul. În loc să facă acest lucru în mod cinstit, el s-a aşezat pe poziţia de a justifica totul, de a încerca să demonstreze ceea ce nu se poate demonstra, că el a lucrat cinstit şi că ceea ce s-a făcut corespunde felului în care a gîndit şi credea că trebuie făcut. Şi încearcă să convingă pe membrii Comitetului Central că el are dreptate şi nu comisia, nu Comitetul Central. În loc să reprobe şi să condamne abuzurile, arestările şi crimele, el a căutat să le justifice, el n-a exprimat regrete pentru ce s-a întîmplat, ci dimpotrivă, el a declarat că regretă că n-a reuşit să găsească dovezi suficiente pentru a justifica toate crimele, că ancheta a fost slabă şi de aceea a dat posibilitatea comisiei să găsească slăbiciunile anchetei. El acuză aparatul – sau o parte din aparat – pentru că cîţiva din acest aparat au executat ordinele lui Drăghici, îndrumările şi dispoziţiile lui Gheorghiu-Dej de a înscena acest proces şi altele. Regretă, cum am spus, că aparatul a fost slab şi nu a ştiut să înmănuncheze în aşa fel actele încît să nu se mai poată vedea unde este adevărul şi unde nu este. Da, din acest punct de vedere aparatul a fost slab, dar numai din acest punct de vedere. Da, a fost slab nu pentru că a procedat cinstit sau pentru că era incapabil, ci pentru că s-a bazat pe minciuni şi pe falsuri, iar minciunile şi falsurile nu pot fi acoperite. Orice ar încerca Drăghici şi cei de teapa lui care încearcă să ascundă, nu se poate dovedi cu falsuri şi minciuni că Pătrăşcanu a fost agent. Numai în închipuirea bolnăvicioasă a lui Drăghici se poate pune acest lucru. El a venit şi a declarat îm mod cinic în faţa plenarei că în activitatea Securităţii sînt admise ca o practică, înscenările, botezate de el «legende», căutînd să justifice de ce a recurs la înscenarea că a adus familiile, că a falsificat scrisori ş.a.m.d., că aşa a procedat şi siguranţa burghezo-moşierască cu comuniştii [...]. Într-un fel, se poate spune că Drăghici a spus în mod cinic adevărul. El a procedat cu comuniştii aşa cum a procedat şi siguranţa burghezo-moşierească. Nu este nici o deosebire, tovarăşi, decît una singură, nici eu n-a îndrăznit să-l trimită la moarte pe Pătrăşcanu sau pe alţi conducători ai partidului. Asta a îndrăznit-o Drăghici şi Gheorghiu-Dej, la adăpostul principiilor şi cinstei de comunişti. Se pune pe drept cuvînt întrebarea: ce morală, ce conştiinţă are Drăghici? Ce a căutat el la Securitate? Pentru că după cît se vede, din tot ceea ce a spus el, locul lui nu era la securitatea noastră, locul lui nu era – şi o să mai revin – nici în conducerea partidului, pentru că în întreaga sa activitate a dovedit incapacitate, a dovedit rea credinţă [...]. Drăghici justifică falsurile şi înscenările care s-au produs arătînd că şi burghezia proceda aşa, dar în acelaşi timp el justifică abuzurile prin nivelul scăzut al aparatului. În plenară el a făcut declaraţii că n-a dat ordin pentru maltratări şi pentru falsuri. Oare aşa să fie, tovarăşi? Oare tovarăşul Vijoli a visat că a fost bătut timp de doi ani şi jumătate? Şi dacă, într-adevăr, este aşa, că n-a ştiut, atunci este pe drept cuvînt justificată întrebarea pusă din sală: ce-a căutat el la Securitate?" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. VI, f. 24-26).

Sigur, acestea sînt lucruri de o gravitate deosebită. Am avut lipsuri în domeniul economic, lipsuri inerente începutului, dar dacă le-am lăsa aşa, nu am face altceva decît am aduce un mare rău. Iată, o să dezbatem acum problema învăţămîntului. Am realizat multe lucruri în acest domeniu, dar am făcut şi multe greşeli. Chiar reducerea duratei învăţămîntului de cultură generală la 10 ani a făcut ca un şir de cadre să fie la un nivel scăzut. Va trebui să spunem clar în plenară că este necesar să spunem că poziţia faţă de unele lipsuri, faţă de unele abuzuri este obligatorie pentru partidul nostru, nu numai pentru trecut şi pentru istorie dar este o necesitate pentru prezent şi viitor, pentru ca partidul nostru să-şi poată îndeplini rolul pe care îl are în societate. De aceea, eu consider că este necesar – şi de aici s-a pornit cînd s-a pus problema – ce este adevărat şi ce nu este adevărat în procesele acestea.

Eu, şi nu cred că este cineva care să nu fi spus că pentru noi este o fericire că ne-am reabilitat. Am spus aşa, pentru că eram convinşi că aşa este, sigur pe baza faptelor care ni se prezentase pînă atunci.

Aşa s-a ajuns la alcătuirea acestei comisii, care am hotărît-o în Prezidiul Permanent, căreia i s-a dat sarcina să analizeze faptele şi să prezinte concluziile la care va ajunge.

Nu vreau să mă ocup deloc de cele spuse aici de tovarăşul Drăghici, pentru că nu au nici un fel de sămînţă de adevăr, că comisia ar fi fost instruită ş.a.m.d. Dacă aş putea să-mi fac un reproş, este că am refuzat să iau cunoştinţă de lucrările acesteia. Am amînat, materialul este gata de 4-5 luni, am spus: ţineţi-l la voi, îl vom discuta în Prezidiul Permanent şi vom vedea. Am făcut aceasta nu pentru că n-aş fi avut şi nu am părerile mele cum să facem acest material, dar am considerat tocmai că este bine să facem o comisie care să ne prezinte faptele aşa cum sînt şi nu întîmplător am alcătuit comisia aceasta din tovarăşi care au lucrat şi cu Gheorghiu-Dej şi cu Pătrăşcanu, tocmai pentru a fi obiectivi. Din acest punct de vedere, nu i se poate aduce vreo incriminare lui Gheorghe Stoica, Puţuri sau Guină. Eu spun cu deplină încredere că tovarăşii au căutat să studieze materialele atît cît au putut.

Este adevărat, putem pune în discuţie aprecierile din acest material. În ce spirit trebuie să facem noi îndreptarea şi analizarea acestor procese? Cred că trebuie să facem aceasta pornind de la a pune claritate, de la a ne baza pe fapte, nu pe supoziţii sau impresii, pentru că acestea pot fi foarte deosebite, de la om la om. Noi trebuie să analizăm lucrurile pornind de la faptul pentru ce au fost condamnaţi aceşti oameni. Pentru ceea ce au fost condamnaţi aceşti oameni, există sau nu există un temei? Acest lucru ne-am propus noi. Sigur, tovarăşii au depăşit ceea ce ne-am propus, dar acest lucru este inerent, întrucît au fost studiate materialele şi au văzut o serie de lucruri.

Pătrăşcanu nu a fost condamnat la moarte pentru că a avut unele păreri într-o problemă sau alta, sau în orice caz nu acestea sînt reţinute în toate materialele. În toate materialele, de la un capăt la altul, sînt trei puncte: crimă împotriva legii, ca agent al oficiilor străine, lucrînd împreună cu Antonescu; crimă de înaltă trădare pentru că a organizat după 23 august un grup complotist care ţinea la răsturnarea, prin violenţă, a regimului, crimă de înaltă trădare deoarece a transmis serviciilor de spionaj străine informaţii cu caracter secret. Aceste trei acuzaţii sînt în toate materialele. Nici o altă problemă nu este reţinută în procesul lui Pătrăşcanu. Comisia Comitetului Central trebuie să răspundă dacă faptele care se găsesc în dosar sînt şi corespund acestor aprecieri şi dacă da, atunci să venim şi să spunem că pe deplin îndreptăţit a fost condamnat. Dacă faptele nu dovedesc acest lucru, atunci avem obligaţia morală faţă de partid, faţă de popor, faţă de conştiinţa noastră să venim şi să spunem că procesul a fost o înscenare şi nu corespunde realităţilor.

Sigur, în analiza lucrurilor, trebuie însă să ţinem seama de atmosfera generată, de suspiciunile şi neîncrederea care existau atunci, ca rezultat, în primul rînd, al stărilor de lucruri din Uniunea Sovietică, cînd cu toţii credeam o serie de lucruri. Nu cred că în 1949 a fost cineva care să nu fi crezut că Tito este un agent al imperialismului american ş.a.m.d. Este de înţeles că în atmosfera aceasta nu a fost greu ca să fim de acord că şi Pătrăşcanu este spion, cum se spune aici.

Materialele acestea – adevărat, concluziile lor – au fost trimise activului de partid, dar au fost trimise cu aceste concluzii şi atunci ce ar fi putut face oricare dintre membrii Comitetului Central? Eu admit că aceste materiale ar fi fost puse discuţiei Comitetului Central. Credeţi că vreun membru al Comitetului Central putea să spună ceva cînd se venea cu concluzia că timp de şase ani s-a dovedit că Pătrăşcanu este spion? Deci, pentru a înţelege şi a vedea într-adevăr cum trebuie să judecăm lucrurile, nu trebuie să facem abstracţie de atmosfera care exista pe atunci.

La atmosfera aceasta se mai adăuga şi orientarea care a fost dată procesului şi nu este de mică importanţă ceea ce a spus tovarăşul Niculescu-Mizil, că este o hotărîre în care se spune că Pătrăşcanu este agent şi trebuie trimis în judecată. Nu ştiu ce anchetator ar fi nesocotit faptul că aşa este şi că trebuie să organizeze în aşa fel ancheta, încît să reuşească, cum se spune în stenograma unei şedinţe a Biroului Politic din 1953, de către Gheorghiu-Dej, că dacă nu vrea să recunoască, trebuie găsite alte căi. Deci, însăşi orientarea întregii anchete a împins să se ajungă la concluziile acestea. De ce s-a dat această orientare, desigur este de discutat, aici a spus tovarăşul Maurer şi tovarăşul Niculescu-Mizil, e greu de gîndit şi ajuns la o concluzie.

Mulţi dintre noi am lucrat cu Gheorghiu-Dej mult timp şi toţi, sau cel puţin în ce mă priveşte, am avut o părere bună, pînă în 1965, cînd tovarăşul Drăghici mi-a spus unele lucruri privind viaţa lui personală, cînd – să vă spun drept – am rămas uimit.

Tov. Alexandru Drăghici: A trebuit să stau de vorbă cu omul din pază, pentru că eu nu aveam acces acolo.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Atunci mi-a spus tovarăşul Drăghici unele lucruri pe care le-a aflat după moartea lui Gheorghiu-Dej, altele le cunoştea dinainte şi care pentru mine au constituit o surpriză. Am fost surprins şi cînd am dat peste felul cum a procedat Gheorghiu-Dej cu o sumă de cîteva mii de dolari şi un milion de franci francezi, cu încheierea acelei tranzacţii de 4 miliarde de dolari pe 10 ani cu Morando, fără nici un fel de dobîndă şi nici un fel de obligaţie. Atunci am spus: cum se pot întîmpla totuşi asemenea lucruri!

De asemenea, unele lucruri în ce priveşte rivalitatea dintre Gheorghiu-Dej şi Pătrăşcanu. Cine a fost la masa de la 7 Noiembrie 1944 îşi aduce aminte ce s-a întîmplat, respingerea pe care o avea faţă de Pătrăşcanu[606]. Chiar în lagăr, Gheorghiu-Dej avea o poziţie de

606. Nu ştim la ce situaţie se referă Ceauşescu. Însă Pintilie Gheorghe, fostul şef al Securităţii şi apropiat al lui Dej rememora în declaraţia dată în faţa Comisiei de partid de la CC în mai 1967 un alt episod care demonstrează ura viscerală pe care Gheorghiu-Dej o nutrea faţă de Pătrăşcanu: „îmi amintesc că la sfîrşitul anului 1944 – începutul anului 1945, cînd la unele mitinguri şi demonstraţii au apărut aspecte de oarecare popularitate a lui Pătrăşcanu, această popularitate supăra pe Gheorghiu Dej. De exemplu în timpul unei demonstraţii care a avut loc în acea perioadă pe la Piaţa Victoriei, cînd o parte din coloana demonstranţilor a început să scandeze insistent numele lui Pătrăşcanu, am fost tras de mînecă de către Gheorghiu Dej, care se afla lîngă mine şi mi-a şoptit: *ce tot strigă ăştia Pătrăşcanu, Pătrăşcanu [...] mama lui!* Asemenea expresii ale lui Gheorghiu Dej despre Pătrăşcanu le cunosc şi alţi tovarăşi".

respingere faţă de Pătrăşcanu. Pînă mai acum am crezut că părerile lui Gheorghiu-Dej erau îndreptăţite, bineînţeles cunoscînd lipsurile lui Pătrăşcanu, apucăturile politicianiste, cunoscînd faptul că în anumite perioade Pătrăşcanu nu s-a antrenat în activitate, chiar în perioada războiului. Tot aşa trebuie să spun că am fost convins că Foriş a fost agent, pentru că în închisoare şi în lagăr Gheorghiu-Dej demonstra cu lux de amănunte că Foriş este agent. De aceea ne-am propus, hai să clarificăm lucrurile şi în această problemă. Sigur, nu este aceeaşi problemă cu Pătrăşcanu.

Dacă analizăm lucrurile acum, unele le pui sub semnul întrebării: de ce era nevoie să reamintească de fiecare dată cu lux de amănunte că Foriş este agent? De ce era nevoie de fiecare dată să se demonstreze anumite lucruri despre Pătrăşcanu şi de ce nu s-a spus: acestea au fost faptele? Niciodată nu s-a venit nici în faţa Biroului Politic, nici în faţa Comitetului Central: uite dovezi certe că aceştia sînt agenţi. Nici ancheta şi nici toate aceste materiale pe baza cărora s-a obţinut condamnarea la moarte a lui Pătrăşcanu nu conţin fapte care să demonstreze acest lucru.

Faptul că ultima perioadă a vieţii lui, Dej a comis o serie de abuzuri materiale, la care m-am referit, acestea sînt lucruri certe, sînt fapte care nu cadrează deloc cu răspunderea pe care o avea. Aceşti dolari şi franci francezi nu erau pentru folosinţa lui personală. Eu să vă spun drept şi acum îmi pun întrebarea: de ce i s-a acordat lui Morando atîtea milioane de dolari? Pentru că toţi aceştia aveau acces în casa lui Gheorghiu-Dej. De ce ultimul revelion din viaţa lui şi l-a petrecut cu aceştia, nu cu tovarăşii săi de muncă? ! Într-adevăr, n-am cunoscut toate aceste fapte, dar acum cînd le cunoaştem, de ce să nu judecăm lucrurile aşa cum au fost. Facem aceasta nu pentru a veni cu senzaţie, ci pentru a ne lămuri pe noi, Comitetul Central care este organul suprem al partidului şi pentru a lua şi măsurile necesare pentru a nu se mai întîmpla asemenea lucruri.

Deci, din acest punct de vedere, într-adevăr sînt lucruri care trebuie adîncite şi studiate. Sigur, nu sînt toate legate de Pătrăşcanu, noi am mai discutat acest lucru, însă este necesar să punem ordine în acestea, pe bază de fapte, să cunoască Comitetul nostru Central. Vrem să clarificăm lucrurile nu pentru a obţine vreo condamnare, ci pentru a pune ordine, pentru a se termina odată cu asemenea stări de lucruri, care să nu credeţi că nu provoacă frămîntări, chiar la aceştia care într-un fel sau altul au avut vreun amestec în treaba aceasta. Faptul că aceştia de la MAI cunoşteau, ministrul comerţului exterior a fost scos, dar el a povestit cum s-au dat aceşti bani.

Dacă o să judecăm acum tot ce s-a comis, tot ce s-a întîmplat, sigur că este dureros, însă noi trebuie să judecăm lucrurile acestea ca oameni care avem o răspundere în faţa partidului şi poporului nostru. Trebuie să punem lucrurile cu calm, cu răspundere şi să rezolvăm cît mai bine pentru totdeauna aceste lucruri.

Şi eu spuneam că în ce priveşte Pătrăşcanu, să nu-l idealizăm, pentru că el a avut o serie de lipsuri şi să se dea crezare concluziilor din anchetele acestea, fără să se mai ceară fapte. Este şi acesta un învăţămînt, să facem bine ca atunci, cînd luăm o hotărîre, s-o luăm pe baza faptelor, să nu ne mulţumim cu ce ni s-a prezentat în referat, ci să analizăm lucrurile; lucrurile din referat trebuie să fie susţinute de fapte concrete. Tocmai unul din viciile acestui proces este şi faptul că procesul s-a desfăşurat, fără a dispune de fapte, ci pe bază de înscenări.

Eu sînt de acord cu concluziile comisiei. Este o înscenare faptul că Pătrăşcanu ar fi fost organizatorul unei lovituri pentru restaurarea capitalismului în ţara noastră. De altfel, înscenarea aceasta a fost prezentată Comitetului Central, cu acuzaţiile pe care

le-ați auzit. De ce s-a admis această înscenare, de ce nu s-a ținut seama că Pătrășcanu nu a recunoscut niciodată aceste lucruri?

Tov. Alexandru Drăghici: Chiar dacă a recunoscut, astăzi nu mai este valabil nimic.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Eu mă refer la cele trei acuzații pentru care a fost condamnat. Trebuie să punem accent pe această problemă de bază și să excludem o serie de aprecieri față de Pătrășcanu. Sigur, va trebui să subliniem că a fost un vechi activist de partid, dar că a avut unele lipsuri, trebuie să subliniem caracterul său, așa cum îl cunoaștem. Voi îl cunoașteți mai bine.

Tov. Gh. Stoica: S-a spus că a fost un conducător...

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nici nu putem nega trăsăturile lui de caracter, dar pentru care sigur nu putea fi trimis în judecată. Se putea pune problema să fie sau nu în conducerea partidului, în Comitetul Central, chiar dacă merită sau nu să fie membru de partid, încît să nu fie condamnat la moarte. De altfel, Pătrășcanu nu a fost condamnat pentru politicianism, pentru că a scris niște cărți proaste sau că a ținut nu știu ce cuvîntare la Cluj. Nu pentru acestea a fost condamnat. Cuvîntările lui de la Cluj pot fi criticate, ținînd seama de condițiile de atunci. Punînd accent numai pe șovinismul maghiar, el a încurajat șovinismul românesc, care era atunci în creștere, sigur ca rezultat al anumitor stări de lucruri. Felul cum el a pus problemele, nu era just, dar nu erau probleme de trimitere în judecată. Faptul că în cărțile lui sînt aprecieri greșite, să se ridice alții să scrie și să demonstreze că tezele lui sînt greșite. Nu e bine nici să spunem că cuvîntările lui au fost bune, că lucrările lui au o mare valoare științifică; aceasta necesită o altă analiză. Să nu spunem numai că ele au fost scrise în anumite condițiuni și că Pătrășcanu în general scria bine. La fel este dacă luăm de pildă pe Dobrogeanu Gherea, care a avut o anumită activitate, noi criticăm părțile lui negative, însă el rămîne totuși o personalitate.

Este necesar și nu se poate nega faptul că Ministerul Afacerilor Interne, ca organ al partidului și statului, avea obligația să vegheze la efectuarea anchetei ce i s-a dat. Noi sîntem complet de acord că nu trebuia să i se dea MAI această anchetă, dar este un fapt că Ministerul Afacerilor Interne, tovarășul Alexandru Drăghici, care lucra acolo, avea răspunderea ca ancheta să se facă așa cum trebuie. Cel puțin cînd materialul a fost în ultima formă, cînd s-a trimis la Comitetul Central, tovarășul Drăghici și-a pus semnătura, iar Comitetul Central avea încredere în Ministerul Afacerilor Interne, în conducerea sa. Asta înseamnă că tovarășii care au lucrat acolo poartă răspundere. Se pare că tocmai pe parcursul anchetei au mers ilegalitățile, au fost date indicații; există adnotările lui Gheorghiu-Dej[607].

607. Pintilie Gheorghe a fost primul care a recunoscut în fața Comisiei de partid de la CC în 11 mai 1967 preocupările obsesive ale lui Dej față de mersul anchetei grupului Pătrășcanu: „Deși nu-mi amintesc să fi fost chemat vreodată în mod special la conducerea partidului pentru a discuta problemele în legătură cu *grupul Pătrășcanu*, am participat totuși de mai multe ori la discuții despre acest *grup*, discuții purtate în special de Gheorghiu Dej și Iosif Chișinevschi, cele mai multe din ele avînd loc la Gheorghiu Dej acasă. Discuțiile porneau de la atmosfera ce era formată, că în alte țări socialiste s-au descoperit în sînul partidelor acțiuni grave ale dușmanilor și nu se poate ca la noi în țară să nu fie așa ceva. De la asemenea discuții, de cele mai multe ori se ajungea la discutarea cazului Pătrășcanu" (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 267-268). Fostul ministru de Interne Alexandru Drăghici neagă că asemenea discuții ar

Dar cel puţin o dată ancheta încheiată trebuie să se facă o verificare a probelor, a diverselor materiale. Aici cred că tovarăşul Drăghici şi cei care au lucrat acolo au o parte de vină.

Eu cunosc din practică, pentru că m-am ocupat de Ministerul Afacerilor Interne după 1956. Consilierii sovietici au condus acest minister, ei au condus anchetele, rog să nu se supere tovarăşul Drăghici, dar asta a fost situaţia. Aşa s-a întîmplat un anumit timp pînă cînd am început să intrăm în conflict cu ei. Eu sînt de acord ca să remarcăm acest lucru, dar aş considera că nu este bine din punct de vedere politic. Pentru noi este bine să cunoaştem, dar nu este bine s-o spunem public, deşi aceasta a fost realitatea[608].

Cred că în acest spirit ar trebui să îmbunătăţim materialul, să punem acum în faţa plenarei problema reabilitării lui Pătrăşcanu, fără toate celelalte probleme. Pe baza unei cercetări amănunţite, destul de sobru, să spunem că comisia a ajuns la concluzia că faptele s-au dovedit a fi neîntemeiate, procesul să fie anulat şi Pătrăşcanu să fie reabilitat,

---

fi fost de natură să influenţeze anchetele şi îi ia apărarea lui Dej la Plenara din 22-25 aprilie 1968, ceea ce iscă în plină şedinţă o criză de furie „justiţiară" din partea lui Ceauşescu: „În cuvîntul său Drăghici a făcut zeci de referiri la Gheorghiu-Dej, declarînd că Gheorghiu nu putea să însceneze acuzaţii lui Pătrăşcanu şi ca atare, se înţelege, nici el, Drăghici nu putea să facă acest lucru. Nu discutăm acuma despre Dej, dar este un fapt că el a fost pornit împotriva lui Pătrăşcanu, şi aici s-au arătat atîtea exemple şi fiecare dintre noi, cei care am lucrat în acea perioadă în Comitetul Central sau în aparatul Comitetului Central cunoaştem acest lucru, că Gheorghiu a îndrumat ancheta în cazul lui Pătrăşcanu. A dovedit-o comisia, a declarat-o aici, de asemenea, de nenumărate ori Drăghici Alexandru, că primea toate declaraţiile, ale tuturor celor anchetaţi, că le studia şi punea pe ele îndrumări cum să se ducă în continuare ancheta şi ce să se obţină. Există documentele, tovarăşi, deşi o parte din ele au fost distruse, conform declaraţiilor lui Drăghici, din ordinul lui Gheorghiu-Dej, în 1960.

Tov. Alexandru Drăghici: Nu astea, altele...

Tov. Nicolae Ceauşescu: Şi astea şi cele pe care se găseau asemenea îndrumări, şi ai spus textual: acestea au rămas pentru că se găseau sigilate în dosare. Restul, care n-au fost sigilate în dosare le-ai luat şi le-ai distrus" (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar 264/1972, vol. VI, f. 32).

608. Rolul consilierilor sovietici în cadrul poliţiei politice comuniste în primul ei deceniu de activitate fusese scos în evidenţă chiar de Pintilie Gheorghe, fostul şef al Direcţiei Generale a Securităţii, el însuşi fost spion sovietic, care afirmase în 1967 în faţa Comisiei de partid de la Comitetul Central următoarele: „cînd MAI a început să se ocupe de ancheta *grupului Pătrăşcanu* am primit indicaţia să iau legătura cu trei sovietici care erau găzduiţi într-o casă a partidului. Unul se numea Alexandru Mihalovici Saharovschi, altul Patriki, iar numele celui de al treilea nu-l mai reţin. Din discuţiile avute în special cu Patrichi, am aflat că ei anterior se ocupaseră de cercetările şi procesele ce au avut loc şi în alte ţări socialiste (anchete şi procese asemănătoare cazului Pătrăşcanu). Totodată mi-am dat seamă că cei trei sovietici cunoşteau bine cercetările ce se efectuaseră de către Partid şi SSI în cauza Pătrăşcanu şi că ei au fost prezenţi şi în acel stadiu al cercetărilor. Timp de vreo 2-3 luni după ce MAI a început ancheta am fost îndrumaţi de aceşti sovietici fără ca ei să aibă o calitate oficială, după care Saharovschi a fost numit consilier principal la MAI, ocupîndu-se în continuare de dirijarea anchetei în această cauză, iar ceilalţi doi au plecat din ţară. Menţionez că de această anchetă se mai ocupa, în afara sovieticilor menţionaţi mai sus, încă un sovietic care era al doilea secretar al ambasadei URSS şi care, prin mijloacele ce le avea la dispoziţie (telegrame cifrate etc.), transmitea informaţii în Uniunea Sovietică despre desfăşurarea anchetei în grupul Pătrăşcanu. De la sovietici am aflat că ei informau cu regularitate şi pe unii tovarăşi din conducerea partidului nostru. Ulterior, avînd unele discuţii cu Gheorghiu-Dej, Chişinevschi şi Ana Pauker, din întrebările care mi le-au pus în legătură cu cercetările ce se făceau, am observat că într-adevăr ei cunoşteau bine aspectele din ancheta lui Pătrăşcanu" (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 267).

considerînd că a fost un om cinstit. Să punem problema aceasta în plenară în spiritul în care am discutat, arătînd toată această ambianţă în care s-au petrecut lucrurile. Esenţial nu este acum să venim şi să facem lucruri care să fie emotive. Eu vă înţeleg pe voi că sînt lucruri de care v-aţi lovit în cercetările acestea, dar să prezentăm lucrurile totuşi într-o formă sobră. Sigur, mai sînt şi alte probleme, dar se pare că pe celelalte trebuie să le studiem bine.

În ce priveşte pe ceilalţi, eu aş propune ca să nu luăm acum hotărîrea de reabilitare a întregului proces. Într-adevăr trebuie să vedem unele lucruri cu Koffler, să supunem în continuare reanalizarea procesului. De exemplu, eu nu sînt pentru reabilitarea lui Zilber[609]; numai pentru faptul cum a dat declaraţii despre Pătrăşcanu, înseamnă că a fost un provocator. Sigur, una este problema reabilitării politice şi alta este problema reabilitării judiciare, dar pentru calomnie şi acum se condamnă.

Tov. Gheorghe Stoica: Dar procesul îl anulăm.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Da.

În ce priveşte concluziile care se trag aici, mie mi se pare că ele sînt slabe. Mă refer la concluziile politice.

În primul rînd, trebuie subliniat că începînd încă din 1956 noi am luat o serie de măsuri de îmbunătăţire a muncii. Mai mult, în Biroul Politic am luat unele măsuri. Am descoperit acum un decret prin care miliţia trebuia să fie subordonată sfaturilor populare, care însă nu a ajuns jos. Este decretul la care am lucrat aici, pe baza hotărîrii Biroului Politic, atunci cînd s-a scos şi o hotărîre a Biroului Politic, privind întărirea controlului de partid asupra Ministerului Afacerilor Interne. Atunci s-a hotărît să despărţim Securitatea de MAI, primul secretar să nu se mai ocupe de Securitate, însă mai tîrziu s-a revenit asupra acestei hotărări.

---

609. Cu toate că, faţă de suferinţele îndurate, această măsură ar fi fost îndreptăţită. De altfel, Belu Zilber şi-a pledat cauza în mai multe rînduri, în memorii sau audienţe la Comitetul Central. Imediat după proces, tot lotul Pătrăşcanu-Koffler fusese trimis la Aiud, cu regim de izolare totală în faimoasa zarcă. Belu Zilber îşi amintea în 1967 în faţa Comisiei de anchetă a CC-ului episoade ale detenţiei, în încercarea de a-şi fundamenta solicitările de reabilitare: „în primele săptămîni eram scos la analiză Waserman sau la baie, cu şervetul sau pătura pe cap. Gardianul mirat m-a întrebat *cine eşti d-ta că avem ordin să nu te vadă nimeni la faţă şi nu ţi se dă numele*?. Iar col. Coller, comandantul Penitenciarului, mi-a spus că face tot ce face conform ordinilor primite. Regimul alimentar se compunea din 65 grame pîine, 350 grame turtoi îngheţat, dimineaţa apă caldă înnegrită cu orz prăjit, la prînz un castron cu apă caldă şi cîteva boabe de arpacaş sau cîteva felioare de cartofi, sau varză acră. Aparent era aceeaşi mîncare ca şi în afara zarcei, însă diluată în proporţie de 1/20 apă caldă. Din cînd în cînd ni se dădea cîteva vreascuri pentru foc. Medicul n-a venit niciodată, chiar şi atunci cînd aveam febră mare. În luna mai 1963, mîinile şi picioarele îmi erau încă degerate. Condiţiile deţinerii mi-au provocat o hernie bilaterală ca urmare a slăbiciunei. În 1963-1964 n-am avut nici un fel de îngrijire medicală şi nici n-am fost chemat la raport cînd am cerut. De asemenea în iarna 1957, am conctractat o gripă foarte gravă care a durat patru luni, fără îngrijire medicală deşi am cerut-o insistent". Dar mai mult decît foamea şi bolile, deţinuţii de la zarcă erau măcinaţi de singurătate. Într-un memoriu adresat de Zilber din penitenciar în 1963 către Comisia Centrală de Control a Partidului, dar care nu a fost trimis la destinaţie, se arăta: „pînă astăzi am făcut 15 ani şi 4 luni de temniţă neînchipuit de groaznică chiar şi pentru noi care am fost închişi în temniţele burghezo-moşiereşti, opt ani am stat izolat de unul singur, ani de-a rîndul n-am fost scos la aer, sau am fost scos noaptea cîte 10-15 minute, nu ştiu nimic de familia mea de 15 ani" (Arh. Com. Ex. al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. XX, f. 315-342).

Tov. Alexandru Drăghici: Poate ar fi mai bine să vedem şi efectul acestei reorganizări.

Tov. Nicolae Ceauşescu: O să vedem.

Într-adevăr, organele de partid au exercitat un anumit control. Sigur, au mai fost şi lipsuri, chiar în ce priveşte scrisoarea de la Controlul de Partid, dar mai cu seamă după 1956, după ce au fost discuţiile acelea destul de lungi, destul de agitate, totuşi s-a luat curs de îmbunătăţire a muncii. După 1956 au început reabilitările. Unii au fost reabilitaţi mai înainte, cum a fost Vijoli. Treptat, treptat însă s-a introdus ordine şi lucrurile au mers mai bine. Este adevărat că aceste reabilitări s-au făcut pe uşa din dos. Deşi Vijoli este ministru, membru al guvernului, membru al Comitetului Central, nu plenara a dispus reabilitarea lui.

Tov. Gheorghe Stoica: Gheorghiu-Dej l-a chemat pe Vijoli la dînsul şi i-a spus să recunoască public că a fost vinovat.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Treptat, treptat au fost elaborate măsuri, care însă n-au mers pînă la capăt, să se arate că măsurile luate înainte nu au fost juste. De asemenea, să subliniem mai bine măsurile luate în ultimii ani, după Congresul al IX-lea, de a pune ordine, de a respecta legalitatea socialistă şi mai cu seamă să atragem în continuare atenţia să se analizeze în continuare noi măsuri în ce priveşte respectarea şi aplicarea legislaţiei socialiste, pentru a întări siguranţa respectării legilor, a aplicării în viaţă a democraţiei în ţara noastră, pentru a avea garanţia că în viitor nu se mai pot repeta abuzuri, încălcarea legilor statului. Eu nu vreau să se înţeleagă – şi mă refer la tov. Drăghici – cum am gîndi şi am proceda dacă un membru al Comitetului Executiv ar dori să plece din ţară.

Tov. Alexandru Drăghici: S-ar spune că este o călătorie de agrement[610].

---

610. Pînă în pragul Plenarei din aprilie 1968, Drăghici ameninţase în mai multe rînduri că, în cazul în care i se va imputa faptul că a „încălcat linia partidului", pe care considera că l-a slujit cu devotament, va trece la măsuri extreme. Tocmai de aceea, Ceauşescu a amînat un atac frontal, consolidîndu-şi mai întîi poziţia în partid şi apoi în cadrul unei Securităţi din ce în ce mai timorate de controalele Comitetului Central, care antrenaseră trecerea în rezervă a unor cadre cu vechi state în poliţia politică. Trecerea Securităţii sub un riguros control de partid, practic încheiată în primele luni ale anului 1968, l-a făcut pe Ceauşescu din ce în ce mai sigur pe el. Abţinîndu-se de la atacuri care să-l pună în gardă pe Drăghici pînă la convocarea Plenarei, a păstrat, cum relevă stenograma de la şedinţa Prezidiului CC, o cale de dialog cu Drăghici, orientîndu-şi atacul spre Dej, care în ultimii ani de viaţă dăduse nenumărate prilejuri de nemulţumire vechilor lui colegi din Biroul Politic. Dar în 22-25 aprilie 1968, în faţa activiştilor Comitetului Central, atacarea „vechilor practici" din Securitate se împleteşte cu o critică acidă la adresa lui Drăghici, ale cărui replici privind caracterul tendenţios al investigaţiilor făcute vreme de doi ani se aud din ce în ce mai rar în corul de acuzaţii, în care Ceauşescu preia rolul de mare inchizitor: „respingem încercarea făcută de Drăghici Alexandru de a pune la îndoială obiectivitatea lucrărilor acestei comisii de partid [...]. Atunci ce este? Sînt alte lucruri care le-a cunoscut şi ştiut, căci bătăile acestea, schingiuirile acestea nu sînt lucruri întîmplătoare. Acestea nu s-au produs [numai] cu un anumit caz, tovarăşi. Se poate întîmpla, dacă ar fi spus, s-a întîmplat, un lucrător acolo nervos a dat o palmă. Nu de asta este vorba, tovarăşi. Este vorba de schingiuiri şi maltratări organizate, sistematice, nu de ceva care s-a întîmplat cu un oarecare anchetator. Nu de asemenea cazuri e vorba. Şi dacă tovarăşul Drăghici nu are memoria scurtă ar putea să-şi aducă aminte că la şedinţa activului de partid din aprilie 1956, unii şefi de direcţie din minister au declarat că se bate în Securitate. În cuvîntul tău care se găseşte stenografiat n-ai condamnat acest lucru, tovarăşe Drăghici, deşi erai şi tu acolo şi ai vorbit înaintea mea. Am fost şi eu acolo şi există şi în stenograma cuvîntului meu condamnarea acestor bătăi.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Fiecare trebuie să răspundă pentru faptele sale. Nimeni nu e scutit de pedeapsă dacă încalcă legile ţării. Însă nimeni nu poate fi tras la răspundere pe baza altor hotărîri decît pe baza legilor ţării. Eu am mai spus că s-a terminat cu ceea ce se spunea înainte că dictatura proletariatului nu cunoaşte legi. Trebuie să cunoască legi, şi mai sînt multe domenii unde nu este pusă ordine în ce priveşte legislaţia noastră. Unele concepţii greşite mai există şi acum. Tov. Onescu spune cum să se ducă şeful miliţiei la consiliul popular. Spune, da făcea înainte, dar atunci prefectul era subordonat ministerului de interne. Şi acum dacă o să subordonaţi Ministerului Afacerilor Interne pe preşedintele consiliului popular, o să se poată. Deci, concepţia aceasta există, tendinţe mai există şi acest lucru trebuie să-l analizăm serios în plenară. De aceea am şi obligat ca în legea actuală să se prevadă acest lucru. A doua zi am văzut şi decretul din 1956, care însă nu a fost aplicat pînă astăzi.

Tov. Alexandru Drăghici: Şi acum Miliţia este subordonată Consiliului Popular? !

Tov. Alexandru Drăghici: Citiţi ordinele şi directivele, tovarăşe Ceauşescu...

Tov. Nicolae Ceauşescu: Tovarăşe Drăghici, a te ascunde sub ordine înseamnă că ne crezi într-adevăr prea naivi...

Tov. Ştefan Voitec: Proşti, nu naivi.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Tovarăşi, n-am vrut să folosesc cuvîntul acesta, pentru că nu sîntem nici naivi să ne închipuim că cineva se apucă şi scrie într-un ordin – introduceţi bătaia ca regulă – asta este într-adevăr o prostie fenomenală. Dar la ordine se referă Drăghici! Păi asta este justificarea? Dar oamenii care au fost bătuţi, li s-au rupt dinţii, au fost oameni care au înnebunit acolo, aceştia de unde au înnebunit Drăghici Alexandru? ! S-au bătut cu morile de vînt? Cum se poate răspunde cu cinismul acesta: Citiţi ordinele. Este o desconsiderare a plenarei, a bunului simţ! Tot acolo s-a declarat public de trei şefi de secţie din minister că au comis falsuri, că obişnuiau să falsifice declaraţii, să le modifice pentru a avea dovezi pentru trimiterea în judecată. Sînt stenograme, tovarăşi. Şi cu cinism unul dintre acei directori, zice: acum am început să ne mai lăsăm de sportul acesta. Falsificarea, schingiuirile, înscenările constituiau un sport agreabil pentru Drăghici şi subalternii săi pe care îi îndruma şi conducea. S-a criticat atunci aceste practici, s-a cerut scoaterea din securitate a acestora. Drăghici n-a spus un cuvînt atunci în această şedinţă de activ; există stenograma cuvîntului său. Realitatea este, tovarăşi, că în întreaga activitate la Ministerul de Interne, Drăghici a încurajat abuzurile, le-a organizat, el însăşi a comis abuzuri, şi nu puţine". Replica tăioasă a lui Drăghici nu se mai aude. Redus la tăcere, suportă umilinţa scoaterii sale din Comitetul Central, cu unanimitate de voturi. În locul său este ales Ion Iliescu, un tînăr şi promiţător membru supleant, de peste un deceniu liderul mişcării comuniste de tineret din România, remarcat datorită dibăciei cu care a stăpînit situaţia în rîndurile studenţilor români în momentele grele în care ecourile revoluţiei ungare au început să agite spiritele tinerilor intelectuali:

„**Tov. Nicolae Ceauşescu**: [...] Avînd în vedere că Comitetul Central s-a descompletat, propunem ca să alegem ca membru plin, sau să trecem din cadrul membrilor supleanţi, ca membru al Comitetului Central plin pe tovarăşul Iliescu Ion. Îl cunoaşteţi, tovarăşi?

Toţi tovarăşii: Da.

Tov. Nicolae Ceauşescu: E vreo obiecţiune, tovarăşi?

Toţi tovarăşii: Nu.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Să nu spună cineva că a votat numai pentru că s-a făcut propunerea. Atunci cine e pentru, tovarăşi? Mulţumesc. E cineva împotrivă? Se abţine cineva? Atunci în unanimitate tovarăşul Iliescu a fost trecut în rîndul membrilor Comitetului Central al partidului" (Arh. Com. Ex. al CC, dosar 264/1972, vol. VI, f. 30-31, 64).

Tov. Nicolae Ceauşescu: Miliţia trebuie să fie subordonată Consiliului Popular[611]. Noi spunem că consiliul popular este puterea locală. Această problemă s-o dezbatem în Plenară, cu activul Ministerului Afacerilor Interne. Să facem odată să se înţeleagă că anumite practici nu erau bune şi acestea ne-au adus la aceste abuzuri care trebuie să le lichidăm pentru totdeauna. Trebuie să tragem şi concluzia că din aceste lipsuri trebuie să avem de cîştigat în întreaga noastră activitate.

Iată, tovarăşi, părerile mele asupra acestui material.

Problema este destul de serioasă, lucrurile s-au clarificat şi toţi considerăm că împuşcarea lui Pătrăşcanu este nejustă şi nu trebuia să aibă loc şi că în ancheta aceasta s-au săvîrşit încălcări ale normelor vieţii interne de partid, încălcări ale legilor ţării. Sigur, pot fi presupuneri şi nimeni nu poate pretinde că Dej a intenţionat acest lucru, deşi faptele atestă acest lucru.

Tovarăşul Drăghici spune că şi-a dat seama că Pătrăşcanu era provocator, dar de ce Dej urmărea să se găsească cu orice preţ vinovăţia lui? Acesta este un lucru cert, care reiese şi din stenograma din 1952. Aici tovarăşii au prezentat un material care conţine fapte. Ei de altfel au şi spus: noi am prezentat faptele. Noi calificăm că tovarăşii au făcut un lucru bun, că au prezentat faptele aşa cum sînt ele, iar răspunderea nu o poate purta aparatul ci conducerea. Dej, care nu numai că răspundea de Biroul Politic, de Comitetul Central, el nu s-a mulţumit să spună: cercetaţi şi vedeţi care este realitatea. Însă el a văzut toate declaraţiile. Trei sferturi din activitatea lui era consacrată Ministerului Afacerilor Interne şi se ocupa de cei de la „Europa Liberă" care ne criticau[612]. Atunci a fost vorba de o conducere efectivă a anchetei şi să fim totuşi cinstiţi, toate faptele arată o pornire a lui Dej împotriva lui Pătrăşcanu.

Tov. Alexandru Drăghici: De la pornire pînă la aceste porcării.

Tov. Vasile Patilineţ: Anchetatorii abia aşteptau adnotările lui Gheorghiu-Dej.

Tov. Nicolae Ceauşescu: S-a procedat greşit în condiţii cînd nu mai pot fi justificate de atmosfera din 1949-1950, cînd era deja o altă atmosferă. Dă de gîndit de ce a existat totuşi graba aceasta, Pătrăşcanu a fost executat în două-trei zile. Aceste lucruri nu trebuie să le dăm pe seama cultului personalităţii, care este o noţiune generală. Aici este vorba de încălcarea normelor elementare ale vieţii interne de partid, este vorba de abuzuri şi presiuni asupra oamenilor. Atunci, Miron Constantinescu a ridicat problema în Biroul Politic că şi la noi sînt încălcări ale normelor vieţii interne de partid şi atunci s-a pus problema să fie urmărit de către securitate. Nu există o stenogramă, dar sînt notele luate de noi, pe care le-a văzut şi Gheorghiu-Dej, şi apoi s-au luat măsuri. Nu este chiar aşa că Gheorghiu-Dej era foarte îngăduitor; era destul de brutal în Biroul Politic faţă de cei care ridicau probleme. Este adevărat că după 1956 munca a mers ceva mai bine, dar au fost şi situaţii cînd unul sau altul ridica probleme era repezit. Apoi, nu se aplicau hotărîrile luate de Biroul Politic.

---

611. Acest lucru s-a realizat parţial. Prin Legea nr. 21 din 18 noiembrie 1969 privind „organizarea şi funcţionarea Miliţiei", ea a fost subordonată atît Consiliilor Populare şi Comitetelor executive ale acestora, cît şi organelor superioare de Miliţie, rămase în structura MAI.

612. În mod absolut fascinant, istoria se va repeta, aşa cum o dovedeşte o directivă a Securităţii de la începutul anilor '80, publicată în partea a doua a acestui volum.

Totuşi, trebuie să subliniez că faţă de trecut lucrurile începuse să se îmbunătăţească, însă Gheorghiu-Dej devenise din ce în ce mai intolerant faţă de alte păreri. Eu nu spun toate acestea ca să le trecem în material, dar vreau să reamintesc tovarăşului Drăghici. Trebuie să subliniem, deşi nu acesta este scopul, rolul important pe care l-a jucat Securitatea, subliniind şi anumite stări de lucruri care au fost inclusiv faptul că Procuratura nu şi-a îndeplinit rolul său de control asupra respectării legalităţii.

După cum am mai spus, să subliniem că după 1956 noi n-am mai avut arestări de activişti de partid, deşi au mai fost ocazii destule – toate acele discuţii care au fost. Să spunem că Comitetul Central a fost dezinformat, prezentîndu-se actul de acuzare, care în fond înseamnă o inducere în eroare a partidului şi acesta este un lucru grav. Dacă vom reface materialul în spiritul acesta, dacă vom scoate toate lucrurile neesenţiale, care pot aduce confuzii, putem da posibilitatea să se analizeze şi să se ia o hotărîre bună la plenară în problema aceasta, în ce priveşte reabilitarea lui Pătrăşcanu. În prima parte să facă tovarăşul Patilineţ, să-l mai ajute poate tovarăşul Mizil, ca să nu mai lucreze la acest material şi alţii. Poate tovarăşul Răduică care a mai lucrat. Ar trebui să ne propunem ca acest material eventual luni să-l putem da Comitetului Executiv.

Şedinţa s-a terminat la ora 18,30.

29

30 aprilie 1968

Încotro ne îndreptăm*

Asistăm la o răsturnare de idoli aşa cum de mult trebuia să se întîmple. Gheorghiu-Dej şi alţi conducători iubiţi pot fi încadraţi uşor în categoria asasinilor. Dar totul a căzut pe tov. Drăghici. Părerea noastră este că era cel mai nevinovat deoarece nu făcea altceva decît să aplice linia partidului şi unde-i linie nu-i de joacă. De altfel asta se poate vedea prin faptul că nu s-a publicat cuvîntarea lui. Ar fi trebuit aşa cum se face în ţările civilizate să fie ascultată şi apărarea nu numai acuzarea. Dar probabil că în căderea lui ar fi antrenat un întreg lanţ şi încă nu este de dorit. Mult aş da să văd răspunsul lui tipărit şi mai mult în manuscris.

Trebuie să se ia anumite măsuri însă că nu numai Foriş şi Pătrăşcanu sînt oameni ci ca ei mai sînt sute şi mii de necunoscuţi care au terminat cu un glonte în spate.

Să analizăm şi cauza acestor omoruri remarcabile. Se pare că lupta pentru putere dintre diferite grupe explică cazul Foriş. Dar alta este explicaţia pentru cazul Pătrăşcanu. Aici cauza este însăşi ideologia care arde în intelectualitate o mică burghezie. Aceasta s-a impus încă de la revoluţia rusească şi a prins bine şi la noi. Este clar însă pentru toată lumea că un stat modern nu poate fi condus de păstori şi feroviari. Trebuie o largă viziune şi concepţie pe care ţi-o dă numai studiile cele mai înalte cel puţin al dreptului şi al istoriei. Dar ce studii a avut Gheorghiu-Dej şi Chivu Stoica cînd au pus mîna pe putere? De unde ştiau ei cum să conducă un stat? Şi de unde ştiu chiar actualii conducători. De altfel aceasta se şi vede din măsurile şi legile care se schimbă de la o zi la alta. Părerea noastră este că adevăraţii inspiratori ai politicii de asasinat a lui Foriş şi Pătrăşcanu au fost tovarăşii sovietici. Trebuie să fie undeva un document care să arate aceasta mai clar cu toate că există informaţii chiar din materialele plenarei. În Rusia au fost ucişi tot aşa fără judecată mulţi români al căror nume acum l-am aflat. Să nu uităm că armata rusească s-a retras de la noi în 1957 iar cazul Pătrăşcanu a fost lichidat în 1954. Singura vină a bietului om era aceea de a fi mai patriot ca alţii şi mult mai cult şi inteligent. Politica de a tăia un cap care gîndeşte cu mintea lui a fost aplicată cu succes de Uniunea Sovietică în ţările baltice, Polonia, Moldova încît vina lui Dej şi Drăghici

---

* Documentul face parte din anexele la dosarul 9831/septembrie 1991 de la Parchetul General (cunoscut sub numele de „procesul comunismului"), constituit în urma plîngerii penale formulate de AFDPR. A fost pus la dispoziţia procurorilor de către Direcţia Arhivelor Militare, odată cu documentele din Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR, din care probabil provine. Nu are menţionată nici o cotă.

poate că nu este chiar aşa de mare. De altfel, insinuările cu răpiri de documente şi fugi peste graniţă confirmă că nu este încă lucru curat la mijloc.

Să vedem acum ce garanţie există că asemenea acte nu se vor mai repeta. Cu regret pot spune că nu există nici o garanţie. Ca să ne dăm seama de aceasta să citim cuvîntarea tov. Ceauşescu din 27 aprilie 1968 ca să vedem cîte greşeli conţine fiind făcută foarte în pripă şi ce erori susţine sus şi tare. Iată Legea este una pentru membrii de partid şi alta pentru nemembri. Cît timp va fi aşa este clar că arbitrariul va domni în voie. Un mare membru de partid va putea năpăstui un nemembru dar legea nu va putea acţiona împotriva lui pînă ce colegii lui nu o vor permite.

Alta, că hotărîrea de partid este la fel cu legea. Dacă ar fi aşa la noi ne-am conduce după ziare şi nu după constituţie, coduri etc. Legea este ce apare în Buletinul Oficial după ce a votat MAN. Hotărîrea de partid e o indicaţie pentru elaborarea unei legi dar nu-i ţine locul şi nu poate fi premergătoare legii.

Se confundă încă rolul partidului cu al statului. Partidul nu este statul şi nu trebuie să aibă acces oriunde. Din acest motiv securitatea are datoria să supravegheze pe toţi indivizii ţării şi să raporteze la primul ministru iar nu la primul secretar. Puterea legislativă, executivă şi judecătorească fac la un loc cu partidul un amalgam perfect. Acestea trebuie să fie total separate una de alta pentru a exclude orice influenţă a uneia de către alta. Dar asta dacă Preşedintele Consiliului de Stat are o răfuială cu cineva îi face o lege specială iar în calitate de prim-secretar dă îndrumări Judecătoriei cum să conducă ancheta încît un vinovat poate fi îngropat de viu.

S-au făcut şi se fac încă atîtea abateri de la lege în văzul public, încît şefii noştri cred că numai cei de jos au datoria să le respecte. Este un loc comun pentru a le mai spune. Ne limităm a arăta că 2 învinuiţi au fost daţi afară ca nişte argaţi fără a respecta cît de cît formele legale. În fine la Drăghici au fost respectate aceste forme.

Cu amărăciune ne întrebăm în ce să mai credem, cui putem să-i spunem o părere bună dacă o avem. Nimeni nu ne ia în seamă pentru că nu are valoare dacă nu este linguşeală. Dezbaterea populară o farsă din care nu se publică decît ce dă voie cenzura şi nimic contra liniei impusă de 2-3 imbecili.

Instauraţi domnilor o presă fără cenzură şi veţi vedea rezultatul imediat. Credeţi că ne încălzeşte că acolo vă răfuiţi pentru posturi bune, dacă nu faceţi nimic pentru ţară? Se cheltuieşte enorm cu o eficienţă extraordinar de mică. Care este cauza? Că nu este presa liberă pentru denunţarea celor vinovaţi.

Nu avem fizică nucleară şi electronică. Comisii avem? Aşa o mare descoperire face primul secretar de partid, [de parcă] de asta au răspuns pînă acuma măturătorii, nu Partidul şi miniştrii! Cît timp acolo sus va fi nulitatea cea mai mare, care va crede că părerea lui e infailibilă, cît timp deputaţii vor fi automate care ridică mîna şi aplaudă, nu vom face nimic cu plăcere, ci numai în silă şi cu falsitate. Vom fi mereu în coada statelor lumii. Nimic nu se poate face fără libertate şi numai cu decrete şi cu măsuri arbitrare.

Gheorghe Apostol
30.IV.1968

Vă trimitem acest articol, cu rugămintea de a-l publica bineînţeles după unele retuşuri privitoare la stil. *Vă* nu înseamnă un grup, ci o formulă de respect, căci mă gîndesc că tovarăşa cenzură nu ştie asta. Dacă într-adevăr există libertate de presă, să vedem dacă puteţi publica articole cu păreri personale[613].

613. Acest document a cărui publicare o reluăm aici a apărut pentru prima oară în revista braşoveană *Interval*, nr. 7 (15), 1999, pp. 111-112.

30

[1968]

Sinteză[614]*

privind principalele cazuri rezultate din dezbaterea documentelor Plenarei CC al PCR din 22-25 aprilie 1968, precum şi din scrisorile adresate de unii cetăţeni Comitetului Central al Partidului

Urmărirea informativă a unor tovarăşi din conducerea partidului

- Maiorul ALIMAN ALEXANDRU - din Direcţia a XI-a, a relatat că în anul 1955 a găsit în dulap, dosare din care rezulta felul cum au fost supravegheate deplasările tovarăşilor din conducerea partidului şi persoanele cu care veneau în contact.
- Colonelul MARCU ION, din Inspectoratul de securitate Ilfov a arătat că, din ordinul lui DRAGHICI şi PINTILIE, ofiţerii însoţitori de maşini întocmeau zilnic rapoarte de activitate, iar fostul colonel SZACSKO ALEXANDRU a relatat că în anul 1957 era în posesia unui tabel pe care figura numele tovarăşilor NICOLAE CEAUŞESCU, ALEXANDRU BÎRLĂDEANU, ŞTEFAN VOITEC şi alţii, cărora li se instalase tehnică de ascultare.
- Colonelul ARGHIROPOL ANDREI - din Direcţia a VIII-a a arătat că prima lucrare efectuată de el în anul 1949 a fost interceptarea convorbirilor lui GHEORGHIU-DEJ. A afirmat că mai erau şi alte lucrări despre care cunoşteau numai PINTILIE, NICOLSCHI şi colonelul NEACŞU, fostul şef al Serviciului „T".

Abuzuri şi ilegalităţi comise împotriva unor membri de partid, activişti din ilegalitate şi cadre cu funcţii de răspundere[615]

- Colonelul CIULEI ION, ofiţer din MFA, fost asesor popular în procesul lui PĂTRĂŞCANU a relatat că generalul MOISESCU, înainte de pronunţarea sentinţei s-a adresat celor din completul de judecată spunîndu-le: „pentru PĂTRĂŞCANU este stabilită pedeapsa capitală, aceasta este părerea conducerii".

---

* Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR, dosar 264/1972, vol. 23. f. 36-45.

614. Documentul are antetul Secţiei pentru Controlul muncii la MFA, MAI şi Justiţie şi menţiunea „Strict Secret".

615. „Reabilitările" şi atacul la adresa abuzurilor fostei Securităţi (de fapt, îndreptate împotriva lui Dej şi a lui Drăghici) pe care Ceauşescu l-a lansat la lucrările Plenarei din 22-25 aprilie 1968

- Maiorul COSAC DUMITRU - de la Inspectoratul de securitate Vîlcea a arătat că din ordinul lui DRĂGHICI ALEXANDRU, s-au deschis mape de obiectiv comitetelor raionale şi orăşeneşti de partid, pretinzîndu-se ofiţerilor informaţii despre viaţa şi munca activiştilor.

---

au stîrnit largi ecouri şi au consolidat poziţia acestuia în fruntea partidului. Evenimentele politice petrecute atunci nu au făcut numai subiectul discuţiilor private, temele de la Plenară fiind reluate în dezbaterea publică, în cadrul şedinţelor de partid. Pentru că este deosebit de interesant de urmărit în paralel subiectul acestor dezbateri publice şi ceea ce se întîmpla în spatele uşilor închise în acţiunea de epurare a Securităţii, publicăm mai jos o notă „strict secret, de importanţă deosebită", redactată de Vasile Patilineţ şi Virgil Trofin, cu privire la „unele probleme rezultate din studiul stenogramelor Plenarei CC al PCR din 22-25 aprilie a.c., ale activelor comitetelor judeţene de partid şi ale adunărilor cu lucrătorii din organele centrale de stat". Documentul analizează modul în care opinia publică a primit condamnarea abuzurilor comise în trecut de poliţia politică: „pe baza indicaţiilor conducerii partidului, în întreaga ţară s-au desfăşurat adunări ale activului comitetelor de partid consacrate dezbaterii documentelor recentei plenare a CC al PCR. Asemenea adunări au avut loc şi cu lucrătorii Consiliului Securităţii Statului, MAI, Ministerului de Justiţie şi Procuraturii Generale. La adunări au participat membrii Prezidiului Permanent, membrii şi membrii supleanţi ai Comitetului Executiv şi secretari ai CC al PCR. La adunările activului de partid au luat parte circa 30.000 de tovarăşi, membri ai comitetelor judeţene de partid, activişti de partid, de stat şi ai organizaţiilor de masă, secretari ai organizaţiilor de bază, cadre din conducerea unor unităţi economice, instituţii ştiinţifice şi culturale, lucrători din organele de securitate, MAI şi de justiţie. Participanţii la adunări au manifestat un interes deosebit pentru documentele supuse dezbaterii, înscriindu-se la discuţii aproximativ 2.000 de tovarăşi dintre care aproximativ 700 au luat cuvîntul. Desfăşurate sub semnul adeziunii depline faţă de hotărîrile plenarei CC al PCR, adunările activului de partid au dovedit maturitatea politică a membrilor de partid, au constituit o înaltă şcoală partinică, o emoţionantă manifestare a încrederii în forţa partidului, a coeziunii întregului partid şi popor în jurul Comitetului Central. În cadrul adunărilor de activ s-a subliniat consecvenţa cu care conducerea partidului militează pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al IX-lea al PCR privind perfecţionarea continuă a vieţii economice şi social-politice. Adunările de activ au aprobat măsurile adoptate de plenara CC al PCR din aprilie a.c. cu privire la perfecţionarea învăţămîntului de toate gradele, întărirea rîndurilor partidului, rezolvarea cererilor şi sesizărilor oamenilor muncii, pregătirea şi înzestrarea forţelor armate. De asemenea, a fost aprobată cu satisfacţie poziţia partidului faţă de unele probleme actuale ale situaţiei internaţionale. O înaltă apreciere au dat participanţii la dezbateri hotărîrii luate de plenara CC al PCR în legătură cu reabilitarea unor activişti de partid. Ei au subliniat principialitatea, obiectivitatea şi spiritul de răspundere cu care conducerea partidului a păşit la restabilirea adevărului privind acuzaţiile aduse unor activişti de frunte ai partidului. Participanţii la aceste adunări au înfierat cu tărie abuzurile şi ilegalităţile comise în trecut care au dus la asasinarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu, Ştefan Foriş şi a altor vechi militanţi ai partidului. Ei au subliniat că demascarea falsurilor şi înscenărilor criminale reprezintă un act de adînc umanism şi justiţie socială ceea ce va întări mai mult prestigiul partidului în faţa poporului. Aceasta este o dovadă a forţei şi seriozităţii sale, o garanţie sigură că în viitor nu se vor mai repeta asemenea fapte. În discuţiile purtate, membri de partid au arătat că activitatea eroică a partidului nu poate fi confundată niciodată cu nedreptăţile şi fărădelegile comise de Gheorghiu-Dej, Iosif Chişinevschi şi Alexandru Drăghici. Ei au condamnat practicile folosite de unii lucrători ai organelor de stat în anchetatrea, judecarea şi condamnarea unor activişti de partid şi de stat nevinovaţi, practici care constituie încălcări grave ale legalităţii socialiste, ale drepturilor şi intereselor legitime ale cetăţenilor. În mod unanim au fost aprobate măsurile luate în legătură cu Alexandru Drăghici, numeroşi participanţi cerînd să se ia în discuţie situaţia lui de partid şi retragerea titlului de erou al muncii socialiste şi a calităţii de deputat în Marea Adunare Naţională. Mulţi dintre cei prezenţi au relatat şi alte abuzuri şi nelegiuiri săvîrşite de Alexandru Drăghici, Iosif Chişinevschi,

- Generalul colonel BURCĂ MIHAI, adjunct al ministrului Forţelor armate a arătat că în perioada cît a îndeplinit funcţia de şef al Direcţiei Superioare Politice a Armatei, organele de securitate i-au controlat corespondenţa pe care o avea cu ministerul şi i-au înregistrat discuţiile de la serviciu pe bandă de magnetofon.

---

inspirate sau aprobate de Gheorghiu-Dej, aducînd noi fapte în sprijinul hotărîrii luate de plenara CC al PCR. Dintre problemele ridicate în dezbateri mai deosebite au fost următoarele:

- În organizarea şi desfăşurarea procesului intentat lui Vasile Luca, a reieşit că Drăghici Alexandru a dat îndrumări de a se obţine cu orice preţ dovezi că acesta a fost agent plătit al siguranţei şi că împreună cu alţii au subminat economia naţională. În desfăşurarea anchetei şi a procesului s-au săvîrşit grave abuzuri şi ilegalităţi, s-au încălcat cele mai elementare garanţii procesuale şi dreptul de apărare, s-a denaturat grosolan adevărul, încălcîndu-se în mod flagrant legalitatea socialistă.
- La data de 4 decembrie 1954, Ibrahim Sefit, zis Turcu, fost membru al UTC în ilegalitate, care a fost închis împreună cu Drăghici Alexandru şi alţi tovarăşi din conducerea partidului, a intrat cu forţa în cantina comitetului orăşenesc de partid Sibiu, unde Drăghici Alexandru lua masa şi a refuzat cererea de a-l primi în audienţă, dînd ordin şefului raionului de securitate să-l ridice şi încă în acea seară să-l lichideze. Dispoziţia a fost executată, iar pentru ascunderea crimei s-a recurs la întocmirea de acte false. Deoarece fapta nu s-a prescris, s-a cerut în activul Consiliului Securităţii Statului ca Drăghici Alexandru să fie tras la răspundere penală.
  Fostul medic al familiei Gheorghu-Dej - dr. Plăcinţeanu Gheorghe şi o rudă a sa, Plăcinţeanu Ion, au fost arestaţi din dispoziţia lui Alexandru Drăghici. Ulterior, li s-a înscenat un proces şi aceştia au fost condamnaţi, ambii decedînd în penitenciar [dr. Plăcinţeanu a fost asasinat pentru că Dej a aflat că era amantul fiicei sale mai mari, Lica. Liderul comunist avea faţă de cele două fete ale sale, Lica şi Tanţi, o dragoste de-a dreptul maladivă şi le-a supravegheat cu ajutorul Securităţii, amestecîndu-se brutal în viaţa lor personală - n.n.].
- În anul 1952 s-au organizat două procese privind pretinse acte de sabotaj săvîrşite pe şantierul canalul Dunărea-Marea Neagră; au fost condamnate 25 de persoane, din care 5 la pedeapsa cu moartea, 3 fiind executate. Anchetatorii au fost instruiţi direct de către Drăghici Alexandru. Pe un referat privind acest proces, Gheorghiu-Dej a scris: „Măsurile propuse împotriva acestora sunt blînde şi să se treacă la arestarea tuturor. Arestarea să se facă în birourile unde lucrează fiecare, ca să fie văzuţi de toată lumea. Să se facă o echipă specială de la Bucureşti, să fie trimisă acolo ca să ancheteze, în termen de după luni să clarifice întreaga problemă, după care să se organizeze proces public iar principalii vinovaţi să fie executaţi" (Stenograma Consiliului Securităţii Statului, p. 4).
- În anul 1957 avocatul Zaharescu Ion, a fost condamnat la o pedeapsă de 8 ani închisoare, ulterior redusă la 6 ani ce a fost executată, pentru infracţiunea de agitaţie. A fost învinuit că reproducînd afirmaţia unui inspector de siguranţă, pe care îl apăra în proces, a spus că şi Alexandru Drăghici a făcut parte din informatorii acestuia. Aflînd despre cele petrecute, Alexandru Drăghici a dat dispoziţii ca avocatul Zaharescu Ion să fie arestat şi judecat, deşi nu avea nici o vină (Nota Direcţiei Procuraturilor Militare).
- În perioada 1952-1953, ca urmare a cruzimilor şi torturilor la care au fost supuşi unii deţinuţi, de la fosta colonie de muncă Salcia, 63 dintre ei au decedat, iar un mare număr au rămas cu infirmităţi foarte grave pentru toată viaţa. Deşi Drăghici Alexandru a calificat faptele săvîrşite în această colonie ca barbare, ulterior cînd a preluat şi conducerea Ministerului de Interne, a cerut şi obţinut amnistierea celor vinovaţi de săvîrşirea crimelor, dispunînd reîncadrarea MAI a cadrelor care au fost iniţial condamnate. Acestora li s-a acordat vechimea neîntreruptă în MAI pe toată durata detenţiei, li s-a acordat o sumă de bani şi cîte o lună de zile concediu „pentru refacerea stării fizice" după care au fost reîncadraţi în MAI (Stenograma MAI).

- Maiorul MARCHEDON VASILE şi Cpt. CRISTEA ION ambii de la Inspectoratul judeţean Sibiu au arătat că G-ral locot. NEGREA VASILE, adresîndu-se unor ofiţeri de securitate le-a spus: „vedeţi ce spun şi ce fac membrii de partid, nu legionarii, că de ăştia ne ocupăm noi, avem materiale, să vedem ce fac şi ceilalţi membri de partid, organele de stat".
- Cpt. ARDELEANU DUMITRU – de la Inspectoratul de securitate Arad, a arătat că în 1952 a arestat din ordin pe primul secretar BICHICI şi al II-lea secretar SOLOVASTRU de la raionul de partid, pe motivul că nu ar fi desfăşurat o muncă mai intensă pentru cooperativizarea agriculturii.
- Organele securităţii din Hunedoara au urmărit activ pe membrii comitetului regional de partid, iar la Bacău şi Ploieşti mulţi activişti de partid, printre care şi ilegalişti, au fost arestaţi de securitate fără să fie vinovaţi. De asemenea, a rezultat că primii secretari ai comitetelor raionale de partid Feteşti şi Aleşd au fost urmăriţi informativ de către organele raionale de securitate.

- Între anii 1952-1953, organele securităţii au ridicat din penitenciare mai mulţi condamnaţi la diverse pedepse privative de libertate şi fără să ţină seama de hotărîrile instanţelor de judecată, i-au împuşcat. Organele de securitate din regiunea Cluj au ridicat din penitenciarul local 13 deţinuţi condamnaţi la muncă silnică pe viaţă sau la pedepse între 15-25 ani pe care le-au executat. Asemenea cazuri au mai avut loc şi la penitenciarele din Timişoara şi Piteşti (Stenograma MAI).
- Din dispoziţiile lui Drăghici Alexandru, au fost urmăriţi unii activişti cu funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat, iar materialele informative s-au păstrat mult timp la fosta direcţie a III-a din MAI În prezent nu se ştie unde sînt aceste materiale (Stenograma CSS).
  Între anii 1955-1956 organele miliţiei au împuşcat pe stradă numaroşi infractori, aşa-zişii „incorigibili", sub pretextul că au fost surprinşi în flagrant delict de furt prin spargere. În realitate, aceştia au fost luaţi de pe stradă, de la domiciliu, sau de la penitenciar, transportaţi în timpul nopţii în locurile respective şi împuşcaţi (Stenograma MAI, p. 6).
- Pe baza indicaţiilor date de Alexandru Drăghici, s-au organizat unele aşa-zise demascări publice şi s-au înscenat procese împotriva unor intelectuali valoroşi cum ar fi:
  Comitetul de Stat pentru Tehnică Nouă a fost desfiinţat şi organizaţia de partid dizolvată pentru că unii intelectuali din această instituţie au făcut aprecieri negative faţă de comportarea imorală a fiicelor lui Gheorghiu-Dej (Stenograma DGIE, p. 1).
- Profesorul universitar Csogor Ludovic a arătat că a fost arestat timp de 5 ani şi 7 luni (1949-1955) dar nu i s-a comunicat învinuirea ce i s-a adus. Cu ocazia anchetei i s-a cerut să inventeze fapte prin care să se autoacuze (Stenograma Mureş, p. 29).
- În anul 1952 au fost arestaţi pe baza unor informaţii false, de către organele securităţii, primii secretari şi secretarii fostelor Comitete raionale de partid Ineu şi Criş (Stenograma Caraş-Severin, p. 5).
  Jianu Marin, fost adjunct al ministrului afacerilor interne, a arătat că în anul 1953 a fost arestat sub acuzaţia că ar fi desfăşurat activitate contrarevoluţionară, cerîndu-i-se de către anchetator să facă declaraţii într-un anumit sens pentru a scăpa de moarte. După 16 luni de detenţie a fost pus în libertate, iar Alexandru Drăghici i-a spus că n-a dat dovadă de inteligenţă, deoarece nu a făcut declaraţii în sensul celor dorite de către organele securităţii (Stenogramă Ilfov, p. 17).
- O parte din fondurile valutare repartizate MAI, în loc să fie cheltuite pentru dotarea organelor operative cu mijloace tehnice, au fost folosite ilegal pentru procurarea de animale, păsări, utilaje destinate gospodăriilor agricole MAI şi pentru procurarea de bunuri familiei lui Alexandru Drăghici (Stenogramă MAI şi CSS).

- BOBOC CONSTANTIN – membru de partid din ilegalitate, a fost arestat în 1958 de organele de securitate din Brăila şi bătut pentru a recunoaşte că este sabotor.
- MELIUSZ IOSIF – scriitor de limba maghiară din Bucureşti, membru de partid din 1954 a arătat într-o scrisoare adresată CC al PCR că a fost arestat sub acuzarea de „titoist" şi ţinut la închisoare timp de 6 ani fără a fi judecat. În aceeaşi perioadă a fost arestată şi soţia sa care s-a sinucis în arest iar fiul său ca urmare a prigonirii a rămas bolnav mintal incurabil.
- BOANCA AUREL, membru de partid, a fost condamnat de Tribunalul Militar Cluj la 9 ani închisoare pentru că ar fi îndemnat pe un minor să întocmească un manifest pentru desfiinţarea cooperativei agricole de producţie din comună. Ulterior s-a constatat că manifestul nu a fost întocmit de minor, ci de părinţii acestuia, care erau într-o veche duşmănie cu BOANCA AUREL.

Încălcări grave ale legilor statului săvîrşite de lucrători de securitate, miliţie, justiţie şi procuratură

- Colonelul BACIU TEODOR – locţiitorul comandantului Marinei militare pentru servicii, s-a referit la modul în care a avut loc procesul de la Canal. Fiind asesor popular a arătat că „totul era dictat de sus şi nu se putea interveni cu nimic pentru schimbarea hotărîrilor formulate care erau trimise completului de judecată spre a fi doar semnate".
- TAUTU V. din Bucureşti, în scrisoarea adresată conducerii partidului, arată că făcînd parte dintr-o comisie de control a contribuit la descoperirea unor fraude de miliarde de lei în domeniul livrărilor către URSS. Ca urmare a intervenţiei lui VASILE LUCA, mulţi dintre principalii vinovaţi au fost apăraţi de pedeapsă, în timp ce împotriva petiţionarului şi altor tovarăşi s-au înscenat procese de spionaj, au fost arestaţi şi schingiuiţi. În deţinerea sa abuzivă, o anumită influenţă a avut-o ALEXANDRU DRĂGHICI.
- CAMIL DEMETRESCU – din Bucureşti arată într-o scrisoare către CC al PCR că în 1953, după patru luni de presiuni şi torturi la care a fost supus în anchetă, a dat o declaraţie falsă împotriva lui LUCREŢIU PĂTRĂŞCANU pe care deşi ulterior a retractat-o, anchetatorii au folosit-o la proces unde el nu a fost chemat sub pretextul că este netransportabil.
- Căpitanul PLOP GAVRIL – din Direcţia a XI-a a arătat că în perioada cît locot. colonel BRICEAG NICOLAE era şeful Serviciului judeţean de securitate Dej ar fi

---

– În loc ca împotriva unor ofiţeri MAI care au săvîrşit abateri disciplinare să se ia măsuri regulamentare, au fost ţinuţi luni de zile în arestul securităţii şi trataţi în acelaşi mod ca şi cei reţinuţi pentru fapte contra orînduirii sociale şi de stat. (Stenograma MAI şi CSS)". Dezbaterile lucrărilor Plenarei ajunseseră deci la dezvăluirea de noi şi noi abuzuri. Ca urmare, Trofin şi Patilineţ au propus: „avînd în vedere că, în timpul clarificării situaţiei lui Lucreţiu Pătrăşcanu şi a altor cazuri de ilegalităţi şi abuzuri, Alexandru Drăghici nu a fost cercetat asupra răspunderii care îi revine, iar pe de altă parte, dezbaterea documentelor recentei plenare a CC al PCR a adus noi şi multiple aspecte de abuzuri şi ilegalităţi comise de către Alexandru Drăghici, conform celor de mai sus propunem ca comisia de partid stabilită de Prezidiul Permanent să fie lărgită şi împuternicită să cerceteze şi să elucideze pe linie de partid toate problemele ridicate în legătură cu abuzurile şi ilegalităţile săvărşite de Alexandru Drăghici". Ceauşescu nu a aprobat această solicitare. Mai mult, Virgil Trofin şi Vasile Patilineţ, care se apropiaseră de adevăruri mult prea sensibile ce ar fi putut pune la îndoială însăşi esenţa regimului instaurat în România după 1945, au murit ulterior în condiţii misterioase, nu înainte de a intra în conflict cu Ceauşescu (Arh. Com. Ex. CC al PCR, dosar nr. 264/1972, f. 207-212).

împuşcat un mare număr de persoane. A relatat concret cazul a doi tineri urmăriţi pentru nesupunere la încorporare, care fiind prinşi la o stînă au fost împuşcaţi pe loc, împreună cu cel ce i-a adăpostit.

- Locot. Major RUSU ANANIE - din Inspectorarul de securitate Bistriţa-Năsăud - a arătat că din ordinul lui BRICEAG NICOLAE s-a comis un asasinat în comuna Chineşti, satul Hunta, judeţul Cluj, unde căpitanul ISAC CONSTANTIN a împuşcat pe un cetăţean care nu a înlesnit organelor de securitate să prindă banda lui PODEA.
- Căpitanul BOTIZA VASILE - din Inspectoratul de securitate Sălaj - a arătat că BRICEAG NICOLAE ar fi împuşcat un subofiţer din armata veche, care domicilia în comuna Gîlgău. Pentru această faptă a fost anchetat de Procuratura militară, însă din ordinul lui Drăghici a fost absolvit de pedeapsă.
- Maiorul VASILESCU VASILE - din Direcţia a XI-a a relatat împrejurările în care au fost împuşcaţi, în februarie 1950, fără o sentinţă legală, doi cetăţeni pentru care s-au întocmit acte false care să justifice acţiunea.
- Maiorul CÎRSTOIU DUMITRU, căpitanul NENIŢOIU NICOLAE, căpitanul ŞTEFĂNESCU STELIAN şi serg. major VIŞAN ALEXANDRU - din cadrul fostei Direcţii regionale MAI Argeş, la 18 ianuarie 1960, în timp ce îl cercetau pe BIVOL DUMITRU din Cîmpulung Muscel, învinuit că ar deţine aur, i-au introdus o batistă în cavitatea bucală şi i-au aplicat mai multe lovituri în cap, în urma cărora acesta a încetat din viaţă.
- Plutonierul de miliţie ONISE VASILE, din fosta Direcţie a miliţiei Capitalei, a fost cercetat pentru săvîrşirea crimei de omor, întrucît în noaptea de 11/12 iulie 1965 a lovit-o puternic pe numita IOAN CORNELIA, care-l înjurase. În urma loviturii victima a fost proiectată cu capul de asfaltul străzii şi fiind transportată la spital, a încetat din viaţă.

  Nu s-a dat avizul de către conducerea MAI pentru a fi trimis în judecată.
- Căpitanul CĂIŞ GAVRIL şi lt. Major STANCIU MIRCEA, din fosta Direcţie a miliţiei regiunii Ploieşti, au fost cercetaţi pentru lovituri cauzatoare de moarte, deoarece la data de 22 septembrie 1965 în timp ce cercetau pe BĂRBULESCU ION, i-au aplicat mai multe lovituri care au provocat victimei un şoc traumatic şi apoi încetarea din viaţă.
- Maior IONESCU CORNEL de la Inspectoratul de securitate Dolj a arătat că, în 1959, locot. Colonel PETRESCU TOMA a torturat două persoane care ulterior au decedat, după care cu ajutorul medicului unităţii a încheiat acte false, atribuind decesul altor cauze.

  Despre persoane care au decedat în timpul anchetei ca urmare a bătăilor la care au fost supuse, au mai vorbit şi maiorul BRÎNZEI DUMITRU de la Inspectoratul de securitate Botoşani, maiorul CRACIUN JUNC de la Inspectoratul de securitate Dolj.
- Şeful postului de miliţie din comuna Valea Nucarilor plutonierul CONSTANTIN - deşi nu avea probe, a torturat un cetăţean care s-a dovedit ulterior nevinovat, strivindu-i degetele de la mînă.
- În 1957-1958 fostul procuror ZOIŢESCU GHEORGHE, de la Procuratura Bacău, exercita asupra persoanelor anchetate metode de constrîngere pentru obţinerea de probe. Acelaşi procuror a folosit, în trei procese, ca martor principal al acuzării, o informatoare a miliţiei, atribuindu-i în fiecare cauză alt nume, ajungîndu-se pe baza depoziţiilor ei la condamnarea celor trimişi în judecată.

- Foştii procurori CHIŢOIU IVAN şi PANCU VLADIMIR de la procuratura fostei regiuni Hunedoara, nesocotind cele mai elementare norme de conduită şi încălcînd dispoziţiile legii, au folosit metode abuzive în anchetarea unor cauze, lovind pe învinuiţi şi chiar pe martori, fapte pentru care au fost destituiţi din funcţie.

Anchetarea şi trimiterea în justiţie a unor oameni nevinovaţi

- DIOGHENIDE PETRE a fost arestat şi condamnat în 1954 pentru că ar fi adus injurii la adresa lui ALEXANDRU DRĂGHICI. A fost achitat în anul 1967 ca urmare a recursului în supraveghere. Maiorul DUMITRASCONIU NICOLAE de la Inspectoratul de securitate Bihor, relatează că în 1959 pentru fapte asemănătoare au mai fost condamnaţi la cîte 7 ani închisoare 2 ofiţeri de grăniceri.
  Tribunalul militar Craiova a condamnat cinci persoane învinuite că ar fi răspîndit manifeste subversive în anul 1958 la 5-10 ani închisoare corecţională. În anul 1963 au fost achitate în urma recursului la Tribunalul Suprem, deoarece la dosar nu erau probe din care să rezulte că cei în cauză ar fi săvîrşit faptele imputate. Învinuiţii au stat arestaţi, fără temei, timp de peste 5 ani.
  Procuratura militară Iaşi a cercetat şi trimis în judecată cinci persoane acuzate de a fi răspîndit manifeste prin care îndemnau la acţiuni duşmănoase împotriva regimului nostru. Au fost condamnate în anul 1958 la pedepse pînă la 25 ani muncă silnică, iar în anul 1963 după o detenţie de 5 ani în urma recursului în supraveghere au fost achitate deoarece nu existau probe din care să rezulte vinovăţia condamnaţilor.
- Maiorul CĂLINOIU ALEXANDRU – de la Inspectoratul de securitate Vaslui – a vorbit despre faptul că în procesul grupurilor MOCĂNAŞU şi GEORGESCU din fostul raion Negreşti, s-au folosit „martori de profesie". De asemenea, a arătat că la fostul raion Murgeni au fost arestate mai multe persoane care după o cercetare abuzivă au fost condamnate pe nedrept şi au executat 7 ani închisoare, pînă s-a rejudecat procesul şi s-a stabilit adevărul.
- Maiorul CHIRILĂ FLORIAN – de la Inspectoratul de securitate Bihor a arătat că în 1952 din ordinul lui FODOR TIBERIU fostul şef al raionului de securitate, a fost arestat şi trimis într-o colonie de muncă cetăţeanul NAGHI ALEXANDRU doar pentru faptul că avea acelaşi nume cu un infractor care decedase înaintea arestării.
- Maiorul DECEANU TUDOR – de la Inspectoratul de securitate Constanţa – a arătat că în perioada cît a lucrat la fostul raion Băneasa au „fabricat" aproape în fiecare comună cîte o „organizaţie". Afirmaţia a fost întărită şi de maiorul DRAGOMIR CONSTANTIN care a arătat că, la Constanţa, grupul „Ciocîrlia" a fost „fabricat" de ofiţerul NEGREA AUREL întrucît fostul şef al regiunii de securitate, gl. mr. BOLINTINEANU, făcea presiuni asupra anchetatorilor să scoată cu orice preţ grupuri contrarevoluţionare.
- În 1958, fostul director al Întreprinderii de exploatări miniere Valea Jiului – a fost arestat pentru sabotaj contrarevoluţionar şi ţinut la închisoare timp de 3 ani, iar pînă la urmă s-a constatat că este nevinovat.
- La 3 septembrie 1959 au fost arestaţi doi ingineri de la exploatarea minieră Baia-Borşa pentru infracţiunea de sabotare a economiei naţionale. Cu ocazia judecării s-a dovedit că aceştia sînt nevinovaţi şi în consecinţă au fost eliberaţi după o detenţie de 3 ani şi 4 luni.

- După fuga din țară a aviatorului PIȚURCĂ, din ordinul conducerii MAI, organele de contrainformații militare au arestat și anchetat 70 de piloți militari. Unii dintre aceștia au fost scoși din armată.
- Colonel MIHĂILĂ VASILE, șeful Direcției de Contrainformații militare a arătat că în 1959 au fost arestați ofițerii ȘTEFĂNESCU DUMITRU și BURTICĂ I. fiind bănuiți de spionaj, pe baza unor mărturii ireale. De asemenea, în anii 1959-1960 au fost arestați și anchetați un număr de 17 cadre din MFA care însă au fost puse în libertate din lipsă de probe.
- Maior GHEORGHIU MIRCEA din Direcția ALA a relatat faptul că a suferit în urma represiunilor exercitate asupra sa, fiind acuzat că ar fi dat armament și muniție la bandiții din munți. Timp de 43 de zile a fost ținut în picioare, în celulă, 17 ore pe zi pentru a recunoaște faptele ce i se imputau. A fost condamnat la 8 ani închisoare pe bază de documente false.
- Fostul procuror militar maior AVRAM GHEORGHE de la Procuratura de regiune militară București, a confirmat mandatul de arestare, emis de organele de anchetă MAI împotriva unei persoane învinuite că a săvîrșit infracțiunea de uneltire contra ordinei sociale, deși nu exista vreun temei pentru luarea acestei măsuri. După 200 zile de la arestare, s-a încetat procesul pentru inexistența faptei.
- Fostul procuror militar maior RĂSUCEANU MIHAI, de la Procuratura Militară București a confirmat mandatul de arestare emis de organele MAI împotriva unei persoane învinuite de săvîrșirea unei tentative de trecere frauduloasă a frontierei, pentru ca după 145 de zile să se înceteze procesul, constatîndu-se că fapta nu constituie infracțiune.
- Procurorul IACOBIȚĂ de la procuratura fostului raion Negrești, deși a infirmat inițial concluziile de învinuire, întocmite împotriva unei persoane pentru furt în dauna avutului obștesc, la stăruința fostului comandant al securității din Iași, le-a confirmat deși nu existau probe de vinovăție.
- În anul 1960, Tribunalul fostului raion Vînju Mare a condamnat la moarte pe HORNOIU MARIA pentru crima de omor prin cruzime. Fostul tribunal regional Oltenia a menținut hotărîrea. În urma recursului în supraveghere, s-a constatat că HORNOIU MARIA nu este vinovată, după o detenție de 7 ani și 2 luni.
- Judecătorul MICLEA CONSTANTIN, de la Tribunalul Municipiului București, arată că în 1956, cînd îndeplinea funcția de procuror militar șef al Regiunii a III-a militare, a găsit în aresturile celor 7 direcții regionale de securitate de pe teritoriul regiunii militare, oameni arestați de mulți ani, unii fără mandate de arestare, iar alții cu mandate emise de colonelul RÎPEANU de la Procuratura Generală, fără nici un fel de material de anchetă.

Metode brutale folosite de lucrători de securitate pentru recrutarea de informatori

- Maiorul VASILE NICOLAE de la Inspectoratul de securitate Prahova a arătat că, în 1958, unii ofițeri de securitate de la raionul Tîrgoviște au răpit un cetățean pentru recrutare, însă după 2 zile de presiuni acesta s-a sinucis. Pentru a ascunde adevărul, cu aprobarea șefului direcției regionale, cadavrul a fost dus în pădure unde a fost simulată sinuciderea prin spînzurare.
- Maiorul SASU VASILE – din Direcția a XI-a a arătat că, în 1954, pentru a recruta ca informator pe un inginer, s-a „fabricat" un manifest contrarevoluționar care ulterior i-a

fost plasat acestuia printr-o femeie. A fost anchetat şi bătut de către maiorul CARATA pînă cînd acesta şi-a „recunoscut" vina şi a acceptat să lucreze cu organele de securitate.

- Căpitanul LUŢĂ VASILE – de la Inspectoratul de securitate Prahova – a arătat că lt. Colonel FLOREA, actualul şef al Inspectoratului de securitate Dîmboviţa, a ascuns în locuinţa unei persoane un pistol pe care apoi „l-a găsit" la percheziţie şi s-a folosit de această situaţie pentru exercitarea de presiuni în vederea recrutării celui în cauză.
- Căpitanul CUCU STELIAN – de la Inspectoratul de securitate Prahova – a arătat că, în anul 1960, la raionul de securitate Adamclisi, s-au făcut presiuni asupra unui informator pentru a-l determina să dea informaţii ticluite. De teama urmăritorilor acesta a fugit de pe raza raionului, iar cînd a fost găsit s-a sinucis.

Abuzuri şi ilegalităţi comise împotriva unor cadre din unităţile MAI şi MFA

- MINEA STAN, general maior în rezervă, în prezent angajat civil la MFA a arătat că în timp ce îndeplinea funcţia de şef al Direcţiei de Informaţii, a fost arestat şi internat pentru tratament, la Spitalul Otopeni sub paza unor ofiţeri de securitate care, bolnav fiind, l-au bătut în repetate rînduri.
- Cpt. MOCANU NICOLAE – secretar al Comitetului UTC de la o unitate de cartografie a MFA a arătat că în 1962, un grup de 7 ofiţeri care lucrau la repararea unor aparate împreună cu un specialist din RDG, au fost trecuţi în rezervă pe motiv că unul dintre ei a întrebat despre nivelul de viaţă existent în RDG şi RFG.
- Lt. Colonel POPA CONSTANTIN – şeful Inspectoratului de securitate Neamţ – a arătat că în aprilie 1961 pe baza unui raport conţinînd date eronate, aprobat de DRĂGHICI, au fost reţinute mai multe cadre de miliţie, în frunte cu şeful organului, căpitanul JUMARA. În timpul cercetării s-a dovedit că ofiţerul comisese unele abateri care nu făceau obiectul trimiterii în judecată. După 3 luni de reţinere a fost pus în libertate, dar a fost scos din miliţie şi exclus din partid.
- Maiorul STANCU AUREL şi maiorul CERNAT GHEORGHE – de la Inspectoratele de securitate Prahova şi Dîmboviţa – au arătat că datorită metodelor folosite în anchetarea unor abateri, la fosta Direcţie regională MAI Ploieşti, fostul şef al raionului de securitate Băbeni – căpitanul DUMITRESCU şi locotenent PETRE de la raionul Buzău s-au sinucis.
- Fostul maior de securitate FRÎNCU GHEORGHE şi-a pierdut facultăţile mintale în urma măsurilor represive luate împotriva lui în timp ce a fost anchetat de organele de cadre din MAI.
- Lt. Colonel COSTACHE DUMITRU – din Comandamentul trupelor de securitate – a arătat că, timp de un an, nu i s-a permis să participe la viaţa organizaţiei de bază, pe motiv că a făcut parte din brigăzile internaţionale care au fost în Iugoslavia.
- Ofiţerii din trupele de securitate au vorbit despre ordinul 410/1955, dat de ALEXANDRU DRĂGHICI, prin care s-a interzis organelor de partid din trupele MAI să ia atitudine fermă faţă de lipsurile unor comandanţi sub pretextul că se încalcă principiul unităţii de comandă. Ordinul a dus la diminuarea rolului organizaţiilor de partid, la abandonarea principiului muncii colective, a întărit poziţia abuzivă a unor comandanţi.

31

[aprilie 1982]

Raport*

cu privire la concluziile desprinse în spiritul indicaţiilor conducerii partidului de a se reanaliza şi aprofunda problemele privind extinderea sectei „Meditaţia transcendentală" în ţara noastră

În urma aprofundării şi reanalizării datelor privind secta „Meditaţia transcendentală", s-au desprins următoarele concluzii:

1. Încercări de a se propaga activitatea sectei „Meditaţia transcendentală" în Republica Socialistă România au existat din anul 1976, cînd doi cetăţeni vest-germani (Wilhelm Kempe şi Walter Herbert), veniţi în ţară ca turişti, au contractat în acest scop persoane din judeţele Timiş şi Sibiu. Emisarii sectei au fost cercetaţi şi li s-a întrerupt şederea în ţară, fiind declaraţi persoane indezirabile, iar legăturile lor [au fost] identificate şi avertizate. Cazul însă nu a fost bine clarificat şi nici nu a rămas, în continuare, în atenţia unităţii de profil.

2. În luna mai 1977 a venit în ţară ca turist la staţiunea Neptun cetăţeanul francez de origine română Stoian Nicolae, împreună cu soţia, Murielle Eloz, cetăţeană franceză.

Stoian Nicolae este în vîrstă de 38 de ani şi a lucrat ca inginer electronist la Institutul de Proiectare pentru Automatizări din Bucureşti pînă în anul 1969, cînd, în urma unei călătorii turistice în Algeria, a refuzat să se întoarcă în ţară, stabilindu-se în Anglia, unde a fost angajat ca asistent de program la secţia română a postului de radio British Broadcasting Corporation (BBC). Prin căsătorie, a dobîndit cetăţenia franceză.

Din verificările efectuate a rezultat că, după trădare, Stoian Nicolae s-a aflat în atenţia fostei UM 0920, Brigada U, fiind lucrat prin dosar informativ pentru a se cunoaşte manifestările sale în rîndul emigraţiei şi a fost scos din preocupări în anul 1976.

Stoian Nicolae a revenit în Republica Socialistă România în decembrie 1977, aprilie şi august 1978, octombrie 1980 şi mai 1981, rămînînd în Bucureşti pînă la sfîrşitul lunii iulie,

---

* Arhiva Securităţii, Fond Informativ, dosar 197193, vol. III, f. 66 ş. urm., cu menţiunea „exemplar unic, copie după manuscris".

cînd i s-a întrerupt şederea în ţară, fiind apoi declarat indezirabil prin hotărîrea Comisiei guvernamentate de vize şi paşapoarte, dată după care nu a mai revenit în ţară[616].

616. Securitatea nu s-a mulţumit numai să îl declare „indezirabil" pe Nicolae Stoian, ci a organizat şi filarea sa, întocmindu-i-se lui şi soţiei dosarul de urmărire informativă (DUI) cu numele de cod „SÎRBU", întrucît era considerat „agent de spionaj", ambii fiind consideraţi emisari ai „sectei *Meditaţia transcendentală*". Pur şi simplu, structurile DSS au intrat în alertă maximă, în urma „identificării" cu totul deplasate a „Mişcării transcendentale" drept o sectă străină, o posibilă acoperire pentru o reţea de spionaj. Ca urmare, s-a dispus un vast program de măsuri, cu nr. D-3/00154.510, propus de şeful Securităţii Iulian Vlad şi aprobat în aprilie 1982 de către Tudor Postelnicu, prin care se prefigura, printr-o acţiune concertată a tuturor structurilor Securităţii, cu termen de execuţie permanent, urmărirea principalelor „legături" ale soţilor Stoian din România, „suspecte de trădare – RADA, MARGA, MAZILU, GOGU [numele de cod ale DUI deschise celor patru persoane – n.n.], precum şi a tuturor lucrătorilor din sistemul comerţului exterior şi din alte obiective, care au semnat angajament de aderare, în vederea clarificării suspiciunilor existente pe profil [de contraspionaj] şi pentru curmarea oricăror preocupări de activitate sectante". Mai mult, Securitatea a intensificat măsurile ei curente de supraveghere şi urmărire informativă a „diplomaţilor, ziariştilor, doctoranzilor, reprezentanţilor de firme comerciale şi turistice, a altor străini suspecţi că sînt cadre şi agenţi de spionaj şi a legăturilor acestora din rîndul cetăţenilor români, în special pe spaţiile american, englez, eleveţian, vest-german, canadian, francez, indian, spaniol, grec şi altele unde *Meditaţia transcendentală* are centre puternice – pentru a cunoaşte la timp dacă există preocupări pe linia acestei activităţi luate pentru curmarea şi demascarea ei". De asemenea, se specifica în programul de măsuri că în cadrul activităţii informativ-operative pe linia diverselor acţiuni ale Securităţii şi a „Programului de măsuri pentru prevenirea şi contracararea acţiunilor duşmănoase desfăşurate împotriva ţării noastre sub acoperire religioasă" (vezi partea a doua a acestui volum), se va urmări „obţinerea de date şi informaţii privind acţiuni ale *Meditaţiei transcendentale* asupra unor cetăţeni români, în ţară şi străinătate, ori preocupări de a crea şi folosi canale de legătură cu centrale din străinătate ale acestei secte", iar în „procesul supravegherii informative a străinilor – turişti, vizitatori la rude, specialişti şi comercianţi – şi a cetăţenilor români rezidenţi în străinătate, în special a celor din SUA, Anglia, Elveţia, Franţa, RFG, Canada, Spania şi Grecia unde secta dispune de centre puternice, se va urmări identificarea emisarilor trimişi cu sarcini în ţara noastră şi a cadrelor şi agenţilor de spionaj care acţionează sub acoperirea *Meditaţiei transcendentale*". Nevroza de partid produsă, se pare, la cel mai înalt nivel (al Cabinetului 2) de o activitate de neînţeles pentru activişti mărginiţi doar la frazeologia marxist-leninistă a dat de lucru serios, inclusiv compartimentelor tehnice ale Securităţii, care „vor acţiona, prin mijloace specifice, în vederea depistării persoanelor care practică *Meditaţia transcendentală*, în relaţii cu centrele sectei din străinătate precum şi pentru identificarea canalelor de legătură folosite de sectă în vederea introducerii ori scoaterii din ţară de materiale privind această activitate mistică şi aderenţii ei". S-au intensificat, bineînţeles, controalele la frontieră, care urmăreau depistarea celor care introduceau sau încercau să scoată din ţară materiale cu privire la „Meditaţia transcendentală", privită ca o tumoră care afectase intelectualii români şi care trebuia izolată, pentru a fi extirpată. Datele privind persoanele găsite cu asemenea materiale urmau să fie furnizate Centrului de Informare-Documentare şi Direcţiei I „împreună cu materialele reţinute". Măsurile s-au extins şi asupra românilor aflaţi în străinătate: prin UM 0195 şi UM 0544 (unităţile DIE) s-a decis să se întreprindă „măsuri specifice pentru apărarea cetăţenilor români aflaţi în străinătate, obţinerea de date şi informaţii cu privire la personalul şi emisarii sectei cu preocupări pe linia ţării noastre, precum şi în vederea cunoaşterii din timp a acţiunilor pe care *Meditaţia transcendentală* preconizează să le întreprindă împotriva RS România". În fine, o mică armată de informatori erau dirijaţi spre a afla date în legătură cu cei ce avuseseră o cît de mică legătură cu experimentul lui Nicolae Stoian: DSS, se spunea în planul de măsuri, „va acţiona ofensiv prin sursele BARBARA, TOMAZIAN, NANA, F. PLOIEŞTEANU şi altele pentru cunoaşterea grupărilor şi a persoanelor cu preocupări de parapsihologie, yoga şi

3. S-a stabilit că începînd din 1977 Stoian Nicolae a avut preocupări de a intra în legătură cu instituţii de stat şi cetăţeni particulari, pentru a crea în ţara noastră secta „Meditaţia transcendentală", sub acoperirea unei metode ştiinţifice de refacere după efort. În vara anului 1977, Stoian Nicolae s-a adresat ambasadei noastre de la Paris, respectiv ataşatului cultural Oancea Stelian, cerînd sprijin pentru a i se permite să organizeze la Bucureşti cursuri de „ştiinţa inteligenţei creatoare", o altă denumire de acoperire folosită de sectă.

Fără a verifica şi cunoaşte caracterul „Meditaţiei transcendentale", Oancea Stelian, la indicaţia şi aprobarea lui Ghibernea Marcel, ministru consilier din cadrul ambasadei, a înaintat Ministerului Afacerilor Externe propunerea de a se aproba trimiterea în ţară a lui Stoian Nicolae, împreună cu soţia, pentru a organiza cursurile preconizate. Direcţia pentru Cultură şi Presă din Ministerul Afacerilor Externe, respectiv directorul adjunct Puşcaş Gheorghe, a dat curs propunerii ambasadei, trimiţînd Ministerului Sănătăţii o adresă în care, după ce se arată că „Meditaţia transcendentală" s-a extins rapid în Occident, în Elveţia existînd chiar o universitate, iar un mare număr de oameni de ştiinţă se interesează îndeaproape de rezultatele acestei practici, solicită punctul de vedere pentru a se da un răspuns lui Stoian Nicolae.

După ce a obţinut părerea Academiei de Ştiinţe Medicale, Ministerul Sănătăţii a comunicat Ministerului Afacerilor Externe avizul său favorabil. În baza acestor avize, Ministerul Afacerilor Externe a comunicat ambasadei noastre la Paris că Stoian Nicolae poate veni în ţară pentru a organiza conferinţe cu specialişti români[617]. Astfel, în luna decembrie 1977, Stoian Nicolae a venit în ţară împreună cu soţia şi a intrat în legătură cu Ionescu Gheorghe, fost director al Institutului de Proiectare „Carpaţi", prin intermediul lui Maglăviceanu Virgil, fost instructor la cercul yoga de la acelaşi institut şi al altor elemente mistice din anturajul său. Cu sprijinul lui Ionescu Gheorghe, Stoian Nicolae a ţinut conferinţe în incinta institutului şi la Spitalul „Dr. Gheorghe Marinescu" şi a făcut primele iniţieri în activitatea sectantă, majoritatea celor racolaţi fiind din rîndul inginerilor şi tehnicienilor de la Institutul de proiectare „Carpaţi".

În luna mai 1978, la solicitarea lui Ionescu Gheorghe, soţia lui Petre Constantin, fost adjunct al Ministrului Educaţiei şi Învăţămîntului, a cerut numitului Bărbulescu Valeriu, fost şef al Oficiului relaţii externe şi studenţi străini ai Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului,

---

francmasonerie care călătoresc, au rude şi legături în străinătate, ori în rîndul bazei de lucru a contraspionajului şi care ar putea fi folosite de serviciile de spionaj pentru racolarea de agenţi şi acoperirea acţiunilor de spionaj-trădare" (*Program de măsuri pentru prevenirea şi contracararea activităţii ostile desfăşurate împotriva ţării noastre sub acoperirea sectei Meditaţia transcendentală*, Fondul Informativ - F.I., dosar 197193, vol. III, anexa nr. 2).

617. Ignorînd evidenţele, Securitatea nu avea nici o îndoială asupra faptului că are de-a face cu o sectă deosebit de periculoasă, ceea ce spune multe despre capacităţile de apreciere a celor aflaţi în fruntea DSS: „datele deţinute de organele de Securitate atestă faptul că, în contextul intensificării şi diversificării activităţii duşmănoase îndreptate împotriva Republicii Socialiste România, serviciile de spionaj şi organizaţiile reacţionare din străinătate au acţionat în ţara noastră sub acoperirea sectei *Meditaţia transcendentală*, ale cărei ritual şi practică oferă condiţii optime pentru desfăşurarea unor acţiuni de spionaj-trădare. În acest scop, agenţi de spionaj, emisari ai sectei, veniţi în ţară ca turişti şi vizitatori la rude, au propagat perceptele *Meditaţiei transcendentale* sub masca unei metode moderne de refacere fizică şi intelectuală şi au racolat la activitatea sectantă, pe bază de angajament scris, cetăţeni români din diverse domenii de activitate, cu precădere intelectuali, studenţi şi elevi" (*Programul de măsuri...*, f. 1).

să emită o adresă, în numele acestui oficiu, către centrala sectei din Elveţia, prin care Stoian Nicolae era autorizat să intre în contact cu instituţii din ţara noastră şi împuternicit să organizeze un curs de „dezvoltarea inteligenţei creatoare". Ca urmare, folosind aprobarea primită, în mai şi august 1978, Stoian Nicolae a venit în ţară şi, cu sprijinul lui Chiaburu Constantin, fost director al Combinatului „Fondul Plastic" şi al altor elemente racolate, a adresat memorii Ministerului Educaţiei şi Învăţământului, Institutului de cercetare pedagogică şi psihologică, Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice şi altor instituţii din Capitală, prin care a cerut să i se aprobe organizarea unor asemenea cursuri.

Din dispoziţia lui Mînzatu Ion, la Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie s-a organizat o întrunire cu spcialişti din diferite domenii de activitate, pentru a se analiza oportunitatea aplicării în practică a „Meditaţiei transcendentale". Deşi cu acest prilej s-a evidenţiat caracterul mistico-sectant al „Meditaţiei transcendentale", Mînzatu Ion nu a informat forurile competente şi nu a dispus nici o măsură de contracarare. Mai mult, ulterior Mînzatu Ion a aderat, cu angajament scris, la sectă, ceea ce a fost considerat de alte persoane drept o garanţie a „caracterului ştiinţific" al „Meditaţiei transcendentale".

Totodată, Stoian Nicolae a continuat activitatea de iniţiere în preceptele sectei cu diferite elemente, cu precădere de la Institutul de proiectare „Carpaţi", în incinta Institutului de Arhitectură „Ion Mincu" şi a Policlinicii „Cantacuzino", cu aprobarea conducerii acestor instituţii, obţinută prin intervenţiile lui Ionescu Gheorghe.

În noiembrie 1980, Stoian Nicolae a revenit la Bucureşti şi a înaintat un memoriu la CC al PCR, prin care solicita oficializarea „Meditaţiei transcendentale" în ţara noastră[618].

Primind acest memoriu spre avizare, Ministerul Educaţiei şi Învăţământului, prin fostul adjunct al ministrului Petre Constantin, l-a trimis la Institutul de Cercetări Pedagogice şi Psihologice pentru a fi analizat de specialiştii acestui institut.

Cu sprijinul unor elemente racolate, Stoian Nicolae l-a convins pe Radulian Virgiliu, fost director al Institutului de Cercetări Pedagogice şi Psihologice să instituie o comisie de specialişti, condusă de academicianul Ştefan Milcu şi profesor dr. Victor Săhleanu, care, analizînd cu uşurinţă datele prezentate de emisarul sectei, a concluzionat că „Meditaţia transcendentală are un caracter ştiinţific". Concluziile acestei comisii au fost înaintate Ministerului Educaţiei şi Învăţământului la data de 12 ianuarie 1981, cu propunerea de a se aproba „organizarea în cadrul Institutului de Cercetări Pedagogice şi Psihologice a unui experiment". A doua zi, fără a avea vreo aprobare, Radulian Virgiliu a organizat în incinta Institutului un „experiment" de „Meditaţie transcendentală", la care au participat mai multe persoane din institut şi din afară[619].

---

618. De reţinut naivitatea lui Nicolae Stoian, în totală contradicţie cu absurdul plan de măsuri pe care Securitatea l-a pus la punct nu numai împotriva lui, ci a tuturor celor care se arătaseră interesaţi de practicile de relaxare propuse de „Meditaţia transcendentală".

619. Singurul lucru de care se pare că se temea într-adevăr Securitatea e că se reuneau sub aceeaşi „umbrelă" intelectuali şi persoane înregimentate în sistem. Contaminarea osificatului corp birocratic comunist cu „practica" gîndirii ar fi putut provoca mult mai rapid o metastază a regimului, de care probabil că unii dintre cei implicaţi în acţiunile represive erau conştienţi. Este greu de spus însă dacă „Meditaţia transcendentală" a fost folosită ca pretext într-o acţiune de izolare a intelectualităţii sau a fost pur şi simplu rezultatul ignoranţei şi mărginirii. Oricare ar fi fost resorturile, rezultatul a fost acelaşi: „măsurile ferme întreprinse pînă în prezent au dus la prevenirea acţiunilor de spionaj sub acoperirea *Meditaţiei transcendentale* şi la curmarea

În urma acestui „experiment", la data de 20 ianuarie 1981, conducerea Institutului de Cercetări Pedagogice şi Psihologice a înaintat Ministerului Educaţiei şi Învăţământului un nou referat, prin care se susţine „caracterul ştiinţific al Meditaţiei Transcendentale" şi se propune menţinerea legăturii cu secta şi continuarea „experimentelor".

Pe baza acestor concluzii, la data de 21 ianuarie 1981, Ministerul Educaţiei şi Învăţământului, cu adresa nr. 13306 semnată de Marin Rădoi, fost adjunct al ministrului, a răspuns Secţiei Scrisori şi Audienţe a CC al PCR că „problema în cauză constituie un domeniu de reală valoare ştiinţifică" şi se propune „organizarea în cadrul Institutului de Cercetări Pedagogice şi Psihologice a unui experiment".

Încurajat de concluziile specialiştilor Institutului de Cercetări Pedagogice şi Psihologice, Stoian Nicolae a acţionat în continuare asupra lui Burada Corneliu, fost adjunct al ministrului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, pentru organizarea unor „experimente" şi în acest minister.

Adîncirea verificărilor noastre a scos în evidenţă noi elemente faţă de raportul precedent. Astfel, la 18 ianuarie 1981, Burada Corneliu l-a primit pe Stoian Nicolae la domiciliul său, unde atît el, cît şi membrii familiei au fost iniţiaţi în activitatea sectei.

La 21 ianuarie 1981, cu aprobarea scrisă a tovarăşului ministru Vasile Bulucea, Burada Corneliu a organizat în incinta Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor o întîlnire cu Stoian Nicolae, la care au participat nouă cadre de conducere şi specialişti din acest minister. În nota de convorbiri înaintată ministerului, Corneliu Burada menţionează că a adus mulţumiri lui Stoian Nicolae pentru expunerea făcută şi că „metoda prezintă interes pentru Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, însă trebuie aplicată practic".

La 23 ianuarie 1981, Burada Corneliu a prezentat tovarăşului ministru Vasile Bulucea un raport, în care susţine că în baza aprobării primite „s-a supus împreună cu familia instructajului şi experimentului", urmînd ca după practicarea „Meditaţiei transcendentale" pe un termen mai lung, să facă propuneri „pentru a hotărî asupra modului în care să se

---

şi demascarea acestei activităţi sectante. Date fiind gradul de periculozitate socială determinat de racolarea unor persoane cu pregătire superioară din Capitală şi provincie, precum şi faptul că unele persoane demascate nu au renunţat la activitatea sectantă, acţionînd în continuare, în mod clandestin, în vederea racolării de noi aderenţi, se impune elaborarea şi aplicarea prezentului program de măsuri, care are ca obiect perfecţionarea activităţii informativ-operative de Securitate în rîndul: a) cetăţenilor români care au aderat la *Meditaţia transcendentală* şi al altor legături ale emisarilor acestei secte; b) persoanelor care îşi desfăşoară activitatea în sectoarele de învăţămînt, artă, cultură, medicină, psihologie, institute de cercetare şi proiectări, în rîndul membrilor cercurilor yoga şi al cetăţenilor cu preocupări parapsihologice, cu antecedente francmasonice ori cu tendinţe mistice orientale; c) turiştilor, vizitatorilor la rude, comercianţilor, specialiştilor şi altor categorii de străini care pot servi de acoperire emisarilor sectei. Măsurile ce vor fi întreprinse pe această linie au ca scop: a) curmarea cu operativitate a activităţii de *Meditaţie transcendentală* organizată pînă în prezent în ţara noastră, destrămarea anturajelor formate, demascarea sectei şi a principalilor ei aderenţi; b) prevenirea, cunoaşterea şi curmarea oricăror acţiuni de reluare a preocupărilor de propagare a perceptelor sectei, identificarea şi neutralizarea emisarilor ei; c) depistarea, controlarea şi curmarea acţiunilor de spionaj-trădare desfăşurate sub acoperirea *Meditaţiei transcendentale*" (*Program de măsuri...*, f. 1, 2). De prisos să mai spunem că, în ciuda tuturor eforturilor, nu s-a documentat nici un caz de spionaj; în schimb, s-au desfiinţat ori s-a limitat activitatea unor institute de cercetări, iar cîteva sute de intelectuali au făcut obiectul unor măsuri represive, incluzînd anchetarea lor de către Securitate, fără vreo bază reală.

procedeze în viitor". Se deprinde concluzia că tovarăşul ministru Vasile Bulucea a cunoscut şi aprobat acţiunea lui Stoian Nicolae împreună cu Burada Corneliu în Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor şi că a fost informat în scris despre aderarea lui Burada Corneliu şi a familiei sale la sectă. Cu toate acestea, la 19 aprilie 1982, tovarăşul ministru Vasile Bulucea a înaintat o notă la CC al PCR în care se arată că Burada Corneliu a încălcat prevederile Legii nr. 23, „a introdus un transfug în minister" şi s-a înscris împreună cu familia într-o sectă ilegală, ca şi cum nu ar fi cunoscut şi aprobat aceste fapte.

Primind promisiuni din partea elementelor racolate că demersurile făcute vor fi soluţionate favorabil, în luna mai 1981 Stoian Nicolae a revenit în ţară şi, după o nouă preocupare de oficializare a activităţii sectante făcută printr-un memoriu adresat CC al UTC, cu sprijinul ing. Stanca Mihail Nicolae, şeful Oficiului de calcul al Întreprinderii de Montaj şi Service pentru Automatizări şi Telecomunicaţii Bucureşti, a încercat să-l determine pe Adrian Păunescu să publice în revista „Flacăra" un material de popularizare a „Meditaţiei transcendentale". Menţionăm că acţiunea respectivă a fost prevenită[620].

620. În schimb, în *Flacăra* a apărut un articol în apărarea lui Marin Sorescu. După cum relevă rapoarte informative din arhivele fostei Securităţi, măsurile împotriva celor ce au participat „la unele activităţi de Meditaţie transcendentală" au fost extrem de dure. Catrinel şi Andrei Pleşu, Mihail Şora (membru PCR din ilegalitate) şi mulţi alţii au fost excluşi din partid şi daţi afară din serviciu, interzicîndu-li-se şi dreptul de semnătură. Măsurile au fost considerate abuzive de majoritatea celor vizaţi, dar şi de mediile culturale în ansamblul lor. Soţii Pleşu se gîndeau, conform aceloraşi surse, să solicite plecarea definitivă din ţară - lucru pe care de altfel nu-l doreau, dar spre care erau împinşi. Unele voci au apreciat că această vînătoare împotriva unei părţi a intelectualilor urmăreşte supunerea treptată a intelectualităţii unei „noi lumi" dictate de regim. Mircea Dinescu, de pildă, socotea că „totul constituie un pretext pentru înlăturarea oamenilor de cultură incomozi şi justificarea duritâţilor viitorului Congres al culturii şi educaţiei socialiste". Un diagnostic exact. Măsurile supradimensionate au creat nemulţumiri care nu au reuşit să se coalizeze într-un protest comun. Cei intraţi în vizorul Securităţii au fost practic împiedicaţi (cu mici excepţii) pînă în 1989 să îşi exercite profesiile pentru care erau pregătiţi. De pildă, doamna Aurora Liiceanu, care în 1982 lucra la Institutul de cercetări pedagogice şi psihologice, fiind cercetător ştiinţific principal III, a fost dată afară din serviciu. În Decizia nr. 1143 din 5 mai 1982, în fapt un formular-tip unde era completat pur şi simplu numele celui vizat se arăta: „avînd în vedere abaterile grave săvîrşite de un număr însemnat de persoane încadrate în muncă la Institutul de cercetări pedagogice şi psihologice din Bucureşti, prin participarea la activitatea unei secte religioase, fapt pentru care au devenit incompatibile cu calităţile funcţiilor de cercetare în probleme de învăţămînt şi educaţie; văzînd prevederile art. 130 (1) lit. i din Codul muncii; în baza prevederilor Ordinelor ministrului educaţiei şi învăţămîntului nr. 2685/1982 şi 2738/1982, directorul Institutului de cercetări pedagogice şi psihologice din Bucureşti decide desfacerea contractului de muncă [...] cu interzicerea de a mai desfăşura activitate în învăţămînt şi cercetare ştiinţifică, pentru abaterile grave săvîrşite prin participarea la activitatea unei secte religioase organizată de un cetăţean străin". Aurora Liiceanu a atacat în justiţie fără succes această decizie. Singurul loc de muncă unde a fost acceptată apoi a fost acela de muncitoare necalificată la Întreprinderea Textilă „Suveica" din Bucureşti, cu un salariu tarifar de 7 lei şi 40 bani pe oră. Cînd, în 1990, a trimis Procuraturii Generale un memoriu, i s-a răspuns prin adresă oficială că „am examinat hotărîrile judecătoreşti pronunţate în dosarul la care vă referiţi şi am constatat că acestea sînt temeinice şi legale". Solicitarea de recurs extraordinar i-a fost de asemenea ulterior refuzată, sub motiv că „s-a constatat că termenul legal pentru declararea recursului extraordinar este expirat"... (mulţumim doamnei Liiceanu, pentru amabilitatea cu care ne-a pus la dispoziţie aceste date. Vezi şi *Cartea Albă*..., pp. 248-249).

Neprimind aprobările solicitate, Stoian Nicolae, sprijinit efectiv încă de la începutul activităţii sale de către Chiaburu Constantin, a început să acţioneze în afara cadrului oficial, în mod clandestin, pentru racolarea de adepţi, folosind locuinţele unor persoane aflate sub influenţa sa, în mod deosebit la domiciliul lui Chiaburu Constantin.

În această fază, respectiv din luna iunie 1981, organele de Securitate, nelăsîndu-se influenţate de aprobările date de instituţiile menţionate şi de aprecierile că „Meditaţia transcendentală" ar avea un caracter ştiinţific şi sesizîndu-se de preocupările ilegale ale lui Stoian Nicolae, au iniţiat o serie de măsuri specifice de documentare[621], pentru a se face demersuri la organele superioare în vederea curmării acestei activităţi.

Raportăm că, după aprofundarea cercetărilor, s-a constatat că organele de Securitate au cunoscut despre preocupările lui Stoian Nicolae încă din decembrie 1977, cînd lt. Busuioc Mihai din Securitatea Municipiului Bucureşti, care răspundea pe linia muncii specifice de Institutul de Proiectare „Carpaţi" a fost informat despre ţinerea cursurilor de iniţiere de la Spitalul „Dr. Gheorghe Marinescu". Avînd consimţămîntul fostului director Ionescu Gheorghe, ofiţerul a asistat în mod acoperit la prima expunere făcută de emisar, împreună cu participanţii din cadrul Institutului de Proiectare „Carpaţi".

La patru zile după această expunere, lt. Bucuioc Mihai a făcut raport, în care a propus să i se aprobe participarea în continuare la aceste acţiuni, pentru a înregistra pe

621. DSS a trecut la alcătuirea unei evidenţe a persoanelor care au folosit sau numai şi-au declarat intenţia de a folosi practica de relaxare propusă prin „Meditaţia transcendentală", cît şi a „emisarilor sectei, cunoscuţi că acţionează pentru proliferarea perceptelor sectei în ţara noastră". S-au centralizat, analizat şi valorificat informaţiile „privind activitatea acestor persoane", s-a „studiat evoluţia situaţiei operative pe profil", asigurîndu-se „eficienţa măsurilor de cunoaştere, prevenire şi neutralizare impuse de situaţia operativă". Limba de lemn a Securităţii ascundea realitatea mult mai prozaică a supravegherii şi urmăririi informative a tuturor persoanelor care avuseseră o cît de mică legătură cu „Meditaţia transcendentală", ca şi a membrilor familiilor acestora. Supravegherea şi interdicţiile au cuprins treptat şi alte zone care nu aveau nimic în comun cu „Meditaţia transcendentală", în afara faptului că, probabil, raţiunea practicării lor „scăpa" puterii de pricepere a Securităţii: „reţeaua de investigaţii a Inspectoratului Municipiului Bucureşti şi a organelor teritoriale de Securitate va fi instruită să semnaleze orice preocupări de a practica ori prolifera preceptele sectei *Meditaţia transcendentală*, yoga ori ritualuri de insipiraţie orientală, grupările create şi locurile în care se organizează asemenea activităţi. Persoanele cunoscute că au sprijinit emisarii sectei ori s-au aflat sub o puternică influenţă a acestora vor fi urmărite informativ pînă se va stabili cu certitudine că au încetat definitiv activitatea sectantă şi pentru a se cunoaşte în profunzime substratul subversiv al acţiunilor întreprinse sub această acoperire". Se dispunea intensificarea activităţii informativ-operative pentru „depistarea şi neutralizarea emisarilor sectei şi a persoanelor care au aderat la *Meditaţia transcendentală*, în rîndul categoriilor vizate de această sectă – în special din sectoarele de învăţămînt, artă, cultură, medicină, psihologie şi dintre persoanele cu preocupări de parapsihologie, yoga şi mistico-religioase, al legionarilor etc.; reţeaua informativă din mediile vizate de *Meditaţia transcendentală* pentru recrutarea de aderenţi – în special din sectoarele de învăţămînt, artă, cultură, medicină, institute de proiectare şi cercetări, în cercuri yoga şi în rîndul persoanelor cu preocupări orientale – va fi dirijată să semnaleze orice preocupări de legătură cu secta şi cu emisari ai acesteia sau de propagare şi practicare a acestei activităţi sectante în ţara noastră. În acelaşi scop, potenţialul informativ va fi completat cu noi surse recrutate dintre persoanele care au aderat la sectă ori cu posibilităţi de informare în rîndul acestora", se arăta în *Planul de măsuri* al Departamentului Securităţii Statului (f. 4-5), care amestecă de-a valma psihologia, arta, cultura, medicina şi... legionarii.

bandă magnetică tehnica „Meditaţiei transcendentale", în scopul descifrării caracterului activităţii desfăşurate de Stoian Nicolae, care la timpul respectiv nu era cunoscută.

În conformitate cu reglementările existente în anul 1977, lucrarea cetăţenilor străini intra prioritar în competenţa fostei Direcţii Generale de Informaţii Externe, respectiv UM 0920, care a fost informată despre prezenţa lui Stoian Nicolae în ţară şi preocupările sale. Pînă în anul 1976, Stoian Nicolae a fost în atenţia acestei unităţi, cînd cazul a fost închis fără a mai fi semnalat pentru a fi urmărit în continuare.

În această perioadă, Securitatea Capitalei s-a mulţumit cu trimiterea informaţiei la unitatea sus-menţionată, iar raportul cu propuneri făcut de lt. Busuioc Mihai a fost clasat la dosar. Acest raport a fost găsit în iunie 1981, cînd, conform ordinelor primite, unitatea de contraspionaj a dat caracter organizat acţiunii, deoarece începînd din anul 1980 s-au stabilit noi orientări de muncă privind urmărirea străinilor, fiind abrogată şi reglementarea potrivit căreia persoanele din categoria lui Stoian Nicolae, respectiv fugarii, erau daţi în răspunderea exclusivă a aparatului de informaţii externe.

Din decembrie 1977 pînă în iulie 1981, cînd activitatea sectei a fost lichidată, au fost racolate 371 de persoane, din care 357 pe bază de angajament scris de menţinere a conspirativităţii activităţii sectante şi 14 persoane cărora nu li s-au găsit angajamentele, ci numai formularele de verificare a modului în care cei iniţiaţi practicau „Meditaţia transcendentală", întocmite individual, după participarea la şedinţele rituale.

Menţionăm că cele 371 persoane au participat în prezenţa lui Stoian Nicolae la 1-4 activităţi de ritual sectant, desfăşurate într-o anumită ţinută şi în încăperi amenajate în mod specific, care evidenţiau pregnant caracterul mistico-religios al „Meditaţiei transcendentale". Aderarea acestor persoane la activitatea sectei, eşalonată pe ani, se prezintă astfel: 36 în 1977, 78 în 1978, 9 în 1980 şi 248 în 1981.

Angajamentele şi formularele de verificare a modului în care cei iniţiaţi practică „Meditaţia transcendentală" au fost întocmite de persoanele racolate, după cum urmează: 46 la Spitalul „Dr. Gheorghe Marinescu" şi Institutul de Proiectare „Carpaţi"; 34 la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu"; 47 la Policlinica „Dr. Cantacuzino"; 63 la Institutul de Cercetări Pedagogice şi Psihologice, iar la domiciliul unor persoane - 181, din care 113 la domiciliul lui Chiaburu Constantin.

*

La activitatea acestei secte s-au înscris 5 cadre şi personal muncitor din Ministerul de Interne şi 4 din Ministerul Apărării Naţionale. Din Ministerul de Interne, un rol negativ l-a avut fostul lt. col. dr. Rădulescu Mircea, care, pe fondul activităţii sale profesionale de medic psihiatru şi al preocupărilor sale pentru gimnastica medicală yoga, a completat angajamentul de aderare la sectă şi a participat la şedinţa de iniţiere, după care, ajungînd la concluzia că este vorba de o metodă neştiinţifică, nu a mai participat, însă nu a raportat.

De asemenea, un rol negativ, cu încercări de a atrage şi alte cadre, l-a avut fostul maior Cercel Ion, care încă din anul 1977 a participat la activitatea sectei, împreună cu persoanele racolate de la Institutul de Proiectare „Carpaţi", iar în mai 1978 a completat angajament de aderare.

Raportăm că în ianuarie 1981, Cercel Ion a intrat în contact cu Stoian Nicolae la domiciliul lui Chiaburu Constantin, unde a luat cunoştinţă de conţinutul memoriului adresat de emisar la CC al PCR. Ulterior, Chiaburu Constantin i-a solicitat lui Cercel Ion ajutor pentru a se face demersuri şi pe linia Ministerului de Interne pentru a se primi răspuns la acest memoriu, procedînd astfel:

- în luna ianuarie 1981, Cercel Ion l-a căutat pe tovarăşul gl. lt. Nicolae Pleşiţă şi i-a relatat că are de predat nişte materiale privind preocupările unui cetăţean străin, precum şi un memoriu adresat de acesta CC al PCR, care ar putea prezenta interes pentru Centrul de Informaţii Externe, fără a spune că este vorba de o activitate sectantă la care el aderase de aproape patru ani. Tovarăşul gl. lt. Nicolae Pleşiţă a dispus ca un ofiţer din UM 0544, respectiv maiorul Priboi Ristea, să intre în contact cu Cercel Ion, să preia materialele şi să vadă ce alte probleme are de raportat. După primirea acestor materiale, pentru a se edifica mai bine, maiorul Priboi Ristea[622] a luat legătura şi cu numitul Chiaburu Constantin, care i-a predat o notă din care rezultau preocupările sale de a sprijini proliferarea „Meditaţiei transcendentale", care, „chipurile", ar fi fost susţinută de Ministerul Educaţiei şi Învăţământului şi Ministerul Sănătăţii, că cetăţeanul străin este împuternicit prin adresa Ministerului Educaţiei şi Învăţământului să acţioneze legal şi că mai era nevoie doar de o confirmare de la CC al PCR.
- În luna iunie 1981, Direcţia de contraspionaj a obţinut primele informaţii care atestau clar caracterul şi scopul activităţii desfăşurate de Stoian Nicolae.

Aceste informaţii au fost raportate conducerii Departamentului Securităţii Statului şi s-au stabilit măsuri imediate de verificare şi documentare a cazului, în vederea neutralizării activităţii lui Stoian. Acţiunea de verificare şi documentare a fost permanent controlată la nivelul conducerii Departamentului Securităţii Statului, fiind intensificată urmărirea lui Stoian Nicolae şi organizată activitatea de identificare şi verificare a tuturor celor racolaţi la sectă. Concomitent, s-au dispus măsurile ce se impuneau pentru demascarea activităţii sectante. În acest sens, Direcţia de Contraspionaj şi Direcţia de Informaţii interne au obţinut probe ce atestau acţiunile nocive ale fugarului şi identificarea persoanelor racolate.

În baza probelor obţinute (materiale de ritual şi propagandă mistică, angajamentele de aderare şi formularele de verificare a modului în care cei iniţiaţi practică „Meditaţia transcendentală" completate de persoanele racolate etc.), pentru curmarea activităţii sectei au fost luate următoarele măsuri:

- Tovarăşii gl. lt. Iulian Vlad, secretar de stat şi gl. mr. Aristotel Stamatoiu, şeful Direcţiei de Contraspionaj, au prezentat, la data de 17 iulie 1981 ministrului de Interne un raport cu propuneri de a se aproba informarea CC al PCR, cercetarea informativă a lui Stoian Nicolae şi întreruprea dreptului de şedere în ţara noastră a acestuia, cercetarea şi percheziţionarea la domiciliu a unor persoane care au sprijinit activitate clandestină a lui Stoian Nicolae şi confiscarea materialelor compromiţătoare.
- La data de 17 iulie 1981, tovarăşul ministru George Homoştean a informat CC al PCR, respectiv pe tovarăşul Ilie Rădulescu, printr-o notă detaliată privind caracterul mistico-religios al „Meditaţiei transcendentale", acţiunile întreprinse de Stoian Nicolae şi un tabel cu unele cadre din nomenclatură antrenate, cu propunerea de a se lua măsuri pe linie de partid şi de stat asupra celor care s-au lăsat atraşi în această activitate. Tovarăşul Ilie Rădulescu, în rezoluţia pusă pe materialul înaintat, ce a fost returnat la data de 9 octombrie 1981, menţionează că „s-a discutat cu adjunctul ministrului educaţiei şi învăţământului Petre Constantin şi s-au luat măsuri".

622. Acest maior din cadrul DIE a avut un rol esenţial în declanşarea măsurilor împotriva celor ce aveau o cît de mică legătură cu practica „Meditaţiei transcendentale", de pe urma cărora au avut de suferit peste 300 de intelectuali, ca şi prestigioase insituţii de cultură şi cercetare din România.

- O notă similară cu aceste probleme, la care s-a anexat şi tabelul cu 37 persoane din Institutul de Proiectare „Carpaţi" a fost prezentată la 22 iulie 1981 şi tovarăşul Iosif Banc. Nu cunoaştem măsurile care au fost dispuse după primirea materialului.
- De asemenea, a fost informat Comitetul de partid al Municipului Bucureşti, respectiv tovarăşul Gheorghe Pană, printr-o notă în august 1981 şi alta în martie 1982.
- Au fost trimise organelor de partid toate angajamentele şi formularele de verificare a modului în care persoanele implicate practică „Meditaţia transcendentală", pentru luarea măsurilor ce se impun.
- Principalele legături ale lui Stoian Nicolae au fost audiate şi destrămate anturajele formate de acestea.
- Pentru demascarea caracterului nociv şi mistico-religios al acestei secte, în revista „Pentru patrie" au fost publicate unele materiale.
- Au fost luate măsuri specifice de Securitate pentru supravegherea legăturilor apropiate ale lui Stoian Nicolae şi prevenirea oricăror preocupări de continuare a unei asemenea activităţi mistice.
- Asupra celor 5 cadre ale Ministerului de Interne care au participat la sectă s-au luat măsuri pe linie de partid şi de comandă.
- S-a întocmit şi se aplică un program specific activităţii de Securitate, pentru prevenirea unor astfel de activităţi[623].

623. Prin planul de măsuri, s-a dispus ca „unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, potrivit competenţelor, vor intensifica activitatea informativ-operativă pentru identificarea persoanelor care vor încerca să propage perceptele *Meditaţiei transcendentale* ori să adere la această sectă şi vor acţiona cu toată fermitatea în vederea neutralizării lor. În cazul acestor măsuri: a) vor informa organele de partid şi conducătorii organizaţiilor socialiste cu privire la activitatea sectantă a persoanelor identificate, pentru a lua măsuri de competenţa lor; b) persoanele care au aderat la sectă vor fi supravegheate informativ pentru a stabili modul în care au fost respectate prevederile legale privind relaţiile cu străinii şi apărarea secretului de stat; cum s-a realizat racolarea; mantra primită; dacă activitatea sectantă a servit ca acoperire pentru acţiuni de spionaj-trădare sau alte forme de activitate ostilă statului; dacă în urma acţiunilor de prevenire întreprinse au renunţat definitiv la activitatea sectantă, ori se impune a fi luate în continuare măsuri pentru determinarea lor să renunţe definitiv la această activitate şi destrămarea anturajelor formate; c) în cazul cînd, în scop de prevenire, se impune audierea unor persoane din categoria celor de mai sus, care întreţin relaţii cu străini, au rude şi relaţii în exterior, au fost în străinătate în interes oficial sau particular ori sunt deţinătoare de date secrete de stat, această măsură se va lua cu participarea unui ofiţer de la compartimentul de contraspionaj". Cum precizam, nu s-a descoperit însă nici un spion. Securitatea a luat măsura urmăririi lui „RIN, RAE şi CUCU" (pseudonimele unor persoane „care au acţionat intens ori l-au sprijinit pe SÎRBU[Nicolae Stoian – n.n.] emisarul sectei, în vederea propagării perceptelor sectante şi racolării de noi adepţi). Se vor iniţia măsuri informativ-operative complexe, inclusiv combinaţii informative pentru a stabili cu certitudine dacă aceştia au încetat definitiv orice preocupare de *Meditaţie transcendentală* şi pentru a menţine legătura cu centrele şi emisarii sectei. În cadrul activităţii pe profil în obiectivele din răspundere unde există persoane demascate ori sancţionate pentru aderare la *Meditaţia transcendentală*, se va urmări permanent reacţia lor la măsurile luate şi dacă au încetat definitiv orice preocupare sectantă [...]. Se asigură publicarea în presa centrală şi locală de materiale care să demaşte activitatea sectei *Meditaţia transcendentală* şi a persoanelor care au sprijinit ori promovat activ proliferarea preceptelor sectante". Totodată, se organiza urmărirea informativă „a lui CORBU şi a soţiei sale [probabil Andrei Pleşu – n.n.], luînd măsuri informativ-operative ferme pentru a curma definitiv orice preocupări sectante. Se intensifică supravegherea informativă în Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Ministerul

Aprofundarea cercetărilor şi a analizei a condus la concluzia că prin măsurile întreprinse de organele de Securitate s-au prevenit principalele obiective urmărite a fi realizate de secta „Meditaţia transcendetală" în România, prin intermediul lui Stoian Nicolae.

Astfel:

a) s-a contracarat încercarea de a se oficializa activitatea sectantă sub acoperirea unei metode ştiinţifice de refacere după efort. La data intervenţiei organelor noastre existau avize favorabile din partea tuturor forurilor de specialitate solicitate în acest sens;
b) s-a împiedicat constituirea unui „comitet naţional de Meditaţie transcendentală";
c) s-a prevenit crearea unor centre preconizate la Craiova, Cluj, Iaşi şi Timişoara;
d) s-a curmat activitatea lui Stoian Nicolae pe linia pregătirii de instructori;
e) au fost prevenite unele organe de presă solicitate să facă publicitate activităţii sectante.

Raportăm că reţinem cu toată răspunderea neajunsurile şi lipsurile existente în activitatea organelor de Securitate, care nu au permis curmarea acestei activităţi în faza iniţială, precum şi învăţămintele şi măsurile ce se impun pentru ca acestea să nu se mai repete[624].

Industriei Uşoare, Centrala sticlei şi ceramicii fine, institute de cercetare şi proiectare şi în alte organizaţii socialiste date în răspundere, pentru identificarea şi neutralizarea persoanelor care au aderat la *Meditaţia transcendentală*". S-a luat şi iniţiativa transmiterii „unităţilor interesate a unei note documentare privind secta *Meditaţia transcendentală*, care să fie folosită în vederea instruirii ofiţerilor cu atribuţiuni pe linia acestui program de măsuri şi pentru informarea organelor de partid şi conducerilor organizaţiilor socialiste, unde există persoane racolate" (*Program de măsuri..., passim*).

624. În „dispoziţiile finale" ale planului de măsuri (f. 10-11), se arăta: „în scopul instituirii unei concepţii mai ofensive şi unitare de muncă, unităţile centrale şi teritoriale de Securitate vor coopera îndeaproape pentru aplicarea prezentului program şi vor exercita atribuţiile ce le revin din prezentul program potrivit principiului muncii în obiectiv-problemă, cu respectarea strictă a profilului de muncă. În executarea sarcinilor ce le revin, unităţile centrale şi teritoriale de securitate vor face un schimb operativ de informaţii potrivit competenţelor şi profilului fiecăreia. În cazul persoanelor care, datorită schimbării locului de muncă sau al domiciliului, urmează să fie incluse în baza de lucru şi altor compartimente de muncă, în termen de 15 zile de la producerea schimbării, se vor transmite unităţilor interesate datele. Unităţile centrale şi teritoriale de securitate vor coopera, după caz, cu organele de miliţie în vederea prevenirii, cunoaşterii şi curmării activităţii sectei *Meditaţia transcendentală*, cu asigurarea deplină a conspirării metodelor de muncă specifice. Datele şi informaţiile obţinute cu privire la activitatea sectei *Meditaţia transcendentală* şi aderenţii ei se vor concentra la Direcţia a III-a [Contraspionaj – n.n.], care, după analiză, în funcţie de interesul operativ pe care îl prezintă, le va trimite spre exploatare unităţilor de securitate interesate. Direcţia a III-a va coordona măsurile în această problemă şi va raporta anual şi ori de cîte ori este nevoie, Biroului executiv al Consiliului de conducere al Departamentului Securităţii Statului stadiul activităţii, concluziile desprinse şi măsurile ce se impun a fi întreprinse în continuare. Biroul executiv al Consiliului de conducere al Departamentului Securităţii Statului va analiza, anual sau ori de cîte ori este nevoie, modul în care se execută prevederile prezentului program de măsuri. Serviciul Independent Secretariat – Juridic va difuza şefilor unităţilor de Securitate, prezentul program de măsuri, în părţile ce-i privesc. Activitatea de securitate desfăşurată pentru aplicarea prezentului program de măsuri va purta numele de cod ZBURĂTORII". Acţiunea „Zburătorii" a provocat, fără îndoială, traume dureroase în viaţa unor intelectuali de marcă ai României, fiind o pagină glorioasă a luptei duse de Securitate împotriva culturii române şi una dintre cele mai penibile acţiuni de contraspionaj.

32

30 ianuarie 1985

Raport privind pe Ursu Gheorghe Emil*

Ursu Gheorghe Emil este născut la 1 iulie 1926, în Soroca – URSS, căsătorit, are 2 copii majori (unul plecat legal din ţară şi stabilit în SUA în anul 1963) neîncadrat politic, fără antecedente penale, inginer proiectant la Institutul de Cercetare şi Proiectare pentru Sistematizare, Locuinţe şi Gospodărire Comunală din Bucureşti.

În luna decembrie 1984, în urma măsurilor informativ-operative luate, Direcţia a II-a a intrat în posesia unui înscris (registru) redactat de Ursu Gheorghe Emil, ce conţine grave afirmaţii duşmănoase şi denigratoare în legătură cu lucrările Congresului al XIII-lea al PCR, pe care îl păstra în institut într-un loc accesibil şi altor persoane. Din cercetarea în stare de libertate a celui în cauză, ascultarea unor persoane de la locul său de muncă şi din percheziţiile efectuate au rezultat următoarele:

1) De mai mulţi ani, Ursu Gheorghe Emil ţine în vederea publicării un jurnal în care, pe parcursul timpului, a făcut numeroase consemnări ce denigrează realităţile din ţara noastră, politica internă şi externă a statului român, înserînd şi comentarii duşmănoase din emisiunile postului de radio autointitulat „Europa Liberă". Însemnările mai conţin şi grave manifestări de calomniere şi defăimare a conducerii de partid şi de stat (anexa nr. 1)[625].
2) Din anul 1974 întreţine legături cu elemente din emigraţia reacţionară română de la Paris, comentatori ai postului de radio autointitulat „Europa Liberă" de la care a primit şi introdus în ţară, în anii 1974 şi 1978, mai multe tipărituri în limba română, cu conţinut anticomunist (anexa nr. 2).
3) În anii 1978 şi 1981, cu ocazia unor călătorii, turistice efectuate în străinătate a furnizat postului de radio autointitulat „Europa Liberă" două materiale în care a comentat de pe poziţie duşmănoasă măsurile luate de partid în domeniul construcţiilor civile, cît şi lucrările Conferinţei Naţionale a Scriitorilor din România, ce au făcut obiectul mai multor emisiuni.

---

* Raportul cu nr. D/0290247 din 30 ianuarie 1985 face parte din arhiva personală a lui Andrei Ursu, fiul inginerului Ursu.

625. Manuscrisul jurnalului a fost distrus în iunie 1990, în acţiunile de „salubrizare" întreprinse de foştii ofiţeri de Securitate din Serviciul Român de Informaţii. Pînă la data intrării sub tipar a acestei cărţi, vinovaţii pentru acestă distrugere de documente nu au răspuns penal pentru faptele lor.

În anul 1980 a compus o poezie, în conţinutul căreia a defăimat şi ofensat conducerea de partid şi de stat, cu scopul de a o transmite aceluiaşi post de radio pentru difuzare, însă cetăţeanul străin la care a apelat l-ar fi refuzat fiindu-i teamă de consecinţele ce ar decurge în situaţia că materialul ar fi fost descoperit la controlul vamal. Străinul la care a apelat este de origine română şi se află în ţara noastră, la standul unei firme franceze de la Tîrgul Internaţional Bucureşti (anexa nr. 3).

4) A copiat 4 citate din diferite lucrări ale unor autori străini, ce conţin referiri la necesitatea luptei împotriva statului şi le-a afişat la locul său de muncă, cu scopul de a atrage atenţia că situaţia critică din vremurile respective (cu sute de ani în urmă sau în timpul regimurilor fasciste) s-ar potrivi în prezent relaţiilor din România (anexa nr. 4)[626].

5) În atelierul de proiectare în care îşi desfăşoară activitatea împreună cu alte persoane a colportat ştirile postului de radio autointitulat „Europa Liberă" instigînd la audierea acestuia, ca sursă de informare asupra realităţilor din ţara noastră.

6) În perioada 1978-1985 a deţinut mijloace de plată străine şi a efectuat operaţiuni interzise cu acestea. O parte din valuta deţinută cu încălcarea legii a fost ridicată cu ocazia percheziţiei domiciliare.

Avînd în vedere că Ursu Gheorghe Emil a desfăşurat o intensă activitate de propagandă duşmănoasă prin acţiuni directe sau prin intermediul unor oficine de propagandă reacţionară

---

626. Mai multe documente folosite ca anexă la această notă au fost obţinute în urma unei percheziţii efectuale la locuinţa inginerului Gheorghe Ursu în 17 ianuarie 1985. Prezentăm mai jos procesul-verbal de percheziţie, pus la dispoziţie de Andrei Ursu, fiul acestuia, căruia îi mulţumim şi pe această cale pentru sprijinul acordat: „Maior Pîrvulescu Marin, cpt. Dumitrache Ion, lt. maj. Hodiş Vasile organ de cercetare penală din Direcţia cercetări penale [a Securităţii], în baza consimţămîntului numitului Ursu Gh. Emil, ne-am deplasat la domiciliul acestuia şi în prezenţa soţiei sale Ursu Sorana, am procedat la efectuarea percheziţiei domiciliare. Locuinţa percheziţionată se compune din trei camere şi dependenţe şi în urma pecheziţiei, am ridicat următoarele:

1. Revistele *Ethos* nr. 1/1973 şi 2/1975
2. Revistele *Limite* nr. 13, 14, 15/1973-1974 şi nr. 24-25 (1977), 26-27/1978
3. Placheta de poezii George Tomaziu, *De mai multe ori*
4. Extras din *Ethos* nr. 1/1973
5. Extras xerox din *Revista mea* editată în Israel, paginată cu nr. 142, 143, 144 (respectiv 3 file)
6. Cartea *Ma vie* de Troţki
7. Trei carnete cu însemnări făcute de Ursu Gheorghe
8. O pungă de plastic în care se găsesc 3 pachete cu plicuri (scrisori) primite de familia Ursu Gheorghe pe parcursul timpului de la cunoştinţe din ţară şi străinătate
9. Un carnet şi un caiet privind note de călătorie în Occident în 1974 şi 1978
10. Un plic din plastic în care se găsesc încercări literare ale lui Ursu Gheorghe
11. Douăzeci şi trei caiete (tip şcolar sau agende [...] cuprinzînd jurnalul intim în perioada 1967-1977)
12. Trei reviste editate în Israel în limba română (nr. 5/1972, *Revista mea* nr. 488, [cu suplimentul] *Lectura familiei* nr. 100) precum şi ziarul *Adevărul* nr. 1047 precum şi *Viaţa noastră*.

Percheziţia a început la orele 9.50 şi s-a terminat la ora 13.00. Cel percheziţionat, cît şi [soţia] Ursu Sorana nu au de făcut obiecţiuni asupra modului cum a decurs percheziţia. Prezentul pr. verbal s-a întocmit în trei exemplare, din care exemplarul al 3-lea a fost lăsat la Ursu Gheorghe. Organ de cercetare penală [semnează cei trei ofiţeri menţionaţi în procesul-verbal – n.n.]. Percheziţionat, Ursu Gheorghe. Martori: Sorana Ursu".

din străinătate, că a încălcat normele legale privind regimul mijloacelor de plată străine, împotriva acestuia urmează a se începe urmărirea penală, continuarea cercetărilor sub stare de arest şi trimiterea în judecată pentru săvîrşirea infracţiunilor prevăzute de art. 166 al. 2 Cod penal şi art. 37 alin. 1 şi 3 din Decretul nr. 210/1960[627].

Întrucît cel în cauză întreţine legături apropiate cu unii scriitori care se află în atenţia organelor de Securitate pentru concepţiile lor duşmănoase, urmează ca în cercetări să se clarifice şi natura relaţiilor cu aceştia. Acest mod de finalizare a cazului a fost stabilit în urma analizei efectuată în cadrul prevăzut de ordinele în vigoare şi cu acordul Direcţiei Procuraturilor Militare[628].

Şeful Direcţiei a II-a
General-maior Macri Emil
Şeful Direcţiei a VI-a
Colonel Vasile Gheorghe

627. Cum se ştie, inginerul Ursu a fost asasinat în închisoarea Rahova, din ordinul Securităţii, de către un deţinut informator. Din rechizitoriul întocmit de generalul de brigadă Dan Voinea, de la Secţia Parchetelor Militare, în 22 noiembrie 2000, am reţinut următoarele: „Ursu Gheorghe Emil, după arestare, a fost supus unui regim de detenţie dur, de exterminare. Din declaraţiile martorilor audiaţi în această cauză rezultă că acest regim a fost impus de către învinuitul colonel în rezervă Stănică Tudor, adjunctul şefului Direcţiei Cercetări Penale şi învinuit colonel în rezervă Creangă Mihai, şeful arestului IGM, prin intermediul şefului de schimb învinuit plutonier în rezervă Burcea Ştefan şi a deţinuţilor Clită Marin şi Radu Gheorghe. Această activitate represivă ordonată împotriva deţinutului Ursu Emil se datora şi faptului că acesta a refuzat în mod constant să colaboreze cu anchetatorii de la Securitate. În cele din urmă, Gheorghe Ursu, din ordinul lui Stănică Tudor şi Creangă Mihai a fost băgat într-o cameră de arest izolată [...], împreună cu doi delicvenţi şi informatori de cameră pe nume Clită Marin (acesta s-a declarat informator al Securităţii) şi Radu Gheorghe. Aceştia din urmă au avut ca misiune torturarea lui Gheorghe Ursu, în scopul obţinerii de informaţii pentru ofiţerii de Securitate, aşa cum declară Clită Marin şi alţii. Urmare a bătăilor administrate, Gheorghe Ursu a acuzat dureri abdominale însoţite de stări de vomă, motiv pentru care în dimineaţa zilei de 17 noiembrie 1985 a fost transferat la Spitalul penitenciar Jilava. La examenul medical de urgenţă medicul de gardă a consemnat în foaia de observaţie nr. 5047 din 17 noiembrie 1985 că bolnavul Gheorghe Ursu prezenta echimoze de diverse mărimi [...]. Supus imediat unei intervenţii chirurgicale, se constată perforaţia intestinului subţire, fapt ce stă la baza apariţiei stării de septicemie a bolnavului. După operaţie, la reanimare, Gheorghe Ursu Emil a decedat". El a mai apucat să le spună medicilor, înainte de a muri, că „a fost bătut cu vîrful pantofilor în abdomen". La proces, Marin Clită, informator al Securităţii, a declarat că „am primit dispoziţie să executăm un regim de teroare asupra lui Gheorghe Ursu. Am fost sfătuit să executăm regim tensionat, în urma căruia acesta trebuia să spună tot ce ştia în legătură cu acele note în care şi-a arătat dezacordul faţă de regimul comunist". După cum se vede, lecţia „reeducărilor" de la Piteşti a fost reactualizată de Securitate la mijlocul anilor '80. Dar, dacă în timpul regimului comunist responsabilii din MAI pentru atrocităţile săvîrşite la Piteşti au fost arestaţi şi condamnaţi, în prezent, sub influenţa cercurilor politice care protejează în mod explicit structurile fostei Securităţi, judecarea şi condamnarea ofiţerilor care au inspirat această crimă sînt tergiversate. Remarcăm aici eforturile lui Andrei Ursu, fiul inginerului Ursu, care cu o energie inepuizabilă luptă pentru pedepsirea celor ce i-au ucis tatăl – practic, cu un întreg sistem, într-o confruntare inegală, de-a lungul căreia au ieşit la iveală dovezi tulburătoare despre practicile şi abuzurile Securităţii în anii '80, care demonstrează că, pe parcursul funcţionării ei, acestea au rămas o constantă. Singurul lucru care a deosebit Securitatea din anii lui Dej de cea a lui Ceauşescu a fost păstrarea unei mai mari discreţii în legătură cu acţiunile ei de poliţie politică.

628. Mulţumim prietenului nostru Andrei Ursu, care ne-a pus la dispoziţie acest document din dosarul de Securitate al tatălui său, dosar care va constitui, cu acordul generos al deţinătorului, piesa de bază a unei cărţi în lucru, unde descriem crimele şi abuzurile Securităţii în anii '80.

33

[1986]

Notă-raport*

Tovarăşului Emil Bobu

Pe baza aprobării Conducerii Superioare, organele Departamentului Securităţii Statului au luat unele măsuri operative şi asupra unor membri de partid, urmînd ca după încadrarea infracţiunii să fie supuse Secţiei Organizatorice a CC al PCR fondul problemelor, apoi să se dispună măsuri pentru ca Secretariatul Comitetului judeţean Arad să clarifice situaţia de partid a acestora în lipsă.

Problema se referă la faptul că unităţile speciale ale Departamentului Securităţii Statului au stabilit, prin mijloace specifice, că numitul Georgiu Cornel[629] din Ineu, judeţul Arad, a iniţiat şi constituit o grupare cu caracter subversiv intitulată „Sindicatul Independent Unitatea Poporului", în care sens a conceput şi redactat două documente cu conţinut ostil, „Apel" şi „Program", în vederea difuzării lor în ţară şi în străinătate. Menţionăm că cel în cauză a fost prins în flagrant, avînd asupra sa materialele menţionate.

Din cercetările efectuate pînă în prezent de către direcţia de specialitate a Departamentului Securităţii Statului, a rezultat că, pe fondul concepţiilor sale ostile şi sub influenţa emisiunilor unor posturi de radio reacţionare, Georgiu Cornel a acţionat pentru înfiinţarea grupării respective, ale cărei scopuri erau:

- schimbarea regimului politic din ţara noastră;
- injurii care nu pot fi descrise la adresa...[630];
- săvîrşirea unor acţiuni teroriste-diversioniste;
- incitarea populaţiei la acţiuni de dezordine;
- legături cu cercurile reacţionare din străinătate, pentru a obţine sprijin material şi moral (acţionăm pentru a vedea şi alte persoane care se ascund în spatele acţiunii).

---

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica.

629. Nu cunoaştem finalul cercetărilor la care a fost supus de către Securitate în stare de arest Cornel Georgiu, pe care nu l-am găsit figurînd pe listele deţinuţilor politici de la Aiud – ceea ce face posibil să fi fost deţinut în alt loc din ţară, întrucît conţinutul notei face greu de crezut ca el să fi fost tratat cu clemenţă de la organele Securităţii sau de la partid.

630. Identic cu originalul.

În acest sens, printre alte persoane, a contactat şi recrutat mai mulţi indivizi din diverse localităţi din ţară, printre care Bulzan Cornel Nicolae şi Ursan Ioan Mihai[631], membri de partid, cercetaţi în stare de arest.

1. Georgiu Cornel, născut la 5 februarie 1951, în Vulcan, judeţul Hunedoara, fiul lui Gavril şi Elisabeta, lăcătuş la Întreprinderea judeţeană de producţie industrială şi prestări servicii Arad – secţia Ineu, membru PCR, domiciliat în Ineu, str. N. Bălcescu nr. 11, judeţul Arad.

Trecînd la materializarea intenţiilor lui duşmănoase, Georgiu Cornel a confecţionat 7 matriţe, cu ajutorul cărora, împreună cu alţi membri ai grupării, a multiplicat un număr mare de fituici cu conţinut ostil la adresa orînduirii socialiste din ţara noastră, pe care avea stabilit să le difuzeze în Bucureşti, Cluj-Napoca, Sibiu, Arad, Ploieşti şi Ineu (desigur, cunoscîndu-i-se preocupările, a fost prins în flagrant cu probele de litigiu).

Pentru informarea Dumneavoastră, împreună cu alţi indivizi, Georgiu Cornel a expus în locuri publice din oraşul Ineu cîteva portrete ale unor personalităţi din Conducerea superioară de partid şi de stat, pe care a efectuat inscripţii denigratoare (sînt probe şi cei participanţi au recunoscut faptele).

În intenţia de a face cunoscută gruparea în exterior, a redactat trei scrisori pentru postul de radio autointitulat „Europa Liberă", din care una a înmînat-o unui cetăţean turc – şofer pe TIR, alta a fost introdusă într-un vagon de marfă cu produse pentru RFG, iar cea de-a treia, care a fost găsită şi ridicată de la inculpat, urma să fie trimisă la postul de radio menţionat de o persoană de încredere şi urmează a fi identificată (acţiunea lui a fost dejucată).

În acelaşi scop, a preconizat trimiterea frauduloasă în străinătate a patru membri ai grupării, care urmau să aibă asupra lor „Programul" şi „Apelul" microfilmate, pentru a organiza şi desfăşura acţiuni propagandistice în favoarea grupării şi a obţine sprijin material şi moral. Totodată, Georgiu Cornel a avut în preocupare procurarea de substanţe explozive şi comiterea unor acte de diversiune şi cu caracter terorist. Sînt şi alte probleme încă neelucidate, deoarece ancheta continuă la Bucureşti.

2. Bulzan Cornel Nicolae, născut la 2 noiembrie 1956, în Bocsig, judeţul Arad, fiul lui Cornel şi Elena, lăcătuş mecanic la Întreprinderea judeţeană de producţie industrială şi prestări servicii Arad, secţia Ineu, membru PCR, domiciliat în Ineu, str. M. Eminescu nr. 69, judeţul Arad. A fost recrutat în gruparea subversivă de către Georgiu Cornel, în toamna anului 1985. Împreună cu alţi membri ai grupării, a multiplicat fituici cu conţinut ostil şi avea răspunderea pentru difuzare în Bucureşti, Sibiu şi Arad. A participat la expunerea, în locuri publice din Ineu, a portretelor unor personalităţi din Conducerea superioară de partid, pe care a efectuat inscripţii denigratoare. A intrat în legătură cu o cetăţeană română domiciliată în SUA, aflată în vizită la rudele sale din Ineu, căreia, după ce i-a vorbit despre grupare, i-a cerut să scoată din ţară o scrisoare pentru postul de radio autointitulat „Europa Liberă", dar aceasta a refuzat (a fost demascat de către individă deoarece era...[632]). Urma să treacă fraudulos frontiera împreună cu alţi membri, pentru a face cunoscută în străinătate existenţa grupării subversive şi să solicite sprijin material şi moral.

631. La fel ca şi în cazul lui Georgiu, nu cunoaştem care a fost finalitatea cercetărilor.
632. Identic cu originalul. Este vorba probabil de o agentă a Securităţii.

3. Ursan Ioan Mihai, născut la 4 martie 1961, în Ineu, judeţul Arad, fiul lui Ioan şi Maria, electrician la Întreprinderea „Tricoul Roşu" – Ineu, membru PCR, domiciliat în Ineu, str. 30 Decembrie nr. 2, judeţul Arad. A avut cunoştinţă despre existenţa şi scopurile urmărite de gruparea subversivă constituită de Georgiu Cornel şi nu a denunţat organelor de stat aceste fapte, aşa cum era obligat potrivit legii. Astfel, a fost prezent cînd s-au adus unele corecturi „Programului" şi „Apelului" grupării subversive şi a cunoscut despre intenţiile unor membri ai acesteia de a trece fraudulos frontiera ţării noastre, pentru a face cunoscută în străinătate existenţa ei. Rugăm ca problemele supuse să aibă un caracter „strict secret" pînă la finalizarea acţiunii, apoi în funcţie de orientările Comandantului Suprem vom proceda ca atare.

Faţă de cele relatate propunem:

a) Organizarea unei discuţii cu primul secretar al Comitetului judeţean de partid Arad în prezenţa dumneavoastră, prilej cu care îi voi supune personal problemele care vizează pe cei trei membri de partid din judeţul Arad.
b) Pe baza datelor pe care le va reţine primul secretar se va face de către Colegiul judeţean de partid Arad un referat care să ţină loc de dosar de cercetare, iar Secretariatul Comitetului judeţean de partid să dispună măsuri statuare avîndu-se în vedere gravitatea faptelor.
c) Prelucrarea măsurilor adoptate de Secretariat în adunarea generală a organizaţiei de bază, prilej cu care 2-3 membri de partid să ceară deschis tragerea la răspundere penală. (Se va avea în vedere să nu se prolifereze problemele, dar să se insiste pe fapte incompatibile cu calitatea de membru de partid.)

Să se atragă atenţia asupra necesităţii îmbunătăţirii muncii politice în rîndul membrilor de partid.

34

[aprilie 1988]

[Notă]*

Biroul Consiliului politic al Departamentului Securităţii Statului, sîmbătă 9 aprilie 1988, a dezbătut şi sancţionat cu toată severitatea un caz deosebit de grav de abatere de la obligaţiile şi îndatoririle membrilor de partid.

În acest sens, trei ofiţeri superiori din Departamentul Securităţii Statului, colonel Petrescu Virgil, lt.col. Văduva Dumitru şi lt.col. Titu Constantin au fost excluşi din partid şi, totodată, trecuţi în rezervă, cf. art. 43 litera „L" din Statutul corpului ofiţerilor, pentru fapte incompatibile cu calitatea de militar.

Fiecare dintre noi am intrat în partid şi Departamentul Securităţii Statului de bună voie şi ne-am luat un angajament ferm de a îndeplini întocmai ordinele şi misiunile ce ni se vor încredinţa. Cei trei însă au nesocotit şi încălcat în mod grav îndatoririle de membru de partid şi de ofiţeri de Securitate. Au denigrat politica internă şi externă a ţării noastre, au interpretat tendenţios documentele Conferinţei Naţionale a Partidului Comunist Român, din decembrie 1987, precum şi alte documente de partid şi de stat. Ei au ascultat cu regularitate emisiunile postului de radio, autointitulat „Europa Liberă", şi a altor posturi de radio ostile ţării noastre şi au colportat ştirile acestora, atît la serviciu, cît şi în afara programului de lucru.

Toate aceste fapte au fost cercetate de un colectiv numit de Consiliul politic al Departamentului Securităţii Statului. În timpul anchetei s-a stabilit fără putinţă de tăgadă vinovăţia celor trei ofiţeri, aceştia recunoscînd în scris faptele săvîrşite, apreciindu-le ei înşuşi ca incompatibile cu calitatea de membru de partid şi de ofiţeri în Departamentul Securităţii Statului.

Cu toate că faptele săvîrşite intră sub incidenţa prevederilor speciale ale Codului penal, conducerea Departamentului Securităţii Statului le-a acordat foarte multă clemenţă, netrimiţîndu-i în Tribunalul militar.

Legat de faptele săvîrşite, se pune întrebarea: cum de a fost posibil ca aşa ceva să se întîmple într-o unitate centrală a Departamentului Securităţii Statului? Cum a fost

---

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica.

posibil ca oameni aduşi de către partid din rîndul muncitorilor în Departamentul Securităţii Statului, educaţi şi crescuţi în spiritul moralei comuniste, să ajungă să aibe o atitudine duşmănoasă faţă de politica partidului şi statului? Cum de nu s-au depistat astfel de fapte mai din vreme de către conducerea profesională şi organele de partid pentru a putea fi curmate?

35

11 mai 1988

Notă*

Prezentăm alăturat un material prin care numiţii Toma Victor şi Ciucă Lucian, ambii domiciliaţi în Bucureşti, fac cunoscut lui Alexandru Marian din SUA, că au hotărît înfiinţarea Sindicatului Independent „Renaşterea României"[633].

Acest sindicat, după cum afirmă semnatarii, urmează să funcţioneze pînă cînd vor fi satisfăcute cele 20 de cerinţe incluse în „program". Prin „Declaraţia" făcută, cele două elemente cer ca „toate sindicatele şi organizaţiile democratice din întreaga lume să le trimită programele lor de activitate şi listele, în detaliu, cu drepturile şi îndatoririle ce le au membrii acestora". Cele două persoane se află în baza de lucru a Securităţii Municipiului Bucureşti.

Ptr. Comandantul Unităţii,
Colonel Marinescu Constantin

Declaraţie

Conform articolului 22 din Decretul 212 al Consiliului de Stat din 31 octombrie 1974 care ratifică „Pactul internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale" şi „Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice" ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, subsemnaţii Toma Victor şi Ciucă Lucian am procedat la înfiinţarea

---

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica.

633. Documentul este însoţit de următoarea rezoluţie dactilografiată, datată 13 mai 1988 şi semnată: „Tovarăşe general Alexie, Tovarăşe general Cucurescu, Tovarăşe colonel Raţiu, Să se întreprindă de urgenţă măsurile necesare pentru neutralizarea eficientă a acţiunii preconizate. De stabilit temeinic toate legăturile elementelor în cauză şi de prevenit ferm orice proliferare a ideii sau racolare de aderenţi.
Să nu se permită nici un fel de legături în exterior. De clarificat cine este destinatarul real al «declaraţiei» ce s-a încercat să fie trimisă în străinătate şi ce alte relaţii mai are în ţară. Asiguraţi operativ soluţionarea ansamblului cazului. General-colonel, Iulian Vlad".

Sindicatului Independent „Renaşterea României", declarîndu-ne primii membri ai acestui sindicat, şi dorim să activeze în scopul apărării intereselor legale ale membrilor săi.

Acest sindicat nu urmăreşte desfiinţarea sindicatelor existente şi nu subminează rolul conducător al partidului în România. El are ca scop îmbunătăţirea reală şi imediată a condiţiilor de trai ale tuturor cetăţenilor ţării noastre, indiferent de rasă, naţionalitate sau religie, să le aducă aminte acestora de drepturile pe care le au şi că ei nu pot şi nu trebuie să fie supuşi privaţiunilor nejustificate, oricare ar fi natura lor.

Sindicatul Independent „Renaşterea României" va funcţiona pînă cînd cerinţele din programul său vor fi satisfăcute în întregime. O dată ce ţelul va fi atins, va preda ştafeta actualelor sindicate revitalizate, Sindicatul Independent „Renaşterea României" dizolvîndu-se de la sine.

Pentru a desfăşura o activitate cît mai eficientă în cadrul acestui sindicat, rugăm toate sindicatele şi organizaţiile democratice din întreaga lume să ne trimită programele lor de activitate şi listele, în detaliu, cu drepturile şi îndatoririle ce le au membrii acestora. De asemenea, menţionăm că înscrierea în acest sindicat este deschisă din data de 8 mai 1988.

Semnat, Toma Victor, din Bucureşti [...][634]
Ciucă Lucian din Bucureşti [...][635]

634. Urmează adresa semnatarului.
635. Urmează adresa semnatarului.

36

29 iulie 1988

Raport informativ*

La data de 29 iulie a.c. sursa „CHRIS" ne-a informat în următoarele date privind pe NICOLAE STOICESCU[636], istoric la Institutul de istorie „Nicolae Iorga":

- La 29 iulie a.c., a avut loc adunarea generală a oamenilor muncii, la care se analiza activitatea de cercetare desfăşurată în primul semestru 1988. Adunarea s-a desfăşurat

---

* Raportul face parte din Anexa 4 a dosarului de urmărire informativă 13835, vol. I, aflat în Fondul Informativ al DSS, la Securitatea Municipiului Bucureşti. Are menţiunea „Strict Secret, exemplar unic, Serviciul 140".

636. Securitatea a întocmit în 1988 fişa personală a istoricului Nicolae Stoicescu, pe care o reproducem în continuare: „Este născut la 30 noiembrie 1924 în Slatina, judeţul Olt, fiul lui Nicolae şi Maria, absolvent al Facultăţii de istorie, doctor în istorie, cercetător ştiinţific principal la Institutul *Nicolae Iorga*, neîncadrat politic, căsătorit, are doi copii, domiciliat în Bucureşti, str. Sld. Florea nr. 13, ap. 3. După absolvirea şcolii normale de învăţători, între anii 1945-1949, a urmat cursurile Facultăţii de istorie din Bucureşti, după absolvire funcţionînd ca asistent la aceeaşi instituţie pînă în 1951. La 19 octombrie 1951 a fost arestat, fiind învinuit de participare la constituirea şi activitatea organizaţiei subversive *Tineretul Regalist*. A executat 3 ani închisoare, înainte de pronunţarea sentinţei, fiind pus în libertate la 4 noiembrie 1954. În perioada 1955-1956 a lucrat ca normator la Uzina 23 August din Bucureşti, după care s-a transferat la Editura Academiei, iar din 1957 la Institutul de istorie *Nicolae Iorga*, unde funcţionează şi în prezent. În cadrul activităţii ce o desfăşoară în institut, a elaborat lucrări bibliografice şi în domeniul istoriei militare, iar mai recent unele materiale privind continuitatea poporului român. Coordonează de mai mulţi ani un colectiv însărcinat cu întocmirea *Dicţionarului istoric al localităţilor din România*, din care au fost editate părţile privind judeţele Olt şi Dîmboviţa. Colaborează la întocmirea Tratatului de istorie a României. A publicat unele lucrări cu caracter istoric în revistele editate sub egida Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. Este căsătorit pentru a treia oară cu Popiţa Lidia, născută în mai 1936 în Cluj-Napoca, fiica lui Ioan şi Eleonora, funcţionară la Studioul cinematografic *Alexandru Sahia*, neîncadrată politic, necunoscută în evidenţele Ministerului de Interne. Din căsătoriile anterioare are doi copii, ambii căsătoriţi. Nu are fraţi şi surori. Nu are rude în străinătate şi nici nu a călătorit în exterior. [... - în pasajul pe care l-am eliminat se fac referiri la bolile de care suferea Nicolae Stoicescu - n.n.]. Are un temperament irascibil şi uneori, în relaţiile cu colegii de institut, are reacţii necontrolate. La 9 septembrie 1985 a fost luat în lucru prin dosar de urmărire informativă de către Securitatea minicipiului Bucureşti, fiind semnalat cu unele comentarii necorespunzătoare

fără participarea directorului ŞTEFAN ŞTEFĂNESCU, a secretarului de partid D. APOSTOL sau a unui reprezentant din partea Comitetului de partid pe Universitate.

- În cadrul adunării generale, printre cei care au luat cuvîntul s-au numărat şi istoricii L. DEMENY, ŞT. ANDREESCU, ŞERBAN PAPACOSTEA şi D. HUREZEANU care s-au referit la măsurile ce se vor întreprinde pe linia sistematizării localităţilor rurale, exprimînd în termeni dezaprobatori şi critici faptul că „autoritatea politică nu consultă specialişti în istorie cînd se hotărăsc astfel de măsuri".
- Istoricul DAN BERINDEI[637] în cuvîntul său a precizat că urbanizarea satului este un proces istoric, firesc, care a avut loc şi în multe alte ţări din lume, fără intervenţii externe!
- În acel moment al discuţiei, incitat de DAN BERINDEI, căruia i-a reproşat *„desele călătorii în străinătate* [subliniere în text - n.n.], cu ţintă situaţia sa personală", istoricul NICOLAE STOICESCU a luat cuvîntul, arătînd că este meritul său de a fi ridicat această problemă în dedicaţia de pe ultima sa carte apărută, trimisă de el conducerii superioare de partid şi de stat!

Referindu-se la măsurile de sistematizare a satelor, NICOLAE STOICESCU, într-un acces de furie şi incitare, le-a denumit „plan nesăbuit de distrugere a satelor, care sînt lăcaşuri de veacuri ale ţăranilor".

- Deşi luarea de cuvînt a lui N. STOICESCU care a încercat să-şi prezinte fapta sa (trimiterea cărţii cu dedicaţie) ca un „act de bravură", scontînd în obţinerea de suporteri, acesta nu a fost susţinut sau aplaudat de oameni, dar, lipsind conducerea profesională şi de partid din cadrul adunării, nu a putut fi stopat la timp, fiind lăsat să-şi expună punctul de vedere într-un mod cu totul necorespunzător.

*

Avînd în vedere cele raportate, prin conducerea unităţii, la data de 29 iulie a.c. a fost informat Comitetul Municipal de partid pentru a se întreprinde măsurile ce se impun.

Lt.col. Florea[638]
Nota a fost prezentată conducerii DSS.

---

cu privire la demolarea unor biserici, considerate monumente istorice. Este cunoscut, de asemenea, cu unele nemulţumiri de ordin personal legate de retribuţie, editarea unor lucrări de specialitate sau participarea la manifestări ştiinţifice cu caracter internaţional. În 1987, a luat legătura prin corespondenţă cu Ambasada Japoniei la Bucureşti pentru a solicita sprijinul în vederea identificării unei edituri care i-a tradus şi publicat, fără acordul său, lucrarea *Vlad Ţepeş, prinţul Valahiei*. La 25 iunie a.c. s-a obţinut o informaţie, aflată în curs de verificare, din care rezultă că Stoicescu Nicolae ar fi trimis pe adresa Biroului de scrisori şi audienţe al CC al PCR, cu scopul de a fi înmînat conducerii superioare, un exemplar din ultima sa apariţie editorială referitoare la domnia lui Matei Basarab, pe prima pagină a lucrării exprimîndu-şi *nemulţumirea faţă de unele măsuri luate pe plan intern*".

637. Într-o anexă a documentului, există o scurtă notă privindu-l pe acesta: „BERINDEI DAN - în vîrstă de 64 ani, membru PCR, cercetător istoric în cadrul Institutului de Istorie *Nicolae Iorga*. Fost membru legionar; are rude care au suferit condamnări şi doi copii rămaşi ilegal în străinătate".

638. Este vorba de o „tovarăşă" care avea în atenţie supravegherea activităţii Institutului de Istorie „Nicolae Iorga".

37

12 decembrie 1988

Notă*

În urma manifestărilor negative care au avut loc în luna iulie a.c. în cadrul adunării generale a oamenilor muncii din Institutul de Istorie „Nicolae Iorga"[639], au fost întreprinse unele măsuri menite să prevină apariţia în viitor a unor situaţii asemănătoare şi pentru înlăturarea din institut a elementelor necorespunzătoare.

Astfel, cu începere de la 15 septembrie a.c., au fost pensionaţi NICOLAE STOICESCU, PAUL OPRESCU şi MARIA BĂLAN, iar în perioada următoare se vor lua astfel de măsuri[640] cu DAN BERINDEI, ŞERBAN PAPACOSTEA[641], EMIL HUREZEANU[642] şi LUDOVIC DEMENY[643]. Primele pensionări au fost primite cu surprindere de cei în cauză, iar din partea lui NICOLAE STOICESCU cu reticenţă şi chiar animozitate, ulterior atmosfera intrînd pe un făgaş normal.

---

* Nota face parte din Anexa 4 a dosarului de urmărire informativă 13835, vol. I, aflat în Fondul Informativ al DSS, la Securitatea Municipiului Bucureşti. Are menţiunea „Strict Secret, exemplar unic, Serviciul 140".

639. Institutul „Nicolae Iorga" făcea obiectul urmăririi informative prin dosarul deschis la Fondul Informativ cu nr. 13835, vol. I. Nota a fost depusă în Anexa 1 a dosarului.

640. Aceste măsuri nu s-au întreprins, se pare, datorită intervenţiei directorului institutului, istoricul Ştefan Ştefănescu.

641. În legătură cu Şerban Papacostea, documentul Securităţii nr. 36 în prezentul volum arăta: „PAPACOSTEA ŞERBAN – în vîrstă de 59 ani, nu este membru de partid, cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie *Nicolae Iorga*. Are manifestări necorespunzătoare. Are rude rămase ilegal în străinătate. Este lucrat prin mapă de verificare de Securitatea Municipiului Bucureşti [în vederea deschiderii unui dosar de urmărire informativă – n.n.]".

642. Despre Emil Hurezeanu, Securitatea nota: „în vîrstă de 58 ani, membru PCR, cercetător ştiinţific în cadrul Institutului de Istorie *Nicolae Iorga*. Are rude în străinătate. Este lucrat prin mapă de verificare de Securitatea Municipiului Bucureşti, fiind cunoscut cu o poziţie necorespunzătoare faţă de unele măsuri politice luate pe plan intern".

643. În legătură cu acesta, nota Securităţii arată: „DEMENY LUDOVIC – în vîrstă de 61 ani, membru PCR, cercetător ştiinţific în cadrul Institutului de istorie *Nicolae Iorga*. Este cunoscut cu manifestări naţionalist-iredentiste şi comentarii ostile la adresa realităţilor din ţara noastră. Este lucrat prin dosar de urmărire informativă de UM 0110 [unitate de contraspionaj care avea în atenţie ţările Pactului de la Varşovia – n.n.]".

În unele discuţii purtate recent de către NICOLAE STOICESCU cu persoane din anturajul său apropiat, s-a exprimat că pensionarea sa este o măsură normală şi legală, avînd vîrsta de 64 ani.

De asemenea, a precizat că în legătură cu pensionarea „nu s-a plîns nimănui, nu a întocmit şi nu a trimis nici un memoriu sau scrisoare de protest către *Europa Liberă* sau în altă parte".

Concomitent, în cadrul institutului se acţionează în acelaşi scop şi prin alte măsuri, şi anume: ocuparea posturilor vacante se va face numai cu cadre care corespund din punct de vedere politic şi social; se va înlătura disproporţia între personalul atestat (profesori şi cercetători) şi cel neatestat (istorici), factor generator de nemulţumire şi tensiune în cadrul colectivului; s-a instituit regula ca nici o şedinţă să nu se mai ţină fără ştirea şi participarea conducerii institutului şi a unui reprezentant al organelor de partid ierarhic superioare etc.

Manifestările apărute în şedinţa din luna iulie a.c. au fost viu comentate în rîndul istoricilor din institut şi al altor persoane din afara acestuia, majoritatea dezaprobîndu-le. S-au exprimat însă şi unele opinii prin care s-a încercat minimalizarea gravităţii celor petrecute şi s-au lansat supoziţii alarmiste cu privire la consecinţe. Astfel:

- EUGEN STĂNESCU[644], cercetător ştiinţific în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene, fost director al acestui institut, într-un cerc restrîns, şi-a exprimat părerea că „această campanie de supraveghere şi control a institutelor de cercetare din domeniul istoriei reflectă teama şi panica organelor de partid, efortul lor de a preveni repetarea unor manifestări nedorite printr-o politică de intimidare". După opinia sa, în dosarul institutelor de cercetare s-au adunat prea multe pete negre" şi nu este exclus ca, oricînd, acestea să „sară în aer într-un fel sau altul".
- STELE MARINESCU, consilier la Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice, a apreciat că s-a făcut cam multă vîlvă în jurul „evenimentelor" de la adunarea generală, că „prea s-a încercat să se descopere un complot".
- OLGA CICANCI[645], cercetător la Institutul de Studii Sud-Est Europene, şi-a exprimat părerea că NICOLAE STOICESCU a urmărit prin acţiunea sa „compromiterea" profesorului ŞTEFAN ŞTEFĂNESCU, între cei doi existînd o rivalitate mai veche. De asemenea, a apreciat că „spiritele s-au agitat" prin intervenţia în adunarea generală a lui DAN BERINDEI, care „a aruncat gaz pe foc", deşi „nu avea nici o bază pentru a se face apărătorul politicii partidului, avînd în vedere poziţia ostilă faţă de ţară a fiului său de la Paris".

În continuare, avem în atenţie prioritară şi sub control evoluţia situaţiei operative în obiectiv şi în general în instituţiile de cercetare din Capitală, pentru prevenirea apariţiei unor evenimente necorespunzătoare.

Lt.col. Florea

644. Eugen Stănescu este menţionat de Securitate printre „persoanele care au făcut comentarii pe marginea celor petrecute la Institut". Despre el se arată: „STĂNESCU EUGEN – în vîrstă de 65 ani, membru PCR, cercetător ştiinţific în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene, fost director al acestui institut. Are rude în străinătate. Sora soţiei a fost în relaţii apropiate cu Virgil Ierunca. Se află în atenţie la Securitatea Municipiului Bucureşti, grupa 0544. Se vor adînci verificările, asupra sa urmînd a se hotărî şi lua măsurile ce se impun".

645. În legătură cu doamna Olga Cicanci, Securitatea arăta că este „membră PCR, cercetător în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene. Are o soră stabilită, prin căsătorie, în Grecia, din 1970. Este cunoscută că întreţine relaţii neoficiale cu cetăţeni străini greci şi diplomaţi suspectaţi de spionaj". Împotriva tuturor celor de mai sus, Securitatea a luat măsuri de supraveghere informativă.

38

[1990]

[Notă]*

Fapte incriminatorii săvîrşite prin activitatea desfăşurată de unii generali din fostul Departament al Securităţii Statului:

- gl. col. Vlad Iulian;
- gl. lt. Stamatoiu Aristotel;
- gl. mr. Bucurescu Gianu;
- gl. lt. Vasile Gheorghe.

1. În calitatea lor de membri ai Consiliului de Conducere al Departamentului Securităţii Statului, cei patru inculpaţi au aprobat mai multe instrucţiuni, ordine şi programe în care sunt stipulate măsuri care duc la atingerea unor drepturi constituţionale, cu deosebire cele privind libertatea persoanei, astfel:

- în procesul de recrutare a unor persoane, ofiţeri de Securitate erau împuterniciţi ca, în unele situaţii, să folosească în acest scop materiale compromiţătoare despre cei vizaţi (anexa nr. 1);
- ca mijloace specifice ale activităţii de Securitate sunt enumerate, ca foarte importante: interceptarea convorbirilor telefonice prin tehnică operativă, filajul (anexa nr. 2), investigaţia (anexa nr. 3), controlul asupra unor canale de legătură interne şi externe (violarea corespondenţei). Ca metode ale muncii sunt prevăzute, între altele: pătrunderea secretă şi percheziţia secretă;
- din studiul programului de măsuri al Departamentului Securităţii Statului pe anul 1989, rezultă, pe de o parte, că ilegalităţile stabilite prin ordine şi instrucţiuni sunt reliefate concret în sarcinile care compun acest program, iar pe de altă parte, că preocupările Departamentului Securităţii Statului erau orientate exclusiv pentru apărarea dictatorului şi a familiei sale, precum şi pentru identificarea, în toate sectoarele de activitate, a persoanelor potenţial periculoase (anexa nr. 4).

---

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica. Reprezintă foarte probabil începutul unor anchete demarate de Procuratură cu privire la practicile de poliţie politică ale Securităţii, care însă au fost sistate.

2. Prin ordinele emise, cu prilejul diverselor evenimente (congrese, plenare, sesiuni MAN, alegeri etc.), s-au întocmit, la toate eşaloanele, programe şi planuri de măsuri care vizau, în principal, apărarea fizică a dictatorului. Acest fapt a generat luarea unor măsuri de supraveghere şi blocare abuzivă a unor persoane, inclusiv dintre acelea care doreau să se adreseze secretarilor activităţilor respective. Exemplu: numai pentru Congresul al XIV-lea şi numai în cadrul fostei Direcţii a IV-a au fost în atenţie, în vederea blocării lor, un număr de 127 persoane (anexa nr. 5).

3. În baza programelor emise, cu prilejurile enunţate la punctul 2, s-a trecut la urmărirea masivă a unor persoane aşa-zise suspecte, organele de Securitate aducînd un aport substanţial la sancţionarea celor ce se opuneau politicii dictatorului, întîrziind în acest fel declanşarea revoluţiei. Aceste măsuri au căpătat o amploare nemaiîntîlnită în perioada dinainte şi după Congresul al XIV-lea al PCR, cînd sute de cadre militare au fost urmărite sau sancţionate pentru atitudini de opoziţie făţişă sau clandestină împotriva regimului. Principala direcţie de acţiune a fost identificarea celor care criticau documentele Congresului al XIV-lea, apreciau pozitiv măsurile de democratizare din unele state socialiste sau chiar propuneau astfel de măsuri şi la noi în ţară. Referindu-se la unitatea condusă de gl. lt. Vasile Gheorghe, este de remarcat că a avut numeroase cazuri de avertizare, atenţionare, destrămare de anturaje, scoatere în afara armatei etc., cazuri pe care le-a raportat scris atît gl. mr. Bucurescu Gianu, cît şi gl. col. Iulian Vlad (anexa nr. 6).

4. Avînd la bază programul de măsuri „ALFA", referitor la verificarea şi avizarea persoanelor care şi-au exprimat dorinţa de a călători în străinătate, aprobat în Consiliul de Conducere al Departamentului Securităţii Statului, din care au făcut parte cei patru inculpaţi, s-au produs numeroase abuzuri, supunîndu-se la verificări fără discernămînt numeroase persoane din armată şi din afara ei. De exemplu: în anul 1984 şi în primele trei luni ale anului 1985, numai Direcţia a IV-a a verificat şi avizat un număr de 5.821 persoane, dintre care au fost avizate negativ 167, iar în 115 cazuri organele de comandă şi de partid au fost influenţate să nu aprobe deplasarea în străinătate a persoanelor în cauză (anexa nr. 7).

5. La nivelul Direcţiei a IV-a s-au produs încălcări şi limitări ale drepturilor persoanei de a adera la culte religioase şi limitări ale drepturilor persoanei de a adera la culte religioase permise de lege. Astfel, plut.maj. Alupoaie Nicolae (Brigada 45 Geniu Hotarele) a fost avertizat de organele de Securitate deoarece a aderat la cultul baptist, iar gl.col. Iulian Vlad a aprobat informarea secretarului Consiliului Politic Superior al Armatei (anexa nr. 8). Mr. Niţă Gheorghe (Regimentul 3 Artilerie Bacău) a fost propus de către organele fostei Direcţii a IV-a să fie trecut în rezervă, pe motiv că soţia sa făcea parte din cultul religios baptist (anexa nr. 9). Toate aceste cazuri au fost raportate şi şefului DSS.

6. Tot pe linia încălcării unor drepturi ale persoanei se înscrie şi cazul plut.maj. Bor Ladislau (Divizia 17 Geniu Valea Roşie) care a fost supus unei percheziţii efectuate de organele de contrainformaţii prin organul de Miliţie (metodă folosită frecvent). În urma percheziţiei, subofiţerul a fost avertizat pe linie de Securitate (anexa nr. 10).

7. Pentru acoperirea caselor de lucru ale organelor de contrainformaţii militare, s-a uzitat metoda identităţilor false, astfel că în 33 de cazuri, ofiţerii respectivi au primit buletine de identitate pe nume fictive. Această metodă era folosită de toate celelalte unităţi ale fostului Departament al Securităţii Statului, fapt ce contravine legii privind identitatea persoanelor şi aduce prejudicii fondului de locuinţe destinat populaţiei (anexa nr. 11).

39

[1990]

[Notă]*

Fapte incriminatorii săvîrşite prin activitatea desfăşurată de unii generali din fostul Departament al Securităţii Statului:

- gl. col. Vlad Iulian;
- gl. lt. Stamatoiu Aristotel;
- gl. mr. Bucurescu Gianu;
- gl. lt. Vasile Gheorghe.

Cele patru persoane în calitatea lor de funcţionare, prevăzută la art. 147/cp, se fac vinovate, şi există materiale probatorii în acest sens, de încălcare cu intenţie a următoarelor articole din legea penală:

Art. 1. Deşi legea apără persoana şi drepturile acesteia, precum şi întreaga ordine de drept, ea a fost încălcată, astfel:

- supravegherea nejustificată, şicanarea şi chiar reţinerea unor persoane care se deplasau la diverse ambasade din Bucureşti, pentru rezolvarea unor probleme personale. Această restricţionare s-a produs prin: ordinul DSS nr. 0551811/04.08.1989 (anexa 1), adnotat de gl.lt. Vasile Gheorghe; adresa nr. 321/00345621 din septembrie 1976 (anexa 2); nr. 321/00347968/24.11.1976 (anexa 3); nr. 321/00344331/08.09.1976 (anexa 4) şi 321/00336407/04.03.1976 (anexa 5). Ultimele patru documente sunt semnate de col. Stamatoiu Aristotel. Planul de măsuri nr. D-3/00187134/23.12.1987 (anexa 6) [este] aprobat de gl.col. Iulian Vlad şi pus în aplicare de gl.lt. Vasile Gheorghe;
- condiţionarea unor persoane, care urmau să ocupe anumite funcţii, de acceptarea colaborării cu organele de Securitate, aspect care rezultă din Programul de măsuri nr. D/0012314/26.12.1984 (anexa 7), semnat de gl.col. Iulian Vlad şi gl.lt. Stamatoiu Aristotel şi adnotat de gl.lt. Vasile Gheorghe;
- condiţionarea avizării deplasărilor în străinătate a unor categorii de persoane, prin acceptarea recrutării lor de către organul de Securitate. Aceasta rezultă din prevederile

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica. Reprezintă foarte probabil începutul unor anchete demarate de Procuratură cu privire la practicile de poliţie politică ale Securităţii, care însă au fost sistate.

normelor nr. D/0012391/29.06.1987 (anexa 8), trimise de către gl.col. Iulian Vlad; aceleaşi norme limitează abuziv dreptul persoanelor de călătorie în străinătate, aşa cum tot abuziv ordinul D/0166/27.01.1986 (anexa 9) interzice deplasarea în străinătate a tuturor cadrelor MI şi a membrilor familiilor acestora; în schimb, acelaşi ordin acordă persoanelor din nomenclaturile superioare ale fostului pcr[646] dreptul să călătorească în străinătate fără obişnuitele verificări şi avizările organelor de securitate;

- urmărirea nejustificată a unor categorii de persoane, printre care şi foşti condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului, chiar dacă nu se deţineau date potrivit cărora aceştia ar defăşura activitate ostilă. Aceste abuzuri au fost ordonate de gl.col. Iulian Vlad prin Planul de măsuri nr. 0063427/25.12.1980 (anexa 10). În acelaşi context au fost puse în urmărire informativă, fără discernămînt, multe categorii de cetăţeni, după cum rezultă din: Programul de măsuri nr. 0064426/03.04.1981 (anexa 11) semnat de gl.col. Iulian Vlad; ordinul circular nr. D/001577/15.11.1989 (anexa 12) al gl.col. Iulian Vlad; Planul cadru de măsuri nr. D/00295541/13.03.1989 semnat de gl.lt. Vasile Gheorghe şi aprobat de gl.col. Iulian Vlad (anexa 13); Planul de măsuri pentru acţiunea „Orient 89" nr. 001057/02.12.1989 (anexa 14) întocmit de gl.mr. Bucurescu Gianu, aprobat de gl.col. Iulian Vlad şi pus în aplicare de toate direcţiile de Securitate, inclusiv de cea comandată de gl.lt. Vasile Gheorghe;
- rezolvarea abuzivă a unor sarcini de Securitate, prin implicarea Miliţiei, aşa cum rezultă din ordinul nr. D/0012392/06.07.1987 al şefului DSS (anexa 15);
- neîncrederea organelor de Securitate în alte organe cu care conlucrau, printre care şi cadrele MApN, aşa cum rezultă din Planul cadru nr. D/00279170/05.03.1986 (anexa 16), aprobat de gl.lt. Vasile Gheorghe;

Art. 318/cp privind împiedicarea activităţii cultelor: acest aspect rezultă din Programul de măsuri nr. D/0012139/16.05.1981 (anexa 17), semnat de gl.lt. Iulian Vlad;

Art. 192/cp privind inviolabilitatea domiciliului: acesta însă a fost cu regularitate încălcat. Faptul rezultă din prevederile Ordinului ministrului de Interne nr. 0001450/01.07.1978 (anexa 18), ordin pus în aplicare de toţi inculpaţii, care se referă la instalarea în secret a mijloacelor de ascultare, fotografiere sau filmare, atît în sediile instituţiilor de stat, cît şi în casele particulare;

- umărirea şi anihilarea acţiunilor cu caracter protestatar la adresa regimului ceauşist, iniţiate de personalităţi ale vieţii ştiinţifice şi cultural-artistice româneşti.

Astfel, la data de 03.08.1980, în baza planului de măsuri nr. 0061933, aprobat de gl.lt. Pleşiţă Nicolae – ministru adjunct – şi gl.lt. Vlad Iulian (la vremea respectivă secretar de stat la Ministerul de Interne), a început urmărirea informativă a poetului şi criticului literar Dorin Tudoran. Despre acesta se deţineau date din care rezulta că atît cu ocazia unor acţiuni organizate de Uniunea Scriitorilor, cît şi în discuţiile particulare, adopta o poziţie politică îndreptată împotriva regimului ceauşist (anexa 1).

Planul menţionat prevedea la punctul 6 discreditarea personalităţii lui Dorin Tudoran în faţa opiniei publice interne şi internaţionale, prin crearea impresiei că acesta ar fi cadru de Securitate şi ar desfăşura activitate sub controlul şi îndrumarea organelor Securităţii. De asemenea, s-a stabilit supravegherea permanentă a acestuia, prin interceptarea convorbirilor telefonice de la domiciliu şi din locurile unde urma să se deplaseze,

646. Cu litere mici în textul original.

urmărirea corespondenţei interne şi externe (punctele 7 şi 8 din anexa 1). După cum rezultă din studiul dosarului FI nr. 233433 vol. 1-19, în perioada 1980-1988 au fost interceptate 1310 convorbiri telefonice, 361 scrisori şi s-au întreprins 123 acţiuni de filaj. Întreaga acţiune a fost urmărită îndeaproape de gl.col. Vlad Iulian, căruia i s-au prezentat periodic sinteze cu rezultatele obţinute sau noi planuri de măsuri, situaţii în care a dat ordine rezolutive, a aprobat măsuri de diversificare a acţiunilor de compromitere a poetului Dorin Tudoran şi a anturajului său, în care se aflau printre alţii Nicolae Manolescu, Dan Deşliu, Mihai Botez, Mircea Dinescu etc. (anexele 2-12). Datorită consecvenţei manifestate de Dorin Tudoran, măsurile întreprinse, care au implicat mari cheltuieli, nu au dat nici un rezultat. Şicanat permanent şi, ca urmare, neputînd să-şi desfăşoare viaţa şi activitatea profesională în condiţii normale, Dorin Tudoran a hotărît să părăsească ţara şi să se stabilească în Statele Unite ale Americii (iulie 1985), unde a continuat acţiunile protestatare anticeauşiste.

– În contradicţie cu rigurozitatea manifestată în acţiunile îndreptate împotriva desidenţilor, unele probleme erau tratate într-o altă manieră. De exemplu, printr-o notă din mai 1986, generalul colonel Vlad Iulian este informat despre actele de corupţie săvîrşite de Cosac Picoş Alexandru, de la Direcţia Generală a Vămilor din Bucureşti, care, în legătură cu afacerişti şi vameşi, pretindea şi primea mari sume de bani pentru vămuirea preferenţială a bunurilor unor persoane. Nota mai menţiona că cel în cauză este ginerele lui Picoş Gheorghe, adjunct al ministrului de Finanţe. Acest aspect este reţinut cu atenţia cuvenită de generalul colonel Vlad Iulian şi ca urmare nota trimisă generalului maior Macri Emil, care răspundea şi de activitatea Direcţiei Generale a Vămilor, cuprindea următoarea rezoluţie: „Trageţi concluziile cuvenite, clasaţi toată lucrarea" (anexa nr. 13)[647].

647. Sursele faptelor incriminatorii relatate în document sînt cuprinse într-o anexă a acestuia. Le reproducem mai jos, întrucît ele constituie un indiciu util privind natura documentelor existente la data întocmirii documentului (1990) şi a categoriilor de documente existente în arhivele fostei Securităţi: „Anexa nr. 1 *Instrucţiuni nr. D-00180/1987 privind activitatea de creare şi folosire a reţelei informative a aparatului de Securitate*; art. 16, al. 2-3. Anexa nr. 2 *Ordinul Ministerului de Interne nr. 001401 din 01.07.1978 - instrucţiuni privind munca de filaj şi investigaţie*; art. 1 al. 2, art. 2, 3, 31 şi art. 45 al. 2. Anexa nr. 3 *Instrucţiuni nr. D-00190/1987 privind organizarea şi desfăşurarea activităţii informativ-operative a organelor de Securitate*; art. 6, al. b, c, d, e şi art. 7, al. d, e. Anexa nr. 4 *Program de măsuri al Departamentului Securităţii Statului pe anul 1989*, nr. D/0012427 din 17.01.1989. Anexa nr. 5 *Plan de măsuri* nr. D/00280636/15.11.1996; punctele 5 şi 6 şi tabelele nominale anexate. Anexa nr. 6 Raportul nr. D/0280506/1988; notele nr. D/0280033, 0280487, 020502, 043350, 0279549, 0279710, 00218077, 00280014, 00279751, 0280753, 00280898, 0280587, 0280819, 00281130, 00280909, 00280986, 00280909/1989. Anexa nr. 7 Nota nr. 00211843; Adresele nr. D/00212828 şi 00212209/1085. Anexa nr. 8 Nota nr. D/0280503/1089. Anexa nr. 9 Nota nr. D/0208237/1984. Anexa nr. 10 Nota nr. D/0280044/1989. Anexa nr. 11 Dosar nr. 8/1987, vol. III, Tabel D/ nr. 08/1085". O parte dintre aceste documente se regăsesc şi în prezentul volum.

40

[1990]

Notă*

cu unele aspecte referitoare la fosta conducere a Departamentului Securităţii Statului

Din verificările efectuate pînă în prezent asupra documentelor existente în cadrul fostelor unităţi militare 0625, 0110, 0650 şi 0500 ale Departamentului Securităţii Statului, s-au obţinut următoarele informaţii care atestă implicarea anumitor factori de conducere ai acestei instituţii în transmiterea de ordine ce au fost de natură să limiteze drepturile şi libertăţile cetăţeneşti unor persoane şi categorii de persoane din ţara noastră, ori să le aducă alte prejudicii, astfel:

1. În anul 1983 Homoştean George, Postelnicu Tudor, Gl. col. Vlad Iulian şi Gl. Stamatoiu Aristotel (în acea perioadă era şef al UM 0625) care cunoşteau despre măsurile întreprinse pe linie de Securitate pentru destrămarea unui grup de cetăţeni români ce aderaseră la o asociaţie de practicare a meditaţiei transcendentale, iniţiată în ţara noastră de cetăţeanul francez de origine română Stoian Nicolae, l-au informat eronat pe dictator cu privire la scopurile reale ale acesteia, susţinînd pericolul ei social. Pe această bază şi a listelor nominale prezentate, un număr mare de cetăţeni români au fost sancţionaţi pe linie administrativă şi li s-au retras drepturile şi calităţile dobîndite pe parcursul activităţii lor profesionale.

2. În anul 1984, Gl. col. Vlad Iulian a dat ordin Gl. mr. Alexie Ştefan, care în acea perioadă era şef al UM 0625, să introducă mijloace tehnice de ascultare în unele săli de protocol şi de audienţe ale Ministerului Afacerilor Externe. Ulterior, prin anii 1986-1987, Gl. col. Vlad Iulian a cerut Gl. mr. Mortoiu Aurelian să ia măsuri pentru introducerea mijloacelor de ascultare în toate sălile de protocol, inclusiv în spaţiile destinate acestui scop membrilor conducerii instituţiei respective. Gl. col. Vlad Iulian a motivat că are aprobarea conducerii superioare.

Materialele rezultate în procesul exploatării mijloacelor respective au fost prezentate zilnic Gl. col. Vlad Iulian, sub formă de dialog, care la rîndul său le-a exploatat în

---

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica.

informările curente către dictator şi soţia acestuia. Activitatea menţionată s-a desfăşurat continuu pînă la 21 decembrie 1989.

3. La sfîrşitul lunii noiembrie 1989, Gl. col. Vlad Iulian a transmis verbal şefului UM 0625, Gl. mr. Mortoiu Aurelian, ordinul de a asigura luarea în lucru, prin mijloacele muncii de Securitate, a tuturor cetăţenilor români din Bucureşti şi teritoriu ce au efectuat stagii de studii, specializare, au fost la post sau în acţiuni de cooperare în străinătate, indiferent dacă sunt sau nu semnalaţi cu aspecte care să-i facă suspecţi de trădare. La 27 noiembrie 1989, Gl. mr. Mortoiu Aurelian a transmis în scris acest ordin şefilor tuturor Securităţilor judeţene şi celui al Securităţii Municipiului Bucureşti, cerînd să se raporteze de executare la 15 decembrie 1989.

4. Gl. col. Vlad Iulian a avut o contribuţie importantă în determinarea soţiei dictatorului în luarea deciziei de limitare pînă la interzicere a deplasării în străinătate a oamenilor de ştiinţă şi cultură, prezentînd în mod denaturat şi dînd caracter de generalitate unor cazuri de persoane din aceste categorii, care pe timpul cît s-au aflat în exterior au făcut obiectul provocării, în scop de racolare, din partea unor servicii de spionaj străine.

5. Pe timpul evenimentelor politice interne mai importante, cum au fost spre exemplu: Conferinţa naţională a partidului din decembrie 1987, vizita lui Mihail Gorbaciov, Congresul al XIV-lea, Gl. col. Vlad Iulian a cerut unor şefi ai unităţilor centrale informativ-operative, ca şi de la anumite Securităţi judeţene să acţioneze, sub diverse pretexte, pentru reţinerea temporară a unor cetăţeni români, capabili să ia legătura cu ziarişti ori ambasade occidentale şi să facă declaraţii acuzatoare la adresa politicii clanului Ceauşescu[648]. A indicat totodată ca în aceste cazuri să se găsească motivaţii care să susţină legalitatea reţinerii respectivilor, date că cei în cauză ar fi comis abateri de la legi şi acte normative cu caracter administrativ. Se cunoaşte că în acest fel a acţionat col. Goran Gheorghe, fost şef al Securităţii Municipiului Bucureşti şi Gl. mr. Bucurescu Gianu, în cazurile lui Puiu Ion şi Coposu Corneliu. Detalii în legătură cu acest ordin pot da Gl. mr. Mortoiu Aurelian şi Gr. mr. Neculicioiu Victor.

În aceleaşi împrejurări, Gl. col. Vlad Iulian a cerut şefului UM 0625 Gl. mr. Mortoiu Aurelian să instituie măsuri de pază sau filtre la domiciliile lui Andreescu Gabriel, Mazilu Dumitru, Brucan Silviu şi Celac Mariana, cu scopul de a preveni ca aceştia să fie vizitaţi de cetăţeni străini, prilejuri pe care să le folosească pentru a da declaraţii presei sau posturilor de radio occidentale. Paza şi filtrele respective au fost asigurate de organele de filaj în cea mai mare parte, dar, în unele situaţii, şi de ofiţeri din UM 0625, toţi fiind îmbrăcaţi în uniforme de Miliţie din ordinul Gl. mr. Mortoiu.

6. În noaptea de 21 spre 22 decembrie 1989, Gl. mr. Mortoiu Aurelian a convocat o şedinţă cu şefii serviciilor din UM 0625, ocazie în care a afirmat că are ordin din partea conducerii Departamentului Securităţii Statului să ia măsuri pentru reţinerea temporară a persoanelor aflate în atenţia unităţii capabile să ia contact cu demonstranţii şi să preia conducerea acestora.

Constatînd că şefii de servicii nu au avut iniţiativa de a face vreo propunere, Gl. mr. Mortoiu Aurelian a indicat personal cazurile lui Mazilu Dumitru, Andreescu Gabriel, Brucan Silviu şi Celac Mariana ca pretabile şi a cerut să se acţioneze pentru reţinerea lor. În baza acestui ordin s-a trecut la luarea măsurii preconizate asupra lui Mazilu Dumitru şi

648. Cu litere mici în textul original.

Andreescu Gabriel, în primul caz fiind implicaţi lt. col. Rădulescu Emil, locţiitor al şefului unităţii, lt. col. Manea Gheorghe, şef de serviciu, şi antrenaţi cu diverse sarcini peste 20 de ofiţeri din unitate, iar în al doilea caz, şeful Securităţii judeţului Buzău, col. Merce Ilie.

În cazurile lui Brucan Silviu şi Celac Mariana, măsurile ordonate nu au fost executate datorită refuzului lt. col. Diaconescu Gheorghe, locţiitor şef unitate, a mr. Stănescu Gabriel, şef de serviciu, şi lt. col. Nicoară Sorin, şef de colectiv, care au apreciat că ordinul primit nu are nici o legătură cu munca de contraspionaj.

7. În cursul lunii martie 1989, constatînd că măsurile luate pe linie de partid împotriva lui Brucan Silviu, Apostol Gheorghe, Bîrlădeanu Alexandru, Mănescu Corneliu, Pîrvulescu Constantin şi Răceanu Grigore nu şi-au atins scopul, respectiv de a-i determina să retracteze public declaraţiile acuzatoare la adresa politicii ceauşiste, Gl. col. Vlad Iulian a transmis Gl. mr. Mortoiu Aurelian, Gl. mr. Neculicioiu Victor şi col. Morariu Petre, locţiitor al şefului Direcţiei de Cercetări Penale, ordinul de a se trece la cercetarea celor şase persoane, în stare de libertate. A cerut totodată ca discuţiile să pornească de la datele ce atestau legături de natură informativă ale celor şase cu servicii de spionaj străine, urmînd ca în final să fie abordată problema scrisorii lor şi determinaţi să se dezică. Gl. col. Vlad Iulian raporta zilnic soţiei dictatorului evoluţia cercetărilor. Gl. col. Vlad Iulian, în strînsă legătură cu soţia dictatorului, a organizat, în paralel, iniţierea şi aplicarea de măsuri pe linie administrativă şi de stat, cum au fost spre exemplu mutarea forţată a lui Brucan Silviu, Mănescu Corneliu, Bîrlădeanu Alexandru la alte domicilii, activitate în care au fost implicate organele de partid ale Municipiului Bucureşti şi de la unele sectoare.

8. Gl. col. Vlad Iulian a fost principalul factor determinant în încercarea de a transforma UM 0625 şi 0110 din unităţi de contraspionaj în unităţi de urmărire a unor personalităţi care exprimau critici deschise vehemente la adresa lui ceauşescu[649] şi a politicii promovate de acesta, indicînd concret cine anume să fie luat în lucru şi regizînd analize critice, pentru a demonstra lipsa de competenţă şi profesionalism a cadrelor de conducere şi a aparatului în general. Prin această politică, Gl. col. Vlad Iulian a adus prejudicii capacităţii de apărare prin:

a) orientarea spre false cazuri de competenţa contraspionajului, fărîmiţînd forţele ce trebuiau concentrate spre cazuri reale de profil. Spre exemplu, din ordinul verbal al lui Postelnicu Tudor şi reînnoit de Gl. col. Vlad Iulian, timp de trei ani, mai mulţi ofiţeri din UM 0625 şi subofiţeri din unitatea de filaj au fost folosiţi pentru a efectua filtru la domiciliul numitei Dămăceanu Dana, fiica lui Pacepa Ion, în scopul de a o împiedica să fie vizitată de diplomaţi sau alţi străini;
b) respingerea şi refuzul de a promova informaţiile obţinute de UM 0625, în special, şi UM 0110, care atestau cu claritate efectele dezastruoase ale politicii ceauşescu[650], de izolare a României, cu consecinţe grave în plan economic şi social;
c) promovarea şi menţinerea în conducerea unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate a unor cadre slab pregătite din punct de vedere profesional şi intelectual, uşor de manevrat în direcţiile dorite, instaurarea unui climat de suspiciune, promovarea delaţiunii între cadrele cu funcţii de conducere etc. Pot fi audiate pentru confirmare şi detaliere cadre de conducere din toate unităţile centrale şi teritoriale de Securitate.

649. Cu litere mici în textul original.
650. Cu litere mici în textul original.

Motto

„Securitate este şi cu noi, şi fără noi!"

(Ministrul de Interne Alexandru Drăghici, la o şedinţă de bilanţ a Securităţii din Cluj, 21 aprilie 1955)

Partea a II-a

REGLEMENTĂRI ŞI ORDINE INTERNE ALE SECURITĂŢII

41

[Vara 1948]
Strict secret

Recrutarea informatorilor şi modul de lucru*

a. Recrutarea

Agentul informator constituie elementul de bază al acţiunei informative. El este elementul de contact direct şi permanent cu obiectivele urmărite, avînd misiunea de a culege informaţiunile şi a le raporta ierarhic, în forma brută în care le recepţionează. Activitatea se bazează deci, în principal, pe date obţinute prin simţuri proprii, angrenate în observare şi supraveghere în zona sa de activitate. Informatorii voluntari pot fi voluntari şi recrutaţi. Informatorii voluntari, în general, prezintă o valoare mai puţin importantă, cîte odată, sînt chiar dăunători, deoarece mulţi sînt interesaţi din vreo cauză oarecare, în informaţiile ce le aduc, astfel că le denaturează şi ar putea induce în eroare organele de Siguranţă. Ei trebuiesc folosiţi cu mare grijă, dar nu pot forma punctele principale de sprijin ale acţiunei de siguranţă. Acţiunea informativă serioasă este organizată şi sprijinită pe informatori recrutaţi, adică dintre aceia căutaţi şi găsiţi de organele de Siguranţă printre persoanele cu legături în obiectivele urmărite.

Cum se face recrutarea informatorilor? În acţiunea de recrutare, trebuie să se fixeze mai întîi persoanele ce ar putea servi ca informatori în obiectivele stabilite. Această operaţiune se va face ţinîndu-se seama că un bun informator trebuie să îndeplinească următoarele condiţiuni:

- să fie încadrat în obiectivul pe care-l urmărim (condiţiune indispensabilă) şi pe cît posibil element cu posibilităţi de contact şi mişcare cît mai largă, sus cît şi jos;
- să fie element perspicace, conştiincios şi mai ales de perfectă bună credinţă;
- să fie bine orientat asupra misiunii sale;
- să fie element de absolută discreţie şi conspirativitate.

---

* Fragment din Organizarea, încadrarea şi funcţionarea Direcţiunii Generale a Siguranţei Statului ASRI, fond D, dosar 9051/I, f. 104-110, directivă din vara anului 1948, ante 30 august.

Odată fixate persoanele asupra cărora se poate îndrepta acţiunea de captare, se va proceda apoi la culegerea de informaţiuni complete asupra lor. Strîngerea datelor se va face cu răbdare, fără a se lăsa nici o chestiune neclară, abordîndu-se toate pistele şi mergîndu-se pînă la supraveghere. Totul însă cu o discreţiune totală. Se va insista a se cunoaşte în amănunt: trecutul persoanei vizate, felul actual de viaţă, năzuinţe imediate şi de viitor, slăbiciuni şi calităţi, necazuri şi greutăţi intime etc. În posesia datelor complete, se va proceda la o triere a celor vizaţi, după criteriul dacă poate fi sau nu poate fi abordat şi prelucrat pentru a fi captat informator. Această triere trebuie făcută cu foarte mare grijă şi seriozitate. Nu trebuiesc eliminaţi oameni care la prima vedere par inabordabili. Trebuie să se ţină seama că pot fi prelucraţi ca informatori, oameni cinstiţi, oamenii de caracter, tot aşa de bine ca şi cei pe care slăbiciunile morale, lipsurile sau oportunismul de moment îi îndeamnă să se vîndă. Persoanele considerate inabordabile vor fi totuşi ţinute în evidenţă, pentru ca în timp să se caute ocazia favorabilă spre a le capta.

Ultima fază în acţiunea de recrutare este emiterea propunerii de colaborare viitorului informator. Este cea mai delicată operaţie şi cere foarte mult tact, întrucît orice greşeală poate compromite definitiv apropierea celui în cauză. Desigur că nu se pot fixa principii precise după care să se facă luarea de contact cu viitorul informator. Ele variază de la caz la caz şi sînt în funcţie de datele şi informaţiunile culese asupra lui. La recrutarea unui informator se poate uza de următoarele mijloace:

- convingerea (la oamenii de caracter) de a lucra pentru siguranţă;
- stimularea unei slăbiciuni şi oferirea de posibilităţi materiale pentru împlinirea ei;
- îndatorarea celui în cauză prin diferite servicii făcute, cerîndu-i-se apoi să lucreze;
- intimidare, folosind informaţiunile ce avem asupra unor eventuale culpe, ce ar apăsa asupra celui vizat;
- şantaj pe tema eventualelor informaţiuni compromiţătoare.

Abordarea se poate face:

- insinuant;
- prin surprindere.

Prima metodă este cea mai sigură; cea de a doua, comportînd riscul eşecului, are în schimb avantajul efectului psihologic al surprizei, care de multe ori este cheia succesului în acţiunea de recrutare, dacă este utilizat bine. Abordarea insinuantă presupune ca recrutorul să facă cunoştinţa celui vizat, sub o formă care să dea aspectul întîmplării. Să cultive relaţia stabilită, căutînd momentul potrivit în care să facă propunerea. Acest moment, bineînţeles, trebuie să fie găsit la scurt timp după cunoştinţă, pentru a nu deveni publică legătura dintre ei. Recrutarea se face în acest caz, prin ataşament personal şi motivul poate merge de la convingere pînă la şantaj şi intimidare. Abordarea prin surprindere nu poate folosi decît mijloace de întimidare, bazate pe date precise şi serioase împotriva celui abordat. Ea trebuie făcută cu multă hotărîre, dar discret. În toate cazurile succesul final poate fi mai uşor de obţinut în acţiunea de recrutare, prin promisiunea de avantagii materiale, respectiv a remuneraţiei pe care i-o oferim pentru serviciile aduse.

Modul de renumerare [sic!] a agenţilor informatori

La fixarea sumelor ce vor constitui renumerarea informatorilor recrutaţi trebuie să se ţină seama de valoarea obiectivului în cadrul căruia lucrează informatorul, de valoarea informatorului, de acţiunile şi cheltuielile ce ar fi obligat a le face în executarea misiunei sale şi de posibilităţile materiale. Nu este recomandabil a se oferi de la început sume mari de bani.

b. Cum trebuie lucrat cu un agent informator

Activitatea agentului informator trebuie stimulată şi dirijată de organul de Siguranţă. Un bun agent informator trebuie să fie orientat asupra misiunei ce o are. În general, se obişnuieşte a se primi de la informator informaţiile pe care aceştia apreciază că trebuie să le dea. În principiu, un informator trebuie să dea orice informaţie pe care o recepţionează în cadrul obiectivului unde lucrează. Aprecierea informaţiilor o face numai organul de Siguranţă, care în lumina acestei aprecieri trebuie să dirijeze activitatea informatorului, spre a-l menţine în obiectiv. Organul de căutare trebuie de multe ori să indice chiar unele probleme asupra cărora informatorul trebuie să-şi concentreze atenţia. Această indicare se va face, bineînţeles, cu precauţia necesară nedivulgării secretului. Informaţiile prezentate de agentul informator trebuie clarificate şi completate prin discuţii, întrucît simpla scriere a lor de către informator este arídă şi necompletă. De aceea este necesar ca organul care ia contact cu informatorul să fie bine pregătit în problema respectivă. Contactul cu agenţii informatori se va stabili conspirativ, de preferat în case special angajate în acest scop. Acţiunea informativă desfăşurată prin informatori necesită de multe ori a fi completată prin supraveghere şi filaj.

c. Supravegherea filajului

Supravegherea poliţienească este o operaţiune care constă în vederea şi observarea unuia ori a mai multor indivizi, sau anumitor situaţiuni ce interesează Siguranţa Statului. Supravegherea se execută prin organele special însărcinate şi corespunzătoare scopului. Prin această acţiune de observare, organele Siguranţei vor putea cunoaşte din vreme, preîntîmpina, zădărnici şi înlătura mai uşor şi mai sigur, încălcările dispoziţiunilor legale sau perturbaţiilor ordinei şi Siguranţei Statului. Supravegherea este o măsură specială şi luarea ei se hotărăşte pentru fiecare caz în parte.

Supravegherea are trei elemente constitutive şi anume:

1. Acţiunea supravegherii;
2. Organul supraveghetor şi
3. Obiectivul supravegherii.

Acţiunea supravegherii poate fi diferenţiată, integrală şi limitată.

Este integrală cînd ea este o acţiune de ansamblu cu toate stările şi întîmplările ce sînt şi survin într-o regiune sau clădire, cu toţi oamenii pasanţi sau locatari, complexul de viaţă, activare sau comportare al unui individ sau grup de oameni ce interesează Siguranţa.

Este limitată cînd ea se referă numai la o parte a unui spaţiu sau clădiri şi nu interesează întregul complex de viaţă, activare sau comportare a unui individ sau grup de indivizi, ci numai într-o măsură limitată într-o anumită direcţie, asupra unei anumite activităţi sau comportări mai restrînse din viaţa individului sau a indivizilor respectivi.

Dacă supravegherea nu urmăreşte ca scop constrîngerea şi are numai un scop de orientare şi lămurire, ea devine un mijloc de informare şi în acest caz ea se numeşte observare sau filare, ce se îndeplineşte întotdeauna în mod discret sau invizibil prin organe civile versate sau prin organe acoperite.

Organele executante de la supraveghere şi filaj întotdeauna vor fi îmbrăcate de aşa manieră, după regiunea şi localitatea unde se află în executarea misiunii. Agenţii nu vor

fi îmbrăcaţi cu haine colorate, tărcate sau pestriţe, de culoare vie, care să atragă ochiul celui supravegheat şi filat. Personalul întrebuinţat în supraveghere şi filaj, cînd li se încredinţează misiunea, întîi trebuie să cunoască persoanele pe care trebuie să le fileze şi pentru a ajunge la acest lucru trebuie să se folosească de identificarea prin fotografii, ce pot fi ridicate de organele care acţionează descoperit, prin percheziţii şi de multe ori sub formă de vizită, cînd sînt furate de la rudele, cunoştinţele şi prietenii celui care urmează a fi filat. Odată ce filajul şi supravegherea ce s-a exercitat în cursul zilei de către organele executante s-a terminat, se face notă şi raport în care arată legăturile, întîlnirile, casele conspirative pe unde cei filaţi au luat contact cu cei ce interesează Siguranţa.

42

29 martie 1951
Strict secret

Directiva despre munca cu agentura No. 101/Cabinet*

Arma de bază şi hotărîtoare a organelor Securităţii Statului în lupta împotriva activităţii de subminare, dusă de serviciile de informaţii imperialiste şi de reacţiunea internă, este reţeaua de informatori bine organizată. Cantitatea şi calitatea reţelei informative folosite de organele Securităţii Statului, justa ei plasare pe probleme, educarea şi folosirea informatorilor, determină rezultatele muncii de prevenire, depistarea şi lichidarea la timpul oportun şi cît mai complet a activităţii criminale dusă în ţara noastră de elementele duşmănoase.

Cu toate acestea, mulţi dintre lucrătorii informativi ai unităţilor Securităţii Statului, atît din Centrală, cît şi din Regiuni se ocupă insuficient şi greşit cu munca de recrutare a informatorilor, este absolut insuficientă, iar descoperirea şi folosirea aptitudinilor şi posibilităţilor contrainformative ale informatorilor se face într-o măsură prea mică.

Studierea prealabilă a persoanelor recrutabile nu se adînceşte sporadic, din care cauză reţeaua informativă are mult balast şi un număr însemnat de indivizi dubioşi.

I. Categoriile reţelei de informatori

Reţeaua de informatori, care execută munca de depistare şi demascare a activităţii criminale, dusă de elementele duşmănoase în ţară, poate fi împărţită în 3 categorii principale.

1. Informatorii necalificaţi

Informatorii necalificaţi sînt acei informatori, care din însărcinarea organelor Securităţii Statului depistează persoanele suspectate de activitate duşmănoasă, clarifică starea de spirit şi purtarea acestora, descoperă şi comunică date în privinţa a tot felul de lipsuri şi evenimente din cadrul obiectivelor şi problemelor deservite de serviciile noastre informative (manifeste, inscripţii, accidente, acţiuni cu aspect de sabotaj ş.a.m.d.), însă aceşti

* ASRI, Fond D, dosar 9897, f. 188-201.

informatori necalificaţi fiind lipsiţi de aptitudini şi posibilităţi contrainformative, iar cîteodată şi de experienţă, nu au posibilitatea să pătrundă în mijlocul elementelor subversive şi să ducă acţiuni informative împotriva lor. De obicei, informatorii necalificaţi se recrutează din rîndul cetăţenilor patrioţi.

2. Informatorii calificaţi

Informatorii calificaţi sînt acei informatori care, prin aptitudinile, trecutul şi legăturile lor au posibilitatea să pătrundă în mijlocul elementelor subversive şi să ducă acţiuni informative împotriva acestora. Adeseori, organele Securităţii Statului recrutează astfel de informatori din mijlocul elementelor străine de clasa muncitoare sau compromise prin legăturile sau activitatea lor criminală dusă împotriva Republicii Populare Romîne. Informatorii calificaţi pot fi recrutaţi şi din rîndurile elementelor patriotice, care se găsesc în mijlocul persoanelor ce au legături cu elementele subversive şi pot pătrunde în mijlocul lor, avînd posibilitatea să ducă acţiuni informative împotriva acestora. Ei au ca acoperire o legendă studiată în mod detailat, care îi caracterizează ca elemente străine de clasa muncitoare, ce au legături cu elementele subversive sau duc o activitate criminală.

3. Rezidenţi

Rezidenţii sînt colaboratorii acoperiţi (neîncadraţi în state) ai organelor Securităţii Statului, care conduc activitatea reţelei de informatori necalificaţi, ce le-a fost transmisă în vederea legăturii, în obiectivele şi problemele deservite de organele Securităţii Statului. Ei se recrutează din rîndul membrilor de Partid verificaţi, membrilor UTM şi numai în cazuri excepţionale, din rîndul informatorilor fără de partid, aparţinînd categoriei sociale mai apropiate de clasa muncitoare, care au fost verificaţi în munca practicată şi şi-au dovedit devotamentul, atitudinea disciplinară şi aptitudinile lor în munca contrainformativă. Rezidentului nu i se predă întreaga reţea de informatori din sectorul respectiv. Cei mai capabili informatori continuă să ţină legătura cu organele Securităţii Statului, în vederea verificării activităţii rezidentului şi a informatorilor lui. Rezidentul nu poate fi folosit pentru recrutarea de informatori, ci numai pentru studierea şi pregătirea anumitor persoane în vederea recrutării.

II. Pregătirea în vederea recrutării şi recrutarea informatorilor

Recrutarea informatorilor este o muncă complicată şi de răspundere. De calitatea şi rezultatele studierii candidatului la recrutare, de metoda ce este folosită la recrutare şi de însuşi procesul recrutării, depinde în mare măsură roadele activităţii informatorilor. Lucrătorul operativ, care se ocupă cu crearea reţelei de informatori, în obiectivele şi problemele deservite, trebuie să hotărească înainte de toate cu ce scop şi în vederea îndeplinirii căror sarcini concrete este necesar informatorul. După soluţionarea acestei probleme, lucrătorul operativ fixează persoanele care au posibilitatea să ne informeze asupra activităţii sectoarelor şi obiectivelor, instituţiilor şi întreprinderilor, ce interesează organele Securităţii Statului, sau să studieze anturajul şi legăturile subversive, de prietenie, de serviciu şi rudenie a persoanelor ce ne interesează. După stabilirea acestor date, fixează candidaturile în vederea recrutării, studiindu-le în mod amănunţit şi complet. În timpul studierii este necesar să stabilească următoarele:

a) Datele biografice ale persoanei ce urmează să fie recrutată, precum şi legăturile în producţie şi la domiciliu;
b) Date despre nivelul de pregătire culturală şi politică, precum şi date despre părerile şi manifestările politice ale celui avizat;
c) Date despre aptitudinile şi capabilitatea pentru munca contrainformativă (inteligenţă, capacitatea de a lega cunoştinţe şi de a cîştiga încrederea, capacitatea de a găsi cea mai justă soluţie dintr-o situaţie complicată ş.a.m.d.);
d) Date despre părţile negative a celui ce urmează să fie recrutat (decăderea morală, pălăvrăgeala şi altele);
e) Date despre activitatea lui criminală din trecut sau, posibil, cea prezentă.

Strîngerea datelor necesare se efectuează pe căi oficiale, precum şi cu ajutorul informatorilor, filajului, interceptărilor şi tehnicii operative, în funcţie de necesitate şi în măsura posibilităţilor.

După studiul amănunţit a datelor acumulate asupra celui ce urmează să fie recrutat, lucrătorul operativ poate să facă cunoştinţă personal cu informatorul, invocînd un motiv plauzibil, iar după aceasta stabileşte metoda cu care persoana vizată va fi chemată în vederea recrutării, precum şi însăşi metoda de recrutare. De obicei, în munca practică se folosesc două metode la recrutare: pe baza convingerilor patriotice ale celui vizat, arătîndu-i necesitatea de a da ajutor organelor Securităţii Statului în lupta împotriva duşmanilor poporului muncitor; pe baza materialelor compromiţătoare asupra activităţii subversive sau de drept comun a celui vizat, dusă în trecut sau în prezent, împotriva regimului. În timpul recrutării celui vizat pe baza materialelor compromiţătoare, la început este necesar ca activitatea duşmănoasă sau criminală a celui vizat să fie în întregime demascată şi toate mărturiile lui să fie consemnate în scris. După aceasta, pe baza mărturiilor lui, să i se propună colaborarea cu organele Securităţii Statului pentru a se putea reabilita.

Recrutarea informatorilor şi mai ales informatorilor pe baza materialelor compromiţătoare, trebuie să fie încredinţată numai lucrătorilor operativi experimentaţi şi de conducere. Recrutarea informatorilor necalificaţi şi îndepărtarea lor din reţeaua informativă se face numai în baza aprobării şefilor birourilor şi serviciilor raionale şi orăşeneşti, precum şi a şefilor de servicii şi a locţiitorilor lor din aparatul central şi din Regionale.

Recrutarea informatorilor calificaţi şi a rezidenţilor, cît şi îndepărtarea lor din reţeaua informativă, se face cu aprobarea Directorilor Regionali şi a locţiitorilor lor, precum a Directorilor şi locţiitorilor lor din aparatul central. Recrutarea informatorilor şi a rezidenţilor în condiţiunile corespunzătoare, poate fi efectuată la locurile lor de muncă, la domiciliile lor, la sediile diferitelor instituţii şi în unele cazuri la sediile organelor de Miliţie, unde cel vizat va fi chemat sau invitat, invocînd un motiv plauzibil şi pe măsura posibilităţilor cît mai natural. În recrutarea informatorilor calificaţi din rîndul membrilor formaţiunilor duşmănoase, se întîmplă ca procesul recrutării să dureze 24 ore sau chiar mai mult, în care timp persoana care urmează să fie recrutată, este reţinută pînă la rezolvarea cazului. Ridicarea secretă a celui vizat pentru recrutare trebuie să fie efectuată în asemenea condiţiuni şi în timpul cînd lipsa persoanei vizate de la serviciu sau de acasă în cursul uneia sau cîtorva zile, n-ar părea suspectă persoanelor cu care cel vizat întreţine legături criminale sau alt fel de legături. (Se va alcătui legenda plecării lui în deplasare, la sanatoriu sau la casele de odihnă în vederea tratamentului, la cunoscuţi sau rudele sale ş.a.m.d.). Recrutarea informatorilor de regulă se încheie prin luarea unui angajament scris, în care respectivul se obligă în mod voluntar să colaboreze cinstit cu organul

Securităţii Statului şi să păstreze cea mai strictă conspirativitate în munca lui informativă. În angajament se va arăta, că informatorul este prevenit de responsabilitatea ce o poartă în cazul divulgării legăturii lui cu organele Securităţii Statului şi a metodelor lor de muncă.

III. Educarea şi munca cu informatorii

Terminînd recrutarea, lucrătorul operativ trebuie să instruiască în mod amănunţit informatorul în privinţa purtării lui faţă de rudele sale şi alte legături ale sale, pentru a nu se desconspira faţă de ei. De obicei, la primele întîlniri lucrătorul informativ trasează sarcini şi primeşte de la informator note în scris, în care acesta comunică toate datele compromiţătoare ce le cunoaşte asupra legăturilor sale. La aceste întîlniri lucrătorul operativ nu îndreaptă atenţia informatorului asupra persoanelor urmărite de organele noastre, în afară de cazul cînd acesta, din proprie iniţiativă, ne comunică unele date ce ne interesează. Informaţiile primite de la informator trebuie să fie analizate şi verificate în mod amănunţit. Tot în acelaşi timp, purtarea şi acţiunile informatorului trebuie să fie supravegheate cu mare atenţie, deoarece după recrutare, în majoritatea cazurilor, informatorul trece printro criză psihică, iar lucrătorul operativ este dator să-l aducă la starea normală, în care scop este necesar ca primele întîlniri cu informatorul să aibă loc la intervale de timp de 24 zile, sau în unele cazuri şi mai des. După ce lucrătorul operativ se va convinge de sinceritatea şi atitudinea cinstită faţă de muncă a informatorului, se va putea trece la folosirea lui normală şi activă în acţiunea informativă ce se duce asupra persoanelor ce interesează organele Securităţii Statului. Munca cu informatorii poate fi socotită că se duce în mod normal, atunci cînd, întrunirile lucrătorilor operativi cu informatorii, şi mai ales cu cei calificaţi şi rezidenţii, vor avea loc în condiţiunile corespunzătoare în casele conspirative şi de întîlnire ale organelor Securităţii Statului.

La întîlnirile cu informatorii, lucrătorul operativ trebuie să se prezinte cu sarcini concrete şi dinainte stabilite, care să fie deasemeni aprobate de conducere, pe care să le transmită informatorului, precum şi cu unele probleme pe care urmează să le lămurească cu informatorul ş.a.m.d.

În munca cu informatorii calificaţi, să se practice prelucrarea sarcinilor pentru aceşti informatori, în scris şi după ce aceştia vor lua cunoştinţă de conţinutul lor, vor semna, confirmînd că au înţeles sarcinile ce li se încredinţează. Primind de la informatori notele informative, lucrătorul operativ va trebui să le citească cu mare atenţie la locul de întîlnire, clarificînd toate chestiunile nelămurite, care sînt în legătură cu îndeplinirea sarcinii încredinţate, şi în caz de necesitate, va arăta informatorului lipsurile lui faţă de elementele asupra cărora se duce acţiunea informativă, iar după aceasta îl va instrui în mod amănunţit asupra mijloacelor de îndeplinire a sarcinilor următoare, pentru ca astfel informatorul să fie complet edificat asupra sarcinei ce i se încredinţează.

Însă lucrătorul operativ nu trebuieşte să facă în mod anticipat nici un fel de promisiuni informatorului.

Pentru ca lucrătorul operativ să poată îndepărta în mod just şi la timpul său lipsurile constatate la informator, el însuşi trebuie să se ocupe cu ridicarea sistematică a cunoştinţelor sale culturale, politice şi speciale. În timpul întîlnirilor cu informatorul, lucrătorul trebuie să aibă ţinuta îngrijită, să fie politicos, punctual şi disciplinat, să rezolve după o matură gîndire problemele ridicate de informator în legătură cu munca lui. În timpul discuţiei cu informatorii, lucrătorul operativ nu trebuie să-şi creeze o atmosferă accentuată de conducător faţă de subordonatul său informatorul dar nici să nu creeze familiarisme.

Respectînd aceste reguli, lucrătorul operativ se va bucura fără îndoială de autoritate faţă de informator şi aceste calităţi ale lui se vor oglindi în conduita şi activitatea informatorului.

IV. Casele de întîlniri şi conspirative ale organelor Securităţii Statului

Este necesar ca întîlnirile cu informatorii şi mai ales cu informatorii calificaţi şi cu rezidenţii, să aibă loc de regulă în casele conspirative şi de întîlniri.

Casa conspirativă este un apartament la dispoziţia organelor Securităţii în care au loc întîlnirile lucrătorilor operativi cu informatorii. Aceste case trebuie să fie bine conspirate de vecini sub formă de locuinţă, instituţii sau întreprinderi. Amenajarea acestor apartamente trebuie să corespundă metodei de conspirare. Să zicem, că o casă conspirativă este conspirată ca o casă de locuit, atunci toată amenajarea şi mobila ei trebuie să corespundă unei case de locuit, în care să locuiască un om de al nostru verificat (o femeie în vîrstă pensionară, membru PMR ş.a.m.d.), care în mod formal va trece drept proprietarul acestui apartament. Casa de întîlnire este un apartament, proprietatea unei persoane particulare, o întreprindere sau instituţie, care în baza unei convenţii este folosită vremelnic de organele Securităţii Statului pentru munca informativă.

Cînd se ia o hotărîre de a institui o casă de întîlniri, este necesar să se studieze şi verifice din toate punctele de vedere proprietarul acesteia, să se studieze planul apartamentului cu intrările şi ieşirile lui (este de dorit ca să existe intrări şi ieşiri separate), să se verifice toţi vecinii şi numai după aceasta să se ia o hotărîre în vederea recrutării proprietarului, ca gazdă a casei de întîlniri. Instituirea caselor de întîlniri se face cu aprobarea Directorilor Regionalului şi locţiitorilor lor, precum şi a directorilor şi locţiitorilor din aparatul central. Referatele în care se arată necesitatea de a recruta gazdele caselor de întîlniri, alcătuirea dosarelor personale şi evidenţele respective asupra acestora, se întocmesc la fel ca şi pentru informatorii, pe care îi recrutăm în vederea ducerii acţiunii informative.

V. Verificarea muncii informatorilor

Verificarea muncii informatorilor este o condiţie obligatorie în munca cu informatorii. Sînt supuşi verificării toţi informatorii şi rezidenţii, indiferent de încrederea, pe care o avem în ei. Ea se efectuează prin introducerea sau recrutarea de informatori paraleli în acţiunile, obiectivele şi problemele deservite de ei, folosind filajul, interceptările şi mijloacele tehnice operative. În momentul sesizării, că un informator s-a deconspirat în faţa obiectivului asupra căruia se duce acţiunea informativă sau că este vorba de dezinformare sau duplicitate din partea lui, este necesar să se ia imediat hotărîrea de a scoate acest informator din acţiunea informativă, invocînd un motiv plauzibil, de a-l îndepărta din reţeaua informativă, de a-l pune sub supraveghere sau de a-l aresta.

VI. Retribuirea informatorilor

Informatorii şi rezidenţii pot fi retribuiţi pentru munca dusă de ei în vederea depistării şi demascării elementelor duşmănoase din ţară. Retribuirea nu poate fi un salariu fixat dinainte şi acordat lunar, ci sub forma unor sume de bani acordate periodic şi cîteodată

sub forma unor pachete sau cadouri în alimente sau îmbrăcăminte. Suma retribuită este determinată de valoarea materialelor date nouă de informatori şi rezidenţi. Şefii de birouri, servicii orăşeneşti şi raionale au dreptul să acorde retribuiri pînă la 3.000 de lei, şefii de servicii din Regională şi Centrală pînă la 5.000 de lei, iar Directorii Regionali şi Directorii din Centrală, pînă la 10.000 de lei. În cazuri speciale, cînd retribuirea unui agent depăşeşte suma de 10.000 de lei, şeful biroului serviciului direcţiei respective, înaintează Directorului General al DGSS sau locţiitorilor săi un raport arătînd cauzele care necesită acordarea acestei retribuiri, iar Directorul General al DGSS, sau locţiitorii săi vor aprecia dacă este necesar să se acorde suma cerută. Pentru orice retribuire se va lua de la informator o chitanţă pentru suma acordată. Pe versoul chitanţei lucrătorul operativ care a acordat retribuirea trebuie să menţioneze cînd, de către cine şi pentru ce s-a acordat retribuirea (însă fără deconspirarea obiectivelor asupra cărora se duce acţiunea informativă).

De exemplu: „Pentru primirea de materiale valoroase la dosarul nr....., pentru deconspirarea elementelor duşmănoase din cutare obiectiv sau cutare problemă". Chitanţa astfel vizată de şeful biroului, serviciului, direcţiei, se iveşte cîteodată necesitatea ca o oarecare sumă de bani să fie acordată informatorului, fără chitanţă. În aceste cazuri, lucrătorul operativ înaintează şefului său, respectiv un raport, motivînd necesitatea acordării retribuirii în bani, alimente sau îmbrăcăminte şi cerînd aprobarea de a acorda retribuirea fără a lua chitanţă din partea informatorului. În asemenea cazuri, ca document contabil ce justifică acordarea retribuirii, va servi o adeverinţă alcătuită de lucrătorul operativ şi vizată de şeful respectiv. Retribuirea pentru folosirea caselor de întîlniri se fixează cu proprietarul apartamentului la închirierea lui. Gazda casei de întîlniri va da, de asemenea, chitanţă, certificînd primirea retribuirii. Retribuirile acordate fără respectarea acestor norme nu pot fi socotite ca documente contabile. Volumul fondurilor destinate retribuirii în bani a muncii informative se fixează: pentru Regiuni şi Direcţiile Centrale, de către Directorii regiunilor şi Directorii din aparatul central, cu aprobarea Directorului General sau a locţiitorilor săi; iar pentru birourile şi serviciile orăşeneşti şi raionale, de către conducătorii direcţiilor respective. Pe viitor, normele menţionate în prezenta directivă sînt obligatorii în timpul recrutărilor şi muncii cu informatorii şi rezidenţii. Retribuirea informatorilor din reţeaua informativă existentă, conform noilor directive, se va aplica în mod treptat, pînă la 1 august a.c. Pentru asigurarea punerii în practică a instrucţiunilor din prezenta directivă, dispunem:

1. Să se prelucreze directiva cu tot efectivul organelor informative ale Securităţii Statului.
2. În timp de trei luni, să se revizuiască toată reţeaua informativă existentă şi să se elimine din ea tot balastul, toţi agenţii dubli şi desinformatorii, iar asupra agenţilor dubli şi elementelor duşmănoase să se înceapă acţiuni informative sau să fie arestaţi.
3. Pînă la 1 septembrie 1951 să se asigure reţeaua de informatori necesară pentru acoperirea tuturor problemelor şi obiectivelor activităţii organelor Securităţii Statului.
4. Pînă la 1 iunie 1951, în privinţa tuturor persoanelor care apar în dosarele existente şi asupra cărora se duc acţiuni informative active, să se recruteze informatori, care să fie în stare să urmărească activitatea acestora.

Ministru adjunct,
General lt. de Securitate Pintilie Gheorghe

43

25 mai 1977

Ordinul Ministrului de Interne nr. 001050. Instrucţiuni privind organizarea şi funcţionarea evidenţelor de Securitate*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1. În conformitate cu reglementările privind desfăşurarea muncii informativ-operative a organelor de Securitate, a concepţiei şi măsurilor de perfecţionare a sistemului informativ-operativ, în cadrul Ministerului de Interne se organizează evidenţe de Securitate.

Art. 2. Evidenţele de Securitate – mijloc al muncii informativ-operative – concentrează, prelucrează şi furnizează date cu valoare operativă în vederea realizării în timp util a măsurilor de prevenire, descoperire şi lichidare a acţiunilor îndreptate împotriva orînduirii sociale şi de stat din ţara noastră.

Art. 3. Prin conţinutul lor şi modul în care sînt organizate şi funcţionează, evidenţele de Securitate furnizează date şi informaţii necesare efectuării analizelor de fenomen şi pentru

---

* Organizarea arhivelor Securităţii aşa cum este prezentată în documentul de mai sus a fost stabilită prin ordinul nr. 001050 din 25 mai 1977, al ministrului de Interne Teodor Coman: „În temeiul art. 21 din Decretul nr. 130/1972 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Ministerului de Interne şi a hotărîrii adoptată de Biroul Executiv al Consiliului de Conducere al ministerului, în şedinţa din 21 mai 1977, ordon: 1. Cu data prezentului ordin intră în vigoare Instrucţiunile privind organizarea şi funcţionarea evidenţelor de securitate, care fac parte integrantă din acest ordin. 2. Comandanţii (şefii) de unităţi vor lua măsuri pentru însuşirea şi aplicarea întocmai a prevederilor ordinului de către toate cadrele din subordine, în care scop se va organiza studiul şi dezbaterea acestuia în cadrul învăţămîntului profesional la locul de muncă. 3. Centrul de informatică şi documentare va sprijini aparatul informativ în însuşirea temeinică a prevederilor prezentului ordin şi va controla modul în care este aplicat, raportînd rezultatul conducerii Ministerului de Interne. 4. Instrucţiunile nr. 00251 din 1 iunie 1973 privind organizarea evidenţelor de securitate şi regulamentul de aplicare al acestora, se abrogă. De asemenea se abrogă dispoziţia din Ordinul nr. 00444/1974, art. 3, alineatul 6 care prevede că străinii intraţi în ţară, cunoscuţi ca fiind în atenţie vor fi comunicaţi, prin telex, tuturor inspectoratelor judeţene".

informarea organelor de decizie la toate nivelurile cu privire la stadiul, ritmul, calitatea şi eficienţa măsurilor operative întreprinse în problemele şi obiectivele muncii de Securitate.

Capitolul II
Principii de organizare şi funcţionare a evidenţelor de Securitate

Art. 4. Evidenţele de Securitate se organizează centralizat pe ţară, la CENTRUL DE INFORMATICĂ ŞI DOCUMENTARE, iar pe plan local, la inspectoratele judeţene şi al municipiului Bucureşti şi serviciile de contrainformaţii militare. Ele concentrează date şi informaţii despre categoriile de persoane, fapte şi evenimente ce au format sau formează obiectul activităţii informativ-operative, despre persoanele cu antecedente politice reacţionare, despre cele care au fost condamnate pentru infracţiuni date în competenţa organelor de cercetare ale Securităţii şi alte categorii de informaţii de interes operativ sau documentar necesare muncii. În scopul evitării creării unor evidenţe paralele, orice altă evidenţă de Securitate sau de lucru solicitată de unităţi se impune a fi motivată pe baza unui studiu întocmit împreună cu Centrul de informatică şi documentare şi aprobat de conducerea ministerului.

Art. 5. Pentru ca evidenţele de securitate să reflecte realitatea informativ-operativă, unităţile Ministerului de Interne au obligaţia de a furniza datele necesare constituirii şi actualizării acestora.

Art. 6. În organizarea şi exploatarea datelor şi informaţiilor din evidenţe se asigură respectarea principiilor şi compartimentării muncii.

Art. 7. Centrul de Informatică şi Documentare coordonează şi sprijină organizarea unitară şi folosirea eficientă a acestor evidenţe, iniţiază şi corelează măsurile de raţionalizare impuse de trecerea şi prelucrarea datelor pe care le conţin.

Art. 8. Evidenţele de Securitate funcţionează în sistem automat şi manual, pînă la generalizarea prelucrării automate a datelor. Prelucrarea statistică a datelor din aceste evidenţe pentru întreg aparatul de Securitate, se face de către Centrul de informatică şi documentare şi compartimentele corespondente acestuia din unităţi, serviciilor informatice solicitîndu-le numai acele date care nu sînt în evidenţele manuale şi automate.

Capitolul III
Structura, conţinutul şi întreţinerea evidenţelor de Securitate

Art. 9. Evidenţele de Securitate, din punct de vedere al structurii şi scopului pentru care sînt create, se compun din:

a) Evidenţe – baze de date despre persoane:
- Cartoteca generală documentară;
- Baze de date despre persoanele lucrate în cadrul urmăririi şi supravegherii informative; aflate în urmărire penală; aflate în reţeaua informatică; autori de înscrisuri identificaţi; persoane care au solicitat plecarea definitivă din ţară; care au călătorit în interes de serviciu sau personal în străinătate şi au refuzat să se înapoieze din ţară la expirarea vizei sau care au trecut fraudulos frontiera;
- Baze de date de interes operativ referitoare la străini;

- Evidenţe paşapoarte;

b) Baze de date cuprinzînd informaţii de interes operativ sau documentar, organizate pe linii de muncă şi probleme;

c) Evidenţa fondurilor arhivistice de Securitate.

Secţiunea I
Cartoteca generală documentară

Art. 10. Cartoteca generală documentară este o bază de date, organizată alfabetic pe fişe tip, la Centrul de Informatică şi Documetare pentru persoanele din întreaga ţară şi la Inspectoratele Ministerului de Interne pentru persoanele din raza lor de competenţă.

Cuprinde date despre următoarele categorii de persoane:

- aflate în urmărire informativă, asupra cărora se continuă supravegherea informativă în cadrul dosarului de obiectiv-problemă, aflate în urmărire penală ori care au făcut obiectul unor asemenea activităţi;
- aflate în reţeaua informativă sau care au făcut parte din această categorie;
- cu antecedente politice reacţionare;
- condamnate pentru infracţiuni care au fost sau sînt de competenţa organelor de cercetare ale Securităţii;
- asupra cărora au fost întreprinse măsuri de prevenire (destrămarea unor anturaje, avertizarea, punerea în dezbatere publică, întreruperea şederii în ţară, declararea ca persoană indezirabilă etc.);
- care au călătorit în interes de serviciu sau personal în străinătate şi au refuzat să se înapoieze în ţară la expirarea vizei;
- care au trecut sau care au încercat să treacă fraudulos frontiera;
- care au cerut aprobarea de a pleca definitiv din ţară;
- care au solicit căsătoria cu străini;
- cetăţeni străini care au vizitat reprezentanţe străine din R.S. România în afara cadrului oficial şi aceia care întreţin legături neoficiale cu străini, dacă după verificarea temeinică a informaţiilor rezultă date de interes operativ;
- străinii stabiliţi în R.S. România;
- alte persoane cunoscute cu interes operativ în fondurile arhivistice şi de Securitate.

Art. 11. Datele despre unele categorii de persoane din cartoteca generală documentară aflate în preocuparea actuală a organelor de Securitate, prevăzute la art. 9 litera „a" alineatul 2, sînt preluate în mod prioritar în sistem automat în scopul realizării lucrărilor de analiză şi sinteză pentru informarea cadrelor de decizie sau pentru cerinţe specifice unităţilor centrale, Inspectoratelor judeţene şi al municipiului Bucureşti.

Art. 12. Generalizarea prelucrării automate a datelor din cartoteca generală documentară va fi precedată de o selecţie, preluîndu-se în sistemul automat numai datele cu valoare operativă. La Secţiunea de selecţie vor participa şi organele informativ-operative care, odată cu clarificarea aspectelor ce rezultă din informaţiile prezente despre persoanele luate în lucru, vor verifica şi materialele incerte, referitoare la antecedentele politice reacţionare în cazul cînd persoanele pe care le lucrează sînt cunoscute cu astfel de materiale în arhivă.

Art. 13. Introducerea de date în cartoteca documentară şi în sistemele cu prelucrare automată aferente se face:

a) la începutul urmăririi informative asupra unei persoane sau continuarea supravegherii informative în cazul dosarului obiectiv sau problemă, după deciderea acestui mod de

soluţionare a materialelor de primă sesizare în termenul de 30 de zile prevăzut de ordinul privind organizarea şi desfăşurarea muncii informativ-operative a organelor de Securitate;
b) la începerea urmăririi penale sau la întreprinderea măsurilor de prevenire;
c) la introducerea unei persoane în reţeaua informativă;
d) la identificarea de persoane cu probleme de interes operativ în procesul prelucrării arhivelor;
e) la confirmarea unor informaţii despre persoane semnalate cu antecedente politice reacţionare. Comunicarea acestor date se face prin fişe model 3 (anexa nr. 2) în cazul începerii penale şi prin fişe model 2 (anexa nr. 1) în celelalte situaţii, întocmite de către ofiţerii din unităţile informativ-operative, care soluţionează cazurile şi de formaţiunile de paşapoarte pentru persoanele ce provin din evidenţa acestora. Aceste fişe vor fi însoţite, după caz, şi de formulare specifice prelucrării automate.

Art. 14. Nu se introduc fişe în cartoteca generală documentară pentru persoanele care se găsesc în următoarele situaţii:
a) s-au obţinut informaţii la primă sesizare ce se află în verificări, în termenul celor 30 de zile;
b) dacă după verificarea informaţiilor de primă sesizare s-a decis clasarea acestora pentru neconfirmare;
c) persoanele care au săvîrşit fapte de mică importanţă ori s-au manifestat datorită unor nemulţumiri personale, dacă asupra lor au fost întreprinse măsuri de prevenire pe baza materialelor de primă sesizare şi nu s-a decis continuarea supravegherii informative în cadrul dosarului de obiectiv sau problemă, începerea urmăririi informative sau penale. Pentru aceste persoane se preiau date numai prin intermediul formularelor pentru prelucrarea automată şi vor fi folosite în analize de fenomen sau evaluări a măsurilor întreprinse fără a se furniza informaţii nominale;
d) în cazul militarilor în termen care se află în reţeaua informativă a serviciilor de contrainformaţii, pe durata cît îşi satisfac serviciul militar. Evidenţa acestora va fi ţinută (statistic) de către compartimentele de informatică şi documentare din cadrul serviciilor de contrainformaţii militare, fiecare pentru reţeaua proprie.

Art. 15. Fişele model 2 destinate a fi introduse în cartoteca generală documentară, întocmite pentru persoane aflate în urmărire sau supraveghere informatică ori în reţeaua activă vor fi completate la rubrica „esenţa informaţiilor" cu formula „în atenţia indicativului..." urmată de iniţialele numelui de familie şi prenumele ofiţerului. Numărul de înregistrare al dosarului va fi trecut la rubrica „observaţii".

Art. 16. În situaţia cînd la prezentarea unei noi fişe pentru înregistrare se constată că persoana la care se referă se află într-o formă de lucru activă, se va restitui fişa şi se vor menţiona pe aceasta indicativul unităţii şi iniţialele numelui şi prenumelui ofiţerului care o are în atenţie.

Art.17. Actualizările (modificările) datelor din cartotecă şi sistemele de prelucrare automată aferente sînt generate de următoarele situaţii:
- trecerea unei persoane dintr-o categorie de evidenţă în alta;
- trecerea în sfera de competenţă a altei unităţi sau compartiment de muncă (transferul);
- parcurgerea diverselor faze ale urmăririi penale sau întreprinderea unor măsuri de prevenire;
- schimbarea datelor de identificare sau a altor date despre persoane (inclusiv decesul).

Art. 18. Trecerea unei persoane dintr-o categorie de evidenţă în alta se face astfel:
- la încetarea urmăririi informative, a supravegherii în cadrul dosarului de obiectiv-problemă, se va completa numai formularul specific prelucrării automate, pe

baza căruia se vor consemna şi pe fişa veche din cartotecă datele necesare, referitoare la modul de soluţionare;

- la încetarea legăturii cu o persoană din reţeaua informativă, modificarea se va opera pe baza comunicării unităţilor informativ-operative, în fişa veche menţionîndu-se data încetării şi numărul de înregistrare al dosarului personal în arhivă (precedat de litera „R");
- în toate celelalte cazuri trecerea dintr-o categorie de evidenţă în alta se face prin completarea şi introducerea unei noi fişe care să cuprindă informaţiile specifice noii categorii.

Art. 19. Trecerea în sfera de competenţă a altei unităţi (transferul) se face prin compartimentele de informatică şi documentare ale unităţilor respective. Între unităţile centrale sau între două compartimente ale aceleiaşi unităţi, transferul se face direct între acestea, iar unitatea sau compartimentul predător comunică operaţia de transfer la organul de evidenţă unde s-a făcut înregistrarea iniţială. Pentru persoanele din reţeaua informativă la alte unităţi, se fac pe bază de comunicări scrise trimise compartimentelor de informatică şi documentare, iar în cazul persoanelor ce formează obiectul urmăririi sau supravegherii informative, pe baza formularelor pentru prelucrarea automată, completate cu informaţiile prevăzute pentru aceste situaţii. În termen de 10 zile unitatea primitoare va hotărî reînregistrarea sau returnarea materialului. La înregistrare se va întocmi o nouă fişă care va fi introdusă în cartoteca generală documentară, iar pentru persoanele ale căror date sînt prelucrate automat se va întocmi şi formularul tip calculator. În cazul persoanelor aflate în urmărire sau supraveghere informativă care nu au fost reînregistrate în termenul prevăzut, Centrul de informatică şi documentare va întocmi trimestrial liste nominale care vor fi trimise şefilor de unităţi pentru a dispune măsuri.

Art. 20. Modificările generate de parcurgerea diferitelor faze ale urmăririi penale pe baza comunicărilor scrise trimise de organele de cercetare penală, procuratură sau justiţie. Pe fişele model 3 se vor menţiona schimbările survenite în situaţia juridică a persoanelor, inclusiv punerea în libertate.

Art. 21. Schimbarea numelui de familie, prenumelui, domiciliului, decesul sau a celorlalte date referitoare la persoanele existente în cartotecă se operează în fişele vechi, pe baza comunicărilor oficiale primite de la organele de Miliţie sau pe baza datelor obţinute de organele informativ-operative în procesul muncii, ce se vor comunica prin formulare pentru prelucrarea automată.

Art. 22. Scoaterea fişelor din cartoteca generală documentară şi distrugerea acestora (pe bază de proces-verbal) are loc în următoarele situaţii:

a. cînd se constată că persoana a fost luată în mod greşit în evidenţă;
b. cînd se transferă la UM 0920 materiale sau dosare, numai fişele care se referă la acestea, menţionîndu-se în continuare fişele despre persoanele care sînt cunoscute şi cu alte fonduri în arhivă, ce nu fac obiectul transferului;
c. cînd s-a constat neconfirmarea materialelor iniţiale, săvîrşirea unor fapte de mică importanţă ori manifestări datorită unor nemulţumiri personale, dacă persoana nu figurează cu alte materiale în arhivă. Aprobarea de scoatere (în astfel de cazuri) va fi dată de şefii unităţilor sau locţiitorii acestora, iar materialele respective vor fi clasate la fondul de corespondenţă;
d. în cazul decesului persoanelor ce au făcut parte din reţeaua informativă dacă nu sînt cunoscute cu antecedente politice reacţionare sau penale.

Secţiunea II

Baze de date de interes operativ referitoare la străini

Art. 23. Evidenţa alfabetică generală concentrează date despre străinii veniţi temporar în ţara noastră. Se organizează la centrul de informatică şi documentare, pe întreaga ţară, pe baza fişelor tip şi a taloanelor de intrare-ieşire. Fişele şi taloanele se distrug după trecerea a 5 ani de la intrarea în ţară cu excepţia acelora ce se referă la persoane care în decursul unui an calendaristic, au intrat de cel puţin 3 ori.

Art. 24. Evidenţa nominală a străinilor în atenţie şi a celor declaraţi persoane indezirabile, se constituie la Centrul de informatică şi documentare pe baza fişelor tip cartotecă, trimise de către unităţile informativ-operative de Securitate, paşapoarte, Miliţie şi Biroul Naţional de Interpol, pentru a fi anunţate despre intrarea în ţară a persoanelor respective. Această evidenţă funcţionează în sistem mixt-automat şi manual – pînă la generalizarea sistemului automat. La inspectoratele judeţene şi al municipiului Bucureşti se ţine numai evidenţa străinilor din atenţia acestora.

Art. 25. Evidenţa străinilor despre care s-au obţinut materiale de primă sesizare ce nu au fost exploatate din motive justificate, se organizează la Centrul de informatică şi documentare pe bază de fişă tip cartotecă, în scopul prelucrării şi coroborării datelor rezultate şi punerea lor la dispoziţia aparatului informativ pentru exploatare. Materialele se trimit Centrului de informatică şi documentare în termen de 5 zile de la data obţinerii lor. Această evidenţă cuprinde şi materialele referitoare la străini, neconfirmate în cadrul termenului de 30 de zile prevăzut de ordinul privind organizarea şi desfăşurarea muncii informative. Materialele îndrumate la Centrul de informatică şi documentare vor avea înscrise pe ele ordinul rezolutiv, motivat, al şefului compartimentului care le-a obţinut. Materialele informative ce se referă la străini care îşi desfăşoară activitatea în cadrul reprezentanţelor străine (diplomatice, consulare, comerciale şi de transporturi) nu vor fi cuprinse în această evidenţă, ci vor fi trimise nemijlocit Direcţiei a III-a, de unităţile care le-au obţinut. Cetăţenii români care apar în aceste materiale ca legături ale străinilor, vor fi semnalaţi de către unităţile ce le-au obţinut organelor de Securitate cu competenţă asupra locului de domiciliu, care în urma verificărilor, vor hotărî asupra trecerii acestora în evidenţele de Securitate.

Art. 26. Evidenţa nominală a străinilor intraţi în ţară cu arme de vînătoare sau sportive, se constuie pe fişe tip, completate la Centrul de informatică şi documentare, pe baza datelor transmise de PCTF. În fişe se menţionează tipul şi cantitatea armamentului şi muniţiei, atît la intrarea, cît şi la ieşirea străinului din ţară. Fişele respective se păstrează timp de 5 ani de la ultima intrare.

Art. 27. Evidenţa autovehiculelor înmatriculate în alte ţări, cu care călătoresc străinii ce vin în România, este constituită la Centrul de informatică şi documentare din fişe completate pe baza comunicărilor făcute de PCTF. Se organizează pe ani calendaristici şi se păstrează 3 ani de la data intrării în ţară.

Art. 28. Evidenţa statistică a intrării-ieşirii străinilor, înregistrează şi prelucrează automat traficul zilnic prin PCTF şi dispersarea la un moment dat pe teritoriul României. Se completează cu date pe baza statisticilor zilnice transmise de PCTF şi formaţiunile de paşapoarte.

Art. 29. Baza de date şi informaţii despre cadre şi agenţi ai serviciilor de spionaj şi legăturile suspecte ale acestora în rîndul cetăţenilor români, înmagazinează şi prelucrează automat date referitoare la modul de acţiune al serviciilor de spionaj străine împotriva

României, metode, mijloace şi procedee folosite, cadre şi agenţi ai acestora, precum şi despre cetăţenii români aflaţi în atenţia acestor servicii. Introducerea de noi informaţii, precum şi modificările ce intervin se vor comunica la Centrul de informatică şi documentare de către toate unităţile informative-operative, imediat ce au fost obţinute, prin intermediul compartimentelor de analiză-sinteză-informatică.

Secţiunea III
Baze de date cuprinzînd informaţii de interes operativ sau documentare

A. Sistem de prelucrare automată a datelor obţinute în procesul muncii operative de securitate

Art. 30. Sistemul de prelucrare automată a datelor înmagazinează şi prelucrează informaţii obţinute în procesul muncii informative-operative, sub formă de text, structurate pe probleme, obiective, linii de muncă, necesare efectuării de analize a fenomenului operativ, în vederea fundamentării actului de decizie.

Art. 31. Introducerea de date în acest sistem, precum şi modificarea sau completarea celor existente se face printr-o selectare, grupare şi structurare pe linii de muncă şi probleme. Aceste activităţi vor fi executate de către colectivele (grupele) de analiză-sinteză-informatică din unităţi, iar informaţiile astfel prelucrate vor fi transmise Centrului de informatică şi documentare.

B. Baza de date a faptelor şi evenimentelor cu autori neidentificaţi

Art. 32. Înmagazinează şi prelucrează în sistem automat de date despre date şi evenimente ce fac sau au făcut obiectul muncii de Securitate, pentru identificarea autorilor. Introducerea de noi date în această bază, precum şi modificările ulterioare, transferul sau rezolvarea cazurilor se comunică la Centrul de informatică şi documentare, prin intermediul formularului pentru prelucrarea automată, completat de ofiţerii ce se ocupă de soluţionarea cazului. La identificarea autorilor ofiţerii care execută urmărirea sau supravegherea informativă a acestora, vor întocmi fişe şi formulare tip calculator pe baza cărora persoanele vor fi cuprinse în cartoteca generală documentară şi sistemele de prelucrare automată.

Secţiunea IV
Evidenţa reţelei informative

Art. 33. Se organizează de către toate unităţile Ministerului de Interne pe bază de fişă model 1, conform anexei 3, fiecare pentru reţeaua proprie. Va funcţiona în sistem manual pînă în prelucrarea automată. Modificările în aceste evidenţe se execută pe baza comunicărilor făcute de organele operative.

Secţiunea V
Evidenţele de paşapoarte

Art. 34. Se organizează şi funcţionează la Direcţia pentru Paşapoarte, evidenţa străinilor şi controlul trecerii frontierei şi formaţiunilor corespondente din inspectoratele Ministerului de Interne, ca evidenţă de lucru pe baza reglementărilor din acest sector de activitate. Ele constituie o importantă sursă de informare pentru organele operative.

Art. 35. În evidenţele de paşapoarte se concentrează date despre următoarele categorii de persoane:

a. de cetăţeni români care au solicitat plecarea definitivă din ţară;
b. de cetăţeni români care au solicitat căsătoria cu străini;
c. cetăţeni români care au călătorit temporar în străinătate;
d. rude de gradul I şi II ale rudelor românilor rămaşi în străinătate;
e. străini care au solicitat şi li s-a aprobat stabilirea în România;
f. străini veniţi temporar în ţară şi asupra cărora a fost începută urmărirea penală, au fost declaraţi indezirabili, li s-a întrerupt şederea în România, au declarat pierderea, furtul sau distrugerea actelor de trecere a frontierei de stat, ori au decedat pe teritoriul statului român;
g. străinii veniţi temporari în România pe o perioadă mai mare de 120 de zile.

Art. 36. Furnizarea de relaţii ofiţerilor de Securitate din evidenţele de paşapoarte, se face pe baza cererii de verificare tip (anexa nr. 11) pe care se va aplica ştampila unităţii şi a legitimaţiei de serviciu.

Art. 37. Pe măsura trecerii la prelucrarea automată a categoriilor de persoane ce compun evidenţele de paşapoarte, acestea se vor înmagazina o singură dată, în fişierele automate din care se vor furniza relaţii. La direcţia pentru paşapoarte, evidenţa străinilor şi trecerii frontierei şi la formaţiunile corespondente din inspectoratele judeţene vor funcţiona numai evidenţe de lucru pentru nevoi proprii.

Secţiunea VI
Evidenţa fondurilor arhivistice şi de securitate

Art. 38. Arhivele de Securitate concentrează şi organizează în dosare materiale de interes informativ sau documentar provenite din activitatea informativ-operativă a organelor de Securitate şi din fostele arhive ale aparatului burghez de represiune. Se organizează la Centrul de informatică şi documentare cu materiale provenite din activitatea informativ-operativă a unităţilor centrale şi a Inspectoratului municipiului Bucureşti iar la Inspectoratele judeţene, cu materialele provenite din activitatea acestora.

Art. 39. Serviciile de contrainformaţii militare vor arhiva la Centrul de informatică şi documentare materiale ce privesc cadrele militare active, precum şi pe cele care au domiciliul pe raza municipiului Bucureşti. Celelalte materiale se arhivează la inspectoratele pe raza căruia domiciliază persoanele la care se referă. Toate dosarele trimise pentru arhivare la inspectoratele judeţene precum şi dosarele personale ce se trimit în acelaşi scop Centrului de informatică şi documentare, vor fi însoţite de fişa model 2 (anexa nr. 1) pentru cuprinderea în cartoteca generală documentară.

Art. 40. Arhivele de Securitate sînt organizate pe fonduri, în funcţie de problemele la care se referă materialele ce le alcătuiesc. Acest fonduri sînt:

a. Fondul informativ – cuprinde materialele rezultate din urmărirea informativă, supravegherea informativă în cadrul dosarelor de obiectiv-problemă şi materialele informative rezultate din prelucrarea arhivelor fostelor organe de represiune burgheze;
b. Fondul reţea – cuprinde dosarele personale şi mapele anexă ale persoanelor ce au făcut parte din reţeaua informativă. Tot la acest fond se vor clasa şi materialele despre persoanele care au refuzat colaborarea cu organele de Securitate. Mapele anexă se păstrează în arhivă timp de 5 ani;

c. Fondul de urmărire penală – cuprinde dosarele persoanelor cercetate pentru infracţiuni care au fost sau sînt date în competenţa organelor de cercetare ale Securităţii, dosarele de penitenciar şi mapele de evidenţă a bunurilor;
d. Fondul documentar – cuprinde materiale de sinteză, informări şi planuri de muncă referitoare la activitatea informativ-operativă a organelor de Securitate, materiale provenite de la organele burgheze, precum şi alte materiale provenite de la organele burgheze de represiune, fostele organizaţii şi partide politice burgheze, precum şi alte materiale cu caracter documentar ce prezintă interes pentru organele de Securitate. La inspectoratele judeţene acest fond va conţine numai materiale care se referă la activitatea informativă a aparatului de Securitate;
e. Fondul de corespondenţă operativă – cuprinde corespondenţa operativă între unităţile Ministerului de Interne, între acestea şi unităţi socialiste, condici de înregistrare a corespondenţei, cereri ale unor persoane fizice sau juridice de rezolvare a unor probleme, precum şi alte materiale ce nu conţin date concludente referitoare la activităţi ostile.

Art. 41. Introducerea de materiale în arhivele de securitate are loc la încetarea legăturii cu persoanele din reţeaua informativă, soluţionarea definitivă a cazurilor de urmărire penală de către organele procuraturii sau instanţele de judecată, precum şi în cazul neconfirmării materialelor de primă sesizare.

Art. 42. Operaţiunea de clasare în arhivă se face pe fonduri, asigurîndu-se concentrarea într-un singur dosar a materialelor ce se referă la aceeaşi persoană. Dosarele de urmărire penală, mapele de evidenţa bunurilor şi mapele anexă trebuie să conţină şi opise cu materialele ce le compun.

Art. 43. Nu se primesc pentru clasare materiale referitoare la persoanele ce au făcut obiectul urmăririi sau supravegherii informative dacă din acestea rezultă aspecte de activitate duşmănoasă neclarificate, legături ale celui urmărit fără date de identificare şi fără să fie specificată hotărîrea în legătură cu acestea, precum şi fără semnătura şefului competent să aprobe clasarea în fiecare caz în parte.

Art. 44. Informaţiile de primă sesizare asupra cărora, în termenul de 30 de zile prevăzut, se decide clasarea pentru neconfirmare, vor fi arhivare astfel:
- dacă persoanele la care se referă figurează cu alte materiale în fondul informativ, materialele se conexează la acestea, iar dacă figurează cu fond de urmărire penală, se constituie fond informativ;
- cele referitoare la străinii necunoscuţi cu materiale în arhivă, se trimit la Centrul de informatică şi documentare unde se vor păstra în evidenţa străinilor cu materiale, în vederea completării cu alte date;
- materialele referitoare la cetăţenii români care nu sînt cunoscuţi cu dosare la fondurile arhivistice, se concentrează la dosarul de obiectiv-problemă şi anual vor fi clasate la fondul de corespondenţă, în volume separate constituite pe probleme sau obiective, menţionîndu-se pe tabelul nr. 5 numărul sub care se păstrează în arhivă. Regăsirea acestor materiale se realizează numai prin dosarul de obiectiv-problemă.

Art. 45. Materialele destinate a fi clasate la fondul de corespondenţă se concentrează anual în dosare şi se predau la compartimentele de informatică şi documentare în anul constituirii acestor dosare.

Art. 46. Centrul de informatică şi documentare organizează la nivel central un fond de microfilme cu caracter de asigurare, constituit din categoriile cele mai importante de materiale aflate în arhivele de Securitate. De asemenea, realizează un fond de microfilme,

care, la cererea aparatului informativ va fi pus la dispoziţia acestuia pentru documentare, urmînd ca materialele de arhivă în original să fie date de studiul numai în cazuri deosebite. Activitatea de microfilmare se execută atît la Centrul de informatică şi documentare, cît şi la compartimentele corespondente din inspectorate, iar prelucrarea peliculei, înregistrarea şi depozitarea acesteia se face numai la Centrul de informatică şi documentare.

Art. 47. Centrul de informatică şi documentare organizează activitatea de restaurare a materialelor din arhivă supuse procesului de deteriorare sau degradare.

Art. 48. Depozitarea materialelor de arhivă se face în încăperi amenajate special în acest scop, asigurîndu-se măsurile de protecţie şi securitate a acestora. Accesul în încăperile arhivelor îl au numai persoanele care au sarcini de serviciu pe această linie.

Capitolul IV
Formele de organizare şi păstrare a materialelor obţinute în activitatea informativ-operativă. Înregistrarea şi evidenţa acestora

Art. 49. Materialele obţinute în procesul muncii se organizează, concentrează şi păstrează în cadrul unităţilor informativ-operative şi de cercetare penală de Securitate pînă la soluţionarea situaţiei persoanelor la care se referă, în dosare specifice formelor de lucru. Aceste dosare sînt:

a) dosare de obiectiv-problemă;
b) dosare de urmărire informativă;
c) dosare de urmărire penală;
d) dosare personale (informatori, colaboratori, rezidenţi, gazde case de întîlniri).

Art. 50. Dosarele de obiectiv-problemă se deschid cînd se constată necesitatea coordonării eforturilor pentru cunoaşterea şi stăpînirea unor fenomene, tendinţe sau manifestări ce intră în preocupările organelor de Securitate, în locuri unde se concentrează date secrete, valori materiale şi spirituale, pentru apărarea creaţiilor tehnico-ştiinţifice, culturale şi a autorilor acestora, precum şi a persoanelor care lucrează cu informaţii, date ori documente ce constituie secrete de stat. În aceste dosare se introduc materiale cu caracter operativ sau documentar ce caracterizează problema sau obiectivul. De asemenea, fiecare dosar va conţine un tabel în care vor fi evidenţiate toate persoanele ce aparţin problemei sau obiectivului în virtutea antecedentelor lor penale sau politice reacţionare, cunoscute în cartoteca generală documentară pentru aceste motive. Persoanele despre care s-au obţinut materiale de primă sesizare vor fi ţinute în evidenţa dosarului de obiectiv-problemă, pe bază de tabel, conform anexei nr. 5. Materialele referitoare la acestea vor fi păstrate atît pe durata verificării în cadrul celor 30 de zile, cît şi în timpul supravegherii informative, în mape care vor purta numărul de înregistrare al dosarului de obiectiv-problemă şi cel de ordine din tabelul anexă nr. 5 la care se află înregistrată persoana. Mapele care conţin informaţiile neconfirmate în termenul de 30 de zile, vor fi clasate potrivit prevederilor de la art. 44. În cartoteca generală documentară vor fi introduse fişe numai după verificarea efectuată în termenul de 30 de zile, dacă s-a hotărît continuarea supravegherii informative în această formă de lucru. În cazul dosarelor de problemă, aceste tabele vor reflecta situaţia din teritoriul de competenţă al fiecărei unităţi. Organizarea dosarelor de obiectiv-problemă se face conform anexei nr. 4.

Art. 51. Dosarele de probleme se deschid sau închid la propunerea direcţiilor centrale de profil, cu aprobarea ministrului de Interne, şi funcţionează pentru întreaga ţară, iar dosarele de obiectiv, cu aprobarea şefilor de unităţi pentru instituţiile sau întreprinderile din raza de competenţă.

Art. 52. Dosarele de urmărire informativă şi de urmărire penală concentrează toate materialele obţinute în procesul soluţionării cazurilor şi se organizează, în cazul urmăririi informative, conform anexei nr. 7, iar în cazul urmăririi penale, în baza prevederilor Codului de procedură penală, conform anexei nr. 8.

Art. 53. Începerea urmăririi informative se aprobă, în aparatul central, de către şefii unităţilor, locţiitorii lor sau şefii serviciilor; la inspectoratele judeţene de către şefii inspectoratelor, şefii Securităţii şi locţiitorii lor, iar în cadrul serviciilor de contrainformaţii militare de către şefii acestora. Aprobarea pentru încetarea urmăririi informative se dă de către şefii nemijlociţi ai celor care au aprobat începerea urmăririi. Şefii de unităţi au dreptul de a aproba atît începerea, cît şi încetarea urmăririi informative, cu excepţia cazurilor pe care le rezolvă personal, pentru care încetarea urmăririi se face cu aprobarea adjunctului ministrului care îi coordonează.

Art. 54. Dosarele personale concentrează toate materialele de verificare obţinute despre persoanele din reţeaua informativă şi se organizează conform anexei nr. 9. Materialele informative originale se păstrează în mape anexă, organizate conform anexei nr. 10.

Art. 55. Dosarele de probleme, obiectiv, urmărire informativă şi urmărire penală se înregistrează în termen de cinci zile de la obţinerea aprobării, la Centrul de informatică şi documentare în cazul unităţilor centrale şi la compartimentele de informatică şi documentare proprii, pentru celelalte unităţi, în registre special destinate acestui scop. Dosarele personale şi mapele anexă se înregistrează, în aceleaşi condiţii, în evidenţele proprii fiecărei unităţi.

Art. 56. La înregistrarea dosarelor, ofiţerii vor prezenta compartimentelor de informatică şi documentare fişele şi, după caz, formularul pentru prelucrarea automată (completat în clar) necesare cuprinderii în evidenţele de Securitate a persoanei, faptei sau evenimentului (la care se referă dosarul). Aceste fişe vor fi prezentate şi pentru persoanele identificate în dosarele deschise pentru fapte cu autori necunoscuţi.

Art. 57. Pentru cazurile de competenţa organelor de Securitate lucrate de cadre de Miliţie, conform reglementărilor existente, operaţiunile de luare şi scoatere din evidenţe se execută prin intermediul compartimentelor pe linia cărora se află cazurile. În aceste situaţii, pe fişele ce se introduc în evidenţe, la rubrica observaţii, se va trece denumirea organului şi ofiţerului sau subofiţerului de Miliţie care lucrează cazul. Esenţa sau motivul luării în lucru (în evidenţă) vor reda cît mai fidel conţinutul informaţiilor care au determinat introducerea persoanei într-o categorie de evidenţă.

Art. 58. Datele personale introduse în fişele tip cartotecă şi în formularele pentru prelucrarea automată trebuie să fie completate pe baza celor rezultate din actele de identitate. Lipsa unor date personale obligatorii din aceste formulare duce la respingerea înregistrării persoanei în forma de evidenţă respectivă.

Art. 59. La Centrul de informatică şi documentare şi compartimentele corespondente din inspectorate se primesc spre conservare-custodie, în baza proceselor-verbale de percheziţie sau a altor acte procedurale, corpurile delicte şi bunurile ridicate în cauzele penale, precum şi bunurile provenite din anumite acţiuni, cînd nu se cunoaşte proprietarul

acestora. Armele, muniţia, materialele inflamabile, toxice, radioactive, precum şi bunurile perisabile se predau direct organelor de specialitate, la compartimentele de informatică şi documentare, predîndu-se documentele justificative.

Art. 60. La cererea ofiţerilor de cercetare penală, ofiţerii din Centrul de informatică şi documentare şi din compartimentele corespondente din inspectorate vor participa la instituirea sechestrului asiguratoriu asupra bunurilor persoanelor aflate în cercetare, ale căror locuinţe sînt sau urmează să fie sigilate. Cu ocazia instituirii sechestrului se preiau în custodie locuinţa şi bunurile persoanei.

Art. 62. Locuinţele care au fost sigilate, rămase libere după predarea bunurilor, vor fi puse la dispoziţia organelor competente sau a proprietarilor, în raport de fondul locativ din care fac parte şi de situaţia juridică a acestora.

Capitolul V
Exploatarea evidenţelor de Securitate

Art. 63. Exploatarea datelor cuprinse în evidenţele de Securitate se realizează în sistem automat şi manual, prin efectuarea de prelucrări necesare analizelor de fenomen, fundamentării actelor de decizie şi stabilirii modului de ducere la îndeplinire a ordinelor şi directivelor, precum şi furnizarea de relaţii pentru nevoi operative curente, despre persoanele cuprinse în aceste evidenţe.

Art. 64. Efectuarea de prelucrări şi furnizarea rezultatelor acestora se face compartimentat, fiecare unitate putînd solicita date în funcţie de componenţa şi conţinutul datelor înmagazinate. Furnizarea de date ce reflectă preocupări sau activităţi ale altor unităţi se face numai cu acordul conducerii acestora sau cu aprobarea conducerii ministerului.

Art. 65. Lucrările ce se elaborează pe baza datelor şi informaţiilor din evidenţele de Securitate se stabilesc în funcţie de necesităţi, potrivit prevederilor planurilor tematice, a planurilor comune de măsuri ale unităţilor titulare de lucrări şi Centrului de informatică şi documentare, la ordinul conducerii ministerului sau în baza cererilor scrise ale unităţilor informativ-operative, precum şi atunci cînd din înmagazinarea şi prelucrarea curentă rezultă date de interes operativ pentru organele de Securitate, care impun a fi prezentate în vederea exploatării lor.

Art. 66. Exploatarea prin analiză şi coroborarea diverselor categorii de date şi informaţii prelucrate se execută de către Serviciul central de analiză-sinteză, colectivele de analiză-sinteză-informatică ale direcţiilor centrale şi grupele de analiză-sinteză, din inspectorate. Forma şi modul de corelare a indicatorilor în lucrările ce se elaborează se stabilesc anticipat, de către aceste colective şi cadre din compartimentele ce concentrează şi prelucrează date.

Art. 67. Furnizarea de relaţii despre persoanele cuprinse în evidenţele de Securitate organizate la Centrul de informatică şi documentare se face direct ofiţerilor din unităţile informativ-operative şi de cercetare penală de Securitate cu sediul în municipiul Bucureşti, în baza cererilor de verificare tip, conform anexei nr. 11, semnate de ofiţerul care solicită verificarea şi aprobate de şeful său nemijlocit. În acelaşi mod se furnizează relaţii din evidenţele locale organizate la inspectoratele judeţene, ofiţerilor din compartimentele informativ-operative de Securitate. Răspunsul constă în menţionarea indicativului unităţii şi iniţialele ofiţerului care are persoana în atenţie – dacă aceasta face obiectul activităţii informativ-operative

prezente –, numărul dosarului, locul de arhivare şi, după caz, esenţa informaţiilor. Pentru persoanele ce nu figurează în evidenţe se va aplica ştampila „necunoscut".

Art. 68. Ofiţerii aflaţi în misiune pot solicita relaţii din evidenţele de Securitate locale pe bază de delegaţie sau cu aprobarea şefilor de unităţi ori a locţiitorilor acestora.

Art. 69. Cînd ofiţerii din aparatul informativ solicită relaţii din evidenţele de Securitate de la unităţi cu sediul în alte localităţi, cererile de verificare vor fi trimise prin poşta specială, iar răspunsul în acest caz va fi însoţit de o sinteză a materialelor din arhivă în care figurează persoanele verificate.

Art. 70. Organele Miliţiei şi de Paşapoarte solicită relaţii din evidenţele de Securitate prin intermediul formularelor specifice acestor compartimente, trimise Centrului de informatică şi documentare prin adresă sau predate direct la compartimentele de informatică şi documentare din inspectorate. Datele vor fi comunicate în mod selectiv şi cu asigurarea conspirării surselor şi a metodelor muncii de Securitate. Pentru persoanele ce fac obiectul activităţii informative prezente, în formularea răspunsului este obligatoriu şi avizul organului informativ-operativ.

Art. 71. Furnizarea de relaţii din cartoteca generală documentară se face în termen de 3 zile, iar în cazuri urgente imediat sau în cel mult 24 de ore. În cazurile cînd se impune şi studierea materialelor arhivistice, cererile urgente vor fi rezolvate în 24 de ore, iar celelalte în termen de 10 zile.

Art. 72. Exploatarea datelor şi informaţiilor din evidenţele cuprinzînd străinii se execută prin verificarea zilnică a tuturor persoanelor intrate în R.S. România în fişierul celor în atenţie şi anunţarea unităţilor interesate despre persoanele ce le au în lucru. De asemenea, la cererea unităţilor informative, despre această categorie de persoane se dau relaţii în acelaşi mod ca din celelalte evidenţe de Securitate.

Art. 73. Materialele informative de primă sesizare privind străinii, care timp de 5 ani nu au mai fost completate cu alte date sau informaţii, se clasează în arhivă la fondul informativ.

Art. 74. Consultarea fondului de microfilme şi a materialelor de arhivă ce se referă la persoanele despre care s-au solicitat relaţii se face personal de către ofiţerii ce au acces la date de evidenţe sau de către cadre anume desemnate din compartimentele de informatică şi documentare. Acestea din urmă vor sintetiza materialele studiate şi vor comunica datele selectiv în funcţie de solicitanţi, asigurînd conspirativitatea surselor şi a metodelor muncii de Securitate. Studierea se face în încăperi special amenajate. Sînt interzise adnotări, sublinieri sau scoateri de file din dosarele de arhivă.

Capitolul VI
Dispoziţii finale

Art. 75. Centrul de informatică şi documentare răspunde de modul cum se organizează şi exploatează evidenţele de Securitate, executînd, în acest scop, activităţi de sprijin, îndrumare şi control. Periodic, şeful Centrului de informatică şi documentare va raporta conducerii Ministerului de Interne constatările făcute şi va propune măsuri de îmbunătăţire a activităţilor pe această linie.

Art. 76. Şeful Centrului de informatică şi documentare va propune reglementări metodologice de lucru, potrivit necesităţilor ce vor apare în raţionalizarea şi perfecţionarea sistemelor de evidenţă, care vor fi supuse aprobării primului adjunct al ministrului care coordonează munca de Securitate.

44

29 decembrie 1980

Plan de măsuri*

cu privire la intensificarea activităţii de cunoaştere, prevenire şi neutralizare a acţiunilor duşmănoase iniţiate de foştii condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului

Analiza informaţiilor existente pune în evidenţă preocuparea foştilor condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului, aflaţi în emigraţie, de a iniţia acţiuni duşmănoase contra statului nostru, remarcîndu-se în acest sens activitatea „Asociaţiei foştilor deţinuţi politici din România" şi a aşa-zisului „Consiliu Naţional Român", existente în străinătate.

Sub influenţa acestora şi ca urmare a înţelegerilor stabilite în detenţie, unii foşti condamnaţi aflaţi în ţară continuă să se menţină pe poziţii ostile orînduirii noastre socialiste. În afara comentariilor cu caracter duşmănos şi instigator, o parte dintre aceste elemente manifestă intenţii de a se organiza şi sînt preocupate să redacteze memorii ori alte materiale cu conţinut denigrator la adresa orînduirii sociale şi de stat din ţara noastră, mai ales în scopul de a le trimite în străinătate pentru publicare.

În vederea cunoaşterii, prevenirii şi neutralizării acţiunilor ostile ţării noastre, activitatea informativ-operativă în rîndul acestei categorii de persoane se va desfăşura în conformitate cu ordinele de muncă în vigoare, urmărindu-se realizarea următoarelor sarcini:

I. Controlul informativ complet asupra tuturor foştilor condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului, aflaţi în ţară şi străinătate

1. – Şefii unităţilor informative centrale şi teritoriale de securitate vor analiza pînă la 30 martie 1981 cum sînt asiguraţi din punct de vedere informativ foştii condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului. Deosebită atenţie se va acorda modului cum este amplasată, instruită şi dirijată reţeaua informativă în rîndul acestei categorii de persoane,

---

* Ministerul de Interne, Departamentul Secretariat-Juridic din Departamentul Securităţii Statului, nr. D/0012117 din 29 decembrie 1980. Documentul a fost transmis de şeful Direcţiei, col. Constantin Timofte, Direcţiilor DSS şi Inspectoratelor Judeţene de Securitate.

stabilindu-se măsuri concrete de îmbunătăţire a activităţii de supraveghere informativă a lor la domiciliu, loc de muncă, precum şi în mediile frecventate cu diferite ocazii.

2. – Direcţia I şi compartimentele corespondente din teritoriu la care este instituit sediul problemei „Foştii condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului", concomitent cu măsurile de îmbunătăţire a supravegherii informativ-operative a acestei categorii de persoane din locurile şi mediile din competenţă, îşi vor organiza activitatea pentru centralizarea tuturor datelor referitoare la evoluţia situaţiei operative în problemă.

3. – În organizarea supravegherii informative, se va acorda atenţie prioritară foştilor condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului care:

- sînt semnalaţi cu preocupări ostile prezente;
- fac speculaţii în legătură cu evenimente interne şi internaţionale;
- au exprimat intenţii de atentat care pun în pericol securitatea statului;
- adoptă atitudine oscilantă şi sînt pretabili să adere la acţiuni duşmănoase, ori să servească ca masă de manevră în anumite momente conjuncturale;
- înainte de condamnare, în timpul executării pedepsei sau după punerea în libertate au lansat idei vizînd organizarea de grupuri sau partide de opoziţie;
- au fost şefi de bande sau organizaţii subversiv-teroriste, ori au fost condamnaţi de mai multe ori pentru infracţiuni contra securităţii statului;
- au activat în aceeaşi organizaţie cu cei cunoscuţi cu rol de conducere în emigraţia reacţionară.

Fiecare din cazurile supravegheate informativ prioritar vor fi analizate semestrial şi ori de cîte ori se impune, la nivelul şefilor unităţilor informative centrale şi teritoriale de Securitate, care vor dispune măsuri în raport cu modificările apărute în situaţia operativă, pentru descifrarea intenţiilor ostile şi prevenirea antrenării foştilor condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului la acţiuni duşmănoase [...][651].

Răspund: şefii unităţilor informative centrale şi teritoriale de Securitate.

4. – Se va continua indentificarea şi verificarea descendenţilor condamnaţilor la moarte şi a celor decedaţi în timpul executării pedepsei precum şi ai foştilor conducători de bande şi grupări subversive. Dintre aceştia vor fi cuprinşi în supravegherea informativă cei care:

- adoptă poziţie ostilă orînduirii socialiste din ţara noastră;
- întreţin ori caută legături cu elemente din emigraţia reacţionară sau cu alţi cetăţeni străini cunoscuţi cu atitudine ostilă ţării noastre, ori au făcut călătorii în străinătate;
- deţin funcţii importante în organizaţii socialiste, care le-ar putea favoriza întreprinderea unor acţiuni ostile.

Răspund: şefii unităţilor informative centrale şi teritoriale de Securitate.

5. – La nivelul şefilor unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate se vor analiza, pînă la 15 februarie 1981, toate informaţiile despre intenţii ostile ori legături suspecte ale foştilor condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului, stabilindu-se măsuri

651. Lipsă în text (marcată cu linie punctată).

concrete de prevenire şi neutralizare, precum şi de clarificare a semnalărilor sub toate aspectele. Analizele vor determina valorificarea operativă a informaţiilor, depistarea canalelor de legătură cu exteriorul, formele şi metodele de activitate folosite, elaborarea de combinaţii în scopul clarificării operative a semnalărilor, prevenirii şi neutralizării activităţii elementelor duşmănoase. Cazurile mai deosebite, în special cele cu indicii de clandestinitate sau cu legături pe raza mai multor judeţe, vor fi luate în controlul Direcţiei I pentru coordonarea măsurilor şi clarificarea cu operativitate a semnalărilor [...].

III. Alte măsuri

1. – Unităţile informative centrale şi teritoriale de Securitate vor asigura însuşirea temeinică şi aplicarea sarcinilor din prezentul plan de măsuri de către toţi ofiţerii cu atribuţii în supravegherea informativă a foştilor condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului. Totodată, în termen de 30 de zile de la primirea prezentului plan, unităţile informative centrale şi teritoriale de Securitate, vor elabora planuri proprii cu sarcini detaliate, avîndu-se în vedere situaţia operativă din zona de competenţă.

Adjunct al Ministrului
General-locotenent
Nicolae Pleşiţă
Secretar de Stat
General-locotenent
Iulian Vlad

45

17 aprilie 1981

Program de măsuri*

privind contracararea şi neutralizarea activităţii ostile desfăşurată de posturile de radio străine, în special de „Europa Liberă"

Pe fondul agravării situaţiei internaţionale şi în contextul intensificării propagandei duşmănoase la adresa R.S. România, serviciile de spionaj, cercurile imperialiste şi organizaţiile reacţionare din străinătate folosesc în acest scop tot mai mult emisiunile unor posturi de radio occidentale în limbile română şi ale naţionalităţilor conlocuitoare. Dintre acestea se detaşează, prin frecvenţa şi conţinutul deosebit de ostil al programelor difuzate, mai ales „Europa Liberă", precum şi „Vocea Americii", „Deutsche Welle" şi „BBC".

În emisiunile postului de radio „Europa Liberă" sînt denigrate sistematic politica partidului şi statului român, realizările obţinute în construcţia socialismului, fiind exploatate în acest sens datele şi informaţiile cu caracter calomniator, furnizate de serviciile de spionaj şi în primul rînd de CIA. Prin ansamblul acţiunilor propagandistice din exterior se urmăreşte, tot mai insistent, subminarea autorităţii de stat şi a unităţii moral-politice a poporului, acreditarea ideii existenţei unor cazuri de opoziţie, precum şi instigarea la acţiuni de dezordine şi protest, prin invocarea pretinsei lipse de drepturi şi libertăţi cetăţeneşti.

Încălcînd în mod grosolan principiile relaţiilor dintre state şi dînd o interpretare tendenţioasă acordurilor internaţionale cu privire la libera circulaţie a informaţiilor, postul de radio „Europa Liberă" îşi arogă, tot mai frecvent în ultima perioadă, false prerogative în direcţia aşa-zisei informări obiective a opiniei publice, cu privire la România. Sub acest pretext, organizează acţiuni de diversiune politică, de amestec în treburile interne şi lansează zvonuri de natură a crea stări de panică şi nemulţumire.

---

* Un exemplar al acestui document a fost trimis la Direcţia a IV-a Contrainformaţii militare cu următoarea menţiune: „Vă trimitem un exemplar din Programul de măsuri privind contracararea şi neutralizarea activităţii ostile desfăşurată de posturile de radio străine, în special de Europa Liberă. Rugăm să luaţi măsuri de scoatere din evidenţă şi de distrugere, conform prevederilor, a ordinelor nr. 150/1972 şi nr. 50/1973, a Planului de măsuri în acţiunea ETERUL, nr. D/0012082 din 13 martie 1980, întrucît a fost abrogat". Adresa este semnată de şeful Serviciului Secretariat, colonelul Constantin Timofte.

Avînd în vedere recrudescenţa şi periculozitatea deosebită a propagandei realizată prin posturile de radio străine, se impune ca activitatea de prevenire, cunoaştere şi neutralizare a acţiunilor ostile întreprinse de aceste posturi de radio să constituie o sarcină principală a întregului aparat al Departamentului Securităţii Statului, care va fi orientată în direcţia realizării următoarelor obiective:

- Limitarea scurgerii de informaţii către posturile de radio care desfăşoară activitate ostilă R.S. România şi reducerea hotărîtă a numărului corespondenţilor acestora din ţară.
- Prevenirea, contracararea şi neutralizarea încercărilor de denigrare a realităţilor noastre socialiste şi de propagare a ideilor de natură să incite la manifestări aşa-zis protestatare sau de dezordine.
- Influenţarea, dezbinarea şi compromiterea angajaţilor secţiei pentru România a postului de radio „Europa Liberă".
- Dezinformarea şi pătrunderea informativă în cadrul acestor posturi de radio şi în mediile din străinătate folosite de posturile de radio respective, în vederea cunoaşterii şi dejucării acţiunilor ostile puse la cale împotriva ţării noastre.

Pentru realizarea acestor obiective se vor întreprinde următoarele:

I. Măsuri comune

1. Unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, potrivit competenţelor, vor intensifica activitatea informativ-operativă pentru identificarea persoanelor pretabile de a intra în legătură cu posturi de radio străine ori organizaţii din străinătate care le folosesc în propaganda ostilă ţării noastre. Atenţie deosebită se va acorda celor care:

- audiază emisiunile posturilor de radio străine şi colportează ştirile cu conţinut duşmănos, denigrator sau incitator transmise de acestea;
- sînt cunoscute cu manifestări ostile statului nostru;
- reclamă pretinsa lipsă de drepturi şi libertăţi în România;
- manifestă nemulţumiri faţă de modul în care le-au fost soluţionate cererile de plecare definitivă sau temporată în străinătate ori alte probleme de interes personal;
- sînt rude sau legături ale angajaţilor şi colaboratorilor posturilor de radio străine ori ale elementelor reacţionare din emigraţia română;
- vizitează ambasadele şi alte reprezentanţe străine din ţara noastră, ori întreţin relaţii neoficiale cu cetăţeni străini;
- au fost în străinătate la post, studii, specializare, ori pentru asistenţă de specialitate, alte activităţi oficiale, precum şi în interes personal.

2. Descoperirea şi anihilarea, ori preluarea sub control a canalelor de legătură existente între elementele ostile din ţară şi angajaţii sau colaboratorii posturilor de radio străine. În acest sens, se va acorda o atenţie deosebită cetăţenilor români care călătoresc frecvent în exterior, ori au domiciliul în străinătate; diplomaţilor, doctoranzilor, specialiştilor, studenţilor, corespondenţilor de presă, comercianţilor, turiştilor şi altor străini.

Toate Inspectoratele judeţene pe raza cărora se află puncte de trecere a frontierei, inclusiv de mic trafic, vor acţiona pentru depistarea, pe cale informativă şi la controlul vamal a persoanelor care încearcă să scoată materiale destinate posturilor de radio străine.

Răspund: şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate.

3. Lucrarea în mod calificat a persoanelor care întreţin ori intenţionează să stabilească legături cu posturi de radio străine.

În toate cazurile se vor întreprinde măsuri pentru zădărnicirea ori întreruperea legăturilor persoanelor în cauză cu angajaţii şi colaboratorii posturilor de radio respective. Deosebită atenţie se va acorda oamenilor de cultură şi artă, precum şi altor intelectuali semnalaţi că întreţin legături cu sub-redacţia de la Paris a postului de radio „Europa Liberă", precum şi cu redacţia emisiunilor în limba maghiară a postului respectiv.

Răspund: şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate.

4. Sporirea eficienţei măsurilor de neutralizare a activităţii persoanelor care colportează ştirile transmise de posturile de radio străine, menţin sau încearcă să ia legătura prin diverse căi şi mijloace cu acestea.

Asupra persoanelor care au transmis scrisori, memorii ori alte comunicări posturilor de radio străine, se vor efectua verificări şi, de la caz la caz, anchete informative, urmărindu-se ca în termen de cel mult 15 zile de la data difuzării acestora să se stabilească modul în care au fost transmise, scopul şi alte date ce pot fi folosite în acţiuni de contracarare ori dezinformare, luîndu-se totodată măsuri diversificate de neutralizare, inclusiv prin aplicarea prevederilor articolelor 14 şi 60, ultimul alineat, din Legea 23/1971.

Rezultatul măsurilor întreprinse, precum şi datele obţinute vor fi trimise la Direcţia I.

Răspund: şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate.

5. Selecţionarea surselor cu posibilităţi pe lîngă angajaţii şi colaboratorii posturilor de radio străine[652], în vederea folosirii lor, în cooperare cu Unitatea Militară 0544, pentru penetrarea informativă în cadrul posturilor respective, îndeosebi la „Europa

652. Securitatea îi avea în atenţie pe toţi redactorii posturilor de radio în limba română din străinătate. Prezentăm mai jos, spre exemplificare, fişa întocmită de Securitate apreciatului ziarist Neculai Constantin Munteanu de la Radio „Europa Liberă", unul dintre cei mai cunoscuţi ziarişti ai acestui post de radio, ale cărui comentarii acide la adresa regimului comunist au înseninat viaţa a milioane de români în anii tîrzii ai dictaturii. Este de la sine înţeles, N.C. Munteanu era unul dintre principalele „obiective" pe care Securitatea le avea în atenţie în cadrul operaţiunii „ETERUL". Aceste note precum cea de mai jos, datată 10 august 1987, erau permanent reînnoite, adăugîndu-se date de ultimă oră: „Este fiul lui Constantin şi Rozalia, născut la 16 noiembrie 1941 în comuna Puseşti, judeţul Vrancea, într-o familie de ţărani cu posibilităţi materiale modeste. După terminarea şcolii generale în comuna natală şi a liceului din oraşul Adjud, judeţul Vrancea, în 1960 s-a înscris la ASE - Facultatea de Finanţe-Credit. În 1963, după anul III de studii, a abandonat facultatea din motive de ordin material, după cum declară el. În realitate renunţarea la studii s-a datorat firii sale nonconformiste şi faptului că în anul III a rămas repetent. Începînd din această perioadă s-a angajat ca redactor la revista *Contemporanul* unde a lucrat pînă în 1970, cînd s-a transferat la Televiziunea Română - redacţia *Film-TV*. Din ianuarie 1974 a funcţionat ca redactor la revista *Cinema* pînă la plecarea din ţară, în 1977. Pe parcurs a mai colaborat la revista *Teatru*, precum şi în cadrul unor emisiuni radio. În perioada preşcolară N.C. Munteanu a fost înfiat de un frate al bunicului său din Bucureşti, însă acesta a fost condamnat pentru activitate PNŢ, astfel că a crescut sub îndrumarea părinţilor săi adevăraţi. În timpul facultăţii a locuit în Bucureşti la mama sa adoptivă - Borca Rozalia, pensionară, în prezent decedată. În 1977 Munteanu C. Neculai a predat unui informator al Direcţiei a III-a, pe care l-a considerat diplomat american, un plic cu rugămintea de a fi transmis ambasadorului SUA la Bucureşti, pentru a-l scoate din ţară. Plicul conţinea trei scrisori adresate după cum urmează: a) Preşedintelui R.S. România, prin care se aduceau

Liberă", precum şi în mediile din exterior folosite de acestea. Unităţile de Securitate vor acţiona sistematic pentru recrutarea de persoane cu asemenea posibilităţi.

Răspund: şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate.

6. Asigurarea unei eficienţe sporite activităţii de pregătire contrainformativă a populaţiei, în scopul creării unui climat de respingere a activităţilor ostile desfăşurate de posturile de radio străine, îndeosebi „Europa Liberă".

Atenţie deosebită se va acorda stabilirii categoriilor de persoane, locurilor şi mediilor unde urmează să se realizeze astfel de acţiuni, cu accent pe diversificarea în conţinut şi formă a măsurilor ce se întreprind. În cadrul pregătirii contrainformative individuale şi în grup a persoanelor ce se deplasează în străinătate, se va insista pentru evitarea legăturii cu angajaţi şi colaboratori ai posturilor de radio străine, în conformitate cu prevederile Legii 23/1971.

---

grave injurii orînduirii sociale şi de stat, ordinii de drept, politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru; b) Preşedintelui SUA, în care se fac referiri la nerespectarea unor drepturi constituţionale în ţara noastră şi se elogiază politica Administraţiei americane pe linia asigurării respectării drepturilor omului în ţările socialiste; c) Lui Paul Goma, în care se arată că *se solidarizează cu el şi a început lupta*. Trecîndu-se la efectuarea unei percheziţii, la domiciliul lui N.C. Munteanu s-au găsit şi alte materiale cu caracter ostil. În timpul anchetei care a urmat, sus-numitul a recunoscut că materialele îi aparţin, fiind concepute de el şi că a expediat deja în străinătate cu destinaţia *Europa Liberă*, *Washington Post* şi *Neuer Zurcher Zeitung* materiale cu conţinut denigrator. A menţionat că redactarea lor a fost determinată de precaritatea situaţiei sale materiale şi condiţiile necorespunzătoare de viaţă în care trăieşte, pe care însă le-a generalizat la nivelul întregii societăţi, aceasta şi ca urmare a audierii frecvente a postului de radio *Europa Liberă*, care l-a făcut să privească realitatea în mod deformat. În septembrie 1977 N.C. Munteanu a plecat în excursie în RFG şi a refuzat să se întoarcă în ţară. În RFG a fost angajat la început temporar şi apoi definitiv la postul de radio *Europa Liberă*, primind o retribuţie bună şi asigurîndu-i-se o locuinţă. Este foarte apreciat pentru faptul că acoperă mare parte din emisiuni. Datele existente evidenţiază faptul că N.C. Munteanu desfăşoară la acest post de radio o activitate duşmănoasă deosebit de virulentă împotriva orînduirii sociale de stat din RSR. Materialele redactate de acesta au conţinut denigrator şi adesea vizează persoane din conducerea superioară de partid şi de stat. Subiectele pe care le abordează în emisiunea *Actualitatea românească* – al cărei realizator este – sînt, în majoritate, preluări, prelucrări, comentarii pe marginea unor date pe teme economice, sociale, politice, culturale publicate în presa din ţară, cărora le conferă un caracter ostil, interpretîndu-le tendenţios. În general, duce o viaţă izolată, evitînd în mod sistematic intrarea în relaţii cu persoane necunoscute. Majoritatea timpului şi-l consacră studiului ziarelor, revistelor şi altor publicaţii ce apar în ţară, pregătindu-şi emisiunile la *Europa Liberă* cu mult suflet şi patimă, spre deosebire de majoritatea angajaţilor care au în general motivaţii de ordin material. Uneori participă la activităţile ce se desfăşoară în cadrul cercului literar *Apoziţia* din München, fără însă a se remarca cu lucrări deosebite. Întreţine relaţii mai apropiate cu Dan Comşa, Andi Ştefănescu, Mircea Vasiliu, Letiţia Xifareli şi Armand Gurian. În ţară relaţiile sale se rezumă la unele comunicări către sora şi fraţii săi, domiciliaţi pe raza judeţului Vrancea. De asemenea, în două situaţii a oferit sume în mărci unor cetăţeni români aflaţi în vizită în RFG, care la rîndul lor au predat sorei sale suma de 26000 lei. Alte legături în ţară nu a rezultat să întreţină cu foşti colegi sau cunoscuţi, cu excepţia lui Emanoil Valeriu, care l-a contactat în RFG. Atitudinea deosebit de ostilă faţă de orînduirea socială şi de stat din ţara noastră pe care o exteriorizează, izolarea şi prudenţa pe care o manifestă în cercul de relaţii creează dificultăţi pe linia întreprinderii unor măsuri eficiente de influenţare şi neutralizare" (ASRI, Fond D, dosar 10947, vol. V, f. 255-256; mulţumim domnului N.C. Munteanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document).

Pentru protejarea tineretului de influenţe nocive ale propagandei ostile desfăşurate de posturile de radio străine, se vor organiza activităţi de pregătire contrainformativă în rîndul studenţilor, elevilor şi altor categorii de tineri, acordîndu-se atenţie celor cunoscuţi cu preocupări de a audia postul de radio „Europa Liberă".

Va spori contribuţia organelor de Securitate la combaterea şi demascarea, prin presă, a acţiunilor posturilor de radio străine. În acest sens, unităţile centrale şi teritoriale de Securitate vor continua măsurile de obţinere a datelor care să fie folosite pe plan local, iar cele ce pot fi valorificate în presa centrală vor fi trimise la Direcţia I.

Răspund: şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate.

7. Pentru o mai bună coordonare a activităţii la Direcţia I şi compartimentele corespondente din inspectorate se instituie dosarul de problemă „Persoane care întreţin legături cu posturi de radio străine" („ETERUL"), iar la Direcţiile a II-a, a III-a, a IV-a, USLA şi compartimentele corespondente acestora din Inspectorate, se organizează în cadrul dosarelor de obiectiv problemă un capitol: „Persoane care întreţin legături cu posturile de radio străine" („ETERUL").

În evidenţa dosarelor de problemă sau obiectiv vor fi incluse persoanele care:

a) întreţin sau manifestă intenţii de a lua legătura, direct sau prin intermediar, cu posturi de radio străine sau cu alte organizaţii din exterior, care le folosesc în propaganda ostilă ţării noastre;
b) se ocupă de culegerea şi transmiterea de informaţii către posturile de radio străine, ori intermediază legătura cu acestea (cetăţenii români sau străini);
c) sînt rude ale colaboratorilor sau angajaţilor posturilor de radio străine.

Persoanele care, datorită antecedentelor, atitudinii şi preocupărilor prezente se află în evidenţa altor dosare de problemă sau obiectiv vor fi lucrate în cadrul acestora. Datele despre persoanele ce fac obiectul problemei se prelucrează în sistem automat la CID şi sînt furnizate, la cerere, Direcţiei I, care coordonează problema pe ţară, precum şi altor unităţi ale Departamentului Securităţii Statului, potrivit competenţelor acestora şi în conformitate cu reglementările în vigoare. În acest scop, în termen de 60 de zile de la aprobarea Programului de măsuri, toate unităţile informativ-operative vor analiza baza de lucru, stabilind persoanele ce se încadrează în una din categoriile enumerate la articolul 7 şi le vor comunica la centrul de informatică şi documentare, pentru operarea modificărilor ce se impun în evidenţă.

II. Măsuri specifice

8. Direcţia I şi compartimentele corespondente din Inspectorate:

- acţionează pentru depistarea persoanelor cu preocupări de a intra în legătură cu postul de radio „Europa Liberă" ori de a colporta ştirile acestuia, îndeosebi din rîndul celor care: sînt cunoscute cu manifestări naţionalist-iredentiste; au făcut parte din organizaţia legionară ori din fostele partide burghezo-moşiereşti; reclamă îngrădirea libertăţilor religioase; li s-au respins cererile de plecare definitivă ori temporară în străinătate; activează în sectoarele de artă, cultură, sănătate, presă şi învăţămînt;
- identifică şi iau în lucru persoanele din sfera de preocupare, vizate de posturile de radio străine, pentru a fi atrase la activităţi de natură să tulbure climatul politic existent în ţara noastră;

- organizează evidenţa rudelor şi legăturilor din ţară ale angajaţilor şi colaboratorilor posturilor de radio străine, asigurînd cunoaşterea permanentă a stadiului şi eficienţei măsurilor de prevenire şi neutralizarea activităţii lor. În acest scop, în termen de 60 de zile de la aprobarea prezentului Program, datele existente despre persoanele în cauză vor fi comunicate la Direcţia I de către unităţile centrale de Securitate şi la Serviciile de Informaţii interne de către compartimentele de Securitate din Inspectoratele judeţene şi al Municipiului Bucureşti. În acelaşi termen, Serviciile de Informaţii interne vor raporta datele centralizate pe judeţ (municipiu) la Direcţia I. Ulterior, asemenea date vor fi comunicate şi raportate în acelaşi mod, pe măsura obţinerii lor;
- conlucrează cu organele centrale de presă, în vederea dezvoltării contribuţiei specifice la demascarea activităţii posturilor de radio străine şi combaterea influenţelor nocive ale acestora;
- centralizează datele şi efectuează studii cu privire la evoluţia situaţiei operative şi eficienţa măsurilor de cunoaştere, prevenire şi neutralizare întreprinse.

9. Direcţia a II-a, Unitatea specială de luptă antiteroristă şi compartimentele lor corespondente din teritoriu:

- asigură depistarea persoanelor din sfera de preocupare care colportează ştirile posturilor de radio străine şi prevenirea stărilor de spirit necorespunzătoare în obiectivele deservite informativ;
- acţionează potrivit competenţelor, în special, pentru depistarea şi luarea în lucru a persoanelor din transportul internaţional feroviar, rutier, naval şi aerian, care fac sau sînt pretabile să intermedieze legătura între elementele din ţară şi angajaţii sau colaboratorii posturilor de radio străine.

10. Direcţia a III-a şi compartimentele corespondente din teritoriu:

- asigură supravegherea şi urmărirea informativă a diplomaţilor suspecţi că sînt cadre sau agenţi, îndeosebi de la ambasadele SUA, R.F. Germaniei, Franţei, Angliei, Austriei şi Italiei, a corespondenţilor de presă şi doctoranzilor străini, cunoscuţi cu preocupări pe linia activităţilor întreprinse de posturile de radio „Europa Liberă";
- asigură urmărirea rudelor şi legăturilor din ţară a angajaţilor şi colaboratorilor posturilor de radio străine, cunoscuţi că sînt cadre sau agenţi ai serviciilor de spionaj;
- identifică persoanele din obiectivele şi locurile de competenţă, cu preocupări de a asculta şi colporta ştirile ostile de la posturile de radio străine, în scopul stabilirii celor pretabili să culeagă date şi informaţii ce interesează aceste posturi de radio;
- asigură depistarea elementelor ce transmit date sau informaţii posturilor de radio străine, prin intermediul ambasadelor şi a altor instituţii străine cu sediul în ţara noastră.

11. Direcţia a IV-a:

- asigură măsuri de prevenire a ascultării şi colportării ştirilor posturilor de radio străine, în unităţile militare şi în locurile de detenţie;
- realizează un control informativ eficient asupra cadrelor militare ce participă la activităţi protocolare şi tratative cu străinii, precum şi a delegaţiilor şi specialiştilor de peste hotare care acordă asistenţă tehnică în obiectivele militare, în scopul prevenirii scurgerii de informaţii, pentru dezinformarea serviciilor de spionaj şi contracararea eventualelor influenţe nocive din partea cetăţenilor străini;

- ia în lucru în mod organizat persoanele care înainte de încorporare au fost semnalate că întreţin legături cu posturile de radio străine, pentru cunoaşterea şi contracararea eventualelor acţiuni şi manifestări ostile ale acestora pe perioada satisfacerii stagiului militar, inclusiv pentru prevenirea proliferării unor asemenea preocupări în rîndul celorlalţi militari;
- în scopul protejării cadrelor, personalului muncitor civil din unităţile militare şi a membrilor de familie întreprinde măsuri pentru folosirea cu mai multă eficienţă a organelor de presă ale Ministerului Apărării Naţionale şi ale Ministerului de Interne, în scopul combaterii propagandei ostile desfăşurate de posturile de radio străine.

12. Unitatea specială „S":

- acţionează în mod sistematic în direcţia descoperirii şi prevenirii ajungerii în exterior a comunicărilor adresate posturilor de radio străine, cît şi pentru identificarea căsuţelor poştale folosite de acestea;
- întocmeşte periodic şi trimite Direcţiei I concluziile rezultate din analiza comunicărilor către posturile de radio străine, cu privire la corespondenţi, zonele din care provin, stările de spirit generate ca urmare a incitărilor posturilor de radio respective şi alte date de interese operativ;
- contribuie la identificarea persoanelor ce apar cu pseudonime în emisiunile „Tinerama", „Single" şi „Metronom", prin corelarea acestor date cu cele rezultate din trimiterile poştale.

13. Unitatea Specială „T" şi compartimentele corespondente din teritoriu:

- asigură, prin mijloace specifice, controlul comunicărilor către posturile de radio străine, precum şi al ştirilor transmise prin telex de către corespondenţii agenţiilor străine de presă, în vederea depistării elementelor care comunică în exterior date cu conţinut calomniator.

14. Unitatea Specială „R":

- în cadrul activităţii de supraveghere a transmisiilor radio, acţionează în mod calificat pentru depistarea elementelor suspecte că folosesc această cale în transmiterea de informaţii către postul de radio „Europa Liberă", stabilirea locului emisiilor şi a conţinutului mesajelor transmise;
- trimite membrilor grupei operative „ETERUL" note cuprinzînd date de interes operativ rezultate din emisiunile postului de radio „Europa Liberă", precum şi ale altor posturi de radio străine. Datele respective vor fi comunicate concomitent şi conducerilor Securităţilor teritoriale interesate.

15. Reţeaua de investigaţii a Inspectoratului Municipiului Bucureşti şi a organelor teritoriale de Securitate contribuie la identificarea persoanelor care audiază şi colportează ştirile transmise de posturile de radio străine, ori întreţin legături cu acestea. Se va acorda atenţie mediilor de pensionari, persoanelor care nu exercită o activitate utilă, precum şi celor care în diverse ocazii fac comentarii necorespunzătoare.

16. Direcţia pentru Paşapoarte, evidenţa străinilor şi controlul trecerii frontierei:

- în cooperare cu Comandamentul trupelor de grăniceri, organizează un control riguros la punctele de trecere a frontierei şi în zona micului trafic, în vederea depistării

persoanelor care încearcă să scoată materiale adresate posturilor de radio străine şi altor oficine de propagandă şi semnalării lor operative unităţilor interesate;
- asigură studierea permanentă la nivel central şi teritorial, a cererilor de plecare temporară şi definitivă în străinătate, în scopul stabilirii persoanelor nemulţumite, pretabile a se adresa postului de radio „Europa Liberă", iar cazurile mai deosebite le semnalează operativ unităţilor informative competente, pentru a întreprinde măsuri preventive.

17. Unitatea Militară 0544:

- întreprinde măsuri specifice de penetrare informativă în obiectivul „Europa Liberă" şi în mediile folosite de această oficină, precum şi pentru depistarea, compromiterea, timorarea şi neutralizarea celor mai ostili angajaţi şi colaboratori ai postului de radio respectiv;
- asigură lucrarea informativă a angajaţilor, colaboratorilor şi persoanelor din exterior folosite de „Europa Liberă";
- cooperează cu unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, în baza unor planuri ce vor fi întocmite pe acţiuni şi cazuri, pentru sporirea eficienţei şi acţiunilor de neutralizare din străinătate şi din ţară;
- comunică unităţilor interesate datele obţinute cu privire la planurile şi acţiunile puse la cale împotriva ţării noastre de către angajaţii şi colaboratorii posturilor de radio străine, în vederea luării măsurilor de prevenire şi contracarare;
- pune la dispoziţie organelor centrale şi teritoriale de Securitate informaţiile ce le deţine despre legăturile din ţară ale angajaţilor şi colaboratorilor acestor posturi de radio. La rîndul lor, unităţile centrale şi teritoriale de Securitate transmit Unităţii Militare 0544 date şi informaţii despre angajaţii şi colaboratorii „Europei Libere" şi ai celorlalte posturi de radio.

18. Unitatea Militară 0544 şi Serviciul „D", împreună cu celelalte unităţi de Securitate:

- acţionează sistematic în direcţia influenţării unor personalităţi politice şi ale vieţii sociale din Occident, precum şi a unor factori de decizie în special din SUA, R.F. Germania şi Franţa, pentru a lua poziţie împotriva activităţii de calomniere şi diversiune desfăşurată de aceste posturi de radio;
- întreprind măsuri eficiente şi diversificate pentru cunoaşterea, prevenirea şi contracararea unor campanii propagandistice organizate de posturi de radio, de natură să afecteze interesele R.S. România, cu prilejul anumitor evenimente interne şi internaţionale;
- întocmesc materiale de ripostă, demascare şi compromitere, care vor fi valorificate în ţară şi străinătate. Se va acorda atenţie demascării ca infractori de drept comun, bolnavi psihic, elemente parazitare etc. a persoanelor prezentate în emisiunile posturilor de radio străine ca „protestatari" ori „disidenţi";
- asigură folosirea mai eficientă a cazurilor de repatriere, în vederea culegerii de date privind activităţile de racolare, exploatare informativă şi instigare la acţiuni împotriva R.S. România, desfăşurate de angajaţii şi colaboratorii posturilor de radio străine asupra cetăţenilor români aflaţi în străinătate, realizînd o valorificare diversificată a acestor date.

19. Direcţia I şi Unitatea Militară 0544 asigură aplicarea unitară a măsurilor de Securitate pentru neutralizarea activităţii ostile ţării noastre desfăşurată de „Europa Liberă" şi alte posturi de radio străine. În acest scop:

a) Analizează în comun informaţiile obţinute de unităţile centrale şi teritoriale de Securitate cu privire la activitatea ostilă a „Europei Libere" şi a altor posturi de radio, iniţiază şi organizează măsuri pentru neutralizarea acţiunilor duşmănoase întreprinse împotriva R.S. România.
b) Elaborează tematici privind problemele prioritare ce se impun a fi urmărite în anumite etape de către unităţile centrale şi teritoriale.
c) Coordonează măsurile specifice cu privire la neutralizarea elementelor disidente şi protestatare care acţionează la îndemnul „Europei Libere".
d) Trimestrial, pe baza datelor trimise la Direcţia I de unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, analizează situaţia operativă din problemă, raportînd conducerii Departamentului Securităţii Statului concluzii şi propuneri.

20. Unităţile centrale vor îndruma, sprijini şi controla compartimente corespondente din Securităţile judeţene şi a Municipiului Bucureşti, în executarea sarcinilor ce le revin din programul de măsuri.

21. În vederea coordonării în mod unitar a măsurilor prevăzute în prezentul program, grupa operativă „ETERUL" în componenţa prevăzută în anexă, îndeplineşte următoarele atribuţiuni:

a) Pe baza datelor obţinute de unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, analizează lunar modul cum se acţionează pentru executarea sarcinilor prevăzute în program.
b) Prezintă concluzii şi propuneri conducerii Departamentului Securităţii Statului, în special cu privire la:
   - eficienţa măsurilor de neutralizare a activităţii duşmănoase desfăşurată de posturile de radio străine;
   - modul în care se realizează şi eficienţa acţiunilor de pregătire contrainformativă;
   - activitatea de depistare a canalelor de legătură cu postul de radio „Europa Liberă" şi măsurile de contracarare ce se impun;
   - modalităţi concrete prin care urmează să se analizeze unele acţiuni de dezinformare de mai mare amploare, de influenţare şi compromitere a angajaţilor şi colaboratorilor acestui post de radio.

22. În vederea realizării sarcinilor ce le sînt date în competenţă în cadrul acţiunii „ETERUL", la Direcţia I şi Securitatea Municipiului Bucureşti se constituie cîte un colectiv, format fiecare din 3 ofiţeri, prin redistribuirea efectivelor proprii. La Serviciile de Informaţii interne din Securităţile judeţene se numesc 1-2 ofiţeri care vor răspunde, după caz, în exclusivitate sau pe lîngă alte sarcini, şi de problema respectivă.

Pentru încadrarea acestor funcţii, şeful Direcţiei I, şefii Securităţilor judeţene şi a Municipiului Bucureşti vor selecţiona ofiţeri cu experienţă, avînd pregătirea şi competenţa necesară rezolvării sarcinilor complexe ce le revin.

23. Şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate, vor analiza, trimestrial şi ori de cîte ori este nevoie, modul în care se execută măsurile din prezentul Program şi rezultatele obţinute, comunicînd la Direcţia I concluziile desprinse şi măsurile stabilite.

24. De aplicarea prevederilor prezentului Program de măsuri răspund adjunctul ministrului, gl. lt. Nicolae Pleşiţă şi secretarul de stat, gl. lt. Iulian Vlad, care periodic

vor analiza stadiul realizării sarcinilor ordonate şi vor raporta biroului executiv concluziile rezultate şi măsurile ce se impun.

25. Prin Serviciul Independent secretariat-juridic, prezentul Program de măsuri va fi difuzat tuturor unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate. În termen de 30 de zile, acestea vor elabora planuri proprii, adaptate la specificul situaţiei operative şi vor stabili măsuri organizatorice care să asigure executarea în cele mai bune condiţii a prevederilor prezentului program.

26. Planul de măsuri în acţiunea „ETERUL", nr. D/0012082 din 13 martie 1980 se abrogă.

Adjunct al ministrului,
General-locotenent Iulian Vlad
Secretar de stat,
General-locotenent Nicolae Pleşiţă

46

16 mai 1981

Program de măsuri*

pentru prevenirea şi contracararea activităţii duşmănoase desfăşurate împotriva ţării noastre sub acoperire religioasă

Datele obţinute de organele de Securitate atestă faptul că, în contextul recrudescenţei activităţii duşmănoase îndreptate împotriva R.S. România, *serviciile de spionaj, organizaţiile, cercurile şi grupările reacţionare, precum şi oficinele de propagandă anticomunistă din străinătate acţionează tot mai intens pentru antrenarea unor elemente din cadrul cultelor şi sectelor religioase la acţiuni ostile*, fiind evidente încercările de a se folosi religia drept pretext pentru amestec în treburile interne ale ţării noastre.

Organizaţiile cultice şi cercurile reacţionare din străinătate acţionează tot mai diversificat şi mai virulent pentru determinarea în rîndul cultelor şi sectelor religioase a unor manifestări de opoziţie, sub pretextul nerespectării libertăţilor religioase, urmărindu-se subminarea politică a statului nostru. În acest scop sînt activ folosite diferite organe de presă şi posturi de radio străine, îndeosebi „Europa Liberă", precum şi alte oficine de propagandă.

Serviciile străine de informaţii şi cercurile reacţionare din exterior şi-au intensificat, în ultima perioadă, acţiunile de influenţare şi instigare a unor elemente din cadrul cultelor şi sectelor de a pleca definitiv din ţară şi de a le folosi ulterior în acţiuni de denigrare a realităţilor din România.

Sînt tot mai frecvente cazurile cînd emisari ai unor organizaţii cultice reacţionare din străinătate – cunoscute ca fiind acoperiri ale diverselor servicii de spionaj – vin în ţara noastră cu misiunea de a crea disidenţe în cadrul cultelor legale, îndeosebi neoprotestante, cu scopul de a le opune statului, de a instiga la acţiuni anarhice, precum şi de a culege date care să fie folosite în acţiuni de propagandă duşmănoasă.

Ca urmare, în ultimii ani, concomitent cu recrudescenţa prozelitismului, elemente duşmănoase din cadrul cultelor baptist, penticostal, adventişti de ziua a şaptea, creştini după evanghelie şi altele, nu au respectat prevederile statutelor cultelor din care fac parte şi s-au dedat la fapte contrare legilor, de natură a leza interesele de apărare a securităţii statului.

---

* Ministerul de Interne, Serviciul Independent Secretariat-Juridic din Departamentul Securităţii Statului, nr. D/0012139 din 16 mai 1981, transmis de şeful Serviciului, colonelul Constantin Timofte, Direcţiilor şi Inspectoratelor Judeţene ale Securităţii.

Pentru cunoaşterea, prevenirea şi neutralizarea acestor acţiuni, activitatea organelor de securitate se va desfăşura în conformitate cu prevederile documentelor de partid, ale Constituţiei şi legilor ţării, precum şi în baza ordinelor şi instrucţiunilor de muncă, urmărindu-se :

- *Exercitarea controlului informativ-operativ deplin asupra tuturor persoanelor pretabile la fapte duşmănoase sub masca preocupărilor cultice ori sectante*, precum şi asupra locurilor şi mediilor din ţară şi străinătate unde pot să apară acţiuni potrivnice statului român sub acoperirea activităţii religioase.
- Sporirea eficienţei măsurilor de depistare, combatere şi lichidare a acţiunilor emisarilor organizaţiilor reacţionare din străinătate, care instigă la activităţi ostile persoane din rîndul cultelor şi sectelor ori culeg informaţii.
- Stabilirea intenţiilor şi preocupărilor Vaticanului şi a altor organizaţii cultice din străinătate faţă de cultele din ţara noastră, în scopul cunoaşterii, prevenirii şi curmării oricăror acţiuni potrivnice securităţii statului şi orînduirii de drept din România.
- *Identificarea şi anihilarea canalelor prin care se introduc în ţară materiale cu caracter mistic şi ostil, depistarea locurilor de multiplicare şi depozitare*, a metodelor de difuzare a acestora şi de trimitere în străinătate a datelor destinate speculaţiilor denigratoare cu privire la libertăţile religioase din ţara noastră, *în scopul îngrădirii oricăror posibilităţi ale cultelor şi sectelor de a acţiona clandestin*, în afara cadrului legal stabilit prin statutele lor de organizare şi funcţionare.
- Îmbunătăţirea substanţială a muncii de culegere şi valorificare a informaţiilor referitoare la activităţi ale cultelor şi sectelor ori membrilor acestora, de natură să afecteze climatul politic din ţara noastră.
- Concomitent, *vor fi extinse şi diversificate acţiunile de influenţare, compromitere, dezinformare şi descurajare a persoanelor ostile* din rîndul cultelor şi sectelor cît şi a organizaţiilor reacţionare din străinătate care, sub acoperirea religiei, desfăşoară acţiuni potrivnice R.S. România.
- Perfecţionarea mijloacelor şi metodelor folosite de organele de Securitate, în raport cu mutaţiile produse în situaţia operativă.
- Îmbunătăţirea activităţii de îndrumare şi control, a cooperării între Direcţia I, U.M. 0544, U.M. 0195 şi celelalte unităţi de Securitate şi Miliţie, precum şi cu colectivele de oameni ai muncii şi organizaţiile socialiste.

Pentru realizarea acestor obiective se vor întreprinde următoarele măsuri :

I. Asigurarea controlului informativ asupra tuturor persoanelor, locurilor şi mediilor din ţară şi străinătate, unde pot să apară acţiuni potrivnice statului român sub acoperirea activităţii religioase, în vederea cunoaşterii, prevenirii şi neutralizării acestora

1. – Se va imprima un caracter ofensiv muncii de prevenire, acţionîndu-se cu fermitate pentru creşterea volumului şi calităţii informaţiilor necesare cunoaşterii temeinice şi neutralizării depline a activităţii elementelor care încearcă să săvîrşească fapte ostile statului nostru sub acoperirea religiei.

În acest scop, se va îmbunătăţi activitatea de culegere a informaţiilor referitoare la :

a) încercările de amestec în treburile interne ale statului nostru, sub acoperirea religiei, din partea Vaticanului şi a altor organizaţii cultice ori cercuri reacţionare din străinătate ;

b) emisari, alţi străini şi emigranţi de origine română, care vin în ţară cu misiunea de a instiga deserventi ai cultelor şi sectelor ori alte persoane la activităţi anarhice;
c) crearea de disidenţe şi încurajarea unor elemente fanatice pentru a trece la manifestări de opoziţie şi de denigrare a realităţilor existente în R.S. România referitoare la libertăţile religioase;
d) preocupările deserventilor şi ale altor persoane din rîndul cultelor şi sectelor, de a iniţia ori desfăşura activităţi împotriva orînduirii socialiste;
e) persoane cu preocupări de a introduce în ţară materiale cu caracter mistic şi ostil ori de a instiga la emigrare persoane din rîndul cultelor şi sectelor, precum şi de a scoate în exterior scrisori, memorii, apeluri, publicaţii etc., cu caracter denigrator privind libertăţile religioase din ţara noastră şi canalele folosite în acest scop;
f) persoane din rîndul cultelor şi sectelor cu preocupări de scoatere ilegală peste frontieră a unor elemente cultice ori sectante;
g) depistarea locurilor de multiplicare şi depozitare a materialelor cu caracter mistic şi ostil, precum şi modalităţile de difuzare a acestora în ţară.

- Termen: permanent
- Răspund: unităţile centrale şi teritoriale de Securitate

2. – Determinarea precisă a locurilor şi mediilor unde se pot produce acţiuni ostile sub acoperire religioasă şi asigurarea unui control informativ corespunzător al acestora, avîndu-se în vedere în special persoanele care:

a) activează în cadrul Vaticanului, organizaţiilor religioase internaţionale, centrelor şi organizaţiilor cultice ale comunităţilor emigraţiei originale din ţara noastră, precum şi orice alte medii şi locuri care folosesc cultele şi sectele pentru a leza suveranitatea R.S. România;
b) întreţin legături cu Vaticanul, cu emisari şi misionari ai centrelor şi organizaţiilor religioase reacţionare din exterior, ori cu alţi străini, inclusiv emigranţi originari din ţara noastră, semnalaţi că manifestă interes faţă de cultele şi sectele din R.S. România;
c) sub influenţa unor cercuri şi organizaţii reacţionare din străinătate, încearcă să creeze disidenţe, să reactiveze grupări religioase ilegale;
d) fac parte din conducerile sectelor „Martorii lui Jehova", „Adventişti-reformişti", „Adventişti-protestanţi", „Oastea Domnului", „Penticostali disidenţi", „Penticostali de ziua şaptea", „Trezitii Domnului", „Nazarineni", „Biserica Nou Apostolică", „Biserica Nou Apostolică botezată cu Duhul Sfînt", „Biserica lui Dumnezeu Apostolică de ziua şaptea", „Adventişti de ziua şaptea rămaşi pe bază veche" sau „Roua Dimineţii", „Studenţi în Biblie", „Milenişti", „Mormoni" şi „Charismatici";
e) îşi desfăşoară activitatea în cadrul cultului romano-catolic, al cultelor şi sectelor neoprotestante, au fost clerici greco-catolici, ai cultului mozaic ori ai grupărilor religioase ilegale; au activat la institutele şi seminariile teologice ale cultelor ortodox, romano-catolic şi neoprotestante, în centrele eparhiale (patriarhie, mitropolii, episcopii, dioceze, protopopiate etc.), la mînăstiri şi schituri, ori au făcut parte din conducerile cultelor neoprotestante;
f) colportează ştirile posturilor de radio străine, îndeosebi „Europa Liberă", cu privire la aşa-zisele persecuţii religioase din ţara noastră;
g) fac speculaţii pe fondul unor evenimente internaţionale, se angrenează în comentarii cu caracter denigrator privind libertăţile religioase din ţara noastră şi instigă la acţiuni ostile;

h) activează în cadrul cultelor ori sectelor şi sînt cunoscute cu antecedente politice ori penale, au rude şi relaţii în exterior sau au fost în străinătate în diferite scopuri.

Semestrial şi ori de cîte ori este nevoie, unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, potrivit competenţelor, vor analiza modul în care se realizează controlul informativ asupra acestor persoane, locuri şi medii, stabilind măsuri corespunzătoare.

Deosebită atenţie se va acorda familiilor membrilor cultelor şi sectelor care solicită aprobări de a pleca din ţară, asigurîndu-se cunoaşterea intenţiilor ce le au şi prevenirea oricăror acţiuni ostile din partea lor.

– Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti.

3. – Direcţia I şi U.M. 0544, folosind şi posibilităţile Securităţilor judeţene şi a municipiului Bucureşti, vor intensifica măsurile de penetrare informativă în principalele centre şi organizaţii reacţionare din SUA, R.F. Germania, Anglia, Italia, Austria, Elveţia, Franţa şi din alte ţări, în vederea cunoaşterii, prevenirii şi combaterii acţiunilor preconizate împotriva ţării noastre. În acelaşi scop, se va pune accent pe exploatarea informativă a unor emisari sau a altor străini care vor vizita R.S. România.

Semestrial şi ori de cîte ori este necesar, se va analiza eficienţa măsurilor întreprinse, iar concluziile desprinse se vor raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului.

4. – Direcţia a II-a va intensifica activitatea de supraveghere şi urmărire informativă a elementelor cultice şi sectante din obiectivele economice, în vederea prevenirii creării unor stări de spirit necorespunzătoare, proliferării şi colportării de ştiri şi date tendenţioase.

O atenţie deosebită se va acorda depistării personalului autohton şi străin de pe navele fluviale, maritime, din transportul feroviar şi rutier care are posibilităţi de a introduce sau scoate în şi din ţară materiale cu conţinut mistic şi ostil, ori de a desfăşura activităţi de prozelitism, curierat sau misiuni de acest gen.

5. – Direcţia a III-a va asigura cunoaşterea, prevenirea şi neutralizarea acţiunilor cadrelor şi agenţilor serviciilor de spionaj care: culeg informaţii referitoare la cultele şi sectele din ţara noastră; contactează persoane din rîndul cultelor şi sectelor; instigă la emigrare şi ponegrire a politicii statului român privind drepturile şi libertăţile cultice; introduc materiale cu conţinut mistic şi ostil în R.S. România; preiau scrisori, memorii, apeluri etc., cu scopul de a fi folosite în acţiuni potrivnice intereselor statului român. De asemenea, va acţiona eficient pentru identificarea şi neutralizarea acţiunilor ostile desfăşurate de persoanele din domeniile de competenţă – cetăţeni străini sau români – care, sub acoperirea preocupărilor religioase, întreprind astfel de activităţi.

Împreună cu Direcţia I, sistematic se vor efectua analize comune referitoare la informaţiile obţinute şi măsurile ce trebuie întreprinse pentru prevenirea activităţii ostile desfăşurate de unele servicii străine de informaţii care folosesc cultele romano-catolic, evanghelic lutheran german, mozaic, musulman şi altele ca bază de sprijin pentru acţiunile ce le întreprind împotriva securităţii statului.

6. – Direcţia a IV-a va imprima un caracter ofensiv activităţii de cunoaştere şi neutralizare a acţiunilor ostile desfăşurate sub acoperire religioasă, pentru a preveni atragerea de aderenţi din rîndul personalului militar şi civil sau desfăşurării în unităţile militare şi în locurile de detenţie, a unor activităţi de propagandă mistică şi ostilă.

De asemenea, va intensifica munca informativă în PCTF, punctele de mic trafic şi punctele de treceri simple, în vederea cunoaşterii eventualelor încălcări la regimul de frontieră şi prevenirii introducerii sau scoaterii din ţară a unor materiale cu conţinut mistic şi ostil.

7. – U.M. 0195, prin posibilităţile de care dispune, va acţiona în mediile şi locurile pe care le supraveghează informativ, pentru a obţine date şi informaţii referitoare la activităţi ostile sub acoperire religioasă, iar în cooperare cu U.M. 0544, Direcţia I şi cu alte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate, va contribui la prevenirea introducerii sau scoaterii din ţară a materialelor cu caracter mistic şi ostil.

Datele privind persoanele descoperite că au comis asemenea fapte vor fi comunicate la CID pentru a fi introduse în sistemul de prelucrare automată.

De asemenea, Direcţia pentru Paşapoarte, evidenţa străinilor şi controlul trecerii frontierei asigură informarea în mod operativ a Direcţiei I şi, respectiv, a serviciilor de informaţii interne din inspectorate, despre nemulţumirile membrilor cultelor şi sectelor cărora li se resping cererile de plecare din ţară, în vederea prevenirii eventualelor acţiuni ostile ale acestora.

9. – Centrul de informatică şi documentare va furniza, la cerere, Direcţiei I şi, respectiv, serviciilor de informaţii interne, date cu privire la străinii descoperiţi că au încercat să introducă în ţară materiale cu conţinut mistic şi ostil ori să scoată date destinate unor speculaţii denigratoare.

Totodată, periodic, vor fi puse la dispoziţie date cu privire la evoluţia bazei de lucru în problemă.

10. – Unităţile speciale „T", „S", „F" vor acţiona, prin mijloace specifice, în vederea sporirii contribuţiei la depistarea persoanelor care întreţin relaţii cu centre religioase din străinătate şi elemente duşmănoase din ţară, precum şi la identificarea canalelor prin care se trimit în exterior date cu conţinut denigrator la adresa politicii statului român privind libertăţile cultice ori prin care se încearcă să se introducă materiale cu conţinut mistic şi ostil.

Unitatea specială „S" şi compartimentele componente din teritoriu, la cererea unităţilor informativ-operative, vor asigura un control sistematic asupra tuturor trimiterilor poştale aparţinînd persoanelor din ţară ori străinătate, cunoscute cu preocupări ostile sub acoperire religioasă, în vederea reţinerii din circuit a materialelor în care se propagă idei ostile statului.

II. Adaptarea mijloacelor şi metodelor folosite de organele de securitate pentru contracararea acţiunilor ostile desfăşurate sub masca cultelor şi sectelor la mutaţiile survenite în situaţia operativă

11. – Organizarea eficientă a activităţii de supraveghere şi urmărire informativă a emisarilor şi a altor străini, în vederea depistării celor cu intenţii de a instiga persoane din cadrul cultelor şi sectelor la acţiuni potrivnice statului nostru.

O atenţie deosebită se va acorda şi legăturilor acestora cunoscute cu preocupări de a multiplica, depozita şi difuza în ţară materiale cu conţinut mistic şi ostil, precum şi de a trimite în străinătate date denigratoare vizînd politica statului nostru cu privire la drepturile şi libertăţile religioase.

– Termen: permanent

– Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti

12. – Accelerarea ritmului de clarificare a informaţiilor referitoare la persoane preocupate să desfăşoare acţiuni ostile sub acoperirea religiei, ori care întreţin legături cu centre şi organizaţii religioase reacţionare din străinătate şi cu emisari ai acestora.

În scopul cunoaşterii şi controlării persoanelor care fac parte din secte şi grupări religioase ilegale, dosarele de obiectiv, pe toate profilele de muncă, se vor completa cu evidenţa acestora, care va fi actualizată permanent.

Semestrial şi ori de cîte ori este necesar, şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate vor analiza toate informaţiile de acest fel, stabilind măsuri concrete de prevenire şi neutralizare.

Informaţiile mai deosebite şi cazurile cu grad sporit de periculozitate vor fi soluţionate sub îndrumarea nemijlocită a Direcţiei I, U.M. 0544 şi a cadrelor de conducere din unităţile de Securitate teritoriale. Direcţia I va lucra nemijlocit sau va lua în control cazurile mai importante, îndeosebi cele suspecte de acţiuni clandestine sau cu legături pe raza mai multor judeţe.

13. – În vederea asigurării informative a locurilor şi mediilor unde pot apare acţiuni ostile sub acoperirea religiei, precum şi a persoanelor pretabile a fi atrase la asemenea activităţi, şeful Direcţiei I şi şefii unităţilor teritoriale de Securitate vor stabili măsuri concrete de creştere numerică şi calitativă a reţelei informative.

În acelaşi scop, se vor contina măsurile de atragere la colaborare a deserventilor cultelor, îndeosebi ai sectelor şi altor grupări religioase ilegale, a persoanelor cu posibilităţi de a sesiza şi clarifica aspecte ale activităţii duşmănoase, de a rezolva sarcini interjudeţene şi în străinătate, precum şi a celor ce se bucură de autoritate şi influenţă cu perspective de afirmare în cadrul cultelor. Deosebită atenţie se va acorda atragerii la colaborare a elevilor şi studenţilor din institutele teologice.

Termen: semestrial

Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti

14. – *Semestrial*, la nivelul şefilor unităţilor teritoriale de Securitate, se va analiza eficienţa muncii cu reţeaua informativă, stabilind sarcini prioritare de rezolvat, cu accent pe formarea şi pregătirea unor surse în vederea descifrării faptelor care indică activităţi duşmănoase şi canale de legătură cu străinătatea.

Direcţia I şi U.M. 0544, conform competenţelor, vor controla sistematic modul cum se execută analizele şi se vor raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului concluziile desprinse, prezentînd, totodată, propuneri de îmbunătăţire continuă a muncii cu reţeaua informativă.

III. Creşterea eficienţei măsurilor de prevenire şi neutralizare a acţiunilor cercurilor reacţionare din străinătate de a folosi cultele şi sectele la activităţi duşmănoase împotriva statului nostru

15. – Direcţia I, U.M. 0544, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti vor acţiona pentru îmbunătăţirea continuă a activităţii de analiză şi valorificare a informaţiilor, punînd accent pe dezvoltarea preocupărilor ofiţerilor cu atribuţii în problemă de a efectua studii pe cazuri şi fenomene, cu scopul de a descoperi cauzele care generează stări de spirit negative în diverse locuri şi medii din cadrul cultelor şi sectelor şi pentru a se determina măsurile adecvate de prevenire şi neutralizare. Atenţie deosebită se va acorda îmbunătăţirii schimbului de informaţii, pentru a se asigura cunoaşterea permanentă a situaţiei operative din fiecare cult, sectă şi grupare religioasă ilegală.

Direcţia I şi serviciile de informaţii interne din Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti vor centraliza datele cu valoare operativă la nivel central şi, respectiv, judeţean, despre activitatea ostilă desfăşurată sub acoperire religioasă şi vor asigura schimbul de informaţii interjudeţean. De asemenea, vor urmări influenţa pe care unele posturi de radio străine, îndeosebi „Vaticanul" şi „Lumea Adventistă", o au în rîndul populaţiei din ţara noastră, asigurînd măsurile de prevenire şi contracarare ce se impun.

– Termen: permanent

16. – *Creşterea fermităţii* faţă de elementele care, sub acoperirea religiei, desfăşoară acţiuni ostile, aplicîndu-se în scop preventiv măsurile legale corespunzătoare.

În vederea prevenirii unor speculaţii din partea cercurilor reacţionare din străinătate, se va acţiona pentru:

a) Perfecţionarea şi diversificarea metodelor de antrenare a conducătorilor instituţiilor, a organelor de presă centrale şi locale, a Radioteleviziunii române, a factorilor educaţionali şi a colectivelor de oameni ai muncii, la sesizarea, prevenirea şi combaterea concepţiilor mistice şi duşmănoase, demascarea elementelor anarhice, cît şi a altor fapte de natură să pună în pericol securitatea statului.
Totodată, se va acţiona pentru prevenirea pătrunderii în învăţămîntul teologic a descendenţilor de legionari ori a altor elemente care, sub acoperirea activităţii cultice, ar intenţiona să desfăşoare acţiuni potrivnice statului.
Anual şi ori de cîte ori este necesar, Direcţia I, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti vor organiza şi executa măsuri de pregătire contrainformativă în locurile şi mediile în care pot avea loc acţiuni de natură ostilă, inclusiv în cele frecventate de străini şi emisari ai organizaţiilor religioase.
b) Dezvoltarea preocupărilor aparatului şi orientarea reţelei informative ca în procesul supravegherii şi urmăririi informative a elementelor suspectate de acţiuni ostile sub acoperire religioasă, să caute şi să obţină informaţii referitoare la abaterile acestora de la normele de convieţuire socială şi de la principiile dogmatice, *în vederea demascării şi compromiterii lor*.
Organele de Miliţie vor fi antrenate în mai mare măsură pentru valorificarea şi soluţionarea acestor informaţii, prevenindu-se astfel erijarea celor în cauză în persecutaţi pentru concepţii religioase ori politice.
c) Direcţia I, U.M. 0544 şi şefii unităţilor teritoriale de Securitate vor analiza semestrial şi ori de cîte ori este necesar eficienţa măsurilor întreprinse şi vor stabili metode şi procedee care să asigure adaptarea lor la mutaţiile produse în situaţia operativă.

17. – În cadrul activităţii de căutare a informaţiilor referitoare la preocupări ostile sub acoperire religioasă, Direcţia I, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti vor acorda mai multă atenţie aspectelor referitoare la recrudescenţa fenomenului religios, formelor sale de manifestare şi cauzelor ce le generează, iar concluziile rezultate, inclusiv efectele nocive ale acestuia, vor face obiectul unor informări sistematice la organele de partid, obşteşti şi educaţionale.

18. – Împotriva acţiunilor emisarilor şi ale altor persoane care aparţin organizaţiilor reacţionare din străinătate, se vor întreprinde *măsuri ferme de neutralizare, prin tragere la răspundere, în conformitate cu prevederile legilor ţării noastre, ori cercetarea sub*

acoperirea organelor de paşapoarte, avertizarea şi, după caz, întreruperea şederii în R.S. România, sau includerea pe lista persoanelor indezirabile. Deosebită atenţie se va acorda străinilor despre care se deţin date că desfăşoară în exterior acţiuni contrare intereselor R.S. România, pe teme religioase.

La astfel de măsuri vor fi antrenate mai mult organele de Miliţie şi factorii de conducere din administraţia locală, urmărindu-se descurajarea străinilor în cauză şi determinarea lor de a se abţine de la acţiuni ostile.

19. – Direcţia I şi U.M. 0544 vor asigura permanent schimbul de informaţii despre activitatea ostilă sub acoperire cultică, analizînd, periodic, acţiunile şi cazurile care impun luarea de măsuri comune, pentru prevenirea şi neutralizarea activităţilor ostile. În acelaşi scop, vor acţiona împreună pentru:

a) Lucrarea persoanelor plecate din ţară care sînt atrase la activităţi ostile statului român sau de propagandă pe linia aşa-zisei lipse de libertăţi religioase, folosindu-se şi posibilităţile informative sau de influenţă ale celorlalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate.
b) Asigurarea instruirii unitare a surselor cu posibilităţi informative şi de influenţă pe lîngă elemente, cercuri şi grupări religioase reacţionare din străinătate, în vederea pregătirii şi trimiterii lor cu sarcini în exterior.
c) Determinarea rudelor şi relaţiilor din ţară ale unor elemente ostile din exterior, pentru a exercita influenţe pozitive asupra acestora.

20. – Direcţia I, U.M. 0544, U.M. 0195, Serviciul „D", Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti vor acţiona, în continuare, pentru exploatarea posibilităţilor existente la Departamentul Cultelor, Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, episcopate, dioceze şi la alte nivele, pentru iniţierea unor combinaţii operative, în vederea prevenirii şi neutralizării încercărilor organizaţiilor reacţionare din exterior de a angrena emigraţia de origine română la acţiuni ostile statului nostru.

Concomitent, se vor întreprinde măsuri de atragere a cît mai multor emigranţi români şi a unor personalităţi din străinătate, la activităţi favorabile ţării noastre, în care scop:

a) Se vor folosi mai larg posibilităţile oferite de vizitele în R.S. România ale unor personalităţi cultice din străinătate, în sensul influenţării şi angrenării lor la combaterea propagandei împotriva statului nostru.
b) Prin Departamentul Cultelor, vor fi antrenate conducerile cultelor din ţară la *activităţi sistematice de propagandă în străinătate*, folosindu-se mai intens publicaţiile religioase editate în ţară şi ale comunităţilor bisericeşti din străinătate, pentru *prezentarea realităţilor din R.S. România, a drepturilor şi libertăţilor religioase de care se bucură cetăţenii români*, indiferent de naţionalitate. Va fi continuată, pe un plan mai larg, practica invitării în ţară a unor personalităţi cultice din străinătate, inclusiv conducători ai diverselor organizaţii şi centre religioase internaţionale, *pentru a fi influenţaţi să susţină interesele R.S. România în exterior.*
c) În cadrul *acţiunilor de dezinformare, derutare şi descurajare a elementelor ostile din ţară şi străinătate, se vor continua, cu intensitate sporită, măsurile de creare a unor disensiuni în rîndul persoanelor cu rol de conducere, prin demascarea lor ca afacerişti, imorali, neloiali principiilor cultelor din care fac parte etc.*

Semestrial, la nivelul şefilor Direcţiei I, U.M. 0544, 0915 şi Serviciului „D", se va analiza eficienţa măsurilor întreprinse şi se vor stabili noi acţiuni de cooperare.

IV. Dispoziţii finale

21. – Prevederile prezentului program vor fi prelucrate la convocarea cu şefii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate, care vor asigura însuşirea şi aplicarea lor în practică de către subordonaţi, în părţile ce-i privesc.

Direcţia I va asigura instruirea şefilor serviciilor de informaţii interne şi a ofiţerilor care lucrează în problemă, pentru însuşirea şi executarea întocmai a sarcinilor ce le revin. În acelaşi scop, va organiza, periodic, convocări de analiză şi instructaj pe cazuri ori probleme. De asemenea, va contribui, prin expuneri, la pregătirea cadrelor în şcolile de ofiţeri activi şi în centrele de perfecţionare. Totodată, va elabora şi trimite unităţilor centrale, Securităţilor judeţene şi a municipiului Bucureţti documentare şi alte materiale de instruire.

22. – Direcţia I, U.M. 0544 şi celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate, cărora le revin răspunderi în baza prevederilor programului, vor analiza semestrial şi ori de cîte ori este nevoie modul în care se execută măsurile stabilite şi rezultatele obţinute, centralizînd concluziile la unitatea centrală de profil, în vederea raportării lor conducerii Departamentului Securităţii Statului.

23. – De aplicarea prevederilor prezentului program de măsuri răspund adjunctul ministrului, general-locotenent Nicolae Pleşiţă, şi secretarul de stat, general-locotenent Iulian Vlad, care vor controla stadiul de executare a sarcinilor ordonate şi periodic vor raporta Biroului executiv concluziile rezultate şi măsurile ce se impun.

24. – Pe baza prezentului Program de măsuri, Direcţia I, U.M. 0544, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti, în termen de 30 zile, vor elabora planuri proprii cu sarcini detaliate şi adecvate la specificul situaţiei operative.

25. – Serviciul Independent secretariat-juridic va difuza unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate prevederile prezentului program, în părţile ce le privesc.

Adjunct al ministrului,
General-locotenent
Iulian Vlad
Secretar de stat,
General-locotenent
Nicolae Pleşiţă

47

29 iunie 1987
Strict secret

Norme*

privind competenţele, atribuţiile şi sistemul de lucru referitoare la avizarea persoanelor care se deplasează în străinătate, în interes de serviciu sau personal

Pe baza orientărilor şi indicaţiilor Conducerii Superioare de Partid, personal ale Secretarului General al Partidului Comunist Român, Biroul Executiv al Consiliului de Conducere al Departamentului Securităţii Statului a stabilit, în spiritul Hotărîrilor adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al PCR, al celorlalte indicaţii date de Conducerea Superioară de Partid referitoare la întărirea răspunderii, creşterea operativităţii şi a calităţii muncii, o serie de măsuri privind îmbunătăţirea sistemului de avizare a persoanelor care se deplasează în străinătate (în interes de serviciu sau personal), concomitent cu simplificarea sistemului avizării, reducerea numărului documentelor întocmite şi a circuitului lor, în acest sens fiind elaborate unele norme de lucru care să corespundă mai bine etapei ce o parcurge în prezent România Socialistă.

La baza elaborării acestor norme au stat orientările şi indicaţiile date de Secretarul General al PCR, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, referitor la creşterea rolului organismelor democraţiei muncitoreşti revoluţionare, pe fondul largei democraţii care se dezvoltă în mod continuu în ţara noastră.

În acest cadru, organele de stat, inclusiv cele de Securitate şi Miliţie, sînt chemate să solicite în mod permanent sprijinul maselor populare, pe a căror contribuţie trebuie să se bazeze în îndeplinirea misiunilor ce le revin. Iată de ce în spiritul Hotărîrilor Congresului al XIII-lea al PCR şi organele de Securitate şi Miliţie sînt chemate *să-şi perfecţioneze şi*

---

* Documentul pe care îl reproducem mai sus este adresat „către şeful UM 0632/A – personal. Din ordinul tovarăşului ministru secretar de stat şi şef al Departamentului Securităţii Statului, Tudor Postelnicu, vi se trimit alăturat *Normele privind competenţele, atribuţiile şi sistemul de lucru referitoare la avizarea persoanelor care se deplasează în străinătate, în interes de serviciu sau personal, nr. D/0012391 din 29 iunie 1987*, exemplarul nr. 12. Conform ordinului menţionat, veţi asigura însuşirea temeinică a prevederilor normelor de către toate cadrele cu atribuţii şi aplicarea lor întocmai. Adjunct al ministrului, General-colonel Iulian Vlad".

să-şi adapteze în mod continuu formele şi metodele specifice de activitate, inclusiv în domeniul avizării deplasărilor în străinătate şi al acordării vizelor de către organele de paşapoarte, la toate nivelurile.

Un accent deosebit va trebui pus şi în viitor *pe înfăptuirea conceptului de prevenire*, avîndu-se în vedere acele persoane care s-au dovedit vulnerabile, coruptibile, ridică anumite probleme sau sînt deţinătoare de secrete de stat de importanţă deosebită. *Se va renunţa, totodată, la practicile birocratice şi rutiniere, de a folosi aceleaşi forme şi metode depăşite de cunoaştere şi verificare pentru toate categoriile de persoane care se deplasează în străinătate*, inclusiv pentru cadrele din nomenclatura organelor centrale şi locale de partid.

În acelaşi timp, este necesar să se acţioneze cu mai multă hotărîre pentru îmbunătăţirea conlucrării în scopul creşterii răspunderii ministerelor, instituţiilor centrale, a tuturor organizaţiilor socialiste şi obşteşti, precum şi a organismelor democraţiei socialiste în procesul selecţionării, recomandării şi verificării persoanelor propuse să se deplaseze în străinătate în interes de serviciu ori personal, în conformitate cu prevederile legii.

Biroul Executiv al Consiliului de Conducere al Departamentului Securităţii Statului exprimă convingerea că prezentele norme care au fost supuse analizei şi dezbaterii temeinice unui colectiv larg de cadre din rîndul specialiştilor cu experienţă pe diferite profiluri de muncă, inclusiv la nivelul tuturor şefilor unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate, sînt corespunzătoare şi se înscriu, în continuare, în conceptul partidului nostru pe linia dezvoltării răspunderii cadrelor la toate nivelurile. De asemenea, factorii care concură la aplicarea în viaţă a sarcinilor rezultate din prezentele norme, cu sprijinul organelor locale de partid şi de stat, vor determina o sporire a exigenţei, fermităţii şi vigilenţei, asigurînd astfel analiza şi soluţionarea în spirit militant a tuturor problemelor specifice muncii noastre cu mai mult discernămînt politic şi profesional.

Prezentele norme au, de asemenea, menirea de a reţine atenţia tuturor cadrelor de Securitate şi Miliţie care au atribuţiuni referitoare la avizarea persoanelor ce se deplasează în străinătate, pentru ca în spiritul documentelor de partid şi de stat să menţină mereu trează vigilenţa şi să renunţe la formele şi metodele de muncă depăşite, care nu mai corespund etapei ce o parcurge astăzi România Socialistă.

Sub conducerea organelor centrale şi locale de partid pe fondul creşterii rolului organismelor democraţiei muncitoreşti revoluţionare, trebuie să acţionăm pentru îmbunătăţirea permanentă a conlucrării cu aceste organisme, eliminînd din activitatea noastră formele birocratice, pentru a reduce în mod sistematic numărul persoanelor care trebuie să facă obiectul a tot felul de verificări, acordîndu-se atenţia necesară deţinătorilor de secrete de stat de importanţă deosebită, elementelor vulnerabile, coruptibile sau la adresa cărora se ridică sau apar pe parcurs probleme ce ar impune clarificarea lor, cu respectarea strictă a hotărîrilor de partid şi a legalităţii socialiste.

Capitolul I

Competenţe privind avizarea persoanelor care se deplasează în străinătate în interes de serviciu sau personal

A. Unităţile centrale şi teritoriale de Securitate avizează :

1. Persoanele, indiferent de durata şi scopul deplasării în străinătate (de serviciu sau personal), care :

a) ocupă funcţii de director general, director, adjuncţi ai acestora ori similare, în ministere şi alte organe centrale de stat sau obşteşti;
b) ocupă funcţii de director general, director, adjuncţi ai acestora ori similare în centrale industriale, întreprinderi, instituţii şi în alte unităţi socialiste de stat sau obşteşti;
c) îndeplinesc funcţii de şefi de servicii, laboratoare, secţii sau asimilaţi ai acestora şi lucrează în organizaţii socialiste, inclusiv în institute de cercetare sau proiectare asigurate contrainformativ de unităţile de Securitate.

2. Persoanele, indiferent de durata şi scopul deplasării în străinătate, care:
a) îşi desfăşoară activitatea în Ministerul Afacerilor Externe, în sistemul comerţului exterior şi al cooperării economice internaţionale (inclusiv în întreprinderile de comerţ exterior), în sistemul vamal (inclusiv în punctele de încărcare a mărfurilor pentru export), în punctele pentru controlul trecerii frontierei sau în sistemul transporturilor internaţionale (feroviar, rutier, naval, aerian);
b) sînt încadrate în obiective de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică, nucleare-energetice ori cu producţie specială, au lucrări (brevete) de invenţii, inovaţii, raţionalizări sau lucrează cu secrete de stat de importanţă deosebită. În cazul în care se deţin date şi informaţii bine verificate (că se ridică probleme deosebite), care nu conduc însă la încălcarea legalităţii, se pot verifica şi aceste persoane, cu asumarea răspunderii de către şeful unităţii respective că nu se încalcă prevederile legale şi că informaţiile sau datele deţinute sînt verosimile;
c) lucrează sau au acces, prin natura muncii, la date şi documente cu caracter secret de stat ori îşi desfăşoară activitatea în compartimentele de protocol sau birourile de documente secrete.

3. *Categoriile de persoane expres prevăzute în programele şi planurile de măsuri aprobate de conducerea Departamentului Securităţii Statului în acţiunile „Atlas", „Oceanul", „Rutierul", „Mercur" şi altele similare, care se deplasează în străinătate în interes de serviciu.*

4. *Persoanele care se deplasează în străinătate la specializare peste 30 de zile (şi care trebuie să fie, de regulă, surse ale organelor de Securitate, cu respectarea hotărîrii de partid ce reglementează această problemă).* Se impune ca aceste persoane să fie bine verificate şi testate, atît în ţară cît şi în exterior, existînd o sincronizare între cadrele verificate sau folosite pe această linie de Securitatea internă şi unităţile speciale, spre a se evita paralelismele sau suprapunerile. După caz, avizele pot fi comune.

5. *Toate persoanele din reţeaua informativă sau care sînt în supraveghere ori urmărire informativă de Securitate, indiferent dacă sînt încadrate în muncă, sînt liber profesioniste ori pensionate.*

B. Organele de Paşapoarte, după caz cu sprijinul organelor de Miliţie, avizează:

6. Persoanele liber profesioniste, pensionate ori neîncadrate în muncă, indiferent de scopul şi durata deplasării în străinătate.

C. Organele de Miliţie avizează:

7. Persoanele care nu fac parte din categoriile date în competenţa de verificare şi avizare a organelor de Securitate sau de Paşapoarte, indiferent de scopul şi durata deplasării.

De exemplu, cele care lucrează în şantiere de construcţii industriale, civile şi agricole, unităţile comerciale, ale cooperaţiei de consum, moteluri, hoteluri, precum şi în alte obiective de care se ocupă direct organele de Miliţie.

O atenţie sporită se va acorda elementelor cu antecedente penale încadrate sau neîncadrate în muncă.

Toate persoanele care fac parte din reţeaua informativă a Miliţiei ori se află în atenţia acestor organe pe probleme specifice, indiferent de locul de muncă, ori dacă sînt liber profesioniste sau pensionate etc.

Capitolul II
Sistemul de lucru şi atribuţiile privind avizarea

A. Organele de Paşapoarte

8. Verifică în evidenţele proprii toate persoanele pentru care se solicită eliberarea sau acordarea vizei de deplasare în străinătate (conform noilor reglementări, nu după vechiul sistem) şi menţionează pe fişele personale dacă persoanele în cauză au mai călătorit în exterior, cum au fost avizate, precum şi alte date, dacă este cazul, ce pot fi utile avizării.

9. Trimit pentru verificare în evidenţele de Securitate, la Centrul de informatică şi documentare sau la compartimentele corespondente din cadrul Securităţilor judeţene (BID) şi, concomitent, la evidenţele operative ale Miliţiei şi la cazierul judiciar fişele personale ale persoanelor pentru care se solicită eliberarea paşaportului sau acordarea vizei de deplasare în străinătate.
La Centrul de informatică şi documentare, respectiv la compartimentele corespondente din cadrul Securităţilor judeţene (BID), fişele personale se trimit triate, potrivit competenţelor de verificare şi avizare stabilite în cap. I al prezentelor norme.
În acelaşi timp, fişele personale pentru care se solicită eliberarea paşaportului sau acordarea vizei de deplasare în străinătate se trimit de Direcţia Paşapoarte şi unităţilor speciale interesate, pentru verificare şi avizare potrivit criteriilor ce sînt expres stabilite, dar numai pentru persoanele nominalizate în cap. I lit. „A" a prezentelor norme, aceasta în ideea reducerii volumului de muncă, dar şi a aplicării normelor democraţiei socialiste.

10. După primirea de la Centrul de informatică şi documentare sau de la compartimentele corespondente din cadrul Securităţilor judeţene (BID) a rezultatelor verificării în evidenţele respective a persoanelor date în competenţa de verificare şi avizare a Miliţiei, potrivit cap. I lit. „C", trimit acestor organe fişele persoanelor respective.

11. Verifică prin investigaţii la domiciliu, ce vor fi efectuate de organele de Miliţie şi prin alte mijloace, dacă situaţia impune, persoanele care potrivit prezentelor norme le sînt date în competenţă.

12. Pe baza avizelor date de unităţile cu competenţe de verificare şi avizare, organele de Paşapoarte soluţionează cererile de eliberare a paşapoartelor sau de acordare a vizelor de deplasare în străinătate, prin Aprobare sau Respingere. Cazurile care depăşesc competenţa organelor de Paşapoarte se supun spre analiză şi decizie

Comisiei guvernamentale pentru probleme de vize şi paşapoarte, din care fac parte şi membri ai Consiliului de Conducere al Departamentului Securităţii Statului.

13. Comunică unităţilor de Securitate persoanele din obiectivele asigurate contrainformativ avizate Negativ de alte unităţi.

B. Centrul de informatică şi documentare al Departamentului Securităţii Statului şi compartimentele corespondente (BID) din cadrul Securităţilor judeţene

14. Pe baza fişelor personale primite de la organele de Paşapoarte verifică în evidenţe persoanele pentru care se solicită eliberarea paşaportului saua acordarea vizei de deplasare în străinătate. Rezultatul verificărilor se consemnează pe verso în fişele personale cu menţiunea „CUNOSCUT" sau „NECUNOSCUT". În cazul persoanelor cunoscute, se anexează la formulare cîte o notă cu datele pentru care acestea sînt în evidenţele CID (BID). În situaţiile cînd apar probleme deosebite se indică şi consultarea fondurilor de arhivă respective.
15. Trimit direct la unităţile centrale sau teritoriale de Securitate, cu menţiunile prevăzute la pct. 14, toate fişele persoanelor din competenţa acestora de verificare şi avizare indicată de organele de Paşapoarte, potrivit cap. I lit. „A" al prezentelor norme, sau de datele rezultate din verificările efectuate în evidenţele operative. Totodată, comunică organelor de Paşapoarte unităţile de Securitate la care au fost trimise fişele personale de solicitare a avizului.
16. Restituie organelor de Paşapoarte fişele persoanelor care, potrivit prezentelor norme, sînt în competenţa de verificare şi avizare a organelor de Miliţie sau a celor de Paşapoarte, cu asumarea răspunderii celor două organe faţă de circulaţia documentelor respective.

C. Pentru unităţile informativ-operative de Securitate

17. Unităţile centrale sau teritoriale de Securitate, la primirea fişelor persoanelor pentru care se solicită eliberarea paşaportului sau acordarea vizei de deplasare în străinătate şi, după caz, a notelor separate, le soluţionează potrivit principiului muncii în obiectiv sau problemă, *însă numai pentru acele persoane care sînt indicate în prima parte a prezentelor norme*.
18. În vederea avizării se vor lua următoarele măsuri:
    a) Verificări normale, obişnuite (nebirocratice) pentru persoanele prevăzute la cap. I lit. „A", pct. 1, 2, 3, 4 şi 5, cînd se deplasează în ţări nesocialiste sau în RSF Iugoslavia şi Cuba. De la caz la caz, în situaţii mai deosebite, se vor aprofunda verificările şi prin testări speciale.
    b) *Verificări în cadrul dosarului de obiectiv-problemă* în care se află date de interes operativ despre persoanele care ridică anumite probleme. În cazuri cu totul deosebite, vor fi contactate şi unele surse ori persoane de încredere (legături oficiale).

    În toate aceste cazuri informaţiile se iau verbal şi se consemnează de ofiţeri în carnetul cu notări de serviciu care va avea caracter strict secret, pentru a cărui evidenţă răspunde şeful serviciului (compartimentului) în care îşi desfăşoară activitatea. În situaţiile cînd rezultă probleme deosebite, cu aprobarea şefului unităţii centrale ori teritoriale sau a unuia din locţiitorii special desemnaţi, de la caz la caz se vor

efectua verificări complexe, însă numai pe răspunderea acestora, după ce în prealabil s-au documentat că informaţiile sînt verosimile.

19. În funcţie de rezultat, ofiţerul care a efectuat verificările propune şefului de serviciu (birou) AVIZ POZITIV sau AVIZ NEGATIV. *AVIZUL POZITIV se propune printr-o scurtă notă-raport*, pentru persoanele care călătoresc în ţări nesocialiste ori RSF Iugoslavia şi Cuba. Pentru persoanele care călătoresc în celelalte ţări socialiste, *AVIZUL POZITIV se propune şefului de serviciu direct pe fişa personală. AVIZUL NEGATIV se propune printr-o notă-raport întocmită de ofiţerul care a efectuat verificările*, în care consemnează esenţa informaţiilor ce stau la baza avizului propus. La nota-raport se anexează toate materialele obţinute în procesul verificării, precum şi nota prin care şeful unităţii centrale sau teritoriale (ori locţiitorul special desemnat) a aprobat verificarea complexă. Notele-raport prin care s-au propus avizele şi materialele de verificare anexate se păstrează la capitolul II al dosarului de obiectiv sau problemă.

20. AVIZELE POZITIVE se aprobă după cum urmează:
    a) De şefii unităţilor centrale de Securitate sau înlocuitorii la comandă, pentru directorii generali, directorii, adjuncţii acestora şi similarii lor din ministere şi instituţii centrale de stat ori obşteşti, din institute de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică, inclusiv şefii de servicii din aceste institute, precum şi pentru persoanele propuse să meargă la specializare, asistenţă tehnică ori cooperare economică peste 30 de zile şi pentru persoanele din reţeaua informativă sau urmărite informativ.
    b) De şeful Securităţii Municipiului Bucureşti sau înlocuitorul la comandă, pentru directorii generali, directorii, adjuncţii acestora şi similarii lor din centrale industriale, întreprinderi şi instituţii de pe raza de competenţă, precum şi pentru persoanele din reţeaua informativă ori urmărite informativ.
    c) De locţiitorii şefilor unităţilor centrale de Securitate şi ai şefului Securităţii Municipiului Bucureşti, pentru şefii de servicii, laboratoare, secţii, cercetătorii şi specialiştii de valoare, deţinătorii de secrete de importanţă deosebită, aşa cum se prevede în reglementările de la cap. I ale prezentelor norme.
    d) De şefii Securităţilor judeţene sau înlocuitorii la comandă, pentru directorii generali, directorii, adjuncţii acestora şi similarii lor din centrale industriale, întreprinderi şi instituţii de pe raza de competenţă, precum şi persoanele din reţeaua informativă sau urmărite informativ.
    e) De şefii serviciilor din unităţile centrale şi Securităţile judeţene (a municipiului Bucureşti) sau asimilaţii acestora, pentru persoanele care nu intră în categoriile prevăzute la literele a-d ale punctului 20 din prezentele norme, însă cu respectarea precizărilor referitoare la dreptul de aprobare a verificărilor de Securitate (nu investigaţii), pentru acele persoane despre care se deţin date că ridică unele probleme.

21. AVIZELE NEGATIVE se aprobă după cum urmează:
    a) De către membrii Biroului Executiv al Consiliului de Conducere al Departamentului Securităţii Statului, la propunerea şefilor unităţilor centrale de Securitate ce le coodonează nemijlocit, pentru: directorii generali, adjuncţii acestora şi directorii din ministere, centrale industriale şi institute de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică.
    b) De şefii unităţilor centrale de Securitate, şeful Securităţii Municipiului Bucureşti sau înlocuitorii la comandă, pentru directorii adjuncţi din ministere, centrale

industriale şi instituţii de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică, directorii şi adjuncţii acestora din întreprinderile şi instituţiile de pe raza de competenţă, persoanele propuse să meargă la specializare, asistenţă tehnică ori cooperare economică, conform prezentelor norme, precum şi pentru cercetătorii şi specialiştii de valoare, deţinătorii de secrete de importanţă deosebită şi celelalte categorii prevăzute la cap. I, pct. 1 lit. „b" şi „c" şi pct. 2, 3 şi 4.

c) De şefii unităţilor centrale de Securitate, şeful Securităţii Municipiului Bucureşti, şefii Securităţilor judeţene ori înlocuitorii lor la comandă, pentru persoanele din reţeaua informativă ori urmărite informativ.

d) De locţiitorii şefilor unităţilor centrale de Securitate, ai şefului Securităţii Municipiului Bucureşti şi şefii Securităţilor judeţene, pentru persoanele a căror avizare pozitivă este în prezent de competenţa şefilor de servicii din subordine.

22. Avizele se transmit la organele de Paşapoarte, menţionîndu-se în scris pe fişele personale AVIZ POZITIV sau AVIZ NEGATIV. Comunicarea avizului se face în termen de cel mult 20 de zile de la data solicitării – pentru deplasările în interes de serviciu şi pînă la 35 de zile de la data solicitării – pentru deplasările în interes particular.

23. În soluţionarea cererilor de eliberare a paşaportului sau de acordare a vizei de deplasare în străinătate în interes de serviciu pe perioade mai mari de 90 de zile, unităţile de Securitate care acordă avizul AU OBLIGAŢIA să coopereze cu unităţile speciale, potrivit metodologiei aprobate.

Capitolul III
Dispoziţii finale

24. Dispoziţiile cuprinse în prezentele norme NU SE APLICĂ în cazul persoanelor care fac obiectul Hotărîrii Secretariatului CC al PCR nr. 1085/29 martie 1974.

În situaţiile cînd apar aspecte deosebite, şefii unităţilor centrale sau ai Securităţilor judeţene (a Municipiului Bucureşti) vor raporta ministrului secretar de stat şi Şef al Departamentului Securităţii Statului, care la rîndul său va informa Biroul Comisiei de cadre a CC al PCR.

25. Unităţile de Securitate şi de Miliţie cu atribuţii de verificare şi avizare care obţin în procesul verificării date şi informaţii ce nu sînt pe profilul lor sînt obligate să le trimită operativ numai şefilor sau locţiitorilor unităţilor cu competenţe pe problemă.

26. În procesul verificării şi avizării, unităţile de Securitate vor conlucra cu conducerile organizaţiilor socialiste pentru a contribui la sporirea răspunderilor şi exigenţei factorilor care, potrivit legii, fac propuneri ori eliberează recomandări pentru deplasări în străinătate[653].

---

653. Un Raport din 16 iunie 1988 al Direcţiei I Informaţii interne a Departamentului Securităţii Statului relevă măsurile luate în cazul „neatenţiei" care ducea la rămînerea în străinătate a celor care primiseră aprobare pentru a pleca. Nota prezintă cazul refuzului de a se întoarce în ţară al ziaristului Traian Ungureanu: „Aprofundînd verificările în legătură cu *împrejurările rămînerii ilegale în străinătate a lui UNGUREANU TRAIAN, redactor sportiv la revista* Viaţa Studenţească *am stabilit că fapta a fost posibilă datorită nerespectării de către Consiliul Naţional pentru Educaţie Fizică şi Sport, respectiv Federaţia Română de Fotbal, a normelor de lucru în*

27. Odată cu intrarea în vigoare a acestor norme, prevederile capitolului II (numai cele care contravin) din Instrucţiunile pentru aplicarea actelor normative care reglementează activitatea în materie de paşapoarte, vize şi cetăţenie nr. 001250/20.12.1977; prevederile capitolului II, punctele 4 şi 5 alin. 2, teza 2 din Programul de măsuri în acţiunea „Alfa" nr. 0012.118/05.01.1981; punctele 2, 4, lit. a, alin. 1 şi pct. 5 din Hotărîrea Biroului Executiv al Consiliului de Conducere al Ministerului de Interne nr. 0096.082/11.07.1984, precum şi orice alte dispoziţii contrare se abrogă.
28. Inspectoratul General al Miliţiei va dispune măsuri ca în termen de 30 de zile să elaboreze NORME-CADRU pentru organele de Miliţie care, la rîndul lor, vor elabora reguli proprii de lucru în problema verificării şi avizării persoanelor care se deplasează în străinătate şi sînt date în competenţă potrivit atribuţiilor ce le revin din aplicarea prezentelor norme. (În elaborarea NORMELOR-CADRU şi a regulilor proprii, organele de Miliţie se vor inspira din prezentele norme).
29. Serviciul Independent Secretariat-Juridic va difuza prezentele norme pe bază de adresă şi semnături tuturor unităţilor operative de Securitate, centrale şi teritoriale, Direcţiei de Paşapoarte, Centrului de Informatică şi Documentare, şefilor inspectoratelor judeţene, precum şi Inspectoratului General al Miliţiei, în părţile ce-i privesc.
30. Prezentele norme vor fi date în cîte un exemplar şi UM 0544, UM 0195 şi UM 0110.

---

domeniu precum şi lipsurilor manifestate în activitatea de cunoaştere de către ofiţerii de securitate cu atribuţiuni, astfel: 1) Conducerea Federaţiei Române de Fotbal (DAN MATEI, secretar federal care s-a prevalat de indicaţiile lui [lipsă text] MIRCEA – *preşedintele federaţiei*) a eliberat la insistenţele lui UNGUREANU TRAIAN şi ale redactorului şef DINU MARIN de la revista *Viaţa Studenţească, o adeverinţă în care se menţiona în mod eronat că UNGUREANU TRAIAN a fost inclus în delegaţia care urma să facă deplasarea în R.F. Germania.* În realitate cel în cauză nu a făcut parte din lotul oficial iar pentru a putea pleca a achitat personal contravaloarea călătoriei. *Pe baza acestei adeverinţe eronate s-a obţinut aprobarea Secţiei Presă şi Propagandă a CC al PCR.* 2) Vinovat se face şi redactorul şef DINU MARIN, care nu a sesizat substratul insistenţelor lui UNGUREANU TRAIAN de a pleca în străinătate. Mai mult, DINU MARIN, fiind prieten cu UNGUREANU TRAIAN, a insistat personal la Federaţia Română de Fotbal şi a trimis două adrese prin care cerea ca UNGUREANU TRAIAN să fie inclus în delegaţia pentru Olanda şi apoi pentru R.F. Germania. 3) Atît ofiţerul care asigură contrainformativ Federaţia Română de Fotbal (Cpt. Niculescu Lucian) cît şi ofiţerul care are în răspundere redacţia revistei *Viaţa Studenţească* (Maior Romaşcanu Ioan) nu au întreprins măsurile de cunoaştere şi prevenire necesare. Cpt. Niculescu Lucian, cu toate că a cunoscut şi s-a ocupat de verificarea lotului olimpic care s-a deplasat în R.F. Germania, *nu a sesizat demersurile făcute de revista* Viaţa Studenţească, *respectiv de UNGUREANU TRAIAN, de a însoţi delegaţia.* A rezultat, de asemenea că maior *Romaşcanu Ioan nu controlează informativ corespunzător situaţia operativă în redacţia revistei* Viaţa Studenţească *şi, cu toate că nu a cunoscut situaţia lui UNGUREANU TRAIAN, la solicitarea telefonică a Direcţiei de Paşapoarte, a comunicat cu uşurinţă că nu este cunoscut cu probleme de interes pentru organele de Securitate, fără a face nici un fel de verificări.* În legătură cu această situaţie am luat următoarele măsuri: Informarea tovarăşului Gomoiu Gheorghe, preşedinte al CNEFS despre abaterile Federaţiei Române de Fotbal care au făcut posibilă *deplasarea şi respectiv rămînerea în străinătate* a lui UNGUREANU TRAIAN. Despre atitudinea redactorului şef al revistei *Viaţa Studenţească*, DINU MARIN, va fi informat preşedintele Uniunii Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România, căruia îi este subordonat. [Adnotare: Cît mai repede şi mai complet] (Nota nr. 0051.352/16.06.1988).

48

23 decembrie 1987

Plan[654] de măsuri*

În scopul prevenirii pătrunderii în sediile ambasadelor SUA, RF Germania, Franţa, Anglia, Italia şi a altor reprezentanţe diplomatice occidentale a cetăţenilor români cu intenţii de a cere azil politic sau de a iniţia acţiuni de provocare vor fi întreprinse următoarele:

1. Unităţile centrale, Securităţile judeţene şi a Municipiului Bucureşti, în conlucrare şi cu sprijinul organelor de Miliţie, vor întări responsabil măsurile informativ-operative pentru depistarea persoanelor cu astfel de preocupări, cunoaşterea şi prevenirea intenţiilor lor ostile. Prioritar, se va acorda atenţie elementelor care:
   - invocă aşa-zise persecuţii pe considerente politice sau religioase fiind pretabile la acte anarho-protestatare;
   - au comis unele acte de dezordine, motiv pentru care asupra lor s-au întreprins măsuri de securitate ori au fost sancţionate penal;
   - au solicitat plecarea definitivă din ţară şi pentru obţinerea aprobării au apelat la sprijinul unor organisme şi organizaţii internaţionale, posturi de radio străine sau reprezentanţe diplomatice.
2. Toate informaţiile existente despre persoanele aflate în atenţie vor fi analizate operativ la nivelul conducerii unităţilor centrale şi teritoriale de Securitate, pentru a se stabili măsuri temeinice de control, influenţare, descurajare şi de prevenire a deplasării lor la reprezentanţele diplomatice străine. Cele despre care se deţin date certe că au astfel de intenţii vor fi comunicate la Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă şi Unitatea Specială „F" care, prin dispozitivele de securitate, pază şi apărare, vor acţiona pentru împiedicarea intrării acestora în ambasade.
3. Direcţia a III-a, Securitatea Municipiului Bucureşti, Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă şi Unitatea Specială „F" vor intensifica măsurile informative şi de observare în mediile reprezentanţelor diplomatice, în scopul stăpînirii depline a

654. Documentul are menţiunea „Strict secret. Exemplar unic".

* Ministerul de Interne, Departamentul Securităţii Statului, nr. D-3/00187.134 din 23 decembrie 1987.

situaţiei operative, depistării cu operativitate a oricăror fapte sau acte de natură a afecta ordinea şi securitatea sediilor ambasadelor, a altor reprezentanţe străine ori reşedinţe ale diplomaţilor.

4. Prin posibilităţile specifice, unităţile speciale „T" şi „S" vor acţiona pentru obţinerea de date şi informaţii despre categoriile de persoane menţionate, urmînd a fi comunicate operativ unităţilor interesate.

5. Unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, împreună cu organele de Paşapoarte vor analiza şi selecţiona persoanele semnalate cu intenţii de comitere a unor acţiuni de dezordine în mediul obiectivelor diplomatice în scopul obţinerii aprobării de emigrare şi vor stabili măsuri concrete de prevenire a materializării intenţiilor acestora.

6. Securităţile judeţene împreună cu organele de Miliţie vor lua măsuri pentru a preveni deplasarea la Bucureşti a elementelor cunoscute cu intenţii de penetrare a dispozitivelor de pază şi apărare de la misiunile diplomatice. De asemenea, organele de Miliţie vor acţiona pentru intensificarea activităţii de supraveghere în mediile şi în rîndul categoriilor de persoane date în competenţă, în scopul depistării celor cu astfel de preocupări şi luării măsurilor de prevenire stabilite.

7. Dispozitivele de pază şi apărare vor fi instruite să permită intrarea în ambasadă numai cetăţenilor români care prezintă paşapoartele de plecare din ţară, adeverinţă emisă de formaţiunile de Paşapoarte că li s-a aprobat plecarea în exterior sau au invitaţie scrisă din partea misiunii diplomatice respective. Măsura se va aplica pînă la 1 februarie 1988. Persoanele care nu se încadrează în criteriile sus-menţionate vor fi îndepărtate din zonă, cu tactul necesar, şi determinate să renunţe la intenţia de a vizita reprezentanţele. Cele date în consemn ori care adoptă atitudine recalcitrantă, după scoaterea din zona de vizibilitate a diplomaţilor, vor fi reţinute şi predate circumscripţiei de Miliţie teritorială, unde vor fi cercetate de unităţile de Securitate competente, pe linii de muncă, sub acoperirea organelor de Miliţie.
În vederea adaptării corespunzătoare a măsurilor de pază şi ordine în zona reprezentanţelor diplomatice, pe baza ordinului primit, Inspectoratul Municipiului Bucureşti va organiza un sistem de patrulare în perimetrul ambasadelor străine, în scopul identificării şi descurajării elementelor suspecte, precum şi al reţinerii şi preluării persoanelor care încearcă să penetreze dispozitivele de pază şi apărare.

8. În vederea asigurării unei eficienţe sporite activităţii de prevenire şi intervenţie operativă a forţelor participante, vor fi stabilite următoarele sisteme de legătură:
   a) Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă şi Unitatea Specială „F" cu elementele din dispozitivele ce le au în subordine la reprezentanţele diplomatice;
   b) elementele din dispozitivele de pază şi apărare de la ambasade cu patrulele de Miliţie ce acţionează în zona fiecărei reprezentanţe;
   c) între elementele din dispozitivele de pază şi apărare, patrulele de Miliţie şi circumscripţiile de Miliţie pe raza cărora se află ambasadele străine.

Şeful Direcţiei a III-a,
General maior Mortoiu Aurelian
Şeful USLA,
Colonel Ardeleanu Gheorghe
Şeful Unităţii Speciale „F"
Colonel Băjenaru Ion

49

[1987]

Instrucţiuni

privind activitatea de creare şi folosire a reţelei informative a aparatului de Securitate*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1. Reţeaua informativă a aparatului de Securitate constituie mijlocul de bază al activităţii informativ-operative de cunoaştere şi prevenire, pentru realizarea atribuţiilor specifice în domeniul apărării securităţii statului[655].

---

* Documentul de mai sus reproduce *Instrucţiunile nr. D - 00180/1987* şi au fost difuzate Inspectoratelor judeţene de Securitate sub formă de broşură cu menţiunea „Strict secret" şi prelucrate de conducerea acestora cu structurile operative ale DSS.

655. Pentru a arăta cum erau valorificate informaţiile obţinute, reproducem mai jos o notă-sinteză a Securităţii din Zalău cu privire la ecourile din localitate ale manifestaţiei anticomuniste din 15 noiembrie 1987. Ea reflectă îndeosebi gradul de îndoctrinare politică a ofiţerilor de Securitate, care încercau să camufleze realitatea dezastruoasă pretinzînd caracterul accidental al „comentariilor defavorabile" regimului. Practic, Securitatea nu mai funcţiona ca un serviciu de informaţii pregătit să anihileze orice împotrivire faţă de regim, ci ca o anexă politico-ideologică a aparatului de partid: „Ca urmare a intensificării muncii informativ-operative în obiective, locuri şi medii de pe raza judeţului, a fost obţinut un volum mare de informaţii privind comentariile în legătură cu evenimentul de la Braşov. Unele din persoanele care au comentat evenimentul s-au limitat la a reda ceea ce au aflat, fără a-şi exprima poziţia, altele au luat poziţie şi au condamnat acţiunile turbulente, iar în mai multe cazuri au fost semnalate şi comentarii de aprobare. În contextul discuţiilor s-a desprins ideea, aproape generală, că evenimentul s-a produs datorită nemulţumirilor privind aprovizionarea populaţiei cu produse alimentare, cu gaz şi energie electrică iar pentru evitarea apariţiei unor asemenea situaţii trebuie să se ia măsuri de îmbunătăţire a nivelului de trai. S-au făcut şi aprecieri în sensul că apariţia decretului cu economisirea energiei a înăsprit şi mai mult situaţia oamenilor în prag de iarnă şi acesta a apărut pe fondul unor nemulţumiri de lungă durată cauzate de nivelul scăzut al retribuţiilor din diferite sectoare de activitate şi unele lipsuri în aprovizionarea populaţiei. Nu au lipsit nici speculaţiile în urma amînărilor conferinţelor judeţene de partid, în sensul că organele de partid trebuie să ia măsuri pentru preîntîmpinarea unor evenimente de genul celor

Art. 2. Reţeaua informativă se creează de unităţile informativ-operative de Securitate, în funcţie de competenţele ce le au, astfel încît să se asigure cuprinderea integrală a necesităţilor de cunoaştere şi prevenire a oricăror intenţii, fapte, situaţii sau împrejurări de natură să prejudicieze interesele de apărare a securităţii statului.

---

petrecute la Braşov. Parte din comentarii au fost preluate de la postul de radio *Europa Liberă* şi colportate cu exagerările transmise. Pe o poziţie de condamnare a unor acţiuni de genul celei de la Braşov s-au situat muncitori, cadre didactice, cadre medicale şi alte categorii de persoane. Pentru exemplificare redăm cîteva comentarii semnificative. Astfel, numiţii BUCSI IOAN şi COSMA VASILE, profesori la Şcoala generală nr. 5, Zalău au afirmat: *Nu trebuia să aibă loc un asemenea eveniment deoarece problemele şi doleanţele pot şi trebuie să fie rezolvate pe altă cale şi nu prin manifestări sau acte protestatare.* Afirmaţii în acelaşi sens au mai făcut numiţii CATUNA DOREL şi GOIE MARIA de la OJT Sălaj, CIORTEA VASILE şi BUDE IOAN, avocaţi, LANTOŞ GYULA de la Întreprinderea pentru Întreţinerea şi Repararea Maşinilor de Calcul, BELDEANU OLGA, SIPOS IOAN şi VAIDA IOAN de la OCOT, cadre medicale de la Policlinica stomatologică Zalău şi alte persoane. Numiţii TURCU PETRU, inginer şi LACATOS NICOLAE, profesor, ambii din comuna Dobrin, au afirmat: *Aşa ceva în ţară la noi nu se poate deoarece românii întotdeauna au fost buni patrioţi, iar noi faţă de alte state stăm mai bine din punct de vedere al crizei economice. Mai avem puţin şi scăpăm de datorii şi nu este cazul ca lumea să se alarmeze pentru că aşa ceva pînă la urmă înseamnă o mare prostie.* Numiţii BERCEAN ALEXANDRU, BORBEL VALENTIN şi POP VASILE, agricultori din satul Sîncraiul Almaşului comuna Zimbor au afirmat: *Poate au fost ţigani sau foşti condamnaţi care aveau mai de mult în intenţie asemenea fapte, ori au consumat alcool pentru a se deda la astfel de comportări. Nu asemenea fapte caracterizează populaţia de origine română şi populaţia paşnică, ci pe acele elemente care sînt nemulţumite faţă de orice măsuri sau activităţi întreprinse de organele de partid şi de stat.* Unele persoane au făcut afirmaţii în sensul că după părerea lor iniţiatorii evenimentului nu sînt persoane în deplinătatea facultăţilor mintale şi ar fi bine ca împotriva vinovaţilor să se ia măsuri exemplare de pedepsire. Exemplu: CULIC LIVIU, tehnician la CPADM Şimleu şi COROVEI LIVIU, profesor la Zalău. Purtînd discuţii referitoare la evenimentul de la Braşov numiţii DANCIU DUMITRU şi SABĂU VASILE de la Complexul de alimentaţie publică *Transilvania* din Zalău au afirmat: *Acţiunea nu putea fi organizată din timp căci s-ar fi aflat. A fost ceva spontan, ca urmare a unor nemulţumiri care s-au amplificat.* În continuare aceştia au adoptat o poziţie de condamnare a unor acţiuni de acest gen şi totodată au susţinut: *În primul rînd trebuiau să intervină factorii de conducere din întreprindere, dar aceştia nu au fost în stare să prevină.* Apreciind că evenimentul de la Braşov s-a produs ca urmare a nemulţumirilor nesoluţionate la timp privind realizarea retribuţiei, aprovizionarea populaţiei cu alimente, gaz şi energie electrică, numiţii PURDEA MIHAI şi JECAN AUREL, profesori la Şcoala ajutătoare din Şimleu Silvaniei au afirmat: *Este normal să se întîmple şi astfel de evenimente. La un moment dat se ajunge la un fel de suprasaturaţie şi aceasta din cauza unor factori de răspundere care nu-şi fac datoria faţă de mase.* Unele persoane care au făcut comentarii de genul celor prezentate au apreciat totodată că evenimentul de la Braşov a afectat grav şi prestigiul ţării noastre pe plan internaţional. În rîndul persoanelor de naţionalitate maghiară au apărut comentarii pe marginea acestui eveniment preluate din ştirile transmise de postul de radio şi TV din Budapesta, speculînd că cei care au declanşat evenimentul sînt români şi nu persoane de naţionalitate maghiară. De asemenea, în rîndul unor cetăţeni de naţionalitate maghiară din mediul rural s-au făcut afirmaţii potrivit cărora evenimentul de la Braşov a fost doar începutul şi că datorită nemulţumirilor de durată ale cetăţenilor vor apărea şi altele, mai ales la sate datorită neretribuirii corespunzătoare a muncii în agricultură. Cu astfel de comentarii au fost semnalaţi numiţii KOVACS FERENCS, profesor din satul Ratin comuna Crasna, BEDE GHEORGHE, DAROCZI FRANCISC şi TOTH IOZSEF, muncitori din comuna Almaşu. Numiţii RACOSI IOAN şi ILYES STEGAN, maiştri din Cehu Silvaniei manifestîndu-şi aprobarea faţă de evenimentul de la Braşov au insistat pe cauzele care generează

Art. 3. Întreaga activitate de creare şi folosire a reţelei infomative se bazează pe respectarea strictă a legilor ţării, a principiilor şi normelor muncii de Securitate, statuate în ordinele şi instrucţiunile interne ale Departamentului Securităţii Statului. Deplina ordine, disciplină şi răspundere faţă de activitatea cu reţeaua informativă constituie o

---

nemulţumiri permanente în rîndul personalului muncitor: nerealizarea integrală a retribuţiei, prestarea serviciului în fiecare duminică, lipsa timpului liber, slaba aprovizionare a populaţiei cu produse agroalimentare. Cu comentarii de aprobare au fost semnalate şi alte persoane între care numiţii RĂDUCU IOAN, maistru la IAIFO, VESCAN VICTOR, sudor la IPL, HIRIS IOAN din comuna Marca şi BORZ GAVRIL din comuna Halmăjd, muncitori la Rafinăria din Suplacul de Barcău, CRISTUŢ DUMITRU din comuna Bănişor, muncitor la IACM Zalău, HOLHOS TEODOR şi SANDOR LUDOVIC, maiştri la Întreprinderea de anvelope, MARIES VIORICA muncitoare la Întreprinderea Integrata din Zalău, SANDOR IOAN, lăcătuş la Secţia Jibou a IAIFO Zalău. Numitul COSMA PAVEL, muncitor din Cehu Silvaniei, aprobînd evenimentul a afirmat: *Ar fi bine ca asemenea acţiuni să fie organizate şi conduse în toate oraşele din ţară pentru a trezi la realitate autorităţile care nu manifestă preocupări corespunzătoare pentru rezolvarea problemelor sociale*. Pe o poziţie asemănătoare s-au situat şi numiţii MATYAS ŞTEFAN, pensionar din Zalău şi DOBAY IOAN, maistru la Secţia de prefabricate din comuna Benesat care au susţinut că toţi muncitorii ar trebui să procedeze la fel ca cei de la Braşov şi că în cazul condamnării unora din participanţi se vor solidariza cu aceştia alţi muncitori din ţară, iar numiţii BARTHA ELISABETA, croitoreasă la CPADM Ip şi LORINCZ CAROL, zidar la ILF Zalău au afirmat că: *Rezultatul ar fi fost altul dacă muncitorii de la Braşov ar fi avut arme*. Pe fondul neretribuirii în bani şi în natură a membrilor CAP Ip în rîndul acestora au apărut unele comentarii în sensul că şi ei ar trebui să procedeze ca la Braşov pentru că nici produsele alimentare dirijate nu le-au primit de trei luni. Cu asemenea comentarii au fost semnalaţi numiţii FAZECAS FLORIAN, HIRTEA AUGUSTIN, HIRTEA FLORIAN, COSMA TEODOR. De asemenea, unele persoane au lansat zvonuri că şi în alte localităţi din ţară ar fi avut loc, dar de o amploare mai mică, evenimente ca cel petrecut la Braşov. Exemplu, electricianul GHIURTAN ISAIA din cadrul IACM Zalău. Faţă de toate persoanele semnalate cu comentarii de aprobare, instigatoare, colportatoare de ştiri de la posturile de radio străine şi lansatoare de zvonuri cu privire la evenimentul de la Braşov s-a intervenit operativ, conform indicaţiilor, cu măsuri ferme de prevenire între care atenţionări, avertizări, influenţări şi prelucrări în faţa factorilor de răspundere de la locul de muncă sau domiciliu. În obiectivele, locurile şi mediile din judeţ, continuă aplicarea măsurilor de cunoaştere şi prevenire în legătură cu evenimentul de la Braşov, rezultînd că acesta continuă să fie comentat, însă cu intensitate redusă. Între persoanele care fac comentarii sînt şi unele cunoscute că deţin sau au deţinut funcţii de răspundere şi care în anturaje mai restrînse, cu mare prudenţă, abordează atît evenimentul de la Braşov cît şi alte probleme interne sau aspecte ale vieţii politice internaţionale. Astfel, numitul BUJOR IOAN, pensionar din Zalău, fost inspector de la Banca Agricolă, faţă de o persoană din anturaj a relatat aspectele pe care le cunoştea despre evenimentul de la Braşov şi a afirmat: *Trebuie să se înţeleagă de cineva că nu se mai poate trăi aşa, cu cartofi stricaţi, fără lapte, carne şi pîine suficientă. Oare totul trebuie dat la ruşi şi africani şi în grînarul Europei să nu ai ce mînca ?* Numitul CIORCA TEODOR, preşedintele Cooperativei de Credit Zalău şi locţiitor al secretarului Comitetului de partid de Uniunea Judeţeană a Cooperativelor de Producţie, Achiziţii şi Desfacerea Mărfurilor Sălaj a afirmat: *Văd că ăştia de la Braşov au făcut minuni, deşi caută să se camufleze, dar urlă toate posturile străine. De ce nu vede conducerea nişte situaţii ? Măcar dacă s-ar învăţa rapid din cele petrecute la Braşov*. Afirmaţii asemănătoare au fost făcute de numiţii POP VASILE şi CRESTIN SAMSON, pensionari din Zalău, foşti activişti de partid. Numitul DAN GHEORGHE şef sector probleme statutare la Comitetul judeţean de partid a afirmat: *Aşa este cînd nu sîntem atenţi faţă de oameni, aşa ne trebuie, dar nu se vede nici cînd ajunge cuţitul la os. Am dat ocazie la discuţii în exterior. Fără pîine, lapte, paste făinoase, orez, carne şi cu salariul pe jumătate nu se poate trăi*. Un

obligaţie de serviciu fundamentală a cadrelor de Securitate, pe care se întemeiază capacitatea de acţiune a organelor de Securitate. Rezultatele concrete obţinute în dezvoltarea permanentă a calităţii şi eficienţei muncii cu reţeaua informativă constituie un criteriu de

---

comentariu asemănător a făcut şi numitul HERDEA TEODOR, şeful biroului statistică la Consiliul popular judeţean, afirmînd totodată: *Este o situaţie foarte neplăcută. Se spune că ăia nu lucrează pînă nu-i eliberează pe cei arestaţi. Sînt manifestări şi la alte unităţi.* Numitul HOSU GAVRIL, directorul Direcţiei plan de la Consiliul popular judeţean a afirmat: *Conducerea superioară nu-şi pleacă urechea şi la cerinţele oamenilor, mai ales cînd este vorba de condiţiile de viaţă, de familie şi copii. Vor suferi săracii cei arestaţi pe care o să-i împrăştie cine ştie pe unde, în mină, în agricultură, alţii în închisoare. Acum ar trebui solidaritate ca să vină la conducere cineva care să ţină şi cu poporul acesta.* Unele persoane au abordat şi problema relaţiilor ţării noastre cu Uniunea Sovietică interpretînd participarea delegaţiei române la toate festivităţile de la Moscova de la începutul lunii noiembrie ca un semn de apropiere mai strînsă între cele două ţări, lucru apreciat ca un semn necesar deoarece Uniunea Sovietică are rezerve mari de materii prime de care avem nevoie în diferite sectoare industriale. Exemplu numiţii ZAHARIA MIHAI, director adjunct la Direcţia financiară a Consiliului popular judeţean, CHIS MIHAI şi KIS ZOLTAN, pensionari, URCAN EUGEN, inginer la Direcţia Agricolă. Totodată aceştia au afirmat că ar trebui să ia unele *măsuri pentru ca să se îmbunătăţească numai puţin traiul şi oamenii ar fi mulţumiţi*, idee susţinută şi de inginerul DANI ALEXANDRU de la Întreprinderea pentru executarea lucrărilor de îmbunătăţire şi exploatare a pajiştilor Sălaj. Referindu-se la retribuirea membrilor cooperatori, obţinerea de recolte sporite şi nivelul de trai numitul COBIRZAN IOAN, directorul Liceului de Matematică-Fizică Zalău a afirmat: *Nu prea cointeresăm ţăranii căci am avea mai bune rezultate. Unii dintre ei trăiesc greu, de fapt şi în oraşe sînt probleme, este şi o mare mafie. Mă uit la unii din copiii ăştia, cu o situaţie mai grea, ce mîncare îşi aduc la şcoală.* Numitul OLAH IOAN, inginer la Centrul de contractări a sfeclei de zahăr a afirmat: *Şefii mari se întîlnesc şi discută cum să împartă lumea iar noi ne necăjim cu adunatul recoltei. Dacă s-ar da un procent la ţărani aceştia ar fi mulţumiţi şi recolta ar fi strînsă la timp fără atîtea cheltuieli cu transportul.* Numitul DANI ALEXANDRU menţionat anterior a mai afirmat: *Avem în fruntea ţării un mare diplomat dar lumea şi sferele de influenţă le fac cei doi mari coloşi. Acum ei se pregătesc să încheie tratate dar experienţele nucleare continuă. Atunci despre ce pace este vorba ?*. În legătură cu întîlnirea Gorbaciov-Reagan de la Washington a rezultat că aceasta a fost urmărită cu interes de persoane din diferite medii, unele făcînd aprecieri în sensul că mijloacele de informare în masă din ţara noastră nu au informat şi comentat suficient cu privire la acest eveniment de seamă pentru reducerea încordării internaţionale. Exemplu MARIS IOAN de la Şcoala Populară de Artă Zalău. Odată cu începerea lucrărilor Conferinţei Naţionale a PCR atenţia generală a fost îndreptată spre acest înalt forum, exprimîndu-se speranţa că se vor lua şi măsuri pentru îmbunătăţirea nivelului de trai a populaţiei, iar după prezentarea Raportului de către Secretarul general al Partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ponderea au avut-o comentariile referitoare la măsurile stabilite în acest sens, făcîndu-se aprecieri pozitive. Între persoanele care au făcut comentarii de apreciere a măsurilor hotărîte cu privire la creşterea veniturilor şi îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei sînt şi unele cunoscute organelor noastre cum este cazul numiţilor PURA IOAN din comuna Sînmihaiu Almaşului, membru al sectei ilegale Martorii lui Iehova, SZAKACS IOSZEF şi SCHONSTEIN ANTAL din Şimleu Silvaniei, foşti membri în organizaţia *Garda Zdrenţăroşilor*, ultimul afirmînd: *Toate speranţele ungurilor cu privire la Ardeal s-au spulberat. Din cuvîntarea şefului statului la Conferinţa Naţională rezultă că România se dezvoltă şi devine tot mai puternică. Românii au scăpat de greutăţi, încep să majoreze salariile, în timp ce ungurii abia acum încep greutăţile. În Ungaria toate preţurile se majorează, viaţa începe să devină tot mai grea, impozitele sînt mari, salariile mici iar puterea de cumpărare mică.* Numiţii KATONA BELA, HUNYADI EMERIC şi RACOLTA LIVIU, cadre didactice la Liceul minier din comuna Sărmăşag, în comentariile pe care le-au făcut au apreciat pozitiv măsurile stabilite pentru

bază în aprecierea, notarea şi promovarea cadrelor de Securitate. Activitatea cu reţeaua informativă se desfăşoară deplin conspirat. Protecţia reţelei informative constituie o obligaţie fermă a tuturor cadrelor de Securitate, orice abatere de la această normă atrăgînd după sine măsuri de sancţionare exemplare. Orice alte încălcări şi abateri de la cerinţele şi normele muncii cu reţeaua informativă, dezinteresul şi superficialitatea în crearea, folosirea şi verificarea reţelei vor fi şi sancţionate cu toată exigenţa.

Capitolul II
Structura reţelei informative

Art. 4. Reţeaua informativă se compune din informatori, persoane de sprijin, rezidenţi şi gazde case de întîlniri. Reţeaua informativă se recrutează din rîndul persoanelor temeinic verificate, care consimt să colaboreze sincer, în mod organizat şi să păstreze secretul deplin al legăturii cu organele de Securitate, precum şi al sarcinilor încredinţate.

Art. 5. Informatorul este persoana cu posibilităţi de informare şi calităţi personale adecvate, care, sub îndrumarea nemijlocită a ofiţerului de Securitate, caută în mod activ şi culege sistematic informaţii despre persoane şi fapte ce fac obiectivul urmăririi informative ori îndeplineşte alte sarcini de cunoaştere, prevenire şi contracarare a activităţilor de natură să afecteze securitatea statului. Informatorii se folosesc prioritar în combinaţii informative şi alte măsuri ofensive întreprinse pentru descoperirea, prevenirea şi lichidarea infracţiunilor de spionaj-trădare, subminarea economiei naţionale, sabotaj, a actelor teroriste şi diversioniste şi a celorlalte infracţiuni contra securităţii statului, precum şi în scopul penetrării informative în serviciile de spionaj, organizaţiile şi grupările reacţionare şi extremist-teroriste din străinătate, pentru cunoaşterea şi zădărnicirea

---

creşterea nivelului de trai al poporului, afirmînd totodată că: *Hotărîrea ţării noastre de a sista plata dobînzilor către băncile internaţionale creditoare este un lucru bun, pentru că o serie de mărfuri vor rămîne în ţară, ceea ce înseamnă că se va îmbunătăţi situaţia la noi.* Tot în rîndul cadrelor didactice din Sărmăşag s-au făcut afirmaţii potrivit cărora: *Prin majorarea retribuţiei în mod eşalonat intelectualii sînt dezavantajaţi, deoarece ei vor fi ultima categorie de personal căreia i se va mări retribuţia, în schimb de la 1 ianuarie se vor majora preţurile la o serie de produse.* Discuţii în acest sens au purtat profesorii HORVATH IOSIF, CIOCIAN NICOLAE şi CHENDE ILEANA. Membrii cooperatori în comentariile pe care le fac îşi exprimă speranţa că şi retribuţia lor în natură şi bani se va îmbunătăţi, iar aprovizionarea cu diferite produse va fi mai bună şi în mediul rural. Exemplificăm pe numiţii MOCANU ANTON, GHILA ŞTEFAN şi VARGA IOAN din comuna Almaşu, BORBEL ŞTEFAN şi VEKONY IOAN din comuna Fildu de Jos, PĂCURAR TEODOR din comuna Hida. Numiţii DAN IOAN şi MARTIN NICOLAE, cadre didactice în comuna Zimbor au afirmat: *Din Raport am reţinut cîteva idei noi şi în special pe cele privind creşterea în viitor a nivelului de trai al poporului, problemă ce frămîntă în ultimul timp întreaga populaţie. Probabil se vor rezolva în mod mai corespunzător problema aprovizionării cu alimente, problema benzinei, a căldurii şi energiei electrice. Întreaga populaţie speră în îmbunătăţirea radicală a situaţiei din industrie, agricultură şi creşterea nivelului de trai prin majorarea retribuţiilor, fără majorări de preţuri.* Izolat au fost făcute şi comentarii din care reiese o notă de scepticism privind îmbunătăţirea nivelului de trai în urma Conferinţei Naţionale a PCR. Astfel, numita SULYOK MARIA, profesoară în comuna Camăr, a afirmat că nu crede că nivelul de trai se va îmbunătăţi prea mult după Conferinţă, idee susţinută şi de colega sa IONAŞCU CORINA şi de VARGA ELISABETA, contabilă la CAP Camăr". Documentul ne-a fost pus la dispoziţie de ziaristul Daniel Săuca din Zalău, căruia îi mulţumim pe această cale. Poate fi consultat în Arhiva Institutului Român de Istorie Recentă.

acţiunilor duşmănoase puse la cale împotriva suveranităţii, independenţei şi integrităţii statului român. Cînd un informator nu mai are posibilităţi de a culege informaţii în problemele pentru care a fost recrutat, poate fi menţinut în reţea în calitate de persoană de sprijin, rezident sau gazdă casă de întîlniri.

Art. 6. Persoana de sprijin este persoana care, pe baza instructajului general făcut de cadrele de Securitate conform planurilor de căutare a informaţiilor, realizează sarcini de supraveghere informativă ori pe linie de filaj, investigaţii, tehnică-operativă, transmisiuni şi în alte domenii ale muncii de Securitate. Persoanele de sprijin se folosesc cu precădere pentru obţinerea informaţiilor de primă sesizare despre orice fapte, situaţii sau împrejurări care interesează securitatea statului. Persoanele de sprijin se recrutează îndeosebi pentru asigurarea securităţii obiectivelor economice (mai ales în dispecerate şi puncte de comandă, precum şi în alte locuri importante sau vulnerabile), pentru cunoaşterea situaţiei operative în zonele obiectivelor vizate de organizaţiile extremist-teroriste, pentru supravegherea în locurile şi mediile frecventate de străini, în perimetrul frontierei de stat, precum şi pentru acoperirea informativă a diferitelor colectivităţi (şantiere, instituţii de învăţămînt, unităţi militare şi alte medii). Persoanele de sprijin care îndeplinesc condiţiile necesare pot fi trecute în categoria informatorilor, rezidenţilor sau a gazdelor caselor de întîlniri.

Art. 7. Rezidentul este persoana care, sub îndrumarea şi cu sprijinul ofiţerului de Securitate, ţine legătura cu maximum 10 persoane de sprijin, asigurînd, în condiţii de conspirativitate, primirea cu operativitate a informaţiilor şi predarea lor ofiţerului. În anumite situaţii, cu aprobarea şefilor unităţilor centrale (ai Securităţii judeţene şi a municipiului Bucureşti), în legătura rezidentului pot fi daţi şi unii informatori. De regulă, rezidenţii sînt selecţionaţi din rîndul rezerviştilor aparatului de Securitate, al informatorilor şi persoanelor de sprijin cu experienţă. Este interzisă folosirea ca rezidenţi a informatorilor sau persoanelor de sprijin cu antecedente reacţionare sau penale ori care au fost recrutate pe bază compromiţătoare.

Art. 8. Gazda casei de întîlniri este persoana care acceptă să pună la dispoziţie în mod secret o încăpere din locuinţa sa ori de la locul de muncă, pentru realizarea de întîlniri cu informatori, cu unele persoane de sprijin ori cu rezidenţi, precum şi pentru rezolvarea altor sarcini de securitate. Este interzis a se crea case de întîlniri în spaţii deţinute de persoane fizice sau juridice străine ori de elemente cunoscute cu probleme operative de securitate. Casa de întîlniri se foloseşte de un singur ofiţer, care este obligat să o utilizeze în deplină conspirativitate.

Art. 9. Pentru legătura cu reţeaua informativă ori pentru rezolvarea altor sarcini informativ-operative se pot folosi case de lucru destinate în exclusivitate acestor scopuri. Casele de lucru se creează şi se folosesc sub legende şi acoperiri corespunzătoare, care să asigure deplina lor conspirare.

Capitolul III
Crearea reţelei informative

Art. 10. Crearea reţelei informative constituie un proces complex, care se realizează organizat, pe etape. Etapele creării reţelei informative sînt: punctarea candidaţilor; studierea şi verificarea; selecţia persoanei corespunzătoare; stabilirea modalităţilor concrete de efectuare a recrutării; recrutarea.

Art. 11. Crearea reţelei informative se realizează în strictă concordanţă cu necesităţile de rezolvare a unor sarcini informativ-operative concrete, izvorîte din cerinţele cunoaşterii şi stăpînirii situaţiei operative, ale prevenirii şi combaterii faptelor de natură să afecteze securitatea statului. În raport cu specificul şi complexitatea sarcinilor ce constituie scopul concret al recrutării, în vederea studierii şi verificării, se punctează, de regulă, mai multe persoane, fiind selecţionate pentru recrutare cele mai indicate sub aspectul calităţilor personale, al posibilităţilor de informare şi al garanţiei colaborării sincere cu organele de Securitate.

Art. 12. Studierea şi verificarea candidaţilor la recrutare trebuie să asigure cunoaşterea lor multilaterală, cu accent pe concepţii şi atitudinea faţă de orînduirea social-politică şi de stat din ţara noastră, sentimente patriotice, orientarea şi discernămîntul politic, spiritul de obiectivitate, posibilităţile, disponibilităţile şi aptitudinile de a culege informaţii de interes operativ, capacitatea de a păstra secretul colaborării, sprijinul de sesizare şi iniţiativă, alte calităţi relevante pentru activitatea de colaborare.

Art. 13. Studierea şi verificarea candidaţilor la recrutare se realizează prin mijloacele şi metodele specifice muncii de Securitate, prin contacte directe şi discuţii de cunoaştere aprofundată a personalităţii, activităţii şi conduitei persoanelor punctate.

Art. 14. Datele şi informaţiile rezultate din studierea şi verificarea candidaţilor se consemnează în raportul cu propuneri de recrutare. Raportul cu propuneri de recrutare cuprinde: necesitatea şi scopul concret al recrutării: principalele date rezultate din studiul şi verificarea candidatului; calităţile personale esenţiale şi posibilităţile de îndeplinire a sarcinilor ce urmează a-i fi încredinţate; garanţiile asupra loialităţii; căile de determinare să accepte colaborarea sinceră, conştientă, organizată şi deplin conspirată; locul recrutării; modul de aducere la locul recrutării; cine efectuează recrutarea; măsurile ce vor fi luate în cazul cînd recrutarea devine inoportună (variantele de retragere şi acoperire). Raportul cu propuneri de recrutare se înaintează ierarhic şefului competent să aprobe efectuarea recrutării.

Art. 15. Aprobările de recrutare, de includere sau scoatere din reţea se dau de către:

a) şefii unităţilor centrale, şefii Securităţilor judeţene şi ai Securităţii municipiului Bucureşti, locţiitorii acestora şi şefii serviciilor de contrainformaţii militare, pentru toate categoriile de persoane din reţeaua cu profilurile lor de activitate;
b) şefii serviciilor şi asimilaţii lor din unităţile centrale şi Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti, precum şi şefii birourilor de contrainformaţii militare, pentru persoanele de sprijin.

Ministrul secretar de stat şi şef al Departamentului Securităţii Statului, adjuncţii ministrului şi secretarii de stat aprobă crearea caselor de lucru. De asemenea, aprobă, în cazurile în care situaţia impune, recrutarea, includerea sau scoaterea din reţea a tuturor categoriilor de persoane.

Art. 16. Recrutarea se efectuează pe baza sentimentelor patriotice, iar în anumite cazuri prin cointeresarea candidatului. În situaţii excepţionale, temeinic justificate de interese operative, recrutarea se poate realiza şi pe bază de date compromiţătoare. Este interzis a se folosi drept bază compromiţătoare săvîrşirea de infracţiuni pentru care persoana în cauză trebuie să fie trasă la răspundere potrivit legii. În mod cu totul

excepţional, şi numai cînd interese de apărare a securităţii statului, temeinic motivate, o impun, unele fapte cu grad de pericol social redus, pentru care, în condiţiile legii, se poate înlocui răspunderea personală, vor putea fi folosite, cu avizul prealabil al Direcţiei de Cercetări Penale, ca bază de recrutare. În asemenea cazuri, aprobarea de recrutare se dă potrivit prevederilor articolului 15, alineat ultim.

Art. 17. Recrutarea se realizează, după caz, într-un singur contact sau gradat, după mai multe întîlniri.

Art. 18. Persoanelor recrutate li se ia, de regulă, un angajament scris în care se materializează sarcinile şi obligaţiile de colaborare, potrivit anexei nr. 1. Persoanelor cărora din motive obiective rezultă că nu este indicat să li se ia angajamentul cu conţinut menţionat, li se ia numai angajament scris pentru păstrarea secretului colaborării. Motivele pentru care nu se ia angajamentul scris prezentat la anexa nr. 1 se consemnează, după caz, în raportul cu propuneri de recrutare sau în raportul privind modul în care a decurs recrutarea. Persoanelor recrutate pe bază compromiţătoare li se iau obligatoriu angajamente scrise în care, pe lîngă conţinutul prevăzut în anexa nr. 1, se consemnează faptele compromiţătoare, atitudinea de dezavuare a lor, precum şi dorinţa de a sprijini în mod loial organele de Securitate.

Art. 19. Cu prilejul recrutării se realizează instruirea temeinică asupra păstrării secretului colaborării liniei de conduită şi legendării timpului afectat întîlnirilor, se stabileşte numele conspirativ şi se fixează modalităţile de realizare a legăturii.

Art. 20. Modul de desfăşurare a recrutării se consemnează într-un raport, în care se propune, după caz, includerea în reţea sau înregistrarea în evidenţă ca persoană contraindicată a fi atrasă la colaborare.

Capitolul IV
Educarea şi instruirea reţelei informative

Art. 21. Toate cadrele de Securitate care lucrează cu reţea informativă sînt obligate să acţioneze permanent pentru educarea şi instruirea ei temeinică şi să nu o folosească decît în interesul muncii. Este interzis să se solicite ori să se accepte, din partea reţelei, servicii în scopuri personale.

Art. 22. Educarea şi instruirea reţelei informative constituie un proces continuu, de mare însemnătate şi deosebită răspundere, în cadrul căruia trebuie să se cultive dragostea faţă de patrie, hotărîrea de a apăra cu fermitate cuceririle revoluţionare ale poporului [...]. O atenţie deosebită se va acorda formării şi întăririi permanente, la toate persoanele din reţea, convingerii că prin colaborarea cu organele de Securitate îndeplinesc o îndatorire patriotică de apărare a orînduirii socialiste, a independenţei şi suveranităţii patriei.

Art. 23. Instruirea reţelei informative se concretizează în asigurarea instructajului general, a instruirii specifice şi a liniei de conduită. Instructajul general se face tuturor persoanelor din reţeaua informativă şi constă în asigurarea cunoaşterii sarcinilor de prevenire, potrivit atribuţiilor date prin legea organelor de Securitate şi, în raport cu acestea, a faptelor, problemelor şi categoriilor de informaţii ce prezintă interes pentru securitatea statului. Instructajul general trebuie să asigure sesizarea şi semnalarea oricăror

încălcări ale legilor şi ordinii de drept sau a altor fapte şi situaţii de natură a prejudicia interesele de propăşire şi apărare a patriei. Instruirea specifică se realizează diferenţiat, pe categorii de persoane din reţea, în raport cu scopurile concrete pentru care s-a efectuat recrutarea şi constă în trasarea sarcinilor de culegere a informaţiilor pe profiluri de muncă, pe domenii, probleme sau obiective ale activităţii de securitate, în acţiuni sau cazuri. Linia de conduită a reţelei informative constă în stabilirea adecvată a comportamentului persoanelor din reţea, astfel încît, în îndeplinirea sarcinilor trasate, acestea să nu se deconspire, să cîştige încredere deplină în mediul din care culeg informaţiile şi să nu acţioneze în mod provocator.

Art. 24. Conducerea activităţii reţelei informative trebuie să constituie preocuparea esenţială a tuturor cadrelor de Securitate care au reţea de legătură. Conducerea reţelei informative se realizează prin dirijarea concretă a acesteia pentru rezolvarea sarcinilor de culegere şi transmitere în secret şi în timpul oportun a informaţiilor prin care se realizează cunoaşterea preventivă, supravegherea şi urmărirea informativă [...]. În situaţia sesizării unor stări de pericol iminent, cu consecinţe grave, care nu pot fi înlăturate în alt mod, reţeaua informativă este instruită să intervină imediat şi direct pentru a împiedica producerea lor. În conducerea activităţii reţelei informative şi educarea acesteia, îndeosebi a celei folosite pe lîngă elemente duşmănoase, cu concepţii retrograde, ori în mediul străinilor, se va veghea permanent asupra tăriei calităţilor politico-morale, pentru a se asigura prevenirea receptării oricăror influenţe negative.

Art. 25. Informaţiile culese de reţeaua informativă se preiau de regulă în scris, sub formă de note informative. Informaţiile preluate verbal se consemnează de ofiţeri în rapoarte informative. Cu aprobarea şefilor de unităţi, în cazuri justificate, sub controlul ofiţerilor, unele persoane din reţea, special selecţionate, pot fi dotate cu mijloace de fixare în secret a discuţiilor purtate cu elemente pe lîngă care sînt dirijate. Cadrele de Securitate au obligaţia să asigure preluarea completă, clară şi concisă a informaţiilor, cu reţinerea exactă a tuturor aspectelor necesare unei interpretări corecte a situaţiilor semnalate. În cazurile cînd unele aspecte semnalate necesită clarificări, se asigură instruirea şi dirijarea adecvată a persoanelor din reţea, prin stabilirea unor sarcini precise asupra modului în care acestea să acţioneze pentru elucidarea integrală a informaţiilor.

Art. 26. Notele sau rapoartele informative se analizează imediat, cu toată răspunderea, asigurîndu-se evaluarea şi interpretarea informaţiilor, desprinderea concluziilor operative şi stabilirea măsurilor de verificare şi valorificare. Şefii ierarhici au obligaţia să analizeze zilnic informaţiile obţinute de subordonaţi şi, prin decizii competente şi acţiuni sistematice de control şi îndrumare, să asigure o disciplină riguroasă în lucrul cu informaţia, valorificarea superioară a acestora şi dezvoltarea permanentă a capacităţii potenţialului informativ.

Capitolul V
Legătura cu reţeaua informativă

Art. 27. Legătura cu reţeaua informativă se realizează cu continuitate, în mod operativ şi în condiţii de deplină conspirativitate. Legătura poate fi personală sau impersonală. Legătura personală este directă atunci cînd se realizează nemijlocit de

lucrătorul de Securitate şi indirectă atunci cînd este intermediată de rezident. Contactarea persoanelor din reţea se realizează, de regulă, prin întîlniri prestabilite în raport cu necesităţile, dar nu mai puţin de o întîlnire lunar cu informatorii. Toate cadrele de Securitate care lucrează cu reţea informativă sînt obligate să asigure, în afara întîlnirilor, sisteme de legătură, care să permită contactarea imediată ori preluarea informaţiilor pe momente operative. Preluarea informaţiilor de la reţea se realizează, de asemenea, prin legătură impersonală, fiind obligatorie crearea unor astfel de sisteme (ascunzători şi containere adecvate, căsuţe poştale, adrese conspirative, coduri de comunicare convenţională în scris sau telefonic şi altele) pentru situaţii deosebite şi în toate cazurile cînd nu se poate realiza legătura directă. Sistemele de legătură impersonală se aprobă de şefii de servicii, similarii lor şi şefii birourilor de contrainformaţii militare.

Art. 28. Întîlnirile cu persoanele din reţeaua informativă se efectuează în case de întîlniri sau case de lucru. Introducerea persoanelor din reţea în casele de lucru se aprobă de şefii de unităţi (ai Securităţilor judeţene şi a muncipiului Bucureşti). Şefii ierarhici pot aproba efectuarea unor întîlniri şi în alte locuri, dar numai după ce s-au asigurat că acestea oferă condiţii de conspirativitate deplină.

Art. 29. În folosirea caselor de întîlniri şi a caselor de lucru este obligatoriu să se asigure măsuri ferme de conspirare şi legendare, pentru acoperirea deplină a destinaţiei acestora şi a persoanelor care le frecventează.

Art. 30. Activitatea cu persoanele de sprijin date în legătura rezidenţilor se desfăşoară potrivit dispoziţiilor stabilite în capitolele III şi IV ale prezentelor instrucţiuni. Rezidenţii vor fi permanent şi temeinic instruiţi cu privire la regulile de lucru cu persoanele de sprijin şi sarcinile ce urmează să fie îndeplinite de acestea, la modul de organizare a legăturii, de redactare, preluare şi păstrare a materialelor informative pînă la predarea lor ofiţerilor de Securitate. Cu rezidenţii vor fi stabilite modalităţi concrete de preluare cu operativitate a informaţiilor obţinute de persoanele date în legătura acestora. Rezidenţilor li se dau în legătură persoane din reţea pe care le pot conduce în activitatea de culegere a informaţiilor şi cu care se pot întîlni în condiţii de conspirativitate, folosindu-se împrejurările reale de muncă şi viaţă. Darea în legătură se face individual, cu consimţămîntul rezidentului şi al persoanei de sprijin (informatorului) şi se aprobă de către şefii de servicii sau similarii lor din unităţile centrale şi Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti, respectiv de către şefii birourilor de contrainformaţii militare. Ofiţerii de Securitate sînt obligaţi ca cel puţin o dată la şase luni să realizeze contacte directe cu persoanele de sprijin date în legătura rezidenţilor, în vederea consolidării sistemului de lucru şi a instruirii, creşterii aportului acestora la îndeplinirea sarcinilor de securitate.

Capitolul VI
Verificarea şi analiza reţelei informative

Art. 31. Verificarea reţelei informative este un proces permanent şi obligatoriu, care începe din etapa recrutării şi continuă pe tot parcursul colaborării, iar în unele situaţii, şi după încetarea legăturii. În verificarea reţelei informative se folosesc, după caz, toate mijloacele şi metodele muncii de Securitate, inclusiv testări complexe. Verificarea reţelei trebuie să permită aprecierea certă a loialităţii şi sincerităţii surselor, a modului în care

respectă linia de conduită şi regulile de conspirativitate, a atitudinii faţă de colaborare, precum şi a obiectivităţii în furnizarea informaţiilor. Persoanele a căror menţinere în legătură nu se mai justifică se scot din reţea.

Art. 32. Informaţiile sau indiciile din care rezultă suspiciuni că anumite persoane din reţea nu colaborează loial, au deconspirat ori au săvîrşit infracţiuni vor fi verificate operativ prin măsuri adecvate, acţionîndu-se pentru prevenirea prejudicierii intereselor operative.

Art. 33. Persoanele din reţea care au săvîrşit infracţiuni, nu colaborează loial ori au deconspirat se exclud imediat din reţea, luîndu-se, totodată, măsuri de cercetare a fiecărui asemenea caz, asigurîndu-se clarificarea împrejurărilor şi cauzelor, precum şi contracararea şi limitarea prejudicierii intereselor muncii de Securitate. Cazurile persoanelor din reţea care trec fraudulos frontiera ori refuză să se înapoieze în ţară constituie evenimente deosebit de grave şi se vor cerceta personal de şefii unităţilor centrale (ai Securităţilor judeţene şi a municipiului Bucureşti), care vor raporta ierarhic, pe linie de subordonare a profilului de activitate, rezultatul şi măsurile dispuse. În afara măsurilor ce se dispun faţă de cadrele şi şefii ierarhici răspunzători, se va acţiona prin măsuri contrainformative complexe de conspirare şi prevenire, precum şi de izolare şi compromitere a surselor trădătoare. Casele de întîlniri şi casele de lucru unde au fost introduse persoanele menţionate se abandonează. De asemenea, în situaţiile respective se întreprind măsuri de protecţie contrainformativă corespunzătoare, inclusiv în cazurile rezidenţilor care au avut în legătură aceste persoane.

Art. 34. Unităţile informativ-operative centrale au obligaţia să sprijine, îndrume şi să controleze îndeaproape întreaga activitate de creare şi folosire a reţelei informative pe profilurile de muncă date în răspundere. Şefii de pe toate treptele ierarhice sînt obligaţi să se preocupe constant şi cu toată răspunderea de coordonarea, îndrumarea şi controlul subordonaţilor asupra întregii activităţi cu reţeaua informativă, în vederea creşterii calităţii şi eficienţei acesteia. Şefii ierarhici sînt obligaţi să se implice personal în punctarea şi studierea candidaţilor, selecţionarea lor, efectuarea recrutărilor şi în verificarea reţelei informative. Cel puţin anual, şefii de colective, coordonatorii de probleme, şefii de servicii şi similarii lor vor asigura analizarea cu maximă exigenţă a activităţii şi conduitei fiecărei persoane din reţea, evaluînd valoarea operativă a informaţiilor furnizate în raport cu sarcinile generale şi specifice trasate şi cu stadiul îndeplinirii obiectivelor planurilor de căutare a informaţiilor. Informatorii folosiţi în urmărire informativă, în acţiuni combinative sau lucrări speciale se analizează ori de cîte ori este necesar, dar nu mai puţin de o dată pe an, de către şefii unităţilor centrale, şefii Securităţilor judeţene şi a municipiului Bucureşti şi locţiitorii acestora. Rezultatul analizelor se consemnează în note-raport care se păstrează în dosarele personale. Periodic, şefii unităţilor centrale, şefii Securităţilor judeţene şi ai municipiului Bucureşti şi locţiitorii lor vor analiza nivelul de încadrare cu reţea a obiectivelor, locurilor, problemelor şi mediilor din competenţă, precum şi a persoanelor din atenţie, amplasarea şi capacitatea de penetrare a reţelei informative şi modul în care se asigură orientarea acesteia în raport cu priorităţile şi dinamica situaţiei operative. Pe baza concluziilor rezultate din analize, se stabilesc măsuri concrete de completare a potenţialului informativ, de îmbunătăţire a structurii şi calităţii acestuia, de valorificare superioară a posibilităţilor informative, de sporire a randamentului reţelei în activitatea de cunoaştere preventivă.

Art. 35. Valorificarea informaţiilor (prelucrarea, verificarea, exploatarea, transmiterea şi păstrarea materialelor informative) se realizează cu asigurarea permanentă a conspirativităţii reţelei informative. Notele şi rapoartele informative au regim de documente strict secrete, aplicîndu-li-se prevederile actelor normative în vigoare. Se interzice cu desăvîrşire multiplicarea prin xerografiere sau fotografiere a notelor informative, precum şi transmiterea lor în original.

Art. 36. În raport cu valoarea informaţiilor furnizate, persoanele din reţeaua informativă pot fi recompensate în bani sau obiecte, potrivit normelor aprobate, ori stimulate în alt mod, cu respectarea prevederilor legale şi a normelor de muncă.

Capitolul VII
Evidenţa reţelei informative

Art. 37. Informatorilor, persoanelor de sprijin şi rezidenţilor li se întocmesc dosare personale şi mape-anexă. Gazdelor caselor de întîlniri li se întocmesc dosare personale, iar pentru casele de lucru se întocmesc dosare de casă. Persoanelor de sprijin din rîndul elevilor, studenţilor şi militarilor în termen nu li se întocmesc dosare personale, ci fişe-tip, care se păstrează, împreună cu angajamentul şi informaţiile furnizate, ca anexă la dosarul de obiectiv sau de problemă.

Art. 38. Dosarele personale conţin:
- opisul materialelor aflate în dosar;
- tabel cu cadrele care au cunoştinţă de faptul că persoana este în reţeaua informativă de Securitate;
- tabel cu relaţiile de interes operativ ale persoanei din reţea;
- tabel cu evidenţa recompenselor;
- materiale de studiu şi verificare;
- rapoartele cu propunerile de recrutare şi, respectiv, asupra modului în care s-a efectuat recrutarea;
- angajamentul de colaborare;
- notă privind modalităţile de realizare a legăturii şi casele de întîlniri sau de lucru în care a fost introdusă persoana din reţea;
- notele-raport privind analizele persoanei din reţea şi aprecierea activităţii acesteia.

Dosarul rezidentului va mai conţine tabelul cu persoanele de sprijin date în legătură şi locurile de realizare a întîlnirilor cu acestea. Dosarele caselor de lucru şi dosarele personale ale gazdelor caselor de întîlniri mai cuprind: schiţa spaţiului folosit şi amplasarea acestuia, legendele de folosire (acoperire), tabelul cu cadrele şi persoanele din reţea introduse în case, precum şi rezultatele verificărilor periodice.

Art. 39. Mapa-anexă cuprinde:
- informaţiile furnizate, în original, şi rapoartele informative;
- evidenţa întîlnirilor realizate, a informaţiilor furnizate şi modul de exploatare.

Art. 40. Dosarele informatorilor şi persoanelor de sprijin care îşi schimbă locul de muncă sau domiciliul se transferă, în termen de 30 de zile, la unităţile competente. Fişele personale şi angajamentele persoanelor de sprijin din rîndul elevilor, studenţilor şi

militarilor în termen, precum şi materialele informative furnizate, la terminarea studiilor (a stagiului militar) se clasează potrivit normelor în vigoare. Persoanele din aceste categorii, care au dovedit aptitudini deosebite în colaborare, vor fi comunicate unităţilor de Securitate competente în termen de 30 de zile de la data cînd s-au prezentat la noul loc de activitate, care vor hotărî asupra utilităţii folosirii lor în continuare.

Art. 41. Accesul la dosarele persoanelor din reţeaua informativă este permis numai cadrelor care le au în legătură şi şefilor lor ierarhici. În mod excepţional, cu acordul şefilor care au aprobat recrutarea sau în baza unor ordine superioare acestor aprobări, accesul la dosarele persoanelor din reţea poate fi permis şi altor cadre, în vederea rezolvării unor sarcini informativ-operative ce impun preluarea temporară în legătură a persoanelor respective ori încredinţarea unor sarcini speciale. Comisiile de inspecţie şi controale pot avea acces la dosarele reţelei informative numai pe bază de împuternicire expresă, dată prin documentul de aprobare a inspecţiei sau controlului. Această împuternicire se dă, de regulă, şefului comisiei de inspecţie (control) şi unui număr limitat de ofiţeri din comisie.

Art. 42. Evidenţa reţelei informative se organizează nominal şi statistic:

a) la unităţile centrale, la Securităţile judeţene şi la Securitatea municipiului Bucureşti – evidenţa nominală şi statistică a reţelei proprii, pe categorii;
b) la Centrul de informatică şi documentare:
   - evidenţa statistică pe unităţi a reţelei informative de la toate unităţile centrale, Securităţilor judeţene şi a municipiului Bucureşti;
   - evidenţa pe baza fişei, în care, la rubrica „esenţa informaţiilor", se menţionează „în atenţie".

Art. 43. Date nominale şi statistice despre reţeaua informativă nu se furnizează decît:

- la ordinul expres al ministrului secretar de stat şi şef al Departamentului Securităţii Statului, pentru întreaga reţea informativă a organelor de Securitate;
- la ordinul expres al adjuncţilor ministrului şi al secretarilor de stat, pentru reţeaua informativă a unităţilor şi profilurilor de muncă ce le coordonează;
- cu aprobarea expresă a şefilor unităţilor centrale de profil, a şefilor Securităţilor judeţene şi a şefului Securităţii municipiului Bucureşti, pentru reţeaua proprie.

Capitolul VIII
Dispoziţii finale

Art. 44. Prevederile prezentelor instrucţiuni sînt aplicabile şi în ceea ce priveşte reţeaua de investigaţii, cu următoarele particularităţi:

- în activitatea de investigaţii nu se folosesc informatori:
- rezidenţii care provin din rîndul ofiţerilor de Securitate în rezervă, care au lucrat cu reţea informativă, pot primi în legătură pînă la 30 persoane de sprijin;
- persoanele de sprijin folosite în activitatea de investigaţii se recrutează din rîndul persoanelor fără antecedente reacţionare ori penale şi fără alte probleme de ordin contrainformativ;
- evidenţa reţelei de investigaţii şi a informaţiilor furnizate se realizează pe bază de fişe, conform modelelor prevăzute în anexele nr. 2 şi 8. Prevederile Ordinului nr. 001401/1978 referitoare la reţeaua de investigaţii care nu contravin normelor prevăzute în prezentul articol se aplică în continuare.

Art. 45. Reţeaua informativă de Securitate din rîndul străinilor, al deţinuţilor şi al minorilor internaţi în centre de reeducare, precum şi cea folosită în mediul rural sînt supuse şi dispoziţiilor/reglementărilor speciale existente.

Art. 46. Centrul de informatică şi documentare va supune spre aprobare, în termen de 60 de zile, modificările ce se impun în reglementările privind evidenţa reţelei informative a aparatului de Securitate, ca urmare a intrării în vigoare a prezentelor instrucţiuni.

Art. 47. Anexele 1-8 fac parte integrantă din prezentele instrucţiuni.

Art. 48. Prezentele instrucţiuni vor fi difuzate, prin Serviciul Independent Secretariat-Juridic, potrivit normei de difuzare aprobate.

Art. 49. Orice dispoziţii contrare prezentelor instrucţiuni îşi încetează aplicabilitatea.

ANEXA 1

Strict secret
Departamentul Securităţii Statului

ANGAJAMENT

Cunoscînd că apărarea patriei, a securităţii statului constituie o obligaţie patriotică a întregului popor, o datorie de onoare a fiecărui cetăţean, înscrisă în Constituţie;

Conştient de importanţa contribuţiei pe care sînt chemat să o aduc, ca cetăţean al Republicii Socialiste România, la apărarea ţării;

Subsemnatul (numele şi prenumele), născut la (anul, luna, ziua) în (localitatea, judeţul), domiciliat în (adresa) mă angajez să sprijin în mod secret, organizat şi activ organele de Securitate în activitatea ce o desfăşoară pentru prevenirea, descoperirea şi lichidarea infracţiunilor împotriva securităţii statului, pentru combaterea oricăror manifestări care afectează interesele orînduirii noastre socialiste.

În colaborarea cu organele de Securitate, mă angajez: să depun eforturi susţinute pentru căutarea informaţiilor ce interesează securitatea statului şi furnizarea lor la timp prin sistemele de legătură ce îmi vor fi stabilite; să lupt cu consecvenţă pentru aflarea adevărului, respectarea cu stricteţe a legii; să manifest combativitate şi fermitate pentru prevenirea comiterii oricăror infracţiuni; să acţionez nemijlocit şi cu promptitudine în vederea împiedicării săvîrşirii faptelor ce prezintă pericol iminent pentru securitatea statului; să manifest vigilenţă faţă de duşmanii patriei; să dovedesc sinceritate şi obiectivitate în furnizarea informaţiilor, corectitudine în raporturile cu organele de Securitate; să nu abuzez în nici un fel de această colaborare, să nu divulg nimic în legătură cu activitatea de colaborare secretă, indiferent de persoană, funcţie şi grad de rudenie. Animat de dorinţa de a-mi aduce întreaga contribuţie la apărarea cuceririlor revoluţionare ale poporului, voi face tot ceea ce este necesar pentru traducerea în viaţă a prezentului angajament, înţelegînd pe deplin consecinţele dăunătoare pentru activitatea de asigurare a securităţii statului ce decurg din nerespectarea angajamentului dat.

Data...

Semnătura...

Angajamentul a fost dat în prezenţa... (gradul, numele şi prenumele) Semnătura...

Notă

1. Cadrele care, în raport cu reţeaua informativă, folosesc nume conspirative semnează angajamentul cu aceste nume.
2. Textul angajamentului trebuie să fie adaptat după cum urmează:
   - în cazul recrutării rezidenţilor, se introduce un paragraf care să se refere la răspunderea ce le revine pentru a instrui, dirija, educa şi verifica persoanele de sprijin primite în legătură;
   - în situaţia recrutării gazdelor caselor de întîlniri trebuie să apară – în principal – obligaţia asumată de către acestea de a pune la dispoziţia Securităţii statului, în interesul muncii operative, spaţiul locativ solicitat, de a respecta măsurile necesare pentru păstrarea conspirativităţii.
3. Conţinutul angajamentului de mai sus este orientativ. El se adaptează în funcţie de particularităţile persoanei recrutate.

50

decembrie 1988
Strict secret

Raport cu propuneri de contactare şi exploatare informativă a numitului [...]*[656]

Numitul [...], născut la 5.06.1956 în Jidvei, judeţul Alba, muncitor la întreprinderea „Balanţa" Sibiu, serviciul CTC, a efectuat în luna noiembrie a.c. o vizită în RFG. La întoarcere, a relatat unei surse din legătura noastră că în RFG a întîlnit mai multe persoane plecate din Sibiu, care anterior stabilirii în străinătate au activat în instituţii de cultură şi artă. Printre aceştia, sînt foşti actori de la Teatrul de Stat [...], cît şi elemente ce au acţionat în cenaclurile literare sibiene [...]. Faţă de cele raportate rugăm aprobaţi contactarea numitului [...] sub acoperirea Serviciului de Paşapoarte la sediul acestui organ.

Şeful serviciului I/B,
lt. col. Ignat Nechifor
Cpt. Şchiopoaie Mircea
Aprob/Şeful Inspectoratului Judeţean, colonel Rotariu Iulian – s-a aprobat verbal, aprobare transmisă prin lt. col. Ignat
Aprob/Şeful Securităţii judeţene, ss. Locot. col. Măceşanu Constantin

---

* Ministerul de Interne, Inspectoratul Judeţean de Securitate Sibiu, Nr. 150/SM/00/12.1988 (S.M. sînt iniţialele ofiţerului de Securitate, iar 150 este matricola sa).

656. Am ales să nu divulgăm numele acestui informator al fostei Securităţi, pentru a respecta prevederile legii 187/1999, care stabileşte atît categoriile de cetăţeni ce pot face obiectul verificării dosarelor de Securitate, cît şi faptul că aceasta este o operaţiune care se derulează în cadrul Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, ca instituţie abilitată. Prin documentul publicat aici ne propunem doar să arătăm modul în care funcţiona mecanismul Securităţii în domeniul racolării ca informatori a membrilor de partid.

51

14 februarie 1989
Strict Secret, exemplar unic

Către Comitetul Municipal Sibiu al PCR*

Rugăm aprobaţi verificarea şi folosirea în interesul muncii de securitate a numitului [...], născut la [...], om al muncii la Întreprinderea „Balanţa" Sibiu, domiciliat în [...], membru PCR.

Şeful Securităţii judeţene, Lt. col. Petrişor Theodor
[Rezoluţie]: Da/ss.indescifrabil[657]

---

* Ministerul de Interne, Inspectoratul Judeţean de Securitate Sibiu, Nr. 150/SM/00/30964.

657. La 13 ianuarie 1989, după ce conducerea Inspectoratului Judeţean de Securitate a aprobat „exploatarea informativă" a membrului de partid [...], căpitanul Mircea Şchiopoaie primise deja o notă informativă olografă de la acesta, care dovedea disponibilitatea spre o colaborare cu Securitatea, în legătură cu deplasarea pe care o făcuse în RFG. Pentru că nota reflectă cu acurateţe mentalităţile şi percepţiile anilor '80, o reproducem în continuare: „În perioada 7-21 noiembrie 1988 am efectuat o excursie în RFG. Voi încerca să descriu principalele momente şi impresii din această excursie în rîndurile de mai jos. Prin bunăvoinţa unor prieteni de familie care îmi cunoşteau dorinţa de a cunoaşte şi a vedea cît mai mult, am beneficiat de o depunere de 500 DM, cu menţiunea pentru călătorie. Este vorba de familia [...], domiciliată în Tübingen. Pe depunătoarea DM, o cunosc din copilărie. Am plecat din ţară în seara zilei de 6.11.1988, cu Orient Expresul. Călătoria a decurs în mod firesc, fără nici un incident. Am avut ocazia să povestesc o mulţime de lucruri pînă la München, împreună cu o familie [...], după cîte îmi amintesc, care se întorceau în RFG după o vizită în România. Îmi povesteau că sînt plecaţi din ţară de cîţiva ani şi că se întorc de cîte ori pot şi cu multă bucurie în ţară. În dl. [...] exista o urmă de nostalgie, să nu spun chiar durere. *«Am lăsat aici o casă castel, nu alta, şi acolo stau într-un Sozialwohnung»*, îmi explica momentul greu prin care au trecut şi prin care mai trec. *«O ţîră de pită şi o ţîră de slănină din porcul meu, da eram liniştit»*. În acel moment nu am înţeles, dar aceste cuvinte au revenit mereu sub o altă formă, le-am întîlnit pe la toţi românii pe care i-am văzut acolo. Am ajuns la Tübingen în 8.11.1988, dimineaţa. Soţii [...] lipseau din localitate, efectuînd un concediu undeva în Spania, după cîte am înţeles. În această situaţie, am apelat la adresele cîtorva cunoscuţi, pe care le aveam. Înainte de a pleca, am discutat cu unul dintre colegii mei, care are un fiu în RFG şi căruia i-am spus că ajung şi la Freiburg, că trec prin Tutlingen, unde se află fiul său, pe care l-am cunoscut şi în ţară destul de bine. Mi-a spus că se supără pe mine dacă nu trec şi pe la [...] pe care l-am întîlnit în drum spre Freiburg. Am găsit un om schimbat: [...] este aproape de vîrsta mea, era mult îmbătrînit, încercănat. *«Da ce*

te uiţi aşa, chelesc, sînt obosit...» Mi-a povestit cît îi este de greu. *«Fără copii, fără soţie, mi-e tare greu...»* L-am văzut plîngînd, îmi spunea că cheltuise o grămadă de mărci pe telefon, ca să-şi audă copiii şi pe cei dragi. Lucrează ca şi chelner la Schlakt Hotel, pe Banhofstrasse nr. 52. Îmi spunea că munca de acolo nu se compară cu cea din România, este extenuantă. *«Îmi este tare greu, nu am prieteni, nu am pe nimeni. Mătuşile mele şi verii mei sînt aproape inexistenţi.»* A fost amabil cu mine, prezentîndu-mi micul orăşel Tutlingen. Am plecat la Freiburg în 10.11.1988. Aici l-am căutat pe un prieten din copilărie, blăjean de-al meu [...]. Aici am avut plăcuta surpriză să o întîlnesc şi pe mama lui, care era în vizită din România. Am petrecut aici patru zile frumoase, ca în România. [...] mi-a prezentat Freiburgul în amănunt, principalele lăcaşuri de cultură şi artă. Am fost împreună şi la Universitate, unde cu multă mîndrie, la bibliotecă, mi-a prezentat un impresionant fişier cu autori români în limba română şi traduşi în principalele limbi de circulaţie mondială. Am uitat să spun că a fost la dispoziţia mea în 10 şi 11 noiembrie doar după ce şi-a rezolvat problemele de afaceri. Am înţeles că este un fel de angrosist într-un comerţ cu pipe şi obiecte de artizanat, că mijloceşte afacerea între producător şi cel care asigură desfacerea. *«Trebuie să mă mişc mult, astăzi ştiu cît am cîştigat, dar mîine nu ştiu cît voi cîştiga şi eu nu sînt singur, am un copil, am o soţie care-i studentă, uneori viitorul îmi creează o angoasă. Aici totul este ca o maşinărie, dacă te integrezi este perfect (cu ce preţ ?...), dacă nu, maşinăria sau te striveşte, sau te aruncă afară şi atunci eşti un candidat clar la alienare. De ce crezi tu că se întîmplă ce se întîmplă cu debusolaţii ăştia (se referea la tineri în special), de ce crezi că sînt aşa de mulţi alcoolici, priveşte... (şi îmi arată un afiş pe care erau 12 portrete de tineri terorişti, daţi în urmărire). Trăiesc ca un neamţ, sînt obligat să o fac şi nu îmi place. De mulţi ani n-am intrat în casă la nimeni şi nimeni nu mi-a intrat în casă şi eu sînt totuşi un latin, am nevoie de comuniune...»* Mi-a spus că nu se vizitează cu nimeni. Nu a avut pe cine să-mi prezinte, se scuza parcă pentru asta. Am înţeles că se ferea de ceilalţi... ceilalţi fiind toţi. M-a surprins aici şi mai tîrziu lipsa relaţiilor interumane, fenomenul de însingurare şi claustrare, modul în care este privit celălalt. Îmi povestea tot [...] despre un cunoscut de-al lui din Stuttgart, care-i spunea: *«Muncesc la aceeaşi întreprindere de patru ani. Nu ştiu cum îl cheamă pe vecinul meu de maşină. Am încercat o dată să stau de vorbă cu el şi mi-a spus să-mi văd de treabă, că el n-are timp de prostii»*. Am plecat din Freiburg în 14.11. dimineaţa. [...] a fost amabil şi m-a dus cu maşina pînă în Tutlingen (90 km.). Am uitat să menţionez că [...] a plecat din ţară în urmă cu 8 ani, prin căsătorie. Am mai petrecut încă o zi cu [...] la Tutlingen. M-a rugat ca la întoarcerea de la Freiburg să mai rămîn o zi la el. În 15.11.1988 am plecat la Ulm, unde aveam alte două cunoştinţe [...]. Au venit şi m-au aşteptat la gară. De [...] mă legau 10 ani de prietenie, am fost colegi de cenaclu. [...] deşi o simplă cunoştinţă, s-a purtat cu multă amabilitate. La Ulm am rămas pînă la plecarea mea din RFG în dimineaţa zilei de 21.11.1988. Într-una din zile am fost dus de cei doi la Sigmaringen, castelul care a adăpostit şi adăposteşte familia de Hohenzollern, din care provine şi Carol I, castel astăzi muzeu deschis vizitatorilor. Cred că-i de prisos să menţionez că am vizitat Ulmul şi Neu-Ulmul, oraşul geamăn de pe malul drept al Dunării. Mi-am înmuiat palmele în undele Dunării ca şi la Tutlingen de altfel, gîndindu-mă că apele vin în ţară. *«Eu fac de multe ori lucrul acesta şi mă gîndesc exact la acelaşi lucru»*, mi-a spus [...], zîmbind cu tristeţe. Am asistat de cîteva ori la repetiţiile pe care le făcea la Teatrul de amatori din Ulm, la cele două piese care urmau să fie jucate în premieră (*Flautul fermecat* şi în premieră absolută în RFG, în excelenta traducere a d-lui [...], cîndva la Teatrul german din Timişoara, piesa *Take, Ianke şi Cadîr*). L-am cunoscut aici pe [...], care-mi spunea: *«Teatrul şi arta în general nu-i ca la noi (la noi fiind în România), sînt mai superficiale, mai uşurele...»* Acelaşi lucru mi l-a spus şi [...] şi m-am convins şi eu, la expoziţiile pe care le-am vizitat. Arta capătă un aspect comercial, kitschul primează, produsul artistic nu te lasă să-i cauţi frumuseţea, îţi loveşte violent ochii. Într-un moment de sinceritate, [...] mi-a spus ce-l doare. *Uită-te aici, am tot ce îmi trebuie, dar ce folos, dacă nu am cu cine să mă bucur de asta. Uite acolo ! (la aproximativ 300 metri...) locuieşte mama cu fraţii mei şi cu actualul ei soţ, nu ne-am văzut de trei luni, ne mai dăm cîte un telefon de curtoazie din cînd în cînd. Parcă şi pentru ei eu sînt un auslander. Eram parcă mai fericit în România, cînd mă căutam în buzunar după 10 lei, ca să beau o vodcă cu prietenii. Oriunde m-aş duce şi orice aş face, eu sînt un venetic pentru ei, să-i ia dracu. Faptul că găsesc oricînd*

portocale, banane este confortul asigurat de azilanten - dar uită-te ce scrie acolo (şi îmi arată o inscripţie frecvent întîlnită de mine în RFG, Turken aus) crezi că-i drept ca după ce turcii au muncit 30 de ani pentru ei să-i alunge acum ? Nu-i drept, da pe cine interesează asta ? » Avea dreptate, acolo nu interesează pe nimeni decît ceea ce aduce profit şi probabil turcii nu mai aduc profit RFG. Într-una din seri îmi spune că diseară putem urmări un reportaj din România. Era surprins de durata reportajului (35 minute). Am urmărit acest reportaj, care începea cu o informaţie prezentată de realizator şi prin care se spunea că nu este adevărat că în România nu au voie reporterii străini să intervieveze şi să filmeze unde doresc, că lui personal i s-a permis să-şi aleagă locurile reportajului şi oamenii pe care urmează să-i intervieveze. Reportajul era despre Banat, sudul şi estul Transilvaniei (Sibiu, Mediaş, Sighişoara, Braşov, Bistriţa), reportaj prin care se sublinia că vestul a înţeles greşit politica de sistematizare care se face în România. Au fost prezentate apoi localităţile sau străzile sistematizate, cum arătau înainte de sistematizare şi cum arată după. Apoi erau intervievaţi diferiţi cetăţeni din grupul etnic german, care spuneau adevărul despre sistematizare. [...] era foarte indignat, spunîndu-mi : *«Pînă acum, tot felul de basme şi de prostii am auzit despre asta. Eu vin din România doar din aprilie, deci ştiu ce este acolo, dar închipuieşte-ţi ce cred despre asta cei care sînt în RFG de 10-15 ani. Mă bucur să văd reportajul acesta, care spune adevărul şi care este opus politicii de dezinformare care se face»*. Am înţeles că în sufletul lui [...] era nostalgie şi durere, mi-a şi confirmat asta mai tîrziu. *«Eu am trăit acolo în România, la noi, unde am crescut, am învăţat, am iubit, cum ai putea crede că o să gîndesc altfel sau o să fiu altfel, în sufletul meu rămîn tot român.»* [...] am înţeles că pe lîngă faptul că lucrează la teatru, dar nu cu un contract ferm, mai predă limba germană la o şcoală de azilanţi, asta pentru a plăti chiria, ratele, mîncarea etc., mama ei nelucrînd nicăieri. Îmi spunea şi ea că-i vine tare greu. *«Muncesc 10-12 ore pe zi, abia aştept sfîrşitul săptămînii.»* Am plecat din Ulm în 21.11.1988 la ora 15, cu Orient Expresul. Am ajuns la Viena la ora 23.15. Legătura pentru România nu o aveam decît a doua zi la ora 16.20. Am lăsat bagajele la casetă şi înainte de a ajunge în minuscula sală de aşteptare a Westbanhof-ului am fost poftit de cîţiva angajaţi ai gării să părăsesc gara, care este închisă pînă la 3 dimineaţa. Afară era prima noapte de mare viscol. Ningea puternic. Am încercat să le explic că sînt turist român, că nu am unde să mă duc, că nu mai am bani. Unul din ei, cu un rînjet de satisfacţie, mi-a spus să alerg pînă cînd se redeschide gara. Am îngheţat noaptea pe străzile Vienei, gîndindu-mă la o paralelă între modul brutal în care am fost dat afară în noapte şi frig şi ce a însemnat Viena în cultura şi spiritualitatea europeană şi am vrut să cred că ceea ce mi s-a întîmplat n-a fost altceva decît un vis urît. Am răsuflat uşurat atunci cînd a doua zi trenul care avea să mă aducă în ţară părăsea Viena. Am călătorit fără incidente pînă în ţară şi la graniţă am înţeles de ce unul din prietenii familiei [...] spunea : *«Măi copile, cînd vin din America (SUA) şi inima-mi bate altfel, şi aeru-i mai bun»*. Da, şi mie îmi bătea inima altfel, şi aerul îmi părea mai bun. În cîteva zile, totul a intrat în normal, după ce a trebuit să răspund la sute de întrebări pe care mi le-au pus prietenii şi cunoscuţii, întrebări care s-ar putea rezuma la *«Cum a fost ?»*, *«Ce ai văzut ?»*, *«Ce părere ai ?»*. Altceva nimic. Nimic tendenţios, nimic care să aibă un substrat politic sau altceva. Poate am devenit puţin suspect în ochii celor din grupul etnic german, cu care am avut întotdeauna discuţii contradictorii. Îmi pare rău că timpul petrecut de mine în RFG nu mi-a permis să aflu mai mult despre cultura şi arta germană actuală. Emoţia unei prime ieşiri peste graniţă m-a lipsit poate de puterea de a pătrunde mai adînc în ceea ce vedeam în jurul meu. Bariera de limbă şi poate numărul limitat de persoane cu care am luat contact a făcut ca informaţia pe care am asimilat-o să fie de asemenea limitată". Această declaraţie dată de membrul de partid [...] ofiţerului de Securitate Mircea Şchiopoaie şi-a găsit şi ea locul în pregătirea unor acţiuni ale poliţiei politice comuniste, foarte probabil în încercarea de racolare a unor agenţi peste hotare. Nota poartă următoarele menţiuni ale căpitanului Şchiopoaie : „Materialul a fost furnizat în urma contactării numitului [...], ce a efectuat o călătorie în RFG. Aspectul cu privire la [...] va fi exploatat la mapa acestuia. [...] este în atenţie". Rezoluţia superiorului său, locotenent-colonelul Ignat, specifică : „Materialul se dactilografiază şi se înaintează cu adresă Direcţiei a I-a, ptr. Lt.col. Tomşi Costică".

52

17.01.1989

Program de măsuri al Departamentului Securităţii Statului pe anul 1989*

În conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului şi pe baza tezelor, ideilor şi orientărilor din magistrala Expunere la şedinţa comună a Plenarei CC al PCR, a organismelor democratice şi organizaţiilor de masă şi obşteşti din 28-30 noiembrie 1988, întregul aparat de Securitate va acţiona cu consecvenţă pentru executarea ireproşabilă a ordinelor şi indicaţiilor Comandantului Suprem al Forţelor Armate, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, în vederea creşterii calităţii şi sporirii eficienţei activităţii de apărare a securităţii statului, a cuceririlor revoluţionare ale poporului, a independenţei, integrităţii şi suveranităţii patriei.

Potrivit Directivei Comandantului Suprem, se va îmbunătăţi continuu cooperarea cu Miliţia şi celelalte unităţi ale Ministerului de Interne, cu Ministerul Apărării Naţionale, gărzile patriotice şi celelalte componente ale sistemului naţional de apărare, se va diversifica şi adînci conlucrarea cu organele de procuratură şi justiţie, cu alte organe de stat, cu organismele democraţiei muncitoreşti-revoluţionare şi colectivele de oameni ai muncii.

Comandanţii, organele şi organizaţiile de partid vor acorda atenţie prioritară îmbunătăţirii organizării, planificării şi controlului îndeplinirii sarcinilor, asigurînd creşterea calităţii actului de conducere, sporindu-şi participarea la soluţionarea eficientă a problemelor din competenţă şi mobilizînd întregul efectiv la executarea întocmai a atribuţiilor de serviciu.

Pentru îndeplinirea misiunilor ce le revin în anul 1989, unităţile Departamentului Securităţii Statului vor acţiona prioritar pentru realizarea următoarelor obiective şi sarcini:

---

* Planul de măsuri nr. D/0012.427 a fost înregistrat la Ministerul de Interne, cu menţiunea „Multiplicat XEROX" şi „Aprobat de Consiliul de Conducere al Departamentului Securităţii Statului". Reproducem exemplarul 12, aflat la Serviciul Independent Secretariat-Juridic.

I. Întărirea capacităţii de cunoaştere, previziune şi acţiune în vederea prevenirii şi contracarării ferme a oricăror fapte de natură să aducă atingere securităţii statului, integrităţii, independenţei şi suveranităţii naţionale

1. Consiliul de Conducere şi Biroul Executiv ale Departamentului Securităţii Statului, comenzile unităţilor centrale şi teritoriale, cu sprijinul Consiliului Politic, al organelor şi organizaţiilor de partid, vor acţiona permanent, cu înaltă răspundere şi fermitate, pentru îndeplinirea întocmai a misiunilor rezultate din hotărîrile de partid şi legile ţării, din ordinele, orientările şi indicaţiile Comandantului Suprem.

Întreaga activitate de securitate se va desfăşura în strictă conformitate cu Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al CC al PCR privind întărirea controlului şi îndrumării de către partid a muncii organelor de Securitate, cu asigurarea înfăptuirii neabătute a conceptului de prevenire fundamentat de Comandantul Suprem şi a legalităţii socialiste.

2. Consiliul de Conducere, şefii unităţilor centrale şi ai Securităţilor judeţene vor acţiona pentru dezvoltarea continuă a activităţii de culegere de informaţii din clandestinitatea elementelor duşmănoase, urmărindu-se cunoaşterea, previzionarea şi contracararea intenţiilor ostile şi a planurilor serviciilor de spionaj, ale organizaţiilor reacţionare, naţionalist-iredentiste, fasciste şi extremist teroriste din străinătate, precum şi ale persoanelor din interior care, prin activitatea lor, pot aduce atingere securităţii statului sau prejudicia, în orice alt mod, interesele ţării.

Planurile de căutare a informaţiilor vor fi văzute şi actualizate *în termen de 30 de zile* prin punerea lor de acord cu dinamica realităţilor operative şi problematica specifică din domeniile şi zonele de responsabilitate.

Şefii de unităţi au obligaţia de a urmări realizarea întocmai a planurilor de căutare a informaţiilor, analiza datelor obţinute, luarea măsurilor necesare şi informarea operativă ierarhică, cu promptitudine şi exactitate, pentru cunoaşterea şi controlul situaţiei operative.

3. Se va asigura ca valorificarea informaţiilor să se facă în toate cazurile, operativ, complet şi oportun, cu realizarea întocmai a finalităţilor preventive de securitate.

În fiecare problemă de muncă sau de obiectiv din competenţă, ca şi în toate cazurile aflate în lucru, şefii de unităţi răspund de stabilirea precisă a sarcinilor de prevenire şi de asigurarea celor mai eficiente dispozitive informative, tehnic-operative şi de altă natură, prin care să se realizeze o deplină stare de legalitate.

4. Se va întări continuu conlucrarea cu colectivele de oameni ai muncii şi organismele democraţiei muncitoreşti revoluţionare, cu organele de procuratură şi justiţie, asigurîndu-se o bază largă de sprijin pentru depistarea în fază incipientă şi neutralizarea imediată a oricăror acţiuni îndreptate împotriva orînduirii noastre socialiste.

Se vor intensifica şi îmbunătăţi activităţile de pregătire contrainformativă şi antiinfracţională a populaţiei.

Semestrial, fiecare unitate centrală şi teritorială de Securitate va analiza măsurile întreprinse pentru executarea sarcinilor de la punctele 3 şi 4.

5. Pe linie de comandă şi de partid se va acţiona pentru *afirmarea mai puternică a spiritului militant revoluţionar, promovarea formelor şi metodelor ofensive de muncă*,

folosirea cu maximă eficienţă a efectivelor şi mijloacelor, întărirea ordinii şi disciplinei, a compartimentării şi secretizării, a spiritului de vigilenţă, intransigenţă şi combativitate.

Se va sigura o mai bună integrare şi adaptare a pregătirii politico-ideologice, de specialitate şi militare a efectivelor la realităţile operative şi cerinţele de cunoaştere, stăpînire şi soluţionare competentă, cu discernămînt politico-profesional şi maximă eficienţă preventivă a problematicii din răspundere.

6. În raport cu cerinţele muncii se vor aduce, în continuare, îmbunătăţirile necesare reglementărilor şi cadrului organizatoric al activităţii.

II. Asigurarea securităţii Comandantului Suprem şi executarea ireproşabilă a tuturor misiunilor de importanţă excepţională

1. Unităţile centrale şi teritoriale de Securitate vor pune în centrul preocupărilor cunoaşterea şi stăpînirea situaţiei operative din obiectivele, locurile şi mediile din competenţă, în vederea executării ireproşabile a tuturor misiunilor de securitate şi gardă.

Pentru prevenirea oricăror acte ostile, se va exercita un control informativ riguros asupra elementelor suspecte – inclusiv a celor din străinătate şi a legăturilor lor din ţară – semnalate cu intenţii ori ameninţări cu acţiuni de atentat, instigări la astfel de acte sau alte fapte periculoase. Se vor întreprinde măsuri hotărîte de verificare şi clarificare, cu maximă operativitate, a informaţiilor referitoare la asemenea acţiuni îndreptate împotriva înaltelor personalităţi apărate.

Împreună cu organele de Miliţie, se va urmări permanent depistarea persoanelor care deţin ilegal sau au preocupări de a obţine ori confecţiona armament, muniţie, explozivi, substanţe toxice şi radioactive, precum şi a celor semnalate cu intenţii *de a comite acte de atentat*, acţionîndu-se prin măsuri ferme de prevenire şi neutralizare.

2. Unităţile care obţin informaţii referitoare la intenţii de comitere a unor fapte periculoase vor lua imediat măsuri de verificare şi prevenire, asigurînd concomitent un control riguros asupra suspecţilor, nepermiţîndu-se deplasarea acestora în zonele, locurile sau obiectivele unde se desfăşoară acţiuni de importanţă excepţională.

Datele obţinute privind intenţiile suspecţilor, precum şi măsurile întreprinse vor fi comunicate de urgenţă în scop de valorificare Direcţiei de Securitate şi Gardă şi celorlalte unităţi competente.

3. Direcţia de Securitate şi Gardă, concomitent cu îndeplinirea ireproşabilă a tuturor misiunilor şi sarcinilor specifice, va executa sistematic activităţi de control, sprijin şi îndrumare la Securităţile judeţene şi Securitatea Municipiului Bucureşti şi va realiza o strînsă cooperare cu Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă, cu celelalte unităţi centrale şi Comandamentul Trupelor de Securitate, în vederea asigurării deplinei eficienţe preventive a tuturor dispozitivelor de securitate, gardă şi apărare.

Împreună cu celelalte unităţi de Securitate competente, va asigura verificarea şi avizarea personalului destinat să îndeplinească sarcini în locurile şi obiectivele folosite de înaltele personalităţi apărate.

4. Direcţia de Securitate şi Gardă, Centrul de Informatică şi Documentare, celelalte unităţi centrale şi teritoriale, inclusiv unităţile speciale, vor verifica şi actualiza permanent datele din evidenţele operative specifice problemei, asigurîndu-se un flux informaţional corespunzător nevoilor de cunoaştere şi stăpînire a situaţiei operative.

5. *În termen de 30 de zile*, unităţile de Securitate, potrivit competenţelor, vor analiza şi actualiza sau – după caz – elabora planurile cadru de măsuri pentru obiectivele şi zonele în care este posibilă prezenţa înaltelor personalităţi apărate, asigurîndu-se pentru toate situaţiile dispozitive sigure, impenetrabile.

Direcţia a V-a va aduce în continuare îmbunătăţirile necesare metodologiei privind organizarea şi executarea activităţilor şi misiunilor de securitate şi gardă.

III. Prevenirea, contracararea şi neutralizarea acţiunilor desfăşurate de cercurile reacţionare şi organizaţiile naţionalist-iredentiste şi fasciste din străinătate, de grupările şi elementele ostile din emigraţie, precum şi de elementele duşmănoase din interior

1. Unităţile centrale şi teritoriale, precum şi unităţile speciale vor acorda o atenţie deosebită cunoaşterii, previzionării şi contracarării acţiunilor ostile întreprinse din exterior împotriva orînduirii socialiste, a independenţei, suveranităţii şi securităţii statului român.

În centrul atenţiei se vor situa cunoaşterea şi anihilarea cu fermitate a oricăror acţiuni şi manifestări naţionalist-iredentiste, revizioniste şi fasciste, *depistarea şi neutralizarea în fază incipientă a oricăror forme de activitate clandestină*. Atenţie deosebită se va acorda prevenirii încercărilor elementelor duşmănoase din interior sau din exterior de a se organiza în scopuri ostile statului român.

2. În problema „naţionalişti-iredentişti" se va acorda atenţie specială pătrunderii în grupările reacţionare maghiare şi în cercurile naţionalist-iredentiste din exterior, în scopul dejucării acţiunilor de provocare şi subminare, depistării, prin dispozitive de interceptare eficiente, a emisarilor trimişi în ţară cu sarcini informative şi de incitare.

Se va acţiona cu multă perseverenţă împotriva activităţilor ostile iniţiate din străinătate şi se vor întări măsurile de control şi penetrare în mediul elementelor naţionalist-iredentiste autohtone, pentru a se asigura anticiparea şi prevenirea actelor ostile, a oricăror încercări de constituire în grupări sau organizaţii duşmănoase.

Toate unităţile, inclusiv cele speciale, vor realiza măsuri de prevenire, contracarare şi ripostă eficiente, vizînd influenţarea, dezinformarea, descurajarea şi derutarea elementelor şi cercurilor naţionalist-iredentiste.

Vor fi continuate, în ţară şi exterior, măsurile de îmbunătăţire a calităţii muncii de control şi prevenire a acţiunilor ostile din partea elementelor naţionaliste germane şi a oricăror alte acte cu caracter naţionalist-şovin de natură să afecteze securitatea statului.

Trimestrial se va raporta Biroului Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor prevăzute la punctele 1 şi 2.

Răspund: Direcţia I, unităţile speciale şi celelalte unităţi de Securitate.

3. Se vor asigura, în continuare, măsuri ofensive de control informativ asupra tuturor legionarilor şi descendenţilor acestora pretabili la acţiuni ostile, acordîndu-se atenţie penetrării în intimitatea elementelor potenţial periculoase din interior şi în grupările din străinătate, în scopul cunoaşterii, prevenirii şi contracarării oricăror încercări de organizare şi activitate clandestină pe teritoriul ţării, precum şi a legăturilor cu exteriorul. Se va acţiona în direcţia adîncirii disensiunilor existente între grupările legionare din exterior, pentru a se preveni unificarea acestora.

În trimestrul III/1989 se va analiza în Biroul Executiv stadiul executării sarcinilor în problemă.

Răspund: Direcţia I, Direcţia a III-a, U.M. 0544, celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate.

4. *În problemele „foste partide burghezo-moşiereşti" şi „foşti condamnaţi pentru infracţiuni contra securităţii statului şi descendenţi"*, se va acţiona, în continuare, pentru depistarea şi neutralizarea elementelor care încearcă să desfăşoare activităţi duşmănoase, să se organizeze în acest scop, să întreţină legături cu exteriorul ori să transmită în străinătate date şi informaţii cu conţinut denigrator.

Se vor întreprinde, totodată, măsuri ofensive pentru neutralizarea activităţii organizaţiilor şi grupărilor de acest fel constituite în exterior.

Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate.

5. În scopul combaterii şi demascării activităţilor ostile desfăşurate sub acoperire religioasă, se va acţiona prioritar pentru prevenirea şi neutralizarea încercărilor cercurilor reacţionare din exterior de a crea în ţara noastră noi secte, de a incita elemente autohtone la activităţi anarho-contestatare ori de invocare a unor false probleme de ordin religios, ca pretext de amestec în treburile interne. Atenţie deosebită se va acorda cultelor şi sectelor neoprotestante, cultului greco-catolic şi celor care nu sînt recunoscute de lege. Totodată, se va asigura îmbunătăţirea măsurilor de cunoaştere şi neutralizare a emisarilor centrelor cultice din exterior, precum şi a canalelor clandestine de legătură cu străinătatea a elementelor autohtone.

În luna octombrie 1989 se va analiza în Biroul Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor în problemă.

Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, Serviciul „D", celelalte unităţi de Securitate cu competenţe.

6. În problemele „artă-cultură", „presă, poligrafie şi radio-televiziune" se va acţiona pentru *sporirea eficienţei controlului de securitate, pentru prevenirea, combaterea şi neutralizarea cu promptitudine a încercărilor din exterior de a racola şi instiga la activităţi contestatar-disidente, precum şi pentru eliminarea oricăror posibilităţi de producere a unor evenimente de securitate în aceste sectoare.*

În trimestrul IV/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul executării acestor sarcini.

Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, U.M. 0195, Serviciul „D", celelalte unităţi de Securitate cu competenţe.

7. Se vor intensifica şi diversifica măsurile de protecţie contrainformativă a tineretului, precum şi de control şi prevenire a oricăror acţiuni ostile în rîndul persoanelor din domeniul ştiinţei, învăţămîntului, sănătăţii, justiţiei şi sportului. Se va acţiona pentru a se preveni şi contracara în fază incipientă influenţele nocive exercitate de propaganda ostilă din exterior, incitarea sau antrenarea la activităţi duşmănoase, cu accent pe protejarea persoanelor care efectuează deplasări în străinătate.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în problema „tineret-învăţămînt", iar *în trimestrul IV/1989*, în problemele „sănătate" şi „justiţie".

Răspund: Direcţiile I, a II-a, a IV-a, U.M. 0544, U.M. 0195, celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate.

8. În problema *„străini la studii"* se va acţiona cu perseverenţă pentru întărirea dispozitivului informativ, în vederea stăpînirii depline a situaţiei operative în rîndul tuturor grupurilor naţionale, cu accent pe identificarea şi anihilarea elementelor extremist-teroriste şi a agenţilor serviciilor de spionaj străine.

În trimestrul I/1989 se vor raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului stadiul muncii în problemă, concluziile desprinse şi măsurile ce trebuie luate în continuare.

Răspund: Direcţiile I, a II-a, a IV-a, U.S.L.A., U.M. 0544, celelalte unităţi de Securitate cu sarcini în problemă.

9. Toate unităţile centrale şi teritoriale vor acorda o atenţie deosebită situînd între principalele priorităţi *cuprinderea în control ferm de securitate*, identificarea şi includerea în preocupări a tuturor persoanelor fără antecedente politice sau penale reacţionare semnalate cu manifestări ostile ori pretabile a fi angrenate în asemenea activităţi, în scopul prevenirii antrenării acestora în acţiuni duşmănoase organizate, *manifestări anarho-protestatare de redactare şi difuzare de înscrisuri cu conţinut necorespunzător ori la alte fapte de natură să prejudicieze securitatea statului.*

În acest sens, în cursul semestrului I/1989 se va asigura acoperirea informativă pe linii de muncă a locurilor şi mediilor în care îşi desfăşoară activitatea sau sînt frecventate de asemenea elemente şi care pînă în prezent nu au fost cuprinse în forme organizate de supraveghere.

Direcţiile I şi a II-a vor urmări îndeaproape executarea sarcinilor sus-menţionate, iar trimestrial toate unităţile centrale şi teritoriale vor analiza ansamblul activităţii desfăşurate în problemă, asigurînd cu continuitate cunoaşterea şi stăpînirea deplină a situaţiei operative.

În luna septembrie 1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii în problemă.

Răspund: Direcţiile I, a II-a, unităţile speciale „T" şi „S" şi unităţile teritoriale.

10. În vederea îndeplinirii sarcinilor de securitate în domeniul prevenirii rămînerilor ilegale în străinătate, va fi îmbunătăţit substanţial controlul informativ în obiectivele, locurile şi mediile date în competenţă şi se va activiza conlucrarea pentru identificarea persoanelor pretabile şi asigurarea măsurilor de prevenire.

Se va acţiona pentru sporirea eficienţei acţiunilor de combatere a trecerilor frauduloase ale frontierei, acordîndu-se atenţie prevenirii evaziunilor în grup, prin deturnarea, capturarea sau sustragerea diferitelor mijloace de transport din traficul intern şi internaţional, prin folosirea de armament şi materiale explozive, atacarea elementelor de pază a frontierei de stat şi crearea de canale pentru scoaterea de persoane din ţară.

Semestrial se va raporta stadiul executării măsurilor întreprinse.

Răspund: Direcţiile I, a II-a, a III-a, a IV-a, U.S.L.A., U.M. 0544, U.M. 0195, celelalte unităţi de Securitate potrivit competenţelor.

11. În *problema „ETERUL"* se va acţiona pentru întărirea şi diversificarea măsurilor de penetrare informativă în centrele şi organismele de propagandă străine care desfăşoară activitate ostilă României, în scopul prevenirii şi contraatacării acţiunilor acestora.

Se va îmbunătăţi substanţial controlul informativ asupra personalului şi colaboratorilor *oficinelor de propagandă*, precum şi a rudelor şi legăturilor din ţară, asigurîndu-se *măsuri ofensive* de prevenire şi contracarare a activităţilor duşmănoase statului român.

Se va îmbunătăţi activitatea de depistare a persoanelor care au intrat sau intenţionează să intre în legătură cu oficinele de propagandă externă şi vor fi întreprinse măsuri pentru identificarea autorilor materialelor transmise în străinătate, în scopul luării sub control sau anihilării activităţii lor ostile.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor din Programul special de măsuri, concluziile desprinse şi măsurile ce se impun.

Răspund: Direcţia I, U.M. 0544, U.M. 0195, Serviciul „D", celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate.

12. Direcţiile I, a II-a, a III-a şi unităţile teritoriale vor acţiona mai susţinut pentru îmbunătăţirea muncii de securitate în mediul rural, în scopul asigurării unui control informativ deplin asupra persoanelor care, prin antecedente sau atitudini prezente, sînt potenţial periculoase pentru securitatea statului, precum şi a străinilor aflaţi temporar în localităţile rurale.

Se va acorda atenţie creşterii volumului şi îmbunătăţirii calităţii şi structurii informaţiilor, cunoaşterii şi prevenirii stărilor de spirit negative, a oricăror fapte şi fenomene ce pot prejudicia avuţia naţională în obiectivele agroindustriale din mediul rural.

În trimestrul IV/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii în acest domeniu.

Răspund: Direcţiile I, a II-a, a III-a, U.S.L.A. şi unităţile teritoriale.

IV. Perfecţionarea activităţii de cunoaştere, prevenire şi contracarare a actelor de sabotaj, subminare a economiei naţionale şi diversiune, precum şi a altor fapte şi fenomene de natură să aducă atingere securităţii statului în domeniul economic

1. *Aparatul de contrainformaţii în sectoarele economice şi celelalte unităţi cu competenţe în domeniu* vor acţiona pentru îndeplinirea ireproşabilă a Programului-directivă aprobat de Comandantul Suprem.

Se va asigura ridicarea nivelului calitativ şi de eficienţă al întregii activităţi informativ-operative de securitate pe profil, căreia i se va imprima un pronunţat caracter de sesizare şi anticipaţie pe baza dezvoltării şi folosirii calificate a potenţialului informativ, sporirii nivelului de profesionalitate şi utilizarea eficientă a tuturor mijloacelor şi metodelor specifice.

Activităţii de informare pe profil i se va imprima un caracter cuprinzător şi o mai bună orientare pe priorităţi, concomitent cu evidenţierea documentată a răspunderilor în legătură cu stările de lucruri negative.

2. Se vor lua măsuri pentru depistarea şi înlăturarea cu promptitudine a situaţiilor negative ce pot pune în pericol securitatea obiectivelor industriale, identificarea, verificarea şi stabilirea poziţiei persoanelor care nu-şi îndeplinesc corespunzător atribuţiile directe în legătură cu prevenirea stărilor de pericol sau altor fapte care pot leza avuţia naţională, asigurarea calităţii produselor destinate exportului şi sesizarea oportună a cauzelor de natură a crea stări de nemulţumire în rîndul personalului muncitor, pentru a preveni iniţierea unor manifestări necorespunzătoare.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor ordonate în Programul-directivă.

Răspund: Direcţia a II-a, U.M. 0650 şi unităţile teritoriale.

3. În sectoarele extractive, minier şi petrolier, se va intensifica activitatea de securitate pentru creşterea contribuţiei specifice la realizarea obiectivelor de pază privind asigurarea materiilor prime şi a programului energetic naţional, cunoaşterea şi prevenirea situaţiilor negative care pot genera evenimente deosebite.

În trimestrul IV/1989 se va raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului stadiul activităţii de securitate în aceste sectoare, concluziile şi măsurile luate.

Răspund: Direcţiile a II-a, a IV-a şi unităţile teritoriale.

4. Se va asigura creşterea aportului specific al activităţii de securitate la cunoaşterea şi prevenirea situaţiilor de natură să afecteze funcţionarea în siguranţă a sistemului energetic naţional, la înlăturarea operativă a tuturor cauzelor care pot conduce la generalizarea unor avarii sau la nepunerea în funcţiune la termenele stabilite a noilor capacităţi energetice, acordîndu-se atenţie deosebită Centralei Nuclearoelectrice Cernavodă şi Combinatul Chimic Drobeta-Turnu Severin.

În trimestrul II/1989 se va raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului stadiul îndeplinirii sarcinilor din programele de măsuri „ENERGIA" şi „ATOMUL".

Răspund: Direcţiile a II-a, a IV-a şi unităţile teritoriale.

5. În obiectivele industriei metalurgice, constructoare de maşini, electronice şi electrotehnice, se va asigura prevenirea oricăror acţiuni, fapte sau fenomene de natură să afecteze realizarea sarcinilor de plan şi a indicatorilor de eficienţă economică.

În mod deosebit se va acorda atenţie cunoaşterii şi prevenirii oricăror situaţii de natură să influenţeze negativ calitatea produselor, în special a autoturismelor, camioanelor, tractoarelor, vagoanelor, navelor, utilajelor energetice, echipamentelor electronice şi de automatizare ori să determine neîndeplinirea sarcinilor de plan cu implicaţii asupra exportului.

În sectoarele cu producţie destinată apărării se va acţiona prioritar pentru prevenirea oricăror situaţii de natură să afecteze capacitatea de înzestrare a armatei, realizîndu-se în acelaşi timp un control contrainformativ eficient asupra specialiştilor şi deţinătorilor de secrete, preîntîmpinarea sustragerilor de armament, muniţie, explozivi şi substanţe radioactive, cît şi a altor fapte şi situaţii care pot genera evenimente deosebite.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul aplicării prevederilor Planului special de măsuri în problemă.

Răspund: Direcţiile I, a IV-a, U.M. 0500/A şi unităţile teritoriale.

6. În industria chimică şi petrochimică se va acţiona pentru cunoaşterea şi prevenirea oricăror situaţii ce pun în pericol securitatea obiectivelor sau care pot aduce prejudicii economiei naţionale. Prioritar, se vor avea în vedere platformele prelucrătoare de ţiţei şi gaze naturale şi alte sectoare vulnerabile la explozii, incendii, accidente cu consecinţe deosebite etc.

Se va urmări sistematic modul de înlăturare a situaţiilor negative semnalate de organele de Securitate, acţionîndu-se cu fermitate pentru finalizarea intervenţiilor preventive.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul executării sarcinilor de securitate în acest domeniu.

Răspund: Direcţia a II-a, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti.

7. În raport cu particularităţile fiecărui sector din transporturi şi telecomunicaţii, se va acţiona prioritar în următoarele direcţii:

- în transportul feroviar se va pune accent pe cunoaşterea şi prevenirea oricăror fapte ostile şi situaţii negative de natură să pericliteze siguranţa circulaţiei, viaţa călătorilor şi integritatea bunurilor transportate ori să afecteze în orice mod economia naţională;
- în transporturile navale se va acţiona pentru stăpînirea situaţiei operative în rîndul personalului navigant, în scopul prevenirii actelor de trădare sau de altă natură care pot aduce atingere securităţii statului sau capacităţii de transport maritim;

- în domeniul telecomunicaţiilor se va acţiona pentru prevenirea oricăror fapte şi situaţii de natură să pună în pericol securitatea sistemului de transmisiuni, a magistralelor telefonice şi de televiziune ori să permită folosirea acestora în scopuri duşmănoase.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor din programele de măsuri în domeniile menţionate.

Răspund: Direcţia a II-a, Securităţile judeţene şi a municipiului Bucureşti.

8. Se vor intensifica măsurile specifice pentru cunoaşterea şi prevenirea tuturor faptelor de natură să afecteze realizarea programelor de dezvoltare în domeniul agriculturii, industriei alimentare, achiziţiilor şi contractărilor. În mod deosebit se vor avea în vedere aspectele care pot afecta programul de îmbunătăţiri funciare şi de irigaţii.

În luna februarie 1989 se vor raporta Biroului Executiv concluziile ce se desprind din munca de securitate în obiectivele cu profil de îmbunătăţiri funciare.

Se va acţiona susţinut pentru cunoaşterea şi stăpînirea temeinică a situaţiei operative în obiectivele industriei lemnului şi materialelor de construcţii, industriei uşoare şi a bunurilor de larg consum, precum şi în cooperaţie, asigurîndu-se prevenirea faptelor şi evenimentelor cu caracter de securitate.

Răspund: Direcţia a II-a şi unităţile teritoriale.

9. Pe linia cercetării ştiinţifice şi ingineriei tehnologice Direcţia a II-a şi unităţile teritoriale vor întreprinde măsuri pentru îmbunătăţirea radicală a muncii informativ-operative de securitate, asigurînd dezvoltarea susţinută a capacităţii de cunoaştere şi prevenire.

Se va acţiona pentru urmărirea modului cum se finalizează cercetările din domeniile prioritare, referitoare la descoperirea de noi surse de materii prime, valorificarea lor superioară şi îmbunătăţirea nivelului tehnic al produselor. Se va asigura un control informativ eficient asupra principalelor programe de investiţii, depistarea din fază incipientă a greşelilor de proiectare şi prevenirea adoptării unor soluţii tehnice neeconomicoase sau insuficient fundamentate.

Prin măsuri de securitate specifice vor fi protejate rezultatele cercetărilor şi specialiştii de valoare faţă de acţiunile serviciilor de informaţii străine. Se va acţiona pentru identificarea şi anihilarea canalelor de scurgere a informaţiilor din cercetarea românească.

În trimestrul II/1989 se va raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului stadiul muncii de securitate în obiectivele de cercetare şi proiectare.

Răspund: Direcţiile a II-a, a III-a, U.M. 0500/A şi unităţile teritoriale.

10. În obiectivele de planificare şi financiar-bancare se vor lua măsuri eficiente de cunoaştere şi prevenire a oricăror acte de natură să afecteze aplicarea mecanismului economico-financiar sau să perturbe activitatea unor ramuri economice. Concomitent, se va acţiona pentru prevenirea încălcării legislaţiei muncii, a normelor privind retribuirea ori acordarea altor drepturi de personal, preîntîmpinarea aplicării unor măsuri abuzive generatoare de stări de spirit necorespunzătoare.

În unităţile centrale de sinteză se va acţiona pentru prevenirea scurgerii de date şi informaţii care ar putea fi folosite de persoane ori cercuri interesate în acţiuni de subminare a economiei naţionale.

Prin măsuri specifice de securitate, în sectorul vamal se va acţiona cu precădere pentru cunoaşterea loialităţii personalului încadrat, în scopul prevenirii racolării unor lucrători de către elemente interesate să scoată sau să introducă ilegal în ţară materiale cu conţinut necorespunzător, armament, muniţie şi substanţe toxice.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în obiectivele de sinteză.

Răspund: Direcţia a II-a, U.M. 0500/A, U.M. 0650 şi unităţile teritoriale.

11. În domeniul cooperării economice internaţionale acţiunile de securitate vor viza prevenirea oricăror fapte şi fenomene de natură să producă daune economiei naţionale. Se vor avea în vedere situaţiile deosebite care se înregistrează pe linia Departamentului pentru construcţii în străinătate, în special pe şantierele din Libia şi Irak. Vor fi întreprinse măsuri informativ-operative eficiente în scopul preîntîmpinării trimiterii pe şantierele din exterior a utilajelor, instalaţiilor şi materialelor care nu corespund prevederilor contractuale.

Va fi asigurat un control informativ preventiv şi eficient asupra persoanelor care lucrează în sistemul cooperării economice internaţionale, punîndu-se un accent sporit pe verificarea şi testarea loialităţii specialiştilor propuşi a lucra în exterior.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor din Programul de măsuri „ATLAS".

Răspund: Direcţia a II-a, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

12. Întregul aparat de contrainformaţii în sectoarele economice va sprijini permanent Întreprinderea de comerţ exterior „DUNĂREA", pentru asigurarea la timp şi de calitate a mărfurilor contractate, livrarea, expedierea şi transportul acestora, astfel încît să nu se înregistreze reclamaţii sau penalizări.

V. Perfecţionarea continuă a muncii de securitate în sfera comerţului exterior, în vederea sporirii contribuţiei specifice la promovarea intereselor economice ale ţării noastre în relaţiile cu alte state şi la prevenirea producerii de prejudicii economiei naţionale

1. Se va acţiona cu fermitate pentru îmbunătăţirea substanţială a organizării şi desfăşurării activităţii informativ-operative în domeniul comerţului exterior şi a nivelului de profesionalitate al cadrelor în vederea sporirii contribuţiei specifice la îndeplinirea integrală a programelor, planurilor şi contractelor de export-import, la prevenirea scurgerii de informaţii şi oricăror alte fapte de natură a aduce prejudicii economiei naţionale şi securităţii statului.

O atenţie specială se va acorda calităţii şi loialităţii reţelei informative pe profil, dezvoltării acesteia, inclusiv la unităţile teritoriale, sporirii productivităţii în informaţii şi a operativităţii în clarificarea suspiciunilor.

Activitatea pe profil va fi adaptată corespunzător reorganizării întreprinderilor de comerţ exterior.

În luna august 1989 se va raporta Biroului Executiv modul în care s-a acţionat pentru îndeplinirea sarcinilor din programul de măsuri „MERCUR".

Răspund: U.M. 0650, direcţiile a II-a, a III-a, a IV-a, U.M. 0500, U.M. 0544, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

2. U.M. 0650, împreună cu celelalte unităţi de Securitate cu atribuţii, va asigura extinderea ariei de obţinere a informaţiilor pe profil, în vederea realizării unui control preventiv eficient asupra încheierii şi derulării contractelor de comerţ exterior, identificării partenerilor de afaceri potenţiali şi a unor pieţe stabile, pentru promovarea intereselor comerciale ale ţării noastre.

3. Întregii activităţi pe profil i se va imprima un pronunţat caracter de contraspionaj economic, asigurîndu-se cunoaşterea şi contracararea acţiunilor îndreptate împotriva politicii comerciale a ţării noastre, de boicotare sau compromitere a mărfurilor româneşti pe diverse pieţe, precum şi a încercărilor de a se dezavantaja R.S. România în relaţiile economice cu partenerii externi.

Răspund: U.M. 0650, direcţiile a II-a, a III-a, a IV-a, U.M. 0544, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

4. Prin măsuri specifice vor fi luate în control contractele importante de comerţ exterior şi se va acţiona permanent pentru obţinerea de date şi informaţii cu privire la tehnologii de vîrf, documentaţii tehnico-ştiinţifice, limite de preţ comercial şi condiţii contractuale, a căror valorificare să contribuie la încheierea de tranzacţii avantajoase, influenţarea unor firme şi comercianţi străini să adopte atitudini favorabile dezvoltării relaţiilor cu partenerii români.

Împreună cu aparatul de contrainformaţii în sectoarele economice se va asigura valorificarea acestor informaţii şi documentaţii în procesul asimilării de produse solicitate pe pieţele externe şi al încheierii contractelor de comerţ exterior.

Răspund: U.M. 0650, direcţiile a II-a, a III-a, U.M. 0544, U.M. 0195, Serviciul „D" şi unităţile teritoriale.

5. Se vor lua măsuri eficiente şi complexe pentru întărirea controlului informativ-operativ asupra comercianţilor, reprezentanţilor străini şi români care lucrează în cadrul birourilor firmelor străine din ţara noastră, pentru a se preveni prejudicierea intereselor economice ale R.S. România, atenţie deosebită acordîndu-se depistării cadrelor şi agenţilor de spionaj care acţionează sub aceste acoperiri.

În luna septembrie 1989 se vor raporta Biroului Executiv concluziile desprinse din aplicarea măsurilor pe această linie.

Răspund: U.M. 0650, direcţiile a II-a, a III-a, U.M. 0544, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

6. Se va asigura controlul şi verificarea complexă şi sistematică a întregului personal din sistemul comerţului exterior, a celui din sectoarele producţiei de export care participă la tratative cu parteneri străini, pentru protejarea acestora şi depistarea problemelor de ordin contrainformativ (suspiciuni de racolare, corupţie, deţinere ilegală de conturi valutare etc.), în vederea întreprinderii măsurilor preventive impuse de fiecare caz în parte.

Răspund: U.M. 0650, U.M. 0500, direcţiile a II-a, a III-a, a IV-a, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

7. Se va acţiona mai eficient şi diversificat pentru a identifica posibilităţile oferite de obiectivele date în competenţă, în vederea creşterii contribuţiei specifice la realizarea sarcinilor de către ICE „DUNĂREA".

Răspund: U.M. 0650, direcţiile a II-a, a IV-a şi unităţile teritoriale.

VI. Cunoaşterea, prevenirea şi neutralizarea acţiunilor de spionaj-trădare şi a altor activităţi ostile desfăşurate de serviciile de informaţii străine, organizaţiile şi cercurile reacţionare din exterior, precum şi de instituţiile de acoperire folosite de acestea

1. Se vor întreprinde măsuri ferme vizînd dezvoltarea susţinută a reţelei informative, sporirea volumului şi calităţii informaţiilor, ridicarea nivelului profesional al întregii

activităţi pe profil şi a caracterului anticipativ al muncii de contraspionaj. Întreaga activitate va trebui să asigure identificarea cadrelor şi agenţilor de spionaj care acţionează împotriva ţării noastre, prevenirea, documentarea şi curmarea activităţilor informative, de diversiune ideologică sau de subminare, stabilirea orientărilor şi direcţiilor de acţiune ale serviciilor de spionaj, a formelor, metodelor şi mijloacelor folosite.

2. Se va perfecţiona controlul informativ-operativ asupra cadrelor şi agenţilor de spionaj cu acoperire diplomatică. Acţionînd ofensiv şi diversificat pe toate spaţiile date în competenţă, aparatul de contraspionaj va acorda atenţie specială rezidenţelor de spionaj din ambasadele acreditate în ţara noastră.

În cooperare cu Direcţia a IV-a se vor lua măsuri de cunoaştere şi contracarare a acţiunilor desfăşurate de ataşaţii militari şi alţi străini semnalaţi cu preocupări pe linia culegerii de informaţii din domeniul militar.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul cunoaşterii şi contracarării acţiunilor serviciilor de spionaj desfăşurate sub acoperire diplomatică şi nivelul asigurării informative a reprezentanţilor străini.

Răspunde: Direcţia a III-a.

3. În conlucrare cu direcţiile I, a II-a, a IV-a şi U.M. 0500 se vor intensifica măsurile de control asupra acţiunilor protocolare organizate de străini, urmărindu-se depistarea activităţilor suspecte pe linie de contraspionaj, respectarea strictă a prevederilor legale şi prevenirea participării persoanelor cunoscute cu probleme de securitate.

În trimestrul I/1989 Direcţia a III-a şi unităţile menţionate vor raporta Biroului Executiv modul în care se realizează controlul de securitate în problemă.

4. În cooperare cu unităţile speciale, cu celelalte unităţi centrale şi teritoriale se vor asigura cu continuitate şi eficienţă întărirea capacităţii de intervenţie preventivă, controlul şi neutralizarea oricăror activităţi ostile desfăşurate de ziariştii străini veniţi în ţară în această calitate sau sub diverse acoperiri. Se vor avea în vedere îmbunătăţirea selecţionării persoanelor din această categorie care urmează a fi invitate în R.S. România, a activităţilor de influenţă, de dezinformare şi descurajare şi de prevenire a contactării unor cetăţeni români cunoscuţi cu poziţie necorespunzătoare, a obţinerii de informaţii cu caracter denigrator sau a scoaterii în exterior de materiale a căror publicare ar aduce prejudicii ţării noastre.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii în problemă şi se va organiza o convocare de analiză şi instruire pe această linie pentru generalizarea experienţei pozitive în domeniu şi perfecţionarea cooperării.

Răspund: Direcţia a III-a şi U.M. 0544.

5. În conlucrare cu direcţiile I, a II-a şi U.M. 0650, precum şi cu unităţile speciale se va intensifica şi diversifica activitatea specifică vizînd depistarea cadrelor şi agenţilor de spionaj trimişi în R.S. România sub acoperirea de lectori, doctoranzi, studenţi, specialişti, comercianţi, reprezentanţi ai unor culte, ai altor organizaţii, asociaţii ori în cadrul unor delegaţii parlamentare, precum şi documentarea şi anihilarea activităţilor lor ostile.

6. Se va întări controlul de securitate în rîndul turiştilor străini şi al vizitatorilor la rude, pentru a asigura prevenirea folosirii acestei căi în culegerea şi transmiterea de informaţii, introducerea sau scoaterea din R.S. România de materiale cu conţinut necorespunzător ori a altor activităţi care aduc atingere intereselor statului nostru. Totodată, se va acţiona pentru o mai bună cuprindere a sarcinilor specifice pe linia obiectivelor din turism, inclusiv privind asigurarea contrainformativă a contractelor turistice încheiate cu partenerii externi.

În trimestrul IV/1989 se va raporta Biroului Executiv modul cum s-au realizat prevederile Programului-cadru de măsuri privind îmbunătăţirea muncii de supraveghere informativă a străinilor în sezonul estival.

Răspunde: Direcţia a III-a.

7. Se va continua şi diversifica activitatea specifică vizînd depistarea, controlarea şi neutralizarea activităţii elementelor suspecte de trădare din rîndul persoanelor care călătoresc în exterior în interes de serviciu sau personal, sînt radioamatori, filatelişti ori fac parte din alte asociaţii cu legături internaţionale.

Se va îmbunătăţi controlul pentru clarificarea acţiunilor duse de cadre de informaţii din reprezentanţe străine asupra unor persoane pretabile a se lăsa angrenate în activităţi ostile.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul executării sarcinilor din Programul de măsuri „ALFA".

Răspund: Direcţia a III-a şi celelalte unităţi de Securitate.

8. Se vor lărgi frontul de lucru şi cîmpul de căutare a informaţiilor în problema francmasoneriei.

În cooperare cu aparatul de informaţii interne şi cu sprijinul unităţilor speciale, Direcţia a III-a va acţiona pentru o mai bună documentare a planurilor actuale ale francmasoneriei cu privire la România şi pentru a asigura un control mai de profunzime asupra elementelor suspecte că participă la activităţi francmasonice în exterior.

Răspund: direcţiile a III-a, I şi U.M. 0544.

9. Se va perfecţiona conlucrarea cu unităţile speciale „F", „T", „S", „R" şi „P", acţionîndu-se pe linia sporirii aportului acestora la culegerea de informaţii, sesizarea, documentarea şi prevenirea activităţilor ostile pe profil, descoperirea metodelor şi mijloacelor folosite de serviciile de spionaj pentru culegerea şi transmiterea de informaţii, interceptarea, preluarea sub control sau, după caz, anihilarea sistemelor folosite în realizarea legăturii cu agentura.

Răspunde: Direcţia a III-a.

10. Se va acţiona, în continuare, pentru îmbunătăţirea pe fond a activităţii de contraspionaj la nivelul aparatului teritorial de securitate, astfel ca dispozitivul informativ-operativ să funcţioneze la parametri de eficienţă maximă.

În raport cu problematica actuală pe profil se vor aduce îmbunătăţiri structurii organizatorice a compartimentelor teritoriale, pentru a se asigura folosirea cu maximă eficienţă a efectivelor.

Răspund: Direcţia a III-a, unităţile teritoriale şi Serviciul Independent de Cadre şi Învăţămînt.

VII. Perfecţionarea activităţii preventive de securitate pentru asigurarea respectării riguroase a prevederilor actelor normative referitoare la apărarea secretului de stat, stabilirea relaţiilor cu străinii şi regulile de protocol

1. Activitatea de apărare a secretului va fi mai bine fundamentată pe măsuri cu conţinut informativ-operativ, creîndu-se reţea informativă specializată pe profil.

2. Întregul aparat de securitate va intensifica măsurile informativ-operative şi de cooperare în scopul aplicării neabătute a prevederilor Legii nr. 23/1971, Decretului

nr. 408/1985, celorlalte reglementări în acest domeniu. U.M. 0500 şi celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate vor asigura exercitarea unui control permanent în vederea prevenirii oricăror vulnerabilităţi în domeniul apărării secretului de stat.

În luna septembrie 1989 se vor raporta Biroului Executiv rezultatele obţinute în acest domeniu.

3. U.M. 0500, cu sprijinul unităţilor centrale de Securitate, va asigura creşterea continuă a aportului şefilor de protocol din ministere şi celelalte organe centrale la culegerea şi valorificarea informaţiilor pe linia prevenirii încălcării normelor legale privind apărarea secretului de stat.

În luna mai 1989 se va raporta Biroului Executiv cu privire la aportul şefilor de protocol în munca preventivă de securitate.

4. U.M. 0500 şi celelalte unităţi de Securitate, în strînsă colaborare cu organismele democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, cu organizaţiile de masă şi obşteşti, vor intensifica acţiunile de popularizare a legislaţiei şi de pregătire contrainformativă a persoanelor ce îndeplinesc atribuţii pe linia apărării secretului de stat ori stabilesc relaţii de serviciu cu străinii, a inventatorilor, specialiştilor de valoare şi altor deţinători de secrete.

Pînă la sfîrşitul trimestrului I/1989 se va finaliza la toate ministerele şi celelalte organe centrale acţiunea de actualizare a materialelor-cadru destinate instruirii personalului muncitor pe tema apărării secretului de stat şi a relaţiilor cu străinii, care vor fi trimise ulterior unităţilor socialiste subordonate.

Se va continua publicarea unor articole pe profil, în presa centrală şi locală, iar revista *Pentru Patrie* va fi folosită în mai mare măsură în scopul popularizării legislaţiei.

5. U.M. 0500, celelalte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate vor diversifica, perfecţiona şi îmbunătăţi calitatea acţiunilor de control, sprijin şi îndrumare pe profil, desfăşurate în unităţile socialiste. Prioritar vor fi avute în atenţie ministerele economice, organele de sinteză, centrele de calcul, unităţile de cercetare şi alte unităţi cu volum mare de informaţii şi date secrete, la care, anterior, s-au constatat încălcări ale legislaţiei.

Se va acţiona cu exigenţă sporită pentru aplicarea măsurilor legale, de sancţionare administrativă şi contravenţională, a persoanelor care săvîrşesc abateri de la prevederile legii. În scop preventiv, asemenea cazuri vor fi prelucrate în colectivele de oameni ai muncii.

6. U.M. 0500 şi celelalte unităţi de Securitate cu competenţe vor asigura un control informativ eficient în scopul prevenirii divulgării de date şi informaţii cu caracter secret de stat sau nedestinate publicităţii, prin mijloace de informare în masă.

Va fi perfecţionată conlucrarea dintre U.M. 0500 şi organele de contrainformaţii militare, în scopul îmbunătăţirii activităţii de prevenire a scurgerii de informaţii şi date secrete sau nedestinate publicităţii prin publicaţiile Ministerului de Interne.

Semestrial, se vor efectua analize comune, ale căror concluzii vor fi raportate conducerii Departamentului Securităţii Statului.

În trimestrul I/1989 se vor reanaliza şi actualiza unele prevederi ale Instrucţiunilor pentru organizarea şi perfecţionarea controlului privind prevenirea scurgerii de date şi informaţii secrete din Ministerul de Interne, precum şi a Listelor de clasificare a informaţiilor, datelor şi documentelor secrete de stat şi de serviciu în Ministerul de Interne.

Răspund: U.M. 0500, Direcţia a IV-a şi Serviciul Independent Secretariat-Juridic.

7. U.M. 0500, în conlucrare cu unităţile centrale şi Securitatea Municipiului Bucureşti, precum şi cu celelalte unităţi teritoriale va perfecţiona permanent măsurile specifice

pentru asigurarea respectării întocmai a prevederilor legale referitoare la participarea personalului român la acţiunile protocolare organizate de misiunile diplomatice, oficiile consulare şi celelalte reprezentanţe străine aflate în ţara noastră.

În vederea realizării unei evidenţe exacte şi permanent actualizate a participanţilor la acţiunile protocolare, *pînă la 31 martie 1989* U.M. 0500 şi Centrul de Informatică şi Documentare vor prezenta spre aprobare un proiect de ordin privind introducerea în prelucrare automată a acestei categorii de persoane.

VIII. Creşterea calităţii şi eficienţei activităţii organelor de contrainformaţii militare, sporirea fermităţii în apărarea forţelor armate şi prevenirea oricăror fapte de natură să afecteze capacitatea de luptă ori participarea la înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a patriei

1. Organele de contrainformaţii militare vor manifesta mai mare deschidere şi receptivitate faţă de realităţile operative, lărgind baza informativă a muncii, sporind mobilitatea în acţiuni şi îmbunătăţind nivelul de profesionalitate şi capacitatea preventivă generală.

Se vor asigura cuprinderea integrală şi soluţionarea competentă a problemelor din răspundere, creşterea aportului în informaţii cu valoare operativă, precum şi promovarea formelor de lucru calificate, prin care să se clarifice oportun şi complet cazurile în atenţie.

2. Direcţia a IV-a, în conlucrare cu Direcţia a III-a şi celelalte unităţi cu competenţe, va acţiona cu mai multă fermitate pentru îmbunătăţirea activităţii de contraspionaj militar asigurînd identificarea şi urmărirea informativă în modul cel mai calificat a cadrelor şi agenţilor de spionaj şi a legăturilor lor, precum şi clarificarea deplină a situaţiei tuturor elementelor suspecte.

Se vor lua măsuri pentru sporirea capacităţii de prevenire şi contracarare fermă a acţiunilor informative, ostile şi provocatoare ale ataşaţilor militari şi altor străini cu preocupări similare. Se va acorda atenţie deosebită cunoaşterii şi stăpînirii situaţiei operative în rîndul străinilor aflaţi la studii în instituţiile militare de învăţămînt, delegaţiilor militare străine, specialiştilor, comercianţilor, ziariştilor, vizitatorilor la rude şi altor străini, inclusiv celor aflaţi în stare de arest sau detenţie, fostelor cadre militare stabilite în străinătate, precum şi militarilor semnalaţi în relaţii neoficiale cu străini ori cu legături suspecte în exterior.

În cooperare cu unităţile de Securitate competente, se vor întreprinde măsuri care să asigure cunoaşterea şi protecţia contrainformativă a cadrelor militare aflate la post ori care efectuează deplasări în exterior.

În trimestrul I/1989 se vor analiza toate cazurile luate în lucru pentru suspiciuni de spionaj-trădare.

3. Se vor întări dispozitivele contrainformative de apărare a secretului de stat în scopul prevenirii, depistării şi închiderii căilor de scurgere a informaţiilor, atenţie specială acordîndu-se Marelui Stat-Major, direcţiilor centrale, comandamentelor de armată, de armă şi de mari unităţi.

Semestrial se va analiza eficienţa muncii în acest domeniu, iar concluziile vor fi raportate conducerii Departamentului Securităţii Statului.

4. În conformitate cu prevederile Programului-directivă aprobat de Comandantul Suprem, în conlucrare cu Direcţia a II-a şi celelalte unităţi cu competenţă, se va acţiona

pentru cunoaşterea şi stăpînirea situaţiei operative din unităţile de cercetare, producţie şi export cu produse speciale ale Ministerului Apărării Naţionale şi Ministerul de Interne, precum şi în rîndul efectivelor militare ce desfăşoară activităţi în economia naţională.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în aceste sectoare.

5. În cooperare cu Direcţia a III-a, Serviciul „D" şi alte unităţi de Securitate, se vor asigura contrainformativ aplicaţiile de comandament, exerciţiile de mobilizare, precum şi alte activităţi militare ce se vor desfăşura în ţară şi străinătate, urmărindu-se prioritar prevenirea scurgerii de informaţii şi dezinformarea serviciilor de spionaj.

6. Vor fi luate măsuri pentru întărirea dispozitivului contrainformativ şi creşterea eficienţei acestuia în asigurarea protecţiei personalului militar, cunoaşterea, prevenirea şi anihilarea influenţelor negative exercitate de propaganda şi acţiunile antiromâneşti naţionalist-iredentiste ale cercurilor reacţionare din străinătate şi elementelor ostile din interior, contracararea cu maximă operativitate a oricăror încercări de atragere a unor militari la activitate duşmănoasă.

Se va acţiona ferm pentru prevenirea actelor de trădare ce ar putea fi săvîrşite de unii militari prin refuzul înapoierii în ţară sau trecerea frauduloasă a frontierei, inclusiv prin deturnarea unor nave şi aeronave ori complicitate la astfel de fapte.

Pe baza concluziilor şi învăţămintelor desprinse din analiza evenimentelor de frontieră din anul 1988 se va îmbunătăţi substanţial activitatea contrainformativă de asigurare a misiunilor de pază şi apărare a frontierei de stat.

7. Se va acţiona pentru cunoaşterea şi înlăturarea fermă a cauzelor şi împrejurărilor generatoare de evenimente în unităţile militare, prevenirea oricăror fapte cu caracter terorist-diversionist împotriva obiectivelor date în competenţă sau a celor asigurate cu pază militară, acordîndu-se atenţie deosebită locurilor unde se depozitează şi manipulează armament, muniţie, explozivi, substanţe toxice ori radioactive.

8. Se va asigura cunoaşterea şi prevenirea oricăror fapte şi situaţii negative de natură să prejudicieze capacitatea de luptă a marilor unităţi şi unităţilor, îndeplinirea planurilor pregătirii de luptă şi politice, dotarea forţelor armate cu tehnică de luptă, viabilitatea pregătirii de mobilizare, starea moral-politică a efectivelor, ordinea şi disciplina militară.

9. În cooperare cu celelalte unităţi centrale şi teritoriale se va asigura îndeplinirea prevederilor Programului de măsuri privind munca de securitate în rîndul statelor-majore, subunităţilor de gărzi patriotice şi apărare civilă, precum şi al detaşamentelor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei.

În trimestrul IV/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în acest domeniu.

10. Se va acţiona ferm, în cooperare cu celelalte unităţi centrale şi teritoriale competente, pentru îndeplinirea măsurilor stabilite în vederea îmbunătăţirii activităţii informativ-operative şi de protecţie contrainformativă în rîndul cadrelor de rezervă ale Ministerului Apărării Naţionale şi Ministerului de Interne.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în acest domeniu.

11. În cooperare cu unităţile centrale şi teritoriale se va îmbunătăţi substanţial asigurarea contrainformativă a deţinuţilor, realizîndu-se prevenirea şi contracararea

eficientă a oricăror intenţii de punere la cale a unor activităţi duşmănoase, precum şi rezolvarea sarcinilor informativ-operative în cazurile de interes pentru securitatea statului.

IX. Dezvoltarea, diversificarea şi creşterea eficienţei activităţii de dezinformare, influenţă şi contrapropagandă

1. Serviciul „D" îşi va dezvolta frontul de lucru intensificînd munca cu reţeaua informativă proprie şi anticipînd, pe bază de informaţii, domenii şi probleme în care trebuie să se premeargă cu măsuri de dezinformare. Se vor valorifica în mai mare măsură informaţiile proprii şi cele obţinute de unităţile centrale şi teritoriale şi se va lua iniţiativa organizării de acţiuni de cooperare cu acestea pentru realizarea cu mai multă eficienţă a activităţilor de dezinformare, influenţă şi contrapropagandă.

2. Se vor întreprinde măsuri mai active de dezinformare şi demascare, în scopul prevenirii şi neutralizării activităţii serviciilor de spionaj străine, combaterii şi contracarării acţiunilor româneşti desfăşurate de cercuri naţionalist-iredentiste, grupări şi elemente duşmănoase ale emigraţiei române, organizaţii şi centre cultice ostile, de alte oficine şi elemente duşmănoase din exterior şi de emisari ai acestora, veniţi sub diferite acoperiri în ţara noastră.

Răspund: Serviciul „D", Direcţiile I şi a III-a, celelalte unităţi centrale şi speciale şi unităţile teritoriale.

3. Se va intensifica activitatea de influenţare pozitivă a unor personalităţi şi ziarişti străini în vederea prevenirii antrenării lor în manifestări potrivnice statului român şi determinării acestora să prezinte corect realităţile româneşti.

Răspund: Serviciul „D", direcţiile I, a III-a, U.M. 0544, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

4. Un obiectiv central al activităţii de profil îl va constitui promovarea intereselor economice ale ţării noastre în raporturile cu alte state şi sporirea contribuţiei, prin mijloace specifice, la încheierea şi derularea, în condiţii avantajoase, a unor afaceri cu parteneri străini.

În luna mai 1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul realizării sarcinilor pe această linie.

Răspund: Serviciul „D", Direcţia a II-a, U.M. 0650, U.M. 0544, U.M. 0195 şi unităţile teritoriale.

X. Sporirea eficienţei activităţii pe profil antiterorist, îmbunătăţirea capacităţii de cunoaştere, acţiune şi intervenţie, creşterea volumului şi a calităţii informaţiilor şi îmbunătăţirea procesului de exploatare a acestora

1. Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă, în cooperare cu Direcţia de Securitate şi Gardă, cu celelalte unităţi centrale şi teritoriale, va asigura controlul informativ riguros în obiectivele, locurile şi mediile unde s-ar putea iniţia acţiuni de atentat ce pun în pericol securitatea statului, luînd măsuri ferme de prevenire a oricăror acţiuni de această

natură. Misiunile de importanţă excepţională şi de protecţie antiteroristă apropiată vor fi organizate şi executate ireproşabil.

2. Aparatul de luptă antiteroristă va acţiona cu prioritate pentru sporirea eficienţei activităţii informativ-operative, prin dezvoltarea capacităţii de cunoaştere, creşterea volumului şi a calităţii informaţiilor, exploatarea cu operativitate a acestora, asigurînd măsuri temeinice de control şi contracarare a oricăror intenţii de a se organiza pe teritoriul R.S. România acţiuni terorist-diversioniste.

3. Se va acţiona, în continuare, pentru completarea şi dezvoltarea potenţialului informativ prin recrutări cu prioritate din rîndul străinilor cu posibilităţi de penetrare şi influenţă pe lîngă grupările extremist-teroriste care vizează obiective pe teritoriul ţării noastre.

Totodată, vor fi create dispozitive informative eficiente, în scopul cunoaşterii şi prevenirii acţiunilor cu caracter terorist-diversionist ce ar putea fi organizate de persoane ostile din interior, de foşti condamnaţi, elemente din rîndul naţionalist-iredentiştilor precum şi al emigraţiei reacţionare din străinătate.

Unităţile speciale îşi vor mări contribuţia în informaţii şi date referitoare la acţiuni terorist-diversioniste preconizate împotriva României, la organizaţii şi elemente care trebuie să intre în preocupările liniei de muncă.

În trimestrul IV/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul executării sarcinilor de la punctele 2 şi 3.

Răspund: U.S.L.A., U.M. 0544, U.M. 0195 şi celelalte unităţi de Securitate.

4. În obiectivele aviaţiei civile se vor exercita cu exigenţă, răspundere şi competenţă atribuţiile de asigurare contrainformativă şi prevenire, realizîndu-se controlul informativ deplin asupra persoanelor care desfăşoară activităţi legate de întreţinerea şi repararea aeronavelor, pregătirea şi executarea zborurilor, încheierea şi derularea contractelor, pentru a se preveni orice stări şi situaţii care ar putea afecta siguranţa zborurilor ori determina prejudicii. Vor fi intensificate activităţile specifice de cunoaştere şi prevenire în rîndul personalului navigant care execută misiuni în exterior.

În obiectivele aviaţiei utilitare şi sportive se va acţiona pentru cunoaşterea şi stăpînirea deplină a situaţiei operative şi asigurarea contrainformativă temeinică a personalului, prioritar a celui navigant, pentru prevenirea producerii de evenimente prin sustragerea aeronavelor ori nerespectarea instrucţiunilor de tehnică a securităţii de zbor.

Semestrial se va raporta Biroului executiv stadiul îndeplinirii acestor sarcini.

Răspund: U.S.L.A. şi unităţile teritoriale.

5. Vor fi întărite şi diversificate măsurile de asigurare a securităţii aeronavelor în zbor şi la escale, acordîndu-se maximă atenţie controlului specific al pasagerilor şi bagajelor care se îmbarcă în aeronavele româneşti, instruirii complexe a luptătorilor în vederea sporirii capacităţii de sesizare şi intervenţie, de obţinere de informaţii pe profil şi de soluţionare a tuturor situaţiilor ce apar pe timpul executării misiunilor.

Pînă la 30 aprilie 1989 se va încheia procesul de pregătire în comun a luptătorilor şi echipajelor TAROM, îmbunătăţindu-se conţinutul activităţilor de prevenire şi intervenţie.

6. Se va asigura creşterea continuă a gradului de siguranţă al măsurilor de pază, apărare, protecţie şi intervenţie antiteroristă, de control antiterorist şi antideturnare, efectuîndu-se instruirea temeinică a efectivelor în raport cu cerinţele situaţiei operative, realizîndu-se dispozitive ferme, impenetrabile la orice încercări terorist-diversioniste.

Pînă la 30 martie 1989 vor fi instituite noi sisteme de intervenţie de maximă eficacitate pentru a contracara orice încercare de penetrare în forţă pe aeroporturile din ţară.

7. U.S.L.A. şi unităţile teritoriale în cooperare cu Direcţia a II-a vor asigura sporirea eficienţei măsurilor antiteroriste în punctele de frontieră, vămile interioare, precum şi asupra mijloacelor de transport feroviare, auto şi navale în trafic internaţional.

8. Pe baza concluziilor desprinse din modul de operare a grupărilor teroriste, a particularităţilor situaţiei operative din zona de responsabilitate a Securităţilor judeţene, vor fi întreprinse măsuri pentru perfecţionarea pregătirii şi instruirii efectivelor destinate intervenţiei antiteroriste. În acest scop, activităţilor de pregătire – la care participă şi efectivele Trupelor de Securitate ce execută astfel de misiuni – li se va imprima un mai pronunţat caracter practic pentru consolidarea deprinderilor, creşterea rapidităţii şi a preciziei în acţiune, pe baza concepţiei unitare de intervenţie antiteroristă.

Răspund: U.S.L.A., Unitatea Specială „F", Comandamentul Trupelor de Securitate şi unităţile teritoriale.

9. Vor fi perfecţionate mijloacele de intervenţie pirotehnică potrivit cerinţelor situaţiei operative şi se va realiza instruirea temeinică a cadrelor de specialitate din toate unităţile în vederea sporirii capacităţii de neutralizare a dispozitivelor explozive folosite în acte terorist-diversioniste.

XI. Perfecţionarea activităţii de cercetare penală, sporirea aportului acesteia la rezolvarea sarcinilor operative de securitate

1. Se va acţiona susţinut pentru exercitarea mai fermă şi cu mai mare competenţă a rolului activ al organelor de cercetare penală ale Securităţii prin stabilirea şi clarificarea întregii activităţi infracţionale şi se va manifesta exigenţă şi operativitate sporite în soluţionarea cauzelor penale, cu accent pe îmbunătăţirea pe fond a calităţii anchetelor, asigurîndu-se înfăptuirea neabătută a principiului legalităţii socialiste.

În cadrul cercetărilor se va asigura stabilirea cauzelor şi condiţiilor care au determinat, înlesnit sau favorizat săvîrşirea faptelor infracţionale şi a altor acte antisociale, pentru tragerea la răspundere, conform legii, a vinovaţilor.

2. Direcţia a IV-a împreună cu Unitatea Specială „S", cu celelalte unităţi de Securitate, va efectua cercetări aprofundate pentru clarificarea tuturor cazurilor privind autorii identificaţi de înscrisuri cu conţinut necorespunzător.

Semestrial, concluziile rezultate şi măsurile de finalizare întreprinse în cazuri vor fi raportate conducerii Departamentului Securităţii Statului.

3. Se va conlucra permanent cu Direcţia a II-a, U.M. 0650, cu celelalte unităţi cu competenţe, efectuîndu-se verificări şi cercetări temeinice în cazurile vizînd crearea de prejudicii economiei naţionale, acţionîndu-se cu fermitate pentru stabilirea persoanelor vinovate, tragerea lor la răspundere şi recuperarea pagubelor.

4. Împreună cu U.M. 0500 se va acţiona pentru asigurarea aplicării corecte a reglementărilor legale referitoare la constatarea şi sancţionarea faptelor contravenţionale în legătură cu apărarea secretului de stat.

5. Vor fi întreprinse măsuri hotărîte pentru îmbunătăţirea calităţii cadrelor ce desfăşoară activitate de cercetare penală, sporirea gradului lor de profesionalitate, cunoaşterea

temeinică a legislaţiei, a problematicii operative generale şi a celei privind infracţiunile date în competenţă. În mod special, vor fi aduse perfecţionări continue tacticii şi metodicii de cercetare, asigurîndu-se o cît mai judicioasă îmbinare a procedeelor criminalistice cu cele informativ-operative.

Răspunde: Direcţia a IV-a şi Serviciul Independent Cadre şi Învăţămînt.

6. *Semestrial* Direcţia a VI-a va raporta conducerii Departamentului Securităţii Statului concluziile rezultate din analiza legalităţii, temeiniciei, oportunităţii şi eficienţei acţiunilor şi măsurilor preventive de securitate, precum şi măsurile stabilite pentru îmbunătăţirea acestei activităţi.

XII. Îmbunătăţirea activităţii Comandamentului Trupelor de Securitate, a cooperării cu unităţile centrale şi teritoriale în vederea executării în cele mai bune condiţii a misiunilor încredinţate

1. Se vor întreprinde măsuri ferme pentru întărirea actului de comandă la toate eşaloanele, creşterea capacităţii de acţiune şi intervenţie a unităţilor şi marilor unităţi, perfecţionarea formelor şi procedeelor de organizare şi executare a misiunilor ce revin Trupelor de Securitate, prin folosirea mai eficientă a forţelor, conlucrarea activă şi *multilaterală cu unităţile centrale şi teritoriale ale Departamentului Securităţii Statului şi Ministerului de Interne.*

Pe plan prioritar se vor situa pregătirea şi executarea ireproşabilă, în condiţii de deplină siguranţă, a misiunilor pe linie de securitate şi gardă. *În trimestrul II/1989* se va raporta stadiul executării măsurilor ordonate în acest domeniu în urma inspecţiei efectuate la Unitatea 1 Securitate Bucureşti.

Pînă la 28 februarie 1989 se vor elabora planurile exerciţiilor şi aplicaţiilor tactice specifice intervenţiei antiteroriste, ce vor fi executate în cursul anului în cooperare cu Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă, Unitatea Specială „F", cu alte unităţi centrale sau teritoriale.

2. Cu sprijinul direcţiilor de contrainformaţii în sectoarele economice şi de contrainformaţii militare se vor reactualiza sistemele de pază şi apărare a obiectivelor de importanţă deosebită şi se va acţiona permanent, cu fermitate, pentru respectarea cu stricteţe de către beneficiarii de pază militară a clauzelor contractuale.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul realizării acestor sarcini.

3. Se va acţiona pentru îmbunătăţirea modului de efectuare a controalelor şi inspecţiilor în unităţile Trupelor de Securitate, conform noilor cerinţe.

Pînă la sfîrşitul trimestrului III/1989 Comandamentul Trupelor de Securitate va supune aprobării Biroului Executiv „Instrucţiunea privind organizarea inspecţiilor şi controalelor generale în Trupele de Securitate şi criteriile de acordare a distincţiilor de unităţi (subunităţi) şi militari de frunte".

4. Va fi îmbunătăţit procesul de pregătire politico-ideologică, de specialitate militară a tuturor efectivelor din Trupele de Securitate prin mai buna integrare a acestuia cu sarcinile şi misiunile specifice.

Se va intensifica şi diversifica permanent cooperarea cu unităţile teritoriale pentru cunoaşterea temeinică a elementelor specifice de situaţie operativă în raport cu care să se asigure capacitatea de luptă şi intervenţie.

Se va acţiona susţinut pentru realizarea unei noi calităţi în domeniul pregătirii cadrelor din Trupe, îndeosebi a celor cu atribuţii în instruirea efectivelor.

Comandamentul Trupelor de Securitate, cu sprijinul Serviciului Independent de Cadre, Învăţământ, Organizare-Mobilizare, va revedea şi îmbunătăţi Programul pregătirii de luptă şi politice al Trupelor, asigurînd sporirea calităţii activităţilor de instruire şi o mai bună adaptare a acestuia la specificul misiunilor aparatului de securitate.

Pentru îmbunătăţirea pregătirii antiteroriste a Trupelor, *în trimestrul I/1989* va fi elaborat „Manualul de metodică pentru instrucţia tactică antiteroristă".

5. Se vor executa periodic exerciţii practice cu cadrele active şi rezerviştii aflaţi în lucrările de mobilizare, în vederea punerii în aplicare a ordinului de mobilizare şi a dispoziţiunii privind ridicarea în trepte a capacităţii de luptă a Trupelor de Securitate.

În trimestrul I/1989, cu sprijinul Serviciului Independent Cadre, Învăţământ, Organizare-Mobilizare, se va analiza activitatea pe linie de mobilizare la nivelul Comandamentului Trupelor de Securitate, al unităţilor şi al marilor unităţi. Concluziile rezultate vor fi raportate conducerii Departamentului Securităţii Statului.

6. Cu sprijinul Direcţiei a IV-a şi al unităţilor teritoriale se va acţiona pentru îmbunătăţirea activităţii de selecţionare a tinerilor ce urmează a fi încorporaţi în Trupele de Securitate, în conformitate cu noile criterii stabilite.

7. Se vor întreprinde măsuri diversificate la toate nivelurile pentru întărirea cunoaşterii şi controlului cadrelor şi militarilor în termen pe timpul executării misiunilor, a ordinii şi disciplinei militare şi prevenirea evenimentelor şi abaterilor de orice natură.

Trimestrial, în comenzile unităţilor (subunităţilor), împreună cu organele de partid, iar *semestrial*, în Consiliul militar al Comandamentului Trupelor de Securitate, se vor analiza starea şi practica disciplinară şi vor fi adoptate măsuri pentru continua îmbunătăţire a acestora.

8. Consiliul Politic, organele şi organizaţiile de partid vor acţiona mai ferm pentru îmbunătăţirea stilului şi metodelor de muncă ale cadrelor de conducere, perfecţionarea activităţii organizatorice şi politico-educative, creşterea rolului şi contribuţiei lor la rezolvarea sarcinilor ce revin unităţilor şi marilor unităţi.

9. Comandanţii, organele de partid şi de servicii din unităţile Trupelor de Securitate vor acţiona susţinut pentru îndeplinirea sarcinilor de autogospodărire şi autoaprovizionare, realizarea indicatorilor planului gospodăriei agrozootehnice, în vederea asigurării totalităţii produselor alimentare pentru consum. Totodată, se vor întări ordinea şi disciplina în gestionarea şi folosirea mijloacelor din dotare şi se va milita ferm pentru realizarea de economii şi prevenirea producerii de pagube materiale.

Trimestrial la nivelul unităţilor şi marilor unităţi şi *anual*, în Consiliul militar al Comandamentului Trupelor de Securitate, se va analiza eficienţa acestei activităţi.

XIII. Folosirea intensivă, complexă şi cu eficienţă sporită a tuturor mijloacelor şi metodelor muncii informativ-operative, pentru prevenirea, descoperirea şi combaterea infracţiunilor sau a altor fapte de natură să afecteze securitatea statului

Se va acţiona ferm pentru creşterea volumului şi calităţii informaţiilor, pentru deplina cunoaştere şi stăpînirea temeinică a situaţiei operative pe toate liniile de muncă.

Activitatea de culegere a informaţiilor va fi intensificată prioritar pe direcţiile principale de prevenire şi contracarare a oricăror acţiuni duşmănoase. O atenţie deosebită se va acorda dezvoltării posibilităţilor de informare pentru anihilarea acţiunilor ostile puse la cale din exterior.

1. *Cu privire la crearea şi folosirea reţelei informative:*

Toate unităţile centrale şi teritoriale, inclusiv cele speciale, vor situa în centrul activităţii dezvoltarea continuă a volumului şi calităţii potenţialului informativ, asigurîndu-se permanent acoperirea integrală a necesităţilor de cunoaştere, a sarcinilor de supraveghere, verificare şi urmărire informativă cu surse de valoare şi temeinic verificate.

Şefii de pe toate treptele ierarhice vor asigura aplicarea riguroasă şi respectarea întocmai a regulamentelor privind crearea şi folosirea reţelei informative, acţionînd susţinut pentru creşterea nivelului calitativ al muncii cu reţeaua.

În trimestrul II/1989 Consiliul de Conducere va analiza cu şefii unităţilor centrale şi teritoriale concluziile controlului privind activitatea cu reţeaua informativă şi măsurile pentru îmbunătăţirea substanţială a muncii în acest domeniu.

2. *Cu privire la folosirea mijloacelor tehnic-operative:*

a) *Unităţile şi compartimentele informative* vor asigura folosirea integrală şi eficientă a tuturor capacităţilor T.C. din dotare, sporind numărul de lucrări complexe şi exploatînd intensiv mijloacele speciale în cadrul unor măsuri combinative, ofensive.

b) *Unitatea specială „T"* va manifesta preocupare sporită pentru asigurarea deplinei funcţionări a mijloacelor T.C., folosirea lor eficientă, sporirea volumului de informaţii şi transmiterea acestora cu operativitate unităţilor competente.

În trimestrul IV/1989 se vor raporta Biroului Executiv măsurile întreprinse pentru folosirea cu eficienţă sporită a dotărilor tehnico-operative şi creşterea aportului acestora la realizarea sarcinilor de cunoaştere şi prevenire.

Totodată, pe baza mai bunei cunoaşteri a nevoilor muncii, va fi intensificată activitatea de asigurare şi modernizare a dotării tehnico-operative. Împreună cu Unitatea specială „P" se va acţiona mai susţinut pentru realizarea de noi mijloace tehnico-operative, diversificate şi creşterea fiabilităţii acestora.

c) *Unitatea Specială „S"* îşi va spori substanţial aportul în obţinerea de informaţii şi va acţiona susţinut pentru îmbunătăţirea activităţii de depistare a sistemelor de legătură clandestină. Se va diversifica exploatarea informaţiilor rezultate din activitatea pe profil, asigurîndu-se acoperirea obiectivelor şi sarcinilor de cunoaştere şi prevenire pe toate domeniile şi problemele din competenţa aparatului de securitate.

În conlucrare cu unităţile informativ-operative sau independent, vor fi realizate, pe baza unei tematici anuale, studii de fenomene şi pe probleme operative rezultate din activitatea specifică, în scopul valorificării concluziilor în prevenirea şi contracararea activităţilor ostile.

Împreună cu celelalte unităţi de Securitate, se va îmbunătăţi complexul de măsuri prin care se asigură prevenirea difuzării de înscrisuri anonime, precum şi a altor materiale cu conţinut necorespunzător şi identificarea operativă a autorilor.

Trimestrial se va raporta Biroului Executiv stadiul clarificării cazurilor de difuzări cu autori neidentificaţi.

Pînă la 30 martie 1989 se va completa baza de lucru „S" pentru toate categoriile de elemente ce interesează acest profil de muncă.

În semestrul I/1989 se va definitiva sistemul de identificare automată a destinatarilor coletelor speciale pe spaţiile occidentale.

d) *Unitatea Specială „R"* îşi va integra mai temeinic activitatea în ansamblul problematicii informativ-operative şi va asigura calitatea ireproşabilă a sistemelor de legături speciale date în competenţă. O atenţie deosebită se va acorda executării în cele mai bune condiţii a activităţilor specifice în cadrul misiunilor de importanţă excepţională.

Se va acţiona mai susţinut şi calificat pentru asigurarea secretului convorbirilor prin sistemele de transmisiuni.

Se va realiza creşterea eficienţei activităţii de contrainformaţii radio, îmbunătăţindu-se substanţial depistarea transmisiunilor radio clandestine şi prevenirea scurgerii de informaţii secrete prin intermediul traficului radio. În acest scop, vor fi angrenaţi în activităţile de contrainformaţii radio şi ofiţerii radiotelegrafişti-cifratori de la unităţile teritoriale.

Unitatea Specială „R" va asigura executarea ireproşabilă a tuturor sarcinilor specifice la obiectivul special Casa Republicii.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul executării sarcinilor sus-menţionate.

3. *În activitatea de filaj şi investigaţii* se va acţiona cu consecvenţă şi fermitate pentru îmbunătăţirea calităţii lucrărilor, a nivelului orientării operative, a gradului de capacitare şi angajare a aparatului, pentru întărirea ordinii şi disciplinei.

Unitatea Specială „F" şi compartimentele teritoriale de profil vor asigura prevenirea desconspirărilor şi a pierderilor de momente operative. Un accent deosebit se va pune pe creşterea gradului de documentare şi probare a activităţii urmăriţilor.

Se va îmbunătăţi conlucrarea cu unităţile informative în toate fazele de organizare şi execuţie a lucrărilor de filaj, în scopul folosirii cu randament sporit a forţelor şi mijloacelor pentru dezvoltarea capacităţii de executare a misiunilor.

Vor fi continuate măsurile de creştere a calităţii investigaţiilor şi a operativităţii în executarea acestora, asigurîndu-se sporirea contribuţiei specifice la cunoaşterea şi stăpînirea situaţiei operative de securitate.

În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv modul în care s-a acţionat pentru îndeplinirea obiectivelor mai sus stabilite, precum şi a măsurilor expres ordonate în urma inspecţiei efectuate în anul 1988.

4. *Centrul de Informatică şi Documentare* va acţiona pentru punerea de acord a evidenţelor cu realităţile operative, asigurînd deplina funcţionalitate a sistemelor informatice şi creşterea contribuţiei acestora la furnizarea informaţiilor necesare cunoaşterii şi stăpînirii situaţiei operative.

Se vor asigura creşterea calităţii informaţiilor înmagazinate, corelarea acestora cu datele din arhivele de Securitate şi din evidenţa populaţiei şi punerea lor în exploatare prin teleprelucrare şi lucrări statistice pe categorii de persoane şi esenţe.

Se va acţiona în continuare pentru creşterea calităţii întregii activităţi de informare, analiză şi sinteză, diversificarea şi îmbogăţirea conţinutului documentelor de informare.

Periodic, premergător analizelor la nivelul conducerii Departamentului Securităţii Statului şi la cererea unităţilor în drept, se vor întocmi documentare, lucrări de analiză şi sinteză privind dinamica bazei de lucru şi concluziile ce se desprind referitor la problemele şi fenomenele operative de securitate.

Se vor întări măsurile de protecţie şi secretizare a datelor, în scopul prevenirii scurgerii de informaţii şi producerii altor evenimente negative.

Se va asigura îmbunătăţirea substanţială a activităţii editoriale în strînsă concordanţă cu nevoile de pregătire a cadrelor. *Pînă la 30 iunie 1989* se va supune aprobării Biroului Executiv proiectul planului editorial pe anul 1990.

XIV. Activitatea de cercetare ştiinţifică şi de asigurare a mijloacelor tehnico-operative şi de transmisiuni necesare muncii de securitate

1. Activitatea de cercetare ştiinţifică va fi mai bine integrată cerinţelor perfecţionării continue a muncii de securitate, asigurîndu-se investigarea permanentă a problematicii operative, examinarea sistematică a datelor şi informaţiilor obţinute şi întreprinderea măsurilor necesare pentru îmbunătăţirea mijloacelor şi metodelor specifice de acţiune.

În trimestrul IV/1989 Comisia centrală pentru activitatea de cercetare ştiinţifică va raporta stadiul îndeplinirii planului de cercetare ştiinţifică, de invenţii şi inovaţii.

2. *Unitatea Specială „P"* va perfecţiona şi diversifica, în continuare, mijloacele şi sistemele de tehnică operativă prin cercetarea, proiectarea şi producţia de aparate, dispozitive şi echipamente complexe capabile să asigure o mai bună conspirativitate, caracteristici tehnice superioare, fiabilitate sporită, în vederea executării la nivel superior a lucrărilor specifice unităţilor informativ-operative.

Se va acţiona cu fermitate în vederea reducerii cheltuielilor materiale şi a consumurilor energetice, utilizării cu preponderenţă a componentelor electronice şi a materialelor din economia naţională, precum şi pentru mobilizarea întregului efectiv al unităţii la activitatea de cercetare pe profil.

XV. Îmbunătăţirea activităţii altor unităţi

1. *Serviciul Independent Secretariat-Juridic* va acţiona pentru sporirea calităţii muncii specifice, creşterea operativităţii în transmiterea şi urmărirea executării ordinelor şi dispoziţiilor conducerii departamentului.

Se va îmbunătăţi conţinutul activităţii de elaborare şi avizare a actelor normative şi de profil juridic şi se va diversifica valorificarea operativ-documentară a evidenţelor reglementărilor în vigoare.

Se va asigura respectarea întocmai a hotărîrilor de partid şi a prevederilor legii în soluţionarea propunerilor, cererilor, sesizărilor şi reclamaţiilor oamenilor muncii, precum şi activitatea de protocol şi de relaţii cu străinii.

2. *Serviciul „C"* va îmbunătăţi în continuare activitatea de colectare, transport şi distribuire a corespondenţei secrete, asigurînd desfăşurarea acesteia în deplină siguranţă şi cu operativitate sporită, întărirea stării şi practicii disciplinare, prevenirea oricăror evenimente negative în îndeplinirea misiunilor.

3. *Unitatea Specială de Aviaţie* va acţiona pentru asigurarea capacităţii de luptă, instruirea temeinică a efectivului, cunoaşterea şi exploatarea eficientă, în deplină securitate, a tehnicii din dotare, prevenirea oricăror premise sau evenimente de zbor, întărirea continuă a ordinii şi disciplinei.

XVI. Îmbunătăţirea activităţii de selecţionare, încadrare, cunoaştere, pregătire şi promovare a cadrelor

Acţionîndu-se neabătut în baza indicaţiilor şi orientărilor tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, Comandantul nostru Suprem, a sarcinilor izvorîte din documentele Congresului al XIII-lea al PCR, din celelalte hotărîri de partid şi legile ţării, se va asigura ca munca de selecţionare, încadrare, cunoaştere, pregătire şi promovare a cadrelor să ducă la îmbunătăţirea continuă a calităţii şi compoziţiei efectivelor, la întărirea capacităţii de acţiune a aparatului de securitate.

1. Se va acţiona mai susţinut pentru încadrarea funcţiilor vacante, potrivit hotărîrilor de partid în vigoare, prioritar cu activişti de partid şi de stat şi cu specialişti din producţie avînd studii superioare.

În trimestrul III/1989 după repartizarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor militare de învăţămînt, se vor prezenta propuneri de încadrare şi pregătire a unor asemenea cadre, în funcţie de nevoi.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţămînt şi şefii de unităţi.

2. Se va asigura, în continuare, îmbunătăţirea calităţii cadrelor ce deţin funcţii de conducere.

Pînă la 30 iunie 1989 vor fi încadrate toate funcţiile vacante din nomenclatura conducerii Departamentului Securităţii Statului.

Se va asigura creşterea calităţii actului de comandă la diferite eşaloane din Trupele de Securitate, urmînd ca pe baza analizei ce se va face în *trimestrul IV/1989* să se prezinte concluzii şi propuneri conducerii departamentului.

La nivelul tuturor unităţilor se vor asigura completarea, împrospătarea şi pregătirea corespunzătoare a rezervei de cadre, compoziţia şi calitatea acesteia urmînd a fi analizate pînă la sfîrşitul *trimestrului II/1989*.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţămînt, Comandamentul Trupelor de Securitate şi şefii de unităţi.

3. Toate unităţile vor asigura îmbunătăţirea radicală a activităţii de selecţionare a candidaţilor pentru concursul de admitere în instituţiile militare de învăţămînt, punîndu-se accent pe nivelul de pregătire generală, pe aptitudinile necesare muncii, iar pentru candidaţii la Şcoala militară de ofiţeri activi şi pe perspectiva continuării studiilor prin învăţămîntul superior.

În luna august 1989 Biroul Executiv va analiza activitatea desfăşurată în acest domeniu şi rezultatele obţinute.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţămînt şi şefii de unităţi.

4. Şefii unităţilor centrale vor asigura implicarea tuturor cadrelor de conducere în organizarea, realizarea şi îmbunătăţirea conţinutului întregii activităţi de perfecţionare a pregătirii profesionale a efectivelor.

Convocările de instruire la nivel central, la care participă şi cadre de conducere de la Securităţile judeţene, se vor realiza *pînă cel tîrziu la data de 15 octombrie 1989*.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţămînt şi şefii de unităţi.

5. Şefii unităţilor centrale şi teritoriale vor asigura respectarea cu stricteţe a planificării întocmite privind participarea subordonaţilor la cursurile de reciclare.

În anul 1989 se va încheia acţiunea de reciclare, pentru actualul cincinal, a şefilor de servicii (compartimente) din aparatul central şi teritorial.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţământ, şefii unităţilor de Securitate, Şcoala Militară Grădiştea şi centrele de perfecţionare.

6. Unităţile centrale îşi vor intensifica acţiunile de îndrumare şi control pe linia învăţământului profesional, la compartimentele de profil din teritoriu şi vor acorda un sprijin sporit Şcolii Militare de Ofiţeri Activi, Şcolii Militare Grădiştea şi celorlalte centre de perfecţionare ale departamentului, pentru creşterea calităţii pregătirii de specialitate – securitate.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţământ şi şefii de unităţi.

7. Toate unităţile de Securitate vor acţiona susţinut pentru creşterea numărului cadrelor cu studii superioare. *În termen de 15 zile* se vor întocmi planuri de măsuri cu responsabilităţi precise, pentru îmbunătăţirea selecţionării şi pregătirii cadrelor care vor participa la concursul de admitere în învăţământul superior.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţământ şi şefii de unităţi.

8. Se va asigura ca toate aplicaţiile tactice de specialitate ale Securităţilor judeţene să fie organizate şi să se desfăşoare în deplină concordanţă cu cerinţele situaţiei operative şi sub îndrumarea nemijlocită a membrilor Consiliului de Conducere al departamentului care le coordonează activitatea.

Răspund: Serviciul Independent Cadre şi Învăţământ şi şefii unităţilor teritoriale.

XVII. Creşterea rolului muncii de partid, al activităţii politico-educative, în vederea dezvoltării conştiinţei revoluţionare a efectivelor, al educării lor în spiritul patriotismului, al angajării, fermităţii şi răspunderii în muncă, al devotamentului neţărmurit faţă de cauza apărării patriei, a securităţii statului

1. Şefii profesionali, cu sprijinul efectiv şi permanent al Consiliului Politic, al organelor şi organizaţiilor de partid, vor asigura aprofundarea şi însuşirea temeinică de către întregul personal a tezelor, ideilor şi orientărilor cuprinse în magistrala Expunere a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU la înaltul forum al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare din noiembrie 1988, punându-se accent pe desprinderea concluziilor şi învăţămintelor necesare îndeplinirii în mai bune condiţii a sarcinilor şi misiunilor ce revin organelor securităţii statului.

2. Se va acorda o atenţie sporită creşterii valenţelor educative ale activităţii de cultivare a patriotismului revoluţionar, a dragostei şi devotamentului neţărmurit faţă de patrie, partid şi popor, de Comandantul Suprem, a spiritului de răspundere al întregului efectiv al Departamentului Securităţii Statului pentru sporirea contribuţiei la apărarea valorilor fundamentale ale societăţii noastre socialiste.

Se va acţiona mai susţinut pentru educarea şi formarea cadrelor pentru muncă şi dezvoltarea hotărîrii de a executa misiunile încredinţate acolo unde este nevoie, cu realizarea pe deplin a semnificaţiei răspunderilor, combătîndu-se intransigent orice încercare de sustragere din faţa greutăţilor.

3. Activitatea politico-organizatorică va fi orientată, cu prioritate, în direcţia creşterii rolului organelor şi organizaţiilor de partid în viaţa unităţilor, perfecţionării continue a stilului şi metodelor de muncă în vederea implicării tot mai active a acestora în soluţionarea problemelor complexe ale muncii profesionale şi realizarea exemplară a sarcinilor rezultate din hotărîrile de partid şi de stat, din ordinele conducerii Departamentului Securităţii Statului, din prezentul program şi planurile de măsuri elaborate pe diferite linii de muncă.

4. În cadrul învăţămîntului politico-ideologic, în procesul pregătirii de specialitate şi militare, în programele cursurilor de perfecţionare şi reciclare a cadrelor, precum şi cu prilejul dezbaterii documentelor de partid şi de stat nou apărute se vor aborda cerinţele şi sarcinile referitoare la întărirea spiritului de vigilenţă revoluţionară, de apărare a secretului de stat, precum şi pentru realizarea în toate unităţile şi colectivele de muncă a unui climat de ordine şi disciplină exemplare, creşterea fermităţii în prevenirea şi combaterea oricăror încălcări ale legilor ţării, regulamentelor militare, ordinelor şi instrucţiunilor de muncă. De asemenea, se vor întreprinde măsuri în direcţia creşterii rolului preventiv-educativ al consiliilor de onoare.

Semestrial în Consiliul de Conducere şi *trimestrial* în Biroul Executiv se va analiza starea disciplinară în aparatul de securitate.

Răspund: Consiliul Politic şi Serviciul Independent Cadre şi Învăţămînt.

5. Consiliul Politic al Departamentului Securităţii Statului, toate organele şi organizaţiile de partid şi ale Uniunii Tineretului Comunist îşi vor spori preocupările pentru folosirea judicioasă, întreţinerea şi păstrarea în bune condiţiuni a mijloacelor tehnice şi celorlalte bunuri din dotare, respectarea strictă a normelor de consum aprobate cît şi în scopul economisirii energiei şi carburanţilor. De asemenea, o şi mai mare atenţie se va acorda bunei desfăşurări a activităţilor în gospodăriile agrozootehnice, realizării şi depăşirii producţiilor planificate. Organizaţiile Uniunii Tineretului Comunist, cu sprijinul organelor şi organizaţiilor de partid, vor acorda o atenţie deosebită realizării obiectivelor şi sarcinilor înscrise în planul de muncă patriotică.

6. Cele două mari evenimente politice ale anului 1989 – a 45-a aniversare a victoriei revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi cel de-al XIV-lea congres al partidului – vor constitui, pentru toţi comandanţii, organele şi organizaţiile de partid şi ale UTC, importante etape de largă mobilizare a întregului efectiv pentru a le întîmpina cu realizări de prestigiu în toate domeniile de activitate.

53

[noiembrie 1989]

Către şeful Securităţii judeţului*

În vederea cunoaşterii, prevenirii şi contractării ferme a oricăror fapte sau evenimente de natură să afecteze interesele securităţii statului pe raza de competenţă, în raport cu evoluţia situaţiei operative[658], veţi întreprinde următoarele măsuri:

1. Va fi mobilizat exemplar întregul efectiv din subordine pentru îndeplinirea ireproşabilă a misiunilor specifice, realizîndu-se o strînsă cooperare cu organele de Miliţie, Trupele de Securitate şi de pompieri şi o conlucrare permanentă cu conducerile unităţilor socialiste, cu organismele democraţiei muncitoreşti revoluţionare.

2. În scopul asigurării unui climat desăvîrşit de securitate şi ordine se vor lua toate măsurile pentru prevenirea difuzării de înscrisuri cu conţinut necorespunzător, cunoaşterea stărilor de spirit şi preîntîmpinarea oricăror evoluţii negative, depistarea şi anihilarea elementelor care incită la acţiuni şi manifestări turbulente, ostile sau lansează ori colportează zvonuri cu conţinut tendenţios.

În acest sens, veţi lua imediat legătura cu conducerea Miliţiei judeţului – care a primit ordin să constituie grupe formate din cadre de Miliţie, luptători din Gărzile Patriotice, membri ai detaşamentelor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei şi, după caz, reprezentanţi ai muncitorilor desemnaţi de către comitetele sindicale, care vor executa acţiuni de patrulare, îndeosebi în locurile aglomerate, acţionînd în permanenţă timp de 24 de ore şi veţi acorda sprijin în selecţionarea şi instruirea acestora. Atenţie deosebită se va da stabilirii sarcinilor pe profil ce revin grupelor mixte de ordine menţionate şi a modului cum să acţioneze acestea pentru prevenirea difuzării de înscrisuri, prinderea în flagrant a autorilor, depistarea şi neutralizarea elementelor care se dedau în public la manifestări ostile şi instigatoare, sesizarea cetăţenilor străini şi altor persoane cu comportament suspect, precum şi a oricăror situaţii ce interesează securitatea statului. Se va insista asupra obligaţiei de a informa imediat organele de Securitate, pentru a fi luate măsurile ce se impun, potrivit competenţelor.

---

* Fără cotă. Mulţumim domnului Petre Mihai Băcanu, care ne-a pus la dispoziţie acest document, o dată cu permisiunea de a-l publica.

658. Măsurile descrise în acest document s-au luat cu ocazia desfăşurării lucrărilor Congresului al XIV-lea al PCR.

3. În unităţile economice şi în toate celelalte instituţii şi organizaţii socialiste, concomitent cu intensificarea activităţii de cunoaştere prin mijloacele muncii informativ-operative, se vor realiza în permanenţă, ziua şi noaptea, pe baza unor grafice special întocmite, controale asupra modului cum se aplică şi se respectă legislaţia privind apărarea secretului de stat şi normele legale referitoare la securitatea obiectivelor. Împreună cu organele de Miliţie, Trupele de Securitate şi de pompieri se va acţiona prin măsuri specifice pentru respectarea întocmai a prevederilor Decretului nr. 400/1981 şi ale Decretului nr. 477/1983 privind măsurile pentru paza obiectivelor, în vederea prevenirii oricăror fapte şi evenimente care pot aduce prejudicii economiei naţionale.

O atenţie prioritară se va acorda obiectivelor de importanţă deosebită, celor cu grad sporit de vulnerabilitate, transporturilor feroviare, precum şi locurilor de păstrare a armamentului, muniţiei, substanţelor explozive, toxice şi radioactive, staţiilor de radioamplificare etc. În obiectivele cele mai importante se va asigura permanenţa cu ofiţeri, care vor acţiona operativ pentru prevenirea oricărei situaţii de interes pentru securitatea statului.

În organizarea activităţilor specifice în obiectivele economice şi în celelalte instituţii, se va avea în vedere faptul că organele de partid şi de stat locale au primit între altele şi următoarele indicaţii:

- să se asigure o ordine desăvîrşită în organizarea activităţilor desfăşurate şi respectarea întocmai a prevederilor legale referitoare la apărarea secretului de stat;
- să se respecte strict programul de activitate al unităţilor socialiste, ordinea interioară şi să se asigure securitatea şi paza corespunzătoare a acestora;
- serviciul de permanenţă să fie efectuat de către grupe special constituite şi temeinic instruite;
- să se organizeze controale, mai ales pe timp de noapte, de către colective constituite din activişti de partid, de stat şi ai organizaţiilor de masă.

4. Veţi acorda o atenţie cu totul specială stăpînirii situaţiei operative de securitate din întreprinderile şi atelierele tipografice. Se va exercita un permanent şi eficient control de securitate, prin măsuri specifice, asupra activităţilor desfăşurate, asigurîndu-se prezenţa ofiţerilor în aceste obiective şi realizarea unei conlucrări strînse cu factorii de conducere.

Se va urmări cu toată exigenţa, în toate instituţiile şi întreprinderile, modul în care se respectă normele ce reglementează regimul maşinilor şi aparatelor de multiplicat, precum şi indicaţia ca, în afara programului de lucru, acestea – ca şi încăperile unde se află – să fie sigilate.

5. La căminele studenţeşti, în internate şi căminele de nefamilişti – în cooperare cu conducerile institutelor de învăţămînt, ale întreprinderilor, comitetele sindicale şi organele de Miliţie – se vor lua măsuri pentru asigurarea unei ordini desăvîrşite. Veţi urmări să nu se permită cazarea altor persoane (cetăţeni români sau străini) şi veţi asigura prevenirea oricăror încercări ca în aceste locuri să se iniţieze sau să se desfăşoare acţiuni de natură a afecta securitatea statului şi climatul de ordine şi siguranţă civică.

6. Veţi asigura cunoaşterea activităţii tuturor străinilor prezenţi pe raza de competenţă, intervenind operativ în toate situaţiile în care aceştia desfăşoară sau instigă la activităţi de natură să afecteze securitatea statului. În conlucrare cu organele locale, veţi urmări să fie strict respectate programele stabilite pentru turiştii străini şi să fie aplicate indicaţiile date ca în perioada imediat următoare să se evite deplasarea lor în Bucureşti. De asemenea, se va asigura un control activ asupra vizitatorilor la rude, inclusiv în mediul rural.

Vor fi identificaţi toţi comercianţii, specialiştii şi celelalte categorii de străini aflaţi pe raza de competenţă în acţiuni de cooperare sau în alte scopuri şi se va asigura depistarea prin toate mijloacele muncii de Securitate a oricăror intenţii ostile, prevenindu-se implicarea lor în acţiuni de natură să lezeze interesele ţării noastre.

O atenţie specială se va acorda controlului informativ-operativ riguros asupra străinilor aflaţi la studii.

7. Măsuri deosebite vor fi asigurate în zona de graniţă. În cadrul acţiunilor ce vor fi întreprinse pentru întărirea pazei frontierei de stat se va acorda prioritate intensificării măsurilor informativ-operative şi se va realiza o strînsă conlucrare cu organele grănicereşti, cu Miliţia şi grupele de sprijin.

De asemenea, se va asigura o cooperare permanentă cu organele PCTF şi vamale, în vederea respectării întocmai a consemnelor de securitate, depistării elementelor suspecte şi prevenirii introducerii în ţară a unor înscrisuri sau materiale cu conţinut necorespunzător, de armament, muniţii, substanţe toxice, radioactive ori explozive sau a altor mijloace de acţiune terorist-diversioniste.

Potrivit dispoziţiilor ce au fost date, începînd din ziua de 18 noiembrie 1989, orele 00.00, toate persoanele care intră ilegal în ţară ori sînt predate de autorităţile statelor vecine vor fi duse la sediile unităţilor de grăniceri special stabilite pentru fiecare zonă, unde vor fi ţinute sub pază miliară, în locuri anume destinate, în scopul cercetării lor.

După efectuarea primelor cercetări de către organele de grăniceri potrivit competenţelor, ancheta va fi reluată de către colective de ofiţeri de Securitate, care vor fi constituite la fiecare Securitate judeţeană din zona de frontieră, cu sprijinul unităţilor centrale de profil. În cazurile deosebite, anchetele vor fi continuate la sediile Securităţilor judeţene.

În cadrul anchetelor de Securitate se va urmări prioritar să se stabilească motivele reale pentru care persoanele respective au fost predate ori au venit ilegal în ţară, dacă în rîndul acestora se află elemente trimise cu sarcini informative sau de diversiune şi alte aspecte care interesează securitatea statului. După clarificarea acestor probleme, persoanele în cauză vor fi predate organelor de Miliţie şi Procuratură pentru a dispune măsuri potrivit competenţelor ce le au. De asemenea, elementele respective vor fi date în lucru de către organele de Securitate pe linii de muncă pînă la deplina elucidare a tuturor suspiciunilor.

8. Pe întreaga zonă de competenţă se va acorda o atenţie sporită prevenirii oricăror acţiuni terorist-diversioniste, avîndu-se în vedere toate obiectivele de importanţă vitală pentru activitatea politică şi economico-socială a judeţului. Toate problemele apărute şi informaţiile obţinute vor fi raportate în mod operativ unităţilor centrale de profil. Şefii Securităţilor judeţene vor raporta zilnic situaţia operativă membrilor Biroului Executiv sau ai Consiliului de Conducere al Departamentului Securităţii Statului, iar problemele deosebite personal ministrului secretar de stat şi şef al DSS [Iulian Vlad – n.n.].

Prevederile prezentului ordin vor fi preluate, în părţile ce privesc, cu întregul efectiv al Securităţii judeţului. În legătură cu dispoziţiile primite veţi informa pe şeful Inspectoratului Judeţean al Ministrului de Interne. De asemenea, vor fi aduse la cunoştinţa şefului Miliţiei judeţene măsurile care necesită o strînsă cooperare şi conlucrare.

54

2 decembrie 1989

Plan de măsuri[659] pentru acţiunea ORIENT-89*

În luna decembrie 1989 vor avea loc mai multe activităţi de importanţă excepţională cu participarea secretarului general al Partidului Comunist Român, Preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, după cum urmează:

- Întîlnirea la nivel înalt a conducătorilor de partid şi de stat din ţările participante la Tratatul de la Varşovia, ce va avea loc la Moscova în ziua de luni, 4 decembrie;
- Plenara CC al PCR, în ziua de marţi, 12 decembrie;
- Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, în ziua de miercuri, 13 decembrie;
- Sesiunea Marii Adunări Naţionale, în ziua de joi, 14 decembrie;
- Vizita oficială de prietenie în Republica Islamică Iran, în zilele de 18-20 decembrie.

Pentru îndeplinirea ireproşabilă a misiunilor ce revin unităţilor Ministerului de Interne în asigurarea desfăşurării în condiţii de deplină securitate şi ordine a acestor acţiuni, se vor întreprinde următoarele:

I. Măsuri informativ-operative generale

1. Unităţile centrale şi teritoriale de Securitate şi de Miliţie, inspectoratele judeţene şi al municipiului Bucureşti, precum şi celelalte unităţi competente vor organiza şi executa în mod exemplar activităţile informative pe toate liniile şi profilele de muncă în vederea cunoaşterii şi prevenirii oricăror situaţii şi premise de natură a produce evenimente negative.

2. Se va acorda prioritate aspectelor privind intenţiile de organizare sau punere în aplicare a unor acte de atentat, terorist-diversioniste, *cu caracter denigrator*, de tulburare a ordinii şi liniştii publice sau altor fapte care prezintă *pericol social deosebit*, luîndu-se *măsuri operative ferme pentru contracararea lor*.

---

* Ministerul de Interne, nr. 001057 din 2 decembrie 1989, exemplarul nr. 8.

659. Poartă menţiunea „De acord. Aprob, Ministru de Interne Tudor Postelnicu, Ministru Secretar de Stat şi şef al Departamentului Securităţii Statului, general-colonel Iulian Vlad".

3. În întreaga perioadă se va acţiona pentru stăpînirea situaţiei operative în obiectivele, locurile şi mediile date în răspundere, în scopul prevenirii oricăror fapte sau evenimente de natură să afecteze climatul de legalitate şi ordine, activitatea economică sau desfăşurarea normală a tuturor activităţilor.

II. Sarcini pentru unităţile Departamentului Securităţii Statului

4. *Pe profilul muncii de informaţii interne se vor intensifica măsurile pentru cunoaşterea şi stăpînirea temeinică a evoluţiei situaţiei operative a stărilor de spirit din rîndul populaţiei, asigurînd în scop preventiv controlul complet şi eficient asupra elementelor pretabile la acţiuni ostile sau anarhice.*

Atenţie deosebită se va acorda persoanelor cuprinse în baza de lucru, cu prioritate celor cu *poziţie ostilă activă.*

Se vor intensifica măsurile specifice de cunoaştere a activităţii tuturor cetăţenilor străini aflaţi la studii, îndeosebi celor proveniţi din zonele ce prezintă interes pentru misiune, acţionîndu-se cu fermitate pentru neutralizarea oricăror acţiuni de natură să pună în pericol securitatea statului.

Direcţia I în cooperare cu Direcţia a II-a, Direcţia a IV-a, Direcţia pentru Paşapoarte şi Inspectoratul General al Miliţiei vor asigura măsurile de întărire a controlului riguros al frontierei de stat.

5. *Aparatul de contrainformaţii în sectoarele economice* va asigura controlul informativ riguros asupra tuturor problemelor de care depinde prevenirea producerii de evenimente care ar putea afecta securitatea statului în domeniul economic. Se va acorda prioritate marilor platforme industriale din sectoarele chimiei, energiei, mineritului, metalurgiei, industriei de apărare, construcţiilor de maşini, precum şi întreprinderilor cu producţie de export.

Vor fi avute în atenţie elementele cunoscute cu manifestări ostile ori *pretabile la alte acţiuni duşmănoase*, luîndu-se măsuri pentru supravegherea lor îndeaproape în vederea prevenirii şi contracarării acestora.

Prin măsuri specifice se va asigura cunoaşterea activităţii specialiştilor străini aflaţi în obiectivele economice, luîndu-se măsurile ce se impun pentru contracararea oricăror acţiuni ostile.

Împreună cu organele de Miliţie şi de pompieri se va *realiza o prezenţă activă în toate obiectivele economice* urmărind asigurarea unei depline stări de legalitate. Atenţie deosebită se va acorda cunoaşterii *stării de spirit* şi prevenirea producerii unor acte de dezordine. De asemenea, împreună cu Direcţia de Paşapoarte va asigura efectuarea unui *control vamal* corespunzător în toate punctele de intrare şi ieşire din ţară *pentru a preveni introducerea de materiale cu conţinut antisocialist* şi antiromânesc, de armament, muniţii sau substanţe toxice.

6. *Unitatea Militară nr. 0650* va întreprinde măsuri pentru controlul situaţiei operative din obiectivele proprii pentru a preveni scurgerea de informaţii secrete pe linia comerţului exterior şi alte acţiuni ostile.

Asupra comercianţilor străini prezenţi în ţară vor fi intensificate măsurile de control şi prevenire.

7. *Unitatea Militară nr. 0500* va acţiona ferm pentru asigurarea aplicării riguroase în unităţile sociale a prevederilor Legii nr. 23/1971, Decretului nr. 408/1985, ale celorlalte

acte normative referitoare la apărarea secretului de stat, stabilirea relaţiilor cu străinii şi respectarea regulilor de protocol.

8. *Pe profilul muncii de contraspionaj* se va urmări stabilirea preocupărilor, intenţiilor, aprecierilor şi comentariilor ce rezultă din rîndul străinilor în legătură cu activităţile care se vor desfăşura în această perioadă.

În mod deosebit se va acţiona pentru prevenirea oricăror acte duşmănoase din partea unor cetăţeni străini, a cadrelor şi agenţilor de spionaj pretabili *la acţiuni provocatoare, de incitare sau acte ostile*. În acest scop, în conlucrare cu unităţile centrale şi teritoriale de Securitate se vor organiza măsuri specifice de control asupra ziariştilor, studenţilor, doctoranzilor şi turiştilor străini.

Direcţia a III-a împreună cu Direcţia pentru Paşapoarte şi Centrul de Informatică şi Documentare, va localiza străinii aflaţi în ţară şi va asigura controlul celor suspectaţi, acordînd atenţie celor din ţările arabe.

9. *Aparatul de contrainformaţii militare va întări munca de informaţii în toate unităţile militare*, în obiectivele şi mediile de competenţă, asigurînd cunoaşterea şi prevenirea imediată a oricăror împrejurări de natură a afecta capacitatea combativă şi de intervenţie, ordinea şi disciplina militară. Atenţie deosebită se va acorda asigurării contrainformative a efectivelor de la frontiera de stat, a grănicerilor, cadrelor de la PCTF-uri, punctele de mic trafic şi de trecere simplă.

Se vor întreprinde aceleaşi măsuri şi în rîndul efectivelor militare care execută misiuni prevăzute în prezentul plan, la obiective şi pe trasee, în mod deosebit cele care asigură mijloacele de transport prezidenţiale.

Prin verificări şi controale se va urmări aplicarea măsurilor prevăzute în norme privind asigurarea armamentului muniţiei, explozivilor şi a altor substanţe periculoase, asigurînd prevenirea oricăror evenimente pe această linie.

10. Direcţia de securitate şi gardă va elabora *planuri proprii de măsuri* pentru fiecare acţiune pe care le va supune aprobării Departamentului Securităţii Statului.

Împreună cu USLA şi IMB va asigura măsurile de securitate şi ordine pentru lucrările Plenarei CC al PCR şi ale Marii Adunări Naţionale.

La obiectivele şi în locurile unde vor avea loc activităţi cu participarea conducerii superioare, va coordona activitatea verificărilor tehnice şi controlul de securitate, folosind forţe şi mijloace proprii şi cele puse la dispoziţie de comandantul acţiunii.

11. Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă va intensifica munca informativă, astfel încît să se asigure controlul întregii baze de lucru şi al tuturor problemelor, mediilor şi obiectivelor din competenţă, acordînd atenţie străinilor semnalaţi cu intenţii de a săvîrşi acţiuni terorist-diversioniste, precum şi a cetăţenilor autohtoni suspecţi pe profil.

Prin măsuri specifice adecvate va întări măsurile de apărare antiteroristă a obiectivelor date în răspundere, a celor cuprinse în acţiune, precum şi executarea cu fermitate a controlului antiterorist şi antideturnare pe aeroporturile interne şi internaţionale.

În colaborare cu Direcţia pentru Paşapoarte, Direcţia I, Direcţia a III-a, U.M. 0650, Securitatea Municipiului Bucureşti şi Centrul de Informatică şi Documentare va asigura funcţionarea ireproşabilă a sistemului de identificare şi control a elementelor suspecte de acţiuni ostile sau teroriste care în perioada acţiunii încearcă să intre în ţară.

12. Unitatea Specială „F" va pune în lucru, în mod operativ, persoanele care vor fi date în urmărire pe linia acţiunii de către unităţile informative.

Împreună cu USLA şi Direcţia a III-a. Va asigura executarea ireproşabilă a sarcinilor de securitate la obiectivele date în competenţă.

13. Unităţile Speciale „T", „S", precum şi „R" vor spori volumul de informaţii obţinute prin mijloacele specifice asigurînd punerea lor operativă în exploatare.

Se vor asigura legăturile radiofonice necesare la toate obiectivele cuprinse în acţiune, precum şi controlul canalelor interne şi externe ale persoanelor aflate în atenţie.

De asemenea, vor lua măsuri pentru intrarea în funcţiune a grupei „SELECTOR" şi *prevenirea punerii în circuitul poştal a unor trimiteri cu conţinut periculos.*

Se va avea în atenţie activitatea de prevenire a difuzării de înscrisuri cu conţinut necorespunzător pe canalul dat în competenţă.

14. Serviciul „D" în conlucrare cu celelalte unităţi va întreprinde măsuri pentru popularizarea în exterior a situaţiei din R.S. România, precum şi unele activităţi de dezinformare şi combatere a comentariilor nefavorabile.

15. Centrul de Informatică şi Documentare va centraliza şi analiza datele şi informaţiile ce se vor obţine în perioada acţiunii şi le va raporta cu operativitate conducerii ministerului, a Departamentului Securităţii Statului şi comandamentului acţiunii.

16. Unităţile speciale ale Departamentului Securităţii Statului îşi vor elabora *planuri proprii de măsuri* în raport de competenţele specifice cu sarcini de conlucrare cu unităţile de Securitate, iar pentru finalizarea unor activităţi vor menţine legătura cu comandantul acţiunii.

III. Sarcini pentru unităţile de Miliţie

17. Inspectoratul General al Miliţiei, prin unităţile, organele şi formaţiunile subordonate, va intensifica măsurile specifice pentru asigurarea legalităţii şi ordinii de drept, apărarea avutului obştesc şi personal, prevenirea actelor antisociale.

În acest scop, se va acţiona prioritar pentru:

a. prevenirea oricăror evenimente negative cu caracter deosebit în desfăşurarea proceselor de producţie în obiectivele economice, controlul sistematic al stării de legalitate, ordine şi pază în acestea, în mod deosebit în cele care fac obiectul Decretului 400/1981;
b. luarea tuturor măsurilor de apărare a avutului obştesc şi de respectare întocmai a normelor privind aprovizionarea, transportul şi desfacerea produselor alimentare în scopul prevenirii stărilor de spirit necorespunzătoare;
c. asigurarea unui control riguros şi o prezenţă activă în toate locurile publice şi la obiectivele care ar putea constitui obiect al unor *acţiuni anarhice* şi de dezordine, al unor acte cu caracter extremist ori de turburare în orice mod a ordinii şi liniştii publice, avînd permanent în vedere şi *elemente care fac obiectul Ordinului M.I. nr. 021155/1980.* Atenţie deosebită se va acorda cunoaşterii activităţii şi comportamentului unor elemente din rîndul studenţilor, elevilor şi cetăţenilor străini predispuşi a se deda la acte de dezordine;

d. întărirea pazei şi supravegherii transportului, manipulării şi depozitării materialelor explozive, substanţelor toxice şi radioactive şi asigurarea celor care nu fac obiectul procesului de producţie;
e. verificarea deţinătorilor de arme autorizaţi şi a modului cum aceştia asigură securitatea armei şi muniţiei; în acelaşi timp se va intensifica activitatea specifică pentru depistarea celor care deţin ilegal sau confecţionează artizanal armament, luînd măsurile legale ce se impun;
f. organizarea de controale, îndeosebi în Capitală, în reşedinţele de judeţ, în zonele de frontieră şi cele frecventate de străini pentru depistarea elementelor parazitare, a persoanelor care domiciliază fără forme legale, a celor care nu-şi justifică prezenţa în locurile respective, precum şi a persoanelor care se îndeletnicesc cu acte de speculă, trafic de valută şi contrabandă;
g. întărirea şi diversificarea măsurilor specifice în domeniul transporturilor feroviare, navale şi aeriene şi asigurarea fluenţei şi siguranţei traficului rutier, îndeosebi pe timpul desfăşurării activităţilor cuprinse în plan;
h. asigurarea pazei şi securităţii sediilor proprii, a armamentului şi muniţiei din înzestrare, precum şi a celor care aparţin gărzilor patriotice;
i. intensificarea, din toate punctele de vedere, a activităţii posturilor şi organelor de Miliţie, a subunităţilor de intervenţie-Miliţie pentru îndeplinirea întocmai a misiunilor care fac obiectul Ordinului M.I. nr. 02600/1988.

IV. Sarcini pentru comandamentele de armă şi alte unităţi

18. Direcţia pentru Paşapoarte, Evidenţa Străinilor şi Controlul Trecerii Frontierei va întări măsurile la toate punctele de trecere a frontierei de stat *în vederea prevenirii pătrunderii în ţară a elementelor indezirabile, a celor date în consemn*, introducerii ilegale de armament, muniţie, explozivi şi altor materiale periculoase ori cu conţinut necorespunzător.

Pe tot timpul acţiunii va analiza intrările în ţară a tuturor străinilor – îndeosebi din ţările asiatice din zona Golfului, pentru a stabili şi identifica elementele suspecte, a le localiza şi în cooperare cu alte unităţi va acţiona pentru contracararea eventualelor acţiuni ostile.

19. Comandamentul Trupelor de Securitate va acţiona pentru executarea ireproşabilă a misiunilor specifice permanente şi va menţine la un nivel ridicat capacitatea operativă şi de intervenţie a unităţilor subordonate, acordînd atenţie deosebită:

- participării cu forţele şi mijloacele specializate la realizarea măsurilor antiteroriste, de pază, intervenţie, control şi verificări tehnice de securitate la obiectivele stabilite de USLA şi Direcţia a V-a;
- pazei şi apărării obiectivelor date în responsabilitate;
- participării cu întreaga capacitate de serviciu a subunităţilor de Securitate-Miliţie la întărirea măsurilor de pază şi ordine, precum şi la alte acţiuni miliţieneşti;
- pregătirii efectivelor necesare şi constituirii dispozitivelor proprii de acţiune la obiectivele şi pe traseele cuprinse în planul activităţilor.

20. Comandamentul Pompierilor şi unităţilor subordonate vor acţiona pentru intensificarea controalelor tehnice de prevenire şi stingere a incendiilor la obiectivele economice importante şi vulnerabile, acordînd atenţie deosebită celor cu un ridicat grad de pericol.

Va lua măsuri ca în această perioadă unităţile şi subunităţile să fie cu întreaga capacitate de luptă, în stare de intervenţie pentru stingerea eventualelor incendii, precum şi pentru restabilirea ordinii şi liniştii publice, cu subunităţile special constituite.

21. Direcţia Generală a Penitenciarelor va întări măsurile de supraveghere interioară şi pază exterioară a locurilor de deţinere, a pazei, escortării şi supravegherii deţinuţilor şi minorilor din şcolile de reeducare, pe traseele de deplasare la organele de urmărire penală, instanţele de judecată sau în alte locuri, astfel încît să nu fie posibil nici un fel de eveniment la regimul de detenţie.

22. Comandamentul Serviciilor şi Înzestrării va asigura nevoile tehnico-materiale şi financiare impuse de acţiune. În perioada desfăşurării activităţilor din plan va asigura un autoturism din rezerva operativă a ministerului, cu şofer.

23. Inspectoratul Municipiului Bucureşti, concomitent cu îndeplinirea sarcinilor şi misiunilor ce-i revin din prezentul plan, va mai asigura:

- întărirea dispozitivelor de pază şi ordine urmărindu-se prioritar prevenirea difuzării de înscrisuri cu conţinut necorespunzător;
- realizarea unui control eficient la punctele rutiere şi feroviare de intrare în Capitală pentru depistarea elementelor protestatare, celor date în consemn şi bolnavilor psihic care intenţionează să rezolve probleme personale pe căi neoficiale şi trimiterea lor în localităţile de domiciliu;
- asigurarea dispozitivului de acţiune pe traseele şi la obiectivele din Bucureşti, cuprinse în plan, împreună cu USLA, Direcţia a V-a, CTS şi Grupul de Pompieri.

24. Toate inspectoratele judeţene vor întreprinde măsuri pentru a realiza un control strict asupra elementelor cunoscute cu intenţii protestatare sau anarhice, precum şi a bolnavilor psihic, asigurînd ca acestea să nu părăsească localitatea de domiciliu.

V. Măsuri organizatorice

25. *Pentru organizarea, conducerea şi controlul tuturor activităţilor din cadrul acţiunii se constituie un comandament prezentat în anexă.*

26. Efectivele necesare executării misiunilor se vor asigura de către IMB, USLA, Direcţia a V-a, CTS, Pompieri şi, la nevoie, vor fi completate cu cadre din unităţile centrale.

27. Verificările tehnice, controlul de securitate şi antiterorist se vor executa după luarea în primire a obiectivelor, cu forţe şi mijloace de la Direcţia a V-a, USLA, IMB şi pompieri.

28. Punctul de comandă al acţiunii va funcţiona în perioada cînd se desfăşoară activităţile din plan, la sediul central al Ministerului de Interne.

29. În toate unităţile Ministerului de Interne se va aplica Situaţia nr. 2 din ordinul nr. ?230/1973 între 03.12 orele 08.00 şi 05.12 orele 08.00 şi în perioada care se va ordona ulterior.

30. Direcţia Secretariat-Juridică şi Serviciul Independent Secretariat-Juridic vor asigura multiplicarea şi difuzarea prezentului plan la unităţi, în părţile ce le privesc[660].

*

Acţiunea se codifică cu indicativul „Orient-89".

Comandantul acţiunii,
Adjunct al ministrului,
General-maior
Gianu Bucurescu

660. În anexa documentului este stabilit dispozitivul de comandă al acţiunii „Orient": „Comandant – Gl. mr. GIANU BUCURESCU; Locţiitori – Gl. mr. MORTOIU AURELIAN; Gl.mr. CÎMPEANU ROMEO; Colonel ARDELEANU GHEORGHE; Colonel DUMITRAŞCU DUMITRU; Colonel GORAN GHEORGHE; Colonel BĂRBULESCU MARIN; Colonel BUCUCI MIHAI; Şef de stat-major – Colonel CIOBANU GHEORGHE; Consiliul Politic al Ministerului de Interne – Colonel MORARIU MARIN; Consiliul Politic al Departamentului Securităţii Statului: Gl. mr. OLTEANU ALEXE ; Direcţia I: Lt. col. URECHE MARIN; Direcţia a II-a: Lt. col. STAN GHEORGHE; Direcţia a III-a: Colonel RĂDULESCU EMIL; Direcţia a IV-a: Colonel BĂLĂŞOIU RADU; Direcţia a V-a: Colonel LĂZĂRESCU FLOREA; USLA: Maior DAN GHEORGHE; UM 0650: Colonel IONESCU VERGILIU; Unitatea Specială T: Lt. col. BUŞU GHEORGHE; Unitatea Specială R: Maior LOPĂTIŢĂ TIBERIU; Unitatea Specială S: Lt. col. NEGOIŢĂ AURORA RODICA; Centrul de Informare şi Documentar: Colonel ALEXANDRESCU... [text ilizibil]; Comandamentul Trupelor de Securitate: Lt. col. COMĂNESCU CONSTANTIN; Direcţia Paşapoarte: Colonel NICULESCU VASILE; Direcţia Organizare-Mobilizare: Maior VASILESCU PETRE; Direcţia Pază-Ordine din IGM: Colonel LAZĂR MARIN".

55

[decembrie 1989]

Plan de măsuri pentru acţiunea „CRISTAL-90”*

În perioada de iarnă 1990, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, prim viceprim-ministru al guvernului, împreună cu tovarăşi din conducerea de partid şi de stat, îşi vor desfăşura activitatea în staţiunile din zona montană Sinaia-Predeal-Olăneşti şi în alte localităţi din ţară.

În vederea îndeplinirii exemplare a misiunilor de securitate şi gardă în acţiunea de importanţă deosebită „CRISTAL-90”, toate liniile de muncă ale Ministerului de Interne şi Departamentul Securităţii Statului, potrivit competenţelor, îşi vor mobiliza cu sarcini specifice întregul potenţial informativ-operativ, asigurîndu-se cunoaşterea şi stăpînirea temeinică a situaţiei operative din domeniile de responsabilitate, concomitent cu prevenirea şi neutralizarea fermă a oricăror fapte de natură a perturba, în orice mod, climatul de securitate şi ordine internă, ori buna desfăşurare a activităţilor prevăzute.

Unităţile centrale ale Departamentului Securităţii Statului şi ale Inspectoratului General al Miliţiei, potrivit atribuţiilor ce le revin pentru asigurarea acţiunilor de importanţă deosebită, vor realiza un control permanent asupra bazei de lucru la nivelul liniilor de muncă din subordine şi o conlucrare activă în realizarea unor dispozitive ferme de control preventiv. Toate Securităţile şi Miliţiile judeţene vor reanaliza nivelul de control al bazei potenţiale de suspecţi daţi în competenţă, dispunînd măsuri asiguratorii care să nu permită deplasarea elementelor în cauză în zonele acţiunii.

Inspectoratul General al Miliţiei, Comandamentul Trupelor de Securitate, Comandamentul Pompierilor şi Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă vor lua, de asemenea, măsuri pentru verificarea şi menţinerea în permanentă stare de operativitate a tuturor categoriilor forţelor de intervenţie.

Totodată, se va asigura întărirea şi controlul activităţii pe profil la inspectoratele judeţene Braşov, Prahova şi Vîlcea, care vor fi sprijinite permanent în realizarea sarcinilor prevăzute în planurile proprii de măsuri în acţiunea „CRISTAL-90”.

---

* Documentul ne-a fost pus la dispoziţie de dl Petre Mihai Băcanu, căruia îi mulţumim şi pe această cale.

Inspectoratele judeţene Braşov, Prahova şi Vîlcea vor intensifica activitatea informativ-operativă pe linii de muncă şi vor realiza dispozitive de securitate şi ordine, prin care să se asigure o temeinică cunoaştere informativă preventivă, depistarea şi controlul oricăror elemente suspecte în baza de competenţă, respectiv scoaterea lor imediată din zonele, traseele şi împrejurimile obiectivelor în care se desfăşoară activităţile de importanţă deosebită.

Pentru îndeplinirea tuturor măsurilor care să asigure securitatea deplină a înaltelor personalităţi apărate, avînd în vedere amploarea şi complexitatea misiunilor specifice ce trebuie realizate premergător şi pe timpul acţiunii, întregul efectiv al Direcţiei de securitate şi gardă, sub directa îndrumare a comenzii unităţii şi mobilizat de comitetul de partid, va întreprinde următoarele:

A. Premergător desfăşurării acţiunii

1. Şefii de servicii sau ofiţeri anume desemnaţi vor efectua recunoaşteri în obiectivele şi zonele cuprinse în programul acţiunii, în scopul pregătirii şi organizării măsurilor specifice unităţii, realizării cooperării cu organele teritoriale participante la misiuni şi stabilirii sarcinilor şi răspunderilor pe obiective şi probleme de muncă, în raport de atribuţii şi competenţe.

Concluziile rezultate în urma recunoaşterilor vor fi materializate în documente operative, folosindu-se pentru pregătirea şi instruirea forţelor participante la asigurarea măsurilor de securitate şi gardă. Deficienţele de ordin tehnic, administrativ şi gospodăresc constatate cu aceste prilejuri, vor fi remediate înainte de începerea acţiunii.

Răspund: şefii de servicii.

2. Întreaga unitate va acţiona pentru îndeplinirea exemplară a tuturor măsurilor stabilite în prezentul plan, insistînd pe buna desfăşurare a activităţilor din zona montană sau cuprinse în notele de sarcini ale serviciilor, ţinîndu-se totodată seama de problemele de interes operativ rezultate din acţiunile similare desfăşurate în anii precedenţi.

Se va acorda atenţie deosebită executării următoarelor măsuri pentru obiectivele din competenţa unităţii sau care vor fi cuprinse în programul acţiunii:

- intensificarea muncii informativ-operative în obiectivele şi problemele din competenţă; organizarea şi întreprinderea măsurilor asiguratorii şi de prevenire ce se impun;
- asigurarea documentării pentru pregătirea şi organizarea dispozitivelor de securitate şi gardă;
- sprijinul, îndrumarea şi controlul la Inspectoratele judeţene Prahova, Braşov şi Vîlcea ale Ministerului de Interne, pentru pregătirea şi organizarea măsurilor pe care acestea trebuie să le întreprindă şi stabilirea unui mod de acţiune unitar pe timpul executării misiunii;
- efectuarea verificărilor tehnice şi controalelor complexe de securitate;
- asigurarea măsurilor medicale, igienico-sanitare, antiepidemice, de microclimat şi de confort;
- pregătirea mijloacelor de transport auto, feroviare şi aeriene pentru executarea misiunilor de importanţă excepţională, precum şi a celorlalte materiale care vor fi folosite pe timpul acţiunii;
- elaborarea documentelor necesare activităţilor ce vor avea loc pe timpul desfăşurării misiunilor;

- stabilirea sistemelor şi modalităţilor de acces convenite pentru personalul selecţionat, verificat şi avizat de organele competente din Ministerul de Interne;
- stabilirea sistemului de legături radio şi cu fir;
- selecţionarea, verificarea, avizarea şi pregătirea contrainformativă a personalului de servire angrenat în acţiune.

Răspund: şefii de servicii.

B. Pe timpul desfăşurării acţiunii

1. Serviciul 1 va asigura:

- securitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prin măsuri specifice de gardă personală, în conformitate cu atribuţiile funcţionale şi ordinele care reglementează misiunea fiecărui cadru din serviciu, participant la acţiune;
- măsuri de compartimentare şi conspirativitate a activităţilor şi acţiunilor care fac obiectul misiunilor de gardă personală, în care sens orice date de program se vor comunica celor competenţi, numai la ordin sau cu aprobare prealabilă;
- siguranţa deplasărilor coloanei auto prezidenţiale cu echipajele specializate ale serviciului, în cooperare cu cele de la Inspectoratul Municipiului Bucureşti şi de la Inspectoratele judeţene ale Ministerului de Interne, care vor fi tranzitate sau pe a căror rază de competenţă vor avea loc misiuni;
- dotarea cu armament şi muniţie, staţii radio, materiale, documente de stat-major (hărţi topografice la diferite scări, pliante, scheme ale staţiunilor Predeal, Valea Azugii, Sinaia, Olăneşti), binocluri, busole şi echipament corespunzător locului şi timpului de desfăşurare a misiunilor; alte materiale necesare executării misiunilor sau cu destinaţie specială;
- organizarea zilnică a activităţii cadrelor serviciului prezente în misiune, în vederea rezolvării tuturor sarcinilor pe care le impune acţiunea: activităţi curente de lucru, primiri la secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, eventuale vizite de lucru în judeţe, activităţi de agrement etc.;
- menţinerea legăturii cu dispeceratul unităţii şi cu punctele de dispecerat dislocate în zonă (Sinaia, Predeal sau Olăneşti);
- conlucrarea cu activiştii Cancelariei CC al PCR şi organele de protocol, pentru rezolvarea sarcinilor curente;
- alte sarcini determinate de specificul fiecărei misiuni ordonate, potrivit atribuţiunilor funcţionale.

Răspund: aghiotanţii de serviciu.

2. Serviciul 2 va executa măsuri de însoţire şi apărare a membrilor Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, ministrului Afacerilor Externe, ministrului de Interne şi ministrului Apărării Naţionale, pe timpul desfăşurării unor activităţi în zonă, încadrîndu-se în sistemul măsurilor de securitate şi gardă adoptat cu ocazia acestei acţiuni.

Răspunde: mr. Grigoraş Teodor.

3. Serviciul 3 va asigura:

- conceperea şi prezentarea spre aprobare a documentelor necesare pentru organizarea şi executarea măsurilor de securitate şi gardă;

- legătura permanentă cu celelalte servicii, pentru ca pe baza datelor şi informaţiilor furnizate de acestea să fie redactate documentele necesare pentru realizarea măsurilor de securitate şi gardă pe timpul desfăşurării acţiunilor;
- participarea cu ofiţeri din cadrul serviciului la executarea măsurilor de securitate şi gardă în obiectivele şi locurile unde se vor desfăşura activităţi în prezenţa înaltelor personalităţi apărate;
- coordonarea şi executarea în cooperare cu inspectoratele judeţene ale Ministerului de Interne a măsurilor de securitate şi gardă în zonele unde se vor desfăşura activităţi, pe linia Planului de măsuri „DIANA";
- organizarea şi executarea serviciului de curierat pe toată perioada acţiunii, cu forţe proprii şi din celelalte subunităţi ale direcţiei;
- verificări tehnice şi control complex de securitate (genistic, chimic, radioactiv, antiemiţători, microclimat de prevenire a incendiilor, conform notelor de sarcini ale compartimentului), în toate obiectivele speciale din zona acţiunii, cu forţe proprii şi în cooperare;
- legăturile radio şi cu fir pentru reşedinţele şi obiectivele speciale din zona de desfăşurare a acţiunii, în cooperare cu cadrele de specialitate din Unitatea specială „R", precum şi intervenţia operativă în caz de nevoie pentru remedieri tehnice;
- executarea controlului antiterorist asupra tuturor coletelor şi trimiterilor poştale care necesită a fi introduse în reşedinţe;
- verificarea tehnică şi controlul complex de securitate zilnic, la orele stabilite, a drumurilor şi itinerarelor turistice de agrement preferate (Poliştoacă, Valea Azugii, Predeal-Valea Azugii, drumul nou pe sub Susai, Valea Gîrcinului, staţiunea Olăneşti), în care sens se va urmări starea tehnică, practicabilitatea, posibilităţile de acces etc.;
- executarea controlului de securitate asupra aeronavelor prezidenţiale, conform Ordinului ministrului de interne nr. 00135 din 17.03.1980, precum şi executarea controlului genistic al locurilor de aterizare-decolare, din zona acţiunii;
- supravegherea de securitate asupra modului în care comisia tehnică a Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor îşi desfăşoară activitatea de verificare tehnică a trenului prezidenţial, astfel încît să poată fi folosit în orice moment, sens în care se va coopera cu Direcţia a II-a;
- executarea supravegherii de securitate asupra modului în care specialişti de la Sanepidul X îşi exercită atribuţiile de analiză a produselor cu destinaţie specială în cadrul laboratorului chimic, precum şi a realizării măsurilor igienico-sanitare şi antiepidemiologice la reşedinţele rezervate şi la alte obiective speciale din zona acţiunii ori din alte judeţe, în cazul în care se vor desfăşura vizite de lucru;
- supravegherea permanentă asupra modului cum se realizează triajul epidemiologic al personalului de servire folosit la reşedinţele rezervate, executat de către personalul medical de la Sanepid X;
- controlul existenţei punctului medical mobil dotat cu un autoturism antişoc şi al personalului de specialitate din Ministerul Sănătăţii; legătura permanentă cu echipa de medici, atît pe timpul desfăşurării acţiunilor, cît şi în afara lor;
- prezenţa în zona acţiunii pe toată durata acesteia a unei autospeciale cu materiale şi aparatură de verificări tehnice şi control complex de securitate;
- întreţinerea în perfectă stare de funcţionare, prin ofiţerul specialist din serviciu, a armamentului şi muniţiei cu destinaţie specială, acordîndu-se grijă deosebită transportului, manipulării şi păstrării acestora.

Răspunde: colonel Lăzărescu Florea.

4. Serviciul 4 va asigura:

- măsurile de apărare contrainformativă a personalului selectat din obiectivele date în competenţă care urmează să desfăşoare activităţi temporare în obiectivele speciale din zona acţiunii;
- împreună cu unităţile centrale şi teritoriale de Securitate, cunoaşterea şi analizarea în plan informativ a personalului de diferite specialităţi, selectat să presteze servicii, la cerere, în folosul înaltelor personalităţi;
- acordarea unui sprijin permanent organelor de Securitate teritoriale în materie de securitate şi gardă, pentru realizarea unei cît mai bune cunoaşteri şi stăpîniri a situaţiei informativ-operative din zonă;
- exploatarea informaţiilor de interes operativ pentru acţiune, rezultate din activitatea proprie şi din cooperarea cu alte unităţi centrale şi teritoriale de Securitate, prin raportarea acestora conducerii grupei operative, în vederea întreprinderii măsurilor specifice ce se impun, pe linii de muncă.

Întreaga activitate desfăşurată trebuie să aibă ca scop principal prevenirea şi contracararea oricărei acţiuni ce ar putea constitui obiectul problemei „Acţiuni de atentat care pun în pericol securitatea statului", cît şi a intenţiilor de deplasare spre locurile de desfăşurare a acţiunilor, a unor persoane pretabile să penetreze dispozitivele de securitate şi gardă în diferite scopuri.

Răspunde: lt. col. Apostolescu Ion.

5. Serviciul 7 va asigura:

- pregătirea pentru misiune a autoturismelor de oraş şi teren în conformitate cu ordinele primite în acest sens, menţinerea în stare perfectă de funcţionare, atît a mijloacelor auto cu destinaţie specială, cît şi a celorlalte din coloana prezidenţială, prin întreţinere şi reparaţii corespunzătoare, precum şi realizarea unui control tehnic şi de securitate permanent, în conformitate cu atribuţiile funcţionale;
- accesul în obiectivele gardate, conform modalităţilor şi documentelor de acces stabilite;
- controlul asupra modului cum sînt gardate sursele de apă de către Inspectoratele judeţene Prahova, Braşov şi Vîlcea ale Ministerului de Interne cu posturi de Miliţie şi militari în termen şi asupra modului de executare a serviciului de gardă la aceste puncte;
- gardarea mijloacelor speciale de transport, aeriene şi feroviare ce vor fi folosite în acţiuni cu efective proprii şi în cooperare;
- gardarea parcului de autoturisme prezidenţiale dislocat în zona acţiunii.

Comandantul gărzii reşedinţei prezidenţiale va coordona toate dispozitivele de securitate şi gardă realizate cu forţele proprii, forţele de Miliţie şi ale Trupelor de Securitate participante la misiune. La nevoie, va executa manevră de forţe şi mijloace, cu aprobarea comandamentului acţiunii, în raport de reşedinţa folosită.

Misiunea, în detaliu, realizarea cooperării cu celelalte forţe, asigurarea materială şi consemnul particular al posturilor se vor executa conform prevederilor planurilor de apărare ale reşedinţelor respective.

Răspunde: colonel Nae Octavian.

6. Serviciul 9 va asigura:

- controlul medical, avizarea din acest punct de vedere a cadrelor unităţii participante la executarea misiunii, precum şi asistenţa medicală în toată această perioadă.
Răspunde: colonel Simionescu Aurel.

7. Biroul 10 va asigura:
- mijloacele tehnico-materiale, financiare, armament-muniţii, echipamentul de protecţie şi alte materiale, conform normelor şi ordinelor în vigoare, necesare bunei desfăşurări a acţiunii;
- instruirea efectivelor din subordine, care vor executa misiuni în zona de desfăşurare a acţiunii, asupra sarcinilor ce le revin pentru deplasarea în condiţii de deplină securitate, executarea unui control permanent asupra modului cum conducătorii auto îşi exercită îndatoririle;
- un autoatelier mobil de depanare, cu personalul de specialitate, aparatura şi piesele de schimb necesare pentru intervenţii tehnice;
- stabilirea şi amenajarea, cu sprijinul organelor locale şi ale inspectoratelor judeţene ale Ministerului de Interne, a tuturor locurilor de garare a autoturismelor din coloana prezidenţială;
- organizarea, cu sprijinul inspectoratelor judeţene ale Ministerului de Interne în a căror rază de responsabilitate vor avea loc misiuni, a coloanelor auto, cu mijloace puse la dispoziţie pe plan local, în situaţiile cînd nu se pot rezolva cerinţele cu mijloacele proprii;
- transportul cadrelor unităţii în zonele şi obiectivele unde au loc misiuni, cu mijloace auto de capacitate corespunzătoare din parcul propriu, precum şi cu cele trei autoturisme de teren din rezerva operativă a Ministerului de Interne, cu conducători auto de la Comandamentul Serviciilor şi Înzestrării, puse la dispoziţie pentru grupa operativă a Direcţiei de securitate şi gardă.
Răspunde: colonel Deacă Ştefan.

8. Serviciul 8 va asigura:
- gardarea şi apărarea reşedinţelor prezidenţiale din Sinaia, Predeal şi Olăneşti, precum şi a celorlalte obiective speciale din zona acţiunii; în acest sens, împreună cu forţele cooperante, se vor realiza şi, după caz, perfecţiona dispozitivele de gardă, apărare şi intervenţie la aceste obiective;
- menţinerea ordinii şi liniştii în perimetrul reşedinţelor gardate pe timpul cît sînt cunoscute;
- cazarea şi hrănirea efectivelor aflate în staţiune la Sinaia, Predeal şi eventual la Olăneşti, precum şi alte zone ale ţării unde se va desfăşura acţiunea;
- organizarea unui spaţiu corespunzător în cadrul sistemului de gardă, asigurat permanent, cu un primitor-distribuitor pentru păstrarea în deplină securitate a armamentului şi muniţiei din dotarea cadrelor, pe timpul cît nu se află în posturi.
Răspunde: lt. col. Ţone Niculae.

9. Dispeceratul unităţii va asigura:
- instituirea punctului de dispecerat la Sinaia, iar la ordin, la Predeal şi Olăneşti;
- transmiterea ordinelor, datelor, informaţiilor şi rapoartelor, conform normelor de lucru stabilite în cadrul dispeceratului unităţii.
Răspunde: lt. col. Grigorescu Paul.

10. Ofiţerii şi subofiţerii unităţii participanţi la acţiune vor fi dotaţi cu armament şi muniţie, conform misiunilor ce le îndeplinesc, iar uzul de armă se va face în conformitate

cu prevederile Decretului nr. 367/1971. În acest scop, şefii de păstrare, purtare şi folosire a armamentului vor controla dacă aceştia cunosc prevederile legale în vigoare.

Răspund: şefii de servicii.

11. Pentru asigurarea măsurilor de securitate şi gardă, în eventualitatea includerii în program şi a altor activităţi sau cînd situaţia operativă impune, vor fi mobilizate efectivele necesare din toate serviciile unităţii.

12. La ordinul comandantului acţiunii, se va asigura deplasarea în zona de desfăşurare a misiunii, a unui echipaj specializat din Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă, dotat cu un autoturism de teren, armamentul şi materialele necesare intervenţiilor antiteroriste.

13. În vederea organizării şi executării misiunilor de securitate şi gardă, cu prilejul acestei acţiuni, se constituie o grupă operativă în componenţa prevăzută de anexa nr. 1.

14. Pe timpul acţiunii, la comanda unităţii va fi colonelul Bucuci Mihai[661].

Şeful Direcţiei,
General-maior Neagoe Marin

661. Grupa operativă pentru acţiunea „CRISTAL-90" este stabilită în anexa documentului: „Comandantul acţiunii: - general-maior Neagoe Marin; Locţiitori - general-maior Zagoneanu Gheorghe, şeful IJ Braşov; colonel Pescaru Ilie, şeful IJ Prahova; colonel Burtoiu Constantin, şeful IJ Vîlcea; colonel Lăzărescu Florea, Direcţia de securitate şi gardă". Această Direcţie avea în sarcină mai multe activităţi, după cum urmează: „asigurarea dispozitivelor de securitate şi gardă - colonel Nae Octavian; asigurarea măsurilor informativ-operative - lt.col. Apostolescu Ion; asigurarea verificărilor tehnice şi a controlului complex de securitate - lt.col. Vulescu Ion; asigurarea tehnico-materială - lt.col. Ţone Niculae; organizarea misiunilor - mr. Buica Ion; asigurarea transporturilor speciale - lt.col. Cosmineanu Gheorghe. Alte unităţi: asigurarea dispozitivelor Trupelor de Securitate - colonel Comănescu Constantin, şeful secţiei Operaţii (prim locţiitor al şefului de Stat Major al Trupelor de Securitate); maior Chiţu Octavian, comandantul Unităţii I Securitate Bucureşti; asigurarea măsurilor antiteroriste - lt.maj. Gîrz Romulus, USLA (şeful echipei de protecţie antiteroristă); asigurarea legăturilor speciale şi contrainformaţii radio - maior Muşat Eugeniu; asigurarea măsurilor pe linie de circulaţie - lt.col. Petrescu D., IGM - Direcţia Circulaţie; asigurarea măsurilor şi dispozitivelor de pază şi ordine - colonelul Erceanu St., IGM - Direcţia pază şi ordine. De la Inspectoratele Judeţene Prahova, Braşov şi Vîlcea: - lt.col. Ursescu Nicolae, locţiitor al şefului Securităţii jud. Prahova; lt.col. Grigore Vasile, locţiitor al şefului Miliţiei jud. Prahova; col. Lambe Ştefan, comandantul grupului de pompieri al jud. Prahova; lt.col. Mladin Constantin, locţiitor al şefului Securităţii jud. Braşov; lt.col. Vlădoiu Romulus, locţiitor al şefului Miliţiei judeţului Braşov; maior Popeia Mircea, comandantul grupului de pompieri al judeţului Braşov; cpt. Rusu Adrian - Securitatea judeţului Vîlcea - şeful serv. III; mr. Stănescu Dumitru, locţiitor al şefului Miliţiei judeţului Vîlcea; mr. Ion George, comandantul grupului de pompieri al jud. Vîlcea. Notă: În raport de nevoi, comandantul acţiunii poate completa grupa operativă şi cu alte cadre din unităţile centrale şi teritoriale".

Indice biografic

PAVEL ARANICI

S-a născut în 16 aprilie 1904, la Satu Mare, nu şi-a cunoscut vreodată tatăl. Mama sa, Iuliana, a fost de profesie servitoare. Pavel termină în 1933 cele 4 clase elementare la Şcoala primară de stat nr. 7 din Cluj, iar apoi este înscris în prima clasă de gimnaziu la Gimnaziul de băieţi „Dr. C. Angelescu". Rămîne corigent în vară la mai multe materii, ceea ce o determină pe mama sa, probabil la sfatul profesorilor, să-l dea „la o meserie", după practica răspîndită a vremii. Astfel, în 29 mai 1935, Pavel ajunge la o şcoală de calfe şi ucenici din Sibiu, fiind în acelaşi timp angajat ca ucenic lăcătuş la Fabrica Rieger (devenită după naţionalizare Uzinele „Independenţa"). „Ca ucenic, a cunoscut cîţiva tineri care aveau legătură cu mişcarea muncitorească şi de la ei a primit unele noţiuni despre lupta clasei muncitoare. În acelaşi timp, [la Cluj] mama lui a început să aibă legături cu partidul şi astfel tov. Aranici s-a apropiat de mişcarea muncitorească şi mai mult", se arăta într-o „notă de studiu" întocmită în martie 1966, după dosarul de partid nr. 537 de la Secţia Politică a Ministerului Afacerilor Interne. În aceste împrejurări o cunoaşte şi pe viitoarea sa soţie, Elisabeta Gall, care ne-a relatat mai multe amănunte privind primele acţiuni în ilegalitate în care a fost atrasă de Pavel Aranici: „Mergeam cu manifeste băgate în reviste de modă. Cine mă oprea pe stradă pentru o revistă de modă?!". Munca de curier al ilegaliştilor comunişti nu a fost lipsită de riscuri. În anul 1938, după cum relevă nota de studiu a dosarului de cadre, Pavel Aranici a fost primit în UTC. A luat parte la împrăştieri de manifeste comuniste, iar după un timp i s-a încredinţat funcţia de responsabil financiar al Comitetului Judeţean UTC Sibiu. A fost arestat în cursul unei anchete poliţieneşti din 1939. „În anul 1939, fiind cunoscut că făcea parte dintr-un cerc de elemente de stînga, a fost arestat împreună cu alţi utecişti. La cercetări n-a recunoscut nimic din ceea ce priveşte activitatea sa politică şi după cîteva ore a fost lăsat liber împreună cu ceilalţi tineri. După un scurt timp, i-a fost încredinţată sarcina de secretar al Comitetului Judeţean UTC Sibiu, sarcină pe care a avut-o pînă cînd a plecat militar."

De pe front, Pavel Aranici (deşi a luptat în războiul antisovietic) are referinţe bune la dosarul său de partid: „În octombrie 1942 a fost încorporat pentru satisfacerea stagiului militar la regimentul 5 artilerie antiaeriană din oraşul Sibiu, iar după trei luni a fost trimis pe frontul antisovietic. Din declaraţiile tovarăşilor Raţ Florea şi Tudoran Nicolae, rezultă că în perioada milităriei tov. Aranici Pavel a avut o comportare bună faţă de ostaşii din unitatea din care făcea parte, purtînd uneori discuţii cu unii militari, în faţa cărora demasca propaganda mincinoasă fascistă, arătîndu-le acestora că războiul dus împotriva URSS este un război de jaf şi cotropire". Pavel Aranici a fost lăsat la vatră cu gradul de sergent. În iulie 1945 a fost primit în PCR. Între timp, mama lui avansase şi ea, graţie „muncii" duse în ilegalitate, de la funcţia de bucătăreasă într-un restaurant la cea de responsabilă a Gospodăriei de partid a activiştilor din Sibiu. Aranici a fost scos din producţie în 14 iunie 1946, pentru a deveni „lucrător cu munca politică" la „judeţeana" de partid Sibiu. De aici, graţie bunelor rezultate, din 1 septembrie 1947 ocupă funcţia de secretar de partid la Tîrnăveni. La 1 septembrie 1949 este chemat în activul Comitetului Central al PCR, unde lucrează la Secţia organizatorică. Pavel Aranici ajunge în 1952, prin transfer, de la CC la Direcţia Generală a Securităţii Poporului, în înalta funcţie de director al unui Serviciu nou-înfiinţat în cadrul Direcţiei a III-a Informaţii Contrasabotaj, care avea ca atribuţii specifice acţiuni informative şi armate menite să ducă la „lichidarea" grupurilor de rezistenţă anticomunistă din munţii României. Acest serviciu a creat

„comandouri specializate în combaterea luptătorilor din munţi, din care făceau parte strategi, tacticieni, psihologi şi practicieni ai ofensivei concrete".

Primele sale acţiuni arată că alegerea făcută de Alexandru Drăghici nu fusese greşită. Drăghici îl cunoştea, cu siguranţă, pe Pavel Aranici de la Secţia Organizatorică, unde viitorul ministru, în calitate de membru al Biroului care conducea această Secţie (din 24 ianuarie 1950), l-a avut ca subaltern. Pavel Aranici, după un scurt stagiu de numai două săptămîni la Ministerul Forţelor Armate, ajunge la gradul de locotenent-colonel (avansat de la sergent) şi ocupă funcţia de director în Securitate. Activitatea sa în fruntea Serviciului Bande din Direcţia a III-a din Ministerul Securităţii Statului, după cum o relevă şi documente din acest volum, a fost prodigioasă. Unele dintre măsurile inventate de Aranici pentru a-i captura pe „bandiţi" au fost cu totul inumane. I se atribuie eliberarea în munţi a unor haite de cîini, special dresaţi pentru a ataca omul, dar el se face vinovat cu siguranţă de persecuţiile la care au fost supuşi rudele celor ce aleseseră calea rezistenţei prin luptă împotriva comunismului. În 1960, Aranici a ajuns comandant al Securităţii din Braşov, în condiţiile în care serviciul pe care îl coordonase îşi pierduse, practic, „obiectul muncii" prin dispariţia grupurilor de rezistenţă armată din munţii României. Între timp, fusese avansat la gradul de colonel şi primise două distincţii ale statului socialist, pentru activitatea sa în cadrul Securităţii: Ordinul „Steaua RPR" clasa a II-a, prin Decretul nr. 376 din 20 august 1955, şi Ordinul „23 August" clasa a IV-a, prin Decretul nr. 308 din 12 august 1959. Pavel Aranici cunoaşte o ultimă avansare în funcţie: la data de 20 ianuarie 1961 este numit secretar general al Ministerului Afacerilor Interne, revenind în anturajul lui Alexandru Drăghici. La 11 iunie 1963, ministrul de Interne îl demite pur şi simplu din funcţie şi ia decizia să îl scoată din Ministerul de Interne: s-a descoperit că întreţinea „relaţii neprincipiale" cu o studentă.

Ostracizat, colonelul Aranici a fost transferat la Braşov în funcţia de director adjunct al Întreprinderii de cabluri şi radiatoare. A fost nevoie de un ordin special al ministrului de resort, întrucît prin această numire se încălca legea – Pavel Aranici, reamintim, avea doar gimnaziul şi trei clase de şcoală de ucenici. Au urmat deci şaptesprezece ani în care, concomitent cu aparenţa dezgheţului „democraţiei populare" din România, viaţa civilului Pavel Aranici îngheţa, ca şi lumea sa de odinioară, din vremea în care coordona lupta împotriva „partizanilor". Nu mai era un privilegiat al regimului, iar după o vreme nu a mai ocupat nici măcar funcţia de director adjunct la fabrica de radiatoare. După numai şase ani, în 1969, fără vreun motiv clar, este eliberat din funcţie prin decizia nr. 149 şi trecut la dispoziţia fabricii, începînd cu 1 septembrie. A doua zi este propus şi confirmat pe poziţia de şef de serviciu administrativ, post în care nu are parte de linişte, căci primeşte o „mustrare scrisă" în iarna lui 1971, datorită unor lipsuri în gestiune în valoare de 8691,65 de lei (casase nişte pături şi alte bunuri, uitînd să facă procesul-verbal necesar). După ce fusese, practic, acuzat de furtul a patru pături şi alte nimicuri, cariera lui Aranici mai coboară încă o treaptă, evident în acelaşi sens lipsit de perspective: la începutul anului 1973 este numit şef de birou şi curînd după aceea a fost pensionat. Pavel Aranici a murit în 1995. Înmormîntarea a fost „restrînsă": au participat doar cîţiva membri ai Partidului Socialist al Muncii din Braşov, partid în care Pavel Aranici s-a înscris după Revoluţie. Văduva sa Elisabeta ne-a mărturisit: „Să ştiţi că nu era sever deloc, absolut deloc. Eu mă şi mir cum a stat în Securitate..." (Stejărel Olaru, Marius Oprea, „Fiul bucătăresei. Viaţa şi activitatea colonelului de Securitate Pavel Aranici", în *Analele Sighet 9*, Bucureşti, 2002, pp. 626-646).

GAVRIL BIRTAŞ

Gavril Birtaş s-a născut în 1905 la Baia Mare. Ilegalist, cu numele conspirativ „Eugen". Meseria sa înainte de a intra în mişcarea comunistă a fost aceea de tîmplar. A avut o activitate prodigioasă, fiind atras în partid de către soţia sa, „Biji" Donca, devenită în împrejurări necunoscute agentă NKVD (trimisă, de altfel, la un instructaj la Moscova în 1941). Din ianuarie şi pînă în martie 1940 este instructor al CC pentru judeţul Prahova. După această dată, cu ocazia plecării lui Ştefan Foriş şi a lui Teohari Georgescu în URSS, ajunge în Secretariatul CC, alături de Iosif Chişinevschi şi Constantin Pîrvulescu, şi coraportor al Raportului de activitate al PCR, elaborat în toamna aceluiaşi an şi trimis la Comintern.

Foriş l-a criticat pentru că nu a fost „la înălţimea evenimentelor", ceea ce marchează începutul unor disensiuni de durată între cei doi, cu atît mai mult cu cît, în 31 octombrie 1967, Birtaş afirma că în acea perioadă a răspuns de „toate canalele [de corespondenţă cu Moscova – n.n.], regiunea, tineretul şi tipografia". Treptat, cînd Foriş începe să îşi piardă din credibilitate din cauza temperamentului

său coleric, contestarea acestuia de către membrii din conducere (între care Grigore Răceanu şi Ilona Papp Răceanu) îl readuce pe Gavril Birtaş într-o poziţie extrem de importantă, fiind numit la propunerea „tovarăşilor din închisori" şi, fără ştiinţa lui Foriş, în coordonarea legăturii Secţiei Militare a CC cu Moscova. Foriş reuşeşte să obţină drept represalii chiar excluderea lui Birtaş din partidul comunist, afirmînd că arestarea lui Teohari Georgescu în aprilie 1941 şi a altor doi membri ai conducerii comuniste i se datorează acestuia şi divulgînd faptul că Birtaş se foloseşte de canalul de comunicare pentru a-i transmite soţiei scrisori la Moscova. În 1942-1943, atît Birtaş, cît şi soţia, revenită din URSS, sînt nemulţumiţi şi revendică reprimirea în partid. În aceste condiţii, Birtaş se apropie de grupul comuniştilor din închisoare, adîncind prăpastia dintre el şi conducerea de partid din ilegalitate şi acreditînd, alături de alţii, acuzaţia de colaborare a lui Foriş cu Siguranţa.

În 1943, „scoaterea" lui Foriş din conducere este aranjată de Chişinevschi, Gheorghiu-Dej, Pintilie Gheorghe şi Birtaş (pentru activitatea acestuia din urmă în ilegalitate, vezi Dan Cătănuş, Ioan Chiper, *Cazul Ştefan Foriş. Lupta pentru putere în PCR de la Gheorghiu-Dej la Ceauşescu*, Ed. Vremea, Bucureşti, 1999, *passim* - citată în continuare, Cătănuş, Chiper, *Cazul Foriş...*). Gavril Birtaş era de naţionalitate română (ASRI, fond D, dosar 10985, f. 454), şi nu maghiară, aşa cum încearcă să acrediteze foşti ofiţeri ai Securităţii (Neagu Cosma, *Contribuţia...*, p. 74, care susţine, fără să citeze vreo sursă, că prenumele lui Birtaş era Gabor, şi nu Gavril, şi că surorile şi fraţii săi nu cunoşteau limba română). A intrat în MAI în 1946, la scurtă vreme fiind numit şef al Siguranţei din Oradea. Fiind caracterizat în aprilie 1948 de Secţia Cadre a Direcţiei Generale a Siguranţei Statului drept „element devotat, capabil, energic, are spirit de iniţiativă, mare putere de muncă, spirit de observaţie dezvoltat, inteligenţă vioaie, disciplinat, bun organizator" (vezi documentul citat), este adus la Bucureşti concomitent cu organizarea Direcţiei Generale a Securităţii Poporului şi numit în importanta funcţie de director al Direcţiei I Informaţii interne, printr-un Decret al Marii Adunări Naţionale din 28 august 1948.

Între reuşitele sale se numără o riguroasă activitate de control şi inspecţii în cadrul Regiunii Oradea, care a adus de cîteva ori menţionarea Securităţii de aici pentru rezultate deosebite, dar şi recrutarea unui informator la Nunţiatura Papală din Bucureşti (ASRI, fond D, dosar 2541, f. 188) şi propuneri concrete în privinţa urmăririi activităţii sioniste din România (*ibidem*, dosar 10089, f. 53-54).

I se atribuie executarea ordinului lui Pintilie Gheorghe de a o ucide şi pe mama fostului secretar al PCR Ştefan Foriş (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 176), după asasinarea acestuia, din ordinul lui Teohari Georgescu (ASRI, fond P, dosar 40009, vol. 1, pp. 230-240, declaraţie a lui Teohari Georgescu din mai 1953, şi Marius Oprea, „Comuniştii români sub controlul sovietic", în *Analele Sighet 5, Anul 1947 - căderea cortinei*, editat de Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 1997, pp. 105-150). Birtaş nu se face însă vinovat de această crimă. Mama lui Foriş ajunsese să exaspereze membrii CC-ului, cerînd insistent să-şi vadă fiul („Eu am spus s-o băgăm undeva, într-o mînăstire", îşi amintea în 1967 Constantin Pârvulescu - vezi ASRI, fond D, dosar 9504, vol. XIV, f. 80). Lucrurile nu s-au petrecut astfel. Bătrînei i s-a spus că fiul ei se află la Oradea şi a primit o maşină spre a fi dusă acolo, dar ea a fost aruncată în rîul Criş, cu pietre de gît. Tragica poveste a circulat în folclorul nomenclaturii din România (Vladimir Tismăneanu, „The Tragicomedy of Romanian Communism", în *East European Politics and Societies*, vol. III, nr. 2, 1989, p. 350), fiind atestată chiar de mărturia lui Birtaş, care arată că Eidlitz Zoltan, fost secretar de Cadre de la Bihor (în relaţie directă cu Pintilie Gheorghe, care era responsabil pe atunci cu Secţia Organizatorică a CC al PCR), „mi-a spus într-un moment de sinceritate că a aranjat-o şi pe bătrînă".

În rest, Birtaş, cu tot trecutul său ilegalist, nu a făcut carieră în Securitate. Vorbind despre activitatea sa din trecut, i se destăinuia lui Gheorghe Stoica în octombrie 1967: „Nu a ieşit nimic. Am stat la Securitate pînă în 1952. Cînd Teohari a fost scos, primul lucru a fost de a mă scoate şi pe mine, pe Dulgheru l-a băgat la puşcărie şi pe toţi tovarăşii vechi puşi la Securitate i-a scos" (ASRI, fond D, dosar 9604, vol. XIV, f. 114-118). În vremea în care fusese la Securitate în fruntea Direcţiei I Informaţii interne, Birtaş primise şi sarcini cu un caracter mai special, constînd în urmărirea unor fruntaşi comunişti; după cum rememora în aceeaşi declaraţie, s-a ocupat de filarea lui Maurer. Aceasta a fost printre ultimele sale misiuni ca director în Direcţia Generală. Scurt timp după aceea, Gavril Birtaş a fost retrimis în funcţia de şef al Regionalei de Securitate Oradea, unde a mai rămas cîteva luni, înainte de a fi îndepărtat definitiv din aparatul represiv comunist. Nu avem date privind cariera ulterioară.

NICOLAE BRICEAG

S-a născut în 18 septembrie 1916 la Negreni, Olt, într-o familie de ţărani săraci. De meserie croitor, a avut contacte cu mişcarea comunistă în ilegalitate, după cum relevă dosarul său de cadre, ceea ce i-a atras numirea într-un post în structurile Ministerului Afacerilor Interne din 1945, cu toate că avea ca studii numai 4 clase. A fost unul dintre cei mai cruzi ofiţeri de Securitate, autor şi inspirator a numeroase crime. Fostul colonel Nicolae Briceag este unul dintre puţinii ofiţeri din Securitate care a ajuns să fie acuzat de crimă şi judecat după 1989, dar a murit în 1998, înainte de încheierea procesului. Într-o caracterizare care i se face în 19 aprilie 1948, se arată că la acea dată funcţiona drept chestor de Siguranţă, după care avea să fie pus în fruntea Biroului Judeţean de Securitate Dej. Era socotit de superiorii săi „element hotărît, energic, bun organizator. Are spirit de iniţiativă. Calm. Corespunde profesional. Comportare morală. Atitudini tovărăşeşti, muncitor. Inteligenţă mediocră". Din 1954, a fost numit şef al Regionalei de Securitate Sibiu. În 1967 a fost pensionat cu gradul de colonel, în acţiunile de epurare a Securităţii de ofiţerii implicaţi în trecut în săvîrşirea unor crime, iar un an mai tîrziu a fost convocat la Comitetul Central, unde a fost audiat de Gheorghe Stoica şi confruntat cu Alexandru Drăghici. S-a descoperit că, din dispoziţia acestuia din urmă, executase în 4 decembrie 1954 un cetăţean din simplul motiv că respectivul îl deranjase pe ministru de la masă.

Cu ocazia anchetelor de la Comitetul Central, după cum relevă o notă a Inspectoratului de Securitate al judeţului Cluj din 17 mai 1968, a mai ieşit la iveală că Briceag, socotit de astă dată „om fără demnitate, mărginit, incult, a arestat un cetăţean care s-a sustras de la încorporarea în armată. După aceasta, l-a dus împreună cu încă patru rude la marginea unei păduri, unde au fost împuşcaţi". Este doar una din şirul lung de crime atribuite lui Briceag. După cum au declarat foşti subalterni ai săi (printre care sublocotenentul Vasile Paşca), metoda clasică era cea a execuţiilor sumare, sub pretextul fugii de sub escortă. Din 1956 şi pînă la pensionare în 1967 a fost trecut în cadrul Direcţiei Generale a Miliţiei, cu funcţia de adjunct al comandantului Miliţiei Regiunii Cluj. Crimele sale nu au fost sancţionate penal după anchetarea la Comisia Comitetului Central în 1968. Singura măsură luată împotriva sa a fost degradarea militară la gradul de soldat şi diminuarea pensiei militare. Ancheta sa a fost redeschisă de către un procuror din Procuratura Generală în anul 1992, Briceag fiind audiat mai întîi ca martor în procesul care avea să-i fie intentat în lipsă fostului ministru de Interne Alexandru Drăgici. La prima sa audiere, fostul colonel de Securitate nu îşi mai amintea nimic. „Ca de moarte nu-mi aduc aminte", repeta într-una Briceag, aproape la fiecare întrebare a procurorului. Se păstraseră mai multe acte şi declaraţii pe care şi-a recunoscut propria semnătură, susţinînd însă că nu le recunoaşte, pentru că nu îşi aminteşte să fi dat vreo declaraţie. Cu vocea sa spartă de om bătrîn şi privindu-ne în ochi, Briceag afirma în 1992 că „pe vremuri, noi vă băgam la puşcărie; acum a venit rîndul vostru. Spuneţi că securiştii sînt criminali. Dar altceva n-am făcut decît să apărăm patria". Patria fusese raţiunea şi fundalul şirului funest de crime, pe care mintea sa refuza să le scoată din context şi să le asume, în ciuda numeroaselor evidenţe. Nicolae Briceag a murit în 1998, ca şi „procesul comunismului" în care a fost pînă la urmă singurul inculpat, crezînd probabil cu tărie pînă în ultimul ceas că de vină au fost *acele timpuri*, cum de altfel cred cu tărie majoritatea torţionarilor din fosta Securitate. (Alte detalii cu privire la Briceag şi la crimele sale se pot găsi în dosarul penal care i-a fost întocmit şi care s-a judecat la Curtea Supremă de Justiţie, ca şi în D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 56-57.)

MIHAIL BURCĂ

Ilegalist, fost voluntar în Războiul civil din Spania, şef al Direcţiei Generale Politice (Direcţia a IX-a) din Direcţia Generală a Securităţii Poporului, o dată cu înfiinţarea acesteia. În 16 iunie 1951, e ridicat la rangul de ministru adjunct al lui Teohari Georgescu. Cade victimă, în acelaşi timp cu acesta, înscenării „devierii de dreapta" şi este îndepărtat din structurile Ministerului Afacerilor Interne, la finele anului 1952, fără a fi însă arestat. I se atribuie coordonarea şi supravegherea deportărilor din Banat, ca şi coordonarea anchetelor în dosarul lotului aşa-zişilor sabotori de la Canal (D. Jela, *Lexiconul...*, p. 60). În primul caz, trebuie menţionat că de fapt a fost unul dintre cei 5 membri ai Comisiei formate la nivelul conducerii MAI, alături de Alexandru Drăghici, Marin Jianu, Pavel Cristescu şi Vladimir Mazuru, stabilită prin Directiva care a stat la baza dislocărilor de populaţie din zona Banatului. În al doilea caz, se cuvine menţionat că, prin natura atribuţiilor sale în

conformitate cu organigrama Securităţii, nu putea coordona o anchetă penală, acţiunile sale rezumîndu-se la a urmări pregătirea politico-ideologică a cadrelor. În acest sens, i se poate atribui mai degrabă organizarea întrecerilor socialiste în cadrul Direcţiilor Securităţii, ale căror rezultate le urmărea, le analiza şi le prelucra alături de Vladimir Mazuru, şef al Cadrelor din DGSP.

Ca director al Direcţiei Generale Politice, a fost ulterior acuzat de Alexandru Drăghici că a impus o linie „deviaţionistă" în munca de partid şi că a ţinut organizaţiile de partid şi UTM din cadrul Securităţii departe de posibilitatea de control a conducerii superioare de partid. Drept urmare, după îndepărtarea sa din Securitate, Direcţia Generală Politică a fost desfiinţată prin emiterea Decretului nr. 365 din 7 septembrie 1953, prin care s-au contopit Ministerul Securităţii Statului şi Ministerul Afacerilor Interne (Ministerul de Interne, *Organizarea şi funcţionarea organelor Ministerului de Interne de la înfiinţare pînă în prezent*, Arhiva Ministerului de Interne, 0420/1978). Din dispoziţia aceluiaşi Alexandru Drăghici, organizaţiile de partid şi UTM din unităţile teritoriale de Securitate au fost trecute sub conducerea organelor de partid locale. La nivelul aparatului central a fost ales un comitet de partid în care acţionau 10-12 ofiţeri politici, degrevaţi de alte sarcini, iar în comitetul UTM acţionau 3-4 ofiţeri, ambele comitete de partid fiind trecute sub controlul direct al şefului Secţiei Administrativ-Politice din cadrul CC al UTM (ASRI, fond D, dosar 9916, vol. I, f. 120-123). Cu toate acuzaţiile care i s-au adus, Mihai Burcă nu a fost arestat, scăpînd de închisoare, ca şi Ana Pauker, în primul rînd datorită morţii lui Stalin (care ordonase şi reprimarea veteranilor din Războiul civil spaniol), cît şi relaţiilor sale la Moscova. Graţie acestora (pe relaţia GRU), a ocupat din 1953 funcţia de şef al Direcţiei Superioare Politice a Armatei. Conflictul său cu Drăghici a continuat: în 1968 a reclamat că organele de Securitate i-au controlat corespondenţa pe care o avea cu ministerul şi i-au înregistrat discuţiile de la serviciu pe bandă de magnetofon, în perioada cînd ocupase funcţia amintită. Între timp, ajunsese adjunct al ministrului Forţelor Armate, ultima funcţie importantă pe care a ocupat-o. Nu cunoaştem data morţii.

FRANCISC BUTIKA

S-a născut la 15 iulie 1920 la Cluj; meseria lui de bază fusese cea de lăcătuş. Nu cunoaştem date privind eventuala sa activitate ca ilegalist. Cert este doar că are, anterior intrării sale în aparatul de Securitate, o ascensiune similară cu cea a coloneilor Pavel Aranici şi Ioan Şoltuţiu. Regionala de partid Cluj îl recomandă, probabil la solicitarea lui Iosif Rangheţ, pentru a lucra în Secţia Organizatorică a Comitetului Central al PMR, unde se afla deja de la începutul anului 1951 în activitate – răspunzînd, între altele, de verificarea cadrelor de partid furnizate Securităţii. De la începutul anului 1952, cînd conducerea ministerului intră în colimatorul celor ce urmăreau „devierea de dreapta", participă la anchetarea (la început în libertate) a lui Marin Jianu şi Teohari Georgescu, obţinînd şi furnizînd materialele care aveau să stea la baza „înfierării" prin Rezoluţia Plenarei CC a PMR din 26-27 mai 1952 „asupra activităţii tov. Teohari Georgescu în conducerea MAI". În această calitate a făcut parte din Comisia şi subcomisiile stabilite de CC pentru „verificarea activului şi a membrilor de partid din aparatul central şi exterior al MAI", care a „descoperit în funcţii superioare sute şi mii de duşmani înverşunaţi ai puterii populare". Aici a fost remarcat de Alexandru Drăghici, care coordona întreaga activitate a comisiei de depistare a „deviatorilor de dreapta". Abilitatea sa ca anchetator, ca şi docilitatea cu care îndeplinea dispoziţiile partidului au făcut ca din 16 octombrie 1952, dată la care a fost arestat Mişu Dulgheru (la întocmirea dosarului căruia contribuise din plin), să-i şi ia locul acestuia. Ca şef al Direcţiei Anchete din Securitate, în faţa lui Francisc Butika partidul a pus sarcini deloc uşoare: anchetarea „lotului de la Finanţe", în frunte cu Vasile Luca, precum şi a „conspiratorilor şi deviatorilor din MAI" (anchetarea lotului Pătrăşcanu fiind încredinţată, cum am mai arătat, unui grup special de anchetatori, pus în subordinea unui alt fost activist de partid de la Cluj, Ioan Şoltuţiu). În această dificilă misiune, Butika se achită riguros de sarcini.

A fost anchetatorul lui Vasile Luca, de la care a obţinut mărturisiri, fără a-l tortura însă. Nu la fel de norocoşi au fost ceilalţi din acelaşi lot a căror anchetare o coordona. În 1968, Comisia de partid a Comitetului Central constata, într-un documentar privind modul în care a fost anchetat „grupul Luca", mijloacele abuzive folosite: „Pentru a fi determinaţi să recunoască faptele puse în sarcina lor, în cursul anchetei învinuiţii au fost sistematic bătuţi crunt, schingiuiţi, epuizaţi fizic prin anchetarea în tură şi prin împiedicarea de a dormi zile de-a rîndul... Metode inumane s-au folosit faţă

de majoritatea arestaţilor. Unii dintre ei (Iacob Alexandru şi Rădulescu Gheorghe, au încercat să se sinucidă, Morfei Victor a decedat în timpul cercetărilor, iar Gheorghe Rădulescu, eliberat cu două zile înainte de procesul lui Vasile Luca, a decedat la cîteva luni ca urmare a vătămărilor corporale suferite". Majoritatea acestora nu erau implicaţi decît ca martori în anchetă, fără a li se putea găsi, cu toate eforturile şi brutalităţile, motive pentru trimiterea în judecată; ei au fost folosiţi doar pentru a-l incrimina pe Vasile Luca. Chestionat asupra acestor situaţii, Butika se dezvinovăţeşte, arătînd că „problema fiind considerată secretă, pe de o parte, pe de altă parte pentru a nu se pune de acord martorii în stare de libertate, aproape toţi martorii principali au fost arestaţi şi au stat în această situaţie pînă la terminarea procesului".

Cît priveşte mijloacele brutale pe care le-a imprimat ca regulă a activităţii anchetatorilor Securităţii după ce a preluat conducerea Direcţiei Anchete, Butika găseşte din nou scuze, declarînd la 25 martie 1968, la solicitarea Comisiei de partid de la Comitetul Central, că „în acea perioadă noi am avut consilieri sovietici, care de la început au preluat iniţiativa – şi, ca regulă, şi în alte probleme de pînă atunci –, nefiind întreprins nimic fără ajutorul lor. Toate planurile de anchetă, inclusiv întrebările, erau traduse în limba rusă şi urmărite de consilieri în desfăşurarea lor. Consilierii sovietici veneau cu aşa-zisa teorie a probelor indirecte. În cazul Vasile Luca şi a celorlalţi care au fost trimişi în justiţie, această teorie a fost aplicată din plin. Aşa se explică tendinţa de a se mulţumi cu privire la trecutul lui Luca de a interpreta documentele culese, că ele confirmă faptul că acesta a fost agent de Siguranţă.

Am ales această problemă care, chipurile, a fost cel mai bine dovedită. Din această categorie [de dovezi] face parte şi confruntarea cu fostul agent de Siguranţă Turcu, care era complet orb. Dacă Vasile Luca, Teohari Georgescu şi Ana Pauker nu au fost supuşi la constrîngeri fizice, nu acelaşi lucru s-a întîmplat în cazul lui Vijoli, Iacob, Craiu – şi au mai fost şi alţii. Asemenea măsuri nu se luau niciodată fără ştirea conducerii MAI, sau în acel timp a generalului Mazuru, care răspundea de munca de anchetă. Menţionez că în acea perioadă aceasta era o practică obişnuită, dar foarte dăunătoare, cu care organele Securităţii a avut foarte mult de luptat". Pentru a ilustra parcă însăşi evoluţia „practicilor" Securităţii în ceea ce priveşte ancheta, în 1958, cînd Butika decăzuse în funcţia de şef al Anchetelor la Securitatea Municipiului Bucureşti, a fost iniţiatorul unui şantaj josnic, cu final tragic: „A anchetat-o pe Ecaterina Bălăcioiu-Lovinescu, propunîndu-i pentru a beneficia de asistenţă medicală absolut indispensabilă să-i ceară printr-o scrisoare fiicei ei [Monica Lovinescu] aflată în Franţa să colaboreze cu regimul. Refuzul i-a atras bătrînei femei moartea". Ancheta lasă să se întrevadă că Butika lucra, pe atunci, probabil, şi pentru Direcţia Informaţii externe a Securităţii. Oricum, perioada sa de maximă glorie în Securitate trecuse deja; ea a fost cuprinsă între 1952 şi 1954. Francisc Butika poate fi făcut răspunzător de generalizarea utilizării mijloacelor de tortură de către anchetatorii Securităţii în această perioadă. La 13 noiembrie 1963, cariera sa de securist avea să se încheie. A fost trecut în rezervă, în acţiunea de „destalinizare" a Securităţii, de curăţire a ei de cadrele „compromise", întreprinsă de Drăghici începînd cu 1961. În 1968, cînd este anchetat pentru faptele sale reprobabile din timpul anchetării „lotului Luca", lucra ca inspector la Vama Poştelor. Atunci i s-au retras distincţiile primite în trecut, fără să sufere alte consecinţe pentru abuzurile pe care le-a patronat. Nu cunoaştem nimic despre soarta sa ulterioară. (Pentru alte detalii, vezi Arh. Com. Ex. a CC, dosar 268/1972, *Documentar privitor la anchetarea şi condamnarea lui Vasile Luca*, *passim*; D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 63-64.)

ALEXANDRU DEMETER

Nu cunoaştem date personale privindu-l pe Alexandru Demeter, în afara faptului că a fost membru de partid în ilegalitate, fiind închis la penitenciarul Caransebeş (unde a fost coleg de detenţie cu Pavel Cîmpeanu). Avem în schimb posibilitatea de a descrie, fie şi sumar, cariera sa în Securitate. A ajuns în aparatul poliţiei politice în urma propunerii pe care a făcut-o Iosif Chişinevschi la 23 iunie 1952, în şedinţa Biroului Politic. Demeter, pe atunci în funcţia de şef adjunct al Secţiei Administrativ-Politice a CC, a fost trimis „în funcţia de director de cadre a MAI cu gradul de colonel, deocamdată, o să vedem, dacă o să corespundă", după cum aprecia Chişinevschi. Dej a fost de acord cu numirea sa în această funcţie – probabil îl cunoştea şi el din Penitenciarul Caransebeş. Singura obiecţie a venit din partea lui Petre Borilă, care i-a fost şef la Comitetul Central şi îl cunoştea deci bine: „E bun, dar să nu fie cel mai mare".

Oricum, poziţia pe care o ocupa Alexandru Demeter în aparatul tehnic al Comitetului Central arată că era considerat o persoană de încredere. Din funcţia în care a fost propus în 1952 a cunoscut o cădere lentă pînă la cea de şef de serviciu, în locul unei avansări, poate meritate: în aprilie 1954 a participat ca asesor din partea MAI la procesul lotului Pătrăşcanu, unde s-a remarcat solicitînd pedeapsa capitală pentru toţi cei 11 inculpaţi. Se pare însă că relaţiile lui cu Drăghici nu au fost din cele mai cordiale. Anchetele în vederea reabilitării acestora îl găsesc, de aceea, într-o poziţie delicată. Convocat la Comitetul Central la 9 mai 1968, două săptămîni după Plenara care a dus la curmarea carierei lui Drăghici în partid, regretă se pare sincer implicarea sa în farsa juridică din 1954: „Detest faptul că prin participarea mea la aceste procese am servit ca unealtă în organizarea şi desfăşurarea unor asemenea înscenări. Personal, am remuşcări pentru sentinţele nedrepte pentru care mi-am pus semnătura. Nu o să mi le pot ierta niciodată. Am fost educat de partid să lupt pentru adevăr împotriva nedreptăţii şi am fost profund zguduit de cele ce s-au prezentat în documentele de partid. Am crezut în bunele intenţii ale lui Drăghici, că servesc interesele partidului. Îl ştiam pătimaş, dur, încăpăţânat, dar nu mi-am putut închipui că poate fi în stare să folosească falsuri, să prezinte la conducerea de partid referate mincinoase, să dezinformeze partidul pentru a comite crime. Nu mi-am dat seama că în spatele acestor înscenări se ascunde, de fapt, nedreptatea şi crima. Mi-a fost înşelată buna credinţă, s-a servit în mod josnic de devotamentul meu şi al altor ofiţeri faţă de partid. Am învăţat şi voi avea de învăţat de pe urma celor întîmplate".

Penitenţa sa continuă şi se transformă într-o cerere de clemenţă către partid, în care Demeter punctează cîteva evenimente de pe parcursul carierei sale în Securitate: „Rog să se ţină cont că în activitatea mea atît în munca de cadre cît şi la Inspecţii, atunci cînd am avut de verificat unele nedreptăţi făcute fie unor cadre din MAI sau din afara MAI-ului, m-am străduit să scot la iveală şi să triumfe adevărul. Faptele nedrepte şi abuzurile pe care le-am constatat la unii din ofiţerii din cadrul MAI nu le-am susţinut, ci am căutat să le combat, iar nedreptăţile să fie remediate, însă nu am găsit nici înţelegerea necesară pentru aceasta". Alexandru Demeter arată, în rînd cu ceilalţi protagonişti ai înscenării căreia i-a căzut pradă Pătrăşcanu, că a fost un simplu executant al ordinelor partidului şi a rămas un soldat credincios al acestuia: „Rog să se aprecieze situaţia mea în lumina faptului că eu nu am cerut lui Drăghici să vin în MAI, am fost trimis de partid, măsură luată printr-o hotărîre a Biroului Politic; înainte eram în funcţia de adjunct şef secţie la CC, coordonam problemele de justiţie, procuratură, sănătate şi culte. Cînd m-am prezentat la Drăghici şi m-a numit în funcţia de director al cadrelor pentru întregul MAI [în iunie 1952], m-a criticat că nu am avut poziţie suficient de combativă faţă de devierea de dreapta, iar cînd mi s-a adus la cunoştinţă că am fost propus asesor la Tribunalul Suprem [în martie 1954], am ridicat problema că nu este just (nu-mi amintesc cu cine am discutat, cu tov. [Evghenie] Tănase [ministru adjunct de interne din 1956 - n.n.], Iani sau Cojocaru [foşti şefi ai Secţiei Administrativ-Organizatorice a CC-ului - n.n.]). Cred că există un document în care s-a făcut propunerea, deoarece [consideram că] nu este bine ca să apărem noi cei de la MAI în completul de judecată. Nu m-am gîndit atunci la procesul Pătrăşcanu, ci la argumentul cu care am fost combătut, că o să avem şi noi ofiţeri care să fie judecaţi de tribunalele militare. Am gîndit că chiar şi în aceste cazuri nu este bine, deoarece materialele de trimitere în judecată a ofiţerilor MAI erau întocmite de Direcţia cadre, unde funcţiona un serviciu de cercetări pentru abaterile comise de cadrele MAI. În 1956, tov. Ceauşescu personal [responsabil cu munca politică în MAI şi MFA - n.n.] mi-a indicat desfiinţarea lui şi trecerea competenţei de verificare a abaterilor în atributul comandanţilor, a consiliilor de onoare, lucru ce s-a realizat mult mai tîrziu. Avea în vedere grija pentru analiza obiectivă a faptelor, însă Drăghici s-a opus, pe motivul că munca de securitate are specificul ei. Cînd nu avea argumente logice, îşi impunea punctul de vedere cu specificul. Greşelile făcute de mine în munca de cadre au fost analizate în 1958. Apreciez că nu am avut o poziţie suficient de autocritică. Am fost sancţionat cu vot de blam cu avertisment, sancţiune ce a fost ridicată, nu la cererea mea. Cînd s-a ridicat sancţiunea, după circa 1-2 luni, am fost nedumerit şi am cerut explicaţii. Nu-mi explic nici astăzi de ce s-a făcut cu atîta urgenţă. Şi pentru că anul trecut tov. [Evghenie] Tănase s-a exprimat faţă de mine că *m-am ridicat în funcţie pe cadavrul lui Pătrăşcanu* şi am auzit această expresie şi la actuala şedinţă cu activul, consider că nu asta este realitatea. Eu am fost retrogradat de la funcţia de şef de direcţie [Direcţia Politică] la cea de şef de serviciu independent [de Inspecţii] şi niciodată nu am ridicat problema funcţiei în care lucrez. Eu am înţeles întotdeauna să muncesc acolo unde sunt pus, nu am avut veleităţi de funcţie,

m-am considerat soldat disciplinat al partidului, nu am refuzat niciodată nici o sarcină de partid, indiferent unde am fost trimis, atît în Bucureşti cît şi în provincie. Calităţile, pregătirea şi capacitatea mea de muncă am lăsat să fie apreciate de cei în drept să o facă. Recent, cînd am anunţat că sunt numit la Serviciul C [Arhiva - n.n.], ştiam că salariul va fi mai mic decît cel pe care îl aveam la Inspecţii, dar nu am obiectat, ci îmi făceam de-acum planuri ce anume voi avea de făcut, să aplic indicaţiile tov. preşedinte [al Consiliului Securităţii Statului - n.n.] Stănescu Ion, în vederea realizării obiectivelor importante care se pun de realizat în cadrul acestui organ. Consider că măsura de scoatere a mea din Securitate este pe deplin întemeiată".

Recapitulînd, din funcţia de responsabil al muncii politice pe Securitate, în 1958 Demeter a fost retrogradat şef al Serviciului Inspecţii, iar în 1967, cu puţină vreme înaintea trecerii sale în rezervă, a fost trimis să conducă Serviciul Arhivă. Cu toate acestea, Alexandru Demeter spera încă, în mai 1968, că sorţii pot fi întorşi în favoarea sa. De aceea, se adresează Comitetului Central, arătînd: „Mă simt obligat ca să sprijin organele de partid şi ale Consiliului Securităţii Statului pentru clarificarea acelor cazuri în care s-au comis abuzuri şi nedreptăţi. Rog să mi se dea această posibilitate". Speranţa de a reveni măcar inspector de cadre la CC nu i s-a împlinit. Vechii săi protectori nu mai aveau, în 1968, nici un cuvînt de spus. Oamenii şi vremurile se schimbaseră. Demeter a rămas să se consoleze cu pensia sa de general, dar funcţiile şi onorurile de odinioară, ca şi puterea de a dispune de soarta oamenilor au rămas pentru el o amintire. (Vezi ANIC, fond CC al PCR, *Cancelarie*, dosar 56/1952, f. 7, 9; ASRI, fond D, dosar 9604, vol. IV, f. 34-44.)

TEODOR DINCĂ

Teodor Dincă, adjunctul lui Dulgheru în coordonarea anchetelor Securităţii la începutul anilor '50, s-a născut în 15 iulie 1900 în comuna Seliştoara, de lîngă Corabia. Fiind bun la învăţătură, părinţii săi, ţărani mijlocaşi, l-au trimis mai departe să înveţe la Bucureşti, la acea vreme mirajul tuturor copiilor de la ţară. Nu ştim ce s-a întîmplat cu Tudor în anii grei ai ocupaţiei germane din vremea primului război mondial, dar cert este că la începutul anilor '20, învăţa într-o şcoală profesională meseria de electrician. A încheiat studiile printre primii, fiind încadrat ca mecanic la Uzina electrică Grozăveşti. Din nou, o lungă bucată de vreme nu mai avem veşti despre el; putem doar presupune că a început să fie atras de idei de stînga, pentru că în 1936 îi cunoaşte şi se împrieteneşte cu inginerii Nik Goerimberg şi Saşa Baranov, originari din Moldova sovietică. Cei doi le vorbeau muncitorilor de încredere de la Uzinele electrice Grozăveşti, membri sau simpatizanţi ai comuniştilor, despre mişcările muncitoreşti şi „realizările obţinute de Uniunea Sovietică ca urmare a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie". Treptat, Teodor Dincă a intrat în păienjenişul ţesut de propagandiştii comunişti, de care s-a arătat din ce în ce mai fascinat. Alături de alţi doi muncitori racolaţi de Goerimberg şi Baranov, David Vasile şi Popescu Gheorghe, Dincă ajunge acasă la unul dintre ingineri, unde în mai multe rînduri li s-a făcut instructaj asupra modului de iniţiere a unor acţiuni de sabotaj.

Prima faptă de arme a celor trei sabotori români în slujba URSS a fost incendierea unui depozit de cherestea de pe calea Văcăreşti. Gheorghe Popescu, membru PCR din ilegalitate, declara în 1952 în legătură cu „temerarele" lor acte: „eu am întrebat pe cei doi ingineri cum rămîne cu calitatea mea de membru de partid, dacă acţionez pe linia sabotajului, şi ei mi-au răspuns că voi rămîne membru de partid şi că pot deveni chiar membru de partid al Partidului Comunist al URSS, deoarece acţiunea de sabotaj se face cu hotărîrea URSS, cu care aveam legătura prin Front". Treptat, în grupul celor trei, lui Dincă, deşi nu era membru PCR, agenţii sovietici îi rezervă un rol conducător. Cum îşi aminteşte acelaşi Gheorghe Popescu, „în 1940 cei doi ingineri au plecat în Uniunea Sovietică, lăsînd în locul lor să conducă acţiunea de sabotaj pe Dincă Tudor. Dincă a primit de la cei doi ingineri cifrul cu care se putea ţine legătura cu Parisul, dar scriind la adresa indicată nu a mai primit nici un răspuns, deoarece între timp Franţa capitulase în războiul cu Germania hitleristă".

Fiul de ţărani de lîngă Corabia ajunsese deci spion sovietic. Se pare însă că plecarea lui Baranov şi Goerimberg, dar şi ameninţarea unei condamnări severe în condiţiile declanşării războiului a dus la diminuarea serioasă a entuziasmului său, din care o parte se dovedeşte a fi fost doar bravadă. Aşa se face că a luat legătura cu comisia de război a PCR condusă de Iosif Rangheţ doar o singură dată, prin intermediul colegului său Petre Ioan (ajuns după 1948 director administrativ la Banca RPR). Cu banii daţi de Remus Koffler, trezorierul partidului, Dincă a cumpărat de la Constanţa substanţe cu

care a preparat un material incendiar. Dar, conform unei declaraţii a lui Koffler, în loc să dea foc unui depozit, aşa cum dispusese comisia militară a Comitetului Central al partidului comunist, bomba incendiară preparată de Dincă „nu reuşeşte decît să îi afume gardul". Ca urmare, într-un bilet, Ranghe[illegible] l-a criticat aspru pentru că nu se ţine de treabă serios, anunţîndu-l că „partidul rupe legăturile cu el". Ceea ce nu l-a împiedicat pe Teodor Dincă, după război, să îşi atribuie meritul de luptător pentru cauza URSS. În 1946, el intra în PCR, fiind, ca şi fostul său coleg Gheorghe Popescu, trimis să lucreze ca inspector de Siguranţă la Ploieşti; ascensiunea sa a fost rapidă: în august 1948 ajunge şeful Direcţiei Regionale a Securităţii.

Dincă descria astfel începuturile activităţii sale în rîndurile poliţiei politice comuniste: „în anul 1947 am fost scos din muncă de la Societatea de Gaz şi Electricitate şi trimis la Ploieşti ca inspector de Siguranţă, în timp ce soţia cu care mă căsătorisem de aproape un an se îmbolnăvise de ptoză gastrorenală. De altfel, nici cît a fost în stare normală nu am avut cu ea o convieţuire liniştită, din cauza mentalităţii sale de funcţionar umflat cu prejudecăţi burgheze şi eram hotărît să ne despărţim, însă îmbolnăvirea ei şi plecarea mea la Ploieşti m-au pus în neputinţa de a divorţa. Timp de un an a stat în spital şi sanatoriu la Predeal". Se poate spune că Dincă nu era un norocos în dragoste; cum nu va fi nici în carieră. Un referat al corpului de Inspecţii din Ministerul Securităţii Statului din 1953 lasă să se întrevadă că partidul a mizat greşit, întrucît nici calităţile de „luptător pentru cauza sovietică" şi nici trăsăturile lui de caracter nu îl recomandau pe Dincă pentru funcţia de răspundere pe care a ocupat-o ca adjunct al lui Dulgheru la Direcţia Anchete a Securităţii: „şi în trecut, înainte de 23 august, ca şi după aceea, de multe ori a dovedit o comoditate pronunţată şi lipsă de răspundere în îndeplinirea sarcinilor ce i-au fost încredinţate". Prezentîndu-şi el însuşi defectele, se arată ceva mai laconic: „în munca mea de la Ploieşti am avut în vara anului 1948 o abatere de la morala proletară", consemna Dincă jenat. Această greşeală l-a costat scump: vot de blam şi detaşarea în martie 1949 din funcţia de şef al Regionalei de Securitate Ploieşti ca subdirector al Direcţiei Anchete din DGSP, unde a fost „mutat disciplinar în urma unor grave abateri de la morală cu aspecte de conciliere cu duşmanul: a întreţinut relaţii intime cu soţia unui bandit fugit în Turcia". Prins cu mîţa în sac, povesteşte Dincă, „am fost cuprins de permanente frămîntări, la care se mai adăugau şi neînţelegerile cu soţia care, după ce am adus-o de la Ploieşti şi a intrat în contact cu mama ei, o femeie nevrozată, a devenit de nesuportat. Frămîntările mele n-au încetat decît în 1950, cînd am divorţat de soţie".

Aşadar, Dincă se retrage fără regrete la burlăcie, după scurta şi nefericita sa căsnicie. Îl măcina totuşi nevoia unei familii, mai ales că trecuse pragul celor 50 de ani. După doi ani de la divorţ se hotărăşte şi, „deoarece eu eram despărţit de soţie, am discutat cu colonelul Dulgheru de mai multe ori că aş fi amator să mă însor. În cursul anului 1952 Antoniu Samuel mi-a spus că soţia lui are o colegă de birou, propunîndu-mi să mă pună în legătură cu ea. Eu fiind de acord să mă căsătoresc, a rămas stabilit ca soţia lui Antoniu să discute cu această femeie şi să-mi aducă răspuns. După circa o săptămînă, Antoniu mi-a spus că femeia în cauză a fost descoperită că trăieşte cu un fiu de moşier". Ca urmare, Teodor Dincă nu a întîlnit-o niciodată, nu i-a cunoscut nici măcar numele. În acele vremuri, la acest fel de oameni, ura de clasă învingea întodeauna nevoia de dragoste.

În lumea plină de intrigi şi tensiune a securiştilor, relaţiile cu o femeie puteau deveni o armă periculoasă la îndemîna rivalilor. De pe urma unei legături extraconjugale, un ofiţer de Securitate şi-a pierdut postul şi libertatea pentru că amanta i-a deconspirat trecutul: „în serviciul condus de maiorul Andreescu Matusei exista fostul locotenent Patriciu Alexandru, care, deşi însurat, trăia cu dactilografa Zamfirescu Elena. Am luat măsuri de îndepărtare a lui din serviciu, fiindcă s-a descoperit cu această ocazie că fusese legionar", declara Teodor Dincă, ale cărei eşecuri în relaţii similare îl făcuseră de-a dreptul misogin. Starea sa de spirit atunci cînd făcea această declaraţie la finele anului 1952 era deplorabilă – şi nu era de mirare. A fost arestat şi anchetat doar pentru vina de a fi fost subalternul direct al unui şef (Dulgheru) pe care l-a invidiat pentru reuşitele, eleganţa şi nu în ultimul rînd pentru viaţa de familie fericită pe care o avea.

Dincă a avut în cele din urmă şi un dram de noroc. În cazul său, pentru că avea origine sănătoasă şi nu greşise prea grav, „organele" au arătat clemenţă. Ofiţerii de la Secţia Inspecţii a Securităţii, printr-un referat aprobat de ministrul Alexandru Drăghici la mijlocul anului 1953, au arătat că deşi „nu a desfăşurat activitate duşmănoasă, datorită poziţiei sale lipsită de răspundere în îndeplinirea sarcinilor, tocirea simţului de clasă şi a spiritului critic, a ajutat în mod indirect clica elementelor duşmănoase pătrunse în conducerea Direcţiei de anchete să-şi desfăşoare activitatea lor duşmănoasă".

Dar, „avînd în vedere faptul că Dincă Teodor a executat pînă în prezent 6 luni şi jumătate detenţie preventivă (care constituie o lecţie binemeritată pentru el), că în cursul cercetărilor a dat declaraţii care pot sprijini ancheta lui Dulgheru şi a celorlalţi, propunem: 1) După o temeinică prelucrare, punerea lui Dincă S. Tudor în libertate. 2) Mutarea sa disciplinară într-o muncă în cadrul Direcţiei Generale a Miliţiei. 3) Anexarea prezentului referat la dosarul său profesional". Dosar care i-a însoţit lui Dincă pentru încă un deceniu, cît mai avea să lucreze pînă la pensionarea din Miliţie, măruntul său destin. Nu cunoaştem alte date în legătură cu fostul adjunct al lui Dulgheru de la Direcţia Anchete (pentru alte detalii, vezi Marius Oprea, „Viaţa şi faptele tovarăşului Dincă", în *Interval*, nr. 12, 1998, pp. 86-92).

ALEXANDRU DRĂGHICI

S-a născut la 27 septembrie 1913 la Tisău, judeţul Buzău şi a fost membru PCR din ilegalitate, ceea ce îi aduce din 21 octombrie 1945 demnitatea de membru supleant şi apoi (din 23 februarie 1948) de membru plin al Comitetului Central. Membru al Biroului Organizatoric al CC al PMR pe linie de partid, ca şi pe cea de adjunct al ministrului de Interne (din decembrie 1950). Drăghici s-a dovedit de-a lungul întregii sale cariere în aparatul de stat, cu precădere în fruntea Internelor, unul dintre apărătorii fervenţi ai liniei dure de tip stalinist. După „devierea de dreapta", a ajuns în fruntea acestui minister, calitate în care trece în primul rînd la o epurare cu caracter antisemit a MAI. Practic, din 18 septembrie 1952, cînd preia conducerea MAI şi a Securităţii, devine eminenţa cenuşie a regimului Dej, iar moartea lui Stalin îi oferă posibilitatea să transforme poliţia politică comunistă în principala forţă de control exercitat de Dej asupra posibililor concurenţi din partid, dar mai ales a oricărei posibile opoziţii anticomuniste. Brutalităţile şi crimele Securităţii pe parcursul a aproape două decenii, ca şi primii germeni ai afirmării în rîndurile acesteia a unui comunism naţionalist îi pot fi atribuite, în calitate de inspirator. În urma plenarei CC a PCR din aprilie 1968, o comisie de partid îl găseşte singurul vinovat pentru „abuzurile" din timpul regimului lui Dej. I se retrag funcţiile şi distincţiile şi este exclus din Comitetul Central, locul său fiind luat de Ion Iliescu. Scenariul se repetă în 1992, cînd în septembrie Procuratura Generală decide anchetarea sa pentru o instigare la omor, în parodia judiciară numită „procesul comunismului". Procurorii nu îl mai găsesc la domiciliu, întrucît Drăghici se refugiase în Ungaria, la Budapesta, unde moare la 12 decembrie 1993. În cursul anchetelor din 1967-1968, Drăghici s-a apărat faţă de acuzaţiile aduse, spunînd că nu a făcut altceva decît să aplice „linia" partidului, ceea ce, la Plenara din 22-25 aprilie 1968 a atras replici acide ale lui Ceauşescu: „Sigur, Drăghici e un om cu mult *discernămînt*, aţi văzut şi dumneavoastră cum a ştiut să facă deosebire între adnotările primului secretar şi a ales ce este bun de ce nu este bun. Drăghici se laudă că întreaga lui viaţă de partid a dat-o partidului. Care viaţă de partid, tovarăşi? Cînd a intrat în partid? Ce activitate de partid a făcut? A fost arestat, e adevărat, cu ocazia unei conferinţe a UTC-ului din 1935. Mi se pare tovarăşul Oprişan, nu este aici...

Tov. Chivu Stoica: Este aici.

Tov. Nicolae Ceauşescu: ...o să ne spună cum l-a atras pe Drăghici în UTC şi pe urmă în partid. N-a cunoscut viaţa de partid, tovarăşi, afară. N-a lucrat într-un organ de partid. În închisoare, ca să fim cinstiţi, nu se putea vorbi de o viaţă democratică de partid.

Tov. Alexandru Drăghici: Cum, în închisoare nu exista viaţă de partid?

Tov. Nicolae Ceauşescu: N-a existat o viaţă de partid democratică şi nici nu putea să fie tovarăşi, cînd la Doftana stăteam fiecare în celula lui, noi am participat la viaţa asta de partid din închisoare şi cunoaştem. După 23 August a lucrat puţin la UTC, pe urmă, deşi zice că n-a avut experienţă cînd a trecut la Securitate, din 1946 a lucrat la Tribunalul Poporului ca anchetator.

Tov. Alexandru Drăghici: Cîteva luni.

Tov. Nicolae Ceauşescu: Pe urmă, la secţia administrativă pe care a condus-o iar după aceea, singura experienţă de partid a fost perioada scurtă cînd a lucrat ca secretar al comitetului orăşenesc Bucureşti. Asta este experienţa de partid a lui Drăghici. Nu e el de vină, tovarăşi. Sînt de vină cei care l-au pus la Interne şi sîntem de vină noi după aceea că n-am insistat pentru ca să se aplice hotărîrea să fie scos de la Ministerul de Interne pentru că el nu era în stare să conducă acest minister.

Şi sîntem de vină, trebuie să recunosc că port principala vină că la Congresul al IX-lea el a fost ales în conducerea superioară de partid", se lamenta Ceauşescu în aprilie 1968. Exclus din Comitetul Central şi trimis la „munca de jos", Drăghici a ajuns să conducă un IAS de lîngă Bucureşti. A fost reabilitat în 1978 printr-un decret al lui Ceauşescu, fără să mai ocupe însă funcţii importante de partid şi de stat. La Revoluţie, se spune că ar fi fost văzut pe culoarele CC-ului, încercînd – fără să reuşească însă – să ocupe un loc în noile structuri de putere, care aveau să decidă sacrificarea sa pentru a doua oară, inculpîndu-l într-un proces pentru instigare la omor deosebit de grav, în urma dovezilor adunate în aşa-zisul dosar al „procesului comunismului". Aceleaşi autorităţi, probabil deranjate de eventuala prezenţă a lui Drăghici într-o sală de judecată şi de revelaţiile pe care acesta le-ar fi putut produce (inclusiv de faptul că preşedintele Iliescu îi fusese succesor în Comitetul Central), i-au permis să părăsească România, alături de soţia sa Marta Csiko. Drăghici a primit azil politic la Budapesta, se pare datorită funcţiei pe care o fiică a sa o deţinea la acea dată în serviciile secrete ungare. A murit cu spaima că va fi totuşi prins, bolnav de nervi şi intrînd în panică la fiecare bătaie în uşă, fără să apuce să se mai disculpe în vreun fel pentru lungul lanţ de crime pe care le-a cauţionat. Pentru diversele funcţii de partid şi de stat deţinute de Drăghici, vezi Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, p. 101, D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 103-105, iar ca documente de arhivă privitoare la activitatea sa la MAI rămîne esenţială consultarea volumelor dosar 264/1972 din Arhiva Comitetului Executiv al CC al PCR; rezultate în urma activităţii Comisiei de anchetă a Comitetului Central care i-a studiat activitatea în fruntea Ministerului Afacerilor Interne.

MIŞU DULGHERU (DULBERGHER)

Mişu Dulgheru (nume românizat din Dulbergher) s-a născut la Tecuci, în 16 ianuarie 1909, fiul lui Olga şi al lui Sache, un mic comerciant evreu. Dulgheru şi-a început cariera ca funcţionar la „Bank Belgique pour l'étranger" din Galaţi în 1927. După ucenicia de aici, a fost mai întîi angajat contabil de către unchiul lui, Iosif Marghebus, comersant angrosist de cereale. În 1932 este luat în armată. Ţinuta sobră şi fizicul îl recomandă pentru cavalerie, aşa că este încorporat la Escadronul I Galaţi al Regimentului X. Deplin maturizat după această experienţă, Mişu Dulbergher pleacă să cucerească lumea şi începe cu Bucureştiul. Lucrează mai întîi la magazinul Preston, ţinut de vărul său Iosif Abramovici, de unde, în 1938, trece pe post de magaziner la fabrica de mătase „Royal". Bărbat arătos, pe unde trece provoacă pasiuni, pînă cînd contabila Liza Marcusohn îl subjugă ea pe el şi încă pe deplin, s-ar putea spune. Se căsătoresc în 1938, an nefast pentru tinerii însuraţei : în urma legilor antievreieşti ale guvernului Goga-Cuza, Dulgheru este concediat de la fabrica de mătase. Reuşeşte să cumpere de la „Royal" un stoc de prosoape defecte şi pînă la sfîrşitul anului el şi Liza trăiesc din vînzarea acestora.

La începutul anului 1939, împrumutîndu-se de la rudele bogate, cei doi cumpără două maşini de cusut şi una de festonat butoniere şi deschid la locuinţa lor un mic atelier de confecţionat lenjerie bărbătească. Afacerile nu merg strălucit, dar merg. Ocazia unui cîştig suplimentar se iveşte în ianuarie 1940, cînd frumoasa Liza este angajată prin concurs pe postul de secretară dactilografă la reprezentanţa comercială sovietică din Bucureşti. La scurt timp, ea îl recomandă pe soţul ei pentru postul de contabil. Avea destul de mult de lucru, pentru că, în urma unui acord comercial româno-sovietic, statul român se angajase să furnizeze mărfuri pentru preluarea leilor existenţi pe teritoriul URSS în urma „eliberării" Basarabiei. Curînd, pentru cei doi au început necazurile : în 22 iunie 1941, a doua zi după declanşarea războiului antisovietic, sînt arestaţi şi internaţi în lagărul de la Târgu-Jiu. Vrînd-nevrînd, aici sînt adoptaţi rapid de către comunişti, mai ales că statutul lor de funcţionari ai reprezentanţei comerciale sovietice era o carte de vizită mai mult decît suficientă. După 23 august 1944, Vania Didenco (alias Vidraşcu Ion), unul dintre prietenii din lagăr, ajuns unul dintre diriguitorii Serviciului secret al partidului comunist, îl propulsează pe Mişu Dulbergher în funcţia de inspector al Siguranţei, după un stagiu de „muncă" în Formaţiunile de Luptă Patriotică, organizaţia paramilitară a comuniştilor. În aceste împrejurări, Dulbergher devine Dulgheru, nume pe care Mişu îl va adopta definitiv. Pe proaspătul inspector al Siguranţei uniforma venea ca turnată, iar aptitudinile sale de contabil s-au arătat bine venite pentru noua sarcină de alcătuire a listelor cu numele celor ce se dovedeau a fi „duşmani ai poporului". De aici şi pînă la avansare, n-a mai fost decît un pas : cînd s-a înfiinţat Direcţia Generală a Securităţii Poporului, Mişu Dulgheru a fost recomandat pentru funcţia de director al Direcţiei Anchete. În noua funcţie, proaspătul colonel trebuia să extragă din „bilanţul

contabil" al memoriei arestaţilor, consemnat în procesele-verbale de anchetă, „crimele la adresa regimului democrat popular" şi numele complicilor la aceste „crime", în aşa fel încît „maşina de tocat amintiri" a Securităţii să nu se oprească niciodată.

Incontestabil, în uniforma Securităţii, Mişu Dulgheru nu mai avea nimic din contabilul cu „mînecuţe" de odinioară. Sobrietatea sa impresiona plăcut superiorii, care o interpretau drept „vigilenţă". Toate caracterizările care i-au fost făcute sînt laudative. Spre deosebire de colegi, arestaţii aveau o altă perspectivă. Lena Constante a fost chemată de două ori în biroul atotputernicului Dulgheru, pentru a fi determinată să-şi recunoască „activitatea de spionaj" la care „fusese părtaşă" împreună cu Lucreţiu Pătrăşcanu. Traumatizată în urma abuzurilor fizice suferite din partea anchetatorilor, în încercarea de a-i contrafface memoria, Lena Constante nu a uitat uşor aceste întîlniri, adevărate evenimente în cotidianul detenţiei. La 17 februarie 1954, anchetată de locotenentul Teodor Micle, ea l-a descris pe Mişu Dulgheru cam în felul următor: „Era îmbrăcat în civil, într-un costum gri deschis, era înalt, de vreo 40-50 de ani şi m-a primit într-un birou foarte luxos. Acest birou era mobilat cu mobilă tapisată cu catifea de culoarea roşu aprins. Pe partea stîngă se aflau geamuri, o masă de consiliu cu scaune îmbrăcate în pluş roşu, o măsuţă pe care se găsea un radio. În fund era biroul. Un birou mare. Pe partea dreaptă era o canapea mare, din pluş roşu. De asemeni, mai erau nişte fotolii. M-am aşezat pe un scaun la distanţă de birou, care fusese pregătit pentru mine. Mi-a spus că dacă îi voi spune adevărul, îmi va da ţigări americane. A deschis uşa'din fundul biroului, care dădea într-un fel de cămară, a luat un pachet de ţigări Chesterfield şi m-a servit. Dar n-am spus nimic şi nici a doua zi nu am spus nimic. De data aceasta, nu am mai primit nici o ţigară". Întîlnirea cu şeful Direcţiei Anchete se petrecea în mai 1951. Să ne întoarcem însă cu zece ani mai înainte... Colonelul Gheorghe Zlătescu, comandant al lagărului Târgu-Jiu, l-a cunoscut pe Mişu Dulbergher în toamna anului 1941. Atunci, un deţinut cu influenţă, Krug Samuel, şeful fabricii de alabastru care funcţiona în lagărul de la Târgu-Jiu, i-a cerut colonelului să-l mute pe Dulbergher de pe şantierul Bumbeşti-Livezeni la fabrica pe care o conducea. Într-o secţie a atelierelor din lagărul de la Târgu-Jiu, Liza Dulbergher lucra la împachetarea săpunului în celofan. Colonelul Zlătescu a acceptat, aşa că cei doi s-au reîntîlnit după cîteva luni de despărţire. Tot Krug Samuel, căruia i s-a adăugat şi locotenent-colonelul Ienăşel (cu care soţii Dulbergher aveau bune relaţii), a intervenit cu succes la comandantul lagărului pentru a-i scăpa de deportarea în Transnistria. După patru ani, în august 1945, fostul colonel Zlătescu era deţinut la Penitenciarul Dumbrăveni: „Atunci a venit în inspecţie Directorul General al Penitenciarelor, însoţit de Mişu Dulbergher, despre care am aflat că acum se numeşte Mişu Dulgheru. În momentul în care a trecut prin faţa celulei în care mă găseam eu, dl. Mişu s-a adresat Directorului general astfel: Cum s-a schimbat bestia de Zlătescu!...". Recunoştinţa nu făcea casă bună cu ofiţerii de Securitate.

Ca şef al Direcţiei Anchete, Dulgheru a coordonat toate acţiunile desfăşurate de anchetatorii Securităţii pe teritoriul României, el patronînd practic tot cortegiul de torturi şi crime care s-au petrecut în camerele de anchetă ale Securităţii Poporului în primii patru ani de activitate a acesteia. Mai mult, în acelaşi interval Dulgheru a coordonat, alături de Alexandru Nicolschi, activitatea de deportare în colonii de muncă a zeci de mii de persoane, fiind direct responsabil de întocmirea listelor victimelor aşa-ziselor „măsuri administrative".

La 16 octombrie 1952, Mişu Dulgheru a fost arestat. „Căderea" sa s-a produs în împrejurările denunţării „deviaţioniştilor de dreapta". Elegantul Dulgheru a avut ghinionul să fie trecut, la rîndul său, pe lista neagră a „deviatorilor" de la „linia" partidului comunist. Mişu Dulgheru a fost anchetat timp de doi ani şi trei luni, după care a fost eliberat fără a i se găsi un cap de acuzare. În detenţie, regimul său nu a fost aidoma cu al celorlalţi arestaţi. A mîncat pe săturate, a avut parte de haine curate şi medicamente. Nu a fost torturat. Doar la un moment dat, unul dintre anchetatori i-a pus în faţă o scrisoare care îi fusese confiscată la arestare şi al cărei final suna cam aşa: „Pe tine, draga mea Liza, te îmbrăţişez şi te sărut cu toată dragostea, al tău Mitu Chiţu care se gîndeşte mereu la tine". Expus total în faţa fostului subaltern, Mişu Dulgheru izbucneşte: „Tîmpit am fost că am intrat în Securitate!". Era în după-amiaza zilei de 11 ianuarie a anului 1954, cu puţin înainte de eliberarea sa. I s-a retras gradul de colonel, devenind simplu soldat. În martie 1968, i se redeschide dosarul şi este chemat să dea declaraţii cu privire la abuzurile comise ca şef al Direcţiei Anchete, dar nu se dispun nici măsuri penale şi nici administrative împotriva sa. În acea vreme, avea umila slujbă de funcţionar la ICAB, supraveghetor al gunoierilor din Bucureşti. La începutul anilor '80, i s-a aprobat cererea

de plecare definitivă din țară și s-a stabilit cu familia în Israel, unde trăia încă un deceniu mai tîrziu, cînd a refuzat solicitarea de a fi intervievat de istoricul Robert Levy (vezi pentru detalii în legătură cu viața și activitatea în Securitate a lui Dulgeru documentele din ASRI, fond P, dosar 40007, vol. I-III; M. Oprea, „Micul funcționar și capcanele memoriei. Viața colonelului de Securitate Mișu Dulgheru", în *Dilema*, nr. 126/iunie 1995, D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 106-108).

NICOLAE DUMITRESCU

Maiorul Nicolae Dumitrescu a lucrat ca șef de serviciu în Direcția Anchete penale a Securității. Colegii îl descriu drept un alcoolic (vezi nota 285). După cum reiese explicit din documentele anchetei de la DRS Cluj, fusese trimis în inspecție din ordinul generalului Nicolschi. Acest interes al lui Nicolschi, ca și insistențele cu care căuta să-l incrimineze pe colonelul Patriciu (prin declarațiile solicitate subalternilor) nu pot fi explicate decît prin faptul că se căutau pretexte pentru înlăturarea din funcții a veteranilor comuniști din Războiul civil spaniol, între care se număra și Mihai Patriciu. Dumitrescu a fost avansat în funcție la 1 februarie 1951 cînd, în urma reorganizării Direcției Anchete, a condus Serviciul I, care se ocupa cu „problemele speciale". În această calitate, s-a ocupat de anchetarea lotului Pătrășcanu, ca și de instrumentarea dosarului așa-zișilor sabotori de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Personal i-a anchetat pe Mihai Levente, Anton Golopenția și Herant Torosian, iar din mai 1951 și pe Emil Calmanovici. Datorită faptului că sub conducerea sa ancheta trena, a fost schimbat în 1952, iar în curînd a fost scos din Securitate. Iată ce își amintește în legătură cu Dumitrescu unul dintre deținuții lotului Pătrășcanu, Anton Rațiu: „Într-una din zile am fost scos la anchetă. Ofițerul care m-a luat din celulă și care trebuia să mă ducă la anchetatorul meu, din greșeală m-a introdus în biroul unui alt anchetator. Acesta, îmbrăcat în uniformă de căpitan de Securitate, s-a uitat la mine nedumerit, apoi i s-a adresat ofițerului care mă adusese: *Nu e pentru mine. Du-l cui trebuie să îl duci!* În timp ce vorbea, nu mă slăbea deloc din priviri. La un moment dat, am observat la el o vagă tresărire. Exact în clipa în care ieșeam pe ușă a spus: *Stai!* Am reintrat în birou. Apoi, ofițerului care mă adusese, i-a spus: *Lasă-l aici și du-te și interesează-te mai bine unde trebuie să-l duci*. Rămas singur numai cu căpitanul, acesta s-a apropiat de mine și, foarte tulburat, mi-a spus: *Ce este cu dumneavoastă, tovarășe Rațiu ? Sînteți foarte slăbit*". Nicolae Dumitrescu nu îl recunoscuse, deși Rațiu i-a fost șef la Corpul Detectivilor și chiar el îl avansase în vara anului 1945 de la gradul de detectiv la cel de comisar ajutor, împreună cu Marin Jianu și Alexandru Neacșu. Fostul subaltern s-a arătat a avea un comportament uman față de Rațiu, ajuns în dizgrația partidului și identificat drept dușman: „Mi-a dat două pachete de țigări fără să-i cer ceva - atît avea la el în birou. Abia le-am vîrît în buzunar, că ofițerul care mă adusese s-a înapoiat și m-a dus la anchetatorul meu. Acele pachete de țigări le-am fumat cu noii mei tovarăși de celulă".

Nicolae Dumitrescu s-a născut în București la 19 martie 1911, în cartierul Grivița Roșie. De origine muncitorească, fost lucrător la Atelierele CFR, intră în Securitate și ajunge rapid maior în Direcția Anchete penale. Cu toate că, așa cum am mai menționat, era văzut de colegi drept un alcoolic, de la 1 februarie 1951 Dumitrescu preia Serviciul I Anchete speciale: „La începutul anului 1951, în urma unor reorganizări ale MAI, fostul Serviciu Secret de Informații (SSI) a trecut în cadrele acestui minister, iar problemele de anchetă au fost repartizate serviciului condus de subsemnatul", își amintea în 15 septembrie 1967 colonelul în rezervă Dumitrescu. Între dosarele „grele" pe care le primește spre cercetare și coordonare se număra cel al lotului Pătrășcanu și al Canalului. Ultimul este dus la capăt cu succes: „Recunoașterile anchetaților au fost făcute în urma oboselii și a anchetei prea insistente, care era de 20 de ore pe zi".

Presați de timpul scurt pentru finalizarea dosarului, anchetatorii au trecut din dispoziția sa și la presiuni fizice, aprobate de Dulgheru, șeful Direcției Anchete, și de subdirectorul Mazuru. Mai puțin noroc are Dumitrescu în complexul dosar al lotului Pătrășcanu: la preluarea anchetei, „consilierul sovietic pe minister [Aleksandr Saharovski, viitorul șef al spionajului sovietic - n.n.] ne-a ținut un logos de o oră, atrăgîndu-ne atenția asupra perseverenței în anchetă, vigilenței și conspirativității și multe alte teorii fără nici o valoare. După această introducere a făcut repartizarea arestaților pe anchetatori [...], Subsemnatul am avut pe Levente Mihai, Golopenția și Calmanovici". Problemele în orchestrarea acestei farse judiciare nu au întîrziat să apară: „Cu colectivul compus din Dulgheru, Mazuru și consilierul sovietic pe Direcție [Tiganov - n.n.] se discuta aproape în

fiecare zi, însă cel care ne freca mai mult era consilierul sovietic pe Direcţie, ceilalţi doi îşi dădeau seama că noi ca anchetatori ne facem datoria, dar că nu ieşea răspunsul cum dorea consilierul sovietic". Nu numai că nu au reuşit să scoată ceva de la anchetatori, dar Dumitrescu a făcut pentru Mihai Levente referat de punere în libertate, fără să realizeze că procesul avea o uriaşă miză politică. Mai mult, a conceput o sinteză la nivelul colectivului de anchetatori, din care reieşea facilitatea acuzaţiilor – aşa cum relevă depoziţiile anchetaţilor. „Cînd au venit consilierii sovietici din concediu, au făcut un scandal enorm, oprind lucrul la sinteza respectivă şi au strîns materialele de anchetă din cadrul serviciului şi le-au ţinut la ei. Noi, anchetatorii, ne întrebam ce rău am făcut prin asta". Ca urmare a acestui fapt, ca şi a divergenţelor cu Ioan Şoltuţiu, activistul de partid însărcinat cu anchetarea lui Pătrăşcanu, Dumitrescu a fost destituit: „Generalul Nicolschi m-a întîmpinat cu vorbele următoare: *tov. Dumitrescu, hai să discutăm, că eşti acuzat că ai sabotat problema Pătrăşcanu*. Cînd am auzit, să îmi vină rău, probabil că mă îngălbenisem, că a intervenit generalul Demeter [şeful Inspecţiilor – n.n.] spunînd *stai frate, nu-l lua aşa repede*". În urma explicaţiilor, Dumitrescu a scăpat de arestare (ceea ce nu s-a întîmplat cu şeful său Dulgheru), fiind numit în toamna anului 1952 „într-o comisie formată din cadre MAI, Ministerul Securităţii Statului (MSS) şi Procuratură", pentru verificarea celor din coloniile de muncă, în vederea punerii unora dintre ei în libertate.

În 1953, este anchetat în două rînduri din ordinul lui Drăghici de maiorul Gheorghe Aurel, mai întîi fiind acuzat de sustragerea aurului şi valutei confiscate lui Pătrăşcanu, pe care de fapt le predase lui Pintilie, iar apoi de distrugerea unor documente în dosarul Golopenţia, care însă au fost găsite. La baza ambelor reclamaţii stătea Şoltuţiu, care însă nu a reuşit să determine arestarea lui. În mai 1953, Dumitrescu ajunge şef al Procuraturii Militare MAI teritoriale Bucureşti pînă la 1 decembrie 1955, cînd face cerere să revină în Securitate, la Direcţia Anchete. Cererea i se aprobă. Este trecut în rezervă la începutul anilor '60, în contextul epurărilor vechilor stalinişti efectuate în Securitate de Alexandru Drăghici, bănuiţi de relaţii prea strînse cu foştii „tovarăşi sovietici". A sfîrşit penibil: „Pe Nae Dumitrescu nu l-am mai întîlnit decît după eliberarea mea – îşi amintea Anton Raţiu. Cînd l-am revăzut, era vînzător la un centru de răcoritoare vizavi şi în diagonală de Poşta Vitan. După doi ani a murit. Ajunsese alcoolic...".

GHEORGHE FILIPESCU

Fost şef al Direcţiei a III-a Contrainformaţii din Serviciul Special de Informaţii, Gheorghe Filipescu a fost primul însărcinat cu anchetarea lotului Pătrăşcanu imediat după arestarea liderului comunist şi a prietenilor săi, întrucît principala acuzaţie care li se aducea, spionajul, cădea în sarcina investigaţiei SSI-ului. Atît Anton Raţiu, cît şi Belu Zilber îl amintesc în memoriile lor. Cel din urmă îl descrie „cu înfăţişare de Saint Just, înalt, rasat. Gardienii i se adresau cu titlul tovarăşe procuror general. Mai tîrziu am aflat că-l chema Filipescu". Cultivat (citise Baudelaire), Filipescu nu a ordonat ca Zilber să fie bătut, în schimb acesta a fost pus să meargă mai multe zile continuu cîte 10 ore, cu două ore odihnă, iar în stările de epuizare să i se aplice duşuri reci (tortura era denumită „manej"). După o dublă otită, „tratamentul" a încetat: „Filipescu admise să fiu văzut de medic. Bolnav da, mort fără proces, nu. Am rămas surd două luni. Pe urmă, cînd vorbeam despre Baudelaire, Saint Just îmi spusese: *de obicei, întîi ordon ca cei anchetaţi să fie bătuţi la tălpi. După aceea îi anchetez. Cu dumneata mă port altfel. Sper că vei fi sincer*. Era distins, îmi spunea *vermină*" (B. Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, pp. 73-84).

Arestat în seara de 9 aprilie 1948, Anton Raţiu, care fusese director adjunct la Corpul Detectivilor, a oferit mai multe amănunte legate de Filipescu, pe care îl cunoştea. La fel, o cunoscuse bine şi pe soţia acestuia, Tania Filipescu, fostă dactilografă la MAI şi apoi şefă de cabinet a secretarului general pe minister, Iosif Şraer. Şeful contraspionajului din SSI este descris drept „un ins uns cu toate alifiile, mare cartofor", pe care Raţiu îl vede adesea palid, nebărbierit, încercănat. Înainte de război, Filipescu fusese legionar şi a fost trimis pe front în 1941, unde a fost făcut prizonier. În urma deciziei sale de a trece de partea comuniştilor în lagăr, a fost recrutat de serviciile secrete sovietice şi apoi a fost paraşutat în România, unde de la începutul anului 1942 a participat la diferite acţiuni în ilegalitate, între care s-a numărat arestarea lui Foriş, în urma suspiciunii privind colaborarea sa cu Siguranţa. În ilegalitate, a lucrat direct cu Bodnăraş, al cărui ajutor a fost, inclusiv în acţiuni de spionaj şi diversiune pentru sovietici. După 1945 a fost recompensat cu funcţia din SSI, iar la arestarea lui Gheorghe Tătărescu şi-a însuşit casa acestuia din Strada Polonă. Avea şofer la scară şi

bani la discreţie „din fondurile secrete ale SSI-ului, în afară de leafă, care depăşea cu mult leafa unui general". În 7 august 1967, continua să creadă în vinovăţia lui Pătrăşcanu, afirmînd în faţa membrilor Comisiei de partid de la Comitetul Central: „La MAI, Pătrăşcanu a fost vizitat în celulă de secretarul general al CC al PMR [Gheorghiu-Dej] şi de către Teohari Georgescu. La ieşirea din celulă, primul s-a adresat lui Teohari Georgescu: Te-ai convins? Şi acum mai spui că e nevinovat! Atunci am crezut că, desigur, din convorbirea avută în celulă au reieşit fapte care dovedeau vinovăţia; acum nu ştiu ce să mai cred. Rămîn însă la convingerea că activitatea lui Pătrăşcanu a oferit suficiente ocazii ca să poată fi lovit. Necunoscînd toate faptele, nu pot aprecia echitatea măsurii luate". La 2 aprilie 1951, cînd SSI a fost dizolvat în structurile Securităţii, se pare că Filipescu a fost recuperat de Bodnăraş, care l-a păstrat în structurile de informaţii ale armatei. Dar pentru legionarul convertit la comunism (după cum susţinea Anton Raţiu, se pare că direct de Ana Pauker), perioada petrecută ca director în Serviciul Special de Informaţii a rămas cel mai glorios moment al carierei. Şi în 1967, Gheorghe Filipescu afirma: „Am considerat şi consider activitatea mea în SSI ca punctul cel mai luminos, mai curat [sic!] din viaţa mea şi m-am simţit şi mă simt mîndru de ceea ce am realizat prin muncă pînă la epuizare acolo, tocmai pentru că am fost convins că apăr partidul şi regimul, le apăr existenţa şi principialitatea". Acest fost legionar devenit spion sovietic şi apoi un Saint Just al partidului, cum avea să îl definească Belu Zilber în memoriile sale, a arătat în 1967 că anchetaţii erau bătuţi atunci cînd se încăpăţînau să nu îşi recunoască vinovăţia şi complicii, dar că tratamentele dure încetau o dată cu semnarea declaraţiilor autoincriminante; îşi încheie confesiunea cu inteligenţă şi cinism: „Sadismul *nu ne preocupa* [s.n.]". Nu cunoaştem alte date în legătură cu Gheorghe Filipescu. Probabil a avut aceeaşi soartă ca a celorlalţi foşti agenţi sovietici în anii naţional-comunismului lui Ceauşescu: o bătrîneţe altfel lipsită de griji materiale, dar în care amintirile gloriei de odinioară făceau casă bună cu alcoolul şi singurătatea (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 86-92; A. Raţiu, *op.cit.*, pp. 105-114; Cătănuş, Chiper, *Cazul Foriş...*, pp. 138-148).

TEOHARI GEORGESCU

La 31 ianuarie 1908, Aneta, soţia băcanului Constantin Georgescu din Şoseaua Chitilei nr. 36, dădea naştere lui Teohari, cel de-al treilea copil din cei şapte cîţi a avut. „Vîrsta de aur" se încheie pentru micul Teohari cînd începe a-l ajuta pe tată ca băiat de prăvălie, iar după ce mai creşte puţin este trimis, în 1923, să lucreze ca ucenic tipograf la „Cartea Românească". Avea 15 ani. Plăcerile copilăriei devin deci din ce în ce mai mici şi se transformă prea curînd în frustrări. Nu este de mirare că, după trei ani de ucenicie, ajuns între timp orfan de tată, tînărul zeţar Teohari intră în sindicatul tipografilor „Gutenberg" şi citeşte pe ascuns broşuri de propagandă comunistă, intrînd apoi fără ezitări în mişcarea comunistă: participă la şedinţe clandestine, organizează greve, pune manifeste. Fiind în colimatorul Siguranţei, a fost arestat pentru prima oară în 1933 ca autor al unor manifeste împrăştiate prin zeţăria de la „Cartea Românească". A scăpat datorită unui tînăr şi tenace avocat, Iosif Şraer, alegîndu-se cu două luni de închisoare şi cîteva bătăi bune. Peste ani, unii tovarăşi vor şopti că acest noroc l-a datorat mai degrabă legăturilor lui, în calitate de informator, cu un înalt comisar din Siguranţă. Pînă atunci însă, Teohari Georgescu va continua să-şi croiască drum prin încurcatele cotloane ale vieţii de partid în ilegalitate, fără să ştie, deocamdată, că fiecare camarad îi va deveni un concurent într-o cursă în care ura de clasă se schimba încet în sete de putere.

La 23 august 1944, Teohari Georgescu se afla în Penitenciarul Caransebeş, alături de alţi fruntaşi comunişti, ispăşind o pedeapsă de 10 ani închisoare. Fusese arestat în aprilie 1941. Sosit la Timişoara, Leontin Sălăjan intervine pentru eliberarea sa la comandantul închisorii. După cîteva zile de repaus şi aşteptare într-o fostă casă conspirativă a partidului din cartierul Elisabetin, lui Teohari Georgescu sorţii îi surîd: este chemat la Bucureşti, unde i se dau, la sugestia tovarăşei Ana Pauker, importante munci de răspundere – în 4 noiembrie 1944 a fost numit subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne.

Nu întîmplător: în 1940 fusese instruit la Moscova, sub coordonarea lui Gheorghi Dimitrov, de agenţi NKVD (poseda cifrul pentru corespondenţa secretă cu Internaţionala comunistă şi învăţase o tehnică specială pentru scrierea de manifeste pe sticlă). La Bucureşti ţinea legătura direct sau prin intermediul lui Pintilie Gheorghe cu generalul Fedicikin, şeful agenturii sovietice din România după 1944, de la care primeă, o dată cu intrarea în biroul ministerial, ordinul de infiltrare şi comunizare a Siguranţei, Jandarmeriei şi a Serviciului Special de Informaţii. Reuşeşte pe deplin în această „misiune", iar la 6 martie 1945 este răsplătit, devenind ministru de Interne în guvernul Groza.

În aprilie 1952 a fost înlăturat de la Ministerul Afacerilor Interne, dar a rămas în lupta pentru şefia partidului alături de Ana Pauker şi Vasile Luca. Fără să ştie că, în urma intrigilor bizantine ale lui Dej, cei doi erau deja sacrificaţi de Moscova, Teohari Georgescu a fost şi el acuzat de cea mai gravă infracţiune comunistă: devierea de la linia partidului. Camarad, concurent în lupta pentru putere şi adversar al lui Dej, în urma înfrîngerii, muncitorul tipograf care fusese vreme de şase ani ministru de Interne ajunge din nou în închisoare. Intrînd în 18 februarie 1953 într-o celulă a arestului MAI, Teohari Georgescu poartă eticheta de duşman al clasei muncitoare. În cursul anchetei la Securitate, care a durat doi ani şi jumătate, lui Teohari Georgescu i s-a reproşat lipsa de adeziune la cauza partidului, adică tocmai lipsa de „ură de clasă" care îl purtase către putere, deşi temniţele aripline şi cimitirele dovedeau buna-credinţă a tovarăşului Teohari (pentru activitatea sa la Ministerul Afacerilor Interne, vezi în prezentul volum scrisoarea pe care o transmitea în 15 septembrie 1952 conducerii de partid). În timpul anchetelor la care a fost supus de foştii lui subalterni pentru a da declaraţii incriminatoare în privinţa lui Lucreţiu Pătrăşcanu, anchetatorii i-au adus în arest soţia şi cei doi copii, dintre care unul de doar cîteva luni, ceea ce l-a determinat să cedeze şi să declare tot ceea ce i s-a cerut.

Teohari Georgescu nu a fost condamnat: spre deosebire de alte sute de mii de oameni, a trecut cu bine pe sub furcile caudine ale Securităţii. După eliberarea sa în 1955, a fost trimis la munca de jos: revine la „Cartea Românească" (devenit între timp Combinatul poligrafic „13 Decembrie") în funcţia de corector. Mărinimos, tovarăşul Dej l-a iertat în cele din urmă şi a fost numit director al tipografiei în care intrase în 1923 ca ucenic zeţar: prea mult pentru un simplu tipograf, prea puţin pentru cel care cunoscuse puterea.

În 1963 iese la pensie, cu o pensie de 2.400 lei. Moare în anonimat la 31 decembrie 1976. A fost îngropat la Mausoleul Eroilor Comunismului din Parcul Tineretului, la cîţiva paşi de sarcofagul cu osemintele lui Dej. În timpul vieţii a făcut „cel puţin o faptă bună", după relatarea Doinei Jela: în 1945 a primit în audienţă o fetiţă de 9 ani şi la cererea ei i-a eliberat tatăl. Fata a continuat să îi scrie, iar ministrul îi trimitea regulat bani. La un moment dat, aceasta i-a mărturisit dorinţa de a intra în UTM: fapta cea bună a lui Teohari este sfatul dat protejatei sale, de a nu face acest pas (D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 123-125; Marius Oprea, „Cum a ajuns zeţarul Teohari directorul tipografiei. O biografie a lui Teohari Georgescu", în *Dilema*, nr. 167, martie 1996. Ca surse arhivistice, de consultat ASRI, fond D, dosar 40009, vol. XXI, pp. 111-155, *Sinteza din 14 decembrie 1955 privind rezultatul cercetărilor în cazul fostului ministru de Interne Teohari Georgescu*).

PINTILIE GHEORGHE

Pintilie Gheorghe, alias Pintilie Bondarenco, alias Pantelei Bodnarenko, alias Pantiuşa, este cel mai important personaj din ierarhia poliţiei politice comuniste în primii ani ai regimului comunist, dar biografia sa este totodată cel mai greu de reconstituit. Singura sursă directă privind primii ani ai vieţii este un articol care îl prezintă în calitatea sa de candidat la funcţia de deputat în alegerile pentru Marea Adunare Naţională din 28 martie 1948, pentru judeţul Ialomiţa: „La 11 ani, Pintilie Bondarenco, fiul unui cismar sărac, cu o casă împovărată de nevoi, îşi cîştigă pîinea cărînd scînduri la o fabrică de cherestea. De atunci, din primii ani ai vieţii sale de muncitor în fabrică, i-a crescut în suflet revolta împotriva nemiloasei exploatări patronale. La 13 ani intră ucenic într-o turnătorie. Acum feciorul cismarului trăia într-un oraş mare". Caracterul de compunere şcolărească al articolului masca destul de stîngaci provenienţa sa din spaţiul românesc ajuns sub dominaţie sovietică, în împrejurări în care se trecuse practic la arestarea şi deportarea refugiaţilor basarabeni.

Surse din interiorul Securităţii (generalul Neagu Cosma) afirmă că Pintilie ar fi originar din Tiraspol, ceea ce pare veridic, în condiţiile în care acel „oraş mare" cu o industrie puternică, unde acesta a deprins lăcătuşeria într-o uzină importantă, ar putea fi Odessa. S-a născut în 1902. În acelaşi articol se afirmă participarea sa la revoluţia din octombrie 1917. De la 1917, articolul ajunge brusc în 1933, cînd „îl găsim pe tov. Pintilie crescut în luptă şi cu experienţa luptei de pînă atunci, în mijlocul muncitorilor din fabricile şi uzinele Capitalei... În 1937, în urma unui odios proces, e condamnat la 20 ani temniţă grea", din care avea să petreacă şapte (pînă în august 1944) în Doftana, Văcăreşti şi Caransebeş. Publicat în pagina a doua a cotidianului de partid *Scînteia* din 27 martie 1948 (*apud* Ion Mihai Pacepa, *Cartea Neagră a Securităţii*, vol. I: *Poliţia politică şi spionajul în*

România comunistă, Ed. Omega, Bucureşti, 1999, pp. 118-119; în continuare, I.M. Pacepa, *Cartea neagră...*, vol. 1), articolul, ca şi în cazul altor ilegalişti, nu pomenea nimic despre cum a ajuns Pintilie la Bucureşti sau despre colaborarea comuniştilor înainte de 1944 cu NKVD-ul.

În cazul lui Pintilie Gheorghe, mai mult decît atît: ca şi Alexandru Nicolschi, el nu era un agent al serviciilor de spionaj sovietice, ci ofiţer rezident al acestora. A fost încadrat în 1925-1926 în Secţia NKVD din Tiraspol. În 1928 trece clandestin Nistrul, cu acte false de cetăţean român, însuşindu-şi numele de tristă faimă Pintilie Gheorghe. În situaţia următoare eşecului insurecţiei comuniste de la Tatar Bunar, misiunea sa a fost de a sprijini organizarea activităţii partidului comunist din România în condiţii de ilegalitate. În anii ilegalităţii, chiar în condiţiile detenţiei a avut sarcina de a asigura protecţia contrainformativă a comuniştilor, de a depista şi îndepărta dintre aceştia pe informatorii Siguranţei.

Apropiindu-se de Dej în împrejurările detenţiei, i-a sădit treptat acestuia atît o teamă bolnăvicioasă faţă de provocatori, cît şi admiraţia faţă de potenţialul şi mijloacele poliţiei secrete, sentimente care aveau să stea ulterior la baza pasiunii nutrite de liderul comunist pentru cunoaşterea şi inspirarea acţiunilor Securităţii. În legătură cu originea etnică a lui Pintilie Gheorghe, s-a afirmat fără vreo dovadă că ar fi fost evreu. Ne îndoim de aceste afirmaţii, avînd în vedere antisemitismul pe care l-a ascuns întotdeauna cu greu şi explozia sa de satisfacţie din momentul în care, la începutul anului 1951, s-a trecut la îndepărtarea aripii Pauker din partid, ca urmare a directivelor Moscovei. Cu acest prilej, se spune că ar fi afirmat: „Jidanii ne sabotează ţara". Mai demne de crezare sînt opiniile potrivit cărora era ucrainean sau basarabean rusofon. Înzestrat cu o pasiune nestinsă pentru votcă (avea tot timpul o sticlă la îndemînă), fuma enorm ţigări ieftine marca „Plugar" (se spune că a cumpărat pentru uz personal un întreg vagon de astfel de ţigări confiscate de Miliţie), dădea dovadă deseori de impulsivitate, dar avea şi o neobişnuită rezistenţă fizică la suprasolicitări (stătea la birou pînă noaptea tîrziu, trecînd în revistă zilnic munţi de hîrtii şi dînd nenumărate dispoziţii). Ajungînd (în special în timpul detenţiei la Caransebeş) în anturajul lui Gheorghiu-Dej, îl va sprijini după 23 august 1944 în lupta sa cu fracţiunile comuniste care acţionaseră în ilegalitate sau cu comuniştii sosiţi de la Moscova.

Imediat după eliberare, este convocat de rezidenţa sovietică a Innostranîie Upravlenie (Directoratul Exterior al serviciilor secrete sovietice, după modelul căruia avea să fie creată Direcţia de Informaţii Externe a Securităţii), devenind adjunctul şefului acesteia. Pe linia serviciilor secrete sovietice, s-a aflat în subordinea generalului Dimitri Gheorghievici Fedicikin, a cărui putere era atît de mare la Bucureşti, după cum îşi aminteşte fostul ofiţer KGB Oleg Gordievski, încît el îi dădea „sfaturi" lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, fiind tratat de acesta ca un prinţ. Probabil că nu întîmplător, ci tocmai ca o recunoaştere a contribuţiei lui Fedicikin la crearea agenturilor NKVD şi apoi a instituţiilor represive din România şi Bulgaria, portretul îi va fi aşezat după moarte la loc de cinste în Camera Memoriei de la Directoratul I al KGB. Acestuia i-au urmat ca şefi ai rezidenţelor de la Bucureşti Serghei Savcenko (1947-1949) şi Aleksandr Mihailovici Saharovski (1949-1953), viitorul şef al spionajului sovietic. Sub coordonarea, dar şi supravegherea sovietică, Pintilie Gheorghe s-a dedicat „operei" de construire a Securităţii, al cărei şef avea să fie numit prin decret la 28 august 1948, după ce în 28 martie fusese ales deputat de Ialomiţa în Marea Adunare Naţională. Avea atunci 45 de ani. Pînă la această dată, sub acoperirea de şef al Secţiei Organizatorice a Comitetului Central, a condus acţiunea de infiltrare a comuniştilor în Ministerul de Interne, graţie colaborării cu Teohari Georgescu, la rîndul său agent sovietic, şi a supravegheat obedienţa comuniştilor români faţă de Moscova.

Pintilie a primit gradul de general-locotenent şi funcţia de ministru adjunct la Interne, conducînd Securitatea în anii represiunilor staliniste, dar şi ulterior. A fost îndepărtat din structurile acesteia abia după Congresul al IX-lea al PCR. Fusese membru plin al Comitetului Central al PCR din iunie 1948 pînă în iulie 1965. El se face vinovat în mod direct de arestările, internarea în lagăre şi deportările a aproape 400.000 de oameni, de relele tratamente aplicate deţinuţilor, precum şi de participarea la crime – dintre care cea mai cunoscută rămîne asasinarea cu o rangă a lui Ştefan Foriş, ca şi de întocmirea unui raport către Moscova în 28 martie 1948, unde îl denunţa, fără probe, pe Lucreţiu Pătrăşcanu drept agent al Siguranţei – ceea ce, alături de încrîncenarea cu care Dej îl ura pe Pătrăşcanu, a dus în cele din urmă la judecarea şi uciderea acestuia.

Deşi intrat aparent în dizgraţia lui Ceauşescu după 1965, acesta îl decorează în 1971 cu ordinul „Tudor Vladimirescu", clasa a II-a. În ultimii ani ai vieţii a fost atent supravegheat de Securitate, instituţia pe care o crease, ca de altfel toţi foştii agenţi sovietici participanţi activi la instalarea comunismului în România. A fost căsătorit cu Ana Toma, fosta soţie a lui Sorin Toma şi concubină

a lui Constantin Pîrvulescu în anii războiului, la rîndul ei agentă NKVD însărcinată cu controlul activităţii comuniştilor şi a agenturii sovietice din România. Pintilie a murit la 11 august 1985 în vila sa din cartierul Primăverii, după o lungă şi solitară beţie, însoţit pînă în ultimele ceasuri de nelipsita sa ţigară fără fitru în colţul gurii. Cei care l-au cunoscut au remarcat faţa sa smochinită încă la o vîrstă tînără, obiceiul de a purta, de preferinţă, o şapcă identică cu cea a lui Lenin şi limba sa română cu accent rusesc, arhaică şi vulgară. (Vezi N. Cosma, *Contribuţia unor minorităţi...*, pp. 49-50; *idem*, *Securitatea...*, pp. 191-193; *idem*, *Cupola...*, *passim*; I.M. Pacepa, *Cartea neagră...*, vol. 1, pp. 118-119; *idem*, *Moştenirea Kremlinului*, Ed. Venus, Bucureşti, 1993, pp. 57 ş.urm., în continuare I.M. Pacepa, *Moştenirea...*; Dennis Deletant, *Ceauşescu şi Securitatea*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1995, pp. 39-41, în continuare D. Deletant, *Ceauşescu...*; D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 49-50).

MARIN JIANU

S-a născut în 2 august 1913 în comuna Aninoasa, de lîngă Filiaşi (Craiova), fiu al Ioanei şi al lui Gheorghe. A avut aceeaşi copilărie tristă ca a lui Teohari Georgescu, al cărui prieten a fost. Părinţii, strîmtoraţi, l-au trimis să urmeze la Bucureşti o şcoală de ucenici ceferişti, unde a primit calificarea de ajustor. A lucrat la Atelierele „Griviţa", unde intră în contact cu activitatea comuniştilor în ilegalitate şi în 1932 participă la o „lipire de fluturaşi". Dar, superficial şi înclinat mai degrabă spre petreceri decît spre asumarea riscurilor unei activităţi ilegale, a părăsit „mişcarea", întrucît, după verificarea acţiunilor sale de dinainte de 23 august 1944 efectuată după arestarea sa, anchetatorii constatau că „după această acţiune pierde legătura cu UTC-ul, nemaiavînd nici un fel de legături cu mişcarea comunistă pînă după 23 august 1944".

A fost propus spre a se încadra în MAI imediat după instalarea guvernului Groza la 6 martie 1945 şi a fost mai întîi agent informator, de unde a urcat la treapta de detectiv, ca şi Nicolae Dumitrescu şi Alexandru Neacşu, bunii săi prieteni de petreceri, fiind promovat (alături de cei doi) la propunerea lui Alexandru Raţiu (pentru scurtă vreme adjunct al Corpului Detectivilor şi apropiat al lui Pătrăşcanu) în funcţia de comisar-ajutor. După plecarea lui Avram Bunaciu de la Interne la Justiţie, Teohari îi încredinţează înalta funcţie de secretar general al MAI pe care acesta din urmă o deţinea, iar la scurtă vreme îl numeşte ministru adjunct. Ascensiunea sa fulgerătoare, după încadrarea la Interne, este astfel descrisă în dosarul său întocmit în 1954 de Securitate: „A parcurs cu repeziciune toate gradele începînd de la agent informator cu care a fost încadrat, pînă la funcţia de ministru adjunct. Această ascensiune rapidă nu se datora calităţilor şi meritelor sale, ci exclusiv lui Teohari Georgescu, care l-a ridicat succesiv în toate aceste funcţii, cu scopul de a avea în persoana lui Jianu Marin un executant orb şi o persoană docilă". Dar nu atît Georgescu, cît partidul a avut de cîştigat de pe urma docilităţii lui Marin Jianu. Ca secretar de partid pe minister şi ministru adjunct (din 2 aprilie 1948 şi pînă în 26 ianuarie 1952, cînd a fost eliberat din funcţie), „Marinică", aşa cum îl alintau ministrul şi apropiaţii săi, alături de care organiza pentru protipendada comunistă din fruntea MAI „chefuri cu băutură şi femei", s-a ocupat şi de lucruri mai serioase, din punctul de vedere al regimului.

Astfel, aşa cum reiese din rechizitoriul întocmit lui Ţurcanu şi acoliţilor săi care s-au ocupat de punerea în practică a reeducării de la Piteşti, a fost acuzat că a „tolerat sau încurajat" abominabile torturi de care regimul simţea nevoia să se disocieze. Funcţia sa era aceea de responsabil cu situaţia din lagăre şi închisori, pe care însă rar se obosea să le viziteze, aşa cum arată şi interogatoriul care i-a fost luat şi pe care îl publicăm în această carte. Nu a participat direct la anchete sau torturări, dar le-a inspirat (în cazul celor de la Piteşti şi Gherla), aşa cum reiese din declaraţiile unor foşti deţinuţi politici anchetaţi de Comisia de partid de la Comitetul Central în 1968; aşa cum, de altfel, a condus, prin atribuţiile sale, politica de exterminare din lagărele şi închisorile din România între aprilie 1948 şi ianuarie 1952. Altfel, imediat după numirea sa în MAI, Marin Jianu şi-a cîştigat notorietatea mai ales prin rolul de consumator şi furnizor de dansatoare de la Savoy pentru protipendada comunistă din minister (ale căror favoruri le solicita prin ziaristul Sandu Vogel) sau drept cea mai sigură persoană pentru cumpărarea, pe sume evident consistente şi numai de indivizi care nu făceau probleme (recomandaţi de Alexandru Neacşu), a paşapoartelor pentru plecarea din ţară. Totodată, Jianu devenise un adevărat furnizor de case pentru activiştii de frunte ai partidului sau pentru sovietici: „În vara anului 1948, cu ocazia mutării la Bucureşti a Biroului Informativ [Cominformul – n.n.], colonelul Zamfir Laurian [fostul şef al Direcţiei Paşapoarte din MAI – n.n.] a fost chemat de

către Jianu Marin, care i-a ordonat ca pînă a doua zi să găsească un număr de 20 capitaliști care au casele frumos mobilate, urmînd ca aceștia să plece din țară în 2-3 zile, în schimbul locuințelor ce le vor preda. Cu această ocazie, au plecat din țară un număr destul de însemnat de capitaliști, iar casele nu au fost folosite în scopul arătat inițial". Era poreclit „Stăpînul" de prietenii din poziții inferioare celei pe care o deținea, cu care chefuia în voie și organizase un adevărat bordel pe Calea Victoriei, în mai multe garsoniere pe care și le însușise. Ceea ce definește caracterul său este că, pe de o parte, eliberase un pașaport în schimbul unui set de tacîmuri de argint, iar pe de altă parte „Jianu Marin a organizat suprimarea ilegală a unor persoane, cum au fost Săvinescu, fostul director al Închisorii Doftana, și un fost polițist, care probabil cunoșteau date compromițătoare despre Teohari Georgescu". Spășit, după cum relevă dosarul său de anchetă din care am citat pînă acum, Jianu toarnă Securității tot ce știa despre acțiunile fostului său protector Teohari Georgescu, ca și despre toți cei din cercul său de cheflii, dînd vina pentru ilegalitățile comise pe „mediul și anturajul pe care l-am avut după ce am ajuns în postul de ministru adjunct, compus din elemente putrede burgheze, decăzute și descompuse moraliceşte, care au exercitat o influență mare asupra mentalității mele, rupîndu-mă de mediul și mentalitatea muncitorească pe care am avut-o". Jianu, arestat la 18 februarie 1953, a fost eliberat un an mai tîrziu, din dispoziția lui Drăghici și în urma unui referat al Direcției Anchete, semnat de colonelul Francisc Butika.

La 4 mai 1954 se constata că nu poate fi făcut responsabil de faptele sale. Pe de o parte, îndeplinise ordine ale lui Teohari Georgescu, cât despre infracțiunile de luare de mită, abuz în funcție, despre orgiile pe care le organizase, acestea erau puse pe seama unui „nivel politic scăzut" și a unui discernămînt pe măsură. Cît privește crimele și abuzurile pe care anchetarea sa le-a relevat, printre care și rolul său în „reeducare", în 1954 acestea nici nu au mai fost luate în discuție. Trimis la „munca de jos", „Marinică" a ieșit pe ușa istoriei și a intrat în neant. (Pentru date suplimentare privind biografia lui Marin Jianu, vezi ASRI, fond P, dosar 40009, vol. XXII și XXVI, *passim*; D. Jela, *Lexiconul...*, p. 151.)

IOSIF KALOUSEK

Nu cunoaștem data și locul nașterii. De naționalitate ceh, a funcționat din 1945 în Siguranță și a fost numit la înființarea Securității director al Regionalei Brașov, de unde la începutul anului 1952 a fost transferat la Craiova. Kalousek stăpînea cu totul aproximativ limba română, așa cum reiese din stenogramele ședințelor la care a participat. Se pare că ar fi fost agent al serviciilor secrete sovietice (afirmă Cicerone Ioniţoiu), în vreme ce Doina Jela (*Lexiconul...*, p.154) susține că a fost dat afară din Securitate de Ceaușescu chiar cînd i se pregătea dosarul de avansare ca general, pentru că s-a descoperit că fusese informator al „Siguranței burgheze". Pare mult mai veridică prima variantă, care nu exclude îndepărtarea sa de către Ceaușescu din cauza legăturilor lui Kalousek cu serviciile secrete sovietice. Nici un fost agent al Siguranței nu ar fi supraviețuit în Securitate pînă în anii '70, din pricina controalelor riguroase ale ofițerilor de cadre, care practic nu încetau niciodată.

Singurul lucru cert este că Iosif Kalousek, deși socotit de mulți ofițeri superiori din Securitate un incompetent (singurele sale talente ca director de Regională de Securitate fiind cele gospodărești, puse în slujba vîrfurilor din nomenclatură), se bucura de înalta protecție a lui Teohari Georgescu, la care avea intrare liberă. Marin Jianu, fostul adjunct al lui Teohari, afirma: „știu că colonelul de Securitate Kalousek Iosif, fost comandant la Regiunea Stalin și ulterior la Craiova era una din persoanele confidente din jurul lui Teohari Georgescu, avînd totdeauna acces liber, fiind primit oricînd de Teohari, în afara chestiunilor de serviciu [...]. El se îngrijea de vila lui Teohari de la Timișul de Jos și îi făcea primirea cînd Teohari sosea în vilegiatură. De altfel Kalousek se învîrtea des și în anturajul lui Vasile Luca cu ocazia vînătorilor, aranjînd vînătorile și ospățurile legate de acestea. Știu că ministrul Pintilie Gheorghe a pus de mai multe ori problema scoaterii lui Kalousek din funcție, fiind incapabil profesional, dar a fost susținut de Teohari Georgescu, care nu era de acord cu scoaterea lui, fiindu-i om de nădejde". Astfel se explică și de ce, în momentul încadrării sale în Securitate la 28 august 1948, s-a decis, o dată cu acordarea gradului de colonel și a funcției de director al Regionalei Brașov încadrarea în clasa 12 de salarizare, în vreme ce Dulgheru, cu același grad și numit în funcția mult mai importantă de șef al Anchetelor penale fusese încadrat în clasa 10 de salarizare (ASRI, fond P, doar. 40009, vol. XXVI, f. 116; *Agresiunea comunismului...*, p. 96).

ADY LADISLAU

Născut în 1911 la Tîrgu-Mureş, Ady Ladislau a fost membru PCR în ilegalitate şi a făcut închisoare, fiind condamnat în 1937 în procesul Anei Pauker. Pavel Câmpeanu, care l-a cunoscut, spune despre el că „era vlăstarul unei înstărite familii maghiare din Tîrgu-Mureş", de un „primitivism incurabil" şi cu o „vocaţie a brutalităţii", „vorbea o română cu totul criptică". În primele luni de după 1944 a fost numit în secretariatul CC al UTC, alături de Ivanca Sariski, Dumitru Baciu şi Nicolae Ceauşescu. A fost promovat apoi şef al Secţiei Relaţiilor Externe din Comitetul Central al PMR, iar din 20 noiembrie 1951 consilier al ministrului de Interne Teohari Georgescu, ocupîndu-se cu problemele de înzestrare şi financiar-contabile ale MAI. Ca înalt funcţionar al Ministerului Afacerilor Interne, foloseşte numele de împrumut Alexandru Mureşeanu. Ady Ladislau a participat la încercarea inspirată de consilierii sovietici de a lega anchetarea „lotului de la Finanţe" în care a fost incriminat Vasile Luca de procesul intentat la Budapesta lui Laszlo Rajk.

El a fost trimis în 1951 în capitala Ungariei, spre a cerceta dovezile adunate de poliţia secretă maghiară, după care materialele adunate au fost preluate de Alexandru Keleti, şeful Securităţii din Cluj, care primise în secret în 1952 de la Alexandru Drăghici „sarcina pentru care răspundea cu capul" de a găsi dovezile vinovăţiei lui Iacob Alexandru, capătul firului ce avea să ducă înspre Vasile Luca şi Ana Pauker. Succesul misiunii sale l-a plasat în graţiile lui Dej şi Drăghici şi i-a atras promovarea, care s-a petrecut în contextul epurării MAI după „devierea de dreapta", cînd la şedinţa Biroului Politic din 23 iunie 1952, la propunerea lui Iosif Chişinevschi, a fost numit ministru adjunct la Interne. Dej îi întreabă pe membrii Biroului Politic prezenţi: „Ei, ce ziceţi, e bun?". Răspunsul a fost unanim afirmativ. Ady Ladislau a primit efectiv din 26 iunie 1952 sarcinile de care se ocupase Marin Jianu, între care şi coordonarea activităţii Direcţiei Generale a Penitenciarelor. În această calitate, a coordonat activitatea comisiei de triere a deţinuţilor din coloniile de muncă, înfiinţate în 1954, în condiţiile abrogării HCM 1554/1952 privind funcţionarea acestora. Din 1 septembrie 1953 fusese avansat la gradul de general-maior de Securitate, iar în 30 noiembrie 1952 devenise deputat în Marea Adunare Naţională, din partea Regiunii Autonome Maghiare. Ady Ladislau s-a dovedit un soldat disciplinat al partidului, îndeplinind toate dispoziţiile pe care le primea de la ministrul Drăghici, ca înalt funcţionar în aparatul represiv comunist. Cu toate acestea, în 1955 a fost scos din conducerea Direcţiei Generale a Penitenciarelor, iar din 1959 este îndepărtat din MAI şi ulterior arestat, întrucît s-a descoperit că, în cursul arestării sale din ilegalitate, acceptase colaborarea cu Siguranţa. Nu ştim dacă a fost condamnat şi care a fost soarta sa ulterioară şi nici dacă acuzaţia a fost reală sau a fost doar rodul îndepărtării din conducerea PMR a protectorului său Iosif Chişinevschi, intrat în conflict cu Dej. (Vezi Pavel Câmpeanu, *Ceauşescu, anii numărătorii inverse*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002, pp. 43, 235; R. Levy, *Ana Pauker...*, p. 197; Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, pp. 13, 196 – de menţionat că autorul nu ştie că Ady Ladislau şi Alexandru Mureşeanu sînt una şi aceeaşi persoană; ASRI, dosar 10957, f. 19).

VLADIMIR MAZURU

Vladimir Mazurov, alias Mazuru, s-a născut în ianuarie 1915 la Chişinău. A absolvit 6 clase gimnaziale, precum şi o şcoală tehnică de meserii, fiind de profesie tehnician specialist în instrumente medicale. A intrat în partid după 23 august 1944, fiind încadrat în Ministerul Afacerilor Interne din 1947, ca director al Direcţiei Cadre. Într-o caracterizare din 18 aprilie 1948, se arată că „este devotat partidului şi clasei muncitoare. Este disciplinat; îşi îndeplineşte conştiincios sarcinile. Duce muncă în colaborare şi în colectiv. Are purtări tovărăşeşti; este atent la nevoile tovarăşilor, pe care caută să-i ajute. Are independenţă şi iniţiativă în muncă; are personalitate; se orientează just. Are spirit critic dezvoltat, mai puţin autocritic; are voinţă, este energic, combativ şi curajos; este vigilent şi dur cu duşmanii. Inteligent, capabil, perseverent şi vioi. Nivelul politic şi ideologic ridicat, asimilează cu uşurinţă materialul de partid. Este conştient de capacitatea sa, are încredere în forţele sale. Este simpatizat de subalterni, este autoritar, dar în acelaşi timp şi prietenos. Este neobosit în muncă. Are calităţi de bun organizator, este foarte ordonat în muncă. Se conduce după o morală sănătoasă. Încrezut în forţele sale. Puţin impulsiv. I se pot încredinţa orice fel de munci de încredere şi răspundere. Are perspective mari de dezvoltare" (ASRI, fond D, dosar 10985, f. 24-25; *Cartea Albă...*, vol. 1, pp. 453-454).

Această caracterizare ditirambică este semnată de Fuchs Behr, fiind menită să mulţumească orgoliul generalului maior Vladimir Mazuru, care se pregătea să preia tocmai şefia Direcţiei Cadre din DGSP (poate nu întîmplător, Fuchs a fost şi el răsplătit cu un grad de colonel şi călduţa funcţie de şef al Casei de Cultură a Ministerului Afacerilor Interne). În realitate, se pare că lucrurile nu stăteau tocmai astfel. Şeful cadrelor din DGSP, generalul Vladimir Mazuru, „manifesta o mare lipsă de seriozitate în muncă. Acesta se vîntura din Direcţie în Direcţie fără să organizeze un control sau fără să ia vreo măsură. Tot timpul spunînd poveşti interminabile şi răsuflate despre cum a făcut el cercetări, cînd începea să vorbească uita să se mai oprească, dar nu a luat nici o măsură serioasă". Mai mult, Teodor Dincă, fostul adjunct al lui Dulgheru la Direcţia Anchete a Securităţii a semnalat şi excesul de centralizare a muncii de care dădea dovadă generalul Mazuru, care răspundea, la nivelul conducerii Securităţii, de controlul asupra Direcţiei Anchete: „Mi-a spus că nu este de acord a se da competinţe şefilor de regiuni pentru a rezolva problemele în cercetări, motivînd că şi aşa fac greşeli şi abateri". De fapt, centralizarea activităţii aparatului de Securitate era decisă de consilierii sovietici, de comun acord cu conducerea ei, fiind o expresie a controlului exercitat de sovietici asupra structurilor de partid şi de stat în România stalinistă.

Se cuvine şi o remarcă asupra „moralei sănătoase" după care se conducea Mazuru. Şeful cadrelor din DGSP a căzut pradă unui amor nebun pentru o tînără miliţiancă. Dincă povesteşte în decembrie 1952 că „la sfîrşitul lunei noiembrie, soţia generalului Mazuru mi-a dat un telefon, spunîndu-mi că vrea să stea cu mine de vorbă. Era simbătă şi i-am spus că după ora 5 sînt liber şi mă găseşte acasă. A venit să mă întrebe ce să facă, căci nu mai poate suporta purtarea generalului, fiindcă acesta cu vreun an înainte, pe cînd se găsea la mare în concediu, împreună cu lt. col. Gluvacov, au găsit acolo o fată tînără, anume Coca Angelescu, din Miliţie, de care generalul s-a amorezat şi de atunci trăieşte cu ea. Arătîndu-i că eu nu pot să cred cele relatate de ea, mi-a spus că are scrisorile trimise generalului de această fată, că de acest lucru ştie şi copilul, fiindcă era şi el la mare, că această fată îi spune mereu la telefon că trebuie să renunţe la general şi că îi duce şocolată copilului la şcoală. În sfîrşit, a căutat să-mi demonstreze că generalul i-a dat bani ca să divorţeze, că i-ar fi spus că el ar vrea să scape de această fată, dar că ea nu îl lasă în pace. Întrebînd-o dacă mai ştie cineva şi dacă s-a adresat conducerii, ea mi-a spus că ministrul adjunct Pintilie cunoaşte cazul, fiindcă Mazuru i-a spus ei că el a relatat aceasta Ministrului. Am sfătuit-o să aibă răbdare, că va renunţa el la această fată, mai ales că este fiică de chiabur, fiindcă i-ar strica întreaga situaţie" (declaraţie din 29 decembrie 1952 a lui Teodor Dincă despre Vladimir Mazuru, ASRI, fond P, dosar 40007, vol. VIII, f. 184. Vezi şi Marius Oprea, „Fapte şi moravuri la securiştii anilor '50. Radiografie a Direcţiei de anchete penale a Securităţii (1949-1953)", în *Analele Sighet 7, Anii 1949-1953. Mecanismele terorii*, editat de Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 1999, pp. 260-278).

Atît gravele „defecţiuni" în viaţa conjugală, foarte departe de rigorile moralei proletare a timpului, cît mai ales incompetenţa sa, dovedită cu ocazia încredinţării unei misiuni de lichidare a unei bande de fugari din Oltenia, i-au atras dizgraţia şi îndepărtarea din DGSP după venirea la conducerea MAI a lui Alexandru Drăghici, care a schimbat radical şi politica de cadre din Securitate. Mazuru a participat nemijlocit la anchetarea arestaţilor celor din lotul „devierii de dreapta", raportînd direct în legătură cu derularea acestora consilierului sovietic Saharovski. După scoaterea sa din „munca de securitate", a fost trimis ca ambasador la Varşovia. Nu cunoaştem data decesului.

AUREL MOIŞ

Aurel Moiş provenea din vechea Siguranţă. În 1946 era şeful Biroului de Siguranţă din Chestura de Poliţie Timişoara. A condus începînd din 15 februarie 1949 operaţiunile de capturare a grupului Spiru Blănaru, în urma atacului pe care acesta l-a dat asupra postului de Miliţie de la Teregova (vezi nota 36). În vara anului 1949 conduce ample acţiuni represive în judeţele Arad şi Bihor, înăbuşind cu cruzime mişcările ţărăneşti din lunile iulie şi august. Violenţa trupelor de Securitate în aceste împrejurări reiese dintr-un „studiu informativ asupra acţiunilor contrarevoluţionare chiabureşti" din zonă, întocmit la 12 august 1949, foarte probabil chiar de Moiş. La capitolul „Reprimarea acţiunilor", se dispunea organizarea unor comandamente unice la Oradea şi Arad, cu misiunea de a „restabili total ordinea şi liniştea" în satele răsculate împotriva colectărilor şi a colectivizării, într-o acţiune „succesivă" pe „centrele agitate": „Cei care se dau la crime, la acte de teroare, tăieri de fire

telefonice sau la jaf, să fie executaţi. În caz că agresorii întrebuinţează forţa sau focuri împotriva trupelor şi a autorităţilor şi nu se supun somaţiilor legale, să se întrebuinţeze focul, urmărindu-se lichidarea capilor acestor bande. Din fiecare centru în care au avut loc acţiuni chiabureşti, se vor ridica capii acestor acţiuni (în lipsă, familiile acestora) şi cîte 10-15 familii de chiaburi, afirmaţi ca duşmani ai poporului". Din 31 iulie pînă în 3 august, „în timpul operaţiunilor au fost executaţi în regiunea Oradea 16 chiaburi, iar în regiunea Arad 12 chiaburi" (ASRI, fond D, dosar 4638, f. 19-198, 230-267).

Aceste acţiuni relevă cruzimea sa, de care a dat dovadă şi în calitate de coordonator al unor anchete: „Îşi va face o nedorită faimă prin bătutul la tălpi al arestaţilor", relevă mărturii ale unor foşti deţinuţi politici. Moiş a fost numit, în urma unor asemenea dovezi de devotament faţă de Securitate, în funcţia de şef al Direcţiei Regionale de Securitate Timişoara, succedîndu-i în vara anului 1952 în această funcţie lui Coloman Ambruş, care fusese mutat la Braşov. La finele anului 1953 este numit şef al Securităţii din Braşov, datorită experienţei dovedite în lupta împotriva grupurilor de rezistenţă din munţi, prin eliminarea partizanilor bănăţeni, în vederea anihilării grupului Gavrilă din munţii Făgăraşului. Aici pune la cale o diversiune cu ajutorul profesorului Ioan Grovu, sprijinitor al grupului ce căzuse în mîinile Securităţii, care organizează o aşa-zisă „filieră" pentru scoaterea partizanilor din ţară şi refugierea lor în Grecia. În primăvara anului 1955, această înscenare imaginată de Moiş avea să aibă succes, unii dintre rezistenţi şi susţinătorii lor fiind arestaţi de Securitate după ce au fost atraşi în cursă şi au părăsit munţii spre a fi „călăuziţi spre Grecia". Cînd în iulie 1957 a avut loc procesul după care şase dintre ei au fost executaţi, iar şapte au fost condamnaţi la pedepse între 25 de ani închisoare şi muncă silnică pe viaţă, locul lui Moiş la Braşov fusese luat de Gheorghe Crăciun, care a finalizat acţiunea pusă la punct de inventivul colonel. Acesta fusese avansat şi detaşat la Direcţia de Informaţii Externe. Transferat în cadrul forţelor armate, a fost recompensat prin trimiterea sa ca ataşat militar la ambasada RPR din Republica Federală Germania (I. Gavrilă, *op.cit.*, vol. II, pp. 164-186; D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 184-185, Mihai Pelin, *Culisele spionajului românesc...*). Nu cunoaştem data naşterii şi nici dacă şi cînd a decedat Moiş.

ALEXANDRU NICOLSCHI (BORIS GRUNBERG)

Boris Grunberg, alias Alexandru Nicolschi, s-a născut la 2 iunie 1915, în Chişinău. Ca şi în cazul lui Teohari Georgescu, copilăria a fost una marcată de frustrări. Mama, Rozalia, şi tatăl, morarul evreu Alexandru Grunberg, nu au putut să ofere condiţii prea bune micului Boris: morarul se îmbolnăvise, iar în familia sa domnea sărăcia. Fără să strălucească la vreun obiect de studiu şi avînd mari dificultăţi atît cu achitarea taxelor şcolare, cît şi cu învăţarea limbii române, Boris a absolvit totuşi opt clase de şcoală în oraşul natal, după care, din cauza piedicilor materiale, a fost nevoit să se angajeze în 1930 calfă într-un atelier de gravură în metal. Peste un an, a intrat ucenic la un giuvaergiu, unde a lucrat pînă în 1937, cînd a fost recrutat. Şi-a satisfăcut serviciul militar la Iaşi, în cadrul Regimentului 2 Transmisiuni, fiind lăsat la vatră la începutul anului 1940 cu gradul de caporal, absolvent al şcolii militare de telefonie.

Ocuparea Basarabiei în urma ultimatumului din 27 iunie 1940 şi instaurarea puterii sovietice în România de peste Prut nu l-au afectat deloc pe tînărul Grunberg, care activase încă din 1932 în rîndurile extremei stîngi, ocupînd chiar funcţii în ierarhia locală a UTC şi mai apoi în aceea a partidului comunist din Basarabia. A şi fost arestat în martie 1933, fiind eliberat însă după 5 zile şi după o corecţie serioasă. La instalarea sovieticilor în Basararbia, buna sa pregătire în domeniul telefoniei, cît şi apartenenţa la comunişti au dus la aprecieri din partea noilor autorităţi, Boris fiind angajat la centrala telefonică din Chişinău, ca tehnician. A lucrat aici pînă în decembrie 1940, cînd, ca semn al încrederii pe care o aveau în el bolşevicii, a fost racolat la sugestia secretarului de cadre de la primăria oraşului, I.A. Efimov, de RAZVDEKA, Direcţie din NKVD care se ocupa exclusiv cu activităţi de spionaj, şi a fost trimis într-un centru de instruire a spionilor, înfiinţat la Cernăuţi. Într-o autobiografie din 1944 prezintă succint pregătirea sa ca spion: „în luna decembrie am fost trimis la lucru într-o altă instituţie".

Instruirea agentului Boris Grunberg, alias Nicolschi, a constat în 60 de lecţii a cîte trei ore fiecare, la sfîrşitul acestora el fiind oarecum familiarizat cu realităţile din România, învăţînd să se poarte pe stradă, în restaurante, trenuri, hoteluri etc. Pe 2 aprilie 1941, într-o cameră a hotelului

„Palace" din Cernăuți, Boris Grunberg, îmbrăcat în uniforma celor din Narodnîi Komisariat Vuntrenîh Del (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne, prescurtat NKVD) primea de la instructorul său, căpitanul Andreev, 500 de ruble - un fel de indemnizație, înainte de a fi trimis în prima sa misiune: spionaj pe teritoriul românesc: „în luna mai 1941 am plecat cu o misiune în România. Cînd am fost prins, ca să-mi pot ascunde trecutul și misiunea, mi-am schimbat numele în Nicolschi Alexandru Sergheevici, originar din Tiraspol. Sub acest nume am fost cercetat de organele Biroului II Contrainformații de la București și sub acest nume mă recomand pînă astăzi, 14 octombrie 1944". Autobiografia de mai sus e semnată de Alexandru Nicolschi.

Nicolschi trecuse în România în noaptea de 26 mai a anului 1941, cu acte false pe numele de Vasile Ștefănescu. La numai două ore după intrarea frauduloasă pe teritoriul românesc, a fost găsit de doi grăniceri dormind într-o căpiță de fîn. La ancheta preliminară, acesta avea să le declare ofițerilor români de contrainformații: „Eu, fiind decăzut din punct de vedere fizic și moral, am mers numai o mică distanță, nu știu cît, și am hotărît să nu merg mai departe" (înainte de a trece granița, chefuise alături de căpitanul Andreev, în casa cîrciumarului evreu din Proboteşti). În raportul care i s-a întocmit la pichetul de grăniceri Hilișeu-Curt, grănicerii care l-au prins povestesc că suspectul, după ce a fost observat dormind în căpița de fîn, la numai două ore de granița cu URSS-ul, a încercat să se ascundă, lungindu-se într-o văioagă, printre bălării. În timpul interogatoriilor, s-a prezentat drept Alexandru Nicolschi. Chestionarele în descriu astfel: „Talia 1.70 m, părul castaniu, sprîncenele castanii, fruntea lată, ochi căprui, nas potrivit, bărbia ovală, față smeadă, fără semne particulare". Ancheta s-a derulat cu repeziciune. Probele administrate fuseseră adunate în Dosarul de trimitere în judecată 1358/41. După trecerea lor în revistă, procurorul a cerut în baza lor pedepsirea exemplară a lui Alexandru Nicolschi, dovedit ca spion, mergîndu-se pînă la condamnarea la moarte, întrucît delictul de care s-a făcut vinovat era deosebit de grav, mai ales într-o vreme în care războiul bătea la ușă. Găsindu-i-se circumstanțe atenuante, a fost condamnat prin sentința cu nr. 481/7 iulie 1941 la muncă silnică pe viață pentru spionaj.

A fost transferat la sfîrșitul lunii septembrie 1941 în închisoarea din Aiud, unde își ispășeau pedeapsa ruşii depistați ca agenți secreți infiltrați pe teritoriul nostru. Aici era cît pe ce să fie acuzat pentru tentativă de evadare: foștii deținuți de drept comun din celula în care fusese băgat Nicolschi slăbiseră zăbrelele ferestrei. Numai bunăvoința șefului închisorii a evitat un deznodămînt nefericit pentru el. Curînd, fostul spion a ajuns chiar un protejat al conducerii, fapt datorită căruia, ulterior, sub comuniști, comandantul Penitenciarului Aiud și familia acestuia au fost protejații lui Nicolschi, deși ei figurau pe listele negre ale Securității. Porțile Închisorii Aiud s-au deschis pentru agenții serviciilor secrete sovietice în 28 august 1944, la cinci zile după insurecție. Atunci, părăsea Aiudul îndreptîndu-se direct către București și Alexandru Nicolschi. În interviul pe care realizatorii serialului *Memorialul durerii* au reușit să i-l ia în 1991, Nicolschi, ajuns la 76 de ani, arătîndu-se sîcîit de acuzele care i se aduceau pentru exterminarea în închisori a miilor de români, a dat din mînă a lehamite și a răspuns: „Lăsați că știu foarte bine cum a fost acolo. Am stat și eu la închisoare!". Nu a precizat că pentru spionaj în favoarea URSS-ului.

Alexandru Nicolschi a avut o ascensiune fulgerătoare în aparatul represiv comunist. Imediat după ce a dezbrăcat zeghea, a fost încadrat ca ajutor de responsabil politic al Formațiunilor de Luptă Patriotice, organizație paramilitară a partidului comunist. La 17 octombrie 1944 locuia la București, la fostul hotel „Paris" din strada Academiei. Într-o „adeziune" semnată la această dată, pentru a putea fi încadrat în Direcția Generală a Poliției, afirma: „Vreau să lupt în cadrul Partidului Comunist Român, pentru dezrobirea clasei muncitoare, pentru dreptatea socială, să construim o societate nouă, unde să nu existe exploatarea omului de către om". Succesele sale în organizarea grupurilor de provocatori comuniști înarmați, avînd scopul de a dezorganiza, dezbina și intimida, acțiuni încununate de instalarea guvernului Groza la 6 martie 1945, i-au adus promovarea, Nicolschi fiind numit în funcția de șef al Corpului de Detectivi din Direcția Generală a Poliției. Acest organism era direct subordonat fruntașilor comuniști și consilierilor sovietici în „probleme contrarevoluționare" (în fapt, agenților NKVD).

La 1 septembrie 1946 a fost numit în funcția de Inspector General la Direcția Poliției. Tot atunci, Nicolschi se mută din camera de hotel într-o casă arătoasă de pe strada Al. Donici, la numărul 39, și se căsătorește cu Iozefina Marcovici, militantă comunistă angajată în Direcția Generală a Poliției: el avea 32 de ani și ea 40. Alexandru Nicolschi muncește pînă la epuizare, afirmînd deseori în ședințele de partid „dorința de a participa la lupta dreaptă a proletariatului, pentru dezrobirea din

jugul capitalist şi construirea socialismului", în timp ce ordona sau aviza zeci de mii de arestări şi deportări sau racola şi pregătea viitoarele cadre de nădejde ale Securităţii. Între timp, prin reorganizarea şi modernizarea aparatului represiv comunist, conform noilor structuri, Nicolschi devine Inspector General al Poliţiei de Siguranţă în 17 aprilie 1947 şi mai apoi, la 1 septembrie 1948 – după încheierea fazei de „gestaţie" a instituţiilor comuniste – este numit subdirector în Direcţia Generală a Securităţii Poporului. Trecuseră abia trei ani de cînd dezbrăcase zeghea Aiudului, unde îşi ispăşea pedeapsa pentru spionaj în dauna intereselor României. Partidul îi aprecia activitatea. Într-o caracterizare a Biroului Organizaţiei de Bază nr. 9 din cadrul MAI, unde era înscris, se spune: „Alexandru Nicolschi are muncă de conducere în Direcţia Generală a Securităţii Poporului din 1945 şi pînă în prezent. Munca profesională şi-a însuşit-o bine. Este vigilent faţă de duşmanii Partidului şi ai clasei muncitoare. Este ridicat politiceşte şi are cunoştinţe. Este uneori nervos şi distant. Din cauza muncii profesionale de care este absorbit, nu participă regulat la şedinţele de partid. În general este un tovarăş de încredere şi cu multă putere de muncă. În munca sa din mai a adus multe servicii cauzei partidului".

După numirea ca subdirector în Direcţia Generală a Securităţii Poporului, la 1 septembrie 1948, Alexandru Nicolschi a devenit prin puterea discreţionară a aparatului represiv pe care-l dirija, unul dintre cele mai temute vîrfuri ale noului regim. Îndepărtarea Anei Pauker şi a grupării ei de la conducere cu acordul Moscovei l-a găsit pregătit: nu a ezitat să ordone arestarea şi anchetarea chiar şi a unuia dintre foştii săi protectori, Vasile Luca, precum şi a ex-ministrului de Interne Teohari Georgescu. În calitatea sa de fost agent sovietic, subdirectorul Securităţii Poporului a fost şi unul dintre pilonii agenturii KGB care funcţiona pe teritoriul românesc. În 1968 avea să iasă la iveală că Pintilie şi Nicolschi ordonaseră în 1949 instalarea de microfoane chiar şi în locuinţa şi biroul lui Dej (ASRI, fond D, dosar 9604, f. 4). Participase la instructaje KGB în Bulgaria şi Polonia, primind misiunea de a supraveghea obedienţa noilor conducători. În ceea ce priveşte „munca" sa depusă în acţiunile de reprimare duse la capăt de Securitate, ea a fost deseori recompensată: Nicolschi primea, la scurtă vreme după înfiinţarea Securităţii Poporului înalta şi nou-creata distincţie „Steaua Republicii". Aceasta, deşi nu renunţase la cetăţenia sovietică, după „redobîndirea" celei române.

De la crearea Securităţii Poporului şi pînă în 1953, Nicolschi i-a fost subdirector. În 1953, în urma „succeselor" dobîndite a fost promovat, devenind secretar general al MAI. Între timp, a absolvit şi o facultate (Institutul de Studii Economice din Bucureşti, promoţia 1959). În 1961, pe 31 ianuarie, prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri, Nicolschi a fost trecut în rezervă cu gradul de general-locotenent cu drept de a purta uniforma. Avea 46 de ani. Îndepărtarea sa din Securitate se datorează afirmării naţional-comunismului. Ca şi Pintilie Gheorghe, pînă în 1989 s-a aflat sub supravegherea foştilor săi colegi, pentru a nu putea lua legătura cu agentura KGB din România. I se fixase o pensie substanţială (4.200 lei) şi trăia într-un apartament luxos din str. Olga Bancic nr. 7, care îi fusese repartizat încă din vremea în care era subdirector al Securităţii.

În toamna anului 1991, Procuratura Generală, în urma sesizării Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici, instrumentează un dosar penal, după o prealabilă documentare care dezvăluie abuzurile în funcţie şi crimele lui Alexandru Nicolschi. Între timp, în două interviuri acordate presei, Nicolschi îşi clamase nevinovăţia, susţinînd că el a luptat doar împotriva legionarilor şi a fasciştilor. Cu toate acestea, Direcţia I de Cercetări penale a Procuraturii Generale a emis în 15 aprilie 1992 o citaţie pe numele său, pentru audieri. În aceeaşi zi, citaţia era înmînată personal lui Nicolschi de procurorul Şerban Niculescu. Pe 16 aprilie, în zori, cu o zi înaintea termenului de prezentare la Procuratură, Alexandru Nicolschi a murit în somn, în urma unui infarct, după constatarea medicului legist. Vineri, 17 aprilie, Procuratura a procedat la recunoaşterea cadavrului. Acesta era întins pe o masă din sufragerie. Iozefina, soţia defunctului, în vîrstă de 85 de ani, înnebunise. Ţipa, cerînd ca acel străin mort în casa ei să fie scos afară. Generalul a fost incinerat a doua zi la crematoriul „Cenuşa" (vezi Marius Oprea, „O biografie a terorii: de la spionul sovietic Grunberg la securistul Nicolschi", în *Cuvîntul*, nr. 113-117, martie-aprilie 1992 şi „Istoria secretă. Viaţa securistului Alexandru Nicolschi", în *Lumea liberă*, New York, nr. 553-559, mai-iunie 1999. De asemenea, D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 199-202. Se cuvine să corectăm afirmaţia autoarei, potrivit căreia „în 17 aprilie 1992, cînd era aşteptat la Procuratură, familia lui s-a prezentat cu un certificat de deces. Nu cunoaştem însă pe nimeni care să-i fi văzut corpul neînsufleţit". Întrucît am colaborat la instrumentarea dosarului Nicolschi, pot certifica faptul că moartea a fost verificată de procurorul Niculescu. De altfel, o fotografie a lui Nicolschi pregătit pentru incinerare a apărut la vremea respectivă în revista *Zig-Zag*).

NICOLAE I. POPESCU

Cea mai mare reuşită dintre acţiunile de racolare efectuate de serviciul secret comunist printre cadrele vechiului regim a fost, fără îndoială, atragerea sub influenţa PCR a maiorului Nicolae I. Popescu, din cadrul Secţiei a II-a Informaţii şi Contrainformaţii din Marele Stat-Major. Bine pregătit, acesta a furnizat informaţii de mare valoare noilor săi stăpîni. Absolvent al Şcolii Superioare de Război cu calificativul „foarte bine" în anul 1942, a fost repartizat în cadrul structurilor informative militare. Prin intermediul generalului Constantin Popescu (poreclit „Cumplitu"), comandantul Pieţei Bucureşti, care îi fusese profesor la Şcoala de Artilerie lui Bodnăraş şi cu recomandarea lui Constantin Pîrvulescu, tînărul şi ambiţiosul ofiţer intră în slujba serviciului de informaţii comunist.

În 26 februarie 1945, nu-şi mai ascunde opţiunile şi se numără printre semnatarii declaraţiei generalilor şi ofiţerilor superiori care se desolidarizau de premierul Rădescu, ceea ce avea să-i atragă şi lui, ca de altfel întregului grup de militari procomunişti, în frunte cu generalul Vasiliu-Răşcanu, îndepărtarea din cadrele active ale armatei. Această dovadă de ataşament i-a adus recunoaşterea calităţilor sale la nivelul conducerii comuniste. În şedinţa CC al PCR din 25 septembrie 1945, N.I. Popescu a fost primit în partidul comunist, ocazie cu care Bodnăraş i-a făcut următorul portret: „Un ofiţer foarte hotărît, tînăr. Ne-a făcut mari servicii. A venit imediat după 23 august la noi. Element dinamic, cinstit. Participă activ. Trebuie ţinut din scurt, pentru că o ia uneori aşa, peste cal, din neacomodare cu realităţile vieţii noastre politice. Este tentat de multe ori să adopte atitudini radicale şi să propuie soluţii radicale. Se grăbeşte să ajungă la potou. Este un element foarte bun, un element care promite mult. Citeşte, studiază, se ocupă foarte mult". Liderul comunist sesiza totodată capacităţile lui N.I. Popescu, care îl deosebeau de restul militarilor primiţi în PCR cu aceeaşi ocazie: „E un profesionist în materie de informaţii". Festivitatea primirii în partid care a urmat în acea zi s-a derulat într-un cadru restrîns, cu discreţie, „întrucît aici sînt ofiţeri care nu trebuie deconspiraţi, şi chiar nici între ei", după cum a impus Bodnăraş (am citat dintr-o stenogramă furnizată de regretatul Mircea Chiriţoiu şi înregistrată la Arhiva Biroului Politic al CC al PMR cu nr. 19/25.IX.1945).

La scurtă vreme după aceasta, tînărul ofiţer care trecuse de partea comuniştilor a avut o ascensiune fulgerătoare: i s-a încredinţat, ca semn de mare încredere, importanta funcţie de director al Direcţiei Generale a Siguranţei Statului, pe care a deţinut-o pînă la înfiinţarea Securităţii. Promovat la gradul de colonel, el a lucrat îndeaproape cu Alexandru Nicolschi, pe care l-a propulsat la conducerea Corpului Detectivilor, trecînd la epurarea Siguranţei şi organizînd primele acţiuni represive de amploare împotriva fostelor partide istorice, culminînd cu „afacerea Tămădău" şi dizolvarea PNŢ. Practic, el a fost unealta de care s-au folosit comuniştii pentru a distruge, treptat, între 1945 şi 1948, instituţiile şi elitele din vechea Românie. După apariţia Securităţii, N.I. Popescu nu a mai fost păstrat într-o funcţie de conducere în noua instituţie, în care primul rol îl jucau agenţii sovietici. Ca atîţia alţii care s-au pus în slujba comuniştilor din oportunism, a sfîrşit în mediocritate. Nu cunoaştem data decesului şi funcţiile pe care le-a mai deţinut în aparatul regimului comunist. Vezi Claudiu Secaşiu, „Serviciul de informaţii al PCR; Secţia a II-a informaţii şi contrainformaţii din cadrul comandamentului Formaţiunilor de Luptă Patriotice (FLP) - Penetrarea serviciilor oficiale de informaţii (23 august 1944 - 6 martie 1945)", în volumul *6 martie 1945. Începuturile comunizării României*, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 1995, pp. 149, 151, şi Marius Oprea, „Naşterea Securităţii", în *Analele Sighet 6, Anul 1948 - instituţionalizarea comunismului*, editat de Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 1998, pp. 271-306, în continuare, M. Oprea, *Naşterea Securităţii...*

TUDOR SEPEANU

S-a născut în 23 octombrie 1914 la Bucureşti, într-o familie evreiască (fiul lui Bazil şi Frida). A absolvit Şcoala de ofiţeri de cavalerie de la Tîrgovişte (1936-1938) cu gradul de sublocotenent şi a urmat trei ani de studii la Facultatea de Drept. Sepeanu avea să susţină ulterior că a părăsit armata prin demisie şi nu a participat la operaţiuni în războiul antisovietic. Pare demn de crezut, pentru că, în calitate de avocat şi cu relaţii în armată, „s-a lăsat corupt de evrei", pe care i-a apărat de efectele legislaţiei antisemite a lui Antonescu în schimbul unor sume mari de bani. De altfel, în caracterizările care i-au fost făcute ulterior, se arăta că „mai are rămăşiţe mic burgheze: a avut în trecut înclinaţii

spre afaceri". Inteligent (cunoştea germana, franceza, rusa şi engleza), dar şi bine „orientat", după 23 august 1944 a intrat în Formaţiunile de Luptă Patriotică şi a fost numit ajutor de comandant al trupelor de pază de la Comitetul Central. Şeful său Emil Bodnăraş i-a oferit apoi un post în SSI, unde s-a remarcat ca anchetator al „lotului" Maniu-Mihalache, „fiind un bun bătăuş în echipă cu tapiţerul Bogdan şi lăcătuşul Deleanu". La crearea Securităţii, a primit postul de şef al Direcţiei Regionale de Securitate Bucureşti, iar de aici a trecut la începutul anului 1950 în fruntea Serviciului Inspecţii din cadrul Direcţiei Generale a Penitenciarelor. Înainte de încadrarea în Securitate, o caracterizare din 19 aprilie 1948 semnată de Vladimir Mazuru îl prezenta astfel: „Starea civilă: căsătorit. În MAI din 1945. Ataşat Partidului şi instituţiei, răspunde la chemările Partidului, disciplinat, se străduieşte să facă faţă sarcinilor. Are multă putere de muncă, este inteligent şi energic; are spirit critic, primeşte critica, în special dacă vine de la un for superior. Are un nivel cultural dezvoltat. Priceput în munca profesională, îşi însuşeşte repede problemele noi ce i se pun, se orientează repede şi just în faţa greutăţilor. Pare cam neserios în manifestări şi discuţii particulare, dar instrucţiunile primite le execută cu mult simţ de răspundere. Faţă de subalterni este autoritar, dar drept. Cam mîndru şi orgolios, uneori superficial în muncă. Îi plăceau chefurile şi femeile, pe care numai în parte a izbutit să le lichideze" (ASRI, fond D, dosar 10985, f. 157, *Cartea Albă...*, vol. 1, pp. 451-452).

În calitatea de şef al Inspecţiilor din Direcţia Generală a Penitenciarelor, a coordonat, foarte probabil din dispoziţia lui Nicolschi, care răspundea (şi) de „problema legionari" pe ansamblul Securităţii, „reeducarea" de la Piteşti. După cum releva Eugen Ţurcanu pe parcursul anchetelor la care a fost supus în 1954, fusese convocat de Sepeanu la o întîlnire ce a avut loc în iunie 1950 în Penitenciarul Piteşti. Îmbrăcat în civil, Sepeanu a avut o lungă discuţie între patru ochi cu Ţurcanu, care l-a întrebat dacă vrea să-i prezinte situaţia „reeducării", colonelul replicînd „că nu este nevoie, deoarece o cunoaşte bine". Dispoziţiile sale au fost clare, şi anume: Ţurcanu să înceteze o perioadă cu brutalităţile, pentru a „crea atmosfera" că „s-a terminat cu acţiunea", pentru ca deţinuţii „să nu se mai teamă şi să se manifeste în voie". „Dacă pînă acum ai fost păpuşă, de acum încolo vei fi păpuşar", l-a instruit Sepeanu pe şeful torţionarilor, punîndu-l în temă cu mai multe modalităţi de „penetrare informativă", cu ajutorul propriilor agenţi reeducaţi, a restului de deţinuţi, de la care să scoată informaţii „legate de exterior", ce ar fi putut duce la noi arestări. Urma ca acestei metode mai blînde să-i urmeze „un cutremur de nouă grade", după expresia lui Sepeanu, care a fost denunţat de Ţurcanu drept coordonator direct al reeducării. În iulie 1950, Sepeanu şi Marin Jianu au vizitat Gherla, dînd indicaţii de extindere a „reeducării", după cum releva un alt protagonist al „fenomenului Piteşti", Alexandru Popa, iar în primele zile din august a vizitat Tîrgu-Ocna, unde a discutat cu deţinuţi din grupul lui Ţurcanu, definind în cîteva fraze esenţa reeducării: „La Piteşti au fost două categorii de deţinuţi: unii care au exploatat şi alţii care au fost exploataţi. Şi cei care au fost exploataţi s-au trezit şi au văzut că au de plătit o poliţă celor ce le-au exploatat conştiinţa. Şi regimul nu i-a putut împiedica să le dea pe cocoaşe [...]. Şi noi sîntem siguri că dintre aceştia cărora astăzi le acordăm mai multă încredere, mîine (peste cîţiva ani) mulţi dintre ei ne vor fi foarte dragi afară".

Deţinuţii au receptat atît rolul lui Sepeanu în coordonarea reeducării, cît şi faptul că acesta acţiona nu doar cu consimţămîntul, dar foarte probabil din dispoziţia expresă a lui Nicolschi, atunci cînd îi îndemna pe torţionari: „Nu contează nici mînă, nici picior, nici chiar capul. Informaţii să iasă!". Începînd din noiembrie 1949, cînd Ţurcanu a iniţiat reeducarea la Piteşti, el nu a avut numai concursul conducerii închisorii, dar şi din afară, prin locotenent-colonelul Tudor Sepeanu, Marin Jianu, „precum şi o persoană care a inspectat Penitenciarul Piteşti în luna mai 1950, vorbea cu accent rusesc şi dl. director Dumitrescu i s-a adresat cu tov. Subdirector general", în care putem identifica, fără posibilitatea de a greşi, pe Alexandru Nicolschi. În momentul în care cele petrecute la Piteşti şi în alte penitenciare au ieşit la iveală, s-a trecut la crearea unei acoperiri a atrocităţilor, printr-un pretins complot legionar, menit să compromită „imaginea" României Populare. Sepeanu a căzut victimă acestui scenariu, din care face parte inclusiv falsul conţinut de referatul din 1953, care îl incrimina drept criminal de război. Arestat în 15 martie 1953 şi condamnat prin sentinţa nr. 101 din 16 aprilie 1957 a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militare la 8 ani închisoare, a fost însă graţiat şi pus în libertate la 13 noiembrie 1957, după 4 ani şi 8 luni de detenţie. A adresat nenumărate memorii în încercarea de a demonta înscenarea căreia i-a căzut victimă, fără să realizeze că o reabilitare a sa ar fi compromis însuşi partidul, ca inspirator al crimelor petrecute la Piteşti, Gherla şi Tîrgu-Ocna, în cursul reeducării. Îl reîntîlnim pentru ultima oară în 1971, cînd adresa un memoriu

lui Bodnăraş, vechiul său comandant din Formaţiunile de Luptă Patriotică, solicitîndu-i o audienţă: „Cu toate că cele ce mi s-au întîmplat şi mai ales urmările lor au făcut obiectul a nenumărate memorii în care arătam atît nevinovăţia mea, cît şi reaua credinţă a celor care m-au arestat, ele nu au primit nici o rezolvare". Cum se va întîmpla de altfel şi cu acest memoriu, pe care Bodnăraş, refuzînd să îl primească în audienţă, nota o rezoluţie prin care îl îndemna să se adreseze justiţiei. Tudor Sepeanu, securistul inteligent care a orchestrat macabrul episod al reeducării, a sfîrşit, la o dată pe care nu o cunoaştem, într-un anonimat nedrept – nu numai din punctul său de vedere, ci şi din cel al victimelor reeducării (D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 251-252; *Memorialul ororii. Documente ale procesului reeducării din închisorile Piteşti, Gherla*, Ed. Vremea, Bucureşti, 1995, pp. 124-128, 203-204, 325).

IOAN ŞOLTUŢIU

S-a născut în 2 octombrie 1918 în comuna Ileanda (între Dej şi Jibou), din judeţul Cluj, în aceeaşi zonă din care provine Nicolae Briceag, un alt ofiţer de Securitate de tristă faimă. Orfan de tată, Şoltuţiu lucrase la Căile Ferate şi era membru de partid din 1937. În 1945 a fost numit secretar al Comitetului judeţean de partid la Cluj, unde s-a ocupat de organizarea şi derularea alegerilor din 1946 (probele falsificării rezultatelor s-au păstrat şi se află în arhiva locală a PCR), ca şi de reprimarea manifestaţiilor studenţeşti din acelaşi an. A avut strînse legături cu poliţia politică şi în această perioadă, fiind bine cunoscut de ofiţerii Securităţii şi chiar temut de aceştia: ţăranul Victor Mătieş din Ileanda, arestat pentru că era „chiabur", a fost eliberat după nici 24 de ore, în momentul în care s-a descoperit că numele de fată al mamei sale era Şoltuţiu. În 1949, la solicitarea lui Iosif Rangheţ, cu care avea relaţii apropiate, a fost adus la Bucureşti în cadrul SSI, unde a lucrat „pe linia Direcţiei a II-a" (Contrainformaţii). „După ce SSI [povesteşte Şoltuţiu] a trecut la MAI [prin Decretul nr. 264 din 2 aprilie 1951 – n.n.], am fost încadrat la Direcţia a II-a [Contraspionaj] a MAI unde am lucrat pînă într-o zi cînd am fost chemat ori de tov. ministru (pe atunci) Pintilie, ori de Teohari Georgescu, spunîndu-mi (acum îmi aduc aminte) că voi primi sarcina să anchetez personal pe Pătrăşcanu, al cărui grup se află în cercetare la Direcţia a VIII-a sub conducerea tov. general Mazuru şi a tov. colonel Dulgheru. Cum am ajuns eu să fiu desemnat la ancheta pe Pătrăşcanu, asta nu mai ştiu".

Şoltuţiu nu se mai ocupase de anchete înainte de acest moment, cum nu a mai făcut-o nici după finalizarea cercetărilor în „cazul Pătrăşcanu". Primul contact cu anchetaţii a avut darul să-i inhibe pe aceştia fie şi numai prin aspectul său fizic, descris drept „corcitură de armean cu ţigan" în memoriile sale de răutăciosul Belu Zilber: „Spre sfîrşitul lui octombrie 1952 avui onoarea să cunosc pe şeful colectivului de anchetă. Un tip de armean gras şi păros, colonelul Şoltuţ[iu] (numele l-am aflat abia în 1965), fost, pare-se, lucrător la căile ferate din Cluj, făcut colonel şi adus în Bucureşti pentru ancheta noastră. Eu, aşezat într-un colţ la mica măsuţă obişnuită a anchetaţilor, el parcă ocupînd un scaun lat cît tot biroul, aveam impresia că asist la o scenă între Mikey Mouse şi omul-sperietoare. El dicta întrebările, iar anchetatorul meu le scria cu ortografia lui, înregistrînd cu aceiaşi ortografie răspunsurile mele [...]. Omul-balaur, care îl speriase atîta pe Mikey Mouse, mă sperie. *Noi cunoaştem adevărul. Vrem să ni-l spui d-ta. N-am nevoie de proces ca să te condamn. În astă noapte pot aduce judecătorii aici, în odaia asta, şi pînă mîine dimineaţă eşti cenuşă. Apărătorii d-tale nu mai sînt. Acum partidul este în mîini tari* (face gestul clasic al responsabilului, ca un vizitiu care ţine bine hăţurile în mîini". De îndată ce a primit misiunea care avea să-l consacre drept şeful uneia dintre cele mai dure anchete ale Securităţii, Şoltuţiu a fost introdus la coordonatorii *de facto* ai înscenării, consilierii sovietici Aleksandr Mihailovici Saharovski şi Tiganov, consilierul Direcţiei Anchete (tranferat în această funcţie de la SSI). „Aici, consilierul Mihailov[ici] care era de fapt şeful consilierilor sovietici mi-a spus că eu va trebui să anchetez personal pe Pătrăşcanu [...]. Mi-a formulat întrebările pe care trebuie să le pun lui Pătrăşcanu şi cum trebuie să combat unele răspunsuri de care dînsul ştia de la început că le va da. Îmi aduc aminte că la B[iroul] Judiciar în camera în care trebuia să fac ancheta s-a instalat şi un microfon, înregistrîndu-se toată convorbirea mea cu el pentru ca consilierul [sic!] la ascultarea benzii să poată formula noile întrebări, precum şi să-mi facă observaţiile acolo unde eu n-am reacţionat bine la răspunsuri sau n-am sesizat şi exploatat vreun răspuns al lui Pătrăşcanu. Ancheta aveam voie să o fac numai noaptea. Acest lucru era ceva extraordinar de greu, pentru că eram bolnav de TBC la ambii plămîni şi era chiar contraindicat a lucra noaptea. Menţionez că de la început eu am spus acest lucru, dar nu s-a luat în considerare". Dovada „trădării" lui Pătrăşcanu sovieticii o aveau deja, dar ea trebuia probată de organele de anchetă din România:

„dînşii – sovieticii – au toate datele în legătură cu atitudinea duşmănoasă şi trădătoare a lui Pătrăşcanu, încă de pe timpul în care el se afla la Moscova, ca reprezentant al PCR pe lîngă Comintern".

Cu toată boala, lui Şoltuţiu a prins să-i placă noua postură. În fiecare dimineaţă se prezenta la consilierul sovietic cu rezultatele, după care trecea la „săpunirea" zilnică a grupului de anchetatori din Direcţia a VIII-a care i-au fost puşi la dispoziţie. Partidul nu precupeţea nimic în vederea incriminării lui Pătrăşcanu: „Am fost trimis special cu avionul la Sighet, unde se aflau închişi fruntaşi PNŢ şi alţii, pentru anchetarea lor şi pentru a obţine ceva material referitor la Pătrăşcanu". Mai mult, pentru a-şi însuşi exemplul proceselor-spectacol, „în toamna anului 1953 am fost trimişi să asistăm la procesul Slanski la Praga tov. Ronea Gheorghe de la CC, tov. general Mazuru de la MAI, procurorul Grigore Rîpeanu şi subsemnatul [...]. Am plecat cu o maşină de la CC, deoarece trebuia să mergem cu avionul şi din cauza timpului nefavorabil am plecat cu maşina, întîrziind o zi sau două la proces". Acolo au fost primiţi de adjunctul ministrului de Interne cehoslovac, care i-a edificat, ca şi derularea procesului, asupra a ceea ce aveau de făcut. La întoarcere, fiecare şi-a informat colegii „de cele văzute la Praga". În declaraţiile sale pe care le dă în decembrie 1967 şi februarie 1968 în faţa Comisiei de partid de la CC, Şoltuţiu nu îşi mai asumă nimic din vechile fapte de arme din cursul anchetei, spunînd că el a fost un simplu executant al ordinelor. Se înţelege, aceasta şi în cazul torturilor pe care le-a dispus, arătîndu-se un „fin psiholog", atunci cînd le vorbea anchetatorilor despre „efectele" demolatoare pe care le are bătaia „la pielea goală". După 13 ani de la anchete, Şoltuţiu era gata să se pună la dispoziţia partidului, pentru „clarificarea" cazului, pe care îl vedea drept o înscenare: „Am convingerea că întreaga anchetă nu numai că a fost influenţată, ci direct orientată de consilierii sovietici, în scopurile şi interesele lor de care nu a fost străin, cred, nici Chişinevschi. Cred că Chişinevschi a fost şi interesat în lichidarea lui Pătrăşcanu, văzînd în Pătrăşcanu întotdeauna un rival al său pe chestiunea de competenţă ideologică şi intelectuală – şi astăzi îmi pare cu atît mai clar acest lucru, cu cît ştiu că el a fost acela, cu consilierii sovietici, care au hotărît şi facerea procesului şi rezultatul său". Întrebat dacă „a existat un grup Pătrăşcanu", Şoltuţiu a răspuns scurt: „Astăzi nu". După proces, a păstrat maximă discreţie asupra celor întîmplate în spatele uşii camerelor de anchetă: „Eu, de atunci, nu am discutat sub nici o formă şi niciodată aceste lucruri. Întîi nu le-am discutat pentru că nu era voie a mai le discuta, iar în al doilea rînd eu nici nu mai lucram la MAI, am revenit la Cluj. Eu niciodată în viaţa mea nu am făcut o anchetă pînă la Pătrăşcanu şi nici după aceea". A fost însă de ajuns ca Şoltuţiu să scrie una dintre cele mai sîngeroase pagini din istoria Securităţii. În 1968 i-a fost retrasă decoraţia primită ca urmare a participării la lichidarea lui Pătrăşcanu (Ordinul „Apărarea Patriei", clasa a II-a, „pentru contribuţia însemnată în lupta pentru apărarea patriei şi a poporului muncitor"). Nu înainte de a fi supus unui duş rece de către oficialii Comitetului Central, care nu puteau trece peste brutalităţile coordonate de Şoltuţiu, ca şef al grupului de anchetatori. Reproducem fragmente dintr-un dialog purtat în 20 octombrie 1967:

„**Tov. Gheorghe Stoica**: – Ai dat indicaţii să fie bătuţi oamenii?

Tov. Şoltuţiu: – Da. Am dat. Prima dată nu s-a folosit nici o metodă de constrîngere. Cînd s-a văzut că nu merge treaba, consilierul sovietic Mihailovici şi mai ales Tiganov m-au întrebat: nu crezi că ar trebui forţate lucrurile? Că ăştia sînt bandiţi. Eu am spus: cum credeţi. Nu puteam folosi metode de constrîngere fără aprobarea de la ministru. Şi atunci eu i-am spus tovarăşului Drăghici: ce facem? Ţin minte că am avut o oarecare teamă cînd a fost bătut Koffler, o teamă personală, pentru că el venise din spital şi era caracterizat cu infarct. Mă gîndeam că dacă îi dai o bătaie, îl pierzi [Koffler a fost totuşi torturat – n.n.].

Tov. Gheorghe Stoica: – Iniţiativa pentru începerea acestor metode dure a venit de la dumneata?

Tov. Şoltuţiu: – De la consilierul sovietic [...]. Anchetatorii au primit aceste dezlegări.

Tov. Gheorghe Stoica: – Dumneata ai schingiuit?

Tov. Şoltuţiu: – La mine veneau gata schingiuiţi [...].

Tov. Gheorghe Stoica: – Au trecut atîţia ani; aţi bătut oamenii, i-aţi schingiuit. Te roade ceva? Ai fost secretar de partid, lucrător de cadre, s-a simţit un dram de mentalitate partinică în timpul cît ai fost anchetator?

Tov. Şoltuţiu: – Nu am putut.

Tov. Gheorghe Stoica: – Cum nu ai putut, cînd ai văzut că se ajunge pînă la distrugerea morală şi fizică? Ai recurs la metode din acestea nu pentru a obţine adevărul. La partid ai învăţat aşa ceva? Nu ai venit să spui că ai remuşcări.

Tov. Şoltuţiu: – Sînt cu conştiinţa împăcată că de la mine nu a pornit nimic.

Tov. Gheorghe Stoica: – Dacă este vorba că nu de la dumneata nu a pornit, că ai fost un instrument al altora, atunci cum poţi să [te] simţi [cu] conştiinţa împăcată, dacă ai conştiinţă? Poate exista un comunist fără conştiinţă?

Tov. Şoltuţiu: – Am fost un simplu executant".

După terminarea acestui supliciu, minor faţă de cele la care au fost supuşi cei anchetaţi de el vreme de doi ani şi jumătate, Şoltuţiu s-a reîntors la Cluj, unde şi-a văzut liniştit de treabă ca şef de cadre al Comitetului judeţean de partid. În 1957 i s-a retras gradul de locotenent-colonel pe care îl dobîndise în activitatea sa în SSI şi la Securitate, în urma căderii în dizgraţie a protectorului său Chişinevschi. A fost repus însă în drepturi în 1966, cînd i s-a dat gradul de colonel şi a fost trecut în rezervă. A dus în continuare o viaţă retrasă, după cum el însuşi afirmă. În perioada în care Ceauşescu organiza reabilitarea cu surle şi trîmbiţe a celor din procesul Pătrăşcanu, lucra ca director adjunct al Bibliotecii Centrale Universitare şi secretar de partid al universitarilor clujeni. De aici, în loc să fie anchetat penal pentru abuzurile şi crimele pe care le-a cauţionat, a fost trimis în anii '70 la Paris, ca secretar de ambasadă. La întoarcere, din economiile sale şi-a construit o elegantă vilă în comuna natală Ileanda. Căsătorit, are o fiică, medic, stabilită la Tîrgu-Mureş, unde şi-a petrecut după pensionare o parte a timpului, pentru a-şi trata o afecţiune cardiacă. După 1990, a depus cerere de punere în posesie la Primăria din Ileanda cu 73 de ari de pămînt, cu care mama sa intrase pe vremuri în CAP. Cînd şi cînd, în aceşti ani Şoltuţiu şi-a oprit privirea şi asupra celor nouă statuete de Tanagra, cumpărate din averea scoasă la mezat a victimei sale Lucreţiu Pătrăşcanu cu preţul de un leu bucata, ca „figurine pentru copii". Probabil, cu gîndul liniştitor că a fost un soldat disciplinat al partidului. (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 121-179, 330; Belu Zilber, *Actor în procesul Pătrăşcanu*, pp. 107-108, 111, 247; D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 273-274; Marius Oprea, „Torţionarul lui Pătrăşcanu", în *Cuvîntul*, nr. 28, iulie 1991, p. 8).

IOSIF ŞRAER

Iosif Şraer, avocat evreu, a apărat în procese, în perioada interbelică, mai mulţi lideri comunişti, printre care Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Ana Pauker, fiind şi omul de legătură al acestora cu Ştefan Foriş. A condus, potrivit lui Dennis Deletant (*Teroarea...*, p. 49), care citează arhivele britanice (*List of Romanian Personalities, 1947, Report no. 262/3.11.1947*), negocierile cu Iuliu Maniu şi prinţul Ştirbei privitoare la lovitura de stat din 23 august 1944. Avînd legături cu Sava Dumitrescu, şeful Secţiei Comunişti din Direcţia Generală a Poliţiei de Siguranţă, cu care se întîlnea în casa unui doctor, i-a relatat acestuia, între altele, conţinutul discuţiilor cu Dej. În circumstanţele pregătirii actului de la 23 august 1944, se pare că a fost autorizat de Moscova să discute cu Maniu, la început fiind singur în această acţiune, după care a intermediat negocierile lui Lucreţiu Pătrăşcanu ca negociator al PCR şi ceilalţi membri ai BND. A fost numit în funcţia de secretar general al MAI „la cererea lui Ana Pauker, fără a exista vreo hotărîre din partea conducerii", declara Teohari Georgescu. Înainte de remanierea guvernului Groza din ianuarie 1946, a tras sfori pentru a ajunge ministru de Interne, fără succes însă. În schimb, inevitabilul se produce: „În 1947 [relata Marin Jianu] Avram Bunaciu mi-a povestit că urcîndu-se într-o zi pe scări la Teohari Georgescu cu Şraier împreună, i-a spus lui Şraier că a fost arestat fostul poliţist de siguranţă Sava. Auzind acest lucru, Şraier a îngălbenit, spunînd foarte enervat: *imediat să fie împuşcat acest bandit, o clipă să nu mai trăiască*".

După arestarea comisarului Sava Dumitrescu, începe să fie din ce în ce mai preocupat de strîngerea de monede de aur, în timp ce la minister îşi formează un grup de apropiaţi şi practică o politică de discreditare a persoanelor cu funcţii de răspundere, pentru a-şi plasa în locul lor propriii oameni de încredere. Tentativa sa de a bloca dezvăluirea trecutului de informator al Siguranţei eşuează. Este îndepărtat din MAI în urma unei discuţii la care a fost convocat de Ana Pauker în biroul ei. Nu trecutul, ci dezvăluirea faptului că era un maniac sexual i-a provocat căderea. I s-a imputat că „aduce în camera de lîngă cabinetul său unde avea şi un pat pe o dactilografă pe care o dezbracă şi o bate cu o curea, abuzînd pe urmă de ea". Dactilografa îl denunţase în cele din urmă că

„o silea să comită perversiuni sexuale, bătînd-o pînă leşina", după care o viola. Asupra lui Şraer planau acuzaţii mult mai grave, dar nu s-au luat măsuri, „cu toate că secretarul general al partidului mi-a cerut în mod expres arestarea lui [...]. Îmi amintesc că cineva din MAI mi-a propus o combinaţie prin care să fie internat în spital sub observaţia organelor noastre şi astfel pus în imposibilitatea de a fugi", declara ulterior Teohari Georgescu. Primele acţiuni pentru prinderea lui Şraer au început abia la două săptămîni după ce dispăruse de la domiciliu, cînd Teohari Georgescu a dat „dispoziţii să se formeze o echipă care să-l caute în vapoarele ce plecau de la Constanţa", deşi „în acea perioadă a putut să fugă mai uşor din ţară prin graniţa de vest, întrucît era o graniţă nepăzită şi se produceau treceri clandestine foarte frecvente". Nu cunoaştem data naşterii şi morţii lui Iosif Şraer. S-au format ulterior echipe pentru depistarea şi răpirea lui din Occident, dar fără succes (ASRI, fond P, dosar 40009, vol. XXI, f. 142-145).

PAVEL ŞTEFAN

S-a născut în 16 decembrie 1914 (nu cunoaştem locul naşterii) şi a intrat de foarte tînăr în mişcarea comunistă din ilegalitate. Pavel Ştefan a avut o rapidă ascensiune în aparatul de partid, ajungînd chiar pentru o vreme în Comitetul Central al PCR, ca reprezentant al mişcării comuniste de tineret. În noiembrie 1941 a fost exclus din partid, o dată cu soţia sa Elena Pavel (ea va muri în 1944, intrînd în panteonul eroilor comunişti, datorită executării de către militarii germani; în realitate, se pare că şi-a găsit sfîrşitul într-un bombardament asupra Bucureştiului). S-a lansat într-o acerbă campanie împotriva lui Foriş, pe care îl acuza în scrisori adresate comuniştilor din închisori de faptul că „provocatorii din CC" au dat pe mîna Siguranţei activiştii mişcării de tineret şi că „nu există CC, există numai unul care dictează - Foriş", pe care îl califică drept „bestie". Pavel Ştefan era cumnat cu Victoria Sîrbu, soţia lui Foriş. Răspunzînd întrebărilor Comisiei de partid în 1968, aceasta avea să-l zugrăvească mai tîrziu drept „un om care se băga peste tot". Pavel Ştefan încearcă la un moment dat o reconciliere cu Foriş, făcîndu-şi autocritica şi luîndu-şi „angajamente solemne, intră la cursul de partid, însă în cursul şcoalei face un scandal enorm şi părăseşte cursul, este exclus şi pus la munca de reabilitare, lucrează pînă în noiembrie 1942, apoi rupe legătura cu partidul". După 1944, deşi calitatea de opozant al lui Foriş şi activitatea în ilegalitate ar fi avut darul să-l propulseze rapid în funcţii importante, a fost ales doar deputat de Vlaşca în Marea Adunare Naţională în noiembrie 1946, după ce cu un an înainte a fost reprimit în partid. Prima funcţie guvernamentală este cea de ministru al Gospodăriei Silvice, ocupată între 6 aprilie 1951 şi 20 septembrie 1952, dată la care a fost numit ministru al Afacerilor Interne, după ce din acesta s-a desprins Ministerul Securităţii Statului, condus de Alexandru Drăghici.

Prin Decretul nr. 324/20 septembrie 1952, Pavel Ştefan, noul ministru al Internelor, avea în subordine Direcţia Generală a Miliţiei, Direcţia Generală a Penitenciarelor şi coloniilor de muncă, Comandamentul trupelor de pază ale MAI, Comandamentul pompierilor. În aparatul central al Ministerului funcţiona o Direcţie de cadre, un Inspectorat general de control al muncii în Interne, o Direcţie administrativă şi de contabilitate, Serviciul Secretariat. MAI mai avea în subordine un Departament al gospodăririi comunale şi Direcţia Generală a Arhivelor Statului, activitatea sa în teritoriu derulîndu-se prin 28 de Direcţii Regionale, conform cu împărţirea administrativ-teritorială a României Populare. La o lună după numirea în funcţia de ministru la Interne, Pavel Ştefan era ridicat în 2 octombrie 1952 la gradul de general-maior. După revenirea Securităţii în cadrul MAI prin Decretul nr. 365 din 7 septembrie 1953, Pavel Ştefan pierde fotoliul ministerial, reocupat de Drăghici, şi a fost trimis, în urma deciziei Secretariatului CC al PMR, să „lucreze" la Comandamentul Aviaţiei. Nemulţumit de pierderea fotoliului ministerial, refuză această sarcină de partid, iar actul său de indisciplină nu a rămas nesancţionat, Pavel Ştefan primind un vot de blam şi „trimiterea la munca de jos". Dizgraţia a luat sfîrşit în 1958, cînd a fost numit preşedinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Municipiului Bucureşti. Ca ministru de Interne, a fost practic responsabil de patronarea torturilor şi crimelor săvîrşite în închisori şi coloniile de muncă, pe care le inspectase şi a căror situaţie o cunoştea, precum şi de abuzurile organelor de Miliţie din perioada 1952-1953. Tocmai de aceea, în 1955, cînd au fost judecaţi unii dintre torţionarii lagărelor, a fost citat ca martor în procesul intentat criminalilor de la Salcia. Într-o încercare de disculpare, afirma: „După părerea mea, nelegiuirile săvîrşite în diferite colonii de muncă erau de natură să rupă aparatul de partid de mase, întrucît atrocităţile din colonii erau văzute ca fiind făcute din ordinul guvernului şi al partidului".

A intrat şi în acest context în conflict cu Alexandru Drăghici, care era împotriva condamnării torţionarilor, socotind că aceştia „slujiseră partidul" şi „nu au făcut nimic ca să primejduiască securitatea statului". Torţionarii din coloniile de muncă (un lot de 21 de ofiţeri şi subofiţeri) au fost graţiaţi şi repuşi în drepturi prin Decretul nr. 403 din 22 august 1957, transmis Marii Adunări Naţionale de către Drăghici, cam în acelaşi timp în care Pavel Ştefan revenea în funcţia de preşedinte al Sfatului Popular al Municipiului Bucureşti. În această funcţie ia o serie de decizii fără a se consulta cu conducerea de partid şi, pe de altă parte, socotindu-se în continuare nedreptăţit faţă de decizia din 1953, poartă discuţii „nepartinice şi neprincipiale", în care îşi manifestă încă o dată nemulţumirile de a fi pierdut demnitatea de ministru de Interne. Probabil „turnat" de cei în faţa cărora se confesase, a fost în cele din urmă scos şi din funcţia de primar al Bucureştiului şi, mult mai grav, exclus din partid, după ce fusese învinuit pentru „discuţii antipartinice şi fracţioniste purtate în afara cadrului organizat al partidului, pentru calomnierea şi negarea rolului conducător al organelor de partid", dar şi de cultivarea elementelor legionare, individualism, carierism. Fără îndoială, la aceste acuzaţii a avut o contribuţie şi urmărirea sa de către Securitatea lui Drăghici. A fost din nou scos la iveală din trecutul său şi un pasaj mai întunecat, de dinainte de război, cînd Pavel Cristescu se pare că a cochetat o vreme cu mişcarea legionară. Toate acestea au servit la recăderea sa în dizgraţie, care poate fi motivată în asocierea gestului său cu încercarea pucistă a lui Miron Constantinescu şi Iosif Chişinevschi, de detronare a lui Dej, în noile condiţii create în urma rapoartelor lui Hruşciov la Congresul al XX-lea al PCUS. La Plenara din 9-13 iunie 1958, cînd a fost exclus din PMR, era acuzat inclusiv de poziţia adoptată în 1941 împotriva lui Foriş, care între timp se transformase dintr-un atu în favorizare a „operei destructive a lui Foriş", prin care „a adus grave prejudicii unităţii partidului". A ajuns simplu muncitor într-o uzină de reparaţii din Calea Dudeşti, timp de şase ani transmiţînd memorii după memorii în speranţa reabilitării sale. Dej a refuzat să-i răspundă, iar pe ultimul dintre acestea, din 1 iulie 1964, Dumitru Coliu, şeful Comisei Controlului de Partid, îl respinge, arătînd că „el încearcă în fond să fugă de răspunderea faptelor sale şi să justifice originea nemulţumirilor permanente şi tendinţele sale carieriste". Va fi reabilitat abia în 1968, în urma anchetelor Comisiei de partid a CC-ului care a cercetat abuzurile fostului lider comunist şi ale lui Drăghici. Audierile îl arată pe Pavel Ştefan măcinat de îndoieli şi regrete, „pare un om care a înţeles multe", de vreme ce pe mormîntul soţiei, altădată eroină a partidului, singurele flori depuse sînt cele pe care le-a cumpărat el, din salariul de umil muncitor, postură în care a trăit vreme de opt ani. Ceauşescu îl readusese în guvern, numindu-l în postul de adjunct al ministrului Transporturilor (28 ianuarie 1966) şi apoi, din august 1969, ministru plin. Ultima funcţie deţinută a fost cea de secretar al UGSR (1971-1979). A murit în 21 ianuarie 1984, măcinat de setea de putere, şi nu de conştiinţa încărcată de crimele care, în scurta perioadă cît a ocupat funcţia de ministru de Interne, au însîngerat lagărele şi închisorile din România (vezi Doina Jela, *Drumul Damascului. Spovedania unui fost torţionar*, Ed. Humanitas, 1999, *passim*; *idem*, *Lexiconul...*, pp. 216-218, Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, pp. 279-280; *Agresiunea comunismului...*, vol. II, pp. 75-76, 80-84).

ION VINŢE

S-a născut în 1910 la Lipova, în judeţul Arad. Nu ştim ce şcoli a absolvit şi ce meserie avea. Înaintea izbucnirii războiului, Vinţe, de naţionalitate maghiară (numele său este uneori caligrafiat Vincze, dar el însuşi folosea forma românizată), a intrat în mişcarea comunistă de tineret, unde cunoaşte o ascensiune rapidă, ajungînd activist al CC al UTC, iar după 1941 membru în Secretariatul CC al PCR, ca reprezentant al tineretului comunist. În conflictul care măcina Comitetul Central, Vinţe s-a situat în mai multe rînduri într-o poziţie ostilă faţă de Foriş, ceea ce îi va atrage calificarea de „fracţionist" din partea acestuia, dar şi ascensiunea în aparatul partidului după război. Arestat în 1943 de Siguranţă, Vinţe a fost cel care i-a alimentat consistent suspiciunile lui Dej cu privire la colaborationismul lui Foriş, pe care l-a acuzat ca fiind agent al Siguranţei, susţinînd că i-ar fi provocat arestarea, pentru că i se opunea permanent în discuţii şi se alăturase grupului comuniştilor care îi negau autoritatea. Peste ani, în 30 octombrie 1967, Pintilie îşi amintea cum, „după venirea lui Vinţe în închisoare", Dej l-a chemat „şi iar a deschis discuţia" în legătură cu posibilitatea trădării lui Foriş. În detenţie, preia de la Miron Constantinescu sarcina de a administra mica bibliotecă a comuniştilor din lagăr.

Eliberat de la Caransebeş o dată cu Teohari Georgescu, în primele zile de după 23 august 1944, Vinţe a plecat spre Timişoara în acelaşi timp cu acesta, care îl şi propune în 13 iulie 1945 în funcţia

de acuzator public pe lîngă Tribunalul Poporului, calitate în care Vinţe a participat la instrumentarea şi derularea marilor procese ale timpului. Ca majoritatea activiştilor de partid, a ajuns deputat în Marea Adunare Naţională ca rezultat al alegerilor din noiembrie 1946 (ales în circumscripţia Arad, după care va fi reales pentru încă două legislaturi la Braşov şi Timişoara). Prima recompensă consistentă pentru activitatea sa în ilegalitate a fost însă numirea ca ministru plenipotenţiar al României în Ungaria (la 4 noiembrie 1947), după care este rechemat spre a i se încredinţa la 13 aprilie 1948 conducerea Ministerului Silviculturii şi apoi portofoliul Industriei Alimentare (15 noiembrie 1949 – 13 decembrie 1950). Pe linie de partid, primise sarcina de vicepreşedinte al Comisiei de Control de pe lîngă CC al PMR, după ce din 23 februarie 1948 fusese admis ca membru supleant al Comitetului Central (membru plin avea să fie din 28 decembrie 1955 pînă în 25 iunie 1960, cînd trece ca vicepreşedinte la Colegiul Central de Partid, funcţie păstrată pînă la 12 august 1969). În 1952, recomandat de experienţa sa în Comisia Controlului de Partid, dar mai ales de poziţia sa apropiată de Dej în conflictul acestuia cu Foriş, Vinţe a participat direct la instrumentarea farsei „devierii de dreapta", făcînd parte din Comisia care i-a anchetat înainte de arestare pe Ana Pauker, Teohari Georgescu şi Vasile Luca, alături de Alexandru Moghioroş, Gheorghe Apostol, Petre Borilă şi Constantin Pîrvulescu. Felul în care s-a achitat de sarcină l-a recomandat pentru ocuparea unui post de mai mare responsabilitate, fiind numit adjunct al lui Alexandru Drăghici. În 30 mai 1952 semnează primul act în noua sa calitate, Ordinul nr. 181, din care citãm: „Prin Decretul nr. 105 din 27 mai 1952 am fost numit Ministru Adjunct al Ministerului Afacerilor Interne, iar prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 180 din 27 mai 1952, am fost numit în funcţia de Şef al Direcţiei Generale Politice a Ministerului Afacerilor Interne". Vinţe semnează acest Ordin în calitate de general-maior, grad dobîndit o dată cu funcţia. La desfiinţarea Direcţiei Generale Politice în 1954, a devenit comandant al Trupelor de Securitate. Nicolae Ceauşescu nu i-a oferit funcţii importante în aparatul de stat. Ultima calitate oficială deţinută în regimul comunist a fost aceea de vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii de naţionalitate maghiară. Nu cunoaştem data morţii sale (Pavel Câmpeanu, *Ceauşescu...*, Ed. Polirom, Iaşi, pp. 41-48, 153; R. Levy, *Ana Pauker...*, pp. 197, 326; Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, p. 306; ASRI, fond D, dosar 9976, vol. II, f. 115).

VASILE VÎLCU

S-a născut la 10 octombrie 1910, după datele oficiale ale actualului Serviciu de Informaţii Externe, sau la 26 septembrie acelaşi an, potrivit documentelor din arhiva PCR. Membru de partid din ilegalitate (nu cunoaştem data intrării sale în PCR), Vîlcu era de origine bulgară şi nu a reuşit decît la finele anilor '60 să vorbească o limbă română cît de cît corectă. A absolvit în 1924 cele 7 clase elementare, completate ulterior cu doi ani de facultate la „Ştefan Gheorghiu", acestea rămînînd singurele sale studii. De meserie era croitor. În ilegalitate este activ şi intră în atenţia Siguranţei. După încorporarea sa în armată, fuge şi este declarat dezertor, apoi, arestat fiind la Iaşi, reuşeşte să fugă de sub escortă. Aceste „fapte de arme" au avut darul să îl propulseze în aparatul de partid: mai întîi membru în Comitetul Judeţean de partid Constanţa, ajunge la Bucureşti, adus la propunerea lui Constantin Pîrvulescu, unde lucrează în tipografia clandestină a organizaţiei de partid pe Capitală. A fost propus în 15 mai 1941 să intre în Comitetul Central, dar Foriş s-a opus, considerînd că „are multe păcate şi este inconspirativ". Vîlcu nu uită acest lucru şi se situează în tabăra celor ce se împotriveau deciziilor lui Foriş, alimentînd disensiunile dintre acesta şi Comitetul Central.

Ajunge totuşi în iunie 1941, după intrarea României în războiul antisovietic, să fie însărcinat cu conducerea unei grupe „tehnice" a partidului, un compartiment de sabotaj-diversiune. Nu a realizat însă acţiuni spectaculoase, dată fiind arestarea sa în octombrie 1941, „cădere" care a fost urmată de arestarea soţilor Paneth, membri în grupul coordonat de el, ulterior executaţi pentru sabotaj. Faptul că în schimb a scăpat doar cu o condamnare de 6 luni pentru deţinere de acte false, deşi era dezertor şi Siguranţa avea destule date despre activitatea sa în PCR, a născut suspiciunea de colaboraţionism, de care a fost acuzat făţiş de Foriş. La rîndul său, Vîlcu, deţinut la Văcăreşti, i-a transmis lui Pîrvulescu „că Foriş e provocator". Situarea sa în tabăra ostilă acestuia i-a asigurat ascensiunea după 1944 în structurile de partid şi de stat, dar la un nivel moderat, probabil datorită suspiciunilor care mai planau asupra sa. Este ales mai întîi deputat de Constanţa la alegerile din noiembrie 1946, iar din 1948 a fost numit secretar general al Asociaţiei de Prietenie România-Bulgaria, funcţii mai degrabă

simbolice. Arestarea şi anchetarea fostului comisar de Siguranţă Ion Taflaru fac lumină în cazul său, Taflaru arătînd că Vîlcu şi ceilalţi au fost depistaţi în urma delaţiunilor unui agent informator al Siguranţei, decedat în timpul războiului. Prezentînd încredere, a fost trimis să „lucreze" în MAI, unde i s-a încredinţat la 1 septembrie 1952 conducerea Direcţiei A Informaţii Externe din DGSS, iar după ce aceasta a devenit Direcţia de Informaţii Externe din cadrul MAI, a fost primul ei director. În 21 mai 1953 fusese avansat la gradul de general-maior de Securitate; cu toate acestea, nu l-a văzut nimeni îmbrăcat în uniformă de-a lungul carierei sale în Securitate, care de altfel avea să ia sfîrşit în 16 decembrie 1955, din cauza rezultatelor generale slabe în activitatea de spionaj (în 1955 se recrutaseră numai 16 noi agenţi, din totalul de 104, cîţi avea pe atunci DIE, cu toate resursele financiare deosebite puse la dispoziţie) şi mai ales din cauza producerii atacului asupra Legaţiei României la Berna. Pe lîngă faptul că nu a reuşit să preîntîmpine atacul (DIE nu avea nici un ofiţer operativ în Elveţia), Vîlcu s-a dovedit incapabil de a executa ordinul conducerii de partid şi al sovieticilor de a determina, prin orice mijloace, aducerea şi judecarea în ţară a celor din grupul Beldeanu. Oliviu Beldeanu avea să fie răpit de Securitate din RDG la doi ani de la înlăturarea lui Vîlcu din funcţie şi adus spre a fi executat în România, la 18 februarie 1960, cînd Vîlcu îşi reluase poziţia sa de „aparatcik", fiind numit prim-secretar al PMR pe Regiunea Dobrogea (între 1956 şi 1965), membru al Consiliului Superior al Agriculturii (din 5 februarie 1956), preşedinte al Uniunii Naţionale a CAP-urilor (1966-1969), vicepreşedinte al Consiliului de Stat (19 decembrie 1969 - 17 martie 1965), prim-secretar al judeţului Constanţa (1971-1976). Pe linie de stat, a mai fost, între 1957 şi 1989 deputat în MAN, ales în diferite circumscripţii. Cariera sa lipsită de strălucire este definită şi de evoluţia în aparatul de partid: cu toată activitatea sa în ilegalitate, a fost primit în Comitetul Central al PMR abia în 25 iunie 1960, iar cea mai înaltă funcţie la care a ajuns a fost cea de membru al CPEx (din 1969 pînă în 23 noiembrie 1979, cînd nu mai este ales în Comitetul Central, în urma legăturilor prea strînse din trecut cu ofiţerii KGB, devenite incriminante în anii naţional-comunismului). În 22 decembrie 1989 avea funcţii simbolice: membru în Consiliul de Stat şi în Comisia Centrală de Revizie din CC al PCR. A murit în 11 februarie 1999, fără ca moartea sa să fi stîrnit vreun ecou (vezi Cătănuş, Chiper, *Cazul Foriş...*, *passim*; Gh. Crişan, *Piramida puterii...*, p. 307; *Agresiunea comunismului...*, vol. II, pp. 48-60, pagina de internet a Serviciului Român de Informaţii Externe).

LUDOVIC WEISS

S-a născut în 12 februarie 1912 şi a intrat în PCR din 1945. În 1946 a fost încadrat ca inspector de Siguranţă, iar în august 1948 era şeful Serviciului Judeţean de Securitate Satu Mare din DRSP Oradea. Se afirmă că ar fi avut doar 4 clase primare (completate probabil ulterior, căci scrisul său de mînă este ordonat şi corect). Descris ca un „individ mic de statură, cu ochii bulbucaţi, faţă descărnată, avea o mică cocoaşă în spate şi privirea şaşie, plină de ură. Fuma ţigară de la ţigară". Faptele sale de arme sînt tipice pentru portretul ofiţerului de Securitate: în august 1949, în calitate de şef al Securităţii din Satu Mare, a împuşcat cu mîna lui patru ţărani din comuna Odoreu, ale căror nume se cunosc (Andrei Pop, Chira Gheza, Biro Andrei şi Gyulai Alexandru). Cu un an înainte, a anulat rezultatele anchetei unui grup de elevi, ale căror rezultate ar fi dus la condamnări minore (de 2-3 ani), şi a reluat-o personal, torturîndu-i pe copii pentru a semna declaraţiile cerute de el. Probabil exersarea în astfel de practici l-a recomandat pentru o avansare în funcţie.

A fost adus la Bucureşti în 1950 la Direcţia Anchete, primind responsabilităţi precum anchetarea loturilor de la Canal, înainte de a fi numit în colectivul de anchetă a grupului Pătrăşcanu. A fost anchetator al inginerului Nicolae Vasilescu-Colorado, condamnat la moarte în primul proces al Canalului, pe care l-a torturat cu sălbăticie şi l-a anchetat în ture: pe unul dintre procesele-verbale ale anchetei, ora de începere a acesteia este 7, iar ora de final 24. Ca anchetator al lotului Pătrăşcanu, după cum mărturiseşte în 5 mai 1967, i-a avut repartizaţi pe Ştefănescu, Torosian şi Koffler. O altă acţiune la care a participat a fost căutarea armelor ce ar fi fost ascunse, chipurile, la castelul de la Bulci al lui Mocsony-Stîrcea, precum şi arestarea familiei fostului administrator al moşiei, Mircea Birtaş, condamnat la 10 ani închisoare, în urma denunţului lui Stîrcea. Cu acel prilej, arestarea unui localnic, Adolf Iavorschi, condamnat ulterior la 6 ani închisoare, a născut o nouă dramă provocată de Securitate. În 1967, Weiss declara: „În urma verificărilor făcute în Bulci, soţia lui Iavorschi s-a urcat a doua zi în podul casei, unde s-a spînzurat fără să fi lăsat vreo scrisoare". Nu ştim încă dacă

realitatea din spatele acestei drame nu este alta decît cea sumar consemnată de Weiss, mai ales că soţia lui Iavorschi a lăsat în urmă doi copii mici, rămaşi pe mîna autorităţilor, în condiţiile în care familia nu avea rude în zonă (se stabiliseră aici ca refugiaţi de război). În ce-l priveşte pe Ludovic Weiss, acesta şi-a continuat nestingherit cariera în Securitate. După finalizarea anchetei lotului Pătrăşcanu, a fost decorat cu Ordinul „Steaua Republicii Populare Române" clasa a IV-a pentru merite deosebite, şi a fost promovat în Serviciul Inspecţii. Trecut în rezervă în martie 1960 (avea „vechimea" necesară), trăia în Cluj ca locotenent-colonel pensionar în momentul „reabilitărilor", unde se afla şi în anii '80. Unele surse afirmă că ar fi emigrat în Israel (ASRI, fond P, dosar 40002, vol. 203, f. 101-102, 330; D. Jela, *Lexiconul...*, pp. 306-307).

THE LIST OF DOCUMENTS

Part One: The Securitate *Personnel*

1. February 11, 1949: Record of the first meeting for work analysis at the General Directorate of the People's Security (GDPS).
2. June 20, 1949: Decision of the Ministry of Interior (MI) with regard to the salaries of the Securitate personnel.
3. [September 28, 1949]: Assignment of salaries, equipment, food and fuel to the Securitate and Militia personnel.
4. September 21, 1949: Report on the results of an inspection at the Suceava Regional Directorate of Security.
5. September 23, 1949: Decision of the Ministry of Interior leadership regarding the categories of detainees to be sent to labour camps.
6. [November 1949]: Report on the results of the 'socialist competition' within the Directorate for Penal Investigation of the Securitate.
7. February 28, 1950: Concluding remarks by Teohari Georgescu at the Conference with the Militia, the Securitate and the Security Troops commanders from the General and Regional Directorates, concerning the intensification of repressive measures.
8. March 1, 1950: Minutes of the meeting with the commanders of the General and Regional Directorates of the Securitate.
9. March 27, 1950: Record of the meeting of the Ministry of Interior leadership, with regard to the manner of application of Decree no. 6, referring to the creation of work colonies (labour camps).
10. [August 1950]: Report of the Directorate for Investigations of the GDPS regarding the shooting of the kulaks (*chiaburi*) named Trifa Iosif, Pom Traian and Andreşel Ioan, from the Bistra village, in Turda county.
11. October 6, 1950: Declaration of Major Kovacs Mihail, head of the Securitate in Turda, in respect to the execution of several peasants between 1948 and 1950.
12. March 13, 1951: Letter from the Political General Directorate regarding deviations from proletarian morality, from military regulations and discipline, committed by superior officers and high party members.
13. June 17, 1951: Official notice concerning the alteration of the daily program of activity within the General and Regional Directorates of Securitate, starting from July 30, 1951.
14. February 4, 1952: Memorandum regarding the case of several officers from the Stalin town (Braşov) Securitate, who appropiated money from the funds allocated for payments of informers.
15. July 10, 1952: Order concerning the manner of organizing the procedures for arrest of former policemen and legionaries.
16. September 15, 1952: Teohari Georgescu's answers to the questions concerning his activity as head of the Ministry of Interior, formulated by the Party Commission that interrogated him with regard to his „right-wing deviation".

17. November 14, 1952: Excerpt from the speech made by Minister of Interior Alexandru Drăghici at the meeting with the Security and Militia commanders.
18. January, 1953: Report of the Investigations Service of the Ministry of State Security (MSS) on the operations organized by the MSS organs against 'terrorist bands', during the second semester of 1952.
19. [January, 1953]: Report on the activity of the 'Anti-Terrorists Bands' Service of Directorate I covering the period between July 1, 1952 and January 20, 1953.
20. January 21, 1953: Record of work analysis concerning the measures taken by MSS organs against 'terrorist bands' during the second semester of 1952.
21. February 18, 1953: Minister's order and instructions regarding the organization and course of studies for Ministry of Interior personnel who have to complete the courses of elementary school.
22. March 6, 1953: Official note to the Directorate for Camps and Work Colonies, addressed to Lieutenant-Colonel Ioan Slobodă.
23. May 26, 1953: Record of the interrogation of former deputy Minister of Interior Marin Jianu regarding the atrocities committed in prisons under the pretext of „prisoner reeducation".
24. [1953]: Note on Colonel Tudor Sepeanu, former commander of the Bucharest Regional Directorate of the Securitate, a volunteer in the anti-Soviet war, serving as officer in Group I of the Mountain Infantry.
25. May 22, 1956: List of persons assassinated by the Securitate between 1949 and 1950, during the transportation from one penitentiary to another.
26. [1968]: Documentary on inappropriate methods used in the penal investigation of the Lucreţiu Pătrăşcanu case.
27. October 27, 1967: Minutes of the discussion between Colonel Golumbovici and General Răduică with regard to the eavesdropping techniques used by the Securitate on different occasions.
28. April 18, 1968: Speech of Comrade Nicolae Ceauşescu at the meeting of the Permanent Presidium of the Central Committee of the Romanian Communist Party (RCP CC), concerning the abuses committed by Alexandru Drăghici.
29. April 30, 1968: Protest of Gheorghe Apostol regarding what happened at the Plenary Meeting of the RCP CC, in the form of an article titled *In which direction are we heading ?*.
30. [1968]: Synopsis accomplished by the Work Control Section in the Armed Forces, the Ministry of Interior and the Justice Department, regarding abuses committed by the Securitate in its first two decades of activity, as well as the putting into practice of the decisions made in the Plenary Meeting of April 22-25, 1968.
31. April 1982: Report of the Securitate concerning the measures taken against the so-called „Transcendental Meditation" sect.
32. January 30, 1985: Report containing proposals for the arrest of engineer Gheorghe Ursu, the author of a diary in which he „denigrated" the party and state leadership.
33. [1986]: Report-note handed to Emil Bobu by the Department of State Security (DSS), concerning three party members questioned under detention for having written an anti-communist *Appeal*.
34. April, 1988: Note of Iulian Vlad concerning the debate at the DSS party meeting on the serious deviations of several superior Securitate officers who had listened to Radio „Free Europe" and denigrated the regime.
35. May 11, 1988: Note regarding the placing under informative surveillance of the founders of the „Romanian Renaissance" independent trade union.
36. July 29, 1988: „CHRIS" source informs Securitate on the disapproval expressed by Nicolae Stoicescu with regard to the demolition of villages, at the general meeting of the 'working people' held at the „Nicolae Iorga" History Institute.
37. December 12, 1988: Measures taken as a consequence of the negative manifestations which took place in July at the „Nicolae Iorga" History Institute, which served the purpose of removing several researchers from the institute.

38. [1990]: Incriminatory facts committed by several generals of the DSS leadership.
39. [1990]: Abusive orders and dispositions given by several generals of the DSS leadership.
40. [1990]: Note concerning the political police actions of the leadership of the former DSS.

Part Two: Internal Regulations and Orders of the Securitate

41. [summer 1948]: The manner of recruitment stated in the code of regulations for the organization, status determination and functioning of the General Directorate for State Security.
42. March 29, 1951: Directive no. 101 concerning the manner of recruitment, remuneration and exploitation of the Securitate informers.
43. May 25, 1977: Order no. 001050 of the Minister of Interior, containing instructions with regard to the organization and functioning of the Securitate record keeping.
44. December 29, 1980: Program of measures taken for the informative surveillance of former political detainees and their families.
45. April 17, 1981: Program of measures taken for reducing the number of those who listen to foreign radio stations broadcasting in Romanian.
46. May 16, 1981: Program of measures taken for the prevention and counter-action of „hostile activity" undertaken against Romania „under religious cover".
47. July 29, 1987: Norms regarding the competencies, attributions and system of approval concerning persons who go abroad for official or personal reasons.
48. December 23, 1987: Plan of measures for the surveillance of the Western diplomatic representations in Romania, taken to prevent the access of those likely to request political asylum.
49. [1987]: Instructions concerning the creation and employment the information network of the Securitate apparatus.
50. [December 1988]: Proposals of the Domestic Intelligence Service from the Sibiu Regional Directorate of the Securitate.
51. February 14, 1989: Official note of the Sibiu Regional Directorate of the Securitate addressed to the Municipal Party Committee concerning the approval of the employment as informer of the recruited party member.
52. January 17, 1989: Plan of measures of the DSS for 1989.
53. [November 1989]: Special measures for ensuring security and hostile action prevention during the XIVth Congress of the RCP.
54. December 2, 1989: The „Orient-89" plan of special measures taken to ensure security during the month of December 1989.
55. [December 1989]: The „Cristal-90" plan of measures taken to ensure the protection of the Ceauşescu couple during the vacation they were going to have at Olăneşti and in the Prahova Valley.

Translated from Romanian by Iulian Vamanu

Index

A

Ardeleanu, Dumitru 382, 533
Ardeleanu, Gheorghe 52, 477
Albon, Augustin 170, 196
Alexandrescu, colonelul 533
Alexandru, Ştefan 52
Alexie, Ştefan 52, 407, 418
Aliman, Alexandru 379
Alimănescu, maiorul 213
Ambruş, Coloman 72, 76, 139, 144, 149-150, 194, 275, 281, 290, 328-329, 562
Andreescu, Matusei 201, 203
Andreescu, Mihai 185
Anghel, Mircea 340, 350, 358
Apostol, Constantin 37
Apostol, Gheorghe 38, 58, 138, 304, 378, 420, 572
Apostolescu, Ion 538, 540
Aramă, locotenentul-major 249
Aranici, Pavel 265, 267, 273, 299-304, 306-310, 541-542, 545
Arghiropol, Andrei 363
Avram, Gheorghe 386

B

Bacal, Dumitru 93, 103-104
Baciu, Teodor 383
Baciu, Ion 323
Bacliţa, generalul 47
Bădică, Ilie 209, 221
Bădilă, Viorel 356
Băjenaru, Ion 52, 76, 290, 477
Bălăşoiu, Radu 533
Barbu, Lenobel 326
Bărbulescu, Marin 533
Bîrlădeanu, Alexandru 379
Birtaş, Gavril 68, 74-75, 83, 105, 143, 152, 169, 174-177, 209, 360-361, 542-543, 573
Bobu, Emil 39, 59, 402
Bodnăraş, Emil 23-26, 33, 38, 171, 248, 259, 353, 553-555, 565
Bogdan, Harry 144
Botiza, Vasile 384
Briceag, Nicolae 224-225, 228, 386, 544, 567
Brînzei, Dumitru 384
Bucikov, Valerian 27
Bucuci, Mihai 533, 540
Bucurescu, Gianu 43-44, 52, 413-416, 419, 533
Buica, Ion 540
Bulucea, Vasile 392
Bulz, Gheorghe 184
Buşu, Gheorghe 533
Burcă, Mihail 84, 135, 144, 187, 245, 252, 256, 321, 381, 544
Burtoiu, Constantin 540
Buzescu, Ion 177

C

Caraman, Mihai 40
Ceauşescu, Nicolae 10-11, 21-23, 25, 30-44, 46, 48, 53-55, 58, 60, 65-66, 253, 261-262, 306, 332-333, 365, 368, 370-375, 378-379, 383, 401, 468, 481, 534, 536, 543, 547-551, 555, 557-560, 569, 571-572
Ceauşescu, Nicolae Andruţa 41, 44
Cernat, Gheorghe 387
Chiţoiu, Ivan 385
Chiţu, Octavian 540
Chiriţă, locotenentul-major 240
Chiva, Gheorghe 230
Cîmpeanu, Constantin 132, 134, 141, 157, 533
Cîmpeanu, Romeo 533
Ciobanu, Gheorghe 533
Circiumărescu, Ilie 151
Cîrstoiu, Dumitru 384
Ciucă, Nicolae 270
Ciulei, Ion 355-356, 379
Ciupergea, Andrei 178
Coman, Ion 41
Coman, Teodor 39-40, 433
Comănescu, Constantin 533, 540
Constantinescu, David 210
Constantinescu, Miron 171, 375, 571
Cornaciu, maiorul 47
Cornicolov, Boris 96
Cosac, Dumitru 380
Cosmineanu, Gheorghe 540
Costache, Dumitru 387
Crăciun, Gheorghe 356, 559
Crăescu, locotenentul 210
Creangă, Mihai 401
Crişan, Ion 170, 301, 308, 310
Crişan, Gavrilă D. 214
Cristea, Ion 230, 382
Cristea, Talvar 94
Cristeia, maiorul 47
Cristescu, Gheorghe 75
Cristescu, Pavel 30, 84, 181, 209-210, 544, 571
Cucu, Stelian 387

Culau, colonelul 48
Cuteanu, Gheorghe 215-216, 225-226, 228
Czeller, Ludovic 136

D

Dănescu, Alexandu 40, 53
Dănescu, Gheorghe 44
Dănulescu, Mihai 119, 162
Darasz, Ludovic 194
Deacă, Ştefan 539
Diaconescu, Ovidiu 52
Diaconu, Leonida 210
Dima, Remus 40, 53
Dincă, Teodor 70, 92-94, 96-104, 148, 155, 201-203, 249, 257, 364, 548-550, 561
Dinu, locotenetul-major 341
Dobre, Dionisie 170-171
Dobre, Florica 52, 129, 171, 210
Dobre, Nicolae 84, 210
Doicaru, Gheorghe Nicolae 32, 39-40, 53, 132, 140-141, 161, 163, 182-183, 329
Drăgănescu, Victor 84, 210, 256
Drăghici, Alexandru 32, 35-39, 58, 67, 71, 128, 231, 237, 244, 247, 260-262, 265, 274, 299, 301, 303-304, 306, 311, 314-315, 327, 330, 332, 335-336, 340, 345, 348, 360, 365-368, 370-371, 373-385, 387, 542, 544-547, 550-551, 554, 559-561, 568, 570-572
Dragu, Haralambie 249
Duţă, maiorul 84
Dulgheru, Mişu 70, 72, 83, 108, 142, 147-148, 154, 156, 163, 196, 201-203, 206, 209, 221, 226, 232, 249, 257, 322-323, 325-326, 334, 340, 342, 347, 543, 545, 548-554, 559, 561, 567
Dumitrache, Ion 400
Dumitrasconiu, Nicolae 385
Dumitraşcu, Dumitru 533
Dumitrescu, Sava 255, 569

E

Einhorn, Wilhelm 34, 143-144, 327
Enache, Aurică 145, 270
Enescu, Ilie 120, 156
Erceanu, St. 540
Evghenie, Tănase 332, 342, 547
Evulescu, colonelul 248

F

Filipescu, Gheorghe 343-344, 346, 554-555
Flocea, Dragoş 102
Florea, colonelul 387
Foriş, Ştefan 27, 29, 38, 142, 341, 365, 369, 377, 380, 542-543, 554-555, 557, 569-573
Frîncu, Gheorghe 387
Fucks, maiorul 96, 103

G

Garabeţian, Cricor 172
Gavril, Constantin 52
Gavriliuc, Mihail 32
Georgescu, Ioan 276, 284
Georgescu, Teohari 11, 13, 24, 26-27, 32, 38, 57-58, 63, 70, 74, 79, 81, 84, 105, 113, 115, 120, 123, 125, 127-129, 132, 135-136, 147, 156, 159, 162, 185, 195, 206, 226, 230, 241-247, 251-256, 258-259, 264, 311, 349, 359-360, 362, 542-546, 555-560, 562, 564, 567, 569-572
Gheorghiu-Dej, Gheorghe 10, 23, 25, 28-29, 38-39, 48, 63, 73, 115, 123, 126, 195, 206, 228, 242-243, 255, 262, 277-278, 305-306, 312-316, 332, 334, 349, 355, 368-371, 373, 375, 377, 379, 381, 401, 543
Ghiţă, Alexandru 285
Ghiţă, colonelul 47
Ghişe, Dumitru 84, 91, 254
Gîrz, Romulus 540
Gluvacov, Andrei 94-96, 103, 185, 202, 561
Golumbovici, colonelul 58, 359, 362-364
Goncearuc, Petea 25, 27-28, 336
Goran, Gheorghe 44, 419, 533
Gorun, Alexandru 354
Grigoraş, Teodor 536
Grigore, Vasile 540
Grigorescu, Paul 539
Groza, Petru 9, 10, 24-27, 29, 129, 171, 248, 268, 555, 558, 563, 569
Guţan, Alexandru 84, 144, 146, 152, 156, 161, 171, 173-174, 184, 189, 192, 195, 233

H

Hahone, Iosif 162
Haiducu, Matei Pavel 42
Herţa, Vasile 213, 215, 223, 225
Hodiş, Vasile 400
Homoştean, George 40, 396, 418
Hristea, Teodor 53
Hristu, Ioan 273

I

Iancu, colonelul 47
Iliescu, Ion 43, 374, 549
Ionescu, Cornel 384
Ionescu, Vergiliu 384
Ionescu, Aurel Gh. 229
Iordănescu, Octavian 234
Isac, Constantin 384
Iuga, Iancu 295

J

Jianu, Marin 58, 84, 105, 107, 190, 209, 252-253, 255, 304, 322, 359, 382, 544-545, 553, 558-560, 566, 569
Jitărel, Mircea 319
Jura, Ioan 327
Jurim, Alexandru 84, 135-136, 165, 180, 359

K

Kalousek, Iosif 83, 103, 180, 189, 268, 559
Keleti, Alexandru 557
Kovacs, I. 193
Kovacs, Mihail 57, 212-217, 220, 224-226, 228

L

Lăcătiş, Ioan 274
Lambe, Ştefan 540
Lazăr, Marin 533
Lăzărescu, Florea 533
Lefter, Buru 332
Liber, Iulian 356
Lixandru, Vasile 327
Lopătiţă, Tiberiu 533
Luţă, Vasile 387
Luca, Vasile 24, 32, 63, 171, 195, 241-242, 245, 251, 253, 255, 258, 326, 335, 360, 365, 381, 545-546, 556, 559-560, 564, 572
Lungu, Mihai 100, 102
Lunguleac, Sava 97
Lupan, Gavrilă 249

M

Macri, Emil 52, 401, 417
Manea Gheorghe, 420
Marchedon, Vasile 382
Marcu, Ioan 52
Marcu, Ion 379
Marinescu, Constantin 53, 407
Mateescu, locotenent-colonelul 47
Mathe, Emeric 171
Maurer, Ion Gheorghe 75, 334, 359-361, 368, 544
Mazuru, Vladimir 28, 30, 63, 66, 68, 71, 73-74, 77, 79, 82-84, 143, 168, 178, 181, 192, 194, 201-202, 253, 544-546, 553, 560-561, 566-568
Mănescu, Corneliu 420
Mănescu, Racovschi 134
Medrea, Ion 332
Micle, Teodor 341-344, 351, 552
Micu, Gheorghe 315
Mihăilă, Gheorghe 271
Mihuţ Nicolae 145, 269-270
Militaru, Nicolae 55
Mladin, Constantin 540
Moţ, Ioan 43, 52
Moiş, Aurel 76, 272, 276, 290, 561-562
Moisescu, Ilie 353-356
Moldoveanu, Iosif 355
Morărescu, căpitanul 100, 104
Morariu, Marin 533
Moraru, Gheran 350, 352
Moraru, Ioan 269
Moromete, Ilie 322-323
Mortoiu, Aurelian 52, 418-420, 477, 533
Munteanu, locotenentul 273
Muşat, Eugeniu 540
Mureşeanu, Alexandru 303, 560

N

Nae, Octavian 538, 540
Neacşu, Alexandru 171, 253, 360, 553, 558
Neacşu, Constantin 252
Neagoe, Marin 42, 44, 52, 540
Neculicioiu, Victor 419, 420
Nedelcu, Mihai 268-269, 276, 306, 327-328
Negoiţă, Aurora Rodica 533
Negrea, maiorul 249
Negrea, Vasile 272, 352, 356
Negulescu, Nicolae 196
Neniţoiu, Nicolae 384
Nicolici, Dan 52
Nicolschi, Alexandru 25, 28-30, 63, 66, 68, 70-71, 74-75, 79-80, 82-83, 92, 105, 107, 161, 163, 177, 183-185, 189, 191-194, 198, 204-205, 216, 219, 226, 236, 245, 303, 306-310, 323, 328, 331, 358, 360-362, 379, 552-554, 557, 562-566
Niculescu, Constantin 84
Niculescu, Lucian 475
Niculescu, Vasile 533
Nikonov, Sergiu 24-25, 28, 32
Nistor, Ion, 319

O

Olteanu, Alexe 533
Onescu, Cornel 35-36, 39, 344, 374
Otvos, Gavril 220

P

Pacepa, Ion Mihai 22, 27, 34, 39-40, 53-55, 355, 420, 556-558
Panaitescu, Dumitru 283, 362-363
Pancu, Vladimir 385
Pandele, Nicolae 134-135, 157, 176, 189
Patilineţ 36, 332, 336, 344, 346, 360-361, 375-376, 380, 383
Patriciu, Alexandru 201
Patriciu, Mihail 212-213, 215-228, 240, 553
Pătrăşcanu, Lucreţiu 23-24, 26-28, 33, 37-38, 58, 75, 129, 142, 195, 206-207, 241-242, 247, 249-250, 332-337, 339-363, 365-372, 375-377, 380, 383, 545, 547, 552-558, 567-569, 573
Pescaru, Ilie 540
Petrescu, Alexandru 353
Petrescu, Dumitru 248
Petrescu, Gheorghe 72, 171, 184, 192
Petrescu, Maria 52
Petrescu, Nicolae 72, 384, 405
Petrescu, Toma 384
Petrescu, Virgil 405
Pîrvulescu, Constantin 28, 400, 420, 5558, 565, 572
Pîvuţoiu, Constantin 47
Pleşiţa, Nicolae 42, 53
Plop, Gavril 383
Pohonţu, Ion 354
Popeia, Mircea 540
Popescu, Constantin 255, 565
Popescu, Dumitru 166
Popescu, Gheorghe 276, 548-549
Popescu, Gogu 68, 72, 95, 121, 142, 161, 176, 184, 188-189, 202, 209, 226
Popescu, Ilie 145, 269, 286
Popescu, N.I. 68, 84, 255, 565
Popescu, Nicolae 281, 301
Popescu-Puţuri, Ion 332, 336, 360, 367
Popigg, Adalbert 93, 102, 188
Postelnicu, Tudor 41-42, 44, 47, 389, 418, 420, 468, 527

Predescu, Traian 170
Preoteasa, Grigore 33
Priboi, Ristea 396
Puşcaş, Gheorghe 390

R

Raceu, Dumitru 174
Radu, Gheorghe 52
Rangheţ, Iosif 27, 545, 567
Raţiu, Gheorghe 52
Răduică, Grigore 37, 58, 332, 342, 344, 353, 359, 362-364, 376
Rădulescu, Emil 420, 533
Rădulescu, Ilie 396, 533
Răsuceanu, Mihai 386
Retezar, căpitanul 98
Rey, Valentin 210
Rîpeanu, Grigore 222, 354-355, 568
Romanescu, Grigore D. 102, 188
Romaşcanu, Ioan 475
Roşianu, maiorul 323
Ruckenstein, căpitanul 100-102, 104
Ruckerstein, Israil 180
Rujan, Florea 343
Rujan, Gheorghe 342
Rusu, Adrian 540
Rusu, Ananie 384

S

Sariceleanu, Ilie 185
Sasu, Vasile 386
Scurtu, locotenentul 240
Seciu, generalul 84
Senater, Moise 176, 185-186, 188, 192
Sepeanu, Tudor 58, 176, 209, 239, 323, 325-326, 565-567
Simionescu, Aurel 539
Sîrbu, Teodor 40
Sleim, Avram 100
Slobodă, Ioan 320
Staicu, Tudor 334, 351, 358
Stamatoiu, Aristotel 43-44, 52-53, 396, 415, 418
Stan, Gheorghe 533
Stancu, Aurel 387
Stănescu, Dumitru 540
Stănescu, Ion 37, 39, 332, 548
Stănică, Tudor 401
Stescal, căpitanul 272
Stoica, Chivu 38, 78, 171, 377, 550
Stoica, Gheorghe 332, 336, 360-361, 367, 370, 372-373, 543-544, 568-569
Stoiculescu, colonelul 47
Szabo, Eugen 145, 275, 299, 303, 305, 308
Szacsko, Alexandru 379

Ş

Şoltuţiu, Ioan 334-345, 348, 350-351, 353-354, 356-358, 545, 554, 567-569
Şraer, Iosif 168, 254-255, 359, 554-555, 569-570
Ştefan, Constantin M. 229
Ştefan, Pavel 313, 316, 319-320, 570-571
Ştefănescu, Dumitru 386
Ştefănescu, Mircea 52
Ştefănescu, Stelian 384

T

Talpaş, colonelul 48
Tatu, Dumitru 52
Tăutan, Valentin 223
Teodorescu, Haralambie 145
Timofte, Constantin 446, 449, 459
Titu, Constantin 405
Toma, Ana 28, 38, 560
Tomulescu, Stelian 328
Tulbure, Andrei 170
Turc, Iosif 249
Turcu, Liviu 41, 47, 55

Ţ

Ţencu, Alexandru 43, 52
Ţone, Niculae 539, 540
Ţurcanu, Eugen 271, 325, 558, 566

U

Ureche, Marin 533
Ursescu, Nicolae 540

V

Vardan, Maximilian 185
Vasile, Gheorghe 43-44, 52, 413, 414, 415, 416
Vasile, Nicolae 386
Vasilescu, Petre 533
Vasilescu, Vasile 384
Vasiliu, Teodor 332
Văduva Dumitru, 405
Vîlcu, Vasile 32, 303-304, 569
Vinţe, Ioan 245, 303-304, 309, 315, 571-572
Vînătoru, Victor 342-343, 350-351
Vintilă, Ilie 269
Vintilă, Marin 309, 311
Vişan, Alexandru 384
Vistig, Alexandru 177, 185, 187, 192
Vlad, Iulian 42-43, 51, 59, 389, 396, 413-420, 448, 457-458, 467, 526
Voiculescu, Erwin 178, 187, 313
Voitec, Ştefan 359, 374, 379
Vulescu, Ion 540

W

Weiss, Ludovic 253, 343, 358, 573

Z

Zagoneanu, Gheorghe 540
Zoiţescu, Gheorghe 384

Cuprins

Argument 7
Cuvînt înainte 9
Cîteva precizări despre această ediţie şi mulţumiri 19
Studiu introductiv 21
Lista documentelor 57

Partea I
Securiştii 61

Partea a II
Reglementări şi ordine interne ale Securităţii 421

Indice biografic 541
Lista documentelor în limba engleză 575
Index 579

În colecţia DOCUMENT au apărut:

Marian Enache, Dorin Cimpoieşu – *Misiune diplomatică în Republica Moldova*
Pavel Câmpeanu – *Ceauşescu, anii numărătorii inverse*
Zoltán Rostás – *Chipurile oraşului. Istorii de viaţă în Bucureşti. Secolul XX*
Marius Oprea – *Banalitatea răului. O istorie a Securităţii în documente (1949-1989)*

În pregătire:

Pavel Câmpeanu – *Societatea sincretică. 1980*

www.polirom.ro

Redactor: Oana Suditu
Coperta: Ionuţ Broştianu
Tehnoredactor: Gabriela Gheţău

Bun de tipar: iunie 2002. Apărut: 2002
Editura Polirom, B-dul Copou nr. 4 • P.O. Box 266, 6600, Iaşi
Tel. & Fax (032) 21.41.00; (032) 21.41.11;
(032) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7 • P.O. Box 1-728, 70700, Bucureşti;
Tel.: (01) 313.89.78, E-mail: polirom@dnt.ro

Tiparul executat la S.C. LUMINA TIPO s.r.l.
str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, Bucureşti
Tel./Fax: 211.32.60, 212.29.27, E-mail: lumina-lex@fx.ro